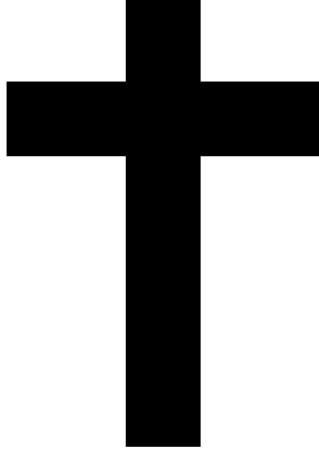

Marĩp̃ũya Kerere

Wereri Turi

New Testament in Siriano

Marĩpaya Kerere Wereri Turi

New Testament in Siriano

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siriano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Siriano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
1a0774e8-d152-5929-891b-95e0d2238786

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	68
SAN LUCAS	109
SAN JUAN	179
LOS HECHOS	229
ROMANOS	289
1 CORINTIOS	317
2 CORINTIOS	344
GÁLATAS	361
EFESIOS	372
FILIPENSES	382
COLOSENSES	388
1 TESALONICENSES	395
2 TESALONICENSES	401
1 TIMOTEO	404
2 TIMOTEO	412
TITO	418
FILEMÓN	422
HEBREOS	424
SANTIAGO	446
1 SAN PEDRO	454
2 SAN PEDRO	463
1 SAN JUAN	468
2 SAN JUAN	475
3 SAN JUAN	476
SAN JUDAS	477
EL APOCALIPSIS	480

SAN MATEO

Jesucristo ñekūsāmarā āārīturiāmūrīrīdea
(Lc 3.23-38)

¹ Jesucristo ñekūsāmarā iripoegue marā āsū āārīnerā āārīmá. Jesucristo, David parāmi āārīturiagu āārīdi āārīmí. David, Abraham parāmi āārīturiagu āārīdi āārīmí.

² Abraham Isaac pagu, Isaac Jacob pagu, Jacob Judásā pagu āārīdi āārīmí.

³ Judá pūrā Fares, Zara wāikurā āārīnerā āārīmá. Īgūsā pago Tamar wāikudeo āārímó.

Fares Esrom pagu, Esrom Aram pagu,

⁴ Aram Aminadab pagu, Aminadab Naasón pagu,

Naasón Salmón pagu, ⁵ Salmón Booz pagu āārīdi āārīmí. Īgū pago Rahab wāikudeo āārímó.

Booz, Obed pagu āārīdi āārīmí. Īgū pago Rut wāikudeo āārímó.

Obed Isaí pagu āārīdi āārīmí.

⁶ Isaí Israel bumarā opu David pagu āārīdi āārīmí.

David, Urías marāpo āārīdeo merā Salomón wāikugure pūrākudi āārīmí.

⁷ Salomón Roboam pagu, Roboam Abías pagu,

Abías Asa pagu, ⁸ Asa Josafat pagu,

Josafat Joram pagu, Joram Uzías pagu,

⁹ Uzías Jotam pagu, Jotam Acáz pagu,

Acáz Ezequías pagu, ¹⁰ Ezequías Manasés pagu,

Manasés Amón pagu, Amón Josías pagu,

¹¹ Josías, Jeconíasā pagu āārīdi āārīmí. Īgūsā āārīripoere Israel bumarārē Babilonia marā gapu ñeā, Īgūsāya nikūgue āārīnerā āārīmá.

¹² Irasirigu, Jeconías Babilonia nikūgue Salatiel wāikugure pūrākudi āārīmí.

Salatiel Zorobabel pagu, ¹³ Zorobabel Abiud pagu,

Abiud Eliaquim pagu, Eliaquim Azor pagu,

¹⁴ Azor Zadoc pagu, Zadoc Aquim pagu,

Aquim Eliud pagu, ¹⁵ Eliud Eleazar pagu,

Eleazar Matán pagu, Matán Jacob pagu,

¹⁶ Jacob, José pagu āārīdi āārīmí.

José, María marāpu āārīdi āārīmí. María, Jesús masakare taubu “Cristo” wāikugu pago āārīdeo āārímó.

¹⁷ Abraham merā keopurori, Daviguere marī keotūnumakū, āārīpererā Abraham parāmerā āārīturiarā catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá. David merā Īgū parāmerā āārīturiarārē keomakū, Babiloniague Israel bumarārē Īgūsā āāburo dupuyuro keotūnumakū, catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá. Dupaturi Babiloniague Īgūsā ejadero puru, Īgūsā parāmerā āārīturiarārē keopurorimakū, Cristo deyoadero puru keotūnumakū, catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá doja.

Jesucristo deyoadea
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristo deyoaburi āsū waayuro. Īgū pago María, José merā marāpukabo iriyupo. Īgūsā suro merā āārīrikaburo dupuyuro Ōāgū

deyomarīgū turari merā nijīpo āārīnugāsiayupo. ¹⁹ José igo merā mojōsiabu diayemarē irigū āārīyupū. Irasirigū, igo nijīpo āārīrīrē masīgū, masaka iūrōgue igore: “Nērō irideo āārīmó”, ārī weresādūabi, Īgūsā masībirimakūta igore béobu iriadiyupū. ²⁰ Irire Īgū gūñaripoe Marīpūre wereboegū, kērōgue Īgūrē deyoa, āsū ārīyupū:

—José, David parāmi āārīturiagu, Mariare nērō gūñabirikōāka! Igo, Ōāgū deyomarīgū turari merā nijīpo āārīnugāsiamo. Irasirigū gūiro marīrō igo merā mojōsiaka! ²¹ Igo majīgūrē pūrākugokumo. Īgū Īgūyarā masakare Īgūsā nērī iridea wajare taubu āārīgukumi. Irasirigū Īgūrē “Jesús”^{*} wāiyegukoa, ārīyupū Marīpūre wereboegū Josére.

²² I āārīpereri Marīpū Īgūya kerere weredupuyudire gojadorederosūta waayuro. Āsū ārī gojasūdero āārībú:

²³ Sugo nomeō ūmūa merā āārībirikerego, sugū majīgū pūrākugokumo. Īgū “Emanuel” wāikugukumi, ārī gojasūdero āārībú.^{*}

“Emanuel”, ārīrō: “Marīpū marī merāta āārīmī”, ārīdūaro yáa.

²⁴ José kāriadi yobeja, pūpū Marīpūre wereboegū Īgūrē doreaderosūta Marīa merā mojōsiayupū. ²⁵ Irasirikeregū, igo magūrē pūrākūburo dupuyuro igore marāpokūbi irirosū āārīkōāyupū. Igo pūrākūadero pūpū, majīgūrē “Jesús” wāiyeyupū.

2

Masīrīmasā Jesúre Īārā waadea

¹ Herodes wāikugū, Judea nikū marā opū āārīripoe Jesús iri nikūma makā Belēgue deyoayupū. Īgū deyoadero pūpū, abe mūrīriro gapū marā neñukārē ōārō masīrīmasā Jerusalēgue ejañurā. ² Irogue eja, iri makā marārē sērēñañurā:

—Sugū majīgū deyoadi judío masaka opū āārīlbu, ħnoógue āārīrī? Guaya nikūgue gūa āārīmakū, abe mūrīriro gapū neñukāmū Īgū deyoarire Īmugū boyoparorimakū Īābú. Irasirirā Īgūrē bāremurā aarirā iriabu, ārīñurā.

³ Opū Herodes Īgūsā irasū ārādeare pébokagu, būro gūñarīkūyupū. Āārīpererā Jerusalén marāde gūñarīkūñurā. ⁴ Irasirigū Herodes āārīpererā paía oparārē, Moisés doredeare buerimasādere siiu neō, Īgūsārē sērēñayupū:

—Cristo, Marīpū iriubu, ħnoógue deyoabu āārāyuri? ārīyupū. ⁵ Īgū irasū ārīmakū, āsū ārī yūjūñurā:

—Judea nikūma makā Belēgue deyoagukumi. Iripoegue Marīpūya kerere weredupuyudi āsū ārī gojadi āārīmī:

⁶ Belén wāikuri makāgue sugū Opū deyoagukumi. Īgū Marīpūyarā Israel bumarārē korebu āārīgukumi.

Irasiriro Belén Judea nikū āārīrī makārī watope ubu āārīrī makā āārīkerero, gajī makārī nemorō āārīrokoa, ārī gojadi āārīmī, ārī wereñurā Herodere.^{*}

⁷ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Herodes masīrīmasārē siiu, masaka péberogue sērēñayupū:

—ħNaásū āārīmakū neñukāmū deyoari? ārīyupū. ⁸ “Irinūgue deyoami”, ārī yūjūmakū pégu, Īgūsārē Belēgue āsū ārī iriuyupū:

* 1:21 “Jesús”, ārīrō: “Marī Opū marīrē taumi”, ārīdūaro yáa. ✧ 1:23 Is 7.14 ✧ 2:6 Mi 5.2

—Iro marārē: “¿Noogue āārīrī, majīgū deyoadi?” ārī sērēñarā waaka! Īgūrē bokajarā, ōōta goedujarika, yare Īgū āārīrōrē weremurā! Yude Īgūrē buremugū waaduakoa, āriyupu Īgūsārē.

9-10 Īgū irasū ārīmakū pé, Belégue waakōāñurā. Maague waamakū, neñukāmu, abe marīriro gapu boyoadi Īgūsā dupuyuro waadupuyuyupu, Īgūsā waarī maarē ĩmugū. Īgūsā neñukāmure ĩārā, buro usuyañurā. Neñukāmu Īgūsā dupuyuro waa, majīgū Īgū āārīrī wii weka dujanugājayupu.

11 Irasirirā iri wiigüe ñajārā, majīgūrē, Īgū pago María merā āārīgūrē bokajañurā. Īgūrē ĩā, Īgū puro ñadukupuri merā ejamejā: “Ōātarimi”, ārī buremuñurā. Īgūsā āiadea kūmarīrē tūpā: oro, incienso, mirra wāikuri sūrōrī wajaparire Īgūrē sīñurā. 12 Puru Īgūsā kārīripoe Marīpu kērōgue weryupu:

—Musāya makāgue goedujāarā, Herodes puro waarī maarē dujāabirikōāka! Gaji maa gapu dujāaka! ārī weryupu. Irasirirā gaji maa gapu goedujāañurā.

José, María merā majīgūrē Egiptogue āiduriadea

13 Masīrīmasā goedujāadero puru, Marīpure wereboegu Josére kērōgue deyoa, āsū ārī weryupu:

—Yobeka! Majīgūrē, Īgū pago merā Egipto nikūgue āiduriwāgāka! Yu marē: “Dujarika!” ārī weremakūgue dujarika! Herodes majīgūrē āmabu yāmi Īgūrē wējēbu, ārī weryupu.

14 Īgū irasū ārīmakū pégu, José yobe, majīgūrē āi, pago merā ñamita Egiptogue waakōāyupu. 15 Herodes okaropā irogue āārīñurā. Irasiriro Marīpuya kerere weredupuyudi Marīpu magūrē Īgū ārīdeare gojaderosūta waayuro. Marīpu āsū ārīdi āārīmī: “Yu magūrē Egiptogue āārīgūrē siubū”.

Herodes ūma pūrārē wējēbéodoredea

16 Herodes, masīrīmasā Īgū puro goedujāabirimakū ĩāgū, guatariakōāyupu. Irasirigu Belén marārē, iri makā taro āārīrādere ūma pūrāgārē wējēpeokōādoreyupu. Masīrīmasā ārīdeare gūñagū: “Ōōpāta majīgū masākumi”, ārī gūñayupu. Irasirigu pe bojori oparārē, pe bojori doka oparārē wējēbéodoreyupu. 17 Īgū irasiriri Jeremías Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta waayuro. Āsū ārī gojadi āārīmī:

18 Ramā wāikurogue buro bujawereri merā dujaritua, orerākuma. Raquel parāmerā āārīturiarā Israel bumarā nome Īgūsā pūrārē buro orerākuma.

Īgūsā pūrārē wējēmakū ĩārā, bujawereduúbirimakū, gajerā Īgūsārē gūñaturamakū irimasībirikuma, ārī gojadi āārīmī.*

19 Herodes boadero puru, Marīpure wereboegu Josére Egiptogue āārīgūrē kērōgue deyoa, āsū āriyupu doja:

20 —Majīgūrē wējēduanerā boapreakōāma. Irasirigu majīgūrē, pago merā Israel bumarāya nikūgue āi dujāaka doja! āriyupu.

21 Īgū irasū ārīmakū pégu, José yobe, majīgūrē, pago merāta Israel bumarāya nikūgue āiākōāyupu. 22 José gapu Judea nikūgue ejagu, Herodes magū Arquelao wāikugu Īgū pagu dagure gorawayudi āārīmī, ārīrī kerere pégu, gūiyupu. Irasirigu, kērōgue Marīpu Īgūrē werederosūta Judea nikūrē taria, Galilea nikūgue waakōāyupu. 23 Iri nikūguere Nazaret wāikuri

* 2:18 Jer 31.15

makāgue eja, āārīyupū. Irasiriro Marīpūya kerere weredupuyunerā gojaderosūta waayuro. Āsū ārī gojanerā āārīmá: “Cristo, Marīpū iriudi Nazaretmūta āārīmi’, ārīrākuma masaka”, ārī gojanerā āārīmá.

3

Juan masakare wāiyerimasū buedea
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Iripoere Juan masakare wāiyerimasū Judea nikū masaka marīrōgue ĭgū pūro ejarārē Marīpūyare buenūgāyupū. ² Āsū ārī werenayupū:

—Mūsā ñerō iririre bujawereka! Mūsā gūñarīrē gorawayuka! Mérō dūyáa, Marīpū ĭgūyarārē doreri ejaburo, ārī werenayupū.

³ Iripoeguemu Isaiás Marīpūya kerere weredupuyudi, Juan iriburire āsū ārī gojadi āārīmi:

Sugū, masaka marīrōgue buro gainírī merā: “Marī Opū aariburi dupuyuro ĭgū aariburi maarē diayema maa ōārī maa āmurā irirosū diayemarē irika!” ārī weregukumi, ārī gojadi āārīmi.*

⁴ Juāya surīro camellu poari merā suadea surīro āārīyuro. ĭgūya yūjūwēñarīdade waibu gasiro merā irideada āārīyuro. Poreroa, mume makānūū marāyare baarikuyupū. ⁵ Jerusalén marā, āārīperero Judea nikū marā, dia Jordán wāikūdiya turo marāde ĭgūrē pérā ejañurā. ⁶ ĭgūsā ñerō irideare bujawere, Marīpūre weretarimakū ĭāgū, ĭgūsārē deko merā wāiyeyupū dia Jordán wāikūdiyague.

⁷ Juan, wārā fariseo bumarā, saduceo bumarā ĭgūrē wāiyedorerā eja-makū ĭāgū, āsū ārīyupū:

—Mūsā āña irirosū ñerā āārā. ¿Noā mūsārē ōōguere aaridoreari? “Marīpū, gua ñerō iriri waja guare wajamoābirikōāburo”, ārīrā, ¿yure wāiyedorerā aarari? ⁸ Mūsā: “Gua ñerō irideare bujawere, gūñarīrē gorawayuabu”, ārīrā, mūsā ñerō irideare piri, ōārī gapure irika! Mūsā irasiri-makū, Marīpū mūsārē wajamoābirikumi. ⁹ Mūsā: “Gua Abraham parāmerā āārīturiarā āārīmakū, Marīpū guare wajamoābirikumi”, ārī gūñabirikōāka! Yū mūsārē āsū ārā: “Mūsā gūñarīrē gorawayubirimakū, mūsā Abraham parāmerā āārīturiari wajamāa. Marīpū i ūtāyeri merā Abraham parāmerā āārīturiarā waamakū irimasīmi”. ¹⁰ Mūsā ñerī iririre piribirimakū ĭāgū, Marīpū mūsārē béogukumi. Sugū yukū ñerī dukakūdire ĭā, kōme merā nugūrīgue merāta diti, peamegue soebéorosū mūsārē béogukumi. ¹¹ Mūsā ñerō irideare bujawere, mūsā gūñarīrē gorawayumakū ĭāgū, yū mūsārē deko merā wāiyegukoa. Yū pūru aarīgú, yū nemorō turagu āārīmi. Yū gapū ubu āārīgú, ĭgūrē neō sūropebirikoa. ĭgū mūsārē Ōāgū deyomarīgū merā, peame merā wāiyegukumi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgūrē mūsā merā āārīnīmakū irigukumi, ñerīrē soebéorosū mūsārē ñerīrē béoburo, ārīgū. ¹² Trigo gasirire korobéogu irirosū āārīmi. Gasirire koro odo, iri yerire baari duripíri wiigue duripígū irirosū ōārō irirārē ĭgū pūroque āāgukumi. Gasiri gapure peamegue soebéogu irirosū ñerō irirārē peamegue béogukumi. Iri peame neō yaribirikoa, ārī werenayupū Juan masakare.

Juan Jesúre deko merā wāiyedea
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 Juan masakare dia Jordán wāikudiyague deko merā wāiyeripoe Jesús Galileague āārādi ĩgūrē wāiyedoregu waayupu. 14 Iroque ejamakū, Juan ĩgūrē wāiyeduhabiradiyupu:

—¿Mū gapu yare wāiyerono irigu yare wāiyedoregu aariri? āriyupu.

15-16 Jesús gapu ĩgūrē yujuyupu:

—Yure wāiyeka! Marīrē āārīpereri Marīpu dorederosūta iriro gāāmea.

Īgū irasū ārīmakū pégu: “Jáu”, āri, Jesúre wāiyeyupu. Wāiye odomakū, Jesús diague níadi majānugāmakūta, ũmugasi tūpākōāyuro. Ōāgū deyomarīgū buja irirosū deyogu dijari, ĩgū weka ejabejamakū ĩayupu.

17 Marīpu ũmugasigue āārīgū āsū āriyupu Jesúre:

—Ī yu magū, yu maīgū āārīmi. Īgū merā buro usuyáa, āriyupu.

4

Wātī Jesúre ārīmesādidea

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

1 Pupu Ōāgū deyomarīgū Jesúre masaka marīrōgue āiayupu, wātī ĩgūrē ārīmesāburo, ārīgū.

2 Iroguere Jesús cuarenta nurī, cuarenta ñamīrīgora baabiriyupu. Pupu uaboakōāyupu. 3 Īgū uaboamakū ĩāgū, wātī ĩgū puro eja, āsū āriyupu:

—Diyeta Marīpu magū āārīgū, mu turaro merā i ũtāyerire pā duparu waamakū irika! āriyupu.

4 Jesús gapu ĩgūrē yujuyupu:

—Yupuya werenírī gojadea pūgue: “Baari dita masakare okamakū iribe. Āārīpereri Marīpuya werenírī gapu ĩgūsārē okamakū yáa”, āri gojasūdero āārībú, āri wereyupu Jesús wātīrē.

5 Pupu wātī Marīpuya makā Jerusalēgue Jesúre āia, Marīpuya wii wekague āimurīa, 6 ĩgūrē āsū āriyupu:

—Diyeta Marīpu magū āārīgū, yebague parimadijaka! Īgūya werenírī gojadea pūgue:

Marīpu ĩgūrē wereboerārē murē koredoregukumi, neō ũtāyegue meébejabirikōāburo, ārīgū, āri gojasūdero āārībú, āri wereyupu wātī Jesúre.*

7 Jesús ĩgūrē yujuyupu:

—Yupuya werenírī gojadea pūgue: “Buremurī marīrō Marīpure: ‘Mū turari merā yare gajino iri ĩmuka!’ ārībirikōāka!” āri gojasūdero āārībú, āri wereyupu Jesús wātīrē.

8 Pupu wātī Jesúre ũmarī buúru wekague āimurīayupu doja. Iroque āārīpereri i ũmuma makārīrē, masaka oparidere ĩmupeokōāyupu. 9 Irire ĩmupeo, Jesúre āsū āriyupu:

—Mū ñadukupuri merā ejamejāja, yare: “Mū, yu Opū āārā”, āri buremumakū, i āārīpererire murē sígura, āriyupu.

10 Īgū irasū ārīmakū, Jesús āsū āriyupu:

—Satanás, yu purore wirika! Yupuya werenírī gojadea pūgue: “Marīpu direta buremuka! Īgū doreri direta irika!” āri gojasūdero āārībú, āri wereyupu Jesús wātīrē.

11 Īgū irasū ārīmakū pégu, wātī waakōāyupu. Īgū waadero pupu, Marīpure wereboerā Jesúre iritamurā ejañurā.

* 4:6 Sal 91.11-12

Jesús Galilea nikūgue masakare buenugādea

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Juārē peresu iridea kerere pégu, Jesús Galilea nikūgue waakōayupu.
¹³ Iro āārīrī makā Nazarerē tariwāgā, Capernaum wāikuri makāgue ejayupu. Galilea wāikuri ditaru turo āārībú Capernaum. Iri makā Zabulón bumarāya nikū, Neftalí bumarāya nikū āārīunadero āārībú. ¹⁴ Jesús irogue ejagu, iripoeguemu Marīpuya kerere weredupuyudi Isaiás gojaderosūta iriyupu. Āsū ārī gojadi āārīmí:

¹⁵ Zabulón bumarāya nikū, Neftalí bumarāya nikū āārīunadero, judío masaka āārīmerāya nikū āārā. Ditaru turo, dia Jordán wāikudiya abe űajārōgue Galilea wāikuri nikū āārā.

¹⁶ Iro marā, naītīārōgue āārīrā irirosū Marīpuyare masībema. Īgūsā masībiri waja peamegue waabonerā āārīma. Irasū āārīkererā, sīāgorire iārā irirosū Īgūsārē taubure iārākuma. Īgūta Īgūsārē Marīpure masīmakū irigu aarigukumi. Irasirirā boyorogue āārīrā irirosū āārīrākuma, ārī gojadi āārīmí.*

¹⁷ Jesús irogue āārīgú, masakare āsū ārī buenugāyupu:

—Musā űerī iririre bujawereka! Musā gūñarīrē gorawayuka! Méréo duyáa, Marīpu Īgūyarārē doreri ejaburo, āriyupu.

Jesús wapikurā waaí wējērīmasārē siiudea

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jesús Galilea wāikuri ditaru turogue ejagu, Simōrē, Īgū pagumu Andrére bokajayupu. Simōta “Pedro” wāikuyupu. Īgūsā waaí wējērīmasā āārīñurā. Ditarugue Īgūsāya buidire meéyorā iriñurā. ¹⁹ Jesús Īgūsārē:

—Náka, yu merā! Daporare musārē waaí wējērīmasā āārīrīrē piri, Marīpuya kerere wererimasā āārīmakū irigukoa, āriyupu.

²⁰ Īgū irasū ārīmakū pérā, mata Īgūsāya buiriyukure pikōā, Jesús merā waakōāñurā.

²¹ Puru Jesús yoaweyaro waa, Santiagore, Īgū pagumu Juārē bokajayupu. Īgūsā Zebedeo wāikugu pūrā āārīñurā. Īgūsāya doódirugue Īgūsā pagu merā Īgūsāya buiriyukure āmurā iriñurā. Jesús Īgūsārē: “Náka, yu merā!” ārī siiuyupu. ²² Īgū irasū ārīmakū pérā: “Jáu”, ārī, Īgūsāya doódirure, pagure pikōā, Jesús merā waakōāñurā.

Jesús wárā masakare buedea

(Lc 6.17-19)

²³ Jesús āārīperero Galilea nikūrē judío masaka nerērī wiirigue buegorenayupu. Ōārī kerere, Marīpu Īgūyarārē doregu āārīrīrē bueyupu. Irasū āārīmakū pūrīrikurārē āārīpereri Īgūsā pūrīrīrē tauyupu. ²⁴ Īgū irasiriri kerere āārīperero Siria nikū marā masīpereakōāñurā. Irasirirā gajerosūperi sīrīrī oparārē, pūrīrikurārē, wātēa űajāsūnerārē, űamasīrīrī oparārē, waamasīmerādere Jesús purogue āiñurā. Irasirigu āārīpererārē tauyupu Jesús.

²⁵ Īgū irasirimakū iārā, wárā Galilea nikū marā, Decápolis wāikuri nikūma makārī marā, Jerusalén marā, Judea nikū marā, dia Jordán wāikudiya abe murīriro gapu marā Īgū merā waañurā.

5

Jesús buúrugue masakare buedea

¹ Jesús, masaka wárã ìgũ pũro ejamakũ ìãgũ, buúrugue murĩa, eja doayupu. Ìgũ irogue doamakũ, ìgũ buerã ìgũ pũro nerẽnũgãjañurã. ² Ìgũsã nerẽnũgãjamakũ ìãgũ, Jesús ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩ buerũroriyupu:

“Ãsũ irirãno usuyama”, ãrĩ buedea

(Lc 6.20-23)

³ —“Marĩpu iritamubirimakũ, ìgũ gããmerĩrẽ irimasĩña marĩbokoã”, ãrĩ gũñarãno, ãmũgasigue Marĩpu ìgũyarãrẽ dorerogue waarãkuma. Iroguema ìgũsãya ããrã. Irasirirã usuyama.

⁴ ‘Bujawereri merã ããrĩrãrẽ Marĩpu ìgũsãrẽ gũñaturamakũ irigukumi. Irasirirã usuyama.

⁵ “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñamerã, Marĩpu ìgũsãrẽ: “I nikũrẽ sũgura”, ãrĩdeare oparãkuma. Irasirirã usuyama.

⁶ ‘Marĩpu gããmerĩrẽ iriduarã, ãboarã baaduarã, ñemesiburã iiriduarã irirosũ ããrĩma. Marĩpu ìgũsãrẽ iritamugukumi, ìgũ gããmerĩrẽ iriburo, ãrĩgũ. Ìgũsãrẽ iritamugũ, iirĩ, baayapianerã irirosũ ããrĩmakũ irigukumi. Irasirirã usuyama.

⁷ ‘Gajerãrẽ bopoñarĩ merã ìãrãrẽ Marĩpu ìgũsãrẽ bopoñarĩ merã ìãgukumi. Irasirirã usuyama.

⁸ ‘Ñerĩ opamerã Marĩpũre ìãrãkuma. Irasirirã usuyama.

⁹ ‘Gajerãrẽ õãrõ siuñajãrĩ merã ããrĩmakũ iriduarãrẽ Marĩpu ìgũsãrẽ: “Yũ pũrã ããrĩma”, ãrĩgukumi. Irasirirã usuyama.

¹⁰ ‘Marĩpu gããmerĩrẽ iriri waja, gajerã ìgũsãrẽ ñerõ tarimakũ irisũrã ãmũgasigue Marĩpu ìgũyarãrẽ dorerogue waarãkuma. Iroguema ìgũsãya ããrã. Irasirirã usuyama.

¹¹ ‘Yũre mũsã bũremurĩ waja gajerã mũsãrẽ ñerõ werenĩkerepũ, mũsãrẽ ñerõ irikerepũ, ããrĩpereri gajerosũperi ñerĩ kere ãrikerepũ, usuyaka! ¹² Marĩpũya kerere weredupuyunerãrẽ mũsã dupuyuro ããrĩnerãrẽ ãsũta ñerõ irinerã ããrĩmã. Irasirirã mũsãrẽ ñerõ irikerepũ, õãrõ usuyari merã ããrĩrikũka! Pũrũguere wãro õãrĩ oparãkoa ãmũgasiguere, ãrĩyupu Jesús.

I ãmũguere Marĩpũyare irirã moã, siãgori irirosũ ããrĩma, ãrĩ buedea

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Irasũ ãrĩ odo, Jesús ãsũ ãrĩ buenemoyupu:

—Mũsã i ãmũguere Marĩpũyare irirã moã okari irirosũ ããrã. Moã okadea okabirimakũ, dupaturi okamakũ irimasĩbirikoa. Bẽokõãkoa. Bẽoadero pũrũ, masaka kurawasiribẽokõãkuma. Irasirirã mũsã moã okari irirosũ Marĩpũyare irinĩkõãka!

¹⁴ ‘Mũsã i ãmũ marãrẽ siãgori irirosũ ããrã. Irasirirã Marĩpũyare mũsã irimakũ ìãrã, ìgũrẽ masĩrãkuma. Buúru wekague ããrĩrĩ makãrẽ duúmasĩña mãã. ¹⁵ Masaka siãgodirure siãgorã, dupa kũma dokague pĩbirikuma. Siãgo, wii dekogue siukuma, iri wii marã ããrĩpererã õãrõ boyorogue ããrĩburo, ãrĩrã. ¹⁶ I irirosũ mũsãde Marĩpũyare õãrõ iriri merã masakare mũsã ìgũyarã ããrĩrĩrẽ masĩmakũ irika, ìgũrẽ ãmũgasigue ããrĩgũrẽ: “Õãtarigu ããrĩmĩ”, ãrĩ bũremuburo, ãrĩrã!

Jesús Moisés doredeare buedea

17 'Musā yure āsū āri gūñabirikōāka: “Marīpu Moisére doreri pídeare, irasū āārīmakū Marīpuya kerere weredupuyunerā gojadeare béogu aarigú irikumi”, āri gūñabirikōāka! Irire béogu aarigú meta iribu. Iri āārīpererire keoro iriyuwarikugū aarigú iribu. 18 Diayeta musārē werea. Ūmugasi, i nikū āārīrōpāta Marīpu neō mérōgā su wāi ĩgū doreri pídeare béobirikumi. Āārīpereri ĩgū: “Āsū irigura”, ārīdeare keoro iriyuwarikugukumi. 19 Iri dorerire su wāirē tarinugārāno, gajerārē: “Gua irirosū irika!” āri buerā, ūmugasigue Marīpu ĩgūyarārē dorerogue ĩgū ĩāmakū ubu āārīrā āārīrākuma. Gajerā gapu iri dorerire ōārō irirā, gajerārē ĩgūsā irirosū iridorerā, ūmugasigue ĩgūyarārē dorerogue ĩgū ĩāmakū oparā irirosū āārīrākuma. 20 Ire musārē werea. Musā, Moisés doredeare buerimasā, fariseo bumarā nemorō Marīpu gāamerirē iribirikererā, Marīpu ĩgūyarārē doreroguerē neō waabirikoa.

Jesús masaka guarimarē buedea
(Lc 12.57-59)

21 'Marīpu musā ñekūsāmarārē doredeare musā pénerā āārībú. ĩgūsārē āsū ārīdi āārīmí: “Masakare wējēbirikōāka! Gajigure wējēdinorē wajamoāka, ĩgū wējēdea waja!” 22 Yu gapu musārē werea. Sugū ĩgūyagu merā guagu, wajamoāsūgukumi. ĩgūyagure: “Mu wajamá”, āri buridagunorē marī oparā wajamoārākuma. ĩgūyagure: “Waibu irirosū pémasīrī opabea mu”, āriġunorē peamegue waamagoegorāa.

23 'Irasirirā Marīpuya wiima soepeorogue ĩgūrē buremurā gajino pírā waamurā: “Yaagu yu merā guami”, āri gūñabokarā, 24 Marīpure siburire píkōā, musāyagu purogue waa: “Yu murē ñerō irideare kātika!” āri sērēka ĩgūrē! Musā gāme āmuadero puru, dupaturi Marīpuya wiigie musā sīduadeare ĩgūrē sīrā waaka!

25 'Sugū musārē weresāduagu, weresārīrē beyerimasū purogue musārē āiduamakū, mata maague ĩgū merā waarā, ĩgū musārē weresārīrē āmuka! ĩgū merā ōārō āmubirimakū, beyerimasūguere musārē weresāgukumi. ĩgū musārē weresāmakū pégu, beyerimasū musārē suraraguerē wia, peresu iridoregukumi. 26 Diayeta musārē werea. Beyerimasū musārē wajari-doredeare wajaripeobirimakū, neō musārē wiubirikumi.

Jesús: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” āri buedea

27 'Iripoegue marā weredeare musā pénerā āārībú. Āsū ārīnerā āārīmá: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” 28 Yu gapu musārē werea. Sugū nomeōrē ñerō iriduari merā ĩāgū, ĩgū gūñarīgue igo merā ñerō irisiami.

29 'Irasirirā musāya koyeru diaye gapumarū merā ĩā, ñerō irirā, irirure goreweabéorosū iri ñerō iririre pirika! Musā koyerure béomakū, iriru dita dediria. Ñerō iririre pirimerā āārīpereri musāya dupu merā peamegue béosūrākoa. 30 Musāya diayema mojō merā ñerō irirā, iri mojōrē dítitá béorosū iri ñerō iririre pirika! Musāya mojōrē béomakū, iri mojō dita dediria. Ñerō iririre pirimerā āārīpereri musāya dupu merā peamegue béosūrākoa.

Jesús masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” āri buedea
(Mt 19.1-12; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 'Iripoegue marā idere ārīnerā āārīma: “Sugū ĩgū marāpore béoduagu: ‘I waja merā murē béoa’, āri gojari pūrē sīrō gāāmea”, ārīnerā āārīmá. 32 Yu gapu musārē werea. Sugū, ĩgū marāpo gajigu merā ñerō iribirikererupu

igore béogu, igore gajigu merā marāpukumakū irigu, igore ñerō irimakū irikumī. Irasū āārīmakū, ĩgū béodeo merā marāpokugude ñerō irigu irikumī.

Jesús: “Āsū irigura”, āārīmarē buedea

³³ Iripoegue marārē weredeare musā pénerā āārībú. Āsū ārī werenerā āārīmá ĩgūsārē: “‘Marīpu wāi merā āsū irigura’, ārīderosūta marī Opu ĩūrō keoro irika!” ³⁴ Yū gapu musārē werea. Musā gajerārē: “Āsū irigura”, ārīrā, Marīpūre wāiṗeobirikōāka! “Ūmugasima merā āsū irigura”, ārībirikōāka! Ūmugasī, Marīpu doaro ubu āārīrō meta āārā. ³⁵ I nikūma merādere wāiṗeobirikōāka! I nikū Marīpūya nikū āārā. Irasirio ĩgū kuraña doanīrō irirosū āārā. Jerusalén merādere wāiṗeobirikōāka! Jerusalén marī Opu turatarigūya makā āārā. ³⁶ “Yaa dipuru merā āsū irigura”, ārī wāiṗeobirikōāka! Musā irasū ārīrī merā neō musāya dipuruma poarire ñīrīda, o borerida waamakū irimasībirikoa. ³⁷ “Āsū irigura”, o “Āsū iribirikoa”, ārīrā, wāiṗeoro marīrō su diayeta wereka! Wāiṗeori merā: “Āsū irigura”, ārīrā, wātī gāāmerīrē irirā yāa.

Jesús masaka ñerō iri gāmirīmarē buedea
(Lc 6.29-30)

³⁸ Iripoegue marā weredeare musā pénerā āārībú. Āsū ārīnerā āārīmá: “Mūrē gajigu mūya koyerure pátīāderosūta mude ĩgūya koyerure pátīā gāmika! Mūya guikarure ĩgū pānuaderosūta mude ĩgūya guikarure pānu gāmika!” ārīnerā āārīmá. ³⁹ Yū gapu musārē werea. Musārē ñerō iridire irasū ĩākōāka! ĩgūrē ñerō iri gāmibirikōāka! Sugu musāya wayupārā diaye gapure pámakū, kúgapuma wayupārādere pádoreka! ⁴⁰ Sugu mūrē weresārīrē beyerimasū pūro āia: “ĩgūya surīrore sīdoreka, ĩgū yure ñerō iridea waja”, ārī weresāmakū, iriñerē sīka! Irasū āārīmakū, mūya weka-mañedere sīnemoka ĩgūrē! ⁴¹ Sugu surara gajinorē su kilómetro mūrē āiŵāgādoremakū, gaji kilómetro āiŵāgānemobosaka doja! ⁴² Sugu mūrē gajinorē sērēmakū, sīka ĩgūrē! Gajino mūrē wayumakū sīka ĩgūrē! “Wayu-birikoa”, ārībirikōāka!

Jesús: “Musārē ĩaturirārē maīka!” ārī buedea
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Gaji iripoegue marā weredeare musā pénerā āārībú. Āsū ārīnerā āārīmá: “Musā merāmarārē maīka! Musārē ĩaturirā gapure ĩaturi doo, gāmika!” ārīnerā āārīmá. ⁴⁴ Yū gapu musārē werea. Musārē ĩaturirārē maīka! Musārē ñerō werenīrārē: “Ōārō āārīburo”, ārīka! Musārē ĩaturi doorārē ōārō irika! Musārē ñerō ārī burīdamakū, musārē ñerō irimakū, ĩgūsāya āārīburire Marīpūre sērēbosaka! ⁴⁵ Irasirirā Marīpu ūmugasigue āārīgú pūrā āārīrāko. Marīpu ñerārē, ōārādere abe asimakū yāmi. ĩgū dorerire irirā pūro, irimerā pūrodere deko merēmakū yāmi. Irasirirā musāde ĩgū irirosūta masakare sūrosū ōārō irika! ⁴⁶ Musārē maīrā direta maīrā, ŷñeēnorē ūmugasigue wajatabokuri? Romano marā opure niyeru wajaseabosarimasāde ñerā āārīkererā, ĩgūsārē maīrārē maīma. ⁴⁷ Musāyarā direta ōārō bokatīrīñeārā, ŷñeéno ōārīrē gajerā nemorō iribokuri? Marīpūre masīmerāde ĩgūsāyarārē ōārō bokatīrīñeāma. ⁴⁸ Irasirirā, Marīpu ūmugasigue āārīgú neō ñerī marīgū āārīrōsūta musāde neō ñerī marīrā āārīka! ārī wereyupu Jesús.

6

Jesús oārō iririkumarē buedea

¹ Jesús āsū āri werenemoyupu:

—“Oārīrē irirā āārā”, ārīrā, masaka iūrō musā iririre iri imubirikōāka! Musā irire irasirimakū, Marīpu umugasigue āārīgū musā irasiridea wajare sibirikumi. ² Irasirirā boporārē iritamurā, āārīpererārē werebirikōāka! Irigatorimasā irirosū iribirikōāka! Īgūsā boporārē iritamurā, marī nerērī wiirigue nerēanerā, makā dekogue āārīrā iūrō: “Oārā āārīma”, āriburo, ārīrā, iri imuma. Diayeta musārē werea. Masaka Īgūsārē oārō ārīrī merā wajatari opasiamā. ³ Musā gapu boporārē gajino sīrā, masaka iāberogue sīka! ⁴ Marīpu, musā irasirimakū iāgū, musārē oārō wajatamakū irigukumi.

Jesús Marīpure sērērērē buedea

(Lc 11.2-4)

⁵ Marīpure sērērā, irigatorimasā irirosū iribirikōāka! Īgūsā marī nerērī wiirigue, makā dekogue masaka iāburo, ārīrā, sērē imuma. Diayeta musārē werea. Masaka Īgūsārē iārī merā wajatari opasiamā. ⁶ Musā gapu Marīpure sērērā, musāya taribugue űajāa, disipuro bia, gajerā iāberogue Īgūrē sērēka! Īgū deyomarīgū āārīkeregū, musā merā āārīgukumi. Irasirīgū, gajerā iāberogue musā Īgūrē sērēmakū iāgū, musārē oārō wajatamakū irigukumi.

⁷ Marīpure sērērā, ubu āārīrī werenīrī merā dupaturi sērēdujabirikōāka! Marīpure masīmerā irasū yāma. “Wāri werenīrī merā gua sērēmakū, guare pégukumi”, āri gūñama. ⁸ Īgūsā irirosū iribirikōāka! Musā sērēburo dupuyuro Marīpu musā gāāmerīrē masīsiami. ⁹ Irasirirā āsū āri sērērō gāāmea Marīpure:

Gupū umugasigue āārīgū, āārīpererā marē goepeyari merā buremuburo.

¹⁰ Mū āārīpererārē doreri aariburo. Umugasigue marā mū gāāmerō irirosūta i nikū marāde iriburo.

¹¹ Umuriku guare baari sīka!

¹² Gajerā guare űerō irideare gua kātirosūta mude gua űerō irideare kātika!

¹³ Gua űerō iridūamakū kāmataka! űegū guare űerī ārīmesārīrē tau kāmataka! Mū sugūta guare doregū, turatarīgū, gua buremugū āārīnīgukoa, āri sērēka Marīpure!

¹⁴ Gajerā musārē űerō irideare musā kātimakū iāgū, Marīpu umugasigue āārīgū musā űerō irideare kātigukumi. ¹⁵ Gajerā musārē űerō irideare musā kātibirimakū, Marīpu musā űerō irideare kātibirikumi.

Jesús bererimarē buedea

¹⁶ Marīpure buremurā bererā, irigatorimasā irirosū iribirikōāka! Īgūsā bererā, Īgūsāya diapure bujawererā irirosū iri imuma, masaka Īgūsā bererire iāmasīburo, ārīrā. Diayeta musārē werea. Masaka Īgūsārē iārī merā wajatari opasiamā. ¹⁷ Musā gapu bererā, musā irinarōsūta irika! Musāya diapure waakoa, oārō wūapukōāka! ¹⁸ Musā irasirimakū, gajerā musā bererire masibirikuma. Marīpu gapu deyomarīgū āārīkeregū, musā merā āārīmi. Īgū dita musā gajerā iāberogue iririre iāgū, musārē oārō wajatamakū irigukumi.

Jesús marí ãmugasigue wajataburire buedea

(Lc 12.33-34)

¹⁹ 'Wári i nikúmarē sea neō duripíbirikōāka! I nikúma borewiji boakōārokoa. Boabirimakū, burua baadediukōārākuma. Baadediubirimakū, yajarimasā ñajāa, yajakōārākuma. ²⁰ Irasirirā mūsā ãmugasima opaburi gapure gūñaka! Ñmugasima neō borewiji boabirikoa. Iroguere burua mūsā opaburire neō baadediubirikuma. Yajarimasāde neō ñajāa, yajabirikuma. ²¹ Mūsā i ãmuma direta: "Opaduakoa", āri gūñarā, irire buru maĩrākoa. Ñmugasima gapure: "Opaduakoa", āri gūñarā, irire buru maĩrākoa.

Jesús masakaya koye sīãgodiru irirosū ãārĩrĩrē buedea

(Lc 11.34-36)

²² 'Mūsāya koye mūsāya gūñarĩguere sīãgodiru irirosū ãārā. Mūsā oārĩ koye oparā irirosū ãārĩmakū, mūsāya gūñarĩguere oārō sīãgoro irirosū ãārā. Irasirirā Marĩpuyare masīa. ²³ Mūsā ñerĩ koye oparā irirosū ãārĩmakū, mūsāya gūñarĩguere naĩtĩārō irirosū ãārā. Marĩpuyare masĩbea. I naĩtĩārĩ, ñetaria. Irire masĩbirimakū ñegorāa.

Jesús: "Ñiyerure maĩrā, Marĩpũre maĩbema", āri buedea

(Lc 16.13)

²⁴ 'Neō sugũ moãboerimasū pērā oparārē moãboemasĩbirikumi. Sugũ opũre maĩgũ, gajĩgu gapure maĩbirikumi, o sugũ opũre buremugũ, gajĩgu gapure yujubirikumi. Niyerudere maĩtarĩgu, Marĩpu gapure maĩbemi.

Jesús, Marĩpu ĩgũ pũrārē korerimarē buedea

(Lc 12.22-31)

²⁵ 'Irasirĩgu mūsārē ire weregũra. Mūsā ãārĩrikurire gūñarā, "¿Ñeonorē baarākuri, ñeonorē iirirākuri, ñeonorē sãñarākuri?" āri gūñarikubirikōāka! Marĩ okari gapũ, baari nemorō wajakua. Marĩya dupũ, surĩ nemorō wajakua. ²⁶ Mirārē ãmarōgue wúrārē ĩaka! ĩgūsā baaduarā, otebema. Otedea dukare seabema. Baari duripĩri wiiridere opabema. Marĩpu ãmugasigue ãārĩgũ gapũ ĩgūsārē baari sĩmi. Mūsā gapũ, mirā nemorō wajakutarĩnũgāa. ²⁷ Mūsā buru gūñarikuri merā neō mērōgā masānemobirikoa. Mūsā irasũ gūñarikuri wajamāa.

²⁸ 'Irire masĩkererā, ¿nasirirā mūsā surĩ sãñaburire gūñarikuri? Makānũma goori masārĩrē gūñaka! Iri moãbirikerero, suabirikerero oārĩ surĩ sãñarō irirosū deyoa. ²⁹ Mūsārē werea. Opũ Salomón surĩ oārĩ sãñadero nemorō iri goori gapũ oārĩ deyoa. ³⁰ Iri goorire Marĩpu oārĩ goori deyomakū irikererũ, mērōgā purũ ñaĩdija pereakōāa. Gajĩnũ gapũ peamegue soebókōāũa. Iri mata pereburi ãārĩkererũ, Marĩpu iri goorire oārĩ deyomakū yami. Iri goorire oārĩ ãārĩmakū irirosū nemorō mūsārē oārō irĩgũkumi. Surĩre sĩgũkumi. Mūsā gapũ ĩgũrē mērōgā buremurĩ opāa. ³¹ Irasirirā: "¿Ñeonorē baarākuri, ñeonorē iirirākuri, ñeonorē sãñarākuri?" āri gūñarikubirikōāka! ³² Marĩpũre masĩmerā buru gūñarikuri merā irire ãmaníkōāma. Marĩpu ãmugasigue ãārĩgũ gapũ ãārĩpereri mūsā gāãmerĩrē masĩsiami. Irire mūsārē sĩgũkumi. ³³ Irasirirā, Marĩpu mūsā Opũ ãārĩrĩrē, ĩgũ gāãmerĩrē, ĩgũ dorerire, ãārĩpereri nemorō gāãmepurorika! Mūsā irasirĩmakū, ãārĩpereri mūsā baa, iirĩburire, mūsā surĩ sãñaburidere sĩwekapeogũkumi. ³⁴ Irasirirā: "¿Naāsũ waarokuri ñamigārē?" āri gūñarikubirikōāka! Gajĩnũmarē mūsā ñerō tariburire

gũñarikudupuyubirikõåka! Dapagåma direta gũñaka! Dapagårẽ muså ñerõ tariburi åårĩsíaa, årĩ wereyupũ Jesús.

7

Jesús, gajerårẽ: “Ñerå åårĩma”, årĩ werewuabirikõåka! årĩ buedea (Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Jesús irire årĩ odo, årĩnemoyupũ doja:

—Gajerårẽ: “Ñerå åårĩma”, årĩ werewuabirikõåka! Muså werewuabirimakũ iågũ, Marĩpu musårẽ: “Ñerå åårĩma”, årĩ iåbirikumi.

² Gajerårẽ: “Õårõ iribema”, årĩ iårõsũta Marĩpu musårẽ iågukumi. Gajerårẽ: “Åsũ åårĩma”, årĩ iårõsũta Marĩpu musårẽ iågukumi. ³ Muså ñerõ irideia, koyerugue wåri turu oparosũ ñetariri åårĩrĩrẽ gũñabirikererå, musåyagu ñerõ irideia, koyerugue nikũyegå oparosũ åårĩrĩrẽ: “Ñegoråa”, årĩ gũñåa. ⁴ Irasirirå muså ñerõ irideia, koyerugue wåri turu oparosũ åårĩrå, musåyagure iågũya koyerugue åårĩrĩ nikũyegårẽ: “¿Åibéosi?” årĩmasĩbea. ⁵ Muså ñerõ iririkurå, irigatorikurå åårå. Musåya koyerugue åårĩrĩ turu gapure åibéopuroriro irirosũ muså ñerõ iririre piripurorika! Irasiri odo, musåyagure: “Mu ñerõ iririre pirikõåka!” årĩ masía.

⁶ Marĩpure ñerõ årĩ buridarårẽ iågũya kerere werebirikõåka! Iågusårẽ wererå, diayéare õårĩrẽ sĩrå, o yeseare ñaguĩda wajaparidare sĩrå irirosũ iribokoa. Diayéa guarå, õårĩ sikerepurũ, gåmenugå kũrikõåkuma. Yesea iridare noó gååmerõ kurawasiribéokuma. Iåguså irirosũ åårĩrårẽ, ubugorata Marĩpũya kerere werebirikõåka!

Jesús: “Marĩpure sērērå, åsũ årĩ sērēka!” årĩdea (Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ Marĩpure sērēka! Iågurẽ sērēmakũ, sīgukumi. Õårĩrẽ åmarå, bokaråkoa. Wiigüe ñajådwarå oemakũ, Marĩpu disipuro tũpå ñajådoregu irirosũ muså sērērĩrẽ pégukumi. ⁸ Iågurẽ sērērånorẽ sīgukumi. Åmaråno, bokaråkuma. Wiigüe ñajådwarå oerå irirosũ iågurẽ sērēmakũ iågũ, iågusårẽ ñajådoregu irirosũ iåguså sērērĩrẽ õårõ pégukumi.

⁹ Muså pũrå pårẽ sērēmakũ, ütåyere sĩbirikoa. ¹⁰ Waai sērēmakũdere, åñarẽ sĩbirikoa. ¹¹ Ñerå åårĩkererå, muså pũrårẽ õårĩrẽ sĩmasía. Marĩpu õmugasigue åårĩgũ gapũ, muså nemorõ õårĩrẽ sĩmasĩmi. Irasirigu iågurẽ sērērårẽ irire sīgukumi.

¹² Muså, gajerå musårẽ õårõ irimakũ gååmerõsũta musåde iågusårẽ õårõ irika! Moisés gojadea pũgue, Marĩpũya kerere weredupuyunerå gojadea pũguedere irasũta iridoredero åårĩbũ.

Jesús eyabiri disipurore ñajåri keori merå buedea (Lc 13.24)

¹³ Marĩpu purogue ñajådwarå iågũyare irika! Irogue ñajåmakũ diasagoråa. Eyabiri disipuro ñajårõ irirosũ åårå. Peamegue waaró gapũ eyari disipuro ñajårõ, eyari maarẽ waaró irirosũ åårå. Iri maarẽ waamakũ diasabea. Irasirirå wårå masaka irogue waarå yåma. ¹⁴ Marĩpu puru gapure waamakũ diasagoråa. Irasirirå mérågata masaka, eyabiri disipuro ñajårõrẽ, irogue eyabiri maarẽ bokama. Irogue waarå, Marĩpu merå õårõ åårĩråkuma.

Jesús yukure dukå merå iåmasĩsũa, årĩ buedea (Lc 6.43-44)

15 'Ōārō pémasīka! “Marīpuya kerere weredupuyurimasā āārā”, āriḡatorārē pébirikōāka! Īgūsā oveja guamerā, ōārīrē irirā irirosū musā purogue ejarākuma. Irasirikererā, Īgūsā gūñarīguere diayéa makānūu marā guarā irirosū, ñerā āārīma. 16 Īgūsā ñerō irimakū musā Īgūsārē: “Ñerā āārīma”, āri īāmasīrākoa. Poragu iguire dukakūbirikoa. Ōāagūde higo wāikurire dukakūbirikoa. 17 Ōādi yukū ōārīrē dukakūa. Ōādi gapū ñerīrē dukakūa. 18 Yukū ōādi ñerīrē dukakūbirikoa. Ōādi ñedide ōārīrē dukakūbirikoa. 19 Ōārī dukakūbiridire pábéo, peamegue soekōāma. 20 Irasirirā: “Marīpuya kerere weredupuyurimasā āārā”, āriḡatorārē Īgūsā iriri merā: “Āriḡatorikurā āārīma”, āri īāmasīrākoa musā.

Jesús āārīpererā masaka Marīpū purogue waabirikuma, āri buede
(Lc 13.25-27)

21 'Wārā yure: “Muta āārā gūa Opū”, ārikererā, āārīpererā ūmugasigue Yūpū Īgūyarārē dorerogue ñajābirikuma. Yūpū ūmugasigue āārīgū gāāmerīrē irirā dita Īgū āārīrōguere ñajārākuma. 22 Yūpū āārīpererā ñerārē wajamoārīnū ejamakū, wārā yure: “Gūa Opū, mūyare masakare buebū. Mū wāi merā wātēārē béowiu, wāri ōārīrē iri ĩmubū”, āriḡākuma. 23 Īgūsā irasū ārikererā: “Mūsārē neō masībiribū. Ōārīrē irirā āārā musā. Irasirirā yū pūrore wirika!” āriḡakoa.

Jesús pe wii keori merā buede
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 'Yū werenīrīrē péduripīgūno, yū dorerire irigūno, ōārō pémasīgū āārīmi. Sugū ūtāyegue ūkūārī goberi māñajāa, wii ōārō nūdi irirosū āārīmi. 25 Pūgū deko merē, dia wāro yura, mirū buro wējēpukerepūgū, iri wii ūkūārō nūdea wii āārīsiā, neō mirūabirikoa. 26 Yū werenīrīrē pékeregū, yū dorerire iribi gapū sugū ĩmparogue wii iridi irirosū āārīmi. 27 Pūgū deko merē, dia wāro yura, mirū buro wējēpumakū, mata ōjēdija, kōmopereakōākoa, āri wereyupū Jesús.

28 Īgū bue odomakū, masaka Īgū buerire pégukari merā: “Ōātariro buemi”, āri gūñañurā. 29 Moisés gojadeare buerimasā irirosū bueriyupū. Sugū doregū irirosū bueyupū Jesús.

8

Jesús kāmi boagūre taudea
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jesús buūrūgue āārādi dijarimakū ĩārā, wārā masaka Īgūrē tūyañurā. 2 Sugū kāmi boagu Jesúre ĩāgū, Īgū puro ñadukūpuri merā ejamejā, Īgūrē sērēyupū:

—Yū Opū, mū yū pūriḡurire taudūagu taumasīa, āriyupū.

3 Īgū irasū āriḡakū pégu, Jesús Īgūya mojō merā Īgūrē moañayupū.

—Mūrē taugūra. Kāmi marīgū dujaka! āriyupū.

Īgū irasū āriḡakūta, kāmi yariakōāyuro. 4 Irasirigū Jesús Īgūrē āriyupū:

—Gajerā masakare mū tariadeare werebirikōāka! Paí purogue mūrē kāmi yariadeare Īgūrē ĩmugū waaka, Īgū mūrē: “Kāmi marīgū āārīmi”, āriḡuro, āriḡū. Īgū irasū ārādero pūgū, Moisés gojadea pūgue sídoredeare sīka! Mū irire irimakū ĩārā, masaka mūrē kāmi yariadeare masīrākuma, āriyupū Jesús Īgūrē.

*Jesús surara opure moãboegure taudea**(Lc 7.1-10)*

⁵ Pꝛꝛꝛꝛ Jesús Capernaugue ejamakã, romano marã surara opꝛ ꝑꝛꝛꝛꝛo ejanugã, ãgũrẽ iritamurĩ sêrẽyupꝛ:

⁶ —Gua Opꝛ, yare moãboegu bꝛo pũrĩrikugꝛ yaa wiigue oyami. Bꝛari merã bꝛo pũrĩsũgũ iriami, ãrĩyupꝛ.

⁷ Jesús ãgũrẽ ãrĩyupꝛ:

—Ïgũrẽ taugꝛ waagura.

⁸ Surara opꝛ ãgũrẽ yajꝛyupꝛ:

—Yꝛ Opꝛ, yaa wiire mꝛrẽ: “Ñajãrika!” ãrĩ masĩbirikoa. Yꝛ ubu ããrĩgũ ããrã. Irasirigꝛ mꝛ ðõgueta doreri merã yare moãboegu tarigukumi.

⁹ Gajerã oparã yare dorema. Yude gajerã surarare dorea. Yꝛ sugure: “Waaka!” ãrĩmakũ, waami. Gajigure: “Aarika!” ãrĩmakũ, aarĩmi. Yꝛ, yare moãboegure: “Ire irika!” ãrĩmakũ, irire yãmi, ãrĩyupꝛ.

¹⁰ Jesús surara opꝛ irasũ ãrĩrĩrẽ pégꝛ, pégꝛkakõãyupꝛ. Ïgũrẽ tayarãrẽ ãsũ ãrĩyupꝛ:

—Diayeta mꝛsãrẽ werea. Ïrĩ surara opꝛ Israel bumꝛ ããrĩbirikeregꝛ, yare bꝛemumĩ. Ïrĩ irirosũ yare bꝛremugũ neõ sugꝛ Israel bumãrẽ bokajibiribꝛ.

¹¹ Mꝛsãrẽ werea. Wãrã masaka Ïrĩ irirosũ yare bꝛremurãkuma. Ïgũsã ããrĩperero marã judío masaka ããrĩmerã ããrĩkererã, ãmugasigie Marĩpꝛ Ïgũyarãrẽ dorerogue eja, marĩ ñekũsãmarã Abraham, Isaac, Jacob merã doa, baarãkuma.

¹² Gajerã judío masaka: “Gua Opꝛ ããrĩrõgue waamurã ããrã”, ãrĩkererupꝛ, Ïgũsã bꝛremubiri waja Marĩpꝛ Ïgũsãrẽ naĩtĩãrõgue beodediugukumi. Iroguere pũrĩsũrã bꝛo ore, bujawereri merã Ïgũsãya guikare kũrĩduũtũrãkuma, ãrĩyupꝛ Jesús.

¹³ Irasũ ãrĩ odo, surara opꝛre ãrĩyupꝛ:

—Dujãaka mꝛya wiigue! Mꝛ bꝛremurõsũta waarokoa mꝛrẽ moãboegure, ãrĩyupꝛ.

Ïgũ irasũ ãrĩripoeta, Ïgũrẽ moãboegure pũrĩrĩ tariakõãyuro.

*Jesús, Pedro mãñekõrẽ taudea**(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)*

¹⁴ Pꝛꝛꝛꝛ Jesús Pedroya wiigue waayupꝛ. Iri wiigue ñajãgũ, Pedro mãñekõrẽ peyarogue bꝛo nimakũrikũgo oyagore bokajayupꝛ.

¹⁵ Irasirigꝛ igoya mojõrẽ moãñayupꝛ. Ïgũ moãñamakũta, nimakũri tariakõãyuro. Iri tarimakũ wãgãnugã, Ïgũsãrẽ baari ejoyupo.

*Jesús wãrã pũrĩrikũrãrẽ taudea**(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)*

¹⁶ Naĩmejãripoe ããrĩmakũ, masaka wãrã wãtẽa ñajãsũnerãrẽ Jesús pꝛogore ãjãñurã. Ïgũ werenĩrĩ merã wãtẽa Ïgũsãguere ñajãnerãrẽ beowiyupꝛ. Irasũ ããrĩmakũ, ããrĩpererã pũrĩrikũrãrẽ tauyupꝛ.

¹⁷ Irire irigꝛ, iripoeguemꝛ Marĩpꝛya kerere weredupuyudi Isaías gojaderosũta iriyupꝛ. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Marĩ turabirire, marĩ sĩrĩrĩrẽ marĩrẽ taubosami”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.

*Gajerã Jesũre: “Mꝛrẽ tꝛyadũakoa”, ãrĩdea**(Lc 9.57-62)*

¹⁸ Jesús wãrã masaka Ïgũ pꝛo nerẽmakũ Ïãgũ, Ïgũ buerãrẽ:

—Nãka, ditaru sikoepꝛgue taribujarã! ãrĩyupꝛ. ¹⁹ Ïgũ irasũ ããrĩmakũ, sugꝛ Moisés gojadeare buerimasũ Jesús pꝛo eja, ãrĩyupꝛ:

—Buegu, mu noó waaró murē tuyagura, ārīyuru.

²⁰ Jesús ĩgūrē yujuyuru:

—Makānuu marā diayéa ĩgūsā kārīrī toreri opama. Mirāde ĩgūsā kārīrō opama. Yu āārīpererā tīgū gapu kārīrō opabea, ārīyuru.

²¹ Gajigu ĩgū buerire tuyagu ĩgūrē ārīyuru:

—Yu Opu, yuru boamakū ĩgūrē yāa odo, murē tuyagura, ārīyuru.

²² Jesús ĩgūrē yujuyuru:

—Yure tuyaduagu, daporata yu merā aarika! Yure buremumerā, boanerā irirosū āārīrāta boanerāre yāaburo, ārīyuru.

Jesús mirū, makūrīre toemakā iridea

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Irasū ārī odo, doódirugue ĩgū buerā merā murīñajāyuru. ²⁴ ĩgūsā murīñajāa, taribujaripoe ditarure mirū buro waayuro. Makūrī doódirure páñajāmiūkōādiyuro. Irasū waaripoere Jesús gapu kārīgū iriyuru.

²⁵ Irasirirā ĩgūrē yobeñurā:

—Guu Opu, guare tauka! Marī mirīmurā yāa, ārīñurā.

²⁶ ĩgūsā irasū ārīmakū, Jesús yujuyuru:

—¿Nasirirā buro güiri musā? Yure mérōgā buremurī opāa musā, ārīyuru.

Irasū ārīgūta wāgānugā: “Mirū, makūrī iropāta, toeaka!” ārīyuru. ĩgū irasū ārīmakū, mirū, makūrīde toedijaperekōāyuro. ²⁷ ĩgū irasirimakū ĩāguka, āsū ārī gāme werenīñurā:

—¿Ñeémuno masakū āārīrī ĩi? Mirū, makūrīde ĩgūrē tarinugābea, ārīñurā.

Jesús Gadara marārē wātēa ñajānerārē béowiudea

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Puru Jesús ditarure taribuja, Gadara marāya nikūgue ejayuru. Irogue ejamakū, pērā ūma masāgoberi watopegue āārānerā ĩgūrē bokatīrīñurā. ĩgūsā wātēa ñajāsūnerā goerā āārīñurā. Irasirirā iro waarī maarē masaka neō waabiriñurā. ²⁹ ĩgūrē bokatīrī, āsū ārī gainīñurā:

—Jesús, ūmugasigue marā Opu magū, ¿nasirigu aarigú yāri mu guu puroguere? ¿ĩgū āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejabirikerepuru, guare poyarikumakū irigu aariri mu? ārīñurā.

³⁰ ĩgūsā koregue wārā yesea āma baarā iriñurā. ³¹ Irasirirā wātēa Jesúre āsū ārī sērēñurā:

—Guare béowighu, sīisā yeseaguere ñajādoreka! ārīñurā.

³² —Jáa, ĩgūsārēta ñajārā waaka! ārīyuru Jesús.

ĩgū irasū ārīmakū, ĩgūsā pērā ūmaguere āārānerā yeseaguere ñajāñurā. ĩgūsā ñajāmakūta, yesea dupaturugue ūma mirēbuāa, ditarugue meébia dijāa, mirī boaperekōāñurā.

³³ Irasū waamakū ĩārā, yeseare korerimasā gukari merā makāgue ūmadujāa, āārīpereri ĩgūsā ĩdeare, irasū āārīmakū wātēa ñajāsūnerārē waadeare wereñurā. ³⁴ Irire pērā, iri makā marā āārīpererā Jesús purogue waa, ĩgūrē ĩārā, turaro merā ĩgūsāya nikūrē wiridoreñurā.

9

Jesús dupu bhadire taudea

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Irasirigu Jesús doódirugue marĩñajãa, ditarure taribuja, ìgüya makãgue ejayupu. ² Iroguere sugu dupu buadire ìgü peyaro merã Jesús puro ãijañurã. Jesús, ìgüsã ìgürë buremumakü ìãgü, dupu buadire ãsü ãrĩyupu: —Gũñaturaka! Yu, mu ñerõ irideare kãtia, ãrĩyupu.

³ Ìgü irasü ãrĩmakü përá, surãyeri Moisés gojadeare buerimasã ãsü ãrĩ gũñañurã: “Ìgü werenĩrĩ merã Marĩpüre ñerõ werenĩmi”. ⁴ Jesús gapu ìgüsã gũñarĩrë ìãmasĩ, ãsü ãrĩyupu:

—¿Nasirĩã yure ñerõ gũñarĩ mäsã? ⁵ ¿Naásü ãrĩrĩ gapu diasaberi ñ buadire: “Yu, mu ñerõ irideare kãtia”, ãrĩrĩ, o “Wãgãñugã, waaka!” ãrĩrĩ gapu diasaberi? ⁶ Yu ããrĩpererã tĩgü i ãmugue ããrĩrãrë ìgüsã ñerõ irideare Marĩpu dorero merã kãtimasĩa. Irasirigu ñ buadire taugara, mäsãrë irire masĩdoregu, ãrĩyupu. Irasü ãrĩ odo, buadire ãrĩyupu:

—Wãgãñugã, mu oyaderore ãi, muya wiigüe waaka! ãrĩyupu.

⁷ Ìgü irasü ãrĩmakü pëgu, buadi ããrãdi wãgãñugã, ìgüya wiigüe waakõãyupu. ⁸ Masaka, ìgü irasü waarire ìãrã, ìãgukakõãñurã. Marĩpüre: “Õãtaria, mu turari masakure sĩrĩ”, ãrĩ, usuyari sĩñurã.

Jesús Mateore siiudea

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Puru Jesús iro merã waa, yure ìãbokami. Yu Mateo*, romano marã opure niyeru wajaseabosagu ããrĩbú. Jesús, yu moãrĩ taribugue doagure ìã, yure: “Nãka, yu merã!” ãrĩmi. Ìgü irasü ãrĩmakü pëgu, wãgãñugã, ìgü merã waakõãbu.

¹⁰ Puru yaa wiigüe Jesús ìgü buerã merã baaripoe wãrã niyeru wajaseabosarimasã, gajerã ñerõ irirãde baarã ejama. ¹¹ Ìgüsã merã ìgü baamakü ìãrã, fariseo bumarã gapu ìgü buerãrë sërëñama:

—¿Nasirigu mäsãrë buegu niyeru wajaseabosarimasã, ñerõ irirã merã baari? ãrĩma.

¹² Ìgüsã irasü ãrĩmakü pëgu, Jesús ãrĩmi:

—Pürĩrĩ marĩã kúririmasürë ãmabema. Pürĩrikurã gapu ìgürë ãmama.

¹³ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pügüe ìgüsã gojadeare buerã waaka! ãsü ãrĩ gojasüdero ããrĩbú iri pügüere: “Yure buremurã, waimurãrë wëjë soepeomakü gããmebea. Gajerãrë müsã bopoñarĩ merã ìãmakü gããmea”, ãrĩmi Marĩpu, ãrĩ gojasüdero ããrĩbú. “Õãrã ããrã”, ãrĩ gũñarãrë siiugu aaribiribu. “Ñerõ irirã ããrã”, ãrĩ gũñarã direta siiugu aarigü iribu, ìgüsã ñerõ irideare bujawere, gũñarĩrë gorawayuburo, ãrĩgü, ãrĩmi Jesús fariseo bumarãrë.

Jesúre bererimarë sërëñadea

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Puru Juan masakare wãiyegu buerire tayarã Jesúre sërëñarã ejama:

—Gua Marĩpüre buremurã beea. Irasü ããrĩmakü fariseo bumarãde berema. ¿Nasirirã mu buerã gapu gua irirosü iriberi? ãrĩma.

¹⁵ Jesús ìgüsãrë yujumi:

—Sugu mojõsiadi bosenu irimakü, ìgü siiuanerã ìgü merã ããrĩã bujawerebirikuma. Puru ìgürë gajerã ãĩãmakü, bujawereri merã bererãkuma†.

* 9:9 Mateo pe wã opayupu. Ìgüta Leví wãikuyupu. † 9:15 Jesús irire irasü ãrĩgü: “Yu sugu mojõsiadi bosenu irigu irirosü ããrã. Yu buerã, mojõsiadi siiuanerã irirosü ããrĩma. Irasirirã, purugue yu ìgüsã merã ããrĩbirimakü ìãrã, bujawereri merã bererãkuma”, ãrĩgü irimi.

16 'Masaka maama suríro gasiro merã buɣuñerẽ seretúbirikuma. Irasũ seretúmakũ, maama gasiro ìgũsã koeadero puru, tũãneeõ, buɣuñerẽ wári gobe yeguenemomakũ irikoa. 17 Waimarã gasiri merã iridea ajuri buɣu ajurigue maama igui dekore diribirikumã. Irasũ dirimakũ, maama igui deko pãmu, buɣu ajuro sëraturabiri ooreakõãkoa. Irasiriro igui deko, ajurode kômokoa. Irasirirã maama igui dekore maama ajurogue diriro gããmea, ãrĩmi Jesús ìgũsãrẽ†.

Jesús Jairo magõrẽ, gajego nomeõ ìgũya surírore moãñagõrẽ taudea
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Jesús ìgũsãrẽ wereripoe judío masaka nerẽrĩ wii opu Jesús puro eja, ñadukupuri merã ejamejã, ìgũrẽ ãrĩmi:

—Yu magõ daporata kõmoakõãmo. Igore muya mojõ merã ñapeogu aarika! Irasirimakũ, dupaturi okagokumo, ãrĩmi.

19 Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pé, Jesús wãgãnuɣã, ìgũ merã waami. Gũã ìgũ buerãde ìgũ merã waabu. 20 Gũã maague waaripoe sugo nomeõ Jesús purupu gapu eja, ìgũya suríro yuware moãñayupo. Igo pe mojõma pere su gubu peru pẽrebejari bojorigora dí wiriri merã pũrĩrikugo ããrĩyupo. 21 Æsũ ãrĩ gũñayupo: “Ìgũya surírore yu moãñarĩ merã dita yu pũrĩrikuri tarirokoa”, ãrĩ gũñayupo. 22 Igo moãñamakũ pẽña, Jesús gãmenugã, igore ìã, ãrĩmi:

—Gũñaturaka! Mu yure buremurĩ opãa. Irasirigo mu pũrĩrikurire tausũa, ãrĩmi. Ìgũ irasũ ãrĩmakũta, pũrĩrĩ marĩgõ dujamo.

23 Puru Jesús Jairoya wiigue ejami. Irogue ñajãjagu, majĩgõ boadeore yãaburo dupuyuro bayapeorimasãrẽ, gajerã buro ore, gainĩrãrẽ bokaja, 24 ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩmi:

—Wiriaka musã! Majĩgõ boabemo. Kãrĩgõ yãmo.

Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, ìgũrẽ burima. 25 Jesús ìgũsãrẽ wiriadore, boadeo ããrĩrĩ taribugue ñajãa, igoya mojõrẽ ñeãyupu. Ìgũ ñeãmakũta masãbeja, wãgãnuɣãyupo. 26 Masaka ããrĩperero iro ããrĩrã Jesús iriadea kerere pẽrepeakõãñurã.

Jesús pẽrã koye ìãmerãrẽ taudea

27 Jesús iro ããrãdi wiriamakũ, pẽrã koye ìãmerã ìgũrẽ gaini tuyama:

—David parãmi ããrĩturiagu, gũare bopoñaka! ãrĩma.

28 Irasirigu, wiigue ñajãmakũ, koye ìãmerãde ñajãa, ìgũ purogue ejanugãma. Irasirigu Jesús ìgũsãrẽ sërẽñami:

—¿Yu musãrẽ koye ìãmakũ irimasĩrĩrẽ buremurĩ? ãrĩmi.

—Gũã Opu, buremua, ãrĩ yujuma.

29 Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, ìgũsãya koyere ñapeomi:

—Musã buremurõsũta musãrẽ ìãmakũ irigara, ãrĩmi.

30 Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, ìgũsã õãrõ ìãkõãma. Irasirigu Jesús ìgũsãrẽ ãrĩmi:

—Yu musãrẽ taurire gajerãrẽ werebirikõãka! ãrĩmi.

31 Ìgũ irasũ ãrĩkerepuru, ããrĩperero iro marãrẽ Jesús ìgũsãrẽ iriadeare werewasiripeokõãñurã.

Jesús werenĩbire werenĩmakũ iridea

32 Koye ìãmerã ããrãnerã iri wiire wiriaripoeta, gajerã sugu werenĩbi wãtĩ ñajãsũdire Jesús puro ãñjama. 33 Jesús ìgũrẽ ìã, wãtĩ ìgũguere ñajãdire

† 9:17 Masaka, iripoegue iririkũdeama, maama bueri merã buemorẽduamakũ ìãgũ, Jesús irasũ ãrĩmi.

béowiumi. Īgū wātīrē béowiumakūta, wereníbiradi werenínugāmi. Īgū irasirimakū ĩārā, āārīpererā ĩāguka:

—Marī ōō Israel nikūrē āsū iririnorē neō ĩābiribu, ārīma.

³⁴ Fariseo bumarā gapu Jesúre:

—Īi, wātēa opu turari merā wātēārē béowiumi, ārī werewuama.

Jesús masakare bopoñarī merā ĩādea

³⁵ Jesús āārīpereri makārīrē judío masaka nerērī wiirigue masakare buegorenagū waami. Ōārī kerere, Marīpu ĩgūyarārē doregu āārīrīmarē buenami. Irasū āārīmakū, pūrīrikurārē āārīpereri gajerosūperi sīrīrī oparārē taunami. ³⁶ Masakare ĩāgū, bopoñarī merā ĩgūsārē ĩāmi. “Īgūsā bujawererā, gūñaturamerā, oveja sugu ĩgūsārē korerimasū opamerā irirosū āārīma”, ārī gūñayupu. ³⁷ Irasirigu āsū ārīmi guare ĩgū buerārē:

—Marīpuayare neō pémerā, poogue oteri duka buribejadea irirosū wārā āārīma. ĩgūsārē ĩgūyare weremurā gapu iri pooere moārīmasā irirosū mérāgā āārīma. ³⁸ Irasirirā marī Opure iri pooe opu irirosū āārīgūrē: “Gajerā mūyare weremurārē iriuka!” ārī sērēka! ārīmi Jesús guare.

10

Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgū buedoregu pímurārē beyede

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Puru Jesús guare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgū buerā āārīmurārē siu, guare ĩgū turarire sīmi, āārīpereri pūrīrīrē tau, wātēa masakare ñajānerādere béowiuburo, ārīgū.

² Āsū wāikurā āārībú gua Jesús beyenerā: Simón wāikugu āārīmí. ĩgūrēta “Pedro” wāiyemi Jesús. Simón pagumu Andrés wāikumi. Gajigu Santiago āārīmí. ĩgū pagumu Juan wāikumi. ĩgūsā Zebedeo pūrā āārímá. ³ Gajerā Felipe, Bartolomé, Tomás āārímá. Yu Mateo, romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū āārīdi āārībú. Gajigu Santiago, Alfeo magū āārīmí. Gajigu Tadeo āārīmí. ĩgūta Lebeo wāikumi. ⁴ Gajigu Simón, celote wāikuri bumū āārīmí. Gajigu Judas Iscariote wāikugu āārīmí. ĩgūta Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu āārīmí.

Jesús ĩgū buerārē buedoregu iriudea

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesús guare ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarārē turarire sī odo, āsū ārī were iriumi:

—Judío masaka āārīmerā pūroguere waabirikōāka! Irasū āārīmakū, Samaria nikūma makārīguedere waabirikōāka! ⁶ Israel bumarā Marīpuayare masīmerā, oveja dedirinerā irirosū āārīrā puro gapu waaka! ⁷ ĩgūsārē āsū ārī wererā waaka: “Mérō duyáa, Marīpu ĩgūyarārē doreri ejaburo”, ārīka! ⁸ Pūrīrikurārē tauka! Boanerārē masūka! Kāmi boarādere tauka! Wātēa masakare ñajānerārē béowiuka! Yu turarire mūsārē wajamarīrō sía. Irasirirā, yu mūsārē wajamarīrō sīrōsūta wajamarīrō ĩgūsārē tauka!

⁹ Waarā, neō niyeru oro, plata, cobrere, ¹⁰ mūsāya aju āābirikōāka! Surí, sapatu mūsā sñarī merā dita waaka! Tuariyukure āābirikōāka!

Moārīmasā ĩgūsā moārī waja merā wajata baama. Irasirirā musā masakare bueri waja baari musārē sīrākuma.

11 'Makārē ejarā, iri makā marā: “Īta oārō irigu āārīmi”, ĩgūsā ārīgū puro dujaka! Musā iro āārīrōpā ĩgūya wiire āārīka! Waarāgue iri wiire wirika! 12 Iri wiire űajārā, wii marārē: “Marīpu musārē siuñajārī sīburo”, ārī oādoreka! 13 Musārē oārō bokatīrīñeāmakū, ĩgūsārē: “Marīpu siuñajārī sīrī merā oārō āārīrikuka!” ārīka! Musārē gāamemerā, i siuñajārī merā āārībirikuma. 14 Musārē ĩgūsā ñeābirimakū, musā buerire péduabirimakū ĩārā, ĩgūsāya wiire, o ĩgūsāya makārē wiriarā, nikūwera musāya guburigue tuadeare moǵébéoka, ĩgūsārē wajamoāburire ĩmurā! 15 Diayeta musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū Sodoma, Gomorra marārē wajamoārō nemorō musārē gāamemerārē wajamoāgukumi.

Jesúre buremurārē gajerā ñerō iriburire werede

16 'Yure oārō péka! Ovejare makānu marā diayéa guarā watopegue iriuosū ñerā masaka watopegue musārē iriua. Irasirirā oārō pémasīka! ĩgūsā watopegue ñerō iriro marīrō āārīrikuka! 17 Pémasīka! Masaka musārē ĩgūsā oparārē wiarākuma, musārē wajamoādororā. Judío masaka ĩgūsā nerērī wiiriguedere musārē tārārākuma. 18 Irasū āārīmakū, musā yure buremurī waja, ĩgūsāya makārī marā oparā purogue, ĩgūsāya nikū marā oparā purogue āārīrākuma musārē wajamoādoremurā. Irasirirā musārē irogue āīāmakū, oparārē, judío masaka āārīmerādere yaa kerere wererākoa musā. 19 Musārē oparā purogue āīāmakū: “¿Naásū āārīrākuri ĩgūsārē?” ārī gūñarikubirikōāka! Oparā musārē sērēñamakū, Marīpu gūñarī sīrī merā wererākoa. 20 Irasirirā musā gūñarī merā werebirīkoa. Marīpu, Ōāgū deyomarīgū merā musārē masīrī sīrī merā werenīrākoa.

21 'Iripoere masaka, ĩgūsāyarā yure buremumakū ĩārā, ĩgūsārē oparāguere wējēdororā wiarākuma. Pagusāmarā ĩgūsā pūrārē oparāguere wējēdororā wiarākuma. Gajerā, ĩgūsā pagusāmarārē ĩāturi, oparāguere wējēdororā wiarākuma. 22 Irasirirā masaka āārīperero i űnu marā yure musā buremurī waja musārē ĩāturi doorākuma. Marīpu gapu yure piriro marīrō buremugūrē taugukumi. 23 Su makā marā musārē ñerō irimakū, gaji makāgue duriwāgāka! Diayeta musārē werea. Āārīpereri Israel nikūma makārīrē musā buegorena odoburo dupuyuro, yu āārīpererā tīgū Marīpu iriudi i űmugue dupaturi aarīgukoa doja.

24 'Neō sugu buegu, ĩgūrē buegu nemorō āārībemi. Moāboerimasūde ĩgū opu nemorō āārībemi. 25 Sugu buegu ĩgūrē buedi irirosū dujaduamakū oāgorāa. Moāboerimasūde ĩgū opu irirosū dujaduamakū oāgorāa. Masaka yure musā Opure: “Ī Beelzebú, wātēa opu āārīmi”, āārīrā, musā yaarādere ñerō ārī werenīrākuma.

Jesús: “¿Noārē güiri merā buremurō gāāmerī?” ārī werede
(Lc 12.2-7)

26 'Irasirirā musārē ñerō iriduārārē güibirikōāka! Āārīpereri gajerā ĩāberogue irideare, durirogue irideadere purugue masīsūrokoa. 27 Yu musārē masaka péberogue weredeare ĩgūsā pérogue wereka! Yu musārē gajerā ĩāberogue werenideare makā dekogue buro busuro merā wereka! 28 Musārē wējērā musāya dupu direta boamakū irirākuma. Musāya yuñupūrārī gapure boamakū irimasībirikuma. Irasirirā güibirikōāka!

Marĩpu gapure güika! İgũ gapu musāya dupu, musāya yujupūrĩrĩrĩ peamegue béomasĩmi. Irasirirā İgũrē güiri merā b̄remuka!

²⁹ 'Masaka p̄rā mirā wajarirā, su niyeru tigā, m̄rōgā wajakuri tigārē s̄kuma. İgũsā m̄rōgā wajakukerepuru, Marĩpu gapu İgũsārē òārō koremi. İgũsārē: "Boaburo", ār̄birikerepuru, neō sugugā yebague yuridija, boabemi. ³⁰ Marĩpu āārĩpereri musā āār̄rikurire masĩgũ, musāya poarire: "İriku āārā", ār̄ masĩpeokōāmi. ³¹ Irasirirā güibirikōāka! Musā, mirā nemorō wajakua. Irasirigu Marĩpu mirārē korero nemorō musārē koregukumi.

*Jesús: "Masakare yure b̄remurĩrē wereka!" ār̄dea
(Lc 12.8-9)*

³² 'Sugu, masaka péuro: "Jesúyagu āārā", ār̄ weremakũ, yude Yuru umugasigue āārĩgũ péuro İgũrē: "Yaagu āārĩmi ĩ", ār̄ weregura. ³³ Sugu yure masĩkeregu, masaka péuro: "İgũrē masĩbea", ār̄ weremakũ, yude Yuru umugasigue āārĩgũ péuro: "Yude İgũrē masĩbea", ār̄ weregura, ār̄mi Jesús.

*Jesús: "Masakare gāme dukawarirākuma", ār̄ weredeā
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Irasũ ār̄ odo, masakare āsũ werenemomi:

—Musā yure: "İgũ i umugure aarigũ, masakare siuñajārĩ merā āārĩmakũ irigu aarimĩ", ār̄ güñabirikōāka! Irasirigu aarigũ meta iribu. Yu ejarita, masakare İgũsā basi gāme dukawarimakũ yāa. Irasirirā surāyeri yure b̄remurākuma. Gajerā yure b̄remumerā gapu İgũsārē İaturirākuma. ³⁵ Sugu yure b̄remurĩ waja, İgũ magũ İgũrē İaturigukumi. Sugo yure b̄remurĩ waja, igo magō igore İaturigokumo. Sugo māñekō yure b̄remurĩ waja, igo bepo igore İaturigokumo. ³⁶ Irasirirā su wii marā İgũsāyagu yure b̄remumakũ İārā, İgũrē İaturirākuma.

³⁷ 'Sugu yure maĩrō nemorō İgũ pagusāmarā gapure maĩtarinugāgũ, yaagu āārĩmasĩbirikumi. Yure maĩrō nemorō İgũ p̄rā gapure maĩtarinugāgũde, yaagu āārĩmasĩbirikumi. ³⁸ Sugu yure t̄yaduari waja curusague pábiatũ w̄j̄esũbu irirosũ āār̄keregu, neō piriro marĩrō yure t̄yanĩkōāburo. Yure t̄yaduabi, yaagu āārĩmasĩbirikumi. ³⁹ Sugu i umugue İgũ okarire maĩgũ, peamegue béosũgukumi. Gajigu yure t̄yari waja gajerā İgũrē w̄j̄ekerepuru, Marĩpu gapu İgũrē taugukumi, İgũ p̄rogue İgũ merā āār̄buro, ār̄İgũ.

*Jesús marĩ umugasigue wajataburire weredeā
(Mr 9.41)*

⁴⁰ 'Sugu musārē yaarārē òārō bokatĩrĩñeāgũ, yudere bokatĩrĩñeāmi. Yure bokatĩrĩñeāgũ, yure iriudidere bokatĩrĩñeāgukumi. ⁴¹ Marĩpu İgũya kerere weregure òārĩ wajatamakũ irigukumi. Sugu Marĩpuya kerere weregu āār̄rĩrē İāmasĩ, İgũrē òārō bokatĩrĩñeāgũ, İgũ irirosũ òārĩ wajatagukumi. Sugu gajigu İgũ òāgũ āār̄rĩrē İāmasĩ, İgũrē òārō bokatĩrĩñeāgũ, İgũ irirosũ İgũde òārĩ wajatagukumi. ⁴² Sugu ubu āārĩgũ yure t̄yagure gajigu İgũrē iritamudugũ deko yusari t̄āmakũ İāgũ, Marĩpu İgũdere òārō irigukumi, ār̄ weremi Jesús.

11

Juan masakare wāiyerimasū ĩgū buerire tɔyarārē Jesús p̄ro iriudea (Lc 1.17; 7.18-35)

¹ Jesús ḡare pe mojōma pere su gubu peru p̄rēbejarā ĩgū buerārē irasū ārādero p̄ru, Galilea nikūgue āārīrī makārī marārē buegorenagū waakōāmi.

² Juan masakare wāiyerimasū peresugue āārīyupu. Irogue āārīgú, Cristo iriri kerere pégu, ĩgū buerire tɔyarārē Jesúsre āsū ārī s̄rēñarā waaka:

³ —“¿M̄ta āārīrī, Cristo masakare taugu aaribu iriayupu, ĩgūsā ārīdi, o gajigure yūrākuri ḡa?” ārī s̄rēñarā waaka! ārī iriuyupu.

⁴ Irasirirā, Jesús p̄rogue ejarā, Juan s̄rēñadoredeare ĩgūrē s̄rēñama. Jesús ĩgūsārē yujami:

—M̄sā p̄rere, m̄sā ĩārīrē Juārē wererā waaka! ⁵ Koye ĩābiranerā ōārō ĩāma. Waamasībiranerā waamasīakōāma. Kāmi boanerā yaripereakōāsūama. Gāmipū p̄biranerā péakōāma. Boanerāde masākōāma. Boporā, Marīpu masakare tauri kerere weremakū péma. ⁶ “Yure b̄remurīrē piribi, ɔyari opagukūmi”, ārī wererā waaka Juārē! ārīmi Jesús.

⁷ ĩgūsā waadero p̄ru, Jesús Juāyamarē masakare āsū ārī werenugāmi:

—M̄sā masaka marīrōgue Juārē ĩārā waarā, gūigure gūñaturabire ĩārā waarā meta irikuyo. ĩgū turabi, mirū taborere w̄jēpubéorosū āārībemi.

⁸ Irasū āārīmakū, m̄sā ĩgūrē irogue ĩārā waarā, ōārī surī s̄ñagūrē ĩārā waarā meta irikuyo. Ōārī surī s̄ñarāno oparāya wiirigue āārīkuma. Juan ĩgūsā irirosū āārībemi. ⁹ M̄sā irogue ĩgūrē ĩārā waarā, Marīpuya kerere weredupuyurimasārē ĩārā waarā iriyo. M̄sārē werea. Diayeta Juan Marīpuya kerere weredupuyunerā nemorō āārīmi. ¹⁰ Marīpuya werenírī gojadea p̄gue gojasūdero āārībú Juan iriburire. Irasirigu Marīpu ĩgū magūrē āsū ārīdi āārīmi:

M̄ waaburo dupuyuro yaa kerere weredupuyurimasārē iriuḡra m̄ waaburore āmuyudoregu, ārī gojasūdero āārībú.*

¹¹ M̄sārē diayeta werea. Juan aariburi dupuyuro neō sugū ĩgū nemorō yaamarē masīgū marīdi āārīmi. Irasū āārīkerep̄ru, sugū Marīpu ūmugasigue āārīgúyagu gapu Juan nemorō yaamarē masīgū āārīgukumi. Āārīpererā nemorō ubu āārīgú āārīkeregu, masīgū āārīgukumi.

¹² Juan masakare wāiyedi buenugādeapoegueta, daporaguedere masaka ūmugasigue Marīpu ĩgūyarārē dorerogue ñajāduarārē b̄ro ñerō tarimakū yāma. ĩgūsā turari merā ĩgūsārē peremakū iriduarā iriadima.

¹³ Juan aariburo dupuyuro āārīpererā Marīpuya kerere weredupuyunerā ĩgūsā gojadea merā, Moisés gojadea merā Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere werenerā āārīmā. ¹⁴ Iripoegue Marīpu ĩgūya gojadea p̄gue: “Yaa kerere weredupuyurimasārē Elías irirosū āārībure iriuḡra”, ārīdi āārīmi. Juan irasū ārīsūdita āārīmi. Irire b̄remurō gāāmea. ¹⁵ Gāmipūrī oparā, yu wererire ōārō péka!

¹⁶ M̄ masaka datora marā, ¿ñeémarāno irirosū āārīrī? Majīrā makā dekogue ĩgūsā merāmarā merā bira gainí doanírā irirosū āārīma. Āsū ārī gainíma: ¹⁷ “Ḡa t̄rēdiru purimakū, bayabirabu. B̄jawereri merā ḡa bayamakū, orebirabu”, ārīma. ¹⁸ Juan masakare wāiyerimasū p̄ baabiri, igui deko p̄mudeare iirībirimi. ĩgū irasirimakū ĩārā: “Wātī

* 11:10 Mal 3.1

ñajāsūdi āārīmi īī”, ārību mūsā īgūrē. ¹⁹ Pꝥꝥꝥ ꝥꝥ āārīpererā tīgū baa, iirimakū īārā: “Baapagꝥꝥ, iirīpagꝥꝥ āārīmi”, ārību. “Romano marā opꝥꝥꝥ niyeru wajaseabosarimasā merāmꝥꝥ, ñerō irirā merāmꝥꝥ āārīmi”, ārību mūsā ꝥꝥꝥ. Mūsā gꝥꝥꝥ* bꝥꝥemubirikererā, gꝥꝥꝥ iririre īārā: “Marīꝥꝥꝥ īgūsārē masīrī sīmi”, ārī masībokoa, ārīmi Jesús.

*Jesús makārī marārē īgūsā īgūrē bꝥꝥemubirire weredea
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Pꝥꝥꝥ Jesús iroma makārī marārē turimi. īgūsā wārī īgū Marīꝥꝥꝥ turari merā iririre iri īmumakū īākererā, īgūsā ñerō iririre bꝥꝥjawerebiri, neō piribirima. Irasirigꝥꝥ īgūsārē āsū ārīmi:

²¹ —Mūsā Corazīn marā, Betsaida marāde ñerō tarirākoa. Iripoegue marā Tiro, Sidón marā, mūsā īūrō Marīꝥꝥꝥ īgū turari merā iri īmurōsū iri īmumakū īārā, īgūsā ñerō irideare piribonerā āārīmā. īgūsā ñerō irideare bꝥꝥꝥ bꝥꝥjawererire īmurā, bꝥꝥjawererī suri sāña, nitīrē dipuru weka mawasiripeobonerā āārīmā. Mūsā gapꝥꝥ Marīꝥꝥꝥ turari merā ꝥꝥ iri īmurīrē īākererā, mūsā ñerō iririre neō piribeā. ²² Irasirigꝥꝥ mūsārē wereā. Marīꝥꝥꝥ āārīpererā ñerārē īgū wajamoārīnꝥꝥ ejamakū, Tiro, Sidón marārē wajamoārō nemorō mūsārē wajamoāgꝥꝥkumi. ²³ Mūsā Capernaum marāde: “Īmꝥꝥgasigue mꝥꝥrīārākoa”, ārī gūñadāā. Iroguere neō waabirikoa. Boanerā āārīrōgue bēodijusūrākoa. Sodoma marārē ꝥꝥ mūsārē Marīꝥꝥꝥ īgū turari merā iri īmuderosūta iri īmumakū, iri makā daporadere āārībokoa dapa. ²⁴ Irasirigꝥꝥ mūsārē wereā. Marīꝥꝥꝥ āārīpererā ñerārē īgū wajamoārīnꝥꝥ ejamakū, Sodoma marārē wajamoārō nemorō mūsā gapꝥꝥꝥ wajamoāgꝥꝥkumi, mūsā ñerō iririre piribiri waja, ārīmi Jesús.

*Jesús: “Yꝥꝥ ꝥꝥꝥꝥꝥ siuñajārā aarika!” ārīdea
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Iripoere Jesús īgū Pagꝥꝥꝥ āsū ārīmi:

—Aꝥꝥ, ꝥꝥ mꝥꝥrē: “Ōātaria mꝥꝥ”, ārī, ꝥꝥꝥꝥꝥ sīa. Mꝥꝥ ĩmꝥꝥgasi marā, i nikū marā Opꝥꝥ āārā. Irasirigꝥꝥ: “Masītarinꝥꝥgārā, āārīpererire ꝥꝥmasīa”, ārī gūñarārē mꝥꝥꝥꝥ masīmakū iribeā. Majīrā irirosū mꝥꝥrē bꝥꝥemurā gapꝥꝥꝥ mꝥꝥꝥꝥ masīmakū yāā. ²⁶ Aꝥꝥ, irasūta āārā. Mꝥꝥ gāāmederosūta ꝥꝥꝥꝥꝥ merā irasū yāā, ārīmi Jesús īgū Pagꝥꝥꝥ.

²⁷ Pꝥꝥꝥ masakare āsū ārī werenemomi:

—Yꝥꝥꝥ ꝥꝥꝥ āārīpererī irimasīrīrē sīmi. Neō sugꝥꝥ masakꝥꝥ ꝥꝥ āārīrikꝥꝥꝥꝥ masībemi. Yꝥꝥꝥ dita ꝥꝥꝥ masīmi. Neō sugꝥꝥ masakꝥꝥ Yꝥꝥꝥ āārīrikꝥꝥꝥꝥ masībemi. Yꝥꝥ dita īgūrē masīa. Yꝥꝥ īgūrē masīdorerāde īgūrē masīma. ²⁸ Mūsā Marīꝥꝥꝥꝥ tꝥꝥꝥꝥꝥ nꝥꝥkūrī ūūma ōērā irirosū āārīrā ꝥꝥ ꝥꝥꝥꝥ aarika! Yꝥꝥ mūsārē siuñajārī sīgꝥꝥꝥ. ²⁹ Mūsā ꝥꝥ iridorerī gapꝥꝥꝥ irika! Yꝥꝥ iririkꝥꝥꝥꝥ masīka! Yꝥꝥ mūsārē bopoñarī merā īā, iritamugū āārā. Irasirirā ꝥꝥ iridorerire irirā, ꝥꝥ merā ōārō siuñajārī bokarākoa. ³⁰ Yꝥꝥ iritamurō merā yaare mūsā irimakū diasabeā. Irasirirā ꝥꝥ dorerire irirā, nꝥꝥkūbiri kārāwꝥꝥꝥꝥ ūūmarōsū āārīrākoa, ārīmi Jesús.

12

*Siuñajārīnꝥꝥ āārīmakū, Jesús buerā trigo yerire tārīdea
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)*

* 11:19 Jesús: “gꝥꝥꝥ”, irasū ārīgū: “īgū basi iririre, Juan irideare”, ārīgū irimi.

1 Iripoere judío masaka siuñajārīnu ãārīmakū, Jesús trigo otedero watope waamakū, gwa ĩgū buerā uaboasīã, trigo yerire tārī koro baabu* .
 2 Gwa irasirimakū ĩārã, fariseo bumarã Jesúre ãsū ārīma:

—Īãka! ¿Nasirirã siuñajārīnuwẽ moãdorebirikerepuwu, mu buerã irasū yári? ārīma.

3 Jesús ĩgūsãrẽ ārīmi:

—¿Iripoeguemu David, ĩgū merãmarã merã uaboagu, ĩgū irideare musã buebiriri? 4 ĩgū merãmarã merã Marĩpuya wiigue ñajãa, Marĩpu ĩũrõ peyari pã duparure baadi ãārīmí. Marĩpu paia ãārimerãrẽ: “Iri pã duparure baabirikõãka!” ārĩdi ãārīmí. David gapu paí ãārĩbirikeregu, irire baagu, Marĩpu ĩũrõ ĩgū dorerire tarinugãgũ meta iridi ãārīmí. 5 Paia Marĩpuya wiigue moãrã, siuñajārīnuwẽrẽ siuñajãbema. Siuñajãbirikererã, Marĩpu dorerire tarinugãbema. ¿Irire buebiriri musã, Marĩpu Moisére doreri pídea pũguere? 6 Musãrẽ werea. Marĩpuya wiire buremurõ nemorõ yu gapure buremurõ gããmea. 7 Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsū ārĩdi ãārīmí: “Yure buremurã waimurãrẽ wẽjẽ sopeomakū gããmebea. Gajerãrẽ musã bopoñarĩ merã ĩãmakū gããmea”, ārĩdi ãārīmí. Musã irire pémasĩrã yu buerã ñerõ iribirikerepuwu, ĩgūsãrẽ: “Ñerõ yãma”, ārĩbiribokoa. 8 Yu ãārĩpererã tĩgũ ãārĩsĩã, siuñajārīnuwẽrẽ masaka gajino ĩgūsã iriburire doremasĩã, ārīmi Jesús.

Jesús mojõ diíweredire taudea

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

9 Irasū ārĩ odo, waa, judío masaka nerẽrĩ wiigue ñajãmi. 10 Iro sugu masaku mojõ diíweredi ãārīmí. Irasirirã fariseo bumarã Jesúre: “Ñerõ yãmi”, ārĩ weresãduarã, ĩgũrẽ sërẽñama:

—¿Siuñajārīnu ãārīmakū, sugu pũrĩrikugure taudoreri ãārĩrĩ? ārīma.

11 Jesús yajumi ĩgūsãrẽ:

—Siuñajārīnu ãārĩkerepuwu, musãyagu oveja gobegue meẽñajãmakū ĩārã, ĩgũrẽ ãi wiukõãkoa. 12 Marĩpu sugu masakure, oveja nemorõ maĩtarinugãmi. Irasirirã siuñajārīnuwẽrẽ masakare õãrõ irirã, Moisés doredeare tarinugãrã meta yãa, ārīmi.

13 Irasū ārĩ odo, mojõ diíweredire ārīmi:

—Muya mojõrẽ soeoka!

Īgũya mojõrẽ soeomakũta, gaji mojõ irirosũ õãrĩ mojõ dujabu. 14 Īgũ irasirimakū ĩārã, fariseo bumarã gwa wiria: “¿Nasirisĩã, marĩ Jesúre wẽjẽrãkuri?” ārĩ gãme werenĩñurã.

Iripoeguemu Marĩpuya kerere weredupuyudi Jesús ĩgũ iriburire gojadea

15 Jesús ĩgūsã ĩgũrẽ wẽjẽduarire masĩ, waakõãmi. Īgũ waamakū, wãrã masaka ĩgũrẽ tũyama. Irasirigu ãārĩpererã pũrĩrikurãrẽ taumi. 16 Īgūsãrẽ taugu: “Yaamarẽ gajerãrẽ werebirikõãka!” ārīmi. 17 Jesús irasirigu, Marĩpuya kerere weredupuyudi Isaías gojaderosũta irimi. ãsū ārĩ gojadi ãārīmí:

18 ãsū ārīmi Marĩpu: “Īi yure moãboegu, yu beyedi, yu maĩgũ ãārīmí. Īgũ merã usuyãa. Oãgũ deyomarĩgũrẽ ĩgũrẽ sĩgura. Irasirigu yu turari merã ãārĩpererã masakare diayema iririre weregukumi.

* 12:1 Deuteronomio 23.25: Moisés gojadea pũgue ãsū ārĩ gojasũdero ãārĩbú: “Sugu masaku gajigũya poogue waagá, ĩgũya mojõrĩ merã trigo yerire tārĩ koro baaburo. Wiirimajĩ merã diti ãabirikõãburo”, ārĩ gojasũdero ãārĩbú.

19 Īgū guaseo, gainĩbirikumi. Īgū makā dekogue buro gainĩgorenamakū neō pėbirikuma.

20 Turamerārē bopoñarĩ merā iā, iritamugukumi. Irasirigu, Īgūsā miūmerēñu biu peaboadiñu irirosū āārĩmakū iāgū, peabėogu irirosū Īgūsārē iribirikumi.

Bujawererārē gūñaturamakū irigukumi. Irasirigu, Īgūsā sīāgodiru yauboadiru irirosū āārĩmakū iāgū, yaubėogu irirosū Īgūsārē iribirikumi. Īgū Opū ñajāburi dupuyuro Īgūsārē irasirigukumi. Īgū Opū ñajādero pũũ, masakare diayema iririre irimakū irigukumi.

21 Irasirirā āārĩperero marā Īgū doreburire usuyari merā yūrākuma”, ārĩmi, ārĩ gojadi āārĩmĩ Isaiás.*

Jesúre: “Wātĩ turari opami”, ārĩ werewũadea

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Pũũ masaka wātĩ ñajāsũdire Jesúre taudorerā āĩjama. Īgū wātĩ ñajāsũdi: werenĩbi, koye iābi āārĩmĩ. Īgūsā āĩjamakū iā, Jesús Īgūrē taumi. Īgū irasirimakū, oārō iā, werenĩmi. 23 Āārĩpererā masaka, Īgū tarimakū iāguka, āsū ārĩ gāme sērēñama:

—Ķĩ David parāmi āārĩturiagu masakare taubu meta āārĩkuri? ārĩma.

24 Īgūsā irasū ārĩmakū pėrā, fariseo bumarā gapũ āsū ārĩma:

—Ĩi wātėa opũ Beelzebú turari merā wātėārē bėowiumi, ārĩma.

25 Jesús Īgūsā gūñarĩrē masĩsĩā, Īgūsārē āsū ārĩmi:

—Su nikū marā Īgūsā basi dukawari gāmekėārā, pereakōākuma. Su makā marā, o su wii marā Īgūsā basi dukawari gāmekėārā, pereakōākuma.

26 Irasũta wātėa opũ Īgũyarā wātėārē bėowigu, Īgū basita Īgũyarārē dukawari pereakōāmakū iribokumi. Irasirigu, Ķnoārē dorenemobokuri?

27 Mũsā yũre: “Wātėa opũ Beelzebú turari merā wātėārē bėowiumi”, ārĩ werewũāa. Mũsā buerire tũyarā gapũ wātėārē bėowiuurā, Ķnoā turari merā bėowiuukuri? Mũsā Īgūsārē: “Marĩpũ turari merā wātėārē bėowiuma”, ārā. Irasiriro mũsā yũre werewũari diaye āārĩbea. 28 Yũ Ōāgũ deyomarĩgũ turari merā wātėārē bėowiuua. Irasiriro Marĩpũ Īgũyarārē doreri mũsā pũroguere ejasiāa, ārĩ masĩsũa.

29 Irire keori merā mũsārē werenemogũra. Neō sugũ masakũ, turagũya wiire Īgūrē siapũroribirikeregũ, Īgū oparire ěmagũ ñajāmasĩbirikumi. Īgūrē siadero pũrugue merē Īgũyare ěmamasĩkumi, ārĩmĩ†.

30 Irasū ārĩ odo, āsū ārĩnemomi:

—Yũre gāamemerā, yũre iāturirā āārĩma. Masakare yũre siiu neeōtamumerā, Īgūsārē waawasirimakū irirā āārĩma.

31 Mũsārē diayeta werea. Marĩpũ āārĩpereri masaka ñerō iririre, ñerō ārĩ werenĩrdere kātimasĩmi. Ōāgũ deyomarĩgūrē Īgūsā ñerō ārĩ werenĩmakū tamerārē neō kātibirikumi. 32 Yũ āārĩpererā tĩgūrē Īgūsā ñerō ārĩ werenĩmakū, Marĩpũ irire kātimasĩmi. Ōāgũ deyomarĩgũ gapure Īgūsā ñerō ārĩ werenĩmakū, irire neō kātibirikumi. Dapora, i ũmũ peredero pũruguedere Īgūsā irasū ārĩdeare neō kātibirikumi, ārĩmi Jesús.

Yukũre irigu duka merā iāmasĩsũa, ārĩ weredea

(Lc 6.43-45)

33 Irasū ārĩ odo, Jesús gaji keori merā buenemomi:

* 12:21 Is 42.1-4 † 12:29 Jesús: “Wātĩ nemorō turagũ āārā”, ārĩgũ, irasū ārĩmi.

—Ōadi yukũ òãrĩrẽ dukakũa. Ñedi yukũ ñerĩrẽ dukakũa. Yukũre irigu duka merã ìãmasĩsũa†. ³⁴ Mũsã ãña irirosũ ñerã ããrã. Mũsã ñerã ããrĩsĩã, òãrĩrẽ werenĩmasĩbea. Marĩ gũñaròsũta marĩ werenĩrĩ wirikòãa. ³⁵ Ōãgũ òãrĩ gũñarĩ opami. Irasirigu òãrĩrẽ werenĩmi. Ñegũ ñerĩ gũñarĩ opami. Irasirigu ñerĩrẽ werenĩmi. ³⁶ Mũsãrẽ werea. Marĩpu ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnu ejamakũ, ããrĩpereri masaka noó gããmerò werenĩmoãmadeare ìgũsãrẽ masĩmakũ irigukumi. ³⁷ Mũsã òãrò werenĩdea waja Marĩpu mũsãrẽ: “Waja opabema”, ãrĩgukumi. Mũsã ñerò werenĩdea waja mũsãrẽ: “Waja opama”, ãrĩgukumi, ãrĩmi Jesũs fariseo bumarãrẽ.

Masaka ñerã Jesũre Marĩpu turari merã iri ìmudoredea

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Pũrũ surãyeri fariseo bumarã, Moissés gojadeare buerimasã ìgũrẽ ãrĩma:

—Buegũ, Marĩpu turari merã gũare iri ìmuka! ãrĩma. “Ìgũ irire irimasĩbi, Marĩpu iriudi meta ããrĩmi”, ãrĩduarã irasũ ãrĩñurã.

³⁹ Jesũs yũjũmi:

—Mũsã dapura marã masaka ñerã, Marĩpure gããmemerã ããrã. Mũsã yũre Marĩpu turari merã gajino iri ìmudorea. Mũsã irasiridorekerepũrũ, Marĩpũya kerere weredupuyudi Jonás iridea direta weregũra. ⁴⁰ Jonás urenu, ure ñami waá wágũya paru poekague ããrĩderosũta yude ããrĩpererã tĩgũ urenu, ure ñami yeba poekague ããrĩgũkoa. ⁴¹ Iripoegue Nínive marã Jonás Marĩpũya kerere weremakũ pérã, ìgũsã ñerò irideare bujawere, ìgũsã gũñarĩrẽ gorawayunerã ããrĩmã. Dapura yũ Jonás nemorò masĩgũ òògũe mũsã merã ããrã. Yũ Marĩpũya kerere werekerepũrũ, mũsã ñerò iririkũrĩre bujawerebea. Irasirirã, Marĩpu ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnu ejamakũ, Nínive marã mũsã dapura marãrẽ: “Ñegorabu”, ãrĩrãkuma. ⁴² Marĩpu ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnu ejamakũ, sugo iripoeugemo Sabá nikũ marã opo mũsã dapura marãrẽ: “Ñegorabu”, ãrĩgokumo. Yoaromogũ ããrĩkeregũ, òògũe i nikũgũe aarideo ããrĩmò, marĩ ñekũsãmarã opũ Salomón wãri masĩrĩ merã wererire pégo aarigó. Dapura yũ Salomón nemorò masĩgũ òògũe mũsã merã ããrã. Yũ mũsã merã ããrĩkerepũrũ, mũsã gapũ yũ wererire péduabea, ãrĩmi Jesũs.

Jesũs, wãtĩ dupaturi masakũguere ñajãrĩmarẽ weredea

(Lc 11.24-26)

⁴³ Irasũ ãrĩ odo, keori merã werenemomi doja:

—Wãtĩ masakũguere ããrãdi wiri, pũrũ deko marĩrògũe ìgũ siuñajãburũre ãmagorenagũ waakumi. ⁴⁴ Irore bokabi, ãsũ ãrĩ gũñakumi: “Yũ wiridi, yaa wii irirosũ ããrĩmĩ. Dupaturi yũ wiridiguereta goeñajãgũra doja”, ãrĩ gũñakumi. Irasirigu ìgũguere dupaturi goeñajãgũ, gajino marĩrĩ wii, òãrò ãmu, ooaweadea wiire irirosũ bokajakumi. ⁴⁵ Irasirigu gajerã wãtẽa su mojóma pere gaji mojó peru pẽrẽbejarã ìgũ nemorò ñerãrẽ siiu, ìgũsã ããrĩpererã merã masakũguere ããrĩnĩkòãakumi. Irasirigu masakũ ìgũ dupuyuro ããrĩrikũdero nemorò ñerò ããrĩkumi. Dapura marã Marĩpure gããmemerã, yũre péduamerã irasũta ñerò waarãkuma, ãrĩmi Jesũs.

Jesũs pago ìgũ pagũpũrã merã ìgũrẽ ìãgò ejadea

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

† 12:33 Jesũs: “Yukũre irigu duka merã ìãmasĩsũa”, ãrĩgũ: “Marĩ, gajerã werenĩrĩrẽ pérã, ìgũsã ããrĩrikũrĩre masĩa”, ãrĩgũ irimi.

46 Jesús masakare wereripoe ĩgũ pago, ĩgũ pagupũrã merã ĩgũ ããrĩrĩ wii disipuro ejayupo ĩgũ merã werenidũago. 47 Sugũ igore iã, Jesũre weremi: —Mũpo, mũ pagupũrã disipuro nĩama, mũ merã werenidũarã, ãrĩmi.

48 ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Jesús ĩgũrẽ ãrĩmi:

—¿Noã ããrĩrĩ yũpo, yũ pagupũrã? ãrĩmi.

49 Irasũ ãrĩgũ, guare ĩgũ buerãrẽ soepu, ãsũ ãrĩmi:

—Ĩsã, yũpo, yũ pagupũrã irirosũ ããrĩma. 50 Yũrũ ãmũgasigue ããrĩgũ gããmerĩrẽ irirãno, yũ pagũmũ, yũ pagũmo, yũpo irirosũ ããrĩma, ãrĩmi Jesús.

13

Jesús oterimasũ keori merã buedea

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Irinũta Jesús wiigũ ããrãdi ditarugue waa, iri ditaru tũro eja doami.

2 Masaka wãrã ĩgũ pũro nerẽmakũ ĩãgũ, doódirugue mũrĩñajãa, eja doami. ããrĩpererã masaka ĩmparogue dujanũgãma ĩgũ buerire pẽmurã. 3 Irasirigũ wãri keori merã ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ buemi:

—Sugũ oterimasũ ĩgũya oteri yerire meéwasirigũ waakumi. 4 ĩgũ meéwasiriwãgãmakũ, gaji yeri maague yurikoa. Iro yuriadea yerire mirã eja, baapeokõakuma. 5 Gaji yeri ãtãyerikũrogue yurikoa. Iro sĩmerẽõgã nikũ ããrĩmakũ, iro yuriadea yeri mata puriadikoa. 6 Iri nikũ sĩmerẽõgã ããrĩmakũ, puriñajãdi, pũrũ abe asimakũ, nugũrĩ marĩsã, ñãĩ, boakõãkoa. 7 Gaji yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapũ puritarimũria, oteri gapũre wẽjẽkõãkoa. 8 Gaji yeri õãrĩ nikũgue yurikoa. Iri yeri puri, õãrõ dukakũkoa. Suũu cien yeri, gajiũu sesenta yeri, gajiũu treinta yeri dukakũkoa. 9 Musã gãmpĩrĩ oparã, yũ wererire pẽduripĩka! ãrĩmi Jesús.

Jesús buerã ĩgũrẽ: “¿Nasirigũ keori merã bueri?” ãrĩ sërẽñadea

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Pũrũ gũa ĩgũ buerã ĩgũ pũro waa, ĩgũrẽ sërẽñabu:

—¿Nasirigũ masakare keori merã bueri? ãrĩbu.

11 Jesús guare yũjũmi:

—Marĩpũ ĩgũyarãrẽ doregũ ããrĩrĩrẽ, iripoegue masĩbirideare mũsãrẽ masĩmakũ yãmi. Gajerã ĩgũrẽ bũremumerã gapũre irasiribemi. 12 ĩgũyare masĩrãnorẽ masĩnemomakũ irigũkumi. Irasirirã wãro masĩrĩ oparãkuma. Gajerã ĩgũrẽ bũremumerã ĩgũyare masĩmerãrẽ ĩgũsã mero masĩadideare pẽmasĩbirimakũ irigũkumi. 13 Irasirigũ yũ ĩgũsãrẽ keori merã buea. ĩgũsã Marĩpũ iririre ĩãkererã, ĩãmasĩbema. ĩgũyare pẽkererã, pẽduripĩbema. Neõ pẽmasĩbema. 14 Irasirirã Marĩpũya kerere weredupuyudi Isaiãs gojaderosũta yãma. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

ãsũ ãrĩmi Marĩpũ: “Yaare pẽkererã, mũsã neõ pẽmasĩbea. Yũ iririre ĩãkererã, mũsã neõ ĩãmasĩbea.

15 Yaa werenĩrĩrẽ pẽduabirisĩã, mũsã neõ pẽmasĩbea. Gãmpĩrĩ pẽmerã, koye ĩãmerã irirosũ ããrã. Mũsã irasũ ããrĩmerã, yaare ĩãmasĩ, õãrõ pẽmasĩbokoã. Yũ pẽmasĩrĩ sĩrĩrẽ oparã yũre bũremubokoã. Irasirigũ mũsãrẽ taubokoã”, ãrĩmi Marĩpũ, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ Isaiãs.*

16 Gũa gapũre ãrĩmi:

—Mũsã gapũ pẽmasĩã. Irasirirã mũsũyãa. Yũ iririre ĩãrã, yũ wererire pẽrã, yũre bũremua. 17 Diayeta mũsãrẽ werea. Wãrã iripoegue marã

* 13:15 Is 6.9-10

Marĩpuya kerere weredupuyunerã, gajerã Marĩpure buremunerã musã dapora ããrĩrẽ buru ããduanerã ããrãdima. Irire ããduakererã, irire ããbirinerã ããrĩmã. Musã dapora pẽre buru pẽduakererã, pẽbirinerã ããrĩmã.

Jesús oterimasũ keori merã ãgũ bueadeare: “Ãsũ ãrĩduaro yãa”, ãrĩ weredea

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Irasirirã ããrõ pẽka! Yu oterimasũ keori merã bueadeare musãrẽ weregura. Iri ãsũ ãrĩduaro yãa. Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũ ãgũyarãrẽ doreri kere, oteri yeri irirosũ ããrã. ¹⁹ Surãyeri masaka iri kerere pẽkererã, pẽmasĩbema. Maa buriri maa irirosũ ããrĩma. Iri kerere pẽadero puru, oteri yeri iri maague yuridea yerire mirã baapeoderosũ, wãtĩ aari, ãgũsã pẽadideare ãmapeokõãmi. ²⁰⁻²¹ Gajerã masaka ãtãyerikuri yeba irirosũ ããrĩma. Iri kerere pẽrã, mata usuyari merã: “Õãgorãa”, ãrĩ gũñama. Irire pẽkererã, oteri yeri ãtãyerikurogue yuriadero puru, puri, nugũrĩ purĩñajãbiriderosũ waama. Mẽrõgã puru ãgũsã Marĩpuyare pẽduari waja gajerã ãgũsarẽ ñerõ irimakũ ããrã, o ñerõ tarisã, mata ãgũyare pirikõãma. ²² Gajerã masaka porakuri yeba irirosũ ããrĩma. Iri kerere pẽkererã, oteri yeri porakurogue yuriadero puru, pora gapu puritarimurĩa wẽjẽderosũ, i ãmumarẽ buru gũñarikuma. Doebiridere buru gããmenemoma. Irasirirã Marĩpuyare kãtima. Otediũ duka marĩdiũ irirosũ dujama. ²³ Gajerã masaka ããrĩ nikũ irirosũ ããrĩma. Marĩpuya kerere pẽrã, ããrõ pẽmasĩma. Irasirirã oteri yeri ããrĩ nikũgue yuriadero puru, puri ããrõ dukakũderosũ ããrĩrẽ yãma. Surãyeri cien yeri, gajerã sesenta yeri, gajerã treinta yeri dukakurosũ irirã ããrĩma, ãrĩmi Jesús.

Jesús trigo otedea watopegue ñerĩ tá oteri keori merã buedea

²⁴ Jesús irasũ ãrĩ odo, gaji keori merã guare buemi:

—Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũ ãgũyarãrẽ doreri i irirosũ ããrã. Sugu poee opu ãgũya poeegue ããrĩ yerire otekumi. ²⁵ Su ñami merã ããrĩpererã kãrĩripoe ãgũrẽ ããturigu poeegue eja, ãgũ trigo otedea watopegue ñerĩ táre otekumi. Ote odo, waakõakumi. ²⁶ Trigo yeri puriwiriadero puru, ñerĩ táde purikoa. Puru trigo dukakukoa. Iri dukakumakũ ããrã, iri poee opure moãboerimasã ñerĩ tá ããrĩmakũ ããmasĩkuma.

²⁷ Irasirirã iri poee opure wererã waakuma:

—Gua opu, ¿nasiro ããrĩ yeri direta muya poere otesũdero ããrĩkerepuru, ñerĩ táde puriyuri? ãrĩkuma. ²⁸ ãgũsã irasũ ããrĩmakũ pẽgu, ãsũ ãrĩkumi:

—Yure ããturigu iri ñerĩ táre otekumi, ãrĩkumi.

ãgũ irasũ ããrĩmakũ pẽrã, ãgũrẽ moãboerimasã sãrẽñakuma doja:

—¿Ñerĩ táre gua taãseabõorã waamakũ gããmekuri mu? ãrĩkuma.

²⁹ —Taãsebirikõãka! Ñerĩ táre taãsearã trigodere duuabokoa. ³⁰ Iri, ñerĩ tá merãta puri masãkõãburo. Trigo ñãĩmakũ, gajerã duka seaboerimasãrẽ ãsũ ãrĩ iriugura: “Ñerĩ táre taãseapurori, dupa dotori siaka, irire soemurã! Puru trigore seaka, irire yu duripĩri wiigue duripĩmurã!” ãrĩgura, ãrĩkumi, ãrĩmi Jesús.

Jesús mostaza wãikuri yegã puri masãdea keori merã buedea

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Irasũ ãrĩ odo, gaji keori merã buemi:

—Marīpu ūmugasigue āārīgú Īgūyarārē doreri sugu masaku Īgūya poeque suye oteriyē mostaza wāikuri yegārē oterosū āārā. ³² Iri oteriyegā āārīpereri oteriyeri nemorō mērī yegā āārīkoa. Irasū āārīkerero, otemakū, pūru yukū wādī irirosū puri masākoa. Irasirirā wārā irigū dūpūrigue Īgūsāya surī suakuma, ārīmi Jesús*.

Jesús pā wemasārī morērī poga keori merā buedea

(Lc 13.20-21)

³³ Pūru gaji keori merā buemi:

—Marīpu ūmugasigue āārīgú Īgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugo nomeō pā duparure iribo, mērōgā pā wemasāmakū iriri poga merā trigo pogare morēkumo. Irire wemasāseyaburo, ārīgō, irasirikumo. Irasiriro Marīpu Īgūyarārē doreri iri pā wemasārī morērī poga irirosū āārā, ārīmi†.

Jesús masakare keori merā buenadea

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesús masakare i āārīpereri buerire weregu, keori merā dita buenami. Keori marīrō Īgūsārē buenabirimi. ³⁵ Irasirigū Marīpūya kerere weredupuyudi gojaderosūta irimi. Āsū ārī gojadi āārīmī Jesús masakare wereburimarē:

Keori merā weregūkoa. Iri merā weregu, Marīpu i ūmarē iridero pūrugue marā neō masībirideare dapora marārē weregara, ārī gojadi āārīmī.*

Jesús ñerī tā, trigo otedea watopegue puri masādeare buenemodea

³⁶ Pūru Jesús masakare seretu odo, wiigū ñajāmi. Īgū ñajāmakū iā, gua Īgū buerā Īgū pūrogue ñajāa, Īgūrē sērēñabu:

—Trigo otedea watopegue ñerī tā puri masādeare keorire werenemoka! ¿Naāsū ārīduaro iriari? ārību.

³⁷ Gua irasū ārīmakū pēgu, Jesús yujami:

—Yu āārīpererā tīgū, iri poe opū ōārī yeri otedi irirosū āārā. ³⁸ Poe gapū i ūmū irirosū āārā. Marīpu Īgūyarārē dorerogue āārīmūrā gapū ōārī yeri irirosū āārīma. Wātīyarā ñerī tā irirosū āārīma.

³⁹ Wātī poe opūre iāturigū irirosū āārīmi. I ūmū pererinū iri otedea dukare searinū irirosū āārā. Marīpūre wereboerā, poe opūre duka seaboerimasā irirosū āārīma.

⁴⁰ Iri ñerī tāre Īgūsā taāseadeare peamegue soebéodosūta i ūmū pererinū ejamakū waarokoa. ⁴¹ Irasū waaripoe yū āārīpererā tīgū, yūre wereboerārē iriugūkoa. Irasirirā Īgūsā masakare ñerī irimakū irirārē, Marīpu dorerire tarinūgārādere neeōrākuma. ⁴² Neeō odo, perebiri peamegue Īgūsārē béorākuma. Irogue buro pūrīsūrā Īgūsāya guikare kūrīduútū orerākuma. ⁴³ Marīpu gāāmerīrē irirā gapū ūmugasigue Īgūyarārē dorerogue āārīrā, abe ūmūmū irirosū gosewasirirākuma. Musā gāmpūrī oparā, yū wererire péduripīka!

* **13:32** Jesús i kere merā buegu: “Marīpu ūmugasigue āārīgūrē būremurā mērāgā āārīnūgākerepūru, pūrugue gajerā Īgūsā merā Īgūrē būremunūgāmakū, wārā āārīrākuma; o sugū Marīpūre būremunūgāgū, mērōgā būremurī opami. Pūrugue, mostaza wāikuri yegārē otedero pūru yukū wādī puri, masārōsū Marīpu iritamurī merā wāro Īgūrē būremurī opagūkumī”, ārī buegu irimi. † **13:33** Jesús i kere merā buegu: “Marīpūre būremurā āārīperero i ūmūguere Īgūyarārē doregū āārīrīrē masakare buerā waamakū, āārīpereri buri marā watopegue wārā irire pé, Īgūrē būremunūgārākuma; o sugū Marīpūre būremunūgāgū Marīpu Īgūyarārē doregū āārīrīrē buenīgū, Marīpu iritamurī merā Marīpu doreri direta iridūgūkumī”, ārī buegu irimi. ☆ **13:35** Sal 78.2

Jesús wáro niyeru yáapídea keori merā buedea

⁴⁴ 'Gaji musārē werea. Marīpu ūmugasigue āārīgú ĩgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugū masaku wáro niyeru gajiguya nikū poekague yáapídeare bokakumi. Irire bokagu, buro usuyakumi. Irasirigu ĩgū bokadeare buro gāāmesīā, dupaturi yáapíkōākumi doja. Irasirigu āārīpereri ĩgūyare gajerārē duakumi. ĩgū duadea waja merā iri nikūrē wajarikumi†.

Jesús perla wāikuriye keori merā buedea

⁴⁵ 'Gaji musārē werea doja. Marīpu ūmugasigue āārīgú ĩgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugū wajaririmasū wajapari yeri perla wāikuri yerire āma wajaridukumi. ⁴⁶ Iri yerire āmagú, wajapatariri yere bokakumi. Iri yere buro gāāmesīā, āārīpereri ĩgūyare duakumi. ĩgū duadea waja merā iri yere wajarikumi.

Jesús buidi keori merā buedea

⁴⁷ 'Gaji musārē werea doja. Marīpu ūmugasigue āārīgú ĩgūyarārē doreri, waaí wējērīmasā buidi meéyo, āārīpererā waaí āārīrākū ñeārō irirosū āārā. ⁴⁸ ĩgūsāya buidire waaí utarimakū ĩārā, waaí wējērīmasā ĩmparogue tūāmajā, waairé beyekuma. Ōārā waairé ĩgūsāya puuirigue seasākuma. Ñerārē béokōākuma. ⁴⁹ I ūmu pererina āārīmakū, masakare āsūta waarokoa. Marīpure wereboerā ōārārē, ñerārē beyerā aarirākuma. ⁵⁰ Beye odo, ñerārē perebiri peamegue béorākuma. Irogue buro pūrīsūrā ĩgūsāya guikare kūrīduútú orerākuma, ārīmi Jesús.

Jesús iripoeguema buerire, maama bueridere weredea

⁵¹ Puru guare sērēñami:

—¿I āārīpererire pémasīrī musā? ārīmi.

—Ēū, pémasīa, ārī yujubū.

⁵² Gha irasū ārīmakū, ārīmi:

—Sugū Moisés gojadeare buerimasū Marīpu ūmugasigue āārīgú ĩgūyarārē doregu āārīrīmarē masīgū, wii opu irirosū āārīgukumi. Irasirigu wii opu, iripoegue ĩgū opadeare, maama ĩgū oparidere āīwiugu irirosū, maama buerire, iripoeguema bueridere ōārō masīrī merā weregukumi, ārīmi Jesús guare.

Jesús Nazaregue goedujáadea

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jesús iri keori merā were odo, iro āārādi waa, ⁵⁴ ĩgū masādea makāgue ejami. Irogue eja, judío masaka nerērī wiigüe buemi. Masaka, ĩgū buemakū pérā, pégukakōāma. Āsū ārī gāme wereníma:

—¿Noogue bueyuri, ñi iropā masību? ¿Nasirisīā, iri ĩmurīrē irimasīyuri?

⁵⁵ ĩi taboa moādi magū āārīmi. ĩgū pago María wāikumo. Santiago, José, Simón, Judas ĩgū pagupūrā āārīma. ⁵⁶ ĩgū pagupūrā nomede i makā marāta āārīma. ĩgū marī irirosū āārīkeregu, ¿nasirisīā, i āārīpererire masīrī? ārīma.

⁵⁷ Irasirirā ĩgūrē buremuduabirima. Jesús gapu ĩgūsārē ārīmi:

† **13:44** Jesús i kere merā buegu: “Masaku āārīpereri ĩgūyare gāāmerō nemorō Marīpayare gāāmegū āārīkumi”, ārī buegu irimi.

—Āārīpererogue sugu Marīpaya kerere weredupuyugare gajerā buremuma. Īgūya nikū marā, Īgūya wii marā gapu Īgūrē buremubema, ārīmi.

⁵⁸ Irasirigu Jesús, Īgūsā Īgūrē buremubirimakū ĩāgū, iri makārē wāri Marīpu turari merā iri ĩmubirimi.

14

Juan masakare wāiyerimasū boadea

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Iripoere Herodes Galilea nikū marā opu, Jesús iriri kerere péyupu.
² Irire pégu, Īgūrē moāboerārē āsū āriyupu:

—Īgū irire irasū irigu, Juan masakare wāiyerimasūta boadigue masādi āārīkumi. Irasirigu wāri iri ĩmurīrē irikumi, āriyupu.

³ Juan boaburi dupuyuro Herodes Īgū pagumu Felipe marāpo Herodías wāikugore ēma, marāpokumakū ĩāgū, ⁴ āsū ārīdi āārīmi:

—Mu pagumu marāpore marāpokugu, Marīpu dorerire tarinugāgū yāa, ārīdi āārīmi. Irasirigu Herodes Īgūrē űeā, peresu iridi āārīmi. ⁵ Īgū Juārē wējēduadi āārīmi. Judío masaka gapu: “Ī Juan Marīpaya kerere weredupuyurimasū āārīmi”, ārī gūñanerā āārīmā. Irasirigu Herodes: “Juārē yu wējēmakū yu merā guabokuma”, ārīgū, Īgūsārē gūidi āārīmi.

⁶ Pugu Herodes Īgū deyoadea bosenu irigu iridi āārīmi. Īgū irasiririnurē Herodías magō Īgū siiuanerā ĩūrō baya ĩmudeo āārīmó. Igo baya ĩmumakū ĩāgū, Herodes buro usuyadi āārīmi. Irasirigu igore: ⁷ “Ārīgatoro marīrō, mu yare sērērīnorē sīgura”, ārīdi āārīmi. ⁸ Īgū irasū ārīmakū pégo, igo pagore: “Īűeēnorē sērēgokuri yu?” ārīdeo āārīmó. Irasirigo igo pago sērēdoreaderosūta Īgūrē sērēdeo āārīmó:

—Juan masakare wāiyerimasūya dipurure dititā, soropa wāriipa merā Īgūya dipurure yare sika! ārīdeo āārīmó.

⁹ Igo irasū ārīmakū pégu, Herodes buro bujaweredi āārīmi. Īgū siiuanerā péuro: “Ārīgatoro marīrō, mu yare sērērīnorē sīgura”, ārādi āārīsīā, guyasīrīgū, igore: “Murē sībirikoa”, ārīmasībiridi āārīmi. Irasirigu, igo Īgūrē sērērōsūta iridi āārīmi. ¹⁰ Irasirigu, Īgūyagu surara Juan peresugue āārīgū puero waa, Īgūya dipurure dititādi āārīmi. ¹¹ Pugu soropa merā Īgūya dipurure āiri, Herodías magōrē wiadi āārīmi. Īgū wiamakū űeā, igo pagore āia sīdeo āārīmó.

¹² Juan boadero pugu, Īgū buerire tūyanerā Īgūya dupure āiwāgā, yāarā waanerā āārīmā. Yāa odo, Juan boadeare Jesūre wererā ejama.

Jesús cinco mil āmarē baari ejodea

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Juārē wējēadea kerere pégu, Jesús doódirugue murīñajāa, masaka marīrōgue gua Īgū buerā merā waakōāmi. Īgū iroque waarīre pérā, masaka Īgūsāya makārīrē wiri, Īgū dupuyuro maague waa, ejasianerā āārīmā. ¹⁴ Gua ditaru gaji koepugue taribujaja, Jesús doódirugue sāñadi majānugā, wārā masakare bokajami. Irasirigu Īgūsārē bopoñarī merā ĩā, pūrīrikurā Īgūsā āirianerārē taumi. ¹⁵ Naimejāwāgāripoe gua Jesús buerā Īgū puero waa, āsū ārībū Īgūrē:

—Naimejārōgue yāa. Ōō masaka marīrōgue āārā. Irasirigu masakare waadoreka! Makārīgue Īgūsā baaburire wajarirā waaburo, ārādibu.

16 Gwa irasũ ārimakũ pégu, Jesús ārimi:

—Waabirikōāburo. Musā ĩgūsārē baari sīka! ārimi.

17 Gwa ĩgūrē āribu:

—Su mojōma pã duparu, waaídere pērāta opáa, āribu.

18 —Irire yure āirika! ārimi Jesús.

19 Puru masakare tá weka doadoremi. Irasirigu su mojōma pã duparure, pērā waairé āi, umugasigue ĩamu, Marĩpuru: “Murē usuyari sĩa”, ārimi. Āri odo, iri pã duparure pea, gware ĩgũ buerārē sīmi masakare gueredoregu. Irasirirā gwa ĩgūsārē irire guerebu. 20 Irasirirā āārĩpererā baayapiakōāma. Puru ĩgūsā baaduaadeare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora seasā, utaudobobu. 21 Iro baanerā: nome, majirā keoña márĩrō ũma direta keomakũ cinco mil gora āārĩmá.

Jesús deko weka waadea

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Puru Jesús gwa ĩgũ buerārē doódirugue marĩñajādore, ditarugue ĩgũ dupuyuro taribujadoremi. ĩgũ gapu irogue dujami dapa masakare seretubu. 23 Seretu odo, buuru wekague suguta waayuru Marĩpuru sērēgũ waagú. Nami ejaripoe suguta āārĩyuru iroguere. 24 Gwa gapu ditaru dekogue āārĩbá. Mirũ buru waabu. Irasiro makũrĩ doódirure pátúpaukōābu. Irasirirā taribujabiribu dapa.

25 Puru āgābo wereripoe Jesús ditarugue buaja, gwa purogue deko weka aarimí. 26 ĩgũ deko weka aarimakũ, gwa ĩgūrē ĩamasĩbirisĩā, ĩāgukakōābu. Gũiri merā: “Masaku boadi wātĩ āārĩmi”, ārĩ gainibu.

27 Gwa gũimakũ ĩāgũ, Jesús gware āsũ ārimi:

—Gũñaturaka! Yuta āārā. Gũimerāta! ārimi.

28 ĩgũ irasũ ārimakũ pégu, Pedro ārimi ĩgūrē:

—Mu, yu Opu āārĩgú, yure deko weka waa, mu purogue aaridoreka! ārimi.

29 —Jáa, aarika! ārimi Jesús.

Irasũ ārimakũ pégu, Pedro doódirugue sãñadi dujinagã, deko weka Jesús purogue waami.

30 ĩgũ irasũ waakeregu, mirũ buru wējēpumakũ ĩāgũ, gũigorami. Irasirigu mirĩdijagu:

—Yu Opu, yure tauka! ārĩ gainími.

31 ĩgũ irasũ ārimakũta, Jesús ĩgũya mojōrē ñeā: “Yure mérōgã buremurĩ opáa. ¿Nasirigu yure buremuturaberi?” ārimi.

32 Puru Jesús Pedro merā doódirugue aari, marĩñajāmakũ, mirũ waadea toeakōābu. 33 Irasũ waamakũ ĩārā, gwa doódirugue āārĩrā ñadukupuri merā Jesús puro eja doa, ĩgūrē:

—Mu diayeta Marĩpu magũ āārā, ārĩ buremubu.

Jesús Genesaret marārē pũrĩkurārē taudea

(Mr 6.53-56)

34 Puru taribujaja, Genesaret* wāĩkuri nikũgue ejabu. 35 Iro marā Jesúsre ĩamasĩsĩā, āārĩpererā iro āārĩrārē ĩgũ ejari kerere wereñurā. Irasirirā āārĩpererā pũrĩkurārē taudorerā ĩgũ purogue āĩjama. ĩgūrē āsũ ārĩ sērēma:

* 14:34 Genesaret wāĩkuri nikũ, Galilea wāĩkuri ditaru turo āārĩyuro.

36 —Muya suríro yuwa direta ĩgūsārē moññadoreka! ārīma. Irasirirā āārīpererā pūrīrikurā ĩgūya surírore moññanerā ĩgūsā sīrīrī opadeare tarisūma.

15

Masakare ñerā waamakū iririre buedea

(Mr 7.1-23)

1 Puru surāyeri fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jerusalēgue āārānerā Jesús puro eja, ĩgūrē sērēñama:

2 —¿Nasirirā mu buerā, marī ñekūsāmarā iriunaderosū iriberi? Marī ñekūsāmarā baaburi dupuyuro mojōkoederosū iribema, ārīma.

3 Jesús ĩgūsārē yujūmi:

—Yude musārē sērēñagura. ¿Nasirirā Marīpu doreri gapure irirono irirā, musā ñekūsāmarā iriunadeare yāri? 4 Marīpu āsū ārīdi āārīmí: “Mupure, mupore buremuka! Sugū ĩgū pagusāmarārē ñerō werenígū wējedoresūgukumi”, ārīdi āārīmí. 5 ĩgū irasū ārīkererupu, musā gapu masakare ĩgūsā pagusāmarāya āārīburire buerā, āsū ārā: “Sugū ĩgū pagure, o ĩgū pagore: ‘Yu musārē sīboadeare Marīpure sīpeokōābu. Irasirigu musārē iritamumasībirikoa’, ārīmakū oāgorāa”, ārī buea. 6 Irasū buerā, masakare ĩgūsā pagusāmarārē iritamubirimakū, Marīpu dorerire ubu iābéomakū yāa, musā ñekūsāmarā iriunadeare irituyadorerā. 7 Masaka ĩūrō dita oārō yāa musā. ĩgūsā iāberogue ñerō irirīkurā āārā. Iripoegue Marīpuya kerere weredupuyudi Isaías diayeta gojadi āārīmí musā irigatorire gojagu. Āsū ārī gojadi āārīmí:

8 ĩsā masaka ĩgūsāya disi merā yure oārō werenikererā, ĩgūsāya yujupūrārīgue yure neō buremubema.

9 Irasiriro ĩgūsā yure buremurā nerērī wajamāa. ĩgūsā bueri, yu doreri meta āārā. Masaka doreri āārā, ārī gojadi āārīmí, ārī yujūmi Jesús fariseo bumarārē.*

10 Irasū ārī odo, masakare ĩgū puro siiu, āsū ārīmi:

—Yu wererire oārō pékūñú péka! 11 Sugū masakūya disigue baari ñajāri, ĩgūrē ñegū waamakū iribea. ĩgūya disigue wiriri gapu, ĩgūrē ñegū waamakū yāa, ārīmi.

12 ĩgū irasū ārādero puru, gha ĩgū buerā ĩgū puro waa, ĩgūrē ārību:

—¿Mu masīrī? Mu irasū ārādeare pérā, fariseo bumarā guakōāma, ārību.

13 Gha irasū ārīmakū, Jesús āsū ārī yujūmi:

—Yupu amugasigue āārīgū āārīpereri ĩgū otebirideare nugūrī merāta duua beogu irirosū ĩgūsārē beogukumi. 14 Irasirirā ĩgūsārē irasū iākōāka! ĩgūsā Marīpuya masībirikererā, gajerā ĩgūyare masīmerārē buema. Irasirirā koye iāmerā gajerā koye iāmerārē tūādupuyurā irirosū āārīma. Sugū koye iābi gajigu koye iābire tūādupuyuwāgāgū, ĩgūsā pērāgueta gobegue meēñajākōārākuma, ārīmi Jesús.

15 ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro gapu Jesúre ārīmi:

—Guare wereka! Masaku ĩgūya disi wiriri keori, ¿naásū ārīduaro yāri? ārīmi.

16 Jesús yujūmi:

—¿Musāde pémasīberi dapa? 17 Āārīpereri marī baari, marīya disigue ñajāa, parugue waa, puru tariwereakōāa. 18 Masaka werenírī, ĩgūsāya disi

wiriri āārā. Īgūsā gūñarīgue ñerīrē oparā ñerō wereníma. Iri Īgūsārē ñerā waamakū yāa. ¹⁹ Īgūsā gūñarīgue ñerī oparā āsū āārīma. Ñerī gūñarā, masakare wējēbéorā, gajigū marāpo, gajego marāpu merā ñerō irirā, ūma nome merā, nome ūma merā ñerō gāmebirarā, yajarā, ārīgatorā, masakare ñerō kere wererā āārīma. ²⁰ Iri ñerī Īgūsā gūñarīgue opari, Īgūsārē ñerā waamakū yāa. Masaka Īgūsā ñekūsāmarā iriunaderosū baaburi dupuyuro mojōkoebirimakū, Īgūsārē ñerā waamakū iribeā, ārīmi Jesús.

Judío masako āārībeo Jesúre buremudea

(Mr 7.24-30)

²¹ PŪŪŪ Jesús Tiro, Sidón wāikuri makārī āārīrōgue waami. ²² Irogue ejamakū, sugo nomeō Canaán nikūmo irogue āārīgō Jesús pŪŪŪ gainíjamo: —YŪŪ OpŪ, David parāmi āārīturiagu yure bopoñaka! YŪŪ magō wātī ñajāsūdeo buro ñerō tarigo yāmo, ārīmo.

²³ Igo irasū ārīmakū pékeregū, Jesús igore yujubirimi. Irasirirā gua Īgū buerā Īgūrē ārībū:

—Waadoreka igore! Marīrē ñerō gainí tuyawāgārimo, ārībū.

²⁴ GŪŪ irasū ārīmakū pégu, Jesús igore ārīmi:

—YŪŪŪ yure, Israel bumarā oveja dedirinerā irirosū āārīrā direta iritamudoregū iriumi, ārīmi.

²⁵ Igo Israel bumo āārībirikerego, Jesús guburi pŪŪŪ ñadukapuri merā ejamejā, āsū ārīmo:

—YŪŪ OpŪ, yure iritamuka! ārīmo.

²⁶ Jesús igore yujumi:

—Wii opŪ Īgū pūrā baarire ēma, diayéare ejomakū ōābea, ārīmi.

²⁷ Īgū irasū ārīkerepŪŪŪ, igo gapŪ Īgūrē ārīmo doja:

—YŪŪ OpŪ, irasū āārīkerepŪŪŪ, diayéa gapŪ wii marā baawasiridijurire baaboema, ārīmo.

²⁸ Igo irasū ārīmakū, Jesús igore yujumi:

—MŪŪ yure buremurī opataria. MŪŪ sērērōsūta waarokoa, ārīmi.

Īgū irasū ārīripoeta, igo magōguere wātī ñajādi wiriakōāyupŪ. Irasirigo tariyupo.

Jesús wārā pūrīrikurārē taudea

²⁹ Jesús irogue āārādi waa, Galilea wāikuri ditaru turo tariwāgāmi. PŪŪŪ buúruga murīa, eja doami. ³⁰ Īgū iro doamakū, wārā masaka ejama. Waamasīmerārē, koye ĩāmerārē, werenímasīmerārē, poyarimasārē, wārā gajerā pūrīrikurārē Īgū pŪŪŪ āijapīma. Irasirigū Jesús Īgūsārē taumi. ³¹ Irasirimakū ĩārā, masaka ĩāgukakōāma. Werenímasībirinerā werenímakū ĩārā, poyarimasā āārīñerā tarimakū ĩārā, waamasībirinerā waamasīmakū ĩārā, koye ĩābirinerā ĩāmakū ĩārā, ĩāgukakōāma. Irasirirā Marīpure: “Marī Israel bumarā OpŪ, turatarigū āārīmi”, ārī, ūsuyari sīma.

Jesús cuatro mil ūmarē baari ejodea

(Mr 8.1-10)

³² PŪŪŪ Jesús guare Īgū buerārē siiu, ārīmi:

—Īsā masakare bopoñarī merā ĩāa. YŪŪ merā ūrenugora āārīsīama. Īgūsārē baari pereakōāa. Īgūsārē ūa merā Īgūsāya wiirigue goe-dujáamakū gāmebirikoa. Īgūsā baamerāta waarā, maa dekota turari perea kōmoakōābokuma, ārīmi.

³³ Īgū irasū ārīmakū, gua Īgū buerā Īgūrē ārībū:

—¿Nasirisĩã, marĩ õõ masaka marĩrõgue ãĩsã wárã masaka baaburire bokabokuri? ãrĩbũ.

³⁴ Jesús guare sêrêñami:

—¿Diĩku pã duparure opari musã? ãrĩmi.

—Su mojõma pere gaji mojõ peru pêrêbejari duparu, irasũ ããrĩmakũ waaĩ mérãgã opãã, ãrĩ yujubũ.

³⁵ Irasirigũ Jesús masakare yebague doadore, ³⁶ su mojõma pere gaji mojõ peru pêrêbejari pã duparure, waaigãdere ãĩ, Marĩpũre usuyari sĩmi. Odo, pã duparure, waaigãdere pea, guare sĩmi. Irasirirã gũã irire masakare guerebũ. ³⁷ Irasirirã ããrĩpererã irire baayapiakõãma. Pũũ ãgũsã baadũãadeare su mojõma pere gaji mojõ peru pêrêbejari puuirig-ora seasã, utũudobobũ. ³⁸ Iro baanerã: nome, majĩrã keoña marĩrõ ãma direta keomakũ, cuatro mil gora ããrĩmã. ³⁹ Pũũ Jesús masakare seretu odomakũ, doodirugue mũrĩñajãã, Magdala wãĩkũrogue ãgũ merã waakõãbũ.

16

Fariseo bumarã, saduceo bumarã Jesúre Marĩpũ turari merã iri ãmudoredea

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Jesús Magdala wãĩkũrogue ejadero pũũ, fariseo bumarã, saduceo bumarã ãgũrẽ ããrã ejarã: “Marĩpũ turari merã iri ãmurĩrẽ irika!” ãrĩma. “ãgũ irire irimasĩbi, diayeta Marĩpũ iriudi meta ããrĩmi”, ãrĩduarã, irasũ ãrĩma. ² Jesús gapũ ãgũsãrẽ yujami:

—Musã ñamika abe õãrõ diiañajãmakũ ããrã: “Õãrĩ ñami ããrĩrokoa”, ããrã.

³ Boyoripoe ñĩpimakũ ããrã: “Dekonũ ããrĩrokoa”, ããrã. Umarõmarẽ ããrã: “ãsũ waarokoa”, ãrĩ masĩa. Irire õãrõ masĩkererã, inũ Marĩpũ turari merã yũ iri ãmurĩ gapũre ããrã, neõ õãrõ pẽmasĩbea. ⁴ Dapora marã masaka ñerã, Marĩpũre gããmemerã ããrĩma. Yũre Marĩpũ turari merã gajino iri ãmudorema. ãgũsã irasiridorekererũ, Marĩpũya kerere weredupuyudi Jonás iridea direta weregura, ãrĩmi.

Irasũ ãrĩ odo, ãgũsãrẽ béowãgã, gajerogue waakõãmi.

Jesús fariseo bumarã, saduceo bumarã ñerĩ buerire weredea

(Mr 8.14-21)

⁵ Pũũ gũã ditarugue taribujarã, pãrẽ kãtikõãnerã ããrĩbũ. ⁶ Irasirigũ Jesús guare ãrĩmi:

—Fariseo bumarã, saduceo bumarã ãgũsã pã wemasãrĩ morẽrĩrẽ õãrõ pẽmasĩka! ãrĩmi.

⁷ ãgũ irasũ ãrĩrĩrẽ gũã gapũ pẽmasĩbiribũ. Irasirirã gũã basi gãme ãsũ ãrĩ werenĩbũ:

—Marĩ pãrẽ ãĩribiradeare ããgũ, irasũ ãrĩkumi, ãrĩbũ.

⁸ Gũã irasũ ãrĩrĩrẽ masĩsĩã, guare sêrêñami:

—¿Nasirirã: “Pãrẽ ãĩribirabu”, ãrĩ gãme werenĩrĩ musã? Yũre mérõgã bũremurĩ opãã musã. ⁹ ¿Musã pẽmasĩberĩ dapa? ¿Yũ cinco mil ãmarẽ su mojõma pã duparure dukawa ejodeare gũñaberi musã? ãgũsã baayapi-adero pũũ, ¿diĩku puuirigora ãgũsã baadũãadeare musã seasã utũudobori? ¹⁰ ¿Pũũ yũ su mojõma pere gaji mojõ peru pêrêbejari pã duparure dukawa, cuatro mil ãmarẽ ejodeadere gũñaberi musã? ãgũsã baayapiadero pũũ, ¿diĩku puuirigora ãgũsã baadũãadeare musã seasã utũudobori? ¹¹ ¿Nasirirã

musa yu wererire pemasiberi? Yu: “Fariseo bumarā, saduceo bumarā pā wemasārī morērīrē ōārō pemasīka!” ārīgū, pārē ārīgū meta iriabū, ārīmi.

12 Īgū irasū ārīmakū pérā, gwa pemasībū. Pā wemasārī morērīrē ārīgū meta irimi. Fariseo bumarā, saduceo bumarā ārīgatori merā bueri gapure: “Ōārō pemasīka!” ārīgū irimi.

Pedro Jesúre: “Mu Cristo aārā”, ārī werede
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Puru Jesús Cesarea Filipo wāikuri makā purogue waami. Irogue eja, guare ĩgū buerārē sérēñami:

—Masaka yure aārīpererā tīgūrē, znaásū ārī gūñarī? ārīmi.

14 Gwa ĩgūrē yujubū:

—Surāyeri murē: “Juan masakare wāiyerimasū aārīmi”, ārīma. Gajerā: “Elias aārīmi”, gajerā: “Jeremías aārīmi, o gajigu Marīpuya kerere weredupuyurimasū aārīmi”, ārīma, ārībū.

15 Irasū ārīmakū, Jesús guare sérēñami:

—Musākoa yure, znaásū ārī gūñarī? ārīmi.

16 Īgū irasū ārīmakū pégu, Simón Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Mu, Marīpu iriudi, Cristo aārā. Marīpu okanīgū magū aārā mu, ārīmi.

17 Irasū ārīmakū, Jesús ĩgūrē yujumi:

—Simón, Jonás magū, mu yure yujuri, masaka murē werede meta aārā.

Yuru ūmugasigue aārīgū irire murē masīmakū yāmi. Irasirigu mu usuyari opāa. 18 Murē werea. Mu “Pedro”^{*} wāikua. I ūtāye weka turari wiire iriboderosū yu mu merā yaarārē yure buremuturarā aārīmakū irigukoa. Irasirigu wātī ĩgū turari merā yure buremurārē neō tarinugābirikumi. 19 Yu murē Marīpu ĩgūyarārē doreroguema sawire sīgukoa, mu iroguemarē iridoreburire. Irasirigu mu Marīpu ūmugasigue aārīgū dorerosūta: “I ūmuguere āsū waabirikōāburo”, ārīmakū, irire waabirimakū irigukumi. Mu ĩgū dorerosūta: “I ūmuguere āsū waaburo”, ārīmakū, irire waamakū irigukumi, ārīmi Jesús.

20 Jesús irasū ārādero puru, guare ārīmi:

—Gajerā masakare yure: “Marīpu iriudi, Cristo aārīmi īī”, ārī werebirikōāka! ārīmi.

Jesús ĩgū boaburire werede
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

21 Īgū irasū ārīrīnu merāta Jesús guare ĩgū buerārē ĩgū boaburire werenugāmi:

—Yure Jerusalēgue waaró aārā. Irogue marā: judío masaka murā, paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā yure buro ñerō tarimakū irirākuma. Yure wējērākuma. Īgūsā irasirikerepuru, urenu waaró merā Marīpu yure masūgukumi, ārīmi.

22 Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro Jesúre yoaweyarogue āia, ĩgūrē āsū ārīmi:

—Yu Opū, irire ārībirikōāka! Marīpu, mu ārīrōsū murē waamakū kāmūtuburo. Mu ārīrōsū murē waabirikōāburo, ārīmi.

23 Īgū irasū ārīmakū pégu, Jesús gāmenugā, ĩgūrē āsū ārīmi:

—Satanás, yu purore wirika! Mu, Marīpu yure dorerire iribirimakū iriduagu yāa. Marīpu gāāmerīrē gūñabea. Masaka gūñarōsū gūñāa mu, ārīmi.

* 16:18 “Pedro”, ārīrō: “ūtāye”, ārīduaro yāa.

²⁴ Īgū irasū āri odo, guare ārimi:

—Sugu yure tɔyadɔagu Īgū iridɔarire piriburo. Irasirigu yure tɔyadɔari waja curusague pábíatú wējēsũbu irirosú āāríkeregũ, neō piriro marĩrõ yure tɔyaníkõáburo. ²⁵ Sugu i ãmugue ĩgũya okari direta maĩgũ peamegue béosũgukumi. Gajigu gapũ yure tɔyari waja gajerã ĩgũrẽ wējēkererũ, Marĩpu pũrogue ĩgũ merã usɔyari bokagukumi. ²⁶ Sugu masakũ i ãmumarẽ āārĩpereri opakeregũ, ĩgũ boari pũũ waaburi gapure gũñabiri waja peamegue waagú, õārĩrẽ neō wajatabirikumi. Irasirigu i ãmugue opari direta gũñagũ, ĩgũ boadero pũũ, peamegue béosũgukumi. Irogure ĩgũ wiridɔagu i ãmugue opari merã neō wajarimasĩbirikumi. ²⁷ Yũ āārĩpererã tĩgũ, Yũpũ gosewasiriri merã, ĩgũrẽ wereboerã merã i ãmugure dupaturi aarigú, āārĩpererã masakare ĩgũsã irideakũ keoro wajarigukoa. ²⁸ Diayeta werea yũ. Surãyeri musã õõguere āārĩrã musã boaburo dupuyuro yũ āārĩpererã tĩgũ, Opũ ñajãmakũ ĩãrãkoa, ārimi Jesús.

17

Jesús ĩgũ deyori gorawayudea

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarinũrĩ pũũ, Jesús Pedroke, Santiagore, ĩgũ pagũũ Juãrẽ ãmarĩ buúrũgue siiu mũrĩãmi. ² Iri buúru wekague ĩgũsã mũrĩjadero pũũ, ĩgũsã ĩũrõ ĩgũ deyori gorawayuakõãyupu. ĩgũ diapu abe ãmũũ irirosú gosewasiriyuro. ĩgũya surĩro goserĩne, õãrõ borero waayuro. ³ Irasũ waaripoeta iripoegue marã Moisés, Elías Jesús merã weretamunĩmakũ ĩãñurã. ⁴ ĩgũsãrẽ ĩãgũ, Pedro Jesũre āriyupu:

—Gũũ Opũ, marĩ õõ āārĩmakũ õãtaridũã. Mũ gããmemakũ, õõguere ure wiigã irigũra. Mũya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irigũra, āriyupu.

⁵ ĩgũ irasũ ārĩ werenĩropoe, õãrõ gosewasiriri mikãyebo ĩgũsãrẽ túbiakõãyuro. Iri yebo poekague Marĩpu ãsũ ārĩ werenĩmakũ pẽñurã:

—Ĩi yũ magũ, yũ maĩgũ āārĩmi. ĩgũ merã bũro usɔyã. Õãrõ pẽka ĩgũrẽ! āriyupu.

⁶ Irasũ ārĩmakũ pẽrã, Jesús buerã bũro gũiri merã, ejamejã, ĩgũsãya diapurire yebague moomejãkõãñurã. ⁷ ĩgũsã irasirimakũ ĩãgũ, Jesús ĩgũsã pũro waa, ĩgũsãrẽ moãña:

—Wãgãngãka! Gũbirikõãka! āriyupu.

⁸ ĩgũ irasũ ārĩmakũ ĩũrã, gajerãrẽ ĩãbirĩñurã. Jesús direta ĩãñurã.

⁹ Pũũ buúrũgue āãrãnerã dijariñurã. Irogue دچارigu Jesús ĩgũsãrẽ turaro merã āriyupu:

—Dapura musã ĩãdeare gajerãrẽ werebirikõãka! Yũ āārĩpererã tĩgũ boa, masãdero pũrugue irire wereka! āriyupu.

¹⁰ ĩgũ irasũ ārĩmakũ, ĩgũ buerã ĩgũrẽ sẽrẽñañurã:

—¿Nasirĩã Moisés gojadeare buerimasã: “Cristo, Marĩpu iriubu aariburo dupuyuro Elías aaripũrorigukumi”, ārĩrĩ? ārĩ sẽrẽñañurã.

¹¹ Jesús ĩgũsãrẽ yũjũyupu:

—Musã ārĩrõsũta Elías aaripũrorigukumi āārĩpererire ãmuyubu. ¹² Yũ gapũ ãsũ ārĩ weregũra musãrẽ. Elías ejasiami. ĩgũ ejakerepũũ, masaka ĩgũrẽ ĩãmasĩbirima. Irasirĩã ĩgũsã gããmerõ iridɔarire ĩgũrẽ ñerõ irima. ĩgũrẽ iriderosũta yũ āārĩpererã tĩgũrẽ ñerõ irirãkuma, āriyupu.

¹³ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pẽrãgue, pẽmasĩñurã. “ĩgũ: ‘Elías ejasiami’, ārĩgũ, Juan masakare wãiyedire ārĩgũ yãmi”, ārĩ masĩñurã pama.

*Jesús ñamasĩrĩrĩ opagure taudea**(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

14 Pꝛꝛꝛ Ĩgũsã buúrugue ããrãnerã wárã masaka pꝛo dijajama. Ĩgũsã dijajamakũ ĩãgũ, sugũ masakũ aari, Jesús pꝛo ñadukũpuri merã ejamejã, ĩgũrẽ ãrĩmi:

15 —Yũ Opũ, yũ magũrẽ bopoñaka! Ĩgũ ñamasĩrĩrĩ opagũ ããrĩmi. Bũro ñerõ tarinami. Irasirigũ peamegũ meémejãma, diaguedere meébianokõãmi. 16 Irasirigũ ĩgũrẽ mũ buerã pꝛogũ ãĩjadabu. Ĩgũsã ĩgũrẽ taumasĩbirama, ãrĩmi.

17 Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús yũjũmi:

—Mũsã dapura marã, yũre bũremurĩ opamerã, diayemarẽ neõ pémasĩmerã ããrã. ¿Noópã yoaripoe mũsã merã ããrĩgũkuri? ¿Noópã yoaripoe mũsã yũre bũremubirire gũñaturagũkuri? Majĩgũrẽ õõ gapũ ãĩrika! ãrĩmi.

18 Ĩgũrẽ ãĩjamakũ, Jesús wãtĩ majĩgũguere ããrĩgũrẽ: “Wirika ĩgũrẽ!” ãrĩmi. Jesús ĩgũrẽ béowiumakũta, majĩgũ tariakõãmi.

19 Pꝛꝛꝛ gũa Jesús buerã gajerã péberogũ ĩgũrẽ sãrẽñabu:

—¿Nasirĩã gũa gapũ wãtĩrẽ béowiumasĩbirayuri? ãrĩbu.

20 Jesús yũjũmi:

—Mũsã Marĩpũre mérõgã bũremurĩ opasĩã, ĩgũrẽ béowiumasĩbirabu. Diayeta mũsãrẽ werea. Mũsã bũremurĩ opari mostaza wãĩkũri yegãpã irirosũ ããrĩkerepũru, i buúru: “Sõõgũe waaburo”, ãrĩ masĩboko. Mũsã irasũ ãrĩmakũ, i buúru mũsã dorerosũta waaboko. Marĩpũre bũremurĩ oparã ããrĩpererire irimasĩã. 21 ĩno wãtĩrẽ béowiuduarã, bereri merã Marĩpũre bũro sãrẽrõ gããmea, ãrĩmi.

*Jesús ĩgũ boaburire werenemodea**(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

22 Pꝛꝛꝛ Galilea nikũgũe gũa waagorenabu. Irogũe Jesús gũare ãrĩmi:

—Masaka yũre ããrĩpererã tĩgũrẽ ñeã, gajerãguere wiarãkuma. 23 Ĩgũsã yũre wẽjẽrãkuma. Yũre wẽjẽadero pũru, urenũ waaró merã Marĩpũ yũre masũgũkumi, ãrĩmi. “Yũre wẽjẽrãkuma”, ãrĩmakũ pérã, gũa bũro bujawerebu.

Marĩpũya wiima ããrĩburire niyeru wajasearire sãrẽñadea

24 Pꝛꝛꝛ gũa Jesús merã Capernaugũe waabu. Irogũe ejadero pũru, Marĩpũya wiima ããrĩburire niyeru wajaseabosarimasã Pedro pꝛo eja, ĩgũrẽ sãrẽñama:

—¿Mũsãrẽ buegu Marĩpũya wiima ããrĩburire niyeru wajariri? ãrĩma.

25 Pedro ĩgũsãrẽ yũjũmi:

—Wajarimi, ãrĩmi.

Pꝛꝛꝛ Pedro wiigũe ñajãã, Jesũre sãrẽñaburipoeta Jesús gapũ ĩgũrẽ sãrẽñapũrorimi:

—Simón, ¿naásũ gũñarĩ mũ? I mũma marã oparã masakare niyeru wajaseaduarã, ¿noã gapũre wajaseakuri? ¿Ĩgũsãyarãrẽ, o gajero marã ĩgũsãya nikũgũe ejanerã gapũre wajaseakuri? ãrĩmi.

26 —Gajero marã gapũre wajaseakuma, ãrĩ yũjũmi Pedro.

Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Jesús ãrĩmi:

—Irasirigũ sugũ opũ ĩgũyarãrẽ wajaseabirikumi. 27 Marĩpũyarã marĩ ããrĩkererã, Marĩpũya wiima ããrĩburire niyeru wajaseabosarãrẽ marĩ merã guamakũ iribirikoa. Irasirĩã wajarĩrãkoa. Wejerida ãĩ, ditarugũe

waaí wējēgū waaka! Baapurorigure túwea āika! Īgūya disigue niyeru tire bokagukoa. Puru iriti merā marī pērāyare Marīpuya wiima āārīburire wajarigu waaka! ārīmi.

18

Jesús sugu gajerā nemorō āārīgūyamarē weredea

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Iripoere gua Jesús buerā Īgū puro eja, sērēñabu: —Ĕmugasigue Marīpu Īgūyarārē doreroguere, ɔnoā gua watopere āārīpererā nemorō āārīgukuri? ārību.

² Gua irasū ārimakū, Jesús majīgūrē siiu, Īgūrē gua watopegue āinú, ārīmi:

³ —Diayeta musārē werea. “Majīgū irirosū āārā, gajerā nemorō āārībea”, ārī gūñaka! Musā: “Gajerā nemorō āārā”, ārī gūñarīrē gorawayumerā, ūmugasigue Marīpu Īgūyarārē doreroguere neō waabirikoa.

⁴ Sugu Īgū basi: “Yu ubu āārīgū, majīgū irirosū āārā”, ārī gūñagū, Marīpu ūmugasigue āārīgū iūrō gajerā nemorō āārīmi. ⁵ Sugu yaagure, ĩ majīgū irirosū āārīgūrē ōārō bokatīrīñeāgū yudere bokatīrīñeāmi.

Gajerārē ñerō irimakū iribirikōāka! ārī weredea

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Sugu yure buremurārē ĩ majīgū irirosū āārīrārē ñerō irimakū iriguno, buro wajamoāsūgukumi. Irasiro Īgū gajerārē ñerō irimakū iriburi dupuyuro masaka Īgūrē wariye ūtāye merā wūnugūgue siasiu, wādiyague meéyomakū ōāboko. ⁷ I ūmuguere masakare ñerō irimakū iriri āārā. Irasirirā ñerō tarima. I Īgūsārē ñerō irimakū iriri āārīnīkōārokoa. Gajerārē ñerō irimakū iriguno gapu ñetariro tarigukumi.

⁸ Irasirirā musāya mojō, o gubu merā ñerō irirā, iri mojōrē, o iri gubure dititā béorosū iri ñerō iririre pirika! Su mojō, o su gubu opak-ererā, Marīpu purogue waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe mojō, o pe gubu opak-ererā, peamegue waamakū ñetarirokoa. ⁹ Musāya koyeru merā ĩā, ñerō irirā, irirure goreweabéorosū iri ñerō iririre pirika! Su koyeru opak-ererā, Marīpu purogue waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe koyeru opak-ererā, peamegue waamakū ñetarirokoa.

Jesús oveja dediridi keori merā buedea

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Neō sugu ĩsā majīrārē ubu ĩābéobirikōāka! Musārē werea. Ĕmugasigue Yupure wereboerā Īgūsārē korerā Īgū merā āārīnīkōāma, Īgūsārē Īgū iritamudorerire irimurā. ¹¹ Yu āārīpererā tīgū dediribonerārē taugu aarīgū iribu.

¹² Yu wererire, ɔnaāsū gūñarī? Ovejare korerimasū cien oveja opagu, sugu oveja dedirimakū ĩāgū, gajerā noventa y nueve ovejare makā turo Īgūsā baarogue duripīkōā, dediriadire āmagū waakumi. ¹³ Diayeta musārē werea. Īgūrē bokagu, gajerā noventa y nueve dediribiranerā nemorō Īgūrē usuyakumi. ¹⁴ Āsūta Marīpu ūmugasigue āārīgū ĩsā majīrā irirosū āārīrārē dedirimakū gāamebemi, ārīmi Jesús.

“Muyagu murē ñerō irimakū āsū irika!” ārīdea

(Lc 17.3)

15 Irasũ ārĩ odo, ăsũ ārĩ werenemomi:

—Muyagu murē űerō irimakũ, gajeră péberogue ĩgũ meră irire werenĩka! ĩgũ irire ôărō meră ămuduagu: “Murē űerō iribu! Kătika yu irideare!” ărĩmakũ, musă dupaturi usuyari meră găme wapikurăkoa. 16 ĩgũ irire ămuduabirimakũ, sugu o pěrărē siiu, dupaturi ĩgũ puru waaka! ĩgũsă péurogue ĩgũ murē űerō irideare wereka! Irasiro Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue dorederosũta pěră o ăreră iri űerō irideare wererire pédero puru: “Diayeta irasũ waabu”, ărĩ masĩrăkuma. 17 Murē űerō iridi ĩgũsă péurogue ămuduabirimakũ, ăărĩpereră yure ḇremură meră nerē, ĩgũsărē ĩgũ űerō irideare wereka! ĩgũsă péuroguedere ămuduabirimakũ ĩără, ĩgũrē: “Marĩpure ḇremubi, o romano mară opure űegũ niyeru wajaseabosarimasũ irirosũ ăărĩmi”, ărĩ ĩăka!

18 ‘Diayeta musărē werea. Musă Marĩpu ămugasigue ăărĩgũ dorerosũta: “I ămuguere ăsũ waabirikōăburo”, ărĩmakũ, irire waabirimakũ irigukumi. Musă ĩgũ dorerosũta: “I ămuguere ăsũ waaburo”, ărĩmakũ, irire waamakũ irigukumi.

19 ‘Gajidere musărē werea. Musă pěră s̱rosũ gũnarĩ meră: “Ăsũ Marĩpure sěrēră!” ărĩmakũ, Yuru ămugasigue ăărĩgũ musă sěrērōsũta irigukumi. 20 Pěră, o ăreră yure ḇremură nerēmakũ, yude ĩgũsă watopegue ăără, ărĩmi Jesús.

21 Irasũ ărĩmakũ pégu, Pedro Jesús puru ejanugă, ăsũ ărĩ sěrēűami ĩgũrē:

—Yu opu, ĳdikugora yaagu yure ĩgũ űerō irimakũ kătigukuri? ĳsu mojōma pere gaji mojō peru pěrēbejarigora ĩgũ yure űerō irimakũ kătigukuri? ărĩmi.

22 Jesús ĩgũrē yujumi:

—“Su mojōma pere gaji mojō peru pěrēbejarigora ĩgũ yure űerō irimakũ kătigukoa”, ărĩbirikōăka! ĩgũ űerō irinariku kătika! ărĩmi.

Jesús sugu moăboerimasũ ĩgũ merămu űerō irideare kătiduabi keori meră budea

23 Irasũ ărĩ odo, keori meră buemi guare Jesús:

—Irasiro Marĩpu ămugasigue ăărĩgũ ĩgũyarărē doreri ăsũ ăără. Sugu opu ĩgũrē moăboerimasărē ĩgũsă ĩgũrē wajamorĩrē wajaridorekumi.

24 ĩgũsă ĩgũrē wajamorĩrē ămunugăripoe gajeră ĩgũyară sugu wăro wajamogũrē ĩgũ puru ăiakuma. 25 ĩgũ wajamorĩrē wajarimasĩbirimakũ ĩăgũ, ĩgũ opu ĩgũyarărē: “ĩgũrē, ĩgũ marăpore, ĩgũ pũrărē ĩgũ opari ăărĩpereri meră gajerăguere duară waaka!” ărĩkumi. “Irasirigu ĩgũsărē duari waja meră ĩgũ yure wajamorĩrē wajarigukumi”, ărĩkumi.

26 ‘Irasũ ărĩmakũ pégu, wăro wajamogũ gapu űadukupuri meră ejamejă, ĩgũ opure ḇro sěrēkumi: “Yu opu, guare gajerăguere duabirikōăka! Yũka dapa! Bopoűaka yure! Murē yu wajamorĩ ăărĩpererire waripeokōăgukoa”, ărĩkumi.

27 ‘Irasũ ărĩmakũ pégu, ĩgũrē bopoűarĩ meră ĩă, ĩgũrē wiukumi. “ĩgũ wajamodea pereakōăa”, ărĩ, irire kătipeokōăkumi. 28 ĩgũ irasiriadero puru, wăro wajamodi waa, gajigu ĩgũ merămu ĩgũ opure moăboerimasărē bokajakumi. ĩgũ merămu gapu ĩgũrē mérōgă wajamokumi. ĩgũrē bokajagu, mata ĩgũya wănugũrē ḇro űeă: “Murĩgora, yure mu wajamorĩrē wajaripurumuka!” ărĩkumi.

29 'Īgū irasū ārimakū, Īgū merāmū gapū ñadukupuri merā ejamejā, Īgūrē būro sērēkumi: “Yúka dapa! Bopoñaka yure! Mūrē yu wajamorī āārīpererire wajaripeokōāgukoa”, ārikumi. 30 Īgū būro sērēmakū pékeregū, Īgūrē yujubirikumi. Irasirigū Īgūrē peresugue iridorekumi. “Yure Īgū wajamorīrē wajaripeomakūgue wiuka!” ārikumi.

31 'Wáro wajamodi Īgūrē mérōgā wajamogūrē irasirimakū ĩārā, gajerā moāboerimasā būro bujawereri merā Īgū iriadea āārīpererire Īgūsā opure wererā waakuma. 32 Irire pégu, Īgūsā opu wáro wajamodire siiu, āsū ārikumi: “Mu ñetaria. Mu yure būro sērēmakū, mu yure wajamodeare kātipeokōābu. 33 Yu irasirikerepuru, mu gapu mu merāmūrē Īgū mūrē mérōgā wajamodeare kātibirayuro. Mu yure wajamodeare yu kātiderosūta Īgū mūrē wajamodeadere mu kātimakū ōātariboakuyo. ¿Nasirigū Īgūrē bopoñabirari mu?” ārikumi.

34 'Irasū ārī odo, Īgū merā būro guagu, Īgūrē peresu irikumi būro wajamoādoge. Īgū wajamorīrē wajaripeobi neō wiribirikumi, ārī weremi Jesús.

35 Puru āsū ārīnemomi:

—Yuru umugasigüe āārīgū musārē irasūta wajamoāgukumi, musāyarā Īgūsā musārē ñerō irideare musā ōārō merā kātibirimakū, ārīmi.

19

Jesús masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” ārī buedea (Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Jesús irire wereadero puru, Galilea nikūgue āārādi gua Īgū buerā merā Judea nikūgue waa, dia Jordán wāikūdiya gaji koepugue waami. 2 Irogue waamakū ĩārā, wārā masaka Īgūrē tūyama. Irasirigū irogue pūrīrikūrārē taumi.

3 Irasirimakū ĩārā, surāyeri fariseo bumarā Jesús puro eja, Īgūrē ñerī Īgū werenimakū iriduārā, sērēñama:

—¿Sugu masakū Īgū gāāmerō Īgū marāpore béomakū, marī doreri āārīkuri? ārīma.

4 Jesús Īgūsārē yujumi.

—¿Marīpuya werenīrī gojadea pūrē buebiriri musā? Āsū ārī gojasūdero āārībú: “Neōgoraguere Marīpu i umūrē irigu, umúu, nomeō iridi āārīmī”, ārī gojasūdero āārībú. 5 Āsū ārī gojanemosūdero āārībú doja: “Sugu umúu Īgū pagusāmarārē wiri, Īgū marāpo merā āārīgukumi. Irasirirā Īgūsā pērā āārīkererā, Marīpu ĩūrō su duputa irirosū āārīrākuma”, ārī gojasūdero āārībú. 6 Irasirirā pērā irirosū āārībema. Su duputa irirosū āārīma. Marīpu Īgūsārē su duputa irirosū āārīmakū iridero puru, gajigu Īgūsārē gāme béomakū iribirikōārō gāāmea, ārīmi Jesús.

7 Īgū irasū ārimakū pērā, fariseo bumarā sērēñama doja:

—Mu irasū ārikerepuru, Moisés gapu āsū ārī gojadi āārīmī: “Sugu Īgū marāpore béoduagu: ‘I waja merā mūrē béoa’, ārī gojari pūrē sīrō gāāmea”, ārī gojadi āārīmī. ¿Nasirigū irasū ārī gojayuri? ārīma.

8 Jesús Īgūsārē yujumi:

—Musā ñekūsāmarā Marīpu dorerire iriduabirimakū ĩāgū: “Musā marāposā nomerē béomasā”, ārī gojadi āārīmī Moisés. Īgū irasū ārī gojakererepuru, neōgoragueta Marīpu musā marāposā nomerē béomakū gāāmebiridi āārīmī. 9 Musārē werea. Sugo marāpukugo gajigu merā ñerō iribirikerepuru, igo marāpu gapu igore béo, gajegore marāpokugū, igo

merā ñerō irigu yámi. Gajigu béodeore marāpokugude igo merā ñerō irigu yámi, ārīmi.

¹⁰ Īgū irasū ārīmakū pérā, gua Īgū buerā ārību:

—Īgūsā marāposā nomerē béo, gajego merā āārīmakū oābea. Irasirirā marāpo marīmakū oāboko, ārību.

¹¹ Jesús guare yujumi:

—Āārīpererā masaka marāpo, o marāpu marīrāta āārībokatīūbirikuma. Marīpu marāpokudorebirinerā, o marāpokudorebirinerā dita bokatiūmasīma. ¹² Surāyeri ūma marāpokumasībema. Īgūsā watopegue surāyeri ūma deyoarāgueta poyarimasā āārīnerā nomerē marāpokumasībema. Masaka gajerā ūmarē marāpokumasībirimakū yáma. Gajerā ūma, Marīpu ūmugasigue āārīgū Īgūyarārē doreguya direta iriduarā marāpokubema. Irasirirā marāpo, o marāpu marīrā āārībokatīūduarā, āsūta āārīníkōāburo, ārīmi Jesús.

Jesús majirāya āārīburire Marīpure sērēbosadea

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Puru masaka majirārē Jesús puro āijama, Īgūsārē ñapeo, Marīpure Īgūsāya āārīburire sērēbosadorerā. Īgūsā āijamakū ĩārā, gua Īgū buerā Īgūsārē bokatīri: “Īgārē garibobirikōāka!” ārību. ¹⁴ Jesús gapu guare ārīmi:

—Majirā yu purogue aariburo. Kāmutabirikōāka Īgūsārē! Ūmugasigue Marīpu Īgūyarārē dorerogue āārīmurā, ĩsā majirā yure usuyari merā bokatīriñeārā irirosū āārīma, ārīmi.

¹⁵ Irasirigu majirārē ñapeo, Marīpure Īgūsāya āārīburire sērēbosa odo, gajerogue waakōāmi doja.

Sugu maamu wári doebiri opagu Jesús merā werenidea

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Puru sugu maamu Jesús purogue eja, Īgūrē sērēñami:

—Ōāgū buegu, yu ūmugasigue perebiri okari opadugau, ¿ñeéno oārīrē irigukuri? ārīmi.

¹⁷ Jesús Īgūrē ārīmi:

—¿Nasirigu yure: “Ōāgū āārā”, ārīrī? Marīpu suguta oāgū āārīmi. Mu ūmugasigue perebiri okari opadugau, Marīpu dorerire irika! ārīmi.

¹⁸ Īgū irasū ārīmakū pégu, maamu āsū ārī sērēñami doja:

—¿Díi gapure irigukuri? ārīmi.

Jesús Īgūrē yujumi:

—Masakare wējēbirikōāka! Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka! Yajabirikōāka! Gajerāyamarē ārigatori merā werebirikōāka! ¹⁹ Mupu, mupore gopeyari merā buremuka! Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrārē maika! ārīmi.

²⁰ Īgū irasū ārīmakū, maamu Jesúre ārīmi doja:

—Iri doreri āārīpererire majīgūgueta neō tarinugābiribu yu. ¿Ñeéno duyari, yure yu irinemoburi? ārīmi.

²¹ Jesús Īgūrē ārīmi:

—Mu, Marīpu ĩūrō Īgū dorerire iripeodugau, mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē sika! Irasirigu ūmugasiguere wári oārī opaguko. Irasiri odo, yu merā aarika! ārīmi.

²² Īgū irasū ārīmakū pégu, maamu Īgū wári oparire maīsīā, buro bujawereri merā waakōāmi.

²³ Īgū bujawereri merā waamakū ĩāgū, Jesús guare ĩgū buerārē ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Wári doebiri oparārē Marīpu umugasigue āārīgū ĩgūyarārē doreroguerē waamakū diasagorāa. ²⁴ Musārē dupaturi werea. Camellu awiru gobegārē ñajātariweremasībirikumī. I nemorō wári doebiri opagure Marīpu ĩgūyarārē doreroguerē waamakū diasāa, ārīmi.

²⁵ Īgū irasū ārīmakū pérā, gua ĩgū buerā péguka, āsū ārī gāme sērēñabū:

—Iro merē, ¿noā gapu Marīpu tausūmurā ĩgū purogue waamura āārībokuri? ārībū.

²⁶ Jesús guare ĩā, ārīmi:

—Masaka ĩgūsā basi ĩgūsā iriri merā Marīpu purogue waamasībema. Marīpu dita masakare ĩgū puro āārīmurā waamakū irimasīmi. Āārīpererire irimasīmi, ārīmi.

²⁷ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Gua Opu, gua murē tuyarā, āārīpereri gua opadeare pípeokōābū. Irasirirā gua gapu, ¿ñeonorē oparākuri? ārīmi.

²⁸ Jesús guare āsū ārī yujūmi:

—Diayeta musārē werea. I umu peredero puru āārīpereri maama gorawayuripoe yu āārīpererā tīgū umugasigosewasirirogue Opu doarogue doagukoa. Yu iro doamakū, musāde yure tuyarā, pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari oparā doarigue doarākoa. Irasirirā musā Israel bumarārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari buri marārē dorerākoa. ²⁹ Yu merā waarā, ĩgūsāya wiirire, ĩgūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē, ĩgūsāya pooerire pípeorā, wári oārī wajatarākuma. ĩgūsā iro dupuyuro opaderosū cien nemorō opanemorākuma. Irasū āārīmakū Marīpu merā perebiri okari oparākuma. ³⁰ Wārā daporare oparā āārīrā, puruguerē ubu āārīrā dujarākuma. Wārā daporare ubu āārīrā gapu, puruguerē oparā āārīrākuma, ārī weremi Jesús guare ĩgū buerārē.

20

Jesús igui poee moārā keori merā buedea

¹ Irasirīgū dupaturi Jesús keori merā buemi doja:

—Marīpu umugasigue āārīgū ĩgūyarārē doreri āsū āārā. Sugū igui poee opu boyodujimejāripoe ĩgūya pooere moāmūrārē siiugū waakumi. Āsū ārīkumi: ² “Sunu moārī waja suti niyeru ti wajarigara”, ārīkumi ĩgūsārē. Puru ĩgūsārē ĩgūya poeegue moādoregū iriukumi. ³ Puru goeripoe dupuyuro nueve hora āārīmakū, makā dekogue waa, gajerā moārī opamerārē bokajakumi. ⁴ ĩgūsārē bokaja, ārīkumi: “Musāde yaa pooere moārā waaka! Keoro wajarigara”, ārīkumi. Irasirirā ĩgūya poeegue moārā waakuma. ⁵ Puru poee opu goeripoe āārīmakū, ñamika tres hora āārīmakūdere gajerārē moādoerekumi doja. ⁶ Puru ñamikague cinco hora āārīmakū, makā dekogue waakumi doja. Irogue eja, gajerā moārī opamerārē bokaja, ĩgūsārē sērēñakumi: “¿Nasirirā dapagārē moābirikererā doaneākōārī musā?” ārīkumi. ⁷ “Neō sugū guare: ‘Moārā waaka!’ ārībīrami”, ārī yujūkuma. Irasirīgū poee opu ĩgūsārē: “Musāde yaa pooere moārā waaka! Keoro wajarigara”, ārīkumi. Irasirirā ĩgūsāde ĩgūya pooere moārā waakuma.

⁸ Abe ñajāripoegue āārīmakū, poee opu ĩgūya pooere siiu moāgūrē āsū ārīkumi: “Moārārē siiu, moārā ejatūnunerārē wajaripurori, ĩgūsā ejaburi dupuyuro ejanerārē wajari odo, ejapurorianerārē wajaritūnuka!”

ārīkumi. ⁹ Irasirigu, cinco hora āārīmakū moānugānerārē sunu moārī wajataropā suti niyeru ti wajarikumi. ¹⁰ Īgū irasū wajarimakū ĩārā, moāpuroorianerā: “Gua gapure ĩgūsā nemorō wajarigukumi”, ārī gūñadikuma. Īgūsādere surosūta wajarikōākumi. ¹¹ Irasū wajarimakū ĩārā, pooe opu merā gua, ĩgūrē ārīkuma: ¹² “Īsā gua purugue ejanerā gapu su horata moāama. Gua gapu sunu oārō moāneākōābū. Buro abe asiripoe moābū. Gua irasū moāneākerepū, surosū wajarikōābū mu”, ārīkuma. ¹³ Īgūsā irasū ārīmakū pégū, pooe opu gapu sugū ĩgūsā watope āārīgūrē ārīkumi: “Yū merāmū, yū mūrē ñerō irigū meta yāa. Yū mūrē: ‘Suti niyeru ti wajarigūra’, ārīmakū pégū: ‘Jāu’, ārābū mu. Irasirigū yū ārāderosūta mūrē keoro wajariabū. ¹⁴ Irasirigū yū wajariadeare āi, waakōāka! Īrē mu purugue ejadidere mūrē wajariaderopāta wajarigūra. ¹⁵ I yaa niyeru āārā. Irasirigū yū gāāmerō wajarimasā. Gajerārē yū oārō sīmakū ĩāgū, ¿yure ĩāturiri mu?” ārīkumi pooe opu.

¹⁶ I keori ārīrōsūta Marīpu ĩgūyarā āārīpuroinerārē, ĩgūsā puru ĩgūyarā āārīrādere surosū oārīrē sīgukumi, ārī weremi Jesús guare.

Dupaturi Jesús ĩgū boaburire weredea
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús Jerusalén waarī maague waagú, guare pe mojōma pere su gubu peru pērebejarā ĩgū buerārē gajerā péberogue siuwāgā, ārīmi:

¹⁸ —Oārō péka! Marī Jerusalēgue waarā yāa. Irogue yū āārīpererā tīgū, paía oparāguere, irasū āārīmakū Moisés gojadea buerimasāguere wiasūgukoa. ĩgūsā yure: “Boaburo”, ārīrākuma. ¹⁹ Irasirirā judío masaka āārīmerāguere yure wiarākuma. ĩgūsā yure burida, tārā, curusague pábiatú wējērākuma. ĩgūsā yure wējēadero puru, urenu waaró merā masāgukoa, ārīmi Jesús.

Santiago, Juan pago Jesúre sērēdea
(Mr 10.35-45)

²⁰ Puru Zebedeo marāpo igo pūrā Santiago, Juan merā Jesús purugue eja, ĩgūrē sērēbo ñadukupuri merā ejamejāmo.

²¹ Igo irasirimakū, Jesús igore sērēñami:

—¿Ñeénorē gāāmerī mu? ārīmi.

Igo ĩgūrē yujūmo:

—Mu, Opu ñajāgū, ĩsā yū pūrā pērārē mu merā doremurā sóoka! Sugure mu diaye gapu, gajigūre kúgapu doadoreka! ārīmo Jesúre.

²² Igo irasū ārīmakū pégū, Jesús igo pūrārē ārīmi:

—Musā yure sērēñrē pémasībea. Yū burō ñerō tarigukoa. ¿Yū ñerō tarirosū musāde ñerō tarirā, bokatīūrākuri? ārīmi.

Īgūsā yujūma:

—Bokatīūkōārākoa, ārīma.

²³ Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—Diayeta āārā. Yū irirosū musāde ñerō tarirākoa. Yū gapu musārē yū diaye, kúgapu doamurārē beyemasībea. Yūpu āmusiadi āārīmi irire. Irasirirā ĩgū beyenerā dita yū diaye, kúgapu doarākuma, ārīmi.

²⁴ Gua pe mojōmarā ĩgū buerā gapu Santiago, Juan ĩgūsā Jesúre sērēñrē pērā, ĩgūsā merā guabū. ²⁵ Gua guamakū ĩāgū, Jesús āārīpererārē guare siuu neeō, āsū ārī weremi:

—I nikū marā oparā Marīpure burenumerā gapu ĩgūsāyarārē dorerā, turaro merā dorema. ĩgūsā doka marāde irasūta dorema. Irire masīa mūsā. ²⁶ Mūsā tamerā ĩgūsā irirosū iribirikoa. Mūsā watopeguere opu āārīduagu, mūsārē moāboegu irirosū āārīburo. ²⁷ Sugu mūsā watopegue āārīgú, gajerā nemorō āārīduagu, moāboegu irirosū āārīburo. ²⁸ Yude irasūta āārā. Yu āārīpererā tīgū masaka yure iritamuburo, ārīgū meta aaribú. Yu gapu ĩgūsārē iritamugū aaribú. Irasirigu wārā masakare yu boari merā ĩgūsā ñerō iridea wajare wajaribosagu aarigú iribu, ārīmi Jesús guare.

Jesús pērā koye ĩāmerārē taudea

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Puru Jericógue āārānerā gua wirimakū, wārā masaka Jesúre tuyama. ³⁰ Gua waarī maa turo, pērā koye ĩāmerā doama. Jesús iro tariwāgārīrē péñarā āsū ārī gainíma:

—Gua Opu, David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārīma.

³¹ ĩgūsā irasū ārī gainímakū, masaka gapu ĩgūsārē: “Toeaka!” ārīma. ĩgūsā irasū ārīkerepuru, ĩgūsā gainíadero nemorō gainínemoma:

—Gua Opu, David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārīma.

³² ĩgūsā irasū ārīmakū pé, Jesús dujanugāja, ĩgūsārē siu, āsū ārī sērēñami: —¿Ñeénorē yu mūsārē irimakū gāāmerī? ārīmi.

³³ —Gua Opu, guare koye ĩāmakū irika! ārī yujuma.

³⁴ ĩgūsā irasū ārīmakū, Jesús ĩgūsārē bopoña, ĩgūsāya koyere moāñami. ĩgū moāñamakūta, ĩākōāma. Irasirirā Jesúre tuyama.

21

Jesús Jerusalēgue ejadea

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Gua Jesús merā Jerusalēgue ejaburo dupuyuro Betfagé wāikuri makāgue ejapuroribu. Betfagé, buúru Olivos wāikuri buúru puro āārībú. Jesús irogue ejagu, gua merāmarā pērārē ² āsū ārī iriumi:

—Si makā marī bokatūūrō āārīrī makāgue waaka! Irogue ejarā, burra ĩgūsā sianúadeore majīgū merā bokajarākoa. ĩgūsārē bokajarā, ĩgūsā siadeadare kura, ārika! ³ Mūsārē: “¿Nasirimurā ĩgūsārē kurari?” ārīmakū pērā: “Marī Opu gāāmeami. Dapora wiagakumi doja”, ārika! ārī iriumi.

⁴ Ire irasū irigu, Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta irimi. Āsū ārī gojadi āārīmí:

⁵ Jerusalén marārē āsū ārī wereka: “Mūsā Sión* marā ĩāka! Mūsā Opu mūsā purogue mūsārē iritamugū aarími.

Ubu āārīgú irirosū burra majīgū weka peyawāgārīmi”, ārī gojadi āārīmí.*

⁶ Irasirirā Jesús iriuanerā iri makāgue waa, ĩgū iridoreaderosūta iriñurā. ⁷ Burrone, pago merā Jesús purogue āijamakū, guaya surí wekamarē túwea, ĩgūsā weka peobu. Gua irasiriadero puru, Jesús, majīgū wekague murībejami. ⁸ Murībeja, Jesús Jerusalēgue peyawāgāmakū ĩārā, masaka wārā ĩgūsāya weka sñarī surīre túwea āi, ĩgū waarī maarē sēōpīdupuyuma ĩgūrē buremurā. Irasū āārīmakū, gajerā yuku dupuri

* **21:5** Zacarías 9.9: Iripoegue marā Jerusalén wāikuri makārēta “Sión” ārīnerā āārīmá. ☆ **21:5** Zac 9.9

pūrikurire diti āi, maarē pidupuyuma, ĩgū waarī maa ōārī maa āārīburo, āārīā. ⁹ Irasirirā ĩgū dupuyuro waarā, ĩgū puru tuyarā āsū ārī gainīma:

—Opu David parāmi āārīturiagure usuyari sīrā! Īi Marīpu marīrē taugu iriudi ōārō aariburo. Marīpure: “Ōātaria mu āārīpererā Opu umugasigue āārīgū”, ārī, usuyari sīrā! ārīma.

¹⁰ Jesús Jerusalēgue ejamakū, irogue āārīrā ĩāgukapereakōāma. Wārā ĩgūsā basi āsū ārī gāme sērēñama:

—¿Noā āārīrī Īi? ārīma.

¹¹ Gajerā masaka yujuma ĩgūsārē:

—Īi Marīpuya kerere weregū Jesús wāikugū āārīmi. Galilea nikūma makā Nazaretmu āārīmi, ārīma.

Jesús Marīpuya wiigue duarārē béowiudea

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Puru Jesús Marīpuya wiigue űajāmi. űajāa, doebiri duarārē, ĩgūsā duarire wajarirādere bokajagu, ĩgūsārē béowiumi. Niyeru gorawayurimasāya niyeru sāñarī kūmarīrē yomeéwiunokōāmi. Bujare dua doanīrāya doaripērīdere irasūta irimi. ¹³ ĩgūsārē āsū ārīmi:

—Marīpu ĩgūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmi: “Yaa wii, yure bñremurā yure sērērī wii āārā”, ārīdi āārīmi. Musā gapu yajarimasāya wii irirosū āārīmakū yāa, ārīmi.

¹⁴ Jesús Marīpuya wiigue āārīripoe koye ĩāmerā, waamasīmerāde ĩgū pūrogue ejama. ĩgūsā ejamakū ĩāgū, ĩgūsārē taumi. ¹⁵ Paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā gapu ĩgū turari merā iri ĩmumakū ĩārā, iri wiigue majīrā ĩgūrē: “Opu David parāmi āārīturiagu ōātaria mu”, ārī gainīmakū pērā, ĩgū merā guama. ¹⁶ Irasirirā Jesúre āsū ārīma:

—¿Īisā majīrā ārīrīrē pēri mu? ārīma.

Jesús yujumi:

—Péa. ¿Marīpuya werenīrī gojadea pūrē ire buebiriri musā? Āsū ārī gojasūdero āārībú:

Mu majīrārē, mirīrāgārē ōārō usuyari merā mūrē bayapeomakū iribu, ārī gojasūdero āārībú, ārīmi Jesús ĩgūsārē.*

¹⁷ Irasū ārī odo, ĩgūsārē béowāgā, Betania wāikuri makāgue waakōāmi. Irogue eja, kārīmi.

Jesús higuerağure ñañugāmakū iridea

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Gajīnu boyoripoe Jesús Jerusalēgue goedujāagu, uaboakōāmi. ¹⁹ Irasū uaboagu, maa turo nídi higuera wāikudire ĩāgū, irigu dukare āmagú waadimi. Duka marību irigu gapu. Pūrī dita āārībú. Duka marīmakū ĩāgū, Jesús āsū ārīmi:

—Īgu yukū neō dupaturi dukakubirikoa, ārīmi.

Īgū irasū ārīrī merāta, irigu ñañugākōābu. ²⁰ Irigu irasū waamakū ĩārā, gua ĩgū buerā ĩāgukakōābu.

—¿Nasiro mata irigu ñañakōārī? ārī sērēñabu Jesúre.

²¹ Jesús guare yujumi:

—Diayeta musārē werea. Musā: “Marīpu āsū irimasībirikumi”, ārī gūñarō marīrō ĩgūrē bñremurā, yu irigure ñañmakū iriaderosū musāde irimasīrākoa. Irigure yu iriadero nemorō diasarire irimasīrākoa. Irasirirā

* 21:16 Sal 8.2

Marĩpũre: “I buúrure dia wádiyague béoka!” áĩmakũ, mũsã áĩrĩõsũta waarokoa. ²² Mũsã Marĩpũre buremurĩ merã sērēmakũ, mũsã sērērõsũta Marĩpũ mũsãrē irigakumi, áĩmi Jesús.

Judío masaka oparã Jesúre: “¿Noã mũrē doreri?” áĩ sērēñadea
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Pũrũ Jesús Marĩpũya wiigũe ñajãmi. Ígũ irogue bueripoe paía oparã, gajerã judío masaka mũrã ígũ pũrogue waa, ígũrē sērēñama:

—¿Noã mũrē doreri, mũ irire irasirimakũ? ¿Noã mũrē: “Ásũ irika!” áĩrĩ? áĩma.

²⁴ Jesús ígũsãrē yũjũmi:

—Yũde mũsãrē sērēñagũra. Mũsã yũjũmakũ, yũde mũsãrē yũjũgũra. ²⁵ Juan masakare deko merã wãiyemakũ, ¿noã ígũrē wãiyedoregũ iriuri, Marĩpũ, o masaka? áĩmi.

Ígũ irasũ áĩmakũ pérã, ígũsã basi ásũ áĩ gãme werenĩma:

—¿Naásũ áĩ yũjũrãkuri marĩ? “Marĩpũ Juãrē doredi áãĩmĩ”, marĩ áĩrimakũ, Jesús marĩrē: “¿Nasirirã ígũ weredeare buremubiriri mũsã?” áĩbokumi. ²⁶ Áãĩpererã masaka: “Juan Marĩpũya kerere weredupuyudi áãĩmĩ”, áĩ gũñama. Marĩ: “Masaka Juãrē wãiyedorenerã áãĩmã”, áĩrimakũ, masaka marĩ merã guabokuma, áĩma. ²⁷ Irasirirã Jesúre ásũ áĩ yũjũma:

—Juãrē wãiyedoredire gũa masĩbea, áĩma.

Ígũsã irasũ áĩrimakũ, Jesús ígũsãrē áĩmi:

—Mũsã yũre: “¿Noã mũrē irire iridoreri?” áĩ sērēñadeare yũde mũsãrē yũjũbea, áĩmi.

Jesús sugũ pũrã pũrã keori merã buedea

²⁸ Jesús irasũ áĩrĩ odo, ígũsãrē keori merã buemi:

—¿Naásũ áĩrĩ gũñarĩ, yũ ásũ áĩrĩ weremakũ pérã? Sugũ pũrã pũrã opakumi. Sugũre ásũ áĩrikumi: “Makũ, igui otedea poeegue moãgũ waaka!” áĩrikumi. ²⁹ “Waabea”, áĩrĩ yũjũkumi. Pũrũ: “Waagũra”, áĩrĩ gũña, poeegue moãgũ waakumi. ³⁰ Pũrũ ígũsã pagũ gajigũ ígũ magũ pũro waakumi. Ígũ áĩrãderosũta ígũdere: “Poeegue moãgũ waaka!” áĩrikumi. Ígũ: “Jáu”, áĩrĩkeregũ, waabirikumi. ³¹ ¿Núí gapũ pagũ dorerire iriyuri? áĩrĩ sērēñami Jesús.

—Ígũ moãdorepũroriadi gapũ iriyupũ, áĩrĩ yũjũma.

Ígũsã irasũ áĩrimakũ, Jesús áĩmi:

—Mũsãrē diayeta werea. Mũsã romano marã opũre niyeru wajaseabosarimasãrē, ũma merã gãmebira wajatarimasã nomerē: “Ñerã áãĩma”, áĩrĩkerepũrũ, ígũsã gapũ mũsã nemorõ Marĩpũ ígũyarãrē dorerogue waarãkuma. ³² Juan masakare wãiyedi mũsãrē: “Ásũ irika, Marĩpũ dorerire irirã!” áĩrĩ buegũ aarĩkerepũrũ, mũsã ígũ buerire neõ buremubiribũ. Íĩsã romano marã opũre niyeru wajaseabosarimasã, ũma merã gãmebira wajatarimasã nome gapũ ígũ buerire pérã, irire buremuma. Ígũsã irasirimakũ íãkererã, mũsã gapũ mũsã ñerõ iririre bujawere, mũsã gũñarĩrē neõ gorawayubiribũ. Ígũ buerire neõ buremubiribũ, áĩmi Jesús.

Jesús ñerã moãrã keori merã buedea

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jesús dupaturi ásũ áĩrĩ werenemomi:

—Gaji keori merā yu weremakū péka doja! Sugu masakū ĩgūya nikūrē poe opakumi. Iri poeere iguidarire otekumi. Ote odo, iri poeere turore sārīsākōākumi. Iro ūtāyegue igui karabipiri gobere irikumi. Wii ūmarī wiigārē irikumi, iri poeere korerā ōārō iā koreburo, ārigū. Irasiri odo, gajerārē iri poeere wayukumi. “Yaa oteri dukare deko merā sīrākoa, yu musārē iri poeere wayuri waja”, ārikumi. Irasū āri odo, gajerogue waakōākumi. ³⁴ Puru igui nīripoe ejamakū, ĩgūrē moāboerārē ĩgūya poeere moārā purogue ĩgūya oteri dukare deko merā sērēdoregu iriukumi. ³⁵ Iri poeere moārā gapu ĩgū iriuanerā irogue ejamakū iārā, ĩgūsārē űerō irikuma. Sugure burō pá, gajigure wējē, gajigure ūtāyeri merā deakuma. ³⁶ ĩgūsā irasiriadeare pégu, iri poeere opu gajerā ĩgūrē moāboerārē ĩgū iriupurorianerā nemorō iriukumi. ĩgūsā ejamakū iārā, iri poeere moārā ĩgūsādere irasūta űerō irikuma doja.

³⁷ ĩgūsā irasiriadero puru, poeere opu ĩgū magūrē iriukumi. “Yu magū gapure buremurākuma”, āri gūñadikumi. ³⁸ Iri poeere moārā gapu ĩgū magū ejamakū iārā, ĩgūsā basi āsū āri gāme wereníkuma: “Ī purugure i poeere opabu āārīmi. ĩgūrē wējēkōārā! Irasirirā marī basi i poeere oparākoa”, ārikuma. ³⁹ Irasirirā ĩgūrē űeā, poeere turogue āiwāgā, wējēbéokōākuma, ārīmi Jesús.

⁴⁰ Irasū āri odo, judío masaka oparārē sērēñami:

—Iri poeere moārā ĩgū magūrē wējēadero puru, poeere opu irogue ejagu, ĩnasirigukuri ĩgūsārē? ārīmi.

⁴¹ ĩgūrē yujuma:

—ĩgūsā űerārē bopoñarō marīrō wējēkōāgukumi. Puru gajerārē ĩgūya poeere wayugukumi. ĩgūsā gapu ĩgū igui oteri dukare deko merā ĩgūrē sīrākuma, ārīma.

⁴² ĩgūsā irasū ārīmakū, Jesús āsū ārīmi ĩgūsārē:

—ĩMusā Marīpuya werenīrī gojadea pūrē ire buebiriri? Āsū āri gojasūdero āārībú:
Suye ūtāye wii irimasā ĩgūsā béoadeaye merā gajigu gapu ōārō turari wii irigukumi.

Marīpu irasiridi āārīmī. Marī ĩgū irasirideare iārā: “Ōātaria”, āri gūñāa, āri gojasūdero āārībú.*

⁴³ Irasirigu musārē werea yu. Marīpu ĩgūyarārē dorerogue āārīmurārē ĩgū ōārī sīrīrē musārē sībirikumi. Musārē ĩgū sīboadeare gajerā ĩgū dorerire irirā gapure sīgukumi. ⁴⁴ Sugu i ūtāye weka meémejāgū, matākōāgukumi. I ūtāye gapu ĩgū weka meébejaro, ĩgūrē ōārī pogagāgue meémutūbéokōārokoa, ārīmi Jesús. ((Jesús i keori merā weregū: “Sugu yure gāamebi wajamoāsūgukumi”, ārigū irimi.))

⁴⁵ Paía oparā, fariseo bumarā iri keori merā Jesús irasū āri weremakū pérā: “Marīrē ārigū irasū ārikumi”, ārīñurā. ⁴⁶ Irasirirā ĩgūrē űeāduadiñurā peresu irimurā. Irasū űeāduakererā, āsū āri gūñañurā: “Masaka Jesúre: ‘Marīpuya kerere weredupuyugu āārīmi’, ārīma”, ārīñurā. Irasirirā ĩgūsārē gūsīā, Jesúre űeāmasībiriñurā.

22

Jesús sugu mojosari bosenu iriri keori merā buedea

¹ Jesús dupaturi gaji keori merā ĩgūsārē buenemomi. Āsū ārīmi:

* 21:42 Sal 118.22-23

² —Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũ ĩgũyarãrẽ doreri ãsũ ããrã. Su nikũ marã opu ĩgũ magũ mojõsiari bosenu irikumi. ³ Irasirigu opu ĩgũrẽ moãboerãrẽ: “Yũ magũ mojõsiari bosenu ĩãrã aarika!” ĩgũ ãrĩnerãrẽ siudoregu iriukumi. ĩgũsã siumakũ ĩgũsã gapu: “Waabea”, ãrĩkõåkuma. ⁴ Irasirigu opu gajerã ĩgũrẽ moãboerãrẽ iriukumi doja. “Yũ siunerãrẽ ãsũ ãrĩ wererã waaka: ‘Yure moãboerãrẽ yaarã wekuare, gajerã yaarã ejorã õãrõ difũrãrẽ wẽjẽdoresiabu. ããrĩpereri yũ magũ mojõsiari bosenu baaburi ãmu odosiabu. Irasirirã: Bosebaarã aarika!’ ãrĩ wereka ĩgũsãrẽ!” ãrĩ iriukumi. ⁵ ĩgũ siunerã gapu irire pẽkererã, bosenu rẽ ĩãrã waabirikuma. Sugũ ĩgũya poogue waakõã, gajigu ĩgũ moãrĩrẽ ĩãgũ waakõåkumi. ⁶ Gajerã gapu opu re moãboerãrẽ ñeã, pá, wẽjẽbẽokõåkuma. ⁷ ĩgũsã irasiririre pẽgu, opu buro guakumi. Irasirigu ĩgũyarã surarare iriukumi, ĩgũsãrẽ wẽjẽanerãrẽ wajamoãdoregu. Irasirirã ĩgũyarã surara ĩgũsãrẽ wẽjẽpeokõã, ĩgũsãya makãrẽ soebẽokõåkuma. ⁸ Pũru opu gajerã ĩgũrẽ moãboerãrẽ ãsũ ãrĩkumi: “Yũ magũ mojõsiari bosenu marẽ ãmusiabu. Yũ siunerã gapu ñerã ããrĩsã, aaribirikuma. ⁹ Irasirirã ããrĩpererã makã dekoma maarĩgue ããrĩrãrẽ musã bokajarãrẽ siiurã waaka!” ãrĩkumi. ¹⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, ĩgũrẽ moãboerã waa, ããrĩpererã ĩgũsã bokajarãrẽ: ñerãrẽ, õãrãrẽ siiu, opu ya wiigũ ãĩakuma. Irasirirã, ĩgũ bosenu iriri taribure tũriakõåkuma.

¹¹ Pũru opu ĩgũsãrẽ ĩãgũ ñajãgũ, sugũre mojõsiari bosenu surĩro sãñabire ĩãkumi. ¹² Irasirigu ĩgũrẽ ãsũ ãrĩ sãrẽñakumi: “Yũ merãmu, ¿nasirigu mojõsiari bosenu surĩro sãñabirikeregu, ñajãriari mu?” ãrĩkumi. ĩgũ irasũ ãrĩ sãrẽñamakũ pẽgu, ĩgũ gapu yujubirikumi. ¹³ ĩgũ yujubirimakũ ĩãgũ, opu ĩgũrẽ moãboerãrẽ ãsũ ãrĩkumi: “Tĩrẽ ñeã, ĩgũya mojõrĩrẽ, guburidere sia, ãĩ wiria, naĩtĩãrõgue ĩgũrẽ bẽorã waaka! Irogue buro pũrĩsũgũ ĩgũya guikare kũrĩduútũ oregukumi”, ãrĩkumi, ãrĩ weremi Jesũs.

¹⁴ Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemomi:

—Tĩ opu keori irirosũ Marĩpu wãrã siukerepũru, ĩgũ beyerã gapu mërãgã ããrĩma, ãrĩmi.

*Romano marã opu masakare niyeru wajasearire Jesũre sãrẽñadea
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)*

¹⁵ Jesũs irasũ ãrãdero pũru, fariseo bumarã waakõãma. ĩgũrẽ weresãduarã: “ĩgũrẽ diaye yujubirimakũ irimurã ire sãrẽñarã!” ãrĩ gãme werenĩñurã. ¹⁶ Irasirirã surãyeri ĩgũsã buerire tũyarãrẽ, Herodeya bumarã merã Jesũs pũrogue iriũñurã. ĩgũsã Jesũs pũrogue ejarã, ĩgũrẽ ãrĩma:

—Buegu, gua mu iririkũrere masã. Mu ãrĩgatoro marĩrõ werenã. “¿Naãsũ gũñarĩ masaka yure?” ãrĩ gũñarõ marĩrõ Marĩpũyare diayeta ĩgũsãrẽ buea. Oparãrẽ, ubu ããrĩrãderẽ ããrĩpererãrẽ sũrosũta ĩãa. ¹⁷ Irasirigu guare wereka! ¿Naãsũ gũñarĩ mu? Romano marã opu marĩrẽ niyeru wajasearire marĩ wajarimakũ, ¿õãgorari, õ õãberi? ãrĩma Jesũre.

¹⁸ Jesũs gapu ĩgũsã ĩgũrẽ ñerõ iridũarire masĩsã, ãsũ ãrĩmi:

—Irigatorikũrã ããrã musã. ¿Nasirirã yure ñerõ yujumakũ iridũari musã?

¹⁹ Niyeru tire musã romano marã opu re wajariburi tire ãrĩka! ãrĩmi.

ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, sunũ moãrĩ waja wajataropã wajakũri tire ãĩãma. ²⁰ ĩgũsã iri tire ãĩjamakũ, ĩgũsãrẽ sãrẽñami:

—I tiguere, ¿noãya diapu keori, noãya wãĩ tuuyari? ãrĩmi.

²¹ —Romano marã opu ya diapu keori, ĩgũya wãĩta tuuyãa, ãrĩ yujuma.

Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús Īgūsārē āsū ārīmi:
—Iro merē romano marā opuya āārīrīrē Īgūrē sīka! Marīpuya gapure
Marīpure sīka! ārīmi.

²² Īgū irasū ārīmakū pérā, péguka, Īgūrē piriwāgākōāma.

Saduceo bumarā, Marīpu boanerārē masūburire Jesúre sērēñadea
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Irinārēta surāyeri saduceo bumarā Jesús purogue ejama. Īgūsā:
“Masaka boanerāgue masābirikuma”, ārī būremurā āārīmā. Irasirirā
Jesúre āsū ārīma:

²⁴ —Buegu, Moisés āsū ārīdi āārīmī: “Sugu marāpokūdi pūrā marīkeregu
Īgū marāpore boaweomakū, Īgū pagumu Īgore dúunorēgukumi. Irasirirā,
igo merā Īgū pūrākūrā, Īgū tīgū dagu pūrā irirosūta āārīrākuma”, ārīdi
āārīmī. ²⁵ Iripoegue gua watopeguere sugu pūrā su mojōma pere gaji
mojō peru pērēbejarā āārīunanerā āārīmā. Īgūsā tīgū gapu marāpoku,
pūrā marīgūta boakōāyupu. Irasirigu Īgū dagu dokamūta Īgū marāpo
āārīdeore dúunorēyupu. ²⁶ Īgūde Īgū tīgū dagu irirosūta pūrā marīgūta
boakōāyupu. Īgūsā pérā dokamūde pūrā marīgūta boakōāyupu. Irasū
dita pūrā marīrāta boapereakōāñurā. ²⁷ Īgūsā puru Īgūsā marāpode
boakōāyupo pama. ²⁸ Īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā
ūma āārīpererā Īgore marāpokūñurā. Irasirirā boanerā masāmakū, ħnīno
marāpogora āārīgokuri? ārī sērēñama.

²⁹ Jesús Īgūsārē yujūmi:

—Mūsā diaye gūñabea. Marīpuya werenīrī gojadeare, Marīpu turarid-
ere masībea. ³⁰ Boanerā Īgūsā masādero puru, Īgūsā ūmugasigue Marīpure
wereboerā irirosū āārīrākuma. Iroguere marāpokūbirikuma. Īgūsā pūrā
nomedere nomesubirikuma. ³¹ ħMarīpuya werenīrī gojadea pūgue boan-
erā Īgūsā masāburire mūsā buebiriri? Āsū ārīdi āārīmī: ³² “Yu Abraham,
Isaac, Jacob Opū āārā”, ārīdi āārīmī. Irasirirā Īgūsā boanerā āārīkererā,
Marīpu merā okarā āārīma. Irasirigu Marīpu okarā Opū āārīmī. Boanerā
neō dupaturi masābirikōāmūrā Opū āārībemi, ārīmi Jesús.

³³ Īgū irasū ārīmakū pérā, masaka: “Ōārō buemi”, ārī pégukakōāma.

“ħDií gapu Marīpu doreri gaji doreri nemorō āārīrī?” ārī sērēñadea
(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesús saduceo bumarārē Īgūsā Īgūrē sērēñanemomasābirimakū iririre
pérā, fariseo bumarā nerēma. ³⁵ Irasirigu sugu Īgūsā merāmu, Moisés go-
jadeare buerimasū Jesúre diaye yujūbirimakū iridwagu, āsū ārī sērēñami:

³⁶ —Buegu, ħdií gapu Marīpu doreri gaji doreri nemorō āārīrī? ārīmi.

³⁷ Jesús Īgūrē yujūmi:

—Muya yujūpūrā merā, mu āārīrikuri merā, āārīpereri mu gūñarī merā
Marīpure mu Opure maika! ³⁸ I doreri, gaji nemorō āārītarinugārī āārā.
³⁹ I doreri puruma āsū ārā: “Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrārē maika!”
⁴⁰ Marī i pe dorerire irirā, āārīpereri Moisés doredeare, Marīpuya kerere
weredupuyunerā buedeare irirā yāa, ārīmi Jesús.

“ħNoā parāmi āārīturiagu āārīrī Cristo?” ārī sērēñadea
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Fariseo bumarā iroguere nerēanerā āārīripoe Jesús Īgūsārē sērēñami:

⁴² —ħNaāsū gūñarī mūsā Cristo, Marīpu iriudire? ħNoā magū āārīrī Īgū?
ārīmi.

—Cristo, David parāmi āārīturiagu āārīmi, āri yujuma.

⁴³ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús Īgūsārē ārīmi:

—David, Cristo ñekū āārīkeregu, ĩnasirigu Ōāgū deyomarīgū Īgūrē were-dorederosūta Cristore: “Yū Opū āārīmi”, ārīyuri? David āsū āri gojadi āārīmi:

⁴⁴ Marīpū yū Opūre āsū ārīmi: “Ōō, yū diaye gapū doaka, yū merā dorebu! Irasiriripoe murē ĩaturirārē mū dorerire tarinugānemobirimakū irigūra”, ārīmi.[✱]

⁴⁵ David, Cristo ñekū āārīkeregu, Īgūrē: “Yū Opū āārīmi”, ārīdi āārīmi. ĩNasirigu, Cristo, David parāmi āārīturiagu āārīkerepūru, David Īgūrē irasū ārīyuri? ārīmi Jesús.

⁴⁶ Īgū irasū ārīrīrē pérā, neō Īgūrē yujumasībirima. Irasirirā güirā, Īgūrē dupaturi sērēñanemobirima.

23

Jesús fariseo bumarārē, Moisés gojadeare buerimasārē Īgūsā ñerō iririre weredea

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Pūru Jesús masakare, guā Īgū buerādere ārīmi:

² —Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā, Marīpū Moisére doreri pídeare: “Āsū ārīduaro yāa”, āri wererā āārīma. ³ Irasirirā Īgūsā wererire ōārō iritayaka musā! Īgūsā iririkuri gapūre ĩākūbirikōāka! Īgūsā wererosūta iribema. ⁴ Masakare dorerā: “Āsū irika!” ārīrā, Īgūsārē gajino buro nukārī kōātārīrā irirosū āārīmakū yāma. Masaka Īgūsā dorerire bokatīūbirikerepūru, Īgūsārē neō iritamubema, Īgūsā dorerire iriburo, ārīrā.

⁵ Masaka ĩamakū dita ōārīrē iri ĩmuma. Marīpūya werenīrī Īgūsā gojadesa pūrī sārī kūmarīgā gajerāya nemorō eyari kūmarīgārē Īgūsāya diapuserorire, Īgūsāya dukaridere siatūma, masaka Īgūsārē: “Marīpūyare ōārō masīma”, ārīdorerā. Irasū āārīmakū, Īgūsāya dipuru peyari gasirore gajerāya nemorō yoari yuradari opari gasirire peyama, masaka Īgūsārē: “Marīpūre buremutarima”, ārīdorerā. ⁶ Bosenurī āārīmakū, oparā doarigue dita doadūama. Marī nerērī wiiriguedere ñajārā, ōārī doaripērīgue dita doadūama. ⁷ Makā dekoguere masakare ōārō buremurī merā Īgūsārē bokatīrī ōādoemakū gāāmema. Gajerārē Īgūsārē: “Guare buerā āārīma”, ārīmakū gāāmema.

⁸ Īgūsā irasū ārīkerepūru, musā gapū masakare: “Musā guare buerā āārā”, ārīdorebirikōāka! Musā sugū pūrāta āārā. Yū musārē buegu sugūta āārā. ⁹ I ũmuguere neō sugū masakare: “Guapū āārīmi”, ārībirikōāka! ũmugasigue āārīgú dita Marīpū āārīmi^{*}. ¹⁰ Neō sugū musā watopegue āārīgūrē: “Marī opū āārīmi”, ārībirikōāburo. Yū, Marīpū iriudi Cristo, sugūta musā Opū āārā. ¹¹ Musā watopegue āārīgú gajerā nemorō āārīgú, musārē moāboerimasū irirosū musārē iritamugū āārīgukumi. ¹² Sugū Īgū basi: “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñagūnorē Marīpū Īgūrē ubu āārīgú dujamakū irigukumi. Gajigu: “Gajerā nemorō āārībea”, āri gūñagū gapūre Marīpū Īgūsā opū āārīmakū irigukumi.

✱ 22:44 Sal 110.1 * 23:9 Jesús irire ārīgū: “I ũmuguere neō sugū masakū Marīpū āārīnīgū irirosū mámi”, ārīgū irimi.

13 'Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Mūsā bueri merā masakare ūmugasigüe Marīpu īgūyarārē dorerogue waabonerārē kāmutarā yāa. Mūsāde iroguere waabirikoā. Gajerā iroguere waaduarādere kāmūtāa. Irasirirā ñerō tarirākoa.

14 'Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Wapiweyarā nome wajamomakū īā, īgūsāya wiirire ēmanokōāa. īgūsārē bopoñabirikererā, yoaripoe Marīpure sērē īmugatoa, masaka mūsārē: “Marīpure ōārō būremuma”, āriburo, ārīrā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Marīpu mūsārē gajerā nemorō wajamoōgukumi.

15 'Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Dia wādiyague taribuja, yoaroma makārīgue mūsā buerire tūyabure āmarā waāa. īgūrē boka, mūsā bueri merā īgūrē mūsā nemorō perebiri peamegue waabu āārīmakū yāa. Irasirirā ñerō tarirākoa.

16 'Mūsā koye īāmerā gajerārē tūādūpuyuwāgāmasīmerā irirosū masakare Marīpuyare keoro buebea. Irasirirā ñerō tarirākoa. īgūsārē āsū ārī buea: “Sugu: ‘Marīpuya wii merā āsū irigura’, ārī wāīpeodeare iribirimakū, waja opabemi”, ārā. Idere āsū ārī buea: “Gajigu: ‘Marīpuya wiima oro merā āsū irigura’, ārī wāīpeodeare iribirimakū, waja opami”, ārā. 17 Koye īāmerā irirosū Marīpuyare diaye gūñamerā, pémasīmerā āārā mūsā. Marīpu īgūya wiire, iri wiima oro nemorō ōārī āārītarinugāmakū yāmi. Irasirigu marīrē, ħdīī gapure būremurī merā gūñamakū gāāmerī, orore, o īgūya wii gapure? 18 Mūsā idere āsū ārī buea: “Sugu: ‘Marīpuya wiima soepeoro merā āsū irigura’, ārī wāīpeodeare iribirimakū, waja opabemi”, ārā. Idere āsū ārī buea: “Gajigu: ‘Iri soepeoro weka peodea merā āsū irigura’, ārī wāīpeodeare iribirimakū, waja opami”, ārā. 19 Koye īāmerā irirosū Marīpuyare diaye gūñamerā, pémasīmerā āārā mūsā. Marīpu īgūya wiima soepeorore, marī iro weka peodea nemorō ōārī āārītarinugāmakū yāmi. Irasirigu marīrē, ħdīī gapure būremurī merā gūñamakū gāāmerī, soepeorore, o iro weka peodea gapure? 20 Irasirigu sugu: “Marīpuya wiima soepeoro merā āsū irigura”, ārī wāīpeogu, āārīpereri iri soepeoro weka peyari merādere wāīpeogu irikumi. 21 Sugu: “Marīpuya wii merā āsū irigura”, ārī wāīpeogu, Marīpu iri wiigüe āārīgū merādere wāīpeogu irikumi. 22 Sugu: “Ūmugasima merā āsū irigura”, ārī wāīpeogude, Marīpu iroguere Opū doarogue doagu merādere wāīpeogu irikumi.

23 'Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Mūsā oteri matārīgā: menta, anís, comino wāīkari baari morēñnorē sea neeō, dukawa, pe mojōma diruri irikoa. Sudiru Marīpuya wiigüe āīakoa, īgū dorerire irimurā. Irasirikererā, iri nemorō ōārī gapure iribea. Diayema iririre, gajerārē bopoñarī merā īārīrē, Marīpure būremurīrē neō iribea. Irasirirā mūsā oterire Marīpure sīduūro marīrō diayemadere irika! Gajerārē bopoñaka! Marīpure būremuka! 24 Koye īāmerā gajerārē tūādūpuyuwāgāmasīmerā irirosū masakare Marīpuyare keoro buebea. āārīpereri mūsā doreri gapure irikererā, iri nemorō doreri gapure neō iribea.

25 'Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Mūsā masaka īūrōgue dita ōārō irirā, soropa weka gapū dita ōārō koeadeapa irirosū āārā. Irasirirā mūsā basi wāri opaduarā gajerāyare yajarā, iripa poekague koeña marīrīpa gurari utarīrīpa irirosū āārā. 26 Mūsā fariseo bumarā, koye īāmerā

irirosū, Marīpuyare pémāsīmerā āārā. Irasirirā mūsā gūñarīrē gorawayupurorika, soropa poeka gapure oārō koeadeapa irirosū āārīmurā. Irasirirā, soropa weka gapudere oārō koeadeapa irirosū āārīrākoa.

²⁷ 'Mūsā Moisés gojeadere buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Mūsā masāgoberi irirosū āārā. Masaka, iri masāgoberire utā majīrī boreri merā oārō wākādea majīrī merā biamakū iārā: "Oārō deyoa", ārī iāma. Iri oārō deyokerepuru, poekague boanerāya gōārī, āārīpereri ñerī boadea sñākoa. ²⁸ Mūsāde i irirosūta āārā. Masaka mūsārē iāmakū, oārā irirosū āārā. Irasū āārīkererā, poekague mūsā gūñarīguere ñerīrē opataria. Irasirirā irigatorikurā, ñerō iririkurā āārā.

²⁹ 'Mūsā Moisés gojeadere buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Mūsā, iripoegue marā Marīpuya kerere weredupuyunerāya masāgoberire oārō āmua. Gajerā oārō irinerāya masāgoberi weka weanūdeade oārō āmua. ³⁰ Āmu odo, āsū ārī werenía: "Marī ñekūsāmarā darā Marīpuya kerere weredupuyunerārē wējēnerā āārīmā. Gua ĩgūsā āārīdeapoegue āārīnerā tamerā ĩgūsārē wējētamubiribokuyo", ārā. ³¹ Mūsā irire irasū ārīrā, mūsā basita: "Gua Marīpuya kerere weredupuyunerārē wējēnerā parāmerā āārīturiarā āārā", ārīrā yāa. ³² Irasirirā mūsā ñekūsāmarā ñerō iripuroriwāgāriderosūta iriyuwarikukōāka mūsāde!

³³ 'Mūsā ñerō iririkurā āña irirosū āārā. Mūsā ñerō iriri waja Marīpu mūsārē peamegue béoburire neō duribirikoa. ³⁴ Irasirigū yū mūsā purogue Marīpuya kerere weredupuyurārē, ĩgūyare masīrārē, mūsārē buerimasādere iriugura. Yū irasū iriukerepuru, mūsā gapu surāyerire wējērākoa. Gajerārē curusague pábiatú wējērākoa. Gajerārē mūsā nerērī wiirigue tārā, noó ĩgūsā waarī makārī waamakū tuyagorenarākoa ĩgūsārē ñerō iriduarā. ³⁵ Irasirirā āārīpererā masaka oārārē wējēdea waja, mūsā waja opāa. Mūsā ñekūsāmarā Abel diayemarē iridire wējēpuroriwāgārirā, Zacarías Berequías magūguere wējētūnunerā āārīmā. ĩgūrē Marīpuya wiima soepeoro Marīpu āārīrī taribu watopegue wējēnerā āārīmā. ³⁶ Diayeta mūsārē werea. Āārīpererārē ĩgūsā wējēdea waja dapora marā wajakarākuma.

*Jesús Jerusalén marārē bujawereri merā weredea
(Lc 13.34-35)*

³⁷ 'Mūsā Jerusalén marā, Marīpuya kerere weredupuyurārē wējēkōāa. Marīpu iriunerārē utāyeri merā dea wējēa. Wári yū mūsārē āgābo igo pūrārē igoya kēdupuri merā neeōnūrōsū neeōnú koredhadibu. Mūsā gapu yū irasū irimakū neō gāāmebiribu. ³⁸ Irasiriro mūsā āārīrī makā, béodea makā dujarokoa. ³⁹ Diayeta mūsārē werea. Dapora merāta mūsā yure iānemobirikoa. Purague mūsā: "Marīpu iriudi oātariḡu āārīmi, oārō aariburo", ārīrāḡue, yure dupaturi iārākoa doja, ārīmi Jesús.

24

*Jesús: "Marīpuya wii béosūrokoa", ārī weredea
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Jesús Marīpuya wiigüe āārādi wiriadero puru, gua ĩgū buerā ĩgū puro waa, āsū ārību:

—Īka i wiire! Oārī wii, wári wii āārā, ārību.

² Jesús gapu yujumi:

—Musā i wiire daporare iādāa. Diayeta musārē werea. I wiima āārīpereri musā iādea, i ūtāyeride mutādiapereakōārokoa. Neō suye ūtāye gajije weka weamūrīadeade dujabirikoa, āārīmi.

Jesús: “I ūmū pereburi dupuyuro āsū waarokoa”, ārī weredeā
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Pūrū Olivos wāikuri buúrue eja, iroque doami Jesús. Iro ĩgū doamakū, gūa ĩgū buerā ĩgū purogue eja, gajerā péberogue sērēñabu:

—Gūare wereka! ĩNaāsū āārīmakū, mū ārāderosū waarokuri? ĩÑeéno iri ĩmugukuri, mū dupaturi aarigú? ĩNaāsū waarokuri, i ūmū pereburi dupuyuro? ārībū.

⁴ Jesús yujūmi:

—Ōārō pémasīka! Gajerā musārē ārīgatorire pébirikōāka! ⁵ Wārā ārīgatorimasā aarirākuma. “Marīpu iriudi, Cristo āārā yū”, ārīrākuma. ĩgūsā ārīgatomakū pérā, wārā masaka ĩgūsārē būremurākuma. ⁶ Masaka musā puro gāmewējērīrē pérā, yoarogue marā gāmewējērī kerere pérā, gūkabirikōāka! Irasūta waarokoa. Irasū waakerepūrū, i ūmū pereburo dūyarokoa dapa. ⁷ Su bumarā gaji bumarā merā gāmekēārākuma. Su nikū marā gaji nikū marā merā gāmewējērākuma. Masaka wārā uaboarī merā boarākuma. Gajerā pūrīriku ñerō tarirākuma. Wārī makārīguere nikū ñomerokoa. ⁸ I āārīpereri merā masaka ñerō taripūrōriwāgārīrākuma.

⁹ Irasirirā gajerā musārē ñeā, āīa, oparāguere ñerō iridorerā wiarākuma. Musārē wējērākuma. Yure būremurī waja āārīpererā i ūmū marā musārē iāturi doorākuma. ¹⁰ Irasū waaripoe wārā yure būremuadinerā būremuduūrākuma. Irasirirā gāme iāturi doo, ĩgūsā merāmarā āārādinerārē ĩgūsārē iāturiāguere wiarākuma. ¹¹ Wārā: “Marīpūya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārīgatorākuma. Irasirirā wārā masaka ĩgūsārē būremurākuma. ¹² Masaka iro dupuyuro ñerō iridero nemorō ñerō irirākuma. Irasirirā wārā ĩgūsā gāme maīrīrē pirirākuma. ¹³ ĩgūsā musārē ñerō irikerepūrū, musā yure neō būremuduūbirimakū, Marīpu musārē taugukumi, ĩgū puro āārīnikōāburo, ārīgū. ¹⁴ Marīpūyare wererā āārīpererā i ūmū marārē ĩgūyarārē doregū āārīrī kerere wererākuma, āārīpereri bumarā irire masīburo, ārīrā. ĩgūsā āārīpererā iri kerere péperedero pūrū, i ūmū pererokoa.

¹⁵ Irīpoeque Marīpūya kerere weredupuyudi Daniel i ūmū pereburo dupuyuro waaburire āsū ārī gojadi āārīmi: “Ñegū Marīpūre iāturiḡu Marīpūya wii ñerī marīrī wiigūe ñajāgukumi”, ārī gojadi āārīmi. ((Irasirirā iri wiigūe ĩgū āārīmakū iārā, i pūrē buerāno: “I ūmū pereburo yāa”, ārī masīrākuma.)) ¹⁶ Ñegū iroque āārīmakū iārā, Judea nikū marā buurīgue ūmaduriburo. ¹⁷ Sugū ĩgūya wii wekague āārīḡá, wii poekague ĩgūyare āīḡū ñajābita ūmaduriburo. ¹⁸ Sugū ĩgūya poeque āārīḡúde, ĩgūya surīre wiigūe āīḡū dujābita ūmaduriburo. ¹⁹ Irasū waarīnūrīrē nijīpagosā nome, ĩgūsā pūrā mirīrāḡā oparā nomede ñerō tarirākuma. ²⁰ Irasirirā Marīpūre āsū ārī sērēka: “Puībure, siuñajārīnū* āārīmakū, gūare i irasū waabirikōāburo”, ārīka ĩḡūrē! ²¹ Irasū waarīnūrīrē masaka būro ñerō tarirākuma. Marīpu i ūmūrē iripūrōridero pūrūre masaka ñerō taridero nemorō ñerō tarirākuma. I ĩgūsārē ñerō waaburi neō dupaturi irasū waanemobirikoa. ²² Irasirīḡu Marīpu masakare i ñerō waarīre: “Yoaripoe

* 24:20 Judío masaka siuñajārīnū, sábadō āārā.

waabirikōāburo”, āriḡukumi. Īḡū irasiribirimakū, neō sugu masaku taribiribokumi. Irasirigu Īḡū beyenerārē bopoñasīā, Īḡūsārē ñerō waarire: “Iropāta waaburo”, āriḡukumi.

²³ Gajerā musārē: “Īāka! Ōōta Cristo āārīmi”, ārīmakū pérā, o gajerā musārē: “Cristo sōōgue āārāmi”, ārīmakū pérā, b̄remubirikōāka! ²⁴ Wārā āriḡatorimasā aarirākuma. Surāyeri: “Yū Cristo āārā”, ārīrākuma. Gajerā: “Marīp̄ya kerere weredupuyurimasū āārā”, ārīrākuma. Musārē Īḡūsā āriḡatorire b̄remudorerā, wāri gajino iri Īmurākuma. Irasirikererā, Marīp̄u beyenerārē Īḡūrē b̄remuduūmakū irimasībirikuma. ²⁵ Iri waaburi dupuyuro yū musārē weresiāa, irire masīburo, āriḡū. ²⁶ Irasirirā gajerā masaka musārē: “Cristo sōō masaka marīrōgue āārāmi”, ārīmakū pérā, Īārā waabirikōāka! Gajerā musārē: “Īāka! I wiima taribugue āārīmi”, ārīmakū pérā, Īḡūsārē b̄remubirikōāka! ²⁷ Yū āārīpererā tīḡū ḡūñaña marīrō i ūmugue dupaturi aarigūkoa. Ūmarōgue, abe marīriro gapu, Īḡū ñajārō gapu bupu miārō irirosū aarigūkoa. ²⁸ Mimua nerēmakū Īārā, masaka sugu waibu boadi āārīrōrē masīkuma. I irirosū yū aarimakū Īārā, Īḡūsā wajamoāsūburire masīrākuma, āri weremi Jesús.

Jesús āārīpererā tīḡū: “Āsū aarigūkoa”, āri weredea
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Irasū āri odo, ḡuare āsū ārīnemomi:

—Masaka ñerō tarirināri p̄r̄uta abe ūm̄m̄u naītīākōāḡukumi. Abe ñamim̄u boyonemobirikumi. Neñukā ūm̄ugasigue āārīrā yuridjarirākuma. Ūmarōgue marā turarāde naradari merā beosūrākuma. ³⁰ Irasū waaripoere masaka yū āārīpererā tīḡū ūm̄ugasigue merā aarimakū Īārākuma. Irasirirā āārīpereri i ūm̄uma makārī marā yū wāri Marīp̄u turari merā, Īḡū gosewasiriri merā mikāyebori weka aarimakū Īārā, ḡuirā orerākuma. ³¹ Yū aarigū, yure wereboerārē āārīperero i ūm̄uguere iriugūkoa. Puridiru b̄uro b̄sumakū, Īḡūsā yū beyenerārē āārīpererogue āārīrārē needrākuma.

³² 'Ire musā masīburo, āriḡū, hīgueragu keori merā wereḡura. Irigu pū maamamakū Īārā: “Bojori waaburo mērōḡā d̄uyāa”, āri masīa. ³³ Irigu waarósūta i āārīpereri yū ārīrī irasū waamakū Īārā: “Cristo dupaturi aariburo mērōḡā d̄uyāa”, āri masīrākoa. ³⁴ Diayeta musārē werea. I āārīpereri yū ārīrī, d̄apora marā pereburo dupuyuro irasū waarokoa. ³⁵ Ūm̄ugasi, i nikūde pereakōārokoa. Yū werenīrī gapu neō perebirikoa. Āārīpereri yū ārīrōsūta waayuwarikurokoa.

³⁶ 'Yū dupaturi aariburinurē, iri horare neō sugu masībirikumi. Marīp̄ure wereboerā ūm̄ugasigue āārīrāde masībema. Yū Marīp̄u magūde masībea. Yūpu suguta masīmi.

³⁷ 'Noé āārīdeapoe marārē waaderosūta yū āārīpererā tīḡū aariburo dupuyuroḡārē waarokoa. ³⁸ Iripoere i nikū Marīp̄u miūburo dupuyuro masaka oārō baa, iirī, mojōsia, Īḡūsā pūrā nomerē nomesu āārīrikunerā āārīmā. Noésā doódirugue ñajārīnuguedere irasūta irinikōānerā āārīmā. ³⁹ ḡūñaña marīrō merā wāro deko merē, i nikū mirīpereakōādero āārībū. Īḡūsāde mirīpereakōānerā āārīmā. Irasūta yū āārīpererā tīḡūde ḡūñaña marīrō merā i ūm̄uguere dupaturi aarigūkoa. ⁴⁰ Irasū waaripoere p̄erā poeugue moārā āārīrākuma. Sugu yure b̄remugū āiāsūḡukumi. Gajigu yure b̄remubi irogueta béowāḡāsūḡukumi. ⁴¹ Nomedede p̄erā nome

ojoduka biurã ääriräkuma. Sugo yure buremugõ äiäsügokumo. Gajego yure buremubeo irogueta béowägäsügokumo.

⁴² 'Öärõ pémasika! Yu müsã Opu dupaturi aariburi horare neõ masibea müsã. ⁴³ Ire öärõ masika! Wii opu İgüya wiire sugu yajarimasü ñami merã ejaburi horare masigü, kärirõ marirõ korekumi, İgüya wiire ñajäburire kãmutabu. ⁴⁴ Yu ääripererã tıgü güñaña marirõ aariguko. Irasirirã, wii opu irirosü müsãde yu aariburire öärõ yúro gããmea, ärĩmi Jesús.

Jesús pëã moãboerimasã keori merã buedea

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Puru Jesús gaji keori merã guare buenemomi:

—Sugu moãboegu İgü opure buremugü, pémasigü äsü irikumi. İgü opu gajerogue waagü, İgürë İgüya wiire gajerärë İgürë moãboerärë koredoregu pikumi. Irasirigu İgürë İgüsärë baarire keoro siuu baadoregu pikumi. ⁴⁶ Irasirigu İgü opu İgüya wii goedujajamakü İägü, İgürë moãboegu İgü dorederosüta iridi äärısĩã, usuyakumi. ⁴⁷ Diayeta müsärë werea. İgü píderosüta İgü keoro irideare İägü, İgü opu İgürë ääripereri İgüyare koredoregu pígakumi. ⁴⁸⁻⁴⁹ İgürë moãboegu ñegü gapu äsü irikumi. “Yu opu mata goebirikumi”, ärĩ güñagü, gajerã İgü opure moãboerärë ñerõ pábira, mejärıkurã merã iiri baagorenakumi. ⁵⁰ İgü irasirigorenarĩnerë güñaña marirõ İgü opu goejakumi. İgürë moãboegu gapu: “İgü iri hora goegakumi”, ärĩ masibirikumi. ⁵¹ İgü opu goejagu İgürë moãboegu ñerõ irideare pégu, İgürë büro wajamoägukumi. Irasirigu irigatorikurärë béorogue İgürë béogakumi. Iroguere İgü büro pürısügü İgüya guikare kürıduútú oregakumi, ärĩmi Jesús.

25

Jesús pe mojõmarã maamarã nome keori merã buedea

¹ Puru Jesús dupaturi keori merã guare äsü ärĩ buemi doja:

—Maripu amugasigue äärıgü İgüyarärë doreri äsü äärã. Pe mojõmarã nóome äärıkuma. Su ñami İgüsãya sĩağori duparu merã mojõsiadire bokatırırã waakuma. ² Su mojõmarã nome sĩağori duparu İgüsã äiäburire öärõ amuyubirikuma. Gajerã su mojõmarã nome gapu İgüsã äiäburire öärõ amuyukuma. ³ Amuyunerã nome İgüsãya sĩağori duparure äiakererã, İgüsã gorawayuburire uye äiäburikuma. ⁴ Amuyurã nome gapu İgüsãya sĩağori duparure äi, gaji uye İgüsã gorawayuburire äiakuma. ⁵ Irasirirã, mojõsiadi mata ejabirimakü, İgüsärë wuja ejamakü kärıkõäkuma. ⁶ Puru ñami deko äärĩmakü, gajerã masaka: “Mojõsiadi aarisiami. İgürë bokatırırã aarika!” ärĩ gainımakü pékuma. ⁷ İgüsã gainımakü pérã, yobe, İgüsãya sĩağori duparure amukuma. ⁸ Uye gorawayuburire äiäbiranerã nome gapu, gajerã gaji uye äiänerã nomerë äsü ärıkuma: “Guaya sĩağori duparu yariro yãa. Irasirirã mérõgã müsãya uye gaderë sika!” ärĩ sërëadıkuma. ⁹ Amuyuanerã nome gapu äsü ärĩ yujakuma: “Guaya uye müsärë sımakü, müsärë, gaderë ejabiribokoa. Irasirirã uye duarã puru müsã basi wajarirã waaka!” ärıkuma. ¹⁰ Irasirirã amuyubiranerã nome uye wajarirã waakõäkuma. İgüsã waadero puru, mojõsiadi ejakumi. İgü ejamakü İärã, amuyuanerã nome gapu İgürë bokatırıkuma. Irasirirã İgü merã bosenu iriri wiigüe İärã ñajäkõäkuma. İgüsã ñajäperemakü, iri wii marã disıpurõre biakõäkuma. ¹¹ Purugue amuyubiranerã nome gapu ejakuma. “Gua Opu,

guadere tūpāsóoka!” ārkuma. ¹² Īgūsā irasū ārīmakū pégu, mojósiadi āsū ārī yajukumi: “Diayeta yu musārē masībea”, ārkumi Īgūsā nomerē, ārī weremi Jesús.

¹³ Irasū ārī odo, guare ārīmi:

—Yu āārīpererā tīgū dupaturi aariburinārē, iri horadere neō masībea musā. Irasirirā āmuyunerā nome mojósiadire bokatīrīrā waamura Īgūsāya sīāgori duparure āmuyuderōsū musāde yu aariburire ōārō āmuyuka! ārīmi Jesús.

Jesús sugu opu ĩgūrē moāboerārē niyeru sīrī keori merā buedea

¹⁴ Irasū ārī odo, gaji keori merā guare ĩgū buerārē buenemomi doja:

—Marīpu ĩgūyarārē doregu, sugu wii opu irirosū āārīmi. Wii opu gaji nikūgue waabu, ĩgūrē moāboerārē siiu, ĩgūya niyerure koredoregu píkumi.

¹⁵ ‘Irasirigu, ĩgūsārē: “Ōōpā merā wajatanemorākuma”, ārī ĩāmasīsīā, ĩgūya niyeru wajapari tirire dukawakumi. Sugure su mojóma tiri, gajigure pe ti, gajigure su ti sīkumi. ĩgūsārē sī odo, waakōākumi. ¹⁶ Irasirigu su mojóma tiri opagu, mata iri tiri merā gajino wajari, dua, gaji su mojóma tiri wajatanemokumi. Irasirigu pe mojóma tiri opakumi. ¹⁷ Pe ti opagude irasūta gaji pe ti wajatanemokumi. Irasirigu wapikuri tiri opakumi. ¹⁸ Su ti opagu gapu yebague gobe má, iri gobegue ĩgū opu sīadea tire yáapíkōākumi.

¹⁹ Yoadero puru, wii opu goekumi. Goeja, ĩgūya niyeru tiri merā ĩgūsā wajatanemodeare āmubu, ĩgūrē moāboerārē siukumi. ²⁰ Irasirigu su mojóma tiri sīsūdi ĩgū opu purogue eja, pe mojóma tiri ĩgūrē wiakumi. “Yu opu, su mojóma tiri yare sību mu”, ārkumi. “Īāka! Iri tiri merā gaji su mojóma tiri wajatanemobu”, ārkumi ĩgū opu. ²¹ ĩgū irasū ārīmakū pégu, ĩgū opu ārkumi: “Ōāgorāa. Mu yare moāboegu ōāgū āārā. Yu dorederosūta yu mérōgā murē pídea merā ōārō iriyo. Irasirigu wári yaare koredoregu pígu. Yu merā āārīgū, usuyari merā āārīka!” ārkumi ĩgū opu ĩgūrē. ²² Puru pe ti sīsūdide ĩgū opu purogue eja, ĩgūrē āsū ārkumi: “Yu opu, pe ti yare sību mu. Īāka! Iri tiri merā gaji pe ti wajatanemobu”, ārkumi. ²³ ĩgū irasū ārīmakū pégu, ĩgū opu ārkumi: “Ōāgorāa. Mu yare moāboegu ōāgū āārā. Yu dorederosūta yu mérōgā murē pídea merā ōārō iriyo. Irasirigu wári yaare koredoregu pígu. Yu merā āārīgū, usuyari merā āārīka!” ārkumi ĩgū opu ĩgūrē.

²⁴ Puru su ti sīsūdi gapu, ĩgū opu purogue eja, ĩgūrē āsū ārkumi: “Yu opu, murē moāboerārē buro turarō merā moādogu āārā. Mu basi moābirikeregu, ĩgūsārē oterire otedore, ĩgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Murē moāboerāya moārī merā wajatarire mu basita opāa. Irire masīa yu. ²⁵ Irasirigu murē güigu, yebague gobe má, iri gobegue mūya niyeru tire yáapíkōābu. Īāka! I ti āārā mūya niyeru ti”, ārkumi ĩgū opu.

²⁶ ĩgū irasū ārīmakū pégu, ĩgū opu ārkumi: “Mu yare moāboegu ñegū āārā. Térīkugu āārā. Mu yare āsū ārā: ‘Mu basi moābirikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, ĩgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Murē moāboerāya moārī merā wajatarire mu basita opāa. Irire masīa yu’, ārā mu yare. ²⁷ Mu irasū ārīgū, ĩnasirigu, yu murē sīdea tire niyeru duripíri wiigue duripíbiriri? Irogue duripímakū, i wii moārā iri ti merā wáro wajatanemobosabokuma murē. Irasirigu, yu goejamakū,

ma yure ìgüsã iriri merã wajatanemobosadeare wiaboakuyo”, ãrĩkumi ìgũ opa ìgũrê. ²⁸ Irasũ ãrĩ odo, gajerãrê irogue ããrĩrãrê ãrĩkumi: “Ìgũrê niyeru tire êma, pe mojõma tiri opagu gapure sika! ²⁹ Sugũ wãri opagu sìnemosũgukumi. Irasirigũ ìgũ wãri opadero nemorõ opagukumi. Gajigũ opabi ìgũ mérigã opadideare êmapeokõãsũgukumi. ³⁰ Ìi yure moãboegu keoro iribire naĩtĩãrõgue bêokõãka! Iroguere bũro pũrĩsũgũ ìgũya guikare kũrĩduútũ oregukumi”, ãrĩkumi ìgüsã opa, ãrĩ weremi Jesũs.

Jesũs i ãmũ marãrê wajamoãburire weredea

³¹ Irasũ ãrĩ odo, guare ãrĩnemomi:

—Yũ ããrĩpererã tĩgũ, ããrĩpererã yure wereboerã merã i ãmũ marãrê doregũ aarigũ, gosewasiriri merã Opa doarogue doagũkoa. ³² Yũ irogue doamakũ, yure wereboerã ããrĩpereri buri marã masakare yũ diaye neeõrãkuma. Ìgüsãrê neeõ odomakũ, sugũ ejorã koregũ ovejare, cabrare boje dukawanũrõsũ yũ ìgüsãrê dukawanũgũkoa. ³³ Yure bũremurãrê oveja irirosũ ããrĩrãrê yũ diaye gapũ nũgũkoa. Yure bũremumerãrê cebra irirosũ ããrĩrãrê yũ kũgapũ nũgũkoa. ³⁴ Yũ irasiriadero purũ, yũ ããrĩpererã Opa, yũ diaye gapũ nĩrãrê ãsũ ãrĩ weregũkoa: “Yurũ musãrê õãrõ irisiami. I ãmurê irigũgueta musãya ããrĩburire ìgũyarãrê doreroguerẽ ãmuyusiami. Irasirirã ìgũ merã ããrĩrã aarika! ³⁵ Yũ ãboamakũ ìãrã, musã yure baari ejobũ. Yũ ñemesibumakũ, musã yure iirĩri tĩãbũ. Yũ musã purõ gãmeñajãgũ ejamakũ, yure kãrĩrõ wayubũ. ³⁶ Surĩ marĩgũ yũ ããrĩmakũ ìãrã, musã yure surire sãbũ. Pũrĩrikũmakũ, musã yure ìãrã ejabũ. Peresugue yũ ããrĩmakũdere yure ìãrã ejabũ”, ãrĩgũkoa. ³⁷ Yũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, yũ diaye gapũ nĩrã Yurũ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãnerã yure sãrẽñarãkuma: “Gũã Opa, ¿naásũ ããrĩmakũ, mũ ãboamakũ gũã murẽ baari ejori? ¿Naásũ ããrĩmakũ, mũ ñemesibumakũ murẽ iirĩri tĩãrĩ? ³⁸ ¿Naásũ ããrĩmakũ, mũ gũã purõ gãmeñajãgũ ejamakũ, kãrĩrõ wayuri? ¿Naásũ ããrĩmakũ, mũ surĩ marĩgũ ããrĩmakũ gũã murẽ surĩ sãrĩ? ³⁹ ¿Naásũ ããrĩmakũ, mũ pũrĩrikũmakũ, o peresugue mũ ããrĩmakũdere gũã murẽ ìãrã ejari?” ãrĩrãkuma yure. ⁴⁰ Ìgüsã irasũ ãrĩmakũ pãgũ, yũ ããrĩpererã Opa, ìgüsãrê ãsũ ãrĩ yũjugũkoa: “Diyeta musãrê werea. Musã sugũ yaarã watopegue ããrĩpererã nemorõ ubu ããrĩgũrẽ õãrõ irirã, yureta õãrõ irirã iribũ”, ãrĩgũkoa ìgüsãrê.

⁴¹ Ìgüsãrê irasũ ãrĩ odo, yũ kũgapũ nĩrãrê ãsũ ãrĩ weregũkoa: “Yurũ wajamoãsumurã ããrã musã. Yũ purõre wirika! Perekiri peamegue waaka! Yurũ iri peamerẽ wãtãã opa, ìgũyarã merã ããrĩburõre ãmuyusiami. ⁴² Yũ ãboamakũ ìãrã, musã yure baari ejobiribũ. Yũ ñemesibumakũ, musã yure iirĩri tĩãbiribũ. ⁴³ Yũ musã purõ gãmeñajãgũ ejamakũ, yure kãrĩrõ wayubiribũ. Surĩ marĩgũ yũ ããrĩmakũ, musã yure surĩ sãbiribũ. Yũ pũrĩrikũmakũ, peresugue yũ ããrĩmakũdere musã yure ìãrã ejabiribũ”, ãrĩgũkoa ìgüsãrê. ⁴⁴ Yũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, ìgüsã yure sãrẽñarãkuma: “Gũã Opa, ¿naásũ ããrĩmakũ, mũ ãboamakũ, ñemesibumakũ, gũã purõ gãmeñajãgũ ejamakũ, surĩ opabirimakũ, pũrĩrikũmakũ, peresugue mũ ããrĩmakũ gũã murẽ iritamubiriri?” ãrĩrãkuma yure. ⁴⁵ Ìgüsã irasũ ãrĩmakũ, yũ ããrĩpererã Opa ìgüsãrê ãsũ ãrĩ weregũkoa: “Diyeta musãrê werea. Musã sugũ yaarã watopegue ããrĩpererã nemorõ ubu ããrĩgũrẽ iritamumerã, yureta iritamumerã iribũ”, ãrĩgũkoa ìgüsãrê. ⁴⁶ Purũ ìgüsã perekiri peamegue wajamoãsurãkuma. Yurũ: “Õãrã, waja opamerã

ãārĩma”, ārĩ ãānerã gapu ãgũ pũrogue perebiri okarire oparākuma, ārĩ weremi Jesús.

26

Oparã Jesúre ñeãburire ãmudea

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jesús iri ãārĩpererire bue odo, guare ãgũ buerãrẽ ārĩmi:

² —Penũ dũyáa, pascua bosenu ejaburo. Irire musã masã. Iri bosenu ãārĩmakũ, yũ ãārĩpererã tũgũrẽ ñeã, oparãguere wiarākuma, curusague pábiatũ wẽjẽdoremurã, ārĩmi.

³ Iripoere paía oparã, Moisés gojadeare buerimasã, judío masaka murãde Caifás paía opũya wii disipũroma yebague nerẽñurã. ⁴ Irogue nerẽrã, ãgũsã Jesúre ārĩgatori merã ñeã, wẽjẽburire ãmuñurã.

⁵ Irire ãmurã:

—Bosenu ãārĩmakũ, ãgũrẽ ñeãbirikõãrã! Masaka marĩ merã guarã, marĩrẽ gainĩ turibokuma, ārĩñurã.

Sugo nomeõ Jesúre sãrõrĩ piupeodea

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ ãgũsã ãgũrẽ wẽjẽburire ãmuripoere Jesús Betania wãikari makãgue Simón kãmi boadiya wiigüe ãārĩmĩ. ⁷ Irogue ãgũ ãārĩmakũ, sugo nomeõ suru sãrõdiru opago, Jesús pũro ejamo. Igo opadiru “alabastro” wãikari ãtãye merã iridiru, sãrõrĩ wajapari opadiru ãārĩbũ. Jesús baa doanĩriporẽ ãgũya dipurure iri sãrõrĩrẽ piupeomo. ⁸ Igo irasũ piupeomakũ ããrã, gũa Jesús buerã guarã ãsũ ārĩbũ:

—¿Nasirigo iri iri irasiriwasiribéokõãrĩ? ⁹ Iri sãrõrĩrẽ duago, wáro niyerure wajataboakumo. Iri niyeru merã boporãrẽ iritamuboakumo, ārĩbũ.

¹⁰ Jesús, gũa irasũ ãrĩmakũ pégu, guare ārĩmi:

—¿Nasirĩrã ãgore garibori musã? Ire yũre irasirigo, õãrĩrẽ irigo yámo. ¹¹ Boporã musã watopeguere ãārĩnĩkõãrãkuma. Yũ tamerãrẽ musã merã ãārĩnĩmakũ ããbirikoa. ¹² Igo i sãrõrĩ yũre piupeogo, yaa dupũre ãgũsã yũre yáaburo dupuyuro ãmuyugo irirosũ irigo yámo. ¹³ Diayeta musãrẽ werea. Marĩpũ masakare tauri kerere wererã ãārĩperero i ãmuague waagorenarã, ãgore yũre irideadere gajerãrẽ wererãkuma, ãgore gũñaburo, ārĩrã, ārĩmi Jesús guare.

Judas Iscariote Jesúre wẽjẽdũarãguere ãgũrẽ ãmuburire ãmudea

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jesús irasũ ãrãdero pũrũ, sugũ gũa Jesús buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã watopemũ Judas Iscariote wãikũgu paía oparã merã werenĩgũ waayupũ. ¹⁵ ãgũsãrẽ ārĩyupũ:

—Yũ Jesúre musãrẽ wiamakũ, ¿noópã niyeru wajarirãkuri yũre? ārĩyupũ.

ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ãgũrẽ treinta niyeru tiri plata merã iridea tirire wajariñurã. ¹⁶ ãgũsã wajarimakũ, Judas: “¿Naásũ ãārĩmakũ ãgũsãrẽ yũ Jesúre wiamakũ õãkuri?” ārĩ gũñayupũ.

Jesús ãgũ buerã merã baatũnudea

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Pũrũ pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu pũroririnu ãārĩmakũ, gũa Jesús buerã ãgũ pũrogue waa, ãgũrẽ sãrẽñabu:

—¿Noógue mu pascua bosenu baaburire amumakū gāāmekuri? āriḅu.

¹⁸ Īgū guare āriḅi:

—Jerusalēgue waaka! Iro musā bokajagure āsū āriḅa: “Guare buegu murē āsū āri weredoreami: ‘Yu ñerō tariburo mērōgā duyāa. Pascua bosenu āārīmakū, yu buerā merā muya wiigie baagukoa’, ārāmi”, āriḅa! āriḅi Jesús.

¹⁹ Irasirirā, pascua bosenu āārīmakū, Jesús doreaderosūta gua baaburire amunerā āārīmā.

²⁰ Naīmejāripoe Jesús gua ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā merā baa doanīmi. ²¹ Gua baaripoe guare āriḅi:

—Diayeta musārē werea. Sugū musā watope āārīgú yure wējēduarāguere yure ĩmugukumi, āriḅi.

²² Īgū irasū āriḅmakū pērā, gua buro bujawereri merā sugūno dita ĩgūrē sērēñayoba:

—Gua Opu, ¿yu āārīrī murē ĩmubu? āriḅu.

²³ Gua irasū āri sērēñamakū, guare yujūmi:

—Yu merā i pare pā yosa baaguta āārīmi yure wējēduarāguere yure ĩmubu. ²⁴ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta yu āārīpererā tīgūrē waaró yāa. Yure ĩmubu gapure ñetariro waarokoa. Īgū deyoabirīmakū oāboyo, āriḅi Jesús.

²⁵ Īgū irasū āriḅmakū, Judas Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu sērēñami:

—Guare buegu, ¿yu murē ĩmubu āārīrī? āriḅi.

Jesús ĩgūrē yujūmi:

—Éū, muta āārā, āriḅi.

²⁶ Irasū āri odo, gua baaripoe Jesús pārē āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, āri, pārē pea, guare ĩgū buerārē āsū āri gueremi:

—Ire baaka! Yaa dupu āārā, āriḅi.

²⁷ Puru iirīripare āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, āri, guare iripare sīu, āsū āriḅi:

—Musā āārīpererā ire iirīka! ²⁸ I yaa dí āārā. Yu boagu, dí béori merā wārā masaka ñerō iridea wajare wajaribosagukoa. Irasirigu yaa dí béori merā Yupu ĩgūsārē: “Ōārō irigura”, āriḅeare iriyuwarikugukumi. Irasirigu ĩgūsā ñerō irideare kātigukumi. ²⁹ Musārē werea. Igui dekore marī dapora iirīrosū yu dupaturi neō iirīnemobirikoa. Puru Yupu ĩgūyarārē dorerogue musā merā maama igui dekore iirīgukoa, āriḅi Jesús guare.

Jesús Pedrore: “Yure masikeregu: ‘Masībea’, āriḅukoa”, āri weredea (Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Puru Marīpure bayapeo odo, gua iri wiigie āārānerā wiria, Olivos wāikuri buurugue waabu. ³¹ Irogue ejagu, Jesús guare āriḅi:

—Dapagā ñami musā āārīpererā gūñaturaro marīrō yure béowāgāperekōārākoa. Musā irasiriburire Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārīḅu: “Yu oveja koregure wējēmakū irigukoa. Irasirimakū, ĩgūyarā oveja ũmawasiriakōārākuma”, āri gojasūdero āārīḅu. ³² Yu boadigue masādero puru, musā dupuyuro Galileague waadupuyugukoa, āriḅi guare.

³³ Īgū irasū āriḅmakū pégu, Pedro āsū āri yujūmi:

—Gajerā āārīpererā murē béowāgākererupu, yu gapu murē neō béowāgābirikoa, āriḅi.

³⁴ Jesús Pedrore āriḅi:

—Diayeta mure werea. Dapaga nami agabo wereburo dupuyuro mu yure masikeregu, urea gajerare: “Masibe”, arigatogukoa, arimi.

³⁵ Pedro igure arimi:

—Yu mu merā boabu aarikeregu: “Masibe”, arigatobirikoa, arimi. Aariperera gua igu buera, Pedro igu arirosuta aribu Jesure.

Jesús Getsemanique Maripure serēdea

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Puru Jesus gua igu buera merā waa, Getsemani waiurogue eja, guare arimi:

—Oota doaka musa dapa! Sōogue Maripure serēgu waagu yaa, arimi.

³⁷ Irasu ari odo, Pedore, Zebedeo pura peragereta siiuwagami. Igu buro gunariku, bujawereyuru. ³⁸ Irasu bujaweregu, Igu siiuwagānerare ariyuru:

—Buro bujowereri merā komoma goero penakoa. Oota dujaka! Musade yu kariberosuta karimerata yure yuka! ariyuru.

³⁹ Irasu ari odo, yoaweyaro waanemo, yebague iguya diapure moomeja, Maripure asu ari seriyuru:

—Au, yu nerō tariburire taudagu taumasia. Yu irasu arikerepuru, yu gaamerosu iribirikōaka! Mu gaamerosu gapu yure waaburo, ariyuru.

⁴⁰ Irasu ari serē odo, urera igu buera purogue ejagu, Iguasa karirare bokaja, Pedore ariyuru:

—¿Nasirira su horanogāgora musa yure karimerata yumasiberi? ⁴¹ Karimerata! Maripure serēka, wati arimesarire iribokoa, arira! Musa gunari merā oarire iriduadāa. Irire iriduakerera, bokatūbea, ariyuru.

⁴² Irasu ari odo, dupaturi waa, Maripure seriyuru doja:

—Au, i yu nerō tariburire taudabi, mu gaamerosu irika! ariyuru.

⁴³ Puru Igu buera urera puro dupaturi ejagu, karirareta bokajayuru doja. Iguasare waja puritariyuro. ⁴⁴ Iguasare iakoa, dupaturi Maripure serēgu waayuru doja. Igu serēaderosuta seriyuru. ⁴⁵ Puru Iguasa puro eja, ariyuru:

—¿Musa siunaja, karira yari dapa? Yure aariperera tigare neraguere Iguasa wiari hora ejasāa. ⁴⁶ Wagānugāka! Naka, wara! Yure wējēduaraguere yure imubu aarisiami, ariyuru Jesus.

Jesure neawāgādea

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Igu irasu ari wereripoe Judas, gua Jesus buera pe mojoma pere su gubu peru perēbejarā watopemu aaradi ejami. Wara masaka sareri majiri, yuku dukari opara Igu merā ejama. Iguasa paia opara, judio masaka mura Iguasa iriuanera aarima. ⁴⁸ Iguasa ejaburi dupuyuro Judas Iguasare Jesure imubu asu ari weredi aarimi: “Yu iguya wayupara mimigata aarigukumi. Iguere neaka!” aridi aarimi. ⁴⁹ Irasirigu Jesus puro ejagu, igure arimi:

—Guare buegu, ¿aariri mu? ari, iguya wayuparare mimimi.

⁵⁰ Igu irasirimaku iagu, Jesus igure arimi:

—Yu meramu, ¿nasirigu arigu iriari? Mu irigura, aradeare irika! arimi. Irasirira masaka Jesus puro eja, igure neawāgākōama.

⁵¹ Iguasa igure neawāgaripoe sugu Igu buegu iguya sareri majire tuawe a, paia opure moaboeguya gamipure diti dijukōami. ⁵² Igu irasirimaku iagu, Jesus gapu igure arimi:

—Muya sareri majirē duripikōāka! Sareri maji merā gajerā merā gāmewējērāno, sareri maji merāta wējēsūrākuma. ⁵³ ¿Musā masīberi? Yūpure ya sērēmakū, daporata ĩgūrē wereboerārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari burigora yare iritamumurārē iriubokumi. ⁵⁴ Yū sērēmakū, Marīpuya wereniri gojadea pūgue gojaderosū waabiribokoa, ārimi Jesús.

⁵⁵ Irasū āri odo, masakare ārimi:

—¿Nasirirā sareri majiri merā, yuku dukari merā sugu yajarimasārē ñeārā aarirā irirosū yare ñeārā aariri? Ɔmuriku Marīpuya wiigwe yu musārē bue doanimakū, musā yare neō ñeābiribu. ⁵⁶ Daporare i āārīpereri musā yare irasirirā, Marīpuya kerere weredupuyunerā gojaderosūta irirā yāa, ārimi Jesús.

Īgūrē ñeāmakū ĩārā, gha ĩgū buerā ĩgūrē sugureta ūmaweonúwāgākōābu.

Jesúre oparā pūroque āideia

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Irasirirā Jesúre ñeānerā paía opu Caifáya wiigwe āiāñurā. Iri wiiguere Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murāde nerēsiañurā. ⁵⁸ Pedro gapu yoaweyaro Jesúre tuyañajāa, Caifáya wii disipuro ñajārōma yebague eja, Marīpuya wiire korerā surara merā doayupu. “¿Naásū iriyuwarikurākuri?” āriḡū, iroque ĩā doaniyupu.

⁵⁹ Paía oparā, judío masaka murā, āārīpererā oparā iroque nerēanerā Jesúre āriḡatori merā weresāmurārē āmarā iriñurā ĩgūrē wējēmura. ⁶⁰ Īḡūsā pūroque wārā masaka āriḡatori merā ĩgūrē weresārā ejakererā: “Īḡū i ñerō iridea waja boaburo”, āri weresārīrē neō bokabiriñurā. Puru gajerā pērā ĩgūrē āriḡatori merā weresārā ejañurā.

⁶¹ Āsū āriñurā:

—Īi āsū ārimi: “Marīpuya wiire béomasīa. Ɔrenu waaró merāta iri wiire dupaturi iri odomasīa”, ārimi, āriñurā.

⁶² Īḡūsā irasū ārimakū pégu, paía opu wāḡānugā, Jesúre āriyupu:

—¿Īḡūsārē yujuberi mu? ¿Nasirirā murē irasū āri weresārī? āriyupu.

⁶³ Jesús gapu yujubiriyupu. Īḡū yujubirimakū ĩāḡū, paía opu ĩgūrē āriyupu:

—Marīpu okanigū péuro diaye wereka! ¿Muta āārīri, Cristo Marīpu magū? āriyupu.

⁶⁴ Jesús ĩgūrē āriyupu:

—Īḡūta āārā mu ārirosūta. Idere musārē werea. Puru yu āārīpererā tīgūrē Yupu turagu diaye gapu doamakū ĩārākoa. Ɔmugasima mikāyebori weka yu aarimakūdere ĩārākoa, āriyupu.

⁶⁵ Īḡū irasū ārimakū pégu, paía opu ĩḡū guarire ĩmugū, ĩḡūya surírore tūāyegue, āsū āriyupu:

—Īi irasū āri werenigū, Marīpure ñerō āriḡū yāmi. ¿Nasirimurā gajerā ĩgūrē weresārīrē neō pēnemobokuri marī? Musā, ĩḡū basita Marīpure ñerō āriḡūrē pésiāa. ⁶⁶ ¿Naásū ḡūñari? āriyupu.

—Marīpure ĩḡū ñerō āriḡū waja boaburo, āri yujūñurā.

⁶⁷ Irasū āri odo, ĩḡū diapure síku eotú, ĩgūrē doteñurā. Gajerā ĩḡūya diapure pá, ⁶⁸ āsū āriñurā:

—Mu Cristo āārīḡū, āribokaka: “¿Noā murē pári?” āriñurā.

Pedro Jesúre masikeregu: “Masībea”, ārideia

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Iri wii poekague ĩgūsā irasiripoere Pedro disipuro ñajārōma yebague doanĩyupũ. ĩgũ irogue doamakũ, sugo paía opũre moãboego ĩgũ puro eja, ĩgũrē ārĩyupo:

—Mũde Jesús Galileamu merã āārĩdita āārã, ārĩyupo.

⁷⁰ Igo irasũ ārĩmakũ pégũ, Pedro āārĩpererã iro āārĩrã péurogue ārĩgatori merã:

—Mũ irasũ ārĩrĩrē pémasĩbirikoa yũ, ārĩyupo.

⁷¹ Pũrũ iri wii tũroma sārĩrō disipurogue waayupũ. Irogue gajego ĩgūsārē moãboego ĩgũrē ĩāgō, iro āārĩrãrē ārĩyupo:

—Jesús Nazaretmũ merã āārĩdita āārĩmi ĩĩ, ārĩyupo.

⁷² Pedro ārĩgatori merã dupaturi yũjũyupũ:

—Marĩpũ péuro diayeta werea. Yũ ĩgũrē masĩbea, ārĩyupo.

⁷³ Mérōgã pũrũta masaka irogue āārĩrã Pedro pũrogue waa, ĩgũrē ārĩñurã:

—Mũ diayeta Jesús buerã merãmũta āārã. Pémasĩrōta ĩgūsã irirosũ werenía, ārĩñurã.

⁷⁴ ĩgūsã irasũ ārĩmakũ, Pedro yũjũyupũ:

—Marĩpũ péuro diayeta werea. Yũ mũsãrē diaye werebirimakũ, Marĩpũ yure wajamoãburo. ĩgũrē neō masĩbea yũ, ārĩyupo.

ĩgũ irasũ ārĩripoeta āgãbo wereyupũ. ⁷⁵ Pedro, āgãbo weremakũ pégũ, Jesús ĩgũrē: “Āgãbo wereburo dupuyuro mũ yũre masĩkeregũ, mrea: ‘Masĩbea’, ārĩgatogukoa”, ārãdeare gũñabokayupũ. Irire gũñaboka, wiria, bujawereri merã bũro oreyupũ.

27

Jesúre Pilato puro āĩjãdea

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Boyodujimejãripoe āārĩpererã paía oparã, judío masaka mũrã merã nerē: “Āsũ iri, Jesúre wējērã”, ārĩ āmuñurã. ² Irasũ ārĩ āmu odo, Jesúre sia, āiwãgã, Poncio Pilato wãikũgure Judea nikũ marã opũre wiañurã.

Judas Iscariote boadea

³ ĩgūsã Jesúre wējērãkuma, ārĩrĩrē pégũ, Judas gapũ bũro bujawereri merã ĩgũ Jesúre ĩmuadeare gũñayupũ. Irasirigu treinta niyeru tiri plata merã iridea tiri ĩgūsã ĩgũrē wajariidea tirire paía oparãrē, judío masaka mũrãrē wiagu waayupũ. Irogue eja, ĩgūsārē ārĩyupo:

⁴—Yũ ñetariro iriakubũ. Yũ ñerĩ iribire oparãguere wiadire: “Boaburo”, ārãñurã, ārĩyupo.

ĩgũ irasũ ārĩmakũ, ĩgũrē yũjũñurã:

—Mũ irasiriadea gũaya meta āārã. Mũya āārã, ārĩñurã.

⁵ ĩgūsã irasũ ārĩmakũ pégũ, Judas Marĩpũya wiigue niyeru tirire meéwasiribéo, waakōãyupũ. Waa, pũgubudare siasiu, ĩgũ basi ĩgũya wãnũgũrē túsãnú, parimadija, boakōãyupũ.

⁶ Paía oparã niyeru tirire sea neeōrã, āsũ ārĩñurã:

—I niyeru ĩgūsã masakere wējēburi waja wajariadea āārã. Irasirirã i niyerure Marĩpũya wiima duripĩri kũmague pímasĩbirikoa. Marĩrē doreri irasiridorebea, ārĩñurã.

⁷ Pũrũ āsũ ārĩñurã: “I niyeru merã diari sorori weagũya nikũrē wajariamakũ oãrokoa. Irasirirã gajero marã oōgue boamakũ, iri nikũ ĩgūsārē yãaburi nikũ āārĩrokoa”, ārĩñurã. ⁸ Irasirirã masaka iri nikũrē: “Dĩ béodea

nikũ äärã”, äri wäiyema. Daporaguedere irasũta wäikukõãa. ⁹ Ìgũsã irasirimakũ, Jeremías Marĩpũya kerere weredupuyudi gojaderosũta waabũ. Äsũ äri gojadi äärĩmi: “Israel bumarã treinta niyeru tiri plata merã iridea tirire ìgũrẽ wajarideare äima. ¹⁰ Irasirirã iri tiri merã diiari sorori weagũya nikũrẽ wajarima. Irasirirã, Marĩpũ yũre: ‘Äsũ iriräkuma’, äri gojadorederosũta yãma”, äri gojadi äärĩmi.

Pilato Jesũre sërẽñadea

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Pilato, Jesũre ìgũ pũrogue ìgũsã äijamakũ, ìgũrẽ sërẽñayupũ:

—¿Mũta äärĩrĩ judío masaka Opũ? äriyupũ.

—Mũ äriõsũta ìgũta äärã, äri yujũyupũ Jesũs.

¹² Paía oparã, judío masaka mũrã ìgũrẽ weresãrĩ gapũre yujubiriyupũ.

¹³ Irasirigũ Pilato ìgũrẽ äriyupũ:

—¿Äärĩpereri ìgũsã mũrẽ weresãrĩrẽ péberi mũ? äriyupũ.

¹⁴ Jesũs gapũ neõ yujubiriyupũ. Ìgũ yujubirimakũ ìägũ, Pilato ìägũkakõayupũ.

Jesũre wějẽdoredea

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

¹⁵ Bojorikũ pascua bosenu äärĩmakũ, Pilato sugũ peresugue äärĩgũrẽ masaka wiudoregũre wiunayupũ. ¹⁶ Iripoere sugũ Barrabás wäikũgũ peresugue ääriyupũ. Masaka ìgũ ñerõ irideare masĩnurã. ¹⁷ Irasirigũ ìgũsã nerẽmakũ ìägũ, Pilato ìgũsãrẽ sërẽñayupũ:

—¿Nĩ gapũre yũ wiumakũ gããmerĩ mũsã? ¿Barrabãre, o Jesũs: “Cristo” ìgũsã äriğũ gapũre? äriyupũ.

¹⁸ Wãrã masaka Jesũre bũremumakũ ìãrã, oparã ìgũrẽ ìãturisĩã, Pilato pũrogue äiãnerã äärĩmã. Pilato gapũ ìgũsã ìãturirire masĩkõayupũ. Irasirigũ Jesũre wiuduadiyupũ.

¹⁹ Pũrũ Pilato masaka weresãrĩrẽ beyerimasũ doarogue doaripoe, ìgũ marãpo ìgũrẽ kere iriuyupo: “Ìgũ diayema irigũre gajerosũ neõ iribirikõãka! Dapagã ñami ìgũrẽ waaburire bũro goero kããkubũ”, äri kere iriuyupo.

²⁰ Paía oparã, judío masaka mũrã gapũ masakare äsũ äriõdoreñurã: “Barrabãre wiuka, Jesũs gapũre wějẽka!” ärika!” äriõdoreñurã. ²¹ Pũrũ Pilato masakare dupaturi sërẽñayupũ doja:

—¿Ìgũsã pẽrãrẽ nĩ gapũre yũ wiumakũ gããmerĩ mũsã? äriyupũ.

—Barrabás gapũre wiuka! äri yujũñurã.

²² Ìgũsã irasũ äriĩmakũ pégũ, Pilato sërẽñayupũ:

—¿Nasirigukuri yũ, ñĩ Jesũs: “Cristo” ìgũsã äriğũ gapũre? äriyupũ.

Äärĩpererã:

—Curusague pábiatũ wějẽka ìgũrẽ! äri yujũñurã.

²³ Irasirigũ Pilato äsũ äriyupũ:

—¿Ñeéno ñerĩrẽ iriari ñĩ, mũsã irasũ äriĩmakũ? äriyupũ.

Masaka gapũ dupaturi gainínemoñurã:

—Curusague pábiatũ wějẽka ìgũrẽ! äriñurã.

²⁴ Ìgũsã ìgũrẽ péduabirimakũ, ìgũsã guari merã gainĩmakũ pégũ, Pilato dekore äiwãgãridoreyupũ. Iri merã masaka ìũrõ mojõkoe, äsũ äriyupũ:

—Ñĩrẽ waja opabire wějẽdoreri, yũ doreri meta äärã. Mũsã doreri äärã, äriyupũ.

25 Īgū irasū ārīmakū pérā, āārīpererā masaka āsū ārīñurā:

—Gua murē ĩrē wējēdoreri waja, gua, gua pūrā āārīpererā merā waja oparākoa, ārīñurā.

26 Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato Barrabáre peresugue āārīgūrē wiyuyupū. Puru surarare Jesúre tárādore, Īgūrē Īgūsārē wiyuyupū, Īgūrē curusague pábiatú wējēdoregu.

27 Irasirirā surara Jesúre Pilatoya wiima yebague āijañurā. Irogue āārīpererā surarare Jesús puro neeōñurā. 28 Puru Īgūya surírore túwea āi, opūya suríro irirosū deyoríne diariñerē Īgūrē sāñurā. 29 Pora merā iriadea berore Īgūya dipurare peoñurā. Irasiri odo, yukure diaye gapu moāsua, Īgū puro ñadukupuri merā ejamejā, Īgūrē āsū ārī buridañurā:

—Buremurā aarika judío masaka Opure! ārīñurā.

30 Īgūrē siku eotú, Īgūsā moāsuadire tūāwea āi, irigu merāta Īgūya dipurare pánañurā. 31 Īgūrē burida odo, Īgūsā sādea surírore túwea, Īgūya suríro gapure sāñurā doja. Sā odo, curusague pábiatú wējēmura Īgūrē āi wiriakōāñurā.

Jesúre curusague pábiatúdea

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Īgūsā Īgūrē āiwāgārā, sugū masakure Simón wāikugū Cirenemurē bokatírīma. Īgūrē Jesús kōādea curusare kōādorema.

33 Īgūrē irasū āiwāgārā, Gólgota wāikurogue āijama. “Gólgota”, ārīrō: “Masaka dipuru boaweadea pero”, ārīduaro yāa. 34 Irogue eja, igui deko sāirī merā morēdeare Jesúre tiādima. Jesús irire irirīña, puru iriribirimi.

35 Īgūrē curusague pábiatú āiwāgūnú odo, surara Īgū surí sāñadeare: “Ubu ārīboka birarā: ‘¿Noārē dujarokuri?’ ” ārīma, irire Īgūsā basi gāme dukawamurā. Īgūsā irasirirā, Marīpūya kerere weredupuyudi gojaderosūta irima. Āsū ārī gojadi āārīmí: “Yaa suríre Īgūsā basi ārīboka bira dukawarākuma”, ārī gojadi āārīmí. 36 Irasiriadero puru, surara curusa puro eja doama, Jesúre korerā. 37 “Ī āsū iridea waja boami”, ārīrā: “Īta judío masaka Opū āārīmí”, ārī gojadea majirē curusague Jesúya dipuru weka pábiatúma.

38 Pérā yajarimasādere curusarigue pábiatú āiwāgūnúma. Sugure Īgū diaye gapu, gajigure Īgū kúgapu pábiatú āiwāgūnúma. 39 Masaka Jesús puro tariwāgānarā, ñerō ārī burida, Īgūsāya dipure yure, ārīma:

40 —Mū āsū ārī werenību: “Marīpūya wiire béo, puru urenu waaró merāta iri wiire dupaturi iri odogukoa”, ārību. Irasirigu mū basi tauka! Mū diayeta Marīpū magū āārīgú, curusague merā dijarika! ārīma.

41 Irasūta paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā, judío masaka murāde ārī buridama. Āsū ārī gāme wereníma:

42 —Gajerā gapure taumi. Īgū basi gapu taumasībemi. “Israel bumarā Opū āārā”, ārīmi. Irasirirā, curusague merā Īgū dijarimakū ĩārā, marī Īgūrē buremurākoa. 43 Īgū: “Marīpure buremua, Īgū magū āārā”, ārīmi. Irasirigu Īgū ārīderosūta Marīpū Īgūrē maīgū, iritamuburo, ārī buridama.

44 Yajarimasā Jesús puro curusarigue pábiatú āiwāgūnúñanerāde irasūta Īgūrē ñerō ārī buridama.

Jesús boadea

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Goeripoe ããrĩmakũ, i nikũ ããrĩpererogue naĩtĩãkõãbũ. Ûre hora gora naĩtĩãbũ. 46 Ûre hora ejamakũta Jesũs bũro gainĩmi:

—Elĩ, Elĩ, ¿lama sabactani? ãrĩmi. Irasũ ãrĩgũ: “Yũ Opũ, yũ Opũ, ¿nasirigu yũre bẽori mu?” ãrĩgũ irimi.

47 Surãyeri irogue ããrĩrã, ĩgũ irasũ ãrĩ gainĩmakũ pãrã:

—Marĩpũya kerere weredupuyudire Elĩare siiugũ yãmi, ãrĩma.

48 Mata sugũ ĩgũsã merãmu ũmawãgã, igui deko piari yosadea yũsure yukũ yuwague siatũ, ãwãgã, Jesũre iirĩburo, ãrĩgũ, soemuũmi. 49 ĩgũ irasirimakũ ĩãrã, gajerã gapũ ãsũ ãrĩma:

—Iropãta irika! Elĩas ĩgũrẽ taugũ aarimakũ ĩãñarã dapa marĩ, ãrĩma.

50 Jesũs dupaturi bũro gainĩnemo, kõmoakõãmi. 51 ĩgũ kõmomakũta, Marĩpũya wii poekama taribu disipũro kãmutari gasiro ũmarõ gapũ merã yegue dijari, deko merã yeguesiajayuro. Nikũ bũro ñomebũ. Ûtãyeri pagayeride waariakõãbũ. 52 Masãgoberi tũpãkõãyuro. Wãrã Marĩpũre bũremurã boanerã masãñurã. 53 Jesũs masãdero pũrũ, ĩgũsã masãgoberigue ããrĩnerã wiria, Marĩpũya makãgue Jerusalẽgue waañurã. ĩgũsã irogue ejamakũ, masaka wãrã ĩgũsãrẽ ĩãñurã.

54 Romano marã surara opũ ĩgũyarã surara merã Jesũre koreanerã, nikũ ñomemakũ, ããrĩpereri irasũ waarĩre ĩãrã, bũro gũka, gũiri merã ãsũ ãrĩma:

—Ĩ diayeta Marĩpũ magũ ããrãdañumi, ãrĩma.

55 Wãrã nome yoaweyarogue Jesũre ĩũnĩma. ĩgũsã Galileague Jesũre iritamugorenanerã nome ããrĩmã. 56 ĩgũsã nome watopeguere Marĩa Magdalena wãikũgo, gajego Marĩa wãikũgo Santiago, Josẽ pago, gajego Zebedeo marãpo ããrĩmã.

Jesũya dupũre masãgobegue pĩdea

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Pũrũ naĩmejãripoe ããrĩmakũ, Josẽ wãri opagũ, Arimatea wãikũri makãmu irogue ejami. ĩgũ Jesũs buerire tũyagu ããrĩmi. 58 Irasirigu Pilato pũrogue waa, Jesũya dupũre yãabu sãrẽyupũ. ĩgũ ãrĩ sãrẽmakũ pẽgu, Pilato surarare Jesũya dupũre sĩdoreyupũ ĩgũrẽ. 59 Irasirigu Josẽ waa, Jesũya dupũre ãĩdiju, õãrĩ surĩro gasiro gurari marĩrĩ gasiro merã ĩgũya dupũre õmayupũ. 60 Őma odo, ĩgũrẽ yãabodea masãgobegue pĩyupũ. Iri gobe, maama gobe ãtãyegue mãdea gobe ããrĩyuro. Irogue Jesũya dupũre pĩ odo, wãri majĩ ãtã majĩ merã iro ñajãrõrẽ õãrõ biakõã, waakõãyupũ. 61 ĩgũ irasiriripoe Marĩa Magdalena, gajego Marĩa merã iri gobe bokatĩũrõ ĩũdoanĩñurã.

Surara Jesũya dupũre pĩdea gobere koredea

62 Gajinũ gapũ judĩo masaka siuñajãrĩnũ* ããrĩmakũ, paĩa oparã, fariseo bumarã Pilato pũrogue waañurã. 63 ãsũ ãrĩñurã Pilatore:

—Gũa opũ, sõõ ããrĩdi okagugue ãrĩgatorikũgu ãrĩdeare gũa gũñãa. ãsũ ãrĩmi: “Yũ boa, ãrenũ pũrũ masãgũkoa”, ãrĩmi. 64 Irasirigu mũyarã surarare ãrenũgora ĩgũya dupũre píaderogue koredoregu iriuka, ĩgũ buerã ñami merã ĩgũya dupũre yajabirikõãburo, ãrĩgũ! ĩgũsã yajadero pũrũ masakare: “Jesũs boadigue masãkõãmi”, ãrĩbokuma. Irasiriro ĩgũ ãrĩgatodea nemorõ ĩgũsã ãrĩgatori gapũ ñetarirokoa, ãrĩñurã.

* 27:62 Judĩo masaka siuñajãrĩnũ, sãbado ããrã.

⁶⁵ Īgūsā irasū ārimakū, Pilato yujuyupu:

—Jáu, ĩisā yaarā surara õõgue āāřma. Īgūsārē āāka, iri masāgobe gajerosū waari, āřřrā! Irasirirā mūsā bokatĩurõ Īgūsārē koredoreka! āřřyupu.

⁶⁶ Īgū irasū ārimakū, Īgūsā waa, iri gobe biadea ũtā majřrē õārõ wĩtābiatoñurā, masaka Īgūsā ñajādeare ĩāmasĩrāra, āřřrā. Irasū āāřmakū, surarare iri gobere õārõ koredoreñurā.

28

Jesús masādea

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Judío masaka siuñajārĩnu puru, gajinu boyodujimejāripoe gaji semana ñajārĩnu āāřmakū, María Magdalena, gajego María merā Jesúre pídea gobere ĩārā waañurā. ² Gũñaña marĩrõ nikū burõ ñomeyuro. Irasū waaripoe marĩ Opure wereboegu ũmugasigue merā dijari, masāgobere Īgūsā biadea ũtā majřrē tũpā, iri majĩ weka doayupu. ³ Īgū bupu miārõsũ õārõ gosewasirigu āāřřyupu. Īgũya surĩro õārõ borero āāřřyuro. ⁴ Surara iri gobere koreanerā Īgūrē ĩārā, burõ gũiri merā narada, kõmorā irirosũ waañurā. ⁵ Puru Marĩpure wereboegu irogue ĩārā waanerā nomerē āřřyupu:

—Gũibirikõāka! Yũ masĩa, mūsā Jesús Īgūsā curusague pábiatú wějēadire āmarā yāa. ⁶ Īgū õõrē mámi. Īgū āřřderosũta masāsiami. Īgũya dupure Īgūsā píaderore ĩārā aarika! ⁷ Puru mumurõ merā Īgū buerārē: “Īgū boadi āāřřkeregũ, masāmi. Mūsā dupuyuro Galileague waagakumi. Irogue Īgūrē ĩārākoa”, āřř wererā waaka! Irire mūsārē weregu aarigú iriabũ, āřřyupu Marĩpure wereboegu.

⁸ Īgū irasū āřřmakū pérā, masāgobere ĩārā waanerā nome gũikererā, mumurõ merā usuyari merā Jesús buerārē wererā ũmadujáañurā. ⁹ Īgūsā ũmadujáarā nomerē Jesús Īgūsārē bokatĩřĩ, õāðoreyupu. Īgūrē ĩārā, Īgū puro ñadukupuri merā ejamejā, Īgũya guburire ñeā, Īgūrē buremuñurā.

¹⁰ Jesús Īgūsārē āsũ āřřyupu:

—Gũibirikõāka! Yaarā yũ buerārē: “Galileague waaka!” āřř wererā waaka! Irogue yure ĩārākuma, āřřyupu.

Surara Īgūsā ĩādeare weredea

¹¹ Īgūsā nome Jesús buerārē wererā waaripoe surāyeri surara masāgobere koreanerā Jerusalēgue waañurā. Irogue eja, paía oparārē āāřřpereri masāgobegue waadeare werepeokõañurā. ¹² Īgūsā irasū āřř weremakū pérā, paía oparā, judío masaka murā merā nerēñurā. Irasirirā Īgūsā: “¿Nasirirākuri?” āřř āmu odo, surarare wáro niyerure sĩ, ¹³ āsũ āřřñurā:

—Masakare āsũ āřřka: “Ñami merā gua kãřřripoe Jesús buerā masāgobegue eja, Īgũya dupure yajakõānerā āāřřama”, āřřka! ¹⁴ Pilato mūsā irasū āřř kerere pémakū, gua Īgū merā werenĩrākoa, mūsārē wajamoābirikõāburo, āřřrā, āřřñurā.

¹⁵ Īgūsā irasū āřřmakū pérā, surara niyerure ñeā, waakõañurā. Puru paía oparā Īgūsārē weredoreaderosũta gajerārē wereñurā. Irasirirā, Īgūsā irasū āřřřĩ kerere wārā judío masaka pénerā āāřřmā. Daporaguedere Īgūsā āřřgatodeare buremukõāma dapa.

Jesús ìgũ buerãrẽ ìgũyare buedoregũ pídea

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Pũrũ gũa Jesús buerã pe mojõma pere su gubu suru pẽrẽbejarã Galileague waa, buúrugue ìgũ gũare waadorededa buúrugue waabũ. ¹⁷ Iroque eja, Jesúre ìãrã, ìgũrẽ bũremubũ. Surãyeri gũa merã waanerã gapũ: “¿Ìgũta ããrĩkuriye ñ?” ãrĩ gũñama. ¹⁸ Irasirigu Jesús gũa pũro aari ejanũgã, ãsũ ãrĩmi:

—Yũpũ yare ããrĩpererogue i nikũ, ãmũgasiguedere dorebure sóosiãmi. ¹⁹ Irasirirã ããrĩpereri buri marã masakare yaa kerere buerã waaka, ìgũsãde mũsã irirosũta yaa buerire tũyaburo, ãrĩrã! Yũpũ wãĩ merã, yũ wãĩ merã, Õãgũ deyomarìgũ wãĩ merã ìgũsãrẽ deko merã wãiyeka! ²⁰ ããrĩpereri yũ mũsãrẽ doredeare ìgũsãrẽ bueka, irire iriburo, ãrĩrã! Ire masĩka mũsã! Yũ mũsã merã ããrĩnĩkõãgũkoa. I ãmũ pereadero pũrũguedere mũsã merã ããrĩnĩkõãgũkoa, ãrĩ weremi gũare Jesús.

Iropãta ããrã.

SAN MARCOS

Juan masakare wāiyerimasū buedea

(Mt 3.1-12; Lc 1.80; 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Marīpū magū Jesucristoya kere wereri, āsū nūgādero āārībú:

² Iripoegue Isaías Marīpūya kerere weredupuyudi, Marīpū Īgū magūrē ārideare gojadi āārīmí. Marīpū Īgū magūrē āsū ārīdi āārīmí:

Mū waaburo dupuyuro yaa kerere weredupuyubure iriugūkoa, mū waaburore āmuyudoregū.✠

³ Īgū masaka marīrōgue būro gainírī merā āsū ārī weregūkumi:

“Marī Opū aariburi dupuyuro Īgū aariburi maarē diayema maa ōārī maa āmurā irirosū diayemarē irika!” ārī gainīgukumi, ārī gojadi āārīmí.✠

⁴ Irasirīgū Juan masaka marīrōgue masakare wāiyepuroriwāgārigū, āsū ārī werenayupū Īgūsārē:

—Mūsā ñerō irideare bujawereka! Mūsā gūñarīrē gorawayuka! Deko merā wāiyesūanerā dujaka! Irasirirā mūsā ñerō irideare kātisūrākoa.

⁵ Āārīpererā Judea nikū marā, Jerusalén marāde Īgū wererire pérā ejañurā. Īgūsā ñerō irideare Marīpūre weretaripeomakū ĩāgū, Juan Īgūsārē dia Jordán wāikūdiyague wāiyeyupū.

⁶ Juāya surí camellua poari merā suadea āārīyuro. Īgūya yajuwēñarīda waibū gasiro merā irideada āārīyuro. Poreroa, mume makānū marāyare baarikūyupū. ⁷ Masakare āsū ārī werenayupū:

—Gajīgū yū pūgū aaribu, yū nemorō turagū āārīmí. Yū gapū ubu āārīgū, ĩgūrē neō sūropebirikoa. ⁸ Yū mūsārē deko merā wāiyea. Īgū gapū Ōāgū deyomarīgū merā wāiyegukumi. Irasirīgū Ōāgū deyomarīgū mūsā merā āārīnikōāgukumi mūsārē iritamubu, ārīyupū.

Juan Jesúre deko merā wāiyedea

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Iripoere Jesús Galilea nikūma makā, Nazaret wāikūri makāgue āārādi, Juan pūroque ejayupū. Īgū ejamakū, Juan ĩgūrē dia Jordán wāikūdiyague wāiyeyupū. ¹⁰ Īgū wāiye odomakū, Jesús diague āārādi majānūgāgūta ūmūgasi tūpāmakū ĩāyupū. Ōāgū deyomarīgū buja irirosū deyogū ĩgū weka dijariyupū. ¹¹ Irasū waaripoe Marīpū ūmūgasigue merā Jesúre āsū ārī wereníyupū:

—Mū yū magū, yū maīgū āārā. Mū merā būro usūyāa, ārīyupū.

Wātī Jesúre ārīmesādiidea

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Jesúre Juan wāiyeri pūrugāta Ōāgū deyomarīgū masaka marīrōgue āīayupū. ¹³ Irasirīgū Jesús iroque waa, cuarenta nūrīgora makānū marā waimūrā guarā watopegue āārīyupū. Īgū iroque āārīmakū, wātēa opū Satanás wāikūgū ĩgūrē ārīmesādiyupū. Marīpūre wereboerā ĩgūrē iritamurā ejañurā.

Jesús Galilea nikūque masakare buenūgādea

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Herodes Juārē peresugue sóodobodero p̄r̄u, Jesús Galilea nikūgue masakare Marīp̄uya kerere wereregorenagū wāgāyup̄u. 15 Āsū ārī were-nayup̄u:

—Marīp̄u iripoegue: “Āsū waarokoa”, ārīdea ejasiáa. Daporare mérōgā d̄uyáa, ĩgūyarārē doreri ejaburo. Irasirirā musā ñerō iririre bujawereka! Musā gūñarīrē gorawayuka! ĩgū masakare tauri kere gap̄re b̄remuka! ārīyup̄u Jesús.

Jesús wapik̄rā waaí wējērīmasārē siiudea
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 P̄r̄u Jesús Galilea wāik̄uri ditaru turo waagú, Simōrē, ĩgū paḡum̄u Andrére bokajayup̄u. ĩgūsā waaí wējērīmasā āārīsā, ditarugue ĩgūsāya buidire meeyorā iriñurā. 17 Jesús ĩgūsārē āsū ārīyup̄u:

—Náka, yu merā! Daporare musārē waaí wējērīmasā āārīrīrē piri, masakare Marīp̄uya kerere wererimasā āārīmakū irigukoa.

18 ĩgū irasū ārīmakū pérā, mata ĩgūsāya buiriyukure irota píkōā, ĩgū merā waakōāñurā.

19 P̄r̄u Jesús yoawayaro waa, Zebedeo pūrā Santiagore, ĩgū paḡum̄u Juārē doódirugue ĩgūsāya buiriyukure āmu s̄añanīmakū ĩayup̄u. 20 Jesús ĩgūsārē siiuyup̄u. ĩgū siimakū pérā: “Jáu”, ārī, ĩgūsāya doódirugue ĩgūsā paḡu Zebedeore, ĩgūrē iritamurā merā pí, Jesús merā waakōāñurā.

Wātī ñajāsūdi Jesúre bokatīrīdea
(Lc 4.31-37)

21 ĩgū merā waa, Capernaum wāik̄uri makāgue ejañurā. Iroque judío masaka siuñajārīnu* āārīmakū, Jesús ĩgūsā nerērī wiigüe† ñajāa, masakare buenugāyup̄u. 22 Moisés gojadeare buerimasā irirosū buebiriyup̄u. Ōārō doreri opagu irirosūta bueyup̄u. ĩgū irasū buemakū pérā, péguakakōāñurā.

23 Iri wiiguere ĩgūsā merā sugu wātī ñajāsūdi āārīyup̄u. Āsū ārī gainiyup̄u:

24—Jesús Nazaretmu, ¿nasiribu gua p̄ro aaríri? ¿Guare peamegue béogu aarigú yári? Yu m̄arē ĩamasíkōāa. Mu, M̄up̄u iriudi, ōatarigu āārā, ārīyup̄u.

25 Jesús wātīrē:

—Wereníbita! Wirika ĩgūrē! ārīyup̄u.

26 ĩgū irasū ārīmakū pégu, wātī masakare meemejā, naradamakū iri, b̄ro gainí, wiriakōāyup̄u. 27 Jesús wātīrē béowiumakū ĩārā, āārīpererā masaka ĩāguka, ĩgūsā basi āsū ārī gāme s̄ērēñañurā:

—¿Ñeéno āārīrī, ñeéno maama bueri āārīrī i? ĩi wātēārē ĩgū turaro merā wiridoremakū, neō ĩgūrē tarinugābema, ārīñurā.

28 Mérōgā p̄r̄uta āārīperero Galilea nikū marā Jesús iriadea kerere péseyakōāñurā.

Jesús, Simón Pedro máñekōrē taudea
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jesús nerērī wiigüe āārādi Santiago, Juan merā wiria, Simón, Andréya wiigüe waayup̄u. 30 Simón máñekō b̄ro nimakurik̄ugo peyarogue oyayupo. Irasirirā Jesúre: “Sīrīgō yámo”, ārī wereñurā. 31 Irasū ārīmakū pégu, Jesús igo p̄ro ejanugā, igoya mojōrē ñeā tūāwāgūnūmakūta nimakurī tariakōāyuro. Iri tarimakū, ĩgūsārē baari ejoyupo.

* 1:21 Judío masaka siuñajārīnu, sábado āārā. † 1:21 Judío masaka nerērī wii, sinagoga wāik̄uri wii āārā. Iroque ĩgūsā siuñajārīnu āārīmakū nerē, Marīp̄uya werenírī gojadea p̄gue gojadeare buenama.

Jesús wárã pũrĩrikũrãrẽ taudea

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Abe ñajãdero pũũ naĩmejãripoe iri makã marã ããrĩpererã pũrĩrikũrãrẽ, wãtẽa ñajãsũnerãdere Jesús pũrogue ãjãñurã. ³³ Irasirirã ããrĩpererã iri makã marã ĩgũ ããrĩrĩ wii disipũrogue nerẽñurã. ³⁴ Jesús wárã pũrĩrikũrãrẽ tauyupũ. Wárã wãtẽa masakare ñajãnerãdere béowiyupũ. Wãtẽa, Jesús Marĩpũ magũ ããrĩrĩrẽ masĩñurã. Irasirigũ Jesús: “Werenĩmerãta!” ãrĩyupũ.

Jesús Galilea nikũgue masakare buedea

(Lc 4.42-44)

³⁵ Jesús gajinũ gapũ naĩtĩãweyaripoegãta yobe, iri makã tũro masaka marĩrõgue Marĩpũre sërẽgũ waayupũ. ³⁶ Simón, ĩgũ merãmarã merã Jesús marĩmakũ ĩãgũ, ĩgũrẽ ãmagũ waayupũ. ³⁷ ĩgũrẽ bokagũ:

—Ããrĩpererã masaka mũrẽ ãmarã iriama, ãrĩyupũ.

³⁸ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Jesús ãsũ ãrĩyupũ:

—Nãka, gaji makãrĩ õõ pũro weya ããrĩrĩ makãrĩ marãdere buegu waadũakoa. Ire iributa i ãmũguere aaribũ.

³⁹ Irasirigũ ããrĩperero Galilea nikũgue judío masaka nerẽrĩ wiirigue buegorenagũ, wãtẽa masakare ñajãnerãrẽ béowiunayupũ.

Jesús kãmi boagũre taudea

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jesús irasiriripoe sugũ kãmi boagũ ĩgũ pũro eja, ñadũkupuri merã ejamejãja, ĩgũrẽ sërẽyupũ:

—Mũ, yũ pũrĩrikũrĩre taudũagũ taumasĩa, ãrĩyupũ.

⁴¹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, Jesús bũro bopoñarĩ merã ĩgũrẽ ĩã, ĩgũya mojõ merã moãña, ãsũ ãrĩyupũ:

—Mũrẽ taugũra. Kãmi marĩgũ dujaka!

⁴² ĩgũ irasũ ãrĩrĩ merãta kãmi yaripereakõãyuro. Irasirigũ kãmi marĩgũ dujayupũ. ⁴³⁻⁴⁴ Jesús ĩgũrẽ turaro merã ãsũ ãrĩyupũ:

—Gajerã masakare mũ tariadeare werebirikõãka! Paĩ pũrogue mũya kãmi yariadeare ĩgũrẽ ĩmũgũ waaka, ĩgũ mũrẽ: “Õãa, kãmi marĩgũ ããrã”, ãrĩburo, ãrĩgũ! ĩgũ irasũ ããdero pũũ, Moisés gojadea pũgue sĩdoredeare sĩka! Mũ irire irimakũ ĩãrã, masakade mũya kãmi yariadeare masĩrãkuma.

⁴⁵ Jesús ĩgũrẽ: “Gajerãrẽ yũ mũrẽ tauadeare werebirikõãka!” ãrĩkerepũũ, kãmi boadi gapũ irire masaka ããrĩperero marãrẽ werepũroriyupũ. Irasirigũ Jesús masaka ĩũrõ makãrĩguere ñajãmasĩbiriyupũ. Makã tũrogue dita waanayupũ. Irogue ĩgũ ããrĩkerepũũ, masaka ããrĩperero marã ĩgũ pũrogue ĩãrã ejanañurã.

2

Jesús dupũ bũadire taudea

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Měrõgã pũũ Jesús dupaturi Capernaugue goedujãayupũ. ĩgũ goejadero pũũ, iro marã masaka ĩgũ wiigũ ããrĩrĩrẽ masĩñurã. ² Irasirirã mata wárã masaka iri wiire nerẽ, disipũrogueta utũriwirinũgãjakõãñurã. Jesús ĩgũsãrẽ Marĩpũya kerere weregũ iriyupũ. ³ ĩgũ wereripoe wapikũrã ãma dupũ bũadire Jesús pũrogue ãjãñurã. ⁴ Masaka wárã ããrĩmakũ, ĩgũrẽ ãĩñajãmasĩbiriñurã. Irasirirã iri wii wekague mũrĩa, Jesús weka su gobe

ãiwea, ĩgũ oyaro merãta ĩgũrẽ dijuñurã. ⁵ Jesús, ĩgũsã ĩgũrẽ buremumakũ ĩãgũ, buadire ãsũ ãrĩyupũ:

—Yũ, mũ ñerõ irideare kãtia.

⁶ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, surãyeri Moisés gojadeare buerimasã iri wiigue doarã Jesũre ãsũ ãrĩ gũñañurã: ⁷ “¿Nasirigu ñi ĩgũ werenĩrĩ merã Marĩpũre ñerõ ãrĩrĩ? Masaka ñerõ irideare neõ sugũ masakũ kãtimasĩbrikumi. Marĩpũ sugũta masĩkumi”, ãrĩ gũñañurã. ⁸ Jesús ĩgũsã gũñañurẽ ĩãmasĩ, ãsũ ãrĩyupũ:

—¿Nasirĩã irasũ gũñañĩ mũsã? ⁹ ¿Naásũ ãrĩrĩ gapũ diasaberi ñi buadire: “Yũ, mũ ñerõ irideare kãtia”, ãrĩrĩ, o “Wãgãñugã, mũ oyarore ãikõã waaka!” ãrĩrĩ gapũ diasaberi? ¹⁰ Yũ ããrĩpererã tĩgũ i mũmũgue ããrĩrãrẽ ĩgũsã ñerõ irideare Marĩpũ dorero merã kãtimasĩa. Irasirigu ñi buadire taugũra, mũsãrẽ irire masĩdoregũ, ãrĩyupũ. Irasũ ãrĩ odo, buadire ãrĩyupũ:

¹¹ —Yũ mũrẽ ãsũ ãrã: Wãgãñugã, mũ oyaderore ãikõã, mũya wiigue waaka!

¹² ĩgũ irasũ ãrĩrĩ merãta ããrĩpererã masaka ĩũrõ wãgãñugã, ĩgũ oyaderore ãi, waakõãyupũ. Irasiririre ĩãrã, ĩãgũka, Marĩpũre: “Õãtaria mũ, neõ ãsũ iririnorẽ ĩãñaamerã ããrĩbũ”, ãrĩ, usuyari sĩñurã.

Jesús Levíre siuudea

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Pũrũ Jesús dupaturi ditaru tũrogue waayupũ. Irogue wãrã masaka ĩgũ puro nerẽmakũ ĩãgũ, ĩgũsãrẽ bueyupũ. ¹⁴ Pũrũ iro ããrãdi waa, Alfeo magũrẽ Levĩ* wãikũgũre ĩgũ moãrĩ taribugue doagũre ĩãyupũ. ĩgũ romano marã opũre niyeru wajaseabosagũ ããrĩyupũ. Jesús ĩgũrẽ ĩã:

—Nãka, yũ merã! ãrĩyupũ.

Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãgu, Levĩ wãgãñugã, ĩgũ merã waakõãyupũ.

¹⁵ Jesús Levĩya wiigue waamakũ ĩãrã, wãrã niyeru wajaseabosarimasã, gajerã ñerõ irirãde ĩgũrẽ tũyañurã. Levĩya wiigue eja, Jesús ĩgũsã merã ĩgũ buerã merã baa doanĩyupũ. ¹⁶ Jesús ĩgũsã merã baa doanĩmakũ ĩãrã, fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasãde Jesús buerãrẽ ãsũ ãrĩñurã:

—¿Nasirigu mũsãrẽ buegu niyeru wajaseabosarimasã, ñerõ irirã merã irĩ, baari?

¹⁷ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pãgu, Jesús ãrĩyupũ:

—Pũrĩrĩ marĩrã kũririmasũrẽ ãmabema. Pũrĩrikurã gapũ ĩgũrẽ ãmama. Yũ: “Õãrã ããrã”, ãrĩ gũñañurãrẽ siugũ aaribiribu. “Ñerõ irirã ããrã”, ãrĩ gũñañurã gapũre siugũ aaribũ, ãrĩyupũ.

Jesũre bererimarẽ sãrẽñãdea

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Juan buerã, fariseo bumarãde bererã iriñurã. Irasirirã gajerã masaka Jesús puro eja, ĩgũrẽ sãrẽñañurã:

—Juan buerã, fariseo bumarã buerire tũyarãde Marĩpũre buremurã berenama. ¿Nasirĩã mũ buerã gapũ ĩgũsã irirosũ iriberi?

¹⁹ Jesús ĩgũsãrẽ yũjũyupũ:

—Sugũ mojõsiadi bosenu irimakũ, ĩgũ siuanerã ĩgũ merã ããrĩrã, berebirikuma. ²⁰ Pũrũ ĩgũrẽ gajerã ãĩãmakũ, bũro bũjawereri merã bererãkuma.

* 2:14 Levĩ pe wãĩ opayupũ. ĩgũta Mateo wãikũyupũ.

21 'Masaka maama suríro gasiro merã buɣuñerẽ seretúbirikuma. Irasũ seretúmakũ, maama gasiro ìgũsã koeadero pũru, tũãneeõ, buɣuñerẽ wári gobe yeguenemomakũ irikoa. 22 Waimurã gasiri merã iridea ajuri buɣu ajurigue maama igui dekore diribirikuma. Irasũ dirimakũ, maama igui deko pãmu, buɣu ajuro sëraturabiri, ooreakõãkoa. Irasiriro igui deko, ajurode kõmoko. Irasirirã maama igui dekore maama ajurogue diriro gããmea, ãrĩyupũ†.

Siuñajãrĩnu ããrĩmakũ, Jesús buerã trigo yerire tãrĩdea
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Sunũ, judío masaka siuñajãrĩnu ããrĩmakũ, Jesús trigo otedero watope waamakũ, ìgũ buerã trigo yerire tãrĩ, koro, baawãgãñurã†. 24 Fariseo bumarã, Jesús buerã irasirimakũ ìãrã, Jesúre ãrĩñurã:

—Ìãka! ¿Nasirirã siuñajãrĩnurẽ moãdorebirikerepũru, mu buerã irasũ yári?

25 Jesús ìgũsãrẽ yũyũyũru:

—¿Iripoegue opu David ìgũ merãmarã merã uaboagu, ìgũ irideare buebiriri? 26 Ìgũ merãmarã merã Marĩpũya wiigue ñajãa, Marĩpũ iũrõ peyari pã duparure baadi ããrĩmĩ. Abiatar paía opu ããrĩripoe irasiridi ããrĩmĩ. Marĩpũ paía ããrĩmerãrẽ: “Iri pã duparure baabirikõãka!” ãrĩdi ããrĩmĩ. David gapũ paí ããrĩbirikeregu, irire baagu, Marĩpũ iũrõ ìgũ dorerire tarinũgãgũ meta iridi ããrĩmĩ, ãrĩyũru.

27 Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩyũru doja:

—Iripoegue Marĩpũ masakaya ããrĩburire siuñajãrĩnurẽ ìgũsãrẽ pídi ããrĩmĩ. Masaka gapũ inũnorẽ ìgũsã iriburire doremasĩbema. 28 Yu ããrĩpererã tĩgũ ããrĩsĩã, siuñajãrĩnurẽ masakare gajino ìgũsã iriburire doremasĩa, ãrĩyũru Jesús.

3

Jesús mojõ dííweredire taudea
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Gajinu Jesús judío masaka nerẽrĩ wiigue ñajãyũru doja. Iri wiigue sugũ masakũ diayema mojõ gapũ dííweredi ããrĩyũru. 2 Fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasã Jesúre ìaduripítũya: “Siuñajãrĩnu ããrã, irasirirã ñi mojõ dííweredire ìgũ taumakũ ìgũrẽ weresãrã!” ãrĩ gũñãñurã. 3 Jesús mojõ dííweredire:

—Wãgãñũgã, masaka iũrõgue ejanũgãgũ aarika! ãrĩyũru. 4 Irasũ ãrĩ odo, gajerã iri wii ããrĩrãrẽ ãsũ ãrĩ sërẽñayũru:

—¿Siuñajãrĩnurẽ Marĩpũ marĩrẽ ñeonorẽ iridoreyuri, õãrĩrẽ, o ñerĩrẽ, masakare taurire, o wẽjẽrĩrẽ?

Ìgũsã gapũ ìgũrẽ yũjubiriñurã. 5 Irasirigu Jesús ìgũsãrẽ guari merã ìãyũru. Ìgũsã pẽmasĩdũabirimakũ ìãgũ, bujawereyũru. Irasirigu mojõ dííweredire:

—Mũya mojõrẽ soeoka! ãrĩyũru.

† 2:22 Fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasã iripoegue marã iriunadeama bueri, maama bueri merã buemorẽdũamakũ ìãgũ, irasũ ãrĩyũru Jesús. † 2:23 Deuteronomio 23.25: Moisés gojãdea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Sugũ masakũ gajigũya pooegue waagũ, ìgũya mojõrĩ merãta trigo yerire tãrĩ, koro, baaburo. Wiirimajĩ merã diti ããbirikõãburo”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

Īgū irasū ārīmakū pégu, soeoyupu. Īgū soeomakū, Īgūya mojō ōākōāyuro. ⁶ Irire ĭārā, fariseo bumarā iri wiigue āārānerā wiria, Herodes merāmarā merā nerē: “ĶNasirisĭā, marĭ ĭgūrē wējērākuri?” ārĭ gāme werenĭñurā.

Jesús ditaru turogue wārā masakare buedea

⁷ Jesús gapu ĭgū buerā merā ditaru turogue waakōāyupu. Gajerā masaka Galilea nikū marā wārā ĭgūrē tuyañurā. ⁸ Judea nikū marā, Jerusalén marā, Idumea nikū marā, dia Jordán wāikūdiya gajĭ koepu marā, gajerā Tiro, Sidón wāikūri makārĭ turo marāde Jesús iriri kerere pérā, ĭgūrē ĭārā ejañurā. ⁹⁻¹⁰ Jesús wārā pūrĭrikurārē taugu iriyupu. Īgū irasū taumakū ĭārā, āārĭpererā pūrĭrikurā ĭgū purogue ejanugāñurā ĭgūrē moñamurā. Irasirigu, ĭgūsā wārāgora āārĭmakū ĭāgū, Jesús ĭgū buerārē suru doódirure āmudoreyupu, masaka ĭgūrē kūñarōgāgora ejanugābirikōāburo, ārĭgū. ¹¹ Wātēa ĭgūrē ĭā, ĭgū ĭūrō ñadukupuri merā ejamejā:

—Mu ūmugasigue marā Opu magū āārā, ārĭ gainĭñurā.

¹² ĭgūsā irasū ārĭmakū, Jesús wātēārē turaro merā:

—Yaamarē werenĭmerāta! ārĭyupu.

Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĭgū buedoregu pĭmurārē beyedea

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Gajinu Jesús buúru wekague murĭa, ĭgū gāāmerārē siiuyupu. Īgū siiumakū pé, ĭgū puro nerēñurā. ¹⁴ Irasirigu Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĭgū merā āārĭmurārē, Marĭpuya kerere ĭgū buedoremurārē beyeyupu. ¹⁵ ĭgūsārē ĭgū turarire sĭyupu, pūrĭrikurārē tau, wātēa masakare ñajānerādere béowiuburo, ārĭgū.

¹⁶ Āsū wāikurā āārĭñurā: Simón wāikugu āārĭyupu. ĭgūrēta “Pedro” wāiyeyupu Jesús. ¹⁷ Gajigu Santiago, ĭgū pagumu Juan ĭgūsā Zebedeo wāikugu pūrā āārĭñurā. Jesús ĭgūsārē “Boanerges” wāiyeyupu. “Boanerges”, ārĭrō: “Bupua masā”, ārĭduaro yāa. ¹⁸ Gajerā: Andrés, Felipe, Bartolomé*, Mateo, Tomás, Santiago āārĭñurā. Santiago, Alfeo magū āārĭyupu. Gajerā: Tadeo, Simón āārĭñurā. Simón, celote wāikūri bumu āārĭyupu. ¹⁹ Gajigu Judas Iscariote wāikugu āārĭyupu. ĭgūta Jesúre wējēduarāguere ĭgūrē ĭmubu āārĭyupu.

Jesúre: “Wātĭ turari opami”, ārĭ werewuadea

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

Puru Jesús ĭgū buerā merā su wiigue ñajāyupu. ²⁰ Dupaturi wārā masaka ĭgū puro nerēñurā doja. Irasirigu Jesús, ĭgū buerā merā baamasĭbiryupu. ²¹ Jesúya wererā irasū waarĭre pérā: “Niārōtārĭakōākumi”, ārĭñurā. Irasirirā gajerogue ĭgūrē āiaduarā ejadiñurā.

²² Gajerā Moisés gojadeare buerimasā Jerusalēgue merā aaranerā āsū ārĭñurā:

—Ī, wātēa opu Beelzebú ñajāsūdi āārĭmi. Irasirigu Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi, ārĭñurā.

²³ ĭgūsā irasū ārĭmakū pégu, Jesús masakare siiu, su keori merā āsū ārĭ wereyupu:

* **3:18** “Bartolomé”, ārĭrō: “Tolomé magū”, ārĭduaro yāa. ĭgūta Natanael wāikugu āārĭdi āārĭmi. San Juan 1.43-51: Jesús Natanaere siudea kere āārā.

—¿Nasirigu Satanás ìgũ basita béowiubokuri? ²⁴ Su nikũ marã ìgũsã basi dukawari gãmekêãrã, pereakõãkuma. ²⁵ Su wii marã ìgũsã basi dukawari gãmekêãrã, pereakõãkuma. ²⁶ Satanás ìgũyarã merã dukawari gãmekêãgũ, ìgũ basita yuwarikõdijakõãkumi.

²⁷ 'Neõ sugũ masaku, turagũya wiire ìgũrẽ siapũroribirikeregũ, ìgũ oparire ãmagũ ñajãmasĩbirikumi. Ìgũrẽ siadero pũrũgue merẽ ìgũyare ãmamasĩkumi, ãrĩyupũ. Jesũs wãtĩ nemorõ turagũ ããrã, ãrĩgũ, irasũ ãrĩyupũ.

²⁸ Pũrũ ãsũ ãrĩnemoyupũ:

—Musãrẽ diayeta werea. Marĩpũ ããrĩpereri masaka ñerõ iririre, ìgũsã ñerõ ãrĩ werenĩrĩdere kãtimasĩmi. ²⁹ Õãgũ deyomarĩgũrẽ ìgũsã ñerõ ãrĩ werenĩmakũ tamerãrẽ neõ kãtibirikumi. Irasũ waja opanĩkõãrãkuma, ãrĩyupũ.

³⁰ Ìgũsã ìgũrẽ: “Wãtĩ ñajãsũdi ããrĩmi ìĩ”, ãrĩ werewũari waja irasũ ãrĩyupũ Jesũs.

Jesũs pago ìgũ pagupũrã merã ìgũrẽ ìãgõ ejadea
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Ìgũ iro ããrĩripoe Jesũs pago, ìgũ pagupũrã merã ejayupo. Ìgũ ããrĩrĩ wii disipũrogueta ejanũgãja, iro ããrĩrãrẽ Jesũre siiudoreñurã. ³² Irasirirã Jesũs pũro doarã ìgũrẽ ãrĩñurã:

—Mũpo, mũ pagupũrã disipũroguẽ mũrẽ ãmarã ejañurã.

³³ Jesũs gapũ ãsũ ãrĩyupũ:

—¿Noã ããrĩrĩ yũpo, yũ pagupũrã?

³⁴ Irire ãrĩ odo, ìgũ pũro doarãrẽ ìã, ãsũ ãrĩyupũ:

—Ìĩsã, yũpo, yũ pagupũrã irirosũ ããrĩma. ³⁵ Marĩpũ gããmerĩrẽ irirãno, yũ pagumũ, yũ pagumo, yũpo irirosũ ããrĩma, ãrĩyupũ.

4

Jesũs oterimasũ keori merã buedea
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Gajiũu Jesũs ditaru tũrogue buenũgãyupũ doja. Masaka wãrã ìgũ pũro nerẽñurã. Ìgũsã wãrã nerẽmakũ ìã, Jesũs doódirugue mũrĩñajãa, eja doayupũ. Masaka ìmparogue dujanũgãñurã ìgũ buerire pémurã.

² Irasirigu wãri keori merã ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩ bueyupũ:

³ —Õãrõ péka! Sugũ oterimasũ ìgũ oterire otegũ waakumi. ⁴ Ìgũ irire meéwasiriwãgãmakũ, gaji yeri maague yurikoa. Iro yuriadea yerire mirã eja, baapeokõãkuma. ⁵ Gaji yeri ãtãyerikũrogue yurikoa. Iro nikũ sĩmerẽrõgã ããrĩmakũ, iri yeri mata puriadikoa. ⁶ Puriñajãdi, pũrũ abe asimakũ nugũrĩ marĩsã, ñãĩ, boakõãkoa. ⁷ Gaji yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapũ puritarimũrĩa, iro yuridea yerire wẽjẽkõãkoa. Irasiriro duka marĩrĩta boakõãkoa. ⁸ Gaji yeri õãrĩ nikũgue yurikoa. Iri yeri puri, masã, õãrõ dukakũkoa. Suñu treinta yeri, gajiũu sesenta yeri, gajiũu cien yeri dukakũkoa, ãrĩyupũ.

⁹ Irire were odo:

—Gãnipũrĩ oparã, yũ wererire pẽduripĩka! ãrĩyupũ Jesũs.

Jesũs buerã ìgũrẽ: “¿Nasirigu keori merã bueri?” ãrĩ sërẽñãdea
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Masaka waadero pũrũ, Jesũs suguta ããrĩmakũ ìãrã, ìgũ buerã pe mojõma pere su gubo peru pẽrẽbejarã, gajerã ìgũ merã ããrĩrãde iri keori merã bueadeare:

—¿Naásũ ãrĩduaro iriari, guare mu bueadea? ãrĩñurã. ¹¹ Irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ìgüsãrẽ ãrĩyupu:

—Marĩpu ìgüyarãrẽ doregu ããrĩrẽ iripoeque masĩbirideare musãrẽ masĩmakũ yãmi. Yu gajerãrẽ ìgürẽ buremumerã gapure keori merã dita buea. ¹² Irasirirã Marĩpu iririre ìakerã, ìamasibema. Ìguyare pékererã, òãrõ pémasibema. Marĩpu, ìgüsã ñerõ iriri gapure pirimakũ ìãgũ, kãtibokumi, ãrĩyupu.

Jesús oterimasã keori merã ìgũ bueadeare: “Ãsũ ãrĩduaro yãa”, ãrĩ weredea

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Jesús gaji ìgüsãrẽ ãrĩnemoyupu doja:

—¿Musã, iri keori merã yu bueadeare pémasĩberi? Iriri pémasĩmerã, çnasiri gaji gapure pémasĩbokuri? ¹⁴ Marĩpuya kerere weregu, oteri yerire otegu irirosũ ããrĩmi. ¹⁵ Surãyeri masaka buriri maa irirosũ ããrĩma. Marĩpuya kerere péadero puru, oteri yeri iri maague yuridea yerire mirã baapeoderosũ, wãtã opa Satanás aari, ìgüsã péadideare emapeokõãmi. ¹⁶⁻¹⁷ Gajerã masaka ãtãyerikuri yeba irirosũ ããrĩma. Ìgüsã Marĩpuya kerere usuyari merã péma. Iriri pékererã, oteri yeri ãtãyerikurogue yuriadero puru, puri nugũrĩ puriñãjãbiriderosũ waama. Irasirirã mérõgã puru ìgüsã Marĩpuyare péduari waja gajerã ìgüsãrẽ ñerõ irimakũ ìãrã, o ñerõ tarirã, ìgüsã péadeare pirikõãma. ¹⁸ Gajerã masaka porakuri yeba irirosũ ããrĩma. Marĩpuya kerere péma. Iriri pékererã, oteri yeri porakurogue yuriadero puru, pora gapu puritarimãria wẽjẽderosũ, ¹⁹ i umama gapure burõ gũñarikuma. “Wãri oparã òãrõ ããrĩrãkoa”, ãrĩ gũñarĩ, gajinorẽ burõ gããmenemorĩ Marĩpuya kerere péadideare kãtimakũ yãa. Otediñu ðuka marĩdiñu irirosũ ðujama. Irasirirã Marĩpuyare iribema. ²⁰ Gajerã masaka òãrĩ nikũ irirosũ ããrĩma. Marĩpuya kerere òãrõ péduripĩma. “Òãgorãa”, ãrĩ, Marĩpuyare òãrõ yãma. Irasirirã otediñu wãri ðakakurosũ ããrĩma. Surãyeri treinta yeri, gajerã sesenta yeri, gajerã cien yeri ðakakurosũ ããrĩma, ãrĩyupu Jesús.

Jesús siãgodiru keori merã buedea

(Mt 5.15-16; Lc 8.16-18)

²¹ Gaji Jesús ãrĩnemoyupu doja:

—Masaka siãgodirure ãã, dupa kũma dokague, o kãrĩrõ dokaguedere píbirikuma. Ubu gapu umarõgue siukuma, òãrõ siãgoburo, ãrĩrã. ²² Masaka ìãberogue duripideare siãgorogue ìamasirõ irirosũ ããrĩpereri masaka masĩbirideare masĩsũrokoa. Irasiriro yayedea irirosũ neõ ããrĩbirikoa. ²³ Gãnipũrĩ oparã, yu wererire òãrõ péduripĩka!

²⁴ Irasũ ãrĩ òdo, ãsũ ãrĩnemoyupu doja:

—Musã périre òãrõ pémasĩka! Mérõgã pémasĩduarã, mérõgã pémasĩrãkoa. Wãro pémasĩduarã, wãro pémasĩrãkoa. Marĩpu ìgũya kerere musã pémasĩduaropã pémasĩrẽrẽ sīgukumi. Irasũ ããrĩmakũ, wãro pémasĩduarãrẽ sīnemogukumi. ²⁵ Irasirigũ ìgũya kerere òãrõ pémasĩrãrẽ wãri pémasĩrĩ sīnemogukumi. Gajerã pémasĩmerã gapure ìgüsã pémasĩladideare emasũrãkuma. Irasirirã neõ pémasĩmerã ããrĩrãkuma, ãrĩyupu.

Oteri masãrĩ keori merã buedea

²⁶ Irasũ ãrĩ òdo, gaji keori merã bueyupu doja:

—Marĩpu ìgüyarãrẽ doreri ãsũ ããrã. Sugũ masakũ ìgũya poeque oteri yerire meéwasirigũ irirosũ ããrã. ²⁷ Ìgũ irasũ meéwasiriadero puru,

ñami merã kãrĩkumi. Pũũ boyoripoe yobekumi. Ɔmũrĩ, ñamirĩ tarikoa. Īgũ oteadea yeri puri masãkoa. Īgũ gapũ irire: “Irasũ waakoa”, ãrĩ masĩbirikumi. ²⁸ Iri yeri yeba poekague ããrĩsĩã, puri, pũrĩ wiripũrori, pũũ dupañerĩgã wiri, ðuka yeri deyoakoa. Pũrugue pama ðãrõ ðuka buribejakoa. ²⁹ Iri buribeja odomakũ ãã, ĩgũrẽ moãboerãrẽ irire sea duripĩmurãrẽ iriukumi, ãrĩyupũ Jesús.

Jesús mostaza wãikuri yegã puri masãdea keori merã buedea
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Irasũ ãrĩ odo, gaji ãrĩnemoyupũ doja:

—Marĩpũ ĩgũyarãrẽ doreri, ¿ñeéno irirosũ ããrĩkuri? ¿Ñeéno keori merã weregukuri? ³¹ I irirosũ ããrã. Suye oteriye mostaza wãikuri yegãrẽ oterosũ ããrã. Iri oteri yegã ããrĩpereri oteri yeri nemorõ mérĩ yegã ããrã. ³² Irasũ ããrĩkerero, otemakũ, pũũ yukũ wãdi ðupũri padi masãkoa. Irasirirã mirã irigũ ðupũrigue, yũsũrogue ĩgũsãya surĩ suakuma, ãrĩyupũ Jesús ĩgũ buerãrẽ, ĩgũsã merã ããrĩrãdere.

Jesús masakare keori merã buenadea
(Mt 13.34-35)

³³ Jesús masakare ãsũ buenayupũ. Marĩpũya kerere weregũ, wãri keori merã masaka pémasĩrõgueta buenayupũ. ³⁴ ĩgũsãrẽ buegũ, keori merã dita buenayupũ. ĩgũ buerã merã dita ããrĩgũ gapũ: “Ãsũ ãrĩðũaro yãa iri”, ãrĩ werenayupũ ĩgũsãrẽ.

Jesús mirũ, makũrĩrẽ toemakũ iridea
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Jesús masakare oteri keori merã bueadeanũ naĩmejãripoe ĩgũ buerãrẽ ãsũ ãrĩyupũ:

—Nãka, ditaru sikoepũgue taribujarã!

³⁶ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pé, masakare seretu, ĩgũ sãñadea doódirugue mũrĩñajãa, ĩgũrẽ ãĩ taribujakõãñurã. Gajerã gaji doóriduparu merã wapikũwãgãñurã. ³⁷ ĩgũsã taribujaripoe mirũ bũro waa, makũrĩ ĩgũsãya doódirure páñajãmiũakõãdiyuro. Bũro goero waayuro ĩgũsãrẽ.

³⁸ Jesús gapũ wejaturoma doaripẽrõgue peyari gasiro merã ðõtũ kãrĩbejakõãyupũ. Irasirirã ĩgũ buerã ĩgũrẽ ãsũ ãrĩ yobeñurã:

—¿Gũare buegũ, mũ ããberĩ? Marĩ mirĩmurã yãa, ãrĩñurã. ³⁹ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pégũ, Jesús wãgãñugã, mirũrẽ, makũrĩdere toedoreyupũ:

—Iropãta, toeaka! ãrĩyupũ. ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, mirũ, makũrĩ bũro waadea toedijapereakõãyuro.

⁴⁰ Pũũ Jesús ĩgũ buerãrẽ ãrĩyupũ:

—¿Nasirirã gũiri mũsã? ¿Yũre bũremurĩ opaberi dapa mũsã iropã gũirã?

⁴¹ ĩgũsã gapũ bũro gũka, ãsũ ãrĩ gãme werenĩñurã:

—¿Ñeémũno masakũ ããrĩrĩ ãĩ? Mirũ, makũrĩgueta ĩgũrẽ tarinũgãbea, ãrĩñurã.

5

Jesús Gerasamũrẽ wãtãa ñajãnerãrẽ béowiudea
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Jesús ĩgũ buerã merã ditarure taribuja, Gerasa* marãya nikũgue ejayupu. 2 Jesús doódirugue ããrãdi majãnuġãriporoe sugu masakũ wãtĩ ñajãsũdi, masãgoberi watopegue ããrãdi Jesũre bokatĩrĩyupu. 3 ĩgũ masãgoberi watopegue ããrĩġũ ããrĩyupu. Neõ sugu ĩġũrẽ pũguburi merã, kũmedari merãdere siapĩmasĩbiriñurã. 4 Wãri ĩġũya guburire, mojõrĩdere kũmedari merã siapĩnadiñurã. ĩġũsã siapĩriku, ĩġũsã siadeadarire tũãtawasiri beonokõãyupu. Neõ sugu ĩġũrẽ tarinũġãmasĩbiriñurã. 5 Ɛmuriku, ñamiriku buurĩgue, masãgoberi watopegue gainĩgorenayupu. ĩġũ basita ùtãyeri merã ĩġũya dupure pá kãmitũnayupu. 6 Jesũre yoarogueta ĩãġũ, ùmawãġãri, ĩġũ ĩũrõ ñadukũpuri merã ejamejãyupu. 7-8 Jesús ãrĩyupu:

—Wãtĩ, mu ñajãdire wirika!

Irasũ ãrĩmakũ pégu, buro gainĩrĩ merã ãsũ ãrĩyupu:

—Jesús, ùmũgasĩgue ããrĩpererã nemorõ turagu magã, ¿nasiribu yãri mu yure? Mũpu ùmũgasĩgue ããrĩġũ péuro murẽ sërẽa. Yure poyarikũmakũ iribirikõãka!

9 Jesús ĩġũrẽ sërẽñayupu:

—¿Naásũ wãĩkuri mu?

—Wãrã ããrã ġua. Irasirigu Legiõn wãĩkua yu, ãrĩyupu.

10 Irasũ ãrĩ odo, Jesũre buro sërẽyupu doja:

—Guare i nikũrẽ beõwiubirikõãka! ãrĩyupu. 11 Iro buũru puero wãrã yesea ãma baarã iriñurã. 12 ĩġũsãrẽ ĩãrã, wãtẽa Jesũre sërẽñurã:

—Guare yeseaguere ñajãdoregu iriuka!

13 —Jãu, ĩġũsãrẽta ñajãrã waaka! ãrĩyupu Jesús wãtẽãrẽ. ĩġũ irasũ ãrĩmakũ, masakũguere ããrãnerã wiria, yesea dos mil ããrĩrãrẽ ñajãñurã. ĩġũsã ñajãmakũ, yesea ùma mirẽbuãa, ditarugue meébia dijãa, mirĩ boapereakõãñurã.

14 Irasũ waamakũ ĩãrã, yeseare korerimasã ġukari merã ùmadujãa, ĩġũsãya makã marãrẽ, iri makã turo marãdere wererã waañurã. ĩġũsã weremakũ pérã, masaka ããrĩpererã: “¿Naásũ waãayuri?” ãrĩ, ĩãrã ejañurã.

15 Jesús puero ejarã, wãtẽa ñajãsũdi ããrãdire iro doagure ĩãñurã. Surĩro sãñadi, õãrõ pémasĩrĩ merã ããrĩyupu. Masaka ĩġũrẽ ĩãrã, buro ġũñurã.

16 Jesús masakũre wãtẽãrẽ beõwiuadeare ĩãnerã yeseare waadeadere wereñurã. 17 Irire pérã, Gerasa marã Jesũre: “Waaka ġuaya nikũrẽ!” ãrĩñurã.

18 ĩġũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús doódirugue murĩñajãyupu. ĩġũ murĩñajãmakũ, wãtẽa ñajãsũdi ããrãdi Jesũre: “Yude mu merã waaduakoa”, ãrĩ sërẽadiyupu. 19 ĩġũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ĩġũrẽ ãsũ ãrĩyupu:

—Yu merã waabirikõãka! Mũya wiigue goedujãaka! Murẽ mu Opũ õãrõ iriadeare, ĩġũ bopoñarĩ merã ĩãdeare mũya wii marãrẽ weregu waaka! ãrĩyupu.

20 ĩġũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Decápolis† wãĩkũrogue waa, iroma makãrĩ marãrẽ ããrĩpereri Jesús ĩġũrẽ irideare werenũġãyupu. ããrĩpererã ĩġũ wererire pérã, péġakakõãñurã.

Jesús Jairo magõrẽ, ġajego nomeõ ĩġũya surĩrore moãñagõrẽ taudea
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

* 5:1 Gerasa, Gadara wãĩkuri makãrĩ Decápolis wãĩkuri nikũgue ããrĩyuro.

† 5:20 Gerasa,

Gadara wãĩkuri makãrĩ Decápolis wãĩkuri nikũgue ããrĩyuro.

21 Jesús Gerasa marāya nikūgue āārādi doódirugue murĩñajāa, gaji koepugue taribujakōāyupũ. Īgũ iroguē ejamakũ ĩā, ditaru t̄rogue wārā masaka ĩgũ pur̄o nerēñurā. 22 Īgũ iroguē āār̄ir̄ipoe sugũ judío masaka nerēñĩ wii oparā merāmu Jairo wāikugũ ejayupũ. Jesúre ĩāgũ, ĩgũya guburi pur̄o ñadukupuri merā ejamejāja, ĩgũrē bur̄o sērēyupũ:

23 —Yũ magō kōmobogue iriamo. Mũya mojōrĩ merā ñapeo, igore taugu aarika! Mũ irasirimakũ, okagokumo, ār̄iyupũ. 24 Īgũ irasũ ār̄imakũ pégu, Jesús ĩgũ merā waayupũ. Īgũ waamakũ, wārā masaka ĩgũrē kũñarōgā tuuyañurā. 25 Īgũsā watopegue sugo nomeō pe mojōma pere su gubu peru p̄erēbejari bojorigora dí wiriri merā p̄ūr̄irikũgo āār̄iyupũ. 26 Wārā kúr̄ir̄imasā igore kúr̄ikerepur̄ũ, neō taribiriyuro. Igo niyeru opa-dideare āār̄ipereri ĩgũsārē wajar̄ipeokerepur̄ũ, sōō gapũ bur̄o waayuro. 27-28 Igo, Jesús p̄ūr̄irikur̄ārē tauirre péyupũ. Irasirigo masaka watopegue waa: “Īgũya sur̄írore yũ moañamakũ, p̄ūr̄ir̄i yare tarirokoa”, ār̄i gũñarĩ merā, Jesús pur̄ũ gapũ ejanugā, ĩgũya sur̄írore moañayupũ. 29 Mata igo dí wiriadea tariakōāyuro. “Yure p̄ūr̄ir̄i tarikoa”, ār̄i péñayupũ. 30 Igo moañamakũta, Jesús ĩgũ turaro merā sugo p̄ūr̄irikũgore tauadeare masikōāyupũ. Irasirigu masakare gāmenugā ĩā:

—¿Noā yaa sur̄írore moañarĩ? ār̄iyupũ.

31 Īgũ irasũ ār̄imakũ pérā, ĩgũ buerā ĩgũrē ār̄ĩñurā:

—¿Mũ ĩāberi? Wārā masaka murē kũñarōgā tuuyama. ¿Nasirigu ĩgũsārē: “¿Noā yare moañarĩ?” ār̄i sērēñarĩ?

32 Jesús gapũ masaka āār̄ipererārē ĩāyupũ, ĩgũrē moañadeore ĩābokabu.

33 Jesús igo p̄ūr̄irikuri tariadeare masĩmakũ ĩā, gũi naradari merā ĩgũya guburi pur̄o ñadukupuri merā ejamejā, āār̄ipererire diaye ār̄ir̄i merā werepeokōāyupũ.

34 Jesús igore ār̄iyupũ:

—Mũ yare bur̄emurĩ opāa. Irasirigo mũ p̄ūr̄irikur̄ire tausũa. Ūsayari merā waaka! Mũ p̄ūr̄irikũadea tariakōāa, ār̄iyupũ.

35 Jesús irasũ ār̄ir̄ipoe Jairoya wiigüe āār̄ānerā ejañurā:

—Mũ magō kōmoakōāmo. Iropāta mar̄irē buegure garibonemoka! ār̄ĩñurā.

36 Īgũsā irasũ ār̄ikerepur̄ũ, Jesús Jairore āsũ ār̄iyupũ:

—Gũibirikōāka! Bur̄emurĩ opaka yare!

37 Irasirigu Jesús masakare: “Aaribirikōāka!” ār̄i, Pedro, Santiago, ĩgũ pagũmu Juārē siuu, Jairoya wiigüe ĩgũsā merā waayupũ. 38 Iri wiigüe ejaḡũ, wārā masaka bur̄o bur̄uro orerārē bokajayupũ. 39 Jesús, wiigüe ñajāa, ĩgũsārē āsũ ār̄iyupũ:

—¿Nasirirā mũsā iropā bur̄uro oreri? Igo majĩgō boabemo. Kār̄igō yāmo.

40 Īgũ irasũ ār̄imakũ pérā, ĩgũrē bur̄ir̄ñurā. Irasirigu Jesús āār̄ipererārē wiriadoreyupũ. Īgũsā wiriadero pur̄ũ, majĩgō pagusāmarārē, ĩgũ merāmarārē igo peyarogue siuu ñajāyupũ. 41 Ñajāja, igoya mojōrē ñeā, igore:

—Talita, cumi, ār̄iyupũ. “Talita, cumi”, ār̄ir̄o: “ ‘Majĩgō, wāḡānugāka!’ ār̄ā”, ār̄idũaro yāa.

42 Īgũ irasũ ār̄imakũta, majĩgō wāḡānugā, waamasĩyupũ. Igo pe mojōma pere su gubu peru p̄erēbejari bojori opago āār̄iyupũ. Masaka, igo masāmakũ ĩārā, ĩāḡukatariakōāñurā. 43 Jesús gapũ ĩgũsārē turaro merā:

—Igo masādeare gajerārē werebirikōāka! āriyupũ. Irasũ āri odo, igo pagusāmarārē: “Igre baari ejoka!” āriyupũ.

6

Jesús Nazaregue goedujáadea
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Pũrũ Jesús iro āārādi ĩgũya nikũgue goedujáyupũ. ĩgũ buerāde ĩgũ merā waañurā. ² Judío masaka siuñjārĩnũ āārĩmakũ, Jesús ĩgũsā nerērĩ wiigue ñajāa, masakare buenugāyupũ. Wārā masaka iro āārĩrā ĩgũ buemakũ pérā, pégukakōāñurā:

—¿Noogue bueyuri ñi iropā masĩbu? ¿Noā ĩgũrē iropā masĩrĩrē sĩyuri, ĩgũ turari merā iri ĩmuburire? ³ ĩi taboa merā gajino irigũ āārĩmi. María magũ, Santiago, José, Simón, Judasā tĩgũ āārĩmi. ĩgũ pagupũrā nomede oō mariya makāta āārĩma, āri gāme werenĩñurā ĩgũsā basi. Irasirirā ĩgũrē bũremudũabirĩñurā.

⁴ Jesús gapũ ĩgũsārē āriyupũ:

—Āārĩpererogue sugũ Marĩpũya kerere weredupuyugũre gajerā bũremuma. ĩgũya nikũ marā, ĩgũya wererā, ĩgũya wii marā gapũ ĩgũrē bũremubema, āriyupũ.

⁵ Irasirigũ iro āārĩgũ, wāri Marĩpũ turari merā iri ĩmubiriyupũ. Surāyerita pũrĩrikurārē ĩgũya mojōrĩ merā ñapeo tauyupũ. ⁶ Iro marā ĩgũrē bũremubirimakũ ĩāgũ, gukatariakōāyupũ. Pũrũ iri makā tũroma makārĩ marārē buegũ waayupũ.

Jesús ĩgũ buerārē buedoregũ iriudea
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Irasirigũ Jesús ĩgũ buerā pe mojōma pere su gubu peru pērebejarārē siiu neeō: “Yũ turari merā wātēa masakare ñajānerārē béowiurā waaka!” āri, ĩgũsā āārĩpererārē pērā dita dukawa iriuyupũ. ⁸ ĩgũsārē iriugũ, gajino baari, aju, niyeru āiadorebiriyupũ. ĩgũsā tuari yuku direta āiadoreyupũ. ⁹ ĩgũsā sāñarĩ merā dita waadoreyupũ. Gaji ĩgũsā surĩ sāñaburi āiadorebiriyupũ. ¹⁰ Āsũ āriyupũ:

—Sugũ musārē oārō bokatĩrĩñeāmakũ, ĩgũya wiita dujaka! Iri makārē wiri waarāgue iri wiire wirika! ¹¹ Su makā marā musārē gāamebirimakũ ĩārā, musā werenĩrĩrē péduabirimakũ ĩārā, iri makārē tariwāgā, iri makāma nikũwera musāya guburigue tuadeare mojēbēokōāka! ĩgũsā musārē gāamebiri waja irasirika, ĩgũsārē Marĩpũ wajamoāburire pémasĩburo, ārĩrā! Yũ musārē diayeta werea. Marĩpũ āārĩpererā ñerārē wajamoārĩnũ ejamakũ, Sodoma, Gomorra marārē wajamoārō nemorō ĩgũsārē wajamoāgukumi, āriyupũ.

¹² ĩgũ irasũ ārādero pũrũ, waakōāñurā. Waa, masakare: “Musā ñerō irideare bujawereka! Musā gũñarĩrē gorawayuka!” ārĩñurā. ¹³ Irasũ āārĩmakũ, wārā wātēa masakare ñajānerārē béowiñurā. Wārā pũrĩrikurārē uye merā wākā, tauñurā.

Juan masakare wāiyerimasũ boadea
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Āārĩperero marā masaka Jesús ĩgũ iriri kerere péseyakōāñurā. Herodes, Galilea nikũ marā opũde péyupũ. Irire pégũ, āsũ āriyupũ:

—Juan masakare wāiyerimasū boadigue masādi āārīkumi. Irasirigu turari merā wāri iri īmurīrē irikumi, ārīyupū.

¹⁵ Gajerā gapū ārīñurā:

—Īgū, Elías iripoegue Marīpaya kerere weredupuyudi āārīkumi.

Gajerā ārīñurā:

—Īgū, sugū iripoeguemū, Marīpaya kerere weredupuyudi irirosū āārīgū āārīkumi, ārīñurā.

¹⁶ Herodes irire pé, āsū ārīyupū:

—Īgū, Juan āārīkumi. Yū ĩgūrēta ĩgūya dipurure ditiťadorebū. Daporare dupaturi masākumi doja, ārīyupū.

¹⁷⁻¹⁸ Juan boaburi dupuyuro Herodes ĩgū pagūmū Felipe marāpore ēma, igore marāpokūdi āārīmī. Igo Herodías wāikūdeo āārīmó. ĩgū irasirimakū ĩā, Juan Herodere:

—Mū pagūmū marāpore marāpokūgū, Marīpu dorerire tarinūgāgū yāa, ārīdi āārīmī. ĩgū irasū ārīrī waja Herodes ĩgūyarā ūmarē Juārē peresu iridoredi āārīmī.

¹⁹⁻²⁰ Herodías gapū Juārē pūrīsūgū ĩādeo āārīmó. Irasirigo ĩgūrē wējēduadeo āārādimo. Herodes gapū Juārē: “Ōārīrē irigu, ōāgū āārīmī”, ārī gūña, būremurī merā ĩgūrē gūidi āārīmī. Juan weremakū pégu, būro gūñarikūdi āārīmī. Irasū gūñarikukeregū, ūsuyari merā ĩgū wererire pédi āārīmī. Irasirigu ĩgūrē wējēdorebiridi āārīmī. Irasirigo Herodías ĩgūrē wējēduakerego, wējēdoremasībirideo āārīmó. ²¹ Pūmū Herodías ĩgūrē wējēduadeo āārīsīā, ōārō bokadeo āārīmó. Herodes ĩgū deyoadeanu āārīmakū, ĩgūya nikū marā oparārē, ĩgūyarā surara oparārē, gajerā Galilea marā oparādere siu, ĩgūsā merā bosebaadi āārīmī. ²² ĩgū siuanerā merā baari taribugue baaripoe Herodías magō ñajāa, ĩgūsā ĩūrō baya ĩmudeo āārīmó. Igo baya ĩmumakū ĩārā, Herodes, ĩgū siuanerāde ūsuyanerā āārīmā. Irasirigu Herodes igore ārīdi āārīmī:

—Mū gāāmerīnorē sērēka yare! Mū sērērīrē murē sīgura, ārīdi āārīmī.

²³ Irasirigu iro āārīrā péuro: “Ārīgatoro marīrō mū sērērōsūta murē sīgukoa. Yū opari, yaa nikū āārīrī deko ejatuaropā murē sīgukoa”, ārīdi āārīmī. ²⁴ ĩgū irasū ārīmakū pégo, igo pago puro waa, sērēñadeo āārīmó:

—¿Ñeéonorē sērēgokuri yū?

—Juan masakare wāiyerimasūya dipurure sērēka! ārī yūjūdeo āārīmó.

²⁵ Igo pago irasū ārīmakū pégo, mata opu Herodes pūrogoe waa, ĩgūrē ārīdeo āārīmó:

—Daporata Juan masakare wāiyerimasūya dipurure ditiťá, soropa wāriipa merā sīmakū gāāmekoa.

²⁶ Igo irasū ārīmakū, opu Herodes būro būjaweredi āārīmī. ĩgū siuanerā péuro: “Mū sērērīrē murē sīgura”, ārādi āārīsīā, guyasīrīgū, igore: “Mū sērērīrē sībirikoa”, ārīmasībiridi āārīmī. ²⁷ Irasirigu mata ĩgūyagu surarare peresu iriri wiigū Juāya dipurure ditiťá āīwāgāridoregū iriudi āārīmī. ²⁸ Irasirigu surara irogue waa, Juāya dipurure ditiťá, soropa merā āīadi āārīmī. Āīja, Herodías magōrē wiadi āārīmī. ĩgū igore iripare wiamakū, ñeā, igo pagore āīa sīdeo āārīmó.

²⁹ Juan buerā ĩgūrē waadea kerere pérā, irogue waa, ĩgūya dupure āīwāgā, yāañurā.

Jesús cinco mil ámarē baari ejodea

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jesús ĩgũyare buedoregũ iriuanerā ĩgũ pũro goedujajarā, ĩgũsā iriadeare ĩgũsā masakare bueadeare werepeokōañurā.

³¹ ĩgũsā goedujajadero pũrũ, wārā masaka ĩgũsā pũro gāmeñajārā ejañurā. Irasirirā Jesús buerā baamasĩbiriñurā. Irasirigũ Jesús ĩgũsārē:

—Náka, marĩ dita masaka marĩrõgue siuñajārā! āriyupũ. ³² Irasirigũ Jesús ĩgũ buerā merā doódirugue mũriñajāa, ĩgũsā dita masaka marĩrõgue waakōañurā. ³³ ĩgũsā waamakũ ĩārā, wārā masaka Jesũre ĩāmasĩñurā.

Irasirirā āārĩpereri makārĩ marā maague waa, Jesús ejaburogue ũmajasiañurā. ³⁴ Jesús doódirugue sãñadi majānũgāja, wārā masakare ĩāyupũ. ĩgũsārē ĩāgũ: “ĩĩsā oveja sugũ ĩgũsārē koregũ opamerā irirosũ āārĩma”, ārĩ gũñayupũ. Irasirigũ ĩgũsārē bopoñarĩ merā ĩā, wārĩ buenũgāyupũ. ³⁵ Ñamika āārĩmakũ, Jesús buerā ĩgũ pũro waa, ĩgũrē ārĩñurā:

—Ōō masaka marĩrõgue āārā. Ñamikague āārĩsíaa. ³⁶ Irasirigũ masakare waadoreka! Makārĩgue, makārĩ tũroma wiirigue baari wajarirā waaburo. Marĩ õõguere baari opabea, ārĩñurā.

³⁷ Jesús gapũ:

—Mũsā ĩgũsārē baari sĩka! āriyupũ.

ĩgũ irasũ ārĩmakũ pérā:

—¿Gũa ĩgũsā baaburire wajarirā waamakũ gāāmekuri? ĩgũsā baaburi doscientos ñarĩ moā wajataropā wajakurokoa, ārĩñurā.

³⁸ Jesús ĩgũsārē āriyupũ:

—¿Dĩkũ pã duparu opari mũsā? ĩārā waaka!

—Jáu, ārĩ, baarire ĩārā waa:

—Su mojõma pã duparu āārā, waaĩ pērāta āārĩma, ārĩñurā.

³⁹ Irasirigũ Jesús ĩgũsārē āriyupũ:

—Masakare tá weka boje yebori dita doayodoreka! ⁴⁰ Irasirirā su yebore cien, gajĩ yebore cincuenta doajañurā. Āārĩpererā irasũ dita doajañurā. ⁴¹ ĩgũsā eja doaperemakũ, Jesús su mojõma pã duparu, pērā waairē āĩ, ũmũgasigue ĩāmu, Marĩpũre: “Mũrē usũyari sĩa”, āriyupũ. Ārĩ odo, iri pã duparure pea, ĩgũ buerārē sũyupũ, masakare gueredoregu. Waaĩdere irasũta iriyupũ, āārĩpererārē gueredoregu. ⁴² Irasirirā āārĩpererā õārõ baayapiakōañurā. ⁴³ Pũrũ ĩgũsā baaduáadeare Jesús buerā seasārā, pe mojõma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora utaudoboñurā. ⁴⁴ Pã duparure baanerā: nome, majirā keoña marĩrõ ũma direta keomakũ, cinco mil gora āārĩñurā.

Jesús deko weka waadea

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Pũrũ Jesús ĩgũ buerārē doódirugue mũriñajāadore, Betsaida wāĩkuri makāgue ĩgũ dupuyuro taribujadoreyupũ. ĩgũsā taribujaripoe Jesús masakare: “Ōārõ waaka!” ārĩ seretuyupũ. ⁴⁶ Seretu odo, buúrũgue Marĩpũre sērēgũ mũriyupũ. ⁴⁷ Naĩwāgāriripoe Jesús suguta buúru wekague āārĩyupũ. ĩgũ buerā gapũ ditaru dekogora āārĩñurā. ⁴⁸ Mirũ ĩgũsārē taribujamasĩña marĩrõ ĩgũsā diaye wējēpumakũ ĩāyupũ Jesús. Pũrũ boyo mũriřiripoe ditarugue buaja, deko weka ĩgũsā pũro aarĩ, ejanũgā, ĩgũsārē tariwāgābu irirosũ iriyupũ. ⁴⁹ ĩgũ irasũ deko weka ejanũgāmakũ ĩārā: “Masakũ boadi wātĩ āārĩmi”, ārĩ gũña, bũro gũkari merā gainĩñurā.

50 Āārīpererā Īgūrē ĩārā, buro gukañurā. Īgūsā gukamakū ĩāgū, mata Jesús ĩgūsārē ārīyupū:

—Gũñaturaka! Yuta āārā. Güimerāta!

51 Īgū irasū āradero pũũ, ĩgūsā sãñadiru doódirugue mũrĩñajáyupũ. Īgū mũrĩñajámakũta, mirũ toekõáyuro. Irasū waamakū ĩārā, ĩāgukatariakõañurā. 52 Īgū pã duparure Marĩpũ turari merā iri ĩmuadeare pemasĩbiriñurā. Īgüyamarē õārõ pemasĩturabiriñurā.

Jesús Genesaret marārē pũrĩrikurārē taudea
(Mt 14.34-36)

53 Jesús doódirugue mũrĩñajámakũ, ĩgū merā taribuja, Genesaret* wãĩkuri nikũgue eja, doódirure siatũpau majãkõañurā. 54 Īgūsā majámakũ, mata masaka Jesũre ĩãmasĩñurā. 55 Irasirirā ĩgūsāya nikũ āārīpererogue ũmawãgã, pũrĩrikurārē ĩgūsā peyari merāta ĩgū āārĩrõgue āĩjañurā. 56 Āārīperero ĩgū waaró ĩgū ejaburi dupuyuro paga makãrĩ marā, mũtã makãrĩgã marā, makãrĩ turo marāde pũrĩrikurārē wiiri disiparorigue āĩwiupiñurā. Īgūsā pũro ĩgū ejamakū ĩã, ĩgūrē:

—Mũya suriro yuwa direta ĩgūsārē moãñadoreka! ãrĩ sērēñurā. Irasirirā āārīpererā ĩgūya surĩrore moãñarā ĩgūsā pũrĩrikuadeare tarisũñurā.

7

Masakare ñerā waamakū iririre buedea
(Mt 15.1-20)

1 Pũũ fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasãde Jerusalẽgue āārãnerā eja, Jesús pũro nerēñurā. 2 Irasū nerērā, ĩgūsā: “Baaburi dupuyuro mojõkoeka!” ārĩdeare surãyeri Jesús buerā mojõkoero marĩrõ baamakū ĩārā, ĩgūsārē werewuañurā. 3 Fariseo bumarā, āārīpererā judío masaka ĩgūsā ñekũsãmarā iriunaderosũ ĩgūsāya mojõrĩrē mojõkoepũrori baanañurā. 4 Īgūsā baari duarogue ejanerãde mojõkoepũrorisĩã, baanañurā. Wãri gaji ĩgūsā ñekũsãmarā iriunadeare irituyañurā. Irasirirā ĩgūsā ñekũsãmarā: “Āsũ dita irika!” ārĩdeare irirā, ĩgūsā iirĩriduparure, ĩgūsā iirĩburi duripĩriduparure, ĩgūsāya kõmesororire, ĩgūsā doaripērĩrē koenañurā. 5 Irasirirā fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasãde Jesũre ãsũ ãrĩ sērēñãñurā:

—¿Nasirirā mũ buerā marĩ ñekũsãmarā iriunaderosũ baaburi dupuyuro mojõkoeberi? ārĩñurā.

6 Jesús ĩgūsārē ārīyupū:

—Mũsã masaka ĩãberogue ñerõ iririkurā, irigatorikurā āārā. Iripoegue Marĩpũya kerere weredupuyudi Isaías mũsã dapora irigatorire gojagu, diayeta ãsũ ãrĩ gojadi āārĩmĩ:

Masaka ĩgūsāya disi merā yure õārõ werenĩkererā, ĩgūsāya gũñarĩgue yure neõ bũremubema.

7 Irasiro ĩgūsā yure bũremurā nerērĩ wajamãa. Īgūsā bueri, yũ doreri meta āārā. Masaka doreri āārā, ārĩ gojadi āārĩmĩ.*

8 Irasirirā mũsã ñekũsãmarā iriunaderosũ irimurā Marĩpũ dorerire pirikõãã, ārīyupũ Jesús.

9 Āsũ ārĩnemoyupũ doja:

* 6:53 Genesaret wãĩkuri nikũ, Galilea wãĩkuri ditaru turo āārīyuro. ✧ 7:7 Is 29.13

—Musā ñekūsāmarā doredeare irituyarā, Marīpu doreri gapure béokōāa. ¹⁰ Iripoegue Moisés āsū ārī gojadi āārīmī: “Mupure, mupore buremuka! Sugu ĩgū pagusāmarārē ñerō werenīgū wējēdoresūgukumi”, ārī gojadi āārīmī. ¹¹ Musā gapu masakare āsū ārī buea: “Sugu ĩgū pagure, o ĩgū pagore: ‘Yū musārē siboadeare Marīpure sipeokōābu. Irasirigū musārē iritamumasībirikoa’, ārīmakū ōāgorāa”, ārī buea. ¹² Musā masakare irasū ārī buerā, masakare ĩgūsā pagusāmarārē iritamubirimakū yāa. ¹³ Irasirirā musā ñekūsāmarā pīdeare gajerārē irire irituyadorerā, ĩgūsārē Marīpu doreri gapure ubu ĩāmakū yāa. Gaji wāri irinorē yāa, ārīyupu Jesús fariseo bumarārē.

¹⁴ Irasū ārī odo, Jesús masakare siiu, āsū ārīyupu:

—Yū wererire āārīpererā ōārō pékūīnū, péka! ¹⁵ Masakaya disigue ñajāri ĩgūsārē ñerā waamakū iribeā. ĩgūsāya disi wiriri gapu, ĩgūsārē ñerā waamakū yāa. ¹⁶ Gānipūrī oparā, yū wererire péduripīka! ārīyupu. ¹⁷ Puru Jesús masaka merā āārādi, wiigüe ñajākōāyupu. Irogue ĩgū buerā ĩgū keori merā wereadeare sērēñañurā. ¹⁸ ĩgūsā sērēñamakū pégu, ārīyupu:

—¿Musāde pémasīberi dapa? Āārīpereri baari masakaya disigue ñajāri, ĩgūsārē ñerā waamakū irimasībea. ¿Irire pémasīberi musā? ¹⁹ ĩgūsā baadea ĩgūsā gūñarīgue ñajābea. ĩgūsāya paru gapu ñajāa, puru tariwiria, ārīyupu. Irire ārīgū: “Āārīpereri baari ōārī āārā”, ārīgū iriyupu. ²⁰ Gaji ārīnemoyupu doja:

—Masaka ĩgūsā gūñarīguere opari gapu, ĩgūsārē ñerā waamakū yāa. ²¹ ĩgūsā gūñarīgue ñerī oparā, āsū āārīma. Ñerī gūñarā, gajerā marāposā nomerē gāmebirarā, nome merā ñerī iririkurā, masakare wējēbéorā, ²² gajerāyare yajarā, gajigū oparinorē baro haribejarā, gajerārē ñerō irirā, ārīgatorā, ñerā, gajino oparārē ĩaturirā, gajerārē ñerō kere wererā, “Gajerā nemorō āārā yū”, ārī gūñakererā pémasīrī marīrō irirā āārīma. ²³ Iri āārīpereri ñerī masaka gūñarīgue opari ĩgūsārē ñerā waamakū yāa, ārīyupu Jesús ĩgū buerārē.

*Judío masako āārībeo Jesúre buremudea
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Puru Jesús iro āārādi waa, Tiro, Sidón wāikuri makārī turogue ejayupu. Irogue eja, su wiigüe ñajāyupu masaka ĩgū āārīrōrē masībirikōāburo, ārīgū. Irasirikeregu, masīkōāsūyupu. ²⁵ Sugo nomeō wātī ñajāsūdeo pago ĩgū ejadeare pégo, mata ĩgū puro waa, ĩgūya guburi puro ñadukupuri merā ejamejāyupu. ²⁶ Igo judío masako āārībeo āārīyupu. Igo deyoadea makā Sirofenicia wāikuri makā āārīyuro. Jesús puro ñadukupuri merā ejamejāja, ĩgūrē sērēyupu:

—Wātīrē béowiuka yū magōrē! ārīyupu. ²⁷ Jesús igore ārīyupu:

—Wii opu pūrā baarire ēma, diayéare ejomakū ōābea.

²⁸ Igo ĩgūrē yujuyupu:

—Irasūta āārā yū Opur. Irasū āārīkererupu, diayéagueta baari peyaro doka majīrā baawasiridijurire baaboema, ārīyupu.

²⁹ Jesús igore ārīyupu:

—Mū ōārō yujūna. Irasirigo mūya wiigüe goedujāaka! Wātī mū magōrē ñajādi wirisiami, ārīyupu.

³⁰ ĩgū irasū āārādeore puru, igoya wiigüe goedujāa, igo magōrē peyarogue oyagore bokajayupu. Wātī igore ñajādi wiriasayupu. Irasirigo tariyupu.

Jesús sugũ werenírĩ kukugũre gãmipũ pébire taudea

³¹ Jesús Tiro wáikuri makã turogue aãrãdi dupaturi wiri, Sidón wáikuri makãrẽ tariwãgã, Decápolis wáikuri nikũrẽ tariwere, Galilea wáikuri ditarugue ejayupũ doja. ³² Irogue ejamakũ iã, iro marã sugũ gãmipũ pébire werenírĩ kukugũre Jesús puro aãa:

—Mũya mojõrĩ merã ñapeoka ìgũrẽ! ãrĩ sërẽñurã. ³³ Irasirigũ Jesús masaka iãbero gapũ ìgũrẽ aãa, mojõsũrĩ merã pébiya gãmipũrĩrẽ soesóo, síku eoepo, ìgũya nedirure moãñayupũ. ³⁴ Puru ùmugasigũe iãmu, siuñajãñugãja, ãsũ ãrĩyupũ:

—Efata! ãrĩyupũ. “Efata”, ãrĩrõ: “Toyoka!” ãrĩduaro yáa.

³⁵ Ìgũ irasũ ãrĩmakũta, pébiya gãmipũrĩ toyoakõãyuro. Mata ìgũya nediru turadea niirõãmakũ, õãrõ werenímasĩyupũ. ³⁶ Jesús gapũ ìgũrẽ taumakũ iãnerãrẽ: “Gajerãrẽ werebirikõãka!” ãrĩyupũ. Ìgũ: “Werebirigorakõãka!” ãrĩkerepuru, ìgũsã gapũ gajerãrẽ werepeokõãñurã. ³⁷ Buro iãguka, usuyari merã ãsũ ãrĩñurã:

—Aãrĩpererire õãrõ yámi. Gãmipũ pémerãrẽ õãrõ pémakũ yámi. Werenímasĩmerãdere õãrõ werenímasĩmakũ yámi, ãrĩñurã.

8

Jesús cuatro mil ùmarẽ baari ejodea

(Mt 15.32-39)

¹ Purgũ dupaturi wãrã masaka Jesús purogue nerẽanerãrẽ baari pere-makũ iãgũ, ìgũ buerãrẽ siiu, ãrĩyupũ:

² —Ùrenugora waáa, iĩsã masaka yũ merã aãrĩrõ. Ìgũsãrẽ baari pereakõãa. Irasirigũ ìgũsãrẽ bopoñarĩ merã iãa. ³ Surãyeri yoarogue aarinerã aãrĩmã. Ìgũsã baamerãrẽta ìgũsãya wiirigũe goedujáadoremakũ, maa dekota turabiriakõãbokuma, ãrĩyupũ.

⁴ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ìgũ buerã yũjuñurã:

—¿Nasirisã, õõ masaka marĩrõguere baari boka ejobokuri marĩ ìgũsãrẽ?

⁵ Jesús ìgũsãrẽ sërẽñayupũ:

—¿Diĩkũ pã duparu opari mũsã?

—Su mojõma pere gajĩ mojõ peru pẽrẽbejari duparu opáa, ãrĩ yũjuñurã.

⁶ Irasirigũ Jesús masakare yebague doadore, iri pã duparure ãĩ, Marĩpũre: “Mũrẽ usuyari sĩa”, ãrĩyupũ. Irasiri odo, pã duparure pea, ìgũ buerãrẽ sĩyupũ, masakare gueredoregũ. ⁷ Waaigãdere mérãgã opañurã. Jesús ìgũsãgãrẽ ãĩ, Marĩpũre: “Mũrẽ usuyari sĩa”, ãrĩ, iridere ìgũ buerãrẽ masakare gueredoreyupũ. ⁸ Aãrĩpererã irire baayapiakõãñurã. Purgũ ìgũsã baadũadeare Jesús buerã su mojõma pere gajĩ mojõ peru pẽrẽbejari puuiri seasã utũdoboñurã. ⁹ Iro baanerã: nome, majirã keoña marĩrõ ùma direta keomakũ, cuatro mil gora aãrĩñurã. ¹⁰ Purgũ Jesús ìgũsãrẽ seretu, ìgũ buerã merã doódirugue mũrĩñajãa, Dalmanuta wáikuri makã turogue waayupũ.

Fariseo bumarã Jesũre Marĩpũ turari merã iri ìmudoredea

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Purgũ fariseo bumarã Jesús merã werenírã ejañurã. Irasũ ejarã: “Marĩpũ turari merã iri ìmurĩrẽ irika!” ãrĩñurã. “Ìgũ irire irimasĩbi, Marĩpũ iriudi meta aãrĩmi”, ãrĩduarã, irasũ ãrĩñurã. ¹² Ìgũsã irasiridore-makũ pégu, Jesús bure bũjawereri merã siuñajãñugãja, ãrĩyupũ:

—Musā datora marā masaka, ¿nasirimurā Marīpu turari merā iri ĩmurīrē ĩāduari? Diayeta musārē werea. Marīpu turari merā iri ĩmurīrē musā ĩūrō neō iribirikoa, āriyupu.

¹³ ĩgūsārē irasū āri odo, ĩgūsā iro nūrōta, doódirugue murīñajāa, ditaru sikoepugue taribujakōāyupu ĩgū buerā merā.

Jesús Fariseo bumarā, Herodeya bumarā ñerī buerire weredea
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Iroque taribujarā, ĩgūsā baaburire kātikōāñurā. Doódirugue suruta pā opañurā. ¹⁵ Irasirigu Jesús ĩgūsārē gopeyari merā wereyupu:

—Fariseo bumarā, Herodeyarāya pā wemasārī morērīrē oārō pémasīka! āriyupu.

¹⁶ ĩgū buerā gapu ĩgū irasū āriñrē pémasīmerā, ĩgūsā basi āsū āri gāme werenīñurā:

—Marī pā opabirimakū ĩāgū, irasū āriñkumi, āriññurā.

¹⁷ Jesús, ĩgūsā irasū āriñrē masīkōāyupu. Irasirigu ĩgūsārē āriyupu:

—¿Nasirirā: “Pā opabea”, āri gāme werenirī? ¿Masīberi? ¿Pémasīberi musā dapa? ¹⁸ ¿Koye opakrerā, ĩāberi? ¿Gāmipūrī opakrerā, péberi? ¿Yu irideare gūñaberi musā? ¹⁹ ¿Yu cinco mil masaka ũmarē pe mojōma pā duparure yu dukawa sīdeare gūñaberi? ĩgūsā baayapiadero puru, ¿díku puuiri ĩgūsā baadūáadeare seasā utudobori? āriyupu Jesús.

—Pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuiri, āri yajūñurā.

²⁰ ĩgūsā irasū āriñmakū pégu:

—Puru su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari pā duparure cuatro mil masakare yu sīdero puru, ¿díku puuiri ĩgūsā baadūáadeare seasā utudobori?

—Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari puuiri, āri yajūñurā.

²¹ ĩgūsā irasū āri yajūmakū, ĩgūsārē:

—¿Musā irire gūñakererā, pémasīberi dapa? āriyupu Jesús.

Jesús Betsaidamurē koye ĩābire taudea

²² Ditarure taribuja, puru Betsaida wāikuri makārē ejañurā. ĩgūsā iroque ejamakū ĩārā, iro marā sugu koye ĩābire Jesús puro āia:

—Muya mojō merā moañaka, ĩgūrē taridoregu! āri, burō sērēñurā.

²³ ĩgūsā irasū āriñmakū pégu, Jesús koye ĩābiya mojōrē ñeā, iri makā turogue ĩgūrē tūāwāgā, síku merā ĩgūya koyere eopeoyupu. Irasiri odo, ĩgūya mojōrī merā ĩgūrē ñapeo:

—¿Murē gajino deyori? āri sērēñayupu Jesús. ²⁴ ĩgū ĩāpā, ĩādiyupu. Irasirigu Jesúre:

—Masakare ĩādāa. ĩgūsā yuku irirosū deyorā waanamakū ĩāa, āriyupu.

²⁵ ĩgū irasū āriñmakū, Jesús dupaturi ĩgūya mojōrī merā ĩgūya koyere ñapeoyupu doja. Iropāgueta āārīpereri oārō deyoyuro ĩgū ĩāmakū.

²⁶ Irasirigu Jesús ĩgūrē:

—Muya wiigue diayeta goedujáakōāka! Makāguere waabirikōāka! I murē yu iriadeare gajerā masakare iro āārīrārē werebirikōāka! āriyupu.

Pedro Jesúre: “Mu Cristo āārā”, āri weredea
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Puru Jesús ĩgū buerā merā Cesarea Filipino wāikuri makā turo āārīrī makārīgue waañurā. Maa waagú, ĩgū buerārē āsū āri sērēñayupu:

—Masaka yare, ¿naásū āri gūñarī? āriyupu.

28 Īgũ buerã ĩgũrẽ yũũñurã:

—Surãyeri mũrẽ: “Juan, masakare wãiyerimasũ ããrĩmi”, ãrĩma. Gajerã: “Elías ããrĩmi”, gajerã: “Marĩpũya kerere weredupuyurimasã merãmu ããrĩmi”, ãrĩma, ãrĩñurã.

29 —Mũsãkoa yũre, ¿naásũ gũñarĩ? ãrĩ sërẽñayurũ.

Pedro ĩgũrẽ yũjũyurũ:

—Mũ, Marĩpũ iriudi, Cristo ããrã, ãrĩyurũ.

30 Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Jesũs ĩgũsãrẽ:

—Yũ ããrĩrikũrere gajerãrẽ werebirikõãka! ãrĩyurũ.

Jesũs ĩgũ boaburire weredea

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Pũrũ ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ buenũgãyurũ:

—Yũ ããrĩpererã tĩgũ bũro ñerõ tarigũkoa. Judío masaka mũrã, paía oparã, Moisés gojadeare buerimasã yũre gããmemerã yũre wẽjẽrãkuma. Yũre wẽjẽkerepũrũ, urenũ waaró merã masãgũkoa doja, ãrĩyurũ Jesũs.

32 Īgũsãrẽ pẽmasĩma õãrõ wereyurũ. Īgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgũ, Pedro gapũ Jesũre gajero gapũ ãĩjanũgã, ĩgũrẽ turaro merã: “Irire ãrĩbirikõãka!” ãrĩyurũ. 33 Jesũs gapũ gãmegoronũgã, ĩgũ buerãrẽ ĩã, Pedrore ãrĩyurũ:

—Satanás, yũ pũrore wirika! Mũ, Marĩpũ yũre dorerire kãmutadũagu yãa. Mũ gũñarĩ, Marĩpũ gũñarĩ ããrĩbea. Masaka gũñarõsũ gũñãa mũ, ãrĩyurũ.

34 Irasũ ãrĩ odo, masakare, ĩgũ buerãrẽ siiu, ãrĩyurũ:

—Sugũ yũre tũyadũagu ĩgũ iridũarire piriburo. Irasirigũ yũre tũyari waja curusague pábiatũ wẽjẽsũbu irirosũ ããrĩkeregũ, neõ piriro marĩrõ yũre tũyanĩkõãburo. 35 Sugũ i ãmũgue ĩgũya okari direta maĩgũ, peamegue waagũkumi. Gajigũ yũre bũremugũ, Marĩpũ masakare tauri kerere ĩgũ wereri waja gajerã ĩgũrẽ wẽjẽkerepũrũ, ĩgũ gapũ tarigũkumi. 36 Sugũ masakũ i ãmũmarẽ ããrĩpereri opakeregũ, ĩgũ boari pũrũ waaburi gapũre gũñabiri waja peamegue waagũ, õãrĩrẽ neõ wajatabirikumi. 37 Irasirigũ peameguere wiridũagu, i ãmũ opari merã neõ wajarimasĩbirikumi. 38 Dapora marã ñerã Marĩpũre gããmemerã ããrĩma. Noó yũre, yũ werenĩrĩrẽ masĩkererã, gũyasĩrĩrĩ merã yũre: “Masĩbea”, ãrĩmakũ, yũde gũyasĩrĩrĩ merã ĩgũsãrẽ: “Masĩbea”, ãrĩgũkoa. Yũ ããrĩpererã tĩgũ, Yũpũ gosewasiriri merã, ĩgũrẽ wereboerã õãrã merã i ãmũguere dupaturi aarigũ, yũre gũyasĩrĩnerãrẽ yũde gũyasĩrĩgũkoa, ãrĩ wereyurũ Jesũs ĩgũsãrẽ.

9

1 Jesũs ãrĩnemoyurũ doja:

—Diyeta mũsãrẽ werea. Surãyeri mũsã õõguere ããrĩrã, mũsã boaburo dupuyuro, Marĩpũ ĩgũ turaro merã ĩgũyarãrẽ doreri aarimakũ ĩãrãkoa, ãrĩyurũ.

Jesũs ĩgũ deyori gorawayudea

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Jesũs, su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarinurĩ pũrũ Pedrore, Santiagore, Juãrẽ ãmarĩ buũrugue ĩgũsã direta siiu mũrĩayurũ. Irogue ĩgũsã ĩũrõ ĩgũ deyori gorawayuakõãyurũ. 3 ĩgũya surĩro goseriñe, õãrõ borero waayuro. Neõ sugo nomeõ surĩ koeo irasũ boreri waamakũ irimasĩgõ mámo. 4 Irasũ waaripoeta iripoegue marã Moisés, Elías deyoanũgã, Jesũs

merã weretamunímakū ìãñurã. ⁵⁻⁶ Irasirirã buru güññurã. Pedro naásũ arímasĩbirisĩã, Jesúre:

—Guare buegu, marĩ õõ aãrĩmakū õãtaridũãã. Irasirirã ure wiigã irirãra. Mũya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irirãra, arĩyupu. ⁷ Igũ irasũ arĩripoe su yebo mikãyebo dijari igũsãrẽ túbiakõãyuro. Iri yebo poekague Marĩpu ãsũ arĩ werenímakū péñurã:

—Ĩi yu magũ, yu maĩgũ aãrĩmi. Igũrẽ õãrõ péka!

⁸ Irasũ arĩmakū, Pedrosã gãmenugã ìũrã, Moisére, Elíare ìãbiriñurã. Jesús direta nĩmakū ìãñurã.

⁹ Pũru Jesús buũru wekague igũrẽ waamakū ìãdeare: “Gajerãrẽ werebirikõãka!” arĩ dijariyupu.

—Yu aãrĩpererã tĩgũ boa, masãdero pũrugue irire gajerãrẽ wereka! arĩyupu. ¹⁰ Irasirirã Igũ doreaderosũta gajerãrẽ werebirikererã, igũsã basi gãme ãsũ arĩ sërẽñañurã:

—“Yu boa, masãdero pũru”, arĩgũ, ¿nasirigu irasũ arãyuri? arĩñurã. ¹¹ Irasirirã Jesúre ãsũ arĩ sërẽñañurã:

—¿Nasirirã Moisés gojadeare buerimasã: “Cristo, Marĩpu iriubu aariburi dupuyuro Elías aaripũrorigukumi”, arĩrĩ? arĩ sërẽñañurã.

¹² Jesús igũsãrẽ yũjuyupu:

—Mũsã arĩrõsũta Elíata aaripũrorigukumi, aãrĩpererire ãmuyubu. Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue yare aãrĩpererã tĩgũrẽ waaburire ãsũ arĩ gojasũdero aãrĩbũ:

Ígũta buru ñerõ tarigukumi. Masaka igũrẽ gããmebirikuma, arĩ gojasũdero aãrĩbũ.*

¹³ Yu gapũ mũsãrẽ: “Elías ejasiami”, arã. Igũ irasũ ejamakū, masaka igũsã gããmerõ iridũarire igũrẽ ñerõ irima. Igũrẽ waaburire iripoegue Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta igũrẽ irisiana, arĩyupu Jesús Pedrosãrẽ.

*Jesús sugũ majĩgũrẽ wãtĩ ñajãsũdire taudea
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Jesús Pedrosã merã buũrugue aãrãdi dijajagu, gajerã igũ buerã pũro wãrã masaka nerẽanerãrẽ bokajayupu. Moisés gojadeare buerimasãde aãrĩñurã. Igũ buerã merã gãme guaseorã iriñurã. ¹⁵ Pũru Jesúre ìãrã, aãrĩpererã ìãgũka, Igũ pũro ùmawãgã, igũrẽ õãdoreñurã.

¹⁶ Jesús igũ buerãrẽ:

—¿Ñeénorẽ gãme guaseoari, mũsã igũsã merã? arĩ sërẽñayupu.

¹⁷ Igũ sërẽñamakū pégu, sugũ igũsã watope aãrĩgũ Jesúre arĩyupu:

—Buegu, mũrẽ yu magũrẽ wãtĩ ñajãsũdire aĩriabu. Wãtĩ igũrẽ werenĩbirimakū irinami. ¹⁸ Noó igũ waaró wãtĩ igũrẽ yebague ñeã meépiunokõãmi. Igũ irasirimakū igũya disigue sũmu wiri, igũya guikare kũrĩduútũta, buanokõãmi. Yu mũ buerãrẽ: “Majĩgũrẽ wãtĩrẽ beówiubosaka!” arãdabu. Neõ bokatũbirama, arĩyupu.

¹⁹ Jesús igũsãrẽ arĩyupu:

—Mũsã yare bũremurĩ opabirigorakõãã. ¿Noópã yoaripoe mũsã merã aãrĩgũkuri? ¿Noópã yoaripoe mũsã yare bũremubirire güñnaturagukuri? Majĩgũrẽ õõ gapũ aĩrika! arĩyupu.

* 9:12 Is 53.2-3

²⁰ Irasirirā majīgūrē Jesús p̄uro āīāñurā. Īgū p̄uro āījamakū, wātī Jesúre ĩāgū, majīgūrē narada, yebague tūrūjamejā, sūmutumakū iriyup̄u. ²¹ Irasū waamakū ĩāgū, Jesús Īgū pagure sērēñayup̄u:

—¿Díípoegue āsū waanugārī Īgū? āriyup̄u.

Īgū pagu yujuyup̄u:

—Majīgūgāgueta irasū āārīmī. ²² Wātī Īgūrē wējēduagu peamegue meémejā, diaguedere meébiamakū irinami. Irasirigū m̄u guare iritamumasīgū, bopoñarī merā ĩā, guare iritamuka! āriyup̄u Jesúre.

²³ Jesús āriyup̄u Īgūrē:

—Marīp̄u, m̄u yure b̄uremumakū ĩāgū, m̄uya āārīburire irigū, āārīpererire irimasīmi, āriyup̄u.

²⁴ Īgū irasū ārimakū pégu, majīgū pagu āsū āri gainiyup̄u:

—M̄urē b̄uremua. Nemorō b̄uremumakū irika yure! āriyup̄u.

²⁵ Jesús, wárā masaka Īgūsā p̄uro ūma nerēmakū ĩāgū, wātīrē wiridoreyup̄u:

—Īi majīgūrē werenībirimakū, pébirimakū iridi Īgūrē wirika! Dupaturi Īgūrē ñajābīta pama! āriyup̄u.

²⁶ Īgū irasū ārimakū pégu, wātī gainí, majīgūrē b̄uro naradari merā yebague tūrūjamejāmakū, kōmoadi irirosū waamakū irisīā, Īgūrē wiriyup̄u. Irasū waamakū ĩārā, āārīpererā masaka: “Kōmoakōāmi”, āriñurā. ²⁷ Jesús Īgūya mojōrē ñeā, Īgūrē tūāwāgūnūmakū, wāgānugāyup̄u.

²⁸ P̄uru Jesús, wiigue ñajājamakū, Īgū buerā masaka péberogue Īgūrē sērēñañurā:

—¿Nasirirā gua gapu wātīrē béowiumasībirayuri?

²⁹ Jesús Īgūsārē yujuyup̄u:

—Īino wātīrē béowiuduarā, bereri merā Marīp̄ure b̄uro sērērō gāamea, āriyup̄u.

Jesús Īgū boaburire werenemodea

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹ P̄uru Jesús irogue āārādi Īgū buerā merā waa, Galilea nikūgue tariwerewāgāyup̄u. Īgū waaróre gajerā masīmakū gāāmebiradiyup̄u. Īgū buerārē buegu irasiriyup̄u. Āsū āri bueyup̄u Īgūsārē:

—Masaka yure āārīpererā tīgūrē ñeā, gajerāguere wējēdorerā wiarākuma. Īgūsā yure wējēadero p̄uru, uren̄u waaró merā masāgukoa doja, āriyup̄u. ³² Īgū irasū ārīrīrē Īgūsā gapu pémasībiriñurā. Pémasībirikererā, Īgūrē guirā: “¿Naásū ārīduagu iriari, irasū āriḡū?” āri sērēñabiriñurā.

Jesús suḡu gajerā nemorō āārīḡūyamarē weredeā

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jesús Capernaugue eja, p̄uru wiigue ñajāja, Īgū buerārē sērēñayup̄u:

—Musā maa aarirā, ¿ñeēnorē gāme werení guaseowāgārīrā iriari? āriyup̄u.

³⁴ Īgū irasū ārimakū pérā, yujubiriñurā. Maa aarirā, Īgūsā basi: “¿Noā marī watopere āārīpererā nemorō āārīḡukuri?” āri werení guaseowāgārīrā iriñurā. Irasirirā Jesúre yujubiriñurā. ³⁵ Īgūsā yujubirimakū ĩāgū, Jesús eja doaja, Īgū buerā pe mojóma pere su gubu peru p̄erēbejarārē siiu, āsū āriyup̄u:

—Sugu āārīpererārē doregu āārīduagu āārīpererārē moāboegu irirosū āārīpererārē iritamurō gāāmea, ārīyupu.

³⁶ Irasū ārī, majīgūrē ĩgūsā dekogue āinū, ĩgūrē kōā, ĩgūya gosowekague āīpeo, ārīyupu:

³⁷—Sugu yaagure ĩ majīgū irirosū āārīgūrē ōārō bokatīrīñeāgū yudere bokatīrīñeāmi. Yure bokatīrīñeāgū yu direta bokatīrīñeāgū meta yāmi. Yupu yure iriuidere bokatīrīñeāmi, ārīyupu Jesús.

*Jesús: “Marīrē ĩaturibi, marī merāmū āārīmi”, ārī weredea
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)*

³⁸ Pūru Juan Jesúre ārīyupu:

—Gūare buegu, sugu masakū mū wāi merā wātēārē: “Wirika mūsā ñājādire!” ārī béowiumakū ĩābu. ĩgū, marī merā āārībirimakū ĩārā, ĩgūrē: “Īrire neō irinemobirikōāka!” ārābu, ārīyupu.

³⁹ Jesús gapu ārīyupu:

—Kāmutabirikōāka ĩgūrē! Neō sugu yu wāi merā gajino iri ĩmugū, pūru yure ñerō werenibirikumi. ⁴⁰ Marīrē ĩaturibi, marī merāmūta āārīmi. ⁴¹ Diayeta mūsārē werea. Mūsārē: “Cristoyarā āārīma”, ārī, mūsārē deko tīārānorē diayeta Marīpu ĩgūsārē wajatari opamakū irigukumi.

*Gajerārē ñerō irimakū iribirikōāka! ārī weredea
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴² ‘Sugu yure būremurārē ĩ majīgū irirosū āārīrārē ñerō irimakū irigūno, būro wajamoāsūngukumi. Irasiriro, ĩgū gajerārē ñerō irimakū iriburi dupuyuro masaka ĩgūrē wāriye ūtāye merā wānugūgue siasiu, wādiyague meéyomakū ōāboko. ⁴³ Irasirirā mūsāya mojō merā ñerō irirā, iri mojōrē dititā béorosū ñerō iririre pirika! Su mojō merāta Marīpu pūrogo waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu pērebiri peamegue béosūrākuma. ĩgūsā pe mojō opakērerā, irogo waamakū ñetarirokoa. Iroguere peame neō yaribirikoa. ⁴⁴ Beka irogo waarārē baanīkōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁵ ‘Mūsāya gubu merā ñerō irirā, iri gubure dititā béorosū ñerō iririre pirika! Su gubu merāta, Marīpu pūrogo waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu pērebiri peamegue béosūrākuma. ĩgūsā pe gubu opakērerā, irogo waamakū ñetarirokoa. Iroguere peame neō yaribirikoa. ⁴⁶ Beka irogo waarārē baanīkōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁷ ‘Mūsāya koyeru merā ĩā, ñerō irirā, iririre gorewea, béorosū ñerō iririre pirika! Su koyeruta opakērerā, Marīpu ĩgūyarārē dorerogoe waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu pērebiri peamegue béosūrākuma. ĩgūsā pe koyegueta opakērerā, irogo waamakū ñetarirokoa. ⁴⁸ Beka irogo waarārē baanīkōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁹ ‘Īmūguere āārīpererā Marīpūre būremurā moā okari irirosū āārīrā, peamegue ūjū pūrīsūrōsū ñerō tariri merā ōārō āārīrākuma. ⁵⁰ Moā okamakū ōāgorāa. Irasirirā gajerā merā ōārō āārīrā moā okari irirosū āārā. Moā okadea okabirimakū, dupaturi okamakū irimasībirikoa. Irasirirā moā okari irirosū āārīka! Gajerā merā ōārō āārīnīkōāka! ārī wereyupu Jesús ĩgūsārē.

10

Jesús masakare: “Mũsā marāposā nomerē béobirikōāka!” āri buedea (Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jesús Capernaugue āārīdi waa, Judea nikūgue eja, dia Jordán wāīkūdiya gaji koepugue ejayupu doja. Irogue wārā masaka ĩgū pūro nerēmakū ĩāgū, ĩgū irinarōsūta dupaturi ĩgūsārē bueyupu. ² ĩgū bueripoe fariseo bumarā Jesúre ñerī werenimākū iriduarā, āsū āri sērēñarā ejañurā: —Sugu masakū ĩgū marāpore béomakū, ¿marī doreri āārīkuri? ārīñurā.

³ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—¿Naásū doreyuri Moisés mũsārē?

⁴ ĩgū irasū ārīmakū, ĩgūrē āsū ārīñurā:

—“Sugu masakū ĩgū marāpore béoduagu: ‘I waja mũrē béoa’, āri gojari pūrē sīrō gāāmea”, āri gojadi āārīmí, ārīñurā.

⁵ ĩgūsā irasū ārīmakū, āsū ārīyupu Jesús:

—Mũsā ñekūsāmarā Marīpu dorerire iridwabirimakū ĩāgū: “ĩgūsā marāposā nomerē béoduarā, béokōāburo”, āri gojadi āārīmí Moisés. ⁶ ĩgū irasū āri gojakererupu, neōgoragueta Marīpu i ũmārē irigu, ũmāu, nomeō iridi āārīmí. ⁷ Sugu ũmāu ĩgū pagūsāmarārē wiri, ĩgū marāpo merā āārīgukumi. ⁸ Irasirirā ĩgūsā pērā āārīkererā, Marīpu ĩūrō su duputa irirosū āārīrākuma. Irasirirā pērā āārībema. Su duputa irirosū āārīma. ⁹ Marīpu ĩgūsārē su duputa irirosū āārīmakū iridero pūru, gajigu ĩgūsārē gāme béomakū iribirikōārō gāāmea, ārīyupu.

¹⁰ Jesús irasū āri odo, ĩgū buerā merā wiigüe ñajākōāyupu. Irogue ĩgū buerā irire sērēñanemoñurā doja. ¹¹ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Sugu masakū ĩgū marāpore béodi gajego merā marāpokugu, igo merā ñerō irigu yāmi. ¹² Nomeōde igo marāpore béogo, gajigu merā marāpokugo, ĩgū merā ñerō irigo yāmo, ārīyupu.

Jesús majīrāya āārīburire Marīpure sērēbosadea (Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Pūru masaka majīrārē Jesúre moañadorerā ĩgū pūro āijañurā. ĩgūsā āijamakū ĩārā, ĩgū buerā gapu ĩgūsārē bokatīrī: “ĩgūrē garibobirikōāka!” ārīñurā. ¹⁴ ĩgūsā irasū ārīmakū pégū, Jesús ĩgūsā merā gua, āsū ārīyupu:

—Majīrā yu pūrogu aariburo. Kāmutabirikōāka ĩgūsārē! Marīpu ĩgūyarārē dorerogue āārīmurā ĩsā majīrā yure usayari merā bokatīrīñeārā irirosū āārīma. ¹⁵ Diayeta mũsārē werea. ĩsā majīrā Marīpure ĩgūsā Opure gāāmerā irirosū āārīmerāno, ĩgūyarārē doreroguerē waabirikuma, ārīyupu.

¹⁶ Irasū āri odo, majīrārē āi, kōā, ĩgūsārē ñapeo, Marīpure ĩgūsāya āārīburire sērēbosayupu.

Sugu maamu wāri doebiri opagu Jesús merā werenídea (Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jesús irogue āārādi waaripoe sugu maamu ũmaja, ĩgū ñadukupuri merā Jesúya guburi pūro ejamejāja, sērēñayupu:

—Ōāgū buegu, yu ũmugasigüe perebiri okarire wajataduagu, ¿ñeénorē irigakuri? ārīyupu.

¹⁸ Jesús ĩgūrē yujuyupu:

—¿Nasirigu yure: “Ōāgū”, ārīrī? Marīpu suguta ōāgū āārīmí. ¹⁹ Mũ, ĩgū doreri pídeare masía: “Masakare wējēbirikōāka! Gajigu marāpo

merā ñerō iribirikōāka! Yajabirikōāka! Gajerā irideare ārīgatori merā werebirikōāka! Gajerāyare ārīgatori merā āibirikōāka! M̄ pagusāmarārē goepeyari merā buremuka!” ārī wereyup̄ Jesús ĩgūrē.

²⁰ Maam̄ Jesúre yujyup̄:

—Bueḡ, iri doreri āārīpererire majīgūgueta tarinugābiribu ȳ, ārīyup̄.

²¹ Jesús ĩgūrē maĩrī merā ĩā, āsū ārīyup̄:

—M̄rē su wāi ðayāa. M̄ oparire duaḡ waaka! M̄ duadea wajare boporārē s̄ika! Irasiriḡ ũm̄gasiguere wári ðārī opagukoa. Irasiri odo, ȳ merā aarika! ārīyup̄.

²² ĩgū irasū ārīmakū pégu, ĩgū wári oparire maĩsā, b̄ro b̄jowereri merā waakōāyup̄.

²³ ĩgū b̄jowereri merā waamakū ĩāgū, Jesús ĩgū buerārē ĩā, ārīyup̄:

—Wári doebiri oparārē Marīp̄ ĩgūyarārē doreroguere ĩgūsā waad̄amakū diasagorāa, ārīyup̄.

²⁴ ĩgū irasū ārīmakū, ĩgūsā gap̄ péguka, pémasĩbiriñurā. Jesús dupaturi werenemoyup̄ doja ĩgūsārē:

—Ȳ buerā, m̄sārē werea. Masaka: “Wári opari merā ðārō waarokoa ȳre”, ārī gūñarārē Marīp̄ ĩgūyarārē doreroguere ĩgūsā waamakū diasagorāa. ²⁵ Camellu awiru gobegāgue ñajātariweremasĩbirikumi. I nemorō, wári doebiri opagure Marīp̄ ĩgūyarārē doreroguere waamakū diasāa, ārīyup̄.

²⁶ ĩgū irasū ārīmakū pérā, nemorō péguka, ĩgūsā basi gāme s̄erēñanurā:

—Iro merē, ¿noā gap̄ Marīp̄ tausūmurā ĩgū p̄rogue waamurā āārībokuri? ārīñurā.

²⁷ Jesús ĩgūsārē ĩā, ārīyup̄:

—Masaka ĩgūsā basi ĩgūsā iriri merā Marīp̄ p̄rogue waamasĩbema. Marīp̄ dita ĩgūsārē ĩgū p̄ro āārīmurā waamakū irimasĩmi. ĩgū dita āārīpererire irimasĩmi, ārīyup̄.

²⁸ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro ĩgūrē ārīyup̄:

—Ḡa Op̄, ḡa m̄rē t̄yarā, āārīpereri ḡa opadeare pípeokōābu, ārīyup̄.

²⁹ Jesús yujyup̄:

—Diayeta m̄sārē werea. Ȳ merā Marīp̄yua kerere wererā waarā, ĩgūsāya wiirire, ĩgūsā pagup̄rārē, pagusāmarārē, p̄rārē, ĩgūsāya pooerire pípeorā, wári ðārī wajatarākuma. ³⁰ ĩgūsā iro dupuyuro opaderosū i ũm̄guere cien nemorō ĩgūsāya wiiri, ĩgūsā pagup̄rā, pagosā nome, p̄rā, ĩgūsāya pooeri oparākuma. ĩgūsā, yaarā āārīmakū ĩārā, gajerā ĩgūsārē ñerō tarimakū irikerep̄ḡ, wári ðārī wajatarākuma. I ũm̄ peremakū, ũm̄gasiguere perebiri okari oparākuma. ³¹ Wárā daporare wári oparā, p̄ruguere neō gajino opamerā dujarākuma. Opamerā gap̄, p̄ruguere wári oparā dujarākuma, ārīyup̄ Jesús.

Dupaturi Jesús ĩgū boaburire weredea

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² P̄ru Jesús Jerusalēgue waarí maague ĩgū buerā dupuyuro majāyup̄. ĩgū dupuyumakū ĩārā, ĩāgukakōāñurā. “¿Marīrē irogue naásū waarokuri?” ārī gūña, gūiri merā ĩgū p̄ru t̄yañurā. Irasiriḡ Jesús ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu peru p̄rēbejarārē siiu, ĩgūrē waaburire werenugāyup̄ doja:

33 —Ōārō péka! Marī Jerusalégue waarā yáa. Irogue yu āārīpererā tīgū, paía oparāguere, Moisés gojadeare buerimasāguere wiasūgukoa. Īgūsā yure: “Boaburo”, ārīrākuma. Irasirirā judío masaka āārīmerāguere wiarākuma. 34 Īgūsā yure burida, síku eotúbira, buro tārārākuma. Irasiri odo, yure wējērākuma. Īgūsā yure wējēadero puru, arenu waaró merā masāgukoa, ārīyupu Jesús.

Santiago, Juan merā Jesúre sērēdea
(Mt 20.20-28)

35 Puru Zebedeo pūrā Santiago, Juan Jesús puro waa ejanugā, Īgūrē āsū ārī sērēñurā:

—Guare buegu, gu sērērōsūta guare irika! ārīñurā.

36 Jesús Īgūsārē sērēñayupu:

—¿Ñeonorē yu irimakū gāāmerī musā?

37 Īgūrē yujuñurā:

—Mu Opu ñajāgū, guadere mu merā doremurā sóoka! Sugure mu diaye gapu, gajigure kúgapu doadoreka! ārīñurā.

38 Jesús Īgūsārē ārīyupu:

—Musā yure sērērīrē pémasībea. Yu buro ñerō tarigukoa. ¿Yu ñerō tarirosū musāde ñerō tarirā, bokatūrākuri? ¿Yure Īgūsā wējērōsū musādere Īgūsā wējēmakū, bokatūrākuri? ārīyupu.

39 —Bokatūkōārākoa, ārī yujuñurā.

Jesús Īgūsārē ārīyupu:

—Yu irirosū musāde ñerō tari, boarākoa. 40 Yu gapu musārē yu diaye, kúgapu doamurārē beyemasībea. Yupu āmusiadi āārīmí irire. Irasirirā Īgū beyenerā dita yu diaye, kúgapu doarākuma, ārīyupu.

41 Gajerā Jesús buerā pe mojōmarā gapu Santiago, Juan Īgūsā Jesúre sērērīrē pérā, Īgūsā merā guañurā. 42 Īgūsā guamakū ĩāgū, Jesús Īgūsārē Īgū puro siiu need, ārīyupu:

—I nikū marā oparā Marīpure buremumerā Īgūsāyarārē turaro merā dorema, Īgūsā dorerire iridorerā. Irire masīa musā. 43 Musā tamerā Īgūsā irirosū iribirikoa. Musā watopeguere opu āārīduagu, musārē moāboegu irirosū āārīrō gāāmea. 44 Sugū musā watopegue āārīgū gajerā nemorō āārīduagu, āārīpererārē moāboegu irirosū āārīburo. 45 Yude irasūta āārā. Yu āārīpererā tīgū masaka yure iritamuburo, ārīgū meta aaribú. Yu gapu Īgūsārē iritamugū aaribú. Irasirigu wārā masakare yu boari merā Īgūsā ñerō iridea wajare wajaribosagu aarigū iribu, ārīyupu Jesús.

Jesús Bartimeo wāikugure koye ĩābire taudea
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Puru Jesús Īgū buerā merā Jericógu ejayupu. Iri makārē tariwāgāmakū, wārā masaka Īgūsā merā waañurā. Īgūsā waarí maa turo sugū koye ĩābi doayupu. Īgū Bartimeo wāikugu, Timeo magū āārīyupu. Ūmariku iri maa turo masakare niyeru sērē doanīayupu. 47 Masaka: “Jesús Nazaretmu aarímí”, ārīmakū pégu, āsū ārī gainīnugāyupu:

—Jesús, David parāmi āārīturiagu, yure bopoñarī merā ĩāka! ārīyupu.

48 Īgū irasū ārī gainīmakū pérā, wārā masaka: “Toeaka!” ārādiñurā. Īgūsā irasū ārīkerepuru, Īgū gapu Īgū gainīadero nemorō:

—David parāmi āārīturiagu, yure bopoñarī merā ĩāka! ārī gainīyupu.

49 Īgū irasū ārīmakū pé, Jesús dujanugāja, masakare:

—Siiurika ĩgūrē! āriyupu.

Īgū irasū ārimakū pérā, gajerā ĩgūrē siiu: “Usuyaka! Wāgānugāka! Murē siiumi”, āriñurā.

⁵⁰ Īgūsā irasū ārimakū pé, ĩgūya suríro wekamañerē túweapí, pari wāgānugā, Jesús puro ejanugājayupu. ⁵¹ Jesús ĩgūrē sērēñayupu:

—¿Neénorē ya murē irimakū gāamerí? āriyupu.

Bartimeo yujuyupu:

—Buegu, yare koye ĩmakū irika! āriyupu.

⁵² Jesús ĩgūrē āriyupu:

—Ma yare buremurí opáa. Irasirigu tausūa, āriyupu.

Īgū irasū ārimakūta, koye ĩābiradi ōārō ĩāmasiākōāyupu. Pugu maague Jesúre tuyawāgāyupu.

11

Jesús Jerusalégue ejadea

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Pugu Jesús ĩgū buerā merā Jerusalégue ejaburo dupuyuro, Betfagé, Betania wāikuri makārī puro ejanuroriyupu. Iri makārī Olivos wāikuri buúru āārīdujimejārō āārīyuro. Irogue eja, Jesús pērā ĩgū buerārē āsū āri iriuyupu:

² —Si makā marī bokatīūrō āārīrī makāgue waaka! Irogue ejarā, sugū burrore ĩgūsā sianúadire neō suñarō peyasūña marīgūrē bokajarākoa. ĩgūrē kura, āirika! ³ Sugū masārē: “¿Nasirimurā yári?” ārimakū: “Marī Opū gāāmeami. Dapora wiagukumi doja”, āirika! āri iriuyupu.

⁴ ĩgū irasū ārimakū, pērā waa, maa turo āārīrī wii disipuro burrore ĩgūsā sianúadire bokaja, ĩgūrē kurañurā. ⁵ ĩgūsā irasirimakū ĩārā, iro āārīrā sērēñañurā:

—¿Nasirirā yári? ¿Nasirimurā burrore kurari? āriñurā.

⁶ ĩgūsā irasū ārimakū pérā, Jesús ārāderosūta wereñurā. ĩgūsā irasū āri weremakū pérā: “Āiaka!” āri yujañurā. ⁷ Pugu burrore Jesús purogue āiñurā. Āija, ĩgūsāya wekama suríre túwea, burro weka peoñurā. Jesús ĩgū wekague muribeja waayupu. ⁸ Masaka wárā ĩgūsāya wekama suríre túwea āi, ĩgū waaburi maarē sēōpidupuyuñurā ĩgūrē buremurā. Gajerā yuku dūpuri pūrikurire diti, maarē pidupuyuñurā, ĩgū waarī maa ōārī maa āārīburo, ārīrā.

⁹ Irasirirā ĩgū dupuyuro waarā, ĩgū puru tuyarāde āsū āri gainiñurā:

Marī Opure usuyari sīrā! Īi Marīpu marīrē taugu iriudi ōārō aariburo.

¹⁰ Marī Opū ñajāburi ōārō aariburo. Marī ñekū David opu āārīderosūta ōārō āārīburo.

Marīpure: “Ōātaria mu āārīpererā Opū ūmugasigue āārīgú”, āri, usuyari sīrā! āriñurā.*

¹¹ Irasirigu Jesús Jerusalégue eja, Marīpuya wiigue ñajāa, āārīpereri iri wiimague āārīrīrē ĩāpeokōāyupu. Īā odo, Betaniague ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā merā waayupu. ĩgūsā irogue waaripoere ñamikague āārīsiayuro.

Jesús higueraḡu dukā marīdire ñāimākū iridea

(Mt 21.18-19)

* 11:10 Sal 118.25-26

¹² Gajina gapu Betaniague aarānerā Jerusalēgue goedujāañurā doja. Jesús irogue goedujāagu, uaboakōāyupu. ¹³ Yoarogue merā higuera wāikudire oārō pūrikudire iā: “Dukakukoa”, āriḡū iāḡū waadiyupu. Irigu gapu duka marīyuro. Dukakuripoe āārībiriyuro. Irasirigu pūrī direta bokajayupu. ¹⁴ Irigu duka marīmakū iāḡū, Jesús āsū āriyupu:

—Iḡu dukare masaka neō dupaturi baabirikuma. Neō dukakubirikoa, āriyupu.

Iḡū irasū ārīmakū, iḡū buerā péñurā.

Jesús Marīpuya wiigie duarārē béowiudea
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Puru Jerusalēgue eja, Jesús Marīpuya wiigie ñajāyupu. Irogue doebiri duarārē, wajarirādere béowiuyupu. Niyeru gorawayurimasāya niyeru sāñarī kūmarīrē yomeéwiunokōāyupu. Bujare dua doanírāya doaripērīdere irasūta iriyupu. ¹⁶ “Neō duari āi ñajābirikōāka, Marīpuya wiiguere!” āriyupu Jesús masakare. ¹⁷ Āsū āri bueyupu iḡūsārē:

—Marīpu iḡūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmī: “Yaa wii, yure buremurā yure sērērī wii wāikurokoa. Irasirirā āārīpereri nikū marā i wiigie yure sērērā aarirākuma”, ārīdi āārīmī. Musā gapu, iḡū irasū ārīkerepuru, yajarimasāya wii irirosū āārīmakū yāa, āriyupu Jesús.

¹⁸ Iḡū irasū ārīmakū, āārīpererā masaka pégukakōāñurā. Irasirirā paia oparā, Moisés gojadeare buerimasāde iḡūrē ḡūiñurā. “¿Nasiri iirē wējērākuri?” āri ḡūñamañurā. ¹⁹ Puru naimejāripoe Jesús iḡū buerā merā iri makārē wiriwāḡākōāyupu doja.

Jesús buerā higueraḡu boanugādire iādea
(Mt 21.20-22)

²⁰ Gajina boyoripoe maague waarā, higueraḡu nugūrīgue merāta ñañugādire iāñurā. ²¹ Pedro irigure Jesús ārādeare ḡūña, iḡūrē āriyupu:

—Bueḡu, iāka! Iḡu higueraḡu mu boadoredi boakōāsiayo, āriyupu.

²² Jesús yujayupu:

—Marīpūre buremuka! ²³ Diayeta musārē werea. Sugu Marīpūre buremugū, iḡūrē: “Ibuūrure dia wādiyague béoka!” ārīmakū, iḡū ārāderosūta waarokoa. Musā: “Marīpu āsū irimasībirikumi”, āri ḡūñarō marīrō: “Iḡūrē yu sērēaderosūta waarokoa”, āri buremumakū, Marīpu diayeta irasirigukumi. ²⁴ Irasirigu musārē irire weregura doja. Marīpūre sērērā: “Yu sērērōsūta waarokoa yure”, āri buremumakū, musā sērērōsūta irigukumi. ²⁵ Irasirirā Marīpūre musā sērēburo dupuyuro gajerā musārē ñerō iridea waja iḡūsā merā guarire pirika! Iḡūsā ñerō irideare kātika! Irasirimakū iāḡū, Musāpu umugasigie āārīḡū musā ñerō irideare kātigukumi. ²⁶ Gajerā musārē ñerō irideare musā kātibirimakū iāḡū, iḡūde musā ñerō irideare kātibirikumi, āriyupu Jesús.

Judío masaka oparā Jesúre: “¿Noā murē doreri?” āri sērēñādea
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Iḡū irasū ārādero puru, dupaturi Jerusalēgue waañurā doja. Irogue eja, Jesús Marīpuya wiigie waanamakū iārā, paia oparā, Moisés gojadeare buerimasāde, judío masaka murā merā iḡū purogue waa ejanugā, ²⁸ iḡūrē sērēñañurā:

—¿Noā murē doreri mu irasirimakū? ¿Noā murē: “Āsū irika!” ārīrī? āriñurā.

29 Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Yude musārē sērēñagura. Musā yujumakū, yude musārē yujugura.
30 ¿Noā Juārē masakare deko merā wāiyedoregu iriuyuri, Marīpu, o masaka? Yujuka! āriyupu Jesús.

31 ĩgū irasū ārimakū pērā, ĩgūsā basi āsū āri gāme wereniñurā:

—“Marīpu Juārē doredi āārīmi”, marī ārimakū, Jesús marirē: “¿Nasirirā ĩgū weredeare bñremubiriri musā?” āribokumi. 32 Āārīpererā masaka: “Diayeta Juan Marīpuya kerere weredupuyudi āārīmi”, āri gūñama. Marī: “Masaka Juārē wāiyedorenerā āārīma”, ārimakū, masaka marī merā guabokuma, āriñurā. Masakare gūsīā, irire irasū āriñurā. 33 Irasirirā: “Masībirikoa”, āri yujūñurā Jesure.

Irasirigu Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—Musā yure: “¿Noā murē irire doreri?” āri sērēñadeare yude musārē yujubea, āriyupu.

12

Jesús ñerā moārā keori merā buedea
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Pupu Jesús paia oparārē, Moisés gojadeare buerimasārē, judío masaka oparārē keori merā āsū āri wereyupu:

—Sugu masakū ĩgūya poeegue iguidarire otekumi. Ote odo, iri poee turo ũtāyeri merā sārīsākumi. Ũtāyegue igui karabipiri gobere irikumi. Wii ũmarī wiigārē irikumi, iri poeere korerā ōārō ĩā koreburo, āriḡ. Irasiri odo, gajerārē iri poeere wayu: “Yaa oteri dukare yure deko merā sīrākoa, yu musārē iri poeere wayuri waja”, ārikumi. Irasū āri odo, gajerogue waakōākumi. 2 Pupu igui ñiripoe ejamakū, ĩgūrē moāboegure ĩgūya poeere moārā pñrogue iriukumi, ĩgūya poeema oteri dukare deko merā sērēdoregu. 3 Iri poeere moārā gapu ĩgū irogue ejamakū ĩārā, ĩgūrē ñeā, pákuma. Neō gajino sīrō marirō ĩgūrē iridujukuma. 4 Pupu iri poee opu gajigu ĩgūrē moāboegure iriukumi doja. ĩgūrē dipurure pá, kāmítúkuma. ĩgūrē bñrida, iridujukuma. 5 Iri poee opu gajigure iriukumi doja. ĩgūrē wējēkōākuma. Pupu wārā iriukumi doja. Surāyerire pá, gajerārē wējēkōākuma.

6 7 Irasirigu iri poee opu magū, ĩgū bñro maḡgū dita dñyakumi. “Yu magūrē bñremurākuma”, āri gūñarī merā ĩgūrē iriutūnuadikumi. 7 Iri poeere moārā gapu ĩgū magū ejamakū ĩārā, ĩgūsā basi āsū āri gāme wereníkuma: “Īta pñguere i poeere opabu āārīmi. ĩgūrē wējēkōārā! Irasirirā marī basi i poeere oparākoa”, ārikuma. 8 Irasirirā ĩgūrē ñeā, wējē, poee turogue ĩgūya dupure āi wāgā béokōākuma, āriyupu Jesús.

9 Irasū āri odo, ĩgūsārē sērēñayupu:

—Iro merē poee opu, ¿nasirigukuri ĩgūya poeere moārārē? Āsū irigukumi. Irogue waa, ĩgūsārē wējē, ĩgūya poeere gajerā gapure sīgukumi.

10 ¿Musā Marīpuya werenirī gojadea pñrē ire buebiriri? Āsū āri gojasūdero āārībú:

Suye ũtāye wii iririmasā ĩgūsā béoadeaye merā gajigu gapu ōārō turari wii irigukumi.

11 Marĩpu irasiridi ããrĩmĩ. Marĩ ĩgũ irasirideare ĩãrã: “Õãtaria”, ãrĩ gũñãa, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesús ĩgũsãrẽ.*

12 Judío masaka oparã ĩgũ i keori merã irasũ ãrĩ weremakũ pérã: “Marĩrẽ: ‘Īgũsã irirosũ ñerã ããrã’, ãrĩgũ irikumi”, ãrĩ pémasĩ, ĩgũrẽ ñeã, peresu iridũadiñurã. Irasiridũakererã: “Masaka ĩgũrẽ marĩ irasirimakũ ĩãrã, marĩ merã guabokuma”, ãrĩ gũñãñurã. Irasirirã ĩgũsãrẽ gũi, Jesũre pirikõã, gajerogue waakõãñurã.

*Romano marã opu masakare niyeru wajasearire Jesũre sãrẽñadea
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

13 Pũru Jesũre weresãdũarã, surãyeri fariseo bumarãrẽ, Herodeya bumarãdere Jesús pũroge ĩgũrẽ wãri sãrẽña, diaye yujubirimakũ iridorerã iriũñurã. 14 Īgũsã iriuanerã Jesús pũroge ejarã, ãsũ ãrĩñurã:

—Buegu, mũ iririkarire masĩa. Mũ ãrĩgatoro marĩrõ werenĩa. Marĩpũyare diayeta buea. “¿Naásũ gũñarĩ masaka yure?” ãrĩ gũñarõ marĩrõ diayeta ĩgũsãrẽ werea. Oparãrẽ, ubu ããrĩrãdere ããrĩpererãrẽ sũrosũta ĩãa. Irasirigu guare wereka! Romano marã opu marĩrẽ niyeru wajasearire marĩ wajarimakũ, ¿õãgorari, o õãberi? ¿Wajariro gããmerĩ, o wajaribirikõãrõ gããmerĩ? ãrĩñurã.

15 Jesús gapũ ĩgũsã irigatorĩ merã ĩgũrẽ ñerõ iridũarire masĩsĩã, ãsũ ãrĩyupu:

—¿Nasirirã yũ ñerõ yujumakũ iridũari mũsã? Niyeru tire yure ãrĩka! Iri tire ĩãmurã! ãrĩyupu.

16 Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, suti ãĩãñurã. Jesús ĩgũsãrẽ sãrẽñayupu:

—I tiguere, ¿noãya diapu keori, noãya wãĩ tuuyari? ãrĩyupu.

—Romano marã opu diapu keori, ĩgũ wãita tuuyãa, ãrĩ yujũñurã.

17 Irasirigu Jesús ĩgũsãrẽ ãrĩyupu:

—Iro merẽ romano marã opu ããrĩrĩrẽ ĩgũrẽ sĩka! Marĩpũya gapũre Marĩpũre sĩka! ãrĩyupu.

Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégũkakõãñurã.

*Saduceo bumarã, Marĩpu boanerãrẽ masũrĩrẽ Jesũre sãrẽñadea
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

18 Pũru surãyeri saduceo bumarã Jesús pũroge ejañurã. Īgũsã: “Masaka boanerãge masãbirikuma”, ãrĩ bũremurã ããrĩñurã. Irasirirã Jesũre ãsũ ãrĩñurã:

19 —Buegu, Moisés marĩrẽ ãsũ ãrĩ gojapĩdi ããrĩmĩ: “Sugu marãpokũdi pũrã marĩkeregu ĩgore boaweomakũ, ĩgũ pagũmũ ĩgore dúunorẽgũkumi. Irasirirã, ĩgũ igo merã pũrãkũrã ĩgũ tĩgũ dagũ pũrã irirosũta ããrĩrãkuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ. 20 Iripoeguere sugũ pũrã su mojóma pere gaji mojó peru pẽrẽbejarã ããrĩuanerã ããrĩmã. Īgũsã tĩgũ gapũ marãpokũ, pũrã marĩgũta boakõãyupu. 21 Irasirigu ĩgũ dagũ dokamũta ĩgũ marãpo ããrĩdeore dúunorẽyupu. Īgũde, ĩgũ tĩgũ dagũ irirosũta pũrã marĩgũta boakõãyupu. Īgũsã pérã dokamũde pũrã marĩgũta boakõãyupu. 22 Irasũ dita pũrã marĩrãta boapereakõãñurã. Īgũsã pũru ĩgũsã marãpode boakõãyupo pama. 23 Īgũsã su mojóma pere gaji mojó peru pẽrẽbejarã ãma ĩgore marãpokũadiñurã. Irasirirã boanerã masãmakũ, ¿niĩno marãpogora ããrĩgokuri? ãrĩñurã.

24 Jesús ĩgũsãrẽ yujũyupu:

—Musa diaye gũnabea. Marĩpuya werenĩri gojadeare, ĩgũ turaridere musã neõ masĩbea. ²⁵ Boanerã ĩgũsã masãdero puru, ĩgũsã umugasigue Marĩpure wereboerã irirosũ aãrĩrãkuma. Iroguere marãpokubirikuma. ĩgũsã purã nomedere nomesubirikuma. ²⁶ ¿Moisės gojadea pũguere boanerã ĩgũsã masãburire buebiriri? Iripoeguere yukugãgue ujũrõgue Marĩpu Moisėre asũ arĩdi aãrĩmi: “Yu Abraham, Isaac, Jacob Opũta aãrã”, arĩdi aãrĩmi. ²⁷ Irasirirã ĩgũsã boanerã aãrĩkererã, Marĩpu merã okarã aãrĩma. Irasirigu Marĩpu boanerã dupaturi masãbirimurã Opũ aãrĩbemi. Okarã, boanerãgue dupaturi masãmurã Opũ aãrĩmi. Irasirirã musã: “Boanerã masãbirikuma”, arĩ gũnarã, diaye gũnabea, arĩyupu Jesús.

“¿Dĩ gapu Marĩpu doreri gaji doreri nemorõ aãrĩri?” arĩ sērēñadea (Mt 22.34-40)

²⁸ ĩgũsã Jesús merã werenĩripoe sugu Moisės gojadeare buerimasũ ĩgũsã puro ejayupu. Jesús ĩgũ õarõ yujurire pé, asũ arĩ sērēñayupu ĩgũrē:

—¿Dĩ gapu Marĩpu doreri gaji doreri nemorõ aãrĩri?

²⁹ Jesús ĩgũrē yujuyupu:

—Gaji doreri nemorõ aãrĩri i aãrã: “Israel bumarã õarõ péka! Marĩpu suguta musã Opũ aãrĩmi. ³⁰ Irasirirã musãya yujupũrãri merã, musã aãrĩrikuri merã, aãrĩpereri musã gũnarĩ merã, musã turari merã Marĩpure musã Opũre maĩka!” ³¹ I doreri puruma asũ arã: “Mu basi maĩrõsũta mu puro aãrĩrãrē maĩka!” I pe dorerita gaji aãrĩpereri doreri nemorõ aãrã, arĩyupu Jesús.

³² ĩgũ irasũ arĩmakũ, Moisės gojadeare buerimasũ asũ arĩ yujuyupu:

—Buegu, irasũta aãrã. Mu arĩri diayeta aãrã. Marĩpu suguta aãrĩmi. Gajigu ĩgũ irirosũ aãrĩgũ mámi. ³³ Marĩrē marĩya yujupũrãri merã, marĩ gũnarĩ merã, aãrĩpereri marĩ turari merã Marĩpure maĩrõ gãamea. Marĩ basi maĩrõsũta gajerãrē maĩrõ gãamea. Marĩpure buremurã ĩgũ iũrõ waimurã wējē soepeomakũ õãgorãa. I nemorõ Marĩpure, masakadere marĩ maĩmakũ õãtaria, arĩyupu.

³⁴ ĩgũ pémasĩri merã õarõ yujumakũ iã, Jesús ĩgũrē arĩyupu:

—Mérõ duyãa, Marĩpu mu Opũ aãrĩrĩrē mu pémasĩburo, arĩyupu.

Jesús irire irasũ arãdero puru, neõ sugu ĩgũrē sērēñanemobiriñurã.

“¿Noã parãmi aãrĩturiagu aãrĩri Cristo?” arĩ sērēñadea (Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jesús Marĩpuya wiigie buegu, asũ arĩ sērēñayupu:

—¿Nasirirã Moisės gojadeare buerimasã: “Cristo, David parãmi aãrĩturiagu aãrĩmi”, arĩri? ³⁶ David, Cristo ñekũ aãrĩkeregu, Oãgũ deyomarĩgũ ĩgũrē weredorederosũta asũ arĩ gojadi aãrĩmi:

Marĩpu yu Opũre asũ arĩmi: “Oõ, yu diaye gapu doaka, yu merã dorebu! Irasirĩripoe murē iaturĩrãrē mu dorerire tarinugãnemobirimakũ irigura”, arĩmi, arĩ gojadi aãrĩmi David.*

³⁷ David, Cristo ñekũ aãrĩkeregu, ĩgũrē: “Yu Opũ aãrĩmi”, arĩdi aãrĩmi. ¿Nasirigu, Cristo, David parãmi aãrĩturiagu aãrĩkerepuru, David ĩgũrē irasũ arĩyuri? arĩyupu Jesús.

Wãrã masaka iri wiigie aãrĩrã ĩgũ wererire usuyari merã péñurã.

Jesús Moisės gojadeare buerimasãyamarē weredea (Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús àsū ārī buenemoyupũ:

—Moisés gojadeare buerimasã ñerõ iririre õãrõ pémasĩka! Oparã irirosũ surĩ yoari sãña, masaka iũrõgue waagorenama. Makã dekoguere masakare õãrõ buremurĩ merã ĩgũsãrẽ bokatĩrĩ õãdoremakũ gããmema. ³⁹ Marĩ nerẽrĩ wiiriguere ñajãrã, õãrĩ doaripẽrĩgue dita doadũama. Bosenarĩ ããrĩmakũdere oparã doarĩgue dita doadũama. ⁴⁰ Wapiweyarã nome wajamomakũ ĩã, ĩgũsãya wiirire ĩmanokõãma. ĩgũsãrẽ bopoñarĩ merã ĩãbirikererã, yoaripoe Marĩpure sërẽ ĩmugatoma, masaka ĩgũsãrẽ: “Marĩpure õãrõ buremuma”, ãrĩburo, ãrĩrã. ĩgũsã irasiriri waja, Marĩpu ĩgũsãrẽ gajerãrẽ wajamoãrõ nemorõ wajamoãgũkumi, ãrĩyupũ Jesús.

Wapiweyo bopogo Marĩpũya wiigũe igo niyeru tiri sãdea
(Lc 21.1-4)

⁴¹ Pũru Jesús Marĩpũya wiima ĩgũsã ãmuburi niyeru neeõrĩ kũma pũro masaka ĩgũsã niyeru sãmakũ ĩã doanĩyupũ. Wãri doebiri oparã iri kũmaguere wãro niyeru sãñurã. ⁴² Sugo wapiweyo iri kũma pũro ejanugã, pe tigã mérõgã wajakuri tirigãrẽ sãyupo. ⁴³ Iri tirire igo sãmakũ ĩãgũ, Jesús ĩgũ buerãrẽ siiu, ãrĩyupũ:

—Diayeta musãrẽ werea. Igo wapiweyo bopogo niyeru sĩgõ, Marĩpu iũrõ gajerã ããrĩpererã sãdero nemorõ sãmoo. ⁴⁴ Gajerã wãri doebiri oparã wãro sũkerepũru, ĩgũsãya wãro dũyãa. Igo gapũ bopogo ããrĩkeregõ, igo baari wajariboadeare ããrĩpereri sĩpeokõãmo Marĩpure buremugõ, ãrĩyupũ Jesús.

13

Jesús: “Marĩpũya wii béosũrokoa”, ãrĩ weredea
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesús Marĩpũya wiigũe ããrãdi wiriaripoe sugũ ĩgũ buegũ àsũ ãrĩyupũ:
—Gũare buegũ, ĩãka i wiire pagari ãtãyeri merã iridea wii miẽrẽ, ãrĩyupũ.

² Jesús ĩgũrẽ yũjũyupũ:

—Musã i wiire wãri wiire daporare ĩãdáa. Pũrugũe neõ suye ãtãye gajiyẽ weka weamũrĩadeade dujabirikoa. ããrĩpereri mutãdijaperekõãrokoa, ãrĩyupũ Jesús.

Jesús: “I ãmũ pereburi dupuyuro àsũ waarokoa”, ãrĩ weredea
(Mt 24.3-38; Lc 21.7-36)

³ Pũru Jesús ĩgũ buerã merã Olivos wãikuri buũru Marĩpũya wii bokatiũrõ ããrĩrĩ buũrugũe waayupũ. Jesús irogũe eja doamakũ, Pedro, Santiago, Juan, Andrés ĩgũrẽ ĩgũsã seyaro sërẽñañurã:

⁴ —Gũare wereka! ¿Naásũ ããrĩmakũ, mũ ãrãderosũ waarokuri? ¿Ñeéno iri ĩmugũkuri, iri ããrĩpereri irasũ waaburi dupuyuro? ãrĩñurã.

⁵ Jesús ĩgũsãrẽ yũjũyupũ:

—Õãrõ pémasĩka! Gajerã musãrẽ ãrĩgatorire pébirikõãka! ⁶ Wãrã ãrĩgatorimasã aarĩrãkuma. “Yũ Marĩpu iriudi Cristo ããrã”, ãrĩrãkuma. ĩgũsã irasũ ãrĩgatomakũ pérã, wãrã masaka ĩgũsãrẽ buremurãkuma.

⁷ Masaka musã pũro gãmewẽjẽrĩrẽ pérã, yoarogue marã gãmewẽjẽrĩ kerere pérã, gũkabirikõãka! Irasũta waarokoa. Irasũ waakerepũru, i ãmũ pereburo dũyarokoa dapa. ⁸ Su bumarã, gajĩ bumarã merã gãmewẽjẽrãkuma. Su nikũ marã, gajĩ nikũ marã merã gãmewẽjẽrãkuma. Wãri makãrĩguere nikũ ñomerokoa. Masaka wãrã ãboari merã boarãkuma. I ããrĩpereri merã masaka ñerõ taripũroriwãgãrĩrãkuma.

⁹ 'Gajerā mūsārē ñeā, āia, oparāguere ñerō iridorerā wiarākuma. Mūsā judío masaka nerēi wiirigue āārīmakū, mūsārē párākuma. Mūsā yure b̄remurī waja makārī marā oparā p̄rogue, iri nikū marā oparā p̄rogue āiāsūrākoa. Irasirīmakū, mūsā Marīp̄nya oārī kerere wererākoa ĩgūsārē. Irasirirā mūsā basi oārō pémasīka! ¹⁰ I ūm̄ p̄reburo dupuyuro Marīp̄yare wererā āārīpereri buri marārē ĩgūya kerere wererākuma. ¹¹ Masaka mūsārē oparā p̄rogue āiāmākū: “ĪNaásū ārīrākuri ĩgūsārē?” ārī gūñarikumerāta waaka! Oparā mūsārē sērēñamakū, Marīp̄ gūñarī sīrī merā wererākoa. Irasirirā mūsā basi werenībirīkoa. Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā, ĩgū werenīrī sīrī merā wererākoa.

¹² 'I ūm̄ p̄reburo dupuyuro masaka ĩgūsā pagupūrārē, ĩgūsā tīrārē oparāguere wējedorerā wiarākuma. Pagusāmarā ĩgūsā pūrārē, pūrā ĩgūsā pagusāmarārē oparāguere wējedorerā wiarākuma. ¹³ Yure mūsā b̄remurī waja āārīperero marā masaka mūsārē iāturi doorākuma. Mūsārē ĩgūsā ñerō irikerer̄p̄ny, yure b̄remurirē piribirīmakū, Marīp̄ mūsārē taugukumi.

¹⁴ 'I ūm̄ p̄reburo dupuyuro ñegūrē Marīp̄re iāturigure iārākoa. Marīp̄nya wiigūe ĩgūrē āārīdorebirīdea wiigūe nīmakū iārākoa. Iripoegue Marīp̄nya kerere weredupuyudi Daniel ĩgūrē gojadi āārīmī. ĩgū gojadeare buegūno, pémasīburo. Āsū ārī gojadi āārīmī: “Iro ĩgū nīmakū iārā, Judea nikūgue āārīrā buurīgue ūmadurīburo”. ¹⁵ Irasū waaripoere masakare ñerō waarokoa. Sugu ĩgūya wii wekague āārīgū wii poekague ĩgūyare āīgū ñajābirikōāburo. ¹⁶ Sugu ĩgūya pooerīgue āārīgūde ĩgūya surīre wiigūe āīgū dujāabirikōāburo. ¹⁷ Irasū waarīnūrīrē nijīpagosā nome, gajerā ĩgūsā pūrā mirīrāgā oparā nomede b̄ro ñerō tarirākuma. ¹⁸ Irasirirā Marīp̄re āsū ārī sērēka: “Puibū āārīmakū, irasū waabirikōāburo”, ārī sērēka!

¹⁹ 'Irasū waarīnūrīrē masaka ñerō tarirākuma. Marīp̄ i ūm̄rē irip̄roridero p̄r̄re masaka ñerō taridero nemorō ñerō tarirākuma. I ĩgūsārē ñerō waaburi neō dupaturi irasū waanemobirikoa. ²⁰ Irasirīgū Marīp̄ masakare i ñerō waarīre: “Yoaripoe waabirikōāburo”, ārīgukumi. ĩgū irasiribirīmakū, neō sugu masakū taribiribokumi. Irasirīgū ĩgū beyenerārē bopoñasīā, ĩgūsārē ñerō waarīre: “Iropāta waaburo”, ārīgukumi.

²¹ 'Irasū ñerō waaripoere gajerā mūsārē: “Īāka! Ōōta Cristo āārīmī”, o “Sōō āārāmi Cristo”, ārīmakū pérā, b̄remubirikōāka! ²² Wārā ārīgatorikurā aarirākuma. Surāyeri: “Yū Marīp̄ iriudi Cristo āārā”, o “Marīp̄nya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārīrākuma. Irasirirā masakare ĩgūsā ārīgatorire b̄remudorerā, wári gajino iri ĩmurākuma. Irasirikererā, Marīp̄ beyenerārē ĩgūrē b̄remuduūmakū irimasībirikuma. ²³ Iri irasū waaburi dupuyuro mūsārē i āārīpererire weresiāa. Irasirirā oārō pémasīka! ārī wereyup̄ Jesús ĩgū buerārē.

Jesús i ūm̄gue ĩgū dupaturi aariburire weredea
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Jesús āsū ārī werenemoyup̄ ĩgūsārē:

—Irasū ñerō waarīnūrī p̄ny, abe ūm̄m̄ naītīākōāgukumi. Ñamimude boyonemobirikumi. ²⁵ Neñukā ūm̄gasīgue āārīrā yuridijarirākuma. Ūmarōgue marā turarāde naradari merā beosūrākoa. ²⁶ Irasū waaripoere masaka yū āārīpererā tīgū, b̄ro turari merā, gosewasiriri merā

mikāyebogue i nikūguere dupaturi aarimakū ĩārākuma. ²⁷ Yure wereboerārē āārīperero i nikūguere iriugura. Irasirirā yaarārē Marīpu beyenerārē āārīpererogue āārīrārē yu puroge neeōrākuma.

²⁸ 'Ire mūsā masīburo, ārīgū, higuera yu keori merā weregura. Irigū pū maamamakū ĩārā: “Bojori waaburo mērogā dūyāa”, ārī masīa. ²⁹ Irigū waarósūta i āārīpereri yu ārīrī irasū waamakū ĩārā: “Marīpu iriudi dupaturi aariburo mērogā dūyāa”, ārī masīrākoa. ³⁰ Diayeta mūsārē werea. I āārīpereri yu ārīrī, datora marā ĩgūsā boapereburo dupuyuro irasū waarokoa. ³¹ Ūmugasi, i nikūde pereakōārokoo. Yu werenīrī gapu neō perebirikoo. Āārīpereri yu mūsārē ārīrōsūta waayuwarikurokoo.

³² 'Yu dupaturi aariburinurē, iri horare neō sugu masībemi. Marīpure wereboerā ūmugasigue āārīrāde masībema. Yu Marīpu magūde masībea. Yūpu suguta masīmi.

³³ 'Mūsāde yu aariburinurē masībea. Irasirirā oārō pēmasīrī merā yūka! “Gware iritamuka!” ārī sērēka Marīpure! ³⁴ I keori merā mūsārē weregura. Wii opu yoarogue gāmeñajāgū waaburi dupuyuro ĩgūrē moāboerārē ĩgūya wiire koredorekumi. Surāyerire ĩgū moārīrē pīkumi. Gajigure wii disipuro koredorekumi, ĩgū dujariburire oārō yūdoregu. ³⁵ Irasiri odo, waakōākumi. ĩgūrē moāboerā gapu ĩgū dujariburinurē neō masībirikuma. Ņamika, o űami deko, āgābo wereripoe, o boyoripoe aaribokumi. ĩgūsā oārō yūbirimakū, ĩgū gūñaña marīrō aarīgū, ĩgūsārē kārīrārē bokajagukumi. Wii opure moāboerā ĩgū dujariburinurē ĩgūsā masībiriderosūta mūsāde yu dupaturi aariburinurē masībea. ³⁶ Gūñaña marīrō yu aariburire masīrā, yure oārō pēmasīrī merā yūka! Sugu kārīgū irirosū āārīgū yure oārō yūbirikumi. ĩgū irirosū āārībirikōāka! ³⁷ Yu mūsārē ārīrīrē āārīpererārē ārīgura. Oārō pēmasīrī merā yūka! ārī wereyupu Jesús ĩgū buerārē.

14

Oparā Jesúre ñeāburire āmudea
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Penu pascua bosenu, judío masaka pā wemasārī morēña marīrī baari bosenu dūyaripoe paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā nerēñurā. Jesúre ārīgatori merā ĩgūsā ĩgūrē ñeā, wējēburire āmuñurā. ² Irire āmurā, āsū ārīñurā:

—I bosenu āārīmakū ĩgūrē ñeābirikōārā! Masaka marī merā guarā, marīrē gainī turibokuma, ārīñurā.

Sugo nomeō Jesúre sūrōrī piupeodea
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betania wāikuri makāgue, Simón kāmi boadiya wiigie āārīyupu. ĩgū iri wiigie āārīrā merā baa doanīripoe sugo nomeō suru sūrōdiru opago Jesús puro ejanugāyupo. Igo opadiru “alabastro” wāikuri ūtāye merā iridiru, sūrōrī “nardo” wāikuri wajapari opadiru āārīyuro. Irirure tūpā, Jesúya dipurure piupeoyupo.

⁴ Gajerā iri wiigie āārīrā igo irasirimakū ĩārā, gua, āsū ārī gāme werenīñurā:

—¿Nasirigo iri sūrōrīrē irasiriwasiribéokōārī? ⁵ Igo irire duamakū, trescientos niyeru tiri su bojori moā wataropā wiriboakuyo. Iri waja merā boporārē iritamuboakumo, ārīñurā. Igo irasiririre suyubiriñurā.

6 Jesús gapu ĩgūsārē āriyupu:

—Igore garibobirikōāka! ¿Nasirirā igore garibori? Igo yure ōārīrē yāmo. 7 Boporā musā watopeguere āārīnikōārākuma. Irasirirā ĩgūsārē iritamudharā iritamumasīa. Yu tamerārē musā merā āārīnimakū ĩābirikoa. 8 Igo ōārō iridharo bokatiūrō yure ōārō iriamo. Yaa dupure masāgobegue ĩgūsā pīburi dupuyuro āmuyugo, yure sūrōrī piupeosiamo. 9 Diayeta musārē werea. Marīpu masakare tauri kerere wererā āārīperero i umugue waagorenarā, igo yure irideadere gajerārē wererākuma, igore gūñaburo, ārīrā, āriyupu Jesús.

Judas Iscariote Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmuburire āmudea
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Puru Judas Iscariote wāikugu sugu Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā watopemu paia oparā purogue waa, ĩgū Jesúre ĩgūsāguere ĩgūrē ĩmuburire wereniyupu.

11 ĩgū irasū ārimakū pérā, usuyari merā: “ĩgūrē mu guare ĩmumakū, niyeru murē wajarirākoa”, āriñurā.

Irasirigu Judas: “¿Naásū āārimakū ĩgūsārē yu Jesúre wiamakū ōākuri?” āri gūñayupu.

Jesús ĩgū buerā merā baatūnudea
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

12 Puru judío masaka pā wemasārī morēña marīrī baari bosenu puroririnu āārimakū, Marīpu ĩūrō oveja majīrārē wējē baañurā. Irinuta Jesús buerā ĩgūrē āsū āri sērēñañurā:

—¿Noogue mu pascua bosenu baaburire āmumakū gāāmekuri? āriñurā.

13 ĩgūsā irasū ārimakū pé, Jesús ĩgū buerā pērārē āsū āri iriuyupu:

—Jerusalēgue waaka! Irogue sugu dekosoro kōāwāgāgū musārē bokatīrīgukumi. ĩgūrē tuyaka! 14 ĩgū, wiigüe ñajāmakū, iri wii opure: “Guare buegu, āsū āri sērēñadoreami: ‘¿Dii taribugue yu buerā merā i pascua bosenuē baagukuri?’ ārāmi”, ārika! 15 Musā irasū ārimakū pé, wāri taribu umarōgue āmudea taribugue ĩmugukumi. Irogue marī baaburire āmuka! āriyupu Jesús.

16 Irasirirā iri makāgue waa, irogue eja, Jesús wereaderosūta bokaja, pascua bosenu baaburire āmuñurā.

17 Puru naimejāripoe Jesús ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā merā iri taribugue baagu ejayupu. 18 ĩgūsā baa doanīripoe Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—Diayeta musārē werea. Sugu musā watopemu yu merā baa doanīgūta yure wējēduarāguere yure ĩmugukumi, āriyupu.

19 ĩgū irasū ārimakū pérā, buro bujawereri merā sugano dita ĩgūrē sērēñayofñurā:

—¿Yu āārīrī murē ĩmubu? āriñurā. Gajerāde irasū dita āārīñurā.

20 Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Sugu musā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā watopemu yu merā baaguta āārīmi. 21 Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta yure āārīpererā tīgūrē waaró yāa. Yure ĩmubu gapure ñetariro waarokoa. ĩgū deyoabirimakū ōāboyo, āriyupu.

22 Jesús, ĩgūsā baaripoe pārē āi, Marīpue: “Murē usuyari sīa”, āri, pea, ĩgūsārē āsū āri guereyupu:

—Ire baaka! Yaa dupu āārā, āriyupu.

23 Pura iiriripare ai, Maripure: “Murē usuyari sia”, ai, Igūsārē iripare siyupu. Irasirirā āaripererā iirīñurā.

24 Igūsārē āsū ariyupu:

—Iyaa dí āārā. Yu masakare boabosagu yaa dí béori merā wārārē Yupu: “Igūsārē oārō irigura”, arideare iriyuwarikugukoa. 25 Diayeta musārē werea. Igui dekore marī dapura iirirosū yu dupaturi neō iirīnemobirikoa. Pura Yupu Igūyarārē dorerogue musā merā maama igui dekore irigukoa, ariyupu Jesús Igū buerārē.

*Jesús Pedrose: “Yure masikeregu: ‘Masībea’, arigukoa”, ai weredea
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

26 Pura Maripure bayapeo odo, Olivos wāikari buurugue waakōāñurā doja. 27 Irogue Jesús Igūsārē ariyupu:

—Musā āaripererā gūñaturaro marīō yure béowāgāperekōārākoa. Musā irasiriburire Maripuya werenī gojadea pūgue āsū ai gojasūdero āārībū: Yu oveja koregure wējēmakū irigukoa. Irasirimakū, Igūyarā oveja ūmawasiriakōārākuma, ai gojasūdero āārībū.*

28 Yu boadigue masādero pura, musā dupuyuro Galileague waadupuyugukoa, ariyupu.

29 Pedro gapu Jesúre ariyupu:

—Igūsā āaripererā murē béowāgākerepuru, yu gapu murē neō béowāgābirikoa, ariyupu.

30 Jesús Igūrē yujuyupu:

—Murē diayeta werea. Dapagā ñami āgābo pea wereburi dupuyuro mu yure masikeregu urea gajerārē: “Masībea”, arīgatogukoa, ariyupu.

31 Pedro Igūrē ariyupu:

—Yu mu merā boabu āārīkeregu: “Masībea”, arīgatobirikoa, ariyupu. Āārīpererā Igū buerā Pedro arīrōsū dita arīñurā.

*Jesús Getsemanígue Maripure sērēdea
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)*

32 Pura Getsemaní wāikarogue ejañurā. Irogue Jesús Igū buerārē:

—Ōōta doaka musā dapa! Maripure sērēgū waagū yāa, ariyupu.

33 Irasū ai odo, Pedro, Santiago, Juārē siiuwāgāyupu. Igū buro gūñariku, bujawereyupu. 34 Igūsārē ariyupu:

—Buro bujawereri merā kōmoma goero péñakoa. Kārīmerāta ōō doa yūka! ariyupu.

35-36 Irasū ai odo, yoawayaro waanemo, yebague moomejāja, Maripure āsū ai sērēyupu:

—Au, āaripererire irimasīa mu. I yu ñerō tariburire tauduagu tauka! Yu irasū arīkerepuru, yu gāāmerōsū iribirikōāka! Mu gāāmerōsū gapu yure waaburo, ariyupu.

37 Pura Igūsā purogue eja, Igūsā kārīrārē bokajayupu. Pedrose ariyupu:

—Simón, ¿kārīgū yarı? ¿Nasirigu su horanogora yure kārībita yūmasīberi?

38 Kārīmerāta! Maripure sērēka, wātī arīmesārīrē iribokoa, arīrā! Musā gūñarī merā oārīrē iridwadāa. Irire iridwakererā, bokatūubea, ariyupu.

* 14:27 Zac 13.7

39 Irasũ arĩ odo, Marĩpure ĩgũ sērēaderosũta dupaturi sērēgũ waayupu doja. 40 Dupaturi ĩgũsã puro ejagu, kãrĩrãrẽta bokajayupu doja. ĩgũsãrẽ wũja pũritariyuro. Irasirirã, naasũ arĩ yujumasĩbiriñurã.

41 Ñreagora kãrĩrãrẽ bokajagu, Jesũs ĩgũsãrẽ arĩyupu:

—Siuñajã, kãrika pama! Iropãta ejãa. Yũre ããrĩpererã tĩgũrẽ ñerãguere wiari hora ejasiãa. 42 Wãgãñugãka! Nãka, waarã! Yũre wējẽduarãguere yũre ĩmubu aarisiami, arĩyupu Jesũs.

Jesũre ñeãwãgãdea

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 ĩgũ irasũ arĩ wereripoe Judas, Jesũs buerã pe mojõma pere su gubu peru pērẽbejarã watopemu ããrãdi ejayupu. Wãrã masaka sareri majĩrĩ, yuku dukari opanerã Jesũs purore ĩgũ merã ejañurã. ĩgũsã paĩa oparã, Moisés gojadeare buerimasã, judío masaka murã iriuanerã ããrĩñurã.

44 ĩgũsã Jesũs puro ejaburi dupuyuro Judas ĩgũsãrẽ ãsũ arĩ weredi ããrĩmĩ: “Yũ ĩgũya wayupãrãrẽ mimigũta ããrĩgukumi. ĩgũrẽ ñeã, õãrõ sia, ãĩaka!” arĩdi ããrĩmĩ.

45 Judas, Jesũs puro ejaguta: “Gũare buegu”, arĩ, ĩgũya wayupãrãrẽ mimiyupu.

46 ĩgũ mimimakũ ĩãrã, Judas merã aaranerã Jesũre turaro merã ñeãwãgãñurã.

47 Sugũ Jesũs buegu gapũ paĩa opũre moãboegũre sareri majĩ merã ĩgũya gãmipũrẽ ditiã dijukõãyupu. 48 Jesũs gapũ ĩgũsãrẽ arĩyupu:

—¿Nasirirã sareri majĩrĩ merã, yuku dukari merã sugũ yajarimasãrẽ ñeãrã aarirã irirosũ yũre ñeãrã aarĩri? 49 Ñmuriku Marĩpũya wiigũe musã watopegue buebu. Iroguere musã yũre neõ ñeãbiribu. Musã irasiriri Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta waarõ yãa yũre, arĩyupu Jesũs.

50 Jesũre ñeãmakũ ĩãrã, ããrĩpererã ĩgũ buerã sugũreta ũmaweonũwãgãkõãñurã.

51 Sugũ maamu ĩgũ õmasiarĩne merã dita Jesũre tũyayupu. ĩgũdere ñeãkõãñurã. 52 ĩgũsã ĩgũrẽ ñeãmakũ, ĩgũ õmasiarĩnerẽ meepĩ, surĩ marĩgũ ũmadurĩwãgãkõãyupu.

Jesũre oparã pũrogue ãĩadea

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Pũru Jesũre paĩa opu pũrogue ãĩjañurã. Iroguere paĩa oparã, Moisés gojadeare buerimasã, judío masaka murã ããrĩpererã nerẽñurã. 54 Pedro gapũ yoawayaro Jesũre tũyañajãa, paĩa opũya wii disipũro ñajãrõma yebague eja, Marĩpũya wiire korerã surara merã peame tũro sũma doaniyupu.

55 Paĩa oparã, judío masaka murã, ããrĩpererã irogue nerẽanerã Jesũre arĩgatori merã weresãmurãrẽ ãmarã iriñurã ĩgũrẽ wējẽmurã. Irasirikererã, bokabiriñurã. 56 Wãrã gajerã arĩgatori merã Jesũre weresãkerepũru, keoro ejabiriyuro. 57 Gajerãde wãgãñugãja, arĩgatori merã ãsũ arĩ weresãñurã:

58 —Gũa, ĩgũ ãsũ arĩmakũ pẽbu: “Marĩpũya wii masaka iridea wiire bẽokõãgũra. Pũru ñrenũ waarõ merã gaji wii, masaka iribiri wiire irigũra”, arĩmi, arĩñurã.

59 ĩgũsã irasũ arĩrĩde keoro ejabiriyuro.

60 Irasirigu paĩa opu ĩgũsã watopegue wãgãñugãja, Jesũre sērẽñayupu:

—¿Īgūsārē yujuberi mu? ¿Nasirirā murē irasū āri weresārī? āriyupu.

61 Jesús gapu yujubiriyupu. Īgū yujubirimakū ĩā, paia opu dupaturi sērēñayupu doja:

—¿Mu Marīpu oātarigu magū Cristota āārīrī?

62 Jesús ĩgūrē āriyupu:

—Yu ĩgūta āārā. Yu āārīpererā tīgūrē Yupu turagu diaye gapu doamakū ĩārākoa. Ūmugasima mikāyebori weka yu aarimakūdere ĩārākoa, āriyupu Jesús.

63 Īgū irasū ārimakū pégu, paia opu ĩgū guarire ĩmugū, ĩgūya surírore tūāyegue, āsū āriyupu:

—¿Nasirimurā gajerā ĩgūrē weresārīrē pémemobokuri marī? 64 Musā, ĩgū basita Marīpure ñerō ārīrīrē pésiáa. ¿Naásū gūñarī? āriyupu.

Īgū irasū ārimakū pérā, āārīpererā āsū ārīñurā:

—Marīpure ĩgū ñerō ārīrī waja boaburo, ārīñurā.

65 Irasirirā surāyeri Jesúre síku eotú, suríro gasiro merā ĩgūya koyere siabiato, ĩgūrē pá:

—“¿Noā murē pári?” ārībokaka! ārīñurā. Marīpuya wiire korerā Jesúre āia, ĩgūya diapure buro pánañurā.

*Pedro Jesúre masíkeregu: “Masíbea”, ārīdea
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)*

66 Pedro gapu paia opu wii disipuro ñajārōma yebague doaníyupu. Iro ĩgū doaripoe sugo nomeō paia opure moāboego ejayupo. 67 Īgū peame turo sūma doanímakū ĩāgō, ĩgūrē āsū āriyupo:

—Mude Jesús Nazaretmu merā āārīdita āārā, āriyupu.

68 Pedro ārīgatori merā āsū āri yujuyupu igore:

—Īgūrē masíbea. Mu irasū ārīrīrē pémasíbirikoa yu, āriyupu.

Irasū āri, iri wii turoma sārīrō disipurogue wiriaripoeta āgābo wereyupu.

69 Moāboego Pedrore dupaturi ĩā, iro āārīrārē āriyupo doja:

—Īi, Jesús merāmūta āārīmi, āriyupo.

70 Pedro dupaturi igore ārīgatooyupu doja:

—Āārībea yu, āriyupu.

Mérōgā purūta iro āārīrā Pedrore ārīñurā doja:

—Mu diayeta Jesús buerā merāmūta āārā. Mu Galileamūta āārā. Pémasírōta ĩgūsā irirosū werenía, ārīñurā.

71 Īgūsā irasū ārimakū, Pedro āriyupu:

—Marīpu péuro diayeta werea. Yu musārē diaye werebirimakū, Marīpu yure wajamoāburo. Yu musā werenígūrē masíbea, āriyupu.

72 Īgū irasū ārīripoeta dupaturi āgābo wereyupu. Pedro, āgābo weremakū pégu, Jesús ĩgūrē: “Āgābo pea wereburo dupuyuro mu yure masíkeregu, urea: ‘Masíbea’, ārīgatogukoa”, ārādeare gūñaboka, buro oreyupu.

15

Jesúre Pilato puro āijadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Boyodujimejāripoe āārīpererā judío masaka oparā, paia oparā, mūrā, Moisés gojadeare buerimasā nerē: “¿Nasirirākuri marī Jesúre?” āri

wereníñurã. Werení odo, ïgürë sia, ãiwãgã, Pilatore wiañurã. ² Pilato Jesúre sërëñayupu:

—¿Muta ããrĩrĩ judío masaka Opu? ãrĩyupu.

—Mu ãrĩrõsũta ïgũta ããrã, ãrĩ yujuyupu Jesús.

³ Paía oparã Jesúre: “Ï ñerõ iridi ããrĩmi”, ãrĩ, wári weresãñurã.

⁴ ïgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Pilato dupaturi Jesúre ãsũ ãrĩ sërëñayupu:

—¿Neõ yujuberi? Péka! ïgũsã murë wári weresãrã yãma, ãrĩyupu.

⁵ Jesús gapu neõ yujubiriyupu. Irasirigu Pilato ïãgukakõãyupu.

Jesúre wëjêdoredea

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Bojoriku pascua bosenu ããrĩmakũ, Pilato sugu peresugue ããrĩgürë masaka wiudoregure wiunayupu. ⁷ Iripoere Barrabás wãikugu gajerã romano marã oparãrë béoduarã masakare wëjênerã merã peresugue ããrĩyupu. ⁸ Iri bosenu ããrĩmakũ, Pilato pãroque wãrã masaka nerë:

—Mu bojoriku irinarõsũta irika doja! ãrĩ sërëñurã.

⁹ Pilato ïgũsãrë yujuyupu:

—¿Musã judío masaka Opure yu wiumakũ gããmerĩ? ãrĩyupu. ¹⁰ Pilato, paía oparã Jesúre ïãturiã, ïgũsã ïgürë wiamakũ masĩgũ, irasũ ãrĩyupu.

¹¹ Paía oparã gapu masakare: “Barrabãre wiuka!” ãrĩ gainídoreñurã.

¹² ïgũsã irasũ ãrĩmakũ pé, Pilato ïgũsãrë sërëñayupu:

—Musã judío masaka Opu, ãrĩgũ merã gapure, ¿nasirimakũ gããmekuri?

¹³ ïgũ irasũ ãrĩmakũ, bũro gainĩrĩ merã:

—Curusague pábiatú wëjêka ïgürë! ãrĩñurã.

¹⁴ Pilato ïgũsãrë ãrĩyupu:

—¿Ñeéno ñerĩrë iriari ïgũ, musã irasũ ãrĩmakũ?

ïgũsã gapu dupaturi:

—Curusague pábiatú wëjêka ïgürë! ãrĩ gainĩñurã.

¹⁵ Irasirigu Pilato ïgũsã ïgũ merã õãrõ dujamakũ iriduagu, ïgũsã gããmerõsũta Barrabãre wiuyupu. Jesús gapure tãrãdore, pũru surarare wiyayupu, ïgürë curusague pábiatúdoregu.

¹⁶ Irasirirã surara Jesúre Pilatoya wii disipũroma yebague ãijañurã. Iroque ããrĩpererã surarare Jesús pũro neeõñurã. ¹⁷ Pũru suriro bũro diariñerë ïgürë sãñurã. ïgũya dipurure pora bero ïgũsã iriadea berore peoñurã. ¹⁸ Pũru: “Bũremurã aarika judío masaka Opure!” ãrĩ gainĩñurã.

¹⁹ ïgũya dipurure yukũ dukã merã pá, ïgürë síku eotúbiranañurã. ïgürë bũridarã ñãdukũpuri merã ejamejãjanañurã. ²⁰ Pũru irasiri bũrida odo, suriro diariñerë túwea, ïgũya surirore sãñurã doja. Irasiri odo, ïgürë curusague pábiatú wëjêmurã ãiãkõãñurã.

Jesúre curusague pábiatúdea

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ ïgürë ãiãrã, sugu Cirenemu Simón wãikugure poeque ããrãdi dujarigure bokatĩrĩñurã. ïgũ Alejandro, Rufo wãikurã pagu ããrĩyupu. ïgürë bokatĩrĩ, Jesús kõãdea curusare kõãdoreñurã.

²² Gólgota wãikuroque Jesúre ãijañurã. “Gólgota”, ãrĩrõ: “Masaku dipuru boaweadea pero”, ãrĩduaro yãa. ²³ Iroque eja, Jesúre igui deko mirra wãikuri merã morëadeare tãdiñurã. Jesús gapu iribiriyupu. ²⁴⁻²⁵ Pũru iroque ñamigãgã nueve hora ããrĩmakũ Jesúre curusague pábiatú

ãiwågãnúkõãñurã pama. Odo, ìgũya suríre: “¿Noarẽ dujarokuri?” ãrĩboka birañurã, irire ìgũsã basi gãme dukawamurã.

²⁶ “Ìi ãsũ iridea waja boami”, ãrĩrã: “Ìita judío masaka Opũ ããrĩmi”, ãrĩ gojadea majĩrẽ curusague ìgũ weka pábiatũñurã. ²⁷ Jesús merã pêrã yajarikurãrẽ gajĩ curusarigue pábiatũ ãiwågũñurã. Sugure ìgũ diaye gapũ, gajĩgure kúgapũ pábiatũ ãiwågũñurã. ²⁸ Jesúre ìgũsã irasirimakũ, Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta waayuro: “Ìgũ ñerĩ irigu irirosũ ñerã merã wějēsũgũkumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

²⁹ Masaka irogue ããrĩrã Jesús pũro ejanũgãja, buridari merã ìgũrẽ ìgũsãya dipure sagui, ñerõ werenĩñurã.

—Jũũ, mũ Marĩpũya wiire béo, pũrũ ãrenũ waaró merãta iri wiire dupaturĩ iri odogũkoã, ãrĩ werenĩbũ. ³⁰ Irasirigũ mũ basi tauka! Curusague merã dijarka! ãrĩñurã. ³¹ Paia oparã, Moisés gojadeare buerimasãde ìgũrẽ ãsũ ãrĩ buridañurã:

—Gajerã gapũre taumi. Ìgũ basi gapũ taumasĩbemi. ³² Diayeta Cristo, Israel bumarã Opũ ããrĩgũ, curusague merã ìgũ dijarimakũ ìarã, marĩ ìgũrẽ burẽmurãkoã, ãrĩ buridañurã. Ìgũ merã pábiatũ ãiwågũñusũanerãde irasũta ãrĩ buridañurã.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Goeripoe ããrĩmakũ, i nikũ ããrĩpererogue naĩtĩãkõãyuro. Ure hora gora naĩtĩayuro. ³⁴ Ure hora ejamakũta Jesús burõ gainĩyupũ:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? ãrĩyupũ. Irasũ ãrĩgũ: “Yũ Opũ, yũ Opũ ¿nasirigũ yure béori mũ?” ãrĩgũ iriyupũ. ³⁵ Surãyeri iro ããrĩrã, ìgũ irasũ ãrĩ gainĩmakũ pêrã:

—Péka! Marĩpũya kerere weredupuyudire Elíare siiugũ yámi, ãrĩñurã. ³⁶ Sugũ ìgũsã merãmũ ùmawãgã, ìgui deko piari yosadea yũsũre yukũ yuwague siatũ, Jesúre iirĩburo, ãrĩgũ soemuũyupũ. Irasũ soemuũgũ, ãsũ ãrĩyupũ:

—Ìãñarã marĩ, ìgũ curusague ããrĩgũrẽ Elías ãidijugũ aarimakũ, ãrĩyupũ.

³⁷ Jesús burõ gainĩ, kõmoakõãyupũ. ³⁸ Ìgũ kõmomakũta Marĩpũya wii poekama taribu disĩpũro kãmutari gasiro ùmarõ gapũ merã yegue dijari, deko merã yeguesiajayuro.

³⁹ Jesús boamakũ ìãgũ, romano surara opũ:

—Ìi diayeta Marĩpũ magũ ããrãdañumi, ãrĩyupũ.

⁴⁰ Nomedede yoaweyarogue Jesúre ìũniñurã. Ìgũsã nome watopeguere Maríã Magdalena ããrĩyupũ. Gajego Maríã Santiago, ìgũ tĩgũ José pago ããrĩyupũ. Gajego Salomé ããrĩyupũ. ⁴¹ Jesús Galileague ããrĩmakũ, ìgũrẽ iritamunerã nome ããrĩñurã. Gajerã nome wárã ããrĩñurã, Jerusalégue ìgũ merã waanerã nome.

Jesúya dupũre masãgobegue pídea

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Naĩmejãripoe ããrĩmakũ, judío masaka siuñajãrĩnũ ñajãburo dupuyuro José, Arimatea wãikũri makãmũ Pilato pũroguẽ ejayupũ. Judío masaka oparã watopemũ ããrĩyupũ. Ìgũ Marĩpũ ìgũyarãrẽ doreburire yũgũ iriyupũ. Irasirigũ gũiro marĩrõ Pilato pũro eja, Jesúya dupũre yáabu sêrêyupũ.

44 Īgũ irasũ ārĩ sērēmakũ, Pilato pégukakõãyupũ. Irasirigũ surara opũre siiu:

—¿Jesús ããrĩrõta boakõãrĩ? ārĩ sērēñayupũ.

45 Surara opũ Īgũrē: “Boakõãmi”, ārĩ yujumakũ pégu, Pilato Josére Jesúya dupũre ãĩdijudoreyupũ.

46 Irasirigũ José õãrĩ suriro gasiro wajari, Jesúya dupũre ãĩdiju, iri gasiro merã õmayupũ. Pũrũ su gobe masãgobe ùtãyegue mádea gobegue píyupũ. Irasiri odo, iri gobere ùtã majĩ merã biayupũ. 47 Īgũ Jesúya dupũre yáamakũ, María Magdalena, gajego María José pago ìãñurã.

16

Jesús masãdea

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Judío masaka siuñajãrĩnũ* tariadero pũrũ, María Magdalena, gajego María, Santiago pago, gajego Salomé, sũrõrĩ wajariñurã Jesúya dupũre piupeomurã. 2 Semana ããrĩpũrorirĩnũ† Īgũsã nome ñamigãgã, abe mũrĩriripoe Jesúya dupũre yáadea masãgobegue waañurã. 3 Irogue waarã:

—¿Noã marĩrē iri masãgobe biadea ùtã majĩrē tũpãbosarãkuri? ārĩ wereniwãgãñurã.

4 Irogue ejarã, iri gobere biadea ùtã majĩ miērē gajerogue oya-makũ ìãñurã. 5 Irasirirã iri gobegue ñajãa, sugũ maamũ diayemapãrē gapũ suriro yoaro õãrõ borero sãñadi doamakũ ìãñurã. Īgũrē ìãrã, ìãgukakõãñurã.

6 Īgũ gapũ Īgũsãno merē ãrĩyupũ:

—Gukabirikõãka! Mũsã Jesús Nazaretmũrē, Īgũsã curusague pábiatũ wējẽadire ãmarã yãa. Masãsiami. Õõrē mámi. Ìãka, Īgũsã Īgũrē piaderore!

7 Īgũ buerãrē, irasũ ããrĩmakũ Pedrorerã wererã waaka! Īgũ mũsã dupuyuro Galileague waasiami. Irogue mũsã Īgũrē ìãrãkoa Īgũ ãrĩderosũta, ãrĩyupũ.

8 Īgũ irasũ ãrĩmakũ pé, bũro gũka naradari merã waakõãñurã. Bũro gũisiã, gajerãrē Īgũsã ìãdeare werebiriñurã.

Jesús María Magdalenarē deyoadea

(Jn 20.11-18)

9 Jesús semana ããrĩpũrorirĩnũ boyoripoe, Īgũ masãdero pũrũ María Magdalenarē deyoapũroriyupũ. Igo su mojõma pere gaji mojõ peru pērebejarã wãtẽãrē Īgũ bėowiusũdeo ããrĩyupo. 10 Jesús igore deyoadero pũrũ, Īgũ buerãrē igo ìãdeare werego waayupo. Īgũsã bũro bũjawereri merã orerã iriñurã. 11 Igo Īgũsãrē: “Jesús okami, Īgũrē ìãbũ”, ārĩ wererire pérã, bũremubiriñurã.

Jesús Īgũ buerire tũyarã pērãrē deyoadea

(Lc 24.13-35)

12 Pũrũ Jesús gajerã pērãrē makã tũrogue waarãrē deyoayupũ. Īgũ deyoapũrorigũ, deyoderosũ deyobiriyupũ. Irasirirã Īgũrē ìãmasĩbiriñurã.

13 Īgũrē ìãmasĩ, pũrũ Īgũ buerã ããrĩrõgue waa, Jesús Īgũsãrē deyoadeare wereñurã. Īgũsãdere bũremudũabiriñurã.

Jesús Īgũ buerãrē Īgũyare buedoregũ pídea

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

* 16:1 Judío masaka siuñajãrĩnũ, sãbado ããrã. † 16:2 Semana ããrĩpũrorĩnũno, domingo ããrã.

¹⁴ Jesús ĩgũ boa, masãdero pũũ, ĩgũ buerã pe mojóma pere su gubu suru pẽrẽbejarãrẽ ĩgũsã baa doanĩrõgue deyoa, ãrĩyupũ:

—¿Nasirirã, yũ masãdea kerere pẽkererã, bũremuberi, ĩgũsã mũsãrẽ werekererũ? Bũremurĩ opabea mũsã, ãrĩyupũ.

¹⁵ Pũũ ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩyupũ doja:

—Ããrĩpererogue marãrẽ Marĩpũ masakare tauri kerere wererã waaka!
¹⁶ Yũre bũremurã, deko merã wãiyesũrã tausũrãkuma. Yũre bũremumerã gapũ peamegue béosũrãkuma. ¹⁷ Yũre bũremurã yũ wãĩ merã, yũ turaro merã wãtẽãrẽ masakaguere ñajãnerãrẽ béowiurãkuma. Gaji masã ya ĩgũsã dupuyuro werenĩmasĩbirideare werenĩrãkuma. ¹⁸ ãñarẽ ñeãmakũ, ĩgũsãrẽ ñerõ waabirikoa. Nima iirĩmakũdere pũrĩbirikoa. Pũrĩrikũrãrẽ ĩgũsãya mojórĩ merã ñapeomakũ, ĩgũsãrẽ pũrĩrĩ tarirokoa, ãrĩyupũ Jesús ĩgũ buerãrẽ.

Jesús ãmũgasigue murĩadea

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Marĩ Opũ Jesús irasũ ãrĩ were odoadero pũũ, Marĩpũ ĩgũrẽ ãmũgasigue ãĩmũrĩayupũ. Irasirigũ irogue ejagũ, Marĩpũ diaye gapũ eja doayupũ. ²⁰ ĩgũ buerã ĩgũ masakare tauri kerere ããrĩpererogue wererã waañurã. ĩgũsã irasũ weregorenamakũ, marĩ Opũ Jesús ĩgũsãrẽ iritamunikũãyupũ. Irasirigũ ĩgũ turari merã ĩgũsãrẽ iri ĩmurĩrẽ irimakũ irinayupũ, masakare ĩgũsã wererire: “Diayeta ããrã”, ãrĩ bũremudoregũ. Iropãta ããrã.

SAN LUCAS

Lucas, opu Teófilo wāikugure gojadea

1-2 Opu Teófilo, yu mure òãdorea. Guu watopere Jesús irinugādeare iānerā guare ĩgūya kerere buema. Wārā gajirā, ĩgūsā guare buederosūta keoro gojanugāsianerā āārīmá. 3-4 Yude āārīpereri Jesús irinugādeare masīpeodūagu, òārō buebu. Irasirigu mure gajirā buedeare: “Diayeta āārā”, ārī masīburo, ārīgū, irire keoro gojāa.

Marīpūre wereboegu Juan masakare wāiyerimasū deyoaburire weredea

5 Herodes, Judea nikū marā opu āārīripoe sugu paī Zacarías wāikugu āārīyupu. ĩgū, paī Abías wāikuguya bumū āārīyupu. ĩgū marāpo Isabel wāikugo, paī Aarón wāikugu parāmeō āārīturiagogue āārīyupo. 6 ĩgūsā pērāgueta Marīpu ĩūrōrē diayemarē irirā, Moisére doreri pídeadere tarinugābiriñurā. Irasirirā gajirā ĩgūsārē: “Nerī irirā āārīma”, ārīmasībiriñurā. 7 Isabel pūrā marīgōno āārīyupo. Irasirirā pūrā marīrāta, muñuakōāñurā.

8 Sunū Zacaríaya bumarārē Marīpūya wiigūe Marīpu ĩūrō moārī āārīyuro. Irasirirā, ĩgū paīare iridorederosūta irirā irogue waañurā. 9 Irogue ejadero puu, ĩgūsā paīa irinarōsū Zacaríare sūrōrī soemubure beyebokañurā. Irasirigu Zacarías Marīpūya wiima taribugue soemugū ñajāyupu. 10 ĩgū irire soemuripoe iri taribu wirinugārōgue wārā masaka Marīpūre sērērā iriñurā. 11 ĩgū soemuripoe sugu Marīpūre wereboegu sūrōrī soemurō diaye gapu Zacaríare deyoayupu. 12 Zacarías ĩgūrē ĩāgū, ĩāguka, nasirimasībiriypupu. Buro güiyupu. 13 ĩgū güimakū ĩāgū, Marīpūre wereboegu gapu āsū ārīyupu:

—Zacarías, güibirikōāka! Marīpu mu sērērīrē pémi. Mu marāpo Isabel sugu majīgū pūrākugokumo. ĩgūrē “Juan” wāiyeka! 14 ĩgū merā buro usuyagukoa. Wārā gajirā ĩgū deyoamakū, usuyarākuma. 15 ĩgū Marīpu ĩūrōrē ubu āārīgū meta āārīgukumi. Igui deko pāmurīrē, siburidere neō iiribirikumi. ĩgū deyoaburi dupiyurogueta Ōāgū deyomarīgūrē opatarisiagukumi. 16 Wārā Israel bumarārē Marīpūre güñaduūnerārē dupaturi güñamakū irigukumi doja. 17 Marī Opu aariburi dupiyuro Elías Marīpūya kerere weredupiyudi werederosūta Ōāgū deyomarīgū turari merā masakare weregukumi. Pagusāmarā ĩgūsā pūrā òārō āārīburo, ārīgū; tarinugārīmasādere oparā dorerire òārō yujuburo, ārīgū, Marīpūyare weregukumi. Irasirigu masaka marī Opu òārō usuyari merā bokatīrīñeāburo, ārīgū, irire weregukumi, ārīyupu Marīpūre wereboegu Zacaríare.

18 ĩgū irasū ārīmakū pégu, Zacarías sērēñayupu:

—¿Nasirigu yu ire: “Diayeta āārā”, ārīmasībukuri? Yu buugrogora āārā. Yu marāpode buro āārīmo, ārīyupu.

19 ĩgū irasū ārīmakū pégu, āsū ārī yujuyupu:

—Yu Marīpūre wereboegu, Gabriel wāikugu, Marīpu puo āārīgū āārā. ĩgūta yure iriuami, mure i òārī kerere weredoregu. 20 Dapagorare yu wererire mu buremubiri waja, wereníbi dujagukoa. Mu magū deyoadero

puru, werenígukoa doja. Marĩpu: “Irasũ waaburo”, ãrĩmakũ, yu murẽ ãrãderosũta waarokoa, ãrĩyupu Gabriel Zacariare.

²¹ Ìgũ irasũ ãrĩ wereripoere masaka, iri taribu wirinugãrõgue ããrĩã Zacariare yũrã iriñurã. “¿Naásũ waayuri, Ìgũ iropa yoaripoe deyomarĩgũ?” ãrĩ gũñañurã. ²² Zacariás iri taribugue ããrãdi wirijagu, Ìgũsãrẽ wereduagu, neõ werenímasĩbiriyupu. Irasirigu Ìgũya mojóri merã irikeoyupu. Masaka, Ìgũ irasirimakũ ããrã: “Iri taribugue Marĩpu Ìmuadeare ããgukakõãkumi”, ãrĩ gũñañurã.

²³ Zacariás Marĩpuya wiigue Marĩpu Ìũrõ moãrĩrẽ iripeo, Ìgũya wiigue goedujaakõãyupu. ²⁴ Puru Ìgũ marãpo Isabel nijĩpo ããrĩnugãyupu. Su mojómarã abe neõ wiriro marĩrõ igoya wiigue ããrĩkõãyupu. ²⁵ ãsũ ãrĩ gũñayupo: “Marĩpu, yu pũrã marĩgõ ããrĩdeore iritamugũ irasũ yámi, masaka yure ããbéobirikõãburo, ãrĩgũ”.

Marĩpure wereboegu Mariare Jesús deyoaburire werede

²⁶ Isabel nijĩpo ããrĩnugãdero puru, su mojóma pere gaji mojó suru pẽrẽbejari abe waarõ merã Marĩpu Ìgũrẽ wereboegu Gabriere Galilea nikũma makã Nazaret wãikuri makãgue, ²⁷ sugo nomeõ María wãikugo, neõ sugu ãmũu merã ããrĩbeo purogue iriuyupu. Igo, José wãikugu opu David parãmi ããrĩturiagu merã marãpukũbo iriyupu. ²⁸ Gabriel, igo ããrĩrõgue ñajãa, igore:

—Murẽ õãdorea. Marĩpu murẽ õãrõ irigu ããrĩmi. Ìgũ marĩ Opu mu merã ããrĩmi. ããrĩpererã nome nemorõ murẽ õãrõ iritarinugãgukumi, ãrĩ õãdoreyupu.

²⁹ María, Ìgũrẽ ããgõ, Ìgũ irasũ ãrĩrĩrẽ pégo, pégukakõãyupu. “¿Naásũ ãrĩduaro irikuri Ìgũ yure õãdoreri?” ãrĩ, burõ gũñayupo. ³⁰ Igo gukamakũ ããgũ, Marĩpure wereboegu ãrĩyupu:

—María, gũibirikõãka! Marĩpu Ìũrõrẽ mu õãrĩ bokabu. Mu merã usuyami. ³¹ Irasirigo mu dapagorare nijĩpo ããrĩnugãgokoa. Sugu majĩgũ pũrãkugokoa. Ìgũrẽ “Jesús” wãiyegokoa. ³²⁻³³ Ìgũ ubu ããrĩgũ meta ããrĩgukumi. Marĩpu ããrĩpererã nemorõ turagu, Ìgũrẽ: “Yu magũ ããrã mu”, ãrĩgukumi. David, mu magũ ñekũ, Israel bumarã opu ããrĩdi ããrĩmi. Marĩpu Davire opu píderosũta mu magũdere Opu pígukumi Israel bumarãrẽ dorenĩbure. Ìgũ doreri neõ perebirikoa, ãrĩyupu.

³⁴ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, María Ìgũrẽ sërẽñayupo:

—¿Nasiriro yure irasũ waabukuri, yu neõ sugu ãmũu merã ããrĩbirikeremakũ? ãrĩyupo.

³⁵ Igo irasũ ãrĩmakũ pégu, ãsũ ãrĩyupu:

—Õãgũ deyomarĩgũ muguere dijarigukumi. Marĩpu ããrĩpererã Opu turari, su ñimikãyebo túbiaro irirosũ ejarokoa murẽ. Irasirigu mu magũ deyoabu, Marĩpuyagu õãgũ ããrĩgukumi. Masaka Ìgũrẽ: “Marĩpu magũ ããrĩmi”, ãrĩrãkuma. ³⁶ Mu basudeo Isabede, búro ããrĩkerego, sugu majĩgũ pũrãkugokumo. Masaka igore: “Pũrã marĩgõ ããrĩmo”, ãrĩkeremakũ, su mojóma pere gaji mojó suru pẽrẽbejari abegora opasiamo. ³⁷ Marĩpure Ìgũ iridũari, neõ diasabea, ãrĩyupu.

³⁸ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, María ãrĩyupo:

—Yu marĩ Opure moãboego ããrã. Marĩpu, mu ãrĩrõsũta iriburo yure, ãrĩyupo.

Igo irasũ ããdero puru, Marĩpure wereboegu waakõãyupu.

María Isabere ããgõ waadea

³⁹ Irinãrĩta María mumurõ merã Judea nikũ ütãyuku watopegue ããrĩrĩ makãgue waayupo. ⁴⁰ Irogue eja, Zacariaya wiigue ñajãa, Isabere õãdoreyupo. ⁴¹ Igo õãdorerire pémakũ, Isabel magũ igoya patoregue ããrĩgũ burõ gãmeñayupu. Igo, Õãgũ deyomarĩgũrẽ opatariyupo. ⁴² Irasirigo turaro merã ãsũ ãrĩyupo:

—Marĩpu ããrĩpererã nome nemorõ mure õãrõ iritarinãgãmi. Mu magũdere õãrõ yãmi. ⁴³ Mu, yu Opu pago yure ããgõ ejamakũ õãtaria. ⁴⁴ Mu õãdorerire yu pémakũta, yu magũ yaa patoregue ããrĩgũ burõ usuyari merã gãmeñami. ⁴⁵ Marĩpure wereboegu mure wereadeare: “Keoro waarokoa”, ãrĩ burumusã, õãrõ usuyari merã ããrã, ãrĩyupo Isabel Marĩare. ⁴⁶ Irasirigo María ãsũ ãrĩyupo:

Yaa yujupũrãgue yu Opure: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sãa.

⁴⁷ Marĩpu yure taugu merã burõ usuyãa.

⁴⁸ Yu ubu ããrĩgõ ããrĩkeremakũ, Marĩpu yure ããgũrẽ moãboegore gũñami. Irasirirã dapagora merã masaka yure: “Marĩpu igore õãrõ iridea merã burõ usuyadeo ããrĩmó”, ãrĩnikõãrãkuma.

⁴⁹ Marĩpu turatarigu yure wãri õãrĩrẽ yãmi. ããgũ õãtarigu, neõ ñerĩ opabi ããrĩmi.

⁵⁰ ããrĩpererã gopeyari merã ããgũrẽ buremurãrẽ bopoñanikõãgukumi.

⁵¹ ããgũ turari merã wãri õãrĩrẽ iri ãmumi. “Gua gajirã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarãnorẽ ubu ããrĩrã dujamakũ yãmi.

⁵² Oparãrẽ ubu ããrĩrã dujamakũ yãmi. Ubu ããrĩrã: “Gajirã nemorõ ããrĩbea”, ãrĩ gũñarã gapure oparã dujamakũ yãmi.

⁵³ Uboarimasãrẽ wãri õãrĩ sãmi. Wãri oparã gapure neõ gajino opamerã dujamakũ yãmi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Marĩ ñekũsãmarãrẽ: “Iritamugura”, ãrĩderosũta Abrahãrẽ, ããgũ parãmerã ããrĩturiarãdere iritamunikõãmi. Irasirigu marĩ Israel bumarãrẽ, ããgũrẽ moãboerãrẽ ããgũ ãrĩdeare neõ kãtiro marĩrõ bopoñarĩ merã iritamunikõãmi, ãrĩyupo María.*

⁵⁶ María, Isabel merã urerã abegora ããrĩyupo. Puru igoya wiigue goedujãakõãyupo.

Juan masakare wãiyerimasã deyoadea

⁵⁷ Puru Isabel majĩããgũ deyoarinopoe nijiwãgũdero puru, igo magũ deyoayupu. ⁵⁸ Irasirirã igo puro ããrĩrã, igoyarã, Marĩpu igore õãrõ iridea kerere pãrã, igore usuyatamurã waañurã. ⁵⁹ Igo magũ deyoaderõ puru, su mojõma pere gaji mojõ ureru pãrẽbejarinarĩ waarõ merã majĩããgũrẽ ããgũya dupuma gasirogãrẽ* wiirirã waañurã. ããgũrẽ ããgũ pagu “Zacariãas” wãrẽ wãiyeduañurã. ⁶⁰ Isabel gapu ããgũsãrẽ:

—ããrĩbea. ããgũ: “Juan” wãikugukumi, ãrĩyupo.

⁶¹ Igo irasũ ããrĩmakũ pãrã, igore:

—¿Nasirigu irasũ wãikubukuri? Neõ mayerã irasũ wãikurã máma, ãrĩñurã.

* **1:54-55** 1 S 2.1-10; Sal 113.5-9; Gn 17.7 * **1:59** Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpu Abrahãrẽ ããgũ pũrã ãmarẽ: “Yaarã ããrĩburo”, ããrĩgũ, ããgũsãya dupuma gasirogãrẽ wiiridoredi ããrĩmi. Puru iri dorerire Moisére pidi ããrĩmi. Irasirirã judio masaka Abraham parãmerã ããrĩturiarã iri dorerire irirã, ããgũsã pũrã ãmarẽ su mojõma pere gaji mojõ ureru pãrẽbejarinarĩ waarõ merã ããgũsã deyoaderõ puru irasũ yãma.

62 Irasirirã Zacariare: “¿Mu naásũ wãiyedukuri?” ãrĩrã, mojõrĩ merã irikeo, sêrêñañurã. 63 Irasirigu Zacarías su taboa majĩ sêrê, iri majĩgue:

—“Juan wãikugukumi”, ãrĩ gojayupu. Ìgũ gojarire ãrã, gũkakõãñurã. 64 Irire gojaguta Zacarías werenĩbi ããrãdi wereniakõãyupu doja. Irasirigu Marĩpure: “Óãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩyupu. 65 ããrĩpererã Zacarías puro ããrĩrã, ãgũ werenĩmakũ pérã, gũkakõãñurã. ããrĩpererogue Judea nikũ marã ãtãyuku watopegue ããrĩrãrê Juan deyoadeare wereñurã. 66 Ìgũ deyoadea kerere pérã, ããrĩpererã gũña, ãsũ ãrĩ gãme sêrêñañurã:

—Ìĩ majĩgũ buguro waagũ, ¿naásũ ããrĩrikugukuri Marĩpu turari merã deyoadi? ãrĩñurã.

Zacarías Marĩpure bayapeodea

67 Zacarías, Õãgũ deyomarĩgũrê opatarigu Marĩpu ãgũrê weredorerire ãsũ ãrĩ wereyupu:

68 Marĩpure Israel bumarã Opure usuyari sĩrã! Marĩ ãgũyarã pũrogu marĩrê taugu aarĩmi.

69 Irasirigu marĩrê taubure turatarigũre iriugukumi. Ìgũ, David Marĩpure moãboerimasũ ããrĩdi parãmi ããrĩturiagũgue ããrĩmi.

70 Iripoegue Marĩpu, ãgũya kerere weredupiyurimasã ñerĩ marĩrã merã marĩrê tauburire ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmi:

71 “ããrĩpererã musãrê ãtaturĩrãrê, wajarãkũrãrê, musãrê tariweremakũ irigura”, ãrĩ weredi ããrĩmi.

72 Irasirigu marĩ ñekũsãmarãrê: “‘Musãrê bopoñarĩ merã ããgũ, ããrõ irigura’, ãrĩdeare neõ kãtibirikoa”, ãrĩ weredi ããrĩmi.

73 Irire Marĩpu marĩ ñekũ Abrahãrê weredi ããrĩmi.

74 Irasirigu marĩrê ãtaturĩrãrê wĩjatagũkumi, gũiri marĩrõ ãgũ dorerire iritũyaburo, ãrĩgũ.

75 ããrĩperero marĩ okaro bokatĩrõ marĩrê ãgũyarã, diayemarê irirã ããrĩmakũ irigũkumi, ãrĩyupu Zacarías.

Irasũ ãrĩ odo, ãgũ magũgãrê ãrĩyupu:

76 Makũ, masaka murê: “Marĩpu ããrĩpererã nemorõ turagũya kerere weredupiyurimasũ ããrĩmi”, ãrĩrãkuma. Mu, marĩ Opũ aariburi dupiyuro ãgũ aariburi maarê diayema maa ãmugũ irirosũ ãgũyare weregu waagũkoa.

77 Marĩpũyarãrê ãsũ ãrĩ weregũkoa: “Marĩpure: ‘Gũa ñerõ irideare kãtika!’ ãrĩ sêrêmakũ, musãrê kãtigũkumi. Irasirigu musãrê perebiri peamegue waabonerãrê taugũkumi”, ãrĩgũkoa.

78 Marĩpu marĩrê bopoñarĩ merã maĩsĩã, ãmu, maamanũ boyoro irirosũ waamakũ irigũkumi, ãmũgasigũ merã marĩrê taubure iriugu.

79 Naĩtĩãrõgue ããrĩrãrê boyori sĩgũkumi perebiri peamegue waabonerãrê ãgũrê masĩburo, ãrĩgũ. Irasirigu marĩrê ãgũ merã ããrõ siñajãrĩ bokamakũ irigũkumi, ãrĩ wereyupu Zacarías.*

80 Majĩgũ ããrĩ gũñarĩ merã, Marĩpu turari merã masãyupu. Masaka marĩrõgue yoaripoe ããrĩyupu. Irogu ããrĩgũta Israel bumarãrê buenũgãyupu.

* 1:79 Mal 3.1; Is 9.2

2

Jesús deyoadea
(Mt 1.18-25)

¹ Marĩpu magũ deyoaburi dupiyuro romano marã opu Augusto wãikũgu ĩgũya nikũ marãrẽ aãĩpererãrẽ keoñabu, ĩgũsã wãirẽ gojatũdoreyupu. ²⁻³ Irasirirã aãĩpererã masaka ĩgũsã ñekũsãmarã deyoadea makãĩgũe ĩgũsã wãirẽ gojatũrã waañurã. Siria nikũ marã opu Cirenio wãikũgu aãĩripoe gojatũnũgãñurã.

⁴ Irasirigu Josede, Galilea nikũma makã Nazaretgue aãrãdi, Judea nikũma makã Belẽgue waayupu. Belén, David deyoadea makã aãĩyuro. ĩgũ, David parãmi aãĩturiagu aãĩsĩã, irogue waayupu. ⁵ ĩgũ marãpo aãĩrĩbo Marĩa merã ĩgũ wãirẽ gojatũgu waayupu. Marĩa gapu nijĩpo aãĩryupo. ⁶ Irasirigo irogue aãĩgõ, nijĩwãgũyupo. ⁷ Kãrĩrĩ wii uturimakũ iã, Josẽ, Marĩa merã wekua wiigue kãrĩrã waañurã. Iri wiigue Marĩa neõ pũrãkũbeo aãĩrĩdeo, majĩgũ pũrãkũnũgãyupo. ĩgũ deyoamakũ, surĩ gasiri merã õma, wekua baari korogue ĩgũrẽ sãyupo.

Marĩpure wereboerã oveja korerimasãrẽ deyoadea

⁸ Belén tãrogue ovejare korerimasã aãĩñurã. Ñamiriku irogue dita ĩgũsãyarã ovejare koreboyoanañurã. ⁹ Irogue ĩgũsãrẽ gũñaña marĩõ sugu Marĩpure wereboegu deyoayupu. ĩgũ deyoamakũ, Marĩpu goesiriri ĩgũsãrẽ boyoyuro. Irasũ waamakũ iãgũka, bũro gũñurã. ¹⁰ Marĩpure wereboegu ãsũ ãrĩyupu ĩgũsãrẽ:

—Gũbirikõãka! Musãrẽ õãrĩ kerere ãirigu yãa, aãĩpererã masaka usuyaburire. ¹¹ Dapagã ñami, David deyoadea makãguere musãrẽ taubu deyoami. ĩgũ Marĩpu iriudi, Cristo musã Opu aãĩĩmi. ¹² Musã majĩgũrẽ iãrã waarã, surĩ gasiri merã õmadire, wekua baari korogue sãñagũrẽ bokajarãkoa. Irasirirã ĩgũrẽ iãrã: “Diayeta aãrãñumi”, ãrĩrãkoa, ãrĩyupu.

¹³ ĩgũ irire ãrĩripoeta gajirã wãrã Marĩpure wereboerã deyoa, Marĩpure bũremurã ãsũ ãrĩ bayañurã:

¹⁴ Marĩpu ãmũgasigue aãĩgũrẽ: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usuyari sĩrã! I ãmũgue ĩgũ merã õãrõ aãrĩrã siñajãrĩ opaburo, ãrĩ bayañurã.

¹⁵ Marĩpure wereboerã ãmũgasigue mũrĩadero pũru, ovejare korerimasã ĩgũsã basi gãme werenĩñurã:

—Nãka, dapagorata Belẽgue! Marĩpure wereboegu marĩrẽ wereaderosũta iãrã waarã! ãrĩñurã.

¹⁶ Irasirirã mumurõ merã iãrã waañurã. Irogue eja, Josẽre, Marĩare bokajañurã. Majĩgũ gapure wekua baari korogue sãñagũrẽ iãñurã. ¹⁷ ĩgũrẽ iãrã, iro aãrĩrãrẽ Marĩpure wereboegu majĩgũyamarẽ wereadeare wereñurã. ¹⁸ ĩgũsã irire weremakũ pãrã, aãĩpererã pãgũkakõãñurã. ¹⁹ Marĩa gapu aãĩpereri ĩgũsã wererire pãgo, igoya yũjũpũrãgueta gũñaduripĩyupo. ²⁰ Ovejare korerimasã Marĩpure wereboegu wereaderosũta aãĩpereri ĩgũsã pãdeadea, iãdea keoro waamakũ iãrã, Marĩpure: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usuyari merã goedujãakõãñurã.

Jesũre Marĩpũya wiigue ãĩadea

²¹ Pũru su mojõma pere gaji mojõ ureru pãrẽbejarinurĩ waarõ merã majĩgũrẽ ĩgũya dupũma gasirogãrẽ wiirĩñurã. Wiirĩ odo, Marĩpure wereboegu Marĩare, igo nijĩpo aãrĩburo dupiyuro ãrĩderosũta ĩgũrẽ “Jesũs” wãiyẽñurã.

22 Puru Moisés: “Ásū irika umúurē pūrākuaadero puru!” ārīdeare iripeo, José, María merā Jesúre Jerusalégue āiāñurā, Marĩpuya wiigue Marĩpue: “Muyagu āārĩmi”, āri ĩmurā waarā. 23 Irire irirā, Marĩpu dorederosūta iriñurā. Ásū āri gojasūdero āārĩbú Marĩpu doreri gojadesa pūgue: “Āārĩpererā ũma deyoapuroirā Marĩpuyarā āārĩburo”, āri gojasūdero āārĩbú. 24 Irasirirā José, María merā Jerusalégue Marĩpu dorederosūta irirā waañurā. Ásū āri gojasūdero āārĩbú doja: “Pērā buja, o ĩgūsā marĩmakū buja irirosū deyorāgā pērā sika, Marĩpu ĩurō wējē soepeoburo, ārĩrā”.

25 Iripoere Jerusalégue sugu buguero Simeón wāikugu āārĩyupu. Īgū ōāgū, Marĩpue buremugū āārĩyupu. Israel bumarārē taugu aaribure yugu iriyupu. Ōāgū deyomarĩgū ĩgū merā āārĩnikōāyupu. 26 Iripoegue Ōāgū deyomarĩgū ĩgūrē ásū āri weredi āārĩmi: “Cristo, Marĩpu iriubure ĩābita boabiriko ma”, ārĩdi āārĩmi. 27-28 Jesúre ĩgū pagusāmarā Jerusalégue ājarinurē Ōāgū deyomarĩgū Simeōrē Marĩpuya wiigue waadoreyupu. Marĩpu dorederosūta Jesúre iri wiigue āĩjamakū ĩā, Simeón ĩgūrē kōā, Marĩpue usuyari sī, ásū ārĩyupu:

29 Yu Oru, ma iripoegue ārĩderosūta keoro yāa. Irasirigu dapagorare yu murē moāboegu usuyari merā boamasīa.

30 Īi majĩgūrē masakare taubure yaa koye merā ĩāa.

31 Īgūrē masĩdoregu, āārĩpererā masaka ĩurōgue iriubu.

32 Īgūta judío masaka āārĩmerārē murē masĩmakū irigu, sĩāgori sīgū irirosū irigukumi.

Āārĩpererā masaka: “Marĩpu ĩgūyarā Israel bumarārē ōārō iritamumi”, ārĩrākuma, ārĩyupu Simeón.*

33 Simeón majĩgūyamarē irasū ārĩmakū pérā, ĩgū pagusāmarā pégakakōāñurā. 34 Simeón ĩgūsārē: “Marĩpu musārē ōārō iriburo”, āri odo, Jesús pagore ásū ārĩyupu:

—Īi majĩgū Marĩpu beyedi āārĩmi. Wārā Israel bumarā ĩgūrē buremumerā peregiri peamegue béodijusūrākuma. Īgūrē buremurā gapu umugasigue āimurĩāsūrākuma. Marĩpu turari merā ĩgū iri ĩmumakū ĩārā, wārā masaka ñerō werenĩrākuma ĩgūrē. 35 Irasiriri merā āārĩpererā masaka ĩgūsāya yujupūrārigue gūñarĩrē masĩsurokoa. Mu gapu i merā muya yujupūrārē sareri majĩ merā saremakū pūrĩsūrōsū buro bujaweregokoa, ārĩyupu Simeón Marĩare.

36 Gajigo Marĩpuya wiiguere Marĩpuya kerere weredupiyugode āārĩyupo. Igo Ana wāikugo, Fanuel magō, Aser bumō, bāro āārĩyupo. Maamogora marāpukadeo āārādimō. Puru, su mojōma pere gajĩ mojō peru pērēbejari bojori waarō merā igo marāpu boakōāyupu. 37 Irasirigo wapiweyo dujayupo. Īgūsā Jesúre Marĩpuya wiigue āĩjaripoere ochenta y cuatro bojorigora opayupo. Iri wiiguere umuriku, ñamiriku bereri merā Marĩpue sērēnayupo. 38 Jesúre āĩjamakū ĩāgō, ĩgū puro aari ejanugā, Marĩpue usuyari sīyupo. Puru āārĩpererā Jerusalén marārē taubure yūrārē Jesús deyoadeare wereyupo.

Nazaretgue goedujáadea

* 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10

39 José, María Jerusalégue ãârãnerã, Marĩpu dorederosũta ãârĩpereri iripeo, Galilea nikũ ĩgũsãya makã Nazaretgue goedujáakõãñurã. 40 Irogue majĩgũ turagu õârõ masĩgũ masãyupu. Marĩpu ĩgũrẽ õârõ iritamuyupu.

Jesús Marĩpuya wiigue waadea

41 Bojoriku Jesús pagusãmarã pascua bosenuĩ ãârĩmakũ, Jerusalégue waanañurã. 42 Jesús pe mojõma pere su gubu peru pẽrebejari bojori oparipoe ĩgũsã irinarõsũ ĩgũ merã iri bosenuĩ irogue taurã waañurã. 43 Iri bosenu tariadero puru, ĩgũsãya makãgue Nazaretgue goedujáakõãñurã. Jesús gapu Jerusalégue dujakõãyupu. ĩgũ pagusãmarã ĩgũ irogue dujarire masĩbiriñurã. 44 “Gajirã marĩ merãmarã merã aarikumi”, ãrĩ gũñadiñurã. Puru Jerusalẽrẽ ĩgũsã wiriadeanu ñamika ãârĩmakũ, ĩgũsã merãmarã watopegue ĩgũrẽ ãmadiñurã. 45 ãma, ĩgũrẽ bokabiri, maa deko merãta gãme dujakõãñurã doja Jerusalégue ãmarã waarã.

46 Urenu puru Marĩpuya wiigue Moisés gojadeare buerimasã watopegue doagure bokañurã. ĩgũsã werenĩrĩrẽ pé, ĩgũsarẽ sẽrẽñanayupu. 47 ĩgũ masĩrĩ merã wererire, ĩgũ õârõ yujurire pérã, ãârĩpererã pégukakõãñurã. 48 ĩgũ irogue doamakũ iãrã, ĩgũ pagusãmarã iãgukakõãñurã. Pago ĩgũrẽ ãrĩyupo:

—Maku, ¿nasirigu guare irasiriari mu? Yu, mupu merã buro gũñarikari merã murẽ ãmaabu, ãrĩyupo.

49 Jesús pagore ãsũ ãrĩ yujuyupu:

—¿Nasirã yure ãmaarĩ? Yuruyare yure iriro gããmea ĩgũya wiiguere. ¿Irire masĩberi musã? ãrĩyupu.

50 ĩgũ irasũ ãrĩrĩrẽ ĩgũ pagusãmarã gapu pémasĩbiriñurã.

51 Puru Jesús ĩgũsã merã Nazaretgue goedujáakõãyupu. ĩgũ irinĩrõsũta ĩgũsã dorerire tarinugãrõ marĩrõ yujunayupu. ĩgũ pago gapu ãârĩpereri ĩgũ Jerusalégue iriadeare igoya yujupũrãgue gũñaduripiyupo. 52 Jesús wãri masĩrĩ merã masãyupu. Marĩpu ĩgũrẽ: “Õãgũ ãârĩmi”, ãrĩ iãyupu. Masakade ãârĩpererã irasũta ãrĩ iãñurã.

3

Juan masakare wãiyerimasũ buedea

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28; 8.31-47)

1 Pe mojõma pere su gubu pẽrebejari bojori Tiberio wãikugu romano marã opu ãârĩrĩ ñajãdero puru, gajirã ĩgũ dokamarã ñsãku ãârĩñurã: Poncio Pilato, Judea nikũ marã opu ãârĩyupu. Herodes, Galilea nikũ marã opu ãârĩyupu. ĩgũ pagumu Felipe: Iturea, Traconite, pe nikũ marã opu ãârĩyupu. Gajigu Lisania, Abilinia nikũ marã opu ãârĩyupu. 2 Gajirã pẽrã: Anás, Caifãs wãikurã paia oparã ãârĩñurã. ĩgũsã oparã ãârĩripoere Zacarías magũ Juãrẽ masaka marĩrõgue ãârĩgũrẽ Marĩpu ĩgũyare weredoreyupu.

3 Irasirigu Juan ãârĩperero dia Jordán wãikudiya turogue masaka irogue ejarãrẽ:

—Musã ñerõ irideare bujawereka! Musã gũñarĩrẽ gorawayu, wãiyedoreka! Irasirimakũ, musãrẽ Marĩpu musã ñerõ irideare kãtigukumi, ãrĩ werenayupu. 4 Juan irire irigu, iripoegue Marĩpuya kerere weredupiyudi Isaiás gojaderosũta iriyupu. ãsũ ãrĩ gojadi ãârĩmi:

Masaka marĩrõgue sugu buro gaguinĩrĩ merã weregukumi: “Marĩ Opu aariburi dupiyuro ĩgũ aariburi maarẽ diayema maa õãrĩ maa âmurã irirosũ diayemarẽ irika!

⁵ Dupa turũri aãrãdeare yasurope piusũrokoa. Uũtũyuku aãrãdeade keoro dujarokoa. Maarĩ dupaberori aãrãdeade diayema maarĩ dujarokoa. Goberikuri maarĩde su báparogueta dujarokoa.

⁶ Marĩpu marĩrẽ taubure iriumakũ, aãrĩpererã masaka ĩãrãkuma”, ãrĩ gojadi aãrĩmĩ.*

⁷ Wãrã masaka Juan purogue wãiyedorerã ejañurã. Juan ĩgũsãrẽ ãrĩyupu: —Mũsã ãña irirosũ ñerã aãrã. ¿Noã mũsãrẽ õõguere aaridoreari? Marĩpu, gũa ñerõ iriri waja wajamoãbirikõãburo, ãrĩrã, ¿mũsã yure wãiyedorerã aarari? ⁸ Mũsã: “Gũa ñerõ irideare bujawere, gũñarĩrẽ gorawayuabu”, ãrĩrã, mũsã ñerõ irideare piri, õãrĩ gapure irika! Mũsã: “Gũa Abraham parãmerã aãrĩturiarã aãrĩmakũ, Marĩpu guare wajamoãbirikumi”, ãrĩ gũñabirikõãka! Yu mũsãrẽ ãsũ ãrã: “Mũsã gũñarĩrẽ gorawayubirimakũ, mũsã Abraham parãmerã aãrĩturiarã waamakũ irimasĩmi”. ⁹ Mũsã ñerĩ iririre piribirimakũ ĩãgũ, Marĩpu mũsãrẽ bẽogukumi. Sugu yukũ ñerĩ dukakũdire ĩã, kõme merã nugũrĩgue merãta diti, peamegue soebéorosũ mũsãrẽ bẽogukumi, ãrĩyupu Juan.

¹⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, Juãrẽ sãrẽñañurã:

—¿Gũare nasiriro gããmerĩ?

¹¹ Juan ĩgũsãrẽ yũyũyupu:

—Sugu peñe suriro opagu, opabire suñe sĩburo. Baari opagu, baari opabire dukawaburo, ãrĩyupu.

¹² Gajirã romano marã oparãrẽ niyeru wajaseabosarã, Juan puoro wãiyedorerã ejañurã. ĩgũsãde Juãrẽ sãrẽñañurã:

—Gũare buegu, ¿guare nasiriro gããmerĩ?

¹³ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ, Juan ãrĩyupu:

—Mũsã oparã mũsãrẽ wajaseadoreaderopata wajaseaka! ĩgũsã doreadero nemorõ wajaseabirikõãka! ãrĩyupu.

¹⁴ Gajirã surara Juãrẽ sãrẽñañurã:

—¿Gũakoare nasiriro gããmerĩ? ãrĩñurã.

Ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ, ãsũ ãrĩ yũyũyupu:

—Gajirã oparire emabirikõãka! ĩgũsãrẽ niyeru emaduarã ãrĩkatori merã ĩgũsã iribirideaguereta weresãbirikõãka! Mũsã moã wajatari merã usũyaka! ãrĩyupu.

¹⁵ Masaka: “¿Naásũ aãrĩmakũ Marĩpu iriubu aarigukuri?” ãrĩ gũñarã iriñurã. Irasirirã, Juan wererire pãrã: “¿Ĩrĩ Juan, Cristo aãrĩkuri?” ãrĩ gũñañurã. ¹⁶ Juan aãrĩpererã masakare ãsũ ãrĩyupu:

—Yu mũsãrẽ deko merã wãiyeya. Gajigu yũ puũũ aarigũ, yũ nemorõ turagu aãrĩmi. Yu gapũ ubu aãrĩgũ, ĩgũrẽ neõ sũropebirikoa. ĩgũ aarigũ, mũsãrẽ Õãgũ deyomarĩgũ merã, peame merã wãiyegukumi. Irasirĩgũ mũsãrẽ Õãgũ deyomarĩgũ mũsã merã aãrĩnĩmakũ irigukumi, ñerĩrẽ soebéorosũ mũsãrẽ ñerĩrẽ bẽoburo, ãrĩgũ. ¹⁷ Trigo gasirire korobẽogu irirosũ aãrĩmi. Gasirire koro odo, iri yerire baari duripĩri wiigue duripĩgukumi. Iri gasiri gapure peamegue soebẽokõãgukumi. Iri peame neõ yaribirikoa, ãrĩyupu. ¹⁸ Juan gaji wãri irasũ wereri merã masakare:

“Ásũ irika!” ārĩ werenayupũ. Irasirigu iri merã Marĩpũya õãrĩ kerere werenayupũ.

¹⁹ Iripoere opũ Herodes ãgũ pagũũ Felipe marãpore Herodías wãikagore ãma, marãpokũyupũ. Iri waja, gaji wãri ñerõ iridea waja, Juan ãgũrẽ: “Mũ irasirimakũ ñetaria”, ārĩ wereyupũ. ²⁰ Herodes, Juan wererire pẽrono irigu, ñerõ irinemo, ãgũrẽ peresu iriri wiigue sóodoreyupũ.

Juan Jesúre deko merã wãiyedeã
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Juan peresu iriri wiigue sóosũburi dupiyuro ããrĩpererã masaka ãgũ pũro wãiyedorerã ejarãrẽ wãiyeyupũ. Jesúde ãgũ pũroque wãiyedoregu ejayupũ. Juan ãgũrẽ wãiyẽ odomakũ, Jesús Marĩpũre sẽrẽripoe ãmũgasi tũpãkõãyuro. ²² Õãgũ deyomarĩgũ, buja irirosũ deyogu dijari, Jesús weka ejabejayupũ. Marĩpũ ãmũgasigue ããrĩgũ ãsũ ãrĩyupũ Jesúre:

—Mũ yũ magũ, yũ maĩgũ ããrã. Mũ merã bũro usũyãã, ãrĩyupũ.

Jesucristo ñekũsãmarã ããrĩturiadeã
(Mt 1.1-17)

²³ Jesús treinta bojori opagu masakare buenũgãyupũ. Masaka Jesúre:

“José magũ ããrĩmi ñĩ”, ãrĩ gũñadiñurã.

José, Elí magũ ããrĩyupũ. ²⁴ Elí Matat magũ,

Matat Leví magũ, Leví Melqui magũ,

Melqui Jana magũ, Jana José magũ,

José Matatías magũ, ²⁵ Matatías Amós magũ,

Amós Nahum magũ, Nahum Esli magũ,

Esli Nagai magũ, Nagai Maat magũ,

²⁶ Maat Matatías magũ, Matatías Semeí magũ,

Semeí José magũ, José Judá magũ,

²⁷ Judá Joana magũ, Joana Resa magũ,

Resa Zorobabel magũ, Zorobabel Salatiel magũ,

Salatiel Neri magũ, Neri Melqui magũ,

²⁸ Melqui Adi magũ, Adi Cosam magũ,

Cosam Elmodam magũ, Elmodam Er magũ,

Er Josué magũ, ²⁹ Josué Eliezer magũ,

Eliezer Jorim magũ, Jorim Matat magũ,

Matat Leví magũ, ³⁰ Leví Simeón magũ,

Simeón Judá magũ, Judá José magũ,

José Jonán magũ, Jonán Eliaquim magũ,

Eliaquim Melea magũ, ³¹ Melea Mainán magũ,

Mainán Matata magũ, Matata Natán magũ,

Natán opũ David magũ ããrĩdi ããrĩmĩ.

³² David Isaí magũ, Isaí Obed magũ,

Obed Booz magũ, Booz Salmón magũ,

Salmón Naasón magũ, ³³ Naasón Aminadab magũ,

Aminadab Aram magũ, Aram Esrom magũ,

Esrom Fares magũ, Fares Judá magũ,

Judá Jacob magũ ããrĩdi ããrĩmĩ.

³⁴ Jacob Isaac magũ, Isaac Abraham magũ ããrĩdi ããrĩmĩ.

Abraham Taré magũ, Taré Nacor magũ,

Nacor Serug magũ, ³⁵ Serug Ragau magũ,

Ragau Peleg magũ, Peleg Heber magũ,

Heber Sala magũ, ³⁶ Sala Cainán magũ,
 Cainán Arfaxad magũ, Arfaxad Sem magũ,
 Sem Noé magũ aãrĩdi aãrĩmĩ.
 Noé Lamec magũ, Lamec Matusalén magũ,
³⁷ Matusalén Enoc magũ, Enoc Jared magũ,
 Jared Mahalaleel magũ, Mahalaleel Cainán magũ,
 Cainán Enós magũ, Enós Set magũ,
 Set Adán magũ aãrĩdi aãrĩmĩ.
³⁸ Adán neõgorague Marĩpu iridi, Ĩgũ magũ aãrĩdi aãrĩmĩ.

4

Wãtĩ Jesúre ãrĩmesãdidea
 (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jesús Oãgũ deyomarĩgũrẽ opatariakõãyupu. Irasirigu Oãgũ deyomarĩgũ Ĩgũ dia Jordán wãikũdiyague aãrãdire masaka marĩrõgue ãiyupu. ² Iroque Jesús cuarenta nurĩgora aãrĩyupu. Iroque aãrĩripoe wãtĩ Ĩgũrẽ ãrĩmesãgũ ejayupu. Iri cuarenta nurĩrẽ Jesús neõ baabiriyupu. Irasirigu uaboakõãyupu. ³ Ĩgũ uaboamakũ ĩãgũ, wãtĩ Jesúre ãsũ ãrĩyupu:
 —Diayeta Marĩpu magũ aãrĩgũ, mu turaro merã i ãtãyere pã waamakũ irika! ãrĩyupu.

⁴ Jesús Ĩgũrẽ yujuyupu:

—Yũpuya werenĩrĩ gojadea pũgue: “Baari dita masakare okamakũ iribea. Aãrĩpereri Marĩpuya werenĩrĩ gapu Ĩgũsãrẽ okamakũ yãa”, ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesús wãtĩrẽ.

⁵ Pũru wãtĩ Jesúre ãtãũ wekague ãimurĩayupu. Iroque suñarõta aãrĩpereri i ãmũma makãrĩrẽ ĩmupeokõãyupu. ⁶ Irire ĩmupeo odo, ãsũ ãrĩyupu:

—I yũre sĩdea aãrã. Irasirigu yũ sĩduagure sĩgũkoa, Ĩgũ i aãrĩpereri opu aãrĩburo, ãrĩgũ. ⁷ Mu yũre ñadukũpuri merã ejamejãja, bũremumakũ, i aãrĩpereri murẽ sĩgũra, ãrĩ wereyupu wãtĩ Jesúre. ⁸ Jesús Ĩgũrẽ yujuyupu:

—Satanás, yũ pũrore wirika! Yũpuya werenĩrĩ gojadea pũgue: “Marĩpu ditare bũremuka! Ĩgũ doreri ditare irika!” ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesús wãtĩrẽ.

⁹ Pũru wãtĩ Jesúre Jerusalẽgue ãia, Marĩpuya wii wekague ãimurĩa, Ĩgũrẽ ãsũ ãrĩyupu doja:

—Diayeta Marĩpu magũ aãrĩgũ, õõgue merã yebague parimadijaka!
¹⁰⁻¹¹ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ:
 Marĩpu Ĩgũrẽ wereboerãrẽ murẽ koredoregũkumi, neõ ãtãyegue meẽbejabirikõãburo, ãrĩgũ, ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ, ãrĩ wereyupu wãtĩ Jesúre.*

¹² Jesús Ĩgũrẽ ãrĩyupu:

—Yũpuya werenĩrĩ gojadea pũgue: “Bũremurĩ marĩrõ Marĩpũre: ‘Mu turari merã yũre gajino iri ĩmuka!’ ãrĩbirikõãka!” ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesús wãtĩrẽ.

¹³ Irasirigu wãtĩ Jesúre gaji ãrĩmesãrĩ bokabiri, waakõãyupu dapa.

Jesús Galilea nikũgue masakare buenũgãdea
 (Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Pũru Jesús masaka marĩrõgue aãrãdi Galilea nikũgue goedujãayupu. Oãgũ deyomarĩgũ turarire opatariyupu. Aãrĩperero Galilea nikũ marã Ĩgũ

* 4:10-11 Sal 91.11-12

iridea kerere masipereakōāñurā. ¹⁵ Jesús irogue ejagu, makārīku judío masaka nerērī wiirigue* buenayupu. Īgū buemakū pérā, āārīpererā: “Ōārō buemi”, ārī buremuñurā.

*Jesús Nazaretgue goedujáadea
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6; Jn 4.44)*

¹⁶ PŪŪ Jesús Nazaretgue Īgū masādea makāgue goedujáayupu. Īgū irinarōsūta judío masaka siñajārīnu† āārīmakū, Īgūsā nerērī wiigüe waa, ñajāyupu. Iri wiigüe Marīpuya werenīri gojadea pūrē bue ĩmubu wāgānugāyupu. ¹⁷ Irasirigu iri wii koregu Jesúsre Marīpuya kerere weredupiyudi Isaiás gojadea pūrē siyupu. Īgū simakū, Jesús iri pūgue āsū ārī gojadeare boka, bue ĩmuyupu:

¹⁸ YŪ OpŪ, Ōāgū deyomarīgū yŪ merā āārīmakū yāmi, Īgū dorerire iriburo, ārīgū. Īgūyare iridoregu yare beyepídi āārīmí.

Irasirigu boporārē Īgūya kerere weredoregu, buro bujawererārē usayamakū iridoregu, peresugue āārīrārē taudoregu, koye ĩāmerārē ĩāmakū iridoregu, ñerō irisūrārē taudoregu yare iriudi āārīmí.

¹⁹ Marī OpŪ Īgūyarārē taugu aariburire weredoredi āārīmí, ārī gojadi āārīmí Isaiás, ārī bue ĩmuyupu Jesús.*

²⁰ Bue ĩmu odo, Īgū bueadea pūrē tūrā, iri wii koregure wia, eja doayupu. Āārīpererā iri wiigüe āārīrā Īgūrē ĩāduúbiriñurā. ²¹ Jesús āsū ārī werenugāyupu Īgūsārē:

—Dapagā merā yŪ musārē bue ĩmumakū, Isaiás gojaderosūta waāa.

²² Jesús irasū ārīmakū pérā, āārīpererā pégukakōāñurā. “Ōārī werenīri merā weremi”, ārī gūñañurā. Irasū gūñakererā, Īgūsā basi gāme sērēñañurā:

—Ĵī José magū meta āārīrī? ārīñurā.

²³ Jesús, Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Īgūsārē āsū ārīyupu:

—Masaka Īgūsā ārīnarōsū musā yare: “MŪ ōārō kūrīgu āārīrīrē ĩmugū, mŪ basita kūrīka!” ārīkoa. Gajidere ārīkoa: “GŪa, mŪ Capernaugue iri ĩmudea kerere pébu. Irasirigu iroguerere mŪ iriderosūta i makā, mŪ masādea makādere iri ĩmuka!” ārīkoa, ārīyupu.

²⁴ Irasū ārī odo, āsū ārīnemoyupu:

—Diyeta musārē werea. Neō sugŪ Marīpuya kerere weredupiyuri-masārē Īgūya nikū marā ōārō bokatīrīñeābema. ²⁵ Irasirigu musārē ire ōārō masīmakū gāāmea. Iripoegue Elías Marīpuya kerere weredupiyudi āārīdeapoere masaka Marīpūre buremubiri waja, ure bojori gajī bojori dekogora neō deko merēbiridero āārībú. Āārīpereroguerere haaride marīdero āārībú. Marīya nikūrē wārā wapiweyarā nome āārīnerā āārīmá.

²⁶ Īgūsā wārā āārīkeremakū, Marīpu Elíare Īgūsārē iritamudoregu neō iriubiridi āārīmí. Gajī nikūmo Sarepta wāikuri makāmo Sidón puro āārīgō gapure iritamudoregu Elíare iriudi āārīmí. ²⁷ Eliseo Marīpuya kerere weredupiyudi āārīdeapoedere wārā kāmi boarā marīya nikūrē āārīunanerā āārīmá. Īgūsā wārā āārīkeremakū, Marīpu Eliseore Īgūsārē taudoregu neō iriubiridi āārīmí. Siria nikūmu Naamán wāikugu gapure taudoregu Eliseore iriudi āārīmí, ārī wereyupu Jesús.

* **4:15** Judío masaka nerērī wii, sinagoga wāikuri wii āārā. Irogue Īgūsā siñajārīnu āārīmakū nerē, Marīpuya werenīri gojadea pūgue gojadeare buenama. † **4:16** Judío masaka siñajārīnu, sábadō āārā. * **4:19** Is 61.1-2

²⁸ Jesús irasū ārimakū pérā, āārīpererā iri wiigue āārīrā ĩgū merā buro guañurā. ²⁹ Irasirirā wāgānugā, ĩgūrē ñeā, āārkōāñurā. Iri makā ūtāū weka iridea makā āārīyuro. Irasirirā iri makā turogue ĩgūrē āia, túmeedijuduarā iriadiñurā. ³⁰ Jesús gapu ĩgūsā watopeta tariwerewāgākōāyupu.

Wātī ñajāsūdi Jesúre bokatīrīdea

(Mr 1.21-28)

³¹ Puru Jesús Capernaugue waayupu. Iri makā Galilea nikūgue āārīyuro. Irogue eja, judío masaka siñajārīnu āārimakū, ĩgūsā nerērī wiigue ĩgūsārē bueyupu. ³² Sugu doregu irirosū ōārō masīrī merā ĩgū buemakū pérā, pégakakōāñurā.

³³ Iri wiiguere ĩgūsā merā sugu wātī ñajāsūdi āārīyupu. Āsū ārī gaguiniyupu:

³⁴—Jesús Nazaretmu, ¿nasiribu gna puro aariri? ¿Guare peamegue béogu aarigú yári? Yu murē ĩamasīkōāa. Mu, Marīpu iriudi, ōatarigu āārā, ārīyupu.

³⁵ Jesús wātīrē:

—Werenibita! Wirika ĩgūrē! ārīyupu.

Īgū irasū ārimakū, wātī masaka ĩūrō ĩgū ñajādire yebague túmeépi, ñerō iriro marīrō wiriakōāyupu. ³⁶ Jesús wātīrē béowiumakū ĩārā, āārīpererā masaka ĩāguka, ĩgūsā basi āsū ārī gāme wereniñurā:

—¿Ñeéno werenírī āārīrī i? Īgū turaro merā wātēārē wiriadoremakū, mata wirianokōāma, ārīñurā.

³⁷ Puru Jesús iriadeare āārīperero iri makā turo marārē weresiriñurā.

Jesús, Simón Pedro máñekōrē taudea

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesús, nerērī wiigue āārādi wiria, Simōya wiigue waayupu. Simón máñekō buro nimakurikugo iriyupo. Jesús ejamakū ĩārā, igore taudorerā ĩgūrē sērēñurā. ³⁹ ĩgūsā irasū sērēmakū pégu, Jesús igo puro waa ejanugā: “Pūrīrī tarika igore!” ārīyupu. ĩgū irasū ārīrī merāta igore nimakuri āārādea tariakōāyuro. Irasirigo wāgānugā, ĩgūsārē baari ejoyupo.

Jesús wārā pūrīrikurārē taudea

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Namika, abe ñajādero puru, iri makā marā āārīpererā gajirosūperi pūrīrikurārē Jesús purogue āijañurā. Jesús pūrīrikurārē, ĩgūya mojōrī merā ñapeo, tauyupu. ⁴¹ Wārā wātēa masakare ñajānerādere béowiyupu. Wātēa wirirā, Jesúre āsū ārī gaguiniñurā:

—Mu, Marīpu magū āārā, ārīñurā. ĩgūsā Jesúre, ĩgū Cristo, Marīpu iriudi āārīrīrē masiñurā. Irasirigu Jesús wātēārē werenidorebiryupu.

Jesús Galilea nikūgue masakare buedea

(Mr 1.35-39)

⁴² Gajinu boyoripoe Jesús makā turo masaka marīrōgue waayupu. ĩgū waadero puru, masaka ĩgūrē āma, ĩgū purogue ejañurā. ĩgūrē: “Gna merā dujaka dapa!” ārādiñurā.

⁴³ Jesús gapu ĩgūsārē ārīyupu:

—Marīpu ĩgūyarā Opu āārīrīrē yure weredoregu iriudi āārīmí. Irasirigu gaji makārī marādere ire weregu waagura, ārīyupu.

⁴⁴ Irasirigu āārīperero Galilea nikū marārē judío masaka nerērī wiirigue buegorenayupu.

5

Jesús ĩgũ buerãrẽ wárã waai wějẽmakũ iridea
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20; Jn 21.3, 6)

¹ Gajĩnu Jesús Genesaret* wãĩkũri ditaru turogue ããrĩmakũ, wárã masaka ĩgũ purore uturĩnũgãjañurã Marĩpũya kerere pẽduarã. ² Jesús iri ditaru turo waai wějẽrĩmasãya doóriduparu peru masaka marĩrĩ payamakũ ĩãyũ. Waai wějẽrĩmasã gapũ ĩgũsãya buiriyukure koerã iriñurã. ³ Jesús Simõyarugue mũrĩñajãa, ĩgũrẽ soewijudoreyũ. Soewijupau odomakũ ĩã, Jesús irirugue eja doa, masakare buenũgãyũ. ⁴ Bue odo, Simõrẽ ãsũ ãrĩyũ:

—Doódiru merã ditaru deko ãkũãrõgue wija, mũsãya buiriyukure meéyoka waai ñeãmurã, ãrĩyũ.

⁵ Simón ĩgũrẽ yũyũyũ:

—Gũare buegũ, dapagã ñamirẽ wějẽboyoakõãdabũ. Neõ wějẽbirakubũ. Mũ dorerosũta buidire meéyoñagura doja, ãrĩyũ.

⁶ ĩgũsã meéyomakũ, waai wárã ñajãa, buidire ooreakõãdiñurã. ⁷ Wárã ñajãmakũ ĩã, ĩgũsã merãmarã gajiru doódirugue ããrĩrãrẽ buadeañurã, ĩgũsãrẽ ñeãtamudorerã. Irasirirã ĩgũsã eja, waairẽ seasãmakũ, perugueta mirĩboyakõãyuro.

⁸ Irasũ waamakũ ĩãgũ, Simón Pedro Jesús puro ñadũkũpuri merã ejamejãja, ĩgũrẽ ãrĩyũ:

—Yũ Opũ, mũ õãtarĩgũ ããrã. Yũ gapũ ñegũ ããrã. Irasirĩgũ yũ purore ããrĩbirikõãka! ãrĩyũ. ⁹ Simón, wárã waai ñajãmakũ ĩãgũkagũ, irasũ ãrĩyũ. ĩgũ merã ããrĩrãde ĩãgũkakõãñurã. ¹⁰ Gajiru doódiru ããrĩrã ĩgũ merãmarã Zebedeo pũrã Santiago, Juan ããrĩñurã. ĩgũsãde ĩãgũkakõãñurã. Jesús gapũ Simõrẽ ãrĩyũ:

—Gũibirikõãka! Dapagorare mũ waai wějẽrĩmasũ ããrĩrĩrẽ piri, Marĩpũya kerere masakare wererimasũ ããrĩgũkoa, ãrĩyũ.

¹¹ Irasirirã ĩgũsãya doóriduparure ditaru turo tũãmajũpĩkõã, ããrĩpereri ĩgũsãyare pĩkõã, Jesús merã waakõãñurã.

Jesús kãmi boagũre taudea
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Pũrũ Jesús su makãgue ããrĩripoe sugũ kãmi boagũ ejayũ. Jesũre ĩãgũ, ĩgũ puro ñadũkũpuri merã ejamejã, ĩgũya diapure yebague moomejãja, ĩgũrẽ sërẽyũ:

—Yũ Opũ, mũ yũ pũrĩrikũrĩre taudũagũ taumasĩa, ãrĩyũ.

¹³ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgũ, Jesús ĩgũya mojõ merã ĩgũrẽ moãña, ãsũ ãrĩyũ:

—Mũrẽ taugũra. Kãmi marĩgũ dujaka! ãrĩyũ. ĩgũ irasũ ãrĩrĩ merãta kãmi yaripereakõãyuro. ¹⁴ Irasirĩgũ turaro merã Jesús ĩgũrẽ ãrĩyũ:

—Gajirã masakare mũ tariadeare werebirikõãka! Paĩre mũrẽ kãmi yariadeare ĩmugũ waaka! ĩgũ mũrẽ ĩãgũ: “Kãmi marĩgũ ããrã”, ãrĩgũkumi. Pũrũ Moisés gojadea pũgue sĩdoredeare sĩa! Mũ irire irimakũ ĩãrã, ããrĩpererã masaka mũrẽ kãmi yariadeare masĩrãkuma, ãrĩyũ.

¹⁵ Jesús ĩgũrẽ: “Gajirãrẽ mũ tariadeare werebirikõãka!” ãrĩkeremakũ, ããrĩpererogue marã masaka Jesús ĩgũrẽ iriadeare pẽpereakõãñurã. Irasirirã wárã masaka ĩgũ purogue ĩgũ buerire pẽrã, ĩgũsã pũrĩrikũridere

* **5:1** Genesaret wãĩkũri nikũ, Galilea wãĩkũri ditaru turo ããrĩyuro. Irasiriro Galilea ditaruta Genesaret wãĩkũyuro.

taudorerā, ejañurā. ¹⁶ Jesús gapu masaka marirōgue Marīpure sērēgū waanayupu.

Jesús dupu buadire taudea

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Sunu Jesús buemakū, surāyeri fariseo bumarā gajirā Moisés gojadeare buerimasāde irogue doañurā. Īgūsā āārīperero Galilea nikūma makārī marā, Judea nikūma makārī marā, Jerusalén marā āārīñurā. Jesús pūrīrikurārē taubu, Marīpu turarire opayupu. ¹⁸ Īgū bueripoe gajirā iro marā sugu dupu buadire Īgū oyaro merāta āijañurā. Īgūrē wiigue āiñajāa, Jesús purogue pídharā iriadiñurā. ¹⁹ Masaka wārā āārīmakū, āiñajāmasībiri, iri wii wekague murīa, su gobe āiwea, Īgūrē masaka watopegue Īgū oyaro merāta Jesús puro dijuñurā. ²⁰ Jesús, Īgūsā Īgūrē buremumakū Īāgū, buadire āriyupu:

—Yu, mu ñerō irideare kātia.

²¹ Īgū irasū ārīmakū pérā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā āsū ārī gūñañurā: “¿Ñeémuno masakū āārīrī ī? Īgū werenīrī merā Marīpure ñerō ārīmi. Masaka ñerō irideare neō sugu masakū kātimasībirikumi. Marīpu sugata masīkumi”, ārīñurā.

²² Jesús Īgūsā gūñarīrē Īāmasī, āsū āriyupu:

—¿Nasirīrā irasū gūñarī musā? ²³ ¿Naāsū ārīrī gapu diasaberi ī buadire: “Yu, mu ñerō irideare kātia”, ārīrī, o “Wāgānugā, waaka!” ārīrī gapu diasaberi? ²⁴ Yu āārīpererā tīgū i ūmugue āārīrārē Īgūsā ñerō irideare Marīpu dorero merā kātimasīa. Irasirigu ī buadire taugura, musārē irire masīdoregu, āriyupu. Irasū ārī odo, buadire āriyupu:

—Yu murē āsū ārā. Wāgānugā, mu oyaderore āi, muya wiigue waaka! āriyupu.

²⁵ Īgū irasū ārīrī merāta Īgūsā ĩūrō wāgānugā, Īgū oyaderore āi, Īgūya wiigue waagū, Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari siyupu. ²⁶ Masaka, Jesús irasiririre Īāguka, Īgūsāde Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari siñurā. Buro gūiri merā āsū ārīñurā:

—Dapagārē neō marī Īābirideare Īāa, ārīñurā.

Jesús Levīre siudea

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Puru Jesús iro merā waa, Levī† wāikugure bokajayupu. Levī romano marā opure niyeru wajaseabosagu āārīyupu. Īgū moārī taribugue doamakū Īāgū, Jesús Īgūrē āriyupu:

—Nāka, yu merā!

²⁸ Īgū irasū ārīmakū pégu, Levī wāgānugā, Īgū moādea āārīpererire pípeo, Jesús merā waakōāyupu. ²⁹ Puru Levī Īgūya wiigue eja, Jesúre bosenu iripeoyupu. Wārā niyeru wajaseabosarimasā, gajirā masaka Īgūsā merā baa doanīñurā. ³⁰ Jesús Īgūsā merā doamakū Īārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā Jesús buerārē āsū ārī werewuñurā:

—¿Nasirīrā niyeru wajaseabosarimasā, ñerō irirā merā iirī, baari musā? ārīñurā.

³¹ Jesús Īgūsārē yujuyupu:

—Pūrīrī marīrā kūrīrimasūrē āmabema. Pūrīrikurā gapu Īgūrē āmama. ³² Yu: “Ōārā āārā”, ārī gūñarārē siugū aaribiribu. “Ñerō irirā āārā”, ārī

† 5:27 Levī pe wāi opayupu. Īgūta Mateo wāikuyupu.

gũñarã ditare siiugu aarigú iribũ, Ìgũsã ñerõ irideare bujawere, gũñarĩrẽ gorawayuburo, ãrĩgũ, ãrĩyupũ.

Jesúre bererimarẽ sêrẽñadea

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jesús irasũ ãrĩmakũ pérã, Ìgũrẽ sêrẽñañurã:

—Juan buerã, fariseo bumarã buerire tayarãde Marĩpure buremurã bere, Ìgũrẽ sêrẽnama. ¿Nasirirã mu buerã gapũ òãrõ iirí, baarí? ãrĩñurã.

³⁴ Jesús Ìgũsãrẽ yũjuyupũ:

—¿Sugũ mojóshadi bosenũ irimakũ, musã Ìgũ siiuanerãrẽ Ìgũ merã ããrĩrãrẽ bujowereri merã beremakũ irimasĩbukuri? ³⁵ Purũ Ìgũrẽ gajirã ãĩãmakũ, bujowereri merã bererãkuma, ãrĩyupũ.

³⁶ Irire ãrĩ odo, keori merã Ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩ wereyupũ doja:

—Masaka neõ suríro maamañerẽ tábirikuma bugunerẽ seretúmurã. Irasũ seretúrã, maamañerẽ poyanorẽrã irikuma. Maama gasiro merã bugunerẽ seretúadero òãrõ deyobirikoa. ³⁷ Waimurã gasiri merã iridea ajuri bugũ ajurigue maama igui dekore diribirikuma. Irasũ dirimakũ, maama igui deko pãmu, bugũ ajuri sêrãturabiri, ooreakõãkoa. Irasiro igui deko, ajuride kãmokoa. ³⁸ Irasirirã maama igui dekore maama ajurigue diriro gããmea. ³⁹ Masaka igui deko pãmurĩrẽ iirirã, maama igui dekore gããmebirikuma, maama buerire péduaberosũ. “Igui deko pãmudea gapũ, maama igui deko nemorõ òãa”, ãrĩrãkuma, ãrĩyupũ Jesús Ìgũsãrẽ.

6

Siñajãrĩnũ ããrĩmakũ, Jesús buerã trigo yerire tãrĩdea

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Gajinũ, judío masaka siñajãrĩnũ ããrĩmakũ, Jesús trigo otedero watope waamakũ, Ìgũ buerã trigo yerire tãrĩ koro baawãgãñurã*. ² Ìgũsã irasirimakũ ìãrã, surãyeri fariseo bumarã Ìgũsãrẽ sêrẽñañurã:

—¿Nasirirã siñajãrĩnurẽ moãdorebirikeremakũ, irasũ yãri musã? ãrĩñurã.

³ Jesús Ìgũsãrẽ yũjuyupũ:

—¿Musã iripoeguemu David Ìgũ merãmarã merã haboagu, Ìgũ irideare buebiriri? ⁴ Ìgũ merãmarã merã Marĩpũya wiigue ñajãa, Marĩpũ ìũrõ peyari pã duparure baadi ããrĩmí. Marĩpũ paia ããrĩmerãrẽ: “Iri pã duparure baabirikõãka!” ãrĩdi ããrĩmí. David gapũ paí ããrĩbirikeregu, irire baagu, Marĩpũ ìũrõ Ìgũ dorerire tarinugãgũ meta iridi ããrĩmí, ãrĩyupũ.

⁵ Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩyupũ doja:

—Yũ ããrĩpererã tĩgũ ããrĩsã, siñajãrĩnurẽ masaka gajino Ìgũsã iriburire doremasã, ãrĩyupũ Jesús.

Jesús mojó diíweredire taudea

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Gajinũ siñajãrĩnũ ããrĩmakũ, Jesús judío masaka nerẽrĩ wiigue ñajãa, Ìgũsãrẽ bueyupũ. Iri wiigue sugũ masakũ diayema mojó gapũ diíweredi ããrĩyupũ. ⁷ Fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasã Jesúre buro ìãduripítũya: “Siñajãrĩnũ ããrã, irasirirã ìi mojó diíweredire Ìgũ taumakũ, Ìgũrẽ weresãrãra”, ãrĩ gũñañurã. ⁸ Jesús Ìgũsã gũñarĩrẽ ìãmasĩ, mojó diíweredire:

* **6:1** Deuteronomio 23.25: Moisés gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbú: “Sugũ masakũ gajigũya poeague waagú, Ìgũya mojórĩ merã trigo yerire tãrĩ koro baaburo. Wiirimajĩ merã diti ããbirikõãburo”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbú.

—Wāgānugā, masaka ĩūrōgue ejanugāgū aarika! āriyupu. Īgū irasū ārimakū pégu, mojō diiweredi wāgānugā, Jesús puro ejanugāyupu. ⁹ Īgū ejanugāmakū, Jesús gajirā iroque āārīrārē āsū āriyupu:

—Musārē sērēñaduakoa. ¿Siñajārīnurē Marīpu marīrē ñeonorē iridoreyuri, ōārīrē, o ñerīrē, masakare taurire, o wējērīrē? āriyupu.

¹⁰ Sērēña odo, masaka āārīpererārē ĩā, mojō diiweredire āriyupu:

—Māya mojōrē soeuka!

Īgū irasū ārimakū pégu, soeuyupu. Īgū soemakū, ĩgūya mojō ōākōāyuro. ¹¹ Īgū irasirimakū ĩārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā buro guañurā: “¿Nasirirākuri marī ĩrē?” āri gāme werenīñurā.

Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgū buedoregu pímurārē beyede

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Irīnurīrē Jesús ūtāugue Marīpure sērēgū waayupu. Iroque iri ñamirē Marīpure sērēboyoakōāyupu. ¹³ Boyoripoe ĩgū buerire tayarārē siiu needō, ĩgūsā watopegue āārīrārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ūmarē beyeyupu: “Musārē yaa kerere buegorenaturārē beyepía”, āriyupu.

¹⁴ ĩsāku āārīñurā: Simón wāikugu āārīyupu. Īgūrēta “Pedro” wāiyeyupu Jesús. Simón pagumu Andrés; gajirā: Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé†, ¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago āārīñurā. Santiago, Alfeo magū āārīyupu. Gajigu Simón āārīyupu. Īgū celote wāikuri buma āārīyupu. ¹⁶ Gajigu Judas āārīyupu. Īgū Santiago magū āārīyupu. Gajigu Judas Iscariote wāikugu āārīyupu. Īgūta Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu āārīyupu.

Jesús wārā masakare buede

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jesús iri ūtāugue āārādi ĩgūsā merā dijija, iri ūtāū āārīdijimejārōgue āārīyupu. Īgū beyeenerā, gajirā wārā ĩgū buerire tayarā merā āārīyupu. Gajirā wārā āārīperero Judea nikū marā, Jerusalén marā, wādiya turo marā Tiro, Sidón marā āārīñurā. ĩgūsā Jesús puro ĩgū buerire pērā, ĩgūsā pūrīrikurire taudorerā ejanerā āārīñurā. ¹⁸ Jesús wātēa ñajāsūnerādere tauyupu. ¹⁹ ĩgū āārīpererārē Marīpu turaro merā taumakū ĩārā, āārīpererā masaka ĩgūrē moāñaduañurā.

Jesús usuyari, bujaweridere buede

(Mt 5.1-12)

²⁰ Puru Jesús ĩgū buerārē ĩā, āsū āriyupu:

—Marīpu musā Opu āārīmi. Irasirirā boporā āārīkererā, usuyaka!

²¹ ‘Dapagorare musā uaboari merā āārīrā, puruguere yapirākoa. Irasirirā usuyaka!

‘Dapagorare buro bujawereri merā oerā, puruguere usuyari merā burirākoa. Irasirirā usuyaka!

²² ‘Musā yure āārīpererā tīgūrē buremumakū ĩārā, gajirā musārē ĩāturi doorākuma. Musārē: “Gua merā āārīmerāta!” āri béorākuma. Musārē ñerō werenirākuma. “Ñerā āārīma”, āri werewuarākuma. ĩgūsā irasū āārīkemakū, usuyari merā āārīrikuka! ²³ Iripoegue marī ñekūsāmarā Marīpuya kerere weredupiyunerārē irasūta iriunanerā āārīmā. Irasirirā dapagora marā musārē murārōta ñerō irimakū ĩārā, buro usuyaka! Buro

† 6:14 “Bartolomé”, ārīrō: “Tolomé magū”, ārīduaro yāa. ĩgūta Natanael wāikugu āārīdi āārīmi. San Juan 1.43-51: Jesús Natanaere siudea kere āārā.

usuyari merā āārīrikuka! Musā ūmugasigwe waamakū, Marīpu ōārī wáro wajatari sīgukumi musārē.

²⁴ Musā i ūmamarē wári oparā gapu usuyari bokasiáa. Purugwe usuyari neō bokabirikoa. Irasiriro musārē ñegoráa.

²⁵ Musā dapagorare yapirā, purugwe buru uaboarākoa. Usuyari neō bokabirikoa. Irasiriro musārē ñegoráa.

²⁶ Dapagorare Marīpuware buridarā, purugwe buru bujawereri merā orerākoa. Usuyari neō bokabirikoa. Irasiriro musārē ñegoráa.

²⁶ Masaka āārīpererā musārē: “Ōārā āārīma”, ārīkeremakū, usuyari neō bokabirikoa. Iripoegwe musā ñekūsamarā Marīpuware ārīkatori merā wererimasārē: “Ōārā āārīma”, ārīunanerā āārīmá.

*Jesús: “Musārē iaturirārē maika!” ārī buedea
(Mt 5.38-48; 7.12)*

²⁷ Yu werenírīrē ōārō peduripírānorē āsū ārī weregura. Musārē iaturirārē maika! Musārē doorārē ōārō irika! ²⁸ Musārē: “Ñerō waaburo”, ārīrārēta ōādoreka! Musārē ñerō ārī buridarārēta Marīpuwe ĩgūsā ōārō āārīburire sērēbosaka! ²⁹ Sugu masakū musāya wayupārārē pámakū, gajipārē gapudere pádoreka! Musāya suriro wekamañerē emamakū, musāya camisadere sika! ³⁰ Āārīpererā musārē gajino sērērānorē sika! Sugu masakū musā oparire āiāmakū, ĩgūrē: “Wiaka!” ārībirikōāka! ³¹ Gajirā musārē ōārō irimakū gāāmerōsūta musāde ĩgūsārē ōārō irika!

³² Musārē maírā ditare maīmakū ōābea. Musā irasū maírī wajamáa. Gajirā, ñerā āārīkererā, ĩgūsārē maírārē maīkuma. ³³ Musārē ōārō irirā ditare ōārō irimakū ōābea. Musā irasiriri wajamáa. Ñerāde ĩgūsārē ōārō irirārē ōārō irikuma. ³⁴ Gajirārē wayurā ĩgūsārē: “Gua wayuadeare keoro wiaka doja!” ārīmakū ōābea. Musā irasiriri wajamáa. Ñerō irirāde gajirā ñerārē wayukuma. ĩgūsā wayuadeare: “Āārīpereri wiarākuma doja”, ārī gūñakuma. ³⁵ Irasirirā ñerā irirosū iribirikōāka! Musārē iaturirādere maika! ĩgūsārē ōārō irika! ĩgūsārē wayurā, musā wayuadeare: “Wiaka doja!” ārībirikōāka! Irasirirā wári ōārī wajatari bokarākoa. Marīpu āārīpererā nemorō turagu pūrā āārīrākoa. Masaka Marīpuwe usuyari sībirikeremakū, ĩgūsārē bopoñarī merā iāmi dapa. Ñerā āārīkeremakū, ĩgūsārē irasū iāmi dapa. ³⁶ Irasirirā musāde Musāpu ūmugasigwe āārīgú masakare bopoñarī merā iārōsūta gajirārē bopoñarī merā iāka!

*Jesús: “Gajirārē: ‘Ñerā āārīma’, ārī werewuabirikōāka!” ārī buedea
(Mt 7.1-5; Jn 13.16; 15.20)*

³⁷ Gajirārē: “Ñerā āārīma”, ārī werewuabirikōāka! Musā werewuabirimakū iāgū, Marīpu musārē: “Ñerā āārīma”, ārī iābirikumi. Gajirā musārē ñerō irimakū iārā: “Marīpu ĩgūsārē wajamoāburo”, ārībirikōāka! Musā irasū ārībirimakū, Marīpu musārē: “Wajamoāgura”, ārībirikumi. Gajirā musārē ñerō irideare kātika! Musā kātimakū, Marīpuwe musā ñerō irideare kātigukumi. ³⁸ Gajirārē sika! Musā sīmakū, Marīpu musārē wári ōārī sīgukumi. Ajuro wári ajuro gajino utariri ajuro ōārō ñadiuadea ajuro irirosū sīgukumi. Musā gajirārē sīderopata Marīpu musārē sīgukumi, ārīyupu Jesús.

³⁹ Irasū ārī odo, keori merā wereyupu doja:

—Sugu masaku koye iābi gajigu koye iābire tūdupiyuwāgāmasībirikumi. Īgūsā pērāgueta maarē iāmerā gobegue meēñajākōākuma. ⁴⁰ Sugu buerimasū ĩgū buerā nemorō masīkumi. Īgū buerāde ĩgū buederosū buepeosīā, ĩgūsārē buedi masīderosūta ĩgūsāde masīrākuma.

⁴¹ 'Mūsā ñerō iridea, koyerugue wāri turu oparosū ñetariri āārīrīrē gūñabirikererā, mūsāyagu ñerō iridea, koyerugue nikūyegā oparosū āārīrīrē: “Ñegorāa”, āri gūñāa. ⁴² Irasirirā mūsā ñerō iridea, koyerugue wāri turu oparosū āārīrā, mūsāyagure ĩgūya koyerugue āārīrī nikūyegārē: “¿Āibéosi?” ārimasībea. Mūsā ñerō iririkurā, irikatorikurā āārā. Mūsāya koyerugue āārīrī turu gapure āibéoparoriro irirosū mūsā ñerō iririre piriparorika! Irasiri odo, mūsāyagure: “Mū ñerō iririre pirikōāka!” āri masīa, āriyupu Jesús.

Jesús yukure duka merā iāmasīsūa, āri buedea
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Irasū āri odo, gaji keori merā wereyupu doja:

—Yuku ōadi ñerī dukakubirikoa. Yuku ñedide ōārī dukakubirikoa. ⁴⁴ Āārīpereri yukure duka merā iāmasīsūa. Poragu higo wāikurire dukakubirikoa. Ńaagūde iguire dukakubirikoa. ⁴⁵ Irasirigu sugu masaku ōāgū, yuku ōārī dukakudi irirosū āārīmi. Īgū gūñarīgue ōārī gūñarī opasīā, ōārīrē yāmi. Gajigu ñegū, ĩgū gūñarīgue ñerī gūñasīā, ñerīrē yāmi. Marī gūñarīgue gūñarōsūta werenīrākōa. Irasirirā masaka ñerī gūñarī oparā, ñerī werenīrākuma. Ōārī gūñarī oparā gapu ōārī werenīrākuma.

Jesús pe wii keori merā buedea
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Nasirirā mūsā yure: “Yū Opū āārā mū”, ārikererā, yū dorerire neō iriberi? ⁴⁷ Sugu yū puro eja, yū werenīrīrē pēduripi, puru yū dorerire irigu, āsūpero irigu irirosū āārīmi. ⁴⁸ Sugu ūtāyegue ūkūārī goberi máñajāa, wii ōārō nugūdi irirosū āārīmi. Puru dia wāro yura, ĩgūya wiiguere deko ūma meétukeremakū, neō mirūabirikoa. ⁴⁹ Yū werenīrīrē pékeregū, yū dorerire iribi gapu sugu ĩmparogue wii iridi irirosū āārīmi. Dia wāro yuraro, ĩgūya wiire ūmabéokōākoa. Irasiro āārīpereri kōmoperekōākoa, āri wereyupu Jesús masakare.

7

Jesús surara opure moāboegure taudea
(Mt 8.5-13)

¹ Jesús masakare irire were odo, Capernaugue waakōāyupu. ² Iroguere romano marā surara opu āārīyupu. Īgūrē moāboegū sīrīgū kōmorī purogāgue āārīyupu. Surara opu ĩgūrē burō maīyupu. ³ Irasirigu, Jesús iridea kerere pégu, judío masaka murārē Jesús purogue iriuyupu, ĩgūrē moāboegure taugu aaridoregu. ⁴ Īgūsā Jesús purogue ejarā, ĩgūrē turaro merā āsū āri sērēñurā:

—Surara opu guare mū puro iriuidi, ōāgū āārīmi. Irasirigu ĩgūrē iritamuka! ⁵ Īgū judío masaku āārībirikeregū, marīya nikū marārē burō māimi. Īgūta ĩgūya niyeru merā gua nerērī wiire moādoremi. Irasirigu ĩgūrē iritamuka! ārīñurā.

⁶ Irire pégu, Jesús ĩgūsā merā waayupu. Surara opu, ĩgūya wii puro ĩgūsā ejawāgārimakū iāgū, ĩgū merāmarārē Jesúsre āsū āri weredoregu iriuyupu:

—Y_u Op_u, mure garibonemod_uabirikoa. Y_u ubu aarig_u aaris_u, yaa wiire m_u najarimak_u, buro guyasir_ukoa. ⁷ Irasirigu yude m_u p_urogue waabea. M_u werenir_u turari mer_u yare moaboegure: “Siri_u tarika igure!” arimak_u tarigukumi. ⁸ Gajira opara yare dorema. Yude gajira surarare dorea. Y_u sugure: “Waaka!” arimak_u, waami. Gajigure: “Aarika!” arimak_u, aarimi. Y_u, yare moaboegure: “Ire irika!” arimak_u, irire yami, arika Jesure! ar_u iriuyup_u.

⁹ Ig_u weredoreadeare Igusa weremak_u pegu, Jesus gukakodiyup_u. Igure tuyarare gamenuga ia, asu ariyup_u:

—Musare werea. Si_u surara op_u Israel bum_u aaribirikeregu, yare buremumi. Israel bumar_u watopeguere si_u irirosu yare buremugure ne_u bokajabirib_u, ariyup_u Jesus.

¹⁰ Ig_u irasu aradero pu_u, surara op_u iriuaner_u iguya wiigue goe-dujaañur_u. Irogue goe-dujajar_u, sirigu aaridire tariadiguere bokajañur_u.

Jesus wapiweyo magure masudea

¹¹ Pu_u Jesus Capernaugue aaradi Na_un wai_ukuri makague waayup_u. Ig_u buer_u, gajira masaka war_u ig_u mer_u waañur_u. ¹² Iri makare ejaripoe iri mak_u mar_u, sug_u masak_u boadire kodawagariñur_u igure yara_u waara. Ig_u wapiweyo mag_u, sug_u aarig_u aaradiyup_u. Ig_u pago igure yaamur_u mer_u waamak_u, war_u masaka wapikuwagariñur_u. ¹³ Igore iagu, mar_u Op_u Jesus buro boponar_u mer_u ia, asu ariyup_u:

—Orebirikodaka!

¹⁴ Irasirigu Jesus masapore pu_uro ejanuga, moañayup_u. Ig_u moañamak_u iar_u, iri porere kodar_u dujanugañur_u. Jesus boadire asu ariyup_u:

—Y_u mure ara: “Waganuga!”

¹⁵ Ig_u irasu arimak_u, boadi wagadoa, wereninugayup_u. Irasirigu Jesus igure pagore wiayup_u. ¹⁶ Irire iar_u, aariperer_u masaka iagukakodañur_u. Maripure: “Oataria m_u”, ar_u, usuyari siñur_u. Igusa basi asu ar_u game wereniñur_u:

—I_u Maripuya kerere wererimas_u, turatarigu, mar_u watopeguere ejami.

Idere arinur_u:

—Maripu ire iriuñumi iguyarare iritamudoregu, arinur_u.

¹⁷ Irasirira aaripererogue Judea nik_u mar_u, iri nik_u turo marade Jesus igure masudea kerere pepereakodañur_u.

Juan masakare wayerimasu igu buerire tuyarare Jesus p_urogue iriudea (Mt 11.2-19)

¹⁸ Juan masakare wayerimasu peresugue aariripoe igu buerire tuyara aaripereri Jesus irideare igure werera waañur_u. Juan irire pegu, igusa meramar_u perare siu:

¹⁹ —Jesure asu ar_u serenara waaka! “¿Muta aariri Cristo guare taugu aaribu iriayup_u, Igusa aridi, o gajigure yurakuri gua?” ar_u serenara waaka! ar_u iriuyup_u. ²⁰ Irasirira, Jesus pu_uro ejar_u, igure arinur_u:

—Juan masakare wayerimasu guare mure asu ar_u serenadoreami: “¿Muta aariri Cristo guare taugu aaribu iriayup_u, Igusa aridi, o gajigure yurakuri gua?”

²¹ Igusa ejaripoere Jesus war_u puririkurare, wate_u najasunerare, koye iameradere taugu iriyup_u. ²² Irasirigu Jesus asu ar_u uyuyup_u Juan iriuanerare:

—Musā ĩārĩrē, musā pėrĩre, Juārē wererā waaka! Koye ĩābiranerā ōārō ĩāma. Waamasĩbiranerā waamasĩakōāma. Kāmi boanerā yarĩperekōāsũama. Gāmpũ pėbiranerā pėakōāma. Boanerāde masākōāma. Boporā, Marĩpu masakare tauri kerere weremakũ pėma. ²³ “Yure buremurĩrē piribi, usuyari opagakumi”, ārĩ wererā waaka Juārē! ārĩyupu Jesũs.

²⁴ ĩgũsā waadero puḡu, Jesũs Juāyamarē masakare āsũ ārĩ werenugāyupu:

—Musā masaka marĩrōgue Juārē ĩārā waarā, gũigũre gũnaturabire ĩārā waarā meta irikuyo. ĩgũ turabi, mirũ taborere wėjāpubėorosũ āārĩbemi. ²⁵ Irasũ āārĩmakũ, musā ĩgũrē irogue ĩārā waarā, ōārĩ surĩ sāñagũrē ĩārā waarā meta irikuyo. Ōārĩ surĩ sāñarāno oparāya wiirigue āārĩkuma. Juan ĩgũsā irirosũ āārĩbemi. ²⁶ Musā irogue ĩgũrē ĩārā waarā, Marĩpuya kerere weredupiyurimasũrē ĩārā waarā iriyo. Musārē werea. Juan diayeta Marĩpuya kerere weredupiyunerā nemorō āārĩmi. ²⁷ Marĩpuya werenĩĩ gojadea pũgue gojasũdero āārĩbũ Juan iriburire. Irasirigu Marĩpu ĩgũ magũrē āsũ ārĩdi āārĩmi:

Mũ waaburo dupiyuro yaa kerere weredupiyubure iriugũra, mũ waaburore āmuyudoreḡu, ārĩ gojasũdero āārĩbũ.*

²⁸ ‘Musārē werea. Juan aarĩburi dupiyuro neō sugũ ĩgũ nemorō yaamarē masĩgũ marĩdi āārĩmi. Irasũ āārĩkerepuḡu, sugũ Marĩpu ũmugasigũ āārĩgũyagu gapũ Juan nemorō yaamarē masĩgũ āārĩgũkumi. Āārĩpererā nemorō ubu āārĩgũ āārĩkereḡu, masĩgũ āārĩgũkumi, ārĩyupu Jesũs.

²⁹ ĩgũ irasũ ārĩrĩrē pėrā, āārĩpererā masaka, romano marā opũre niyeru wajaseabosarimasāde Juan wāiyesũnerā āārĩsĩā: “Marĩpu diayeta irigu āārĩmi”, ārĩ masĩñurā. ³⁰ Fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā gapũ Juārē wāiyedorebirinerā āārĩsĩā, Marĩpu ĩgũsārē iriduarire gāamebirĩñurā. ³¹ Irasirigu marĩ Opũ Jesũs āsũ ārĩnemoyupu:

—Masaka dapagora marā, ĩñeēmarāno irirosũ āārĩrĩ? ³² Majĩrā makā dekogue ĩgũsā merāmarā merā bira gaguĩnĩ doanĩrā irirosũ āārĩma. Āsũ ārĩ gaguĩnĩma: “Gua tērėdiru purimakũ, bayabirabu. Bujawereri merā gua bayamakũ, orebirabu”, ārĩma. ³³ Juan masakare wāiyerimasũ pā baabirimakũ, igui deko pāmudeare ĩrĩbirimakũ ĩārā, ĩgũrē: “Wātĩ ñajāsũdi āārĩmi ĩĩ”, ārĩbu musā. ³⁴ Puḡu yu āārĩpererā tĩgũ baa, ĩrĩmakũ ĩārā: “Baapagu, ĩrĩpagũ āārĩmi”, ārĩbu. “Romano marā opũre niyeru wajaseabosarimasā merāmu, ñerō irirā merāmu āārĩmi”, ārĩbu musā yure. ³⁵ Musā yaamarē, Juāyamarē masĩbirikeremakũ, guare masĩrā gapũ: “Diayeta Marĩpu iriunerā āārĩma”, ārĩ masĩma, ārĩyupu Jesũs.

Jesũs, fariseo bumu Simón wāĩkũgũya wiigũe ejadea

³⁶ ĩgũ irasũ ārādero puḡu, sugũ fariseo bumu Jesũre ĩgũya wiigũe baadoreḡu siiuayupu. Irasirigu Jesũs ĩgũya wiigũe waa, eja, baari peoro puo eja, doayupu. ³⁷ Sugo nomeō iri makāmo, ñerō iririmasō, Jesũs fariseoya wiigũe baagu ejadea kerere pė, irogue waayupo. Suru borewarĩru “alabastro” wāĩkũri ũtāye merā iridirure ōārō sũrōrĩ opadirure āĩayupo. ³⁸ Āĩa, Jesũs puḡupu gapũ ejanugāja, igo ñerō irideare buro bujawereri merā gũña, ore, Jesũs puo meėdoaja, ĩgũya guburi wekare igoya kōdeko meėbejamakũ ĩā, igoya poañapu merā tũkoe bojoyupo. Tũkoe bojo, buremurĩ merā ĩgũya guburire mimi, igo sũrōrĩ āĩadea merā

* 7:27 Mal 3.1

Īgūya guburire pípeoyupo. ³⁹ Igo irasirimakū ĭāgū, fariseo bumū Jesúre baadoregū siuadi ĭgū basi gūñayupū: “Igo ĭgūya guburire moañagō ñerō irimasō āārīmo. Īi diayeta Marīpuya kerere weregū āārīgú, irire masīsiabukumi”, ārī gūñayupū. ⁴⁰ Jesús ĭgū gūñarīrē ĭāmasī, ĭgūrē ārīyupū:

—Simón, yū murē gajino weredukoa, ārīyupū.

—Buegū, wereka yūre! ārīyupū Simón.

⁴¹ ĭgū irasū ārīmakū pégū, Jesús i keori merā wereyupū ĭgūrē:

—Sugū masakare niyeru wayurimasū āārīkumi. Pērā āma wajamokuma ĭgūrē. Sugū wári niyeru koeri quinientos moārīnūrī wajataropa wajamokumi. Gajigū mērī koerīgā cincuenta moārīnūrī wajataropa wajamokumi. ⁴² ĭgūsā pērā, ĭgūsā wajamorīrē wajariri opabirimakū ĭāgū, niyeru wayudi ĭgūsārē pērāguereta: “Iropata, mūsā wajamorī pereburo. Irire kātīgukoa”, ārīkumi. Irasirimakū, ¿nī gapū niyeru wayudire burō maīkuri? wáro wajamodi, o mērōgā wajamodi gapū, ārīyupū Jesús.

⁴³ Simón yūjuyupū:

—Wáro wajamodi gapū burō maībukumi, ārīyupū.

—Diayeta yūjua mū, ārīyupū Jesús ĭgūrē.

⁴⁴ Irasū ārī odo, Jesús nomeōrē ĭā, Simōrē ārīyupū:

—¿Igo yūre iriadeare ĭārī mū? Mūya wiigūe yū ñajājamakū, mū yūre yaa guburi koeburire deko sībirabū. Igo gapū yaa guburire igoya kódeko merā koe, igoya poañapu merā túkoe bojoamo. ⁴⁵ Yū oādozemakū, mū yūre bokatīrī pábua, mimibirabū. Igo gapū yū ñajājadero purugue yaa guburire mimiadeo neō mimiduwbemo. ⁴⁶ Mū gapū yaa dipurure yūe oārī sūrōrī merā pípeobirabū. Igo gapū yaa guburire sūrōrī pípeoamo. ⁴⁷ Irasirigū Simón, yū murē werea. Igo ñerō irideā wári āārīkeremakū, yū irire kātia. Yū irasirimakū, yūre burō maīmo. Gajigū gapū, yū ĭgū ñerō irideare kātīmakū: “Yū mērōgāta ñerō irideare opāa”, ārī gūñasīā, yūre sīrūta maīmi, ārīyupū Jesús.

⁴⁸ ĭgūrē irasū ārī odo, nomeōrē āsū ārīyupū:

—Mū ñerō irideare kātia yū, ārīyupū.

⁴⁹ ĭgū irasū ārīmakū pērā, gajirā masaka iri wiigūe ĭgū merā baadoregū siiuanerā āsū ārī gāme werenīñurā:

—¿Ñeémūno masakū āārīrī ĭī, irasū ñerō irideare kātigu? ārīñurā.

⁵⁰ Jesús gapū nomeōrē ārīyupū doja:

—Yūre burēmūsīā, perebiri peamegue waabodeo tausūsīāa. Irasirigo oārō sīñajārī merā waaka! ārīyupū.

8

Nome Jesúre iritamudea

¹ Purū Jesús paga makārī marārē, mutā makārīgā marādere Marīpu ĭgūyarārē doreri kerere weregorenagū waayupū. ĭgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĭgū merā waañurā. ² Nomedē ĭgū merā waañurā. Pūrīrikurā āārīnerā Jesús taunerā nome āārīñurā. Gajirā nome, wātēa ñajānerārē Jesús béowiusūnerā āārīñurā. Sugo María Magdalena wāikugo āārīyupū. Igo su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā wātēārē Jesús béowiusūdeo āārīyupū. ³ Gajigo Juana wāikugo, Cuza wāikugū marāpo āārīyupū. Cuza Herodeya wiigūe moāboerimasā opu āārīyupū. Gajigo Susana wāikugo āārīyupū. Gajirā nomede wārā Jesús merā waañurā ĭgū

buerire péduarã. Īgūsã nome, Īgūsã opari merã Jesúre, Īgũ buerãdere iritamũñurã.

Jesús oterimasũ keori merã buedea

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Wárã masaka wári makãrĩ marã Jesús pũro Īgũrẽ ĩãduarã nerẽñurã. Īgūsã wárã nerẽmakũ, Jesús i keori merã ãsũ ãrĩ bueyupũ Īgũsãrẽ:

⁵ —Sugũ oterimasũ Īgũya oteri yerire meésirigu waakumi. Īgũ meésiriwãgãmakũ, gaji yeri maague yurikoa. Masaka iri maague waarã, iro yuriadea yerire kũramutũkõãkuma. Mirãde iri yerire boka, baapeokõãkuma. ⁶ Gaji yeri ãtãyerikũrogue yurikoa. Iri yeri puriadikoa. Puriadi, deko marĩmakũ ñãĩ, boakõãkoa. ⁷ Gaji yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapũ puritarimarĩã, oteri gapũre wẽjẽkõãkoa. ⁸ Gaji yeri õãrĩ nikũgue yurikoa. Iri yeri õãrõ puri, wári dukakũkoa. Su dupañu cien yerigora dukakũkoa, ãrĩyupũ.

Iri keori merã were odo, Īgũsãrẽ turaro merã ãsũ ãrĩyupũ doja:

—Musã gãmipũrĩ oparã, yũ wererire péduripika! ãrĩyupũ Jesús masakare.

Jesús buerã Īgũrẽ: “¿Nasirigu keori merã bueri?” ãrĩ sẽrẽñãdea

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Pũrũ Īgũ buerã Īgũrẽ sẽrẽñãñurã:

—¿Naásũ ãrĩduaro iriari, gũare mũ wereadea? ãrĩñurã. ¹⁰ Jesús Īgũsãrẽ yũjũyupũ:

—Marĩpũ Īgũyarãrẽ doregũ ããrĩrĩrẽ iripoegue masĩbirideare dapagorare mũsãrẽ masĩmakũ yãmi. Gajirã gapũre keori merã dita buea. Irasirirã Īgūsã Marĩpũ iririre ĩãkererã, ĩãmasĩbirikuma. Īgũyare pékererã, pémasĩbirikuma.

Jesús oterimasũ keori merã Īgũ bueadeare: “Ãsũ ãrĩduaro yãa”, ãrĩ weredea

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Yũ iri keori merã bueadea ãsũ ãrĩduaro yãa. Iri oteri yeri Marĩpũya werenĩrĩ irirosũ ããrã. ¹² Surãyeri masaka Marĩpũya werenĩrĩrẽ pékererã, pémasĩbema. Maa bũriri maa irirosũ ããrĩma. Īgũya werenĩrĩrẽ péadero pũrũ, oteri yeri iri maague yuridea yerire mirã baapeoderosũ, wãtĩ Īgūsã gũñarĩgue eja, Īgūsã péadideare ĩmapeokõãmi. Īgūsã Marĩpũre bũremubiri, tausũbirikõãburo, ãrĩgũ, irasũ yãmi. ¹³ Gajirã masaka ãtãyerikũri yeba irirosũ ããrĩma. Īgūsã Marĩpũya werenĩrĩrẽ usũyari merã pékeremakũ, oteri yeri ãtãyerikũrogue yuriadero pũrũ, nugũrĩ marĩderosũ Īgũsãrẽ waãa. Irasirirã yoaweyaripoe bũremuadima. Pũrũ Marĩpũyare iriduarĩ waja gajirã Īgũsãrẽ ñerõ irĩmakũ ĩãrã, mata Īgũyare pirikõãma. ¹⁴ Gajirã masaka porakũri yeba irirosũ ããrĩma. Marĩpũya werenĩrĩrẽ pékererã, oteri yeri porakũrogue yuriadero pũrũ, pora gapũ puritarimarĩã, wẽjẽderosũ, i ãmũmarẽ bũro gũñarikũma. Irasirirã wári oparire gũñataria, Īgūsã gããmerõ iriduasĩã, Marĩpũya werenĩrĩrẽ kãtima. ¹⁵ Gajirã masaka õãrĩ nikũ irikeremakũ, Īgũyare piribema. Wári õãrĩ dukakũdiñu irirosũ ããrĩma, ãrĩyupũ.

Jesús siãgodiru keori merã buedea

(Mt 5.15-16; Mr 4.21-25)

16 Pɥɥ gaji keori merã bueyupɥ doja:

—Masaka siãgodirure siãgorã, kômesoro merã muúpibirikuma. Kãrĩrõ dokaguedere dobobirikuma. Ɛmarõ, wii dekogue siukuma. Irasirirã gajirã iri wiire ñajãrã, siãgodiru ɛjũgorore õãrõ iã, ñajãkuma. 17 Æãrĩpereri masaka iripoegue masibirideare masĩsũrokoa. Masaka iãberogue duripideare siãgoro Æãrĩrõgue iãmasĩrõ irirosũ masĩsũrokoa. Yayedea irirosũ neõ Æãrĩbirikoa.

18 Irasirirã Marĩpɥya werenĩrĩrẽ pãrã, õãrõ pãmasĩka! Irire õãrõ pãduripigunorẽ Marĩpɥ wãri pãmasĩrĩ sinemogukumi. Gajigɥ õãrõ pãbirikeregɥ: “Masĩa yɥ”, Ærĩ gũñami. Igũ irasũ Ærĩ gũñakeregɥ, õãrõ pãmasĩbemi. Igũ pãmasĩadideare ẽmasũgukumi. Irasirigɥ neõ pãmasĩbi dujagukumi pama, Ærĩyupɥ Jesús.

Jesús pago, Igũ pagupũrã merã Igũrẽ iãgõ ejadea

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Pɥɥ Jesús pago, Igũ pagupũrã merã Igũrẽ iãgõ ejayupo. Masaka wãrã Igũ pɥrogue Æãrĩmakũ, ejamasĩbiriyupo. 20 Irasirigɥ sugɥ irogue Æãrĩgũ Jesũre wereyupɥ:

—Mɥpo, mɥ pagupũrã merã murẽ iãduarã, masaka pɥɥpɥgue níama, Ærĩyupɥ.

21 Igũ irasũ Ærĩmakũ pãgɥ, Jesús Æsũ Ærĩ yujuyupɥ:

—Marĩpɥya werenĩrĩrẽ õãrõ pãduripirã, Igũyare õãrõ iritɥyarã, yɥpo, yɥ pagupũrã irirosũ Æãrĩma, Ærĩyupɥ.

Jesús mirũ, makũrĩrẽ toemakũ iridea

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Sunɥ Jesús ditaru tɥrogue Æãrĩgũ, Igũ buerã merã doódirugue marĩñajãa, Igũsãrẽ:

—Nãka, ditaru sipãrẽgue taribujarã! Ærĩyupɥ.

—Jãu, Ærĩ, waakõãñurã. 23 Iro taribujagu, Jesús kãrĩñajãkõãyupɥ. Pɥɥ ditaruguere bũro mirũ waayuro. Doódiruguere makũrĩ pãñajãa, miũkõãdiyuro. Bũro goero waayuro Igũsãrẽ. 24 Irasũ waamakũ iãrã, Jesũre yobeñurã:

—Gũare buegɥ, marĩ mirĩmurã yãa, Ærĩ gaguinĩñurã.

Igũsã irasũ Ærĩmakũ pãgɥ, Jesús yobe, mirũ, makũrĩrẽ toedoreyupɥ. Igũ toedoremakũ, mirũ, makũrĩ bũro waadea toedijapereakõãyuro. 25 Pɥɥ Igũ buerãrẽ Ærĩyupɥ:

—¿Mɥsã yɥre bɥremurĩ opaberi?

Igũsã gapɥ gũkanerã Æãrĩsĩã, iãguka, Igũsã basi gãme sãrẽñañurã:

—¿Ñeémɥno masakɥ Æãrĩrĩ ñĩ? Igũ mirũrẽ, makũrĩrẽ toedoremakũ toedijakõãa, neõ tarinugãbea Igũrẽ, Ærĩñurã.

Jesús Gadaramũrẽ wãtẽa ñajãnerãrẽ béowiudea

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Pɥɥ Galilea nikũ bokatĩũrõ, Gadara wãkũrogue taribujajañurã. 27 Jesús doódirugue Æãrãdi majãnugãmakũ, sugɥ masakɥ iri makãmɥ Igũ pɥro ejanugãyupɥ. Igũ wãtẽa ñajãsũdero pɥɥ yoakõãyuro. Neõ suri sãñabi, wiiguere Æãrĩbi, masãgoberi watopegue dita Æãrĩgũ Æãrĩyupɥ.

28-29 Wātī masakure wári ñeã meémejanayupu. Irasirirã masaka ĩgūrē ñeã, ĩgūya mojóřrē, guburidere kōmedari merã suanadiñurã ĩgūrē biadobomurã. ĩgū gapu ĩgūsã suariku, tūãtanokōãyupu. Irasirigu wātī ĩgūrē masaka marĩrogue waamakũ irinayupu.

Jesús wātĩrē: “Wirika mu ñajãdire!” arĩyupu. Masaku Jesúre ĩãgũ, ĩgũ puo ñadukupuri merã ejamejã, buro gaguiniyupu:

—Jesús, umugasigue marã Opu ããřpererã nemorõ turagu magũ, ĩnasiribu yári mu yure? “Yure poyarikumakũ iribirikõãka!” arĩ, buro sērēa, arĩyupu.

³⁰ Jesús ĩgūrē sērēñayupu:

—ĩÑeemu wãikuri mu? arĩyupu.

—“Legión” wãikua yu, arĩ yuyuyupu. “Legión”, arĩrõ: “wárã”, arĩduaro yãa. Wárã wãtēa ñajasũdi ããřĩsã, irasũ wãikuyupu. ³¹ Wãtēa masakugere ñajãnerã Jesúre:

—Guare buro ukũarĩ gobegue waadorebirikõãka! arĩ sērēñurã.

³² Iro utãugue wárã yesea ãma baarã iriñurã. ĩgūsãrē ĩãrã, wãtēa Jesúre sērēñurã:

—Yeseaguere guare ñajãdoreka!

—Jãu, ĩgūsãguereta ñajãrã waaka! arĩyupu. ³³ ĩgũ irasũ arĩmakũ, wãtēa masakugere ããřãnerã wirirã, yeseaguere ñajãñurã. ĩgūsã ñajãmakũ, yesea ũma mirēbuãa, ditarugue meébia dijãa, mirĩ boapereakõãñurã.

³⁴ Irasũ waamakũ ĩãrã, yeseare korerimasã gukari merã ũmadujãa, ĩgūsãya makã marãrē, iri makã turo marãdere wererã waañurã. ³⁵ Irire pérã: “ĩNaásũ waãayuri?” arĩ, Jesús puo ĩãrã waañurã. Irogue eja, wãtēa béowiusũadire bokajañurã. Jesús puo, surĩro sãñadi, õãrõ pémasĩrĩ merã doayupu. Masaka ĩgūrē ĩãrã, buro güiri merã ĩãñurã. ³⁶ Wãtēãrē béowiumakũ ĩãnerã irogue ejarãrē irire wereñurã.

³⁷ Irire pérã, ããřpererã Gadara nikũ marã buro güisĩã, Jesúre: “Waaka õõrē!” arĩñurã. ĩgūsã waadoremakũ pégu, Jesús doódirugue marĩñajãyupu.

³⁸ ĩgũ marĩñajãmakũ ĩãgũ, wãtēa béowiusũadi Jesúre:

—Yude mu merã waaduakoa, arĩ sērēadiyupu.

Jesús gapu ĩgūrē arĩyupu:

—Yu merã waabirikõãka! ³⁹ Muya wiigue goedujãaka! ããřpereri Marĩpu marē õãřĩ iriadeare weregu waaka! arĩyupu.

ĩgũ irasũ arĩmakũ pégu, ĩgūya makãgue waakõãyupu. Irogue eja, Jesús ĩgūrē õãřĩ iriadeare ããřpererã ĩgūya makã marãrē wereyupu.

*Jesús Jairo magõrē, gajigo nomeõ ĩgūya surĩro moãñagõrē taudea
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

⁴⁰ Jesús Gadara nikũgue ããřřipoe wárã masaka Galilea nikũgue ĩgūrē yurã iriñurã. Irasirirã, ĩgũ taribujajamakũ ĩãrã, buro usuyari merã bokatĩrĩñurã. ⁴¹ Iripoere sugu judío masaka nerēřĩ wii opu Jairo wãikugu Jesús puogugue ejayupu. Eja, Jesúya guburi puo ñadukupuri merã ejamejãja, ĩgūrē: “Yaa wiigue waaka!” arĩ, buro sērēyupu. ⁴² ĩgũ magõ buro sřřĩgõ kōmorĩ puogõgue ããřřyupu. Igo sugota ããřřyupu. Pe mojóma pere su gubu peru pērēbejari bojori opayupo. Jesús Jairoya wiigue waamakũ, wárã masaka ĩgūrē kũñarõgã tuuyañurã.

⁴³ ĩgūsã watopegue sugo nomeõ pe mojóma pere su gubu peru pērēbejari bojorigora dí wiriri merã pũřřirikugo ããřřyupu. Irasirigo

igo opadea niyerure kúririmasârê wajari peremejãkõâyupo. Ìgûsã kúrikeremakûta, igo pûrîrikuri neõ taribiriyuro. ⁴⁴ Jesús iro waamakû ìãgõ, Ìgû purupurupã gapu waa ejanugã, Ìgûya suriro yuware moãñayupo. Igo moãñamakûta, igo dí wiriadea tariakõâyuro.

⁴⁵ Irasirigu Jesús sêrêñayupu:

—¿Noã yure moãñarî? ãrîyupu.

Ããrîpererã: “Gua neõ moãñabea”, ãrîñurã.

Pedro, Ìgû merãmarã merã:

—Guaire buegu, ¿nasirigu irasû ãrî sêrêñarî? Masaka wárã kûñarõgã tuuyama murê, ãrîñurã.

⁴⁶ Jesús gapu Ìgûsârê ãrîyupu:

—Sugo nomeõ moãñañumo yure. Igo moãñamakû, yu turari merã igo pûrîrikurire tauayo. Irire masîa yu, ãrîyupu.

⁴⁷ Ìgû irasû ãrîmakû pégo: “Yu iriadeare masîmi”, ãrî gûña, buru gûi naradari merã Ìgû guburi puru ñadukupuri merã ejamejãja, ããrîpererã péuro Jesúre: “Yu mûya surîrore moãñamakûta yu pûrîrikuridea tariakõãbu”, ãrî wereyupo. ⁴⁸ Jesús igore ãrîyupu:

—Mu yure buremurî opáa. Irasirigo mu pûrîrikurire tausûa. Usuyari merã waaka! ãrîyupu.

⁴⁹ Jesús irasû ãrîripoe sugu masakû Jairoya wii ããrãdi ejayupu, Jairore weregu ejagu:

—Mu magõ kõmoakõãmo. Marîrê buegure garibonemobirikõãka! ãrîyupu.

⁵⁰ Ìgû irasû ãrîmakû pégu, Jesús Jairore ãsû ãrîyupu:

—Gûibirikõãka! Buremurî opaka yure! Mu magõ tarigokumo, ãrîyupu.

⁵¹ Irasirigu Jairoya wiigüe eja, gajirãrê ñajãdorebiriyupu. Pedrore, Juãrê, Ìgû tîgû Santiagore, boadeo pagusãmarã ditare siuu ñajãyupu. ⁵² Ìgûsã ñajãjaripoere ããrîpererã iri wiigüe ããrîrã buru orerã iriñurã. Jesús ãrîyupu Ìgûsârê:

—Orebirikõãka! Majîgõ boabemo. Kãrîgõ yãmo.

⁵³ Ìgû irasû ãrîmakû pérã, oreanerã gapu Ìgûrê burîñurã. “Igo boadeare masîa gua”, ãrî gûñañurã. ⁵⁴ Jesús gapu boadeo puru ejanugã, igoya mojõrê ñeã, turaro merã igore ãsû ãrîyupu:

—Majîgõ, wãgãnugãka!

⁵⁵ Ìgû irasû ãrîmakû, igoya yujupûrã goeyuro. Irasirigo mata wãgãdoakõâyupo. Jesús igo pagusãmarãrê: “Baari ejoka igore!” ãrîyupu.

⁵⁶ Igo okamakû ìãrã, igo pagusãmarã gukatariakõãñurã. Jesús igore Ìgû masûadeare gajirãrê weredorebiriyupu.

9

Jesús Ìgû buerãrê buedoregu iriudea

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Puru Jesús Ìgû buerãrê pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãrê siuu neõ, Ìgû turarire siyupu: “Iri turari merã ããrîpererã wãtẽãrê béowumasîrãkoa. Pûrîrîdere taumasîrãkoa”, ãrîyupu. ² Irasirigu Ìgûsârê Marîpu Ìgûyarãrê doreri kerere weredoregu, pûrîrikurãdere taudoregu ãsû ãrî iriuyupu:

³ —Waarã, gajinorê neõ ãiibirikõãka! Mûsã tuadire, ajuro, baari, niyeru, gajî surî mûsã gorawayuburidere ãiibirikõãka! ⁴ Makã

ejarā, musā ejadea wiita āārīkōāka! Iri makārē waarāgue iri wiire wirika! ⁵ Gaji makā marā masaka musārē gāāmebirimakū, iri makārē diayeta tariakōāka! Irasū tariarā, nikūwera musāya guburigue tuadeare mojēbékōāka! Īgūsā musārē gāāmebiri waja Marīpu Īgūsārē wajamoāburire masīburo, ārīrā, irasirika! ārīyupu Jesús.

⁶ Īgū irasū ārī odoadero puru, waakōāñurā. Irasirirā āārīpereri makārīgue Marīpu masakare tauri kerere weregorenarā, pūrīrikurādere taugorenarā waañurā.

Juan masakare wāiyerimasū boadea

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Iripoere Galilea nikū marā opu Herodes āārīpereri Jesús iriri kerere péyupu. Gajirā Jesúre masīmerā: “Īgū, Juan masakare wāiyerimasūta boadigue masādi āārīkumi”, ārīñurā. Herodes gapu irire pégu: “¿Nasiriro irasū waāari?” ārī, buru gūñarikuyupu. ⁸ Gajirā: “Elías iripoegue āārīunadi deyoakumi”, ārīñurā. Gajirā: “Sugu Marīpuya kerere weredupiyudi iripoegue āārīunadi masākumi”, ārīñurā. ⁹ Herodes gapu āsū ārīyupu: “Yūta Juārē Īgūya dipurure ditiādorebu. ¿Níno gapu āārībukuri iropa wāri werenísūgū?” ārīyupu. Irasirigu Jesúre buru ĩādudiyupu.

Jesús cinco mil āamarē baari ejodea

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús Īgū buerā buedoregu iriunerā goedujajarā, Īgūsā irideare werepeokōāñurā Īgūrē. Puru Jesús Īgūsārē masaka marīrōgue Betsaida wāikuri makā turogue siuayupu. ¹¹ Īgūsā irogue waarī kerere pérā, wārā masaka Jesúre tuyañurā. Jesús Īgūsārē oādore, Marīpu Īgūyarārē doreri kerere wereyupu. Pūrīrikurā Īgūrē taudorerārē tauyupu.

¹² Ńamika āārīmakū, Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā Īgū puro eja, Īgūrē ārīñurā:

—Masakare waadoreka! Ōo puro āārīrī makārīma wiirigue Īgūsā kārīrī, baari āmarā waaburo. Ōo marī āārīrōguere neō gajino máa, ārīñurā.

¹³ Jesús gapu ārīyupu:

—Musā Īgūsārē baari sīka!

Īgūsā yujuñurā:

—Gua pā duparu su mojōma duparuta, waaídere pērāta opāa. Mérōgā baari āārā. Masaka gapu wārāgora āārīma. Irasirirā gua gaji baari wajarirā waamerā Īgūsārē ejobirikoa, ārīñurā.

¹⁴ Wārā masaka āārīñurā Īgūsā merā. Ūma ditare keomakū, cinco mil āārīñurā. Irasirigu Jesús Īgū buerārē ārīyupu:

—Masaka āārīpererārē boje yebori cincuenta dita dukawa, Īgūsārē doadoreka! ārīyupu. ¹⁵ Irasirirā Īgū buerā Īgū ārīrōsūta āārīpererā masakare doadoreñurā. ¹⁶ Masaka doaperemakū, Jesús su mojōma pā duparure, pérā waairé āi, ūmugasigue ĩāmu, Marīpure usuyari sī, irire peayupu. Pea, Īgū buerārē masakare gueredoregu sīyupu. ¹⁷ Irasirirā āārīpererā masaka irire baayapiakōāñurā. Puru Īgūsā baadudādeare Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora seasā utudoboñurā.

Pedro Jesúre: “Mh Cristo āārā”, ārī weredea

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29; Jn 6.68-69; 12.24-25)

18 Gajina Jesús ĩgũ suguta Marĩpure sērēgũ iriyupu. ĩgũ buerã ĩgũ merã ããrĩñurã. Irasirigu Jesús ĩgũsãrē ãsũ ãrĩ sērēñayupu:

—Masaka yure, ¿naásũ ãrĩ gũñarĩ? ãrĩyupu.

19 ĩgũsã yujũñurã:

—Surãyeri murē: “Juan, masakare wãĩyerimasũ ããrĩmi”, ãrĩma. Gajirã: “Elías iripoegue ããrĩunadi ããrĩmi”, gajirã: “Sugũ Marĩpũya kerere weredupiyudi iripoegue ããrĩunadi, masãdi ããrĩmi”, ãrĩma, ãrĩñurã.

20 Irasũ ãrĩmakũ, Jesús ĩgũsãrē sērēñayupu:

—Musãkoa yure, ¿naásũ ãrĩ gũñarĩ? ãrĩyupu.

Pedro ãrĩyupu ĩgũrē:

—Mu, Marĩpu iriudi, Cristo ããrã, ãrĩyupu.

Jesús ĩgũ boaburire weredeã

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1; Jn 12.24-25)

21 Pedro irasũ ãrĩrĩrē pégu, Jesús ĩgũ buerãrē buro turaro merã: “Gajirãrē ire werebirikõãka!” ãrĩyupu. 22 Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩyupu doja:

—Yure ããrĩpererã tĩgũrē buro ñerõ tariro ããrã. Judío masaka murã, paía oparã, Moisés gojãdeare buerimasã yure gããmebirisã, gajirãrē yure wējẽdorerãkuma. ĩgũsã yure wējẽadero purũ, urenũ waarõ merã Marĩpu yure masũgukumi, ãrĩyupu.

23 Purũ ããrĩpererã masakare ãrĩyupu:

—Yure tuyaduarãno ĩgũsã iriduarire piriburo. Irasirirã yure tuyari waja curusague pábiatũ, wējẽsumurã irirosũ ããrĩkererã, piriro marĩrõ yure tayanikõãburo. 24 I ãmugue ĩgũsãya okari ditare maĩrãno perebiri peamegue béosũrãkuma. Gajirã gapũ yure tuyari waja, masaka ĩgũsãrē wējẽkeremakũ, Marĩpu purogue waarãkuma, ĩgũ merã õãrõ ããrĩnĩmurã.

25 Sugũ masakũ i ãmumarē ããrĩpereri opakeregu, ĩgũ boari purũ waaburi gapure gũñabiri waja peamegue waagũ, õãrĩrē neõ wajatabirikumi.

26 Masaka yure, yaa kerere gũyasĩrĩmakũ, yude ĩgũsãrē gũyasĩrĩgũkoa. Yu ããrĩpererã tĩgũ yũ goesisiriri merã, Yurũ, ĩgũrē wereboerã õãrã gos-esiriri merã dupaturi aarigũkoa. Irasũ aarigũ, yure gũyasĩrĩnerãrē gũyasĩrĩgũkoa. 27 Diayeta musãrē wereã. Surãyeri musã õõgue ããrĩrã, musã boaburi dupiyuro Marĩpu ĩgũyarãrē doregu ããrĩrĩrē ããrãkoa, ãrĩyupu Jesús.

Jesús ĩgũ deyori gorawayudeã

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 ĩgũ irasũ ããrãdero purũ su mojõma pere gaji mojõ ureru pērẽbejarinarĩ waadero purũ, Jesús ãtãũ wekague Marĩpure sērēgũ waagũ, Pedro, Santiago, Juãrē siiu murĩayupu. 29 Irogue Marĩpure sērēripoe ĩgũya diapu deyori gorawayuakõãyuro. ĩgũya surĩro buro borero kũmijũrĩñe waayuro.

30 Irasũ waaripoe ĩgũ purõ ãma pērã deyoa, ĩgũ merã weretamunĩñurã. ĩgũsã iripoegue marã Moisés, Elías ããrĩñurã. 31 ĩgũsãde goesisiriri merã deyoañurã. Iripoegue: “ĩgũrē ãsũ waarokoa”, ãrĩderosũta Jerusalėgue ĩgũ boaburire Jesús merã werenĩñurã.

32 Pedrosã buro wujakukererã, kãrĩrõ marĩrõ Jesús goesisiriri, ĩgũ merã ããrĩrãrē ããrĩñurã. 33 Moisés, Elías Jesús purõ ããrãnerã waaripoe Pedro ãrĩyupu:

—Gũare buegu, marĩ õõgue ããrĩmakũ õãtaridũã. Irasirirã ure wiigã irirãra. Mũya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irirãra, ãrĩyupu.

Īgū irasū ārkereguta, Īgū ārīrīrē neō pēmasībiriypu. ³⁴ Īgū irasū ārīripoe su yebo ĩmikāyebo tūbiayuro Īgūsārē. Iri Īgūsārē tūbiamakū, buro gūiñurā. ³⁵ Marīpu ĩmikāyebo poekague āsū ārī werenīmakū pēñurā:

—Īi yu magū, yu beyedi āārīmi. Īgūrē oārō péka! ārīyupu.

³⁶ Marīpu wereniadero puṛu, Jesús ditare iāñurā. Pedrosā gapu Jesús i nikūgue āārīrīñurā neō sugu masakure Īgūsā iādeare werebiriñurā.

Jesús sugu majīgūrē wātī ñajāsūdire taudea

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Gajinu gapu Īgūsā ūtāūgue āārānerā dijjadero puṛu, wārā masaka Jesúre bokatīrīñurā. ³⁸ Sugu masakū Īgūsā watopegue āārīgú turaro merā ārīyupu:

—Guare buegu, yu murē buro sērēa. Yu magū suguta āārīgūrē bopoñarī merā iāka! ³⁹ Wātī Īgūrē ñeā, gūñaña marīrō gaguiní, naradamakū irinami. Irasirigu majīgū Īgūya disigue sūmu wirisūnami. Wātī Īgūrē buro ñerō tarimakū irinami. Īgūrē neō piriduabemi. ⁴⁰ Mu buerārē wātīrē buro bēowiudoreadabu. Īgūsā neō bokatīūbirama, ārīyupu.

⁴¹ Jesús yajuyupu:

—Musā dapagora marā, yure buremurī opamerā, diayemarē neō pēmasīmerā āārā. ¿Noopa yoaripoe musā merā āārīgukuri? ¿Noopa yoaripoe musā yure buremubirire gūñaturagukuri? ārīyupu. Irasū ārī odo, wātī ñajāsūdi pagure:

—Mu magūrē āirika! ārīyupu.

⁴² Majīgū Jesús puṛo waa ejanugāmakū, wātī Īgūrē yebague túmeépikōāyupu. Īgūrē dupaturi buro naradamakū iriyupu. Jesús gapu wātīrē: “Majīgūrē wirika!” ārī, tauyupu. Irasiri odo, Īgūrē pagure wiayupu. ⁴³ Masaka āārīpererā Marīpu wāri turari merā iririre iārā, iāgukakōāñurā.

Jesús dupaturi Īgū boaburire weredeia

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Īgūsā āārīpererā Jesús iriadeare: “Ōātaria”, ārī gūñaripoeta Jesús Īgū buerārē ārīyupu:

⁴⁴ —Yu musārē wererire oārō péduripika! Kātibirikōāka! Masaka yure āārīpererā tīgūrē ñeā, gajirāguere wiarākuma, ārīyupu.

⁴⁵ Īgūsā gapu Īgū irasū ārīrīrē oārō pēmasībiriñurā. Marīpu Īgūsārē irire pēmasīmakū iribiriypu dapa. Irasirirā Jesúre gūirā: “¿Naásū ārīduagu iriari, mu irasū ārīgū?” ārī sērēñabiriñurā.

Jesús sugu gajirā nemorō āārīgūyamarē weredeia

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37; Jn 13.20)

⁴⁶ Puṛu Īgū buerā āsū ārī guaseonugāñurā: “Marī watopere, ¿noā marī āārīpererā nemorō āārīrī?” ārīñurā. ⁴⁷ Jesús Īgūsā gūñarīrē iāmasīkōāyupu. Irasirigu sugu majīgūrē Īgū puṛo āinú, ārīyupu:

⁴⁸ —Sugu yaagure, ĩ majīgū irirosū āārīgūrē oārō bokatīrīñeāgū, yudere bokatīrīñeāmi. Yure oārō bokatīrīñeāgū, yure iriudidere bokatīrīñeāmi. Sugu musā watopemu: “Gajirā nemorō āārībea”, ārī gūñagū, gajirā nemorō āārīmi, ārīyupu.

Jesús: “Marīrē iāturibi, marī merāmu āārīmi”, ārī weredeia

(Mr 9.38-40)

49 Pɔɔ Juan Jesúre ǎriyupɔ:

—Gɔare bueɔ, sugɔ masakɔ mɔ wǎi merǎ wǎtǎǎrǎ: “Wirika musǎ ñajǎdire!” ǎri bǎowiumakɔ iǎbɔ. Ĩgɔ, marǐ merǎmɔ ǎǎribirimakɔ iǎrǎ, ĩgɔrǎ: “Irire neǔ irinemobirikǔǎka!” ǎrǎbɔ, ǎriyupɔ.

50 Jesús gapɔ ǎriyupɔ:

—Kǎmutabirikǔǎka ĩgɔrǎ! Sugɔ marǐrǎ iǎturibi, marǐ merǎmɔta ǎǎrimi, ǎriyupɔ.

Jesús Santiago, Juǎrǎ werede

51 Pɔɔ Jesús ǎmɔgasigue mɔriaburi dupiyuro ejawǎgǎriripoe: “Jerusalǎgue waagɔra”, ǎriyupɔ. 52 Ĩgɔ waaburi dupiyuro gajirǎrǎ Samaria nikɔgue ǎǎriri makǎgue ĩgɔ kǎriburore ǎmayudoreɔ iriuyupɔ.

53 Samaria marǎ gapɔ judío masaka merǎ gǎmesuribirisǎ, Jesús Jerusalǎgue waaburire pérǎ, ĩgɔrǎ bokatǐriñǎǎdɔabiriñurǎ. 54 Jesús buerǎ Santiago, Juan Samaria marǎ ĩgɔrǎ bokatǐriñǎǎdɔabirimakɔ iǎrǎ, ǎsɔ ǎriñurǎ:

—Gɔ Oɔ, ɔiripoeɔ Elías Marǐpɔya kerere weredupiyudi iriderosɔ, ǎmɔgasima peamerǎ diju, ĩgɔsǎrǎ wǎjǎdoremakɔ gǎǎmekuri? ǎriñurǎ.

55 ĩgɔsǎ irasɔ ǎrimakɔ pé, Jesús ĩgɔsǎrǎ gǎmenugǎ, iǎ, ǎriyupɔ:

—Irasɔ ǎribirikǔǎka! Mɔsǎrǎ irasɔ werenimakɔ irigure masǎbea. Mɔsǎ wereniri Őǎgɔ deyomarǐgɔ wereri ǎǎribea. 56 Yɔ ǎǎripererǎ tǐgɔ masakare bǎogɔ aaribiribɔ. ĩgɔsǎrǎ taugɔ aarigɔ iribɔ, ǎriyupɔ. Irasɔ ǎri odo, gaji makǎgue waakǔǎyupɔ doja.

Gajirǎ Jesúre: “Mɔrǎ tɔyadɔakoa”, ǎriǎdea

(Mt 8.19-22)

57 ĩgɔsǎ maague waamakɔ, sugɔ masakɔ ĩgɔsǎ pɔro eja, Jesúre ǎriyupɔ:

—Yɔ Oɔ, mɔ noǔ waarǔ mǎrǎ tɔyagɔra, ǎriyupɔ.

58 Jesús ĩgɔrǎ yɔyɔyupɔ:

—Makǎnɔ mǎrǎ diayǎ ĩgɔsǎ kǎriri toreri opama. Mirǎde ĩgɔsǎ kǎriro opama. Yɔ ǎǎripererǎ tǐgɔ gapɔ kǎriro opabea, ǎriyupɔ.

59 Pɔɔ Jesús gajigure ǎriyupɔ:

—Nǎka, yɔ merǎ!

Ĩgɔ gapɔ yɔyɔyupɔ:

—Yɔ Oɔ, yɔpɔ boamakɔ ĩgɔrǎ yǎa odo, mǎrǎ tɔyagɔra, ǎriyupɔ.

60 Jesús ĩgɔrǎ yɔyɔyupɔ:

—Yɔre bɔremumerǎ, boanerǎ irirosɔ ǎǎriǎrǎta boanerǎrǎ yǎaburo. Mɔ gapɔ Marǐpɔ ĩgɔyarǎrǎ doreri kerere wereɔ aarika! ǎriyupɔ.

61 Gajigɔ Jesúre ǎriyupɔ:

—Yɔ Oɔ, mǎrǎ tɔyagɔra. Yɔ mǎrǎ tɔyaburi dupiyuro yaa wii mǎrǎrǎ seretugɔ waadɔakoa dapa, ǎriyupɔ.

62 Jesús ĩgɔrǎ ǎriyupɔ:

—Sugɔ masakɔ moǎnugǎgɔ waadi, moǎdɔabi gǎmenugǎdujǎagu, moǎbirikumi. Marǐpɔ dorerire iritɔyanugǎgɔ, ĩgɔ gǎǎmerǐrǎ piribi, gǎmenugǎdujǎagu irirosɔ ǎǎrikumi. Irasirigɔ Marǐpɔyare ŕǎrǎ iritɔyabirikumi, ǎriyupɔ.

10

Jesús setenta y dos ĩgɔ buerǎrǎ iriudea

¹ Pɔɔ marĩ Opɔ Jesús gajirã setenta y dos ùmarẽ beye, pẽrã dita dukawa, Ìgùsãrẽ àãrĩpereri Ìgù waaburi makãrĩguere ² àsù àrĩ iriuyupɔ:

—Wárã masaka Marĩpɔyare neõ pémerã, poeegue oteri duka buribejadea irirosù àãrĩma. Ìgùsãrẽ Marĩpɔyare weremurã gapɔ, iri pooere moãrĩmasã irirosù mérãgã àãrĩma. Irasirirã marĩ Opɔre: “Gajirã mɔyare weremurãrẽ iriuka!” àrĩ sërẽka! ³ Mɔsãde Marĩpɔyare wererã waaka! Oveja majĩrãrẽ makãnúu marã diayéa watopegue iriurosù yɔ mɔsãrẽ ñerã àãrĩrõguere iriua, Marĩpɔyare weredoregu. ⁴ Mɔsãya ajuri, niyeru àĩbirikõãka! Gubu surí, mɔsã sãñarĩ merã dita waaka! Maague masakare bokajarã, õãdore yoaripoe weretamunĩbirikõãka!

⁵ ‘Su wiino ñajãrã, iri wii marãrẽ: “Marĩpɔ mɔsãrẽ siñajãrĩ sĩburo”, àrĩ õãdorepɔrorika! ⁶ Iri wii marã Marĩpɔ siñajãrĩ sĩrĩrẽ opaduarã mɔsãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãrã, Marĩpɔ siñajãrĩ sĩrĩ merã õãrõ àãrĩrikurãkuma. Mɔsãrẽ gããmemerã, i siñajãrĩ merã àãrĩbirikuma. ⁷ Mɔsã ejadea wiita dujaka! Iri wii marã mɔsãrẽ ejorire baa, iirĩka! Sugɔ moãrĩmasù Ìgù moãrĩ waja keoro wajatakumi. Mɔsã Marĩpɔyare buerã, moãrĩmasã irirosù àãrã. Mɔsãrẽ iri wii marã ejori, mɔsã Ìgùsãrẽ Marĩpɔyare bueri waja àãrã. Irasirirã gaji wiirigue àãrĩgorenabirikõãka! ⁸ Mɔsã su makãgue ejarã, iro marã mɔsãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeã, Ìgùsã baari ejomakù, õãrõ baaka! ⁹ Iri makã marã pũrĩrikurãrẽ tauka! Àsù àrĩ wereka: “Mérõ dɔyãa, Marĩpɔ doreri mɔsã pɔrogoe aariburo”, àrĩka!

¹⁰ ‘Gaji makãgue mɔsã ejamakù, iro marã mɔsãrẽ bokatĩrĩñeãbirimakù, wiriwãgãrã, àsù àrĩka Ìgùsãrẽ: ¹¹ “Mɔsãya makãma nikũwera guaya guburire tuadere mojëbéoa. Mɔsã guare gããmebiri waja Marĩpɔ mɔsãrẽ wajamoãburire masĩmakù irirã, irasù yãa. Ire õãrõ pémasĩka! Mɔsã guare gããmebirikeremakù, mérõ dɔyãa, Marĩpɔ doreri aariburo”, àrĩka Ìgùsãrẽ! ¹² Mɔsãrẽ werea. Marĩpɔ àãrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnɔ ejamakù, mɔsãrẽ gããmebirinerãrẽ Sodoma marãrẽ wajamoãrõ nemorõ wajamoãgukumi, àrĩyupɔ Jesús.

Jesús makãrĩ marãrẽ Ìgùsã Ìgùrẽ buremubirire weredeã
(Mt 11.20-24)

¹³ Pɔɔ Jesús gaji makãrĩ marãrẽ àsù àrĩyupɔ:

—Mɔsã Corazín marã, Betsaida marãde ñerõ tarirãkoa. Iripoegue marã Tiro, Sidón marã, mɔsã Ìrõ Marĩpɔ Ìgù turari merã iri Ìmurõsù iri Ìmumakù Ìãrã, Ìgùsã ñerõ irideare piribonerã àãrĩmã. Ìgùsã ñerõ irideare buro bujawererire Ìmurã, bujawereri surí sãña, nitĩkurogue doabonerã àãrĩmã. Ìgùsã ñerõ irideare piri, õãrĩ gapɔre iribonerã àãrĩmã. Mɔsã gapɔ Marĩpɔ turari merã iri Ìmurĩrẽ Ìãkererã, mɔsã ñerõ iririre neõ piribea. ¹⁴ Irasirigu mɔsãrẽ werea. Marĩpɔ Ìgù àãrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnɔ ejamakù, Tiro, Sidón marãrẽ wajamoãrõ nemorõ mɔsãrẽ wajamoãgukumi. ¹⁵ Mɔsã Capernaum marã: “Èmugasigue mũrĩãrãkoa”, àrĩ gũñadãa. Iroguere neõ waabirikoã. Boanerã àãrĩrõguere béodijusũrãkoa, àrĩyupɔ.

¹⁶ Irasù àrĩ odo, Ìgù buerãrẽ àrĩyupɔ:

—Mɔsã wererire péduripírãno yɔ wereridere péduripĩma. Mɔsãrẽ gããmemerãno yũdere gããmebema. Yũre gããmemerãno yũre iriudidere gããmebema, àrĩyupɔ.

Jesús setenta y dos iriunerã goeadeã

¹⁷ Pɔɔ Jesús setenta y dos iriunerã buro usuyari merã goejañurã:

—Gua Opu, wātēārē mu dorero merā, mu wāi merā gua béowiumakū, ōārō yujuama, ārīñurā.

¹⁸ Jesús ārīyupu ĩgūsārē:

—Bupu miārō irirosū wātēa opu Satanás ūmugasigue āārādi, yurimadjarimakū ĩābu. ¹⁹ Ōārō péka! Yu musārē turari sību, āñarē, kobabare kurapeo, āārīpereri wātī turaridere neō ñerō irisūrō marīrō tarinugāburo, ārīgū. ²⁰ Musā wātēārē wiridoremakū ĩgūsā ōārō yujudeare usuyabirikōāka! Musā Marīpuyarā āārīmakū, ūmugasigue musā wāi gojatúsūdero āārībú. Iri gapure usuyaka! ārīyupu.

Jesús ĩgū Pagure usuyari sīdea
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ ĩgū irasū ārīripoe Ōāgū deyomarīgū Jesúre buro usuyamakū iriyupu. Irasirīgū Jesús ĩgū Pagure āsū ārīyupu:

—Au, yu mūrē: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari sīa. Mu ūmugasi marā, i nikū marā Opu āārā. Irasirīgū: “Masītarinugārā, āārīpererire pémasīa”, ārī gūñarārē mūyare masīmakū iribea. Majīrā irirosū mūrē buremurā gapure mūyare masīmakū yāa. Au, irasūta āārā. Mu gāāmederosūta usuyari merā irasū yāa, ārīyupu.

²² Puru masakare ārīyupu:

—Yupu yure āārīpereri irimasīrīrē sīmi. Neō sugu masakū yu āārīrikurire masībemi. Yupu dita masīmi. Neō sugu masakū Yupu āārīrikurire masībemi. Yu dita masīa. Yu ĩgūrē masīdorerāde ĩgūrē masīma, ārīyupu.

²³ Irasū ārī odo, ĩgū buerārē ĩā, ĩgūsā ditare āsū ārīyupu:

—Musāya koye merā yure ĩāa. Irasirīrā usuyāa. ²⁴ Musārē werea. Wārā iripoegue marā Marīpuya kerere weredupiyunerā, irasū āārīmakū oparā iripoegue āārīnerā musā dapagora ĩārīrē ĩāduanerā āārādima. Irire ĩāduakererā, ĩābirinerā āārīmá. Musā dapagora périre péduakererā, pébirinerā āārīmá, ārīyupu.

Jesús ōāgū Samariamū keori merā weredea

²⁵ Puru sugu Moisés gojadeare buerimasū Jesúre diaye yujubirimakū iriduagu wāgānugā, ĩgūrē āsū ārī sērēñayupu:

—Buegu, ¿ñeēnorē yure iriro gāāmerī, ūmugasigue perebiri okari opabu? ārīyupu.

²⁶ Jesús ĩgūrē yujuyupu:

—¿Naásū ārī gojasūyuri, Moisés gojadea pūgue? Mu irire buegu, ¿naásū péñarī? ārīyupu.

²⁷ Moisés gojadeare buerimasū ĩgūrē yujuyupu:

—Āsū ārī gojasūdero āārībú: “Marīpu mu Opu buro maīka! Muya yujupūrā merā, mu āārīrikuri merā, mu turari, āārīpereri muya gūñarī merā ĩgūrē maīka! Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrādere maīka!” ārī gojasūdero āārībú, ārīyupu.

²⁸ Irire pégu, Jesús ĩgūrē ārīyupu:

—Diayeta yujua mu. Irire irīgu, ūmugasigue perebiri okarire opagukoa, ārīyupu.

²⁹ Moisés gojadeare buerimasū gapu masaka ĩgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī gūñamakū gāāmegū, Jesúre sērēñayupu doja:

—¿Noā āārīrī, yu puro āārīrā? ārīyupu.

³⁰ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Jesús keori merā wereyupu ĩgūrē:

—Sugũ masakũ Jerusalégue aãrãdi Jericó waarí maague buáakumi. Ígũ iroque buáamakũ, yajarimasã ígũrê bokatĩrĩ, ñeã, ígũ opadea aãrĩpererire êmapeo, ígũya surídere túwea, aĩ, ígũrê buró pá, kãmitú, waakõákuma. ³¹ Ígũsã irasũ iriadero purũ, sugũ paĩ iri maarê waakumi. Ígũrê iãkeregũ, yoarogue iãtariakõákumi. ³² Ígũ purũ, gajigũ Levíya bumũ iri maarê waakumi. Ígũde ígũrê iãkeregũ, yoarogue iãtariakõákumi. ³³ Purũ sugũ Samariamũ iri maarê waakumi. Ígũrê iãboka, buró bopoñarĩ merã ígũrê iãkumi. ³⁴ Irasirigũ ígũ puró waa ejanugã, ígũya kãmire ñye, igui deko pãmudea merã pípeo, surí gasiri merã òmakumi. Òma odo, ígũyagũ burro wekague aĩpeo, ígũrê aĩãkõákumi. Aĩa, su wii naarĩmasã kãrĩrĩ wiigüe eja, iroque ígũrê korekumi dapa. ³⁵ Gajinũ garũ ígũya niyeru penũ moã wajataropa iri wii opare sĩkumi. “Òarõ koreka ñrê!” aĩrikumi. “Dupaturi aarigũ, murê wajarinemogura ñrê koreri waja”, aĩrikumi, aĩryupũ Jesús. ³⁶ Irire were odo, Moisés gojadeare buerimasurê sêrêñayupũ:

—¿Naásũ gũñarĩ mũ irire pégũ? ¿Niño garũ ñisã ñrerã watopemũ yajarimasã pádire ígũ puró aãrĩgũrê irirosũ òarõ iriyuri? aĩryupũ.

³⁷ Moisés gojadeare buerimasũ yajuyupũ:

—Ígũrê bopoñarĩ merã iã iritamudi garũ, aĩryupũ.

Ígũ irasũ aĩmakũ, Jesús ígũrê aĩryupũ:

—Mũde ñi bopoñarĩ merã iãdi iriderosũta gajirãrê irigũ waaka! aĩryupũ.

Jesús Marta, Maríaya wiigüe ejadea

³⁸ Purũ Jesús ígũ buerã merã waa, su makãgue ejayupũ. Iri makãguere sugo Marta wãikũgo ígũrê bokatĩrĩñeã, igoya wiigüe ñajãdoreyupo. ³⁹ Jesús iri wiigüe ñajãjamakũ, Marta pagũmo María wãikũgo ígũya guburi puró eja doayupo ígũ werenírĩrê péduago. ⁴⁰ Marta garũ aãrĩpereri igo moãrĩrê buró gũñarikayupo. Irasirigo igo pagũmo Jesúya guburi puró doamakũ iãgõ, ígũ puró waa, ígũrê aĩryupũ:

—Gũa Opũ, yũ sugota aãrĩpererire moãgõ irikõãdáa. ¿Mũ iãberi, yũ pagũmo yũre neõ iritamubirimakũ? Igore iritamudoreka yũre! aĩryupũ.

⁴¹ Igo irasũ aĩmakũ pégũ, Jesús yajuyupũ:

—Marta, mũ wãri gajino moãrĩrê gũñarikũa. ⁴² Su wãirêta iriro gããmea marĩrê. María i òarĩrê beyemo. Irasirirã, yũ werenírĩrê igo péduamakũ, gajirã neõ igore irire pirimakũ iribirikuma, aĩryupũ.

11

Jesús Marĩpure sêrêrĩrê buedea

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Sunũ Jesús gajiroque Marĩpure sêrêgũ iriyupũ. Ígũ sêrê odomakũ, sugũ ígũ buegũ aĩryupũ ígũrê:

—Gũa Opũ, Juan masakare wãiyerimasũ ígũ buerãrê Marĩpure sêrêrĩrê buederosũ gũadere bueka! aĩryupũ.

² Jesús ígũsãrê aĩryupũ:

—Marĩpure sêrêrã, aĩsũ aĩrĩka:

“Gũarũ ãmugasigüe aãrĩgũ, aãrĩpererã murê goepeyari merã buremuburo. Mũ aãrĩpererãrê doreri aariburo. Ëmugasigüe marã mũ gããmerõ irirosũta i nikũ marãde iriburo.

³ Ëmurĩka gũare baari sĩka!

4 Gajirā guare ñerō irideare gua kãtirosũta mude gua ñerō irideare kãtikal! Gua ñerō iriduamakū kãmutaka!
Ñegū guare ñerī āriimesārīrē tau kãmutaka!” āriika Marīpũre sērērā! āriyupũ
Jesús.

5 Irasũ āri odo, keori merā wereyupũ ĩgūsārē:

—Yũ ire weremakū pérā, ĩnaásũ gũñarī musā? Ñami deko āārīmakū, sugũ masakũ ĩgũ merāmũya wiigũe waa, ĩgũrē āsũ āri sērēkumi: “Yũ merāmũ, ureru pã duparu sika yũre! 6 Gajigũ yũ merāmũ yaa wiigũe naagũ ejáami. Yũ ĩgũrē gajino mérō ejorino neō opabirakubũ. Irasirigũ murē sērēgũ aarabũ”, āriikumi. 7 ĩgũ irasũ ārīmakū pékeregũ, wii poekagũe āārīgũ gapũ āsũ āri yũjukumi: “Yũre garibobirikōāka! Makãpũrore oārō biakōāsiabũ. Yũ pũrā yũ merā kārīrãgũe yáma. Wãgãnũgã, murē sīgũ waa-subirikoã”, āriikumi ĩgũrē. 8 Ire musārē werea. ĩgũ merãmũ āārīkeremakū, ĩgũrē sibirikumi. Sibirikeregũ, ĩgũrē piriro marīrō sērēmakū iã, ĩgũrē: “Garibonemobirikōāburo”, ārīgũ, āārīpereri ĩgũ gãāmerīrē sīkōākumi pama. 9 Irasirigũ musārē werea. Marīpũre sērēka! Musā sērēmakū, sīgukumi. Oārīrē amarã, bokarãkoa. Wiigũe ñajãduarã oemakū, Marīpũ makãpũro tũpã ñajãdoregũ irirosũ musā sērērīrē pégukumi. 10 ĩgũrē sērērãnorē sīgukumi. Amarãno bokarãkuma. Wiigũe ñajãduarã oerã irirosũ ĩgũrē sērēmakū iãgũ, ĩgūsārē ñajãdoregũ irirosũ ĩgūsã sērērīrē oārō pégukumi. 11 Musā pũrã pärē sērēmakū, utãyere sibirikoã. Waa! sērēmakũdere añarē sibirikoã. 12 Āgãbo diu sērēmakū, korebabare sibirikoã. 13 Ñerã āārīkererã, musã pũrãrē oārīrē sīmasiã. Marīpũ umãgasigũe āārīgũ gapũ musã nemorō oārīrē sīmasĩmi. Irasirigũ Oãgũ deyomarīgũrē sīgukumi ĩgũrē sērērãrē, āriyupũ Jesús.

*Jesúre: “Wãtĩ turari opami”, ārĩ werewũadea
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

14 Pũrũ Jesús wãtĩ masakũre werenĩmasĩbirimakū irigũre béowiugũ iriyupũ. Wãtĩrē béowiumakū, werenĩbiradi werenĩakōãyupũ. Masaka, ĩgũ irasirimakū iãrã, iãgũkakōãñurã. 15 Gajirã gapũ Jesúre āsũ āri werewũañurã:

—Ĩi wãtẽa opũ Beelzebú turaro merã wãtẽãrē béowiumi, ārĩñurã.

16 Gajirãde ĩgũrē:

—Mũ diayeta turari opagũ, iri turari merã gajino umãgasimarē iri ĩmuka! ārĩñurã. 17 Jesús gapũ ĩgūsã gũñarīrē masĩsiã, āsũ āriyupũ:

—Su nikũ marã ĩgūsã basi dukawari gãmekẽãrã, pereakōākuma. Su wii marã ĩgūsã basi dukawari gãmekẽãrã, pereakōākuma. 18 Musã yũre: “Wãtẽa opũ Beelzebú turari merã wãtẽãrē béowiumi”, ārĩ werewũãã. Yũre ĩgũ turari merã wãtẽãrē béowiudoregũ, ĩgũ basi ĩgũyarãrē béobukumi. Irasirirã ĩgūsã basi dukawari gãmekẽãrã, pereakōãbukuma. 19 Iri irasũ āārīmakū, musã buerire tuyarã gapũ wãtẽãrē béowiorã, ĩnoã turari merã béowiukuri? Musã ĩgūsārē: “Marīpũ turari merã wãtẽãrē béowiumã”, ārã. Irasiriro musã yũre werewũari diaye āārĩbea. 20 Yũ gapũ Marīpũ turari merã wãtẽãrē béowiumakū, Marīpũ doreri musã pũroguere ejasiãã, ārĩ masĩsũã.

21 Sugũ wii opũ turagũ āārīpereri mojõkũgũ, ĩgũya wiimarē oārō kore-masĩkumi. Gajirã ĩgũ oparire emamasĩbirikuma. 22 “I mojõkusĩã, yaa wiire oārō koremasĩã”, ārĩ gũñakeremakū, gajigũ ĩgũ nemorō turagũ gapũ ĩgũrē tarinũgã, āārīpereri ĩgũ mojõkũrĩre emagukumi. Irasirigũ ĩgũ oparire aĩpeo,

Īgū merāmarārē gueregukumi. ²³ Yure gāāmemerā, yure ĩāturirā āārīma. Masakare yure siiu neeōtamumerā, ĩgūsārē waasirimakū irirā āārīma, āriyupu.

Jesús, wātī dupaturi masakugue nĵajārimarē weredeā
(Mt 12.43-45)

²⁴ Irasū āri odo, gajī keorī merā ĩgūsārē wereyupu doja:

—Wātī masakugue āārādi wiri, pūru deko marīrōgue ĩgū siñajāburore āmagorenagū waakumi. Irore bokabi, āsū āri gūñakumi: “Yū wiridi, yaa wii irirosū āārīmī. Dupaturi yū wiridiguereta goeñajāgura doja”, āri gūñakumi. ²⁵ Irasirigū ĩgūguere dupaturi goeñajāgū, gajino marīri wii, ōārō āmu, oaweadea wiire irirosū bokajakumi. ²⁶ Irasirigū gajirā wātēa su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarā ĩgū nemorō ñerārē siiu, ĩgūsā āārīpererā merā masakugue āārīnikōākumi. Irasirigū masakū ĩgū dupiyuro āārīrikūdero nemorō ñerō āārīkumi, āriyupu Jesús.

Jesús diyema usuyarimarē weredeā

²⁷ Jesús irire wereripoe sugo nomeō masaka watopegue āārīgō gaguinīyupo:

—Mūrē pūrākū masūdeo usuyatarikumo, āriyupo Jesúre.

²⁸ Jesús gapū igore āriyupu:

—Marīpūya werenírīrē pérā, ĩgū dorerire irirā gapū ōārō usuyarākuma, āriyupu.

Masaka ñerā Jesúre Marīpū turarī merā iri ĩmudoredeā
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Pūru Jesús ĩgū pūro masaka wārā nerēwāgāriripoe āsū āri wereyupu ĩgūsārē:

—Dapagora marā masaka ñetarirā āārīma. Yure Marīpū turarī merā gajino iri ĩmudorekeremakū, Marīpūya kerere weredupiyudi Jonás irideā ditare weregura. ³⁰ Iripoegue Marīpū Jonārē Nínive wāikuri makā marārē weredorederosū yure āārīpererā tīgūrē dapagora marā masakare weredoremi. ³¹ Marīpū āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, sugo iripoeguemo Sabá nikū marā opo musā dapagora marārē: “Ñegorabu”, āriḡokumo. Yoaromogue āārīkerego, ōōgue i nikūgue aarideo āārīmó, marī ñekūsāmarā opu Salomón wārī masīri merā wererire pégo aarigó. Dapagora yū Salomón nemorō masīgū ōōgue musā merā āārīkeremakū, musā gapū yū wererire péduabea. ³² Iripoegue Nínive marā Jonás Marīpūya kerere weremakū pérā, ĩgūsā ñerō irideare bujawere, ĩgūsā gūñarīrē gorawayunerā āārīmá. Dapagora yū Jonás nemorō masīgū ōōgue musā merā āārā. Yū Marīpūya kerere werekeremakū, musā ñerō iririkurire bujawerebea. Irasirirā, Marīpū āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Nínive marā musā dapagora marārē: “Ñegorabu”, ārīrākuma, āriyupu.

Jesús masakaya koye sīāgodiru irirosū āārīrīrē buedeā
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Irasū āri odo, gajī keorī merā wereyupu:

—Masaka sīāgodirure sīāgorā, deyomarīrōgue duúbirikuma. Dupa kūma dokaguedere píbirikuma. Sīāgo, wii dekogue siukuma, gajirā iri wiire ñajārā iri sīāgodiru boyorore ōārō ĩā ñajāburo, ārīrā. ³⁴ Musāya koye musāya gūñarīguere sīāgodiru irirosū āārā. Musā ōārī koye oparā irirosū āārīmakū, musāya gūñarīguere ōārō sīāgoro irirosū āārā. Irasirirā Marīpūyare masīa.

Musā ñerī koye oparā irirosū āārīmakū, musā gūñarīguere naītīārō irirosū āārā. Marīpuyare masībea. ³⁵ Irasirirā pémasīka, musāya gūñarīgue sīāgori, naītīārī waabirikōāburo, ārīrā! ³⁶ Musāya gūñarīgue sīāgori, naītīārō marīrō irirosū āārīmakū, āārīpereri Marīpuyare pémasīrākoa. Irasirirā sīāgori boyorogue iārōsū ōārō pémasīrī merā ĩgūyare irituyarākoa, ārīyupū Jesús.

Jesús fariseo bumarārē, Moisés gojadeare buerimasārē ĩgūsā ñerō iririre weredeā

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús irasū ārī odoadero purū, sugū fariseo bumū ĩgūya wiigue baadoregū siuayupū ĩgūrē. Irasirigū Jesús ĩgū merā waa, ĩgūya wiigue ñājāa, eja doayupū ĩgū merā baabu. ³⁸ Fariseo bumū gapū judío masaka irinīrōsū Jesús baaburi dupiyuro ĩgū mojōkoebirimakū ĩāgū, ĩāgukakōāyupū. ³⁹ ĩgū ĩāgukamakū ĩāgū, marī Opū Jesús ĩgūrē ārīyupū:

—Musā fariseo bumarā masaka ĩūrōgue dita ōārō irirā, soropa weka gapū dita ōārō koeadeapa irirosū āārā. Irasirirā gajirāyare yajaduarā, ñerī ditare iriduarā āārīsīā, iripa poekague garari utariro irirosū āārā. ⁴⁰ Irasirirā neō pémasībea. Marīpū, marīya dupure irigū, marī gūñarīdere iridi āārīmī. ĩirire pémasīberi musā? ⁴¹ Musā oparire gajirārē sīrā, ōārō gūñarī merā sīka! Irasirirā soropa poeka gapūdere koeadeapa irirosū āārīrākoa.

⁴² Musā fariseo bumarā buro ñerō tarirākoa. Musā oterī matārīgā: menta, ruda wāikuri baari morērīnorē, āārīpereri oteridari dukakurīnogādere sea neeō, keoro dukawa, pe mojōma diruri irikoa. Sudiru Marīpuya wiigue āia: “ĩgūrē yū sīrī āārā”, ārī, irogue pīkoa, ĩgū dorerire irimurā. Irasirikererā, gajirārē diayema iririre iribeā. Marīpūre maībea. Irasirirā musā oterire ĩgūrē sīduūro marīrō diayemadere irika! Marīpūre maīrī merā buremuka!

⁴³ Musā fariseo bumarā buro ñerō tarirākoa. Musā nerērī wiiriguere nerērā, ōārī doarigue dita doaduaā. Makā dekoquere masakare musārē gopeyari merā bokatīrī ōādoremakū gāāmea.

⁴⁴ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarāde buro ñerō tarirākoa. Musā masāgoberī irirosū āārā. Irasirirā masaka iri goberī āārīrō weka tāpītariarā, iri goberī poekague āārīrīrē masīberosū musā ñerō oparire masībema, ārīyupū Jesús.

⁴⁵ ĩgū irasū ārīmakū pégu, sugū Moisés gojadeare buerimasū ārīyupū ĩgūrē:

—Buegū, mū fariseo bumarārē irasū ārīgū, guadere ārī turigū yāa, ārīyupū.

⁴⁶ Jesús gapū ĩgūrē āsū ārīyupū:

—Musāde, Moisés gojadeare buerimasā buro ñerō tarirākoa. Musā gajirārē: “Āsū irika!” ārī, dorerā, ĩgūsārē gajino buro nukūrī kōātārīrā irirosū āārīmakū yāa. Irasirirā iri dorerire bokatīūbema. ĩgūsā musā dorerire bokatīūbirikeremakū, ĩgūsārē neō iritamubea iri dorerire iriburo, ārīrā.

⁴⁷ Irasirirā musā buro ñerō tarirākoa. Iripoegue marā Marīpuya kerere weredupiyunerā masāgoberī weka weanūdeare musā āmua. ĩgūsārēta musā ñekūsāmarā wējēnerā āārīmā. ⁴⁸ ĩgūsā irasū wējēdero purugue, dapagora musā ĩgūsā iripoegue irideare iriwekabejakōāa, ĩgūsā wējēnerāya masāgoberī weka weanūdeare āmurā. Irasirirā musā ĩgūsā

wējēdeare: “Ñegorabu”, āri gũñabea. Musā ñekūsamarā Marīpuya kerere weredupiyunerārē gāamebiriderosū musāde yare gāamebea.

⁴⁹ Irasirigu iripoegue Marīpu ĩgũ masīri merā āsũ ārīdi āārīmī: “Yaa kerere weredupiyurimasārē, yaare buerimasādere iriugura. Irire buemakũ ĩā, surāyerire masaka wējērākuma. Gajirārē ñerō iriduarā, noó ĩgūsā waaró tuyagorenarākuma”, ārīdi āārīmī Marīpu. ⁵⁰⁻⁵¹ Marīpu i umurē iriadero puru, Abere ĩgũ tfgũ wējēdi āārīmī. Puru Marīpuya kerere weredupiyunerārē wējēnerā āārīmā. Puru Zacariadere Marīpuya wiima soepeoro Marīpu āārīri taribu watopegue wējēnerā āārīmā. Irasirigu Marīpu āārīpererārē ĩgūsā wējēdea waja dapagora marārē wajamoāgukumi.

⁵² Musā Moisés gojadeare buerimasā burō ñerō tarirākoa. Musā Marīpuyare masīkererā, musā basi irire iriduarabea. Irasirirā gajirārē irire masīduarārē masībirimakũ yāa, āriyupu Jesús.

⁵³ ĩgũ irasũ ārādero puru, Moisés gojadeare buerimasā, fariseo buumarāde ĩgũ merā guatariakōāñurā. Irasirirā burō ĩgūrē werewua, wāri ĩgūrē sērēñanugāñurā. ⁵⁴ ĩgũ diaye yujubirimakũ pērā, ĩgūrē weresāduarā, irasiriñurā.

12

Jesús fariseo bumarā irikatorire weredea

¹ ĩgūsā irasiripoe Jesús puro masaka wārā nerēñurā. ĩgūsā wārā āārīšā, gāme kuratīānokōāñurā. Jesús ĩgũ buerārē āsũ āri werenugāyupu:

—Fariseo bumarā irikatorire oārō pemasīka! ĩgūsā irikatorī pā wemasārī morērī irirosũ āārā. ² Āārīpereri gajirā ĩāberogue irideare, durirogue irideadere purugue masīsurokoa. ³ Musā naiñārōgue irirosũ gajirā péberogue werenideare boyorogue irirosũ Marīpu ĩgūsārē pémakũ irigukumi. Musā wii poekague yayero werenideadere makā dekgue gaguinirōsũ gajirārē oārō pémakũ irigukumi.

Jesús: “¿Noārē güiri merā buremurō gāāmerī?” āri weredea

(Mt 10.26-31)

⁴ Musārē yu merāmarārē werea. Musārē wējērā, musāya dupu ditare boamakũ irirākuma. Purugue musārē neō ñerō irinemobirikuma. Irasirirā musārē wējēduarārē güibirikōāka! ⁵ Yu musā gopeyari merā güibure weregura. Marīpu gapure güiri merā buremuka! Masakare ĩgūsā okarire emamasīmi. ĩgũ emadero puru, ĩgūsārē perebiri peamegue béomasīmi. Irasirirā ĩgũ gapure güiri merā buremuka!

⁶ Masaka su mojómarā mirā wajarirā, pe niyeru koegā, mérōgā wajakuri koerigārē sīkuma. ĩgūsā mérōgā wajakukeremakũ, Marīpu gapu ĩgūsārē oārō koremi. Neō sugure kātibemi. ⁷ Marīpu āārīpereri musā āārīkurire masīgũ, musāya poarire: “Iriku āārā”, āri masīpeokōāmi. Irasirirā güibirikōāka! Musā, mirā nemorō wajakua. Irasirigu Marīpu mirārē korero nemorō musārē koregukumi.

Jesús: “Masakare yure buremurērē wereka!” ārīdea

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Musārē werea. Sugu, masaka péuro: “Jesúyagu āārā”, āri weremakũ, yu āārīpererā tfgũde Marīpure wereboerā péuro: “Yaagu āārīmi ĩi”, āri weregukoa. ⁹ Sugu yure masīkeregu, masaka péuro: “ĩgūrē masībea”, āri

wereماكū, yu āārīpererā tīgūde Marīpure wereboerā péuro: “Yude ĩgūrē masībea”, ārī weregukoa.

¹⁰ Sugū yure āārīpererā tīgūrē ñerō ārī werenímakū, Marīpu kātimasīmi. Ōāgū deyomarīgū gapure ñerō ārī werenímakū, neō kātibirikumi.

¹¹ Masaka musārē ĩgūsā nerērī wiiri oparā purogue, weresārīrē beyerimasā purogue, o makārī marārē dorerā purogue musārē ĩgūsā weresāmurā āimakū: “¿Naásū yujurākuri, o naásū ārīrākuri ĩgūsārē?” ārī, buro gūñarikubirikōāka! ¹² ĩgūsā musārē sērēñamakūta, Ōāgū deyomarīgū masīrī sīrī merā ĩgūsārē wererākōa, ārīyupu Jesús.

Jesús: “Wári doebiri oparārē goegorāa”, ārī weredea

¹³ Puru sugū masaka watopegue āārīgū Jesúre ārīyupu:

—Buegū, guapu boagu ĩgū opadeare guare pími. Irasirigū yu tīgūrē irire keoro dukawa, yudere sídoreka! ārīyupu.

¹⁴ Jesús gapū ĩgūrē yujuyupu:

—Musāpu pídeare musārē dukawabu āārībea yu, ārīyupu.

¹⁵ Irasū ārī odo, āārīpererārē ārīyupu:

—Pémasīka musā! Doebirire, gajinodere wáro gāāmebirikōāka! Masaka wári oparā, ōārī okari gapure opabema, wári opari ditare gūñarā, ārīyupu.

¹⁶ Irasū ārī odo, keori merā wereyupu ĩgūsārē:

—Sugū masakū wári doebiri opakumi. ĩgū otedeade wárigora dukakukoa. ¹⁷ Irasirigū ĩgū basi gūñakumi: “¿Nasirigukuri? Yaa oteri duka sea duripíhuri wii máa”, ārīkumi. ¹⁸ Puru gūñakumi doja: “Āsū irigura. Yu gajino duripiri wii āārīpuroridea wiire béo, nemorō wári wii irigura. Iri odo, iri wiigüe yaa oteri dukare āārīpereri, yaa doebiridere duripígura. ¹⁹ Puru yu basi āsū ārīgura: ‘Wári doebiri opáa. Wári bojorima baaburidere opáa. Irasirigū siñajā, baa, iirí, usuyagura’”, ārīkumi. ²⁰ Marīpu gapū ĩgūrē ārīkumi: “Mu neō pémasībi āārā. Dapagā ñamita boagukoa. Mu boamakū, ¿noā oparākuri mu duripíadeare?” ārīkumi. ²¹ Irasūta waarākuma, masaka ĩgūsāya doebiri ditare gūñarā. ĩgūsāya āārīburi ditare gūña, wári doebirire duripirākuma. Irasirikererā, Marīpure gūñamerā, ĩgū iūrōrē boporā irirosū āārīrākuma, ārīyupu Jesús.

Jesús, Marīpu ĩgū pūrārē korerimarē buedea

(Mt 6.25-34)

²² Puru Jesús ĩgū buerārē āsū ārīyupu doja:

—Irasirigū musārē ire weregura. Musā āārīrikurire gūñarā: “¿Ñeéonorē baarākuri, ñeéonorē iirīrākuri, ñeéonorē sāñarākuri?” ārī, buro gūñarikubirikōāka! ²³ Marī okari gapū, baari nemorō wajakua. Mariya dupu, surí nemorō wajakua. Irasiro musā āārīrikuri, musā opari nemorō wajakua. ²⁴ Mirārē gūñaka! ĩgūsā baaduarā, otebema. Otedea dukare seabema. Baari duripiri wiiridere opabema. Marīpu gapū ĩgūsārē baari sīmi. Musā gapū, mirā nemorō wajakutarinugāa. ²⁵ Musā buro gūñarikuri merā neō mérōgā masānemobirikoa. ²⁶ Musā irasū gūñarikuri wajamarīkeremakū, ¿nasirirā gajinorē buro gūñarikuri? Musā gūñarikuri merā āārīpererire neō irimasībirikoa.

²⁷ Makānúuma goori masārīrē gūñaka! Iri moābirikerero, suabirikerero, ōārī surí sāñarō irirosū deyoa. Musārē werea. Opu Salomón surí ōārī sāñadero nemorō iri goori gapū ōārī deyoa. ²⁸ Iri goori makānúugue

mata puridea goori āārīkeremakū, Marīpu ōārī goori deyomakū irik-eremakū, mérōgā puṛu ñāidija pereakōāa. Gajinu gapu peamegue soebéokōāsūa. Iri mata pereburi āārīkeremakū, Marīpu iri goorire ōārī deyomakū yāmi. Iri goorire ōārī āārīmakū irirosū nemorō māsārē ōārō irigukumi. Mūsā ĩgūrē mérōgā buremukeremakū, mūsārē surī sīgukumi. ²⁹ Irasirirā ūmarikū mūsā baaburire, mūsā iiriburire buro gūñarikuri merā āmabirikōāka! ³⁰ I ūmu marā Marīpure buremumerā buro gūñarikuri merā irire āmaníkōāma. ĩgūsā irasū āārīkeremakū, Marīpu mūsā gāāmerīrē masīsiami. Irire mūsārē sīgukumi. ³¹ Irasirirā mūsā Marīpure masīrā, ĩgū mūsā Opu āārīrīrē gāāmeṇurorika! Mūsā irasirimakū, mūsā baa, iiriburire, mūsā surī sāñaburidere sīwekapegukumi.

Jesús marī ūmugasigue wajataburire buedea
(Mt 6.19-21)

³² 'Mūsā yaarā, mérāgā, oveja su yebo marā irirosū āārā. Irasū āārīkererā, gūibirikōāka! Mūsāpu ūmugasigue āārīgū ĩgūyarārē dorerogue mūsā ĩgū merā āārīmakū gāāmeme, ĩgū merā doreburo, ārīgū. ³³ Irasirirā mūsā oparire duaka! Iri duadea wajare niyerure boporārē sīka! Ūmugasiguemarē gūñaka! Irasirirā irogue perebiri wajatarire, ajurogue doebiri neō perebirire oparosū oparākoa. Irogue wajatarire yajarimasā ñajāa, āīmasībirikuma. Buruade baadedeubirikuma. ³⁴ Mūsā i ūmuma ditare: "Opaduakoa", ārī gūñarā, irire buro maīrākoa. Ūmugasima gapure: "Opaduakoa", ārī gūñarā, irire buro maīrākoa.

Jesús i ūmugue dupaturi aariburi dupiyuro ōārō āmuyudoredea

³⁵ 'Yū i ūmugue dupaturi aariburi dupiyuro ōārō āmuyuanerāgue āārīka! Sīāgodirure sīāgoanerā irirosū yare yūka! ³⁶ Sugū masakū, mojóshadi purogue mojóshari bosenu waamakū, ĩgūrē moāboerā ĩgū dujariburire yūkuma. ĩgūsā opu ĩgūya wiigie goedujaja, ñajāduagu makāpuore ĩgū dotemakū pérā, ĩgūrē moāboerā mata tūpākuma. ĩgūsā yúrosūta mūsāde yu dujariburire yūka! ³⁷ ĩgūsā opu goemakū, ĩgū doreaderosūta irirā, usuyarākuma. ĩgūsā irasirimakū ĩāgū, ĩgūsā opu ĩgūsārē moāboegu irirosū ĩgūsārē: "Baari peoro puṛo doarā aarika!" ārīgukumi ĩgūsārē baari ejobu. ³⁸ ĩgūrē moāboerā ĩgū ñami deko āārīmakū, o boyoripoe āārīmakū, ĩgū goeburire ōārō yūanerā āārīsīā, usuyarākuma. ³⁹ Ire masīka! Sugū wii opu ĩgūya wiigie yajarimasū ejaburi horare masīgū, ĩgūrē yūkumi ĩgūya wiigie ñajāburire kāmutabu. ⁴⁰ Irasirirā mūsāde ōārō yūka! Yu āārīpererā tīgū gūñāña marīrō aarigukoa. Irasirirā yaare iririre neō piriṛo marīrō yare yūka mūsā! ārīyupu Jesús.

Jesús pērā moāboerimasā keori merā buedea
(Mt 24.45-51)

⁴¹ ĩgū irasū ārīmakū, Pedro gapu sērēñayupu:
—Gua Opu, i keori merā weregū, ¿gua ditare weregū yári, o āārīpererārē wereri? ārīyupu.

⁴² ĩgū irasū ārīmakū, Jesús gaji keori merā āsū ārī weryupu ĩgūsārē doja:
—Sugū moāboerimasū ĩgū opure buremugū ōārō pémasīgū āsū irikumi. ĩgū opu gajirogue waagū, ĩgūrē: "Yaa wii marārē ōārō koreka!" ārī pikumi. Irasirigu baaripoe āārīmakū, gajirā moāboerimasārē baarire keoro ejokumi. ⁴³ Irasirigu, ĩgū opu ĩgūya wii goedujajamakū ĩāgū, ĩgū opu doreaderosūta iriadi āārīsīā, ōārō usuyakumi. ⁴⁴ Diaye mūsārē

werea. Īgū irasirimakū ĩāgū, ĩgū opu āārīpereri ĩgūyare ĩgūrē kore-doregū pīgukumi. ⁴⁵ Gajigū moāboerimasū ñegū gapu āsū irikumi. “Yū opu yoaripoe deyobemi”, āri gūñagū, gajirā ĩgū opure moāboerārē ūmarē, nomedere ñerō pábira, baa, iiri, mejākumi. ⁴⁶ ĩgū irasiriripoe gūñaña marīrō ĩgū opu goejakumi. ĩgūrē moāboegū gapu: “ĩgū iri hora goegukumi”, ārimasībirikumi. Irasirigū ĩgū opu goejagū, ĩgū ñerō irideare pégu, ĩgūrē buro wajamoāgukumi. Marīpūre bāremumerārē béorogue ĩgūrē béogukumi.

⁴⁷ Irasirigū sugū moāboerimasū ĩgū opu iridorerire masīkeregū, ōārō āmubiri, irire neō iribirimakū ĩāgū, ĩgū opu ĩgūrē wajamoā, buro tārāgukumi. ⁴⁸ Gajigū moāboerimasū gapu ĩgū opu iridorerire masībi, irire iribirimakū ĩāgū, ĩgū opu ĩgūrē sīrūweyata tārāgukumi. Marīpu masakare ĩgū iridorerire masīmakū yāmi. Irasirigū ōārō masīgūrē ĩgū iridorerire ōārō iridoremi. Pūru ĩgūrē masīnemomakū irigū, ĩgū iridea nemorō ōārīrē iridoremi, āriyupu Jesús.

*Jesús: “Masakare gāme dukawarirākuma”, āri weredea
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ Pūru Jesús ĩgūsārē āriyupu doja:

—Béoadere peame merā soebéorosū i ūmu marā ñerō iririre béogu aarigú iribu. Dapagoragāta iri ñerī āārīpererire soebéomakū ĩāduasiadāa. ⁵⁰ Yū ñerō tarigukoa. Yū ñerō tariburire gūñagū, buro bājawereri merā āārīrikua. Irasirigū irire tariwerepeogugue buro usuyagukoa. ⁵¹ Mūsā yure: “ĩgū i nikūguere aarigú, masakare siñajārī merā gāme āārīrikumakū irigū aarimī”, ¿ārī gūñarī? Irasū āārībea. Mūsārē werea. Masakare ĩgūsā basi gāme dukawarimakū irigū aaribú. Irasirirā surāyeri yure bāremurākuma. Gajirā yure bāremubirikuma. ⁵² Dapagā merā su wii marā su mojō marā yaa kerere péadero pūru, ĩgūsā basi gāme dukawarirākuma. Ūrerā, pērā merā, pērā, ūrerā merā gāme ĩāturirākuma. ⁵³ Surāyeri masaka yure bāremunugādero pūru, gajirā yure bāremubiridero pūru, āsū waarākuma. Sugū ĩgū magūrē ĩāturigukumi yure bāremumakū ĩāgū. Gajigū ĩgū pagure ĩāturigukumi. Gajigo igo magōrē ĩāturigokumo. Gajigo igo pagore ĩāturigokumo. Sugo múnēkō igo bepore ĩāturigokumo. Sugo bepo igo múnēkōrē ĩāturigokumo yure bāremumakū ĩāgō, āriyupu Jesús.

*Masaka Jesús iririre ĩāmasībiridea
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

⁵⁴ Pūru Jesús masakare āsū āri wereyupu doja:

—Mūsā abe ñajārō gapu ĩimikāyeborire ĩārā: “Deko merēburo yāa”, ārā. Mūsā ārāderosūta waāa. ⁵⁵ Sur gapu merā mirū aarimakū: “Asirinu āārīrokoa”, ārā. Mūsā ārāderosūta asirinu āārā. ⁵⁶ Mūsā irikatorikurā, i nikūmarē, ūmarōmarē ĩārā: “Ōārīnu, o ñerīnu waarokoa”, āri masīa. Irire ōārō masīkererā, ¿nasirirā inurīrē Marīpu turari merā yu iri ĩmuri gapure ĩārā, neō ōārō pémasīberi? āriyupu.

*Marīrē ĩāturigūre ōārō merā gāme āmudoredea
(Mt 5.25-26)*

⁵⁷ Irasū āri odo, āsū ārīnemoyupu doja:

—¿Mūsā diayema iririre ĩā beyemasīberi dapa? ⁵⁸ Sugū mūsārē weresādhamakū, ĩgū merā oparā pūroque waarā, ĩgūrē: “Dupaturi irasū

iribirikoa”, āri gāme āmuka! Mūsā ĩgūrē āmubirimakū, weresārīrē beyerimasūguere mūsārē weresāgukumi. Pŭŕŭ beyerimasū mūsārē peresu iridoregŭ, suraraguere wiagŭkumi. ⁵⁹ Mŭsārē werea. Beyerimasū mūsārē wajaridorerire mūsā wajaripeobirimakū, neō mūsārē wiubirikumi, āriyupŭ.

13

Jesús masakare: “Mūsā gŭñarīrē gorawayuka!” ārīdea

¹ Jesús irasū āriripoe gajirā ĩgūrē āsū āri wereñurā:

—Galilea marā Marīpŭ ĩūrō waibure wējē, soepeo bŭremuripoe Pilato gapŭ ĩgūsārē wējēyupŭ. ĩgū irasū wējēmakū, waibŭ dí merā masaka dí morēākōāyuro, āriñurā. ² ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús āriyupŭ:

—Pilato wējēnerārē, ¿naásū gŭñarī? ¿ĩgūsā irasū wējēsūrā, gajirā Galilea marā nemorō ñerā āarīdea waja boayuri? ³ Āarībea. Mūsārē werea. Mūsāde ñerī iririre bŭjoweremerā, mūsā gŭñarīrē gorawayumerā, boarā, perebiri peamegue waarākoa. ⁴ Irinugue gajirā dieciocho masakare Siloé wāikŭri wii ũmarī wii ĩgūsā weka turidija, tāū wējēyuro. ¿Naásū gŭñarī mūsā ĩgūsārē waadeare? ¿ĩgūsā irasū boarā, gajirā Jerusalén marā nemorō ñerā āarīdea waja boayuri? ⁵ Āarībea. Mūsārē werea. Mūsāde ñerīrē bŭjoweremerā, mūsā gŭñarīrē gorawayumerā, boarā, perebiri peamegue waarākoa, āriyupŭ Jesús.

Jesús higeragŭ dŭka marīdi keori merā weredea

⁶ Jesús ĩgūsārē irasū āri odo, keori merā wereyupŭ:

—Pooe opŭ ĩgŭya poeque ĩgū otedi higeragŭ wāikŭdire opakumi. Sunŭ: “Dŭkakukoa”, āri, ĩāgŭ waakumi. Neō bokabirikumi. Dŭka marīkoa. ⁷ Bokabirisīā, iri poe moāgūrē werekumi: “Īāka! Ũre bojorigora ĩgŭ dŭkare āmadāa. Dŭka máa. Irasirigŭ irigure pábéokōāka! Dŭka marīkerero, gajino oteboaderore kāmutanía”, ārikumi. ⁸ ĩgū irasū ārimakū pégu, ĩgūrē moāboegŭ āsū ārikumi: “Yŭ opŭ, i bojorigora tamerārē níñaburo dapa. Yŭ irigŭ pŭrore nikūrē sea odo, waibŭ gŭra merā ũjātŭñagŭra. ⁹ Yŭ irasū iriadero pŭŕŭ, gajipoe iriro dŭkakŭbukoa. Dŭka marīmakū ĩāgŭ, pábéodoreka!” ārikumi, āri wereyupŭ Jesús.

Siñajārīnŭ āarīmakū, Jesús dupamutīrō nígōrē taudea

¹⁰ Sunŭ judío masaka siñajārīnŭ āarīmakū, Jesús ĩgūsā nerērī wiigue buegŭ iriyupŭ. ¹¹ Iro sugo nomeō dieciocho bojorigora pŭrīrikŭgo āarīyupo. Wātī igore dupamutīrō nímakū iriyupŭ. Irasirigo diaye nímasībiriyo. ¹² Igo irasū āarīmakū ĩāgŭ, Jesús igore: “Aarika!” āri siiyupŭ:

—Nomeō, mŭ pŭrīrikŭri tausŭsiáa, āriyupŭ.

¹³ Irasū āriġŭta, igore ĩgŭya moġōrī merā ñapeoyupŭ. ĩgū ñapeomakŭta, diaye níyupo. Pŭŕŭ Marīpŭre: “Ōātaria mŭ”, āri, usŭyari sīnugāyupo. ¹⁴ Jesús siñajārīnŭ igore taumakū ĩāgŭ, iri nerērī wii opŭ gapŭ ĩgū merā guayupŭ. Irasirigŭ, masakare āsū āriyupŭ:

—Semanarīkŭ, marī moārīnurī, su moġōma pere gaji moġō suru pērēbejarīnurī āarā. Irasirirā mūsā pŭrīrikŭrā taudoredŭarā, irinārīrē taudorerā aarika! Dapagāno marī siñajārīnurē irinorē iribirīkōārō gāamea, āriyupŭ.

¹⁵ ĩgū irasū ārimakū pégu, marī Opŭ Jesús āsū āriyupŭ:

—Musā irikatorikurā āārā. Musā wekure, o burrore oparā siñajārīnu āārīkeremakū, ĩgūsārē suadeadarire kura, ĩgūsārē deko iiridorerā āibuāa. ¹⁶ Igoire Abraham parāmeō āārīturiagore wātēa opu Satanás dieciocho bojorigora pūrīrikumakū irimi. Iro merē siñajārīnu āārīmakū, ĩgore taubirikōārō gāameadayi? āryupu Jesús. ¹⁷ ĩgū irasū ārīmakū pērā, Jesúre ĩaturirā āārīpererā guyasirīpereakōāñurā. Gajirā gapu āārīpereri Jesús ōārī iririre ĩārā, usuyañurā.

Jesús mostaza wāikuri yegā puri masādea keori merā weredea
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Puru āryupu doja:

—Marīpu ĩgūyarārē doreri, ĩñeéno irirosū āārīkuri? ĩñeéno keori merā weregukuri? ¹⁹ I irirosū āārā. Suye oteriye mostaza wāikuri yegārē oterosū āārā. Iri yegārē sugu masakū ĩgūya poeegue otekumi. ĩgū oteadero puru, yuku wādi irirosū puri, masākoa. Irasirirā mirā wārā irigu dupurigue ĩgūsāya surī suakuma, āryupu.

Jesús pā wemasārī morērī poga keori merā weredea
(Mt 13.33)

²⁰ Dupaturi keori merā werenemoyupu:

—Marīpu ĩgūyarārē dorerire, ĩñeéno keori merā werenemogukuri? ²¹ I irirosū āārā. Pā wemasārī morērī poga irirosū āārā. Sugo nomeō pā irigo, mérōgā pā wemasāmakū iriri poga merā trigo pogare morēkumo. Igo irasū morēadero puru, iri poga mérōgā āārīkerero, wemasāseyakōākoa, āryupu.

Jesús eyabiri makāpurore ñajāri keori merā weredea
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Puru Jesús Jerusalēgue waagú, paga makārīrē, mutā makārīgādere buetariwāgāyupu. ²³ Irogue sugu masakū ĩgūrē āsū ārī sērēñayupu:

—Yu Opu, ĩMarīpu perebiri peamegue waabonerārē taumurā mérāgā āārīkuri? āryupu.

ĩgū irasū ārīmakū pégu, Jesús i keori merā wereyupu:

²⁴ —Marīpu purogue ñajāduarā, ĩgūyare irika! Musārē werea. Wārā ĩgū purogue ñajāduakererā, ñajāmasībirikuma. Irogue ñajāduamakū di-asagorāa. Eyabiri makāpuro ñajārō irirosū āārā. ²⁵ Marīpu, sugu wii opu irirosū āārīmi. Wii opu wāgānugā, makāpurore biadero puru, musā gapu makāpurogue āārīrā ĩgūya wiire ñajāduarā, āsū ārīrākoa ĩgūrē: “Gua opu, guare tūpāsóogu aarika!” ārīrākoa. Irasū ārīkeremakū, wii opu gapu: “Musārē masībea. Noó marā āārīrā āārīkoa”, ārīgukumi. ²⁶ ĩgū irasū ārīmakū, musā gapu āsū ārīrākoa: “Gua mu merāta baa, iirī iribu. Guaya makāguedere buegorenabu”, ārīrākoa. ²⁷ Musā irasū ārīmakū, āsū yūjugukumi: “Musārē masībea. Noó marā āārīrā āārīkoa’ ārīsīāa. Musā ñerō irirā āārā. Irasirirā āārīpererā waaka! Yu purore wirika!” ārīgukumi wii opu musārē. ²⁸ Irasirirā, Abraham, Isaac, Jacob, āārīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerā merā Marīpu ĩgūyarārē dorerogue āārīmakū ĩārā, musā gapu makāpurogue béosūnerā āārīsīā, pūrīsūrā musāya guikare kūrīduútú oerākoa. ²⁹ Irasū waaripoere norte marā, sur marā, abe marīriro marā, abe ñajārō marā Marīpu ĩgūyarārē dorerogue eja, usuyari merā baa doanírākuma. ³⁰ Irasirirā dapagore ubu āārīrā, purugue

oparā dujarākuma. Dapagorare: “Oparāgora āārā”, āārīrā gapu pūruogue ubu āārīrā dujarākuma, āārīyupu Jesús.

Jesús Jerusalén marārē īāgū oredea

(Mt 23.37-39)

³¹ Jesús irasū āārīpoe surāyeri fariseo bumarā īgū pūroque eja, āsū āārīnūrā:

—Herodes mūrē wējēdhami. Irasirigu gajiroque waaka! āārīnūrā.

³² Jesús gapu īgūsārē yujnyupu:

—Āsū ārī wererā waaka, īgū ārīkatorikugure: “Dapagārē, űamigādere āsūta irigūra. Wātēārē béowigukoa. Pūrīrikurārē taugukoa. Irasirigu űamigā sinu gapu odogukoa”, āārāmi, ārī wereka īgūrē! ³³Dapagā, űamigā, űamigā sinu gapudere Jerusalēgue waagūra. Iro marā Marīpūya kerere weredupiyunerārē wējēnerā āārīmā. Irasirigu yure Marīpūya kerere weredupiyugure īgūsā wējēbure iri makāgue āārīrō gāamea.

³⁴ Mūsā Jerusalén marā Marīpūya kerere weredupiyurimasārē wējēkōāa. Īgū iriunerārē űtāyeri merā dea wējēa. Wāri yu mūsārē, āgābo igo pūrārē, igoya kēdūpuri merā neeōnūrōsū neeōnūdudibū. Mūsā gapu yu irasū irimakū neō gāāmebiribū. ³⁵ Irasiriro mūsā āārīrī makā, béodea makā dujarokoa. Mūsārē diayeta werea. Mūsā yure dupaturi īābirikoa. Pūruogue mūsā: “Marīpu iriudi űātarigu űārō ariburō”, āārīrā, yure dupaturi īārākoa doja, āārīyupu Jesús.

14

Jesús sugū bijiri pūrīrikugure taudea

¹ Sunu Jesús, judío masaka siñajārīnu āārīmakū, sugū fariseo bumarā opuya wiigūe baagu waayupu. Iroque āārīrā gajirā fariseo bumarā īgūrē īānūnīkōānūrā. ² Īgūsā baaro pūroque sugū masaku bijiri pūrīrikugu Jesús diaye āārīyupu. ³ Irasirigu Jesús, Moisés gojadeare buerimasārē, fariseo bumarādere āsū ārī sērēñayupu:

—Siñajārīnu āārīmakū, űsugu pūrīrikugure taudoreri, o taudoreberi? āārīyupu.

⁴ Īgū irasū ārīmakū pérā, neō yujubirīnūrā. Īgūsā yujubirimakū īāgū, Jesús bijiri pūrīrikugure tauyupu. Odo, īgūrē: “űārō waaka!” āārīyupu.

⁵ Pūru īgūsārē sērēñayupu doja:

—Siñajārīnu āārīkeremakū, mūsāyagu burro, o mūsāyagu weku gobegue meēñajādire īārā, űmata āi wiubiribukuri? āārīyupu.

⁶ Īgūsā gapu, īgū irasū ārī sērēñarīrē yujumasībiriñūrā.

Mojōsuari bosenu siiusūnerāya keori merā weredeā

⁷ Jesús fariseo bumarā opuya wiigūe āārīgū, iri wiimu siuanerā eja-makū īāyupu. Īgūsā űārī doaripērīrē beyeñūrā, oparā irirosū doamurā. Īgūsā irasirimakū īāgū, Jesús i keori merā wereyupu īgūsā āārīpererārē:

⁸⁻⁹ —Sugu wii opu mojōsuari bosenu irigu mūsārē siuadero pūru, mūsā īgūya wiigūe ejarā, oparā doarire beye doabirikōāka! Iri wii opu gajirā īgū siuanerārē mūsā nemorō goepeyarā ejamakū īāgū, mūsārē āsū ārīgukumi: “Īsā gapure mūsā doarire sika! Mūsā gapu sōōgue doarā waaka!” ārīgukumi. Īgū irasū ārīmakū pérā, mūsā gūyasīrīrī merā ubu āārīrā doarīgue doarā waarākoa. ¹⁰ Irasirirā, wii opu mūsārē siiumakū, ubu āārīrā doarīgue doaka! Mūsā irasirimakū īāgū, iri wii opu mūsārē:

“Oparā doarigue doarā aarika!” āriḡukumi. Īḡū irasirimakū ĩārā, gajirā Īḡū siuanerā m̄sārē b̄remurī merā ĩārākuma. ¹¹ Sugū Īḡū basi: “Gajirā nemorō āārā”, āri ḡūñagūnorē Marīpu Īḡūrē ubu āārīḡū dujamakū iriḡukumi. Gajigu: “Gajirā nemorō āārībea”, āri ḡūñagū gapure Marīpu Īḡūrē gajirā nemorō āārīmakū iriḡukumi, āriyupu.

¹² Irasū āri odo, Īḡūrē siuadire āsū āriyupu:

—M̄u bosenu irigu, m̄u merāmarārē, m̄u pagupūrārē, m̄uyarārē, doe-biri oparārē siubirikōāka! M̄u Īḡūsārē siuumakū, m̄urē Īḡūsāde siu gāmibukuma. Īḡūsā irasiriri merā Īḡūsā baadeare m̄urē ejo gāmibukuma. ¹³ M̄u bosenu irigu, boporārē, poyarimasārē, guburi buanerārē, koye ĩāmerārē siuka! ¹⁴ M̄u irasirimakū, Marīpu m̄urē oārō iriḡukumi. Īḡūsārē m̄u siudea waja, Īḡūsā m̄urē siu gāmibirikuma. Irasirigu Marīpu di-ayemarē irirā boanerārē masūrīnu āārīmakū, m̄urē oārīrē wajarigukumi, āriyupu Jesús.

Jesús bosebaarinu keori merā buedea

¹⁵ Īḡū irasū ārīmakū pégu, sugū irogue baa doanīḡū Īḡūrē āriyupu:

—Marīpu Īḡūyarārē dorerogue Īḡū puo baa doanírā buo m̄uyarākuma, āriyupu.

¹⁶ Īḡū irasū ārīmakū, Jesús keori merā weryupu Īḡūrē:

—Sugū wári bosebaarinu irigu wárā masaka siuukumi. ¹⁷ Īḡū siuadero puo, bosenu āārīrīnurē Īḡūrē moāboegure Īḡū siuanerārē weredoregu iriukumi. “Aarika! Āārīpereri bosenu marē āmusiami”, āri weredorekumi. ¹⁸ Īḡū irire weremakū pérā, āārīpererā: “Masīña máa, waabirikoa”, ārikuma. Īḡū siupurorisūadi moāboegure āsū ārikumi: “Dapagorata nikū wajari odoa. Irore ĩāḡū waabu yáa. Irasirigu m̄u opure: ‘Masīña máa, waabirikoa’, ārāmi, āri wereka!” ārikumi. ¹⁹ Gajigu āsū ārikumi: “Wekua pe mojōmarā wajariabu. Īḡūsārē keoñagū waabu yáa. Irasirigu m̄u opure: ‘Masīña máa, waabirikoa’, ārāmi, āri wereka!” ārikumi. ²⁰ Gajigu āsū ārikumi: “Yu dapagorata mojōsua odoa. Irasirigu iri bosenuwē waabirikoa”, ārikumi. ²¹ Īḡū irasū ārīmakū, moāboegu gapu goedujáa, Īḡū opure Īḡūsā ārādeare werekumi. Īḡū weremakū pégu, opu buo gua, āsū ārikumi Īḡūrē moāboegure: “Murīgoráa. Makā dekoma maarīgue āārīrārē āmagú waaka! Irasirigu boporārē, poyarimasārē, koye ĩāmerārē, gubu buanerārē mumurō merā yaa wiigūe ārika!” ārikumi. ²² Puro moāboegu Īḡū opure werekumi: “Yu opu, m̄u doreaderosūta masakare siuubu. Wii gapure utaribema dapa”, ārikumi. ²³ Īḡū irasū ārīmakū pégu, Īḡū opu Īḡūrē dorekumi doja: “Maarīgue waaka! Paga maarīgue, mutā maarīgāgue m̄u bokajarārē turaro merā siuwāḡārika! Irasirimakū, yaa wiire utarirākuma. ²⁴ Diayeta m̄urē werea. Neō sugū yu siupuroriadinērā baaboadeare mérōḡā baabirikuma”, ārikumi opu Īḡūrē moāboegure, āri weryupu Jesús.

Jesús: “Sugū yure t̄nyad̄namakū diasagoráa”, āri weredea

(Mt 10.37-38)

²⁵ Wárā masaka Jesúre t̄nyañurā. Irasirigu Īḡūsārē gāmenugā ĩā, āsū āriyupu:

²⁶ —Sugū yaa buerire buet̄nyad̄nagu, Īḡū pagure, pagore, marāpore, pūrārē, pagupūrārē, pagupūrā nomerē, Īḡū basi maĩrō nemorō yu gapure maĩrō gāāmea. ²⁷ Sugū yure t̄nyad̄nari waja curusague pábiatú wējēsūbu

irirosū āārīkeregū, yūre neō piriro marīrō yūre tūyanīkōāburo. Yūre tūyaduabi, yū buegū āārīmasībrikumi. ²⁸ Sugū, musā watopegue āārīgū, āmarī wiire iriburo dupiyuro: “ĶŅeéno merā iripeogakuri?” ārī gūñagū, iri wiire iriburi wajakūburire keoparorikumī. ²⁹ Wajakūburire keoparoribi, iri wiire iripeobirikumi. Īgū iripeobirimakū ĩārā, gajirā ĩgūrē buridakuma. ³⁰ “Īāka! Īi wiire iriadiñumi. Iripeomasībiriñumi”, ārī buridakuma ĩgūrē. ³¹ Su nikū marā opū, gajigū opū merā gāmewējēburo dupiyuro ĩgūyarā surarare keoparorikumī. “ĶYū diez mil surara merā, gajigū veinte mil surara opagū merā gāmewējēgū waagū bokatiñbukuri?” ārī gūñakumi. ³² Keoña: “Bokatīñbirikoa”, ārīkumi. Irasirigū, gajigū opū ĩgūyarā surara merā gāmewējēgū aarimakū, yoarogue ĩgū āārīmakūta: “Gāmewējēbirikōārā”, ārī kere iriukumi ĩgūyagure. ³³ I irirosūta yū buerā āārīduarā musā iriburire oārō gūñadupiyuro gāāmea. Āsū āārā. Musā gāāmerīrē piridūamerā yū buerā āārīmasībea.

Moā oārō okari irirosū āārīrō gāāmea, ārī weredea

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Moā oārō okari āārīmakū oāgorāa. Moā okadea okabirimakū, dupaturi okamakū irimasīña máa. ³⁵ Moā okabirimakū oābea. Béokōārō gāāmea. Irasirirā musā moā okabirimakū béosūburi irirosū neō āārībirikōāka! Gāmipūrī oparā, ire oārō péka! ārī wereyupū Jesús.

15

Jesús oveja dederidi keori merā buedea

(Mt 18.10-14)

¹ Gajinū wārā romano marā opare niyeru wajaseabosarimasā, ñerō iririmasāde Jesús puro ĩgū buerire pérā ejañurā. ² Īgūsā irasū ejamakū ĩārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jesúre āsū ārī werewuñurā:

—Īi ñerārē bokatīrīñeā, ĩgūsā merā baami, ārīñurā.

³ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús i keori merā wereyupū ĩgūsārē:

⁴ —Oveja korerimasū cien oveja opagū, sugū oveja dederimakū ĩāgū, noventa y nueve ovejare makā turo ĩgūsā baarogue duripīkōā, dederiadire āmagū waakumi. Īgūrē bokagugue āmuduúkumi. ⁵ Īgūrē bokagū, usuyari merā ĩgūrē āikōā, ⁶ ĩgūya wiigue āi dujāakōākumi. Āi dujaja, ĩgū puro āārīrārē, ĩgūyarārē siiu neeōkumi. “Yaagu oveja dederiadire bokāabu. Irasirirā yū merā usuyaka!” ārīkumi.

⁷ Musārē werea. Sugū ñerō irigū, oveja dederiadi irirosū āārīmi. Irasirigū ĩgū ñerō iririre bujawere, ĩgū gūñarīrē gorawayumakū, Marīpū puro āārīrā buro usuyama. Gajirā wārā masaka ĩgūsā noventa y nueve oveja, makā turogue duripīnerā irirosū āārīrā, āsū ārī gūñadima: “Ñerō iribeaa gūa gapū. Irasirirā gūa ñerō iririre bujowereri opabea”, ārī gūñama. Īgūsā irasū ārī gūñamakū, Marīpū puro āārīrā usuyabema.

Jesús niyeru koe dederidea keori merā buedea

⁸ Sugo nomeō pe mojōma niyeru koeri wajapari koeri opakumo. Su koe dederimakū ĩāgō, sīāgodirure sīāgo, wiire ooa, oārō āmapeokumo. Iri koere bokagogue āmaduúkumo. ⁹ Iri koere bokago, igo puro āārīrārē, igoyarārē siiu neeōkumo. “Yaa niyeru koe, dederiadea koere bokāabu. Irasirirā yū merā usuyaka!” ārīkumo. ¹⁰ Musārē werea. Sugū ñerīrē

irigu ĩgũ ñerĩ iririre bujawere, ĩgũ gũñarĩrẽ gorawayumakũ, Marĩpũre wereboerã buro usuyarãkuma. ĩgũ dederiboadi dederibirimakũ ĩãrã, buro usuyarãkuma, arĩyupũ Jesũs.

Jesũs sugũ pẽrã pũrãkũdi keori merã buedea

¹¹ Irasũ arĩ odo, Jesũs gaji keori merã bueyupũ doja:

—Sugũ masakũ pẽrã ũma pũrãkũkumi. ¹² Sunũ pagũmũ gapũ pagũre ãsũ arĩkumi: “Au, mũ boagũ, yũre sĩburire dapagorata yũre sĩweoka!” arĩkumi. ĩgũ irasũ arĩmakũ pẽgũ, ĩgũ pũrã pẽrãguereta ĩgũ oparire dukawa, sĩkumi. ¹³ Mẽrõgã purũta, pagũmũ gapũ ĩgũ pagũ siadeare ãarĩpereri duapeokõãkumi. Pũrũ ĩgũ duadea waja niyeru merã yoarogue gaji nikũgue waakõãkumi. Irogue eja, ĩgũya niyerure ñerõ iriri merã irisiripeokõãkumi. ¹⁴ ĩgũya niyeru irisiribẽoadero pũrũ, iri nikũguere baari perekõãkoa. Irasirigu buro haboapũrorinũgãkumi. ¹⁵ Irasirigu, sugũ iri nikũmũ pũro, moarĩ amagũ waakumi. ĩgũ gapũ ĩgũrẽ ĩgũya moarĩ ãarĩrõgue yeseare koredoregũ iriukumi. ¹⁶ Yapiduagũ, yeasea baarireta baadũadikumi. Neõ gajirã ĩgũrẽ baari ejobirikuma. ¹⁷ Irasirigu ãsũ arĩ gũñanũgãkumi: “Yũpũya wiire wãrã ĩgũrẽ moãboerã ãarĩkeremakũ, baari wãro dũyanabũ. Yũ gapũ õõguere buro haboari merã kõmogũgue irikoa. ¹⁸ Irasirigu yũrũ pũrogue goedujãagũra doja. ãsũ arĩgũra ĩgũrẽ: ‘Au, yũ Marĩpũ ĩũrõrẽ ñerõ irikubũ. Mũdere irasũta irikubũ’, arĩgũra. ¹⁹ Ñegũ ããrã. Yũre: “Yũ magũ ããrã”, arĩbirikõãka! Irasirigu yũre sugũ mũrẽ moãboegũ irirosũ opaka!’ arĩgũra yũpũre”, arĩ gũñakumi. ²⁰ Irasũ arĩ gũña, maague waa, ĩgũ pagũya wiigue goedujãakõãkumi.

’ĩgũ yoarogue aarimakũta, ĩgũ pagũ ĩgũrẽ ĩã, buro bopoñakumi. Pũrũ ũmawãgã, ĩgũrẽ bokatĩrĩ, pãbũa, mimi irikumi. ²¹ Irasirigu ĩgũ pagũre arĩkumi: “Au, yũ Marĩpũ ĩũrõrẽ ñerõ irikubũ. Mũdere irasũta irikubũ. Ñegũ ããrã. Yũre: ‘Yũ magũ ããrã’, arĩbirikõãka! Irasirigu yũre sugũ mũrẽ moãboegũ irirosũ opaka!” arĩkumi ĩgũ pagũre. ²² ĩgũ irasũ arĩkeremakũ, ĩgũ pagũ gapũ ĩgũrẽ moãboerãrẽ arĩkumi: “Murĩgorãa. Surĩ õarĩrẽ ãĩrã waa, sãka! Mojõsũrũ tũsarĩ berodere sãka! Gubu surĩdere sãka! ²³ Wekũ majĩgũ õãrõ diĩkũgũre ãĩrã waa, wẽjẽka, ĩgũrẽ baa, yũ magũ goejari bosenu irimurã. ²⁴ ĩĩ yũ magũ boakõãkumi, arãdi goejami. Okami. Dederidire marĩ bokãa”, arĩkumi. Pũrũ bosenu irinũgãkuma.

²⁵ ĩgũsã bosenu iriripoe, masã tĩgũ gapũ poeegue ãarĩkumi. Irogue ããrãdi goedujarigu, wii pũro ejagu, ĩgũsã bayarire pẽkumi. ²⁶ ĩgũsã bayamakũ pẽgũ, sugũ ĩgũ pagũre moãboegũre siiu, sẽrẽñakumi: “¿Naásũ waãari wiiguere?” arĩkumi. ²⁷ “Mũ pagũmũ pũrĩrĩ marĩgũ, õãgũ goejami. Irasirigu mũpũ usuyari merã wekũ majĩgũ diĩkũgũre wẽjẽdoreami”, arĩ yujukumi moãboegũ ĩgũrẽ. ²⁸ ĩgũ irasũ arĩ weremakũ pẽgũ, masã tĩgũ gapũ buro guakumi. Wiigue ñajãbirikumi. ĩgũ ñajãbirimakũ ĩãgũ, ĩgũ pagũ wiria, ĩgũrẽ: “Ñajãrika!” arãdikumi. ²⁹ “Au, pẽka! Yũ wãri bojori mũ dorerire neõ suñarõ tarinũgãrõ marĩrõ mũrẽ moãbosabũ. Yũ irasirikeremakũ, neõ sugũ waĩbu sĩbiribũ, yũ merãmarã merã bosenu iriburo, arĩgũ. ³⁰ ĩĩ mũ magũ gapũ ñerã nome merã mũyare irisiribẽodi ãarĩmĩ. Irire irisiribẽo odo, ĩgũ goejamakũ, wekũ diĩkũgũre ĩgũrẽ wẽjẽ, ejoa”, arĩkumi ĩgũ pagũre. ³¹ “Makũ, mũ yũ merã ãarĩnikõãa. Irasiro arĩpereri yũ opari mũya dita ããrã. ³² ĩĩ mũ pagũmũ boakõãkumi, arãdi goejami. Okami. Dederidire marĩ bokãa.

Irasirirā ĩgũ goejamakũ, marĩ bosenu iri usuyamakũ ðãgoráa”, āřĩkumi ĩgũ magũrē, āřĩ wereyupu Jesũs.

16

Jesũs, wári doebiri opagũyare koreboegu keori merā weredea

¹ Jesũs irasũ āřĩ odo, ĩgũ buerārē i keori merā wereyupu:

—Sugu masakũ wári doebiri opagu āāřĩkumi. Irasirigu, ĩgũyare koregure opakumi. Gajirā gapũ ĩgũ ðārō korebirimakũ ĩārā, ĩgũ opuquere: “Mũya niyerure irisirigu iriami”, āřĩ weresākuma. ² ĩgũsā weresāmakũ pēgu, ĩgũyare koregure siiu: “Gajirā yaa niyeru mũ irisirire weresāma. Yaare mũ moārĩrē gojatũri pũrē yure ĩmuka! Irasirigu yaare korenemobirikōāka pama!” āřĩkumi ĩgũ opu ĩgũrē. ³ ĩgũ irasũ āřĩmakũ, niyeru koregu āsũ āřĩ gũñakumi: “Yũ opu yure bėowibu yāmi. Yũ turabea. Irasirigu turaro moārĩrē bokatĩũbirikoa. Gajirārē niyeru sērē doanĩgũ, gũyasĩĩgorakoa. ĩNasirigukuri yũ?” āřĩ gũñakumi. ⁴ Pũru gũñanemokumi doja: “Dapagorare yũ iriburire masĩsĩāa. Yure moārĩ marĩmakũ, yũ āsũ irimakũ ĩārā, yure gajirā ĩgũsāya wiirigue ñajādorērākuma”, āřĩ gũñakumi. ⁵ Irasirigu, ĩgũ opu yure wajamorārē sugũno ditare siiu, sērēñakumi ejapurorigure: “ĩYũ opu yure noopa wajamorĩ mũ?” āřĩ sērēñakumi. ⁶ Wajamogũ ĩgũrē yujukumi: “Cien dukari olivo wāĩkũdi uyere wajamokoa”, āřĩkumi. ĩgũ irasũ āřĩ weremakũ, āsũ āřĩkumi ĩgũrē: “Doaka, murĩgorāa! Mũ wajamorĩrē gojatũdea pũ, i pũ āārā. Iri pũrē āĩ, gaji pũguere cincuenta dukarita gojatũka!” āřĩkumi. ⁷ Pũru gajigure sērēñakumi: “ĩMũkoa, noopa wajamorĩ?” āřĩkumi. Wajamogũ ĩgũrē yujukumi: “Cien trigo ajuri wajamokoa”, āřĩkumi. ĩgũ irasũ āřĩmakũ, āsũ āřĩkumi ĩgũrē: “Mũ wajamorĩrē gojatũdea pũ, i pũ āārā. Iri pũrē āĩ, gaji pũguere ochenta ajurita gojatũka!” āřĩkumi. ⁸ ĩgũ opu, ĩgũ irasũ ðārō irikatomerēmakũ ĩāgũ: “Mũ ñegũ āāřĩkeregu, mũ masĩrĩ merā ðārō niyerure moāmasĩa”, āřĩkumi. I mũugue marā Marĩpũre masĩbirikererā, Marĩpũyarā ĩgũsāya niyerure moāmasĩrō nemorō moāmasĩma, āřĩ wereyupu Jesũs.

⁹ Irasũ āřĩ odo, āsũ āřĩ werenemoyupu:

—Mũsā i mũmũma oparire boporārē sĩka, mũsārē maĩburo, āřĩrā! Mũsā irasũ sĩmakũ, mũsā opadea pereadero pũru mũmũgasigue mũsā ejamakũ, irogue āārĩrā mũsārē usuyari merā bokatĩrĩñeārākuma.

¹⁰ Sugu mēřĩgā opari merā ðārō irigu, wári opari merādere ðārō irigukumi. Gajigu mēřĩgā opari merā ðārō iribi, wári opari merādere ðārō iribirikumi. ¹¹ Mũsā i mũmũma merā ðārō iribirimakũ, ĩnoā Marĩpũyare diaye ðārĩ oparire sĩbukuri mũsārē? ¹² Gajigũyare mũsā ðārō iribirimakũ, ĩnoā mũsā ðārō āārĩburire sĩbukuri mũsārē?

¹³ Neō sugu moārĩmasũ pērā oparārē moāboemasĩbirikumi. Sugu opu yure maĩgũ, gajigu gapũre maĩbirikumi, o sugu opu yure byremugũ, gajigu gapũre yujubirikumi. ĩgũsā irirosũta niyerure maĩtarigu, Marĩpũ gapũre maĩbemi, āřĩyupu Jesũs.

¹⁴ ĩgũ irasũ āřĩmakũ pērā, fariseo bumarā gapũ niyerure maĩrā āārĩsĩā, ĩgũrē buridañurā. ¹⁵ ĩgũsā irasũ buridamakũ pēgu, Jesũs ĩgũsārē wereyupu:

—Mũsā, masaka ĩũrōrē ðārō iriadāa. ĩgũsā, mũsā iririre ĩārā: “Ōārā diayemarē irirā āārĩma”, āřĩrĩrē burō pėduāa. Marĩpũ gapũ mũsā gũñarĩrē

masīmi. Masaka ĩgūsā basi iririre: “Ōātaria”, āri gũñadima. Marĩpu gapu ĩgūsā iririre: “Ñetaria”, āri ĩāmi.

Jesús, Marĩpu dorerire, ĩgũ marĩ Opũ āārĩrĩrē weredeā

¹⁶ Juan masakare wāĩyedi ejaburo dupiyuro Marĩpu ĩgũ Moisére doreri pídea merā, ĩgũya kerere weredupiyunerā buedeā merā marĩrē doredi āārĩmĩ. Dapagora gapure Juan ejadero puũ, Marĩpuya ōārĩ kerere, ĩgũyarārē dorerire yũ werea. Yũ irire weremakũ pērā, masaka ĩgūsā turari merā ĩgũyarārē doreroguere buro ñajādũama.

¹⁷ Ɛmũgasi, i nikũde pererokoa. Iri perekeremakũ, Marĩpu Moisére doreri pídeare neŵ béobirikumi. Iri doreri merā āārĩpereri ĩgũ: “Āsũ irigura”, ārĩdeare iriyuwarikũgukumi ĩgũ ārĩdersũta, ārĩyupu Jesús.

Jesús masakare: “Mũsā marāposā nomerē béobirikŵāka!” ārĩ buedeā (Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ Irasũ ārĩ odo, āsũ ārĩnemoyupu:

—Sugu ĩgũ marāpore béo, gajigo merā marāpokũgũ, igo merā ñerŵ irigũ yāmi. Gajigu béodeore marāpokũgũde igo merā ñerŵ irigũ yāmi, ārĩyupu.

Jesús doebiri wāri opagũya, gajigu Lázaro wāikũgũya keori merā buedeā

¹⁹ Puũ Jesús gaji keori merā wereyupu doja:

—Sugu wāri doebiri opagu āārĩdi āārĩmĩ. Surĩ wajaparire sãñadi āārĩmĩ. Irasirigu wāri opagu āārĩsĩā, ũmũrikũ bosenu irigu irirosũ ōārĩ ditare baarikũdi āārĩmĩ. ²⁰ Gajigu bopogu Lázaro wāikũgũ, ĩgũya dupũ āārĩperero kãmikũgũ wāri doebiri opagũya wii makāpuro doanadi āārĩmĩ. ²¹ Wāri doebiri opagu baamakũ, bopogu gapu ĩgũ baasiridijuri pogare baayapidũgũ, sea, baadi āārĩmĩ. ĩgũ iro doaripoe diayéa ĩgũ puro eja, ĩgũya kãmĩrē neerēnerā āārĩmā.

²² Puũ bopogu boakŵādi āārĩmĩ. ĩgũ boamakũ, Marĩpure wereboerā paraíso wāikũrogue Abraham āārĩrŵogue ĩgũrē āimũrĩānerā āārĩmā. Mérŵgā puũ wāri doebiri opagũde boakŵādi āārĩmĩ. ĩgũ boamakũ, ĩgũrē yānerā āārĩmā. ²³ Irasirigu doebiri opagu āārādi boanerā āārĩrŵogue ejagu, buro poyari merā āārĩdi āārĩmĩ. ĩgũ irogue āārĩgũ, ũmũgasigue ĩāmu, Abrahārē yoarogue āārĩmakũ ĩādi āārĩmĩ. Lázarodere ĩgũ merā āārĩmakũ ĩādi āārĩmĩ. ²⁴ Irasirigu buro gaguinĩdi āārĩmĩ: “Yũ ñekũ Abraham, bopoñarĩ merā ĩāka yũre! Lázarore iriuka! ĩgũ yũre ĩgũya mojŵsũrũ merā dekore yosa, yaa nedirure yũsañajāmakũ irigu aariburo. Yũ i peameguere buro poyagu irikoa”, ārĩdi āārĩmĩ. ²⁵ ĩgũ irasũ ārĩkeremakũ, Abraham gapu ĩgũrē āsũ ārĩdi āārĩmĩ: “Makũ, okagu āārĩgũgue āārĩpererire ōārĩrē opabu mũ. Lázaro gapure ũmũrikũ ñerŵ waabu. Dapagorare mũ ñerŵ tariripoere ĩgũ gapu ōŵguere usũyari merā āārĩkŵāgũ yāmi.

²⁶ Gaji āsũ āārā. Ɛkũārĩ gobe miē āārā. Irasirirā ōŵguere āārĩrā mũ purogue waamasĩbema. Mũ purogue āārĩrā ōŵgue aaridũakererā, aarimasĩbema”, ārĩdi āārĩmĩ Abraham. ²⁷ ĩgũ irasũ ārĩmakũ, doebiri opadi āsũ ārĩdi āārĩmĩ: “Yũ ñekũ Abraham, mũrē buro sērēa. Lázarore yũpuya wiigue iriuka! ²⁸ Yũ su mojŵma pererā pagupũrākũ. Lázarore weredoregu iriuka, ĩgũsārē ōŵguere ñerŵ waarŵguere aaribirikŵāburo, ārĩgũ”, ārĩdi āārĩmĩ. ²⁹ ĩgũ irasũ ārĩmakũ, Abraham gapu yũjudi āārĩmĩ: “Marĩpu ĩgũ dorerire Moisére pídeare, Marĩpuya kerere weredupiyunerā gojadedere opama mũ pagupũrā. Irasirirā irire bue, bũremuburo”, ārĩdi

ãārĩmĩ. ³⁰ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, doebiri opadi gapũ yujũdi ãārĩmĩ: “Yũ ñekũ Abraham, ĩgũsã irire opakereã, õãrõ bũremubirikuma. Lázaro boadigue masã, ĩgũsã purõ waa, ĩgũsãrẽ weremakũ, ĩgũsã ñerõ iririre bujawere, ĩgũsã gũñarĩrẽ gorawayurakuma. Irasirirã õãrĩ gapũre irirãkuma pama yũ pagupũrã”, ãrĩdi ãārĩmĩ. ³¹ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Abraham gapũ ĩgũrẽ ãsũ ãrĩ weredi ãārĩmĩ: “Mũ pagupũrã Marĩpũ ĩgũ dorerire Moisére pídeare, ĩgũya kerere weredupiyunerã gojadedere bũremumerã, Lázaro boadigue masã, ĩgũsãrẽ weremakũdere Marĩpũre bũremubirikuma”, ãrĩdi ãārĩmĩ Abraham, ãrĩ wereyupũ Jesús.

17

Gajirãrẽ ñerõ irimakũ iribirikõãka! ãrĩ weredea
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesús ĩgũ buerãrẽ ãsũ ãrĩ wereyupũ:

—Masakare ñerõ irimakũ iriri, ããrĩnĩkõãrokoa. Gajirãrẽ ñerõ irimakũ irigũno gapũ ñetariro tarigũkumi. ² Sugũ yũre bũremugũrẽ majĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ ñerõ irimakũ irigũ, bũro wajamoãsũgũkumi. Irasiriro, ĩgũ gajigũre ñerõ irimakũ iriburi dupiyuro masaka ĩgũrẽ wãriye ãtãye merã wũnugũgue sũasiu, wãdiyague meéyomakũ õãbukoa. ³ Irasirirã õãrõ pémasĩka mũsã! Mũyagũ mũrẽ ñerõ irimakũ ĩãgũ: “Irinorẽ iribirikõãka!” ãrĩka ĩgũrẽ! Irasirigũ ĩgũ ñerõ iriadeare bujawere, ĩgũ gũñarĩrẽ gorawayumakũ ĩãgũ, ĩgũ ñerõ iriadeare kãtika! ⁴ Irasirigũ sunũrẽ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarigora mũrẽ ñerõ irimakũ ĩãgũ, irikũta mũrẽ kãtiri sãrẽgũ ejamakũ, kãtika! ãrĩyupũ.

Marĩpũre bũremurĩrẽ weredea
(Mt 13.31-32)

⁵ Jesús irasũ ãrĩmakũ pérã, ĩgũ buerã ãsũ ãrĩñurã:

—Gũare Marĩpũre bũremunemomakũ irika!

⁶ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ, marĩ Opũ Jesús ãrĩyupũ:

—Marĩpũre mũsã bũremurĩ opari, mostazayegã irirosũ mérõgã ããrĩkeremakũ, igũ sicómoro wãĩkũdire: “Tũãduuawãgã, wãdiyague ejanugãrõ waaka!” ãrĩbukoa. Mũsã bũremurĩ merã doremakũ, mũsã ãrĩrõsũta waakoa, ãrĩyupũ.

Sugũ moãboerimasũ iririre weredea

⁷ Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemoyupũ doja:

—Mũsã watopegue ããrĩgũ sugũ moãboegure opakumi. ĩgũ poeegue moãkumi, o wekũare korekumi. ĩgũ moã odo, wiigue dujajamakũ ĩãrã, ĩgũrẽ: “Murĩgora, baagũ aarika!” ãrĩbukuri? ⁸ ãrĩbirikoa. ãsũ gapũ ãrĩkoa: “Yũ baaburire ãmuka! Pũrũ yũ baa, iirĩ iriripoere yũre baari sĩnemobu yũka! Yũ baa odoadero pũrũ, mũde baagũkoa pama”, ãrĩkoa mũsãrẽ moãboegure. ⁹ ĩgũ mũsã moãdorerire õãrõ irimakũ ĩãrã, ĩgũrẽ: “Õãa, mũ merã usũyãa”, ãrĩbukuri? ãrĩbirikoa. ¹⁰ Mũsãde ĩgũ irirosũta ããrĩpereri Marĩpũ dorerire iri odo, ãsũ ãrĩka! “Gũã ĩgũrẽ moãboerã, ubu ããrĩã ããrã. ĩgũ doreri gũare pídea ditare iriabu”, ãrĩka! ãrĩyupũ.

Jesús pe mojõmarã kãmi boarãrẽ taudea

¹¹ Gajinũ Jesús Jerusalẽgue waagũ, Samaria nikũ, Galilea nikũ watope tariwãgãyupũ. ¹² Iro ããrĩrĩ makãgue ĩgũ ejaripoe pe mojõmarã ãma kãmi

boarã ĩgũrẽ bokatĩrĩrã aariñurã. Kãmi boarã ããrĩsĩã, yoaweyarogue dujanugã, suro merã gaguiniñurã:

13 —Jesús, buegu, guare bopoñarĩ merã ĩãka! ãrĩñurã.

14 Jesús ĩgũsãrẽ ĩãgũ, ãsũ ãrĩyupu:

—Paĩare musãya dupure ĩmurã waaka! ãrĩyupu.

ĩgũsã maague waaripoe ĩgũsãya kãmi yaripereakõayuro. Kãmi marĩrã dujanurã. 15 Irasirigu sugu ĩgũsã watopemu ĩgũya kãmi yarimakũ ĩãgũ, Jesús purogue gãmedujarigu, busuro merã Marĩpũre: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩyupu. 16 Jesús puro ejagu, ĩgũya guburi puro ñadukupuri merã ejamejãja, ĩgũya diapure yebague moomejãja, Jesũre: “Õãã”, ãrĩ, usuyari sĩyupu. ĩgũ Samariamũ ããrĩyupu. 17 Jesús, ĩgũ suguta irasirimakũ ĩãgũ, ãsũ ãrĩyupu:

—Pe mojõmarã ããrãma kãmi tausũanerã. ¿Gajirã su mojõma pere gaji mojõ wapikũdiru pẽrẽbejarã gapu noõgue ããrĩkuri? 18 ĩ guaya nikũmu ããrĩbi dita Marĩpũre usuyari sĩgũ gãmedujariañumi. ¿Nasirĩrã gajirã ĩgũ merã ããrãnerã gapu aaribirayuri? ãrĩyupu.

19 Irasũ ãrĩ odo, ĩgũrẽ ãsũ ãrĩyupu:

—Wãgãnugã, waaka! Mu Marĩpũre buremurĩ opasĩã, kãmi marĩgũ dujabu, ãrĩyupu.

Jesús, Marĩpu doreri ejaburire weredea

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Iro ããrĩrã fariseo bumarã Jesũre ãsũ ãrĩ sërẽñañurã:

—¿Naásũ ããrĩmakũ, Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreri ejarokuri? ãrĩñurã. ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pẽgu, yujuyupu:

—Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreri ejamakũ, musã ĩãmasĩbea. 21 “Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreri õõgue ããrãbu, o sõõgue ããrã”, ãrĩmasĩña máa. ĩgũyarãrẽ doreri musã watopegue ããrĩsĩã, ãrĩyupu.

22 Irasũ ãrĩ odo, ĩgũ buerãrẽ ãsũ ãrĩyupu:

—Purugue yu ããrĩpererã tĩgũ i ãmugue dupaturi aariburire buro ĩãduarãkoa. Yu aariburi dupiyuro sunu yure ĩãduakererã, neõ sunu ĩãbirikoa. 23 Gajirã musãrẽ ãsũ ãrĩrãkuma. “ĩãka! Cristo õõta ããrĩmi”, o gajirã: “Cristo sõõgue ããrãmi”, ãrĩrãkuma. ĩgũsã irasũ ãrĩkeremakũ, ĩgũsãrẽ neõ tuyabirikõãka! 24 Yu ããrĩpererã tĩgũ i ãmugure dupaturi aarigũ, bupu ããrĩperero ãmarõrẽ gũñaña marĩrõ miãrõsũ, gũñaña marĩrõ aarigũkoa. 25 Yu dupaturi aariburo dupiyuro yure buro ñerõ tariro ããrã. Dapagora marã yure gããmebirikuma. 26 Noé ããrĩdeapoe marãrẽ waaderosũta yu ããrĩpererã tĩgũ aariburo dupiyurogãrẽ waarokoa. 27 Noé ããrĩdeapoere masaka baa, iirĩ, mojõsuaunanerã ããrĩmã. ĩgũsã purã nomerẽ nomesunanerã ããrĩmã. Noé doódiru wãdirugue ñajãrĩnuguedere irasũta irinikõãunanerã ããrĩmã. Puru Marĩpu ĩgũsã ããrĩpererãrẽ miũbeopeokõãdi ããrĩmĩ. Irasũta waarokoa yu dupaturi aarimakũdere. 28 Lot ããrĩdeapoedere murãrõta iriunanerã ããrĩmã. Baa, iirĩ, wajari, dua, ote, wiirire iriunanerã ããrĩmã. 29 ĩgũsã irasũ iriripoe ĩgũsãya makã Sodoma wãikuri makãrẽ Lot wirideanurẽ deko mererõsũ, ãmugasima peame, azufre wãikuri poga ãjũdijari, ĩgũsãrẽ wẽjẽpeokõãdero ããrĩbũ. 30 Yu ããrĩpererã tĩgũ gũñaña marĩrõ i ãmugue dupaturi aarirĩnurẽ masakare irasũta waarokoa.

³¹ 'Irasū waaripoere sugu ĩgūya wii wekague āārīgú, wii poekague ĩgūyare āīgū dijabirikōāburo. Marārōta gajigu ĩgūya poeegue āārīgú, ĩgūya wiigue dujáabirikōāburo. ³² Lot marāpo igoya makārē ĩāgāmedujugo, moā turu irirosū poyanugādeare gūñaka! ³³ Sugu ĩgūya āārĩburi ditare gūñagū perebiri peamegue waadederigakumi. Gajigu yaare gūñagū tarigakumi. Marĩpu purogue waagukumi ĩgū merā ōārō āārĩnĩbu.

³⁴ 'Musārē werea. Irasū waaburi ñamirē, pērā peyarogue kārĩrākuma. Sugu yare buremugū āīsūgukumi. Gajigu yare buremubi dujagukumi. ³⁵ Nomedē pērā ojoduka biurā āārĩrākuma. Sugo yare buremugō āīsūgokumo. Gajigo yare buremubeo dujagokumo. ³⁶ Pērā poeeguere moārā āārĩrākuma. Sugu āīsūgukumi. Gajigu dujagukumi, āĩyupu.

³⁷ ĩgū irasū ārĩmakū pērā, ĩgū buerā sērēñāñurā:

—Gua Opu, ¿noogue irasū waarokuri? ārĩñurā.

Jesús yuyuyupu:

—Mimua nerēmakū ĩārā, masaka sugu waibu boadi āārĩrōrē masĩkuma. I irirosū yu aarimakū ĩārā, ĩgūsā wajamoāsūburire masĩrākuma, ārĩ wereyupu Jesús.

18

Jesús sugo wapiweyo, weresārĩrē beyerimasā keori merā buedea

¹ Puru Jesús ĩgū buerārē buegu, āsū ārĩyupu: “Musā Marĩpue sērērā, piriro marĩrō gūñaturari merā sērēka!” ārĩyupu. Irasirigu i keori merā wereyupu. ² Āsū ārĩyupu:

—Su makārē sugu weresārĩrē beyerimasā āārĩkumi. ĩgū Marĩpue, masakadere buremubirikumi. ³ Iri makārēta sugo wapiweyo āārĩkumo. Igo ĩgū purogue ĩgūrē iritamurĩ sērēgō waanakumo: “Yure ĩaturigure wajamoāadoreka!” ārĩnakumo. ⁴ Igo irasū ārĩriku, igore: “Iribirikoā”, ārĩnakumi. ĩgū irasū ārĩkeremakū, wari ĩgūrē sērē, garibokumo. Igo gariborire piribirimakū ĩāgū, āsū ārĩ gūñakumi ĩgū basi: “Yu Marĩpue, masakadere buremubi āārĩkeremakū, ⁵ igo yare garibotarimo. Yure irasū garibogo yare gariboreamakū yāmo. Irasirigu igore ĩaturigure igo weresārĩrē pé, ĩgūrē wajamoādogukoa pama”, ārĩkumi, ārĩ wereyupu Jesús.

⁶ Irasū ārĩ odo, marĩ Opu werenemoyupu:

—Ĩi weresārĩrē beyerimasū ñegū āārĩkeregu, igo sērēnĩrĩrē pékumi. ĩgū irasirideare ōārō pémasĩka musā! ⁷ ĩgū nemorō Marĩpu gapu ĩgū beyenerārē umurĩ, ñamirĩ ĩgūrē buro sērēnĩrārē iritamugukumi. “Iritamubirikoā”, ārĩbirikumi ĩgūsārē. ⁸ Musārē werea. Marĩpu gajirā ĩgūsārē ñerō irimakū ĩāgū, ĩgūsā sērērĩrē pé, yooboro marĩrō ĩgūsārē iritamugukumi. ¿ĩgū irasū ōārō pégu āārĩkeremakū, yu āārĩpererā tĩgū i umugue dupaturi aarigú, Marĩpue buremurārē ĩgūrē sērērārē bokagukuri? ārĩyupu.

Jesús fariseo bumu, gajigu romano marā opure niyeru wajaseabosari-masā keori merā buedea

⁹ Jesús irasū ārĩ odo, gajĩ keori merā bueyupu. “Gua gapu ōārā āārā. Gajirā gapu ñerō irirā āārĩma”, ārĩ gūñarārē i keori merā āsū ārĩ wereyupu:

¹⁰ —Pērā ūma Marĩpuya wiigue ĩgūrē sērērā waakuma. Sugu fariseo bumu, gajigu romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū āārĩkuma. ¹¹ Fariseo bumu gapu ejanugā, ĩāmu, āsū ārĩ werenĩkumi: “Gua pu, yu

murē usuyari sīa. Yu, gajirā yajarimasā, ñerī iririmasā, nome merā ñerō iririmasā irirosū āārībea. Irasū āārīmakū, neō īi romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū irirosū āārībea. Irasirigu murē usuyari sīa. ¹² Semanariku penu berea murē baremugū. Pe mojóma niyeru koeri wajatagu, su koe murē sīa. Āārīpereri yu wajatariire murē irasū dita sīa”, ārīkumi. ¹³ Niyeru wajaseabosarimasū gapu neō ñajārōgue dujanugā, muúsiunugāja, ĩgū ñerī oparire gūña, bujawere, umugasigue neō ĩamurō marīrō ĩgūya koretibire pá, āsū ārīkumi Marīpūre: “Yu ñegū āārā, irasirigu yure bopoñarī merā ĩāka!” ārīkumi. ¹⁴ Musārē werea. Īi niyeru wajaseabosarimasū, Marīpu ĩūrō ōāgūgue ĩgūya wiigue dujáakumi. Fariseo bumu gapu, Marīpu ĩūrō waja opaguta ĩgūya wiigue dujáakōākumi. Āsū āārā. Sugu ĩgū basi: “Gajirā nemorō ōāgū āārā”, ārī gūñagūnorē Marīpu ĩgūrē ubu āārīgū āārīmakū irigukumi. Gajigu Marīpūre: “Ñerō iriabū, irasirigu yure bopoñarī merā ĩāka!” ārīgū gapure Marīpu ĩgū ĩūrō ōāgū āārīmakū irigukumi, ārī wereyupu Jesús.

Jesús majīrāya āārīburire Marīpūre sērēbosadea
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Puru masaka majīrāgārē Jesúre moññadorerā ĩgū puro āijañurā. ĩgūsā āijamakū ĩārā, Jesús buerā ĩgūsārē bokatīrī: “ĩgūrē garibobirikōāka!” ārīñurā. ¹⁶ Jesús gapu majīrāgārē ĩgū puro siiu, ĩgū buerārē ārīyupu:

—Majīrā yu pūrogu aariburo. Kāmutabirikōāka ĩgūsārē! Marīpu ĩgūyarārē dorerogue āārīmurā, ĩsā majīrā yure usuyari merā bokatīrīñeārā irirosū āārīma. ¹⁷ Diayeta musārē werea. ĩsā majīrā Marīpūre ĩgūsā Opure gāāmerā irirosū āārīmerāno, ĩgūyarārē doreroguere waabirikuma, ārīyupu.

Sugu maamu wári doebiri opagu Jesús merā werenídea
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Puru sugu judío masaka oparā merāmu Jesúre sērēñayupu:

—Ōāgū buegu, yu umugasigue perebiri okarire wajatadugū, ¿ñeéonorē irigukuri? ārīyupu.

¹⁹ Jesús ĩgūrē ārīyupu:

—¿Nasirigu yure: “Ōāgū”, ārīrī? Marīpu suguta ōāgū āārīmi. ²⁰ Mu, ĩgū doreri pídeare masīa: Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka! Masakare wējēbirikōāka! Yajabirikōāka! Gajirāyamarē ārīkatori merā werebirikōāka! Mu pagūsāmarārē gopeyari merā baremuka! ārīyupu.

²¹ ĩgū irasū āārīmakū pégu, Jesúre yujyupu:

—Iri doreri āārīpererire majīgūgāgueta iripeosiabu yu, ārīyupu.

²² ĩgū irasū āārīmakū pégu, Jesús ĩgūrē āsū ārīyupu:

—Murē su wāi duyāa. Āārīpereri mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē guereka! Irasirigu umugasiguere wári ōārī opagukoa. Odo, yu merā aarika! ārīyupu.

²³ ĩgū irasū āārīmakū pégu, ĩgū gapu ĩgū wári oparire maīsīā, buro bujawereri merā āārīñugāyupu. ²⁴ ĩgū bujaweremakū ĩāgū, Jesús āsū ārīyupu:

—Wári doebiri oparārē Marīpu ĩgūyarārē dorerogue ĩgūsā waadūamakū diasatariakōāa. ²⁵ Camellu awiru gobegāgue ñajātariweremasībirikumi. I nemorō wári doebiri opagure Marīpu ĩgūyarārē dorerogue waamakū diasāa, ārīyupu.

26 Īgū irasū ārīmakū pérā, masaka āsū ārīñurā:

—Iro merē, ¿noā gapu Marīpu tausūmurā Īgū purogue waamurā āārībukuri? ārīñurā.

27 Jesús ĩgūsārē ārīyupu:

—Masaka ĩgūsā basi ĩgūsā iriri merā Marīpu purogue waamasībema. Marīpu dita ĩgūsārē ĩgū puro āārīmurā waamakū irimasīmi, ārīyupu.

28 Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro ĩgūrē ārīyupu:

—Gua Opu, gua murē tuyarā, āārīpereri gua opadeare pípeokōābū, ārīyupu.

29 ĩgūrē Jesús āsū ārī yujuyupu:

—Diayeta mūsārē werea. Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere wererā waarā, ĩgūsāya wiirire, marāposā nomerē, ĩgūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē pípeorā, wāri ōārī wajatarākuma. 30 ĩgūsā iro dupiyuro opaderosū i ũmugwere nemorō wāri ōārī wajatarākuma. Puru i ũmu peremakū, ũmugasigue perebiri okari oparākuma Marīpu merā āārīñimurā, ārīyupu.

Dupaturi Jesús ĩgū boaburire weredea

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Puru Jesús ĩgū buerārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ditare siiuwāgā, ārīyupu:

—Ōārō péka! Marī Jerusalēgue waarā yāa. Irogue āārīpereri Marīpuya kerere weredupiyunerā yare āārīpererā tīgūrē gojaderosūta yare waarokoa. 32 Irasirirā yare ñeā, judío masaka āārīmerāguere wiarākuma. ĩgūsā yare burida, ñerō werení, síku eotúbirarākuma. 33 Yure buro tārārākuma. Irasiri odo, wējērākuma. ĩgūsā yure wējēadero puru, urenu waaró merā masāgukoa, ārīyupu.

34 ĩgū buerā ĩgū irasū ārī wererire āārīpererire neō pémasībiriñurā. Marīpu irire ĩgūsārē pémasīmakū iribiriyupu dapa.

Jesús Jericómurē koye ĩābire taudea

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Puru Jesús Jericó wāikuri makā turogue ejaripoe ĩgū waarí maa turo sugu koye ĩābi niyeru sērē doanīyupu. 36 Irasirigu masaka wárā ĩgū puro tariwāgānamakū pégu, iro āārīrārē sērēñayupu: “¿Nasirirā masaka wárā tariwāgānarí?” ārīyupu.

37 —Jesús Nazaretmu aarigú yámi, ārīñurā.

38 ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, āsū ārī gaguinīyupu:

—Jesús, David parāmi āārīturiagu, yare bopoñarí merā ĩāka! ārīyupu.

39 ĩgū irasū ārī gaguinīmakū, masaka ĩgū dupiyuro āārīrā gapu ĩgūrē: “Toeaka!” ārīñurā. ĩgūsā irasū ārīkeremakū, ĩgū gaguiníadero nemorō gaguinīnemoyupu:

—David parāmi āārīturiagu, yare bopoñarí merā ĩāka! ārīyupu.

40 ĩgū irasū ārīmakū pé, Jesús dujanugāja, masakare: “Áirika ĩgūrē!” ārīyupu. ĩgū irasū ārīmakū pérā, gajirā ĩgūrē āiwāgāñurā. ĩgū purogue āijamakū, Jesús ĩgūrē sērēñayupu:

41 —¿Neenorē yu murē irīmakū gāāmerí? ārīyupu.

—Yu Opu, yure koye ĩāmakū irika! ārī yujuyupu.

42 —Jāu, ĩāka pama! Mu yure būremurí opāa. Irasirigu tausūa, ārīyupu Jesús ĩgūrē.

43 Īgū irasū āřĩmakūta, ōārō ĩāmasĩlakōāyupũ. Irasirigũ Jesũre tuyawāgā, Marĩpure: “Ōātaria mu”, āřĩ, usuyari sĩyupũ. Āārĩpererā Īgũrē irasū waa-makū ĩārāde, Marĩpure usuyari sĩĩurā.

19

Jesús Zaqueore ĩābokadea

1 Pũru Jesũs Jericógue eja, iri makārē tariwāgāgũ iriyupũ. 2 Ireore sugũ masakũ Zaqueo wāĩkũgũ wāri doebiri opagũ, romano marā opũre niyeru wajaseaboerimasā opũ āārĩyupũ. 3 Īgũ Jesũre ĩāduadiyupũ. Masaka wārā watopeguere ũmabi āārĩsĩā, Jesũre neō ĩābokabiriyupũ. 4 Irasirigũ ũmadupiyuwāgā, Jesũs tariwāgāburo pũromũ yukũ sicómoro wāĩkũdigue mũřĩayupũ Īgũrē: “Īāgura”, āřĩgũ. 5 Jesũs irigũ pũro tariagũ, ũmarōgue peyagũre ĩāboka, Īgũrē āsũ āřĩyupũ:

—Zaqueo, murĩgora, dijirika! Yũ dapagārē mũya wiita dujagũkoa, āřĩyupũ.

6 Īgũ irasū āřĩmakū pé, Zaqueo mumurō merā dijiri, Jesũre bũro usuyari merā bokatĩřĩgũ waayupũ. 7 Īgũ irasirimakū ĩārā, āārĩpererā masaka werewũñaĩurā: “¿Nasirigũ Jesũs ñegũya wiigũe dujagũ waáari?” āřĩĩurā. 8 Irasirigũ Zaqueo Īgũya wiigũe ejadero pũru, wāgāñugā, marĩ Opũ Jesũre āřĩyupũ:

—Yũ Opũ, péka! Gajino boporārē yũ oparire deko merā dukawagũra. Yũ gajirārē āřĩkatori merā yajadeare wapĩkuri āārĩnemorō Īgũsārē wiagũra, āřĩyupũ.

9 Jesũs irire pégu, iri wii āārĩrārē āsũ āřĩyupũ:

—Dapagā merā Īgũ, Īgũya wii marā, Īgũsā ñerō iridea wajare tausũma. Īgũde Abraham parāmi āārĩturiagũ, yũre bũremugũ āārĩmi. 10 Yũ āārĩpererā tĩgũ perebiri peamegue waadederibonerārē āma, taugũ aarigũ iribu, āřĩyupũ.

Jesús pe mojõma niyeru koeri keori merā buedea

11 Jesũs Zaqueo merā werenĩmakū masaka péĩurā. Īgũ Jerusalén tũrogue āārĩmakū ĩārā, āsũ gũñaĩurā: “Gũñaña marĩrō Marĩpũ Īgũyarārē dorero ejaburo yáa”, āřĩ gũñaĩurā. Irasirigũ Jesũs keori merā Īgũsārē 12 āsũ āřĩ wereyupũ:

—Sugũ masakũ, opũ ñajāburo dupiyuro yoarogue gaji nikũgue waakōākumi. Īgũrē opũ sóoadero pũru, Īgũya nikũrē goekumi. 13 Īgũ waaburo dupiyuro Īgũrē moāboerā pe mojõmarārē siukumi. Siiu, Īgũsāka su koe wajapari niyeru koe sĩ, Īgũsārē āsũ āřĩkumi: “Yũ irogue āārĩřĩpoe i niyeru koe merā gajino wajari, duaka, gaji niyeru koeri wajatanemomurā!” āřĩkumi. 14 Irasū āřĩ odo, opũ ñajābu waakōākumi pama. Īgũya nikũ marā gapũ Īgũrē gāāmebirikuma. Irasirirā, Īgũ waadero pũru, gajirārē Īgũrē weredorerā iriukuma. Irasirirā Īgũrē: “Mũ, gũa opũ āārĩmakū gāāmebea”, āřĩkuma. 15 Īgũsā Īgũrē gāāmebirikeremakū, Īgũsā opũ ñajākumi. Opũ ñajāa odo, Īgũya nikũgue goedujaakumi. Irasũ goedujaagũ, Īgũrē moāboerārē Īgũsā niyeru koe merā wajatanemoadere masĩbu, Īgũsārē siukumi. 16 Īgũ pũro ejapũrorigũ āsũ āřĩkumi: “Yũ opũ, mũ niyeru koe yũre sĩdea koe merā gaji pe mojõma koeri wajatanemobũ”, āřĩkumi. 17 Īgũ irasū āřĩmakū pégu, Īgũ opũ āřĩkumi: “Ōāgorāa. Mũ yũre moāboegũ ōāgũ āārā. Yũ dorederosũta yũ mérōgā mũrē pídea merā ōārō iriyo.

Irasirigu pe mojōma makārīrē doregu āārīgukoa”, āārikumi ĩgū opu ĩgūrē. ¹⁸ Puru gajigu āsū āārikumi: “Yu opu, mu niyeru koe yure sīdea koe merā gaji su mojōma koeri wajatanemobu yude”, āārikumi. ¹⁹ ĩgū irasū āārimakū pégu, ĩgū opu āārikumi: “Su mojōma makārīrē doregu āārīgukoa”, āārikumi.

²⁰ Puru gajigu āsū āārikumi: “Yu opu, muya niyeru koe oō āārā. Iri koere suriro gasiro merā ōma, duripibu. ²¹ Mu gajirārē buro turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, otebi āārikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, ĩgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Irasirigu murē güiabu”, āārikumi ĩgū opure. ²² ĩgū irasū āārimakū pégu, ĩgū opu āārikumi: “Mu yure moāboegu ñegū āārā. Irasirigu murē wajamoōgura. Mu yure wereri merāta murē weregura. Mu yure āsū āārā: ‘Mu gajirārē buro turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, otebi āārikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, ĩgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa’, āār mu yure. ²³ Mu irasū āārigū, ĩnasirigu yu murē sīdea koere niyeru duripiri wiigie duripibiriri? Irogue duripimākū, i wii moārā iri koe merā wāro wajatanemobosabukuma murē. Irasirigu, yu goejagu, mu yure ĩgūsā iriri merā wajatanemobosadeare ñeāboakuyo”, āārikumi ĩgū opu ĩgūrē. ²⁴ Irasū āārī odo, gajirārē ĩgū puro āārīrārē āārikumi: “ĩgūrē niyeru koere ēma, pe mojōma koeri opagu gapure sīka!” āārikumi. ²⁵ ĩgū irasū āārimakū, ĩgūsā āsū āārikuma ĩgūrē: “Gua opu, pe mojōma koeri opagu opasiami”, āārikuma. ²⁶ ĩgūsā irasū āārimakū, opu āsū āārī yujukumi: “Musārē werea. Āārīpererā ĩgūsā opari merā ōārō irirā ōārīrē sīnemosūrākuma. Gajirā ōārō irimerā ĩgūsā mérōgā opadideare ēmapeokōāsūrākuma. ²⁷ Dapagorata yure ĩaturirārē yure opu ñājāmakū gāāmemerārē yu purogue āārika! Yu ĩūrō wējēka ĩgūsārē!” āārikumi opu ĩgūrē moāboerārē, āār wereyupu Jesús.

Jesús Jerusalēgue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Irasū āārī odo, gajirā dupiyuro Jerusalēgue waayupu doja. ²⁹ Irogue waa, Betfagé, Betania wāikuri makārī puro ejaपुरoriyupu. Iri makārī, Olivos wāikudi ūtāū āārīdujimejārōgue āārīyuro. Irogue ejagu, ĩgū buerā pērārē āsū āārī iriuyupu:

³⁰ —Si makā marī bokatiūrō āārīrī makāgue waaka! Iro ejarā, sugu burrore ĩgūsā suanúadire neō suñarō peyasūña marīgūrē bokajarākoa. ĩgūrē kura, ōōgue āārika! ³¹ Sugu musārē: “ĩNasirimurā ĩgūrē kurari?” āārimakū: “Marī Opu gāāmeami”, āārika! āārī iriuyupu.

³² ĩgū irasū āārimakū, ĩgū buerā pērā makāgue waañurā. Irogue Jesús ĩgū ārāderosūta waayuro. ³³ Irasirirā burrore ĩgūsā kuramakū ĩārā, ĩgū oparā ĩgūsārē sérēñañurā:

—ĩNasirimurā burrore kurari? āārīñurā.

³⁴ ĩgūsā irasū āārimakū pērā, āsū āārī yujūñurā:

—Marī Opu ĩgūrē gāāmeami, āārīñurā.

³⁵ Puru burrore Jesús purogue āārīñurā. Āija, ĩgūsāya wekama surire túwea, burro weka peo, Jesúre ĩgū wekague marībejamakū iriñurā. ³⁶ Jesús peyawāgārimakū, masaka ĩgūsāya wekama surire túwea āi, ĩgū waaburi maarē sēōpídupiyuñurā ĩgūrē buremurā. ³⁷ Irasirirā Jerusalén purogue eja, Olivos wāikudi ūtāū dijarirā, āārīpererā Jesúre buremurā ĩgūrē irogue tayanerā āārīpereri ĩgū Marīpu turaro merā iri ĩmumakū ĩādeare

gũñarā, usuyari merā Marĩpure: “Ōātaria mu”, āri, buro gaguiniñurā ĩgārē buremurā. ³⁸ Āsū āriñurā:

Marĩ Opure usuyari sĩrā! Ī Marĩpu marĩrē taugu iriudi òārō aariburo. Ĕmugasigue āārĩrā siñajāburo.

Īgūsāde Marĩpure: “Ōātaria mu āārĩpererā Opu āārĩgũ”, āri, usuyari sĩburo, āriñurā.✱

³⁹ Īgūsā irasū āriimakū pérā, surāyeri fariseo humarā irogue āārĩrā Jesúre āriñurā:

—Buegu, mu buerārē wereka! Toedoreka ĩgūsārē! āriñurā.

⁴⁰ Īgūsā irasū āriimakū, Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Musārē werea. Īgūsā usuyari merā werenĩbirimakū, Marĩpu i ütāyerire gaguiniimakū iribukumi, āriyupu. ⁴¹ Puru Jesús Jerusalén turo eja, iri makārē ĩā, oreyupu. ⁴² Āsū āriyupu:

—Jerusalén marā, dapagā Marĩpu musārē òārō siñajārĩ sĩduarire pemasĩmakū òātariiboakuyo. Marĩpu irasū sĩduakeremakū, musā irire neō pemasĩduabea. Irasirigu Marĩpu musārē irire pemasĩdorebemi. ⁴³ Irasiro musārē ñerō waarĩnu ejarokoa. Musārē ĩaturirā musāya makā turore wea kāmutamējājarākuma. Musā wiriboadeare āārĩpererogue biapeokōārākuma musārē ñeāmurā. ⁴⁴ Irasirirā musārē yebague wējēmeepĩrākuma. Musārē iri makā marā āārĩpererārē wējēpeokōārākuma. Ĕtāyeri weadeade neō gajiyē weka dujabirikoa. Musārē Marĩpu ĩgũ tauduarĩnu ejakeremakū, musā ĩgārē ĩamasĩbiridea waja, ĩgārē beodea waja irasū waarokoa, āri wereyupu Jesús.

Jesús Marĩpuya wiigue duarārē béowiudea

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Puru Jerusalégue ejagu, Jesús Marĩpuya wiigue ñajāyupu. Irogue ñajāa, doebiri duarārē, ĩgūsā duarire wajarirādere bokaja, ĩgūsārē béowiuyupu. ⁴⁶ Īgūsārē āsū āriyupu:

—Marĩpu ĩgũya werenĩri gojadea pũgue āsū āriđi āārĩmĩ: “Yaa wii, yure buremurā yure sērēri wii āārā”, āriđi āārĩmĩ. Musā gapu yajarimasāya wii irirosū āārĩmakū yāa, āriyupu Jesús.

⁴⁷ Ĕmariku Jesús Marĩpuya wiigue masakare buegu waanayupu. ĩgũ irasū buegu ejamakū ĩā, Moisés gojadeare buerimasā, paía oparā, gajirā judío masaka oparāde: “¿Nasiri ĩgūrē wējērākuri?” āri gũñamañurā.

⁴⁸ Īgūsā ĩgūrē wējēduakeremakū, masaka āārĩpererā ĩgũ werenĩrĩrē òārō pėnurāñurā. Irasirirā Jesúre wējēduarā: “Āsū irirā, ĩgūrē wējēmurā”, āri, āmumasĩbirĩñurā.

20

Judío masaka oparā Jesúre: “¿Noā murē doreri?” āri sērēñadea

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Gajinu Jesús Marĩpuya wiigue āārĩrārē Marĩpu masakare tauri kerere buegu iriyupu. ĩgũ irasū buemakū, paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murā merā ĩgũ purogue eja, ² ĩgūrē sērēñañurā:

—Wereka guare! ¿Noā murē doreri, mu irasirimakū? ¿Noā murē: “Āsū irika!” āriđi? āriñurā.

³ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Yude musārē sērēñagura. Yujuka yudere! ⁴Juan masakare deko merā wāiyemakū, ¿noā ĩgūrē wāiyedoregu iriuyuri, Marīpu, o masaka? ārīyupu.

⁵Īgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūsā basi āsū ārī gāme werenīñurā:

—¿Naásū ārī yujurākuri marī? “Marīpu Juārē doredi āārīmī”, marī ārīmakū, Jesús marīrē: “¿Nasirirā ĩgū weredeare b̄remubiriri musā?” ārībukumi. ⁶Āārīpererā masaka: “Diayeta Juan Marīpuya weredupiyudi āārīmī”, ārī gūñama. Marī: “Masaka Juārē wāiyedorenerā āārīmā”, ārīmakū, masaka marīrē ütāyeri merā dearākuma, ārīñurā. ⁷Irasirirā Jesūre āsū ārī yujūñurā:

—Juārē wāiyedoredire gua masībea, ārīñurā.

⁸Īgūsā irasū ārīmakū, Jesús ĩgūsārē ārīyupu:

—Iro merē musā yure: “¿Noā murē irire doreri?” ārī sērēñadeare yude musārē yujubea, ārīyupu.

Jesús ñerā moārā keori merā buedea

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Puru Jesús i keori merā masakare āsū ārī buenugāyupu:

—Sugu masakū ĩgūya pooegue iguidarire otekumi. Ote odo, gajirārē iri pooere wayu: “Yu otedea dukare deko merā sīrākoa, yu musārē iri pooere wayuri waja”, ārīkumi. Irasū ārī odo, gajirogue waakōākumi. Yoaripoe deyomarīkumi. ¹⁰Puru ĩgui ñiripoe āārīmakū, ĩgūrē moāboegure ĩgūya pooema oteri dukare deko merā sērēdoregu iriukumi. Pooere moārā gapu ĩgū iriudadire irogue ejamakū ĩārā, ĩgūrē pákuma. Neō sutō ĩguitō sīrō marīrō ĩgūrē iridujukuma. ¹¹Puru pooe opu gajigu ĩgūrē moāboegure iriudadikumi doja. Pooere moārā gapu ĩgūdere pá, ñerō irikuma. Neō gajino sīrō marīrō ĩgūdere iridujukuma. ¹²Puru pooe opu gajigu ĩgūrē moāboegure iriudadikumi doja. Pooere moārā gapu ĩgūrē kāmítú, iri pooe tarogue béokōākumi.

¹³Īgūsā irasiriadero puru, pooe opu āsū ārī gūñakumi: “¿Nasirigakuri yu?” ārīkumi. “Āsū irigura. Yu magū yu maīgūrē iriugura. ĩgūrē iriumakū, ĩgūrē b̄remurākuma”, ārī gūñadikumi. ¹⁴Irasirigu ĩgū magūrē iriukumi. ĩgū irogue ejamakū ĩārā, pooe moārā gapu ĩgūsā basi āsū ārī gāme werenīkuma: “Īta purugueri i pooere opabu āārīmi. ĩgūrē wējēkōārā! Irasirirā marī basi i pooere oparākoa”, ārīkuma. ¹⁵Irasirirā ĩgūrē ñeā, pooe tarogue āiwāgā, wējēbéokōākuma, ārīyupu Jesús.

Irasū ārī odo, ĩgūsārē sērēñayupu:

—Musā péñamakū, ĩgū magūrē wējēadero puru, ¿nasirigakuri pooe opu ĩgūya pooere moārārē? Āsū irigukumi. ¹⁶Irogue waa, ĩgūsārē wējē, iri pooere gajirā gapure sīgukumi, ārīyupu Jesús.

Īgū irasū ārīmakū pérā, masaka gapu āsū ārīñurā:

—Neō marīrē irasū waabirikōāburo, ārīñurā.

¹⁷Jesús gapu ĩgūsārē ĩā, āsū ārī sērēñayupu:

—Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdea, ¿naásū ārīduaro yári? Āsū ārī gojasūdero āārībú:
Suye ütāyere wii iririmasā béoadeaye merā gajigu gapu oārō turari wii irigukumi.*

¹⁸Sugu i ütāye weka meémejāgū, mutākōāgukumi. I ütāye gapu ĩgū weka meébejaro ĩgūrē oārī pogagāgue meémutūbéokōārokoa, ārīyupu Jesús.

Romano marā opu masakare niyeru wajasearire Jesúre sērēñadea
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Paía oparā, Moisés gojadeare buerimasāde ĩgū i keori merā irasū āri weremakū pérā: “Marĩrē: ‘Pooe moārā irirosū ñerā āārā’, āriġū irikumi”, āri pérā, ĩgūrē peresu irimurā buro ñeāduadiñurā. Irasū ñeāduakererāta: “Masaka, ĩgūrē marĩ irasirimakū ĩārā, marĩ merā guarākuma”, āriñurā. Irasirirā ĩgūsārē gūisīā, ñeāmasĩbiriñurā. ²⁰ Irasirirā: “Gajinu ĩgūrē ñeārāra”, āri, ĩānurūtuyañurā. ĩgū ñerō yujumakū weresāmurā péduarā iriadiñurā. Irasirirā gajirārē irikatorārē ĩgū puero iriuñurā ĩgū werenírīrē pédorerā. “ĩgūrē sērēñarā waarā, masaka ĩūrōrē diaye irirā irirosū āārīka!” āri, ĩgūsārē iriuñurā. “Jesús ñerō werenímakū pérā, iri nikū marā opu puogoue peresu iridorerā āiwāgārāra”, āri, ĩgūsārē iriadiñurā. ²¹ ĩgūsā Jesús puogoue ejarā, āsū āriñurā:

—Buegu, mu iririkurire masīa. Mu āriktororo marĩrō werenía. Marĩpuayare diayeta buea. “¿Naāsū gūñarĩ masaka yare?” āri gūñarō marĩrō diayeta ĩgūsārē werea. Oparārē, ubu āārĩrādere āārĩpererārē surosūta ĩāa. ²² Irasirigu guare wereka! Romano marā opu marĩrē niyeru wajasearire marĩ wajarimakū, ¿ōāgorari, o ōāberi? āriñurā Jesúre.

²³ Jesús gapu ĩgūsā ñerō iriduarire masīsīā, ĩgūsārē āriyupu:

²⁴ —Niyeru koere āarīka! I koeguere, ¿noāya diapu keori, noāya wāi tuuyari? āriyupu.

—Romano marā opuaya diapu keori, ĩgū wāita tuuyāa, āri yujñurā.

²⁵ ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús ĩgūsārē āsū āriyupu:

—Iro merē romano marā opuaya āārĩrīrē ĩgūrē sīka! Marĩpuaya gapure Marĩpure sīka! āriyupu.

²⁶ Irasirirā masaka péuro neō ĩgūrē ñerō āri werenímakū irimasĩbiriñurā. Ubu gapu ĩgū yujurire pérā péguka, toekōañurā.

Saduceo bumarā, Marĩpu boanerārē masūburire Jesúre sērēñadea
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Puru surāyeri saduceo bumarā Jesús puogoue ejañurā. ĩgūsā: “Masaka boanerāgue masābirikuma”, āri buremurā āārĩñurā. Irasirirā Jesúre āsū āriñurā:

²⁸ —Buegu, Moisés marĩrē āsū āri gojapídi āārīmí: “Sugu marāpokudi pūrā marĩkegu igore boaweomakū, ĩgū pagumu igore dúunorēgukumi. Irasirirā, ĩgū igo merā pūrākurā ĩgū tīgū dagu pūrā irirosūta āārĩrākuma”, āri gojapídi āārīmí.

²⁹ Iripoeguere sugu pūrā, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā āārĩunanerā āārīmā. ĩgūsā tīgū gapu marāpoku, pūrā marĩgūta boakōāyupu.

³⁰ Irasirigu ĩgū dagu dokamuta ĩgū marāpo āārĩdeore dúunorēyupu. ĩgūde, ĩgū tīgū dagu irirosūta pūrā marĩgūta boakōāyupu. ³¹ ĩgūsā pērā dokamude pūrā marĩgūta boakōāyupu. Irasū dita pūrā marĩrāta boapereakōañurā.

³² ĩgūsā puru ĩgūsā marāpode boakōāyupo pama. ³³ ĩgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā ũma igore marāpokudadiñurā. Irasirirā boanerā masāmakū, ¿niño marāpogora āārĩgokuri? āriñurā.

³⁴ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—I ũmugue āārĩrā, ũma, nome merā marāpokuma. ĩgūsā pūrā nomedere nomesuma. ³⁵ ĩgūsā irasirikeremakū, ũmugasigue āārĩmurā gapu irasū āārĩbirikuma. Marĩpu: “Ōārā āārĩma”, āri ĩārā, boanerāgue

masā, p̄r̄u ĩgũ p̄rogue m̄r̄ĩārākuma. Iroguere marāpokubirikuma. Īgūsā pūrā nomedere nomesubirikuma. ³⁶ Marĩp̄re wereboerā irirosū neō dupaturi boabirimurā āārĩsĩā, irasiribirikuma. Īgūsā Marĩp̄ masūnerā, ĩgũ pūrā āārĩrākuma. ³⁷ Iripoeguere Moisés ĩgũ yukugāgue ũjūrōgue waadeare gojadi āārĩmĩ. ĩgũ iroguere āārĩmakū, Marĩp̄ āsū ārĩdi āārĩmĩ ĩgūrē: “Ȳu Abraham, Isaac, Jacob Op̄ta āārā”, ārĩdi āārĩmĩ. I merā boanerā masāburire marĩ masā. ³⁸ Abraham, Isaac, Jacob boanerā āārĩkererā, Marĩp̄ merā okarā āārĩma. Irasirigũ Marĩp̄ boanerā dupaturi masābirimurā Op̄ āārĩbemi. Okarā Op̄ āārĩmĩ. Āārĩpererā masaka boakererā, Marĩp̄ ĩūrō okarā āārĩma, ārĩyup̄ Jesús.

³⁹ ĩgũ irasū ārĩmakū pérā, surāyeri Moisés gojadeare buerimasā āsū ārĩñurā:

—Buegũ, m̄ ōārō yujua, ārĩñurā. ⁴⁰ Irasirirā neō dupaturi gaji ĩgūrē sērēñaduabiriñurā.

*“¿Noā parāmi āārĩturiagu āārĩrĩ Cristo?” ārĩ sērēñadea
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

⁴¹ Jesús gap̄ āsū ārĩyup̄:

—¿Nasirirā Moisés gojadeare buerimasā: “Cristo, David parāmi āārĩturiagu āārĩmĩ”, ārĩrĩ? ⁴² David, Salmos wāikuri gojadea pūgue āsū ārĩ gojadi āārĩmĩ:

Marĩp̄, ȳ Op̄re āsū ārĩmĩ: “Ōō, ȳ diaye gap̄ doaka ȳ merā dorebu!

⁴³ Irasiriripoe m̄r̄ē ĩāturirārē m̄ dorerire tarinugānemobirimakū irigura”, ārĩmĩ, ārĩ gojadi āārĩmĩ David.✧

⁴⁴ David, Cristo ñekū āārĩkeregũ, ĩgūrē: “Ȳu Op̄ āārĩmĩ”, ārĩdi āārĩmĩ. ¿Nasirigũ, Cristo, David parāmi āārĩturiagu āārĩkeremakū, David ĩgūrē irasū ārĩyuri? ārĩyup̄ Jesús.

*Jesús, Moisés gojadeare buerimasārē: “Ñerō yáa”, ārĩ weresādea
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

⁴⁵ Āārĩpererā masaka péurogue Jesús ĩgũ buerārē āsū ārĩyup̄:

⁴⁶ —Moisés gojadeare buerimasā ñerō iririre ōārō pémasĩka! Oparā irirosū surĩ yoari sãña, masaka ĩūrōgue waagorenama. Makā dekoguere masakare ōārō buremurĩ merā bokatĩrĩ ōādoremakū gāāmema. Nerērĩ wiriguere ñajārā, ōārĩ doarip̄erĩgue dita doadũama. Bosenarĩ āārĩmakũdere oparā doarigue dita doadũama. ⁴⁷ Wapiweyarā nome wajamomakū ĩā, ĩgūsāya wiirire ēmanokōāma. ĩgūsārē bopoñarĩ merā ĩābirikererā, yoiripoe Marĩp̄re sērē ĩmukatoma, masaka ĩgūsārē: “Marĩp̄re ōārō buremuma”, ārĩburo, ārĩrā. ĩgūsā irasiriri waja Marĩp̄ ĩgūsārē gajirā nemorō waja moāgũkumi, ārĩyup̄ Jesús.

21

*Wapiweyo bopogo Marĩp̄ya wiigie niyeru koeri sãdea
(Mr 12.41-44)*

¹ Jesús Marĩp̄ya wiigie āārĩgũ, iri wiima ĩgūsā āmuburi niyeru neērĩ kũmague wārĩ doebiri oparā ĩgūsā niyeru sãmakū ĩāyup̄. ² Sugo wapiweyo bopogode iri kũmague pe koegā, m̄érōgā wajakurĩ koerigārē sãmakū ĩāyup̄. ³ Iri koerire igo sãmakū ĩāgũ, āsū ārĩyup̄:

—Diayeta musārē werea. Igo wapiweyo bopogo i kūmague niyeru sãgõ, Marĩpu iũrõ gajirã ããrĩpererã ĩgũsã sĩadero nemorõ sãamo. ⁴ Gajirã wãri doebiri oparã wãro sĩkeremakũ, ĩgũsãya wãro duyãa. Igo gapu bopogo ããrikerego, igo baari wajariboadeare sĩpeokõãmo Marĩpũre bũremugõ, ãrĩyupu.

Jesús Marĩpũya wiire béoburimarẽ werede
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Surãyeri ĩgũ buerã Marĩpũya wiimarẽ iãrã, ãsũ ãrĩñurã:

—Õãrĩ ãtãyeripa merã iridea wii ããrã. Masaka iri wiire ĩgũsã sĩdeade õãrĩ ããrã, ãrĩñurã.

ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ĩgũsãrẽ ãrĩyupu:

⁶ —Musã i wiimarẽ dapagorare iãdãa. Sunu i wiima ããrĩpereri marĩ iãdea, i ãtãyeride mutãdijapereakõãrokoa. Neõ suye ãtãye gajiyewe weamurĩadeade dujabirikoã, ãrĩyupu.

Jesús: “I ãmũ pereburi dupiyuro ãsũ waarokoa”, ãrĩ werede
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ĩgũrẽ sërẽñañurã:

—Gũare buegu, ¿naásũ ããrĩmakũ mũ ãrãderosũ waarokuri? ¿Ñeeno iri ĩmugukuri, iri irasũ waaburi dupiyuro? ãrĩñurã.

⁸ Jesús yujuyupu:

—Õãrõ pémasĩka! Gajirã wãrã ãrĩkatorimasã aarirãkuma. “Yu Marĩpu iriudi, Cristo ããrã”, ãrĩrãkuma. “Dapagorare i ãmũ pereburo aarisiãa”, ãrĩrãkuma. ĩgũsã ãrĩkatorire pébirikõãka! ⁹ Masaka musã pũro gãmewějērĩrẽ pérã, gajirogue marã ĩgũsã oparãrẽ béori kerere pérã, gukabirikõãka! I ãmũ pereburi dupiyuro irasũ waapũrorirokoa. Irasũ waakeremakũ, i ãmũ pereburo duyãrokoa dapa, ãrĩyupu.

¹⁰ Irasũ ãrĩ odo, ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩnemoyupu doja:

—Su bumarã, gaji bumarã merã gãmewějērãkuma. Su nikũ marã, gaji nikũ marã merã gãmewějērãkuma. ¹¹ Wãri makãrĩguere nikũ bũro ñomerokoa. Masaka wãrã wãboari merã boarãkuma. Pũrĩrikuri merã ñerõ tarirãkuma. Ñmũgasiguere bũro goeri, wãri gajino deyoarire iãrã, masaka bũro gũirãkuma.

¹² I ããrĩpereri irasũ waaburo dupiyuro musã yũre bũremurĩ waja gajirã musãrẽ ñeã, ñerõ irirãkuma. Irasirirã marĩ judío masaka nerẽrĩ wiirigue musãrẽ weresã, peresu irirãkuma. Makãrĩ marã oparã pũroque ãĩãnarãkuma musãrẽ wajamoãdorerã. ¹³ ĩgũsã iroque musãrẽ ãĩjamakũ, musã gapu Marĩpũya õãrĩ kerere wererãkoa ĩgũsãrẽ. ¹⁴ ĩgũsã musãrẽ oparã pũroque ãiwãgãmakũ iãrã, oparãrẽ yujuburire gũñarikubirikõãka! “¿Naásũ ãrĩrãkuri ĩgũsãrẽ?” ãrĩ gũñarikubirikererãta ããrĩka! ¹⁵ Musã werenĩmakũ iritamugũra. Musãrẽ irasũ iritamugũ, masĩrĩ merã õãrĩ werenĩrĩ merã weremakũ irigara. Musã irasũ weremakũ pérã, musãrẽ iãturirã gapu musã werenĩrĩrẽ bokatĩũbirikuma. “Iri diaye ããrĩbea”, ãrĩmasĩbirikuma. ¹⁶ Surãyeri musã pagusãmarã, musã pagupũrã, musãya makã marã, musã merãmarãde musãrẽ oparãguere wějẽdorerã wiarãkuma. Irasirirã musãrẽ surãyerire wějẽrãkuma. ¹⁷ Yũre musã bũremurĩ waja ããrĩpereri marã masaka musãrẽ iãturi doorãkuma. ¹⁸ ĩgũsã irasirikere-makũ, sudagã musãya poadagã neõ dederibirikoã. ¹⁹ Irasirirã musãrẽ ñerõ irikeremakũ, yũre bũremurĩrẽ pirimerã, Marĩpu pũroque perebirĩ okari oparãkoa.

20 'Irasirirā wárā surara Jerusalén turo gāmegorobiatumakū ĩārā, iri makārē ĩgūsā béoburo mérōgā duyáa, ārī masīrākoa. 21 Irasū waamakū ĩārā, Judea nikūgue āārīrā ũtāyukugue ũmaduriburo. Jerusalēgue āārīrāde iri makārē wiriburo. Iri makā turo āārīrā Jerusalēguere dupaturi goedujāabirikōāburo. 22 Irasū waarínurī Marīpu ñerārē wajamoāñinurī āārīrokōa. Irasiriro āārīpereri ĩgūya werenírī gojadea pūgue gojaderosūta waarokoa. 23 I nikū marā buro pūrīrō peñarākuma. Marīpu ĩgūsārē buro wajamoāgukumi. Irasū waamakū, nijīpagosā nome, ĩgūsā pūrā mirīrāgā oparā nomede buro ñerō tarirākuma. 24 Surāyeri i makā marā gāmewējērōgue boarākuma. Boamerā gapure āārīpereri nikūgue āiwāgā, peresu irirākuma. Judío masaka āārīmerā Jerusalērē ñerō irirākuma. Irasirirā iri makā marārē tarinugārākuma. Marīpu, judío masaka āārīmerārē: “Iri makā marārē neō opabirikōāka pama!” ārīmakūgue opaduūrākuma.

*Jesús i ũmugue ĩgū dupaturi aariburire weredea
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)*

25 'I ũmū pereburi dupiyuro abe ũmumū, abe ñamimū, neñukāde deyori gorawayuakōārākuma. Wádiya turaro busuri, makūrī nikūguere buro ejarokoa. Irasirirā i ũmū marā āārīpererā buro gukarī merā diaye gūñamasībirikuma. 26 ũmarōgue marā turarā naradari merā béosūrākuma. Irasū waamakū ĩārā, masaka i ũmū pereburire: “¿Aarisiakuri?” ārī gūñarā, buro gūiri merā kōmorā irirosū neō gūñajabirikuma. 27 Irasū waaripoere masaka yu āārīpererā tīgū, wáro Marīpu turari merā, ĩgū gosesiriri merā ĩimikāyebogue i nikūguere yu dupaturi aarimakū ĩārākuma. 28 Yu ārīderosūta iri goerire waapurorimakū ĩārā, musā yaarā āārīrā güibirikōāka! Güñaturari merā ũmugasigue ĩāmuka! Mérōgā duyáa, Marīpu musārē perebiri peamegue waabonerārē tauri ejaburo, ārīyupu Jesús.

29 Irasū ārī odo, i keori merā ĩgūsārē werenemoyupu:

—Higueragu, o gajigu yukū noó gāāmedire ĩāka! 30 Irigu pū maamamakū ĩārā: “Bojori waaburo mérōgā duyáa”, ārī masīa. 31 Irigu waarósūta i āārīpereri yu ārīrī irasū waamakū ĩārā: “Marīpu ĩgūyarārē doreri aariburo mérōgā duyáa”, ārī masīrākoa. 32 Diayeta musārē werea. I ũmū marā boapereburo dupiyuro i āārīpereri yu ārīrī irasū waarokoa. 33 ũmugasī, i nikūde pereakōārokōa. Yu werenírī gapu neō perebirikōa. Āārīpereri yu ārīrōsūta waayuwarikarokoa.

34-35 'Yu dupaturi aariburinurē neō masībea musā. Irasirirā oārō pémasīka! Bosenurīrē irirā, ñerīrē iribirikōāka! Mejābirikōāka! I ũmumarē buro gūñarikūbirikōāka! Musā ire irasirimerā, gūñaña marīrō i ũmuguerē yu aarimakū ĩārā, gukabirikōa. Waibu gūñaña marīrō weadeadague ĩgū meésiajarosūta gūñaña marīrō yu aarínū masakare āārīpereri nikū marārē waarokoa. 36 Irasirirā oārō pémasīrī merā yūka! Marīpure āsū ārī sērēnikōāka! “I ũmū peremakū, guare iritamuka! Turarire sīka, guare oārō tariburo, ārīgū! Irasirirā gna āārīpererā tīgūrē güiro marīrō bokatīrīrākoa”, ārī sērēka ĩgūrē! ārīyupu Jesús.

37 Jesús ũmuriku Marīpuya wiigue buenayupu. Ñamiriku bue odogu, Olivos wāikudi ũtāūgue waa, iroque āārīboyoanayupu. 38 Boyoripoe āārīmakū, āārīpererā masaka Marīpuya wiigue ĩgū buerire pérā waanañurā.

22

*Judas Iscariote Jesúre wějěduarãguere ĩgũrẽ ĩmuburire ãmudea
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)*

¹ Iripoere judío masaka pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu, mérõgã duayayuro. Iri bosenu pascua wãikuyuro. ² Paía oparã, Moisés gojadeare buerimasã Jesúre wějěduarã: “¿Nasiri ĩgũrẽ wějěrãkuri marĩ?” ãrĩñurã. ĩgũsã Jesúre wějěduakererã, masakare gũĩñurã.

³ Iripoere wãtĩ, Judas Iscariote wãikuguguere ñajãyuru ñerõ iridoregu. Judas, Jesús buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã watopemu ããrãdiyuru. ⁴ Wãtĩ ñajãdero puru, Judas paía oparã, Marĩpuya wiire korerã surara oparã puru waayuru. Irogue eja, ĩgũ Jesúre ĩmuburire ĩgũsã merã wereniyuru. ⁵ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, usuyari merã: “Ĩgũrẽ mu guare ĩmumakũ, murẽ niyeru wajarirãkoa”, ãrĩñurã. ⁶ Judas: “Jáu”, ãrĩ, puru: “¿Naásũ ããrĩmakũ, masaka ĩãberogue oparãguere yu Jesúre wiamakũ õãrokuri?” ãrĩ gũñayuru.

*Jesús ĩgũ buerã merã baatũnudea
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)*

⁷ Puru pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu ããrĩnugãrĩnu ããrĩyuro. Irinu pascua bosenu iririnu ããrĩmakũ, Marĩpu ĩũrõ oveja majĩgũrẽ ĩgũsã wějěrĩnu ããrĩyuro. ⁸ Irinuta Jesús Pedrore, Juãrẽ ãsũ ãrĩ iriuyuru:

—Marĩ pascua bosenu baaburire ãmurã waaka!

⁹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, ãsũ ãrĩ sãrẽñañurã:

—¿Noógue marĩ pascua bosenu baaburire ãmumakũ gããmekuri? ãrĩñurã.

¹⁰⁻¹¹ Jesús ĩgũsãrẽ yujuyuru:

—Jerusalẽgue waaka! Irogue sugu dekosoro kõãwãgãgũrẽ bokajarãkoa. ĩgũrẽ tuyaka! ĩgũ ñajãri wiigue ejarã, iri wii opure: “Guare buegu, ãsũ ãrĩ sãrẽñadoreami: ‘¿Dĩ taribugue yu buerã merã i pascua bosenurẽ baagukuri?’ ãrãmi”, ãrĩka! ¹² Musã irasũ ãrĩmakũ pé, wãri taribu, ãmarõgue ĩgũsã ãmu odoadea taribure ĩmugukumi. Irogue marĩ baaburire ãmuka! ãrĩyuru Jesús.

¹³ Irasirirã iri makãgue waa, irogue eja, Jesús wereaderosũta bokaja, pascua bosenu baaburire ãmuñurã.

¹⁴ ĩgũsã baaripoe ejamakũ, Jesús ĩgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã merã baa doanĩyuru. ¹⁵ Irogue baa doanĩgũ, ĩgũsãrẽ ãrĩyuru:

—Yu boaburo dupiyuro i pascua bosenu baarire musã merã buru baadũã. ¹⁶ Musãrẽ werea. I bosenu rẽ marĩ dapagora irirosũ yu dupaturi neõ irinembirikoa. Puru Yuru ĩgũyarãrẽ dorerogue dupaturi iriyuwarikugukoa, ãrĩyuru.

¹⁷ Irasũ ãrĩ odo, iirĩripare ãi, Marĩpura: “Murẽ usuyari sã”, ãrĩ, ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩyuru:

—Ire ãi, dukawa iirĩka! ¹⁸ Musãrẽ werea. I igui dekore marĩ dapagora iirirosũ yu dupaturi neõ iirĩnembirikoa. Yuru ĩgũyarãrẽ doreri ejadero purugue dupaturi iirĩgukoa doja, ãrĩyuru.

¹⁹ Puru pãrẽ ãi, Marĩpura: “Murẽ usuyari sã”, ãrĩ, pãrẽ pea, ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ guereyuru:

—I yaa duru ããrã. Yu musã ñerõ iridea waja boagukoa. Irasirirã musã dapagora iriaderosũ nerẽ, pãrẽ baariku, yu musãrẽ boabosarire gũñaka! ãrĩyuru.

²⁰ Īgūsā baa odoadero p̄uṛu, p̄ārē āñaderosūta iiríripadere āī, Īgūsārē āsū āñiyup̄u:

—Yṛu m̄usārē boabosagu, yaa dí béori merā Yṛup̄u m̄usārē: “Ōārō irigura”, āñideare iriyuwarikugakoa.

²¹ ’Dapagorare yṛe wējēduarāguere yṛe ĩmubu oō yṛu merā baa doaními. ²² Marīp̄u āñiderosūta yṛe āārīpererā tīgūrē waaró yáa. Yṛe ĩmubu gapure ñetariro waarokoa, āñiyup̄u.

²³ Īgū irasū āñimakū p̄erā, Īgūsā basi āsū āñī gāme sērēñañurā:

—¿Noā marī watopeguere irasiribukuri? āññurā.

Jesús buerā: “Marī watopere, ¿noā āārīpererā nemorō āārīgukuri?” āñī guaseodea

²⁴ P̄uṛu Jesús buerā āsū āñī gāme guaseoñurā:

—Marī watopere, ¿noā āārīpererā nemorō āārīgukuri? āññurā.

²⁵ Jesús gapu Īgūsārē āñiyup̄u:

—I nikū marā oparā Marīp̄ure b̄uremumerā gapu Īgūsāyarārē dorerā, turaro merā dorema. Irasirirā Īgūsā oparārē: “Masakare oārō iritamurā āārīma”, āñīma. ²⁶ M̄usā tamerā i nikū marā oparā irirosū iribirikōāka! Āsū gapu irika! M̄usā watopeguere sugu gajirā nemorō āārīduagu, m̄usā nemorō ubu āārīgū maama irirosū āārīburo. M̄usārē doreduagu, moāboegu irirosū m̄usārē iritamugū āārīburo. ²⁷ M̄usā gūñamakū, ¿niño gapu gajigu nemorō āārīgū āārīrī? ¿Baa doanīgū gapu, o Īgūrē baari ejogu gapu āārīrī? Āsū āārā. Baa doanīgū gajigu nemorō āārīmi. Yṛu gapu m̄usā watopegue āārīgū, m̄usārē moāboegu irirosūta m̄usārē iritamugū aaribú.

²⁸ ’Masaka yṛe ñerō irikeremakū, m̄usā yṛu merā āārīnīkōābu. ²⁹ Irasirigu, Yṛup̄u yṛe Īgūyarā Op̄u píderosū, yṛu m̄usādere oparā sóogura. ³⁰ Irasirirā, yṛu Īgūyarā Op̄u āārīrōgue m̄usāde, yṛu merā iirí, baa doanírākoa. Irogue m̄usā pe mojōma pere su gubu peru p̄ērēbejari oparā doarire doarākoa. Irasirirā Israel bumarārē pe mojōma pere su gubu peru p̄ērēbejari buri marārē dorerākoa, āñiyup̄u.

Jesús Pedrose: “Yṛe masīkeregu: ‘Masībea’, āñīgukoa”, āñī weredea (Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Irasū āñī odo, marī Op̄u Jesús Pedrose āsū āñiyup̄u:

—Simón, yṛe péka! Wātēa op̄u Satanás Yṛup̄ure sērēadami, trigo gasirire koro, yṛu s̄asiribéoro irirosū m̄usārē yṛe b̄uremurirē pirimakū iridūagu.

³² Īgū irasū iridūakeremakū, yṛu gapu m̄uya āārībure Yṛup̄ure sērēbosabu, m̄u yṛe b̄uremurirē piribirikōāburo, āñīgū. Irasirigu yṛe dupaturi oārō gūñaturadero p̄uṛu, m̄uyarā yṛe b̄uremurārē gūñaturamakū irika! āñiyup̄u.

³³ Īgū irasū āñimakū pégu, Pedro āñiyup̄u:

—Yṛu Op̄u, m̄urē peresu irirā, yṛdere m̄u merāta peresu iriburo. M̄urē wējērā, yṛdere m̄u merāta wējēburo, āñiyup̄u.

³⁴ Jesús Īgūrē āñiyup̄u:

—Pedro, m̄urē werea. Dapagā ñami āgābo wereburo dupiyuro yṛe masīkeregu urea gajirārē: “Masībea”, āñikatogakoa, āñiyup̄u.

Jesús Īgūsā ñeāburo dupiyuro waadea

³⁵ Irasū āñī odo, Jesús Īgū buerārē āsū āñī sērēñayup̄u doja:

—¿Sōō āārīdeapoere m̄usā niyeru, surí āñārí ajurí, gubu surí opamerā m̄usārē yṛu iriudeapoere ñeénorē gāāmenemorí?

—Neō gajino gāāmenemobiribu, āñī yṛjuñurā.

36 Īgūsā irasū ārimakū, āriyupū doja:

—Dapagora gapure suri, niyeru āiārī ajuri oparā, irire āiaka! Musārē sareri majīri marīmakū iārā, musāya suri wekamarē dua, su majī wajariaka! 37 Ire musārē werea. Marīpūya werenīri gojadea pūgue gojaderosūta yure waarō yāa. Āsū āri gojasūdero āārībū: “Īgūde ñegū irirosū ñerā watopeguere āārīdi āārīmi”, āri gojasūdero āārībū, āriyupū. Īgū irasū ārimakū pērā, Īgū buerā Īgūrē āriñurā:

38 —Gua Opū, pe majī sareri majīri opāa, āriñurā.

—Ōsiáa, āri yujuyupū Jesús.

Jesús Getsemanígue Marīpure sērēdea

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Purū Jesús Īgū irinarōsū Olivos wāikudi utāūgue waakōāyupū. Īgū buerāde Īgū merā waañurā. 40 Irogue ejagu, Jesús Īgūsārē āriyupū:

—Marīpure sērēka, wātī ārimēsārīrē iribukoa, āriā, āriyupū.

41 Irasū āri odo, Īgū suguta yoaweyaro waa, ñadukupuri merā ejamejāja, Marīpure āsū āri sērēyupū:

42 —Au, yū ñerō tariburire tauduagu, tauka! Yū irasū ārikeremakū, yū gāāmerōsū iribirikōāka! Mū gāāmerōsū gapū yure waaburo, āriyupū.

43 Īgū irasū ārimakū, Marīpure wereboegu amugasigüe āārādi Jesúre deyoayupū Īgūrē gūñaturamakū irigu. 44 Jesús buro pūrīsīgū Marīpure sērēadero nemorō Īgūrē sērēnemoyupū doja. Īgū ñajāsūririta dí yeri pagayeri wiri, yebague yuriyuro.

45 Marīpure irasū āri sērē odo, wāgānugā, Īgū buerā purogue ejagu, buro bujawereri merā kāriārē bokajayupū. 46 Irasirigu Īgūsārē āriyupū:

—¿Nasirirā kāriiri? Yobeka! Marīpure sērēka, wātī ārimēsārīrē iribukoa, āriā, āriyupū.

Jesúre ñeñwāgādea

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Īgū irasū āri wereripoe masaka wārā ejañurā. Judas pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā buerā watopemū āārādi masakare dupiyuyupū. Jesús puro eja, Īgūrē bokatīri, Īgūya wayupārārē mimiyupū. 48 Īgū irasū mimimakū iāgū, Jesús gapū Īgūrē āriyupū:

—Judas, ¿yure āārīpererā tīgūrē yure iātūrirāguere wiagu, yaa wayupārārē mimiri mū? āriyupū.

49 Īgū irasū ārimakū, Jesús buerā Īgūrē masaka ñeāburire masīrā: “Gua Opū, ¿gua sareri majīri merā Īgūsā merā gāmekēāsi?” āriñurā.

50 Irasū āri, sugū Jesús buegu Īgūya sareri majī merā paía opure moāboagure diaye gapūma gāmpūrē dītítā dijukōāyupū. 51 Īgū irasiri-makū iāgū, Jesús āriyupū:

—Iropata irika! Inorē irinemobita! āriyupū.

Āri odo, gāmpū āārāderore moāñayupū. Īgū moāñamakū, Īgūya gāmpū òākōāyuro doja. 52 Irasiri odo, Īgūrē ñeāmurārē: paía oparārē, Marīpūya wiire korerā surara oparārē, judío masaka murādere āriyupū:

—¿Nasirirā sareri majīri merā, yukū dukari merā sugū yajarimasārē ñeārā aarirā irirosū yure ñeārā aariri? 53 Ūmurikū Marīpūya wiigüe musā merā yū āārimakū, yure neō ñeābiribū. Irasū āārīkeremakū, dapagora musā yure ñerō iriripoe ejasiáa. Wātī nañtīārōgue āārīgú musārē dorerire irirā yāa musā, āriyupū.

Pedro Jesúre masíkeregu: “Masíbea”, áriídea

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Pɛɽɽu Jesúre ñeã, paía opɽya wiigue áĩãñurã. Ígüsã Ígürẽ áĩãmakũ, Pedro Ígüsãrẽ yoaweyarogue tɽyayupɽ. ⁵⁵ Irogue ejarã, makãpɽro ñajãrõma yeba dekogue peame diiũñurã. Irasirirã irime tɽro sũma doaníñurã. Pedro Ígüsã pɽro eja, Ígüsã watopegue doayupɽ. ⁵⁶ Sugo moãboerimasõ, Ígũ peame tɽro doamakũ íãgõ, Ígürẽ õãrõ íã, gajirãrẽ àsũ ári weryupo:

—Íide Ígũ merã áãrĩdita áãrãmi, áriyupo.

⁵⁷ Igo irasũ áriĩmakũ pégu, Pedro áriĩkatori merã:

—Yɽ Ígürẽ neõ masíbea, ári yɽjɽyupɽ. ⁵⁸ Mérõgã pɽru gajigu Ígürẽ íã, àsũ áriyupɽ:

—Mude Jesús buerã merãmɽta áãrã, áriyupɽ.

—Neõ áãrĩbea yɽ, áriyupɽ Pedro.

⁵⁹ Su hora pɽru gajigu gajirãrẽ àsũ ári weryupo:

—Íi diayeta Ígũ merã áãrĩdita áãrĩmi. Galileamɽta áãrĩmi, áriyupɽ.

⁶⁰ Ígũ irasũ áriĩmakũ, Pedro yɽjɽyupɽ:

—Yɽ, mɽ werenígürẽ masíbea, pémasĩbirikoa, áriyupɽ.

Ígũ irasũ áriĩripoeta ágãbo weryupɽ. ⁶¹ Ígũ weremakũ, marĩ Opu Jesús yoaweyarogue áãrĩgũ Pedrorẽ íã gãmeuyupɽ. Ígũ irasũ íãmakũ, Pedro, Jesús Ígürẽ: “Dapagã ñami ágãbo Ígũ wereburo dupiyuro mɽ yɽre masíkeregu, ɽrea: ‘Masíbea’, áriĩkatogukoa”, áriĩdeare gũñabokayupɽ. ⁶² Irire gũñaboka, wiria, bujawereri merã bɽro oreyupɽ.

Jesúre ñerõ iri buridadea

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesúre korerã surara Ígürẽ burida, páñurã. ⁶⁴ Irasũ Ígürẽ párã, suríro gasiro merã Ígũya koyere sɽabiato:

—¿Noã mɽrẽ pári? Áriĩbokaka! áriĩñurã.

⁶⁵ Wári gaji ñerõ ári buridañurã.

Jesúre oparã pɽrogue áĩadea

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Gajinɽ gapɽ boyodujimejãripoẽ judío masaka mɽrã, paía oparã, Moisés gojadeare buerimasãde nerẽñurã. Pɽru Ígüsã nerẽrõgue Jesúre áija, àsũ ári sãrẽñañurã:

⁶⁷ —Wereka gɽare! ¿Mɽ, Marĩpɽ iriudi Cristota áãrĩrĩ? áriĩñurã.

Jesús Ígüsãrẽ yɽjɽyupɽ:

—Musãrẽ: “Yɽ Ígũta áãrã”, áriĩmakũ, yɽre bɽremubirikoa.

⁶⁸ Musãrẽ gajinorẽ yɽ sãrẽñamakũ, yɽre yɽjubirikoa. ⁶⁹ Musã yɽre bɽremubirikeremakũ, mérõgã pɽru Yɽpɽ turatarigɽ yɽre áãripererã tígürẽ Ígũ diaye gapɽ doamakũ irigukumi, áriyupɽ.

⁷⁰ Ígũ irasũ áriĩmakũ pérã, áãripererã Ígürẽ sãrẽñañurã:

—¿Irasũ áriĩgũ, Marĩpɽ magũta áãrĩrĩ mɽ? áriĩñurã.

—Ígũta áãrã musã áriĩrõsũta, ári yɽjɽyupɽ Jesús.

⁷¹ Ígũ irasũ áriĩmakũ, àsũ áriĩñurã:

—Nasirimurã gajirã Ígürẽ weresãrĩrẽ pénemobirikoa marĩ! Ígũ werenĩrĩrẽ marĩ basita pésiãa, áriĩñurã.

23

Jesúre Pilato puro ãijadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Irasũ arĩ odo, ããrĩpererã wãgãñgã, Jesúre opu Pilato wãikũgu purogue ãĩãñurã. ² Jesúre irogue ãijarã, ãsũ arĩ weresãñgãñurã:

—Ĩi marĩya nikũ marãrẽ ñerõ iridoremakũ péabu. Romano marã opu niyeru wajasearire: “Wajaribirikõãka!” arĩrĩrẽ péabu. Gajidere: “Yũ judío masaka Opu, Cristo ããrã”, ãrãmi, ãrĩñurã.

³ Īgũsã irasũ arĩmakũ pégu, Pilato Jesúre sërẽñayupu:

—¿Mũta ããrĩrĩ, judío masaka Opu?

—Mu arĩrõsũta Īgũta ããrã, arĩ yujũyupu Jesús.

⁴ Īgũ irasũ arĩmakũ, Pilato paía oparãrẽ, masaka irogue ããrĩrãrẽ arĩyupu:

—Ĩrẽ neõ ñerĩ iridea máa, yũ ããmakũ, arĩyupu.

⁵ Īgũ irasũ arĩkeremakũ, Īgũsã gapu buro weresãñemoñurã:

—Īgũ bueri merã masaka oparãrẽ tarinũgãmakũ iriami. Galilea nikũgue irire irinũgãmi. Dapagorare i makãguedere irasũta irigu ejãami, ãrĩñurã.

Jesúre Herodes puro ãijadea

⁶ Īgũsã irasũ arĩmakũ pégu, Pilato gapu sërẽñayupu:

—¿Ĩi Galileamũta ããrĩrĩ? arĩyupu.

⁷ “Iromũta ããrĩmi”, arĩ, Īgũsã yujũmakũ pégu, Pilato surarare: “Jesúre Galilea nikũ marã opu Herodes puro ãiaka!” arĩyupu. Iripoere Herodes Jerusalégue ããrĩyupu. ⁸ Iro dupiyuro Herodes Jesús iridea kerere pédi ããrĩmi. Irasirigu yoaripoe Īgũrẽ buro ããduagu iriadiyupu. Jesús Īgũ turari merã iri ĩmumakũ ããduagu iriadiyupu. Irasirigu Īgũ puro Īgũsã Jesúre ãijamakũ ããgũ, buro usũyayupu. ⁹ Wári Jesúre sërẽñadiyupu. Īgũ sërẽñakeremakũ, Jesús gapu Īgũrẽ neõ yujũbiriyupu. ¹⁰ Paía oparã, Moisés gojadeare buerimasãde Herodes puro ejanerã, Jesúre turaro merã weresãñurã. ¹¹ Puru Herodes Īgũya surara merã Jesúre burida, ñerõ iriñurã. Īgũrẽ buridarã, õãrĩ surĩrore opuãnerẽ sãñurã. Irasiri odo, Herodes: “Īgũrẽ Pilato purogue ãiaka doja!” arĩyupu. ¹² Herodes, Pilato merã iro dupiyuroguere gãme ããduabirinerã ããrĩkererã, irinũ merã gãmeseñurã.

Jesúre wějẽdoredea

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39–19.16)

¹³ Puru Pilato paía oparãrẽ, judío masaka oparãrẽ, masakadere siiu neõ, ¹⁴ ãsũ arĩyupu:

—Musã ĩrẽ yũ puro ãijarã: “Ĩi masakare ñerõ iridoremi”, ãrãbu musã yũre. Musã ĩrõ, yũ ĩrẽ sërẽñapeoabu. Musã ĩrẽ weresãkeremakũ, ĩrẽ ñerõ iridea máa, yũ ããmakũ. ¹⁵ Herodede: “Ĩrẽ neõ ñerĩ iridea máa”, ãrãyupu. Dupaturi ĩrẽ yũ puro iriuañumi doja. Irasiriro ĩrẽ wějẽdoreri máa. Musãde ire masã. ¹⁶ Irasirigu yũ Īgũrẽ tárãdoregũkoa. Puru Īgũrẽ wiugura, ãrãdiyupu Pilato.

¹⁷ Pilato, bojoriku pascua bosenu ããrĩmakũ, sugu peresugue ããrãdire Īgũsã wiudoregure wiunayupu. ¹⁸ Irasirirã, Pilato: “Jesúre wiugura”, Īgũ arĩmakũ pérã, ããrĩpererã masaka suro merã ãsũ arĩ gaguinĩñgãñurã:

—Jesúre wějẽkõãka! Barrabás gapure wiuka! arĩñurã.

¹⁹ Īi Barrabáre iro dupiyuro Jerusalégué oparārē Īgū béoduadea waja, gajirārē Īgū wējēdea waja, peresu irinerā āārīmá. ²⁰ Pilato Jesús gapure wiuduadiyupu. Irasirigu masakare Īgūrē wiuburire dupaturi sērēñayupu doja. ²¹ Īgū Jesúre wiudakeremakū, Īgūsā gaguiníadero nemorō gaguinínurā doja:

—Curusague pábiatú wējēka Īgūrē! Wējēkōāka Īgūrē! ārīñurā.

²² Īgūsā irasū ārīmakū, Pilato urea waaró merā Īgūsārē āsū ārādiyupu doja:

—¿Ñeéno ñerīrē iriari Īi, musā irasū ārī gaguinímakū? Yu Īāmakū, neō Īgūrē ñerī iridea máa. Irasiro Īrē wējēdoreri máa. Irasirigu Īgūrē tārādore, wiugura, ārādiyupu.

²³ Īgū irasū ārīmakū, masaka, paía oparāde buro gaguinínemo: “Curusague pábiatú wējēka Īgūrē!” ārīñurā. Pilato, Īgūsā irasū ārī gaguinímakū neō bokatūbiri: “Musā gāāmerō irika!” ārīyupu. ²⁴ Irasirigu, Īgūsā ārīrōsūta Jesúre curusague pábiatú wējēdoreyupu. ²⁵ Puru Īgūsā sērērōsūta Barrabáre peresugue āārīgūrē, oparārē béoduadire, masakare wējēdi gapure wiuyupu. Irasiri odo, Pilato: “Musā gāāmerōsū irika Jesúre!” ārīyupu.

Jesúre curusague pábiatúdea

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jesúre curusague wējēmurā Īgūsā āiwāgāripoe sugu Simón wāikugu Cirene wāikuri makāmu Jerusalén turogue āārādi goedujariyupu. Irasirirā Īgūrē bokatīrī, ñeā, Jesús kōādea curusare kōātuyadoreñurā.

²⁷ Wārā masaka Jesúre waaburire Īārā Īgūrē tuyañurā. Īgūsā watopegue nome Īgūrē Īārā, gaguiní bujawereri merā oretuyañurā. ²⁸ Īgūsā oremakū pégu, Jesús Īgūsārē Īāgāmeu, āsū ārīyupu:

—Jerusalén marā nome yure orebirikōāka! Musā basi, musā pūrāya āārīburire oreka! ²⁹ Purgue masaka ñetariro tarirākuma. Āsū ārīrākuma: “Neō pūrākumerā, miññamerā nome āārīmakū ōataribuyo”, ārīrākuma. ³⁰ Ītāyukure āsū ārīrākuma: “Guare tāu wējē, dedeukōāburo”, ārīrākuma. ³¹ Masaka yure waja opabire ñerō irimakū, waja oparā gapu ñetariro tarirākuma, ārīyupu.

³² Jesúre āiwāgārā, pērā ñerō iririmasādere Īgū merā wējēsūmurārē āiwāgāñurā. ³³ Īgūsārē āiwāgārā, masaku dipuru boaweadea pero wāikurogue eja, Jesúre curusague pábiatú āiwāgūnúñurā. Ñerō iririmasādere curusarigue pábiatú āiwāgūnúñurā. Sugure Īgū diaye gapu, gajigure Īgū kúgapu pábiatú āiwāgūnúñurā. ³⁴ Īgūsā Jesúre curusague pábiatú āiwāgūnúmakū, Jesús ārīyupu:

—Añ, Īgūsā ñerō iririre kātika! Īgūsā yure irasiririre pémasībema, ārīyupu.

Surara Īgū surí sāñadeare: “Ubu ārīboka birarā: ‘¿Noārē dujarokuri?’ ” ārīñurā irire Īgūsā basi gāme dukawamurā. ³⁵ Masaka iroque āārīrā Īāñínurā. Oparāgueta Jesúre āsū ārī buridañurā:

—Gajirā gapure taumi. Irasirigu diayeta Cristo, Marīpu beyedi āārīgú Īgū basi tauburo, ārīñurā.

³⁶ Surarade Īgūrē buridañurā. Īgū puro waa ejanugārā, igui deko sūrīrē Īgūrē iirídoreadiñurā. ³⁷ Irire irirā, Īgūrē āsū ārīñurā:

—Mu diayeta judío masaka Opu āārīgú, mu basi tauka! ārīñurā.

38 “Īi āsū iridea waja boami”, āriṛā: “Īita judío masaka Opᵁ āārīmi”, āri gojadea majirē curusague ĩgū weka pábiatúñurā. Griego ya merā, latín ya merā, hebreo ya merā gojasūyuro.

39 Sugu ñerō iridi, Jesús merā ĩgūsā pábiatú āiwāgūnūdi Jesúre ñerō āri turiyupᵁ:

—Mᵁ diayeta Cristo āārīgú, mᵁ baside tau, guadere tauka! āriyupᵁ.

40 ĩgū irasū ārīmakū pégu, gajigu gapᵁ ĩgūrē āsū āriyupᵁ:

—Irasū āribirikōāka! ¿Marīpure güiberi irasū ārīgū? Marīrē suro merā wajamoāma. 41 Marī gapᵁre marī ñerī iridea waja diayeta wajamoāma. Īi gapᵁ ñerīrē neō iribi āārīmi, āriyupᵁ.

42 Irasū āri odo, Jesúre āsū āriyupᵁ:

—Jesús, mᵁyarā Opᵁ ñajāgū, yudere gūñaka! āriyupᵁ.

43 —Diayeta murē werea. Dapagāta yᵁ merā paraíso wāikurogue āārīgukoa, āriyupᵁ Jesús ĩgūrē.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Pᵁᵁ goeripoe āārīmakū, i nikū āārīpererogue naītīākōāyuro. Ure hora gora naītīāyuro. 45 Abede deyomarīyupᵁ irasū waaripoere. Marīpᵁya wii poekama taribu makāpᵁro kāmūtari gasiro deko merā yeguesia-jakōāyuro. 46 Irasirigu Jesús turaro merā āsū āri gaguinīyupᵁ:

—Aᵁ, yaa yᵁjupūrārē murē wiáa, āriyupᵁ.

Irasū ārīgūta, kōmoakōāyupᵁ.

47 Romano marā surara opᵁ irasū waamakū ĩāgū, Marīpure usuyari sīyupᵁ. Āsū āriyupᵁ:

—Diayeta ĩi ñerō iribi āārādañumi, āriyupᵁ.

48 Āārīpererā masaka iro Jesúre waarīre ĩārā ejanerā ĩgū boamakū ĩārā, buro bujawereri merā ĩgūsāya koretibirire páwāgā, ĩgūsāya wiirigue dujáakōāñurā. 49 Āārīpererā Jesús merāmarā, Galileague ĩgūrē tᵁyanerā nomede yoarogue Jesúre irasū waarīre ĩānīñurā.

Jesúya dupᵁre masāgobegue pídea

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50-51 Irogue sugu José wāikugu Judea nikūmu, Arimatea wāikari makāmᵁ āārīyupᵁ. ĩgū òāgū, diayemarē irigu, Marīpᵁ ĩgūyarārē doreri ejaburire yúgu āārīyupᵁ. ĩgū judío masaka oparā watopemᵁ āārīkeregu, Jesúre ĩgūsā: “Wējēka!” ārīmakū pégu: “Jáᵁ”, āribiridi āārīmi. 52 Irasirigu Pilato pᵁrogue waa, Jesúya dupᵁre yáabu sērēyupᵁ. 53 Sērē odo, Jesúya dupᵁre curusague āārīrī dupᵁre āidiju, òārī suri gasiro merā òmayupᵁ. Ōma odo, ūtāyegue mádea gobegue píyupᵁ. Iri gobe neō sugu boadire yásūñna marīrī gobe āārīyuro. 54 José Jesúre yáarinᵁ judío masaka siñajārīnᵁma āārīburire ĩgūsā āmuyurinᵁ āārīyuro. I siñajārīnᵁ ñajáburo mérōgā dᵁyayuro.

55 Galileague Jesúre tᵁyanerā nome masāgobegue José waamakū ĩārā, waañurā. Iri gobegue Jesúya dupᵁre ĩgū pímakū ĩāñurā. 56 ĩgūsā irasū ĩādero pᵁᵁ, ĩgūsā āārīrī wiigue dujáakōāñurā. Dujaja, sūrōrērē ĩgūya dupᵁre pípeoburire āmuñurā. Āmu odo, siñajārīnᵁ āārīmakū, Moisés dorederosūta siñajāñurā.

24

*Jesús masādea**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)*

¹ Semana āārīp̄roririnu* āārīmakū, boyodujimejāripoe īgūsā nome dupaturi Jesúya dup̄re yáadea masāgobegue waañurā. Īgūsā sūrōrī āmuadeare āiñurā. Gajirā nomede īgūsā merā wapik̄wāgāñurā. ² Irogue ejarā, iri gobe biadea utā majirē gajirogue oyamakū iñurā. ³ Irire iārā, diayeta ñajākōāñurā. Irogue ñajājarā, neō marī Op̄ Jesúya dup̄re bokabiriñurā. ⁴ Irasirirā b̄uro ḡuka, naásū irimasībiriñurā. “¿Naásū waáyuri?” ārī gūñaripoeta gūñaña marīrō p̄rā ūma surī gosesiriri sāñarā īgūsā p̄uro nīmakū iñurā. ⁵ Īgūsārē iārā, b̄uro gūiri merā muúsiañurā. Īgūsā irasiri-makū iārā, ūma īgūsārē ārīñurā:

—¿Nasirimurā boanerārē yáarogue okagure āmarī? ⁶ Ōōrē mámi. Masāsiami. Gūñaka, īgū m̄sā merā Galileague āārīgū m̄sārē ārīdeare! ⁷ Āsū ārīmi: “Ȳ āārīpererā tīgū āārīgū masaka ñerāguere wiasūḡuko. Īgūsā ȳre curusague pábiatú wēj̄emakū, ūren̄u waaró merā Marīp̄u ȳre masūḡukumi”, ārīmi, ārīñurā.

⁸ Īgūsā irasū ārīmakū p̄rā, Jesús ārīdeare gūñabokañurā. ⁹ Irasirirā masāgobegue āārānerā goedujarā, āārīpereri īgūsā iādeare Jesús buerā pe mojóma pere su gubu suru p̄rēbejarārē wereñurā. Irasū āārīmakū, gajirārē Jesúre b̄uremurā āārīpererārē irire wereñurā. ¹⁰ Jesús buerārē iri kerere wererā ejanerā nome iisāku āārīñurā: María Magdalena, Juana, gajigo María Jacob pago, irasū āārīmakū gajirā nome āārīñurā. ¹¹ Īgūsā iādeare werekeremakū, Jesús buerā gap̄u b̄uremubiriñurā. “Irasū ārīkōārā yáma iisā nome”, ārī gūñañurā.

¹² Pedro gap̄u masāgobegue iāgū ūmawāgāyup̄u. Iri gobegue iāgū ejagu, Jesúya dup̄re ōmadea gasiro gajiro gap̄u túpeoadea gasiro ditare iāyup̄u. Irire iāguka: “¿Naásū waáyuri?” ārī gūña, īgū āārīrī wiigue dujáakōāyup̄u.

*Emaús wāik̄uri makā waarí maague Jesús p̄rārē deyoadea**(Mr 16.12-13)*

¹³ Jesús masādean̄rēta p̄rā īgū buerire t̄yará Emaús wāik̄uri makā waarí maague waarā irīñurā. Emaúge waaró, Jerusalén merā wiriwāgāmakū pe mojóma pere su gubu suru p̄rēbejari kilómetro yoaro āārīyuro. ¹⁴ Maa waarā, āārīpereri Jesúre waadeare werenīñurā. ¹⁵ Irire werenīripoe Jesús īgūsā p̄uro aari, īgūsā merā waayup̄u. ¹⁶ Īgū, īgūsā merā waamakū iākeremakū, gajino īgūsārē īgūrē iāmasībirimakū iriyuro.

¹⁷ Jesús īgūsārē s̄erēñayup̄u:

—¿Ñeénorē werenírā yári, m̄sā maa waarā? ārīyup̄u.

Īgū irasū ārīmakū p̄rā, b̄uro bujawereri merā maa deko dujanugāñurā.

¹⁸ Cleofas wāik̄ugu Jesúre āsū ārī ȳuyup̄u:

—Āārīpererā in̄rī Jerusalēgue waadeare masīma. ¿M̄ suḡata irogue āārādi irasū waadeare masīberī? ārīyup̄u.

¹⁹ Īgū irasū ārīmakū, Jesús īgūsārē:

—¿Naásū waáari? ārīyup̄u.

Īgūrē ārīñurā:

* 24:1 Semana āārīp̄roririnu, domingo āārā.

—Jesús Nazaretmurē ĩgūsā iriadeare werenírā iriabu. ĩgū Marĩpuya kerere weregu āārādimi. Āārĩpererā masaka ĩūrō, Marĩpu ĩūrōguedere ĩgū turari sĩrĩ merā irigu, ĩgūyare weregu āārādimi. ²⁰ Paía oparā, gajirā marĩ oparā merā ĩgūrē wējēdorerā, romano marā oparārē wiáama. ĩgūsā irasū wiamakū, curusague pábiatú wējēama. ²¹ “ĩgū marĩrē taubu, marĩ Israel bumarā Opu āārĩbu, marĩ yúdi āārĩmi”, ārĩ gūñadibu gua ĩgūrē. Irasiriro dapagā merā urenu waáa, ĩgūrē wējēadero puru. ²² Surāyeri gua merāmarā nome, ĩgūsā wereri merā guare gukamakū iriama. Dapagā ñamigāgora ĩgūrē yáaderogue ejañurā. ²³ Irogue eja, ĩgūya dupure bokamerāta, gua purogue goedujajama. “Irogue guare kērō irirosū waamakū, Marĩpure wereboerārē ĩābu”, ārāma. Marĩpure wereboerā ĩgūsārē: “Jesús okami”, ārādeadere wereama guare ĩgūsā nome. ²⁴ Puru gajirā gua merāmarā ĩgūrē yáaderogue eja, ĩgūsā nome ārāderosúta ĩāñurā. ĩgūsāde Jesúre ĩābirañurā, ārĩ wereñurā Cleofasā Jesúre.

²⁵ ĩgūsā irasū ārĩmakū pégu, Jesús ĩgūsārē ārĩyupu:

—Musā pémasĩmerā āārā. ¿Noópa yoaripoe Marĩpuya kerere weredupiyunerā gojadeare oārō pémasĩrĩ merā buremubirikōārĩ musā? ²⁶ Marĩpu iriudi Cristo ĩgū amugasigue murĩaburo dupiyuro, ĩgūyarā Opu ñajāburo dupiyuro ĩgūrē ñerō tarigakumi, ārĩ gojanerā āārĩmá. ¿Ire masĩberi musā? ārĩyupu.

²⁷ Jesús irasū ārĩ odo, Marĩpuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue āārĩpereri ĩgūsā ĩgūrē gojayudeare: “Āsū ārĩduaro yáa”, ārĩ wereyupu ĩgūsārē. Moisés gojadeare werenugāyupu. Puru āārĩpererā Marĩpuya kerere weredupiyunerā gojadeare wereyupu.

²⁸ Puru ĩgūsā waaró Emaúgue ejamakū, Jesús iri makārē tariwāgāgū irirosū iriyupu. ²⁹ ĩgū irasū tariwāgāmakū ĩārā, ĩgūrē āsū ārĩñurā:

—Gua merā dujaka! Ñamikague āārā. Naĩmejārōgue yáa, ārĩñurā.

Irasirigu Jesús ĩgūsā merā waa, ĩgūsāya wiigue ñajākōāyupu ĩgūsā merā dujagu. ³⁰ Puru ĩgūsā merā baa doanígū, pāre āi, Marĩpure: “Murē usuyari sĩa”, ārĩ, pāre pea, ĩgūsārē guereyupu. ³¹ ĩgū irasirimakū ĩārāgueta: “Jesúta āārĩmi”, ārĩ ĩāmasĩñurā. ĩgūsā ĩāmasĩmakūta, dederiakōāyupu ĩgūsārē. ³² ĩgū irasū dederiadero puru, ĩgūsā basi āsū ārĩ gāme werenĩñurā:

—Maague ĩgū marĩrē: “Marĩpuya werenĩrĩ gojadeare: ‘Āsū ārĩduaro yáa’”, ārĩ weremakū pérā, buro usuyari merā: “Ōātaria”, ārĩ péñabu, ārĩñurā.

³³ Irasirirā mata Jerusalēgue gāme dujáakōāñurā. Irogue eja, Jesús buerā, pe mojóma pere su gubu suru pērebejarā nerēanerārē, gajirā ĩgūsā merāmarādere bokajañurā. ³⁴ ĩgūsā ejamakū ĩārā, iro nerēanerā āsū ārĩñurā:

—Diyeta marĩ Opu masāñumi. Simōrē deyoayupu, ārĩñurā.

³⁵ ĩgūsā irasū ārĩmakū pérā, Emaúgue waanerāde ĩgūsārē maague waadeare wereñurā. Jesús pāre pea, ĩgūsārē ĩgū simakū, ĩgūrē ĩāmasĩadeare wereñurā iro nerēanerārē.

Jesús ĩgū buerārē deyoadea

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ ĩgūsā irire irasū ārĩ werenĩripoe Jesús ĩgūsārē deyoa, āsū ārĩ ōādoreyupu:

—¿Āārĩrĩ musā? Siñajārĩ merā āārĩrikuka! ārĩyupu.

37 Īgū deyoamakū, ĩāgukakōāñurā. “Boadi yuɣupūrā deyoamakū ĩārā irikoa marī”, āri gūñañurā. Irasirirā buro guññurā. 38 Īgūsā guimakū ĩāgū, Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—¿Nasirirā ĩāgukari mūsā? ¿Nasirirā yure ĩārā: “Īgū boadi dupaturi okabiribukumi”, āri gūñarī mūsā? Irire gūñabirikōāka! 39 ĩāka, yaa mojōrīrē, yaa guburidere! Yuta āārā. Yure moāñaka! Irasirirā masīrākoa yu āārīrīrē. Sugu boadi ĩgū yuɣupūrā merā deyoagu duɣu opabemi. Dií, gōārī opabi āārīkumi. Yu gaɣu diire, gōārīrē opāa, āriyupu Jesús. 40 Irasū āārīgūta, ĩgūya mojōrīrē soeu, ĩgūya guburidere ĩmuyupu ĩgūsārē.

41 Īgūsā gaɣu mérōgā buremurī opakererā, buro usuyari merā: “¿Diayeta ĩgūta āārīkuri?” āri gūñañurā.

Īgūsā irasū mérōgā buremurī opamakū, Jesús masīkōāyupu. Irasirigu ĩgūsārē sērēñayupu:

—¿Mūsā baari opari oōrē? āriyupu. 42 Īgū irasū ārīmakū pé, waaí mupūadea dukare sīñurā. Mume dekodere ĩgūrē sīñurā baaburo, ārīrā. 43 Irire sīmakū, ĩgūsā ĩūrō āi baayupu. 44 Baa odo, Jesús ĩgūsārē wereyupu doja:

—Sōō āārīdeapoe mūsā merā āārīgū, yu mūsārē werederosūta dapagorare yure waabu. Moisés yaamarē gojaderosūta yure waabu. Marīɣuya kerere weredupiyunerā gojaderosūta, Salmos wāikuri pūrē gojanerāde ĩgūsā yure gojaderosūta waabu. Āārīpereri Marīɣu ĩgūsārē irasū gojadorederosūta yure waabu, āriyupu Jesús. 45 Irasū āri odo, Marīɣuya werenīrī gojadeare ĩgūsārē pémasīmakū iriyupu. 46 Āsū āriyupu:

—Iripoegue Marīɣuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue āsū gojasūdero āārībú: “Cristo, Marīɣu iriudi boakōāgukumi. Īgū boagu, urenū waaró merā masāgukumi doja. 47 Īgū masādero puɣu, ĩgūrē buremurā ĩgūya wāi, ĩgū turaro merā āārīpereri nikū marāguere ĩgūya kerere weregorenarākuma. Jerusalén marārē wereruroriwāgārākuma. Āsū āri wererākuma: ‘Mūsā ñerī iririre bujawereka! Mūsā gūñarīrē gorawayuka! Irasirigu Marīɣu mūsā ñerī irideare kātīgukumi’”, ārīrākuma, āri gojasūdero āārībú. 48 Mūsā i āārīpereri yure waadeare ĩānerā āārā. Irasirirā irire gajirārē wererākoa. 49 Yuɣu iripoegue ārīderosūta yu mūsārē Ōāgū deyomarīgūrē iriugura, ĩgū mūsāguere āārīnikōāburo, ārīgū. Irasirirā oō Jerusalēta dujaka dapa, ĩgū mūsārē umugasima turarire sīgū aarimakū, āriyupu Jesús.

Jesús umugasigue mārīadea

(Mr 16.19-20)

50 Puɣu Jesús ĩgūsārē Betania wāikuri makā turogue āiayupu. Irogue eja, Jesús ĩgūya mojōrī soemu: “Yuɣu mūsārē oārō iritamuburo”, āriyupu. 51 Irasū ārīgūta ĩgūsārē pikōā, umugasigue āimurīākōāsūyupu. 52 Īgūsā, ĩgū mārīāmakū ĩārā: “Ōātarigu āārīmi”, āri buremuñurā. Puɣu buro usuyari merā Jerusalēgue goedujāakōāñurā. 53 Ūmuriku Marīɣuya wiigüe ĩgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīñañurā.

Āsū āārā. Irasūta āārīburo.

Lucas

SAN JUAN

Jesucristo Marĩpũya werenĩrĩrẽ weregũ marĩ irirosũ dupũkũgũ ããrĩnũgãrĩmarẽ gojadea

¹ Neõgoragueta i ãmũ ããrĩburi dupiyuro Jesucristo Marĩpũya werenĩrĩrẽ weregũ ããrĩsiadi ããrĩmĩ. Marĩpũ merã ããrĩgũ, Marĩputa ããrĩmĩ. ² Neõgoragueta ìgũ Marĩpũ merã ããrĩsiadi ããrĩmĩ. ³ Irasirigũ Marĩpũ ìgũ merã i ãmũma ããrĩburi ããrĩpererire iridi ããrĩmĩ. Irasiriro i ãmũma ããrĩpereri Marĩpũ ìgũ merã iridea ããrã. ⁴ Jesucristo, Marĩpũ merã perebiri okarire sĩgũ ããrĩmĩ. I okari merã masakare sĩãgori sĩgũ ããrĩmĩ. Irasirigũ ìgũsãrẽ Marĩpũre masĩmakũ yãmi. ⁵ Marĩpũre masĩmerã naĩtĩãrõgue ããrĩã irirosũ ããrĩma. Jesucristo sĩãgori sĩgũ ããrĩgũ ìgũsãrẽ Marĩpũre masĩmakũ yãmi. Naĩtĩãrĩ sĩãgorire neõ yaumasĩbea.

⁶ Jesucristo i ãmũgue aariburi dupiyuro Marĩpũ Juan* wãikũgũre iriudi ããrĩmĩ. ⁷ Juan, Jesús masakare sĩãgori sĩgũ ããrĩgũ ìgũ i ãmũgue aariburire weremi, ããrĩpererã irire pérã ìgũrẽ bũremuburo, ãrĩgũ. ⁸ Juan masakare sĩãgori sĩgũ ããrĩgũ meta ããrĩmĩ. ìgũsãrẽ Jesucristo aariburi gapũre weredupiyudi ããrĩmĩ. ⁹ Jesucristo diayeta ããrĩpererã masakare sĩãgori sĩgũ ããrĩgũ i ãmũgue ããrĩrãrẽ Marĩpũre masĩmakũ irigũ aaridi ããrĩmĩ.

¹⁰ Jesucristo i ãmũguere ããrĩdi ããrĩmĩ. Marĩpũ ìgũ merã i ãmũrẽ irikeremakũ, i ãmũ marã gapũ ìgũrẽ neõ masĩbirinerã ããrĩmã. ¹¹ Ìgũya nikũgue aarikeremakũ, ìgũya nikũ marã gapũ ìgũrẽ bokatĩrĩneãbirinerã ããrĩmã. ¹² Ìgũrẽ bokatĩrĩneã, bũremurã gapũre Marĩpũ pũrã ããrĩmakũ yãmi. ¹³ Ìgũsã pagũsãmarã ìgũsãrẽ pũrãkurã, Marĩpũ pũrã ããrĩmakũ iribema. Irasũ ããrĩmakũ, ìgũsã pagũ ìgũ gããmerõ iriri merã ìgũsãrẽ Marĩpũ pũrã ããrĩmakũ iribemi. Marĩpũ gapũ ìgũsãrẽ ìgũ pũrã ããrĩmakũ yãmi.

¹⁴ Jesucristo, Marĩpũya werenĩrĩrẽ weregũ marĩ irirosũ dupũkũgũ ããrĩnũgãdero pũrũ, i ãmũgue gũa merã ããrĩgũ, masakare bũro maĩrĩ merã, diaye werenĩgũ ããrĩmĩ. Gũa ìgũ goesiririre ìãbũ. Ìgũ Marĩpũ magũ sugũ ããrĩgũ, ìgũ irirosũta turagũ, õãgũ ããrĩmĩ. ¹⁵ Juan masakare wãiyedi Jesucristore ìãgũ, gũare ãsũ ãrĩ weremi:

— Ìĩ ããrĩmĩ yũ musãrẽ weredi. Musãrẽ ãsũ ãrĩ werebũ: “Ìgũ yũ pũrũ aarikeregũ, yũ deyoaburo dupiyuro ããrĩsiadi ããrĩmĩ. Irasirigũ yũ nemorõ ããrĩmĩ”.

¹⁶ Jesucristo marĩrẽ maĩtarigũ ããrĩsĩã, marĩ ããrĩpererãrẽ õãrõ iritamunĩkõãmi. ¹⁷ Marĩpũ ìgũ dorerire Moisés merã marĩrẽ pídi ããrĩmĩ. Jesucristo merã gapũre Marĩpũ ìgũ marĩrẽ maĩrĩrẽ, ìgũ werenĩrĩ diaye ããrĩrĩrẽ ìmumi. ¹⁸ Neõ sugũ masakũ Marĩpũre ìãdi mámi. Jesucristo ìgũ magũ sugũ ããrĩgũ gapũ ìgũ Pagũ merã ããrĩsĩã, marĩrẽ ìgũrẽ masĩmakũ yãmi.

Juan masakare wãiyerimasũ Jesucristoyare weredea
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

* **1:6** Jesucristo i ãmũgue aariburi dupiyuro Marĩpũ iriudi, Juan wãikũgũ masakare wãiyedi ããrĩmĩ.

19 Judío masaka oparã Jerusalén ããrĩrã paĩare, Levíya bumarãdere Juan p̄rogue ĩgũrẽ: “¿Noã ããrĩrĩ mu?” ãrĩ s̄rẽñadorerã iriuñurã. 20 ĩgũsã irasũ ãrĩ s̄rẽñarã ejamakũ, Juan ĩgũsãrẽ p̄masĩma õãrõ ãsũ ãrĩ yujumi:

—Yũ, Cristo Marĩpu masakare taudoregu iriudi ããrĩbea, ãrĩmi.

21 Irasirirã ĩgũrẽ dupaturi s̄rẽñama doja:

—Iro merẽ, ¿niĩno gapu ããrĩrĩ? ¿Iripoeguemu Marĩpuya kerere weredupiyudi Elías ããrĩrĩ? ãrĩma.

Juan ĩgũsãrẽ yujumi:

—Ããrĩbea, ãrĩmi.

Īgũ irasũ yujumakũ p̄erã, dupaturi ĩgũrẽ s̄rẽñama doja:

—¿Mu, s̄õ ããrĩdeapoe masaka Marĩpuya kerere weredupiyugu aaribu ããrĩyupu, ĩgũsã ãrĩdi ããrĩrĩ? ãrĩma.

Juan yujumi:

—Ããrĩbea.

22 Irasirirã ĩgũrẽ ãsũ ãrĩma:

—¿Niĩno gapu ããrĩrĩ? Gũare iriuanerã ĩgũsã p̄rogue mu yujurire gũã ãĩamakũ gããmema. Irasirigu wereka gũare! Mu basi, ¿naásũ ãrĩ gũñarĩ? ãrĩma.

23 Irasirigu Juan iripoeguemu Isaiás Marĩpuya kerere weredupiyudi gojadea merã ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ yujumi:

—Masaka marĩrõgue sugu buro busuro merã were gaguinõgorenagũ ãsũ ãrĩ werea: “Marĩ Opũ aariburi dupiyuro ĩgũ aariburi maarẽ diayema maa õãrĩ maa ãmurã irirosũ diayemarẽ irika!” ãrĩ werea, ãrĩmi Juan.

24-25 Īgũ irasũ ãrĩ yujumakũ p̄erã, fariseo bumarã iriuanerã ĩgũrẽ s̄rẽñama doja:

—Mu, Cristo Marĩpu iriudi, o Elías, o s̄õ ããrĩdeapoe Marĩpuya kerere weredupiyudi ããrã, ãrĩbi, ¿nasirigu masakare wãiyeri?

26 Juan ĩgũsãrẽ ãrĩmi:

—Yũ masakare deko merã wãiyea. Sugu musã watopeguere musã masĩbi ããrĩmi. 27 Īgũ, yũ p̄ru aarikeregu, yũ nemorõ ããrĩmi. Yũ ubu ããrĩgũ, ĩgũrẽ neõ s̄ropebirikoa, ãrĩmi.

28 Juan ĩgũ masakare wãiyenarõgue Betania wãĩkuro, dia Jordán wãĩkudiya abe murĩriro gapu i ããrĩpererire ĩgũsãrẽ weremi.

Marĩpu Jesúre oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ iriudi ããrĩrĩmarẽ Juan were-dea

29 Gajinu gapu Juan, Jesús ĩgũ p̄ro aarimakũ ĩãgũ, gũare ãsũ ãrĩmi:

—Īãka! Īrĩ Marĩpu iriudi, oveja majĩgũ† irirosũ ããrĩmi. Īgũ boari merã i ãmũ marãrẽ ĩgũsã ñerõ iridea wajare peremakũ irigukumi. 30 Īĩta ããrĩmi yũ musãrẽ iro dupiyuro ãsũ ããrĩmi, ãrĩ weredi. “Īgũ yũ p̄ru aarikeregu, yũ deyoaburo dupiyuro ããrĩsiadi ããrĩmi. Irasirigu yũ nemorõ ããrĩmi”, ãrĩ werebũ. 31 Yũde ĩgũrẽ: “Marĩpu iriudi ããrĩmi”, ãrĩmasĩbiribu. Īgũrẽ masĩbirikeregu, Israel bumarã masakare deko merã wãiyegu aarigũ iribu, ĩgũsã ĩgũrẽ masĩburo, ãrĩgũ, ãrĩmi.

32 Irasũ ãrĩ odo, Juan ãsũ ãrĩ werenemomi doja:

† 1:29 Exodo 29.38-43; Números 28.1-4,9, 16-19; 29.7-8: Iripoegue Marĩpu Moisére ĩgũ dorerire ãsũ ãrĩ p̄di ããrĩmi: “Israel bumarãrẽ ãsũ ãrĩka: ‘Musã yũ dorerosũta yũre b̄remurã, oveja majĩgũrẽ õãgũrẽ yũ ĩũrõ w̄jẽ soepeoka! Musã irasirimakũ ĩãgũ: ‘Musã ñerõ iridea wajare opamerã ããrã, musãrẽ wajamoãbirikoa’, ãrĩ ĩãgukumi’, ãrĩka!” ãrĩdi ããrĩmi.

—Ōāgū deyomarīgū ūmugasigue merā buja irirosū deyogu dijari, Cristo weka ejamakū iābū. ³³ Marīpu yure masakare deko merā wāiyedoredi dupiyurogue āsū ārīmi: “Mū Ōāgū deyomarīgū dijari, sugū masakū weka ejamakū iāgukoa. Īgūta masakare Ōāgū deyomarīgū merā wāiyegukumi, Īgū Īgūsā merā āārīnikōāburo, ārīgū”, ārīmi Marīpu yure. ³⁴ Irasū waamakū iāgū: “Īgūta Marīpu magū āārīmi”, ārī masībū. Irasirigu musārē irire werea, ārīmi Juan.

Jesús buerā Īgū merā āārīpuroridea

³⁵ Gajinū gapū irogueta Juan dupaturi āārīmī doja. Gūa pērā Īgū buerā Īgū merā āārībū. ³⁶ Jesús gūa puro tariamakū iāgū, Juan āsū ārīmi:

—Īāka! Īi oveja majīgū irirosū Marīpu iriudi āārīmi.

³⁷ Īgū irasū ārīmakū pērā, gūa pērā Juan buerā Jesúre tūyabū. ³⁸ Irasirigu, gūa Īgūrē tūyamakū gāmenugā iā:

—¿Neénorē gāāmerī? ārīmi.

Gūa Īgūrē ārībū:

—¿Buegū, noogue āārārī mū?

³⁹ Īgū guare ārīmi:

—Īārā aarika!

Irasirirā gūa Īgū merā waa, Īgū kārīrōgue űnamika cuatro hora āārīmakū ejabū. Iroguē eja, iri űnamirē Īgū merā āārībū. ⁴⁰ Gūa pērā: yū, Andrés merā Juan weredeare pēnerā āārīsīā, Jesúre tūyabū. Andrés, Simón Pedro pagūmū āārīmī.

⁴¹ Gajinū gapū, Andrés Īgū tīgū Simón Pedrone āmapurumugū waami. Īgū purogue eja, Īgūrē ārīyupū:

—Marīpu iriudi Mesīare bokajabū, ārīyupū. “Mesías”, ārīrō: “Cristo”, ārīduaro yāa.

⁴² Irasirigu Andrés Simōrē Jesús purogue āījami. Jesús Īgūrē iāgū, āsū ārīmi:

—Mū, Simón wāikugū Jonás magū āārā. Pūru mū “Cefas” wāikugukoa, ārīmi. “Cefas”, ārīrō: “Pedro”, ārīduaro yāa.

Jesús Felipere, Natanaere siiudea

⁴³ Gajinū gapū Jesús: “Galilea nikūgue waagūra”, ārī, Felipere bokaja:

—Nāka, yū merā! ārīmi.

⁴⁴ Felipe Betsaida wāikuri makāmū āārīmī. Pedro, Andrésāde iri makā marāta āārīmā. ⁴⁵ Jesús Īgūrē: “Nāka!” ārīmakū pégu, Felipe Natanaere siiugū waami. Īgū purogue eja, Īgūrē ārīyupū:

—Moisés Īgūya doreri gojadea pūgue Īgū gojadire bokajabū. Marīpūya kerere weredupiyunerāde Īgūrēta gojanerā āārīmā. Īgūsā gojadi Jesús Nazaretmū, José magū āārāmi, ārīyupū Felipe.

⁴⁶ Īgū irasū ārīmakū pégu, Natanael gapū Īgūrē ārīyupū:

—Neō sugū Nazaretmū ōārō irigu māmī, ārīyupū.

Felipe gapū Īgūrē ārīyupū:

—Nāka, Īmusi.

⁴⁷ Jesús, Natanael Īgū puro ejarimakū iāgū, āsū ārīmi:

—Īi ōāgū, diayeta Israel bumugora, ārīkatori marīgū āārīmi.

⁴⁸ Īgū irasū ārīmakū pégu, Natanael Īgūrē sērēñami:

—¿Naásūpero merā yure masīrī mū?

Jesús ārīmi:

—Felipe, mure siuburi dupiyuro higueragu doka mu aarimaku iabu, arimi.

⁴⁹ Igu irasu arimaku pegu, Natanael igure arimi:

—Buegu, mu Maripu magu, Israel bumaru Opu aara, arimi.

⁵⁰ Jesus igure arimi:

—Yu mure: “Higueragu doka mu aarimaku iabu”, arini ditare pesia, yure buremu. Purguere i nemoro Maripu turari meru yu iri imurire iagukoa, arimi.

⁵¹ Asu arinemomi doja:

—Diayeta musare werea. Purguere umugasi tupa maku iara koo. Irasu tupa maku, Maripure wereboera yu aariperera tigu purore mariana, dijaringa irimaku iara koo, arimi Jesus.

2

Jesus Cana wai kuri makague mojosuadiya bosenure iagu waadea

¹ Jesus Felipe, Natanaele siudero puru, unu waaro mera, Galilea nikugere Cana wai kuri makare sugu mojosuadiya bosenu aaribu. Jesus pagode iri bosenure iago waamo. ² Gu Jesus bueradere, igu mera iri bosenure iadorera siuma. ³ Puru iri bosenuma igui deko peremaku iago, Jesus pago igure arimo:

—Igui deko pereakobu igusare.

⁴ Igo irasu arimaku pegu, Jesus arimi:

—¿Nasirigo irire yure wereri mu? Masaka yure masiburo duyakoo dapa, arimi.

⁵ Igo gapu, Igu irasu arikeremaku, tiboerare arimo:

—Yu magu musare dorerosuta irika!

⁶ Iri wiugere su mojoma pere gaji mojo suru perebejari sorori atayeri mera iridea sorori aaribu. Judio masaka Maripu doredorosu irira igusa gurari koeburi deko duripiri sorori aaribu. Sororiku waro deko cincuenta o setenta litros ejari sorori aaribu.

⁷ Jesus tiboerare arimi:

—I sororire deko piusa utudoboepokooa! arimi.

Igu irasu arimaku pera, iri sororire piusa, utudoboepokooa. ⁸ Iguসা odomaku, Jesus arimi:

—Mero aisia, bosenu siu irigure tira waaka! arimi.

“Ja” ari, aima.

⁹ Iri bosenu siu irigu Jesus dekoreta igui deko iriadeare masibirimi. Tiboera dita irire masima. Irasirigu iri bosenu siu irigu irire iirina gu, mojosuadire siu, asu arimi:

¹⁰ —Gajira igui deko oarire tadorepurorikuma. Puru igusa siuanera waro iiradero puru, igui deko ubu aaririre tadorekuma pama. Mu gapu igui deko oarire duripiyayo guare titunubu, arimi.

¹¹ Jesus Galilea nikuma maka Cana wai kuri makague irire irigu, Maripu turaro mera iri imupororimi. Igu irasirimaku iara, gu igu buera: “Diayeta Maripu iriudi aarimi”, ari bremubu.

¹² Puru Jesus Capernaum wai kuri makague waakooami. Igu pago, igu pagupura, gu igu buera Igu merata waabu. Iri makague eja, yoaweyaripoe aaribu.

Jesús Marĩpuya wiigwe duarimasārē béowiudea

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua bosenu mérō dɥaripoe Jesús Jerusalén wāikuri makāgue waami. ¹⁴ Irogue ejagu, Marĩpuya wiigwe ñajāa, wekua, oveja, buja duarimasārē bokajami. Irasū āārĩmakū, niyeru gorawayurimasā ĩgūsāya kumarĩ puro doarārē bokajami. ¹⁵ ĩgūsā irasirimakū ĩāgū, pūgubu merā tārāridari iri, ĩgūsārē, ĩgūsāyarā ovejare, wekware makāgue tārānurāwiumi. Niyeru gorawayurimasārē ĩgūsāya niyeru kumarĩrē túmeépisirimi. ¹⁶ Irasiri odo, buja duarimasārē āsū ārĩmi:

—Īsārē āiwiriaka! Yurpuya wiire doebiri duari wii iribirikōāka! ārĩmi Jesús.

¹⁷ ĩgū irasū ārĩmakū pérā, gua ĩgū buerā Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pūgue āsū ārĩ gojadeare gūñabokabu:

Yu Opu, muya wiire buro maia. ĩgūsā iri wiire ñerō irimakū ĩāgū, buro bujawereri merā āārā, ārĩ gojasūdero āārĩbú.*

¹⁸ Judío masaka oparā Jesús irasirimakū ĩārā, ĩgūrē sērēñama:

—¿Nasirigu ĩgūsārē béowiuari? Marĩpu irire murē iridoremakū, ĩgū turari merā iri ĩmuka, gua masĩma oārō! ārĩma.

¹⁹ Jesús ĩgūsārē ārĩmi:

—I wiire masā béomakū, urenu merāta yu dupaturi odonúgukoa doja, ārĩmi.

²⁰ ĩgū irasū ārĩmakū pérā, ārĩma:

—I wiire irirā, cuarenta y seis bojorigora irima. ¿Nasiribu mu gapu urenu merāta odobukuri?

²¹ Jesús iri wiire weregu, ĩgūya dupu gapure weregu irimi. ²² Jesús boa, masādero puru, gua ĩgū buerā ĩgū irasū ārĩdeare gūña, pémasĩbu. Irasirirā Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pūgue ĩgūrē gojadeare, ĩgū weredeaderē: “I diayeta āārĩyo”, ārĩ buremubu.

Jesús āārĩpererā masaka gūñarĩrē ĩāmasĩdea

²³ Pascua bosenu āārĩmakū, Jesús Jerusalēgue āārĩmĩ. Masaka ĩgū Marĩpu turari merā iri ĩmumakū ĩārā, wārā: “Marĩpu iriudi āārĩmĩ”, ārĩ buremuma. ²⁴ ĩgūsā irasū buremukeremakū, Jesús gapu āārĩpererā ĩgūsā gūñarĩrē ĩāmasĩkōāmi. Irasirigu ĩgūsārē: “Yure gūñaturari merā buremunikōārākuma”, ārĩ ĩābirimi. ²⁵ Masaka gūñarĩrē oārō ĩāmasĩgū āārĩsĩā: “¿Naásū gūñarĩ ĩgūsā?” ārĩ sērēñabirikeregu, ĩāmasĩmi.

3

Nicodemo Jesús merā werenĩdea

¹ Sugū judío masaka oparā merā fariseo bumū Nicodemo wāikugū āārĩmĩ. ² Su ñami Jesúre ĩāgū ejayupu. ĩgū purogue eja, ĩgūrē ārĩyupu:

—Buegu, Marĩpu mu merā āārĩmĩ. Irasirigu ĩgū turari merā mu iri ĩmumasĩa. Mu iri ĩmurĩrē ĩārā, gua masĩa. Marĩpu murē iriudi āārĩmĩ guare buedoregu, ārĩyupu.

³ ĩgū irasū ārĩmakū pégu, Jesús ĩgūrē ārĩyupu:

—Diayeta murē werea. Sugū masaku dupaturi deyoagu irirosū āārĩgú dita Marĩpu ĩgūyarārē dorerogue waamasĩmi, ārĩyupu.

⁴ ĩgū irasū ārĩmakū pégu, Nicodemo Jesúre sērēñayupu:

* 2:17 Sal 69.9

—¿Nasiri irasū waabukuri? Sugu masaku buꝑurogue dupaturi deyoabu, ĩgū pagoya patoreguere ñajāmasĩbirikumi, āriyupu.

⁵ Jesús ĩgūrē yujyupu:

—Diayeta mūrē werea. Sugu masaku deko merā, Ōāgū deyomarīgū merā deyoagu dita Marĩpu ĩgūyarārē dorerogue waamasĩmi. ⁶ Masaka pūrākumakū, ĩgūsā pūrā masakata āārĩma. Ōāgū deyomarīgū ĩgū merā deyoarā gapure Marĩpu pūrā āārĩmakū yāmi. ⁷ Irasirigu mu: “Āārĩpererā dupaturi deyoarā irirosū āārĩrō gāāmea”, āārĩrē pégu, pégakabirikōāka! ⁸ Mirū noó gāāmerō wējāpuwāgāa. Iri busurire péa. Irire pékererā, sōo merā aara, iro waaró yāa, āri masĩña máa. Irasūta āārā, Ōāgū deyomarīgū ĩgū merā deyoarārē Marĩpu pūrā āārĩmakū iriri āsū waaró yāa, āri masĩña máa, āriyupu Jesús.

⁹ ĩgū irasū āārĩmakū pégu, Nicodemo āsū āri sērēñayupu Jesúre doja:

—¿Nasiro irasū āārĩbukuri? āriyupu.

¹⁰ Jesús ĩgūrē yujyupu:

—¿Mu Israel bumarārē Marĩpuꝑare buegu āārĩkeregu, ire masĩberi? ¹¹ Diayeta mūrē werea. Guā masĩrĩrē, guā ĩādeare musārē werea. Musā gapu irire buremubea. ¹² Yu i ūmuma ubu āārĩrĩrē weremakū mañurē buremubea. ¿Nasirimurā ūmugasimarē yu wereri gapure buremubukuri?

¹³ Neó sugu masaku ūmugasiguere mūrā, puꝑu dijaridi mámi. Yu suguta āārĩpererā tĩgū ūmugasigue āārĩdi ōo i ūmague dijaribu.

¹⁴ Iriꝑoegue masaka marĩrōgue Moisés kōme merā āña keori irideare yukugue āĩsiu, āiñwāgūnūdi āārĩmĩ. I āña keorire yukugue āĩsiu, āiñwāgūnūderosū masaka yure āārĩpererā tĩgūrē curusague pábiatú, āiñwāgūnūrākuma. ¹⁵ Irasirirā āārĩpererā yure buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Ūmugasigue perebiri okari gapure oparākuma.

Jesús Nicodemorē: “Marĩpu i ūmu marārē buro māĩmi”, āri weredeā

¹⁶ Marĩpu i ūmu marārē buro māĩñā, ĩgū magū sugu āārĩgūrē iriudi āārĩmĩ. ĩgūrē buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Ūmugasigue Marĩpu merā perebiri okari gapure oparākuma. ¹⁷ Marĩpu ĩgū magūrē masakare peamegue waabonerārē taudoregu i ūmuguere ĩgūrē iriudi āārĩmĩ. Masakare wajamoādoregu meta i ūmuguere ĩgūrē iriudi āārĩmĩ.

¹⁸ Marĩpu ĩgū magūrē buremurārē neó wajamoābirikumi. ĩgūrē burenumerā gapure: “Wajamoāgura”, āri weresiami. ĩgū magūrē suguta āārĩgūrē buremubirideā waja ĩgūsārē wajamoāgukumi. ¹⁹ Marĩpu magū i ūmuguere aarimĩ, masakare Marĩpuꝑare masĩmakū iribu. Irasirigu ĩgūsārē sĩāgori sīgū āārĩmĩ. ĩgūrē burenumerā gapu ĩgūrē gāāmebema. ĩgūsā ñerĩ iriri gapure buro gāāmema. Irasirirā boyorogue āārĩmerā, naĩñārōgue āārĩduarā irirosū āārĩma. Irasirigu Marĩpu ĩgūsārē wajamoāgukumi. ²⁰ Āārĩpererā ñerō irirā Marĩpu magūrē gāāmebema. Boyorogue āārĩduamerā irirosū āārĩma, gajirā ĩgūsā ñerō iririre masĩbirikōāburo, ārĩrā. ²¹ Marĩpuꝑare keoro irirā gapu ĩgū magūrē gāāmema. Boyorogue āārĩduarā irirosū āārĩma, gajirā ĩgūsā ōārĩrē irimakū ĩārā: “Marĩpu ĩgūsārē iritamumi”, āri masĩburo, ārĩrā, āri wereyupu Jesús.

Juan masakare wāiyerimasū Jesúyare weredeā

²² Puꝑu Jesús guare ĩgū buerārē Judea nikūgue siiuwāgāmi. Irogue eja, iro marā merā yoaweyariꝑoe āārĩ, ĩgūsārē wāiyerā iribu. ²³ Juāde

masakare Enón wāikuri makāgue wāiyeyupu. Enón, Salim wāikuri makā puo āārībú. Irogue dia wádiya āārībú. Irasirirā masaka ĩgū puogue wāiyedorerā waanañurā. ²⁴ Gajirā ĩgūrē peresu iriburi dupiyuro āārīyuro.

²⁵ Iripoere surāyeri Juan buerā sugū judío masakū merā ĩgūsā korerikuri merā guaseopuororiñurā. ²⁶ Puu Juan puogue waa, ĩgūrē āsū āri wereñurā:

—Buegu, dia Jordán wāikūdiya gaji koepugue mu merā āārīdi, guare mu weredi, dapagorare masakare wāiyegu iriami. Āārīpererā ĩgū puogue waarā iriama, āriñurā.

²⁷ ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Juan āriyupu:

—Sugū masakū Marīpu turari merā ōārīrē iriri, Marīpu ĩgūrē pídea āārā. ²⁸ Musā yu weredeare pébu. “Marīpu iriudi Cristo āārībea yu”, āribu. Yu Cristo āārībirikeremakū, Marīpu gapu Cristo aariburi dupiyuro yure ĩgūyare weredupiyudoregu iriumi. ²⁹ Āsū āārā. Sugū mojóshamakū, nomeō ĩgū merā āārīgō waakumo. ĩgū merāmu, mojóshamakū ĩāgū, ĩgū werenimakū pégu, buro usuyakumi. Irasirigu mojóshadi merāmu usuyaderosūta masaka Cristo merā waamakū ĩāgū, yude usuyari opataria. ³⁰ Masaka Cristore tuyaro gāamea. Yu gapure tuyaduúkōārō gāamea, āriyupu Juan.

Jesucristo umugasigue merā dijaridi āārīmi, āri werede

³¹ Irasū āri odo, Juan āsū ārinemoyupu doja:

—Umugasigue merā dijaridi āārīpererā nemorō masīgū āārīmi. Sugū masakū i umumu, i umumarē werenikumi. Umugasigue merā dijaridi gapu āārīpererā nemorō masīgū āārīmi. ³² ĩgū ĩādeare, ĩgū pédeare weremi. ĩgū irire werekeremakū, neō sugū ĩgū wererire buremubemi. ³³ ĩgū wererire buremurā gapu: “Marīpu diaye āārīrmarē ārikatori marīrō āriḡū āārīmi”, āri imuma. ³⁴ Marīpu Cristore ĩgū iriudire Ōāgū deyomarīgūrē opatarimakū iridi āārīmi. Irasirigu Cristo Marīpuya werenirē weremi. ³⁵ Marīpu ĩgū magū Cristore buro maīmi. Irasirigu ĩgūrē āārīpereri, āārīpererārē doregu āārīmakū iridi āārīmi. ³⁶ Marīpu magūrē buremurā umugasigue ĩgū merā perebiri okarire opama. ĩgū magūrē buremudhamera gapu iri okarire neō opabirikuma. Marīpu ĩgūsārē buro wajamoāgukumi, āriyupu Juan.

4

Jesús Samaria nikūmo merā werenídea

¹ Jesús buerā, Juan buerā nemorō wārā āārīrī kerere, Jesús, Juan nemorō masakare wāiyeri kerere, fariseo bumarā péñurā. ² ĩgūsā iri kerere pékeremakū, Jesús gapu ĩgū basi masakare wāiyebirimi. Gua ĩgū buerā gapu ĩgūsārē wāiyebu. ³ Fariseo bumarā iri kerere pédeare masīgū, Jesús Judea nikūgue āārādi, Galilea nikū gapu guare siiu, goedujáami.

⁴ Galileague goedujáagu, Samaria nikūgue tariwāgāmi. ⁵ Iro tariwāgāgū, iri nikūma makā Sicar wāikuri makāgue ejami. Iri makā, Jacob iripoeguemu ĩgū magū Josére sídea nikū puo āārībú. ⁶ Iroguere deko gobe Jacob iridea gobe āārībú. Jesús yoaro aaradi, garibore, iri gobe puo siñajā eja doami. Goeripoe ejaburi dupiyuro āārībú. ⁷⁻⁸ ĩgū irogue doaripoeta gua ĩgū buerā makāgue baari wajarirā waabu. Gua waadero puu, iri gobeguere sugo nomeō Samariumo deko wāgo ejayupo.

Igo irogue ejamakū ĩāgū, Jesús igore āriyupu:

—Yure deko tīāka!

⁹ Ĩgū irasū ārimakū pégo, ĩgūrē āriyupo:

—¿Nasirigu mu judío masakū āārīkeregū, yure Samariamorē: “Deko tīāka!” āri sērērī? āriyupo. Iripoere judío masaka Samaria marā merā neō gāmesuribirima. Irasirigo irasū āriyupo ĩgūrē.

¹⁰ Igo irasū ārimakū, Jesús āriyupu:

—Mu Marīpu masakare sīrīrē masīgō, yudere masīgō, yure: “Okari sīrī dekore sīka*!” āri sērēboakuyo. Mu sērēmakū, yu iri dekore sīboakuyo, āriyupu.

¹¹ Ĩgū irasū ārimakū, ĩgūrē āriyupo doja:

—Mu deko āiburi sorore opabea, i gobe ūkūāgorāa. ¿Noogue mu i okari sīrī deko bokagukuri? ¹² Iripoegue marī űekū Jacob i gobema dekore iirīdi āārīmī. Ĩgū pūrā, ĩgūyarā eforāde iirīnerā āārīmā. Ĩgū marīrē i gobere pīdi āārīmī. ¿Mu gapu ĩgū nemorō masīgū āārīrī? āriyupo.

¹³ Jesús igore yujuyupu:

—Āārīpererā i gobema deko iirīrā, dupaturi űemesiburi oparākuma.

¹⁴ Yu sīburi gapure iirīrā, neō űemesiburi opabirikuma. Ĩgūsārē ĩgūsāya yujupūrārīguere deko ūmayoro irirosū āārīrokoa. Irasirirā i merā perebiri okari oparākuma, āriyupu.

¹⁵ Ĩgū irasū ārimakū pégo, ĩgūrē āriyupo:

—Iri dekore sīka yure! Mu yure sīmakū, yu neō dupaturi űemesiburi opabirioa. Irasū āārīmakū, i gobeguere neō dupaturi deko wāgo aaribirioa pama, āriyupo.

¹⁶ Jesús igore āriyupu:

—Mu marāpūre siuugo waaka! Ĩgūrē siiu, oōgue ĩgū merā dupaturi aarika! āriyupu.

¹⁷ Igo ĩgūrē yujuyupu:

—Yu, marāpu marīgō āārā.

Jesús igore āriyupu:

—Mu yure: “Marāpu marīgō āārā”, ārīgō, diayeta yujua. ¹⁸ Mu su mojomarā ūma merā marāpukusiadibū. Dapagora mu merā āārīgū mu marāpu diaye āārībemi, mu ĩgūrē neō mojosuabiribū. Irasiriro mu yujuri diayeta āārā.

¹⁹ Ĩgū irasū ārimakū pégo, āriyupo:

—“Mu Marīpūya kerere weredupiyurimasū āārīkoa”, āri gūñāa yu.

²⁰ Gūa űekūsāmarā Samaria marā sigū ūtāūgue Marīpūre būremunerā āārīmā. Musā judío masaka gapu guare: “Jerusalēgue Marīpūre būremurō āārā. Irogue Marīpūre būremurā waaka!” ārā guare musā, āriyupo.

²¹ Igo irasū ārimakū pégu, Jesús āsū āriyupu:

—Yu werenīrīrē péka! Pūrgue musā i ūtāūguere, Jerusalēguedere Marīpūre būremurā waabirikoa. Musā irasiriburo mérōgā dūyāa.

²² Musā Samaria marā musā būremugūrē masībea. Gūa judío masaka gapu gūa būremugūrē oārō masīa. Ĩgū masakare taubu judío

* **4:10** Jn 11.25: Jesús ārīmi: —Yu boanerārē masāmakū irigu, ĩgūsārē okari sigū āārā. Yure būremugū boadīgue āārīkeregū, okagukumi. Jn 14.6: Jesús ārīmi: —Yu dita Yūpu pūrogue waarī maa irirosū āārā. Yu diayema āārīrīrē masakare masīmakū irigu, ĩgūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Yūpu pūrogue waarākuma.

masaku āārīmi. ²³ Marīpure diayeta buremurā ĩgūsāya yujupūrārīgue buremurākuma. Marīpu ĩgūrē buremurārē āsūta buremurō gāāmemi. ĩgūrē āsū buremuripoe ejaro, dapagorare ejasiāa. ²⁴ Marīpu deyomarīgū āārīmi. Irasirīgū ĩgūrē buremurāya yujupūrārīgue āārīmi. Irasirirā ĩgūsāya yujupūrārīgue diayeta ĩgūrē buremurō gāāmea ĩgūsārē, āriyupu.

²⁵ ĩgū irasū āārmakū, ĩgūrē āriyupo:

—Yu masīa. Mesías, Marīpu iriudi Cristo aarigukumi. ĩgū aarigú, marīrē āārīpererire weregukumi, āriyupo.

²⁶ Igo irasū āārmakū pégu, āsū āri deyoromuyupu:

—Yu mu merā werenīgū Marīpu iriudita āārā, āriyupu Jesús.

²⁷ ĩgūsā irasū weretamuripoe gua baari wajarirā ejanerā Jesús purogue goedujababu. ĩgū sugo nomeō Samariamo merā werenimakū ĩārā, ĩagukakōābu. ĩgūrē neō: “¿Ñeéonorē gāāmeari? o ¿ñeéonomarē igo merā wereniari?” āri sērēñabiribu Jesúre.

²⁸ Puru nomeō igo deko wārisorore irota bēodobokōā, makāgue waakōāmo. Iroque ejago, masakare wereyupo:

²⁹ —Nāka, musāde ĩārā aarika! Sōō sugu ūmūu āārāmi. ĩgū āārīpereri yu irideare masīpeokōāmi, irire werepeokōāmi yare. ¿ĩgū Cristo, Marīpu iriudi āārīkuri? āriyupo igoya makā marārē.

³⁰ Igo irasū āārmakū pérā, Jesús purogue ĩgūrē ĩārā waañurā. ³¹ ĩgūsā ĩgū puro aariburi dupiyuro gua ĩgūrē āribu:

—Buegu, gua murē āāriadea baarire baaka! āri sīadibu.

³² Jesús gapu gare āārīmi:

—Yu baari opāa, irire musā masībea.

³³ ĩgū irasū āārmakū pérā, gua basi āsū āri gāme sērēñapuroribu:

—¿Gajipoe irirā gajirā ĩgūrē baari ejoyuri? āribu.

³⁴ Jesús gapu gare āārīmi:

—Yure iriudi gāāmerirē irigu, ĩgū yure moādoredeare iriyuwarikugu, baayapigu irirosū āārā. ³⁵ Musā āsū ārā: “Wapikarā abe duyāa, ĩgūsā otedea dukā sīburo”. Yu gapu musārē āsū ārā: “ĩgūsā otederore ĩāka! Dukā borerire searipoe ejasiāa”. ³⁶ Sugu otedea dukare searimasū ĩgū moādea wajare wajatami. Marīpuya werenirirē weregu ĩgū irirosū āārīmi. ĩgū wererire pérā, yure buremuma. Irasirirā ūmugasigue perebiri okarire oparākuma. ĩgūsā, ĩgū otedea dukā seari irirosū āārīma. Irasirirā oterimasū, ĩgū otedea dukare searimasū irirosū āārīrā, usuyama, masaka yure buremumakū ĩārā. ³⁷ Masaka āsū āri werewakuma: “Sugu masakū otekumi. Puru gajigu i otedea dukare seakumi”, ārikuma. ĩgūsā irasū āri werewadea diayeta āārā. ³⁸ Iripogue Marīpuya werenirirē weredupiyunerā oterimasā irirosū āārīnerā āārīmá. Dapagora yu musārē iriua. Musā ĩgūsā iripogue otedea dukare searimasā irirosū āārā. Irasirirā ĩgūsā moādea wajare musā wajatarā irirosū āārā. ĩgūsā moāderogere moāwekabejarā irirosū irirā yāa, āārīmi Jesús.

³⁹ Samariamo makāgue ejadero puru: “Sōō āārādi āārīpereri yu irideare masīpeokōāmi”, āārmakū pérā, wārā iri makā marā Jesúre buremuñurā.

⁴⁰ Irasirirā Jesús puro aarirā, ĩgūrē: “Gua merā dujaka!” āri sērēma. ĩgūsā irasū āārmakū pégu, Jesús ĩgūsā merā penu dujami. ⁴¹ ĩgū wererire pérā, gajirāde wārā ĩgūrē buremuma. ⁴² Irasirirā nomeōrē āārīma:

—Gua mu wereadea ditare pérã, Jesúre buremuadabu. Dapagora tamerãre gua basi igũ wererire pésiã, igũre buremua. Gua masiã. Igũ di-ayeta Maripu iriudi, i umu marãre peamegue waabonerãre taugu aãrĩmi, aãrĩma.

Jesús Galilea nikũ marã opu dokamu magũre taudea

⁴³ Jesús penu Samariague aãrãdi, Galilea nikũgue waami. ⁴⁴ Iro dupiyuro Jesús asũ arĩdi aãrĩmi: “Maripuya kerere weredupiyugure igũya nikũ marã igũre buremubema”, arĩdi aãrĩmi. ⁴⁵ Galileague ejamakũ, iro marã igũre òarõ bokatĩrĩneãma. Iro dupiyuro igũsãde Jerusalẽgue pascua bosenu iãrã ejanerã aãrĩmã. Irasirirã aãrĩpereri Jesús iroque irideare iãnerã aãrĩmã.

⁴⁶ Jesús Galileague ejadero puru, Canã wãikuri makãgue igũ dekoreta igui deko iridea makãgue goemi. Iri makãguere sugu Galilea marã opu dokamu aãrĩmi. Igũ magũ Capernaum wãikuri makãgue aãrĩgũ, pũrĩrikugu iriyuru. ⁴⁷ Irasirigu opu dokamu, Jesús Judeague aãrãdi igũ Galileague ejari kerere pẽgu, Jesús puro aarimi. Asũ arĩ sërẽmi igũre:

—Yu magũ boabu iriami. Igũre taubosagu aarika! arĩmi.

⁴⁸ Igũ irasũ arĩmakũ pẽgu, Jesús arĩmi:

—Maripu turari merã yu iri imurĩre iãbirikererã, neõ yure buremubea musã, arĩmi.

⁴⁹ Opu dokamu gapu Jesúre arĩmi:

—Gua Opu, yu magũ boaburo dupiyuro aarika!

⁵⁰ Jesús igũre arĩmi:

—Muya wiigüe dujãaka! Mu magũ okagukumi, arĩmi.

Opu dokamu, igũ irasũ arĩrĩre pẽgu, buremurĩ merã igũya wiigüe dujãakõãmi. ⁵¹ Igũya wiigüe ejawãgãrĩripoe igũre moãboerã bokatĩrĩ wereñurã:

—Mu magũ okami, arĩñurã.

⁵² Igũsã irire arĩmakũ pẽgu: “¿Naãsũ aãrĩmakũ òarĩ?” arĩ sërẽñayuru. Igũsã igũre arĩñurã:

—Ñamika goeripoe purugãta nimakuri tariabu igũre, arĩñurã.

⁵³ Irasũ arĩmakũ pẽgu, igũ pagu arĩyuru: “Jesús yure: ‘Mu magũ okagukumi’, arĩ wereripoeta nimakuri tariakuyo”, arĩyuru. Irasirigu, aãrĩpererã igũya wii marã merã Jesúre buremuyuru.

⁵⁴ Jesús Judea aãrãdi dupaturi Galileague ejadero puru, opu dokamu magũre igũ tauadea merã Canã wãikuri makãgue pea Maripu turari merã iri imumi.

5

Jesús dupu bñadire taudea

¹ Puru Jesús Jerusalẽgue judío masaka bosenu iãgũ waami. ² Iri makã turo sãrĩrõgue su makãpuro “Oveja” wãikuri makãpuro puro wãri gobe deko gobe igũsã iridea gobe aãrĩbã. Iri gobe hebreo ya merã “Betzata” wãikubu. Iri gobe tãroguere su mojõma taridupabu tiiãna marĩrĩ aãrĩbã. ³⁻⁴ Iri taridupabugue wãrã masaka pũrĩrikurã oyama. Koye iãmerã, waamasimerã, guburi buasũnerã aãrĩmã. Gajipoere Maripure were-boegũ iri gobegue dijajayuru. Iroque dijajagu, dekore gãmeñamakũ irinayuru. Igũ irasiriadero puru, iri gobegue buañajãpurooriguno igũ sĩrĩrĩre tarisũnayuru. Irasirirã deko gãmeñaburire yurã iroque oyama.

⁵ Irogue sugu dupu buadi oyami. Igũ treinta y ocho bojorigora pũrĩrikũgu ããriyupu. ⁶ Jesús iri gobe turo tariwãgãgũ, ñi buadi oyagure ñãmi. “Yoaripoe pũrĩrikũgu ããrĩmi”, ãrĩ masikõãmi. Irasirigu igũrẽ ãsũ ãrĩ sërẽñami:

—¿Mũ pũrĩrikũre taumakũ gããmerĩ? ãrĩmi.

⁷ Igũ Jesúre yujumi:

—Yũ Opũ, sugu yũre iritamugũ neõ mámi. Deko gãmeñamakũ, yũ iri gobe ñajãduamakũ, gajirã yũ dupiyuro ñajãpũrorinama, ãrĩmi.

⁸ Jesús igũrẽ ãrĩmi:

—Wãgãnuãgãka! Mũ oyarore ãñaka! ãrĩmi.

⁹ Irasũ ãrĩmakũta, igũ pũrĩrikũri taribu. Irasirigu wãgãnuãgã, igũ oyarore tuútũrã, ãñakõãmi. Jesús igũrẽ tauadeanu judío masaka siñajãrĩnu* ããrĩbũ.

¹⁰ Irasirirã judío masaka oparã Jesús tausũadi igũ oyarore ãñãmakũ ñãrã, igũrẽ ãrĩñũrã:

—Dapagã marĩ siñajãrĩnu ããrã. Mũ oyarore kõãgũ, marĩ dorerire tarinũgãgũ yãa, ãrĩñũrã.

¹¹ Igũ Igũsãrẽ yujuyupu:

—Yũre tauadi: “Mũ oyarore ãñaka!” ãrãmi.

¹² Igũ irasũ ãrĩmakũ pérã, igũrẽ ãsũ ãrĩ sërẽñañũrã:

—Irire mũrẽ irasũ ãrãdi, ¿noãno ããrãrĩ?

¹³ Jesús buadire tauadero pũru, iro ããrĩrã masaka wãrã watopegue waakõãmi. Irasirigu buadi ããrãdi igũrẽ tauadire: “Igũta ããrĩmi”, ãrĩ masĩbiriypũ. ¹⁴ Pũru Jesús Marĩpũya wiigue igũrẽ bokajagu, ãrĩmi:

—Pemasĩka! Dapagorare mũ pũrĩrikũri marĩgũ ããrã. Irasirigu ñerĩrẽ irinemobirikõãka! Dupaturi ñerĩrẽ irigu, mũ pũrĩrikũdero nemorõ ñerõ tarigukoa, ãrĩmi.

¹⁵ Igũ irasũ ãrãdero pũru, buadi ããrãdi judío masaka oparã pũrogue waa, igũsãrẽ wereyupu:

—Yũre tauadi Jesús wãikũgu ããrĩmi, ãrĩyupu.

¹⁶ Irire pérã, judío masaka oparã Igũsã siñajãrĩnu ããrĩmakũ Jesús buadire tauadea waja igũrẽ ñerõ iripũrori, wẽjẽduadiñũrã.

¹⁷ Igũsã igũrẽ ñerõ iridũamakũ ñãgũ, Jesús igũsãrẽ ãrĩmi:

—Yũpu piriro marĩrõ moãgũ yãmi. Yũde moãa, ãrĩmi.

¹⁸ Igũ irire ãrĩmakũ pérã, judío masaka oparã dupiyuro igũrẽ wẽjẽduadero nemorõ wẽjẽduadiñũrã. Igũsã siñajãrĩnu ããrĩmakũ buadire igũ tauadea waja, igũ Marĩpũre: “Yũpu”, ãrĩrĩ waja igũrẽ irasũ wẽjẽduadiñũrã. “Igũ: ‘Yũpu’, ãrĩgũ, igũ basi: ‘Yũ Marĩpũ suro merã ããrã’, ãrĩgũ yãmi”, ãrĩ gũñañũrã.

Jesús igũ Pagũ igũrẽ dorerosũta igũ iririre weredea

¹⁹ Irasirigu Jesús igũsãrẽ ãsũ ãrĩ weremi:

—Diyeta mũsãrẽ werea. Yũ Marĩpũ magũ yũ gããmerõ neõ iribe. Yũpu iririre ñãgũ, iri ditare yãa. ²⁰ Yũpu yũre igũ magũrẽ maĩmi. Irasirigu ããrĩpereri igũ iririre yũre ñmumi. I dapagorare igũ turari merã yũ iridea nemorõ gajire yũre iridoregũkumi. Igũ turari merã irire yũ iri ñmumakũ ñãrã, ñãgũkarãkoa mũsã. ²¹ Yũpu boanerãrẽ masũ, okari sĩrõsũta yũde yũ okari sĩduarãrẽ sigukoa. ²² Yũpu masaka ñerõ iridea waja igũsãrẽ wajamoãbemi. Yũ gapũre ããrĩpereri igũ turarire pími, igũsãrẽ wajamoãbure.

* 5:9 Judío masaka siñajãrĩnu, sábado ããrã.

²³ Āārīpererā Īgūrē būremurōsūta yudere būremuburo, ārīgū, yure irasiridoremi. Yure Īgū magūrē būremumerā Yurūdere būremubema. Īgū yure iriudi āārīmi.

²⁴ 'Diayeta mūsārē werea. Yu werenírīrē pérā, yure iriudire būremurā, ūmugasigue Yurū merā perebiri okari opama. Wajamoāsūbirikuma. Īgūsā perebiri peamegue waabonerā tarisiana. ²⁵ Diayeta mūsārē werea. Peamegue waabonerā yu Marīpu magū werenímakū péripoe dapagorare ejasiáa. Yu wererire pérā, yure būremurā Marīpu merā okarākuma. ²⁶ Yurū masakare okari sīgū āārīmi. Irasirigu yu Īgū magūrē Īgū irirosūta Īgūsārē okari sīmakū yámi. ²⁷ Yu āārīpererā tīgū āārā. Irasirigu Yurū yure masaka űerō iridea waja Īgūsārē wajamoāadoremi. ²⁸ Mūsā ire pérā, pégukabirikōāka! Sunū boanerā āārīpererā yu werenímakū pérākuma. ²⁹ Īgūsā, yu werenímakū pérā, masāgoberigue āārīnerā masā, wiripereakōārākuma. Ōārīrē irinerā masārākuma, ūmugasigue perebiri okari opamurā. űerī irinerā gapu masārākuma, perebiri peamegue wajamoāsūmurā.

Jesús Īgūyamarē werenemodea

³⁰ 'Yu gāāmerō neō irimasībea. Yurū yure iriudi gāāmerīrē, Īgū yure masakare wajamoādorerosūta yáa. Irasirigu Īgūsārē wajamoāgū diayeta yáa. ³¹ Yu basi: "Yu Marīpu magū Īgū iriudi āārā", ārī weremakū: "Mu werenírī neō diaye āārībea", ārībukoa mūsā. ³² Gajigu āārīmi yaamarē weregu. Īgū Yurū āārīmi. Īgū yaamarē wereri diayeta āārā. Irire yu ōārō masā. ³³ Mūsā gajirārē Juārē masakare wāyerimasūrē yaamarē sērēñadorerā iriubu. Īgūde yaamarē diayeta weremi. ³⁴ Yu gapu sugu masakare yure: "Marīpu iriudi āārīmī", ārī werebure neō āmabea. Irasū āmabirikeregu, Juan yaamarē weredeare: "Diayeta āārā", ārī werea, mūsā yure būremu, peamegue waabirikōāburo, ārīgū. ³⁵ Juan mūsārē sīāgodiru irirosū āārīmī. Īgū wereri sīāgodiru ājūgoro irirosū āārībú. Īgū wererire pérā, yoaweyaripoe mūsā usuyadibu. ³⁶ Juan weredeare nemorō yu iriri merā yu āārīrikurire masīsūa. Yurū turarī merā Īgū yure iriyuwarikūderedeare irigu yáa. I merā yure Īgū iriudi āārīrīrē masīsūa. ³⁷ Yurū yure iriudi, yaamarē ōārō weremi. Īgū irasū werekeremakū, Īgū werenírīrē mūsā neō pébea. Īgū deyorire neō iābea. ³⁸ Yure Yurū iriudire mūsā neō būremubea. Irasirirā Īgūya kerere neō péduripíbea. ³⁹ Yurūya werenírī gojadea pūrē mūsā ōārō bueníkōāa. "Guā i pūrē buerā, Marīpu merā perebiri okarire bokarākoa", ārī gūñāa mūsā. Iri pūguere yaamarēta gojasūdero āārībú. ⁴⁰ Iri pūguere yaamarē irasū gojasūkeremakū, mūsā gapu yure gāāmebea. Irasirirā i okari yu sīrīrē opabiriko.

⁴¹ 'Masakare yaamarē ōārō werenímurārē āmabea. ⁴² Yu mūsā masaka āārīrikurire masīa. Mūsā Marīpure maīrā meta āārā. ⁴³ Yurū gāāmerōsūta yu aarikeremakū, mūsā yure gāāmebea. Gajigu gapu Īgū basi Īgū gāāmerō aarimakū, mūsā Īgūrē gāāmerākoa. ⁴⁴ ¿Nasirirā yure būremubukuri mūsā? Mūsā basi: "Ōārō yáa", ārī gāme werenírīrē gāāmea. Marīpu sugu āārīgú mūsārē: "Ōārō yáa", ārī werenírī gapure gāāmebea. ⁴⁵ Mūsā yure gāāmebiri waja: "Īgū Paguguere guare weresāgukumi", ārī gūñabirikōāka! "Moisés dorerire irirā, Marīpu merā ōārō āārīrākoa", ārī gūñakeremakū, Moisés gapu mūsārē weresāgukumi. ⁴⁶ Moisés Īgū gojadea pūgue yaamarē gojadi āārīmī. Irasirirā Īgū gojadeare būremurā, yudere būremuboayo

musā. ⁴⁷ Moisés gojadeare musā burenumerā, ¿nasirirā ya wereri gapure buremubukuri? ārīmi Jesús.

6

Jesús cinco mil āmarē baari ejodea

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Jesús Jerusalēgue dapa buadire taudero puru, gna ĩgū buerā ĩgū merā Galilea wāikuri ditaru gaji koepugue taribujabu. Iri ditaruta “Tiberias” wāikubu. ² Masaka Jesús ĩgū turari merā pūrīkurārē taumakū ĩāsīā, wārā ĩgarē tuyaama. ³ Ditaru gaji koepugue ĩgū ejadero puru, gna merā ūtāugue mūrīa, doami. ⁴ Irinu judío masaka bosenu, pascuā bosenu ejaburo mēroḡgā duyabu. ⁵ Jesús wārā masaka ĩgū puro aarimakū ĩāgū, Felipe seērēñami:

—¿Noogue marī ĩsā masaka āārīpererā baaburire wajarirākuri? ārīmi.

⁶ Jesús ĩgū basi ĩgū iriburire masīkeregu: “Felipe yare, ¿naāsū yujugukuri?” ārīgā, irasū ārīmi. ⁷ Felipe ĩgarē yujumi:

—Marī dosciento nurī moādea waja wajataropa pā duparu wajari, masakare marī guerekakū, neō ejabirikoā, ārīmi.

⁸ ĩgū irasū ārīmakū pégu, gna merām Andrés, Simón Pedro pagumu Jesúre ārīmi:

⁹ —Ōō ĩi majīgū su mojōma pā duparu, pērā waaí opami. Masaka gapu wārāgora āārīma. Irasiriro ĩgūsārē baari neō ejabirikoā.

¹⁰ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Jesús guare ĩgū buerārē ārīmi:

—Masakare āārīpererārē doadoreka! ārīmi.

Iro oārō tākuro āārībú. Irasirirā iri weka doama. Ūma ditare keomakū, cinco mil gora āārīmá. ¹¹ ĩgūsā eja doaperemakū ĩāgū, Jesús pā duparure āi, Marīpura: “Ōāa”, āri, usuyari sīmi. Irasiri odo, guare āārīpererā iro doarārē irire gueredoremi. Waaídere gueredoremi. Irasirirā āārīpererārē ĩgūsā baaduaropa guereyobu. ¹² ĩgūsā yapimakū ĩāgū, Jesús guare ĩgū buerārē ārīmi:

—ĩgūsā baaduáarire seaka! Ubugorata kōmobukoā, ārīmi.

¹³ Su mojōma pā duparure masaka baaduáadeare seasārā, pe mojōma pere su gubu peru pērebejari puuirigora ūtudobobu. ¹⁴ Masaka Jesús Marīpu turari merā ĩgūsārē baari sīmakū ĩārā, āsū ārīma:

—Diayeta āārā. “Īi Marīpura kerere weredupiyurimasū i ūmugue aaribu āārāyupu”, ĩgūsā ārīdita āārīmi.

¹⁵ Irasirirā Jesúre turaro merā āia, ĩgūsā Opu āārībure sóoduarā iri-adima. ĩgū gapu irire masīkōāmi. Irasirigu dupaturi suguta ūtāugue mūrīākōāmi.

Jesús deko weka waadea

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Naītīāwāgāriripoe āārīmakū, gna ĩgū buerā ditarugue buabu. ¹⁷ Buaja, doódirugue űajāa, Capernaugue taribujapuroribu. Naītīārōgue iribu. Jesús gna purogue ejabirimi dapa. ¹⁸ Gna taribujamakū, mirū buro wējāpuwāgāribu. Pagari makūrī wāgābu. ¹⁹ Su mojōma kilómetro gna waadero puru, guayaru puro Jesús deko wekague aarimakū ĩābu. ĩgū irasū aarimakū ĩārā, buro güibu. ²⁰ Jesús gapu guare ārīmi:

—Yuta āārā. Güimerāta!

²¹ Īgū irasū ārimakū pérā, gua ĩgūrē ōārō bokatīrī ñajādorebu. Īgū ñajādero puru, mata gua waaderogueere ejabu.

Masaka Jesúre āmadea

²² Gajinu gapu masaka ditaru gaji koepugue dujanerā iri ñamirē guayaru suru dujadiru merā gua taribujamakū, Jesús gua merā waabirideadere masĩnurā. ²³ Irogue ĩgūsā āārĩpoere gaji doóriduparu Tiberias wāikuri makāgue āārādea duparu, Jesús Marĩpue: “Ōāa”, ārī, usayari sī, masakare baari gueredero puroweyague ejayuro. ²⁴ Irasirirā Jesús, gua ĩgū buerā marĩmakū ĩārā, iri doóriduparugue ñajāa, Capernaugue taribujañurā Jesúre āmarā waarā.

Jesús pā irirosū ĩgū āārĩmarē weredea

²⁵ Ditarure taribuja, Jesúre bokajarā, ĩgūrē sērēñama:

—Buegu, ¿naásū āārĩmakū ōōguere aarari mu? ārĩma.

²⁶ Jesús ĩgūsārē ārĩmi:

—Diayeta musārē werea. Yu Marĩpu turari merā iri ĩmurĩrē ĩākererā, ĩgū iriudi yu āārĩrĩrē buremubea. Irasirirā, yu musārē ejodeare baayapinerā dita āārĩsīā, yure āmāa. ²⁷ Musā baari pereburi gapu ditare wajatamurā, moābirikōāka! Gaji baari yu āārĩpererā tĩgū sĩburi gapure āmaka! Iri baarire āmarā, Marĩpu merā perebiri okari oparākoa. Yupu yure irire musārē sīdoregu āārĩmi. ĩgū iriudi yu āārĩrĩrē musārē ĩmusiami, ārĩmi.

²⁸ ĩgū irasū ārimakū pérā, ĩgūrē sērēñama:

—¿Nasirirākuri Marĩpu iridorerire ōārō iriyuwarikamurā?

²⁹ Jesús ĩgūsārē yujumi:

—Marĩpu musārē iridoreri āsū āārā. Yure ĩgū iriudire buremudoremi, ārĩmi.

³⁰ ĩgū irasū ārimakū pérā, ĩgūrē ārĩma:

—Guare murē buremudoregu, ¿ñeéonorē mu turari merā iri ĩmugukuri? ¿Naásūperire iri ĩmugukuri? ³¹ Masaka marĩrōgue marĩ ñekūsāmarā manā wāikurire baanerā āārĩmā. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ārĩderosũta ũmugasima baarire ĩgūsārē sīdi āārĩmĩ, ārĩma Jesúre.

³² ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús ĩgūsārē ārĩmi:

—Diayeta musārē werea. Moisés ũmugasima baarire musārē sĩbiridi āārĩmĩ. Yupu baari ũmugasima, diayemarē musārē sĩgū āārĩmi. ³³ Yu ũmugasigue āārĩdi Marĩpu iriudi, ĩgū baari irirosū āārĩgū, i ũmu marārē okari sĩgū āārā, ārĩmi.

³⁴ ĩgū irasū ārimakū pérā, ĩgūrē ārĩma:

—Gua Opu, iri baarire guare sĩnĩkōāka!

³⁵ Jesús ĩgūsārē ārĩmi:

—Yu okarire sĩgū, baari irirosū āārĩgū āārā. Yure tũyagu, neō ũaboabi irirosū āārĩgukumi. Yure buremugū, neō ñemesibubi irirosū āārĩgukumi.

³⁶ Dupiyuro yu musārē ārĩderosũta, musā gapu yure ĩākererā, buremubea dapa. ³⁷ Āārĩpererā Yupu yure sĩnerā yure tũyarākuma. ĩgūsārē yu neō béobirikoa. ³⁸ ũmugasigue āārĩdi yu gāāmerĩrē irigu aarigú meta iribu. Yure iriudi gāāmerĩ gapure irigu aaribú. ³⁹ Yure iriudi āsū gāāmemi. ĩgū yure sĩnerārē neō sugure yu dedeubirimakū gāāmemi. I ũmu pere-makū, yu ĩgūsārē masumakū gāāmemi. ⁴⁰ Yupu yure iriudi āārĩpererā yure ĩgū magūrē ĩārā, yure buremurā ĩgū merā perebiri okarire opamakū gāāmemi. Irasirigu i ũmu peremakū, ĩgūsārē masũgukoa, ārĩmi Jesús.

41 Jesús: “Yᵃ ᵁmugasigue merā dijaridea baari irirosū āārīgú āārā”, ārīrērē pérā, judío masaka oparā ĩgūrē werewᵃama. 42 Āsū ārīma:

—¿Ī Jesús, José magū āārīberi? Marī ĩgū pagᵃ, ĩgū pagore masīa. ¿Nasirigu ĩgū: “ᵁmugasigue āārīdi dijaribu”, ārīrī?

43 ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús āsū ārī yᵃjumi:

—Musā yᵃre werewᵃarire pirika! 44 Neō sugᵃ ĩgū gāamerō yᵃre tᵃyabirikumi. Yᵃpᵃ gapᵃ yᵃre iriudi masaka yᵃre bᵃremumakū irigu āārīmi. I ᵁmᵃ peremakū, yᵃre bᵃremurārē masūgᵃkoa. 45 Marīpᵃya kerere weredupiyunerā āsū ārī gojanerā āārīmá: “Marīpᵃ āārīpererārē buegᵃkumi”. Irasirirā āārīpererā Yᵃpᵃya buerire pé bᵃremurā, ĩgūyᵃre masīrā yᵃre tᵃyarākuma.

46 Neō sugᵃ masakᵃ Yᵃpᵃre ĩāgū mámi. Yᵃ sugᵃta ĩgū merā āārīdi ĩgūrē masīa. 47 Diayeta musārē werea. Yᵃre bᵃremugū Yᵃpᵃ merā p rebiri okari opami. 48 Yᵃ baari irirosū āārīgú okari sīgū āārā. 49 Musā ñekūsāmarā masaka marīrōgue manārē baanerā āārīmá. Irire baakererā, boanerā āārīmá. 50 Yᵃ ᵁmugasigue merā dijaridea baari gapᵃre werea. Irire baagᵃ, neō boabirikumi. 51 Yᵃ ᵁmugasigue merā dijaridea baari okari sīrī irirosū āārīgú yᵃta āārā. I baarire baagᵃ, Yᵃpᵃ merā okanīgᵃkumi. I baari yᵃ sīrī, yᵃa dᵃpᵃ āārā. I ᵁmᵃ marā Yᵃpᵃ merā okaníkōāburo, ārīgū, yᵃa dᵃpᵃre sīgᵃkoa, ārīmi Jesús.

52 ĩgū irasū ārīmakū pérā, judío masaka oparā ĩgūsā basi gāme guaseo, āsū ārīma:

—¿Nasirigu marīrē ĩgūyᵃ dᵃpᵃre baadoregᵃ sībukuri?

53 ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Yᵃ āārīpererā tīgū āārā. Musā yᵃa dᵃpᵃre baamerā, yᵃa díre iirimerā okari opabea. 54 Yᵃa dᵃpᵃre baagᵃ, yᵃa díre iirigu, Yᵃpᵃ merā p rebiri okari opami. I ᵁmᵃ peremakū, ĩgūrē masūgᵃkoa. 55 Yᵃa dᵃpᵃ diayema baari āārā. Yᵃa dí diayema iiríri āārā. 56 Yᵃa dᵃpᵃre baagᵃ, yᵃa díre iirigu yᵃ merā ōārō āārīmi. Yᵃde ĩgū merā ōārō āārā. 57 Yᵃpᵃ yᵃre iriudi okanīgū āārīmi. ĩgū okanīgū āārīsīā, yᵃdere okanímakū yámi. Irasirigu yᵃre baagᵃre yᵃ irirosū okanímakū irigᵃkoa. 58 Yᵃ irire ārīgū, ᵁmugasigue merā dijaridea baarire werea. I baari, maná musā ñekūsāmarā baadea irirosū āārībea. ĩgūsā irire baakererā, boanerā āārīmá. ᵁmugasigue merā dijaridea baari gapᵃre baagᵃno, okaníkōāgᵃkumi, ārīmi Jesús.

59 Jesús Capernaugue judío masaka nerērī wiigue buegᵃ, irire weremi.

Jesús werenírērē pérā p rebiri okari opaburire weredeá

60 ĩgū irasū ārī buemakū pérā, wárā Jesúre tᵃyarā āsū ārī gāme wereníma ĩgūsā basi:

—ĩgū wereri marī pémakū, diasagorāa. ¿Noā ire bokatīubukuri? ārīma.

61 ĩgūsā werenírērē Jesús pékōāmi. Irasirigu ĩgūsārē sērēñami:

—¿Yᵃ wererire pédᵃabirikuri? 62 Yᵃ āārīpererā tīgū yᵃ āārīderogue mᵃrīāmakū ĩārā, ¿naásū gūñabukuri mᵃsā? 63 Ōāgū deyomarīgū masakare okarire sīmi. ĩgūsāyᵃ dᵃpᵃ gapᵃ ĩgūsārē okamakū irimasīña máa. Yᵃ wererire pérā Ōāgū deyomarīgū okari sīrīrē opama. 64 Irasū āārīkeremakū, gajirā mᵃsā merāmarā gapᵃ yᵃre bᵃremubema dapa, ārīmi Jesús.

Neōgoraguere ĩgūrē bᵃremumerā āārīmurārē, irasū āārīmakū ĩgūrē wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubure masīsiayᵃpᵃ. 65 Āsū ārīmi:

—Āsū ārī wereabu musārē. Neō sugu ĩgū gāamerō yure tɔyabirikumi. Yuru, yure buremumakū irigu āārīmi. ĩgū irasiribirimakū, neō sugano yure buremubiribukumi, ārīmi Jesús.

⁶⁶ ĩgū irasū ārīrīrē pérā, wárā Jesúre tɔyanerā neō tɔyanemobirima.

⁶⁷ ĩgūsā irasirimakū ĩāgū, Jesús guare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgū buerārē sērēñami:

—¿Musāde yure tɔyaduúrā yári? ārīmi.

⁶⁸ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Simón Pedro ĩgūrē yujami:

—Gua Opu, ¿noārē gua tɔyabukuri? Mu wereri, guare Marīpu merā peregiri okari opamakū yáa. ⁶⁹ Gua mūrē buremusiáa. Gua ire masisiáa. Mu ōāgū, Marīpu iriudi āārā, ārīmi.

⁷⁰ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Jesús guare ārīmi:

—Yu musārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarārē beyebu. Yu irasirikeremakū, sugu musā merā āārīgú wātīyagu āārīmi.

⁷¹ Jesús irasū ārīgū, Judare Simón Iscariote magūrē ārīgū iriyupu. Judas pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā gua merā āārīkeregu, Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu āārīmí.

7

Jesús pagupūrā ĩgūrē buremudɔabiridea

¹ Jesús masakare irire buedero puru, Galilea nikūgue naagū waami. Judío masaka oparā ĩgūrē wējēduarire masīgū, Judea nikūguere āārīduabirimi. ² Iripoere judío masaka ñekūsāmarā masaka marīrōgue āārīrā, wiirigā irideare gūñarī bosenu ejaburo dupiyuro āārībú.

³ Irasirirā Jesús pagupūrā ĩgūrē ārīma:

—Ōōrē dujabita, Judeague bosenūrē ĩāgū waaka! Irasirirā iroque mu buerā mu turari merā iri ĩmurīrē ĩārākuma. ⁴ Masaka mūrē masīmakū gāāmegū, mu turari merā iri ĩmurīrē āārīpererā ĩūrō iri ĩmugū waaka! ĩgūsā ĩāberogue iribirikōāka! ārīma.

⁵ ĩgū pagupūrā āārīkererā, Jesúre buremubirima. ⁶ Irasirigu Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—Masaka ĩgūsā yure masīburo dɔyakōāa dapa. Musārē iri bosenūrē ĩārā waadɔamakū ōāgoráa. ⁷ I ũmu marā musārē ĩāturibema. Yu gapure ĩgūsā ñerō irideare yu weremakū ĩāturima. ⁸ Musā bosenūrē ĩārā waaka! Yure yu waaburo dɔyakoāa dapa. Irasirigu iri bosenūrē ĩāgū waabea dapa, ārīmi Jesús.

⁹ ĩgū irire ārādero puru, Galileague dujami.

Jesús ĩgūsā wiirigā iriri bosenūrē ĩāgū waadea

¹⁰ ĩgū pagupūrā bosenūrē ĩārā waadero puru, Jesúde masaka ĩmurō marīrō waami, ĩgūsā ĩgū waarire masībirikōāburo, ārīgū. ¹¹ Iri bosenūrē judío masaka oparā ĩgūrē āmarā iriñurā. Āsū ārī sērēñañurā:

—¿Noogue āārīkuri ĩgū? ārīñurā.

¹² Wárā masaka Jesúyamarē werenírā iriñurā. Gajirā: “Ōāgū āārīmi”, ārīñurā. Gajirā gapu: “Ōāgū meta, masakare ārīkatorikugu āārīmi”, ārīñurā.

¹³ Judío masaka oparārē gūrā, āārīpererā péurogue: “Jesús āsū āārīmi”, ārī werebiriñurā.

14 Jesús irogue eja, iri bosenu dekokuaripoe Marĩpuya wiigue ñajãa, masakare buemi. 15 Īgũ buemakũ pãrã, judío masaka oparã pãgũka, ãsũ ãrĩma:

—Ĩ buebiridi ããrĩkeregu, ¿nasirigu õãrõ masĩrĩ?

16 Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pãgu, Jesús Īgũsãrẽ ãrĩmi:

—Yũ bueri, yaa meta ããrã. Yũre iriudiya bueri gapũ ããrã. 17 Marĩpũ gããmerĩrẽ iridũarã yũ buerire pãrã: “Marĩpũ Īgũrẽ buedorerosũta buemi. Īgũ gããmerõ werebemi”, ãrĩrãkuma. 18 Sugũ Īgũ gããmerõ weregu, gajirãrẽ: “Īgũ õãrõ weremi”, ãrĩ bũremumakũ iridũagu ããrĩmi. Gajigu Marĩpũ Īgũrẽ iriudi gããmerĩrẽ weregu gapũ masakare: “Marĩpũ õãtarimi”, ãrĩ bũremumakũ yãmi. Īgũ ãrĩkatori marĩrõ diayeta weregu ããrĩmi.

19 Moisés Marĩpũ doreri gojadea pũrẽ mũsãrẽ pídi ããrĩmĩ. Mũsã gapũ neõ sugũ iri dorerire iribe. ¿Nasirirã mũsã yũre wẽjẽduari? ãrĩmi.

20 Masaka Īgũrẽ ãrĩma:

—Mũ wãtĩ ñajãsũdi ããrã. ¿Noã mũrẽ wẽjẽduari?

21 Jesús Īgũsãrẽ ãrĩmi:

—Suñarõ siñajãrĩnu ããrĩmakũ yũ sugũ pũrĩrikũgure taumakũ ããrã, mũsã ããrĩpererã ãgũkakõãbu. 22 Iripoegue Moisés mũsã pũrã ãmarẽ Īgũsãya dũpũma gasirogãrẽ* wiiridoredi ããrĩmĩ. Īgũ irire doreburo dupiyuro mũsã ñekũsãmarã irasirisianerã ããrĩmã. Irasirirã mũsã majĩrãgãrẽ su mojóma pere gajĩ mojó wãru pãrẽbejarinũrĩ waaró merã Īgũsã deyoaderero pũrũ siñajãrĩnu ããrĩkeremakũ, Īgũsãrẽ irasirinãa. 23 Irasirirã Moisés dorederosũta irirã, siñajãrĩnu ããrĩkeremakũ mũsã majĩrãgã ãmarẽ Īgũsãya dũpũma gasirogãrẽ wiiria. Siñajãrĩnu ããrĩmakũ yũ sugũrẽ ããrĩpereri Īgũya dũpũmarẽ õãmakũ iribu. ¿Nasirimurã yũ merã guari mũsã? 24 Mũsã yũ irideare ããdero pũrũ: “Ñerõ irimi”, ãrĩ werewũbirikõãka! Yũ irideare õãrõ keoro pãmasĩ odorãgue werenĩka! ãrĩmi Jesús.

Jesús ãmũgasigue merã aaribũ, ãrĩ weredeã

25 Īgũ irasũ ãrĩripoere gajirã Jerusalén marã ãsũ ãrĩ werenĩma:

—¿Ĩ marĩ oparã wẽjẽduagu meta ããrĩrĩ? 26 Īgũ ããrĩpererã ãũrõgue buegu yãmi. Sugũno gapũta Īgũrẽ gajino neõ ãrĩbema. Gajipoe irirã marĩ oparã: “Ĩ diayeta Cristo, Marĩpũ iriudi ããrĩmi”, ¿ãrĩ gũñabukuri? 27 Marĩ ñ aariderore masĩa. Cristo, Marĩpũ iriugu gapũre aarimãkũ, Īgũ ããrĩderoguere masĩbirikoa. Irasirigu Cristo ããrĩbirikumi ñ, ãrĩma.

28 Jesús Marĩpuya wiigue bueripoe Īgũsã irasũ ãrĩ werenĩmakũ pãgu, buro busuro merã ãsũ ãrĩ weremi:

—Mũsã yũre masĩa, ãrã. Īgũ aariderodere masĩa, ãrã. Yũ gããmerõ aaribiribu. Yũre iriudi keoro irigu ããrĩmi. Mũsã Īgũrẽ masĩbea. 29 Yũ Īgũ pũrogue ããrĩdi ããrĩsã, Īgũrẽ masĩa. Īgũta yũre iriumi, ãrĩmi Jesús.

30 Īgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, Īgũrẽ peresu iridũakererã, ñeãbirima. Īgũ ñerõ tariburinũ dũyabũ dapa. Irasirirã Īgũrẽ ñeãbirima. 31 Gajirã wãrã masaka Īgũrẽ bũremuma. ãsũ ãrĩma:

—Neõ sugũ, ñ nemorõ Marĩpũ turari merã iri ĩmugũ mãmĩ. Irasirigu ñ Cristo, Marĩpũ iriudi ããrĩmi.

* 7:22 Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpũ Abrahãrẽ Īgũ pũrã ãmarẽ: “Yaarã ããrĩburo”, ãrĩgũ, Īgũsãya dũpũma gasirogãrẽ wiiridoredi ããrĩmĩ. Pũrũ iri dorerire Moisére pídi ããrĩmĩ. Irasirirã judío masaka Abraham parãmerã ããrĩturarã iri dorerire irirã, Īgũsã pũrã ãmarẽ su mojóma pere gajĩ mojó wãru pãrẽbejarinũrĩ waaró merã Īgũsã deyoaderero pũrũ irasũ yãma.

Fariseo bumarã Jesúre peresu iridoredea

³² Fariseo bumarã, masaka Jesúre: “Íi Marĩpũ iriudi ããrĩmi”, ãrĩrĩrẽ péñurã. Irasirirã ãgũsã paía oparã merã Marĩpũya wiire korerã surarare ãgũrẽ ñeã, peresu iridorerã iriuidiñurã.

³³ Irasirigũ Jesús masakare ãsũ ãrĩmi:

—Yoaweyaripoe musã merã ããrĩgũkoa. Pũru yũre iriudi pũrogue waagũkoa. ³⁴ Yũ ããrĩburore musã waamasĩbirikoa. Irasirirã yũre ãmakererã, neõ bokabirikoa.

³⁵ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, judío masaka oparã ãgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme sêrẽñnama:

—ãgũ marĩrẽ: “Yũre musã neõ bokabirikoa”, ãrĩgũ, ¿noógue waagũkuri? ¿ãgũ judío masaka griego ããrĩrõgue makãrĩ waanerã pũrogue griego masakare buegũ waabukuri? ³⁶ ãgũ marĩrẽ: “Yũ ããrĩburore musã waamasĩbirikoa. Irasirirã yũre ãmakererã, neõ bokabirikoa”, ãrĩrĩ, ¿naásũ ãrĩduaro iriyuri? ãrĩma.

Jesús okari sĩrĩ dekomarẽ weredeã

³⁷ ãgũsã bosenu iritũnurĩnu dupanũgora ããrĩmakũ, Jesús wãgãnuãgã, buro busũro merã masakare ãsũ ãrĩ weremi:

—Nemesiburã yũ pũrogue iirirã aarika! ³⁸ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Yũre buremurãya yũjũpũrãrĩguere okari sĩrĩ deko ãmayoro irirosũ ããrĩnĩkõãrokoa”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩmi.

³⁹ Jesús irire ãrĩgũ: “Yũre buremurã Õãgũ deyomarĩgũrẽ oparãkuma”, ãrĩgũ irimi. Jesús ãmũgasigue marĩaburo dupiyuro Õãgũ deyomarĩgũ ejabirimi dapa.

Masaka dukawarideã

⁴⁰ Jesús ãrĩrĩrẽ pérã, gajirã ãsũ ãrĩma:

—Íi diayeta Marĩpũya kerere weredupiyurimasũ: “Marĩ pũro aaribu ããrãyupũ”, ãgũsã ãrĩdi ããrĩmi.

⁴¹ Gajirã ãsũ ãrĩma:

—Íi, Cristo Marĩpũ iriudi ããrĩmi.

Gajirã gapũ:

—Cristo, ¿nasiribu Galileamũ ããrĩbukuri? ãrĩma. ⁴² Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ gojasũdero ããrĩbũ: “Cristo Marĩpũ iriubu, opũ David parãmi ããrĩturiagu ããrĩgũkumi. David deyoadea makã Belén wãikuri makãgue deyoagũkumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

⁴³ Irasirirã Jesúre surosũ gũñabirisĩã, gãme dukawariakõãma. ⁴⁴ Surãyeri Jesúre ñeã, peresu iridũakererã, iribirima.

Judío masaka oparã Jesúre buremubirideã

⁴⁵ Irasirirã Marĩpũya wiire korerã surara Jesúre ñeãdorerã iriunerã, paía oparã, fariseo bumarã pũrogue goedujáañurã. ãgũsã goedujajamakũ ããrã, ãgũsãrẽ sêrẽññañurã:

—¿Nasirirã Jesúre ñeã, ãrĩbirari?

⁴⁶ Surara ãgũsãrẽ yũjũñurã:

—Neõ sugũ ãgũ irirosũ werenĩgũ mámi.

⁴⁷ ãgũsã irasũ ãrĩmakũ pérã, fariseo bumarã ãgũsãrẽ ãrĩñurã:

—¿Musãde ãgũ ãrĩkatori merã weremakũ: “Diayeta weremi”, ãrĩ buremurĩ? ⁴⁸ Neõ sugũ marĩ oparã, neõ sugũ gũa fariseo bumarã ãgũrẽ

buremugū mámi. ⁴⁹ Sīisā masaka gapu ĩgū wererire buremurā, Marĩpu Moisére doreri pídeare masĩbema. Wajamoāsũmurā āārĩma.

⁵⁰ Nicodemo fariseo bumu iro dupiyuro ñami merā Jesúre ĩāgū ejadi, ĩgūsā merā āārĩyupu. ĩgūsā irasũ ārĩmakū pégu, ĩgūsārē ārĩyupu:

⁵¹ —Marĩrē doreri āsũ ārā. Sugu masakũ ĩgū irideare weremakū marĩ péburo dupiyuro ĩgūrē: “Ñerō iribu”, ārĩ wajamoāmasĩbea, ārĩyupu.

⁵² ĩgū irasũ ārĩmakū pérā, āsũ ārĩ yujũñurā:

—¿Mude ĩgū irirosũ Galileamu āārĩrĩ? Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pūrē bueka! Iri pūrē buegu: “Neō sugu Galileamu Marĩpuya kerere weredupiyurimasũ mámi”, ārĩ masĩgukoa.

Ɛmũ merā ñerō irigore weresādea

⁵³ ĩgūsā irasũ ārādero puru, ĩgūsāya wiirigue dujáakōāñurā.

8

¹ Jesús gapu ũtāũ Olivos wāĩkudigue waami. ² Gajinu gapu boyoripoe āārĩmakū, Marĩpuya wiigue waami doja. ĩgū ejamakū ĩārā, masaka āārĩpererā ĩgū puro nerēma. Irasirigu eja doa, ĩgūsārē buenugāmi. ³ Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā sugo nomeōrē gajigu igo marāpu āārĩbi merā igo ñerō irigore bokajañurā. Irasirirā Jesús bueripoe iri wiigue āārĩpererā masaka ĩūrō igore āĩñajānú, Jesúre ārĩma:

⁴ —Buegu, igo marāpukugo āārĩkerego, gajigu merā ñerō irigore bokajabu. ⁵ Moisés Marĩpu doreri gojadea pũgue igo nomeō irirosũ irigonorē ũtāyeri merā dea wējēdoredi āārĩmĩ. Mukoa, ¿naásũ ārĩrĩ?

⁶ “¿Naásũ yujugukuri?” ārĩrā, ĩgūrē irasũ ārĩ sērēñadima. “ĩgū keoro yujubirimakū, marĩ oparāguere weresārākoa”, ārĩ gũñañurā. ĩgūsā irasũ sērēñamakū pégu, Jesús gapu muúbia doaja, nikũgue ĩgūya mojōsũrũ merā gojami. ⁷ ĩgūsā ĩgūrē sērēñaduúbirimakū pégu, Jesús wāgānugā, āsũ ārĩmi:

—Musā merāmu ñerō iribino igore ũtāye merā deapuroriburo.

⁸ Irasũ ārĩ odo, dupaturi muúbia doaja, nikũgue gojami doja. ⁹ ĩgū irasũ ārĩmakū pérā, ĩgūsā ñerĩ irideare pémasĩ, guyasĩrĩrĩ merā, murā sugu puru, gajigu puru wiriapurorima. Irasirirā Jesúre suguta nomeō iro dujago merā pikōā, waakōāma. ¹⁰ Jesús wāgānugā, igore ārĩmi:

—¿Noogue āārĩrĩ murē weresānerā? ¿Neō sugu murē wajamoādoregu marĩ?

¹¹ —Mámi, yu Opu, ārĩ yujumo.

Igo irasũ ārĩmakū, Jesús igore ārĩmi:

—Yude murē wajamoādorebea. Irasirigo waaka! Dupaturi ñerĩrē neō irinemobirikōāka!

Jesús i ũmu marārē sīāgori sīgũ āārĩrĩmarē werede

¹² Jesús dupaturi masakare āsũ ārĩ weremi:

—Yu i ũmu marārē sīāgori sīgũ āārā. Yure tuyarā naĩĩārōgue āārĩrā irirosũ āārĩbema. Boyorogue āārĩrā irirosũ āārĩma. Irasirirā yu okari sĩrĩrē oparākuma.

¹³ ĩgū irasũ ārĩmakū pérā, fariseo bumarā ārĩma:

—Mu basi mu āārĩrikurire werea. Irasiriro mu werenĩrĩ neō wajamáa.

¹⁴ Jesús ĩgūsārē āsũ ārĩ yujumi:

—Yu aariderore, yu waaburodere yu masĩa. Musā gapu irire neō masĩbea. Irasirigu yu basi yu āārĩrikurire werekeremakū, yu werenĩrĩ diayeta āārā. ¹⁵ Musā i ũmu marā irirosũ yure werewuáa. Yu gapu neō

sugure musā irirosū werewuabea. ¹⁶Yu masaka āārīrikurire: “I gapu ōāa, i gapu ōābea”, āāīgū, keoro ārā. Yu suguta yu gāāmerō irire ārībea. Yuru yure iriudi merā irire irasū yāa. ¹⁷Mūsārē doreri gojadea pūgue āsū ārā: “Pērā masaka īgūsā īādeare surosū weremakū: ‘Diayeta āārā’, ārī b̄remurō gāāmea”, ārī gojasūdero āārībū. ¹⁸Yu basi yu āārīrikurire werea. Yuru yure iriudide yu āārīrikurire weremi, ārīmi.

¹⁹Īgū irasū ārīmakū pérā, īgūrē sērēñama:

—¿Noógue āārīrī m̄pu?

Jesús īgūsārē yujūmi:

—Mūsā yure, Yurudere masībea. Yure masīrā, Yurudere masīboayo.

²⁰Jesús irasū ārī weregu, Marīpuya wiigue āārīmī. Masaka niyeru sīrā, īgūsā sārī kūmarī puro āārīmī. Īgū ñerō tariburin̄u ejabirib̄u dapa. Irasirirā neō sugu īgūrē ñeā, peresu iribirima.

Jesús: “Yu waaburore musā waamasībirikoa”, ārī weredea

²¹Jesús dupaturi judío masaka oparārē weremi:

—Yu āārīderogue waagukoa. Yu waadero pur̄u, musā yure āmarākoa. Mūsā ñerī iridea waja, waja oparā boarākoa. Yu waaburoguere musā waamasībirikoa.

²²Īgū irasū ārīmakū pérā, gāme sērēñama:

—¿Nasirigu: “Yu waaburoguere musā waamasībirikoa”, ārīrī? ¿Īgū basi wējē boagukuri irasū ārīgū?

²³Jesús īgūsārē ārīmi:

—Mūsā gapu i ūm̄gue āārīrā, i ūm̄u marā āārā. Yu gapu ūm̄ugasigue āārīdi, i ūm̄m̄u meta āārā. ²⁴Irasirigu mūsārē: “Mūsā ñerī iridea waja, waja oparā boarākoa”, ārābū. Mūsā: “Yu īgū āārā^{*}”, ārī wereadeare b̄remubirisīā, mūsā ñerī iridea waja, waja oparā boarākoa.

²⁵Irasū ārīgū pérā īgūrē sērēñama:

—¿Noāno āārīrī m̄?

Jesús īgūsārē yujūmi:

—Buenugāgūgueta mūsārē: “Yu īgū āārā”, ārī weresiabu. ²⁶Yu mūsāyamarē, mūsā ñerō iridea waja mūsārē wajamoāburire wereduarī, wārī āārā. Yure iriudi gapu diaye weremi. Irasirigu īgū weremakū yu pēdea ditare mūsā i ūm̄u marārē werea, ārīmi.

²⁷Jesús: “Yure iriudi”, ārīgū, īgū Pagureta werenīgū irimi. Īgūsā gapu irire pémasībirima. ²⁸Irasirigu Jesús īgūsārē ārīmi:

—Yure āārīpererā tīgūrē musā curusague pábiatū āiwāgūnūrākoa. Mūsā irasū irirā: “Yu īgū āārā”, ārī wereadeare: “Diayeta āārā”, ārī masīrākoa. Yu gāāmerō neō iribī, irasū āārīmakū Yuru yure buedea ditare yu weregu āārīrīrē masīrākoa. ²⁹Yure iriudi yu merā āārīmi. Īgū gāāmerī ditare irinīa. Irasirigu īgū yure neō béobemi.

³⁰Jesús irasū ārīmakū pérā, wārā masaka īgūrē b̄remum̄a.

Jesús Marīpu pūrāyamarē, ñerō iririmasāyamarē weredea

³¹Jesús, judío masaka: “Marīpu iriudi āārīmi”, ārī b̄remurārē āsū ārīmi:

* **8:24** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marīp̄ure sērēñadi āārīmī: “Israel bumarā yure: ‘M̄u iriudi wāi, ¿naásū āārīrī?’ ārī sērēñamakū, ¿naásū ārī weregukuri?’” Marīpu īgūrē āsū ārīdi āārīmī: “Yu wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē āsū ārī wereka: ‘YO SOY yure musāguere weredoregu iriumi’, ārīka!” ārīdi āārīmī. “YO SOY EL QUE SOY”, ārīrō: “Yu āārīnīgūta āārā, o īgūta āārā yu”, ārīd̄uaro yāa.

—Yu werenírîrê buremuduúmerã, diayeta yu buerã ããrã. ³² Irasirirã diayema ããrîrîrê masîrãkoa. Irire masîrã, ñerô iririre pirirãkoa. Moãboeanerã musã opure wirianerã irirosû ããrîrãkoa.

³³ Îgû irasû ãrîmakû pérã, Îgûrê ãrîma:

—Gua Abraham parãmerã ããrîturiarãgue ããrã. Irasirirã neô gajirãyarã Îgûsãrê moãboerã ããrîbea. Irasirigu: “Moãboeanerã musã opure wirianerã irirosû ããrîrãkoa”, ãrîgû, çnaasû ãrîduagu irasû ãrîrî mu?

³⁴ Jesús Îgûsãrê ãrîmi:

—Diayeta musãrê werea. ããrîpererã ñerîrê irirã, ñerîrê iridoreguyarã Îgû dokamarã irirosû ããrîma. ³⁵ Sugu moãboegu wii opu magû irirosû neô ããrîbemi. Wii opu magû gapu Îgû paguya wiimu ããrînkôakumi. ³⁶ Yu, ãmugasigue ããrîgû magû ããrã. Irasirigu musãrê ñerîrê iridoreguyarã irirosû ããrîbirimakû irigu, diayeta moãboeanerã musã opure wirianerã irirosû ããrîmakû irigukoa. ³⁷ Yu musã Abraham parãmerã ããrîturiarire masîa. Irasû ããrîkererã, musã yu wererire péduabea. Irasirirã yure wêjêduáa. ³⁸ Yupu yure masîmakû irideare musãrê werea. Musã gapu musãpu dorerire yáa.

³⁹ Îgûsã Îgûrê ãrîma:

—Abraham gua ñekû ããrîdi ããrîmí.

Jesús gapu Îgûsãrê ãrîmi:

—Musã diayeta Abraham parãmerã ããrîturiarã ããrîrã Îgû iriunaderosûta iririkuboayo. ⁴⁰ Yupu yure diaye wererire musãrê yu wereremakû, yure wêjêduáa. Abraham gapu musã irirosû neô irasiribiridi ããrîmí. ⁴¹ Musã musãpu irirosûta yáa.

Îgû irasû ãrîmakû pérã, ãrîma:

—Gua, pagu marîrã irirosû ããrîbea. Marîpu sugata gapu ããrîmi.

⁴² Jesús Îgûsãrê ãrîmi:

—Yupu diayeta musãpu ããrîmakû, musã yure maîboayo. Yu Îgû merã ããrîdita ôô musã pûroge aaribú. Yu gããmerô aaribiribu. Yupu yure iriumi. ⁴³ ¿Nasirirã yu wererire pémasîberi musã? Musã yu wererire péduabirisîã, pémasîbea. ⁴⁴ Musãpu wâtî ããrîmi. Musã Îgûyarã ããrã. Irasirirã Îgû gããmerîrê iriduáa. Neôgoragueta masakare wêjêbéodi ããrîgû yámi. Îgûguere diayema neô máa. Irasirigu Îgû neô diayemarê werebemi. Neôgoraguere masakare ãrîkatorûroridi ããrîmí. Irasirigu Îgû irasû ãrîkatorikugû ããrîsîã, ãrîkatori ditare weremi. ⁴⁵ Yu gapu diayemarê werea. Irasirirã yu wererire pérã, musã irire buremubea. ⁴⁶ ¿Noã yure: “Mu ãsû irigu, ñerô iriabu”, ãrî masîbukuri? Yu musãrê diayemarê werekeremakû, çnasirirã yu wererire buremuberi? ⁴⁷ Yupu pûrã Îgû werenírîrê péma. Musã gapu Îgû pûrã ããrîbirisîã, irire péduabea, ãrîmi Jesús.

Cristo Abraham dupiyuro ããrîdeamarê weredea

⁴⁸ Jesús irasû ãrîmakû pérã, judío masaka Îgûrê ãrîma:

—Gua: “Mu Samariamû, wâtî ñajãsûdi ããrã”, ãrîrã, diayeta ãrîrã yáa.

⁴⁹ Jesús Îgûsãrê ãrîmi:

—Yu wâtî ñajãsûdi ããrîbea. Yu iriri merã masaka Yupure: “Ôãtaria mu”, ãrîmakû yáa. Musã gapu yu iririre îãkererã: “Ñerîrê irigu ããrîmi”, ãrã. ⁵⁰ Yure: “Ôãrô yáa”, ãrî buremurãrê ãmabea yu. Yupu gapu masakare

yure buremumakū gāāmemi. Īgūta yu iririre ĩāgū, yure: “Ōārō yāa”, ārīmi.
⁵¹ Diayeta musārē werea. Yu wererire irigu neō boabirikumi.

⁵² Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūrē ārīma:

—Dapagora guā ire masīa. Mū wātī űajāsūdi āārā. Abraham iripoegue boakōādi āārīmī. Marīpūya kerere weredupiyunerāde boakōānerā āārīmā. Mū gapu: “Yu wererire irigu neō boabirikumi”, āārā. ⁵³ ¿Guā űekū Abraham nemorō āārīrī mū? Īgū, Marīpūya kerere weredupiyunerāde boakōānerā āārīmā. ¿Noā āārīrī mū irasū ārī weregu?

⁵⁴ Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—Yu, yu basi ōārō werenīrī wajamāa. Yūpū gapu musā: “Guapū āārīmi”, ārīgū gapu yure ōārō weremi. ⁵⁵ Musā gapu Yūpūre neō masībea. Yu ĩgūrē masīa. Yu: “Īgūrē masībea”, ārīgū, musā irirosū ārīkatorikūgu āārībukoa. Yu gapu ĩgūrē ōārō masīa. Irasū āārīmakū, ĩgū wererire yāa. ⁵⁶ Musā űekū Abraham yu i űmūgue aariburire masīdi āārīmī. Irasirigu yu aarimakū ĩāgū, buro usūyari merā āārīdi āārīmī.

⁵⁷ Īgūsā Jesúre ārīma:

—Mū cincuenta bojori opabirikeregu, ¿nasirigu Abrahārē ĩādi āārībukuri?

⁵⁸ Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Abraham dupiyuro āārīdi yuta āārā.

⁵⁹ Īgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūsā űtāyeri āi, ĩgūrē dea wējēduamakū, Marīpūya wiigwe āārādi ĩgūsā watope duriwiriakōāmi.

9

Deyoagūgueta koye ĩāmasībire Jesús taudea

¹ Gajinu Jesús maague waagú, deyoagūgueta koye ĩāmasībire bokajami.

² Guā ĩgūrē ĩārā, Jesúre sērēñābu:

—Buegu, ¿noā űerō iridea waja ĩgū koye ĩāmasībire deyoayuri? ¿Īgū pagusāmarā űerō iridea waja, o ĩgū basi ĩgū űerō iridea waja ĩgūrē irasū waayuri? ārību.

³ Jesús guare ārīmi:

—Īgū űerō iridea, ĩgū pagusāmarā űerō iridea ĩgū deyoagūgueta koye ĩāmasībire āārīmakū iribirību. Marīpū ĩgū turari merā ĩgūrē ōārī iririre masakare ĩmugukumi. Irasirigu ĩgū koye ĩāmasībire deyoami. ⁴ űmū merā masaka moāmasīrā irirosū dapagora Marīpū yure iriugu pídeare marīrē iriro gāāmea. űami merā moāmasīmerā irirosū pūmūgue ĩgū pídeare irimasībirikoa pama. ⁵ Yu i űmūguere āārīgū, masakare sīāgori sīgū āārā. Irasirigu ĩgūsārē Marīpūre masīmakū yāa, ārīmi.

⁶ Irasū ārī odo, nikūgue sīkure eomeépī, iri merā morē, koye ĩāmasībire koyeguere túwākāmi. ⁷ Irasiri odo, ĩgūrē ārīmi:

—Siloé wāikuri deko gobegue ĩgūsā iridea gobegue mūya koyere koegu waaka! ārīmi. “Siloé”, ārīrō: “Iriugu”, ārīduaro yāa.

Īgū irasū ārīmakū pégu, koye ĩāmasībire irogue ĩgūya koyere koegu waakōāmi. Koe odo, koye ĩāmasīgūgue dujariyupū. ⁸ ĩgūya wiigwe dujamakū, ĩgūya wii pūro āārīrā, iro dupiyuro ĩgū niyeru sērēdi āārīmakū ĩānerā, sērēñāñurā:

—¿Īrī dupiyuro niyeru sērē doanídita āārīrī?

⁹ Gajirā ārīñurā:

—Īgūta āārīmi.

Gajirã gapu arĩñurã:

—Īgũ aãrĩbemi. Īgũ irirosũ deyogu aãrĩmi.

Īgũsã irasũ arĩmakũ pẽgu, koye iãmasĩbi aãrĩdi gapu asũ arĩyupu:

—Īgũta aãrã yu.

¹⁰ Īgũ irasũ arĩmakũ, masaka Īgũrẽ sërẽñañurã:

—Mu iãmasĩbiradi aãrĩgũ, ¿nasirigu dapagorare irasũ iãmasĩrĩ?

¹¹ Īgũsãrẽ yujuyupu:

—Jesús wãikugu Īgũya siku nikũ merã moãmorẽ, yu koyere túwãkãmi. Túwãkã odo, yure: “Siloé wãikuri deko gobegue Īgũsã iridea gobegue m̃ya koyere koegu waaka!” arãmi. Yu irogue waa, koyere koe odo, iãmasĩpuroriabu.

¹² Īgũ irasũ arĩmakũ, Īgũrẽ sërẽñañurã doja:

—Murẽ irasiriadi, ¿noógue aãrãrĩ?

—Masĩbirikoa. Noó aãrĩgũ aãrĩkumi, arĩyupu.

Fariseo bumarã koye iãmasĩbi aãrĩdire sërẽñadea

¹³ Puru Īgũsã koye iãmasĩbiridire fariseo bumarã purogue aãñurã. ¹⁴ Jesús Īgũya siku nikũ merã moãmorẽ, koye iãmasĩbire taudeanu judío masaka siñajãrĩnu aãrĩbũ. ¹⁵ Irasirirã fariseo bumarã koye iãmasĩbiridire sërẽñañurã:

—¿Nasirigu dapagorare oãrõ iãrĩ?

Īgũsãrẽ yujuyupu:

—Sugu Īgũya siku nikũ merã moãmorẽ, yaa koyere túwãkãmi. Irasirigu yaa koyere koadero puru, iãmasĩpuroribu.

¹⁶ Īgũ irasũ arĩmakũ, surãyeri fariseo bumarã merãmarã arĩñurã:

—Īgũrẽ irasiridi, marĩ siñajãrĩnũrĩma dorerire iribi aãrĩmi. Irasirigu Marĩpu iriudi aãrĩbemi.

Gajirã gapu arĩñurã:

—Īgũ ñerõ iriguno aãrĩgũ, i iri imurĩrẽ irimasĩbiriboayupu. Irasirirã Īgũsã surosũ gũñabirisĩã, dukawariñurã. ¹⁷ Irasirirã dupaturi koye iãmasĩbiridire sërẽñañurã doja:

—Mukoa, ¿naásũ arĩrĩ murẽ koye iãmasĩmakũ iridire?

Īgũ yujuyupu:

—Īgũ Marĩpu kerere weredupiyugu aãrĩmi, arã yu, arĩyupu.

¹⁸⁻¹⁹ Judío masaka oparã gapu: “Īi koye iãmasĩgũ, dupiyuro koye iãmasĩbi aãrĩdi aãrĩbemi”, arĩ gũñadiñurã. Irasirirã Īgũ pagusãmarãrẽ siiu, sërẽñañurã:

—“¿Īi m̃ magũ neõ deyoagugueta koye iãmasĩbi aãrĩdi aãrĩmi”, arĩrĩ? Īgũ diayeta koye iãmasĩbiridi aãrĩgũ, ¿nasiri dapagorare oãrõ iãmasĩrĩ?

²⁰ Īgũ pagusãmarã yujũñurã:

—Ire gna masĩa. Īi gna magũta aãrĩmi. Īgũ deyoagugueta koye iãmasĩbiridita aãrĩmi. ²¹ Īgũ dapagora koye iãmasĩrĩ gapure, Īgũrẽ iãmakũ irididire masĩbea. Īgũrẽ sërẽñaka! Buguro aãrĩmi. Īgũ basi musãrẽ yujumasĩmi.

²² Judío masaka oparã dupiyurogue asũ arĩñurã:

—Jesús: “Marĩpu iriudi Cristo aãrĩmi”, arĩgãnorẽ marĩ nerẽrĩ wiirigue neõ ñajãdorebirikõãrã! arĩñurã. Irasirirã, Īgũsã arĩdeare penerã aãrĩsĩã,

koye ñamasĩbiridi pagusāmarā ĩgūsārē güigorañurā. ²³ Irasirirā ĩgūsārē: “Bũguro āārĩmi. ĩgūrē sērēñaka!” ārĩñurā.

²⁴ Judío masaka oparā irire pérā, dupaturi koye ñamasĩbiridire siiu, ĩgūrē ārĩñurā doja:

—Marĩpu mu wererire pémi. Irasirigu ĩgū péuroge guare diaye wereka! Gua ire masĩa. Jesús ñerō irigu āārĩmi.

²⁵ ĩgūsā irasū ārĩmakū pégu, ĩgūsārē āsū ārĩ yũjuyupu:

—Jesúre ĩgū ñegū, o òāgū āārĩrĩrē masĩbirikoa yu. I ditare masĩa. Yu dupiyuroguere koye ñamasĩbi āārĩbú. Dapagorare ñaa, ārĩyupu.

²⁶ ĩgū irasū ārĩmakū pérā, dupaturi ĩgūrē sērēñañurā doja:

—¿Nasiriri ĩgū marē? ¿Nasirigu ĩgū marē koye ñamasĩmakū iriri?

²⁷ ĩgū yũjuyupu ĩgūsārē:

—Irireta musārē weresiabu. Yu irasū ārĩ werekeremakū, musā gapu yu wererire péduabirabu. ¿Nasirirā dupaturi yu irire weremakū péduari? ¿Musāde ĩgū buerā āārĩduakuri?

²⁸ ĩgū irasū ārĩmakū pérā, ĩgūrē turiñurā:

—Mu ĩgū buegu āārā. Gua gapu Moisés gojadeare buerā āārā. ²⁹ Ire gua masĩa. Marĩpu Moisére weredi āārĩmí. Jesúre iriudi gapure gua masĩbea.

³⁰ ĩgūsā irasū ārĩmakū, ĩgūsārē āsū ārĩ yũjuyupu:

—Musā irasū ārĩmakū, pégukakōākoa. ĩgū yure koye ñamasĩmakū irikere-makū, musā ĩgūrē iriudire masĩbea, ārā. ³¹ Marĩ ire òārō masĩa. Marĩpu ñerō irirā ĩgūrē sērēmakū pébemi. ĩgūrē bũremugū, ĩgū dorerire irigure ĩgū sērērĩ ditare pémi. ³² Marĩ neō sugu deyoaguguetā koye ñamasĩbire ñamakū irigu āārĩrĩrē pébea. ³³ Marĩpu Jesúre iriubirimakū, yure koye ñamasĩmakū iribiriboañumi, ārĩyupu.

³⁴ ĩgū irasū ārĩmakū pérā, ārĩñurā:

—Mu deyoaguguetā ñerĩ merā deyoadi āārĩkeregu, ¿irire wereduari guare buebu? ārĩñurā.

Irasirirā judío masaka nerērĩ wiigüe ĩgūrē ñajādorebiriñurā.

Jesús ĩgũyare pémerā koye ñamasĩmerā irirosū āārĩma, ārĩ weredea

³⁵ Jesús koye ñamasĩbiridire ĩgūsā béowiuadeare pémi. Irasirigu ĩgūrē bokajagu, sērēñami:

—¿Marĩpu magū āārĩpererā tĩgūrē bũremurĩ mu?

³⁶ ĩgū Jesúre ārĩmi:

—Yu Opu, ¿noā āārĩrĩ ĩgū? Wereka yure! ĩgūrē masĩgū, bũremugura.

³⁷ Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Mu ĩgūrē ñasiáa. Yu mu merā werenígū, ĩgūta āārā.

³⁸ Irire ārĩmakū pégu, Jesús puero ñadukupurĩ merā ejamejā, ĩgūrē:

—Yu Opu, marē bũremua, ārĩmi.

³⁹ Puru Jesús āsū ārĩmi:

—Yu masaka irideare: “I gapu òāa, i gapu òābea”, ārĩgū, i mũnguere aaribú. Yupu gāāmerĩrē masĩmerā, koye ñamasĩmerā irirosū āārĩma. Irasirigu koye ñamasĩmerā irirosū āārĩrārē ĩgū gāāmerĩrē masĩburo, ārĩgū, “Gua òārō masĩa”, ārĩ güñarā gapure koye ñamasĩmerā irirosū waaburo, ārĩgū aaribú.

⁴⁰ ĩgū irasū ārĩmakū pérā, surāyeri fariseo bumarā ĩgūrē ārĩma:

—¿Mu irire ārĩgū, guadere: “Koye ñamasĩmerā irirosū āārā”, ārĩgū yári?

⁴¹ Jesús ĩgūsārē ārĩmi:

—Musā koye iāmasīmerā irirosū Yurū gāāmerīrē masīmerā āārīrā, musā ñerī iridea wajare opabiribukoa. “Gua oārō masīa”, āārīrā āārīsīā, musā ñerō iridea wajare opāa dapa, āārīmi.

10

Jesús oveja korerimasā iririkuri keori merā weredeā

¹ Jesús irire ārī odoadero purū, keori merā āsū ārī weremi:

—Diayeta musārē werea. Oveja korerimasū īgūsārē duripiri sārīrō makāpurōre ñajāgū irirosū iribino, yajarimasū āārīkumi. Makāpurō marīrōgue ñajākumi. ² Makāpurō ñajāgū gapū oveja korerimasū āārīkumi. ³ Makāpurōre koregū tūpākumi, oveja korerimasūrē ñajāridoregū. Oveja korerimasū ñajāmakū, oveja īgū werenīmakū pékuma. Īgūyarārē īgūsā wāi merā oekumi. Irasū oegu, īgūsārē siiu wiukumi. ⁴ Īgūyarā āārīpererārē oe, siiu wiu odo, īgūsārē dupiyuwāgākumi. Oveja īgū werenīrīrē masīrā āārīsīā, īgūrē tūyakuma. ⁵ Gajigūre īgūsā iāmasībire tūyabirikuma. Īgū werenīrīrē masīmerā āārīsīā, īgūrē gūi ūmaduriwāgākōākuma.

⁶ Jesús iri keori merā īgūsārē weremakū pérā gapū pémasībirima. “Āsū ārīduaro irikoa i”, āārīmasībirima.

Jesús ovejare oārō koregū irirosū āārīrīmarē weredeā

⁷ Irasirigū Jesús īgūsārē werenemomi doja:

—Diayeta musārē werea. Yū ovejare duripiri sārīrō makāpurō irirosū āārā. ⁸ Āārīpererā ñerā yū dupiyuro aarinerā, yajarimasā irirosū āārīma. Yaarā oveja irirosū āārīrā gapū īgūsārē pébema. ⁹ Yū makāpurō irirosū āārā. Yūre b̄remurā iri makāpurōre ñajārā irirosū āārīma. Īgūsārē peamegue waabonerārē taugukoa. Oveja gūiro marīrō īgūsārē duripiri sārīrō makāpurōre ñajārā, wirirā īgūsā baaburi bokarā irirosū āārīrākuma.

¹⁰ Yajarimasā ovejare yajamurā, wējēmurā, poyanorēmurā aarīma. Yū gapū īgūsārē okarire opamakū irigū aaribú. Āārīpereri oārīrē opaburo, ārīgū, aaribú. ¹¹ Yū ovejare oārō koregū irirosū āārā. Ovejare oārō koregū wējēsūbu āārīkoregū, īgūsārē béobirikumi. Īgūsā oārō āārīburire boabosagukumi. ¹² Gajigū moārīmasū gapū īgū moāwajatari ditare gūñami. Ovejare oārō koregū irirosū āārībemi. Oveja īgūyarā āārībema. Irasirigū makānūmū diayée ovejare ñeā wējēgū aarimakū iāgū, ovejare béo, gūi ūmaduriwāgākōāmi. Īgūsārē béowāgādero purū, makānūmū diayée ovejare ñeāmakū iārā, gajirā oveja ūmasiriwāgākōāma. ¹³ Moārīmasū īgū moāwajatari ditare gāāmemi. Irasirigū ovejare īgūsā oārō āārīburire gūñabemi.

¹⁴⁻¹⁵ Yū ovejare oārō koregū irirosū āārā. Yurū yūre masīmi. Yūde Yurūre masīa. I irirosū yaarā ovejare yū masīa. Yaarāde yūre masīma. Irasirigū yū okarire maībea. Īgūsā oārō āārīburire boabosagukoa. ¹⁶ Gajirā oveja gaji duripiri sārīrō marā irirosū āārīma. Īgūsāde yaarā āārīma. Īgūsādere āīgukoa. Yū werenīrīrē pérākuma. Irasirirā yaarā āārīpererā su buta āārīrākuma. Yū suguta īgūsārē koregukoa.

¹⁷ Yaarā oārō āārīburire boabosagukoa. Yū okarire maībi āārīsīā, irasirigukoa masā, dupaturi okabu. Yū irasiribu āārīmakū, Yurū yūre maīmi. ¹⁸ Yū gāāmēbirimakū, neō sugū yūre boamakū irimasībiribukumi. Yū gāāmerō merā boagukoa. Yū turaro merā yū gāāmerīrē irimasīgū āārīsīā,

yū gāāmerō merā boa, puru masāgukoa. Yuru yure irireta iridoremi, ārimi Jesús.

¹⁹ Īgū irasū ārimakū pérā, judío masaka dupaturi surosū Īgūrē gūñabirisīā, dukawarima.

²⁰ Gajirā wārā Īgūsā merāmarārē Īgūyamarē ārima:

—Īgū wātī ñajāsūdi, niāsūgū yāmi. ¿Nasirirā Īgūrē péri musā?

²¹ Gajirā gapu ārima:

—Wātī ñajāsūdi, Īgū irirosū oārō werenibiribukumi. Koye Īamasibidere Īamakū irimasibiribukumi, ārima.

Judío masaka Jesúre gāāmebiridea

²² Puiḅu āārimakū, Jerusalēgue judío masaka bosenu irima. Iripoegue marā Marīpuya wiire iripeodeare gūñarī bosenu āārībú. ²³ Iri bosenure Jesús, Pórtico de Salomón wāikuri taribu Marīpuya wii turo biaña marīī taribugue waagorenami. ²⁴ Irogue Īgū āārimakū Īārā, judío masaka oparā Īgū puro nerē, Īgūrē sērēñama:

—¿Naásū āārimakū guare oārō diaye weregukuri? ¿Mu Cristo, Marīpu iriudita āārīī?

²⁵ Jesús Īgūsārē yujumi:

—Musārē weresiabu. Musā gapu yu wererire b̄remubea. Yu, Yuru yure dorerosūta Īgū turari merā iri Īmurīrē irinagū yāa. I merā yu āārīkuriire masīsūa. ²⁶ Yu Īgū turari merā iri Īmurīrē Īakererā, musā gapu yure b̄remubea. Musā yaarā āārībirisīā, yure b̄remubea. Yu dupiyuro werederosūta musā gajiguyarā oveja irirosū āārā. ²⁷ Yaarā oveja yu werenīrē masīma. Yu Īgūsārē masīa. Irasirirā yure tuyama. ²⁸ Yu Īgūsārē umugasigue perebiri okari opamakū yāa. Irasirirā perebiri peamegue neō waabirikuma. Yu Īgūsārē korea. Gajirā Īgūsārē neō yure emamasībema. ²⁹ Yuru Īgūsārē yure sīdi āārīmī. Īgū āārīpererā nemorō turagu āārīmi. Īgūde Īgūsārē koremi. Gajirā Īgūsārē neō Īgūdere emamasībema. ³⁰ Yu, Yuru merā suguta āārā, ārimi Jesús.

³¹ Īgū irasū ārimakū pérā, dupaturi judío masaka utāyeri āima, Īgūrē dea wējēduarā. ³² Īgūsā irasiridumamakū Īāgū, Jesús Īgūsārē ārimi:

—Yu, Yuru yure dorederosūta wārī Īgū turari merā iri Īmurīrē iribū. Musā irire Īābū. ¿Ñeéno yu iridea waja musā yure utāyeri merā dea wējēduari?

³³ Īgūsā Īgūrē ārima:

—Mu oārō iriri waja gua murē utāyeri merā dea wējēduabea. Mu Marīpure ñerō werenīī waja murē utāyeri merā dea wējēduāa. Mu masaku āārīkeregu: “Marīpu āārā yu”, āri werenīa.

³⁴ Īgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús Īgūsārē ārimi:

—Marīpu āsū ārīdi āārīmī Īgū musārē doreri gojadea pūgue: “Musā yu irirosū āārā”, ārīdi āārīmī. ³⁵ Marī ire masīa. Marīpu Īgūya werenīī gojadea pūgue ārīī diayeta āārā. Marīrē neō irire: “Diaye āārībea”, āri masīña máa. Irasiriro iri pūguere Īgūya kerere pérārē: “Yu irirosū āārīma”, ārīī diayeta āārā. ³⁶ Marīpu yure beyesīā, i umugueri iriumi. Irasū āārīkeremakū: “Yu Marīpu magū āārā”, ārīdea waja musā gapu yure: “Marīpure ñerō werenīmi”, ārā. ¿Nasirirā yure irasū ārīī musā? ³⁷ Yuru yure dorerosūta Īgū turari merā yu iri Īmubirimakū Īārā, yu wereri gapure b̄remubirikōāka! ³⁸ Yuru yure dorerosūta yu iri Īmumakū Īārā, yu wererire b̄remubirikererā, yu iriri gapure: “Marīpu turari merā

iriri ããrã”, ãrĩ bũremuka! Mũsã irire ãrĩ bũremurã, Yũpũ yũguere ðãrð ããrĩrĩrẽ, irasũ ããrĩmakũ yũ ãgũ merã suguta ããrĩrĩrẽ masĩrãkoa.

³⁹ ãgũ irasũ ãrĩmakũ, ãgũrẽ peresu iridũarã ñeãdũarã iriadima doja. ãgũ gapũ ãgũsãrẽ duriwiriakõãmi.

⁴⁰ Wiria, Juan masakare wãiyepũroriderogue dia Jordán wãikũdiya gaji koepũgue dupaturi waa, irogue dujami. ⁴¹ Masaka wãrã ãgũrẽ ããrã ejama. ãsũ ãrĩma:

—Juan masakare wãiyedi Marĩpũ turari merã iririre iri ãmubirikeregu, ããrĩpereri Jesũyamarẽ weredeã diayeta ããrã, ãrĩma.

⁴² Irasirirã wãrã iroguere Jesũre bũremuma.

11

Lázaro boadea (Lc 10.38-42)

¹⁻² Iripoere Betania wãikũri makãmũ Lázaro wãikũgu pũrĩrikũgu iriyupũ. Iri makã, ãgũ tĩrã nome María, Marta wãikũrãya makã ããrĩbũ. María marĩ Opũ Jesũya gubure sũrõrĩ merã piupeo, igo poari merã túkoebo ããrĩmó.

³ Lázaro pũrĩrikũmakũ ããrã, ãgũ tĩrã nome gajirã merã Jesũre kere iriũñurã: —Gũã Opũ, mũ maĩgũ pũrĩrikũgu yãmi, ãrĩ kere iriũñurã.

⁴ Jesũs iri kerere pẽgu, ãrĩmi:

—Iri pũrĩrĩ ãgũrẽ boamakũ iriburi ããrĩbea. Iri merã Marĩpũ masakare ãgũ turarire ãmugũkumi. ãgũ irire ãmugũ, yũ ãgũ magũ ããrĩrĩrẽ, ãgũ turari opagũ ããrĩrĩdere ãmugũkumi.

⁵⁻⁶ Irasirigu Jesũs Martare, igo pagũmorẽ, Lázaro bũro maĩsĩã, Lázaro pũrĩrikũri kere péadero pũrũ, penũ ãgũ ããrĩrõguere dujanemomi. ⁷ Penũ pũrũ guare ãgũ buerãrẽ ãrĩmi:

—Nãka, dupaturi Judea nikũgue waarã doja!

⁸ Gũã ãgũrẽ ãrĩbũ:

—Buegu, irinũgue marĩ irogue ããrĩmakũ, judío masaka mũrẽ ãtãyeri merã deã wẽjẽdũama. ¿Nasirigu mũ irogue dupaturi waadũari?

⁹ Gũã irasũ ãrĩmakũ, Jesũs keori merã guare ãsũ ãrĩ weremi:

—Sunũrẽ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari horagora ããrã. Irasirirã, ã mũngũguere sããgori ããrĩyũmakũ, iri boyori merã masaka noó waarõ waarã, gubutũabirikuma. ¹⁰ Ñami merã sããgori marĩrõ waarã gapũ gubutũama.

¹¹ ãgũ irire ãrĩ odo, guare ãrĩmi:

—Marĩ merãmũ Lázaro kãrĩakõãmi. Yũ ãgũrẽ yobegu waagũkoa.

¹² Gũã ãgũrẽ ãrĩbũ:

—Gũã Opũ, Lázaro kãrĩmakũ, ãgũ sĩrĩrĩ tarirokoa, ãrĩbũ.

¹³ Jesũs: “Kãrĩakõãmi”, ãrĩgũ, ãgũ kõmoadeare weregu iridi ããrĩmĩ. Gũã gapũ: “ãgũ kãrĩrĩrẽ weremi”, ãrĩ gũñadibũ. ¹⁴ Irasirigu Jesũs pẽmasĩma ðãrð guare weremi:

—Lázaro boakõãmi. ¹⁵ Yũ mũsũyãã, yũ marĩrõ boami. ãgũ boari merã mũsã yũre bũremunemorãkoa. Nãka, marĩ ãgũrẽ ããrã! ãrĩmi.

¹⁶ Jesũs irire ãrĩmakũ pẽgu, Tomás “Sũdũadi” ãgũsã ãrĩgũ guare ãrĩmi:

—Marĩ Jesũs merã waarã! ãgũ irogue boamakũ, marĩde ãgũ merãta boakõãrã!

Jesũs boanerãrẽ masãmakũ irigu, okari sũgũ ããrĩrĩmarẽ weredeã

¹⁷ Jesũs Betaniague ejamakũ, iro marã ãgũrẽ werema:

—Wapikurinu taria, Lázaro dagure ĩgūsā yáadero puru, ārĩma.

¹⁸ Betania, Jerusalén purogā, pe kilómetro gaji kilómetro deko yoaro āārĩbú. ¹⁹ Irasirirā judío masaka wárā Lázaro boadea kerere pérā, Marta, Mariare ĩārā waañurā, ĩgūsārē ĩā gũñaturaburo, ārĩrā. ²⁰ Jesús ĩgūsā puro ejaburi kerere pégo, Marta ĩgūrē bokatĩrĩgō aarimó. María gapu wiigueta dujakōādeo āārĩmó. ²¹ Marta Jesús puro ejago, ĩgūrē ārĩmo:

—Yũ Opũ, mu òogue āārĩmakũ, yũ pagumu boabiriboadi āārĩmi. ²² Yũ masĩa. Mu Marĩpure sērēmakũ, āārĩpereri mu sērērōsũta irigukumi.

²³ Jesús igore ārĩmi:

—Mu pagumu dupaturi okagukumi.

²⁴ Igo ĩgūrē ārĩmo:

—Yũ masĩa. I ũmu peremakũ āārĩpererā boanerā masāmakũ, ĩgũde dupaturi okagukumi.

²⁵ Igo irasũ ārĩmakũ, Jesús āsũ ārĩmi:

—Yũ boanerārē masāmakũ irigu, ĩgūsārē okari sĩgũ āārā. Yũre buremugũ boadigue āārĩkereru, okagukumi. ²⁶ Irasirirā okarā yũre buremurāno neō boabirikuma*. ¿Mu ire buremurĩ?

²⁷ Igo ĩgūrē ārĩmo:

—Yũ Opũ, murē buremua. Mu, Cristo Marĩpu magũ, i ũmugue aarigukumi, ĩgūsā ārĩdi āārā.

Jesús Lázaro ya dupure yáadea masāgobe puro oredea

²⁸ Marta irasũ ārĩ odo, igo pagamo Mariare siiugo waamo. Gajirā péberogā igore āsũ ārĩyupo:

—Marĩrē buegu ejasiami. Murē siiuami.

²⁹ Igo irasũ ārĩmakũ pégo, mata María ĩgũ purogue mumurō merā aarimó. ³⁰ Jesús makāgue ejabirimi dapa. Marta ĩgūrē bokatĩrĩaderogueta āārĩmĩ. ³¹ Judío masaka wiigueta Mariare ĩā gũñaturaburo, ārĩrā, igo merā āārānerā, igo mumurō merā waamakũ ĩārā, igore tuyawāgāñurā. “Igo pagumu yāa masāgobegue orego waagó irikumó”, ārĩ gũñañurā.

³² María Jesús purogue ejago, ĩgūrē ĩā, ĩgũ guburi puro ñadukupuri merā ejamejā:

—Yũ Opũ, mu òogue āārĩmakũ, yũ pagumu boabiriboadi āārĩmi, ārĩmo.

³³⁻³⁴ Igo, igore tuyanerā merā oremakũ ĩāgũ, Jesús bũro bopoña, bujawereri merā ĩgūsārē ĩā:

—¿Noógue ĩgūrē yáari musā? ārĩ sērēñami.

Ĩgūsā ĩgūrē ārĩma:

—Gua Opũ, ĩāgũ aarika!

³⁵ Jesús oremi.

³⁶ ĩgũ oremakũ ĩārā, judío masaka ārĩma:

—Ĩāka! Noópagora ĩgūrē mañayuriye!

³⁷ Gajirā ĩgūsā merāmarā gapu ārĩma:

—Koye ĩāmasĩbire ĩāmakũ iridi āārĩmi. ¿Lázaro boaburi dupiyuro ĩgūrē ĩāgũ taukōāboayuri?

Jesús Lázaro masũdea

³⁸ Jesús bũro bujawereri merā masāgobe puro waami. Iri gobe ũtātore āārĩbú. Iri gobe ñajārōrē wári majĩ ũtā majĩ merā biasũba.

* **11:26** Jesús: “Okarā yũre buremurāno neō boabirikuma”, ārĩgũ, ĩgūsā ũmugasigue perebiri okaburire, perebiri peamegue neō waabiriburire werenĩgũ irimi.

39 Jesús ārīmi:

—Ētā majīrē āi weanúka!

Īgū irasū ārīmakū pégo, Marta boadi tīgō ārīmo:

—Yu Opu, Īgūya dupu daro ūrīasiakuyo. Wapikurinu tarisiáa, Īgū boadero puru.

40 Jesús gapu igore ārīmi:

—Murē wereabu: “Yure buremugō Marīpu turarire ĩāgokoa”, ārābu.

41 Īgū irasū ārī odomakū, Īgūsā ūtā majīrē āi weanúma. Jesús ūmugasigue ĩāmu, Marīpure āsū ārīmi:

—Au, yu sērērīrē mu pésiabu. Irasirigu murē: “Ōāa”, ārī, usuyari sīa. 42 Yu masīa. Yu murē sērērīrē irasū pénikōāa. Yu irire masīkeregu, ōō nīrā yu mu iriudi āārīrīrē masīburo, ārīgū, Īgūsā péurogue murē: “Yu sērērīrē mu pésiabu”, ārī werea.

43 Irasū ārī odo, Jesús buru busuro merā ārīmi:

—Lázaro, irore wirika!

44 Īgū irasū ārīmakūta, masāgobegue wiririmi. Īgūya mojōrī, guburire surī gasiri merā durasūdi, Īgūya diapure surīro gasiro merā ōmasūdi āārīmī. Irasirigu Jesús Īgūsārē:

—Kuranoka Īgū waamakū! ārīmi.

Judío masaka oparā Jesúre ñeāduadea

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Wárā judío masaka María merā masāgobegue wapikunerā Jesús iriadeare ĩārā, Īgūrē buremuma. 46 Gajirā Īgūsā merāmarā gapu fariseo bumarā purogue waa, Jesús iriadeare Īgūsārē wereñurā. 47 Irasirirā fariseo bumarā, irasū āārīmakū paía oparā gajirā judío masaka oparā merā nerē, āsū ārī wereniñurā:

—¿Nasirirākuri marī? Jesús wári turari merā iri ĩmugū yámi.

48 Marī Īgūrē: “Iropata irika!” āribirimakū, āārīpererā masaka Īgūrē buremurākuma. Irasirirā romano marā oparā aarirākuma, Marīpuya wiire béo, marīrē marīya nikūrē ěmamurā, ārīñurā.

49 Sugū Īgūsā merāmu, Caifás wāikugu iri bojorire paía opu āārīmī. Īgūsā irire irasū ārīmakū pégu, Īgūsārē ārīyupu:

—Musā irima āārīpererire neō masībea. 50 Ire pémasībea. Suguta marī judío masakaya āārīburire boabosamakū ōārokoa. Īgū boabirimakū, marī āārīpererā judío masaka gapu pereakōābukoa.

51 Īgū Jesús judío masakaya āārīburire boabosaburire weregu, Īgū basi gūñarī merā irasū āribiriyupu. Iri bojorire Īgū paía opu āārīmakū, Marīpu Īgūrē irire ārīmakū iriyupu. 52 Jesús boagu, judío masakaya āārīburire, irasū āārīmakū āārīpererā Marīpu pūrā āārīperero āārīrādere Īgūsāya āārīburidere boami, su buta āārīburo, ārīgū. 53 Caifás Īgūsārē irasū ārādero puru: “¿Nasiri Jesúre wējērākuri marī?” ārī werenirā iriñurā.

54 Jesús, Īgūsā Īgūrē wējēduarire masīkōāmi. Irasirigu judío masaka oparā ĩūrōgue neō waagorenabirimi. Judea nikūma makā, masaka marīrō puro āārīrī makā Efraín wāikuri makāgue waakōāmi. Iroque gua Īgū buerā merā dujami.

55 Īripoere pascua bosenu gua judío masaka bosenu āārīburo mérōgā duyabu. Irasirirā bosenu dupiyuro masaka wárā gaji makārī marāde Jerusalēgue iri bosenu marē baaburo dupiyuro Marīpu dorederosūta koerā waama Īgū Īgūsārē: “Ñerī opamerā, ōārā āārīma”, ārī ĩāburo, ārīrā.

56 Īgūsā irogue ejarā, Jesúre āmagoreñañurā. Marīpuya wiigüe āārīrā, āsū ārī gāme wereniñurā:

—¿Naásū güñarī? ¿Bosenurē ĩāgū aarigukuri, o aaribirikuri?

57 Paía oparā, fariseo bumarā masakare doreñurā. Āsū ārīñurā:

—Jesús āārīrōrē masīrā, guare wereka! Īgūrē ñeā, peresu iriduarā irasū ārīñurā.

12

María Jesúya guburire sārōrī piupeodea

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarinñarī pascua bosenu waaburi dupiyuro Jesús Betaniague waami. Iri makā, Lázaro boadiguere Jesús masūdiya makā āārībú. ² Irogue Jesúre bosenu iripeoma. Marta baarire gueremo. Lázaro ĩgū merā baa doami. Guade ĩgūsā merā baabu. ³ Guā ĩgūsā merā baaripoe María suru sārōdiru wádiru su litro deko opadirure Jesús puro āija, ĩgūya guburire piupeomo. Iri sārōrī “nardo” wāikuri sārōrī, gajino merā morēña marīrī, wajapari sārōrī āārīyuro. Irire piupeo odo, igoya poañapu merā ĩgūya guburire túkoemo. Iri wii āārīperero sārōseyakōābu. ⁴ Igo irasirimakū ĩāgū, guā Jesús buerā watopemu Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu Judas Iscariote āsū ārīmi:

⁵ —¿Nasirigo i sārōrīrē duabirari? Irire duago, trescientos nurī moādea wajare wajataropa wajataboakuyo. Irasirigo iri niyerure boporārē sīboakuyo, ārīmi.

⁶ Yajarikusīā, irasū ārīmi. Boporārē iritamudugū meta āārīmí. Īgū guaya niyeru ajurore koregū āārīmí. Iri ajurogue guā niyeru duripirire yajanokōāmi.

⁷ Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Iropata ārīka! Igo iri sārōrī duripíadeare yure piupeogo, ĩgūsā yure yáaburi dupiyuro iriburire irasū yámo.

⁸ Boporā musā merā āārīnkōārākuma. Yu gapū musā puro āārīnībirikoa.

Judío masaka oparā Lázarore wējēduadea

⁹ Jesús Betaniague āārīrī kerere pérā, judío masaka wārā irogue ĩgūrē ĩārā aarirā, ĩgū ditare ĩārā aaribirima. Lázaro boadiguere Jesús masūdidere ĩārā aarimá. ¹⁰⁻¹¹ Jesús ĩgūrē masūmakū ĩādero purū, wārā judío masaka paía oparā bueri gapure tayanemobiri, Jesúre buremupuroriñurā. Irasirirā paía oparā Jesúre wējēduarosūta Lázarodere wējēduañurā.

Jesús Jerusalégue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Gajinū gapū wārā masaka Jerusalégue pascua bosenu ē ĩārā ejanerā, Jesús irogue waaburi kerere pēñurā. ¹³ Irasirirā beje pū diti āiwāgā, ĩgūrē āsū ārī gaguini bokatīrīrā aarimá:

—Marī Opure usuyari sīrā! Ī Marīpū marīrē taugū iriudi oārō aariburo. Īgū marī Israel bumarā Opūta āārīmí, ārīma.

¹⁴ Jesús burrore bokaja, ĩgū weka mārībejami. Irasirigū Marīpuya werenirī gojadea pūgue ārīderosūta irimi. Āsū ārī gojasūdero āārībú:

¹⁵ Jerusalén marā gübirikōāka!

Īāka! Mūsā Opū burro weka peyawāgārimi, ārī gojasūdero āārībú.✧

16 Gwa ĩgũ buerã iri gojadeare pémasĩbiribu. “Dapagora Jesús iri gojaderosũta irigũ yámi”, ãrĩ gũñabiribu. Æmugasigue ĩgũ murĩadero purũ, iri gojadeare gũñaboka, pémasĩbu. “Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãrĩderosũta Jesúre waabu”, ãrĩ gũñabu.

17 Jesús Lázarore ĩgũsã yáadea gobere wiridore, ĩgũrẽ masũmakũ ĩãnerã gajirãrẽ ĩgũsã ĩãdeare wererã irima. 18 Irasirirã wárã masaka Lázarore Jesús masũdea kerere pénerã ããrĩsĩã, Jesúre bokatĩrĩrã aarimã. 19 ĩgũsã irasirimakũ ĩãrã, fariseo humarã ĩgũsã basi ãsũ gãme ãrĩ werenĩũrã:

—Īaka! Æãrĩpererã ĩgũ merã dita waarã yáma. Marĩ neõ ĩgũsã iririre kãmutamasĩbea.

Surãyeri griego masaka Jesúre ĩãduadea

20 Jerusalẽgue pascua bosenu ããrĩmakũ, Marĩpũre buremurã ejanerã watopere surãyeri griego masaka ããrĩmã. 21 ĩgũsã Jesúre ĩãduarã, Felipe wererã aarimã. Felipe Betsaida wãĩkuri makãmu ããrĩmĩ. Betsaida, Galilea nikũgue ããrĩrĩ makã ããrĩbũ. Æsũ ãrĩma ĩgũrẽ:

—Jesúre ĩãduakoa gwa.

22 ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Felipe Andrére weregu waami. Irasirirã ĩgũsã pẽrãgueta Jesúre wererã waama. 23 Jesús, griego masaka ĩgũrẽ ĩãduarire pégu, guare ãrĩmi:

—Mérõgã duyáa yu ããrĩpererã tĩgũ boa, masã, ãmugasigue murĩaburo. 24 Diayeta masãrẽ werea. Oteri yere otebirimakũ, suyeta dujarokoa. Iri yere otedero purũ, yeba poekague boa, purũ puri wiri, wári dukã síkoa. 25 Sugu ĩgũ i ãmugue okarire maĩgũno, perebiri peamegue waagakumi. ĩgũ i ãmugue okarire maĩbi gapũ ãmugasigue perebiri okari opagakumi. 26 Yu dorerire iriduagu, yure tuyaburo. Yure tuyagu, yu ããrĩburoguere yu merã ããrĩgakumi. Yuru yu dorerire irigure: “Oãrõ irigũ yámi”, ãrĩ, ĩgũrẽ õãrõ irigũkumi.

Jesús ĩgũ boaburire weredeã

27 “Dapagorare yu buro bujawereri merã ããrã. ¿Naásũ ãrĩgũkuri? “Aũ, yu ñerõ tariburore tauka!” ¿ãrĩgũkuri? Irire ãrĩbea. Ñerõ taributa i ãmuguerẽ aaribũ, ãrĩmi. 28 Irasũ ãrĩ odo, ĩgũ Pagure: “Aũ, mu turagu ããrĩrĩrẽ masakare ĩmuka!” ãrĩmi.

Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Marĩpũ ãmugasigue ããrĩgũ werenĩrĩrẽ pébu. Æsũ ãrĩmi:

—Yu turagu ããrĩrĩrẽ masakare ĩmusiabu. Irire dupaturi ĩmugura doja.

29 Masaka irogue ããrĩrã ĩgũ werenĩrĩrẽ pérã, ãrĩma:

—Bupu busakumi.

Gajirã ãrĩma:

—Marĩpũre wereboegu Jesúre werenĩami.

30 Jesús gapũ ãsũ ãrĩmi:

—Yuru irire werenĩgũ, yure pédoregu meta werenĩami. Musã gapure pédoregu werenĩami. 31 Dapagorare waarĩ merã, i ãmu marã ĩgũsã ñerĩ irideã waja wajamoãsurãkuma. Irasũ ããrĩmakũ, ñegũ i ãmu marãrẽ doregu béosũgakumi. 32 Curusague ĩgũsã yure pábiatũ, ãiwãgũnũmakũ, ããrĩpererã masakare siugũkoa, yu merã ããrĩburo, ãrĩgũ.

33 Irasũ ãrĩgũ, ĩgũ curusague boaburire weregu irimi. 34 ĩgũ ãrĩrĩrẽ pérã, masaka ĩgũrẽ ãrĩma:

—Marĩpuya werenĩĩ gojadea pũgue ĩgũsã bue ĩmumakũ pébu. “Marĩpu iriudi Cristo okanĩkõãgukumi”, ãrĩ bue ĩmuma. ¿Nasirigu mu gapu: “Ããrĩpererã tĩgũrẽ curusague pábiatú, ãiwãgũnũrãkuma”, ãrĩrĩ? ¿Noã ããrĩrĩ ããrĩpererã tĩgũ?

³⁵ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ, Jesũs ãrĩmi:

—Yu masakare siãgori siãgũ ããrã. Yoawayaripoe mũsã pũrogue ããrĩgũkoa dapa, Marĩpure masĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã siãgori merã õãrõ waamasĩrã irirosũ ããrĩka! Naĩtĩãrõgue waagorenagũno, ĩgũ waaburore neõ masĩbirikumi. ³⁶ Yu mũsãrẽ siãgori siãgũ ããrĩgũ mũsã merã ããrã, Marĩpure masĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã, mũsã merã yu ããrĩtũnuburo dupiyuro yure bũremuka! Yure bũremurã, boyorogue ããrĩrã irirosũ, yaarã ããrĩrãkoa.

Irasũ ãrĩ odo, ĩgũsãrẽ duriwãgãkõãmi.

Judío masaka Jesũre bũremubiridea

³⁷ Jesũs wãrĩ Marĩpu turari merã iri ĩmumakũ ĩãkererã, ĩgũrẽ bũremubirima. ³⁸ Marĩpuya werenĩĩ gojadea pũgue Isaías gojaderosũta irima. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ Isaías:

Gua Opũ, masaka gua mũya kere wererire pékererã, bũremubema. Mu turari merã mu iri ĩmurĩrẽ ĩãkererã: “Gua Opũ iriri ããrã i”, ãrĩbema, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.*

³⁹ ĩgũsã Marĩpure bũremumasĩbirideadere Isaías gajirogue Marĩpuya werenĩĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

⁴⁰⁻⁴¹ Marĩpu ĩgũsãrẽ koye ĩãmasĩmerã irirosũ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ĩgũyare pémasĩbirimakũ iridi ããrĩmĩ.

Irasirirã ĩgũ turari merã iri ĩmurĩrẽ ĩãkererã, irire neõ ĩãmasĩbema. ĩgũyare pékererã, irire neõ pémasĩbema. ĩgũrẽ neõ bũremudũabema.

Ĩgũrẽ bũremumakũ, ĩgũsãrẽ taubukumi, ãrĩ, Isaías Jesũs turarire, ĩgũ gosesiririre ĩãdi ããrĩsĩã, irasũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.*

⁴² Gajirã Jesũre bũremubirikeremakũ, wãrã judío masaka, ĩgũsã oparãgueta ĩgũrẽ bũremuñurã. Irasũ bũremukererã, fariseo bumarãrẽ gũisĩã, gajirãrẽ Jesũre ĩgũsã bũremurĩrẽ werebirĩñurã. Fariseo bumarã ĩgũsãrẽ: “Neõ marĩ judío masaka nerẽrĩ wiigũe ñajãnemobirikõãka!” ãrĩbukuma, ãrĩrã, irasirĩñurã. ⁴³ Irasirirã Jesũre bũremukererã, gajirã masaka, Marĩpu nemořõ ĩgũsãrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩmakũ gããmeñurã.

Masaka Jesũs wererire péduabiri waja wajamoãsurãkuma, ãrĩ gojadea

⁴⁴ Jesũs masaka péburo, ãrĩgũ, bũro bũsũro merã ãsũ ãrĩ weremi:

—Yure bũremugũ yu ditare bũremubemi. Yũpu yure iriuididere bũremumi. ⁴⁵ Yure ĩãgũ, yure iriuididere ĩãmi. ⁴⁶ Yu siãgori siãgũ ããrĩgũ i ãmũguere yure bũremurã yure iriuidire masĩmerã irirosũ ããrĩbirikõãburo, ãrĩgũ aaribũ. Irasirirã naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩbirikuma. ⁴⁷ Yu wererire pékererã, irire irimerãrẽ yu wajamoãbirikoa. Yu i ãmũguere masakare wajamoãgũ aaribiribu. Ubu gapu taugu aaribũ, ĩgũsã perebiri peamegue waabirikõãburo, ãrĩgũ. ⁴⁸ Yure gããmemerã, yu wererire péduamerã wajamoãsurãkuma. ĩgũsãrẽ wajamoãbu, Yũpu ããrĩmi. I ãmu peremakũ, yu ĩgũya werenĩĩ wererire pébiridea waja ĩgũsãrẽ wajamoãgukumi. ⁴⁹ Yu gããmerõ werebea. Yũpu yure iriudi ĩgũ were-dorerosũta werea. ĩgũ yure buedorerosũta buea. ⁵⁰ Yũpu dorerosũta

irigano, umugasigue p rebiri okarire opagukumi. Irasirigu Yuru yare weredorerosuta musare werea, arimi Jesus.

13

Jesus igu bueraya guburire koede

¹ Pascua bosenu waaburo meroga dayabu. Jesus i umare wiri, igu Pagu puro waaburo meroga dayarire masisiami. Iguyara i umague aarirare neo maiduubirimi. Igasare buro marirare imuburo meroga dayabu.

²⁻⁴ Wati Judare Simon Iscariote magare Iguya gunarigue Jesure wejeduaraguere igure imudoresiadi aarimi. Jesus igu Pagu puro merā aarideare, puru igu irogue waaburire masimi. Maripu igu Pagu aariperare dorebure pideadere masimi. Irasirigu gua igu buera merā baa doaniadi, waganuga, Iguya suriro wekamañerē tūwea, tukoeri gasiro merā Iguya yujurure suami. ⁵ Sūa odo, soropa merā deko piusa, guare igu buerare guaya guburire koenugami. Suguya guburire koe odo, igu suadea gasiro merā tukoemi. Gajiraya guburidere irasu dita irimi.

⁶ Igu Simon Pedroya guburire koebu irimakū iāgu, Pedro igure arimi:

—Yu Opu, yaa guburire koeri mu?

⁷ Jesus igure arimi:

—Dapagora yu iririre mu pēmasībea. Purugue pēmasīgukoa.

⁸ Pedro igure arimi:

—Yaa guburire mu neō koebirikoa.

Jesus igure arimi:

—Mure yu koebirimakū, yaagu aaribirikoa.

⁹ Igu irasu arimakū pēgu, Simon Pedro igure arimi:

—Yu Opu, yaa guburi ditare koebirikōāka! Yaa guburire koegu, yaa mojōri, yaa dipurudere koeka!

¹⁰ Igu irasu arimakū, Jesus asū arimi:

—Sugu masakū oārō guuadigue dupaturi guuabirikumi. Naagorena odoadero puru, Iguya guburi ditare koekumi. Aariperare musā gurari marira irirosū aara. Irasu aarikeremakū, sugu musā meramu ñegū, gurarikugu irirosū aarimi.

¹¹ Jesus, Judas igure wejeduaraguere igure imuburire masisiami. Irire masisiā: “Sugu musā meramu ñegū, gurarikugu irirosū aarimi”, arigū irimi.

¹² Guaya guburire koe odo, Iguya wekamañerē sāña, igu doaderogue dupaturi eja doaja, guare asū arimi:

—¿Yu musare dapagora iririre pēmasiri musā? ¹³ Musā yare: “Guare buegu, gua Opu aara”, arira, keoro werea. Diayeta yu musare buegu, musā Opu aara. ¹⁴ Yu musare buegu, musā Opu aarikeregu, musāya guburire koeabu. Irasirira musadere musāya guburire game koero gaamea. ¹⁵ Musā game iritamumakū gaamegū, musare irasiri imuabu, yu musare iriaderosuta iriburo, arigū. ¹⁶ Diayeta musare werea. Neō sugu moāboerimasū, igu opu nemorō aaribirikumi. Sugu iriusūdi, igure iriudi nemorō aaribirikumi. ¹⁷ Musā ire pēmasira, ire irira, usuyari merā aarirākoa.

¹⁸ Yu irire arigū, musā aariperare aribea. Yu beyenerare masia. Maripaya wereniri gojadea pugue ariderosuta keoro waarokoa. Asū

āri gojasūdero āārībú: “Y_u merā baaguta y_ure iāturigu dujami”, āri gojasūdero āārībú. ¹⁹ I waaburi dupiyuro y_u m_usārē werea. Irasirirā y_u weredea keoro waadero p_uru: “Īgū āārā y_u*”, āri deare b_uremurākoa. ²⁰ Diayeta m_usārē werea. Y_u iriunerārē ōārō merā bokatīrīñeāgāno, y_udere bokatīrīñeāmi. Y_ure ōārō merā bokatīrīñeāgū, y_ure iriuididere bokatīrīñeāmi, ārimi Jesús.

Judas Jesúre wējēduarāguere Īgūrē ĩmuburire weredea

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Irasū āri odo, Jesús b_uro bujawereri merā āārīmí. Guare pémasĭma ōārō āsū āri weremi:

—Diayeta m_usārē werea. Sug_u m_usā merāmu y_ure wējēduarāguere y_ure ĩmugukumi.

²² Īgū irasū ārimakū pérā, gua: “¿Noārē irasū ārīrī?” ārīrā, gāme iā oya doanību. ²³ Y_u Juan, Jesús buegu Īgū maĭsūgū, Īgū p_urogā doabu.

²⁴ Simón Pedro Īgūya mojō merā y_ure soepumi, Jesúre Īgū irasū ārīrīrē sērēñadoregu. ²⁵ Irasirigu y_u Jesús p_urogā gāme doaweya, Īgūrē sērēñabu:

—Y_u Op_u, ¿noā ārīrī Īgū?

²⁶ Jesús y_ure ārimi:

—Y_u pārrūrē moāwa, yosa, Īgūrē sīgukoa. Īgūta āārīmi y_ure ĩmubu.

Irasū āri odo, pārrūrē moāwa, yosa, Judare Simón Iscariote magūrē sĭmi.

²⁷ Judas ire ñeāmakū, mata wātī Īgūguere ñajādi āārīmí. Irasirigu Jesús Judare ārimi:

—M_u iriburire iripurumuka!

²⁸ Jesús Īgūrē irasū ārīrīrē pékererā, gua irogue baa doanírā irire pémasĭbirību. ²⁹ Surāyeri gua āsū āri gūñabu: “Judas gua niyerure koregu āārīmi. Irasirigu Jesús Īgūrē gua bosenu baaburire wajaridoregu iriuami, o boporārē niyerure sĭdoregu iriuami”, āribu. ³⁰ Judas iri pārrūrē moāwa, yosadeare ñeā odoguta gua p_urogue āārīdi wiriakōāmi. Īgū wiriaripoe ñamigue āārībú.

Jesús maama dorerire weredea

³¹ Judas waadero p_uru, Jesús guare ārimi:

—Dapagora Marĭpu y_u āārĭpererā tĭgū y_u turagu āārĭrĭrē masakare ĩmugukumi. Irasū āārĭmakū, y_u merā Īgū turagu āārĭrĭdere ĩmugukumi.

³² Y_u merā Īgū turagu āārĭrĭrē ĩmugū, y_u turagu āārĭrĭdere ĩmugukumi. Dapagorata iripurumugukumi. ³³ Yaará, y_ure péka! Yoaweyaripoeta m_usā merā āārĭgukoa. M_usā y_ure āmarākoa. Irasirigu y_u judío masakare dupiyurogue ārĭderosūta dapagora m_usādere: “Y_u waaburore m_usā waamasĭbea”, āri werea. ³⁴ Maama dorerire m_usārē pígu_{ra}. Āsū ārā. Gāme maĭka! Y_u m_usārē maĭrōsūta gāme maĭka! ³⁵ M_usā gāme maĭmakū iārā, āārĭpererā masaka m_usārē y_u buerā āārĭrĭrē masĭrākuma, ārimi Jesús.

Jesús Pedrorre: “Y_ure masĭkeregu: ‘Masĭbea’, ārĭgukoa”, āri weredea

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro Jesúre sērēñami:

—Y_u Op_u, ¿noogue waagukuri m_u? ārimi.

* **13:19** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moĭsés Marĭp_ure sērēñadi āārīmí: “Israel bumarā y_ure: ‘¿M_u iriudi wāi naásū āārĭrĭ?’ ārĭ sērēñamakū, ¿naásū ārĭ weregukuri?’ Marĭpu Īgūrē āsū ārĭdi āārīmí: “Y_u wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē āsū ārĭ wereka: ‘YO SOY y_ure m_usāguere weredoregu iriumĭ’, ārĭka!” ārĭdi āārīmí. “YO SOY EL QUE SOY”, ārĭrō: “Y_u āārĭnĭgūta āārā, o Īgū āārā y_u”, ārĭdaaro yāa.

Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Y_u dapagora waaburoguere m_u y_u merā waamasībea. P_ur_u y_u p_urogue waag_ukoa.

³⁷ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Y_u Op_u, ¿nasiribu dapagorata y_u m_u merā waamasībirikuri? ĩgūsā y_ure wējēduakeremakū, y_u m_urē béobirikoa. M_uya āārīburire boabosag_ukoa.

³⁸ Jesús ĩgūrē ārīmi:

—“M_uya āārīburire boabosag_ukoa”, ārā m_u. ¿Āārīrōta y_ure iri-bosag_ukuri? Diayeta m_urē werea. Āgābo wereburo dupiyuro m_u y_ure urea gajirārē: “ĩgūrē masībea”, ārīg_ukoa, ārīmi.

14

Jesúsre b_uremurā Marīp_u p_uro waaburire weredea

¹ Jesús g_uare āsū ārīmi:

—B_uro gūñarik_ubirikōāka! Marīp_ure b_uremuka! Y_udere b_uremuka! ² Y_up_u p_urogue su wii wári taridupabu opari wii irirosū āārā. Irogue m_usā āārīburire āmuyug_u waag_ukoa. Iri diaye āārībirimakū, m_usārē irire werebiriboayo. ³ M_usā āārīburire āmu odo, dupaturi aarig_ukoa m_usārē āīabu. Irasirirā m_usāde y_u p_urogue y_u merā āārīrākoa. ⁴ M_usā y_u waaburore, y_u irogue waaburī maarē masīa, ārīmi Jesús.

⁵ Tomás ĩgūrē ārīmi:

—G_ua Op_u, m_u waaburore masībea. ¿Nasiri m_u waaburī maarē g_ua masīrākuri?

⁶ Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Y_u dita Y_up_u p_urogue waarī maa irirosū āārā. Y_u diayema āārīrīrē masakare masīmakū irig_u, ĩgūsārē okamakū irig_u āārā. Y_u merāta Y_up_u p_urogue waarākuma. ⁷ M_usā y_ure masīrā, Y_up_udere masīboayo. Dapagora merā ĩgūrē masīsiāa. ĩgūrē iāsiāa.

⁸ ĩgū irasū ārīmakū, Felipe ĩgūrē ārīmi:

—G_ua Op_u, Marīp_ure ĩmuka g_uare! Iropata gāāmea g_ua.

⁹ Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Felipe, y_u yoaripoe m_usā merā āārīkeremakū, ¿y_ure masīberi? Sug_u y_ure iāgūno, Y_up_udere iāmi. ¿Nasirig_u m_u y_ure: “Marīp_ure ĩmuka g_uare!” ārīrī? ¹⁰ ¿Y_up_u y_uguere āārīrīrē, irasū āārīmakū y_u ĩgū merā āārīrīrē b_uremuberi? Y_u m_usārē wereg_u, y_u gāāmerō werebea. Y_up_u y_uguere āārīg_u y_u merā iri ĩmug_u yāmi. ¹¹ Y_u m_usārē: “Y_up_u y_uguere āārīmi, irasū āārīmakū y_u ĩgū merā āārā”, ārī wererire: “Diayeta āārā”, ārī b_uremuka! M_usā y_u wererire pédero p_ur_u b_uremumerā, Y_up_u turari merā y_u iri ĩmurī gap_ure gūñaka! Irire gūñarā, y_u wereridere b_uremuka! ¹² Diayeta m_usārē werea. Y_ure b_uremug_u, y_u iriderosūta irig_ukumī. Y_u, Y_up_u p_urogue waabu yāa. Y_u waamakū, y_ure b_uremug_u y_u nemorō wári Y_up_u turari merā iri ĩmurīrē irig_ukumī. ¹³ M_usā y_ure b_uremumakū, āārīpereri m_usā y_u wāi merā y_ure sērērīrē pég_ukoa. Irasirig_u m_usā y_ure sērērōsūta irig_ukoa. Y_u irasiriri merā m_usārē Y_up_u turag_u āārīrīrē masīmakū irig_ukoa. ¹⁴ M_usā y_u wāi merā y_ure sērērōsūta irig_ukoa.

Jesús: “Ōāgū deyomarīgūrē m_usārē iriug_ura”, ārī weredea

15 'Musā yure maīrā, yu dorerire irirākoa. 16 Yurure musāya āārīburire sērēbosagukoa. Irasirimakū, Yurpu gajigure iriugukumi, musārē iritamuburo, āāīgū. Īgū iriubu musā merā āārīnikōāgukumi. 17 Īgū Ōāgū deyomarīgū musārē diayemerē masīmakū irigu āārīmi. I ūmu marā yure b̄remumerā gapu Īgūrē masībema. Irasirirā Īgūrē bokatīrīneāmasībema. Īgū musā merā āārīmi. Irasū āārīmakū, musāguere āārīnikōāgukumi. Irasirirā Īgūrē masīa. 18 Yu musārē béowāgābirikoa. Musā merāta āārīgū aarigukoa doja. 19 Mērōgā d̄uyāa yu waaburo. Yu waadero puru, i ūmu marā yure b̄remumerā neō īābirikuma. Musā gapu yure īārākoa. Yu okāa. Irasirirā musāde okarākoa. 20 Yu aariburinurē yu, Yurpu merā sugūta āārīrīrē masīrākoa. Irasū āārīmakū, musā yu merā āārīrīrē, yu musāguere āārīrīrē masīrākoa. 21 Yu dorerire masīgū irire irigu yure maīgūta āārīmi. Yurpu yure maīgūrē maīgukumi. Yude Īgūrē maīgukoa. Īgūrē yaamarē d̄ārō masīmakū irigukoa, āārīmi Jesús.

22 Īgū irasū āārīmakū, gajigu Judas wāīkugu Jesúre sērēñami. Judas Iscariote meta āārīmi.

—Gua Opu, ζnasirigu gua ditare mu āārīkūrire masīmakū irigukuri? ζNasirigu i ūmu marā gapure irire masīmakū iribirikuri?

23 Jesús Īgūrē āārīmi:

—Yure maīgū yu dorerire irigukumi. Yurpu Īgūrē maīgukumi. Yurpu, irasū āārīmakū yu Īgū merā āārīrā aarirākoa. 24 Yure maībi gapu yu dorerire iribemi. Yu musārē wereri, yaa werenīrī āārībea. Yurpu yure iriudiya gapu werenīrī āārā.

25 'Yu musā merā āārīgū, i āārīpererire musārē werea. 26 Yu sērēmakū, Yurpu Ōāgū deyomarīgūrē musāguere iriugukumi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū musārē iritamubu āārīsīā, āārīpererire buegukumi. āārīpereri yu musārē weredeare gūñamakū irigukumi.

27 'Yu musārē siñajārī merā āārīmakū irigukoa. Yu siñajārī merā āārīgū irirosū musādere siñajārī merā āārīmakū irigukoa. Yu musārē siñajārī merā āārīmakū iriri, i ūmuma irirosū āārībea. Buro gūñariku, gūibirikōāka! 28 Yu musārē: “Waa, dupaturi musā merāta āārīgū aarigukoa doja”, āārī weremakū pébu musā. Yurpu yu nemorō āārīmi. Irasirirā Īgū purogue yu waaburire pédero puru, musā yure diaye maīrā, usuyari merā āārīboayo. 29 Yu musārē ire weryugu iriabu. Irasirirā ire keoro waamakū, yu musārē weredeare: “Diayeta guare weremi”, āārī b̄remurākoa.

30 'I ūmu marārē doregu ñegū āārīmi. Īgū aaribu yāmi. Irasirigu yu musārē mērōgā werenīnemogura. Īgū yure neō doremasībemi. 31 Yu, Yurpu gapure maīa. Irasirigu Īgū yure doreri gapure yāa, yu Īgūrē maīrīrē i ūmu marārē masīburo, āārīgū. Wāgānuḡāka! Nāka waarā! āārīmi Jesús.

15

Jesús iguida keori merā weredeā

¹ Jesús keori merā guare āsū āārī weremi:

—Yu diayeta iguida irirosū āārā. Yurpu iridare koregu irirosū āārīmi. 2 Yaarā iridama d̄purī irirosū āārīma. Yurpu iguidare koregu duka marīrī d̄purīre ditibēogu irirosū yāmi. Gaji dukakurī d̄purī gapure ditiwea āmugū irirosū yāmi dukakunemoburo, āārīgū. 3 Musā yu weredeare b̄remurā āārā. Irasirigu Yurpu musārē ñerī opamerā āārīmakū

irisiامي. ⁴ Y_H merā ōārō āārīka! Irasirig_H musāguere ōārō āārīnkōāgukoa. Su iguidama d_Hp_H iridaguere marīrō iri d_Hp_H seyaro dukak_Hbirikoa. I irirosūta y_H merā ōārō āārīmerā neō ōārī duka sībiri d_Hp_Huri irirosū āārīma.

⁵ Y_H iguida irirosū āārā. Musā yaarā iridama d_Hp_Huri irirosū āārā. Y_H merā ōārō āārīnīrāno, yude īgūsāguere ōārō āārīnīmakū, īgūsā ōārō dukak_Huri d_Hp_Huri irirosū āārīma. Musā y_H merā ōārō āārīmerā, ōārīrē neō irimasībea. ⁶ Y_H merā ōārō āārīmerā ditibéodea d_Hp_Huri bojegue ñaī oyanīrī d_Hp_Hurire sea, peamegue soebéoro irirosū āārīrākuma.

⁷ Musā y_H merā ōārō āārīnīrā, y_H buerire kātīmerā, musā gāāmerīnorē Y_Hp_Hure: “Sīka!” ārī sērēmakū, sīgukumi. ⁸ Musā wāri ōārī dukak_Huri d_Hp_Huri irirosū āārīmakū īārā, gajirā masaka Y_Hp_Hure: “Ōātarig_H āārīmi”, ārī masīrākuma. Irasirirā musā wāri ōārī irirā, diayeta y_H buerā āārīrīrē gajirārē masīmakū yāa. ⁹ Y_Hp_H y_Hre maīrōsūta y_Hde musārē maīa. Irasirirā y_H musārē maīgū merā āārīnīka, y_H maīrīrē masīmurā! ¹⁰ Y_H, Y_Hp_H y_Hre maīgū dorerire irig_H, īgū merā ōārō āārīnīkōāa. Irasūta musāde y_H dorerire irirā, y_H musārē maīgū merā ōārō āārīnīkōāa.

¹¹ Ire musārē werea musā y_H merā usuyaburo, ārīgū. Irasirirā usuyari opatarirākōa. ¹² Y_H doreri āsū ārā. Y_H musārē maīrōsūta gāme maīka! ¹³ Sug_H masak_H īgū merāmarārē boabosag_H, gajirā nemorō īgūsārē maīmi. ¹⁴ Musā y_H dorerire irirā y_H merāmarā āārā. ¹⁵ Dapagorare y_H musārē: “Y_Hre moāboerā āārā”, ārībirikoa. Moāboerā īgūsā op_H iririre masībirikuma. Y_H gap_H Y_Hp_H y_Hre weredeare musārē werepeob_H. Irasirig_H musārē: “Y_H merāmarā”, ārā. ¹⁶ Musā y_Hre beyebirib_H. Y_H gap_H musārē beyeb_H wāri ōārīrē irirā waaburo, ārīgū. Musā ōārī iriri, ōārī duka neō boabiri irirosū āārā. Irasirirā musā y_Hre buremumakū, Y_Hp_H musā y_H wāi merā īgūrē sērērōsūta musārē sīgukumi. ¹⁷ Y_H musārē dorea. Musā basi gāme maīka!

I ūm_H marā Jesúre, īgūyarārē iāturiburire weredeā

¹⁸ I ūm_H marā musārē iāturimakū īārā, y_Hre iāturip_Hurorideare masīka! ¹⁹ Musā diayeta i ūm_H marā āārīmakū, īgūsā merāmarārē maīrōsūta musādere maībukuma. Y_H musārē i ūm_H marā watopegue āārīrārē beyeb_H. Irasirirā i ūm_H marāgora āārībea. Musā īgūsā irirosū āārībirimakū īārā, i ūm_H marā musārē iāturima. ²⁰ Y_H musārē ārīdeare gūñaka! “Neō sug_H moāboerimasū, īgū op_H nemorō āārībirikumi”, ārīb_H. īgūsā y_Hre ñerō irirā, musādere ñerō irirākuma. Y_H buerire pérā, musā bueridere pérākuma. ²¹ I ūm_H marā y_Hre iriudire masībema. Irasirirā musā y_Hre buremumakū īārā, musārē āārīpereri ñerī irirākuma.

²² Y_H īgūsārē wereg_H aaribirimakū, neō ñerī iridea wajare opabiribukuma. Dapagorare y_H īgūsārē weredero p_Hr_H: “Ñerī iridea wajare opabea g_H”, ārīmasībema. ²³ Y_Hre iāturig_H Y_Hp_Hudere iāturimi. ²⁴ Y_H, Y_Hp_H turari merā iri īmugū, gajirā neō iribirideare irib_H. Y_H īgū turari merā iri īmubirimakū, neō waja opabiribukuma. īgūsā y_H iri īmurīrē īāma. Irire iādero p_Hr_H, y_Hre, Y_Hp_Hudere iāturima. ²⁵ I iāturiri, Marīp_Huya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta keoro waaró yāa. Āsū ārī gojasūdero āārībú: “īgūsā y_Hre: ‘Ñerō yāmi’, ārīmasībirikererā, iāturima”, ārī gojasūdero āārībú.

²⁶ Ōāgū deyomarīgū, musārē iritamugū aarigukumi. īgū musārē diayema āārīrīrē masīmakū irigukumi. Y_H īgūrē Y_Hp_H merā āārīgūrē musārē iriugukoa. īgū yaamarē weregukumi musārē. ²⁷ Y_H musārē

buep̄urorimakūgueta yu merā āārībá. Irasirirā musāde yaamarē wererākoa, āārimi Jesús.

16

¹ Jesús guare āsū ārīnemomi doja:

—Yu musārē irire wereabu, yure piribirikōāburo, ārīgū. ² Judío masaka ĩgūsā nerērī wiirigue musā āārānerārē béowiurākuma. Gajipoe gajirā musārē wējērā: “Marīpu gāāmerīrē yāa”, ārī gūñarākuma. ³ Yure, Yur̄pudere masīmerā āārīsīā, irasirirākuma. ⁴ Yu irire werea musā, ĩgūsā irasirimakū ĩārā: “Jesús guare irireta weremi”, ārī gūñaburo, ārīgū.

Jesús, Ōāgū deyomarīgū iririmarē weredeā

⁵ Yu neōgorague musā merā āārīsīā, ire werebiribu. ⁶ Dapagorare yure iriudi p̄rogue waagukoa. Yu musārē ire werekeremakū, neō sugu yure: “¿Noogue waagukuri?” ārī sērēñabea. ⁷ Irasirirā yu waaburire weremakū pērā, yu waaburo gap̄ure sērēñabirisīā, b̄uro bujawereri merā āārā. ⁸ Diayeta musārē werea. Yu waadero p̄ru, ōārokoa musārē. Yu waabirimakū, Ōāgū deyomarīgū musārē iritamubu aaribiribukumi. Yu irogue waagū, ĩgūrē musārē iriugukoa, musā merā āārīnīkōāburo, ārīgū. ⁹ ĩgū aarigū, i ūmu marārē ĩgūsā ñerō irirā āārīrīrē, yu diayema irigu āārīrīrē, ĩgūsā ñerō iridea waja Marīpu ĩgūsārē wajamoāburire masīmakū irigukumi. ¹⁰ ĩgūsā yure b̄uremubirisīā, ñerā āārīma. ¹¹ Yu, Yur̄pu p̄rogue waamakū, musā yure ĩānemobirikoa. Yu irogue waamakū, Ōāgū deyomarīgū aarigukumi, i ūmu marārē yu diayema irigu āārīrīrē masīmakū iribu. ¹² I ūmu marārē doregu ñegū ĩgūsārē ñerī iridoreri waja, Yur̄pu ĩgūrē wajamoādoresiami. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū aarigū, ĩgūsārē Yur̄pu ĩgūrē wajamoādoredeare masīmakū irigukumi.

¹³ Wāri āārā musārē yu wereburi. Dapagorare yu ire weremakū, musā pémasībiribukoa. ¹⁴ Ōāgū deyomarīgū gap̄u aarigukumi. ĩgū musārē diayema āārīrīrē masīmakū irigukumi. Irasirigu musārē i āārīpererire buegukumi. ĩgū gāāmerō werebirikumi. Yur̄pu ĩgūrē weredorerire, p̄rugue waaburidere musārē weregukumi. ¹⁵ Yu ĩgūrē wererire pédeare musārē masīmakū irigu, yu ōārō āārīrīrē masīmakū irigukumi. ¹⁶ Āārīpereri Yur̄pu opari, yaa āārā. Irasirigu yu musārē: “Ōāgū deyomarīgū musārē yaamarē masīmakū irigukumi”, ārābu.

Bujawerenerā, usuyari merā āārībure weredeā

¹⁷ Mērōgā p̄ru musā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄ru yure ĩārākoa doja. I Yur̄pu p̄rogue waadero p̄ru, irasū waarokoa, ārīmi.

¹⁸ ĩgū irasū ārīmakū pērā, gua surāyeri āsū ārī gāme werenību:

—¿Naāsū ārīduaro irikuri ĩgū irasū ārīrī? ĩgū marīrē: “Mērōgā p̄ru musā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄ru yure ĩārākoa doja”. Ire ārī odo: “I Yur̄pu p̄rogue waadero p̄ru, irasū waarokoa”, ārīmi. ¹⁹ ĩgū marīrē: “Mērōgā p̄ru”, ārīmakū, ¿naāsū ārīduaro irikuri? ĩgū irasū ārīrīrē marī pémasībea, ārību.

²⁰ Jesús ĩgūrē gua sērēñaduarire masīkōāmi. Irasirigu guare ārīmi:

—Yu musārē: “Mērōgā p̄ru musā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄ru yure ĩārākoa doja”, ¿ārī wererire gāme sērēñarā yāri? ²¹ Diayeta musārē werea. Yu boamakū ĩārā, b̄uro bujawereri merā orerākoa. I ūmu marā yure b̄urenumerā gap̄u usuyari merā āārīrākuma. Musā

bujawererā, pɔɔ ɯsɯyarākoa. ²¹ Āsū āārā. Nomeō majīgū kōāburo dupiyurogā, igore pūrīrē bujawereri merā gūñakumo. Majīgūgā deyoadire iāgō, ɯsɯyakumo. Iгоре pūrīadeare gūñanemobirikumo. ²² Mɯsāde irasūta dapagorare bujawereri merā āārā. Pɔɔ yɯ mɯsārē dupaturi iāgū aarigūkoa. Yɯ irasirimakū iārā, mɯsā ɯsɯyari opatarirākoa. Mɯsā irasū ɯsɯyari merā āārīmakū, gajirā mɯsārē bujaweremakū irimasībirikuma.

²³ Irinurē yure neō sērēñabirikoa. Diayeta mɯsārē werea. Mɯsā yure buremumakū iāgū, Yɔɔ āārīpereri mɯsā yɯ wāi merā iğurē sērērīrē pégɯ, mɯsā sērērōsūta sīgukumi. ²⁴ Iro dupiyurogue mɯsā yɯ wāi merā Yɔɔpɔɔ neō sērēbiribɯ. Dapagorare yɯ wāi merā iğurē sērēka! Mɯsā irasū sērēmakū, mɯsā sērērōsūta sīgukumi. Irasirirā ɯsɯyari opatarirākoa.

Jesús i ɯmɯ marā ñerārē tarinugādeare weredea

²⁵ Yɯ keori merā mɯsārē wereabu. Pɔɔ keori merā werebirikoa. Irasirirā, Yɔɔpɔɔamarē yɯ wererire oārō pémasīrākoa. ²⁶ Mɯsā Yɔɔpɔɔamarē oārō pémasīrinurē yɯ wāi merā iğurē sērērākoa. Irasū ārīgū: “Mɯsāya āārīburire yɯ iğurē sērēbosagūkoa”, ārīgū meta yāa. ²⁷ Yɔɔpɔɔ mɯsārē maīmi. Irasirirā mɯsā yɯ wāi merā mɯsā basi iğurē sērērākoa. Mɯsā yure maīa. Irasū āārīmakū mɯsā yure: “Marīpɔɔ pɔɔrogue āārīdi, iğū iriudi āārā”, ārī buremua. ²⁸ Yɯ, Yɔɔpɔɔ pɔɔrogue āārīdi, i ɯmɯguere aaribú. Dapagorare i ɯmɯgue āārādi, Yɔɔpɔɔ pɔɔrogue waagūkoa doja, ārīmi Jesús.

²⁹ Iğū irasū ārīmakū pérā, gɯa iğū buerā iğurē ārību:

—Dapagorare keori merā mɯ guare werebea. Irasirirā mɯ wererire pémasīa. ³⁰ Dapagorare gɯa masīa. Mɯ āārīpererire masīpeokōāa. Gajirā mɯrē sērēñabirikeremakū, iğūsā gūñarīgue sērēñaduare mɯ masīa. Irasirirā: “Marīpɔɔ pɔɔrogue āārīdi, iğū iriudi āārā”, ārī buremua, ārību.

³¹ Jesús guare ārīmi:

—¿Dapagorare buremurī? ³² Mérōgā dɯyāa, mɯsā yure béowāgāburo. Mɯsāya wīirīgue waasiri, yure sugūta dujamakū irirākoa. Mɯsā irasirikeremakū, Yɔɔpɔɔ gapɯ yɯ merā āārīmi. Irasirigɯ yɯ sugūta āārībea. ³³ Mɯsā yɯ merā oārō siñajārī opaburo, ārīgū, mɯsārē i āārīpererire wereabu. Mɯsā i ɯmɯgue āārīripoe i ɯmɯ marā mɯsārē ñerō tarimakū irirākuma. Iğūsā irasirikeremakū, yɯ merā gūñaturaka! Yɯ i ɯmɯ marā ñerārē tarinugādigue āārā. Irasirirā yɯ merā gūñatura ɯsɯyaka! ārīmi Jesús.

17

Jesús iğū buerāya āārīburire Marīpɔɔ sērēbosadea

¹ Jesús irasū ārī odo, ɯmɯgasigūe iāmu, iğū Pagɔɔre āsū ārīmi:

—Aɯ, dapagorare mɯ ārīderosūta yure waaburi ejasiāa. Irasirigɯ masakare yɯ mɯ magū, mɯ iriudi āārīrē imuka! Mɯ irasirimakū, yɯ mɯ turagɯ, mɯ oāgū āārīrē iğūsārē imugūkoa. ² Mɯ yure masaka āārīpererārē doregɯ píbɯ, mɯ yure sīnerārē ɯmɯgasigūe perebiri okari opamakū iridoregɯ. ³ Masaka mɯ diayeta Marīpɔɔ sugɯ āārīgū āārīrē, irasū āārīmakū yɯ Jesucristo mɯ iriudi āārīrē masīrā, ɯmɯgasigūe perebiri okari opamurā āārīma.

⁴ I ɯmɯguere mɯ yure iridoredeare yɯ iriyuwarikɯbɯ. Irasirigɯ i ɯmɯ marārē mɯ turagɯ, oāgū āārīrē imubɯ. ⁵ Aɯ, mɯ i ɯmɯrē iriburo dupiyuro yɯ mɯ merā oārō āārībú. Mɯ āārīrikurire opabɯ. Irasirigɯ dapagorare mɯ āārīrōgue yɯ mɯ merā oārō āārīmakū mɯrārōta irika!

⁶ M̄u yure s̄inerārē i ūmu marā watope āārīrārē beyenerārē mu āārīrikurire masīmakū iribu. Mu yure s̄inerā m̄uyarā āārīma. Mu dorerire irima. ⁷ Dapagorare masīma. Āārīpereri yu opari, mu yure s̄idea āārā. ⁸ Mu yure weredoredeare ĩgūsārē werebu. Yu wererire pérā, b̄uremuma. Yu diayeta mu p̄uro āārīdi āārīrārē masīma. Yu mu iriudi āārīrārē: “Diayeta āārā”, ārī b̄uremuma.

⁹ Yu ĩgūsāya āārīburire s̄ērēbosāa. Gajirā i ūmu marā yure b̄uremumerāya āārīburi gap̄ure s̄ērēbosabea. Yure b̄uremurā mu yure s̄inerā m̄uyarā āārīma. Irasirigu ĩgūsāya āārīburire s̄ērēbosāa. ¹⁰ Āārīpererā yaarā, m̄uyarā āārīma. Irasirirā m̄uyarāde, yaarā āārīma. ĩgūsā yaarā āārīsīā, yu ōārō āārīrikurire masakare masīmakū yāma.

¹¹ Yu i ūm̄uguerē dujabirikoā. Mu yure s̄inerā gap̄u i ūm̄uguerē dujarākuma. Au, mu ōāgū āārā. Mu wāi merā mu turari merā ĩgūsārē koreka, marī suḡu āārīnīrōsūta ĩgūsāde suro merā āārīnīkōāburo, ārīgū. ¹² Yu i ūm̄uguerē mu yure s̄inerā merā āārīgū, mu turari merā ĩgūsārē ōārō korebu. Neō suḡu dederibirima. Suḡuta peamegue waadederibu āārīmi. M̄uya werenīrī gojadea p̄ugue ārīderosūta iri irasū waabu.

¹³ Dapagorare yu mu p̄urogue waabu yāa. Yu waaburi dupiyuro i ūm̄ugue āārīgū i āārīpererire yure b̄uremurārē werea, ĩgūsāde yu irirosūta us̄uyari opatariburo, ārīgū. ¹⁴ M̄uya kerere ĩgūsārē werebu. Yu i ūm̄umu āārībea. Irasirirā yure b̄uremurāde i ūmu marā irirosū āārībema. Irasirirā i ūmu marā yure iāturirosūta yure b̄uremurādere iāturima. ¹⁵ Yu m̄urē: “Yure b̄uremurārē i ūm̄urē āīaka!” ārī s̄ērēbea. Āsū gap̄u ārī s̄ērēa. ĩgūsārē ōārō koreka, wātī n̄erī iridorerire p̄ebirikōāburo, ārīgū! ¹⁶ Yu i ūm̄umu āārībea. Irasirirā yure b̄uremurāde i ūmu marā irirosū āārībema. ¹⁷ M̄uya kere diayema āārā. Irasirigu iri merā ĩgūsārē mu dorerire irirā āārīmakū irika! ¹⁸ Mu yure m̄uya kerere i ūmu marārē weredoreḡu iriuderosūta yure b̄uremurārē m̄uya kerere i ūmu marārē weredoreḡu iriua. ¹⁹ ĩgūsāya āārīburire mu dorerire irigu yāa, ĩgūsāde diayeta mu dorerire iriburo, ārīgū.

²⁰ Yu ĩgūsāya āārīburi ditare s̄ērēbosabea. ĩgūsā m̄uya kere wererire pérā, gajirāde yure b̄uremurākuma. Irasirigu yu ĩgūsāya āārīburidere s̄ērēbosāa. ²¹ Yu irire s̄ērēbosāa, yure b̄uremurā āārīpererā suro merā āārīburo, ārīgū. Au, mu yuguerē ōārō āārā. Yu mu merā āārā. Irasirirā marī āārīrōsūta ĩgūsā marī merā ōārō āārīburo. ĩgūsārē suro merā āārīmakū irika, i ūmu marā yu mu iriudi āārīrārē b̄uremuburo, ārīgū! ²² Mu āārīrikurire yure s̄ibu. Irasirigu ĩgūsārē yu irirosū āārīrikumakū iribu, yu mu merā suḡu āārīrōsūta ĩgūsāde suro merā āārīburo, ārīgū. ²³ Yu ĩgūsāguere āārā. Mu yuguerē āārā. Marī ĩgūsā merā āārā, ĩgūsā diayeta suro merā āārīburo, ārīrā. ĩgūsā suro merā āārīmakū iārā, i ūmu marā yu mu iriudi āārīrārē, mu yure maīrōsūta yure b̄uremurārē maīrārē masīrākuma.

²⁴ Au, mu i ūm̄urē iriburo dupiyuro yure maību. Irasirigu mu āārīrikurire yure s̄ibu. Yure mu s̄inerārē yu āārīburogue yu merā āārīmakū gāamea mu yure āārīrikurī s̄ideare masīburo, ārīgū. ²⁵ Au, mu keoro irigu āārā. I ūmu marā yure b̄uremumerā m̄urē masībema. Yu gap̄u m̄urē masīa. Yure b̄uremurā yu mu iriudi āārīrārē masīma. ²⁶ Mu āārīrikurire ĩgūsārē masīmakū iribu. Yu ĩgūsāguere āārīgū m̄urē irasū masīmakū irinīkōāgukoa, mu yure maīrōsūta ĩgūsāde gāme maīburo, ārīgū, ārīmi Jesús.

18

Jesúre peresu ñeãwãgãdea

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jesús ìgũ Pagure sêrê odoadero pũru, gũa ìgũ buerã merã Jerusalêrê wiri, Cedrón wãĩkũri ùmayuridijari márê taribuja, olivos wãĩkũri yuku otederogue waami. ² Iro dupiyuro wári Jesús irogue guare siiuwãgãnamí. Irasirigũ Judas Jesúre ìaturirãguere ìgũrê ìmubu irore masĩmi. ³ Jesús gũa merã irogue ejadero pũru, Judas subu surara merã aarimí. Gajirã surara Marĩpũya wiire korerãde ìgũ merã aarimã. Ìgũsã paia oparã, fariseo bumarã iriunerã surara ããrĩmã. Ìgũsã mojkũri merã, sããgoriduparu, sããgori tururi merã aarimã. ⁴ Jesús ìgũrê waaburire masĩsiami. Irasirigũ, ìgũsã ìgũ pũro ejarimakũ, bokatĩrĩ sêrêñami:

—¿Noãrê ãmarĩ musã?

⁵ Ìgũrê yũjuma:

—Jesús Nazaretmũrê ãmãa.

Jesús ìgũsãrê ãrĩmi:

—Ìgũta ããrã yũ*.

Judas Jesúre wêjêduarãguere ìgũrê ìmubu surara merã ããrĩmí. ⁶ Jesús: “Ìgũta ããrã yũ”, ãrĩmakũ pérã, duusirimawãgã, yebague meémejãkõãma. ⁷ Jesús ìgũsãrê dupaturi sêrêñami doja:

—¿Noãrê ãmarĩ musã?

Ìgũrê yũjuma:

—Jesús Nazaretmũrê ãmãa.

⁸ Jesús ìgũsãrê ãrĩmi:

—Yũ musãrê: “Yũ ìgũta ããrã”, ãrĩ weresiabu. Yũre ãmarã, ìĩsã yũ merãmarãrê waadoreka!

⁹ Ìgũ: “Yũpũ yũre sĩnerãrê neõ sugure dedeubiribu”, ãrĩdeare keoro waaburo, ãrĩgũ, irire irasũ ãrĩmi. ¹⁰ Ìgũsã Jesúre ñeãmurã irimakũ ìãgũ, Simón Pedro sareri majĩrê opagu tũãwea ãĩ, paia opũre moãboegure Malco wãĩkũgure diaye gapũma gãmipũrê dítitã dijukõãmi. ¹¹ Jesús gapũ Pedrorê ãrĩmi:

—Mũya sareri majĩrê duripĩka! Yũpũ yũre ñerõ taridorederosũta ñerõ tarigura, ãrĩmi.

Jesúre paia opu pũrogue ãĩadea

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54; Jn 11.49-50)

¹² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, surara, ìgũsã opu, Marĩpũya wiire korerã surara Jesúre ñeã, suama. ¹³ Sũa odo, ìgũrê Anás wãĩkũgũya wiigũe ãĩwãgãpũrorima. Anás, Caifás wãĩkũgũ mũñekũ ããrĩmí. Caifás iri bojorire paia opu ããrĩmí. ¹⁴ Ìgũta iro dupiyuro judío masaka oparãrê: “Sugata masakũ marĩ judío masakaya ããrĩburire boabosamakũ õãrokoa”, ãrĩdi ããrĩmí.

Pedro Jesúre masĩkeregũ: “Masĩbea”, ãrĩdea

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

* **18:5** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marĩpũre sêrêñadi ããrĩmí: “Israel bumarã yũre: ‘¿Mũ iriudi wãĩnaásũ ããrĩrĩ?’ ãrĩsêrêñamakũ, ¿naásũ ãrĩ weregũkuri?” Marĩpũ ìgũrê ãsũ ãrĩdi ããrĩmí: “Yũ wãĩ ‘YO SOY EL QUE SOY’ ããrã. Irasirigũ Israel bumarãrê ãsũ ãrĩ wereka: ‘YO SOY yũre musãguere weredoregu iriumi’, ãrĩka!” ãrĩdi ããrĩmí. “YO SOY EL QUE SOY”, ãrĩrõ: “Yũ ããrĩnĩgũta ããrã, o ìgũta ããrã yũ”, ãrĩduaro yãa.

¹⁵ Īgūsā Jesúre āĩmakū, yu, Simón Pedro merā Jesúre yoaweyarogue ĩātuyabu. Paía opu yure masĩmi. Irasirigu yu Jesúre ĩātuyawāgā, paía opu yu wii makāpuro yebague ñajābu. ¹⁶ Pedro gapu iri wii turo ñajāri makāpurogogue dujanugāmi. Īgū iro dujanugāmakū ĩāgū, yu iri makāpuro korego merā werení, Pedrore siu ñajābu. ¹⁷ Īgū ñajāmakū, makāpuro korego Pedrore sērēñamo:

—¿Mu sũ buerā merāmu āārĩberi?

Pedro igore āĩmi:

—Āārĩbea yu.

¹⁸ Yusagorabu. Irasirirā iri wii moāboerimasā, surara merā Īgūsā peame diudeame turo sũma níma. Pedrode Īgūsā purota sũma ními.

Paía opu Jesúre sērēñadea

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Paía opu Anás Jesúre sērēñayupu:

—¿Noā āārĩri mu buerā? ¿Ñeénorē Īgūsārē bueri? āriyupu. ²⁰ Jesús Īgūrē yujuyupu:

—Yu āārĩpererā péurogue buebu. Marĩ judío masaka nererĩ w-irigüe, irasū āārĩmakū Marĩpuya wiiguedere masaka nererōgue buebu. Gajirogue durisĩā, neō buebiribu. ²¹ ¿Nasirigu yure sērēñarĩ? Yu buerire sērēñaduagu, yure pénerārē sērēñaka! Īgūsā yu weredeare masĩma, āriyupu.

²² Īgū irasū āĩmakū pégu, Marĩpuya wii koregu surara Īgū mojō merā Jesúya diapure pá, Īgūrē āriyupu:

—¿Nasirigu irasū yujuri paía opure? Irasū āribita Īgūrē!

²³ Jesús Īgūrē yujuyupu:

—Yu ñerō werenimakū: “Ñeéno werenía”, ārika yure! Yu diayema gapure keoro weremakū, ¿nasirigu yure pári?

²⁴ Jesús irasū ārādero puru, Anás Īgūrē Īgūsā suadire paía opu Caifás purogue iriuyupu.

Pedro Jesúre masĩkeregū, dupaturi: “Masĩbea”, ārĩdea

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Irasiriripoe Simón Pedro peame turota sũma níkōāmakū ĩārā, iro āārĩrā Īgūrē sērēñama:

—¿Mu sũ buerā merāmu meta āārĩrĩ?

Pedro Īgūsārē āĩmi:

—Āārĩbea yu.

²⁶ Īgū irasū ārādero puru, sugu paía opure moāboegu Pedro Īgūya gāmpĩ ditiťadiyagu Pedrore āĩmi:

—Yu olivos otederogue mu Īgū merā āārĩmakū ĩābu.

²⁷ Pedro dupaturi: “Āārĩbea, Īgū merā āārĩbirabu”, āĩmi. Irire ārĩripoeta, āgābo weremi.

Pilato Jesúre sērēñadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Puru Jesúre Caifáya wii āārādire Pilato purogue āĩama. Boyoripoe āārĩbú. Pilato romanomu judío masakare doregu āārĩmĩ. Jesúre Īgū purogue āārā, Īgūya wiiguere ñajābirima. “Marĩ judío masaka, Īgū judío masakū āārĩbiya wiiguere ñajārā, marĩ dorerire tarinugābukoa.

Irasirirā pascua bosenu baaburire baabiribukoa”, āri gūñama. ²⁹ Īgūsā ñajābirimakū ĩāgū, Pilato Īgūsā merā werenígū wiririmi. Īgūsārē sērēñami: —¿Neéonorē iriari ĩi, müsā yure wajamoādorera aarimakū?

³⁰ Īgūsā Pilatore ārīma:

—Īi ñerī iribirimakū, mārē wiarā aaribiriboakuyo.

³¹ Īgūsā irasū ārīmakū, Pilato ārīmi:

—Āiaka! Musārē doreri ārīrōsūta müsā basi ĩgūrē wajamoāka!

Īgūsā ĩgūrē ārīma:

—Gua judío masaka sugure mu guare: “Wějēka!” ārīrō marīrō wējēmasībea.

³² Īgūsā irire irasū ārīrā, Jesúre ĩgū curusague boaburire iro dupiyuro weredea keoro waamakū irima†. ³³ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato wiigue gāmenugā ñajāa, Jesúre siiu, sērēñayupu:

—¿Muta judío masaka Opu āārīrī?

³⁴ Jesús ĩgūrē ārīyupu:

—¿Mu basi gūñarō merā yure irasū sērēñarī, o gajirā mārē yaamarē wereari?

³⁵ Pilato ĩgūrē ārīyupu:

—Yu judío masakū meta āārā. Muya nikū marā judío masaka, irasū āārīmakū paia oparā mārē oō yu purogue āijama. ¿Ñeéonorē iriari mu?

³⁶ Jesús ārīyupu:

—Yu Opu āārīrī, i umuma āārībea. I umuma āārīmakū, yaarā gāmekēābukuma, judío masaka yure ñeā, peresu iribirikōāburo, ārīrā. Yu Opu āārīrī, gajiroguema āārā.

³⁷ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pilato ĩgūrē ārīyupu:

—¿Mu irasū ārīgū: “Opu āārā”, ārīrī?

Jesús ĩgūrē ārīyupu:

—Mu ārīrōsūta Opu āārā. Yu deyoabu i umu marāguere diayemarē werebu. Āārīpererā diayema āārīrīrē péduarā, yu wererire péma.

³⁸ ĩgū irasū ārīmakū, Pilato ĩgūrē ārīyupu:

—¿Ñeéno āārīrī diayema?

Judío masaka Pilatore: “Jesúre wějēka!” āri doredea

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Irasū ārī odo, Pilato judío masaka oparā merā werenígū wiriri, ĩgūsārē ārīmi doja:

—Īrē neō ñerī iridea máa yu ĩāmakū. ³⁹ Bojoriku pascua bosenu āārīmakū, müsā irinarōsūta sugu peresu āārīgūrē yure wiudorea. ¿Müsā judío masaka Opure müsārē wiumakū gāāmekuri?

⁴⁰ ĩgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūsā gaguiníma:

—Īgūrē wiubirikōāka! Barrabás gapure guare wiuka! ārīma. Barrabás yajarimasū āārīmí.

19

¹ ĩgūsā irasū ārī gaguinímakū pégu, Pilato ĩgūyarā surarare Jesúre tārādoreyupu. ² Jesúre tārā odo, pora bero iri, ĩgūya dipurure peoñurā. Peo

† 18:32 Judío masaka sugu ñerō irigure útāyeri merā dea wějēnerā āārīmá ĩgūrē wajamoārā. Romano masaka gapu ĩgūrē wajamoārā, curusague pábiatú wějēnerā āārímá.

odo, opɔya suríro irirosũ deyoríñe díiañiweyariñerê Ìgūrê sãñurã. ³ Sã odo, Ìgũ pɔro ejanugã, àsũ ãrĩ buridañurã:

—Ōãrõ ããrĩburo judío masaka Opɔ! ãrĩñurã, Irasũ ãrĩrãta, Ìgũsãya mojórĩ merã Ìgũya diapure páñurã.

⁴ Pilato dupaturi masakare wereru wiriri, àsũ ãrĩmi:

—Ìgūrê neõ ñerĩ iridea máa yu Ìãmakũ. Irasirigu musãrê masĩburo, ãrĩgũ, Ìgūrê siiu wiugura musãrê Ìãdoregu.

⁵ Irasũ ãrĩ odo, Jesúre siiu wiumi. Irasirigu, Jesús pora berore peyadi, opɔya surírore sãñadi Ìgũ wiririmakũ, Pilato masakare ãrĩmi:

—Ìãka! Ìita ããrĩmi Ìgũ.

⁶ Paía oparã, Marĩpɔya wii korerã surara Jesúre Ìãrã, gaguinínugãma:

—Ìgūrê curusague pábiatú wějeka! Curusague pábiatú wějeka! ãrĩ gaguiníma.

Pilato Ìgũsãrê ãrĩmi:

—Yu Ìãmakũ, Ìgūrê neõ ñerĩ iridea máa. Irasirirã musã Ìgūrê ãiaka! Musã basita Ìgūrê curusague pábiatú wějêrã waaka!

⁷ Judío masaka oparã Ìgūrê ãrĩma:

—Ìgũ: “Yu Marĩpɔ magũ ããrã”, ãrĩmi. Guare doreri irasũ ãrĩgũnorê wějêdorea.

⁸ Ìgũsã: “Ìgũ: ‘Yu Marĩpɔ magũ ããrã’, ãrĩmi”, ãrĩmakũ pégu, Pilato Ìgũ dupiyuro güiadero nemorõ güimi. ⁹ Irasirigu Jesúre dupaturi siiu ñajãa, sêrêñayupɔ doja:

—¿Noómũ ããrĩrĩ mɔ? ãrĩyupɔ.

Jesús gapɔ Ìgūrê neõ yujubiriyupɔ.

¹⁰ Ìgũ yujubirimakũ Ìãgũ, Pilato Ìgūrê ãrĩyupɔ:

—¿Nasirigu yure yujuberi? Yu yaarã surarare mure peresu ããrĩgūrê wiudoremakũ, mure wiurákuma, o Ìgũsãrê mure curusague pábiatú wějêdoremakũ, mure pábiatú wějêrákuma. ¿Irire masĩberi mɔ?

¹¹ Jesús Ìgūrê yujuyupɔ:

—Mɔ yure irasũ iridoreri, Yupɔ ãmugasigue ããrĩgũ mure pídea ããrã. Irasirigu yure manguere wiadi, mɔ nemorõ waja opami, ãrĩyupɔ.

¹² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Pilato Jesúre: “¿Nasiri wiugukuri yu Ìgūrê?” ãrĩ pémaadiyupɔ. Ìgūrê irasũ wiudɔamakũ Ìãrã, judío masaka gapɔ gaguiníma:

—Mɔ Ìgūrê wiugu, romano marã opɔ merãmu ããrĩbirikoa. Sugu: “Yu judío masaka opɔ ããrã”, ãrĩgũno romano marã opɔre marĩrê doregure béodɔagu, Ìgūrê Ìaturigu yámi, ãrĩma.

¹³ Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Pilato Jesúre wiigue ããrĩgūrê útã majĩrĩ merã Ìgũsã iridea yebague wiriridoremi. Ìgũ, masaka weresãrĩrê beyerimasũ doarogue eja doami. Iri útã majĩrĩ merã Ìgũsã iridea yeba, hebreo ya merã Gabata wãikɔbu. ¹⁴ Irasũ waarínũ, gɔa pascua bosenuɔa baaburi ãmurínũ ããrĩbũ. Goeripoe dupiyuro ããrĩbũ. Pilato Ìgũ doarogue eja doa, judío masakare àsũ ãrĩ weremi:

—Ìita ããrĩmi musã Opɔ.

¹⁵ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, judío masaka gaguiníma:

—Boaburo Ìgũ. Boaburo. Curusague pábiatú wějeka Ìgūrê! ãrĩma.

Pilato Ìgũsãrê ãrĩmi:

—¿Y_u yaará surarare musā Op_{are} curusague pábiatú wējēdoremakū gāāmerī musā?

Paía opará ĩgūrē y_ujuma:

—G_{ua} op_u, romano marā op_u āārīmi. Gajig_u g_{ua} op_u mámi.

¹⁶ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato Jesúre ĩgūsārē wiami, curusague pábiatú wējēdoregu. Irasirirá ĩgūrē āīākōama.

Jesúre curusague pábiatú wējēdea

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Irasirig_u Jesús curusare kōā, “Masak_u dipuru boaweadea pero” wāikurogue waami. Hebreo ya merā Gólgota wāikub_u. ¹⁸ Irogue eja, Jesúre curusague pábiatúma. Gajirá pērārē pábiatúma. Sugure ĩgū diaye gap_u, gajig_ure ĩgū kúgap_u curusague pábiatú āīwāgūnúma. Jesúre ĩgūsā deko āīwāgūnúma. ¹⁹ Pilato taboa majīrē ĩgū gojadea majīrē curusague Jesús dipuru weka pábiatúdoreyup_u. Āsū ārī gojasūdero āārībú: “Īī Jesús Nazaretm_u, judío masaka Op_u āārīmi”. ²⁰ Hebreo ya merā, latín ya merā, griego ya merā gojadea āārībú. Jesúre curusague ĩgūsā pábiatú āīwāgūnúdero, makā p_urogā āārībú. Irasirirá wárā judío masaka irogue aari, iri gojadeare ĩā buema. ²¹ Paía opará judío masaka āārīsīā, Pilato gojadeare gāāmebiriñurā. Irasirirá ĩgūrē wererā waañurā. Āsū ārīñurā:

—M_u: “Īī judío masaka Op_u āārīmi”, ārī gojadeare gorawayuka! Āsū gap_u gojaka: “Īī: ‘Judío masaka op_u āārā’, ārīmi”, ārī gojaka! ārīñurā.

²² Pilato gap_u ĩgūsārē ārīyup_u:

—Y_u gojadeare gorawayubirikoa, ārīyup_u.

²³ Jesúre curusague pábiatú āīwāgūnúaderó p_uru, wapikurā surara ĩgūya surí āārādeare sea, ĩgūsāk_u suñeno dita gāme dukawama. Suñe suríro su gasirota suadea suríro, eañeaña marīrō merā iridea gasiro āārībú. ²⁴ Iri suríro irasū āārīmakū ĩārā, gāme ārī wereníma:

—Īñe surírore yeguebirikōārā! Ubu ārīboka birarā! “¿Noārē dujarokuri?” ārīma.

ĩgūsā irasirimakū, Marīp_uya werenírī gojadea pūgue gojaderosūta keoro waabu. Āsū ārī gojasūdero āārībú: “Yaa suríre: ‘¿Noārē dujarokuri?’ ārīboka birarākuma, irire gāme ĩgūsā basi dukawamurā”, ārī gojasūdero āārībú. Iri pūgue gojaderosūta surara irasirima.

²⁵ Jesúya curusa p_uro ĩgū pago, igo tīgō, María Cleofas marāpo, María Magdalena níma. ²⁶ Jesús, ĩgū pagore, irasū āārīmakū y_u ĩgū maīsūgū igo p_uro nímakū ĩāgū, igore ārīmi:

—Meō, ĩ m_u magū āārīmi.

²⁷ Irasū ārī odo, y_ure:

—Igo, m_upo āārīmo, ārīmi.

Irasirig_u Jesús pagore yaa wiigue āīa opab_u.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jesús irasū ārī odo: “Āārīpereri Y_up_u y_ure iridoregu pídeare iripeo odosiáa”, ārī masīmi. Irasirig_u āsū ārīmi:

—Nemesibukoa y_ure. Irire ārīgū, Marīp_uya werenírī gojadea pūgue gojadeare iriyuwarikami.

²⁹ Irogue suru borewariruru igui deko sūírī deko ut_uudiru āārībú. Irasirirá iro āārīrā Jesús irasū ārīmakū pērā, iri igui deko sūírī merā

yurayusū merā yosa, hisopo wāikudima dūpu yuwague sūatú, Jesúya disire soemuúma. ³⁰ Jesús iri yurayusū igui deko sūirī yosadeare mimimi. Mimi odo, āsū ārīmi:

—Āārīpereri iripeo odosiáa, ārīmi. Ire ārīgāta, ĩgūya dipurure mumusi-udija, ĩgūya yujupūrārē Marīpūre wia, boakōāmi.

Surara Jesúre curusague boadire saredea

³¹ Jesús boarinū gua pascua bosenua baaburire āmurīnū āārībú. Gajinū gapū gua judío masaka siñajārīnū, irasū āārīmakū pascua bosenu gua irirīnū, ubu āārīrīnū meta āārībú. Irinārē boanerā curusarigue āārīmakū judío masaka oparā gāamebirima. Irasirirā Pilato pūroguē ĩgūrē sērērā waañurā: “Muyarā surarare curusarigue pábiatúsūnerārē mata boaburo, ārīrā, ĩgūsāya ñigā gōārīrē pánuadoreka! Pūru ĩgūsāya dūpurire āidiju, gajirogue píadoreka!” ārīñurā. ³² Irasirirā surara Jesús merā curusarigue pábiatúsūnerāya ñigā gōārīrē pánuama. Sugūre irasū iripūrōri, gajigūdere irasūta irima. ³³ Jesús pūro waa ejanugārā, boadiguere ĩāma. Irasirirā ĩgūya ñigā gōārīrē pánuabirima.

³⁴ Sugū surara ĩgūya sareri merā Jesúre ĩgūya arupāma doka saremi. ĩgū saremakū, mata ĩgūya dí, deko merā wiribū. ³⁵ Yū, i waamakū ĩābū. Irasirigū yū i pūrē gojagu, diayema āārīrīrē mūsārē werea. Yū ire masīa. Yū ĩādea diayeta waabū. Yū wereri diayeta āārā. Irasirigū mūsārē irire werea, mūsāde Jesúre būremuburo, ārīgū. ³⁶ Surara Jesúya ñigā gōārīrē pánuabirimakū, Marīpūya werenírī gojadea pūgue ārīderosūta waabū. Iri pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “ĩgūya gōārīrē, neō su gōārē pánuabirima”, ārī gojasūdero āārībú. ³⁷ Gajirogue Marīpūya werenírī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “ĩgūsā saredire ĩārākuma”, ārī gojasūdero āārībú.

José Jesúya dūpūre masāgobegue āiwāgā yáadea

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Jesús boadero pūru, José Arimatea wāikūri makāmu Pilatore Jesúya dūpūre sērēgū waayupū. José judío masaka oparārē gūisīā, Jesúre būremugū āārīrīrē gajirārē werebiridi āārīmí. Pilato ĩgūrē: “Jāu, ĩgūya dūpūre āiaka!” ārīmakū, José curusa pūro waa, Jesúya dūpūre āidijumi. ³⁹ Nicodemode wāri sūrōrīrē treinta kilo nukārīrē āijami, Jesúya dūpūre ōārō āmubu. ĩgū iri dupiyuro ñami merā Jesúre werenígū ejadi āārīmí. ĩgū āidea: mirra wāikūri sūrōrī, áloes wāikūri sūrōrī merā morēdea āārīyuro. ⁴⁰ Irasirirā ĩgūsā pērā Jesúya dūpūre iri sūrōrī merā piupeo, ōārī surí gasiri merā ōmama. Judío masaka ĩgūsā boanerāya dūpūre yáaburi dupiyuro āmunaderosūta irima. ⁴¹ Jesúre curusague pábiatú wējēdero pūro pooe āārībú. Iri poeugere masāgobe ūtāyegue mádea gobe āārībú. Iri gobere neō sugū boadire yáabirima dapa. ⁴² Gua judío masaka siñajārīnū ejaburo iribū. Irasirirā iri gobe curusa āiwāgūnúadero pūrogā āārīmakū, Jesúya dūpūre iroguē yáama.

20

Jesús masādea

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Judío masaka siñajārīnū* waadero pūru, boyoburo dupiyurogā María Magdalena ĩgūsā Jesúya dūpūre yáaderogē ĩāgō waayupo. Iroguē ejago,

* 20:1 Judío masaka siñajārīnū, sábadō āārā.

iri gobere biadea ũtā majirē bojegue āārīmakū ĩāyupo. ² Irasirigo, gwa pērā Simón Pedro, irasū āārīmakū yu Jesús maĩsūgū purogue ũmawāgārimo. Igo gwa purogue ejago, gware ārimo:

—Marī Opuya dũpũre āikōānerā āārāma. Īgũrē Īgũsā píaderore marī masĩbea, ārimo.

³ Igo irasū ārīmakū pērā, yu, Pedro merā Īgũsā Jesúya dũpũre yáaderogue ĩārā waabu. ⁴ Iroque waarā, gwa pērāgueta ũmawāgābu. Yu gapu Pedroro ũmatariwāgā, masāgobegue ejapũroribu. ⁵ Iroque ejagu, iri gobere muúbia ĩā sóobu. Irasū ĩā sóogu, Jesúya dũpũre ōmadea surí gasiri ditare ĩābu. Iri gobegue ñajābiribu. ⁶ Mērōgā puru Simón Pedro ejami. Iroque eja, iri gobegue ñajāa, Īgũde Jesúya dũpũre ōmadea surí gasiri ditare ĩāmi. ⁷ Īgũya dipurure Īgũsā ōmadea suríro gasirodere ĩāmi. Iri gasiro túpeasūbu. Gaji surí gasiri merā peyabiribu. ⁸ Pedro irasū ñajāmakū ĩāgũ, yude iri gobegue ejapũroridi ñajāa, iri ditare ĩāgũ, bũremubu. ⁹ Gwa, Jesúya dũpũre masāgobegue marīmakū ĩakererā, Marīpuya werenírĩ gojadea pũgue Jesús boadigue masāgukumi, ārĩdeare pémasĩbiribu. Keoro waarokoa, ārĩ gũñabiribu. ¹⁰ Irire ĩā odorā, gwaya wiigue goedujáakōābu.

Jesús María Magdalenarē deyoadea

(Mr 16.9-11)

¹¹ María gapu masāgobegueta dujāa, bũro oreypu. Oregota, iri gobegue muúbia ĩā sóoyupo. ¹² Irasū ĩā sóogo, pērā Marīpũre wereboerārē boreri surí sãñarārē Jesúya dũpũ peyaderogue Īgũsā doamakū ĩāyupo. Sugũ, Īgũya dipuru āārĩdero gapu, gajigu, Īgũya guburi āārĩdero gapu doañurā. ¹³ Īgũsā igore sērēñañurā:

—¿Nasirigo orego yári?

Igo Īgũsārē ārĩyupo:

—Yu Opuya dũpũre āikōānerā āārāma. Īgũrē Īgũsā píderore yu masĩbea, ārĩyupo.

¹⁴ Irire ārĩ odo, gāmenugā ĩāgō, Jesúre iro nímakū ĩāyupo. Īgũrē ĩākerogo: “Jesúta āārĩmi”, ārĩ ĩāmasĩbiriypu.

¹⁵ Jesús igore ārĩyupu:

—¿Nasirigo orego yári? ¿Noārē āmarĩ?

Igo gapu: “Īĩ, i pooere koregu āārĩkumi”, ārĩ gũñagō, Īgũrē ārĩyupo:

—Mu Īgũya dũpũre gajirogue āĩadi, yare wereka! ¿Noógue píari? Mu weremakū, Īgũya dũpũre āīgō waagorāa.

¹⁶ Igo irasū ārīmakū, Jesús igore ārĩyupu:

—María.

Īgũ irasū ārīmakū pégo, gāmenugā, hebreo ya merā Īgũrē:

—Rabuni, ārĩyupo. “Rabuni”, ārĩrō, hebreo ya merā: “Buegu”, ārĩdũaro yāa.

¹⁷ Jesús igore ārĩyupu:

—Yure pirika! Yũpu purogue mũrĩabea dapa. Gajirā yaarā purogue waaka! Īgũsārē āsū ārĩ wereka: “Jesús ārāmi: ‘Yũpu purogue waabu yāa. Īgũ mũsādere mũsāpũta āārĩmi. Īgũ yu Opu, irasū āārīmakū mũsādere mũsā Opũta āārĩmi’, ārāmi”, ārĩka Īgũsārē!

¹⁸ Īgũ irasū ārīmakū pégo, María Magdalena gwa Jesús buerā purogue aari, gware igo marī Opũre ĩādeare, Īgũ igore weredoreadeare weremo.

*Jesús ĩgũ buerãrẽ deyoadea**(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

¹⁹ Irinu semana aãrĩpurorinuta† ñamigue gũa Jesús buerã guaya wiigue nerẽrã, judío masaka oparãrẽ güirã, makãpurorire õãrõ biabu. Gũa iroge aãrĩripoe Jesús gũa dekouge deyoa, gũare õãdoregũ, ãsũ ãrĩmi:

—Mũsã õãrõ siñajãrĩ merã aãrĩrikũka!

²⁰ Irasũ ãrĩ odo, ĩgũya mojóřĩrẽ, ĩgũrẽ arupãma doka sarederore gũare ĩmumi. Gũa ĩgũrẽ marĩ Opũre ĩãrã, bũro usuyabu. ²¹ Dupaturi Jesús gũare ãrĩmi doja:

—Õãrõ siñajãrĩ merã aãrĩrikũka mũsã! Yũru yũre iriuderosũta yude mũsãrẽ iriua, ãrĩmi.

²² Irasũ ãrĩ odo, gũare puripeo, ãsũ ãrĩmi:

—Õãgũ deyomarĩgũrẽ bokatĩrĩñeãka, mũsãrẽ iritamubure! ²³ Mũsã masakare ĩgũsã ñerõ irideare kãtimakũ, ĩgũsã ñerõ irideare kãtisũrãkuma. Mũsã gajirãrẽ ĩgũsã ñerõ irideare kãtibirimakũ, ĩgũsã ñerõ irideare kãtisũbirikuma, ãrĩmi Jesús.

Tomás Jesúre masãdire ĩãdea

²⁴ Jesús gũare deyoamakũ, Tomás Jesús buegũ “Sũduadi” ĩgũsã ãrĩdi gũa merã aãrĩbirimi. ²⁵ Pũru ĩgũ gũa merã aãrĩmakũ, ĩgũrẽ ãrĩbu:

—Gũa marĩ Opũre ĩãbu.

Tomás gapũ gũare ãrĩmi:

—ĩgũya mojóřĩgũe ĩgũsã pábiadea goberire ĩãbi, iri goberire yaa mojóřũrũ merã puuñabi, irasũ aãrĩmakũ ĩgũ arupãma dokare ĩgũsã saredea gobere yaa mojó merã soesóoñabi, ĩgũ masãdea kerere neõ bũremubirikoa.

²⁶ Su semana Jesús gũare deyoadero pũru, gũa ĩgũ buerã dupaturi wiigue nerẽbũ. Iripoe Tomás gũa merã aãrĩmĩ. Iri wii biadea wii aãrĩkeremakũ, Jesús ñajãa, gũa dekouge deyoa, gũare õãdoregũ, ãsũ ãrĩmi:

—Mũsã siñajãrĩ merã õãrõ aãrĩrikũka!

²⁷ Irasũ ãrĩ odo, Tomãrẽ ãrĩmi:

—ĩãka yaa mojóřĩrẽ! Mũ mojóřũrũ merã yaa mojóřĩgũe ĩgũsã pábiadea goberire puuñaka! Mũ mojó merã yũ arupãma doka ĩgũsã saredea gobere soesóoñaka! Yũ masãdeare: “Diaye aãrĩbea”, ãrĩbirikõãka! “Diaye aãrã”, ãrĩ bũremuka!

²⁸ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Tomás ãsũ ãrĩmi:

—Mũ, yũ Opũ, yũ bũremugũ aãrã.

²⁹ Jesús ĩgũrẽ ãrĩmi:

—Mũ yũre ĩãsã: “Diayeta boadigue masãdi aãrã”, ãrĩ bũremua. Gajirã gapũ yũre ĩãbirikererã, yũ boadigue masãdeare bũremurãkuma. Irasirirã ĩgũsã bũro usuyari merã aãrĩrãkuma, ãrĩmi.

I pũgũe aãrĩřĩrẽ nasiriburo, ãrĩ gojadea

³⁰ Jesús gũa merã aãrĩgũ, wãri gaji Marĩpũ turari merã iri ĩmurĩrẽ irimi. Iri aãrĩpereri ĩgũ irideare i pũguere gojapeobiribu. ³¹ Irire gojapeobirikeregũ, surãyeri Jesús irideare gojáa, ĩgũ Marĩpũ iriudi Cristo aãrĩřĩrẽ, ĩgũ diayeta Marĩpũ magũ aãrĩřĩrẽ bũremuburo, ãrĩgũ. Irasũ aãrĩmakũ mũsã ĩgũrẽ bũremurĩ merã okari opaburo, ãrĩgũ, irasũ ãrĩ gojáa.

† 20:19 Semana aãrĩpurorinũno, domingo aãrã.

21

Jesús dupaturi ĩgũ buerãrẽ deyoadea

¹ Pũũ Jesús Tiberias wãĩkũri ditaru tũro dupaturi gũare ĩgũ buerãrẽ deyoami. Gũare deyoagu ãsũ irimi. ² Gũa irogue ããĩrã ĩĩsãkũ ããĩbũ: Simón Pedro, Tomás “Sũdũadi” ĩgũsã ãĩdi, Natanael Galilea nikũma Caná wãĩkũri makãmũ, gũa pẽrã Zebedeo pũrã, irasũ ããĩmakũ gajirã pẽrã ããĩbũ.

³ Gũa irogue ããĩripoe Simón Pedro ãĩmi:

—Waaĩ wẽjẽgũ waagũ yãa.

—Gũade mũ merã waarãra, ãĩbũ.

Irasũ ãrĩ, buáa, doódiru merã waabu. Iri ñamirẽ waaĩ wẽjẽboyotamuakõadibũ. ⁴ Boyowãgãriripoe Jesús ditaru tũro nĩmakũ ĩãbũ. ĩgũrẽ ĩãkererã, ĩãmasĩbirikubũ. ⁵ Irasirigu gũare ãĩmi:

—¿Waaĩ wẽjẽãrĩ?

—Neõ wẽjẽbirakubũ, ãrĩ yujubũ.

⁶ Gũa irasũ ãĩmakũ pẽgu, Jesús ãĩmi:

—Doódiru diaye gapũ buidire meéyoka! Iro gapũ waaĩ wẽjẽrãkoa. ĩgũ ãĩrĩõsũta meéyomakũ, wárã waaĩ ñajãma. Wárã waaĩ ñajãmakũ, buidire doódirugue neõ ãĩsãturabiribũ. ⁷ Irasũ waamakũ ĩãgũ, yũ Jesús maĩsũgũ Pedore ãĩbũ:

—ĩgũta marĩ Opũ ããĩmi.

Yũ irasũ ãĩmakũ pẽgu, Simón Pedro ĩgũya wekama surĩrore túweadi, sãña, ditarugue meébia báwãgãmi. ⁸ Gũa ĩgũ merãmarã ditaru tũrore cien metros yoaro payarã, buidire waaĩ wárã ñajãdire guayaru merã tũãnumuabu. ⁹ Majãnũgãrã, peame nitĩ dita gose oyanĩĩme weka waairé Jesús mupũnũgũnerãrẽ, pãdere ĩãbũ.

¹⁰ Jesús gũare ãĩmi:

—Gajirã waaĩ, mérã musã wẽjẽrãrẽ ãĩrika!

¹¹ ĩgũ irasũ ãĩmakũ, Simón Pedro doódirugue ñajãa, buidire ĩmparogue tũãmajãmi. Pagarã waaĩ ñajãnerã ciento cincuenta y tres ããĩmã. Wárã waaĩ ñajãnerã ããĩkererã, buidire neõ yeguebiriama.

¹² Jesús gũare ãĩmi:

—Baa yoberã aarika!

Gũa neõ sugũno ĩgũrẽ: “¿Noãno ããĩrĩ mũ?” ãrĩ sãrẽñabiribũ. “ĩgũ marĩ Opũta ããĩmi”, ãrĩ masĩbũ. ¹³ Jesús peame pũro waa, pã, waairé ãĩ, gũare gueremi.

¹⁴ Jesús boadigue masãdero pũrũ, pea gũare deyoasiami. Irasirigu ditaru tũroque deyoagu, urea gũare ĩgũ buerãrẽ deyoagu irimi.

Jesús Pedro merã werenĩdea

¹⁵ Gũa baadero pũrũ, Jesús Simón Pedore sãrẽñami:

—Simón, Jonás magũ, ¿mũ ĩĩsã nemorõ yũre maĩrĩ?

Pedro ĩgũrẽ ãĩmi:

—Yũ Opũ, mũrẽ maĩa. Mũ irire masĩa.

Jesús ãĩmi:

—Irasirigu ovejare koregu oveja majĩrãrẽ õãrõ korerosũta yũre bũremurãrẽ majĩrã irirosũ ããĩrãrẽ õãrõ koreka!

¹⁶ Irasũ ãrĩ odo, dupaturi Simón Pedore sãrẽñami doja:

—Simón, Jonás magũ, ¿yũre maĩrĩ mũ?

—Yũ Opũ, mũrẽ maĩa. Mũ irire masĩa, ãĩmi.

Jesús ārīmi doja:

—Ovejare koregũ ovejare ðārō korerosũta yũre bũremurārē ðārō koreka! ārīmi.

¹⁷ Irasũ ārī odo, dupaturi Simón Pedrore sērēñami:

—Simón, Jonás magũ, ¿diayeta yũre maĩrĩ mu?

Èrea ĩgũrē irasũ sērēñamakũ pégu, Simón Pedro bũro bujawereri merā āārĩmĩ. ĩgũrē ārĩmi:

—Yũ Opũ, mu āārĩpereri masĩa. Mũrē yũ maĩrĩrē masĩa.

Irasirigũ Jesús ĩgũrē ārĩmi:

—Ovejare koregũ ovejare ðārō kererosũta yũre bũremurārē ðārō koreka! ¹⁸ Diayeta mũrē werea. Mũ maamu āārĩgũ surĩre sãña, mũ gāamerō noó waadũaro waaunabu. Pũru bũgũro āārĩgũ, mũya mojōrĩrē soemugũkoa. Gajigũ mũrē surĩre sãgũkumi. Mũ waadũaberogue mũrē āĩwãgãgũkumi.

¹⁹ Jesús, Simón Pedro ĩgũ boaburi merā masakare Marĩpu turagũ, ðãgũ āārĩrĩrē masĩmakũ iriburire irasũ ārĩ weremi. Irire were odo, Jesús ĩgũrē ārĩmi:

—Yũre tuyaka!

Jesús Juārē ĩgũ maĩgũrē werede

²⁰ Pedro gāmenugã, yũ ĩgũsārē tuyawãgãmakũ ĩãmi. Yũ, Jesús maĩgũ, iro dupiyuro Jesús pũro baa doanĩgũ ĩgũrē: “Yũ Opũ, ¿noã mũrē wējēdũarãguere mũrē ĩmubu āārĩkuri?” ārĩ sērēñadi āārĩbũ. ²¹ Pedro yũre ĩãgũ, Jesũre sērēñami:

—Yũ Opũ, ¿naásũ waarokuri ĩgũrē?

²² Jesús ĩgũrē ārĩmi:

—Yũ i ãmũguere dupaturi aariripoeta ĩgũ okamakũ yũ iridũarire, o iridũabirire mũya meta āārã. Irire gũñarikubirikōãka! Yũre tuyaka!

²³ Jesús irasũ ārĩrĩ kerere pérã, gajirã ĩgũrē bũremurã: “Juan boabirikumi”, ārĩ gãme weresirima. Jesús: “Juan boabirikumi”, ārĩdi meta āārĩmĩ. “Yũ i ãmũguere dupaturi aariripoeta ĩgũ okamakũ yũ iridũarire, o iridũabirire mũya meta āārã”, ārĩdi āārĩmĩ.

²⁴ Yũ Jesús buegũ, yũ ĩãdeare i pũrē gojáa. Irasirirã mũsã yũ gojarire: “Diayeta āārã”, ārĩ masĩa.

²⁵ Jesús wári gaji irimi. Iri āārĩpererire yũ gojapeomakũ, wári pũrĩ āārĩbukoa. Yũ péñamakũ, masaka iri pũrĩrē i ãmũguere duripidũamakũ, utũriakōãbukoa.

Iropata āārã.

Juan

LOS HECHOS

Jesús ìgũ buedoregũ beyenerãrê: “Õãgũ deyomarĩgũ aarigũkumi”, ãrĩ weredeadea

(Lc 1.1-4)

¹ Opũ Teófilo, yũ mũrê gojadupiyudea pũguere Jesús neõgorague irinũgãdeare, ìgũ buedea ããrĩpererire gojabũ. ² Ìgũ ãmũgasigue mũrĩaburo dupiyuro Õãgũ deyomarĩgũ turaro merã ìgũ buedoregũ beyenerãrê: “Ãsũ irirãkoa”, ãrĩ weredeadeare gojabũ. ³ Jesús ìgũ boa, masãdero pũrũ, ìgũsãrê cuarenta nũrĩgora deyoayupũ. Irasirigũ ìgũ dupaturi okarire ìgũsãrê õãrõ masĩmakũ iriyupũ. Marĩpũ ìgũyarãrê doreri kerere ìgũsãrê wereyupũ.

⁴ Jesús ìgũsã merã ããrĩgũ, ìgũsãrê ãsũ ãrĩyupũ:

—Jerusalêta dujaka dapa! Iripoegue Yũpũ: “Õãgũ deyomarĩgũrê mũsãrê iriugũra”, ãrĩdeare yũka! Irire weresiabu. ⁵ Juan mũsãrê deko merã wãiyedi ããrĩmĩ. Yũ gapũ mérõgã pũrũ mũsãrê Õãgũ deyomarĩgũ merã wãiyegũkoa, ìgũ mũsã merã ããrĩnĩkõãburo, ãrĩgũ, ãrĩyupũ.

Jesús ãmũgasigue mũrĩadea

⁶ Pũrũ ãtãũ Olivos wãikũdigue Jesús merã nerê, ìgũrê sêrêñañurã:

—Gũa Opũ, ¿dapagore gajigũ guaya nikũmurê gũare dorebure, opũ pĩgũkuri? ãrĩñurã.

⁷ Jesús ìgũsãrê yũjuyupũ:

—Yũpũ sugũta masĩmi. Ìgũ irasũta waaburo, ãrĩmakũ irasũta waarokoa. Mũsãya meta ããrã i. ⁸ Mérõgã pũrũ Yũpũ Õãgũ deyomarĩgũrê iriugũ, mũsãrê ìgũ turarire opamakũ irigũkumi. Ìgũ irasirimakũ, mũsã gũiro marĩrõ gũñaturari merã masakare yaa kerere wererã waarãkoa. Jerusalén marãrê, Judea nikũ marãrê, Samaria nikũ marãrê, ããrĩperero i nikũgue ããrĩrãrê wererã waarãkoa, ãrĩyupũ Jesús ìgũ buedoregũ beyenerãrê.

⁹ Ìgũ irasũ ãrĩ wereadero pũrũ, Marĩpũ ãmũgasigue ìgũrê ãmũrĩãkõãyupũ. Ìgũsã ìgũrê ãmutũyamakũ, su yebo ãmũkãyebo tũbiakõãyuro. Irasirirã ìgũrê neõ ãnemobiriñurã. ¹⁰ Ìgũsã ãmutũyaripoe gũñaña marĩrõ pẽrã ãma surĩ boreri sãñanerã ìgũsã pũro deyoa, ¹¹ ãsũ ãrĩñurã:

—Galilea marã, ¿nasirirã ãmũgasire ãmunĩrĩ? Jesús ãmũgasigue mũrĩagũta dupaturi i ãmũguere aarigũkumi doja. Mũsã ìgũrê mũrĩãmakũ ãrõsũta aarimakũ ãrãrãkoa, ãrĩñurã.

Judare gorawayurã, Matías wãikũgure beyedeã

¹² Irasiri, pũrũ Jesús buedoregũ beyenerã Olivos wãikũdi ãtãũgue ããrãnerã dijãa, Jerusalẽgue dujãakõãñurã doja. Iri makã pũrogã ããrĩyuro iri ãtãũ. ¹³ Dujaja, ìgũsã kãrĩrĩ taribu ãmarõma taribugue ñajãkõãñurã. Ìsãkũ ããrĩñurã: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón celote wãikũrĩ bumũ, Santiago Alfeo magũ, Judas Santiago magũ ããrĩñurã. ¹⁴ Gajirãde ìgũsã merã nerẽñurã: Jesús pagũpũrã, Jesús pago María, gajirã nome ããrĩñurã. Ëmũrikũ iri taribugue Marĩpũre sêremũrã nerẽñañurã.

¹⁵ Sunũ ìgũsã merã gajirã Jesũre bũremũrã ciento veinte gora nerẽñurã. Irasirigũ Pedro ìgũsã watopegue wãgãñũgã, ìgũsãrê ãsũ ãrĩyupũ:

16-17 —Yaarā, gwa Judas merā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarāgora āārādibu. Jesús gware beyederosūta ĩgūdere beyeadimi, gwa merā ĩgūya kerere weredoregu. Judas gapu Jesúre peresugue ñeāwāgāmūrārē ĩgūrē ĩmumi. Ōāgū deyomarīgū Judas waaburire Davire iripoegue gojadorederosūta diayeta waabu. ¹⁸ ĩgū Jesúre oparāguere ĩmudea wajare ĩgūsārē wia, makā ojarogue waa, dipuru gapu merā meémejā, ĩgūya paru meé ooreakōā, gwamisī wirisiri kōmoakōāyupu. Irasirirā oparā ĩri niyeru merā ĩgū meémejādea nikūrē wajariñurā. ¹⁹ Judas irasū waadeare āārīpererā Jerusalén marā péperekōāñurā. Irasirirā, ĩgū irasū waaderore: “Acéldama” wāiyenūrā. “Acéldama”, āārō, ĩgūsā ya merā: “Dí béodero”, ārīduaro irikoa. ²⁰ Iripoegue Salmos wāikuri pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú Judare:

ĩgūya wii āārīdero masaka marīrō dujaburo. Neō sugu ĩgū āārīderore dupaturi āārībirikōāburo, ārī gojasūdero āārībú.*

Āsū ārī gojasūdero āārībú doja:

Gajigu ĩgūya moādeare gorawayuburo, ārī gojasūdero āārībú.*

²¹⁻²² Irasirirā marīrē sugu Judas gorawayugure beyero gāāmea. Sugu, gwa merā āārīdire, Juan marī Opu Jesúre deko merā wāiyemakū ĩādire, āārīpereri Jesús irideare ĩādire, Marīpu ĩgūrē ũmugasigue āimurīāmakū ĩādire beyero gāāmea. Irasirigu, Jesús boadigue masādeare gwa merā weregu waagukumi, ārīyupu Pedro.

²³ ĩgū irasū ārīmakū pé, pērārē beyenūrā. Sugu José wāikuyupu. Gajirā ĩgūrēta “Justo”, gajirā “Barsabás” wāiyenerā āārīmá. Gajigu Matías wāikuyupu. ²⁴⁻²⁵ Beye odo, āsū ārī sērēñurā Marīpure:

—Gwa Opu, mu āārīpererā masaka gūñarīrē ōārō masā. Judas ĩgū dapagora āārīrōgue waagú, mūya kere weredoredeare pirikōāmi. Sugu ĩgū gorawayubure beyesiabu mu. Irasirigu mu beyeadire ĩmuka gware! ārīñurā.

²⁶ Irasū ārī odo, peye ũtāyegāgue Matías, José wāirē goja, puuigāgue sā, suye āi ĩāñurā. Matías wāi gojatúadeayere āi bokañurā. Irasirirā Matiare: “Gwa pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarā āārānerā merā Jesúya kerere weregu waagukoa”, ārīñurā ĩgūrē.

2

Ōāgū deyomarīgū Jesúre bremurārē ejadea

¹ Pentecostés* wāikuri bosenu āārīmakū, āārīpererā Jesúre bremurā ĩgūsā nerēdea wiigueta nerēñurā. ² Pupu gūñaña marīrō ũmugasigue mirū buro aarirósū, ĩgūsā āārīrōguere buro busu dijiriyuro. ³ Irasū waaripoe peame ũjūrī pūrā dijari, nediru irirosū deyori masakakure dipu weka deyoayuro. ⁴ Āārīpererā Ōāgū deyomarīgūrē opatari, ĩgū iritamurī merā gaji masā ya ĩgūsā dupiyuro werenībirideare werenīngāñurā.

⁵ Iripoere wārā judío masaka āārīpereri nikū marā Jerusalēgue ejanerā āārīmá. ĩgūsā bremurīrē ōārō tuyarimasā āārīñurā. ⁶ Irasū busurire pérā, Jesúre bremurā purogue nerēwāgāñurā. Irogue masakaku ĩgūsāya werenīrī merā Jesúre bremurā werenīmakū péñurā. Irasū waarire pémasībiriñurā. ⁷⁻⁸ Irasirirā ĩāguka, āsū ārī gāme werenīñurā:

* 1:20 Sal 69.25 ✧ 1:20 Sal 109.8 * 2:1 Pascua bosenu waadero pupu, cincuenta narī pupu, Pentecostés wāikuri bosenu waayuro.

—¿Nasirirā ĩgūsā Galilea marā āārīkererā, marī yare ōārō werenirī? Marī deyoadea nikū marā irirosū wereníma. ⁹ Marī gajiro marā āārā. Partia marā, Media marā, Elam marā, Mesopotamia marā, Judea marā, Capadocia marā, Ponto marā, Asia marā, ¹⁰ Frigia marā, Panfilia marā, Egipto marā, Libia Cirene wāikuri nikū turo marā āārā. Marī Roma marāde ōōguere naarīmasā āārā. ¹¹ Surāyeri judío masaka, gajirā judío masaka āārībirikererā, judío masaka irirosū buremurā ōōguere āārā. Creta marā, Arabia marāde marī merā āārīma. Irasirirā marī āārīpererā gajiro marā āārīkererā, marī ya merā ĩsā ōārō werenímakū péa. ĩgūsā Marīpu ōārō iridea kerere werenirā yāma, ārīñurā.

¹² Irasirirā āārīpererā pégukakōāñurā.

—¿Nasiriro irasū waari? ārī gāme werenīñurā.

¹³ Gajirā gapu:

—Mejārā yāma, ārī buridañurā.

Pedro masakare weredea

¹⁴ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Pedro gajirā pe mojōma pere su gubu suru pērebejarā Jesús buedoregu beyenerā merā wāgānugā, buru buru wereniyupu:

—Musā āārīpererā judío masaka ōōgue Jerusalégue āārīrā ōārō péka yu wererire! ¹⁵ Musā guare: “Mejārā yāma”, ārī guñarā, diaye guñabea. Goeripoe dupiyuro āārā dapa. Irasirirā gua mejārā meta yāa. ¹⁶ Gua irasū werenirirē Joel Marīpuya kerere weredupiyudi āsū ārī gojadi āārīmi:

¹⁷⁻¹⁸ Marīpu āsū ārīmi: “I ūmu pereburo dupiyuro Ōāgū deyomarīgūrē iriugura, masaka āārīpereri buri marārē. Irasirirā musā pūrā ūma, nomede yaa kerere wererākuma. Maamarā kērō irirosū, murā kērōgue yu ĩmurirē ĩārākuma. Yu dorerire irirārē ūmarē, nomedere Ōāgū deyomarīgūrē iriugura. Irasirirā, yaa kerere wererākuma.

¹⁹ Yu ūmugasiuguere gajirosūperi deyoamakū irigura. I nikūdere dí, peame, ĩmikā deyoamakū irigura.

²⁰ Abe ūmumu naĩtīgukumi. Abe ñamimu dí irirosū deyogu waagakumi. Musā Opu i ūmuguere dupaturi aariburo dupiyuro irasū waarokoa. ĩgū aarirīnu goerīnu āārīrokoa. Ubu āārīrīnu āārībirikoa.

²¹ ‘Yu Opu, tauka yure!’ ārīgūnorē taugura”, ārīmi Marīpu, ārī gojadi āārīmi Joel.*

²² ‘Musā Israel bumarā yu wererire ōārō péka! Marīpu Jesúre Nazaretmurē iriudi āārīmi. Jesús musā pūroguē āārīgū, Marīpu turari merā pūrīrikurārē tau, wātēa masakare ñajānerārē béowiu, boanerārē masūdi āārīmi. Irasirigu Jesús, Marīpu iriudi āārīsīā, ĩgū turari merā irire iri ĩmudi āārīmi. Irire musā ōārō masīa. ²³ Musā ñerārē ĩgūrē curusague pábiatú wējédoremakū, Marīpu iripoegue Jesúre irasū waarokoa, ārīderosūta waabu. ²⁴ Irasū waakeremakū, Marīpu gapu ĩgū boadiguere masūkōādi āārīmi. Boanerā āārīrōrē ĩgūrē wiudi āārīmi. Irasirimakū, boari Jesúre tarīnugāmasībiridero āārībá. ²⁵ Iripoegue David āsū ārī gojadi āārīmi, Jesús Marīpue wereniburire:

Yu Opu, murē ĩānīkōāa. Mu yu diaye gapu, yu merā āārīnīkōāa. Irasirigu yu neō gūibeá.

²⁶⁻²⁷ Yaa yujupūrāgue buru usuyari merā āārā. Irasirigu usuyari merā werenía. Yu boamakū, boanerā āārīrōgue béobirikoa. Yu

* 2:21 J1.2.28-32

masāgobegue āārīmakū, yaa dupu neō boabirikoā. Yare dupaturi okamakū irigukoā doja. Irasirigu yu gūiro marīrō āārīgukoā.

²⁸ Mu, yu dupaturi okaburire yare oārō masīmakū yāa. Irasirigu yu merā mu āārīmakū, buro usuyari merā āārā, āri gojadi āārīmī David.*

²⁹ Yaarā, yu musārē diayeta weregura. Marī ñekū David boadi āārīmī. Marī ñekūsāmarā ĩgūrē yāanerā āārīmā. ĩgūya masāgobe i makāguere āārā dapa. ³⁰⁻³¹ Iripoegue Marīpu Davire āsū āri weredi āārīmī:

Yu murē diayeta werea: “Puru guere mu parāmi i nikū marā Opu āārīgukumi. Yu murē pīderosūta pīgukoā ĩgūdere”, ārīdi āārīmī.

David Marīpuya kerere weredupiyugu āārīdi āārīmī. Irasirigu Jesure Marīpu pīburire masīsā, āsū āri weredi āārīmī ĩgū masāburire:

ĩgū boadero puru, boanerā āārīrōgue neō beosūbirikumi. ĩgūya dupu masāgobegue neō boabirikoā, āri gojadi āārīmī.*

³² Marīpu Jesure boadiguere masūdi āārīmī. ĩgūrē masūadero puru, gua āārīpererā ĩgūrē ĩābu. “Dupaturi okamī”, āri masīa. ³³ ĩgū Pagu ĩgūrē masū, ūmugasigue āīmārīa, ĩgū diaye gapu dobodi āārīmī. ĩgū ārīderosūta Jesure Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmī. Irasirigu Jesús guare Ōāgū deyomarīgūrē iriumi. Irasirirā musā, ĩgū guaguere ejamakū ĩāa. ĩgū iritamurī merā gua werenīmakū péa. ³⁴⁻³⁵ David† gapu ĩgū boadero puru, Jesús marīaderosū marīabiridi āārīmī. ĩgū boaburo dupiyuro āsū āri gojadi āārīmī, Marīpu Jesure ārīdeare gojagu:

Marīpu yu Opure āsū ārīmi: “Ōō yu diaye gapu doaka, yu merā dorebu! Irasiriripoe murē ĩaturirārē mu dorerire tarinugānemobirimakū irīgura”, ārīmi, āri gojadi āārīmī.*

³⁶ Irasirirā musā Israel bumarā āārīpererā oārō pémasīka! Marīpu Jesure, musā curusague pábiatū wējēdire marī Opu āārīmakū iridi āārīmī. Marīpu ĩgūrē iriudi āārīmī, marīrē tauburo, ārīgū, āri wereyupu Pedro masākare.

³⁷ ĩgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūsāya yujupūrārīgūe buro bujawereri merā gūñarīku, Pedrorre, gajirā Jesús buedoregu beyenerārē āsū āri sērēñañurā: —Guayarā, çnasirirākuri gua?

³⁸ Pedro ĩgūsārē yujuyupu: —Musā ñerō irideare bujawere, musā gūñarīrē gorawayuka! Irasirirā musā āārīpererā Jesucristore buremua, āri, guare deko merā wāiyedoreka! Musā irasirimakū, Marīpu musā ñerō irideare kātigukumi. Ōāgū deyomarīgūrē iriugukumi, musā merā āārīnikōāburo, ārīgū. ³⁹ Marīpu ārīderosūta musārē, musā pūrā āārīturīarārē, gajiro marādere āārīpererā ĩgū beyenerārē Ōāgū deyomarīgūrē iriugukumi, ārīyupu.

⁴⁰ Irire āri odo, gajī wāri werenemoyupu Pedro ĩgūsārē: —Ōārō pémasīka musā! I nikū marā Jesure wējēnerā ñerā āārīma. ĩgūsā ñerō iridea waja Marīpu ĩgūsārē wajamoāgukumi. ĩgūsā ñerā irirosū neō irinemobirikōāka pama! Irasiribirimakū, Marīpu ĩgūsārē wajamoāgū, musā gapure wajamoābirikumi, ārīyupu.

⁴¹ Wārā ĩgū wererire oārō péñurā. Irasirirā deko merā wāiyēsūñurā Jesure buremurīrē ĩmurā. Irasirirā Jesure buremupurorinerā merā āārīnugāñurā. Pedro ĩgūsārē wereadeanu merāta wārā tres mil gora

⁴⁰ Irire āri odo, gajī wāri werenemoyupu Pedro ĩgūsārē: —Ōārō pémasīka musā! I nikū marā Jesure wējēnerā ñerā āārīma. ĩgūsā ñerō iridea waja Marīpu ĩgūsārē wajamoāgukumi. ĩgūsā ñerā irirosū neō irinemobirikōāka pama! Irasiribirimakū, Marīpu ĩgūsārē wajamoāgū, musā gapure wajamoābirikumi, ārīyupu.

⁴¹ Wārā ĩgū wererire oārō péñurā. Irasirirā deko merā wāiyēsūñurā Jesure buremurīrē ĩmurā. Irasirirā Jesure buremupurorinerā merā āārīnugāñurā. Pedro ĩgūsārē wereadeanu merāta wārā tres mil gora

⁴¹ Wārā ĩgū wererire oārō péñurā. Irasirirā deko merā wāiyēsūñurā Jesure buremurīrē ĩmurā. Irasirirā Jesure buremupurorinerā merā āārīnugāñurā. Pedro ĩgūsārē wereadeanu merāta wārā tres mil gora

* 2:28 Sal 16.8-11 * 2:30-31 Sal 132.11 † 2:34-35 David ĩgū boadero puru, ĩgū dupu merā ūmugasigue marīabiridi āārīmī. Irasirigu Jesús marīaderosū marīabiridi āārīmī. * 2:34-35 Sal 110.1

masaka b̄remunugāñurā. ⁴² Irasirirā ūmarikū Jesúre b̄remup̄rorinerā merā nerēnañurā, ĩgū buedoregū beyenerā buerire p̄emurā. Irasū nerēnarā, Marĩp̄ure s̄erē, p̄ārē dukawa, siiu baanañurā.

Jesúre b̄remup̄rorinerā iridea

⁴³ Jesús buedoregū beyenerā ĩgū iriderosūta wári Marĩp̄u turari merā iri ĩmunañurā. Irasirirā p̄ĩrĩkurārē tau, wātēa masakare ñajānerārē béowiu, boanerārē masūnañurā. ĩgūsā irasirimakū ĩārā, masaka āārĩpererā ĩāgukanañurā. ⁴⁴ Āārĩpererā Jesúre b̄remurā su bumarā irirosū ōārō āārĩrikūñurā. Irasirirā ĩgūsā oparire gāme sīnañurā. ⁴⁵ Gajinorē oparā, irire dua, iri waja merā gajino opamerārē sīnañurā. ⁴⁶ Ūmarikū āārĩpererā surosū gūñarĩ oparā Marĩp̄uya wiigue nerēnañurā. ĩgūsāya wiirigue p̄ārē dukawa, ōārō ūsuyari merā siiu baanañurā. ⁴⁷ Marĩp̄ure: “Ōātaria m̄”, ārĩ, ūsuyari sīnañurā. Gajirā masaka ĩgūsārē: “Ōārā āārĩma”, ārĩ ĩāñurā. Ūmarikū marĩ Op̄u Jesús gajirārē ĩgūrē b̄remumakū iriyup̄u. Irasirirā ĩgūrē b̄remurā wārā āārĩñurā.

3

Sugū waamasĩbire waamasĩmakū iridea

¹ Sun̄u, ñamika tres āārĩmakū Pedro, Juan merā Marĩp̄uya wiigue waañurā. Iri horata masaka Marĩp̄ure s̄erēnañurā. ² Iri wiima makāp̄urore sugū masakū deyoagugeta waamasĩbi āārĩdi doayup̄u. Iri makāp̄uro: “Ōārĩ makāp̄uro” wāik̄uyuro. Ūmarikū ĩgū merāmarā ĩgūrē āiwāgā, iri makāp̄uroge dobonañurā, iri wii ñajārārē niyeru s̄erē doanídorerā. ³ Pedrosā iri wii ñajāmura iriripoe ĩgūsārē ĩā, niyeru s̄erēyup̄u. ⁴ ĩgūsā p̄erāgueta ĩgūrē ĩā, Pedro gap̄u ĩgūrē ārĩyup̄u:

—Guare ĩāka!

⁵ ĩgū irasū ārĩmakū: “Yure niyeru s̄imurā irikumā”, ārĩ gūñarĩ merā b̄ro ĩāyup̄u. ⁶ Pedro gap̄u ĩgūrē ārĩyup̄u:

—Niyerure opabea. Irire opabirikeregū, ȳu opari merā m̄rē irita-mugara. Jesucristo Nazaretm̄ wāi merā, ĩgū turaro merā wāgāñugā waaka! ārĩyup̄u.

⁷ Pedro ĩgūrē irasū ārĩgūta, diayema mojōrē ñeā, tūāwāgūn̄uyup̄u. Irasirimakūta, ĩgūya guburi, ĩgūya āñagubuyeri turanugājayuro. ⁸ Irasirigū pari wāgāñugāja, waap̄urori, pur̄u ĩgūsā merā Marĩp̄uya wiigue Marĩp̄ure: “Ōātaria m̄”, ārĩ gaguinĩ, pariñajāyup̄u. ⁹⁻¹⁰ ĩgū ūsuyari merā Marĩp̄ure: “Ōātaria m̄”, ārĩ, pariñajāmakū ĩārā, iri wiigue āārĩrā āārĩpererā ĩgūrē ĩamasĩ:

—Ī, i wii ōārĩ makāp̄uroge niyeru s̄erē doanídada āārĩmi, ārĩñurā. Irasirirā ĩgū waamasĩmakū ĩārā, “¿Naásū waari?” ārĩ ĩāgukakōāñurā.

Pedro masakare Marĩp̄uya wiigue weredea

¹¹ Waamasĩbiradi Pedrosārē duúbirimakū, āārĩpererā masaka iri wii āārĩrā ĩāgukari merā, ĩgūsā p̄uroge “Pórtico de Salomón” wāik̄uroge ūmanerēñurā. ¹² ĩgūsā irasū ūmanerēmakū ĩāgū, Pedro ĩgūsārē ārĩyup̄u:

—M̄sā, Israel bumarā, ¿nasirirā iropa gukari? ¿Nasirirā guare b̄ro ĩārĩ? “ĩgūsā Marĩp̄ure b̄remurĩ merā, ĩgūsā turaro merā ĩrē waamasĩmakū iriama”, ārĩ gūñabirikōāka! ¹³ Jesús ĩgū turaro merā ĩgūrē waamasĩmakū iriami. Marĩ ñekūsāmarā Abraham, Isaac, Jacob Marĩp̄ure āmugasigie āārĩgūrē b̄remunerā āārĩmā. Marĩp̄u ĩgū magū Jesúre, ĩgū doreri ōārō

iridire: “Ōatarigu āārīmi”, āāri di āārīmi. Musā gapu ĩgūrēta oparāguere wiabu. Pilato ĩgūrē wiudwakeremakū, musā gapu gāāmebiribu. ¹⁴ Jesús ōāgū, űerīrē neō iribi āārīkeremakū, ĩgūrē neō wiudorebiribu. Sugu űegū masakare wējēdi gapure wiudorebu musā. ¹⁵ Irasirirā, Jesús marīrē okari sīgū gapure wējēdorebu. ĩgū boadero puru, Marīpu gapu ĩgūrē masūdi āārīmi. Gwa ĩgūrē Marīpu masūdire ĩābu, āri masīa. ¹⁶ Jesūta ĩgū turaro merā ĩ waamasībiradire musā ĩāmasīgūrē waamasīmakū iriami. Gwa Jesús taumasīrīrē būremumakū ĩāgū, ĩgūrē tauami. Musā āārīpererā ĩgū tauadire ĩgū waamasīmakū ĩāa.

¹⁷ Yaarā, musā, musā oparāde Jesūre: “Marīpu magūta āārīmi”, āri pēmasībirisīā, ĩgūrē wējēdorebu. ¹⁸ Iripoegue Marīpu ĩgūya kerere weredupiyunerā āārīpererārē: “Cristo yu iriubu űerō tarīgakumi”, ārīderosūta Jesūre waabu. ¹⁹ Irasirirā musā űerō irideare būjawere, musā gūñarīrē gorawayuka! Marīpu dorerire irika! Irasirimakū, Marīpu musārē musā űerō irideare kāti, siñajārī merā āārīrikumakū irīgakumi. ²⁰ Irasirigu musārē Cristore dupaturi iriugakumi. Cristo, Marīpu beyedi musārē taugu, Jesūta āārīmi. ²¹ Jesucristo űmugasigue mārīadi, irogueta āārīmi dapa. Marīpu iripoegue ĩgū iriburire ĩgūya kerere weredupiyunerārē weredorederosūta āārīpererire ōārō āmu, puru Jesūre iriugakumi. ²² Iripoegue Moisés irimarē marī űekūsāmarārē āsū ārīdi āārīmi:

Purugue Marīpu marī Opu sugu ĩgūya kerere werebure iriugakumi. Yure iriuderōsūta ĩgūdere iriugakumi. ĩgūde marīyaguta āārīgakumi. Āārīpereri ĩgū wererire pēka! ĩgū dorerire ōārō irituyaka!

²³ ĩgū dorerire irituyamerā gapu bēosūrākuma. Irasirirā Marīpuyarā merā neō āārīnemobirikuma pama, ārīdi āārīmi Moisés.*

²⁴ Āārīpererā iripoegue marā Marīpuya kerere weredupiyunerākū, Samuel puru marāde dapagora waarīre irasūta āri gojanerā āārīmā. ²⁵ Iripoegue Marīpu marī űekū Abrahārē: “Yu, mu parāmi āārīturiagu merā i űmu marā āārīpererārē ōārō irīgura”, ārīdi āārīmi. ĩgūya kerere weredupiyunerārē ĩgū Abrahārē ārīdeare weredoredi āārīmi marī űekūsāmarārē. Irasirigu Marīpu ĩgūsārē ārīderosūta musārē iridi āārīmi. ²⁶ Irasirigu ĩgū magū Jesús boadiguere masū, marīrē judío masakare iriupuroridi āārīmi, marīrē ōārī gapure iri, marī űerō iririre piriburo, ārīgū, āri wereyupu Pedro ĩgūsārē.

4

Pedrore, Juārē oparā purogue āiadea

¹⁻² Pedro, Juan merā masakare werenīropo paía, Marīpuya wii korērā surara opo, gajirā saduceo bumarā ejañurā. Pedrosā masakare: “Jesús boadero puru masādi āārīmi. Irasirirā marīde boadero puru āārīpererā masārākoa”, āri buenañurā. ĩgūsā irasū āri buemakū pērā, saduceo bumarā, masaka boanerā masārīrē būremubirisīā, ĩgūsā merā būro guañurā. ³ Irasirirā abe űajāripoe āārīmakū, Pedrosārē űeā, iri űamirē peresu iriñurā. ⁴ Irasirikeremakū, gajirā wārā Jesūya kerere pēnerā, ĩgūrē būremunūgārā āārīñurā. Irasirirā dupiyurogue Jesūre būremupurorinerā merā wārā āārīñurā. Ūma ditare keomakū, cinco mil āārīñurā.

* 3:23 Dt 18.15-19; 34.10

⁵ Pedrosārē peresu iriadero p̄r̄u, gajin̄u gap̄u Jerusalēgue judío masaka oparā, gajirā m̄arā, gajirā Moisés gojadeare buerimasā nerēñurā. ⁶ Gajirāde, paía op̄u Anás, Caifás, Juan, Alejandro, gajirā paía op̄uyarā ĩgūsā merā āārīñurā. ⁷ Irogue nerē, Pedrosārē ĩgūsā p̄ro āaridore, ĩgūsā ejamakū:

—¿Noā musārē doreri, noā musārē inorē irasiridoreri? ārī sērēñañurā.

⁸⁻⁹ Pedro Ōāgū deyomarīgūrē opatarisīā, āsū ārī yujuyup̄u ĩgūsārē:

—¿M̄usā judío masaka oparā, m̄urāde guare ĩi waamasībiradire ōārō iriadeare, ĩgūrē tauadeare sērēñarā yāri? ¹⁰ Musārē ire weregura, āārīpererā Israel bumarā ōārō pémasīburo, ārīgū. Jesucristo Nazaretm̄u turaro merā, ĩgū wāi merā ĩi waamasībiradi waamasīami. M̄usā ĩgūrēta curusague pábiatú wējēdorebu. ĩgū boadero p̄r̄u, Marīp̄u gap̄u ĩgūrē masū, dupaturi okamakū iridi āārīmī. ¹¹ Iripoegue Marīp̄uya kerere weredupiyudi āsū ārī gojadi āārīmī: “Suye ūtāye wii iririmasā ĩgūsā bēoadeaye merā gajiḡu gap̄u ōārō turari wii irigukumi”, ārī gojadi āārīmī. Jesús iri ūtāye ĩgūsā bēoadeaye irirosū āārīmī. Marīp̄u ĩgūrē beyedi āārīmī marīrē taubure. ¹² I nikūguere Jesús suḡta marīrē tauḡu āārīmī. Gajiḡu marīrē tauḡu neō māmī. Marīp̄u ĩgūrēta iriudi āārīmī marīrē taubure, ārī wereyup̄u Pedro ĩgūsārē.

¹³ Judío masaka oparā Pedro, Juan buebirinerā āārīkererā, ōārō gūñaturari merā, pémasīrī merā weremakū pérā, pégukakōāñurā. ĩgūsārē: “Diayeta Jesús merāmarāta āārīma”, ārī ĩāmasīñurā. ¹⁴ Waamasībiradi Pedrosā p̄ro nímakū ĩārā, ĩgūsārē: “Ñerō irirā iriab̄u”, ārī werewuamasībirīñurā.

¹⁵ Irasirirā, ĩgūsārē ĩgūsā nerērī taribugue āārīrārē wiriadoreñurā, ĩgūsā basi gāme werenímurā:

¹⁶ Āsū ārīñurā:

—¿Nasirirākuri ĩgūsārē? ĩi waamasībiradire ĩgūsā waamasīmakū iriadeare Jerusalén marā pépereakōāñurā. Irasirirā: “Iribirama”, ārīmasībirikoa marī. ¹⁷ Gajirārē irire neō pénemomakū iribirikōārō gāāmea marīrē. Irasirirā: “Jesúyamarē gajirāguere neō werenemobirikōāka pama!” ārīrā ĩgūsārē, ārī wereníñurā.

¹⁸ Irasū ārī werení odo, Pedrosārē siiu, āsū ārīñurā:

—Gajirāguere neō Jesúyamarē werenemobirikōāka! Neō ĩgūya kerere buenemobirikōāka! ārīñurā.

¹⁹ ĩgūsā irasū ārīkeremakū, Pedro, Juan gap̄u āsū ārī yujūñurā ĩgūsārē:

—¿Marīp̄u musā guare dorerire irimakū gāāmerī, o ĩgū doreri gap̄ure gua irimakū gāāmerī? ¿Naāsū gūñarī musā irire? ²⁰ Gua ĩgū dorerire irit̄uyarā āārā. Irasirirā gua ĩādeare, gua pédeare neō wereduúmasīña máa, ārīñurā.

²¹⁻²² ĩgūsā irasū ārīmakū pérā, judío masaka oparā gap̄u dupaturi ārīñurā:

—Jesúyamarē neō werenemomerāta pama! Irire pirimerā, wajamoāsūrākoa, ārīñurā. Gajirā gap̄u us̄yari merā Marīp̄ure: “M̄u ĩi waamasībiradire tauadea ōātariabu”, ārīñurā. ĩgū cuarenta bojori nemorō opaḡu āārīyup̄u. Irasirirā oparā gap̄u Pedrosārē: “Ñerō irirā iriama”, ārīmasībiri, wajamoāmerāta ĩgūsārē wiukōāñurā.

Jesúre b̄remurā Marīp̄ure iritamurī sērēdea

²³ Pedrosā irogue āārānerā wiria, ĩgūsā merāmarā p̄rogue waakōāñurā. Irogue eja, paía oparā, judío masaka m̄arā ĩgūsārē ārādeare

Īgūsā merāmarārē wereñurā. ²⁴ Īgūsā weremakū pérā, āārīpererā iro āārīrā Marīpure sērēñurā:

—Gua Opu, mu diayeta umugasi, i nikū, dia wádiya, i umuma āārīpererire iridi āārā. ²⁵ Iripoegue gua ñekū Davire murē moāboegure Ōāgū deyomarīgū merā āsū ārī weredoredi āārībú:

Judío masaka āārīmerā Marīpu merā buro guama. Israel bumarāde Marīpuayare: “Gāāmebea”, ārī gūñadima.

²⁶ I nikū marā oparā Marīpu merā gāmekēāduarā nerērākuma. Īgū beyedi merādere irasūta gāmekēārākuma, ārī weredoredi āārībú.✠

²⁷ Mu weredorederosūta diayeta waabu. I makāguere opu Herodes, Poncio Pilato, gajirā Israel bumarā, gajirā judío masaka āārīmerā nerēma Jesús mu magūrē wējēmurā. Īgū ōāgū, mu beyedi āārīmi. ²⁸ Irasirirā, iripoegue mu turaro merā mu beyedire: “Irasū waarokoa Īgūrē”, ārīderosūta irima. ²⁹ Gua Opu, dapagora paia oparā muya kerere: “Werebirikōāka! Musā irire wererā, wajamoāsūrākoa”, ārāma guare. Īgūsā irasū ārādeare gūñaka mu! Gua murē moāboerā āārā. Irasirigū guare muyare gajirārē güiro marīrō weremakū irika! ³⁰ Guare mu turaro merā pūrīrikurārē taumakū irika! Irasirigū guare mu turaro merā Jesús mu magū, ōāgū wāi merā iri ĩmurīrē irimakū irika! ārī sērēñurā Marīpure.

³¹ Īgūsā irasū ārī sērēadero puru, Īgūsā āārīrī wii gāmeñayuro. Āārīpererā Ōāgū deyomarīgūrē opatarīñurā. Irasirirā, Īgū iritamurī merā güiro marīrō Marīpuya kerere wererā waañurā.

Jesúre buremurā Īgūsā oparire gāme dukawadea

³²⁻³³ Irasirirā Jesús buedoregu beyenerā Marīpu turaro merā masakare: “Marī Opu Jesús boadero puru masādi āārīmí. Īgū dupaturi okadero puru, gua Īgūrē iābu”, ārī wereñurā. Āārīpererā Jesúre buremurā surosū gūñañurā. Irasirirā Īgūsā oparire: “Yaa āārā”, ārīrō marīrō gāme dukawañurā. Marīpu Īgūsārē āārīpererārē ōārō iritamuyupu. ³⁴⁻³⁵ Irasirirā wiiri oparā, nikū oparā, gajirārē irire duañurā. Īgūsā duadea wajare Jesús buedoregu beyenerārē sīnañurā. Jesús buedoregu beyenerā irire Īgūsā watope āārīrārē gajino opamerārē dukawañurā. Irasirirā Īgūsā watopegue boporā marīñurā pama. ³⁶ Iripoere sugu Jesúre buremugū José wāikugu āārīyupu. Īgū Chipre wāikuri nugūrōmu, Levíya bumu āārīyupu. Jesús buedoregu beyenerā Īgūrē “Bernabé” wāiyeñurā. “Bernabé”, ārīrō, griego ya merā: “Masakare ōārō yujupūrākumakū irigu”, ārīduaro irikoa. ³⁷ Īgū nikū opagu āārīsīā, su poe ejatuario gajirārē duayupu. Īgū duadea wajare Jesús buedoregu beyenerārē sīpeokōāyupu.

5

Ananías, Safira merā ārīkatodea

¹ Gajigu Ananías wāikugu Īgū marāpo Safira merā su poe ejatuario nikūrē duayupu. ² Īgū duadea wajare Īgū basi deko merā duripikōāyupu. Irasirigū āārīpereri niyerure Jesús buedoregu beyenerārē sīpeobirikeregu: “Iropata wajariama”, ārīkatoyupu. Īgū marāpo āārīpereri Īgū irasiriadeare masīyupo. ³ Pedro āsū ārīyupu Īgūrē:

—Ananías, ¿nasirigu wātīrē muya gūñarīguere ñajādoreari? Īgū ñajāmakūta, muya nikū duadea wajare guare sīpeobirikeregu, mu Ōāgū

✠ 4:26 Sal 2.1-2

deyomarīgūrē ārikatoa. ⁴ Iri nikū m̄ duaburo dupiyuro m̄aya nikū āārībú. M̄ duadea waja m̄aya niyeruta āārā. Noó m̄ s̄iduaropa s̄iboakuyo. ¿Nasiribu irasū ārikatori? Gua ditare ārikatogu meta yáa. Marīpudere ārikatoa m̄, āriyup̄.

⁵ Īgū irasū ārimakū pégu, mata Ananías meémejā kōmoakōāyup̄. Īgū irasū waadea kerere pérā, āārīpererā b̄uro güiñurā. ⁶ Īgū kōmoadero p̄gu, gajirā maamarā ñajāja, Īgūya d̄up̄are surīro gasiro merā ōma, āiwiriakōāñurā Īgūrē yáarā waarā.

⁷ Ure hora p̄gu, Ananías marāpo āārādeo ñajājayupo. Īgū boadeare neō masībiryupo. ⁸ Igo ñajāmakū Īgū, Pedro igore s̄erēñayupo:

—Wereka yure! ¿Musāya pooere duarā, iropata niyeru wajatari musā? āriyup̄. Igo Īgūrē yujyupo:

—Iropata wajatabu, āriyupo.

⁹ Pedro āriyup̄ igore:

—¿Nasirirā musā, marī Op̄ Ōāgū deyomarīgūrē ārikatoari? “Gua irasirimakū masībirikumi”, ¿ārī gūñadari musā? Īāka! M̄ marāp̄are yáarā ejanerā s̄īsā dujarima. M̄ya d̄up̄udere āiwiriārākuma, m̄ marāp̄uya d̄up̄are āiwiriaderosūta, āriyup̄. ¹⁰ Īgū irasū ārimakūta, igode Pedroya guburi p̄ro meémejā kōmoakōāyupo. Irasirirā maamarā igo kōmoadeoguere bokaja, igoya d̄up̄are āiwiria, igo marāpu dagure Īgūsā yáadero p̄rogueta igodere yáañurā. ¹¹ Irasirirā āārīpererā Jesúre b̄uremurā, gajirāde Ananías, Safirare waadea kerere pérā, b̄uro güiñurā.

Jesús buedoregu beyenerā Marīpu turaro merā iri ĩmudea

¹² Iripoere masaka watopegue Jesús buedoregu beyenerārē Marīpu Īgū turari merā wári iri ĩmurirē irimakū iriyup̄. Āārīpererā Jesúre b̄uremurā Marīpuya wii t̄uro biaña marīrī taribu “Pórtico de Salomón” wāikuri taribugue nerēnañurā. ¹³ Masaka Īgūsārē: “Ōārā āārīma”, ārikeremakū, gajirā gap̄ Īgūsārē güiñurā. Īgūsā merā neō nerēduabiriñurā. ¹⁴ Gajirā gap̄ marī Op̄ Jesúre wárā ūma, nomede b̄uremuñurā. ¹⁵ Irasirirā p̄rīrikurārē Īgūsā peyari gasiri merā Pedro waaburi maa t̄uro piñurā. “Pedro Īgūsārē ñapeobirikeremakū, Īgū wātī meép̄ro Īgūsā weka ejamakū, Īgūsārē p̄rīrī tarirokoa”, āri gūñarā, irasiriñurā. ¹⁶ Wárā Jerusalén t̄uro marāde p̄rīrikurārē, wātēa ñajāsūnerārē irogue āiñañurā. Irasirirā Jesús buedoregu beyenerā Īgūsā āārīpererārē taunañurā.

Oparā Jesús buedoregu beyenerārē ĩaturidea

¹⁷ Irasirirā paía op̄, gajirā Īgū merāmarā saduceo bumarāde Jesús buedoregu beyenerārē b̄uro ĩaturi, ¹⁸ Īgūsā merā b̄uro gua, Īgūsārē ñeā, peresu iriñurā. ¹⁹ Irasirikeremakū, suḡ Marīp̄are wereboegu iri ñamita peresu wii makāp̄rorire t̄upā, Īgūsā āārīrī taribugue ñajāja, Īgūsārē āsū āri āiwiriayupo:

²⁰—Marīp̄uya wiigue waaka! Irogue eja, Marīpu Jesúre b̄uremurārē Īgū merā ōārō āārīmakū iriburi kerere wereka masakare! āriyup̄ Marīp̄are wereboegu Īgūsārē.

²¹ Īgū irasū ārimakū pérā, Īgūsā peresu āārānerā wiriakōāñurā. Gajin̄ gap̄ boyoripoe āārīmakū, Marīp̄uya wiigue ñajāa, masakare buenugāñurā, Marīp̄are wereboegu Īgūsārē weredoreaderosūta.

Īgūsā irogue bueripoe paía op̄ gap̄, Īgū merāmarāde, Pedrosā peresu āārānerā wiriadeare masībiriñurā dapa. Irasirirā Īgūsā Israel bumarā

oparārē āārīpererārē neeōñurā. Īgūsā nerēperemakū ĩārā, surarare peresu iriri wiigue Jesúe buedoregū beyenerārē ĩgūsā biadoboanerārē āiridoreñurā. ²² Irasirirā surara ĩgūsārē āirā waadiñurā. Irogue eja, Pedrosārē neō bokabiriñurā. Īgūsārē bokabirisĩā, oparāguere wererā dujáakōāñurā doja. ²³ Dujaja, oparārē:

—Peresu iriri wii makāpuroori oārō biadea makāpuroori āārādabū. Irogue biadoboanerārē korerāde iri makāpuroorikū niadama. Irasū āārīkeremakū, gua ĩgūsā āārādea taribure makāpuroo tūpāmakū neō marāma, ārĩñurā.

²⁴ Īgūsā irasū ārĩmakū pérā, paía opū, Marĩpuya wii marā surara opū, paía oparāde: “¿Naásū waayuri ĩgūsārē?” ārĩ gūñarikuñurā. ²⁵ Īgūsā irasū gūñarikuñipoe sugū masakū ĩgūsā puro eja:

—Musā peresu irianerā Marĩpuya wiigue āārāma. Masakare buerā iriama, ārĩyupū.

²⁶ Īgū irasū ārĩmakū pérā, Marĩpuya wii marā surara opū, ĩgūyarā surara merā ĩgūsārē ñeārā waañurā. Irogue eja, ĩgūsārē ñeā, paía oparā puro āĩāñurā doja. Masakare gūisĩā, ĩgūsārē tārābiriñurā. “Gua ĩgūsārē tārāmakū ĩārā, masaka guare ũtāyeri merā deabukuma”, ārĩ gūñañurā. ²⁷ Īgūsārē judío masaka oparā puro āijamakū, paía opū ĩgūsārē turiyupū:

²⁸ —Gua musārē: “Jesúyare neō buenemobirikōāka!” ārādibū. Gua irasū ārīkeremakū, musā āārīperero Jerusalén marārē buegorenāa. Jesús boadea waja guare waja opamakū iriduārā yāa musā, ārĩyupū.

²⁹ Īgū irasū ārĩmakū, Pedro gajirā Jesús buedoregū beyenerā merā ĩgūrē āsū ārĩ yujayupū:

—Masaka doreri nemorō Marĩpuya gapure iroso gāāmea. Gua musā dorerire irirā, Marĩpu doreri gapure iribiribukoa. ³⁰ Musā Jesúre curusague pábiatú wējēdoredire Marĩpu, marĩ ñekūsāmarā Opū gapū ĩgūrē masūdi āārĩmí. ³¹ Īgūrē masū odo, ũmugasigue āimurĩagu, ĩgū diaye gapū dobodi āārĩmí. Marĩrē taubure, marĩ Opū āārĩbure irasiridi āārĩmí. Irasirigū marĩ judío masaka marĩ ñerō irideare bujawere, gūñarĩrē gorawayumakū kātigukumi. ³² Gua āārīpereri Jesús irideare ĩānerā āārā. Irasirirā irire werea. Ōāgū deyomarĩgūde guare irire pémasĩmakū yámi. Irasirirā ĩgū iritamurĩ merā werea. Marĩpu dorerire pérānodere Ōāgū deyomarĩgūrē iriugukumi, ārĩ wereyupū Pedro paía opure.

³³ Īgū irasū ārĩmakū pérā, oparā gapū guataria, Pedrosārē wējēduadiñurā. ³⁴ Sugū fariseo bumū Gamaliel wāikugū gapū wāgānugāyupū ĩgūsārē werebu. Īgū judío masaka oparā merāmu Moisés gojadeare buerimasū āārĩyupū. Masaka ĩgūrē: “Ōāgū āārĩmí”, ārĩ buremuñurā. Īgū wāgānugā, surarare: “Īsārē āĩwiriaka dapa!” ārĩyupū.

³⁵ Īgūsārē āĩwiriadero purū, oparārē āsū ārĩyupū:

—Musā Israel bumarā, musā ĩgūsārē iriduarire oārō gūñaka! ³⁶ Teudas wāikugū waadeare gūñaka! Irinuguerē ĩgū masakare: “Masĩtarinugāgū āārā yu”, ārĩdi āārādimi. Irasirirā wārā cuatrocientos ũma ĩgū merāmarā āārĩnerā āārādima ĩgū buerire péduarā. Purū gajirā ĩgūrē wējēkōānerā āārĩmá. Īgūrē wējēadero purū, ĩgū merāmarā āārādinerā waasiriakōānerā āārĩmá. Irasū waadero purū, ĩgū buedea pereakōādero āārĩbú. ³⁷ Purū i nikū marārē ĩgūsā keoripoe gajigū Judas wāikugū Galileamū āārĩdi āārādimi. Wārā ĩgū merāmarā āārĩnerā āārādima. Purū gajirā ĩgūdere

wējēkōānerā āārīmá. Īgūrē wējēadero p̄uṛu, Īgū merāmarā āārādinerā waasiripereakōānerā āārīmá. ³⁸ Irasirigū m̄usārē werea. Sīisārē, marī peresugue biadoboanerārē wiuka! M̄usā Īgūsārē iriduarire iribirikōāka! Īgūsā bueri, Marīp̄uya bueri āārībero, pereakōārokoa Teudas, Judas buedea perederosūta. ³⁹ Īgūsā bueri, Marīp̄uya bueri āārīrō, neō perebirikoa. Īgūsārē irire pirimakū iribirikoa. Irasirirā irire oārō pēmasīka! Īgūsā bueri, diayeta Marīp̄uya bueri āārīmakū, m̄usā Īgūsārē wējēduarā, Marīp̄u merā gāmekēāduarā irirosū iribukoa, ārīyupū Gamaliel.

⁴⁰ Īgū irasū ārīmakū pérā: “Jáu, marīrē diayeta weremi īī”, ārī péñurā. Irasirirā Jesús buedoregū beyenerārē siiu, surarare tārādoreñurā. “Jesúyare neō werenemobirikōāka!” ārīñurā. Irasū ārī odo: “Waaka!” ārī, wiuñurā Īgūsārē pama. ⁴¹ Irasirirā Jesús buedoregū beyenerā judío masaka oparā p̄uro āārānerā waakōāñurā. “Marī Jesúyare bueri waja marīrē tārādoreama ḡuyasīrīburo, ārīrā”, ārīñurā. “Marīp̄u gapū marīrē: ‘Irire bokatūkōāma’, ārī masīmi”, ārīñurā. Irasirirā oparā Īgūsārē ñerō irikeremakū, b̄uro ḡs̄uyañurā. ⁴² Irasirirā ūmarikū Marīp̄uya wiiḡue, wiiriguedere masakare: “Jesúta Marīp̄u iriudi, Cristo āārīmi”, ārī buenañurā.

6

Jesús buedoregū beyenerā Īgūsārē iritamumurārē beyede

¹ Irasirirā irinurīrē wárā judío masaka Jesúre b̄uremunugāñurā. Surāyeri hebreo ya merā wereníñurā. Gajirā griego ya merā wereníñurā. Īgūsā wapiweyarā nomerē ūmarikū Īgūsā baarire keoro guerebirimakū iārā, hebreo ya merā werenírā gap̄ure turiñurā. ² Irasirirā Jesús buedoregū beyenerā Jesúre b̄uremurārē āārīpererārē Īgūsā p̄urogue siiu neō, āsū ārī wereñurā:

—Gua baarire guererā, Marīp̄uya kere gap̄ure wereduúmakū oābiribukoa. ³ Irasirirā m̄usā ḡuayarā, Jesúre b̄uremurā m̄usā watope āārīrārē su mojōma pere gaji mojō peru p̄erēbejarāgora beyeka! “Oārō masīrā, Oāgū deyomarīgū turarire opatarirā āārīma”, m̄usā ārī iārārē beyeka! M̄usā beye odomakū, gua Īgūsārē baari gueremurārē sóorākoa. ⁴ Irasirirā gua ūmarikū Marīp̄ure s̄erē, Īgūyare buerākoa, ārīñurā.

⁵ Īgūsā irasū ārīmakū pérā, āārīpererā: “Jáu, irasūta irirāra”, ārī, Esteban wāikuḡure beyeñurā. Īgū Jesúre oārō b̄uremugū, Oāgū deyomarīgūrē opatarigū āārīyupū. Gajirā Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás wāikurārē beyeñurā. Nicolás Antioquíamū judío masakū āārībirikeregū, judío masaka irirosū b̄uremugū āārīyupū. ⁶ Īgūsārē beye odo, Jesús buedoregū beyenerā p̄uro ārīñurā. Īgūsā āijamakū iārā, Marīp̄ure: “Oārō iritamuka Īgūsārē!” ārī s̄erēbosa, Īgūsāya dipu weka mojōrī merā ñapeoñurā.

⁷ Irasirirā Marīp̄uya kerere weregorenamakū, wárā masaka irire péñurā. Wárā Jerusalén marā masaka, paíade Jesúre b̄uremunugāñurā.

Estebārē peresu iridoredea

⁸ Esteban Marīp̄u iritamurī merā Īgū turaro merā p̄ūrīrikurārē tau, gaji oārī iri ĩmurīrē iriyupū masaka wárā watopere. ⁹ Īgū irasirimakū iārā, surāyeri judío masaka “Esclavos Libertado” wāikurī bumarā Īgū merā guaseop̄uroriñurā. Īgūsā: Cirene marā, Alejandría marā, Cilicia marā,

Asia marā su wii judío masaka ĩgūsā nerērī wiigue nerēnarā āārīñurā. ¹⁰ Esteban, Ōāgū deyomarīgū ĩgūrē ōārī masīrī sīrī merā werenímakū pérā, ĩgūrē neō werení bokatūbiriñurā. ¹¹ Irasirirā masaka ĩāberogue gajirārē niyeru wajari: “Āsū ārīkatoka masakare!” ārīñurā:

—“Esteban Moisére, Marīpure ñerō werenímakū péabu gwa”, ārīka! ārīñurā. ¹² Irasirirā ĩgūsā ārīkatadoresūanerā irire weremakū pérā, iri makā marā, mūrā, Moisés gojadeare buerimasāde Esteban merā buro gua, ĩgūrē ñeā, oparā puro āiñurā. ¹³ ĩgūrē iroque āija, gajirārē āsū ārīkatonemodoreñurā doja:

—Ī ũmuriķa Marīpuya wiire, Moisés gojadedere ñerō werenígorenami. ¹⁴ Masakare: “Jesús Nazaretmu, Marīpuya wiire béogukumi. Moisés marīrē pídeadere gorawayugukumi”, ārīmakū péabu gwa, ārīkatoñurā oparārē.

¹⁵ ĩgūsā irasū ārīmakū pérā, oparā āārīpererā iroque doarā Estebārē buro ĩñurā. ĩgūsā ĩāmakū, ĩgūya diapu Marīpure wereboeguya diapu irirosū deyoyuro.

7

Esteban oparārē weredea

¹ ĩgūsā Estebārē ĩāripoe paía opu ĩgūrē sērēñayupu:

—¿Diyeta ārīrī, ĩgūsā murē weresārā? ārīyupu.

² Esteban yujuyupu ĩgūrē:

—Yaarā, yure ōārō péka! Marī ñekū Abraham, Harán wāikuri makāgue waaburo dupiyuro Mesopotamiague āārīdi āārīmí Caldea masaka āārīrōgue. ĩgū iroque āārīripoe Marīpu ōārō gosesiriri merā ĩgūrē deyoa, ³ āsū ārīdi āārīmí: “I nikūrē, mūyarārē béowāgāka! Mu waamakū, yu gaji nikū mu āārīburi nikūrē ĩmugakoa”, ārīdi āārīmí Marīpu Abrahārē. ⁴ Marīpu irasū ārīmakū pégu, Abraham Caldea nikū āārādi Harāgue waadi āārīmí. Iroque ejadero puru, ĩgū pagu boadi āārīmí. ĩgū boadero puru, Marīpu Abrahārē wiridoredi āārīmí doja. Irasirigu Abraham ōō, marī āārīrī nikūrē ejadi āārīmí pama. ⁵ ĩgū ōōgue ejamakū, Marīpu ĩgūrē neō nikūrē sibiridi āārīmí dapa. Sibirikeregu, ĩgūrē: “Purugue mūya, mu parāmerā āārīturiarāya nikū āārīrokoa”, ārīdi āārīmí. ĩgū irasū āārīpoere Abraham neō pūrā marīdi āārīmí dapa. ⁶ Gaji Marīpu ĩgūrē ārīnemodi āārīmí doja: “Mu parāmerā āārīturiarā gaji nikūgue waarākuma dapa. Cuatrocientos bojorigora iri nikū marārē moāboerākuma. ĩgūsārē moādore, pábirarākuma. ⁷ Yu gapu iri nikū marārē wajamoāgu ĩgūsā irasiriri waja. Yu ĩgūsārē wajamoā odoadero puru, mu parāmerā āārīturiarā iri nikūrē wirirākuma. Wiri, yu ĩgūsārē sīburi nikūgue eja, yure buremurā yu dorerire irirākuma”, ārīdi āārīmí Marīpu Abrahārē. ⁸ ĩgū irasū ārādero puru, āsū iridoredi āārīmí doja: “Āārīpererā ũmarē ĩgūsāya dupuma gasirogārē* wiirika! Irasirirā musā yu werenírī buremurīrē yure ĩmurākōa”, ārīdi āārīmí. Irasirigu Abraham ĩgū magū Isaare su semana ĩgū deyoadero puru, ĩgūrē wiiridi āārīmí. Murārōta Isaade ĩgū magū Jacore

* 7:8 Gn 17.1-14: Iripoegue Marīpu Abrahārē ĩgū pūrā ũmarē: “Yaarā āārīburo”, ārīgū, ĩgūsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārīmí. Puru iri dorerire Moisére pídi āārīmí. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, ĩgūsā pūrā ũmarē su mojōma pere gaji mojō ũgeru pērēbejarinurī waarō merā ĩgūsā deyoadero puru irasū yāma.

iridi āārīmí. Jacode marārōta Īgū pūrārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari buri āārīmurārē iridi āārīmí.

9-10 'Jacob pūrā marī ñekūsāmarā Īgūsā pagamūrē Josére Īāturisā, Egiptogue waarērē duanerā āārīmá, iro marārē moāboegu āārīburo, ārīrā. Marīpu gapu Īgū merā āārīnkōādi āārīmí Īgūrē iritamugū. Īgū ñerō tarikeremakū, āārīpereri Īgū ñerō taririre taudi āārīmí. Wári masīrī sīdi āārīmí. Irasirigu faraón† Egiptomu i nikū marā opu Josére beyedi āārīmí, Īgū dokamu opu āārīburo, ārīgū. Īgūya wiimadere moādoregu sóodi āārīmí.

11 'Puru āārīperero Egiptogure, Canaán nikūguedere baari pereakōādero āārībú. Irasirirā masaka burō ñerō tarinerā āārīmá. Marī ñekūsāmarā uaboanerā āārīmá. 12 Irasirigu Egiptogue trigo āārīrī kerere pégu, Jacob Īgū pūrārē marī ñekūsāmarārē: “Wajarirā waaka!” ārī iriudi āārīmí. Īgū irasū ārīmakū pérā, neō waarā irinerā āārīmá iroguere. Irogue eja, baari wajari odo, gāme dujarikōānerā āārīmá doja. 13 Īgūsā baari wajariadeare baapeo, dupaturi wajarirā waanerā āārīmá doja. Iripoeta pama José Īgūsārē: “Musā pagumata āārā yu”, ārī weredi āārīmí. Irasirigu Egipto marā opu José tīrārē masīdi āārīmí. 14 Puru José Īgū tīrā merā kerere iriudi āārīmí Īgū pagure. “Yupu, Īgūyarā merā aariburo”, ārī iriudi āārīmí. Jacoyarā setenta y cinco gora āārīnerā āārīmá. 15 José kere iriuadeare pégu, Jacob Īgū pūrā merā Egiptogue waadi āārīmí. Jacob irogue boadi āārīmí. Īgū pūrā, marī ñekūsāmarāde boanerā āārīmá. 16 Purugue Īgūsā parāmerā āārīturiarā Īgūsāya gōārīrē Siquem wāikuri makāgue Abraham, Hamor pūrārē Īgū ūtāgobe wajaridea gobegue pīmurā āārīnerā āārīmá.

17 'Marīpu Abrahārē: “Mu parāmerā āārīturiarārē i nikūrē sīgura”, ārīdero ejawāgāripoe Abraham parāmerā āārīturiarā Egiptogue āārīrā wārā masāporenerā āārīmá. 18 Īgūsā irogue āārīmakū, José boadero puru yoadero puru, gajigu iri nikū marā opu ñajādi āārīmí doja. Īgū, José ōārō irideare ōārō masībiridi āārīmí. 19 Irasirigu marī ñekūsāmarā wārā masāporemakū Īgū, Īgūsārē tarinugāduagu, ñerō iridi āārīmí. Ūma pūrā deyoarārē boaburo, ārīgū, bédoredi āārīmí. 20 Iripoeta Moisés deyoadi āārīmí. Īgū Marīpu Īūrōrē ōāgū āārīdi āārīmí. Irasirirā Īgū deyoadero puru, Īgū pagusāmarā Īgūsāya wiigüe urerā abegora duri merā Īgūrē masūnerā āārīmá. 21 Īgūrē duúnemomasīmerā, diague puui merā paubéonerā āārīmá. Puru Egipto marā opu magō Īgūrē boka, igoya wiigüe āīmajā, igo magū diaye irirosū masūdeo āārīmó. 22 Moisés iri wiigüe masā, āārīpereri Egipto marā buerire buepeodi āārīmí. Irasirigu Īgū masīrī merā werení, āārīpereri ōārō iridi āārīmí.

23 'Puru cuarenta bojori opagu Īgūyarārē Israel bumarārē Īaduagu, Īgūsā purogue waadi āārīmí. 24 Irogue ejagu, sugu Egiptomu Īgūyagure ñerō irimakū Īādi āārīmí. Irasirigu Īgūrē gāmibosagu Egiptomūrē wējēkōādi āārīmí. 25 Īgū basi: “Marīpu yaarārē wijatadoregu iriuami, Īgūsā irire ōārō pémasīkuma”, ārī gūñadi āārīmí. Īgūsā gapu Īgū gūñarōsū gūñabirinerā āārīmá. 26 Gajinu gapu Moisés Īgūsā purogue waadi āārīmí doja. Irogue ejagu, gajirā Īgūyarā pērā Īgūsā basi gāmekēāmakū Īādi āārīmí. “Iropata gāmekēāka! ¿Nasirimurā su bumarā āārīkererā, iropa gāmekēākōārī?” ārīdi āārīmí Moisés Īgūsārē. 27 Īgū irasū ārīmakū pégu, burō pádi gapu, Moisére túmeénú: “¿Noā murē gua opu, guare dorebu āārīburo’, ārī

† 7:9-10 “Faraón”, ārīrō, Egipto marā ya merā: “opu”, ārīduaro yāa.

sóari? ²⁸ ¿Ñamika Egiptomurē ma wējēaderosū yudere wējēduagu yári?” āri di āārīmí Moisére. ²⁹ Īgū irasū āārimakū péguka, Moisés Egiptore wiri, gaji nikū Media wāikuri nikūgue waadi āārīmí. Irogue Īgūsā watopegue āārīgū, iromorē marāpoku, pērā ūma pūrākudi āārīmí.

³⁰ Moisés cuarenta bojorigora iri nikūguere āārīdi āārīmí. Iriku bojori puru Sinai wāikudi ūtāu puro, masaka marīrōgue waadi āārīmí. Irogue sugu yukugā dūpuri watopegue peame ūjūmakū īadi āārīmí. Marīpure wereboegu iri peame ūjūrī pūrā dekogue deyoadi āārīmí Īgūrē. ³¹ Moisés iri peame ūjūmakū Īgū, Īgūkakōādi āārīmí. “¿Naásū waari?” āri, iri yukugā purōgāgue Īgū waagū, marī Opū āsū āri werenimākū pédi āārīmí: ³² “Yu, ma ñekūsāmarā: Abraham, Isaac, Jacob Opū āārā”, āri di āārīmí. Īgū irasū āārimakū pégu, buro güi narada, neō Īānemoduabiridi āārīmí. ³³ Marīpu Īgūrē: “Yu purota nía ma. Irasirigu maya gubu surīre túweaka, yure buremurīrē ĩmubu. ³⁴ Yaarā Egiptogue āārīrārē buro poyamakū Īā. Īgūsā buro bujawereri merā gaguinimākū péa. Irasirigu Īgūsārē taubu dijijabu. Irasirigu murē Egiptogueta iriugura Īgūsārē iritamudoregu”, āri weredi āārīmí Marīpu Moisére.

³⁵ Īi Moiséreta marī ñekūsāmarā Īgūrē gāāmemerā: “¿Noā murē gu opū, guare dorebu āārīburo’, āri sóari?” āri nerā āārīmā. Marīpu gapu Īgūrē: “Īgūsā opu pīgura murē”, āri, Īgūrē iriudi āārīmí Īgūsārē taudoregu. Marīpu Īgūrē wereboegu yukugā dūpuri watopegue peame ūjūderogue deyoadi merā Īgūrē iriudi āārīmí. ³⁶ Irasirigu Moisés Egiptogue eja, Marīpu turaro merā wári iri ĩmurīrē iridi āārīmí. Puru marī ñekūsāmarārē Egiptogue āārānerārē siuwāgā, wādiya deko diadiyague eja, Marīpu turaro merā irasūta iridi āārīmí doja. Puru cuarenta bojorigora masaka marīrōgue Īgūsā waagorenamakūdere, irasūta iridi āārīmí doja. ³⁷ Moiséta marī ñekūsāmarā Israel bumarārē āsū āri weredi āārīmí: “Puruge marīyagure Marīpu iriugakumi Īgūya kerere werebure. Yure Īgū iriuderosūta Īgūdere iriugakumi. Īgū wererire oārō péduripíka!” āri weredi āārīmí. ³⁸ Marī ñekūsāmarā masaka marīrōgue nerēmākū, Moisés Īgūsā merā āārīdi āārīmí. Irogue Sinai wāikudi ūtāūgue Marīpure wereboegu Īgūrē weredi āārīmí. Īgū irasū weremākū péadeare Moisés marī ñekūsāmarārē weretaudi āārīmí. Marī irire pémakū, Marīpu marīrē Īgū merā oārō āārīmakū yámi. Iri neō perebirikoa.

³⁹ Moisés irire werekeremākū, marī ñekūsāmarā gapu neō buremubirinerā āārīmā. Īgūdere buremubiri: “Egiptogue dujáakōārā”, āri güñanerā āārīmā. ⁴⁰ Irasirirā Moisés ūtāūgue āārīripoe Īgū tīgū Aarōrē: “Marīrē Egiptogue āārīrārē āiridi, ¿naásū waayuri? Marī neō masíbea”, āri nerā āārīmā. Irasirirā Aarōrē: “Keori weabosaka guare! I keori weadea merā kōādūpiyurākoa, marī waaburi maarē ĩmuburo, ārīrā”, āri nerā āārīmā. ⁴¹ Irasū āri odo, sugu weku majīgū keori oro merā weanerā āārīmā. Puru Īgūsāyarā waimurā ejorārē wējē, soeponerā āārīmā iri weadeare buremurā. Puru irire usuyari merā Īārā, bosenu irinugānerā āārīmā. ⁴² Īgūsā weadeare buremumākū Īgū, Marīpu Īgūsārē béodi āārīmí, Īgūsā gāāmerō iriburo, ārīgū. Irasirirā neñukārē, abeare buremunugānerā āārīmā. Marīpuya kerere weredupiyunerā āsū āri gojanerā āārīmā Marīpu ārīdeare gojarā: Musā, Israel bumarā masaka marīrōgue cuarenta bojori āārīrā, yu gapure musāyarārē waimurā ejorārē wējē soepeo buremubiribu.

⁴³ Irasirirā mūsā Moloc wāikugu keorire buremurā, ĩgūrē buremurī wiire, mūsā suri gasiri merā iridea wiire kōāgorenabu.

Gajigu Refán wāikugu neñukamu keori mūsā weadeadere buremubu. Mūsā iri keorire weabu buremuduarā. Irasirigu, mūsā yue buremubiridea waja mūsārē Babilonia wāikuro koregue béogura, ārī gojanerā āārīmá.*

⁴⁴ Irasū ārī odo, Esteban oparārē Marīpuya wiima gapure wereyupu doja:

—Marī ñekūsamarā masaka marīrōgue āārīrā, Marīpure buremurī wii, waimurā gasiri merā ĩgūsā iridea wiire opanerā āārīmá. Iri wiiguere Marīpu pe mojōma doreri gojadea majī ũtā majī āārīdero āārībú. ĩgūsā iri wiire iriburo dupiyuro Marīpu Moisére iri wii keorire: “Āsūpero irika!” ārīdi āārīmí. Irasirirā marī ñekūsamarā iri wiire Marīpu dorederosūta keoro irinerā āārīmá. ⁴⁵ ĩgūsā boadero puru, ĩgūsā puru marā iri wiire opaturianerā āārīmá. Puru Josué ĩgūsārē siuwāgāmākū, iri wiire ĩgūsā noó waaró āīñanerā āārīmá. ĩgūsā ōōgue ejamakū, Marīpu i nikū marārē judío masaka āārībirinerārē béokōādi āārīmí. Yoaripoe marī ñekūsamarā Marīpure iri wiigüe buremunerā āārīmá. David opu ñajādero puruguedere opanerā āārīmá. ⁴⁶ Marīpu Davire ĩgū ĩūrō ōārō iridire usuyari merā ĩādi āārīmí. Irasirigu David Marīpure āsū ārīdi āārīmí: “Gua ñekū Jacob buremudi āārā mu. Irasirigu yu murē wári wii mu āārīburi wiire iribosasi”, ārīdi āārīmí. ĩgū irasiriduakeregu, iri wiire iribiridi āārīmí. ⁴⁷ ĩgū magū Salomón gapu iri wiire iridi āārīmí pama. ⁴⁸ Irasirikeremakū, Marīpu gapu āārīpererārē doregu āārīsīā, masaka iridea wiirigüe dita āārībemi. Iripoegue ĩgūya kerere weredupiyudi āsū ārī gojadi āārīmí Marīpu ārīdeare gojagu:

⁴⁹ Yu, āārīpererā Opu āārā. Ūmugasi yu doaro irirosū āārā. I nikū yaa guburi kuraña doanírō irirosū āārā. Irasirirā, yu āārīburi wiire irimasībea mūsā.

⁵⁰ Yuta āārīpererire iribu, ārīmi Marīpu, ārī gojasūdero āārībú.*

⁵¹ Esteban irasū ārī odo, āsū ārī werenemoyupu doja:

—Mūsā Marīpu dorerire tarinugāa. ĩgūrē masīmerā irirosū ĩgū wererire neō péduabea. Ōāgū deyomarīgū dorerire neō iriduabea. Marī ñekūsamarā iriderosūta iririkukōāa. ⁵² ĩgūsā āārīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerārē ñerō waamakū irinerā āārīmá. Gajirārē: “Jesús marīrē taubu, Marīpu doreri iribu aarigukumi”, ārī wererārē wējēnerā āārīmá. ĩgūrēta ĩgū ejadero puru, mūsā gapu ñeā, gajirārē wia wējēdorebu. ⁵³ Marīpu ĩgūrē wereboerā merā ĩgū dorerire marī ñekūsamarārē píkeremakū, mūsā irire buro tarinugāa, ārī wereyupu Esteban oparārē.

Estebārē wējēdea

⁵⁴ ĩgū irasū ārīmakū pérā, buro guari merā ĩgūsāya guikare kūrīduútúnurā. ⁵⁵ Esteban gapu Ōāgū deyomarīgūrē opatariyupu. Ūmugasigue ĩāmu, Marīpu goesisirire ĩāyupu. Marīpu diaye gapu Jesús nímakū ĩāyupu. ⁵⁶ Esteban ĩgūrē ĩāgū: “Īāka!” ārīyupu. “Ūmugasi tūpāmākū ĩāa. Jesús āārīpererā tīgū Marīpu diaye gapu nímakū ĩāa yu”, ārīyupu oparārē.

57-58 Īgū irasū ārimakū péduamerā, buro gaguiní, Īgūsāya gāmpūrírē biañurā. Suro merā ūmawāgā, Īgūrē ñeā, iri makā turogue āiññurā. Īgūsāya surí wekamarē túwea pí, sugu maamu Saulo wāikugure irire koredeñurā. Odo, Estebārē ūtayeri merā dea wējñurā.

59 Īgūsā irasirimakū, Esteban āsū āri sérēyupu:

—Jesús yu Opu, yu kōmomakū, yaa yujupūrārē ñeāka! āriyupu. ⁶⁰ Pugu Īgūya ñadukupuri merā ejamejāja, buro gaguinírí merā:

—Yu Opu, kātika, ĩsārē yare Īgūsā irasiririre, āriyupu. Irasū āri, kōmoakōāyupu pama.

8

Saulo Jesúre buremurārē ñerō iridea

¹ Saulo Īgūsā Estebārē dea wējñmakū ĩgū: “Ōārō irirā irasū yama”, āri gūñayupu. Irinuta Jesúre buremumerā Īgūrē buremurārē Jerusalégue āñrārē ñerō irinugāñurā. Irasirimakū ĩā, Jesúre buremurā gapu āñrapererā Judea nikūgue, Samaria nikūgue waasiriakōññurā. Jesús buedoregu beyenerā dita Jerusalégue dujañurā. Gajirogue waabiriñurā. ² Gajirā ūma Marĩpure buremurā Estebāya dupure yáarā, buro ore bujawereñurā. ³ Saulo gapu neó sugu Jesúre buremugū marĩkōāburo, āriġū, Jesúre buremurāya wiirigue ñajāa, ūmarē, nomedere ñeā, peresu iribu āññayupu.

Felipe Samaria marārē buedea

⁴ Īgū irasirimakū, Jesúre buremurā Jerusalērē wirirā, noó Īgūsā waaró Marĩpu masakare tauri kerere werenañurā. ⁵ Felipe wāikugu Samaria nikū āñrírí makāgue waa, iroque eja, iro marārē Jesucristoya kerere werenayupu. ⁶ Īgū iri kerere weremakū pérā, Īgū Marĩpu turaro merā iri ĩmumakū ĩārā, Īgū puro nerēnañurā Īgū wererire ōārō pémurā. ⁷ Wárā wātēa ñajāsūnerārē tauyupu. Wātēa gapu Īgūsāguere āñrinerā buro gaguinírí merā wiriñurā. Wárā dupu buarārē, waamasimerādere tauyupu. ⁸ Irasirimakū ĩārā, iri makā marā buro usyañurā.

⁹ Iri makārē sugu Simón wāikugu yé āñriyupu. Īgū yoaripoe yéa iririkurire irigorenamakū ĩārā, Samaria marā ĩgukanokōññurā. “Yu masĩtarinugāgū āñrā”, āri werenayupu Īgūsārē. ¹⁰ Irasirirā āñrapererā iri makā marā oparā, oparā āñrimerāde Īgūrē: “Ī ūmugasigue marā Opu irirosū turari opagu āñrĩkumi”, āri gūñadiñurā.

¹¹ Īgū sōo gapu merā wári yéa iririkurire irimakū ĩārā, wárā masaka Īgūrē buremuñurā. ¹² Felipe gapu Samaria marārē: “Marĩpu āñrapererā Opu āñrĩmi. Īgū magū Jesucristo marĩrē taugu āñrĩmi”, āri wereyupu. Ūma, nome, Īgū wererire pé buremumakū ĩāgū, Īgūsārē deko merā wāiyeyupu. ¹³ Simōde Jesúre: “Buremua yu”, ārimakū pégu, Felipe Īgūdere wāiyeyupu. Pugu Felipe merā waagorenyayupu. Felipe Marĩpu turaro merā iri ĩmumakū ĩāgū, ĩagukanokōāyupu.

¹⁴ Jesús buedoregu beyenerā Jerusalégue āñrārā: “Samaria marā Marĩpyare ōārō buremunugāñurā”, āñrírí kerere pérā, Pedro, Juārē ĩādorerā iriñurā. ¹⁵ Iroque ejarā, Jesúre buremurārē Marĩpure sérēbosañurā, Ōāgū deyomarĩgūrē bokatĩrĩñeāburo, āñrārā. ¹⁶ Īgūsā marĩ Opu Jesúre buremunugādero pugu, Īgū wāi merā dita wāiyesũñurā. Ōāgū deyomarĩgū Īgūsārē ejabiriyupu dapa. ¹⁷ Irasirirā Pedrosā Īgūsāya mojóri

merā Jesúre buremunugānerāya dipu weka ñapeoñurā. Īgūsā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū Īgūsāguere ejayupũ.

18 Pedrosā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū ejamakū ĩāgū, Simón gapu ĩgūsā turarire gāāmegū, niyeru merā wajaridũadiyupũ. Āsū āriyupũ:

19—Iri turarire sika yũdere! Yu ñapeorāguere Ōāgū deyomarīgū ejamakū iridũakoa, āriyupũ.

20 Īgū irasū ārimakū, Pedro ĩgūrē yujayupũ:

—Mu Marĩpu turari sĩrĩrē: “Niyeru merā wajarigukoa” āri gũñarĩ waja, m̄ya niyeru, m̄ merāta béosũrokoa. 21 Marĩpu ĩũrõrē m̄ gũñarĩ diaye āārĩbea. Irasirigu gua irirosū irimasĩbirikoa. 22-23 Mu ñerõ iririre iripautariadi āārā. Irasirigu m̄ ñerõ iririre bujawere, m̄ gũñarĩrē gorawayuka! Marĩpure sērēka, m̄ ñerõ gũñarĩrē kātiburo, ārigū. Gajipoe irigu irire kātibukumi m̄ ĩgūrē sērēmakū, āriyupũ.

24 Irasū ārimakū pégu, Simón ĩgūsārē āriyupũ:

—Musā Marĩpure sērēbosaka, yũre musā ārādea waabirikõāburo, ārĩrā, āriyupũ.

25 Pedrosā, Jesús irimakū ĩādeare, ĩgū buemakū pédeare iri makā marārē were odo, Jerusalēgue goedujáañurā. Goedujárā, wárā masakare Samaria nikū āārĩrĩ makārĩ marādere Jesúya kerere werewāgāñurā.

Felipe Etiopíamurē weredea

26 Pũru sugu Marĩpure wereboegu Felipere āsū āriyupũ:

—Jerusalén merā āārĩnugāwāgārĩ maa, Gaza wāikuri makā buari maague waaka! Iri maa masaka marĩrõgue āārĩwāgāa, āriyupũ.

27 Īgū irasū ārimakū pé, Felipe iri maague buagu, sugu Etiopíamurē bokajayupũ. Īgū iri nikū marā opo dokamu, āārĩpereri igoya niyerure korerimasū āārĩyupũ. Īgū Jerusalēgue Marĩpure buremugū ejadi āārĩyupũ. 28 Irogue ejadi ĩgūya nikūgue goedujáagu, ĩgūya tũrũdiru caballua tũādiru wekague doagu, Isaías Marĩpũya kerere weredupiyudi gojadea pũrē buegu iriyupũ. 29 Īgū bueripoe Ōāgū deyomarīgū Felipere:

—Iriru pũroweya waaka! āriyupũ.

30 Īgū irasū ārimakū pé, Felipe iriru pũro ũmawāgā, Etiopíamu Isaías gojadea pũrē buemakū péyupũ. Īgū irire buemakū pégu:

—¿Mu buerire pémasĩrĩ? ārĩ sērēñayupũ.

31 Īgū gapu yujayupũ:

—¿Nasiri pémasĩbukuri, yũ gajigu yũre i irasū ārĩdũaro yáa, ārĩgū marĩkeremakū? Murĩñajāka, irire yũre buebu, āriyupũ Felipere.

32 Īgū bueri āsū āriyuro:

Ovejare ñeā wējēderosũta ĩgũdere ñeā wējērākuma. Oveja majĩgūrē ĩgūya poarire ĩgūsā peramakū, ĩgū gaguinĩbiriderosũta ĩĩ masakude gaguinĩbirikumi.

33 Masaka ĩgūrē buridarākuma. Īgū ñerõ iribirikeremakū, neõ sugu ĩgūrē: “Waja opabemi”, ārĩbirikuma.

Irasirirā, ĩgū i nikūgue āārĩripoe ĩgūya nikū marā ĩgūrē ñerõ iri, wējērākuma. Īgūsā ñerõ irideare neõ sugu werepeomasĩbirikumi, ārĩ gojadea āārĩyuro.*

34 Irire bue odo, Felipere sērēñayupũ:

—Wereka yure! ¿Noārē gojagu iriyuri Isaías, ĩgū basi, o gajiguguerē?

* 8:33 Is 53.7-8

³⁵ Felipe āsū ārī yujuyupu ĩgūrē:

—Iri Jesúre ārī gojadea āārā, ārīyupu. Irasirigu Jesúyare ĩgū ōārō iridea kerere wereyupu ĩgūrē. ³⁶ Irasū wereníwāgārā, ditarugue ejañurā. Iri ditarure ĩāgū, Etiopíamū Felipere:

—Īaka! Deko āārā. ¿Mū yure wāiyemakū ōāgorabukuri? ārīyupu.

³⁷ Felipe gapū ĩgūrē:

—Mū Jesucristore ōārō būremumakū, mūrē deko merā wāiyegura, ārīyupu. Etiopíamū ĩgūrē ārīyupu doja:

—Jesucristore būremua yu. Īgūta Marīpu magū āārīmi, ārīyupu.

³⁸ Irasirigu Etiopíamū ĩgūya tūrūdiru wejatugue dujupídore, ĩgūsā pērā dijingā, ditarugue ñumuwija, Felipe ĩgūrē deko merā wāiyeyupu. ³⁹ ĩgūrē wāiye odo, ñumuwāgāripoe gūñaña marīrō merā Ōāgū deyomarīgū Felipere gajirogue āīākōāyupu. Etiopíamū ĩgūrē dupaturi ĩānemobirikeregu, ĩgūrē waadeare gūña, būro usuyari merā ĩgūya makāgue dujáakōāyupu. ⁴⁰ Felipe gapū Ōāgū deyomarīgū ĩgūrē āīadero puru, Azote wāikuri makāgue ejayupu. Irogue eja, makārīku Jesúya kerere weregorenagū, Cesarea wāikuri makāgue weretūnujayupu.

9

Saulo Jesúre būremunūgādea

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Felipe buegorenaripoe Saulo gapū Jesúre būremurārē ĩāturigu: “Wējēpeokōāgura”, ārīrīrē piribirisīā, paía opu purogue waa, āsū ārīyupu:

² —Yure papera pū āmubosaka, Damascogue waaburire. Iri pūrē marī nerēī wiiri marā oparārē wiabu yáa. Iri makā marā Jesúre būremurārē ūma, nomerē, noó yu bokajarārē ñeā āirigura Jerusalēgue peresu iribu, ārī sērēyupu Saulo paía opure. ³ Iri pūrē sīadero puru, Saulo gajirā merā Damascogue waakōāyupu. ĩgū iri makā ejabu iriripoe gūñaña marīrō ūmūgasigue merā būro kūmijūrō ĩgū purore gosesiridijuyuro. ⁴ Irasū waamakū, Saulo yebague meémejāgū, āsū ārī werenímakū péyupu:

—Saulo, ¿nasirigu yure ñerō yári mū?

⁵ ĩgū irasū ārīmakū pégu: “¿Noā āārīrī mū?” ārīyupu.

—Yu Jesús, mū ñerō iriguta āārā. Mū yure ñerō irigu, mū basita ñerō yáa, ārīyupu.

⁶ ĩgū irasū ārīmakū, Saulo būro güi naradari merā:

—Yu Opu, ¿naásūpero gapū yu irimakū gāāmerī? ārīyupu.

ĩgū irasū ārīmakū, ĩgūrē:

—Wāgānūgā, makāgue waaka! Irogue sugū yu mūrē iridoreburire weregukumi, ārīyupu Jesús Saulore.

⁷ Saulo merā waanerāde Jesús werenírīrē pērā gūka, werenímasībirīñurā. Irire pékererā, Jesús gapure neō ĩābirīñurā. ⁸ Saulo yebague oyadi wāgānūgāja, ĩāpāgū, neō ĩābirīyupu. Irasirirā ĩgū merāmarā ĩgūrē tūāwāgāñurā Damascogue waarā. ⁹ Irogue eja, ūrenūgora koye ĩābiri, neō baabiri, iirībiri iriyupu.

¹⁰ Damascoguere sugū Jesúre būremugū Ananías wāikugu āārīyupu. Kērō irirosūgue Jesús ĩgūrē wereníyupu:

—¿Ananías, āārīrī mū?

—Yu Opu, ōōta āārā, ārī yujuyupu.

¹¹ ĩgū irasū ārīmakū, Jesús ĩgūrē:

—Wāgānugāka! “Diayema maa” wāikuri maague waaka! Iri maague waagú, Judaya wiigüe ñajāa, sugu Tarsomurē Saulo wāikugure sērēñaka! Dapagorare ĩgū yare sērēgū yāmi. ¹² ĩgūdere neāgue kērō irirosū āārīrī merā ĩmuabu. Mū ĩgū pūro ñajāa, ĩgūya dipurure ñapeori merā dupaturī ĩgūya koye ĩaburire ĩmuabu. Mū wāidere ĩmuabu ĩgūrē, āriyupū Jesús Ananiare.

¹³ ĩgū irasū ārīmakū pégu, āsū āriyupū:

—Yū Opū, ĩgū murē buremurārē Jerusalēgue āārīrārē ñerō iriadeare wārā masaka yare wereama. ¹⁴ I makā marādere murē buremurārē āārīpererā mū wāi merā Marīpūre sērērārē peresu iribu, paía oparā: “Āsū irika!” ārī iriuadea pū merā ejāayupū, ārī wereyupū.

¹⁵ ĩgū irasū ārīkeremakū, Jesús gapū:

—ĩgū pūroque waaka! ĩgū yū beyesūdi āārīmi. Irasirigū yaa kerere gaji nikū marārē, ĩgūsā oparārē, Israel bumarādere weregukumi. ¹⁶ Irire weregorenagū, buro ñerō tarigukumi. Yū basi ĩgūrē weregura, āriyupū.

¹⁷ ĩgū irasū ārīmakū pé, Ananías Judaya wiigüe waa, iri wiigüe ñajāa, Saulore bokaja, ĩgūya dipurure ñapeo, āsū āriyupū:

—Yaagu Saulo, péka yare! Marī Opū Jesúta murē maague deyoadi yare iriuami, murē dupaturī koye ĩaburo, ārīgū. Ōāgū deyomarīgūdere opatariburo, ārīgū, iriuami, āriyupū.

¹⁸ ĩgū irasū ārīripoeta Sauloya koyeguere waaí nūtūrī irirosū deyori tuuyadea yurisiridijakōāyuro. Ōārō ĩākōāyupū doja. Irasirigū wāgānugā, deko merā wāiyesūadi dujayupū. ¹⁹ Pūru baa, turakōāyupū. Iri makāguere yoaweyaripoe Jesúre buremurā merā dujayupū dapa.

Saulo Damasco marārē Jesúyare buenugādea

²⁰ Iro āārīgū, judío masaka nerērī wiirigüe waa, iroque āārīrārē: “Jesús, Marīpū magū āārīmi”, ārī werenayupū. ²¹ ĩgū weremakū pérā, āārīpererā péguka, ĩgūsā basi āsū ārī gāme wereníñurā:

—Ī Jerusalēgue Jesúre buremurārē ĩgū wāi merā Marīpūre sērērārē wējēdoredita āārīmi. Dapagorare i makāguedere ōō marārē Jesúre buremurārē ñeāgū aarigú iriañumi Jerusalēgue āia, paía oparāguere wiabu, ārīñurā.

²² ĩgūsā irasū ārīkeremakū, Saulo gapū ūmariku judío masakare, Damascogue āārīrārē güiro marīrō ōārō merā: “Jesús diayeta Marīpū iriudi, Cristo āārīmi”, ārī werenayupū. ĩgū irasū ārī weremakū pérā, ĩgūrē: “Ārīkatogu yāmi ĩ”, ārīmasībiriñurā.

Saulo judío masakare duriwāgādea

²³ Yoadero pūru, surāyeri judío masaka Saulore ĩgūsā wējēburire werenímurā nerēñurā. ²⁴ Irasirirā ūmariku, ñamiriku makā taro ĩgūsā ūtā koeri merā weadea sārīrō makāpūrore koreñañurā ĩgūrē wējēduarā. Saulo gapū ĩgūsā ĩgūrē wējēduarire masīkōāyupū. ²⁵ Irasirirā su ñami Jesúre buremurā wāri puui merā ĩgūrē iri sārīrōma gobegüe yótaudijuñurā. Āsū irisā, Saulo iri makārē wiriyupū.

Saulo Jerusalēgue goedujāadea

²⁶ Pūru Jerusalēgue goedujayupū doja. Iroque ejaqu, Jesúre buremurā merā āārīduadiyupū. ĩgūsā gapū ĩgūrē güigorañurā. “Jesúre buremugū āārībemi ĩ”, ārīñurā. ²⁷ ĩgūsā irasirimakū ĩāgū, Bernabé gapū Saulore

Jesús buedoregũ beyenerã pũro ãĩayupũ. Irogue eja, ĩgũsãrẽ Saulo maague waagũ ĩgũ Jesũre ĩãdeare, Jesús ĩgũ merã werenĩadeare, ĩgũ Damascogue Jesũya kerere gũiro marĩrõ merã wereadeadere ĩgũsãrẽ wereyupũ. 28-29 ĩgũ irasũ ãrĩ wereadero pũrũ, Saulo ĩgũsã merã ããrĩnugãyupũ. Irasirigũ ĩgũsã merã Jerusalẽgue gũiro marĩrõ marĩ Opũ Jesũya kerere weregorenayupũ. Iri kerere weregorenagũ, surãyeri judio masaka, griego ya merã werenĩrãrẽ were, ĩgũsã merã gãme werenĩyupũ. ĩgũsã gapũ ĩgũ wererire pẽduabirisĩã, ĩgũrẽ wẽjẽduadiñurã. 30 Irasirirã ĩgũsã wẽjẽduamakũ ĩãrã, Jesũre bũremurã gapũ ĩgũrẽ Cesarea wãĩkũri makãgue ãã, irogue eja, ĩgũya makã Tarsogue iriukõãñurã pama.

31 ĩgũ irogue waadero pũrũ, ããrĩpererã Jesũre bũremurã Judea marã, Galilea marã, Samaria marã siñajãrĩ merã dujañurã. Õãgũ deyomarĩgũ iritamurõ merã bũremunemoñurã. Jesũyare gopeyari merã iritũyañurã. Gajirã wãrã ĩgũrẽ bũremunugãñurã.

Pedro Eneare taudea

32 Pedro ããrĩpereri makãrĩ marãrẽ Jesũre bũremurãrẽ ĩãgorenagũ waagũ, Lida wãĩkũri makãguedere ejayupũ. 33 Irogue eja, sugũ Eneas wãĩkũgure bokajayupũ. Su moĩõma pere gajĩ moĩõ ureru pẽrẽbejari bojorigora ĩgũya wiiguere dũpũ buadi peyayupũ. 34 Pedro ĩgũrẽ ãrĩyupũ:

—Eneas, Jesucristo mũrẽ taugũkumi. Wãgãnugã, mũ peyaderore ãmu duripĩka!

Ĩgũ irasũ ãrĩmakũta, Eneas wãgãnugãkõãyupũ. 35 ããrĩpererã Lida marã, Sarõn marãde ĩgũrẽ ĩãrã, iripoegue ĩgũsã bũremunadeare piri, Jesũs gapũre bũremunugãñurã.

Pedro Dorcare masũdea

36 Gajĩ makã Jope wãĩkũri makãgue sugo nomeõ Jesũre bũremugõ “Tabita” wãĩkũgo ããrĩyupo. Griego ya merã “Dorcas” wãĩkũyupo. Igo õãrĩrẽ irigo, boporãrẽ õãrõ iritamugõ ããrĩyupo. 37 Iripoere Pedro Lidague ããrĩripoe igo pũrĩrikũ kõmoakõãyupo. Igo kõmoadero pũrũ, ĩgũsã irinaderosũta igo merãmarã igoya dũpũ darore koeñurã. Koe odo, ãmarõma taribugue pĩñurã. 38 Jope, Lida pũrogã ããrĩyuro. Irasirirã Jope marã Jesũre bũremurã Pedro Lidague ããrĩmakũ pãrã, ãma pẽrãrẽ ĩgũ pũrogue iriũñurã. Irogue ejarã, ĩgũrẽ:

—Mumurõ merã Jopegue waaka! ãrĩñurã.

39 ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pẽgũ, mata Pedro ĩgũsã merã Jopegue waayupũ. Irogue ejarã, ĩgũrẽ Dorcas boadeo peyari taribugue siiu mũrĩñurã. ĩgũ iri taribugue ejamakũ, wapiweyarã nome Pedro pũro nerẽnugãjañurã. Orerãta, igo ĩgũsãrẽ suri eabosadeare ĩmuñurã ĩgũrẽ. 40 Pedro iri taribugue ããrĩrãrẽ ããrĩpererãrẽ wiriadoreyupũ. ĩgũsã wiriadero pũrũ, ñadũkũpuri merã ejamejãja, Marĩpũre sãrẽyupũ. Sãrẽ odo, boadeore gãmenugã ĩã:

—Tabita, wãgãnugãka! ãrĩyupũ.

Ĩgũ irasũ ãrĩmakũta, koye ĩãpã, Pedrore ĩãgõta wãgãdoayupo. 41 Pedro igoya moĩõgue ñeã, tũãwãgũnũ, pũrũ wapiweyarã nomerẽ gajirã Jesũre bũremurãdere siiumu, ĩgũsãrẽ wiayupũ igore. 42 ããrĩpererã Jope marã igore ĩgũ masũadea kerere pẽperekõãñurã. Irasirirã wãrã Jesũre bũremunugãñurã. 43 Pedro yoaripoe Jopegue sugũ Simõn wãĩkũgũ, waimurã gasirire ãmurĩmasũya wiiguere ããrĩyupũ.

10

Cornelio Pedrose siudoredea

¹ Cesareaguere Cornelio wāikugu wārā surara, “Italiano” wāikuri bu-marā opu āārīyupu. ² Cornelio, āārīpererā ĩgūya wii marā merā Marīpure gopeyari merā buremuñurā. Irasirigu judío masaka boporārē iritamugū wāri niyeru sīnayupu. Ūmariku Marīpure sērēnayupu. ³ Sunu ñamika tres āārīmakū, kērō irirosūgue sugu Marīpure wereboegu deyoa, ĩgū puro ñajāmakū ĩāyupu. Ñajāa, ĩgūrē:

—Cornelio, ārīyupu.

⁴ Cornelio buro güiri merā ĩgū ditare ĩā:

—Yu Opu, ¿ñeénorē gāāmerī? ārīyupu.

ĩgū irasū ārīmakū, Marīpure wereboegu ĩgūrē ārīyupu:

—Marīpu mu sērērīrē pémi. Mu boporārē niyeru sīrīdere ĩāmi. ⁵ Irasirigu Simón Pedro wāikugure siudoregu, Jopegue iriuka mūyarā ūmarē! ⁶ ĩgū gajigu Simón wāikugu waimurā gasirire āmurīmasūya wiigüe āārīmi. Iri wii wādiya turo āārā, ārīyupu.

⁷ Marīpure wereboegu irasū ārī odo, waadero puru, Cornelio ĩgūrē moāboerā pērārē, gajigu surara ĩgūrē iritamugūrē Marīpure gopeyari merā buremugūrē siuyupu. ⁸ ĩgūsārē siiu, āārīpereri Marīpure wereboegu ĩgūrē wereadeare wereyupu. Were odo, ĩgūsārē Jopegue iriukōāyupu.

⁹ ĩgūsā waadeanu gajinu gapu goeripoe āārīmakū, Jopegue ejamurā iriripoe Pedro ĩgū āārīrī wii wekague Marīpure sērēgū murīayupu. ¹⁰ ĩgū irogue āārīgū buro uaboa, baadūadiyupu. Iri wii marā ĩgūsā baari āmuripoe kērō irirosū waasū, ūmugasi tūpāmakū ĩāyupu. ¹¹ Irasū tūpāmakū, suñe surīro irirosū deyori gasiro wapikuri turori suadea gasiro miē, yebague dijarimakū ĩāyupu. ¹² Iri gasiro poekaguere āārīpererā waimurā: paārā, yebague sīgūwāgārā, wūrā sāñañurā. ¹³ Marīpu ĩgūrē:

—Pedro, wāgānugā, ĩsārē wējē baaka! ārīyupu.

¹⁴ ĩgū irasū ārīmakū:

—Yu Opu, yu ĩgūsānorē neō baañabea. Ñerārē, mu guare baadore-birinerārē neō baabea, ārīyupu.

¹⁵ Marīpu ĩgūrē dupaturi ārīnemoyupu doja:

—Yu: “Ōārā āārīma”, ārīrārē, ĩgūsārē: “Ñerā, baaya marīrā āārīma”, ārībirikōāka! ¹⁶ Ūrea ĩgūrē irire ĩmuadero puru, iri gasirore ūmugasigüe āimurīākōāyupu doja. ¹⁷ Pedro: “¿Naásū ārīduaro irikuri iri yare ĩmuadea?” ārī gūñarikuripoe Cornelio iriuanerā ĩgū āārīrī wii makāpuro: “¿Simōya wii noogue āārīrī?” ārī sērēñarā ejañurā. ¹⁸ Irogue eja, iri wii marārē: “¿Ōōta āārīrī, Simón Pedro wāikugu?” ārī oeñurā. ¹⁹ Pedro ĩgū ĩādeare gūñagū iriyupu dapa. ĩgū irire gūñaripoe Ōāgū deyomarīgū ĩgūrē:

—Īāka! Ūma urerā āmarā yāma murē. ²⁰ Murīgora dijapurumuka! “¿Naásū waarokuri yare?” ārī, neō gūñarikuro marīrō ĩgūsā merā waaka! Yu ĩgūsārē iriubu murē, ārīyupu Pedrose.

²¹ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro dija, ĩgūsārē:

—Yuta āārā musā āmagú. ¿Nasirirā aarari? ārīyupu.

²² ĩgūsā ĩgūrē ārīñurā:

—Surara opu Cornelio wāikugu guare iriuami. ĩgū dārīrē irigu, Marīpure gopeyari merā buremugū āārīmi. Āārīpererā judío masaka

Īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, āri ĩāma. Sugū Marīpure wereboegu mūrē ĩgūya wiigue waadoregu siudoreayupu. Mu ĩgū puro waamakū, mu wererire pēgukumi. Irasirirā mūrē siurā aarirā iriabu, āriñurā.

²³ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pedro: “Ñajārika! Ōō kārika dapagā ñamirē!” āriyupu. Gajinu gapu ĩgūsā merā waakōayupu. Gajirāde Jope marā Jesúre buremurā ĩgūsā merā wapikawāgāñurā.

²⁴ Gajinu gapu Cesareaguere ejañurā. Cornelio gapu, ĩgūyarārē, ĩgū merāmarādere ĩgūya wiigue siu neeō, Pedrore yuyupu. ²⁵ Pedro ĩgūya wii ejamakū, Cornelio makāpurogue bokatīrīgū wiria, ñadukapuri merā ejamejāyupu ĩgūrē buremugū. ²⁶ ĩgū irasirimakū ĩā, Pedro gapu ĩgūrē tūāwāgūnū:

—Wāgānugāka! Yude mu irirosūta masaku āārā, āriyupu.

²⁷ ĩgūya wiigue weretamu ñajārā, Pedro wārā masaka irogue nerēanerārē bokajayupu. ²⁸ Irasū bokajagu, ĩgūsārē āriyupu:

—Gua judío masaka āārīrā, judío masaka āārīmerāya wiiriguere ñajārā, Moisés guare pīdeare tarinugābukoa. Musā irire ōārō masā. Marīpu gapu gajī bumarārē: “Ñerā āārīma”, ārīdorebirami yure. ²⁹ Irasirigu mu iriuanerā yure siurimakū, “Waabea”, ārīrō marīrō mata aarabu. Dapagora yu ōōgue ejasīā, musārē: “¿Nasiribu yure siuari?” āri sērēñadukoa, āriyupu.

³⁰ Cornelio ĩgūrē āriyupu:

—Wapikurinu taria i horanota tres āārīmakū, i wii yu bere, Marīpure sērēripoe gūñaña marīrō sugū ūmu surīro buro goseriñe sāñagū deyoa: ³¹ “Cornelio, Marīpu mu sērērīrē pémi. Mu boporārē iritamurīdere ĩāmi”, ārīmi yure. ³² “Muyarā ūmarē iriuka, Jopegue Simón Pedro wāikugure siudoregu. ĩgū gajigu Simón wāikugu waimurā gasirire āmugūya wiigue wādiya turo āārīrī wiigue āārīmi. ĩgū mu puro ejagu, mūrē weregukumi”, āri weremi yure. ³³ Irasirigu mata yaarā ūmarē mūrē siudoregu iriuaabu. Irasirigu mu gua puro ōārō aarayo. Marī āārīpererā ōōrē Marīpu ĩūrō āārā. Irasirirā āārīpereri mūrē Marīpu weredorerire mu guare weremakū pédukoa, āriyupu Cornelio Pedrore.

Pedro Cornelioya wii āārīrārē weredea

³⁴ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro āsū āri werenugāyupu ĩgūsārē:

—Yu dapagoragueta pémasā. Diayeta āārā. Marīpu marī āārīpererārē surosū ĩāmi. ³⁵ Irasirigu āārīpereri bumarā ĩgūrē buremu, ōārīrē irirānorē ĩābéobirikumi. ³⁶ Marīpu ĩgūya kerere judío masakare pīdi āārīmī. “Jesus Cristo merā siñajārī bokarākuma”, ārīdi āārīmī. ĩgūta āārīpererā Opu āārīmī. ³⁷ Āārīpereri gua judío masaka āārīrī nikūgue waadeare ōārō masīkoa musā. Juan masakare bue, ĩgūsārē deko merā wāiyemi. ĩgū irasiriadero puro, Jesús Galileague buenugāmi. ³⁸ Idere masīkoa musā. ĩi Jesús Nazaretmūrē Marīpu Ōāgū deyomarīgū merā ĩgūrē turarire sīdi āārīmī. Marīpu ĩgū merā āārīnikōādi āārīmī. Irasirigu Jesús masakare ōārīrē irigorenami. Noō ĩgū waarō āārīpererā wātī doreri irirārē taumi. ³⁹ Gua judío masaka āārīrī nikūgue Jerusaléguedere āārīpereri ĩgū irideare ĩābu. Irogue ĩgūrē curusague pábiatú wējēma. ⁴⁰ ĩgūsā wējēkeremakū, ureny waarō merā Marīpu gapu ĩgūrē masūkōādi āārīmī. ĩgūrē masū, puro guare deyoamakū irimi, ĩgū dupaturi okarire masīburo, ārīgū. ⁴¹ Jesús āārīpererā masakare deyoabiridi āārīmī. Gua ditare deyoami. ĩgū deyoamakū, gua ĩgū merā baa, irību. Iripoegueta Marīpu guare beyedi āārīmī,

Jesúre ĩgũ masũadire ĩãmurãrẽ. ⁴² Marĩpu Jesúreta masaka ããrĩpererã okarãrẽ, boanerãdere: “Õãrãrẽ taugũkoa, ñerã gapure wajamoãgũkoa!” ãrĩ beyebure pídi ããrĩmĩ. Irire masakare weredoremi guare Jesús. ⁴³ ããrĩpererã Jesúre buremurãrẽ Marĩpu ĩgũsã ñerõ irideare kãtigukumi, ãrĩrĩrẽ gojanerã ããrĩmã ããrĩpererã Marĩpuya kerere weredupiyunerã, ãrĩ wereyupu Pedro Cornelioya wii nerẽanerãrẽ.

Judío masaka ããrĩmerãde Õãgũ deyomarĩgũrẽ opanũgãdea

⁴⁴ Pedro werenĩrĩrẽ pérãguere Õãgũ deyomarĩgũ dijijayupu. ⁴⁵⁻⁴⁶ ĩgũ ejadero puru, ĩgũsã gajirã ya merã werenĩmasĩbirideare werenĩnũgã, usũyari merã Marĩpũre: “Õãtarĩgu ããrã mu”, ãrĩ buremuñurã. ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pérã, Pedro merã irogue ejanerã judío masaka Jesúre buremurã pégũkakõãñurã. “Marĩpu Õãgũ deyomarĩgũrẽ iriumi judío masaka ããrĩmerãdere”, ãrĩñurã. ⁴⁷ Irasirĩgu Pedro ĩgũ merãmarãrẽ ãrĩyupu:

—Marĩpu Õãgũ deyomarĩgũrẽ marĩ judío masakare iriuderosũta ĩsãdere iriumi. Irasirirã ĩgũsã Õãgũ deyomarĩgũrẽ opamakũ ĩãrã, marĩ ĩgũsãrẽ deko merã wãiyebirikõãrã, ãrĩmasĩña máa. ⁴⁸ Irasirirã: “Musã Jesucristore buremurã ĩgũyarã ããrã”, ãrĩ wãiyeka ĩgũsãrẽ! ãrĩ wereyupu Pedro ĩgũ merãmarãrẽ.

ĩgũsãrẽ wãiyeadero puru, Pedrosãrẽ: “Yoaweyaripoe dujaka gua merã dapa!” ãrĩñurã.

11

Pedro Jerusalén marãrẽ Jesúre buremurãrẽ weredea

¹ Jesús buedoregu beyenerã, gajirã ĩgũrẽ buremurã Judeague ããrĩrã: “Judío masaka ããrĩmerãde Marĩpuya buremuma”, ãrĩrĩ kerere péñurã. ² Pedro Cesareague ããrãdi Jerusalégue dujajamakũ ĩãrã, iro marã judío masaka Jesúre buremurã ĩgũrẽ ãsũ ãrĩ werewua, sërẽñañurã:

³ —¿Nasirĩgu judío masakũ ããrĩkereregu, judío masaka ããrĩmerãya wiigue ñajãa, ĩgũsã merã baáari?

⁴ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ, Pedro ããrĩpereri ĩgũrẽ irogue waadeare ãsũ ãrĩ wereyupu:

⁵ —Yũ Jopegue ããrĩgũ, Marĩpũre sërẽripoe kërõ irirosũ waabu yure. Õmũgasigue suñe surĩro irirosũ deyori gasiro wapikuri turori suadea gasiro miẽ, yũ purõ dijariamakũ ĩãbu. ⁶ Yũ iri gasiro poekaguere: “¿Ñeẽno ããrĩrĩ?” ãrĩ, õãrõ ĩãgũ, ããrĩpererã waimurã: paárã, makãnúu marã, yebague sũgũwãgãrã, wúrã sãñamakũ ĩãbu. ⁷ Yũ ĩgũsãrẽ ĩãnrĩpoe Marĩpu yure: “Pedro, wãgãnũgãka! ĩgũsãrẽ wẽjẽ baaka!” ãrĩmakũ pébu. ⁸ Yũ gapu ĩgũrẽ yũjubu: “Baabea yũ Opu. Gajirã waimurã gua judío masaka baaya marĩrã ããrĩma. Neõ suñarõ ĩgũsãnorẽ baañabi ããrĩkubu”, ãrĩbu ĩgũrẽ. ⁹ Yũ irasũ ãrĩmakũ, Marĩpu ãmũgasigue ããrĩgũ dupaturi ãrĩmi doja: “Yũ baadorerãrẽ: ‘Baaya marĩrã ããrĩma’”, ãrĩbirikõaka! ãrĩmi yure. ¹⁰ Õrea ĩgũ irire ĩmuadero puru, iri gasirore ããrĩpererã merã ãmũgasigue ãĩmurĩãkõãmi doja. ¹¹ Irasirirĩpoeta urerã ãma Cesarea marã yure siudorerã iriuanerã yũ ããrĩrĩ wiiguere ejama. ¹² Õãgũ deyomarĩgũ yure: “‘ĩgũsã judío masaka ããrĩmerã merã waabea’, ãrĩ gũñabita waaka!” ãrĩmi. Irasirĩgu yũ Jope marã Jesúre buremurã su mojõma pere gajĩ mojõ suru pẽrẽbejarã merã waa, Cesareaguere eja, gua ããrĩpererã Cornelioya wiigue ñajãbu. ¹³ Gua iro ñajãjamakũ,

Cornelio guare: “Sugu Marĩpũre wereboegu yaa wii ñajãjamakũ ããbũ. Ìgũ yũre: ‘Jopegue ãma mũyarãrẽ iriuka, Simón Pedro wãikũgũre siudoregu!’ ãrĩmi”, ãrĩ weremi. ¹⁴ “Ìgũ mũrẽ Marĩpũyare weremakũ buremugũ, mũ, mũyarã ããrĩpererã õãrõ tarirãkoa. Ëmũgasiguere Marĩpu merã õãrõ usũyari bokarãkoa’, ãrĩ weremi yũre Marĩpũre wereboegu”, ãrĩmi Cornelio. ¹⁵ Irasirigu yũ Ìgũsãrẽ werenũgãripoe Õãgũ deyomarĩgũ marĩrẽ neõgora Ìgũ dijjaderosũta Ìgũsãguere dijjami. ¹⁶ Irasirimakũ ããgũ, Jesús ãrĩdeare gũñabokabu. Æsũta ãrĩmi: “Juan mũsãrẽ deko merã wãiyedi ããrĩmĩ. Yũ gapũ mũsãrẽ Õãgũ deyomarĩgũ merã wãiyegukoa, Ìgũ mũsã merã ããrĩnikõãburo, ãrĩgũ”. ¹⁷ Marĩpu marĩrẽ iriuderosũta Õãgũ deyomarĩgũrẽ iriumi, judío masaka ããrĩmerãdere, marĩ Opũ Jesucristore Ìgũsã buremumakũ. Ìgũ irasirimakũ ããgũ, Marĩpũre: “Irasiribirikõãka Ìgũsãrẽ!” ãrĩmasĩbiribu yũ, ãrĩ wereyupu Pedro iro ããrĩãrẽ.

¹⁸ Ìgũ wereadero purũ, toeperea:

—Marĩpu judío masaka ããrĩmerãdere Ìgũsã ñerõ irideare bujawere, piridoremi, Ìgũsãde ãmũgasigũe Ìgũ merã õãrõ usũyari bokaburo, ãrĩgũ, ãrĩ, usũyari siñurã Marĩpũre.

Antioquia marã Jesũre buremudea

¹⁹ Estebãrẽ wẽjẽadero purũ, Jesũre buremurãrẽ ñerõ iriñurã. Irasirirã surãyeri Feniciague, gajirã Chipre nũgũrõgue, gajirã Antioquiague duriwãgãñurã. Ìgũsã irogue ejarã, Jesũya kerere wereñurã judío masaka ditare. ²⁰ Surãyeri Jesũre buremurã Chipre marã, Cirene marã ããrĩñurã. Ìgũsã Antioquiague eja, judío masaka ããrĩmerãrẽ Jesũya kerere wereñurã. “Jesús, marĩrẽ taugũ, ããrĩpererã Opũ ããrĩmi”, ãrĩ wereñurã Ìgũsãrẽ. ²¹ Marĩpu irasũ ãrĩ wererãrẽ õãrõ iritamuyupu. Irasirirã Ìgũsã weremakũ pãrã, iro marã wãrã Jesũre buremunũgãñurã. Ìgũsã dupiyuro buremudeare pirikõãñurã.

²² “Ìgũsãde Jesũre buremuma”, ãrĩrĩ kerere pãrã, Jerusalén marã Jesũre buremurã Bernabere Antioquiague iriũñurã: “‘¿Naásũ waãari?’ ãrĩ ããgũ waaka!” ãrĩrã. ²³ Irasirigu irogue eja, Marĩpu Ìgũsãrẽ Ìgũ iritamuadeare ãã, bũro usũyari merã:

—Marĩ Opũ Jesũre õãrõ buremunika! Ìgũrẽ buremurĩrẽ neõ piribirikõãka! ãrĩ wereyupu Ìgũsãrẽ. ²⁴ Bernabé Õãgũ deyomarĩgũrẽ opatarigu, õãgũ, Jesũre õãrõ buremugũ ããrĩyupu. Irasirirã Ìgũ weremakũ pãrã, wãrã masaka Jesũre buremuñurã.

²⁵ Purũ Bernabé Antioquiague ããrãdi Saulore Tarsogue ããrĩgũrẽ ãmagũ waayupu. ²⁶ Ìgũrẽ bokaja, Ìgũsã pãrãgueta Antioquiague goedujaja, Jesũre buremurã merã su bojorigora iri makãguere ããrĩñurã. Irogue wãrã masakare Jesũyare bueñurã. Iripoe merãta iro marãrẽ Jesũre buremurãrẽ: “Cristoyarã, Cristiano ããrĩma”, ãrĩ wãiyepuroriñurã.

²⁷ Bernabé, Saulo merã Antioquiague ããrĩripoe gajirã Jerusalén marã Marĩpũya kerere weredupiyurã irogue waañurã. ²⁸ Sugu Ìgũsã merã, Agabo wãikũgu ããrĩyupu. Ìgũ irogue eja, Õãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merã iro marãrẽ:

—Ããrĩpererogũe masaka ãboarãkuma, ãrĩ wereyupu Ìgũsãrẽ. Claudio wãikũgu romano marã opũ ñajãdero purũ Agabo Ìgũ ãrĩdea waayuro. ²⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, Antioquia marã Jesũre buremurã ãsũ ãrĩñurã:

—Marī Judeague āārīrārē Jesúre b̄remurārē marī niyeru oparire, marī s̄rō bokatīūrō iriurā! ārīñurā. ³⁰ Irasirirā niyeru neeō, Bernabē, Saulo merā: “Jesús buedoreḡu beyenerārē iritamurārē wiaka!” ārī iriñurā.

12

Santiago wējēdea, Pedroke peresu iridea

¹ Iripoere Herodes wāik̄uḡu Judea marā op̄u, surāyeri Jesúre b̄remurā Jerusalēgue āārīrārē ñerō irin̄uḡayup̄u. ² Irasiriḡu ĩḡuyarā surarare Santiagore Juan t̄iḡurē sareri majī merā wējēdoreyup̄u. ³ ĩḡurē wējēmakū ĩārā, judío masaka us̄yayñurā. Herodes ĩḡusā us̄yamakū ĩāḡu, Pedroke ñeādore, peresu iriyup̄u. Irasiriripoe p̄a wemasārī morēña marīrī baari bosenu pascua bosenu āārīyuro. ⁴ ĩḡurē peresu iriadero p̄uḡu, wapik̄ari bu surarare gorawayu koredoreyup̄u. Iri burik̄u wapik̄arā dita āārīñurā. “Pascua bosenu p̄uḡu, āiwiuḡura masaka ĩūrōgue ĩḡurē wējēdorebu”, ārī ḡuñadiyup̄u Herodes. ⁵ Irasirirā Pedroke surara ōārō korenīkōāñurā. ĩḡu iroque āārīripoe Jesúre b̄remurā gap̄u Marīp̄ure b̄ro s̄erēbosanīkōāñurā.

Marīp̄u Pedroke peresugue āārīḡurē taudea

⁶ Herodes Pedroke masaka ĩūrōgue ĩḡurē āiwiuburi ñamirē p̄ērā surara watopegue peda kōmeda merā s̄uasūadi kārīyup̄u. Gajirā surara p̄ērā mak̄ap̄uro wiriarore koreñurā. ⁷ Āārīpererā kārīripoe ḡuñaña marīrō suḡu Marīp̄ure wereboeḡu Pedro āārīrī taribugue deyoayup̄u. Irasiriro iri taribu poekague ōārō boyosiriakōāyuro. Marīp̄ure wereboeḡu Pedroya dukare t̄ukare, ĩḡurē yobeyup̄u.

—Murīgora wāḡanuḡaka! ārīyup̄u. ĩḡu irasū ārīmakūta, Pedroya mojōrīrē ĩḡusā kōmedari s̄adea kuradijakōāyuro. ⁸ Marīp̄ure wereboeḡu ĩḡurē:

—Yujut̄uka! M̄yaga gubu surīre s̄añaka! ārīyup̄u.

ĩḡu irasū ārīmakū pégu, yujut̄ú, ĩḡuya gubu surīre s̄añayup̄u. ĩḡu s̄aña odomakū, ārīyup̄u doja:

—Wekamañe surīrore s̄añaka! Náka, yu merā! ārīyup̄u.

⁹ ĩḡu irasū ārīmakū pégu, Pedro ĩḡurē t̄uyawiriayup̄u. “¿Diyeta Marīp̄ure wereboeḡu ȳare āiwiiriagu irikuri? Gajipoe irigu kēḡu iribukoa”, ārī ḡuñayup̄u. ¹⁰ Marīp̄ure wereboeḡu, Pedro merā surara korerā āārīp̄urorirārē tari, p̄uḡu gajirārē tari, iri wii ñajāp̄uroriri kōme mak̄ap̄urogue ejañurā. Iro ĩḡusā ejamakū, iri mak̄ap̄uro basi t̄up̄akōāyuro. Iri mak̄ap̄urore tariwiria, yoaweyaro waa, Marīp̄ure wereboeḡu dederiakōāyup̄u. Pedro sugata dujayup̄u pama. ¹¹ Marīp̄ure wereboeḡu dederiadero p̄uḡu, Pedro ĩḡurē waadeare ōārō pémasī:

—Diyeta Marīp̄u ȳare wijatadoreḡu, ĩḡurē wereboeḡure iriuañumi Herodes ȳare ñerō iribirikōāburo, ārīḡu, gaji āārīpereri judío masaka ȳare ñerō iriduarire k̄amutadoreḡu, ārī ḡuñayup̄u.

¹² Irire ḡuñawāḡā, Maríaya wiiḡue ejayup̄u. Igo, Juan Marcos wāik̄uḡu pago āārīyupo. Iri wiiguere masaka wārā nerē, Marīp̄ure s̄erēbosarā iriñurā ĩḡurē. ¹³ Iroque ejagu, Pedro iri wii t̄uro ñajāri mak̄ap̄urore doteyup̄u. ĩḡu dotemakū pégo, sugo Rode wāik̄ugo iri wii marārē moāboego: “¿Noā āārīrī?” ārī ĩāgō waayupo. ¹⁴ ĩḡu werenírīrē pémasī, mak̄ap̄urore t̄up̄abeota us̄yari merā ūmañajāa, iro nerēanerārē: “Pedro

makāpuro āārīgú kárinami”, āri wereyupo. ¹⁵ Igo irasū ārīmakū pérā, igore: “Mū irasū ārīmoōmakōāgō yáa”, āri, igo wererire buremubiriñurā.

Igo gapu īgūsārē: “Diayeta ārā yu”, āriyupo.

“Iro merē Pedroya yujupūrā āārīkoa”, āriñurā.

¹⁶ Pedro gapu makāpurore dotegu iriyupu dapa. Irasirimakū waa, iri makāpurore tūpā, īgū iro nímakū iārā, gūkakōāñurā. ¹⁷ Īgū gapu īgūya mojō merā irikeo, īgūsārē toedoreyupu. Puru wiigue ñajāja, īgū peresu āārīgūrē Marīpu īgūrē āiwiriadeare wereyupu īgūsārē:

—Irire wereka, Santiago, gajirā Jesúre buremurārē! āri were odo, gajirogue waakōāyupu.

¹⁸ Puru boyoripoe peresu korerā Pedro marīmakū iārā: “¿Naásū waáyuri?” āri gāme gaguiniñurā īgūsā basi. ¹⁹ Irasirigu Herodes īgūyarā surarare Pedrore āmadoreyupu. Īgūsā bokabirimakū iāgū, Pedrore koreadinerārē buro sērēña, īgūsā yujubirimakū, īgūsārē wējēdoreyupu. Puru Judeare wiri, Cesareague āārīgú waayupu Herodes.

Herodes boadea

²⁰ Iripoere Herodes Tiro, Sidón wāikuri makārī marā merā buro guayupu. Iri makārī marā baari, Herodeya nikū marā duadea āārīyuro. Irasirirā, īgū guamakū iārā: “Guare baari duabiribukumi”, āri, īgū purogue irire āmurā waañurā. Irogue eja, Herodeya wii koregu Blasto wāikugure: “Iritamuka guare!” āriñurā. Īgū: “Jáu”, ārīmakū pérā: “Herodere wereníbosaka, īgū gua merā guanemobirikōāburo, ārīgū!” āriñurā īgūrē. ²¹ Irasirigu Herodes īgūsā merā wereníduarinu eja-makū, opu sñarī suríre sñña, masaka iūrō opu doarogue doa, īgūsārē wereniyupu. ²² Īgū irasū werenímakū pérā, masaka gaguiniñurā:

—Īi ōō werenígū masakū āārībemi. Ūmugasigue marā Opu āārīmi, āriñurā.

²³ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Herodes īgūsārē: “Masakūta āārā yu”, āribiriyupu. Irasirigu Marīpore buremubiri waja, mata Marīpore wereboegu Herodere pūrīrikamakū iriyupu. Irasirigu Herodes beka baaweasū boakōāyupu. ²⁴ Iri irasū waadero puru, Jesúre buremurā Marīpuya kerere āārīpereroguerē weregoreñañurā. Wārā masaka irire péñurā. ²⁵ Bernabé, Saulo merā Jerusalēgue gajirā Jesúre buremurārē iritamu odo, Antioquíague gāme dujāañurā. Juan Marcos wāikugude īgūsā merā waayupu.

13

Bernabé, Saulo merā Jesúya kerere buenagādea

¹ Antioquíaguere Jesúre buremurā watopegue surāyeri Marīpuya kerere weredupiyurā, gajirā masakare buerimasā āārīñurā. Bernabé īgūsā merāmu āārīyupu. Gajigu Simón wāikugu āārīyupu. Īgūrēta masaka: “Ñīgū” āri wāiyēñurā. Gajigu Lucio wāikugu Cirenemu āārīyupu. Gajigu Manaén wāikugu, Herodes Galilea marā opu dagu merā suro merā masādi āārīyupu. Gajigu Saulo āārīyupu. ² Sunu īgūsā bere, Marīpore sērēripoe Ōgū deyomarīgū īgūsārē wereyupu:

—Bernabé, Saulore beyepíka! Īgūsā yure moāboemurā, yu beyesūnerā āārīma, āriyupu.

³ Īgū irasū ārīmakū pérā, īgūsā bere, Marīpore sērē odo, īgūsāya dipure ñapeo, seretu iriñurā.

Bernabé, Saulo merã Chipre marãrê buedea

⁴ Puru Bernabé, Saulo merã Ôägü deyomarigü İgüsârê iriuderosüta Seleucia wãikuri makãgue waa, irogue eja, doódiru merã Chipre wãikuri nugürögue waañurã. ⁵ Iri nugüröma makã Salamina wãikuri makãrê eja, judío masaka nerêri wiirigue Marĩpuya kerere wereñurã. Juan Marcote İgüsârê iritamugorenayupu. ⁶ Puru iri nugürörê tariwerewägã, Pafos wãikuri makãgue ejañurã. Irogue ejarã, sugu judío masakare yé ããrīgürê bokajañurã. İgü Barjesús wãikugu ããriyupu. Griego ya merã Elimas wãikuyupu. Iri makã marãrê: “Eñmugasigue marã Opuya kerere weredupiyurimasü ããrã yu”, ãrĩkatogorenayupu. ⁷ Sergio Paulo wãikugu merãmu ããriyupu. Sergio Paulo iri nugürö marã opu, wãri masigü ããriyupu. İgü Marĩpuya kerere péduagu, Bernabé, Saulore siudoreyupu. ⁸ Irasirirã İgüsã İgü pürogue wererã waañurã. Elimas, yé ããrīgü gapu Sergio Paulo Jesúre buremumakü gããmebiriyupu. Irasirigu İgüsã wererire kãmutaduadiyupu. ⁹ Irasirimakü, Saulo Ôägü deyomarīgürê opatarigu, İgürê buro İayupu. Saulota, “Pablo” wãikuyupu. ¹⁰ Asü ãriyupu:

—Mu ãrĩkatorikugu, ñegü, ããripereri ôãrö iririre kãmutaduagu, wãti irirosü ããrã. Marĩ Opuya diayemarê gorawayuduagu ããrã. ¹¹ Mu irasiriri waja marĩ Opu murê wajamoägakumi. Irasirigu mu koye İãbi dujagukoa. Marĩ Opu murê wajamoãröpa abe goesiririre İãbirikoa, ãriyupu Pablo İgärê. İgü irasü ãriri merãta İgürê naĩtiãkõâyuro. Neö koye İãbi dujayupu. Irasirigu İgürê täãwãgãbure ãmayupu. ¹² İgü irasü waamakü İãgü, Sergio Paulo marĩ Opu Jesúya buerire pégakakõâyupu. Irasirigu Jesúre buremuyupu.

Pablo, Bernabé merã Pisidia niküma makã Antioquia wãikuri makãgue ejadea

¹³ Puru Pablo İgü merãmarã merã Pafogue ããrãnerã wiri taribuja, Perge wãikuri makãgue ejañurã. Iri makã Panfilia wãikuri nikügue ããriyuro. İgüsã Pergegue ejamakü, Juan Marcos gapu İgüsârê iro pí, Jerusalëgue gãme dujãakõâyupu doja. ¹⁴ Puru Pergegue ããrãnerã gaji makã Antioquia wãikuri makãgue waañurã. Iri makã Pisidia wãikuri nikügue ããriyuro. Irogue eja, judío masaka siñajãrĩnu* ããrĩmakü İgüsã nerêri wiiguet† ñajãa, doañurã. ¹⁵ Iri wii marã oparã Moisés gojadeare, Marĩpuya kerere weredupiyunerã gojadeare bueadero puru, Pedrosãrê siiu:

—Guayarã, masakare wereduarã, wereka, İgüsârê ôãrö ããrĩrikuburo, ãrĩrã! ãrĩñurã.

¹⁶ İgüsã irasü ãrĩmakü pégu, Pablo wãgãnugã, İgya mojõ merã irikeo, İgüsârê wereyupu:

—Musã Israel bumarã, gajirã İgüsã irirosü Marĩpure buremurã, õö ããrĩrã, yu wererire ôãrö péka! ¹⁷ Marĩpu, guã judío masaka Israel bumarã buremugü, guã ñeküsãmarãrê beyedi ããrĩmi. Irasirigu iripoegue İgüsã Egiptogue ããrĩrãrê wãrã masãporemakü iridi ããrĩmi. Puru iri nikügue ããrĩrãrê İgü turaro merã ãiwiridi ããrĩmi. ¹⁸ İgüsã Egiptore wiridero puru, cuarenta bojorigora masaka marĩrögue waagorenanerã ããrĩmã. Irogue İgüsã İgü dorerire tarinugãkeremakü, Marĩpu İgüsârê ôãrö koredi ããrĩmi. ¹⁹ Puru İgüsã Canaán nikügue ejamakü, iri nikü marãrê su mojõma pere

* **13:14** Judío masaka siñajãrĩnu, sábado ããrã. † **13:14** Judío masaka nerêri wii, sinagoga wãikuri wii ããrã. Irogue İgüsã siñajãrĩnu ããrĩmakü nerê, Marĩpuya wereniri gojadea pürê buenama.

gaji mojō peru pērēbejari buri marārē Marīpu béosiā, gua ñekūsāmarārē pidi āārīmí iro āārīdoregu. ²⁰ Marīpu ĩgūsārē iri nikūgue pídero puru, cuatrocientos cincuenta bojorigora āārīnerā āārímá. ĩgūsā iroguē āārīmakū, Marīpu ĩgūsārē doremurārē pidi āārīmí. ĩgūsā Samuel wāikugu Marīpuya kerere weredupiyudi ĩgū āārīnugāripoegue doretūnunerā āārímá. ²¹ Gua ñekūsāmarā Samuere: “Sugu gua opu gāāmekoa”, ārī sērēmakū pégu, Marīpu ĩgūsā opu āārībure Saúre pidi āārīmí. Saúl, Cis wāikugu magū, Benjamīya bumu āārīdi āārīmí. ĩgū cuarenta bojorigora ĩgūsā opu āārīdi āārīmí. ²² Puru Marīpu Saúre Israel bumarā opu āārīrīrē bēo, David wāikugure ĩgūsā opu āārībure pidi āārīmí. Āsū ārīdi āārīmí ĩgūrē: “Davire Isái magūrē bokabu. Buro usuyáa ĩgū merā. Āārīpereri yu gāāmerīrē irigukumi”, ārīdi āārīmí. ²³ “Sugu David parāmi āārīturiagu, musārē Israel bumarārē taugu aarigukumi”, ārī weredi āārīmí Marīpu gua ñekūsāmarārē. Irasirigu ĩgū ārīderosūta Jesúre iriudi āārīmí. ²⁴ Jesús masakare buenugāburi dupiyuro Juan āārīpererā Israel bumarārē: “Musā ñerō irideare bujawere, musā gūñarīrē gorawayuka! Musā irasirimakū ĩāgū, musārē deko merā wāiyegukoa”, ārī buedi āārīmí. ²⁵ ĩgū buetūnuburi dupiyuro ĩgūsārē ārīdi āārīmí: “Musā yare: ‘Guare taugu āārīmí’, ārī gūñadāa. Āārībea yu. Yu puru gajigu aarigukumi. Yu gapu ubu āārīgú, ĩgūrē neō suropebirikoa”, ārīdi āārīmí.

²⁶ Yaará, Abraham parāmerā āārīturiarā, gajirā ĩgūsā irirosū Marīpuru buremurā ōō āārīrāde ōārō péka! Marīpu marīrē: “Taugura”, ārī kere iriudi āārīmí. ²⁷ Jerusalén marā, ĩgūsā oparāde Jesús marīrē taugure ĩāmasībirinerā āārímá. Siñajārīnuriku Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare buekererā, neō pémasībirinerā āārímá. Pémasībirisīā, Jesúre wējēdorerā, Marīpuya werenīrī gojadea pūgue ārīderosūta irinerā āārímá. ²⁸ Jesús ĩgū ñerō irideare bokabirikererā, Pilatore: “Wējēka ĩgūrē!” ārī sērēñurā. ²⁹ Irasirirā iripoegue Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue ārīderosūta Jesúre āārīpererire iri odo, ĩgūrē curusague boadire āidiju, masāgobe ūtāyegue mádea gobegue pīnerā āārímá. ³⁰ ĩgūrē wējēkeremakū, Marīpu gapu boadiguere masūdi āārīmí. ³¹ ĩgū masādero puru, wárinurī deyoadi āārīmí ĩgū merāmarārē. Dupiyurogue ĩgūsā ĩgū merā Galileague wiri, Jerusalēgue wapikugorenarā waanerā āārímá. Dapagorare ĩsāta ĩgū masādire ĩānerā, ĩgūyare werema guayarārē.

³²⁻³³ Irasirirā yu, yu merāmu Bernabé musārē Jesúya kerere wererā aaribú. Iripoegue Marīpu ĩgū Jesús merā ōārō iriburire weredi āārīmí gua ñekūsāmarārē. ĩgū ārīderosūta guare ĩgūsā parāmerā āārīturiarārē irasirīdi āārīmí Jesúre boadiguere masūgū. Salmos wāikuri gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Yu magū āārā mu. Dapagā murē masāmakū yáa”, ārīdi āārīmí Marīpu. ³⁴ Gaji pūgue Marīpu āsū ārīdi āārīmí, Jesúre boadiguere masūburire, ĩgū dupu boabiriburire: “Iripoegue yu Davire: ‘Ōārō irigura’, ārīderosūta murē irigukoa”, ārīdi āārīmí. ³⁵ Gaji Salmos pū David ĩgū gojadea pūgue āsū ārī gojadi āārīmí: “Mu dorerire ōārō iridiya dupure neō boadorebirikoa”, ārī gojadi āārīmí. ³⁶ Diayeta werea. David okagu, Marīpu gāāmederosūta ĩgū āārīdeapoe marārē iritamunīkōadi āārīmí. ĩgū boadero puru, ĩgū ñekūsāmarā darārē yáaderogueta gajirā ĩgūrē yāanerā āārímá. ĩgūrē yáadero puru, ĩgūya dupu boakōayuro. ³⁷ Jesús Marīpu masūdiya dupu gapu neō boabiridero āārībú. ³⁸⁻³⁹ Musā āārīpererā Jesúya

kerere yu weremakū, òārō péka! Īgū merā marī ñerō irideare kātiri bokarākoa. Īgūrē buremurānorē Īgūsā ñerō irideare Marīpu kātigukumi. Moisés doreri iriri merā neō kātiri bokabirikoa. ⁴⁰ Irasirirā musā dapgora marā òārō pémasika! Musā òārō pémasibirimakū, iripogue marā Marīpuya kerere weredupiyunerā gojaderosūta musādere waarokoa. ⁴¹ Āsū āri gojanerā āārīmā Marīpuya wereniri gojadea pūgue:

Òārō péka, yure buridarimasā! Musā okarinurirē musārē gajino buro goerire ĩmugura. Gajirā musārē irire weremakū pékererā, buremubirikoa. Irasirirā musā buremubirideade waja béosūrākoa, āri gojanerā āārīmā,[☆]

āri wereyupu Pablo Antioquía marārē. ⁴² Pablosā irire were odo, wiriamakū, judío masaka āārīmerā iri wiigue nerēanerā Īgūsārē:

—Gaji siñajārīnu āārīmakū, guare irireta werenemoka doja! āri sērēñurā. ⁴³ Irasirirā iri wii nerēanerā wiriamakū, wārā judío masaka, judío masaka irirosū buremurāde Pablosā wererire buremusiā, Īgūsārē tayañurā. Irasirirā Pablosā Īgūsārē: “Marīpu musārē buro mañirā merā ĩāgūrē buremurirē neō piribirikōāka!” āriñurā.

⁴⁴ Gaji semana siñajārīnu āārīmakū, wārā iri makā marā Marīpuya kerere pémurā iri wiigue nerēñurā doja. ⁴⁵ Īgūsā wārā nerēmakū ĩārā, judío masaka Pablore buro ĩaturīñurā. Irasirirā ñerō wereniri merā Pablo wererire: “Diaye āārībea”, āriñurā. ⁴⁶ Īgūsā irasū ārīmakū pérā, Pablo, Bernabé güiro marirō merā Īgūsārē āriñurā:

—Marīpu dorederosūta gua musārē judío masakare ĩgūya kerere werepuroriadabu. Musā gapu irire neō gāāmebea. Marīpu purō perebiri okari opaburidere gāāmebea. Irasirirā gua judío masaka āārīmerā gapure iri kerere wererākoa. ⁴⁷ Āsūta doredi āārīmī Marīpu ĩgūya wereniri gojadea pūguere:

Musārē judío masaka āārīmerārē yaa kerere weredoregu pígukoa. Irasirigu ĩgūsārē āārīpererā i nikū marā musā irire weremakū pérānorē taugukoa perebiri peamegue waabonerārē, āri di āārīmī Marīpu, āri wereñurā.[☆]

⁴⁸ Īgūsā irasū ārīmakū pérā, judío masaka āārīmerā buro usuyari merā: “Marīpuya kere gapu òārī āārā”, āriñurā. Irasirirā Marīpu beyesūnerā, ĩgū purogue perebiri okari ĩgū sīsūmurā, Jesúre buremuñurā. ⁴⁹ Irasirirā Marīpuyare āārīpererogue iri nikū marārē weregorenāñurā. ⁵⁰ Irasirimakū ĩārā, surāyeri judío masaka Pablosārē ñerō wereniñurā. Īgūsā wererire pérā, gajirā wáro niyeru oparā judío masaka iririkurire buremurā nome Pablosā merā guañurā. Iri makā marā oparāde ĩgūsā merā guañurā. Irasirirā ĩgūsārē ñerō irinugā, ĩgūsāya nikūrē béowiukōāñurā. ⁵¹ Irasirirā Pablo, Bernabé ĩgūsāya gubu surire tuadea nikūwerare mojébeoñurā, iri makā marā ĩgūsā ñerī iriri waja ĩmurā. Irasiri odo, Iconiogue waakōāñurā. ⁵² Īgūsā waakeremakū, Jesúre buremurā gapu irogue āārīrā Ōāgū deyomarīgūrē opatari, buro usuyari merā dujañurā.

14

Pablo, Bernabé merā Iconiogue ejadea

1 Pablo, Bernabé merã Iconiogue eja, judío masaka nerērĩ wiigue ñajãa, Jesúya kerere wereñurã. Ìgüsã weremakũ pérã, judío masaka, gajirã judío masaka ããrimerãde wãrã Jesúre buremunugãñurã. 2 Judío masaka Jesúyare péduamerã gapu, Jesúre buremurãrẽ ñerõ wereníñurã. Judío masaka ããrimerãrẽ, Jesúre buremurã merã guamakũ iriñurã. Irasirirã judío masaka ããrimerã Jesúre buremurãrẽ ñerõ güñañurã. 3 Ìgüsã irasũ güñamakũ iãrã, Pablosã gapu yoaripoe irore duja, güiro marĩrõ merã: “Marĩpu masakare buro marĩ merã iãmi”, ãrĩ bueñurã. Ìgüsã buemakũ, Marĩpu Ìgüyare: “Diayeta buema”, ãrĩgũ, Ìgũ turaro merã iri Ìmurĩrẽ Ìgüsã irimakũ iritamuyupu. 4 Irasirirã iri makã marã dukawariñurã. Surãyeri judío masaka buerire gããmerã, gajirã Pablosã buerire gããmerã dujañurã. 5 Jesúya kerere gããmemerã: judío masaka, judío masaka ããrimerãde, oparã merã nerẽ, Pablosãrẽ ñerõ ãrĩ, ütãyeri merã dea wējẽduañurã. 6-7 Ìgüsã irasũ wējẽduarire pérã, Pablo, Bernabé merã Licaonia nikũgue duriwãgãñurã. Irogue eja, iro marãrẽ Jesúya kerere buegoreñañurã. Ìgüsã irasũ buegorenarã, iri nikũ ããrĩrĩ makãrĩ Litra, Derbe wãikuri makãrĩgue ejañurã.

Listrague Pablöre ütãyeri merã deadea

8 Listrague eja, sugu neõ deyoaguguetã waamasĩbiridire iro doagure bokajañurã. 9 Irasirigũ irogue doagu, Pablo buemakũ péyupu. Ìgũ pémakũ, Pablo su diayeta iãyupu Ìgũrẽ. “Ìi Jesúre buremumi. Ìgũ yare taumasĩmi”, ãrĩ güñakumi”, ãrĩ güñayupu Pablo Ìgũrẽ iãgũ. 10 Irasirigũ turaro merã:
—Wãgãñugãkal ãrĩyupu Ìgũrẽ.

Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, pariwãgãñugã waayupu. 11 Pablo Ìgũrẽ irasirimakũ iãrã, Licaonia marã Ìgüsã ya merã ãsũ ãrĩ gaguiniñurã:

—Marĩ buremurã ãmarõgue ããrãnerã ãma irirosũ deyorã marĩ puogue dijajama, ãrĩ gaguiniñurã.

12 Irasirirã Bernabére: “Marĩ buremurã opu Zeus wãikugu ããrĩmi”, ãrĩ wãiyenurã. Pablo gapure Ìgüsãrẽ werepũroridi ããrĩmakũ: “Marĩ buremugũ Hermes wãikugu ããrĩmi”, ãrĩ wãiyenurã. 13 Iri makã ñajãrõ tũro Zeure buremurĩ wii ããrĩyuro. Sugu paí iri wiire koregu wekũare, goori Ìgũ ãmuadeare ãiwãgãyupu. Ìgũ, iro marã merã wekũare wējẽ soepeodũadiyupu Pablosãrẽ buremudũagu. 14 Ìgüsã irasũ iridũamakũ iãrã, Pablosã Ìgüsãya surire yegue, iro ããrĩrã watopegue ãmawãgã, ãsũ ãrĩ gaguiniñurã:

15 —Mũsã guare, çnasirimurã irasũ yãri? Guade mũsã irirosũta masaka ããrã. Gua mũsãrẽ Marĩpũya kerere ãsũ ãrĩ wererã aaribú. Keori wead-eare béokõãka! Marĩpu okagu gapure buremuka! Ìgũta ãmugasi, i nikũ, dia, ããrĩpererã i ãmugue ããrĩrãrẽ iridi ããrĩmi. 16 Iripoegue ããrĩpereri buri marãrẽ Ìgüsã gããmerõ irimakũ kãmutabiridi ããrĩmi. 17 Masaka Ìgũrẽ buremubirikeremakũ, marĩrẽ õãrõ irigu, Ìgũ õãrõ ããrĩrikurire Ìmumi ããrĩpererãrẽ. Irasirigũ deko merẽmakũ yãmi. Marĩ oterire dukakũmakũ yãmi marĩ baaburire sigũ. Irasirigũ usũyari merã ããrĩmakũ yãmi marĩrẽ, ãrĩñurã Pablosã Ìgüsãrẽ.

18 Ìgüsã irasũ ãrĩmakũ pékererã, Pablosãrẽ buremudũarã, wekũare wējẽ soepeodũadiñurã dapa. Pablosã gapu Ìgüsãrẽ: “Iropata irika! Iririre pirikõãka!” ãrĩmakũ pérã, irire pirikõãñurã pama.

19 Pɔɔɔ gajirā judío masaka, Antioquía marā, Iconio marāde Listrague ejañurā. Irogue ejarā, Pablöre ñerō wereniñurā. Īgūsā irasū ārimakū pérā, iro marāde Īgū merā gua, Īgūrē ūtāyeri merā deañurā. Dea odo: “Īi kōmoakōāmi”, āri, iri makā turogue tūāwāgā meépibéokōāñurā. 20 Īgūsā irasirikeremakū, Jesúre bñremurā gapu Īgū puro nerējañurā. Īgūsā nerējamakū, wāgānugā, Īgūsā merā makāgue dujáakōāyupu doja. Gajinu gapu Bernabé merā Derbegue waayupu.

21 Irogue eja, Jesúya kerere wereñurā. Īgūsā weremakū pérā, wārā iro marā Jesúre bñremuñurā. Irire were odo, Listrague goedujáañurā. Iro eja, Iconiogue waañurā. Pɔɔɔ Pisidiana makā Antioquíague ejañurā. 22 Iri makārīgue weregorenarā, Jesúre bñremurārē oārō āārīrikamakū iriñurā. “Jesúre bñremurārē neō piribirikōāka! Marīpu Īgūyarārē doreroguerē waaduarā, oōguere wári poyari merā āārīrākoa”, āri bueñurā Īgūsārē.

23 Pɔɔɔ iri makārīku marārē Jesúre bñremurārē iritamumurārē beyeñurā. Beye odo, bere, āsū āri sērēñurā Marīpore Īgūsā bñremugārē:
—Gua Opu, ĩsā mɔɔyarārē iritamuka! āriñurā.

Pablo, Bernabé merā Siria nikūma makā Antioquíague dujáadea

24 Īgūsā Pisidia nikūgue weregorenadero pɔɔɔ, Panfilia nikūgue ejañurā. 25 Iri nikūma makā Pergere Marīpuya kerere were odoadero pɔɔɔ, Atalia wāikuri makāgue waañurā. 26 Iri makā āārānerā Antioquíague dujáarā, doodiru merā waañurā. Iripoegue iri makā marā Jesúre bñremurā Pablosārē iriupurorirā, Marīpore Īgūsāya āārīburire āsū āri sērēbosanerā āārīmá: “Gɔɔpu, mɔɔ maĩri merā ĩsārē mɔɔyare buegorenamakū, oārō koreka!” āri sērēnerā āārīmá. Irasirirā Pablo, Bernabé merā Īgūsā buedoreadeare buepeo, iri makārē goeñurā doja. 27 Irasirirā iri makārē goejarā, gajirā Jesúre bñremurā merā nerē, āārīpereri Īgūsā Marīpu turari merā iriadeare, Marīpu judío masaka āārīmerādere Jesúre bñremumakū iriadeare wereñurā Īgūsārē. 28 Yoaripoe iroguere Jesúre bñremurā merā āārīñurā.

15

Jerusalēgue Jesúre bñremurā nerēdea

1 Pablo, Bernabé Antioquíague āārīripoe gajirā Judea nikū marā irogue eja, Jesúre bñremurārē āsū āri buenugāñurā.

—Moisés dorederosūta āārīpererā mɔɔsāya dupuma gasirogārē wiiribirimakū, Marīpu mɔɔsārē taubirikumi, āriñurā. 2 Īgūsā irire ārimakū pérā, Pablosā Īgūsā merā buro gāme guaseoñurā. Irasirirā Antioquía marā Jesúre bñremurā Pablöre, Bernabére, gajirā iro marādere Jerusalēgue waamurārē beyeñurā. Āsū āriñurā: “Jerusalēgue waaka! Jesús buedoregɔɔ beyenerārē, Īgūsārē iritamurādere: ‘¿Judea marā buerire diayeta āārīri?’ āri sērēñarā waaka!” āri iriñurā.

3 Irasirirā Jesúre bñremurā Īgūsārē iriadero pɔɔɔ, Pablo, Bernabé merā Fenicia nikū waa, pɔɔɔ Samaria nikūrē tariwāgā, judío masaka āārīmerā Īgūsā ñekūsāmarā bñremunadeare piri, Marīpuya gapure bñremunugārē kerere wererā iriñurā Jesúre bñremurārē. Irire pérā, āārīpererā buro ɔɔsuyañurā.

4 Pablosā Jerusalēgue ejamakū ĩārā, Jesúre bñremurā, Jesús buedoregɔɔ beyenerā, Īgūsārē iritamurāde oārō ɔɔsuyari merā bokatīriñurā.

Irasirirā Pablo, Bernabé merā āārīpereri ĩgūsā Marīpu turari merā irideare wereñurā. ⁵ Iroguere surāyeri fariseo bumarā Jesúre bñremurā āārīñurā. Pablosā weremakū pékererā, ĩgūsā gapu wāgānugā, āsū ārīñurā:

—Judío masaka āārīmerā Jesúre bñremurā, ĩgūsāya dupuma gasirogārē wiiriburo. “Moisés doredeare irika musāde!” ārīrō gāāmea ĩgūsārē, ārīñurā.

⁶ ĩgūsā irasū ārīmakū pé, Jesús buedoregu beyenerā, gajirā ĩgūsārē iritamurā nerē, irire āmuduarā wereníñurā. ⁷ ĩgūsā yoaripoe wereníadero puru, Pedro wāgānugā, wereyupu ĩgūsārē:

—Yaará, oārō péka yure! Iripoegue, yu musā merā āārīgūrē Marīpu beyedi āārīmí, yure ĩgūya kerere judío masaka āārīmerārē weredoregu. Irasirigu ĩgū masakare tauri kerere werea, Jesúre bñremuburo, ārīgā.

⁸ Marīpu āārīpererā gūñarīrē masīgū, judío masaka āārīmerārē Jesúre bñremurārē: “Yaará āārīma”, ārī ĩmubu, ĩgūsādere Ōāgū deyomarīgārē iri-umi marīrē iriuderosūta. ⁹ Irasirigu marīrē ĩgūsā merā surosū ĩāmi. ĩgūsā Jesúre bñremumakū, ĩgūsādere ĩgūsā gūñarīgue oārō āārīrikumakū yāmi.

¹⁰ Marīpu Moisére doreri pídeare marī ñekūsāmarā bokatīūbirinerā āārīmá. Marīde ĩgūsā irirosū bokatīūbirikererā, ¿nasirimurā Jesúre bñremurārē judío masaka āārīmerārē irire iridorebukuri? ¿Nasirimurā Marīpu judío masaka āārīmerārē ĩgūyarā āārīmakū iririre: “Iro āārībea”, ārī gūñabukuri?

¹¹ Āsū gapu gūñarō gāāmea. Marī Opu Jesús marīrē maĩrī merā, Marīpu marīrē taumi. Irasirigu marīrē taurosūta judío masaka āārīmerādere taumi, ārīyupu Pedro ĩgūsārē.

¹² ĩgū irasū ārīmakū pérā, āārīpererā toepereakōāñurā. Irasirirā Pablo, Bernabé merā judío masaka āārīmerā watopegue Marīpu turari merā ĩgūsā iri ĩmudeare weremakū oārō péñurā. ¹³ ĩgūsā irire were ooadero puru, Santiagode wereyupu:

—Yaará, péka yure! ¹⁴ Marīpu judío masaka āārīmerārē ĩgūyarā āārīñugāmakū neō irideare weresiami Simón Pedro musārē. ¹⁵ Marīpuya kerere weredupiyunerā werederosūta waabu judío masaka āārīmerārē. Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsū ārī gojanerā āārīmá ĩgū ārīdeare gojarā:

¹⁶ Puru Daviya bumarā ĩgūsā oparā āārīdea pereço purugue dupaturi ĩgū parāmi āārīturiagure ĩgūsā Opu sóogura doja. Irasirigu ĩgūyarārē ĩgūsā oārō āārīrikumakū irigukoa.

¹⁷⁻¹⁸ Irasirirā āārīpererā judío masaka āārīmerā yu beyenerā, yure ĩgūsā Opure bñremurākuma, ārīmi Marīpu masakare irire masídoregu, ārī gojanerā āārīmá.✠

¹⁹ Irasirigu āsū gūñāa yu. Judío masaka āārīmerārē Jesúre bñremunugārārē wári: “Āsū irika!” ārī garibobirikōārō gāāmea marīrē.

²⁰ Irasirirā marī ĩgūsārē āsū ārī gojarā: “Keori weadea puro baari pídeare baabirikōāka! Nome merā ñerō iribirikōāka! Nomedē āma merā ñerō iribirikōāka! Waimurā wānugū biu wējēanerāya díkuri díire baabirikōāka! Díre iiribirikōāka!” ārī gojarā! ²¹ Iripoegueta marī nerērī wiirigue siñajārīñuriku Marīpu Moisére doreri pídeare masaka buema. Irasirirā āārīpereri makārī marā iri dorerire masíkuma. Irasirirā yu ārādea ditare gojarā! ārīyupu Santiago ĩgūsārē.

Judío masaka āārīmerārē gojadea

22 Irasirirā Jesús buedoregu beyenerā, ĩgūsārē iritamurā, gajirā āārīpererā Jesúre buremurā merā Santiago ārādeare: “Irasūta irirā!” ārī, ĩgūsā merāmarā pērārē beyeñurā Antioquíague Pablo, Bernabé merā waamurārē. Irasirirā Judare, Silare beyeñurā. Judata, “Barsabás” wāikayupu. ĩgūsā Jesúre buremurā watopegue āārīrā oparā irirosū āārīrā āārīñurā. 23 Puru ĩgūsā gojadea pūrē ĩgūsā merā iriñurā. Āsū ārī gojañurā:

Gua, Jesús buedoregu beyenerā, guare iritamurā, gajirā Jesúre buremurā òogue āārīrā òadorea musārē.

Āārīpererā judío masaka āārīmerā Antioquíague, Siriague, Ciliciague āārīrārē Jesúre buremurārē òadorea.

24 Gajirā gua merāmarā musā purogue ejarā, musārē garibogorenañurā. Musāya dupuma gasirogārē wiiridore: “Āārīpereri Moisés doredeare irika!” ārīgorenañurā. Gua gapu ĩgūsārē irire: “Buerā waaka!” ārībiradibu. 25 Irasirirā gua āārīpererā nerē, gua merāmarā Judas, Silas wāikurārē beyeabu musā purogue iriumurā. ĩgūsā marī maīrā Pablo, Bernabé merā waarākuma. 26 Masaka Pablosārēta Jesucristo marī Opuya kerere güiro marīrō merā buemakū wējēboyaunanerā āārīmá. Mérōgā tarinerā āārīmá. 27 Judasā musā purogue ejarā, gua gojadeare wererākuma. 28 Ōāgū deyomarīgū guare güñarī sīrōsūta: “Gaji dorerire pībirikoa musārē”, ārī güñáa. Irasirirā i doreri ditare pīrākoa: 29 “Keori weadea puro baari pídeare baabirikōāka! Díre iirībirikōāka! Waimurā wānugū biu wējēanerāya díkuri díre baabirikōāka! Nome merā ñerō iribirikōāka! Nomede āma merā ñerō iribirikōāka!” I gua dorerire irirā, òārīrē irirākoa musā. Iropata āārā musārē gua wereduari, ārī gojañurā Jesúre buremurā Jerusalēgue āārīrā.

30 Iri pūrē goja odo, Pablosārē: “Ōārō waaka!” ārī seretuñurā. Puru Pablosā Antioquíague waañurā. Irogue eja, Jesúre buremurārē siiu needō, iri pūrē wiañurā. 31 Iri pūrē bue odo, òārī ĩgūsā were gojadeare ĩārā, buro usuyañurā. 32 Judas, Silas merā Marīpuya kerere weredupiyurā āārīñurā. Irasirirā Jesúre buremurārē Marīpu ĩgūsārē weredoredeare wereñurā. ĩgūsā weremakū pérā, Jesúre buremurā gapu usuya, òārō güñaturari merā dujañurā. 33 Judas iroguere yoawayaripoe āārī: “Dujáagu yáa”, ārī seretuyupu iro marārē. Irasū ārīmakū pé: “Ōārō waaka! Buro siñajārī merā dujáaka Jerusalēgue. Ōāburo iro marā, musārē iriuanerā”, ārī dujuñurā. ĩgūsā irasū ārādero puru, Judas, gajirā merā Jerusalēgue dujáakōāyupu doja. 34 Silas gapu: “Ōogue dujagura”, ārī güñasīā, Antioquíague dujakōāyupu dapa. 35 Pablo, Bernabé merā yoawayaripoe iroguere dujañurā. Irasirirā wárā gajirā merā iro marārē bue, marī Opu Jesúya kerere weregorenañurā.

Dupaturi Pablo Jesúya kerere buegorenagū waadea

36 Mérōgā puru Pablo Bernabére wereyupu:

—Náka, āārīpereri makārī marī Opu Jesúya kerere marī buegorenadea makārī marārē: “¿Naásū āārīrikuri?” ārī, ĩāgorenarā! ārīyupu.

37 ĩgū irasū ārīmakū pégu, Bernabé gapu Juan Marcove āiāduadiyupu. 38 Dupiyurogue Juan Marcos ĩgūsā merā Panfiliague āārīgú, ĩgūsā moārīrē bokatūbiridea waja Pablo dupaturi ĩgūrē āiāduabiriyupu. Irasirigu Bernabére: “ĩgūrē āiābirimakūdere òārokoa”, ārīyupu. 39 Irasirirā ĩgūsā basi irire buro gāme guaseo, dukawariakōañurā. Irasirigu Bernabé gapu Juan

Marcos ãiyupũ, doódiru merã Chipre nuḡũrõḡue waagũ. ⁴⁰ Pablode Silare beyeyupũ ïḡũ merã waabure. ïḡũsã buerã waaburi dupiyuro Jesũre buremurã ïḡũsãrẽ: “Marĩ Opũ mũsãrẽ maĩḡũ õãrõ koreburo”, ãrĩ sãrẽbosa, iriũñurã. ⁴¹ Irasirirã Siria nikũ, Cilicia nikũdere tariwãḡã, Jesũre buremurãrẽ ïḡũyare buẽ, õãrõ ḡũñaturamakũ iriñurã ïḡũsãrẽ.

16

Timoteo, Pablo, Silasãrẽ wapikũwãḡãdea

¹ Pũrũ Pablo, Silas merã Derbegue, Listrague ejañurã. Irogue ejarã, Timoteore Jesũre buremugãrẽ bokajañurã. ïḡũ pagode Jesũre buremugõ, judío masako ããriyupo. Pagũ gapũ griego masakũ ããriyupo. ² Jesũre buremurã Listra marã, Iconio marãde Timoteore: “Õãḡũ ããrĩmi”, ãrĩ ããñurã. ³ Irasirigũ Pablo Timoteore ïḡũrẽ wapikũbure ãĩaduayupũ. Judío masaka iri nikũ marã gapũ Timoteo pagũ griego masakũ ããrĩrẽ masĩñurã. Irasirigũ Pablo ïḡũsã merã guamakũ iridũabi, Timoteoya dũpũma gasiroḡãrẽ wiiriyupũ judío masaka irinarõsũ irigũ. ⁴ Pũrũ Pablo, Timoteo merã waa, ïḡũsã gojãdea pũmarẽ Jesũre buremurãrẽ ïḡũsã ejari makãrĩ marãrẽ wereñurã. Iri pũ Jerusalẽḡue Jesús buedoreḡũ beyenerã, ïḡũsãrẽ iritamurã: “Ãsũ irika!” ãrĩ gojãdea pũ ããriyuro. ⁵ ïḡũsã irire weremakũ pãrã, Jesũre buremurã: “Jãũ”, ãrĩ, ḡũñaturari merã Jesũre buremunemoñurã. Gajirãde ãmũrikũ Jesũre buremubirinerã, buremunemowãḡãñurã.

Pablo kãrõḡue irirosũ Macedoniamũrẽ ããdea

⁶⁻⁷ Pũrũ Pablosã Asia nikũḡue Jesũya kerere buerã waadũarãrẽ Õãḡũ deyomarĩḡũ waadorebiriyupũ. Irasirirã ïḡũsã Frigia nikũrẽ taria, Galacia nikũdere taria, Misia nikũ tãroḡue eja, Bitinia nikũḡue waadũadiñurã. Õãḡũ deyomarĩḡũ gapũ iroḡuedere waadorebiriyupũ. ⁸ Irasirirã Misia nikũ tãrore tariwãḡã, Troas wãĩkũri makãḡue buajañurã. ⁹ Irogue iri ñamirẽ Pablo kãrõḡue irirosũ sugũ Macedonia nikũmũ ïḡũ pũro nĩmakũ ããyupũ. “ḡũare Macedonia marãrẽ iritamugũ aarika!” ãrĩ siiuyupũ. ¹⁰ Pablo kãrõ irirosũ waadeare ḡũare weremakũ pãrã: “Marĩpũ iri nikũ marãrẽ ïḡũya kerere weredoreḡũ iriugũ irikumĩ marĩrẽ”, ãrĩ ḡũña, ḡũayare ãmu, Macedoniague waakõãbũ. ((Yũ Lucas i pũrẽ gojabude ïḡũsã merã waabũ.))

Pablo, Silas merã Filipogue waãdea

¹¹ Irasirirã Troague ããrãnerã doódiru merã Samotracia wãĩkũri nuḡũrõḡue taribuja, gajinũ gapũ Neãpoligue waabũ. ¹² Iri makãrẽ taria, Filipino romano marãya makãḡue ejabũ. Iri makãta Macedonia nikũma makãrĩrẽ doreri makã ããrĩbũ. Iroḡuere yoaweyaripoe ããrĩbũ. ¹³ Judío masaka siñajãrĩnũ ããrĩmakũ, ïḡũsã Marĩpure sãrẽrã nerẽnarõrẽ ãmarã waarã, iri makã tũro, dia wekague waabũ. Irogue eja, iro nerẽanerã nomerẽ Jesũya kerere were doanĩbũ. ¹⁴ Iroḡuere sugo Tiatira wãĩkũri makãmo, Lidia wãĩkũḡo õãrĩ surĩ diari surĩre duarimasõ ããrĩmõ. Marĩpure buremugõ ããrĩmõ. Irasirigũ Marĩpũ igore Pablo wererire õãrõ pãmasĩrĩ merã pé buremunmakũ irimi. ¹⁵ Irasirigũ Pablo igore, igoya wii marã ããrĩpererãrẽ deko merã wãiyemi. ïḡũ wãiyeadero pũrũ, ãsũ ãrĩmo: —Mũsã yũre: “Diyeta Jesũre buremugõ ããrĩmo”, ãrĩ ḡũñarã, yaa wiigũ dujaka! ãrĩmo ḡũare.

Igo irasũ ārĩmakũ pérã, igoya wiigüe dujabũ.

¹⁶ Sunũ iro marã Marĩpure sērērã nerēnarōgue dupaturi waarã, wãtĩ ñajãsũdeore bokajabũ. Igo gajirãrē moãboego ãārĩmó. Irasirigo wãtĩ masĩrĩ sĩrĩ merã masakare: “Ãsũ waarokoa musãrē”, ārĩboka, wáro niyeru wajatabosamo igo oparãrē. ¹⁷ Igo gua noó waaró gua merã waagó, ãsũ ārĩ gaguinĩmo:

—Īgũsã Marĩpu ãārĩpererãrē doregure moãboerimasã ãārĩma. Marĩpu marĩrē tauri kerere werema musãrē, ārĩ gaguinĩmo.

¹⁸ Wárinurĩ guare garibomakũ, Pablo gãmenugã, wãtĩ igoguere ãārĩgũrē ãsũ ārĩmi:

—Jesucristo wãĩ merã, Īgũ turari merã murē: “Igore iropata wirika!” ārĩmi.

Īgũ irasũ ārĩmakũta, wãtĩ igore wiriakõãmi.

¹⁹ Wãtĩ igore wiriadero purũ, masakare: “Ãsũ waarokoa”, ārĩ were-masĩbiri, igo oparãrē niyeru wajatanemobosabirimo pama. Irasirirã, igo oparã gapũ Pablo, Silare ñeã, iri makã marã oparã purogue ãĩãma. ²⁰ Purũ weresãrĩrē beyerimasã purogue Īgũsãrē ãija, ãsũ ārĩma:

—Īsã judío masaka ãārĩma. Marĩya makã marãrē gariborã yãma. ²¹ Īgũsã marĩrē buerã, marĩ romano marã iririkurire iridorebema. Irasirirã Īgũsã buerire gããmebea. Īgũsã doreridere irimasĩbea, ārĩma.

²² Īgũsã irasũ ārĩmakũ pérã, masaka wãrã irogue ãārĩrã Pablosã merã guama. Weresãrĩrē beyerimasã gapũ Pablosãya surire túweadore, yuku merã tãrãdorema. ²³ Īgũsãrē buró tãrã odo, peresu irima. Īgũsãrē korebure õãrõ ãaduripídorema. ²⁴ Irasirigũ Īgũsãrē koregũ gapũ iri wii dekoma taribugue Īgũsãrē Īgũsãya guburire taboa majĩrĩma goberigüe suadobo, õãrõ biadobokõãyupũ.

²⁵ Purũ ñami deko ãārĩmakũ, Pablosã Marĩpure sērē, bayapeoñurã. Īgũsã irasũ bayamakũ, gajirã peresugue ãārĩrã péñurã. ²⁶ Īgũsã bayaripoe gũñaña marĩrõ nikũ buró ñomeyuro. Irasiriro iri wiide buró gãmeña, suro merã ãārĩpereri iri wiima makãpurori tũpãpereakõãyuro. Peresugue ãārĩrãrē Īgũsã kõmedari merã suadeadaride kurakõãyuro. ²⁷ Irasũ waamakũ, Īgũsãrē koregũ yobe, iri wiima makãpurori toyomakũ ĩãgũ: “Peresu ããrãnerã duriwiriapereakõãñuma”, ārĩ gũñayupũ. Irasirigũ Īgũya sareri majĩrē ãĩ, Īgũ basi sareboadũagu iriadiyupũ. ²⁸ Īgũ irasirimakũ ĩãgũ, Pablo ĩgũrē gaguinĩyupũ:

—Mu basi ñerõ neõ iribirikõãka! ãārĩperekõãa gua, ārĩyupũ.

²⁹ Īgũ irasũ ārĩmakũ pégu, sĩãgodore, Pablosã puró ãmawãgã, Īgũsãya guburi puró naradari merã ejamejãyupũ. ³⁰ Purũ Īgũsãrē ãĩwĩu, ãsũ ārĩ sērēñayupũ:

—¿Nasirigukuri, yũ Marĩpu yure taumakũ gããmegũ? ³¹ Pablosã yũjuñurã:

—Marĩ Opũ Jesucristore buremuka! Mũya wii marãde ĩgũrē buremuburo. Musã ĩgũrē buremumakũ ĩãgũ, Marĩpu musãrē taugakumi, ārĩñurã.

³² Irasũ ārĩ odo, Īgũya wii marãdere Jesũya kerere wereñurã. ³³ Ñami deko purũ Īgũsãrē koreadi Īgũsãya kãmirē koeyupũ. Īgũ koe odoadero purũ, Pablosã ĩgũrē, ĩgũya wii marãdere deko merã wãiyenurã. ³⁴ Īgũsãrē wãiyeadero purũ, Pablosãrē ĩgũya wiigüe ãia, baari ejoyupũ. Īgũ, ĩgũya wii marã merã Marĩpure buremusĩã, buró usyãñurã.

³⁵ Boyoripoe oparā surarare iriñurā, peresu wii koregure Pablosārē wiudorerā. ³⁶ Iri wii koregu irire pégu, Pablosārē ārīyupu:

—Oparā musārē wiridoreañurā. Irasirirā güiro marĩo usuyari merā wirika! ārīyupu.

³⁷ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pablo gapu ārīyupu surarare:

—Oparā gwa ñerō irideare bokabirikererā, masaka wárā ĩūrō guare tārādoreama. Īgūsā, gwa romano marā āārīkeremakū, tārādoreama. Puru peresu iriama. ¿Dapague guare masaka ĩābero wiuduari? Āārībea. Īgūsā basita wiurā aariburo guare, ārīyupu Pablo.

³⁸ Īgū irasū ārīmakū pérā, surara Pablo ārādeare oparārē wererā waañurā. Pablo, Silas romano marā āārīma, ārīĩ kerere pérā, oparā güigorañurā. ³⁹ Irasirirā Pablosā puro ejarā, āsū ārīñurā:

—Kātika, gwa musārē peresu iriadeare! Irasū ārīodo, Īgūsārē peresugue āārānerārē wiu: “Guaya makārē wirika!” ārīñurā. ⁴⁰ Irasirirā Pablosā peresugue āārānerā wiria, Lidia ya wiigue waañurā. Irogue eja, Jesúre buremurā nerēanerārē bokajarā, òārō güñaturanemomakū iriñurā. Puru waakōñurā.

17

Tesalónica marā Pablo, Silas merā guadea

¹ Pablo, Silas merā waarā, Anfípore, Apoloniare taria, Tesalónicague ejañurā. Iri makāguere judío masaka nerēĩ wii āārīyuro. ² Irogue eja, Pablo iri wiigue waayupu Īgū gaji makārīrē irinaderosūta. Ħre semana judío masaka siñajārīñurī āārīmakū, iro marārē Marīpuyare werenayupu.

³ Āsū ārī bueyupu:

—Marīpu iriudi, Cristo āārīmi. Marī ñerō iridea waja ñerō taridi āārīmí. Īgū boadero puru, Marīpu gapu Īgūrē masūdi āārīmí marī òārō āārīburire. Ĩĩ Jesús yu āsū ārī weregu, Īgūta Cristo āārīmi marīrē taugu. Āsūta ārī werea, Marīpuya kerere Īgūsā gojadea pūguere, ārī wereyupu.

⁴ Īgū irasū ārīmakū pérā, surāyeri judío masaka Īgū wererire: “Diyeta āārā”, ārī buremuñurā. Irasirirā Pablosā merā waañurā. Gajirā wárā griego masaka Marīpure buremurīmasā, oparā nomede, Pablo wererire pérā, buremuñurā. Irasirirā Īgūsāde Īgūsā merā waañurā. ⁵ Gajirā judío masaka irasirimakū ĩārā, Pablosārē ĩāturi, wárā ñerā moāmerārē siu needō: “Pablo Īgū merāmarā merā ñerō irigu yámi”, ārī gaguinírā waaka i makā marārē, ārī iriñurā. Irasū ārī gaguinírā, āārīpererā iri makā marārē Pablosā merā guamakū iriñurā. Irasirirā Jesúre buremugū Jasón wāĩkuguya wiima makāpurore turaro merā tūākoro, ñajāa, Pablosārē āmadiñurā masakaguere wiuduārā. ⁶ Īgūsārē bokabirisīā, Jasōrē, gajirā Jesúre buremurādere ñeā tūāwāgā, iri makā marā oparā purogue āia, irogue eja, gaguiníñurā:

—Pablosā āārīpererogue masakare gariborā iriama. Dapagorare marīya makārē ejasiana. ⁷ Ĩĩ Jasón Īgūsārē Īgūya wiigue ñajādoreami. Ĩīsā āārīpereri marī romano marā opu dorerire tarinugāma. “Gajigu musā Opu, Jesús wāĩkugu āārīmi”, ārī buema masakare, ārī gaguiníñurā oparārē.

⁸ Īgūsā irasū ārī gaguinímakū pérā, āārīpererā iri makā marā, Īgūsā oparāde Pablosā merā guañurā. “¿Naásū waáari?” ārī gaguinísirikōñurā.

⁹ Irasirirā oparā Jasōrē, Īgū merāmarādere peresu waadoremerā: “Dupaturu Pablosārē iritamubirikōāka!” āri, niyeru wajaridore, wiukōāñurā.

Pablo, Silas merā Bereague ejadea

¹⁰ Puru iri ñamita Jesúre buremurā Pablosārē Bereague iriukōāñurā. Irogue eja, judío masaka nerērī wiigüe waañurā. ¹¹ Judío masaka Berea marā gapu Tesalónica marā nemorō Jesúya kerere oārō péduañurā. Irasirirā irire: “¿Diayeta āārīrī?” āri masīduarā, umariku Marīpuya werenīrī gojadea pūmarē bueníkōāñurā. ¹² Irasirirā wārā Jesúre buremuñurā. Gajirā griego masakade, iri makā marā oparā nomede buremuñurā. ¹³ Pablo, Berea marārē Marīpuyare wereri kerere pérā, Tesalónica marā judío masaka ejañurā. Irore eja, Berea marārē kere āri, Pablosā merā guamakū iriñurā. ¹⁴ Īgūsā irasirimakū ĩārā, Jesúre buremurā Pablore mumurō merā dia wādiya turogue iriñurā. Īgū merāmarā gapu Silas, Timoteo merā Bereague dujañurā. ¹⁵ Pablore āiwāgānerā Atenas wāikuri makāgue eja, Īgūrē irogue pí, Bereague gāme dujáakōāñurā doja. Irogue dujajarā, Pablo Īgū: “Murīgora Silas, Timoteode oōgue aariburo”, āri kere iriuadeare wereñurā Īgūsārē.

Pablo Atenague āārīdea

¹⁶ Pablo Atenague Silas, Timoteore yūgu, iri makā marā keori weadeare wāri opamakū ĩāgū, buro bujawereyupu. ¹⁷ Irasirigū judío masaka nerērī wiigüe Īgūsā merā werenīgū waayupu. Iroguere gajirā judío masaka āārīmerā Marīpuye buremurā āārīñurā. Īgūsā merādere wereniyupu. Umariku iri makā marā Īgū bokajarā merā wereniyupu. ¹⁸ Gajirā umade Epicúreos wāikuri bumarāyare buerimasā, gajirā Estoicos wāikuri bumarāyare buerimasā Pablo merā wereniñurā. Īgū weremakū pérā, āsū āri gāme sērēñañurā:

—¿Naásū āri wereduagu yāri, ĩi iropa werenīgū? āriñurā.

Pablo Jesúyare, Īgū masā murīadeare weremakū pérā, gajirā āsū āriñurā:

—Gajiro marā Īgūsā buremurāyare weregu irikumi, āriñurā. ¹⁹ Irasirirā Īgūsā nerērō Areópago wāikurogue Pablore āiñurā. Irogue āija, Īgūrē āriñurā:

—Gua maama bueri mu wererire masīduakoa. ²⁰ Mu bueri gajirosū āārā. Irasirirā gu: “¿Naásū āriñuaro yāri iri?” āri masīduakoa, āriñurā Pablore.

²¹ Āārīpererā Atenas marā, gajiro marā iri makā ejanerāde maama bueri ditare wereniduañurā.

²² Irasirigū Pablo Areópagogue Īgūrē āijadero puru, wāgānugā, āsū āri wereyupu Īgūsārē:

—Keori weadeare musā āārīpererā oārō buremua. Irire masīa yu. ²³ I makā musāya makārē naagorenagū, musā buremurōrē ĩābu. Sugū musā buremugūrē sīdea soepeorogue gojatúdeadere ĩābu. “Umugasigüe marā Opū marī masīña marīgūrē buremurō āārā”, āri gojatúdeare ĩābu. Musā Īgūrē masībirikeremakū, Īgūrēta werea yu musārē, āriyupu Pablo. Irasū āri odo, ārinemoyupu doja:

²⁴ —Marīpu i umarē āārīpereri iridi āārīmī. Umugasī, i nikū Opū āārīmī. Masaka iridea wiirire āārībemi. ²⁵ Marī iritamurīrē gāānebemi. Īgū gapu marīrē iritamumi. Marī āārīrikurire, āārīpereri gajinodere sīmi. Okari opamakū yāmi. Yujūāimakū yāmi marīrē.

²⁶ 'Marĩpu sugu ũmũũ merãta ããrĩpereri buri marã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ, ĩgũsãrẽ i nikũ ããrĩpererogue ããrĩburo, ãrĩgũ. “Ōõpa yoaripoe okarãkuma ĩgũsã ããrĩrõguere”, ãrĩ pĩdi ããrĩmĩ. ²⁷ Marĩpu: “Yũre ãmarã bokaburo”, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ. ĩgũrẽ marĩ bokaburo, ãrĩgũ, yoarogue ããrĩbemi. Marĩ merãta ããrĩmĩ. ²⁸ Marĩpu marĩrẽ ããrĩmakũ yãmi. ĩgũ marĩmakũ marĩbukuyo. Marĩ okari, marĩ irimasĩrĩ, marĩ ããrĩrikurire sigũ ããrĩmĩ. Musã bayarire gojarimasãde ãsũ ãrĩ gojanerã ããrĩmã: “Marĩde ũmũgasigwe marã Opũ pũrã ããrã”, ãrĩ gojanerã ããrĩmã. ²⁹ Irasirirã marĩ ĩgũ pũrã ããrĩrã, keori masaka weadeare ĩgũsã gũñarõ merã irideare: “Marĩpu irirosũ ããrĩmĩ”, ãrĩ gũñabirikõãrã! Marĩpu, masaka oro, plata, ũtãyeri merã keori weadea irirosũ ããrĩbemi. ³⁰ Marĩpu iripogue marã ĩgũrẽ masĩmerã ĩgũrẽ buremubirimakũ irasũ ããrĩmĩ. Irasirigũ, dapaguere pama marĩrẽ ããrĩpererã i nikũgue ããrĩrãrẽ: “Musã ñerõ irideare bujawereka! Musã gũñarĩrẽ gorawayuka!” ãrĩmĩ. ³¹ Pũru Marĩpu ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnũ ejamakũ, ĩgũ beyedi Jesũs merã ããrĩpererã i nikũgue ããrĩrãrẽ diayeta irigũkumi õãrãrẽ beye, ñerã gapũre bẽobu. Jesũs boadero pũru, Marĩpu ĩgũrẽ masũgũ, ĩgũ beyedi ããrĩrĩrẽ ĩmudi ããrĩmĩ ããrĩpererãrẽ, ãrĩ wereyupũ Pablo Atenas marãrẽ.

³² ĩgũ Jesũs boadigue masãdeare weremakũ pãrã, gajirã ĩgũrẽ ubu burikõãñurã. Gajirã gapũ:

—Dupaturi ire mũ weremakũ pãduakoa doja, ãrĩñurã.

³³ Pablo ĩgũsãrẽ piri waakõãyupũ. ³⁴ Gajirã, ĩgũ wererire pãnemoduarã ĩgũ merã waañurã. Irasirirã Jesũre buremunũgãñurã. ĩgũsã merã sugu Dionisio wãĩkũgu Areõpagogue oparã merã nerẽrĩmasũ ããrĩyupũ. Gajigo Dãmaris wãĩkũgode gajirã merã Jesũre buremunũgãyupũ.

18

Pablo Corintogue ejadea

¹ Pũru Pablo Atenague ããrãdi waa, Corinto wãĩkũri makãgue ejayupũ. ² Irogue judĩo masakũ Aquila wãĩkũgũre Ponto nikũmũrẽ bokajayupũ. Aquila, ĩgũ marãpo Priscila merã Italia nikũgue ããrĩnerã ããrãdima. ĩgũsã irogue ããrĩripoe romano marã opũ Claudio wãĩkũgu ããrĩpererã judĩo masakare Romarẽ wiridoremakũ, Aquila ĩgũ marãpo merã Corintogue ejanerã ããrĩmã. ĩgũsã irogue ããrĩmakũ, Pablo ĩgũsãrẽ ããrĩmĩ waa. ³ ĩgũde ĩgũsã moãrĩkurĩnorẽta moãgũ ããrĩyupũ. Irasirigũ dujakõãyupũ ĩgũsã merã moãbu. ĩgũsã surĩ gasiri merã wiiri irirã ããrĩñurã. ⁴ Pablo, judĩo masaka siñajãrĩnũrikũ ĩgũsã nerẽrĩ wiigue waa, judĩo masakare, judĩo masaka ããrĩmerãdere Jesũya kerere werenayupũ, ĩgũsã iri kerere: “Diayeta ããrã”, ãrĩ gũñaburo, ãrĩgũ.

⁵ Timoteo, Silas merã Macedoniague ããrãnerã Pablo pũrogue ĩgũsã ejadero pũru, Pablo surĩ gasiri merã wiiri moãrĩrẽ piri, ũmũrikũ judĩo masakare Jesũya kerere diaye ãrĩrĩ merã bueyupũ:

—Jesũs ããrĩmĩ marĩ yoaripoe yũdi. ĩgũta Marĩpu iriudi, Cristo ããrĩmĩ, ãrĩyupũ.

⁶ ĩgũ irasũ ãrĩ buekeremakũ, judĩo masaka gapũ ĩgũrẽ pãduabirĩñurã. Irasirigũ ĩgũsã ñerõ werenĩrĩ merã ĩgũrẽ werewũamakũ pãgu, Pablo ĩgũsãrẽ: “Buenemobirĩkoa”, ãrĩ ĩmũgũ ĩgũya surĩre iroma nikũ tuadeare pãsiri, ãsũ ãrĩyupũ:

—Marĩpũ dorederosũta musārē bueabũ. Musā gapũ yure péduabea. Irasirirā musā péduabiri waja perebiri peamegue waarākoa. Irasirigũ yũ musārē bueadeare pirigukoa. Dapagorare judío masaka āārĩmerārē buegũ waagũra, āriyupũ.

⁷ Irasũ ārĩ, iri wiigũe āārādi wiria, Ticio Justo wāikũya wiigũe waayupũ. Īgũya wii judío masaka nerērĩ wii taro āārĩyuro. Īgũ Marĩpũre bũremugũ āārĩyupũ. ⁸ Nerērĩ wii opũ Crispo wāikũgũ, āārĩpererā Īgũya wii marāde Jesũre bũremuñurā. Gajirā Corinto marāde wārā Jesũya kerere pérā, Īgũrē bũremunũgāñurā. Irasirirā deko merā wāiyesũñurā, Īgũsā Jesũre bũremurĩrē ĩmurā. ⁹ Su ñami Pablöre kērũgũe irirosũ marĩ Opũ Īgũrē āsũ ārĩ wereyupũ:

—Gũibirikõāka! Neõ piriro marĩrõ yaa kerere buenikõāka i makā marārē! ¹⁰ Yũ, mũ merā āārā. Irasirirā masaka mũrē ñerõ irimasĩbema. I makārē wārā yaarā āārĩma, āriyupũ.

¹¹ Irasirigũ Pablo iro marā merā su bojori gaji bojori deko āārĩyupũ Marĩpũya kerere buegũ.

¹² Iripoere romanomũ Galiõn wāikũgũ Acaya nikũ marā opũ āārĩripoe judío masaka suro merā nerē, Pablöre ñeã, Galiõn pũrogue āija, ¹³ āsũ ārĩñurā:

—Ĩĩ masakare: “Āsũ gapũ irika, Marĩpũre bũremurā!” ārĩ buegũ, i nikũma doreri gapũre bẽodoremĩ, ārĩñurā Galiõrē.

¹⁴ Īgũsā irasũ ārĩmakũ, Pablo Īgũsārē werebu iriripoeta Galiõn gapũ judío masakare āriyupũ:

—Īgũ ñerõ iriadero pũrũ tamerārē yũ péboakuyo musā judío masaka weresārĩrē. ¹⁵ Musā dorerire tarinũgāmakũ, musā basi āmuka! Ire masĩbea yũ. Irasirigũ irire: “Irasũta irika!” ārĩmasĩbirikoa, āriyupũ.

¹⁶ Irasũ ārĩgũta Īgũyarā surarare Pablöre weresārārē bẽowiudoreyupũ. ¹⁷ Irasirimakũ ĩārā, āārĩpererā iri wii āārĩrā Sõstenērē judío masaka nerērĩ wii opũre ñeã, Galiõn ĩũrõ páñurā. Īgũsā pámakũ ĩāgũ, Galiõn gapũ: “Īgũsā gāãmerõ iriburo”, ārĩ ĩākõāyupũ.

Pablo Antioquíague goedujáa, dupaturi buegorenadea

¹⁸ Pablo Corintogue yoaripoe āārĩyupũ dapa. Pũrũ Jesũre bũremurārē: “Waagú yáa”, ārĩ odo, doódiru merā Priscila, Aquila merā Siriama makāgue waakõāñurā. Īgũ doódiru merā waaburi dupiyuro Cencreague āārĩgũ, Marĩpũre: “Āsũ irigũra mũrē bũremugũ”, ārĩderosũta Īgũya poaire wũũapeokõāadoreyupũ. ¹⁹ Pũrũ Īgũsā merā waa, Efeso wāikũrĩ makāgue eja, Priscila, Aquilare pikõā, judío masaka nerērĩ wiigũe waayupũ. Iri wiigũe eja, judío masaka iro nerēanerā merā Marĩpũyare wereyupũ. ²⁰ Īgũ irasũ weremakũ pérā, Īgũrē: “Yoaripoe dujaka gũa merā!” ārādiñurā. Īgũ gapũ: “Dujabea musā merā”, ²¹ ārĩgũta Īgũsārē seretuyupũ:

—Jerusalēgue bosenu ĩāgũ waagú yáa. Marĩpũ gāãmemakũ dupaturi ĩāgũ dujaribukoa musārē, āriyupũ.

Irasũ ārĩ odo, Efesogue āārādi doódiru merā waakõāyupũ. ²² Irasirigũ Cesareare tariwāgā, Jerusalēgue eja, iro marā Jesũre bũremurārē õādozegũ ejayupũ. Pũrũ Antioquíague waayupũ doja. ²³ Irore yoaweyaripoe āārĩ, pũrũ Galaciama makārĩgue Frigiama makārĩrē dupaturi eja, iri makārĩ marārē Jesũre bũremurārē bue, Īgũsārē õārõ usũyari merā āārĩrikũmakũ iriyupũ.

Apolos Efesogue buedea

²⁴ Iripoere judío masaká Apolos wáikugú, Alejandría wáikuri makámu Efesogue ejayupú. Ígü òârò weregú, Marípuya werenírí gojadeare masígü ääríyupú. ²⁵ Gajirá ígürè marí Opú Jesúya kerere weresianerá äärímá. Irasirígú usuyari merá Jesús irideare diaye árírí merá wereyupú. Irasirikeregú, Juan masakare deko merá wáiyedeá ditare masíyupú. ²⁶ Güiro maríró judío masaká nerèrí wiigue äärírárè buenugáyupú. Ígü buerire péanerá Priscila, Aquila ígüsáya wiigue ígürè áia, irogue òârò diaye árírí merá wereñurá ígü Marípuyare masíbirire. ²⁷ Púgú Apolos Acayague waadúamakú, Jesúre búremurá ígürè su pú gojabosañurá. Irasirirá Jesúre búremurárè Acayague äärírárè: “Apolore òârò bokatíríñeáka!” árírí pürè ígü merá iriuñurá. Irasirígú Apolos irogue ejamakú, Marípu ígüsárè maígü, ígü merá òârò iritamuyupú. ²⁸ Irasirígú Apolos äärípererá iürò judío masakare òârò turari merá:

—Marípu iriudi, müsá yoaripoe yúdi, Cristo äärími. Ígüta Jesús äärími, áríyupú. Irasirirá Marípuya werenírí gojadea pürè keoro weremakú pérá, judío masaka: “Diaye ääríbea”, árímasíbiríñurá.

19

Pablo Efesogue buedea

¹ Apolos Corintogue ääríripoe Pablo gapú ütáyuku watopegue taria, Efesogue eja, wárá Jesúre búremurárè bokajayupú. ² Bokaja, ígüsárè sèrèñayupú:

—¿Müsá Jesúre búremurá, Òägü deyomarígürè bokatíríñeáki? áríyupú. Ígürè yujñurá:

—“Òägü deyomarígü äärími”, árímakú, neò pébiribu gua.

³ Pablo ígüsárè sèrèñayupú doja:

—¿Noáya buerire pédero púgú, deko merá wáiyeri müsárè? áríyupú. Ígüsá gapú yujñurá:

—Juáya buerire gua pédero púgú, guare wáiyema, áríñurá.

⁴ Pablo ásü áríyupú doja:

—Juan masakare ígüsá ñerí irideare bujawere, güñaríre gorawayurárè wáiyedi äärímí. Irasü wáiyekeregú: “Yu púgú aaribure búremuka!” árí buedi äärímí. Irasü árígü: “Jesúre Marípu iriudire búremuka müsá!” árígü iridi äärímí, áríyupú Pablo.

⁵ Ígü irasü árímakú pérá, marí Opú Jesús wái merá wáiyesüñurá ígürè búremuríre ímurá. ⁶ Púgú Pablo ígüsáya dipu weka ígüya mojörí merá ñapeomakú, Òägü deyomarígü dijijayupú ígüsárè. Ígü dijijamakú, gají masá ya werenírí merá ígüsá werenímasíbirideare wereníñurá. Marípu ígüsárè weredorerire wereñurá. ⁷ Ígüsá äärípererá pe mojöma pere su gubu peru pèrèbejarâgora ääríñurá.

⁸ Pablo iri makáguere urerá abe äärígú, judío masaka nerèrí wiigue ñajáa, güiro maríró Marípu marí Opú äärírí kerere masakare werenayupú. Irire güñaturari merá weremakú pérá: “I diayeta äärá”, áríñurá.

⁹ Gajirá gapú Marípuyare péduamerá, ígü wererire búremubiríñurá. Irasirirá masaka péurogue marí Opúya bueri: “Ñegoráa”, árí wereñurá. Ígüsá irasü árímakú pégú, Pablo gapú Jesúre búremurárè siiu wiria, Tiranno wáikugúya buerí wiigue waayupú. Iroguee úmúrikú masakare

buenayupũ. ¹⁰ Pe bojorigora bueyupũ ĩgũsārē iri wiiguere. ĩgũ irasũ buemakũ, āārīpererā Asia nikũ marā judío masaka, judío masaka āārīmerāde marī Opũyare péperekōāñurā.

¹¹ Pablo iri makāgue āārīmakũ, Marīpũ ĩgũ turari merā ĩgũrē wári iri ĩmurīrē irimakũ iriyupũ. ¹² Irasirimakũ ĩārā, masaka surí gasiri, Pabloya dũpũ pēreadea gasirire pūrīrikũrā pũro āīānañurā. ĩgũsā āīāmakũ, pūrīrikũrā iri gasirire moaña, tarinañurā. Wātēa ñajāsũnerāde irire moaña, wirisũnañurā.

¹³⁻¹⁴ Iripoere gajirā judío masaka wātēārē béowiugorenarā iriñurā. ĩgũsā Esceva wāikũgũ pūrā su mojōma pere gaji mojō peru pērebejārāgora āārīñurā. Esceva paía opũ āārīyupũ. ĩgũ pūrā Pablo irirosũta marī Opũ Jesús wāĩ merā wātēārē béowiuduwarā, āsũ ārīñurā:

—Jesús, Pablo weredi wāĩ merā dorea musārē. Wirika musā ñajādire! ārī béowiuadiñurā. ¹⁵ ĩgũsā irasũ ārīkeremakũ, wātī masakũguere ñajādi āsũ ārīyupũ:

—Jesúre, Pabllore masīa. Musā gapũre masībea. ¿Niísāno āārīrī musā? ārīyupũ.

¹⁶ ĩgũ irasũ ārīmakũta, wātī ñajāsũdi gapũ pari meébeja, bũro turaro merā ĩgũsā āārīpererārē ñeā, tarinũgāyupũ. ĩgũsārē pá, kāmítũ, ĩgũsāya suríre yeguepeokōāyupũ. Irasirirā surí marīrā, kāmikũrāgue ũmawiriañurā. ¹⁷ ĩgũsā irasũ waadea kerere pérā, āārīpererā Efeso marā, judío masaka, judío masaka āārīmerāde pégũka, bũro gũĩñurā. Irasirirā marī Opũ Jesús wāĩrē ōārō goepeyari merā bũremuñurā pama.

¹⁸ Irasirirā wārā dupiyuro Jesúre bũremunũgānerā gapũ ĩgũsā ñerō irideare masaka péurogue weretarirā ejañurā. ¹⁹ ĩgũsā merā wārā yéa āārīrā āārīñurā. Irasirirā ĩgũsā bayirima gojadea papera turirire irogue āīa, masaka ĩũrō irire soebéokōāñurā. āārīpereri iri wajakũdeare ĩgũsā keoñamakũ, cincuenta mil niyeru koeri wajakũadiyuro. ²⁰ ĩgũsā irasirimakũ ĩādero pũrũ, ũmurikũ wārā masaka Marīpũya kerere pérā, ĩgũ turari merā Jesúre bũremunũgāñurā.

²¹ Irasũ waadero pũrũ, Pablo āsũ ārī gũñayupũ: “Macedonia nikũ waapũrori, iri nikũrē taria, Acaya nikũdere taria, Jerusalēgue waagũra. Iro merāta Romarē ĩāgũ waagũra”, ārī gũñayupũ. ²² Irasirigũ ĩgũ waaburi dupiyuro pérā ĩgũrē iritamurārē Erasto, Timoteore iriyupũ Macedoniague. Pablo gapũ sugũta dujayupũ dapa Asiaguere.

Efeso marā Pablo merā gua, gaguĩnīdea

²³ Pablo Efesogue āārīripoe gajirā iro marā bũro werenírī merā ĩgũrē ĩāturiñurā, masaka wārā Jesúre bũremumakũ ĩārā. ²⁴ Sugũ plata wāikũri kōme merā moārīmasũ Demetrio wāikũgũ Pabllore ĩāturiwāgũyupũ. ĩgũ plata merā iro marā bũremugō Artemisa wāikũgo bũremurī keori wiirigārē weanayupũ. ĩgũ, gajirā moārā merā ĩgũsā weadeare masakare duarā, wáro wajatanañurā. ²⁵ Irasirigũ Demetrio ĩgũ merā moārārē, gajirā ĩgũ irirosũ plata moārārē siiu needō, āsũ ārīyupũ:

—Yũ merāmarā, ōārō péka! Irire masīa musā. Marī weadeare duari merā wáro wajata, ōārō āārīkōāa. ²⁶ Pablo buedeaderē masīa. āsũ ārī buegorenami: “Masaka bũremurā keori weadea, turari oparā irirosũ āārībea. Ũmũgasigue marā Opũ irirosũ neō āārībea, keori weadea āārā”, ārī buemi. Irire pérā, wārā masaka ōō marā, āārīperero Asia

marāde ĩgũ buedeare: “Diayeta āārā”, āri gũñama. ²⁷ I marĩrē bũro goea. Marĩya moārĩ wajamariākōāburo yāa. Marĩ bũremugō Artemisaya wiide ubu āārĩrĩ wii dujakōārokoa. Dapaguetā āārĩperero Asia marā bũremuadima igore. Masaka Pablo wererire bũremurā sōo gapũ merā igore bũremunemobirikuma pama, āriyupũ Demetrio ĩgũsārē.

²⁸ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pērā, bũro guari merā:

—Artemisa, Efeso marā bũremugō turago āārĩmo, āri gaguinĩpũroriñurā.

²⁹ ĩgũsā gaguinĩmakũ, gajirā wārā Efeso marā: “¿Naasũ waari?” āri pēmasĩbirikererā, ĩgũsāde gaguinĩperekōāñurā. Irasũ gaguinĩrāta Gayore, Aristarcore ñeā, iri makā marā nerērōgue ĩgũsārē tuāwāgāñurā. Gayo, Aristarco Macedonia marā, Pablora wapikũwāgānerā āārĩñurā. ³⁰ ĩgũsārē ñeāmakũ ĩāgũ, Pablo gapũ masaka wārā watopegue ĩgũsārē weregu waaduadiyupũ. Jesũre bũremurā gapũ waadobiriniñurā. ³¹ Gajirā iri nikũ marā oparāde, Pablo merāmarā ĩgũrē: “Gua murē dorea: ‘ĩgũsā nerērōgue waabirikōāka!’ ” āri kere iriñurā.

³² Iroque nerēanerā bũro gaguinĩrā iriñurā dapa. “¿Nasirirā marĩ òōgue nerērĩ?” ārĩmasĩmerā ĩgũsā gāāmerō gaguinĩmirēkōāñurā. ³³ Irasirirā judío masaka ĩgũsāyagure Alejandro wāikugure gaguinĩrā ĩūrōgue túmeénúñurā ĩgũsārē weredorerā. Irasirigũ ĩgũ gapũ ĩgũya mojō merā irikeo: “Iropata gaguinĩka, toeaka!” ārĩduadiyupũ. “Gua judío masaka ñerō iribea”, āri wereduadiyupũ. ³⁴ ĩgũ judío masakũ āārĩrĩrē ĩāmasĩrā, āārĩpererā suro merā pe hora gaguinĩñurā:

—Artemisa, Efeso marā bũremugō turago āārĩmo, āri gaguinĩñurā.

³⁵ ĩgũsā bũro gaguinĩmakũ ĩāgũ, sugũ iri makā marā oparārē iritamugũ masakare toedore, āsũ āriyupũ:

—Musā, Efeso marā òārō péka! Artemisa, marĩ bũremugō turago āārĩmo. Iгоре bũremurĩ wiire, igo keori umugasigue dijarideadere korerā āārā marĩ. Irire āārĩperero marā òārō masĩma. ³⁶ “I diaye āārĩbea”, ārĩmasĩbema. Irasirirā iropata gaguinĩka, toeaka! Gaguinĩnemobirikōāka pama! Diaye gũñaka musāde! Noó gāāmerō pēmasĩrĩ marĩrō gajinorē iribirikōāka! ³⁷ ĩisā musā ñeānerā marĩ bũremurĩ wiirimarē neó yajabirama. Marĩ bũremugōrē ñerō neó āri werenĩbirama. ĩgũsā ñerō iribirikeremakũ, ĩgũsārē ñeā, òōgue āriyayo. ³⁸ Demetrio, ĩgũ merā moārā ĩgũsārē weresāduarā, weresārĩrē beyerimasā pũroque waaburo. Iroque i nikũ marā oparā ĩūrōgue ĩgũsārē weresādeare āmumasĩma. ³⁹ Oparā i makā marārē siiu neeōmakũ ĩārā, gajino sērēduarā, werenĩrā aarika! ⁴⁰ Dapagā musā guari merā gaguinĩadea kerere marĩ oparā pērā: “Marĩrē tarinũgāduarā yāma”, āri weresābukuma. Irasirirā marĩ bũro gaguinĩadea waja marĩrē weresāmakũ neó yujumasĩbiribukoa, āriyupũ oparārē iritamugũ ĩgũsārē. ⁴¹ Irire were odo: “Iropata āārā. Waaka musāya wiirigue!” āriyupũ.

20

Pablo Macedoniague, Greciague ejadea

¹ ĩgũsā irasũ āri gaguinĩmirēdero pũrũ, Pablo gapũ Jesũre bũremurārē siiu neō, ĩgũsārē òārō āārĩrikudoregũ, wereyupũ. Were odo, mojō ñeā, ĩgũsārē seretu, Macedoniague waakōāyupũ. ² Iroque eja, iroma makārĩ marārē Jesũre bũremurārē ĩgũ werenĩrĩ merā òārō gũñaturamakũ iriyupũ.

Puru Greciague waayuru. ³ Irore urerā abegora āārīyuru. Puru Siria nikūgue doódiru merā taribujabu iriripoe judío masaka: “Murē ñerō iriduarā iriama”, ārīrī kerere péyuru. Irasirigu: “Maa merā Macedoniague taridūgura doja”, ārī gūñayuru. ⁴⁻⁵ Gna, ĩgū merā waaburi dupiyuro gajirā ĩgū merāmarā Troas wāikuri makāgue waa, gware yūñurā. ĩsākū āārīmá: Sópater wāikugu Bereamu, Pirro wāikugu magū āārīmí. Gajirā Tesalónica marā pērā Aristarco, Segundo wāikurā āārīmá. Gajigu Derbem Gayo wāikugu, gajigu Timoteo, gajirā Asia marā Tíquico, Trófimo āārīmá. ⁶ ĩgūsā yuripoe gna gapu pā wemasārī morēña marīrī baari bosenu puru, Filipogue āārānerā doódiru merā su mojōma narī taribuja, Troague ejabu. Iroque ĩgūsārē bokaja, ĩgūsā merā su semana dujabu.

Troague Pablo naadea

⁷ Siñajārīnu āārīmakū, gajirā Jesúre buremurā merā pārē dukawa baamurā nerēbu. Pablo gajinu gapu waabu āārīsīā, yoaripoe buemi ĩgūsārē. Ńami deko āārīmakū bue odobirimi dapa. ⁸⁻⁹ Gna nerērī taribu, ure kaya wekama taribu, sīāgori wári opari taribu āārībú. Pablöre iro āārīrā péripoe sugu maamu Eutico wāikugu ventanague doami. Pablo ĩgūsārē yoaripoe buemakū, ĩgūrē waja ejayuro. Irasirigu kārītari, yebague yuridijakōāmi. ĩgū yuridijamakū ĩārā, ĩgū puro waa, kōmoadiguere āiwāgū doboma. ¹⁰ ĩgūsā irasū irimakū ĩāgū, Pablo dijari, maamurē pábua āiwāgūnú, ĩgūsārē weremi:

—Gukabirikōāka! Okami dapa, ārīmi.

¹¹ ĩgū irasū ārīmakū, maamu kōmoadigue āārīkeregu, masākōāmi. ĩgū masāmakū ĩāgū, Pablo dupaturi marīa, pārē dukawa, ĩgūsā merā baami. ĩgū irasiriadero puru, yoaripoe buenemomi doja. Boyoburo dupiyurogā ĩgūsārē bue odo, wiriakōāmi. ¹² ĩgū wiriadero puru, iroque nerēanerā Eutico kōmoadigue masādire usuyari merā ĩgūya wiigue āiāma.

Pablosā Troas āārānerā Miletogue waadea

¹³ Pablo gware ārīderosūta doódiru merā ĩgū dupiyuro Asogue waabu. ĩgū gapu ĩgū waadwaderosūta maague waami. ¹⁴ Asogue gware bokaja, gna merā doódirugue ñajāa, Mitilenegue waami. ¹⁵⁻¹⁶ Gajinu iro merā waarā, Quío wāikuri nugūrō bokatūrōgue ejabu. Gajinu waarā, Samogue ejabu doja. Iro merā waa, Trogilio wāikurogue kārību. Pablo, Pentecostés bosenu dupiyuro Jerusalēguere ejadwagu, gware: “Asiare yoaripoe āārīduabirikoa yu”, ārīmi. “Irasirirā Efesore diayeta taria, Miletogue waapurumurā!” ārīmi. Irasirirā gajinu gapu waa, Miletogue ejabu.

Pablo Efeso marā Jesúre buremurā oparārē werede

¹⁷ Pablo Miletogue āārīgú, Efeso marā Jesúre buremurā oparārē kere iriumi ĩgū puro aaridoregu. ¹⁸ ĩgūsā ĩgū puro ejamakū, ĩgūsārē ārīmi:

—Asiague ejagu, musā merā neōgora yu irideare oārō masīa musā.

¹⁹ Musā merā āārīgú, marī Opuyare iribu. Irasirigu musārē neō tarinugābiribu. Masaka Jesúre buremubirimakū ĩāgū, orebu. Judío masaka yure wējēduakeremakū, musārē buebu. ²⁰ Musā nerēōgue, musāya wiiriguedere āārīpereri musā oārō āārīrikuburire buebu. ²¹ Judío masakare, judío masaka āārīmerādere irireta buebu. “Oārō péka! Musā ñerō iririre piri, Marīpuya gapure oārō irinugāka! Marī Opu Jesúre buremuka!” ārī buebu. ²² Irasirigu dapagorare Ōāgū deyomarīgū

dorederosūta Jerusalēgue waagú yáa. Irogue yure ásū waarokoa, ārīmasībirikoa dapa. ²³ Y_H ejadea makārīk_H Ōāgū deyomarīgū ásū ārīmi yure: “M_H irogue waamakū, masaka mūrē peresu iri, űerō tarimakū irirākuma”, ārīmi. Iri ditare masīa. ²⁴ Irire masikeregu, gūibeā. Yaa okaridere maībea. Marīp_H masaka āārīpererārē maīrī merā īāmi, ārīrī kerere marī Op_H Jesús weredoremi yure. I ditare īgū yure moārī pīdeare iripeodūāa.

²⁵ Y_H m_Hsā merā āārīgū, Marīp_H īgūyarārē doreri kerere weregorenab_H. Dapagorare m_Hsā neō dupaturi yure īānemobirikoa. Irire masīa y_H. ²⁶⁻²⁷ Irasirig_H dapagārē irire werea m_Hsārē. Āārīpereri Marīp_Hyare īgū yure weredoredeare wereb_H m_Hsārē. Irasirirā m_Hsā āārīpererā irire: “Neō pébea y_H”, ārīmasībirikoa. Perebiri peamegue waamakū, īgūsā péduabirideā waja āārīrokoa. Yaa waja āārībirikoa. ²⁸ Irasirirā Marīp_Hyare ōārō péduripīka! M_Hsā Jesúre b_Hremurārē, Ōāgū deyomarīgū m_Hsārē koredorerādere: “Ōārō péka m_Hsāde!” ārī wereka! Īgū magū boagu dí béodea merā Marīp_H īgūsārē īgūyarā āārīmakū iridi āārīmī. Irasirirā īgūsārē ōārō koreka, oveja korerā īgūsāyarā ovejare ōārō korederosūta! ²⁹ Y_H waadero p_Hr_H, gajirā ārīkatorimasā, makānū_H marā diayéa ovejare wējēduarā irirosū m_Hsā p_Hro ejarākuma. Īgūsā bueri merā m_Hsārē dukawarimakū iriduarākuma. ³⁰ P_Hr_Hguere gajirā m_Hsā merāmarāta m_Hsārē Jesúre b_Hremurārē ārīkatorākuma īgūsā buerire pédorerā. ³¹ Irasirirā ōārō pémasīka! Ūre bojorigora űmūrī, űamīrī oreri merā m_Hsā āārīpererārē wereb_H. Irasirirā y_H weredeare gūñanīkōāka!

³² Dapagorare Marīp_Hure sērēbosagura m_Hsārē koreburo, ārīgū. Īgū m_Hsārē maīrī merā īārī kerere buerā, ōārō āārīrikurākoā. Ūmūrīk_H īgū turari merā m_Hsārē īgūrē b_Hremunemomakū yāmi. M_Hsārē īgūyarārē āārīpererārē ōārīrē sīgukumi īgū iripoegue ārīderosūta. ³³ Y_H m_Hsā merā āārīgū, m_Hsāya niyerure, m_Hsāya surīdere: “Yure sīka!” neō ārībirib_H. ³⁴ Y_H basi moādeā waja merā, y_H gāāmerīrē, y_H merāmarā gāāmerīdere bokab_H. Irire ōārō masīa m_Hsā. ³⁵ Marī moā wajatadeā merā gajino opamerārē iritamurō gāāmea. Ire m_Hsārē iri īmub_H: “Āsū iririkuka m_Hsāde!” ārīgū. Marī Op_H Jesús ārīdeare gūñaka! Āsū ārīyup_H: “Sug_H gajino sīgū gap_H īgū sīrīrē űeāgū nemorō űsuyami”, ārī weremi Pablo Efeso marā Jesúre b_Hremurārē.

³⁶ Irasū ārī odo, Pablo īgūsā merā űaduk_Hpuri merā ejamejā, Marīp_Hure sērēmi. ³⁷⁻³⁸ Sērē odo: “M_Hsā dupaturi neō īānemobirikoa yure”, īgū ārīdeare gūñarā, b_Hro b_Hjawereri merā dujama. Irasirirā āārīpererā īgūrē páb_H, orema. P_Hr_H īgūrē perague t_Hyabuajama g_Huā doódiru merā waamakū īātuyarā.

21

Pablo dupaturi Jerusalēgue waadea

¹ G_Huā Efeso marārē Jesúre b_Hremurārē seretu odo, doódiru merā Cos wāīk_Huri n_Hgūrōgue diaye waakōāb_H. Gajin_H Rodas wāīk_Huri n_Hgūrōrē taria, Pátara wāīk_Huri makāgue ejab_H. ² Irogue eja, doódiru Feniciague waaburidirure bokaja, iriru merā waab_H doja. ³ Waa, Chipre wāīk_Huri n_Hgūrōrē tariarā, iri n_Hgūrō kúgar_H dujamakū īāb_H. Irore taria, Siria nīkūrē eja, Tiro wāīk_Huri makāma perague ejab_H. Irogue doódirure moārā iriruma doebirire pīma. ⁴ Irogue eja, Jesúre b_Hremurārē bokaja, su

mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarinurī ĩgūsā merā āārībú. ĩgūsā Ōāgū deyomarīgū masīrī sīsūnerā āārīsīā, Pablōre: “Jerusalēgue waabirikōāka mūrē wējērī!” ārī werema. ⁵ ĩgūsā irasū ārīkeremakū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarinurī puru, waakōābu. Gwa waamakū, āārīpererā Jesúre b̄remurā, ĩgūsā marāposā nome, ĩgūsā pūrā iri makā turogue guare ĩātuyarā ejama. Irasirirā gwa āārīpererā ĩgūsā merā perague buāa, ĩroma ĩmparogue ĩadakupuri merā ejamejāja, Marīpure sērēbu. ⁶ Puru ĩgūsārē pábua seretu odo, doódiru merā waakōābu. ĩgūsā gapu ĩgūsāya wiirigue majākōāma.

⁷ Irasirirā gwa Tirore āārānerā waa, Tolemaida wāikuri makāgue ejabu. Irogue eja, Jesúre b̄remurārē ōādore, sunu ĩgūsā merā āārībú. ⁸ Gajinu gapu Pablo gwa merā maague waami, Cesarea wāikuri makāgue waagú. Irogue eja, Felipe wāikugu Jesúya kerere weregorenaguya wiigue waa, ĩgū merā āārībú. Felipe Jesúre b̄remurā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā baari guenererā watope āārīdi āārīmí. ⁹ Felipe pūrā wapikurā nóome, marāpu marīrā nome āārīmá. ĩgūsā Marīpu weredorederosūta ĩgūya kerere wereturiarā nome āārīmá. ¹⁰ Gwa irore yoaweyaripoe āārādero puru, Agabo wāikugu Marīpuya kerere weredupiyugu Judeague āārādi guare ĩāgū ejami. ¹¹ ĩgū gwa puro eja, Pabloya yujwēñarīdare āi, ĩgū basi ĩgūya guburire, ĩgūya mojōrērē suami. Sua odo, guare ārīmi:

—Āsū ārīmi Ōāgū deyomarīgū yure: “Idare opagu Jerusalēgue ejamakū, mu basi ida merā suaderosūta judío masaka suarākuma ĩgūrē. Sua odo, judío masaka āārīmerārē ĩgūrē wiarākuma”, ārīmi yure, ārī weremi Agabo guare.

¹² ĩgū irasū ārīmakū pérā, gwa Cesarea marā merā Pablōre: “Jerusalēguere waabirikōāka!” ārī werebu. ¹³ Pablo gapu guare ārīmi:

—¿Nasirimurā iropa ore, yure b̄ro b̄joweremakū yári? Jerusalēgue ĩgūsā yure sua, peresu irimakū ōārokoa. Marī Opu Jesúya kerere weredeadea waja yu boamakū ōārokoa. Ñerō yure āārīkeremakū waagura, ārīmi.

¹⁴ Irasirirā gwa ĩgūrē: “Waabirikōāka!” ārānerā pirikōābu pama. Āsū ārību:

—Marī Opu ĩgū gāāmerōsūta iriburo, ārīkōābu.

¹⁵ Puru guayare āmu, Jerusalēgue waakōābu. ¹⁶ Irogue waamakū, gajirā Cesarea marā Jesúre b̄remurā gwa merā waama. ĩgūsā merāmu Mnasón wāikugu Chipremu āārīdi, yoaripoe Jesúre b̄remugū āārīmí. Irasirirā Jerusalēgue eja, ĩgūya wiigue ĩgū merā āārībú.

Pablo Santiagore ĩāgū ejadea

¹⁷ Gwa Jerusalēgue ejamakū, iro marā Jesúre b̄remurā usuyari merā bokatīrīma. ¹⁸ Gajinu Pablo gwa merā Santiagore ĩāgū waami. ĩgū puruguerē āārīpererā Jesúre b̄remurā oparā, nerēnerā āārīmá. ¹⁹ Pablo ĩgūsārē ōādore odo, judío masaka āārīmerārē āārīpereri Marīpu ĩgū merā irideare weremi. ²⁰ ĩgū weremakū pérā, Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari sīma. Puru āsū ārīma Pablōre:

—Guayagu, ire ōārō masīa mu. Wārā judío masaka Jesúre b̄remukerērā, āārīpererā: “Moisés doredeadeare iriro gāāmea dapa”, ārīma. ²¹ Gajirā masaka āsū ārī werewhama mūrē: “ĩgū judío masaka āārīmerā āārīrōgue āārīgú, judío masaka irogue āārīrārē Moisés doredeare iridorebemi. ĩgūsā pūrārē ĩgūsāya d̄puma gasirogārē

wiiridorebemi. Marĩ judío masaka iririkurire iridorebemi”, ãrĩ werewuama. ²² Īgūsã mu õðrẽ ejayupu, ãrĩĩ kerere pérã, nerẽ, murẽ turirākuma. Iro tamerãrẽ, ¿nasirigukuri mu? ²³ Āsũ irika! Õðrẽ wapikurã ãma ããrĩma. “Marĩpure buremurã, ãsũ irirãra!” ãrĩnerã ããrĩma. ²⁴ Īgūsã merã Marĩpuya wiigüe waaka! Mude Īgūsã irirosũta irika! Moisés doredeare irirã waamurã yãma. Irasirigu Marĩpu iũrõrẽ Īgūsã iriri wajare wajaribosaka! Mu irasiriadero puru, Īgūsãya poarire wuadorerākuma. Mu irasirimakũ iãrã, ããrĩpererã masaka murẽ werewuadeare: “Ārikatorã iriĩnuma”, ãrĩrākuma. “Īgũde Moisés doredeare õãrõ irigu ããrĩmi”, ãrĩrākuma. ²⁵ Judío masaka ããrĩmerãrẽ Jesũre buremurãrẽ gũa gojadea pũrẽ iriusiabũ. Āsũ ãrĩ gojabũ: “Keori weadea puro baari pídeare, waimurã wãnugũ biu wẽjẽanerãya díkuri díre baabirikõãka! Díre iribirikõãka! Nome merã ñerõ iribirikõãka! Nomede ãma merã ñerõ iribirikõãka!” ãrĩ gojabũ gũa, ãrĩma Pablõre.

Marĩpuya wiigüe judío masaka Pablõre ñeãdea

²⁶ Irasirigu Pablo gajinu gapu wapikurã ãma merã Marĩpu iũrõ Moisés doredeare irigu waayupu. Puru Marĩpuya wiigüe ñajãa, Pablo paire ãrĩyupu: “Su semana duyãa, gũa Moisés doredeare iri odoburo. Gũa odorinu ããrĩmakũ, gũaku waimurã ejorãrẽ ãrĩrãkoa. Marĩpu iũrõ Īgūsãrẽ wẽjẽ soepeoka! ãrĩrã!” ãrĩyupu.

²⁷ Īgūsã Moisés doredeare iri odoburipoe Asia marã judío masaka Pablõre Marĩpuya wiigüe ããrĩgũrẽ iãñurã. Irasirirã gajirãrẽ iri wii ããrĩrãrẽ Īgũ merã guamakũ iri, Pablõre ñeã, ãsũ ãrĩ gaguiniñurã:

²⁸ —Gũayarã Israel bumarã, gũare iritamuka! Īita ããrĩmi, ããrĩpereroguerẽ marĩrẽ ñerõ ãrĩ werenígorenagũ. “Judío masaka ñegorama. Moisés doredea wajamãa. I wiide ñegorãa”, ãrĩ buegorenami masakare. Gajire griego masakare i wiigüe ãiñajãgũ ñerõ irigu yãmi i wiire, ãrĩñurã.

²⁹ Pablo iro dupiyuro Trófimo merã makãgüe ããrĩmakũ iãnerã ããrĩsĩã, Pablo Īgũrẽ Marĩpuya wiigüe ãiñajãgũ irikumi, ãrĩ gũñañurã. Trófimo Efesomu judío masaku ããrĩbi ããrĩyupu. Irasiriro Īgũnorẽ iri wiiguere ñajãmasiña mariyuro.

³⁰ Pablõre weresã gaguinimãkũ pérã, iri makã marã ããrĩpererã burõ guañurã. Irasirirã ãmañajãa, Pablõre ñeã tũãwiria, iri wii makãpurõre mata biakõãñurã. ³¹ Īgūsã Pablõre wẽjẽmurã iriripoe gajirã surara opuquere wererã waañurã. Īgũ purõgüe eja: “Āãrĩpererã Jerusalén marã nerẽ, burõ guarĩ merã gaguinirã iriama”, ãrĩ wereñurã. ³² Īgūsã irasũ ãrĩmakũ pégu, surara opu Īgũyarã surarare, Īgūsãrẽ dorerãdere siiu needõ, Īgūsã merã Pablõre wẽjẽdurã purõgüe ãmawãgãyupu. Īgūsã ejamakũ iãrã, Pablõre pánerã piriñurã. ³³ Surara opu Pablo purõgüe eja, Īgũyarã surarare Īgũrẽ ñeãdore, pe kõmeda merã suadoreyupu. Īgūsã sua odomakũ iãgũ, surara opu masakare sãrẽñayupu:

—¿Niño ããrĩrĩ ñi? ¿Nasiriari, Īgũ masã irasirimakũ? ãrĩ sãrẽñayupu.

³⁴ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, masaka gapu: “Āsũ iriami”, ãrĩ, gajirã gajirosũ, gajirã gajirosũ gaguinimirẽkõãñurã. Īgūsã irasũ gaguinimãkũ, surara opu neõ diaye pébiryupu. Irasirigu Īgũyarã surara ããrĩrĩ wiigüe Pablõre ãiadoreyupu. ³⁵⁻³⁶ Īgūsã irogüe Īgũrẽ ãiãmakũ iãrã, wãrã masaka: “Wẽjẽkõãka Īgũrẽ!” ãrĩ gaguini, tũyañurã. Irasirirã surara Īgūsãya wii

makāpuro mūrīaro ejarā, Pablōre āikōā mūrīāñurā, masaka ĩgūrē wējērī, ārīrā.

Pablo masakare: “Neō ñerō iribeā yu”, ārī weredeā

³⁷ Iri wiigüe eja, ĩgūrē peresu irimurā iriripoe surara opure:

—Yu, mu merā werenidukoā, ārīyuru.

Pablo griego ya merā werenimākū pégu, surara opu gapu ārīyuru:

—¿Mu griego yare masīrī? ³⁸ ¿Sōō āārādi, Egiptomu meta āārīrī mu? ĩgū romano marā oparā merā gāmekēādugū, wārā cuatro mil wējērīmasārē siiu neō, masaka marīōgue āīayuru. ¿ĩgū meta āārīrī mu?

³⁹ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pablo yujuyuru:

—Yu, ĩgū meta āārā. Judío masakū āārā. Tarso, Cilicia nikū āārīrī makā deyoabu. Ubu āārīrī makāmu āārībea. Irasirigu mūrē sērēa. ĩsā masaka merā werenidoreka yure! ārīyuru.

⁴⁰ ĩgū irasū ārīmakū pégu, surara opu: “Jāu, werenika!” ārīyuru. Irasirigu Pablo marīrogue mūrīnugā, ĩgūya mojō merā masakare toeburo, ārīgū, irikeoyuru. ĩgū irasirimākū ĩārā, toekōāñurā. ĩgūsā toemākū, Pablo hebreo ya merā wereyuru ĩgūsārē:

22

¹ —Yaarā, yu irideare musārē weremākū, oārō péka! ārīyuru Pablo.

² ĩgū hebreo ya merā werenimākū pérā, masaka toepereakōāñurā. Irasirigu Pablo ĩgūsārē āsū ārī wereyuru:

³ —Yu judío masakūta āārā. Cilicia nikū Tarso wāikuri makāgue deyoabu. Iro deyoadi āārīkeregū, oō Jerusalén masābu. Gamaliel wāikugu buemi yure. Irasirigu marī ñekūsāmarārē Moisés doreri pīdeare oārō masā. Irasirigu musā irirosūta yude Marīpu doredeare oārō yāa. ⁴ Iripoeguere Jesúre bñremurārē ñerō iriunabu. Surāyerire wējēdorebu. Ūmarē, nomedere ñeā, peresu iriunabu. ⁵ Paia opu, āārīpererā judío masaka oparā yu ārīrīrē: “Irasūta iriunami”, ārī weremasīma musārē. ĩgūsāta yure su pū gojabosama marīyarā Damasco marārē Jesúre bñremurārē ñeādorera. Irasirigu iri pū merā Jesúre bñremurārē ñeāgū waadibu, oō Jerusalēgue ĩgūsārē āīja peresu iribu.

Pablo ĩgū Jesúre bñremunugādeare weredeā

⁶ Goeripoe āārīmakū, yu Damascogue ejabu iriripoe gūñaña marīrō ūmugasi buro kūmijūrō yu purore gosesiribu. ⁷ Irasū waamakū, yebague meēmejā, puru āsū ārī werenimākū pébu. “Saulo, ¿nasirigu yure ñerō yāri mu?” ⁸ ĩgū irasū ārīmakū pégu: “¿Noā āārīrī mu?” ārī sērēñabu. ĩgū gapu: “Yu, Jesús Nazaretmu mu ñerō iriguta āārā”, ārīmi yure. ⁹ Yu merā āārīnerā iri gosesiririre ĩāgukakōāma. Irire ĩākererā, Jesús yure werenimākū pébirima. ¹⁰ Puru: “Yu Opu, ¿nasirigukuri yu?” ārī sērēñabu ĩgūrē. ĩgū yure yujumi: “Wāgānugā, Damascogue waaka! Iroque sugu āārīpereri yu mūrē iridoreburire mūrē weregukumi”, ārīmi. ¹¹ Buro kūmijūrō waadea yaa koyere neō deyomarīmakū irikubu. Irasirirā yu merāmarā yaa mojōgue ñeā, Damascogue āīāma.

¹² Yu iro ejadero puru, Ananías wāikugu, Marīpure bñremugū, Moisés doredeare oārō irigu yure ĩāgū ejami. ĩgū iro marā judío masaka āārīpererā bñremugū āārīmi. ¹³ ĩgū yu puro ejanugāja: “Yaagu Saulo, mu dupaturi koye ĩāgukoā doja”, ārīmi. ĩgū irasū ārīmakūta, dupaturi

ĩābũ doja. Irasirigũ Ananías yũ pũro nĩmakũ òārõ ãābũ. ¹⁴ Yũ ĩāmasĩadero pũrũ, yũre āĩĩmi doja: “Iripoegue Marĩpũ marĩ ñekũsāmarā bũremudi mũrē beyesiadi āārĩĩmĩ, ĩgũ dorerire òārõ iribure, ĩgũ magũrē ñerĩ opabire ĩābure, ĩgũ werenĩĩrē pēbure. ¹⁵ Irasirigũ āārĩpererā masakare mũ ĩādeare, mũ pēdeare weregorenagũkoa. ¹⁶ Dapagorare yoaripoe yũbirikõāka! Wāgānũgā, deko merā wāĩyedoreka, mũ marĩ Opũ Jesũre bũremurĩrē ĩmugũ! Marĩpũre: ‘Jesũre bũremua, irasirigũ yũ ñerõ irideare kātika!’ āĩrĩ sērēka, mũ ñerõ irideare kātiburo, ārĩgũ!” āĩĩmi Ananías yũre.

Pablo judío masaka āārĩmerārē Marĩpũ ĩgũrē buedoredeare weredeā

¹⁷ Pũrũ Damascogue āārādi i makā Jerusalēgue dujajagũ, Marĩpũya wiigũ ĩgũrē sērēgũ waabũ. Irogue kērõ irirosũ waarĩre ĩābũ. ¹⁸ Irogue Jesũs yũre deyoa, weremi: “Jerusalén marā yaare mũ weremakũ pēdũabema. Irasirigũ murĩgora gajirogue waaka!” āĩĩmi. ¹⁹ ĩgũ irasũ āĩĩmakũ pēgũ, ĩgũrē ārĩbũ: “Yũ Opũ, Jerusalén marā yũ irideare òārõ masĩma. Yũ judío masaka nerēĩrĩ wiirigue āārĩrārē mũrē bũremurārē ñeā pá, peresu iribũ. ²⁰ Mũya kerere weredi Estebārē ĩgũsā wējēmakũ, ĩgũrē wējērāya surĩ wekamarē korebosabu. ‘Òārõ irirā, wējēma’, ārĩ gũñabu”, ārĩ werebũ yũ Opũre. ²¹ Yũ irasũ āĩĩmakũ pēgũ, yũ Opũ weremi: “Yoarogue waaka! Judío masaka āārĩmerārē buedoregũ iriugara mũrē”, āĩĩmi, ārĩ wereyupũ Pablo ĩgũsārē.

Surara opũ Pablo merā werenĩdea

²² Pablo: “Yũ Opũ Jesũs judío masaka āārĩmerārē buedoregũ iriugara”, ārĩrĩrē pērā, bũro guari merā gaguinĩñurā:

—Dapagorare ĩĩ āārĩnemobirikõāburo. Dapagorata boaburo, ārĩ gaguinĩñurā.

²³ Irasũ ārĩ gaguinĩrā, ĩgũsāya surĩ wekamarē wējāsiri, nikũwera merā meésiriñurā. ²⁴ Irasirimakũ ĩāgũ, surara opũ ĩgũyarārē Pablöre ĩgũsāya wiigũre āĩñajāadoreyupũ. Pablöre: “¿Nasirirā masaka mũrē guari merā gaguinĩrĩ?” ārĩ masĩdũagũ ĩgũrē tārādoreyupũ. ²⁵ Irasirirā ĩgũrē sua, tārāmurā iriripoe Pablo gapũ ĩgũ pũro nĩgũrē surarare doregũre ārĩyupũ:

—Yũ romano marāya nikũmũ āārā. Irasirirā weresārĩrē beyerimasũ yũre: “Āsũ iriami ñerõ irigũ”, ārĩ weresābirikeremakũ, ubugorata tārāmasĩbea mũsā yũre, ārĩyupũ.

²⁶ ĩgũ irasũ āĩĩmakũ pēgũ, surarare doregũ ĩgũ opũre weregũ waayupũ:

—Òārõ pemasĩka! “Romano marāya nikũmũ āārā yũ”, ārāmi. Irasirigũ ñerõ iribirikõāka ĩgũrē! ārĩyupũ.

²⁷ ĩgũ irasũ āĩĩmakũ, surara opũ Pablöre sērēñagũ waayupũ:

—¿Diayeta romano marāya nikũmũ āārĩrĩ mũ? Wereka yũre!

Pablo gapũ ĩgũrē:

—ĩgũta āārā, ārĩ yũyũyupũ.

²⁸ Surara opũ ĩgũrē ārĩyupũ:

—Yũ romanomũ āārĩdũagũ wáro niyeru wajaribũ.

Pablo ĩgũrē ārĩyupũ doja:

—Yũ tamerā romanoma makāgue deyoabũ. Irasirigũ deyoagũgueta romanomũ āārĩdi āārā yũ.

²⁹ ĩgũ irasũ āĩĩmakũ pērā, ĩgũrē tārāboanerā gũĩ wiriakõāñurā. Surara opũde Pablo romanomũ āārĩrĩrē pēgũ, kōmedari merā ĩgũrē sua tārādoredeare gũñagũ, gũiyupũ.

Pablo judío masaka oparā puro āārīdea

³⁰ Irasirigu gajinu gapu judío masaka Pablöre weresādeare masīduagu, paia oparārē, gajirā āārīpererā judío masaka oparārē siiu neeōyupu. Īgūsā nerēmakū iāgū, Pablöre Īgūsā suadea kōmedarire kura, āi, Īgūsā iūrō doboyupu.

23

¹ Pablo judío masaka oparārē iābokatīūnugāja, āsū ārīyupu:

—Yaara, yu okaro bokatiūrō Marīpu iūrō oārō āārīrikua, ārī peñāa. Irasirigu gūñarikuro marīrō āārīkōāa.

² Īgū irasū ārīmakū pégu, paia opu Ananías Pablo werenirīrē péduabi Īgū puro āārīrārē Īgūya disire pādoreyupu. ³ Irasirigu Pablo Ananiare āsū ārīyupu:

—Marīpu murē wajamoāgukumi gajirārē mu yure pādoreri waja. Mu irikatorikugu āārā. Yure: “Moisés doredeare tarinugāa”, ārī iākeregu, mu gapu iri dorerire tarinugāa, gajirārē yure pādoregu, ārīyupu.

⁴ Irasū ārīmakū pérā, iro āārīrā āsū ārīñurā Pablöre:

—Nerō ārī werenībirikōāka paia opure Marīpu beyedire!

⁵ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pablo ārīyupu doja:

—Yaara, yu masībirakubu Īgū paia opu āārīrīrē. Masīgū irasū ārībiriboakuyo. Marīpuya werenirī gojadea pūguere: “Musāya makā marā opure ñerō ārī werenībirikōāka!” ārī gojasūdero āārībā.

⁶ Irogue āārīrā: Saduceo bumarā, gajirā fariseo bumarā āārīñurā. Irasirigu Īgūsārē iāgū, Pablo busuro wereniyupu:

—Yaara, yude fariseota āārā. Fariseo bumu magūta āārā. Irasirirā masaka boanerā masārīrē yu buremurī waja yure wajamoāduakoa, ārīyupu.

⁷ Īgū boanerā masārīrē weremakū pérā, fariseo, saduceo bumarā merā gāme guaseonugāñurā. Irasirirā iri wiigue suro merā āārānerā āārīkererā, gāme dukawariakōāñurā. ⁸ Saduceo bumarā: “Masaka boanerā masābirikuma. Marīpure wereboerā marīkuma. Masaka boanerā yujapūrārīde marīkoa”, ārī wererā āārīñurā. Fariseo bumarā gapu āārīpereri irimarē buremurā āārīñurā. ⁹ Irasirirā irimarē gāme guaseo, buro gaguinūgāñurā. Irasirirā surāyeri fariseo bumarā Moisés doredeare buerimasā wāgānugā, wereñurā:

—Masaku boadi, o Marīpure wereboegu diayeta īi merā wereniakumi. Irasirirā Īgūrē ñerō iriami, neō ārīmasībea. Īgūrē wajamoārā, Marīpure ñerō irirā iribukōāa marī, ārīñurā.

¹⁰ Īgūsā buro gaguinimakū iāgū, surara opu gapu Pablöre gūisāyupu. “Īgūrē ñeā, tūāwējāsiribéokōābukuma”, ārīgū, Īgūyarā surarare: “Pablöre āiaka, dupaturi marī āārīrī wiigue!” ārī iriyupu.

¹¹ Iri ñamita marī Opu Jesús Pablöre deyoa, wereyupu:

—Gūñaturaka! Gūibirikōāka! I makā Jerusalén marārē yaa kerere wereaderosūta Roma marādere weregu waaka! ārīyupu.

Judío masaka Pablöre wējēduadea

¹² Gajinu gapu surāyeri judío masaka Pablöre wējēduarā nerē, āsū ārīñurā:

—Dapagā merā neō baabiri, iirībirikōārā! Īgūrē wējēmerā uamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoāburo, ārīñurā.

13 Irasū āri werenirā cuarenta nemorō āārīñurā. 14 Pura paia oparā, gajirā judío masaka oparā purogue wererā waañurā:

—“Dapagā merā neō baabirikōārā! Īgūrē wējēmerā uamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoāburo”, ārābu, ārīñurā. 15 Irasirirā musā, musā merāmarā oparāde ārikatori merā kere iriuka surara opuguerē! “Ŋamigā Pablōre dupaturi Īgū irideare weremakū péduakoa”, ārika Īgūrē! Surara opu iri kerere pégu, Pablōre oōgue āiwāgāridoregukumi. Irasirirā maague yūrā, Īgū oōrē ejaburo dupiyuro Īgūrē wējēmurā, ārīñurā.

16 Pablo tīgō magū gapu Īgūsā irasū āri werenimakū péyupu. Irasirigu Pablōre surara āārīri wiigūe āārīgūrē weregū waayupu. 17 Pablo irire pégu, sugū surarare siu wereyupu:

—Ŋi maamu mu opure gajino weredūayupu. Irasirigu Īgū purogue āiaka! āriyupu.

18 Īgū irasū ārīmakū pégu, surara Pablo tīgō magūrē Īgū opu purogue āija, āriyupu:

—Pablo peresugue āārīgū yure Ŋi maamūrē mu puro iriuami. Īgū mūrē gajino weregū aarigū iriami, āriyupu.

19 Īgū irasū ārīmakū pégu, surara opu maamūrē Īgūya mojōrē Ŋeā tūāwāgā, masaka péberogue sērēñayupu:

—¿Naásū āribu iriari mu yure?

20 Maamu gapu Īgūrē āriyupu:

—Judío masaka oparā mūrē Īgūsā purogue Pablōre āiadorerākuma. Mūrē āsū āri wereniama: “Ŋamigārē dupaturi Pablōre sērēñaduakoa Īgū irideare oārō masīmurā”, ārikatorākuma. 21 Irasirigu Īgūsārē yujubirikōāka! Ūma cuarenta nemorō maague Pablōre wējēmurā duriri merā yūsīama. “Dapagā merā neō baabirikōārā! Īgūrē wējēmerā uamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoāburo”, ārāma, āri wereyupu maamu surara opure.

22 Īgū irasū ārīmakū pégu, surara opu gapu:

—Waaka doja! Irire gajirārē neō werebirikōāka! āriyupu Īgūrē.

Surara opu Pablōre Félix purogue iriudea

23 Maamu waadero pura, opu pērā Īgūyarā surarare dorerārē siu wereyupu:

—Yaarā surarare doscientos gubu merā waamurārē, setenta caballu weka peyamurārē, doscientos sareri yuku oparādere Cesareague waamurārē Īgūsāyare āmudorerā waaka! Īgūsā āmu odomakū, dapagā Ŋami nueve āārīmakū, Īgūsārē siuaka! 24 Pablo peyamurā caballuadere āmubosaka! Irasirigu oārō waagukumi. Oārō pīrā waaka, Īgūrē opu Félix puro Cesareague! āriyupu surara opu Īgū dokamarārē.

25 Irasū āri odo, Félire su papera pū āsū āri gojayupu:

26 Yu, Claudio Lisias, mūrē opu Félire yu buremugūrē oādorea.

27 Judío masaka Ŋi Pablo wāikugure Ŋeā, wējēadima. Īgū romano marā nikūmu āārīrē masīgū, yu gapu Īgūrē Īgūsā wējēboardire yaarā surara merā wijatagu ejabu. 28 Irasirigu Īgūrē Īgūsā weresādeare masidūagu judío masaka oparā puro āijabu. 29 Judío masakaya doreri ditare Īgū tarinugādea waja Īgūsā weresāmakū pégu, Īgūrē peresu iribiribu. Ŋeéno waja wējēmasīña marību Īgūrē. 30 Irasirigu judío masaka Īgūrē

wějĕkōārā, ārīrī kerere pégu, mu p̄rogue iriua. Īgūrē weresānerā mu p̄rogue waa, murē weresārā waaburo, ārību Īgūsārē. Iropata āārā, ārī gojayupu surara opu Félire.

³¹ Irasirirā surara Īgūsā opu doreaderosūta iri űami merā Pablöre Antípatris wāikuri makāgue āiāñurā. ³² Gajinu gapu surara gubu merā waanerā iro merāta Īgūsā āārīrī wiigue gāme dujáakōāñurā. Caballua weka waanerā dita Pablöre Cesareague āi tariañurā. ³³ Puru Cesareague Pablöre āija, surara opu Īgū iriuadea pūrē Félire wiañurā. Irasirirā Pablöre Félix p̄rogueta pikōāñurā. ³⁴ Félix iri pūrē bueña odo, āsū ārī sērēñayupu:

—¿Díi nikūmu āārīrī ĩi?

—Cilicia nikūmu āārīmi, ārī yuñurā.

³⁵ Félix Pablöre ārīyupu:

—Murē weresānerā òōrē ejamakū, mu wererire pégu, ārīyupu.

Irasū ārī odo, opu Herodes daguya wiigue Pablöre pí, Īgūyarā surarare koredoreyupu.

24

Pablöre Félix iūrō weresādea

¹ Su mojōma nurī tariadero puru, paía opu Ananías Cesareague waayupu. Īgū merā gajirā judío masaka oparā, gajigu masakare werenibosarimasū Tértulo wāikugude opu Félire Pablöre weresārā waañurā. ² Pablöre Īgūsā nerērōgue āijamakū, Tértulo Īgūrē Félire āsū ārī weresānugāyupu:

—Gua opu, wāri masīrī merā guare i nikū marārē doregu āārā mu. Mu doreri merāta i nikū òārī gorawayuro yāa. Gāmekēārō marīrō òārō āārīkōāa. ³ Irasirirā gua āārīperero marāgue mu merā òārō usuyāa.

⁴ Yoaripoe mu merā werenibirikoa. Irasirigu yu mu merā mērōgā werenimakū péka dapa! ⁵ Gua ire wereduakoa murē. Īi Pablo wāikugu guare garibotarimi. Āārīpereri nikūgue judío masakare guari merā gaguini, Īgūsā basi gāme dukawarimakū irigorenami. “Nazarenos” wāikuri bumarā opu āārīmi. ⁶ Marīpuya wiire Īgū ñerō iriduamakū iārā, Īgūrē peresu irimurā ñeābu, gua judío masakaya dorerire Īgū tarinugārī waja Īgūrē wajamoāduarā. ⁷ Gua irasiriduamakū iāgū, surara opu Lisias wāikugu gapu gua p̄ro eja, Īgūrē turaro merā ēmakōāmi. ⁸ Puru Lisias, gua Īgūrē weresānerārē mu p̄rogue iriuami. Īgū irasū ārīmakū pérā, òogue aarabu. Mu basita Īgūrē sērēñagū, āārīpereri gua Īgūrē weresārīrē diayeta ārīma, ārīgukoa, ārīyupu Tértulo Félire.

⁹ Gajirā judío masaka iro āārīrāde: “Tértulo diayeta werenimi”, ārīñurā.

¹⁰ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, opu Félix Pablöre mojō merā irikeo, were-doreyupu. Pablo ārīyupu Īgūrē:

—Wāri bojori i nikū marārē mu dorerire òārō masīa yu. Irasirigu yaamarē usuyari merā murē weregu. ¹¹ Pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarinurīta taria, yu Jerusalēgue Marīpüre buremagū ejadero puru. Irire diaye masidugū, gajirārē sērēñaka! ¹² Yu iri makāgue āārīmakū, yure weresānerā yu gajirā merā guaseomakū neō iābirama. Marīpuya wiire, judío masaka nerērī wiiriguedere, noó gajiro iri makā marārē gua gaguinimakū iribirabu. ¹³ Irasirirā yure weresānerā: “Āsū iriami, irasirigu waja opami”, ārīmasībema. ¹⁴ Murē gaji gapure weregu. Gua ñekūsāmarā

Marĩpũre, Moisés doreri pídeare, Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadeare bũremuderosũta yũ bũremua. Irire bũremukeregũ, Jesũs buedeadeere bũremua. Yũre weresãnerã: “Jesũs buedeadeere ãrĩkatori ããrã”, ãrĩ werenĩma. ¹⁵ Īgũsã: “Marĩpũ ããrĩpererã masaka boanerãrẽ õãrãrẽ, ñerãdere masũgũkumi”, ãrĩ gũñarõsũta yũde gũñãa. ¹⁶ Irasirigũ yũ Marĩpũ iũrõ, masaka iũrõdere yũ turaro bokatĩiũrõ õãrõ iridũakoa.

¹⁷ Yaa makã Jerusalẽrẽ yũ wiriadero pũgũ, wãri bojori gajirogue naagorena, pũgũ irogueta dujãabũ. Irogue eja, yaarã boporãrẽ niyeru sĩgũ ejabũ. Irogue ããrĩgũ, Marĩpũ iũrõ waibũre soepeodũadibũ Īgũrẽ bũremugũ. ¹⁸ Marĩpũya wiigũe waa, Īgũ iũrõ Moisés doredeare yũ irirĩpoe judío masaka Asia marã yũre bokajama. Yũ merã gajirã masaka méréãgã ããrĩmã. Neõ Īgũsãrẽ gua gaguinĩmakũ iribiribũ. ¹⁹ Judío masaka Asia marã yũ Marĩpũya wiigũe irideare iãnerã, yũre: “Ñerõ iriami”, ãrĩ weresãduarã, õõgũe mũ iũrõgũe weresãrã aariburo. ²⁰ Īgũsã aaribirimakũ, judío masaka oparã õõgũe ããrĩrã yũ Īgũsã oparãrẽ wereadeare péanerã: “Ãsũ ããrã”, ãrĩ weresãduarã, weresãburo. ²¹ I tamerãrẽ yũre weresãmasĩma. Yũ Īgũsã merã ããrĩgũ, bũro turaro merã: “ ‘Boanerã masãrãkuma’, ãrĩdea waja yũre wajamoõduakoa”, ãrĩbũ Īgũsãrẽ, ãrĩ wereyupũ Pablo Félire.

²² Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, Félix gapũ Jesũre bũremurã iririkũrĩre õãrõ masĩsã, ãsũ ãrĩyupũ Pablõre:

—Iropata pégũra. Surara opũ Lisias ejadero pũgũ, mũrẽ yũ iriburire weregukoa, ãrĩyupũ.

²³ Irasũ ãrĩ odo, Pablõre koregũre: “Peresugue õãrõ koreka Īgũrẽ! Iri wiigueta naãa ããrĩkõãburo. Īgũ merãmarã Īgũrẽ iritamudũamakũ kãmutabirikõãka!” ãrĩyupũ.

²⁴ Yoaweyarĩpoe tariadero pũgũ, Félix Īgũ marãpo judío masako Drusila wãikũgo merã eja, Pablõre ãrĩdoreyupũ, Jesucristore Īgũ bũremurĩrẽ weremakũ péduarã. ²⁵ Pablo Īgũsãrẽ ãsũ ãrĩyupũ: “Marĩpũ masakare diayemarẽ irimakũ, Īgũsã basi ñerõ iridũarĩre iribirimakũ gããmeme. I ãmũ peremakũ, Marĩpũ ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoõgũkumi”, ãrĩ weremakũ, Félix gapũ pégũka, gũi, “Waaka!” ãrĩyupũ Īgũrẽ:

—Gajĩpoe yũre gajino moãrĩ marĩmakũ siugũra doja mũrẽ, ãrĩyupũ.

²⁶ Félix irasũ ãrĩkeregũ: “Pablo yũre niyeru sĩburo”, ãrĩgũ, Īgũ merã werenĩgũ wãri Īgũrẽ siunayupũ. “Gajĩpoe irigũ niyeru sĩmakũ Īgũrẽ wiubukoa”, ãrĩ gũñadiyupũ. ²⁷ Pe bojori pũgũ, Porcio Festo wãikũgũ Félire gorawayugũ, opũ ñajãyupũ. Irasirigũ Félix gapũ Īgũ opũ ããrĩrĩrẽ wirigũ, judío masaka merã õãrõ ããrĩduagũ, Pablõre peresugũeta ããrĩdorekõãyupũ dapa.

25

Pablo, Festo merã werenĩdea

¹ Urenũ Īgũ opũ ããrĩrĩ ñajãdero pũgũ, Festo Cesareague ããrãdi, Jerusalẽgue waayupũ. ² Īgũ irogue ejadero pũgũ, paia oparã, gajirã judío masaka oparã Pablõre Īgũsã weresãdeare Festogũere wererã waãñũrã. ³ Īgũ pũro eja, turaro merã: “Gũare iritamuka! Pablõre õõ Jerusalẽgue ãrĩdoreka!” ãrĩ sãrẽñãñũrã. Īgũsã Īgũrẽ maague aarĩgũre: “Wẽjẽkõãrã!” ãrĩ ãmuyusiadiñũrã. ⁴ Festo gapũ Īgũsãrẽ yũjũyupũ:

—Pablo Cesareague peresu ãârîmi dapa. Mérôgã pũru irogue goe-dujáagukoa doja. ⁵ Pablo ñerô iririkũgu ãârîmakũ ãârã, musã oparã Cesareague yũ merãta waa, ãgũrê weresãrã waaburo, ãrîyũpũ.

⁶ Irasirigu Festo su semana pere, gaji semana ñrenũ waaró merã Jerusalêgue ãârãdi Cesareague goedujáakôãyũpũ. ãgũ dujajadero pũru, gajinũ gapũ weresãrîrê beyeri wiigue waayũpũ. Iro eja, opu doarogue doa, Pablöre ãrîdoreyũpũ. ⁷ Pablo irogue ejamakũ ãârã, judío masaka Jerusalén merã aaranerã ãgũ pũro waa ejanũgã, ãgũrê wári ñerî weresãdiñurã. Irasũ ãrî weresãkererã: “Ãsũ irimakũ ããbũ”, neõ ãrîmasîbirîñurã. ⁸ Pũru Pablo ãgũ irideare wereyũpũ:

—Judío masaka dorerire, Marîpũya wiima dorerire, romano marã opu doreridere neõ tarinũgãbiribũ yũ, ãrîyũpũ.

⁹ Festo gapũ judío masaka merã ôãrô ãârîduagu, Pablöre sêrêñayũpũ:

—¿Jerusalêgue waaduakuri? Irogue mũ irideare yũre weremakũ, ãgũsã murê weresãdeare weremakũ péduakoa, ãrîyũpũ.

¹⁰ ãgũ irasũ ãrîmakũ, Pablo yũjũyũpũ:

—Yũ ôõ romano marãrê weresãrîrê beyerogue ãârîsiãa. Irasirigu Jerusalêguere waaduabirikoa. Ôõta yũre irire beyero gããmea. Judío masakare neõ ñerô iribiribũ. Mũ irire ôãrô masîkoa. ¹¹ Yũ ñerô iridi tamerã: “Yũre wêjêbirikôãka!” ãrîbiriboakuyo. ãgũsã yũre ãrîkatori merã weresãdea ãârîmakũ, neõ sugũ opuquere wiamasiña máa. Yũ irideare romano marã opuere beyemakũ gããmekoa, ãrîyũpũ Pablo Festore.

¹² ãgũ irasũ ãrîmakũ pégu, Festo ãgũ merãmarã merã werení odo, Pablöre ãrîyũpũ doja:

—Mũ irideare romano marã opuere weredũnamakũ, ãgũ pũroque iriugũra murê, ãrîyũpũ.

Pablo, opu Agripare weredea

¹³ Yoaweyaripoe pũru Festo opu ñajãdero pũru, Judea marã opu Agripa wãikũgu, ãgũ tîgô Berenice merã Cesareague Festore ôãdorerã waañurã. ¹⁴ Agripa irore yoaripoe ãârîmakũ, Festo Pablöre ãgũsã irideare wereyũpũ ãgũrê:

—Ôõrê sugũ ãârîmi Félix peresu iridi. ¹⁵ Yũ Jerusalêgue ãârîmakũ, paía oparã, gajirã judío masaka oparã ãgũrê yũre weresãrã ejama. “ãgũ ñerô iridea waja wêjêdoreka!” ãrî sêrêma yũre. ¹⁶ Yũ gapũ: “Gũa romano marã ubugorata gajirãrê neõ wêjêdorebea. Irasirirã sugũ masakure weresãnerã ãgũsã weresãdi merã weresãrîrê beyerimasũ ãũrô gãme werenîbirikererã: ‘Wêjêkôãka!’ ãrîmasîbema”, ãrî yũjubũ. ¹⁷ Irasirigu ãgũrê weresãnerã yũ merã ôõgue ãgũsã ejadero pũru, yooboro marîrô gajinũ gapũ weresãrîrê beyeri wiigue waabũ. Iro eja, opu doarogue doa, ãgũsã weresãdire ãrîdorebũ. ¹⁸ ãgũ yũ pũro ejamakũ ãârã, ãgũrê weresãnerã wãgãnũgãma. ãgũsã wãgãnũgãmakũ ããgũ: “ãgũ ñerî irideare wári weremurã yãma”, ãrî gũñadibũ. ãgũsã gapũ: “ãgũ ñerî irimakũ ããbũ”, ãrî neõ weremasîbirima. ¹⁹ Judío masaka bũremurî ditare weresãma. “Jesús wãikũgu boa, pũru masãdi ãârîmî”, ãgũ ãrîdea waja weresãma ãgũrê. ²⁰ Nasirimasîbirisîã, ãgũrê sêrêñabũ: “¿Jerusalêgue mude yũ merã waaduakuri? Irogue yũ merã waasiã, mũ irideare wereaso yũre”, ãrîbũ ãgũrê. ²¹ Yũ irasũ ãrîmakũ pégu: “Iroguere waaduabirikoa, Romano marã opu gapũre yũ irideare weregũ waaduakoa”, ãrîmi. Irasirigu yũ gapũ ãgũrê ôõta píköãbũ dapa. “Yũ murê

iriumakū, romano marā opu Augusto puro waagukoa mu”, āriḅu ĩgūrē, āri wereyupu Festo Agripare.

²² Agripa Festore āriyupu:

—Yude ĩgū weremakū péduakoa.

—Jáu, űamigāta ĩgūrē péguakoa mu, āriyupu.

²³ Gajinu gapu Agripa, ĩgū tĩgō Berenice merā iri makā marā nerēri taribugue wañurā. Irogue űajārā, oparā sāñarī suri merā űajāñurā. Gajirā surara oparā, iri makā marā oparāde ĩgūsā merā űajāñurā. ĩgūsā nerēadero puru, Festo Pablöre āiridoreyupu. ²⁴ Pablo ĩgūsā purogue űajājamakū, Festo iro āñirārē āriyupu:

—Opu Agripa, āñirerērē i taribugue nerēanerā oārō péka yure! Wārā judío masaka Jerusalén marā, i makā marāde ĩrē weresāma yure. “Wějēkōāka ĩgūrē!” āri gaguinima. ²⁵ ĩgūsā irasū ārikeremakū, yu gapu ĩgūsā ĩgūrē wějērō gāāmea, āriri wajare bokabiribū. Irasirigu opu Augustore ĩgū irideare weregu waaduakoa, ārimakū: “ĩgū purogue iriugura”, āri gūñabū. ²⁶ Yu gapu ĩgūrē ĩgūsā weresādeare oārō masībirisīā, opu Augustore irimarē gojabiribū dapa. Irasirigu ĩgūrē āiridoreabū, ĩgū irideare musā péuro weredoregu. Opu Agripa, ĩgū irideare weremakū mu péadero puru, ĩgūrē sērēña, puru yu oārō gojagukoa pama marī opu Augustore. ²⁷ Sugū masakure ĩgū ñerō irideare masībirikererā, marī opu Augusto purogue iriumasīña máa. ĩgūrē weresādeare oārō masībirikererā ĩgūrē iriurā, ubugorata iriubukoa, āriyupu Festo Agripare.

26

Pablo Agripare weredea

¹ Irasirigu Agripa Pablöre:

—Wereka yure mu irideare! ĩgūsā murē weresādeare mu yujumakū péduakoa, āriyupu.

ĩgū irasū ārimakū pégu, Pablo ĩgūya mojōrē soemu, ĩgū irideare werenugāyupu:

² —Opu Agripa, dapagorare mu yure weredoremakū, buro usuyāa. Irasirigu yu irideare, judío masaka yure weresādeare āñirererē murē weregura. ³ Guu judío masaka iririkurire guu gāme wereniridere oārō masīkoa. Irasirigu bopoñarī merā yu weremakū, oārō péka!

Pablo Jesúre buremuburi dupiyuro ĩgū āñirikuideare weredea

⁴ Āñirerērā judío masaka yaa nikū marā, Jerusalén marāde yu majĩgūgueta ĩgūsā merā āñideare masīma. ⁵ Yu maamugeta fariseo bumū āñirdi āñirībú. Murē irire wereduarā, weremasīma. Āñirerērā guu judío masaka watopeguere fariseo bumarā guu buremurirē gajirā nemorō oārō yāma. ⁶ Marīpu guu ñekūsamarārē masaka boanerārē masūgura, āñideare yu buremurī waja yure weresārā oōgue irioma wajamoāburo, āñirā. ⁷ Guu judío masaka, Israel bumarā pe bojōma pere su gubu peru pērēbejari buri marāgora, Marīpu marī boadero puru masūburire usuyari merā yúa. Irasirirā umurī, űamirī Marīpore buremunikōāa. Opu Agripa, guu irire yúkeremakū, surāyeri judío masaka weresāma yu irire buremurī waja. ⁸ Musā gapu, űnasirirā Marīpu boanerārē masūburire buremuberi?

Pablo Jesúre buremurārē ĩgū ñerō iriunadeare weredea

⁹ Iripoegue Jesús Nazaretmurē buremurārē yu bokatiūrō ñerō iridwadibũ. ¹⁰ Jerusalēguere paía oparā dorero merā wárā Jesúre buremurārē peresu iribũ. Irasirigu oparā ĩgūsārē wējēdoremakū, yude neō kāmütābiribũ. ¹¹ Āārīpereri ĩgūsā nerērī wiirigue ñajāa, Jesúre buremurārē ñerō iriunabũ, ĩgūrē buremurīrē piriburo, ārīgũ. ĩgūsā merā bũro guabũ. Gaji makārīguedere irasũta ñerō irigorenabũ.

Pablo Jesúre buremunugādeare weredea

¹² Irasirigu Damascogue Jesúre buremurārē ñerō irigu waadibũ, paía oparā yure: “Gũa dorero merā waaka!” ārĩmakū pégu. ¹³ Opũ Agripa, yu maague waamakū, āsũ waabũ. Goeripoe āārĩmakū, ũmugasigue abe ũmũmũ gosero nemorō gosesiribũ yu pũro, yu merā waanerā pũrodere. ¹⁴ Gũa āārīpererā yebague meémejābũ. Sugu yure hebreo ya merā werenĩmakū pébũ. “Saulo, ĩnasirigu yure ñerō yári mũ? Mũ yure ñerō irigu, mũ basita ñerō yáa”, ārĩmi yure. ¹⁵ ĩgũ irasũ ārĩmakū pégu, yu gapũ: “ĩNoā āārĩrĩ mũ?” ārĩ sērēñabũ. Marĩ Opũ gapũ āsũ ārĩmi: “Yũ, Jesús, mũ ñerō irigũta āārā. ¹⁶ Wāgānugāka! Yũ murē deyoa, yure moāboegu āārĩburo, ārīgũ. Irasirigu mũ yure ĩādeare, pũrugue yu murē ĩmuburidere gajirārē weregũkoa. ¹⁷ Yũ murē judío masaka āārĩmerārē buebure iriugũra. Judío masaka, judío masaka āārĩmerāde murē ñerō irimakū wijatagura. ¹⁸ Yũ murē judío masaka āārĩmerārē buedoregu iriugũkoa, yaa kerere masĩburo, ārīgũ. Irasirirā ñerĩrē pirirākuma. Koye ĩāpāmerā, naĩtĩārōgue āārĩrā irirosũ āārĩbirikuma. Boyorogue āārĩrā irirosũ āārĩrākuma. Wātĩ ĩgūsā opũ āārĩbirikumi pama. Marĩpũ gapũ ĩgūsā Opũ āārĩgũkumi. Irasirigu, ĩgūsā yure buremumakū ĩāgũ, Marĩpũ ĩgūsā ñerĩ irideare kātigũkumi. ĩgūsārē ĩgũyarā āārĩmakū irigũkumi”, ārĩmi Jesús yure.

Pablo, Jesús dorerire yũjũdea

¹⁹ Opũ Agripa, ũmugasigue Jesús yure werenĩdeare tarinugābiribũ. ²⁰ Irasirigu Damasco marārē ĩgũya kerere werepũroribũ. Pũrũ Jerusalén marārē, āārīpererogue Judea marārē werebũ. Judío masaka āārĩmerādere werebũ. “Mũsā ñerō irideare bujawere, mũsā gũñarĩrē gorawayuka! Marĩpũ gāāmerĩ gapũre irika! Irasirirā mũsā gũñarĩ gorawayuadeare ĩmurākõa”, ārĩ buebũ ĩgūsārē. ²¹ Yũ irire buedea waja judío masaka Marĩpũya wiigue yu āārĩgūrē ñeā wējēduarā irima. ²² ĩgūsā irasirikere-makū, Marĩpũ gapũ yure iritamunĩkõāmi. Irasirigu āārīpererā oparārē, ubu āārĩrādere yu ĩgũya kerere wererire neō piribe. Iripoegue Moisés, gajirā Marĩpũya kerere weredupiyunerā, pũrugue āsũ waarokoa, ārĩdeare werea. Āsũ ārĩ gojanerā āārĩmá: ²³ “Cristo, Marĩpũ iriudi bũro ñerō tarigũkumi. ĩgũ boadero pũrũ, ĩgũta masāpũrori, neō dupaturi boabirikumi. Irasirigu ĩgũ masakare taugũ āārĩrĩrē judío masakare judío masaka āārĩmerādere masĩmakū irigũkumi”, ārĩ gojanerā āārĩmá, ārĩ wereyupũ Pablo Agripare.

Pablo Agripare: “Jesúre buremuka!” ārĩ weredea

²⁴ ĩgũ irasũ ārĩripoeta Festo gaguinĩyupũ:

—Pablo, mirēgũ yáa. Wári buetarisĩā, mirērĩmasũ waáa, ārĩyupũ.

²⁵ Pablo gapũ Festore ārĩyupũ:

—Yũ opũ, mirēbea. Yũ wereri diayeta āārā. Irasirigu ire gopeyaro merā werea. ²⁶ Opũ Agripa gapũ, yu wereri āārīpererire õārō masĩkumi.

Irire masía yu. Irasirigu ĩgürē güiro marĩrō werea. Yu Jesúyare weregu, yayerogue werebea, āriyupu Pablo Festore. Irasū āri odo, āsū āriyupu Agripare:

²⁷ —Opu Agripa, Marĩpuya kerere weredupiyunerā gojadeare bñremua mu. Mu irire bñremurĩrē masía yu, āriyupu.

²⁸ Agripa ĩgürē yujuyupu:

—Iropagā werekeregu, çyure Jesúre bñremumakū iriduari? āriyupu.

²⁹ ĩgū irasū ārimakū pégu, Pablo yujuyupu ĩgürē:

—Jesúyare wāri, o mérōgā weregu, musā āārĩpererārē yu irirosū ĩgürē bñremumakū gāamea. Marĩpuguere irire sērēbosāa. Yu peresugue āārĩgū irirosū musā āārimakū tamerārē gāamebea, āriyupu.

³⁰⁻³¹ ĩgū irasū ārimakū pérā, Agripa, Festo, Berenice gajirā ĩgūsā merā doanerāde wāgānugā, gaji taribugue waa, ĩgūsā basi āsū āri gāme werenĩñurā:

—ĩgürē i waja wējērō gāamea, ārĩrĩ máa. I waja peresu iriro gāamea, ārĩrĩde máa, āri gāme werenĩñurā.

³² Irasirigu Agripa āsū āriyupu Festore:

—Pablo romano marā opu yu irideare wereduakoa, ĩgū ārĩbirimakū, marĩ ĩgürē peresugue āārĩgürē wiukōāboakuyo, āriyupu.

27

Pablora Romague iriudea

¹ Irasirirā Pablora, gajirā peresu āārĩrādere doódiru merā Italia nikūma makā Romague gu merā iriuma. Julio wāikugu surara opudere iriuma ĩgūsārē koredorerā. ĩgūsā romano marā opu Augusto wāikuguyarā surara āārĩmā. ² Gu Adramitio wāikuri makā marāya doódiru Asia nikūma perague waadiru merā waabu. Gajigu Aristarco wāikugu Macedonia nikūma makā Tesalónica wāikuri makāmude gu merā waami. ³ Gajinu gapu Sidón wāikuri makāma perague ejabu. Irogue ejadero puru, Julio Pablora boponārĩ merā ĩā, ĩgürē ĩgū merāmarā puro naadoregu iriumi, ĩgūsā ĩgū gāamerĩrē sīburo, āriĩgū. ⁴ Gu iri makāgue āārānerā doódiru merā waamakū, bñro mirū guare gajipārēgue wējāputaribujubu. Irasirirā Chipre wāikuri nugūrō kúgapu dujamakū taribu. Iro gapu mirū wējāpubiriweyabu. ⁵ Ciliciare, Panfiliadere taribu. Puru Licia nikūma makā Mira wāikuri makāgue ejabu.

⁶ Gu irogue ejamakū, surara opu gajiru doódiru bokajami. Iriuru Alejandríague aaradiru, Italiague waaburidiru āārĩbú. Irasirigu guare irirugue ñajādoremi. ⁷ Iriuru merā waarā, mirū guare bñro wējāpu kāmutamakū, yoaripoe yoobobu. Bñro ñerō tariri merā waa, Gnido wāikuri makā bokatĩūrō ejabu. Irore gu tarimakū, mirū dupaturi bñro wējāpubu. Gu waaderoguerē ejamasibiribu. Irasirirā Creta wāikuri nugūrōgue waa, Salmón wāikuri ñorōrē tariadero puru, mirū guare neō wējāputaribujubiribu pama. ⁸ Iri nugūrō turo taria, gariboretarianerāgue “Ōārĩ pera” wāikurogue ejabu. Iri pera Lasea wāikuri makā purogue āārĩbú.

⁹ Gu yoaripoe yooboadea waja puibu waaburo mérōgā dnyabu. Irasirigu Pablo doódiru moārārē weremi:

¹⁰ —Péka! Marĩ dapagora waamakū, iru doódiru, doebiride ded-eribukoa. Marĩdere mirĩboama goegorāa, ārādimi.

11 Īgū irasū ārikeremakū, surara opu Pablo wererire pébirimi. Doódiru opu, iriru wejatugu wereri gapare buremumi. 12 Īgūsā ejadea pera gapu puibu tamumakū, ñegorayuro. Irasirirā: “Fenice wāikuri makāgue waakōādoea. Gajipoe irirā irogue puibu tamubukoa”, āriima. Fenice, Creta nūgūrōma makā abe ñajārō gapu āārīrī makā āārīyuro. Iri makāma pera gapare mirū wējāpubiriweyayuro.

Wádiyague buro mirū waadea

13 Irasirirā sur gapu mirū wējāpuweyamakū ĩārā, doódiru moārā: “Ōārīnu āārīrokoa”, āri gūñadima. Gua irirure ñajāa, Creta nūgūrō turo waabu Fenicegue waaduarā. 14 Mérōgā paru buro mirū nordeste wāikuri aaribú. 15 Irasiriro guaya doódirure mirū wējāpubéokōābu. Mirū iro wējāpumakū gāme goroamasībiri, mirū wējāpuro gaputa waabu. 16 Gua Cauda wāikuri nūgūrōgā turogue ejamakū, mirū wējāpubiriweyabu. Irasirirā gua buro moātarianerāgue doódirumarū médiru kūmagārē ōārō tūāmu suapeobu. Iri ru wádiru mirīmakū, Īgūsā ñajāburidirugā āārībú. 17 Irirugārē suapeo odo, wádirure pūgubudari merā suanemoma mirū merā waarīri, ārīrā. Paru gūi, Sirte wāikuri ĩmiparo miēgue marīrē mirū āārīrī, ārīrā, Īgūsā mirū ñeārī gasiri suatúdea gasirire kuradijukōāma. Īgūsā kuradijuadero paru, mirū wējāpuro gaputa waabu. 18 Gajinu gapu marārōta buro mirū wējāpumakū ĩārā, iriruma doebirire diague béobu. 19 Gajinu gapudere iriruma āārīrīrē diague béobu. 20 Yoaripoe ñipirinurī āārīmakū, abe ūmumu, neñukāde neō deymarīma. Buro mirū wējāpubu dapa. Irasirirā: “Iro diaye waakōāa”, āri masīña marību guare. “Mirī boakōārākoa”, āri gūñabu.

21 Irasirigu yoaripoe gua baabirimakū ĩāgū, Pablo gua watopegue āārādi wāgānūgā, āārīpererārē āriimi:

—Musā yu Cretague weredeare pémakū ōāgorabukuyo. Marī iro wirimerā, irure poyanorē, doebiridere dedebiriboakuyo. 22 Irasirirā dapagorare yu weremakū péka! Gūñaturaka! Gūibirikōāka! Neō sugu boabiriko. Iru doódiru dita dederirokoa. 23 Yu Marīpuayagu āārā. Īgārē buremua. Dapagā ñami ĩgūrē wereboegu yure deyoami. 24 Āsū ārāmi: “Pablo, neō gūibirikōāka! Mu romano marā opare mu irideare wereguko. Marīpu marē maīrī merā ĩāgū, mu sērēaderosūta marē, mu merāmarā irugue āārīrādere taugukumi”, ārāmi. 25 Irasirirā gūñaturaka! Marīpu ĩgārē wereboegu yure ārāaderosūta waamakū irigukumi, āri buremua. 26 Irasiriro marīrē nūgūrōgue mirū wējāpumeéturokoa, āri weremi Pablo.

27 Su ñami, pe semana gua Cretare wiriadero paru, wádiya Adria wāikūdiya mirū buro wējāpuro gaputa waabu dapa. Ñami deko āārīmakū, doódiru moārā: “Marī nikūgue ejarā irisuyua”, āriima. 28 Irasirirā pūgubudague kōmerūrē suatúdiyu keoñama. Īgūsā keoñamakū, treinta y seis metrogora ūkūābu. Mérōta waa, dupaturi keoñamakū, veintisiete metrogora ūkūābu. 29 Irasirirā ñami āārīyomakū, ūtāyerigüe meétuabukoa, āri gūirā, āsū irima. Wapikuri majī kōme majīrīpare iriyaburigüe pūgubudari merā suatúadeare wejaturo gapu meéyoma irirure tūāñeāpauburo, ārīrā. Irasiri odo: “Murīgora boyoro gāameadāa”, āri gūñarikuma. 30 Iri ñamita irirure moārā gapu duriduarā irima. Irasiri gajī kōme majīrīrē wejadupiyuro gapu meéyomurā yāa, ārīkato, doódirumarū médirugārē āidiju,

iriru merā duriduarā irima. ³¹ Īgūsā duriduarā makū ĩāgū, Pablo surara opure ĩgūyarā suraradere weremi:

—Īsā iru moārā médirugā merā waamakū, musā āārīpererā taribirikoa, ārīmi.

³² Īgū irasū ārīmakū pérā, surara gapu médirugā ĩgūsā suadeadarire ditiá, diague béokōāma.

³³ Boyoburi dupiyuro Pablo ĩgūsārē baadoregu, āsū ārīmi:

—Pe semanagora waáa, musā baamerāta buro gūñarikuro. ³⁴ Irasirigu tariduarā baaka! ārī, buro sērēa. Neō sugu musā dederibirikoa. Musāya poadaride neō dederibirikoa, ārīmi.

³⁵ Irasū ārī odo, Pablo pārē āi, āārīpererā ĩūrō Marīpure: “Mu merā usuyáa”, ārī, irire dukawa baami. ³⁶ Īgū baamakū ĩārā, ĩgūsāde āārīpererā gūñatura baama. ³⁷ Guā irirugue āārīrā āārīpererā doscientos setenta y seis gora āārībú. ³⁸ Irasirirā ĩgūsā āārīpererā baayapi, puru irirugue āārīrī, wári trigore diague béoma, kārāwridiru dujaburo, ārīrā.

Doódiru ĩmparogue soemuribeja mirīdea

³⁹ Boyoripoe doódiru moārā nugūrōrē ĩāboka: “Āsū wāikuri nugūrō āārā”, ārī ĩāmasībirima. Dupatūgūguere ĩmparo āārīmakū ĩārā: “Sōō buanumarā! Gajipoe irirā iro majābukoa”, ārīma. ⁴⁰ Irasirirā kōme majīrīrē ĩgūsā suadeadarire ditimeédijubéokōāma. Iri odo, wejadupabu wejaturi ĩgūsā suadeadarire kurama. Puru iriru wejadupiyuro gapu āārīrī suri gasirore āiwāgūnúma mirū āiaburo, ārīrā. Irasiro ĩmparo puro gapu numuabu. ⁴¹ Numua, wejadupiyuro gapu ĩmparo ukūāberogue soemuribejabu. Neō soebumasīña marībú. Iriru wejaturu gapu makūrī pagari meétuamakū waariakōābu.

⁴² Irasū waamakū ĩārā, surara gapu ārīma:

—Iru mirīmakū, marī peresu irianerā bānumuā, duriakōābukuma. Irasirirā ĩgūsārē wējēpeokōārā! ārī wereníma ĩgūsā basi.

⁴³ ĩgūsā opu gapu Pablora tauduagu: “Neō sugure wējēbirikōāka! Āārīpererā bāmasīrā mata nugūrō turogue bānumuaka!” ārīmi. ⁴⁴ “Gajirā taboa majīrī merā, gajī iriruma waariadea majīrī merā payanumuaka!” ārīmi. Irasirirā āārīpererā iri merā bānumuā, oārō tariperekōābu.

28

Pablo, Malta wāikuri nugūrōgue ejadea

¹ Āārīpererā turogue majānugādero puru iri nugūrōrē ĩāmasību. Malta wāikuri nugūrō āārīdero āārībú. ² Iri nugūrō marā masaka guare oārō irima. Deko merēmakū, guare buro yusakubu. Irasirirā guare peame diubosa, sūmadorema. ³ Pablode pea bojoñajāri seagu waa, seatīāmi. ĩgū seatīāripoe āña ĩgū seadeague āārādi peame asiri guiwirigu, Pablora ĩgūya mojōgue kūrīmeésiami. ⁴ ĩgūrē kūrīmeésiamakū ĩārā, iri nugūrō marā ĩgūsā basi āsū ārī gāme wereníma:

—Ī masakare wējēdi āārīkumi. ĩgū dia wádiyare tariadi āārīkeremakū, marī buremugō masakare wajamoādorego ĩgūrē okadorebirikumo, ārādima.

⁵ Pablo gapu añarē peamegue wējāsiri meēpeokōāmi. Neō pūrīsūbirimi. ⁶ Irasirimakū iārā, iro marā gapu: “Bijiakōārokoa”, ārīma. Īgūrē bijibirimakū iārā: “Gūñaña marīrō kōmoakōāgukumi”, ārīma doja. Yoaripoe Īgū pūrīsūbirimakū iārā: “Īi sugu amugasigue marā opu āārīkumi”, ārīma.

⁷ Gua majādero puro iri nūgūrō marā opu Publio wāikuya nikū āārībū. Guare Īgūya wiigie siuami. Irasirirā gua urenu Īgū merā āārīmakū, guare ōārō irimi. ⁸ Publio pagu nimakuri yojo merā sirīgū Īgū kārīrōgue peyami. Irasirigu Pablo Īgūrē iāgū waa, Īgūya taribugue ñajāa, Marīpure sērē odo, Īgūya mojōrī merā Īgū weka ñapeo, taumi. ⁹ Īgūrē taumakū iārā, āārīpererā gajirā iri nūgūrō marā pūrīrikurā Pablo puro ejama. Īgūsā ejamakū iāgū, Pablo Īgūsādere taumi. ¹⁰ Īgū irasirimakū iārā, wāri gajino sīma, guare Īgūsā buremurirē Īmurā. Puru gua waaburi dupiyurogā āārīpereri gua gāāmerī, gua baaburidere doódirugue durisābosama.

Pablo Romague ejadea

¹¹ Gua iri nūgūrōgue urerā abe āārādero puru, doódiru Alejandriague aaradiru merā waabu doja. Iriuru iri nūgūrōgue puibu tamudero āārībū. Iriuru wejadupiyurore pērā masaka buremurā Cástor, Pólux wāikurā keori weadea āārībū. ¹² Gua iriuru merā waa, Siracusa wāikuri makāma perague ejabu. Irore urenu āārībū. ¹³ Iri makārē wiriwāgā, iri nūgūrō turo taria, Regio wāikuri makāgue ejabu. Gajinu gapu gua waaripoe gua puru gapu mirū wējāpuwāgāribu. Irasirirā gajinu gaputa Puteoli wāikuri makāgue ejabu. ¹⁴ Iroque gajirā Jesúre buremurārē bokajabu. Īgūsā guare: “Su semana gua merā dujaka!” ārīmakū pérā, su semanagora Īgūsā merā dujabu. Puru Romague waarā, maa merā waabu. ¹⁵ Gajirā Roma marā Jesúre buremurā gua waari kerere pérā, Apio wāikuri makāgue guare bokatīrīrā ejama. Iri makā doebiri duari makā āārībū. Puru maague yoaweyaro waaripoe naarā kārīrī wiiri, ure wii āārīrōgora gajirā guare bokatīrīrā ejama. Īgūsā bokatīrīrā ejamakū iāgū, Pablo usuyari merā Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārī, siñajā gūñaturakōāmi. ¹⁶ Romague gua ejadero puru, surara opu peresu āārīrārē Pablo merā āāñerārē iro marā peresu āārīrārē korerā opure wiami. Pablo gapure: “Suguta āārīduamakū ōārokoa”, ārī, sugu surara Īgūrē korebure pími.

Pablo Roma marārē buedea

¹⁷ Urenu puru Pablo judío masaka oparārē iro āārīrārē siu neeōmi. Īgūsā nerēperemakū iāgū, āsū ārīmi:

—Yaarā, yu marīyarārē, marī ñekūsamarā iriunadeadere tarinūgābirikeremakū, Jerusalén marā yure ñeā, romano marā oparāguere wia, yure peresu irima. ¹⁸ Romano marā oparā gapu yure sērēña wiuduadima wējērō gāāmea, ārīrī bokabirisīā. ¹⁹ Marīyarā judío masaka gapu neō yure wiuduabirima. Īgūsā irasirimakū iāgū: “Romano marā opure yu irideare weredorerā iriuka!” ārī sērēbu. Irire sērēgū, yu gapu marīyarārē: “Ñerō irima”, ārī weresābiribu. ²⁰ Irasirigu musārē ire werebu siuabu. Marī judío masaka yoaripoe yúdi, marīrē taugu, Jesucristo āārīmi. Yu Īgūrē buremurī waja peresugue i kōmeda merā suasūdi āārā, ārī weremi Pablo judío masaka oparārē.

²¹ Īgūsā Īgūrē ārīma:

—Neō su papera pū, marīyarā Judea marā, muyamarē gojadea pūrē ñeābea. Īgūsā ōōgue naarā ejanerāde murē neō ñerō ārī weresābirima.

Gajirāde: “Ñerō irimi”, āri werebirima guare. ²² I ditare masīa. Āārīpererogue marā masaka mu merāmarārē: “Īgūsā bueri ñegorāa”, āri werenīma. Irasirirā mu buerire péduakoa, ārīma.

²³ Irasirirā sunu irire wereníburinurē beye odo, waakōāma. Puru irinu ejamakū iārā, wārā masaka Pablo āārīri wiigüe ejama. Irasirigu boyoripoe āārīmakū, Īgūsārē buenugādi, bueneākōāmi. Marīpu Īgūyarārē doreri kerere buemi. Moisés gojadeare, Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeadere buemi, Jesúre buremuburo, ārīgū. ²⁴ Surāyeri Īgū buerire buremuma. Gajirā gapu neō péduabirima.

²⁵ Irasirirā surosū gūñabiri, wirianokōāma. Īgūsā wiriaripoe Pablo ārīmi: —Ōāgū deyomarīgū Marīpuya kerere weredupiyugu Isaías merā marī ñekūsāmarārē diayeta weredi āārīmí. Āsū āri weredi āārīmí:

²⁶ Masakare āsū āri weregu waaka: “Īmuriku musā yaare pékererā: ‘Irasū ārīduaro irikoa’, āri neō pémasībea. Īmuriku yu ōārō iririre ĩakererā: ‘Irasū ārīduaro irikoa’, āri neō ĩāmasībea”, āri wereka Īgūsārē!

²⁷ Yaa werenírīrē pémerā diayeta pémasībema. Irasirirā gānipūrī pémerā, koye ĩāpāmerā irirosū āārīma. Irasū āārīmerā ĩāmasī, ōārō pémasībukuma. Irasirirā yu pémasīrī sīrīrē oparā yure buremubukuma. Irasirigu Īgūsārē tauboakuyo, ārīdi āārīmí.*

²⁸ Irasirirā musā yure péduabiri waja dapagora merā Marīpu masakare tauri kerere judío masaka āārīmerā gapure wererā waarākoa. Īgūsā gapu pérākuma, ārīmi Pablo judío masaka Īgū puro nerēanerārē.

²⁹ Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūsā basi buro gāme turi wiriama.

³⁰ Pe bojorigora Pablo iro marā Īgūrē wayudea wiigüe āārīmí. Īgū iri wiigüe āārīri waja Īgūsārē niyeru merā wajarinami. Iri wiigüe āārīgū, Īgūrē ĩārā ejanarārē usuyari merā bokatīrīñēānami. ³¹ Gūiro marīrō Marīpu Īgūyarārē doreri kerere, Jesucristoya keredere buenami. Neō sugu Īgūrē: “Buebirikōāka!” ārībirima.

Iropata āārā.

Lucas

ROMANOS

Pablo Roma marārē òãdoredea

¹ Yũ Pablo, Jesucristore moãboegu ããrã. Marĩpu yũre ìgũ masakare tauri kerere buedoregu beyepĩmi.

² Iripoegue Marĩpu ìgũyare weredupuyunerãrē iri kerere weredi ããrĩmĩ. Irasirirã irire ìgũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojanerã ããrĩmã.

³ Ìgũsã gojadea, Marĩpu magũ marĩ Opũ Jesucristoya kere ããrã. Ìgũta i ãmũguere marĩ irirosũ dupũkũgu deyoagu, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩdi ããrĩmĩ. ⁴ Ìgũ, Òãgũ deyomarĩgũrē opagu ããrĩmi. Ìgũ boadero pũru, Marĩpu ìgũ turari merã ìgũrē masũdi ããrĩmĩ ããrĩpererãrē: “Diayeta yũ magũ ããrĩmi”, ãrĩ ìmugũ. ⁵ Ìgũta guare òãrõ irigu, Jesucristo merã ìgũyare weredoregu pĩmi, ããrĩpereri buri marārē ìgũrē bũremurãno ìgũ dorerire iriburo, ãrĩgũ. ⁶ Mũsãdere Jesucristoyarã ããrĩburo, ãrĩgũ, beyedi ããrĩmĩ.

⁷ Irasirigu yũ mũsãrē Marĩpu beyenerãrē ããrĩpererã Roma marārē òãdoredea. Marĩpu ããrĩnĩgũ, marĩ Opũ Jesucristo mũsãrē òãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikũmakũ iriburo.

Pablo: “Romague waadũakoa”, ãrĩ gojadea

⁸ Ire mũsãrē werepũrorigũra. ããrĩperero marã masaka, mũsã Jesucristore bũremurĩrē werenĩpereakõãma. Irire pẽgu, Jesucristo iritamurĩ merã Marĩpũre usũyari sĩa. ⁹ ããrĩpereri yũ turari merã Marĩpu yũre dorerosũta masakare ìgũ magũya kerere werea. Irasirigu ìgũrē sērēriku, mũsãya ããrĩburire sērēbosanikõãa. Marĩpu irire masĩmi. ¹⁰ Irasirigu Marĩpũre: “Mũ yũre Romague iriudũagu, yũ waaburire ãmuyuka!” ãrĩ sērēnãa. ¹¹ Mũsã pũro ejaqu, gũñaturari merã Jesũre bũremunemburo, ãrĩgũ, ìgũyare weredũakoa, Òãgũ deyomarĩgũ yũre iritamurõsũta mũsãdere iritamuburo, ãrĩgũ. ¹² Marĩ Jesũre bũremurã ããrã. Irasirirã mũsã, yũ ìgũrē bũremumakũ ìãrã, nemorõ gũñaturarãkoa. Yũde, mũsã ìgũrē bũremumakũ ìãgũ, gũñaturagũkoa.

¹³ Yaarã, yũ mũsã pũro waadũarire masĩmakũ gããmekoa. Gajero marã masaka yũ Jesũya kerere weremakũ pērã, ìgũrē bũremuma. Irasirigu mũsãya makã marãdere irire weregu waadũakoa, ìgũsãde ìgũrē bũremuburo, ãrĩgũ. ¹⁴ Marĩpu yũre ããrĩpererãrē iri kerere weredoremi. Paga makãrĩ marārē, mutã makãrĩ marārē, masĩrãrē, masĩmerãdere weredoremi. ¹⁵ Irasirigu mũsãya makã marārē Jesũre bũremumerãrē ìgũya kerere bũro weredũakoa.

Jesũya kerere pērã, ìgũrē bũremunũgãrãkuma, ãrĩ gojadea

¹⁶ Masaka iri kerere pērã, ìgũrē bũremunũgãrãkuma. Irasirigu Marĩpu ããrĩpererã Jesũre bũremurãrē ìgũ turari merã taugakumi, perebiri peamegue waabirikõãburo, ãrĩgũ. Judío masaka, judío masaka ããrĩmerãde iri kerere pé, ìgũrē bũremumakũ, Marĩpu ìgũsãrē taugakumi. Irasirigu yũ, gũyasĩrĩrĩ marĩrõ gũñaturari merã iri kerere werea.

¹⁷ Iri kere ãsũ ãrã. Marĩpu Jesucristore bũremurã direta: “Òãrã ããrĩma”, ãrĩ ìãmi. Marĩpũya kerere gojadea pũguedere ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpu irasũ bũremurãrē: ‘Òãrã ããrĩma’, ãrĩ ìãmi. Irasirirã ìgũ merã ããrĩnkõãrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

Masaka ĩgũsã ñerĩ iriri merã waja opama, ãrĩ gojadea

18-19 Marĩpu masakare ĩgũyamarẽ õãrõ masĩmakũ yámi. ĩgũ irire masĩmakũ irikererũ, ñerĩrẽ yáma. Irasirirã Marĩpuya diayemarẽ masĩmerã dujama. Irasirigu Marĩpu ãmũgasigue ããrĩgũ ããrĩpererã diayemarẽ irimerãrẽ, ñerõ irirãrẽ ĩgũ burõ wajamoãburire masĩmakũ yámi. 20 Marĩpu deyomarĩgũ ããrĩkererũ, ĩgũ neõgorague i ãmurẽ ããrĩpereri iridea merã ĩgũ perebiri turarire, ĩgũyamarẽ masĩsũa. Irasirirã masaka ĩgũrẽ: “Masĩbirisĩa, waja opabea”, ãrĩmasĩbirikuma.

21 Marĩpuamarẽ masĩkererã, ĩgũrẽ: “Õãtaria mũ”, ãrĩ burẽmubema. ĩgũ õãrõ irikererũ, ĩgũrẽ: “Õãa”, ãrĩ, usũyari sĩbema. Irasirirã ĩgũyare pẽmasĩmerã dujama. Ñerĩ direta gũñarĩ opama. Irasiriro ĩgũsã gũñarĩguere naĩtĩãrõ irirosũ ããrã. 22 “Gũã masĩrã ããrã”, ãrĩkererã, Marĩpuare neõ pẽmasĩmerã waama. 23 Irasirirã Marĩpu ããrĩnĩgũ gapũre burẽmubema. Pũrũgue boaburi gapũre: masaka keorire, mirã, waimũrã paárã, pĩrũa keorĩ ĩgũsã weadeare burẽmuma.

24 Irasirigu Marĩpu ĩgũsãrẽ ĩgũsã ñerĩrẽ uribejari direta irinaburo, ãrĩgũ, béomi. Irasirirã guyasĩũrõ ñerĩrẽ gãme irinĩkõãma. 25 Marĩpuya diayema gapũre burẽmubema. Ærĩgatori direta õãrõ pẽma. Irasirirã Marĩpu ããrĩpereri i ãmurãrẽ iridi gapũre burẽmumerã, ĩgũ iridea gapũre burẽmuma. ĩgũsã ĩgũrẽ burẽmubirikererũ, marĩ gapũ ĩgũrẽ: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usũyari sĩnĩkõãrõ gããmea. Irasũta irirã!

26 ĩgũsã burẽmubiri waja Marĩpu ĩgũsãrẽ béomi, ĩgũsã gããmerõ guyasĩũrõ ñerĩrẽ iriburo, ãrĩgũ. Irasirirã nome ãmarẽ marãpũkũduabema. Nome basita gãme marãpũkũduarã irirosũ ããrĩma. Irasirirã ĩgũsã nome seyaro ñerõ yáma. 27 Ũmade irirosũta yáma. Nomerẽ marãpokũduabema. Ũma basita gãme marãpokũduarã irirosũ ããrĩma. ĩgũsã ãma seyaro ñerõ yáma. Irasirirã ĩgũsã basita ñerõ iriri waja ĩgũsãya dupũrĩre poyanorẽma.

28 ĩgũsã Marĩpuare masĩduabiri waja ĩgũsãrẽ béomi, ñerĩ gũñarĩ direta opaburo, ãrĩgũ. Irasirirã noó gããmerõ ñerĩrẽ irinĩkõãma. 29 Æãrĩpereri ñerĩrẽ iririkũma. Ũma nome merã, nome ãma merã ñerõ iririkũma. Ñetariro iririkũma. Gajerãyare burõ gããmema. Gajerãrẽ ñerõ iriduama. Gajerã gajino opamakũ ĩãrã, ĩgũsãrẽ ĩãturima. Gãmewẽjũrikurã, gãmekẽãrikurã, ãrĩgatorikurã, ñerõ ããrĩrikurã, burõ kerekurã ããrĩma. 30 Gajerãrẽ ãrĩgatori merã ñerõ ãrĩ werenĩma. Marĩpuare gããmemerã dooma. Gajerãrẽ ĩãmuĩrikũma. “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarã: “Õãrõ yãa”, ãrĩ werẽgorenama. Gajerosũperi ñerĩ iririre iribokaduama. ĩgũsã pagusãmarãrẽ tarinũgãrikũma. 31 Őãrĩrẽ pẽmasĩduabema. Gajerãrẽ: “Æsũ irirãra”, ãrĩdeare neõ keoro iribema. Neõ sugũnorẽ maĩrĩ merã ĩãbema. ĩgũsãrẽ gajerã ñerõ irideare neõ kãtimasĩbema. Gajerãrẽ bopoñabema. 32 Marĩpu irasirirãrẽ: “Wajamoãgũra”, ãrĩderosũta irigũkumi. Perebiri peamegue béogũkumi. ĩgũsãrẽ béoburire masĩkererã, ñerĩrẽ neõ piribema. Gajerã ĩgũsã irirosũ ñerĩrẽ irimakũ ĩãrã, õãrõ usũyari merã ĩãma.

2

Ñerĩ irirãrẽ Marĩpu diayeta wajamoãgũkumi, ãrĩ gojadea

1 Irasirirã gajerãrẽ werewũarã ĩgũsã irirosũ irikererã, mũsã basita werewũarã yáa. ĩgũsãrẽ: “Ĩgũsã ñerõ iriri waja, waja opama”, ãrĩrã,

musa basita: “Guade waja opáa”, arirã irirosũ arirã yáa. ² Marĩpu ñerĩ irirãrê: “İgũsã ñerĩ iriri waja, wajamoãgura”, arĩgũ, diayeta arĩgũ yámi. Irire masĩa marĩ. ³ Musa gajerãrê: “Ñerõ yáma”, arĩ werewuarã, İgũsã irirosũ irikererã: “Marĩpu gua gapure wajamoãbirikumi”, ħarĩ gũñarĩ? Irire irasũ arĩ gũñabirikõaka! Marĩpu musãdere musã ñerõ iriri waja, wajamoãgukumi.

⁴ Musa ñerĩ irirã: “Marĩpu guare buro bopoñarĩ merã İãgũ, mata wajamoãbemi”, arĩ gũñabirikõaka! Öarõ pemasĩka! Musa ñerõ iririre bujoweremakũ İãduagu, musã gũñarĩrê gorawayumakũ İãduagu, mata wajamoãbemi. ⁵ Mata wajamoãbirikeregu, musã İgũrê neõ pëbirimakũ İãgũ, ñerõ iririre neõ piriduabirimakũ İãgũ, musã merã guanemomi. Irasirigu purugue aãrĩpererã ñerãrê İgũ wajamoãrĩnu ejamakũ, musãrê buro wajamoãgukumi. İgũ irasirimakũ İãrã, aãrĩpererã: “Diayeta İgũsãrê wajamoãgũta yámi”, arĩ masĩrãkuma. ⁶ Irinurê Marĩpu masakakure İgũsã irideare İã beye, keoro wajarigukumi. ⁷ Öarĩrê irinĩrã gapu: Marĩpu merã aãrĩduarã: “Musa öarõ yáa”, arĩmakũ pëduarã, İgũ purugue perebiri okarire opaduarã aãrĩma. Irasirigu İgũsãrê perebiri okarire sīgukumi, İgũ merã aãrĩnĩkõãburo, arĩgũ. ⁸ İgũsã gããmerõ irirã gapu diayemarê iriduabema. Ñerĩ direta iriduama. Irasirigu Marĩpu İgũsã merã gua, buro İgũsãrê wajamoãgukumi. ⁹ Aãrĩpererã ñerĩ irirã ñerõ tari, buro gũñarĩkũrãkuma. Judío masakare waapurorigoia. Judío masaka aãrĩmerãdere irasũta waarokoa. ¹⁰ Marĩpu aãrĩpererã öarĩ irirã gapure: “Öarõ yáma”, arĩ İãgukumi. İgũsãrê İgũ merã öarõ aãrĩmakũ irigukumi. Irasirigu siuñajarĩ opamakũ irigukumi. Judío masakare irire iripurorigukumi. Judío masaka aãrĩmerãdere irasũta irigukumi.

¹¹ Marĩpu marĩ aãrĩpererãrê: judío masakare, judío masaka aãrĩmerãdere sũrosũta İãmi. ¹² Judío masaka aãrĩmerã, Marĩpu Moisére doreri pıdeare opabirikererã ñerĩ irimakũ İãgũ, Marĩpu İgũsãrê perebiri peamegue bëogukumi. Judío masaka İgũ doreri pıdeare oparãde ñerĩ irimakũ İãgũ, İgũsãdere irire tarinugãrĩ waja, wajamoãgukumi. ¹³ İgũ Moisére doreri pıdeare pëkererã irire iribirimakũ İãgũ, İgũsãrê: “Öarã aãrĩma”, arĩ İãbemi. Irire irirã gapure: “Öarã aãrĩma”, arĩ İãmi. ¹⁴ Judío masaka aãrĩmerã Marĩpu Moisére doreri pıdeare opabirikererã öarõ irirã, Marĩpu dorederosũta yáma. Irasirirã İgũsã basi Marĩpu doredeare oparã irirosũ irire yáma. ¹⁵ Marĩpu İgũsã gũñarĩgue İgũ doredeare masĩmakũ iridi aãrĩmĩ. Irasirirã İgũ dorederosũta irirã, irire masĩrã irirosũ yáma. Öarõ irirã, o ñerõ irirã, İgũsã gũñarĩ merã İgũsã irideare masĩma. Ñerĩrê irianerã: “Waja opáa”, arĩ gũñama. Irasũta öarĩrê irianerãde: “Waja opabea”, arĩ gũñama.

¹⁶ Irasirigu Marĩpu aãrĩpererã ñerãrê wajamoãrĩnu ejamakũ, Jesucristo: “Aãrĩpererã gũñarĩrê, İgũsã gajerã İãberogue irideare İã beyeka!” arĩgukumi. Irasirigu Jesucristo ñerĩ gũñarĩ oparãrê, ñerĩ iririkũrãrê: “Wajamoãgura”, arĩgukumi. Öarĩ gũñarĩ oparãrê, öarõ iririkũrãrê: “Wajamoãbirikoa”, arĩgukumi. Marĩpu masakare tauri kerere buegu, irireta buea yu.

Marĩpu Moisére doreri pıdeamarê gojadea

¹⁷ Musa gapu: “Gua judío masaka Marĩpu Moisére doreri pıdeare buremusĩã, gajerã nemorõ Marĩpuyarã aãrã”, arĩ gũñadaa. ¹⁸ Gajire asũ

āri gũñáa: “Gua Marĩpu gāamerĩrē, ĩgũ Moisére doreri pídeare masĩrā āārĩsĩā, ōārĩ direta beyemasĩa. ¹⁹ Irasirirā koye ĩāmerārē tũādupuyuwāgārā irirosũ Marĩpuayare masĩmerārē buemasĩa. Naĩtĩārōgue āārĩrārē sĩāgoro irirosũ diayema iririre masĩmerārē diayema gapu ĩgũsārē iridorea. ²⁰ Marĩpu Moisére doreri pídeare opasĩā, diayema iririre ōārō masĩa. Irasirirā masĩmerārē, majĩrā irirosũ āārĩrārē buerimasā āārā”, āri gũñadáa musā. ²¹ Gajerārē irasũ āri buekererā, ĩnasirirā musā basi bueberi? “Yajabirikōāka!” āri buekererā, ĩnasirirā yajari musā? ²² “Gajigu marāpo, gajego marāpu merā ñerō iribirikōāka!” āri buekererā, ĩnasirirā irasũ yári? Masaka buremurĩ keori weadeare dookererā, ĩnasirirā ĩgũsā buremurĩ wiirimarē yajari, irire opamurā? ²³ “Marĩpu Moisére doreri pídeare opasĩā, gajerā nemorō āārā”, āri gũñakererā, iri dorerire tarinugārā, gajerādere ĩgũrē buremubirimakũ irirā yáa. ²⁴ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue musā irasiririre āsũ āri gojasũdero āārĩbũ: “Musā judío masaka, judío masaka āārĩmerārē Marĩpure ñerō āri werenĩmakũ yáa”, āri gojasũdero āārĩbũ.

²⁵ Musā judío masaka Marĩpu Moisére doreri pídeare irirā, musāya dupuma gasirogārē* wiirisũnerā āārĩmakũ ōāgoráa. Marĩpu musārē: “Yaarā āārĩma”, āri ĩāmi. Irire tarinugārā, musāya dupuma gasirogārē wiirisũbirinerā irirosũ āārā. ²⁶ Judío masaka āārĩmerā irasũ wiirisũbirinerā āārĩkerepu, Marĩpu Moisére doreri pídeare irimakũ: “Yaarā āārĩma”, āri ĩāgukumi. Judío masakadere ĩgũsā irire irimakũ, irasũta āri ĩāgukumi. ²⁷ Judío masaka āārĩmerā gapu ĩgũsāya dupuma gasirogārē wiirisũbirinerā āārĩkererā, Marĩpu doredeare irirā, musārē judío masakare iri doredeare oparārē musā irire tarinugārĩ waja: “Waja opama”, ārĩrākuma. ²⁸ Sugu judío masakũ irasũ wiirisũdi: “Marĩpuayagu āārā”, āri gũñakeregu, Marĩpure buremubi, diayeta Marĩpuayagu, judío masakugora āārĩbemi. ²⁹ Marĩpuyarā gapu irasũ wiirisũnerā dita āārĩbema. Ōāgũ deyomarĩgũ ĩgũsāya gũñarĩgue ōārĩ merā gorawayumakũ iridero pu, ĩgũsā Marĩpuyarā, judío masakagora āārĩma. Masaka ĩgũsārē: “Ōārā āārĩma”, āri ĩābirikerepu, Marĩpu gapu: “Ōārā āārĩma”, āri ĩāmi.

3

¹ Musā, yu irasũ ārĩmakũ pérā: “ĩGua judío masaka, guaya dupuma gasirogārē wiirisũnerā āārĩrĩ wajamarĩkuri?” ĩārĩ gũñarĩ? ² Gua judío masaka āārĩmakũ ōāgoráa. Marĩpu guare wári ōārĩrē sĩdi āārĩmĩ. Irasirigu guare ĩgũya kerere pípuroridi āārĩmĩ, irire gajerārē weredoregu. ³ Yu irasũ ārĩmakũ pérā: “Judío masaka surāyeri Marĩpu ĩgũsārē: ‘Āsũ irigura’, ārĩdeare buremubirimakũ, irire iribirikumi” ĩārĩ gũñarĩ? ⁴ Neō irasũ āri gũñabirikōāka! Āārĩpererā masaka ārĩgatokerepu, Marĩpu gapu neō ārĩgatobemi. ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ āri gojasũdero āārĩbũ:

Gupũ, mu werenĩrĩ merā masakare mu diayema iririre masĩmakũ yáa.

Mu ārĩderosũta keoro irimakũ, neō sugu masakũ murē: “Diaye iribemi”, ārĩmasĩbirikumi, āri gojasũdero āārĩbũ.*

* 2:25 Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpu Abrahārē ĩgũ pũrā āmarē: “Yaarā āārĩburo”, ārĩgũ, ĩgũsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārĩmĩ. Pu ĩri dorerire Moisére pídi āārĩmĩ. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārĩturarā iri dorerire irirā, ĩgũsā pũrā āmarē su mojóma pere gajĩ mojó ũgeru pérēbejarinurĩ waarō merā ĩgũsā deyoadero pu ĩrasũ yáa. * 3:4 Sal 51.4

⁵ Gajerā irire pērā, āsū ārīmoāmabokuma: “Gua ñerō iriri merā Marīpu diaye iriri masakare masīmakū yāa. Gua irasirikerepuru, Marīpu guare wajamoāgū, diaye iribemi”, ārībokuma. ⁶ Neō irasū āārībea. Īgūsā irasū ārīrī keoro āārīmakū, Marīpu neō sugunorē Īgūsā ñerō irikerepuru, wajamoābiribokumi.

⁷ Gajerā idere ārīmoāmabokuma: “Gua ārīgatori merā Marīpu ārīgatobi āārīrīrē masakare masīmakū yāa. Irasirirā Īgūrē: ‘Ōātarimi’, ārī buremuma. Gua irasirikerepuru, Marīpu guare wajamoāgū, diaye iribemi”, ārībokuma. ⁸ Āsū ārībokuma doja: “Gua ñerī irimakū, gajerā Marīpu oāgū āārīrī gapure masīnemorākuma”, ārībokuma. Surāyeri guare ñerō gūñarī merā: “Pablosāde irasūta ārī buema”, ārī werenīma. Īgūsā irasū ārīrī waja Marīpu Īgūsārē wajamoāgū, diayeta irigakumi.

Āārīpererā masaka waja oparā dita āārīma, ārī gojadea

⁹ ¿Naāsū ārī gūñarī? ¿Marīpu ĩūrō marī judío masaka, gajerā nemorō oārā āārīrī? Neō irasū āārībea. Marī āārīpererā judío masaka, judío masaka āārīmerāde ñerō irirā āārīsīā, waja oparā dita āārā. Irire yu musārē weresiabu.

¹⁰ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: Neō suguno oāgū mámi. Neō marīgorakōāmi.

¹¹ Neō Marīpuyare pēmasīgū mámi. Neō suguno Īgūrē masīduagu mámi.

¹² Āārīpererā Marīpuyare irituyamerā, dedirimurā dita āārīma. Neō suguno oārīrē irigu mámi. Neō marīgorakōāmi.*

¹³ Masāgobe toyori gobe ārīwiurosū Īgūsā ñerī werenīrī āārā. Ārīgatorikuma. Āña disigue nima opagu irirosū pūrīrō werenīma.*

¹⁴ Ñerī direta werenī, gajerārē dojama. Buro turirikuma.*

¹⁵ Masakare wējēbēoduari direta opasurima.

¹⁶ Noō Īgūsā waaró masakare poyanorē, Īgūsārē ñerō tarimakū yāma.

¹⁷ Gajerārē siuñajārī merā āārīmakū neō iribema.*

¹⁸ Marīpure goepeyari merā buremubema. Irasirirā Īgūrē gūibema, ārī gojasūdero āārībú.*

¹⁹ Marī ire masīā. Āārīpererā Moisés doreri gua judío masakare: “Āsū irika!” ārī pídeare iripeobirisīā: “Waja opabea”, ārīmasībema. Irasirirā āārīpererā judío masaka, judío masaka āārīmerāde waja opasīā, Marīpu wajamoāsūmurā dita āārīma. ²⁰ Neō sugu masaku Moisés doredeare iripeomasībemi. Irasirigu: “Marīpu yure: ‘Ōāgū āārīmi’, ārī ĩagukumi”, ārīmasībirikumi. Marīpu iri dorerire pídea merāta marīrē: “Ñerā āārā”, ārī masīmakū yāmi.

Marī Jesucristore buremurī merā tausūrākoa, ārī gojadea

²¹⁻²² Daporare Marīpu marīrē ire masīmakū yāmi. Marī Jesucristore buremumakū, Īgū Moisére doreri pídeare iripeobirikerepuru, marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩāmi. Irasirigu marī āārīpererārē Jesucristore buremurārē surosūta ĩāmi. Īgū irasū ārī ĩāburire Moisés, gajerā Īgūyare weredupuyurimasāde Īgūya kerere gojadea pūgue gojanerā āārīmā.

²³ Marī āārīpererā ñerī irirā dita āārā. Irasirirā, Marīpu: “Yu merā oārō āārīrākoa”, ārīdeare marī basi neō bokabirikoā. ²⁴ Marī irasū āārīkerepuru,

* **3:12** Sal 14.1-3; 53.1-3 * **3:13** Sal 5.9; 140.3 * **3:14** Sal 10.7 * **3:17** Is 59.7-8 * **3:18** Sal 36.1

Marĩpu marĩrẽ maĩgũ ĩgũ magũ Jesucristore iriudi ããrĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadoregu. Irasirigu, marĩrẽ Jesucristore buremurãrẽ: “Waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. ²⁵ Marĩpu Jesucristore ããrĩpererã masakare ĩgũsã ñerĩ iridea wajare wajaridoregu, ĩgũrẽ iriudi ããrĩmĩ. Irasirigu, Jesucristo boagu dí béodea merã ĩgũrẽ buremurãrẽ ĩgũsã ñerĩ iridea wajare kãtidi ããrĩmĩ. Bopoñagũ ããrĩsĩã, iripoegue marãdere ĩgũsã ĩgũ: “Ãsũ irigura”, ãrĩdeare buremudea merã ĩgũsã ñerõ iridea wajare kãtidi ããrĩmĩ. Irire irigu, ĩgũ diaye irigu ããrĩrĩrẽ ĩmudi ããrĩmĩ. ²⁶ Marĩpu dapora marãdere Jesús marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadea merã ĩgũrẽ buremurãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Irasirigu marĩrẽ ĩgũ diaye irigu ããrĩrĩrẽ masĩmakũ yãmi.

²⁷ Irasirirã Marĩpu ĩũrõ marĩ basita: “Õãrã ããrã, ĩgũ Moisére doreri pídeare iripeorã yãa”, ãrĩmasĩbea. Ãsũ gapu ãrĩ masĩa. Marĩpu, Jesúre marĩ buremumakũ, marĩrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. ²⁸ Ire masĩa. Marĩpu Moisére doreri pídeare marĩ irimakũ meta marĩrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Marĩ Jesúre buremumakũ, marĩrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi.

²⁹⁻³⁰ ¿Marĩpu judío masaka direta Opu ããrĩrĩ? Neõ irasũ ããrĩbemi. Judío masaka, judío masaka ããrĩmerãdere ĩgũ suguta ããrĩpererã Opu ããrĩmĩ. Irasirigu, ĩgũsã Jesúre buremumakũ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. ³¹ Irasirirã marĩ Jesúre buremurã, ¿Marĩpu Moisére doreri pídeare béorã yãri? ããrĩbea. Marĩ ĩgũrẽ buremurã Marĩpu dorerire nemorõ irinemowãgãrãkoa.

4

Pablo, Abraham Marĩpure buremudeare gojadea

¹ Irasirirã, ¿naásũ ãrĩrãkuri Abrahãrẽ, marĩ ñekũ ããrĩpuroridire? ¿Naásũ waayuri ĩgũrẽ? ² Marĩpu Abrahãrẽ: “Õãrõ irigu ããrĩsĩã, õãgũ ããrĩmĩ”, ãrĩ ĩãbodi ããrĩkerepuru, Abraham ĩgũ basi: “Marĩpu ĩũrõ õãrõ yãa”, neõ ãrĩmasĩbiriunadi ããrĩmĩ. ³ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Abraham Marĩpure buremumakũ, Marĩpu ĩgũrẽ: ‘Õãgũ ããrĩmĩ’, ãrĩ ĩãdi ããrĩmĩ”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

⁴ Ãsũ ããrã. Sugu gajino moãdire wajarirã, irasũ sũkõãrã meta irikuma. ĩgũ moãdea waja wajarirã irikuma. ⁵ Marĩpu gapu irasiribemi. Ñerãrẽ, ĩgũsã õãrĩrẽ iribirikerepuru, ĩgũrẽ buremumakũ: “Waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Irasirigu, marĩ ĩgũrẽ buremumakũ: “Yu ĩũrõ õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. ⁶ Iripoeguemu Davide yu ãrĩrõsũta gojadi ããrĩmĩ. Marĩpu masaka iririre ĩãgũ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãgũ meta ããrĩmĩ. ĩgũrẽ buremurã direta: “Õãrã ããrĩmã”, ãrĩ ĩãgũ ããrĩmĩ. Irasirirã ĩgũ merã õãrõ usuyama. ⁷ Irire ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ David:

Marĩpu dorerire tarinugãrãrẽ ĩgũsã ñerõ iridea wajare ĩgũ kãtimakũ, õãrõ usuyama.

⁸ Marĩpu ĩgũsã ñerõ iridea wajare: “Neõ gũñabirĩkoa”, ãrĩmakũ, õãrõ usuyama, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ David.*

⁹ Judío masaka ĩgũsãya dupuma gasirogãrẽ wiirisũnerã dita usuyabirikuma. Judío masaka ããrĩmerãde usuyarãkuma. Abrahãrẽ dupaturi gũñaka! ĩgũ Marĩpure buremumakũ, Marĩpu ĩgũrẽ: “Õãgũ, waja opabi ããrĩmĩ”, ãrĩ ĩãdi ããrĩmĩ. ¹⁰ ¿Naásũ ããrĩmakũ, Marĩpu Abrahãrẽ: “Õãgũ

* 4:8 Sal 32.1-2

ãārĩmi”, arī ĩāyuri? Īgūya dupuma gasirogārē wiiridero p̄ur̄u, ĩgūrē irasū arī ĩāyuri? Āārĩbea. Īgū irire iriburi dupuyurogueta: “Ōāgū ãārĩmi”, arī ĩāsiadi ãārĩmĩ. ¹¹ Marĩpu ĩgūrē: “Ōāgū ãārĩmi”, arī ĩādero p̄ur̄u, ĩgūrē irasū wiiridoredi ãārĩmĩ, ĩgūyagu ãārĩrĩrē ĩmudoregu. Irasirigu dupuyurogue ĩgūrē: “Ōāgū ãārĩmi”, arī ĩādeare diaye masĩmakū iridi ãārĩmĩ. Sugu Abraham b̄uremuderõsũta Marĩp̄ure b̄uremumakū, Marĩpu ĩgūrē: “Ōāgū ãārĩmi”, arī ĩāmi. Irasirigu Abraham ãārĩpererā Marĩp̄ure b̄uremurā ñekū ãārĩp̄uroridi ãārĩmĩ, ĩgūsāya dupuma gasirogārē wiirisũbirikerep̄ur̄u.

¹² Āārĩpererā ĩgūsāya dupuma gasirogārē wiirisũnerā Marĩp̄ure b̄uremurā, diayeta Abraham parāmerā ãārĩma. Abraham irasū wiirisũburi dupuyuro Marĩp̄ure b̄uremuderõsũ ĩgūsāde b̄uremurā, diayeta Abraham parāmerā ãārĩma.

Marĩpu, Abraham ĩgūrē b̄uremumakū: “Āsũ irigũra”, ārĩdeare gojadea

¹³ Marĩpu Abrahārē: “I nikūrē m̄urē, m̄u parāmerā ãārĩturiarādere s̄igũra”, ārĩdi ãārĩmĩ. Īgū doredeare irimakū ĩāgū meta irasū ārĩdi ãārĩmĩ. Īgūrē b̄uremumakū: “Ōāgū ãārĩmi”, arī ĩādi ãārĩmĩ. Irasirigu ĩgūrē: “I nikūrē s̄igũra”, ārĩdi ãārĩmĩ. ¹⁴ Marĩpu ĩgū doredeare irirā diretta: “S̄igũra”, ārĩdeare s̄ĩmakū, marĩ ĩgūrē b̄uremurĩ wajamarĩbokuyo. Irasū ãārĩmakū, ĩgū Abrahārē: “S̄igũra”, ārĩdea ubu ãārĩrĩta ãārĩyuwarikukõābokuyo. ¹⁵ Marĩpu Moiserē doreri p̄ideare masĩkererā, irire tarinugārā, wajamoāsũrākuma. Īri doreri marĩmakū, irire neõ tarinugārĩ marĩbokuyo.

¹⁶ Irasirigu Marĩpu ĩgūrē b̄uremurā directa ĩgū Abrahārē ārĩderõsũta s̄igukumi. Īgū doreri p̄ideare irirā directa: “S̄igũra”, ārĩbirikumi. Abraham Marĩp̄ure b̄uremuderõsũ b̄uremurāno ĩgū parāmerā ãārĩturiarā ãārĩma. Irasirigu Marĩpu Abrahārē ārĩdeare ĩgūsārē ãārĩpererārē wajamarĩrõ s̄igukumi. Abraham, marĩ ãārĩpererā Marĩp̄ure b̄uremurā ñekū ãārĩdi ãārĩmĩ. ¹⁷ Marĩpu ĩgūya werenĩrĩ gojadea p̄ugue Abrahārē ãsũ ārĩdi ãārĩmĩ: “M̄urē wári buri marā ñekū ãārĩbure p̄ĩbu”, ārĩdi ãārĩmĩ. Marĩpu irasū ārĩmakū p̄egu, Abraham ĩgūrē b̄uremudi ãārĩmĩ. Irasirigu Marĩp̄ure b̄uremugū, ĩgū ĩũrõ marĩ ñekū ãārĩdi ãārĩmĩ. Marĩpu boanerārē masũgū ãārĩmĩ. Īgū werenĩrĩ merā dupuyurogue marĩdeare ãārĩmakū irimasĩmi.

¹⁸ Marĩpu Abrahārē: “M̄u parāmerā ãārĩturiarā wārā ãārĩrākuma”, ārĩripoere Abraham gap̄u p̄ũrā marĩdi ãārĩmĩ. P̄ũrā marĩkeregu: “Marĩpu ĩgū yure ārĩderõsũta irigukumi”, arī b̄uremudi ãārĩmĩ. Irasirigu Abraham wári buri marā ñekū waadi ãārĩmĩ. ¹⁹ Īgū cien bojori opakeregu, ĩgū marāpode búro ãārĩkerep̄ur̄u, Marĩp̄ure b̄uremusĩā: “Neõ p̄ũrākũbirikõa”, arī gũñabiridi ãārĩmĩ. Āsũ gap̄u arī gũñadi ãārĩmĩ: “Gũare p̄erāguereta p̄ũrākũboadero tarikerep̄ur̄u, Marĩpu ĩgū yure ārĩderõsũta irigukumi. Yũ irire masĩā”, ārĩdi ãārĩmĩ. ²⁰ “Marĩpu ārĩderõsũta irigukumi”, arī b̄uremurĩrē neõ piribiridi ãārĩmĩ. Irasirigu gũñatura, Marĩp̄ure b̄uremunemodi ãārĩmĩ. “Marĩpu turatarigu ãārĩmĩ”, arī, us̄yari s̄ĩdi ãārĩmĩ. ²¹ Irasirigu Abraham: “Marĩpu yure ārĩderõsũta diayeta ĩgū turari merā iriyuwarikugukumi. Yũ irire õārõ masĩā”, arī b̄uremudi ãārĩmĩ. ²² Īgū b̄uremumakū, Marĩpu ĩgūrē: “Ōāgū ãārĩmi”, arī ĩādi ãārĩmĩ.

²³ Irire Marĩp̄uya werenĩrĩ gojadea p̄ugue gojasũdero ãārĩbũ. Īri Abrahāyama directa gojadea meta ãārĩdero ãārĩbũ. ²⁴⁻²⁵ Marĩpu Abrahārē: “Ōāgū ãārĩmi”, arī ĩāderõsũta marĩdere: “Ōārā ãārĩma”, arī ĩāburire gojadea ãārĩdero ãārĩbũ. Irasirigu Marĩpu, marĩ ĩgūrē b̄uremumakū, marĩdere:

“Ōārā āārīma”, āri iāmi. Marī ñerī iridea waja Marīpu Jesúre Īgūrē wējēmurāguere wiadi āārīmí, marīrē boabosaburo, ārīgū. Marī Opu Jesús boadero p̄uɸ, Marīpu marīrē ōārā, waja opamerā āārīmakū iribu, Īgūrē masūdi āārīmí.

5

Marīpu iūrō waja opamerā āārā, āri gojadea

¹ Marī Opure Jesucristore marī b̄remumakū, Marīpu marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iāmi. Irasirigu Marīpu, Jesús marī ñerī iridea waja boabosadea merā marīrē Īgū merā siuñajārī opamakū iridi āārīmí. ² Marī Jesucristore b̄remurā, Marīpu marīrē maīgū merā ōārō āārā. P̄uɸgue Marīpu Īgū irirosū marīrē ōārā āārīmakū irigukumi. Irasirirā gūñaturari merā, ōārō us̄yari merā Īgū ōārō iriburire yúa. ³ Gajire masīa. Marī ñerō tarirā, Marīpure marīrē iritamugūrē gūñaturanemorākoa. Irasirirā marī ñerō tarikererā, us̄yamasīa. ⁴ Marī Īgūrē gūñaturari merā ñerō taririre bokatīumakū, Marīpu marīrē: “Ōārō yáma”, ārīgukumi. Irasirirā, Īgū marīrē ōārō iriburire gūñaturari merā yúa. ⁵ Marīpu marīrē Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmí marī merā āārīdoregu. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū merā marīrē Īgū maīrē opatari-makū yámi. Irasirirā: “Marīpu marīrē: ‘Ōārō iritamugura’, ārīdeare keoro irigukumi”, āri masīa.

⁶ Marī basi peamegue waaburire tarimasībirimakū, Marīpu marīrē tauripoe ejamakū, Cristo marī ñerārē boabosadi āārīmí. ⁷ Marī gapu sugu boaboadeare boabosabirīkoa, Īgū diayemarē irigu āārīkerep̄uɸ. Gajipoe irirā sugu ōāgū gapure boabosabokoa. ⁸ Marīpu gapu marī ñerā āārīkerep̄uɸ Īgū marīrē b̄uro maīrē masīmakū iribu, Cristore iriudi āārīmí. Irasirigu Cristo marīya āārīburire boabosadi āārīmí. ⁹ Cristo boagu Īgūya dí béodea merā Marīpu marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmí. Īgū irasiridero nemorō Īgū āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Cristo merāta marīrē taugukumi. ¹⁰ Marī Marīpure gāamemerā āārīkerep̄uɸ, Īgū magū marīrē boabosadea merā Īgū merā siuñajārī opamakū iridi āārīmí. Īgū irasiridero nemorō Cristo marīrē boabosa, dupaturi okadea merā marīrē Īgū merā siuñajārī oparārē taugukumi. ¹¹ I gaji āārīnemoa. Marīpu, marī Opu Jesucristo merā marīrē Īgū merā siuñajāmakū irideare gūñarā, Īgū merā b̄uro us̄yáa.

Adán, irasū āārīmakū Cristo iridea

¹² Āsū āārā. Neōgoraguere Adán ñerī irip̄roridi āārīmí. Īgū ñerī iridea waja boadi āārīmí. Īgū suguya waja merāta āārīpererā Īgū parāmerā āārīturiarāde ñerī iri, boamurā dita āārīma. ¹³ Marīpu Moisére Īgū doreri pīburi dupuyurogueta masaka ñerī irisianerā āārīmá. Īgūsā ñerī irikerep̄uɸ iri doreri marīmakū, Marīpu Īgūsārē: “Iri dorerire tarinugārī waja, waja opama”, ārībiriidi āārīmí dapa. ¹⁴ Irasū āārīkerep̄uɸ, Adán parāmerā āārīturiarā Moisés āārīdeapoegue āārīnerāde boanerā āārīmá. Īgūsā Marīpu doredeare Adán tarinugāderosū iribirikererā, Īgūsā ñerī iridea waja boanerā āārīmá. Adán i ūmarē āārīpurorigu, Marīpu doredeare tarinugāpurorigidi āārīmí. Jesucristo gapu i ūmugueare aarīgú, Marīpu dorerire tarinugābirip̄roridi āārīmí.

15 Marī Adán tarinugādeare, Marīpu marīrē maīgū òārō irideare masīa. Adán suguya waja merāta masaka āārīpererā boamurā dita āārīma. Marīpu gapu marīrē maīgū, marīrē taubure Jesucristore iriudi āārīmī. Irasirigu Jesucristo sugu āārīkeregū, āārīpererāya āārīburire wajamarīrō boabosadi āārīmī. Irasirigu Marīpu Jesucristo merā marīrē wāro òārī iridi āārīmī. 16 Adán Marīpu doredeare suñarō tarinugādea waja merāta āārīpererā masaka waja opama. Marī wāri ñerī irikerepuru, Marīpu marīrē maīgū, wajamarīrō Jesucristore iriudi āārīmī, marī ñerō iridea wajare taudoregū. Irasirigu Jesús merā marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī. 17 Adán sugū Marīpu doredeare tarinugādea waja merāta marī āārīpererā boamurā dita āārā. Marīpu gapu marīrē buro maīgū Jesucristore iriudi āārīmī, marīrē boabosadoregū. Irasirigu Jesucristo sugū marīrē wajamarīrō boabosadea merā Marīpu marīrē: “Òārā, waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. Īgū irasiridero nemorō Jesucristo merā Īgū irasū ārī iārārē maama okari opamakū irigukumi, Īgū turari merā Īgūyare iriburo, ārīgū.

18 Adán, Marīpu doredeare tarinugādea waja merāta masaka āārīpererā ñerīrē iriwekabejama. Irasirirā Marīpu wajamoāsūmurā dita āārīma. Jesucristo diayema irigu marī ñerī iridea waja boabosadea merā gapu Marīpu marīrē: “Òārā, waja opamerā āārīma”, ārī iāmi, Īgū merā āārīnīkōāburo, ārīgū. 19 Āsū āārā. Adán, Marīpu doredeare tarinugādea waja merāta masaka āārīpererā ñerīrē irirā dita āārīma. Jesucristo Marīpu dorerire iridea merā āārīpererā Īgūrē buremurānorē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī. Irasirigu Marīpu Īgūsārē: “Òārā āārīma”, ārī iāmi.

20 Marīpu Īgū dorerire pídi āārīmī, marīrē iri dorerire tarinugārīrē masīnemomakū iribu. Wāri ñerī marī irikerepuru, Marīpu gapu marīrē buro maīgū, marī ñerī iriro nemorō Jesucristo merā marīrē òātariro iridi āārīmī. 21 Marī āārīpererā ñerī iridea waja boamurā dita āārīunanerā āārībú. Irasū āārīkerepuru, Marīpu marīrē maīgū, bopoñarī merā iāsīā, marī Opū Jesucristo boabosadea merā marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī, Īgū puro peregiri okarire opadoregū.

6

Cristo merā òārō āārīrā, waja opamerā āārīrīmarē gojadea

1 Marīpu marīrē bopoñamakū iārā, ¿naásū ārīrākuri? Marīrē Īgū bopoñanemomakū iāduarā, ¿ñerīrē irinemorākuri? 2 Irasū neō āārībea. Marī Jesucristo marīrē boabosadi merā boanerā irirosū āārā. Irasirirā, boanerā ñerīrē neō irinemomasīmerā irirosū ñerīrē irinemobirikōārō gāamea. 3 Masā ire masīa. Marī deko merā wāīyesūrā, marī Jesucristo-yarā āārīrīrē ĩmubu. Marī Īgūyarā āārīsīā, Īgū boamakū, marīde Īgū merā boanerā irirosū waanerā āārībú. 4 Marī wāīyesūrā, Īgū boadero puru yáasūmakū, marīde Īgū merā yáasūnerā irirosū waanerā āārībú. Marīpu ũmugasigue āārīgū Īgū turari merā Īgūrē masāgū, marīdere Īgū merā masānerā irirosū āārīmakū iridi āārīmī, Īgū merā maama okarire opaburo, ārīgū.

5 Marī Cristoyarā āārīsīā, Īgū boaderosūta marīde Īgū merā boanerā irirosū waanerā āārībú. Irasirirā, Īgū boadigue masāderosūta marīde masārākoa. 6 Āsū masīa. Cristo curusague boamakū, marī

ñerĩ direta iririkunerã ĩgũ merã curusague boanerã irirosũ waanerã ããribũ. Irasiro marĩ ñerĩrẽ haribejari, marĩrẽ tarinugãmasĩbirikoa pama. ⁷ Masaka boadero purũ, ĩgũsã ñerĩ iririkurire neõ irinemobirikuma.

⁸ Marĩ Cristo merã boanerã irirosũ ããrĩrã: “Ĩgũ merã õãrõ ããrĩnikõãrãkoa”, ãrĩ buremua. ⁹ Idere õãrõ masĩa. Cristo boadero purũ, Marĩpurũ ĩgũrẽ masũ, dupaturi okamakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirigũ Cristo dupaturi neõ boabirikumi pama. Boari neõ dupaturi ĩgũrẽ tarinugãmasĩbirikoa. ¹⁰ ĩgũ suñarõta boari merã marĩ ñerĩ iridea wajare boa, wajaripeokõãdi ããrĩmĩ. ĩgũ boadero purũ, Marĩpurũ ĩgũrẽ masũ, dupaturi okamakũ iridi ããrĩmĩ. ĩgũrẽ masũ, dupaturi okamakũ iridero purũ, Marĩpurũ gããmerõsũta irigũ Marĩpurũ merã õãrõ ããrĩnikõãmi. ¹¹ Irasirirã musã ãsũ ãrĩ gũñaka! “Gua Opu Jesucristo merã gua boanerã irirosũ ããrĩsĩã, gua ñerĩrẽ iriunaderosũ irinemobirikoa”, ãrĩ gũñaka! “Irasirirã ĩgũyarã ããrĩsĩã, Marĩpurũ gããmerõsũta iri, ĩgũ merã õãrõ ããrĩnikõãrã!” ãrĩ gũñaka!

¹² Irasirirã musãya dupũ boaburi dupũ merã ñerĩrẽ neõ irinemobirikõãka, musã ñerĩrẽ haribejari musãrẽ tarinugãbirikõãburo, ãrĩrã! ¹³ Musãya mojõrĩ, musã gũñarĩ, ããrĩpereri musãya dupugue ããrĩrĩ merã ñerĩrẽ iribirikõãka! Musã Cristo merã boanerã dupaturi okarã irirosũ ããrã. Irasirirã ãsũ gapũ irika! ããrĩpereri musãya dupugue ããrĩrĩrẽ Marĩpure wiaka, ĩgũ gããmerõsũta õãrĩ direta irimurã! ¹⁴ Marĩ irire irasirimakũ, marĩ ñerĩ iriduarĩ marĩrẽ tarinugãmasĩbirikoa. Marĩpurũ marĩrẽ: “Yu Moisére doreri pídeare iribirimakũ, musãrẽ béogura”, ãrĩbemi. ãsũ gapũ marĩrẽ yãmi. ĩgũ marĩrẽ maĩgũ ããrĩsĩã, marĩrẽ iritamumi, ĩgũ doredeare iriburo, ãrĩgũ.

Marĩ, Cristore moãboerã ããrĩrĩmarẽ gojadea

¹⁵ Marĩpurũ marĩrẽ maĩmakũ iãrã: “Marĩ, Marĩpurũ doreri pídea merã ããrĩbea. Irasirirã ñerĩrẽ irirã!” ¿ãrĩrĩ? Irire neõ ãrĩbirikõãrã! ¹⁶ Musã ire õãrõ masĩa. Marĩ sugũ dorerire irirã, ĩgũyarã ĩgũrẽ moãboerã ããrĩrãkoa. ĩgũ marĩ opu ããrĩgũkumi. Iri irirosũta marĩ ñerĩ iriduarĩ, marĩ opu, marĩrẽ doregũ irirosũ ããrĩrokoa. Irasirirã marĩ ñerĩ iririre pirimerã, Marĩpurũ merã perebiri okari bokabirikoa. ĩgũ doreri gapure irirã ĩgũrẽ moãboerã diayemarẽ irinĩrãkoa. ¹⁷⁻¹⁸ Iripoegue ñerĩ iridoregũyarã ĩgũrẽ moãboerã irirosũ musã ñerĩ iriduarire irinerã ããrĩbũ. Marĩpurũ musãrẽ ĩgũya buerire pemasĩmakũ iridero purũ, ĩgũ doreri gapure musã õãrõ irituyãa. Irasirirã ñerĩ iridoregũyarã ĩgũrẽ moãboerã irirosũ neõ ããrĩbea pama. ĩgũrẽ wirinerã irirosũ ããrĩrã, Marĩpure moãboerã ñajãnerã ããrã, diayema gapure irimurã. Irasirirã irire gũñarã: “Mu guare irasiridea õãtaria”, ãrĩ, usuyari sĩka ĩgũrẽ! ¹⁹ Yu ire musãrẽ pemasĩmakũ gããmegũ, masaka ĩgũsã gũñarĩ merã wererosũ werea. Iripoegue ããrĩpereri musãya dupugue ããrĩrĩ merã umuriku ñerĩ direta irinikõãnerã ããrĩbũ. Daporare ããrĩpereri musãya dupugue ããrĩrĩrẽ Marĩpure wiaka, ĩgũrẽ moãboerã diayema direta irimurã! Irasirirã ĩgũ gããmerĩ direta iririkurãkoa.

²⁰ Iripoegue musã ñerĩ iriduarĩ direta irirã, Marĩpure moãboerã ĩgũ gããmerĩ direta iriro gããmekoa, ãrĩbirinerã ããrĩbũ. ²¹ Musã ñerĩrẽ irasirirã, ¿ñeeno õãrĩrẽ bokari? Dapora musã ñerĩ iriunadeare gũñarã, bure gũyasĩrĩa. Iri ñerĩrẽ musã iridea waja perebiri peamegue waabokuyo. ²² Iripoegue marĩ ñerĩ direta iridoregure moãboerã irirosũ ããrĩunanerã

ãārĩbú. Daporare Marĩpu marĩrẽ wiudero puɾu, ãgũrẽ moãboerã ããrã. Irasirirã ãgũ gããmerĩrẽ iriwãgãrã, ãgũ puɾo perebiri okarire opamurã ããrã. ²³ Ñerĩ irirãno, ãgũsã ñerĩ iriri waja, perebiri peamegue waarĩre wajatarãkuma. Marĩpu, marĩ Opu Jesucristore buremurã gapure wajamarĩrõ ãgũ puɾo perebiri okari opaburire sãgukumi.

7

Mojõsiarima keori merã weredea

¹ Yaarã, mušã Marĩpu Moisere doreri pídeare ðãrõ masĩa. Sugu masakũ ãgũ okarinurĩ direta iri dorerire irimasĩmi. ² Marĩpu doreri pídea ãsũ ãrã. Sugo nomeõ igo mojõsiadero puɾu, igo marãpu okaripoere igo ãgũ merã ããrĩnikõãkumo. ãgũ boamakũ, igo marãpu dagu merã ããrĩdea perekoa. Gajigu merã mojõsiamasĩkumo doja. ³ Igo marãpu okakerepuɾu gajigu merã marãpukugo, ãgũ merã ñerõ irigo Marĩpu dorerire tarinugãgõ irikumõ. Igo marãpu boadero puɾugue dita gajigu merã marãpukumasĩkumo. Irasirigo ãgũ merã ñerõ irigo meta irikumõ. Marĩpu dorerire tarinugãbirikumõ.

⁴ Yaarã, mušãde ãsũta ããrã. Iripoegue Marĩpu Moisere doreri pídea merã ããrĩnerã ããrĩbú. Jesucristo boamakũ, ãgũ merã boanerã irirosũ ããrĩsĩa, daporare iri doreri pídea merã ããrĩbea. Jesucristo boa, masãrĩ merã Marĩpu marĩrẽ ãgũyarã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ, ãgũ gããmerĩrẽ iriburo, ãrĩgũ. ⁵ Iripoeguere marĩ ñerĩrẽ uaribejari direta iriunanerã ããrĩbú. Marĩpu Moisere doreri pídeare masĩdero puɾu, iri dorerire tarinugã, ããrĩpereri marĩya dupuma merã ñerĩrẽ uaribejanemonerã ããrĩbú. Irasirirã perebiri peamegue waamurã dita ããrĩnerã ããrĩbú. ⁶ Daporare pama marĩ Cristo merã boanerã irirosũ ããrĩsĩa, Marĩpu Moisere doreri pídea merã ããrĩbea. Irire tariwerenerãgue ããrã. Irasirigu Marĩpu, Õãgũ deyomarĩgũ merã marĩrẽ maama okarire opamakũ yãmi, ãgũ gããmerĩrẽ iridoregu.

Marĩrẽ ñerĩ irimakũ iriri marĩguere ããrĩrĩmarẽ weredea

⁷ Irasirirã, Marĩpu Moisere doreri pídeare: “Ñegorãa”, ¿ãrĩrãkuri? Neõ irasũ ãrĩbirikõãrã! Irita yu ñerĩ iririkurire masĩmakũ iribu. Iri doreri pídea ãsũ ãrã. “Gajerãyare buro uaribejabirikõãka!” Irasirigu, iri doreri marĩmakũ, yu gajerãyare uaribejarire masĩbiribokuyo. ⁸ Iri doreri: “ãsũ iribirikõãka!” ãrĩdeare masĩdero puɾu, iri yure ããrĩpereri ñerĩrẽ uaribejamakũ iribu. Iri doreri marĩmakũ: “Irire tarinugãgũ irikõa”, ãrĩmasĩbiribokuyo. ⁹ Yu iri dorerire masĩburi dupuyuro: “Yu, Marĩpu merã ðãrõ ããrĩkõãgũ irikõa”, ãrĩ gũñadibu. Iri dorerire masĩdero puɾu, irire tarinugãgũ: “Ñerõ irigu irikõa, Marĩpu merã ðãrõ ããrĩbirikõa”, ãrĩ masĩbu pama. ¹⁰ Marĩ iri dorerire irirã, Marĩpu merã ðãrõ ããrĩkõãbokoa. Yu gapu irire iripeomasĩbrĩsĩa, ñerĩ iridea waja, waja opagu, perebiri peamegue waabodi dujabu. ¹¹ “Marĩpu dorerire irigu, ãgũ merã ðãrõ ããrĩkõãgũ irikõa”, ãrĩ gũñakerepuɾu, yu ñerĩ uaribejari, yure Marĩpu dorerire tarinugãmakũ iribu. Irasirigu iri dorerire tarinugãsĩa, ñerĩ iridea waja, waja opagu peamegue waabodi dujabu.

¹² Irasũ ããrĩkerepuɾu, Marĩpu Moisere doreri pídea ðãrĩ ããrã. Diayema doreri ããrã. Marĩpu irire pídi ããrĩmĩ marĩrẽ iritamubu. ¹³ Iro tamerãrẽ Marĩpu doreri ðãrĩ ããrĩkerero, ¿marĩrẽ peamegue waabonerã dujamakũ irikuri? Neõ irasũ ããrĩbirikõa. Marĩ ñerĩ iriri gapu marĩrẽ peamegue

waabonerā dujamakū iribũ. Irasiriro Marĩpu ĩgũ òãrĩ doreri pídea merā marĩ ñerō iririre: “Ñegoráa”, ārĩ masĩsũa.

¹⁴ Ire masĩa marĩ. Marĩpu ĩgũ dorerire Òãgũ deyomarĩgũ merā Moisére pídi āārĩmĩ. Irasiriro òãrĩ dita āārā. Marĩ gapũ marĩ ñerĩrē ƚaribejari merā ñerĩ iridoregũre duasũnerā irirosũ āārā. Irasirirā ñerĩrē iririkurā āārā. ¹⁵ Òãrĩrē iriduakererā, iribea. Ñerĩrē iriduabirikererā, irinĩkõāa. Marĩ irasiririre pemasĩbea. ¹⁶ “Ñerĩrē iriduabirikoa”, ārĩkererā, irikõāa. Irasirikererā: “Ñerĩrē iriduabirikoa”, ārĩrā, Marĩpu dorerire: “Òãrĩ āārā”, ārĩ masĩa. ¹⁷ “Marĩ ñerĩrē dupaturi iribea pama”, ārĩkererā, ñerĩrē irirā, marĩ basi meta irire yāa. Marĩguere ñerĩ āārĩrĩ gapũ marĩrē irire irimakũ yāa. ¹⁸ Marĩ ñerĩrē ƚaribejari merā ñerĩ direta irirā yāa. Irasirirā: “Marĩguere òãrĩ máa”, ārĩ masĩa. Marĩ òãrĩrē iriduakererā, bokatĩũbea. ¹⁹ Marĩ òãrĩ iriduakererā, iribea. Ñerĩ iriduabirikererā, iri gapũre yāa. ²⁰ Irasirirā marĩ basi: “Ñerĩrē dupaturi iribirikoa”, ārĩkererā, irikõāa doja. Marĩguere ñerĩ āārĩrĩ gapũ marĩrē irire irimakũ yāa.

²¹ Irasiriro āsũ waáa marĩrē. Òãrĩrē marĩ iriduakererapũ, marĩguere ñerĩ āārĩrĩ marĩrē ñerĩ direta irimakũ yāa. ²² Marĩ basi marĩ gũñarĩgue: “Marĩpu dorerire iriduakoa”, ārĩ gũñāa. ²³ Iri dorerire iriduakererapũ, marĩ ñerĩ iriduari gapũ marĩ gũñarĩgue òãrĩ iriduarire tarinũgāa. Irasirirā marĩ basi iri ñerĩ iriduarire tarinũgāmasĩbea.

²⁴ Marĩ basi ñerĩ iriduarire tarinũgāmasĩmerā, buru bujawereri merā: “¿Noā marĩrē ñerĩ iridea wajare taugũkuri, Marĩpu merā òãrō āārĩburo, ārĩgũ?” ārĩ gũñāa. ²⁵ Marĩpu dita Jesucristo marĩ Opũ merā marĩrē taumasĩmi. Irasirirā Marĩpure: “Òātaria mũ”, ārĩ, ƚsũyari sĩa. Irasirirā marĩ gũñarĩgue: “Marĩpu dorerire iriduakoa”, ārĩ gũñāa. “Gũa Opũ āārā mũ”, ārā ĩgũrē. Marĩ irasũ ārĩkererapũ, marĩ ñerĩrē ƚaribejari, marĩrē ñerĩrē iridoregũ irirosũ āārĩkõāa dapa.

8

Òãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merā òãrō āārĩrĩmarē gojadea

¹ Dapora Marĩpu marĩrē Jesucristoyarārē ñerĩrē ƚaribejarire piri, Òãgũ deyomarĩgũ dorerosũ irirārē: “Wajamoãgũra”, ārĩrĩno neõ máa. ² Òãgũ deyomarĩgũ, marĩ Jesucristoyarā ĩgũ dorerosũ irimakũ, marĩ ñerĩ iririkurire pirimakũ yāmi. Irasirigũ marĩrē, perebiri peamegũ waabonerārē Marĩpu merā òãrō āārĩmakũ yāmi. ³ Marĩ ñerĩ iriri direta ƚaribejasĩa, Marĩpu Moisére doreri pídeare neõ iripeomasĩbirinerā āārĩbũ. Irasirigũ Marĩpu gapũ ĩgũ magũrē iriudi āārĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea wajare boa, wajaribosadoregũ. ĩgũ ñerĩrē iribirikeregũ, marĩ ñerĩ iridea waja, waja oparā irirosũ dupũkũgũ, marĩrē boabosadi āārĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea waja oparire wajarigũ. ⁴ Marĩpu, marĩrē ĩgũ dorerire iriburo, ārĩgũ, irasiridi āārĩmĩ. Irasirirā marĩ ñerĩ iririre ƚaribejabea. Òãgũ deyomarĩgũ dorerosũ irirā yāa.

⁵ Ñerĩ iririre ƚaribejarā, iri direta gũña, iriduama. Òãgũ deyomarĩgũ dorerosũ irirā gapũ, ĩgũ gāamerĩ direta gũña, iriduama. ⁶ Ñerĩ direta gũña, iriduara, perebiri peamegũre waarākuma. Òãgũ deyomarĩgũ gāamerĩ direta gũña, iriduara gapũ Marĩpu merā perebiri okari oparākuma. Irasirirā siuñajārĩ merā āārĩrākuma. ⁷ Ñerĩ direta gũña, iriduara, Marĩpure ĩaturirā

ãārĩma. Īgũ dorerire iridũabiri, irire neõ irimasĩbema. ⁸ Irasirirã ñerĩ iriri direta ƚaribejarã, Marĩpure ƚsuyamakũ irimasĩbema.

⁹ Musã gapũ ñerĩ iriri direta ƚaribejabea. Ōãgũ deyomarĩgũ musãguere ãārĩmi. Irasirirã Īgũ turari merã Īgũ dorerosũ yãa. Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã gapũ, Cristoyarã ãārĩbema. ¹⁰ Marĩ ñerõ iridea waja marĩya dupũ boaburi dupũ ãārĩkerepũ, Cristo marĩguere ãārĩmakũ, Marĩpũ marĩrẽ: “Ōãrã, waja opamerã ãārĩma”, ãrĩ ĩãmi. Irasiro marĩya dupũ boakerepũ, marĩya yũpũrã ãmugasigue okanĩkõãrokoa. ¹¹ Marĩpũ, Ōãgũ deyomarĩgũ merã Jesucristore boadiguere masũ, dupaturi okamakũ iridi ãārĩmi. Ōãgũ deyomarĩgũ marĩguere ãārĩmakũ, Marĩpũ Jesucristore masũdita marĩya dupũ boadero pũ, marĩdere masũ, maama okari opamakũ irigũkumi.

¹² Yaarã: “Marĩpũ marĩrẽ irasũta irigũkumi”, ãrĩ masĩrã, ñerĩ iririre ƚaribejabirikõãrã! ¹³ Ñerĩ iriri direta ƚaribejarã, perebiri peamegue waarãkoa. Ōãgũ deyomarĩgũ turari merã marĩ ñerĩrẽ ƚaribejarire pirirã, Marĩpũ merã perebiri okarire oparãkoa.

¹⁴ Ōãgũ deyomarĩgũ dorerosũ irirãno, Marĩpũ pũrã ãārĩma. ¹⁵ Marĩpũ marĩrẽ Ōãgũ deyomarĩgũrẽ iriudi ãārĩmi. Īgũ marĩrẽ Marĩpũ pũrã ãārĩmakũ yãmi. Īgũ merã Marĩpũ marĩrẽ wajaõaburire gũiderosũ dupaturi gũibe. Irasirirã Īgũ iritamurĩ merã gũiro marĩrõ Marĩpure: “Yũpũ”, ãrĩ masĩa. ¹⁶ Ōãgũ deyomarĩgũ marĩ gũñarĩgue marĩrẽ: “Diayeta Marĩpũ pũrã ããrã”, ãrĩ masĩmakũ yãmi. ¹⁷ Irasirirã marĩ Īgũ pũrã ããrĩsĩã: “Ããrĩpererire yũ pũrãrẽ sĩgũra”, ãrĩdeare Cristo merã irire oparãkoa. Marĩ Cristoyarã ããrĩsĩã, Īgũ ĩ ãmugue ñerõ tariderosũ marĩde ñerõ tarikererã, pũrugue ãmugasigue Īgũ ããrĩrõsũta Īgũ merã õãrõ ããrĩrãkoa.

¹⁸ Dapora marĩ ĩ ãmugue ñerõ tarikererã, pũrugue ãmugasigue Marĩpũ marĩrẽ õãrĩ sĩburire gũnarã: “Bũro ñerõ taribeã”, ãrĩ masĩa. ¹⁹ Sunũ Marĩpũ marĩrẽ: “Īsã yũ pũrã ããrĩma”, ãrĩ, õãrĩrẽ sĩgũkumi. Īgũ marĩrẽ sĩburire ããrĩpereri Īgũ ĩ ãmũma iridea, masaka gajinorẽ bũro ĩãduarã irirosũ yũro yãa.

²⁰ Iripoegue Adãn ñerĩrẽ iripũroridea waja ĩ ãmũma poyakõãdero ããrĩbũ. Iri gããmerõ poyabiridero ããrĩbũ. Marĩpũ dorederosũ poyadero ããrĩbũ. Irasirikeregũ, pũrugue õãrĩ gorawayugũkumi. ²¹ Irasirigũ Marĩpũ, ĩ ãmũma boapereburi ããrĩkerepũ, marĩrẽ Īgũ pũrãrẽ õãrã gorawayurosũ, ĩ ãmũma ããrĩpererire õãrĩ dita gorawayugũkumi doja. ²² Ire marĩ masĩa. Adãn ñerĩrẽ iripũroridero pũ, daporaguedere ããrĩpereri ĩ ãmũma Marĩpũ iridea, nomeõ majĩgũ nijĩwãgũgõ pũrĩsũrõsũ ããrã. ²³ Īgũ iridea irirosũta marĩde poyari merã ããrã. Marĩ Īgũyarã ããrĩnũgãmakũ, Ōãgũ deyomarĩgũrẽ marĩrẽ sidi ãārĩmi. Daporare bũro ñerõ tarikererã, pũrugue Īgũ marĩrẽ: “Yũ pũrã ããrĩma”, ãrĩ, boabiri dupũre maama dupũre sĩburire ƚsuyari merã yũa. ²⁴ “Marĩpũ marĩrẽ: ‘Taugũra’, ãrĩderõsũta taugũkumi”, ãrĩ yũmasĩa. Īgũ marĩrẽ taudero pũ, marĩ irire yũderosũ neõ yũnemobirikoa. ²⁵ Marĩ gajinorẽ ĩãbirikererã gũñaturari merã: “Īãrãkoa”, ãrĩ yũrosũ, Marĩpũ pũrugue Īgũ marĩrẽ tauburire gũñaturari merã yũro gããmea.

²⁶ Marĩ Marĩpure: “ũNaásũ sērẽrõ gããmerĩ?” ãrĩ masĩbirimakũ, Ōãgũ deyomarĩgũ marĩrẽ iritamumi. Irasirigũ, marĩ Marĩpure keoro sērẽmasĩbirimakũ, Ōãgũ deyomarĩgũ marĩya ããrĩburire Marĩpure õãrõ

sērēbosami. Masaka werenírōsū sērēbemi. Marīrē buro bopoñarī merā, òārō masīrī merā sērēbosami. ²⁷ Marīpu gāāmerōsūta Òāgū deyomarīgū marī ĩgūyarā āārīburire sērēbosami. Irasirigu Marīpu, āārīpereri marī gūñarīrē masīpeogu, Òāgū deyomarīgū marīrē sērēbosaridere òārō masīmi.

Jesucristo turari merā ñerīrē tarinugāmasā, ārī gojadea

²⁸ Idere marī masīa. Marīpu ĩgū gāāmederosūta marīrē beyedi āārīmí. Irasirigu āārīpereri marīrē ĩgūrē maīrārē waaburire āmumi òārī direta iribu. ²⁹ Neōgoragueta Marīpu marīrē ĩgūyarā āārīmurārē masīsiadi āārīmí. Marī neō deyoaburo dupuyurogueta beyesiadi āārīmí, marīrē ĩgū magū irirosū āārīburo, ārīgū. Irasirigu ĩgū magū marī tīgū āārīmí. Marī ĩgū pagupūrā wārā āārā. ³⁰ Neōgoragueta Marīpu ĩgūyarā āārīmurārē: “Yū pūrā āārīma”, ārī beyesiadi āārīmí. Irasirigu marīrē ĩgū beyenerārē Jesúre buremunugādoge suu: “Òārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩāmi. ĩgū marīrē irasū ārī ĩārārē āmugasigie ĩgū āārīrōsūta ĩgū merā òārō āārīmakū irigukumi.

³¹ Marī irire masīrā, ¿naāsū ārīrī? Āsū ārā. Marīpu marīrē iritamumakū, gajerā marīrē ĩaturikererā, neō poyanorēmasībema. ³² Marīpu marī ñerī iridea waja boabosabure ĩgū magū Jesucristore iriudi āārīmí. “Yū magūrē maīsā, iriubea”, ārībiridi āārīmí. Irasirigu ĩgū magūrē iriudi āārīsīā, āārīpereri marīya āārīburire òārī direta sīgukumi. ³³ Marīpu marīrē ĩgū beyenerārē: “Òārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩāmakū, gajerā marīrē: “Ñerā āārīma”, neō ārī weresāmasībema.

³⁴ Cristo marī ñerī iridea wajare boabosa, masā, āmugasigie mūrīadi āārīmí. Irasirigu Marīpu diaye gapu doami. Marīya āārīburire sērēbosaníkōāmi. Irasirirā gajerā Marīpure marīrē: “Īsā ñerī iridea waja ĩgūsārē wajamoāka!” neō ārīmasībema. ³⁵ Cristo marīrē buro maīmakū, gajerā ĩgūrē: “Neō maīnemobirikōāka ĩgūsārē!” ārīmasībirikuma. Marī ñerō tarikererupu, marī diasaro péñakererupu, gajerā marīrē ñerō irikererupu, marī waboakererupu, surī marīrā āārīkererupu, goero marīrē āārīkererupu, gajerā marīrē wējēkererupu, Cristo marīrē maīgū marī merā āārīnīkōāmi. ĩgū marīrē maīrīrē neō piribirikumí. ³⁶ Marīpuya werenírī gojadea pūgue marī waaburire āsū ārī gojasūdero āārībú:

Gua mūyarā āārīrī waja gajerā guare āmūrīku wējēduaníkōāma. Ovejare wējēmūrā wējērōgue āārā irirosū guare yāma, ārī gojasūdero āārībú.*

³⁷ Marī gapu ñerō tarikererā, Cristo marīrē maīgū iritamurī merā, marī āārīpereri ñerīrē tarinugāa. Irasirirā ĩgū merāta gūñaturanemoa. ³⁸ Irasirigu ire òārō masīa. Marīpu marīrē buro maīmi. Marī Opure Jesucristore iriugu, ĩgū marīrē maīrīrē masīmakū iridi āārīmí. Marī boamakū, o marī yoaripoe okamakū, marīrē maīgū marī merā āārīnīkōāmi. Marīpure wereboerā, masaka oparā, wātēa oparāde Marīpure marīrē maīrīrē pirīmakū irimasībema. Marīrē gajino irimakū, Marīpu marīrē maīgū marī merā āārīmí. Daporama āārīrī, pūrūma āārīburide Marīpure marīrē maīrīrē pirīmakū irimasībirikoa. ³⁹ Marī āmarōgue waamakū, o ūkūārōgue waamakū, marīrē maīgū marī merā āārīmí. Gajinode Marīpu iridea āārā. Irasiriro iride ĩgūrē marīrē maīrīrē pirīmakū irimasībea. Marīrē marī Opū Jesucristoyarārē ĩgū maīrī neō perebirikoa.

9

Israel bumarã Marĩpu beyenerã ããrĩma, ãrĩ gojadea

¹ Yu, Cristore b̃remugũ ããrĩgũ, diayeta werea m̃sãrẽ. ãrĩgatobea. Õãgũ deyomarĩgũde yu merã ããrĩgũ, yu ãrĩrĩrẽ: “Diayeta ããrã”, ãrĩ masĩmakũ yãmi. ² Yaarã Israel bumarã Cristore b̃remubirimakũ iãgũ, b̃uro bujawereri merã gũñarikua. ³ Ìgũsã ìgũrẽ b̃remumakũ gããmegũ, yu gapu gorawayudhadãa: “Perebiri peamegue wajamoãsũbokuma”, ãrĩgũ. Yu ìgũsãrẽ irasiribosagu Cristore dukawarinugãjagu, ìgũrẽ neõ dupaturi iãnemobiribokoa. ⁴ Ìgũsã, Israel parãmerã ããrĩturiarã ããrĩma. Marĩpu ìgũsãrẽ: “Yu pũrã ããrã”, ãrĩdi ããrĩmi. Ìgũ gosewasiriri merã ìgũsã watope ããrĩdi ããrĩmi. Ìgũsãrẽ: “Yu, m̃sã Opu ããrã. M̃sã, yaarã ããrã”, ãrĩdi ããrĩmi. Ìgũsãrẽ ìgũ dorerire masĩburo, ãrĩgũ, Moisere irire pídi ããrĩmi. “Yaa wiigue yare b̃remurã, ãsũ irika!” ãrĩ pídi ããrĩmi. “M̃sã parãmerã ããrĩturiarãrẽ õãrõ iritamugura”, ãrĩdi ããrĩmi. ⁵ Israel pũrã pe mojõma pere su gubu peru p̃rẽbejarãgora, gua ñekũsãmarã ããrĩnerã ããrĩmã. Cristode marĩ irirosũ dupukugu deyoagu ìgũsã parãmi ããrĩturiagu, Israel bumata ããrĩdi ããrĩmi. Ìgũ ããrĩpererã, ããrĩpereri Opu ããrĩmi. Irasirirã ìgũrẽ: “Õãtaria m̃”, ãrĩ, usuyari s̃nĩrã! Irasũta irirã!

⁶ Israel bumarã ããrĩpererã diayeta Marĩpuyarãgora ããrĩbema. Irasirigu Marĩpu Israel bumarãrẽ: “Yaarãrẽ ãsũ irigura”, ãrĩdeare ìgũsãrẽ ããrĩpererãrẽ iribirimakũ iãgũ: “Marĩpu ìgũ ãrĩderosũta iribemi”, ãrĩ gũñabea yu. ⁷ Israel bumarã, ìgũsã ñekũ Abraham parãmerã ããrĩturiarã ããrĩkerepuru, Marĩpu ìgũsãrẽ ããrĩpererãrẽ: “Diayeta yu pũrã ããrĩma”, ãrĩ iãbemi. Irasirigu Abrahãrẽ: “Mu magũ Isaac parãmerã ããrĩturiarã dita diayeta mu parãmerã ããrĩturiarã ããrĩrãkuma”, ãrĩdi ããrĩmi. ⁸⁻⁹ Marĩpu Abrahãrẽ ìgũ magũ Isaac deyoaburire weregu, ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Gaji bojori ipapoeta aarigura doja. Iripoeta mu marãpo Sara majĩgãrẽ pũrãkũgokumo”, ãrĩdi ããrĩmi. Irasirigu Marĩpu ãrĩderosũta Abraham magũ deyoadi ããrĩmi. Irasirirã marĩ ire masĩa. Abraham parãmerã deyoaturawãgãrã ããrĩpererã Marĩpu pũrã ããrĩbema. Marĩpu ãrĩdeare b̃remurã dita diayeta Abraham parãmerã ããrĩturiarã, Marĩpu pũrã ããrĩma.

¹⁰ Gaji ãsũ ããrã. Isaac, Rebeca merã marãpokũdero puru, igo ãma p̃rãgue pũrãkũdeo ããrĩmõ. Ìgũsã pagu Isaac, gua ñekũ ããrĩdi ããrĩmi. ¹¹⁻¹³ Ìgũ pũrã deyoaburi dupuyuro, ìgũsã õãrĩrẽ, o ñerĩrẽ iriburi dupuyuro Marĩpu ìgũsã pago ããrĩbore ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Ìgũ tĩgũ ìgũ pagumãrẽ moãboegukumi”, ãrĩdi ããrĩmi. Ìgũ igore irire ãrĩderosũta ìgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Jacore beyebu. Esãu gapure beyebiribu”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Irasirigu Marĩpu Jacore beyederosũta ìgũyarã ããrĩmurãrẽ beyegu, ìgũsã gajino iriburi dupuyuro ìgũ gããmederosũta ìgũsãrẽ: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩdi ããrĩmi.

¹⁴ Irire p̃erã, ¿naãsũ gapu ãrĩrãkuri marĩ? “Sugu gajino iriburi dupuyuro Marĩpu ìgũrẽ beyegu, diaye iribemi”, ¿ãrĩrãkuri? Irasũ ãrĩbirikõãrã! Marĩpu diayeta irigu ããrĩmi. ¹⁵ Iripoegue Marĩpu Moisedere ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Yu bopoñarĩ merã iãduarãrẽ bopoñarĩ merã iãgura. Yu maĩrĩ merã iãduarãrẽ maĩgura”, ãrĩdi ããrĩmi. ¹⁶ Irasirirã ire masĩa. Marĩpu, ìgũ bopoñaduarãrẽ bopoñarĩ merã iãmi. Masaka ìgũrẽ bopoñadoremakũ meta, ìgũsã õãrõ irimakũ meta ìgũsãrẽ bopoñarĩ merã iãmi. ¹⁷ Marĩpu ìgũya

wereníř gojadea pũgue ասս արիđ ասրիմի Egipto marā opure, faraōrē: “Yu gāamerōsūta marē Egipto marā opu āārībure píbu, mu merā yu turarire āārīpererārē imubu. Āārīperero marārē, yu turagu āārīřirē masīdoregu, irasiribu”, արիđ ասրիմի. ¹⁸ Irasirigu ĩgũ bopoñaduārārē bopoñarī merā ĩāmi. ĩgũ dorerire pēduamerārē nemorō pēduabirimakũ yāmi.

¹⁹ Yu irasũ āārīřrē pērā, musā ասս ārībokoa: “Marīpu ĩgũ basita masakare ĩgũ dorerire pēduabirimakũ irikeregu, ĩnasirigu ĩgũsārē wajamoāgukuri? ĩNasirisā, ĩgũ gāamerō irasiririre kāmutasasībokuri marī?” ārī pũřiwisi sērēñabokoa. ²⁰ Irire irasũ āřřiririkōāka! Marī masakā ubu āārīřrā, Marīpu irinerā āārā. Irasirirā ĩgũrē: “ĩNasirigu yure irasũ yāri mu?” ārī pũřiwisi sērēñamasībea. Diarisoro irisoro weagore: “ĩNasirigo yure irasũ yāri mu?” āřřiberosūta marīde Marīpure irasũ āřřimasībea. ²¹ Sorori weago diari merā igo iriduarō irikumō. Irasirigo oārī soro iriduago, oārī soro irikumō. Iri diari merāta ubu āārīřř sorodere iriduago, ubu āārīřř soro irikumō. Igo diari merā irirosūta Marīpude masakare ĩgũ iriduarosūta yāmi.

²² Marīpu peamegue ĩgũ bēomurārē, ĩgũsārē ĩgũ turari merā buro wajamoāburire masīdoregu, ĩgũsā ñerō iririre gũñatura, mumurō marīřō ĩgũsārē wajamoābemi. ²³ Marī ĩgũ bopoñarī merā ĩārā gapure ĩgũ oatarigu āārīřrē masīburo, āřřigũ, ĩgũsārē irasirigu yāmi. Neōgoragueta marīřē ũmugasigue ĩgũ āārīřrōsūta ĩgũ merā oārō āārīmurārē beyedi āārīmi. ²⁴ Marīřē beyegu, surāyeri judío masaka watopegue āārīřrē, gajerā judío masaka āārīmerā watopegue āārīřrē beyedi āārīmi, ĩgũyarā āārīburo, āřřigũ. ²⁵ Marīpuya wereníř gojadea pũgue ĩgũya kerere weredupuyudi Oseas, judío masaka āārīmerāyamarē ասս ārī gojadi āārīmi:

Marīpu ասս ārīmi: “Yaarā āārībirinerārē: ‘Yaarā āārīma’, āřřigukoa. Yu mařřbirinerārē: ‘Yu mařřā āārīma’, āřřigukoa”, āřřimi.

²⁶ Marīpu: “Musā, yaarā meta āārā”, āřřidea nikũ marārē: “Yu okanīgũ pũřāta āārā”, āřřisũrākuma, āřři gojadi āārīmi.*

²⁷⁻²⁸ Isaiās, Israel bumarā gapure ասս ārī gojadi āārīmi: “Marī Opu ĩgũ āřřiderosūta i ũmu marārē mumurō merā diayeta wajamoāgukumi. Irasirirā Israel bumarā wādiyama ĩmipayeri irirosũ wārā āārīkererā, mērāgā tausũrākuma”, āřři gojadi āārīmi. ²⁹ ĩgũta idere āřři gojadi āārīmi doja:

Marī Opu āārīpererā nemorō turagu, marī ñekūsāmarā āārīturiarārē mērāgārē taubirimakũ, marī judío masaka āārīpererā bēosũbonerā āārībũ. Sodoma marārē, Gomorra marārē bēoderosūta marīdere bēobodi āārīmi, āřři gojadi āārīmi.*

Judío masaka Jesucristoya kerere buremubiridea

³⁰ Irire pērā, ĩnaásũ āārīřrākuri? Զսս āārā. Judío masaka āārīmerā Marīpu merā ĩgũsā oārō āārībure ĩmabirikererā, ĩgũsā Jesucristore buremurī merā irire bokama. Irasirigu Marīpu ĩgũsārē: “Oārā āārīma”, āřři ĩāmi.

³¹ Judío masaka gapu: “Marīpu Moisére doreri pīdeare marī irimakũ, marīřē: ‘Oārā, waja opamerā āārīma’, āřři ĩāgukumi”, āřři gũñadima. Irasũ āřři gũñakererā, iri dorerire iripeomasībirisā, Marīpu merā oārō āārībema. ³² ĩNasirirā Marīpu merā oārō āārīberi? Jesucristore buremurō marīřō ĩgũsā basi Marīpu Moisére doreri pīdeare iridea merā gapu, Marīpu merā oārō āārīřřadima. Irasirirā Cristore Marīpu iriudire buremumerā, Marīpu pũroque neō waabirikuma. ĩgũsā ũtāye, maa deko pīadeayegue

gubu tuameémejänerä irirosũ ääriräkuma. ³³ Marĩpuya werenĩri gojadea pũgue Marĩpu ĩgũ magũrẽ iriburire äsũ äri gojasũdero äärĩbũ: Sugu yu iriubure ütaye irirosũ äärĩgũrẽ Jerusalẽgue pĩgura. ĩgũrẽ buremumerä, iri yegue gubu tuameémejäärä irirosũ ääriräkuma. Irasirirä yu pũroge neõ ejabirikuma. ĩgũrẽ buremurä gapu: “Ĩgũrẽ ubogorata buremukubu”, äribirikuma. Yu pũro ejaräkuma, äri gojasũdero äärĩbũ.*

10

¹ Yaarä, yu Israel bumarärẽ Marĩpu ĩgũ tauburire buro gäämea. Irasirigu ĩgũrẽ ĩgũsaya äärĩburire buro sërëbosaa. ² Diayeta ĩgũsã Marĩpu gäämerirẽ buro iridũakererä, ĩgũ gäämerirẽ õärõ pemasibema. ³ Marĩpu marirẽ Jesucristore buremurĩ merä: “Õärã äärĩma”, äri iärirẽ masibema. Irasirirä ĩgũsã basi õärirẽ iridũakererä, Marĩpu Jesucristore buremudoregu iri-udire buremubema. Irasirigu Marĩpu ĩgũsärẽ: “Õärã äärĩma”, äri iäbemi. ⁴ Cristo äärĩpereri Marĩpu Moisére doreri pídeare iripeodi äärĩmĩ. Irasirigu Marĩpu äärĩpererä Cristore buremurãnorẽ: “Õärã, waja opamerä äärĩma”, äri iämi.

⁵ Moisés äsũ äri gojadi äärĩmĩ: “Marĩ, Marĩpu dorerire äärĩpereri iripeomakũ, Marĩpu marirẽ: ‘Õärã, waja opamerä äärĩma, yu merã õärõ ääriräkuma’, äri iägukumi”, äri gojadi äärĩmĩ. ⁶ Marĩpu marirẽ: “Õärã, waja opamerä äärĩma”, äri iäri gapu äsũ äärã. Marĩ Cristore buremumakũ, Marĩpu marirẽ: “Õärã äärĩma”, äri iägukumi. Irasirirä äsũ äri gũñabirikõäka: “¿Noã Cristore umugasigue äärĩgũrẽ äidijugukuri marirẽ taudoregu?” äri gũñabirikõäka! Cristo i umugueru marirẽ taugu ejasiadi äärĩmĩ. ⁷ Irasirirä doja: “¿Noã, boanerä äärirõgue ukũärĩ gobegue dijagukuri Cristore siuu marĩribu?” äri gũñabirikõäka! Marĩ basi irire irimasĩña máa. ĩgũ boa, masã, mũñasiadi äärĩmĩ. ⁸ Marĩpuya werenĩri gojadea pũgue äsũ äri gojasũdero äärĩbũ: “Marĩpuya kerere musã pésiáa. Irire musãya disi merã werenia. Musãya gũñarĩgue: ‘Diayeta äärã iri’, äri gũñãa”, äri gojasũdero äärĩbũ. Irire, marirẽ Jesucristo tauri kerere diayeta buremua. Irasirirä masakare irireta werea. ⁹ Irasirirä marĩya disi merä: “Jesús, yu Opũ äärĩmĩ”, äri werenimakũ, marĩya gũñarĩgue: “Ĩgũ boadero pũru, Marĩpu ĩgũrẽ masũdi äärĩmĩ”, äri buremumakũ, Marĩpu marirẽ perebiri peamegue waabonerärẽ taugukumi, ĩgũ merã õärõ äärĩnikõäburo, äri gũ. ¹⁰ Marĩpu, marĩ Jesucristore buremumakũ, marirẽ: “Õärã, waja opamerä äärĩma”, äri iämi. Marĩ gajerärẽ: “Jesucristo yare taugu äärĩmĩ, ĩgũrẽ buremua”, äri weremakũ, marirẽ peamegue waabonerärẽ ĩgũ taurimurã äärĩmakũ yämi.

¹¹ Marĩpuya werenĩri gojadea pũgue: “Neõ sugu ĩgũrẽ buremugũ: ‘Ĩgũrẽ ubogorata buremukubu’, äribirikumi”, äri gojasũdero äärĩbũ. ¹² Marĩpu, äärĩpererä Opũ äärĩmĩ. Irasirigu judío masakare, judío masaka äärĩmerädere sũrosũta iämi. Irasirigu äärĩpererärẽ ĩgũrẽ buremurĩ merã sërëärẽ õärirẽ wari sigukumi. ¹³ Marĩpuya werenĩri gojadea pũgue äsũ äri gojasũdero äärĩbũ: “‘Yu Opũ, yu ñerõ irideare yare kãtika!’ äri sërëãno tausũrækuma. Peamegue wajamoãsũbirikuma”, äri gojasũdero äärĩbũ. ¹⁴ Irasũ äärĩkerepũru, marĩ Opũre: “Diayeta marirẽ taugu äärĩmĩ”, äri buremumerä, ĩgũrẽ sërëmasibema. ĩgũya tauri kerere pémerä,

Īgūrē būremumasībema. Īgūya kerere Īgūsārē wereru marīmākū, irire masībirikuma. ¹⁵ Marīpū Īgūya kerere weremurārē iriubirimākū, irire wererā waabirikuma. Īgūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Marīpūya oārī kerere, Īgū merā oārō siuñajārī opari kerere wererā ejamakū ĩārā, marī būro usūyāa”, ārī gojasūdero āārībū.

¹⁶ Iri Marīpū masakare tauri kere āārīkererū, wārā pēduabema. Isaías āsūta ārī gojadi āārīmī: “Gua Opū, Īgūsā gua wererire pēduabema”, ārī gojadi āārīmī. ¹⁷ Irasirirā Cristoya kerere weremākū pēduripírā, Īgūrē būremurākuma.

¹⁸ Irasirigū ire sērēñaduakoa mūsārē. ¿Israel bumarā iri kerere pēbiryuri? Pénerā āārīmā. Marīpūya werenīrī gojadea pūguedere irasūta ārī gojasūdero āārībū:

Marīpūyare wererimasā āārīpererogue marārē Īgūya kerere wererā waama. Irasiro Īgūsā wereri i ūmū āārīpererogue seyakōāa, ārī gojasūdero āārībū.*

¹⁹ Dupaturi mūsārē sērēñaduakoa doja. ¿Israel bumarā pékererā, oārō pémasībiryuri? Pémasīnerā āārādima. Yū irire werenemogū, Moisés ārīdeare wererorigūra. Āsū ārī gojadi āārīmī:

Marīpū Israel bumarārē āsū ārīmi: “Ubu āārīrārē, yaare pémasīmerārē yaarā āārīmakū irigūra. Yū irasirimākū ĩārā, mūsā gapū Īgūsārē ĩaturirākoa. Irasirigū mūsārē Īgūsā merā guamakū irigūkoa”, ārīmi, ārī gojadi āārīmī Moisés.*

²⁰ Pūpū Isaíade: “Irasū ārībokoa”, ārī, gūiri marīrō āsū ārīnemopeodi āārīmī: Āsū ārīmi Marīpū: “Yūre āmamerā gapū yūre bokama. Irasirigū yūre masīmerārē yūre masīmakū iribū”, ārīmi, ārī gojadi āārīmī Isaías.*

Judío masaka āārīmerā Marīpūyarā āārīburire wereru irasū ārī gojadi āārīmī. ²¹ Israel bumarā gapūre āsū ārī gojadi āārīmī: “Āsū ārīmi Marīpū: ‘Ūmurikū yū merā oārō āārīduarā aarika!’ ārādibu Īgūsārē. ‘Īgūsā gapū yū dorerire tarinūgārā, yūre pēduabirima’, ārīmi”, ārī gojadi āārīmī Isaías.

11

Marīpū Israel bumarārē beyedeamarē gojadea

¹ Irasirigū mūsārē ire sērēñagūra. ¿Marīpū Israel bumarārē: “Yaarā āārīma”, ārīdero pūpū, Īgūsārē beokōāyuri? Béobiridi āārīmī. Yūde Israel bumū, Abraham parāmi āārīturiaguta Benjamīya bumū āārā. ² Iripoegue Marīpū Israel bumarārē Īgūyarā āārīburo, ārīgū, beyedi āārīmī. Īgū irasū beyenerārē beobemi. Mūsā Marīpūya kerere weredupuyudi Elías Īgūrē: “Israel bumarā waja opama”, ārīdeare masīkoa. Irire Marīpūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojadi āārīmī: ³ “Yū Opū, Israel bumarā mūya kerere weredupuyurimasārē wējēkōāma. Mūrē sīdea soepeorore tuúmeédijukōāma. Irasirigū Īgūsā watope yū suguta mūrē būremua. Yū irasū āārīmakū ĩārā, yūdere wējēduama”, ārī gojadi āārīmī. ⁴ Īgū irasū ārīmakū pégu, Marīpū āsū ārī yūjudi āārīmī: “Mū, suguta āārībea. Yaarā siete mīl āārīma. Īgūsārē iritamubū. Irasirirā yūre oārō būremuma. Baal wāīkūgu keori weadeare neō būremubema. Irasirigū mūrē wējēduarārē gūibirikōāka!” ārīdi āārīmī. ⁵ Elías āārīripoe Marīpū Īgū beyenerārē iritamuderosūta daporadere Israel bumarā watopere surāyeri Īgū beyenerārē iritamumī. Irasirirā Īgūrē būremuma. Īgūsārē bopoñarī merā ĩāsīā,

* 10:18 Sal 19.4 * 10:19 Dt 32.21 * 10:20 Is 65.1

beyedi āārīmí. ⁶ Īgūsā iririkurire ĩāgū meta beyedi āārīmí. Īgūsārē bopoñagū beyedi āārīmí. Īgūsā oārō iriadero puru ĩgūsārē beyegu, bopoñagū meta iribokumi. Īgūsā oārīrē iridea waja āārībokuyo.

⁷ Āsū āārā. Israel bumarā ĩgūsā iriri merā, Marīpu ĩgūsārē: “Oārā āārīma”, ārī ĩāmakū gāamekererā, ĩgūsā Marīpu merā oārō āārīburire neō bokabema. Irasirirā Marīpuware neō pēmasīmerā dujama. Marīpu beyenerā gapu ĩgū merā oārō āārīma. ⁸ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Marīpu ĩgūrē gāamemerārē ĩgūyare pēmasībirimakū yāmi. Irasirirā diayemarē pékererā, pēmasībema. ĩgū iririre ĩākererā, ĩāmasībema. Daporaguedere irasūta āārīnikōāma”, ārī gojasūdero āārībū.

⁹ Davide āsū ārīdi āārīmí Marīpure:
Israel bumarā bosenurī irirā ñerō yāma. Irasirigu, ĩgūsā ñerīrē iriri merā ĩgūsārē wajamoāsūmurā āārīmakū irika!

¹⁰ ĩgūsārē pēmasīmerā, koye ĩāmerā irirosū waamakū irika! Ūmuriku nukūrī ũūmarā sūgū pūrīsūrā irirosū ñerō tarimakū irika! ārīdi āārīmí David Marīpure.*

Marīpu judío masaka āārīmerārē taugukumi, ārī gojadea

¹¹ Gaji musārē sērēñanemogura. Ķjudío masaka Jesucristore buremubirimakū, Marīpu ĩgūsārē béopeokōāyuri? Béopeobiridi āārīmí. ĩgūsā Cristore irasū buremubirimakū, daporare judío masaka āārīmerā gapu Marīpu taumurā āārīma. ĩgūsārē ĩgūyarā waamakū yāmi, judío masakade ĩgūsārē ĩākūī, ĩgūsāde Cristore buremuburo, ārīgū. ¹² Judío masaka Cristore buremubirisīā, Marīpu ĩgūsārē: “Yu pūrārē oārī sīgura”, ārīdeare opabema. Irasirirā judío masaka āārīmerā gapu Cristore buremurā, irire oparākuma. Puru judío masaka Cristore buremumakū, āārīpererārē i ũmu marārē nemorō oārō waarokoa.

¹³ Daporare musārē judío masaka āārīmerārē weregura. Jesucristo yare musārē judío masaka āārīmerārē ĩgūya kerere weredoregu pími. Ire weregu, ubugora irigu meta yāa. ¹⁴ ĩgūyare weregu, gajipoe irigu surāyeri yaarārē judío masakare musārē ĩākūīmakū iribokoa, ĩgūsāde Jesucristore buremuburo, ārīgū. ĩgūrē buremurā, tausūrākuma ĩgū merā oārō āārīmurā. ¹⁵ Marīpu judío masakare Cristore burenumerārē béomakū, gajerā gapu ĩgū merā siuñajārī opama. Judío masakade ĩgūrē buremumakū, oātarirokoa. ĩgūsā boanerāgue masānerā irirosū Marīpu merā perebiri okarire oparākuma. ¹⁶ Āsū āārā. Pā iriri merā suru iripuroriduru Marīpure sīmakū, āārīpereri iri pā iriri Marīpuya āārā. Yuku nugūrī Marīpuya āārīmakū, irigu dupuride ĩgūya āārā. Gua ñekū Abraham, irigu nugūrī irirosū āārīdi āārīmí. Marī Jesucristore buremurā Abraham parāmerā āārīturiarā āārā. Irasirigu Marīpu ĩgūrē: “Yaagu āārīmi”, ārī ĩāderosūta marīdere: “Yaarā āārīma”, ārī ĩāmi.

¹⁷ Judío masaka olivogu dupuri irirosū āārīma. ĩgūsā irasū āārīkerepuru, su dupurire ditibéoderosū Marīpu surāyeri ĩgūsārē béodi āārīmí. Puru iri dupuri āārīderore gajigu olivo makānūmuma dupurire puriñeātuadoregu, wiiri, puúñeāturosū iridi āārīmí. Irasiriderosū musārē judío masaka āārīmerārē ĩgūyarā ñajāmakū iridi āārīmí. Irasirirā musā judío masaka āārībirikererā, āārīpereri Marīpu Abraham parāmerā āārīturiarārē oārīrē sīgura, ārīdeare musāde ñeānerā āārībū. ¹⁸ Musārē ĩgū irasirimakū: “Gua

* 11:10 Sal 69.22-23

judío masaka nemorõ õārā āārā”, āī gũñabirikõāka! Ire gũñaka! Judío masaka olivogu Marĩpu otedi irirosũ āārĩma. Musā gapu irigugue ĩgũ āitúdea dupuri irirosũ āārā. Irasirigu judío masaka merā musārē iritamumi. Musā merā meta ĩgũsārē iritamumi.

¹⁹ Musā judío masaka āārĩmerā gapu āsũ āĩbokoa: “Surāyeri judío masakare, olivogu dupurire ditibéoderosũ Marĩpu ĩgũsārē béodi āārĩmĩ. Irasũ béogu, gaji dupurire irigugue ĩgũ āitúderosũ marĩrē pídi āārĩmĩ, ĩgũyarā āārĩmurārē”, āĩbokoa musā. ²⁰ Irasũta āārā. ĩgũsā Jesucristore buremubiridea waja Marĩpu ĩgũsārē béodi āārĩmĩ. Irasirigu musādere Cristore buremubirimakũ, ĩgũyarā āārĩmakũ iribiribodi āārĩmĩ. Irasirirā: “Gua judío masaka nemorõ õārā āārā”, āī gũñabirikõāka musā! Irasũ āĩmerāta Marĩpure õārõ gopeyari merā buremuka! ²¹ Purorima dupuri irirosũ judío masaka Marĩpuyarā āārĩpurorinerā āārĩmā. Musā gapu ĩgũsā puru ĩgũyarā waanerā āārĩbũ. Irasirigu Marĩpu ĩgũyarā āārĩpurorinerā ĩgũrē buremubirimakũ, ĩgũsārē béodi āārĩmĩ. Musā ĩgũrē buremubirimakũ, ĩgũsārē béoderosũta musādere béogukumi. ²² Marĩpu õārõ irigu bopoñarĩrē, ĩgũ turari merā wajamoārĩrē pémasĩka! ĩgũrē buremumerārē wajamoāgukumi. Irasirikeregu, musā piriro marĩrõ ĩgũrē buremunĩmakũ, musārē õārõ irigukumi. ĩgũrē buremubirimakũ, ñerĩ dupurire ĩgũ ditibéoderosũta musādere béogukumi. ²³ Judío masaka ĩgũ béosũnerā Jesucristore buremumakũ, ĩgũsārē yuku dupurire ditibéodeare dupaturi iriguguetā āitũro irirosũ irigukumi, ĩgũyarā ñajāmakũ irigu. ĩgũ sugata ĩgũ turari merā irire irimasĩmi. ²⁴ Musā judío masaka āārĩmerā olivo makāñũmũma dupuri irirosũ āārā. Judío masaka gapu ĩgũ beyepurorinerā āārĩmā. Olivogu Marĩpu otedi irirosũ āārĩma. Musā irigugue ĩgũ āitúdea dupuri irirosũ āārā. Irasirigu Marĩpu musārē ĩgũyarā ñajāmakũ iridi āārĩmĩ. Musārē irasirikeregu, judío masakare ĩgũ beyepurorinerā gapure musā nemorõ ĩgũyarā dupaturi ñajāmakũ irimasĩmi.

Purugue Israel bumarārē Marĩpu taugukumi, āĩ gojadea

²⁵ Yaarā, masaka iripoegue masĩbirideare, Marĩpu ĩgũ gũñaderosũta iriburire weregura musārē: “Gua judío masaka nemorõ masĩpeokõāa”, āĩ gũñabirikõāburo, āĩgũ. Wārā judío masaka Marĩpuyare pémasĩturabema dapa. Marĩpu judío masaka āārĩmerārē: “Buremurākuma”, āĩnerākuta Cristore buremudero puru, judío masakade buremurākuma. ²⁶ ĩgũsā irasũ buremumakũ, āārĩpererā Israel bumarārē Marĩpu ĩgũsā peamegue waabonerārē taugukumi. ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ āĩ gojasũdero āārĩbũ:

Jerusalēgue, Sión wāĩkuri makāgue, judío masakaya makāgue ĩgũsārē taubu aarigukumi. ĩgũsārē Jacob parāmerā āārĩturarārē ĩgũsā ñerĩrē béogukumi.*

²⁷ Marĩpu āsũ āĩmi: “ĩgũsārē ñerĩrē béogu, yu ĩgũsārē āĩdeare irigukoa”, āĩ gojasũdero āārĩbũ.*

²⁸ Inugwere wārā judío masaka Jesucristoya kerere péduamerā, Marĩpure ĩaturirā āārĩma. ĩgũsā irasũ āārĩmakũ, musā judío masaka āārĩmerā gapu Cristore buremunugābu. Irasirigu Marĩpu judío masaka ñekũsāmarā ĩgũ beyenerā ĩgũsā āārĩmakũ, ĩgũsārē āārĩturarādere maĩmi.

29 “Īgūsārē ōārīrē sīgura”, ārī gūñadeare gorawayubemi. Īgū ārīderosūta Īgū beyenerārē ōārīrē diayeta sīgukumi. 30 Iripoeguere mūsāde Marīpu dorerire tarinugānerā āārībú. Inūguere judío masaka Marīpu dorerire Īgūsā tarinugāmakū Īāgū, mūsā gapure bopoñarī merā Īāmi. 31 Daporare judío masaka Īgū dorerire tarinugārā āārīma. Īgūsā irasū āārīkererū, Marīpu mūsārē bopoñarī merā Īārōsūta, Īgūsādere bopoñarī merā Īāmi. 32 Āsū āārā. Marīpu āārīpererā masakare Īgū dorerire Īgūsā tarinugāmakū, Īgūsārē peresu irigū irirosū iridi āārīmí, pūrugue Īgū āārīpererārē bopoñarī merā Īārīrē masīburo, ārīgū.

33 Marīpu marīrē bopoñatarigū, turatarigū, āārīpererire masīpeogu āārīmí. Irasirirā marī Īgū gūñarīrē, Īgū iriburire ōārō pēmasībea. 34 Āsū ārī gojasūdero āārībú Marīpūya werenīrī gojadea pūgue: “Masaka marī Opū gūñarīrē ōārō pēmasībema. Irasirirā Īgūrē: ‘Āsū irika!’ ārī weremasībema. 35 Marīpūre gajino sī, pūru: ‘Marīrē wajamomi’, neō ārīmasībema”, ārī gojasūdero āārībú. 36 Marīpu āārīpererire iridi āārīmí. Īgū turari merā āārīpererire āārīmakū iridi āārīmí. Irasiriro āārīpereri Īgūya dita āārā. Irasirirā āārīpererā Īgūrē: “Ōātaria mū”, ārī, usūyari sīnīkōārā! Irasūta irirā!

12

Marīpu dorerire irinīkōāka! ārī gojadea

1 Yaarā, Marīpu marīrē būro bopoñarī merā Īāmi. Irasirirā marīrē Īgūrē būremurā waibu sīunaderosūta daporare marī basita sīrō gāāmea. Irasirirā marī okaro bokatīūrōpā Īgūyarā āārīrā Īgū dorerire ōārō irinīkōārā! Īgūrē marī merā usūyamakū gāāmerā, irasirirākoa. Āsū iriro gāāmea marīrē Īgūrē būremurārē. 2 I ūmu marā Īgūsā űerī iririkurire neō irinemobirikōārā! Āsūpero gapū ārīrā! Marīpūre: “Gua gūñarīrē ōārī gapure gorawayuwāgānīkōāka!” ārīrā! Īgū marīrē gorawayumakū, marī Īgū gāāmerīrē: “Āsū āārā”, ārī masīrākoa. Īgū gāāmerī, ōārī dita āārā. Iri, űerī marīrī āārā. Marī Īgū gāāmerīrē irirā, Īgūrē usūyamakū irirākoa.

3 Marīpu yure ōārō irigū, mūsārē Īgūya kerere weredoregu beyedi āārīmí. Irasirigū mūsārē āārīpererārē āsū ārī werēgura. Neō sugū irimasībirikeregu: “Yū irikōāmasīa”, ārī gūñabirikōārō gāāmea. Marī irimasīrī direta: “Diaye irimasīa”, ārī gūñarō gāāmea. Irasirirā marī masakakū āsū ārī gūñarā: “Marīpu yure irimasīrī pídeare Īgūrē yū būremurō oparosūta yū bokatīūrō irimasīa”, ārī gūñarā! 4 Sugū masakūya dupū āsū āārā. Su dupū āārīkerero, wāri opāa. Wāri āārīkerero, sūrosū moābea. 5 I irirosūta marī Jesucristore būremurā wārā āārīkererā, Īgū merā āārīrā sugūya dupū irirosū āārā. Irasirirā marī āārīpererā su dupūma moārō irirosū yāa.

6 Irasirigū Marīpu marīrē maīgū, marī masakakūre gajerosūperi dita marī irimasībūrire pídi āārīmí. Irasirirā irire ōārō iriro gāāmea. Marīrē Īgūya kerere weretaudoregu pímakū, marī Īgūrē būremurō oparosūta Īgūyare gajerārē ōārō weretauro gāāmea. 7 Marīrē gajerārē iritamudoregu pímakū, Īgūsārē ōārō iritamurō gāāmea. Gajerārē Īgūyare buedoregu pímakū, Īgūsārē ōārō buero gāāmea. 8 Marīrē gajerārē gūñaturamakū irimurārē pímakū, irire ōārō iriro gāāmea. Marīrē gajerārē Īgūsā gāāmerīrē sīmurārē pímakū, gajinorē sīrā ōārō usūyari merā sīrō gāāmea. Marīrē gajerārē doremurārē pímakū, ōārō merā dorero gāāmea.

Marĩrẽ gajerãrẽ bopoñarĩ merã iritamumurãrẽ pĩmakũ, ĩgũsãrẽ iritamurã usuyari merã iritamurõ gããmea.

Jesucristore buremurã ãsũpero ããrĩdorea, ãrĩ gojadea

⁹ Gajerãrẽ maĩrã, diayeta maĩka! Ñerĩrẽ dooka! Õãrĩ gapũ direta iriwãgãnika! ¹⁰ Mũsã Jesucristore buremurã, sugũ pũrã gãme maĩrõsũta mũsã merãmarã merã gãme maĩka! ĩgũsãya ããrĩburire mũsãya nemorõ gũñaka! Buremurĩ merã õãrõ gãme iritamuka!

¹¹ Marĩ Opũ dorerire irirã, neõ tébori marĩrõ õãrõ usuyari merã irika!

¹² “Marĩpũ õãrõ iritamugũkumi yure”, ãrĩ, usuyari merã ĩgũ iritamurire yũka! Irasirirã ñerõ tarirã, Marĩpũre piriro marĩrõ sũrosũ gũñaturari merã buremunĩkõãka! ĩgũrẽ irasũ sũrẽnikõãka!

¹³ Jesucristore buremurã gajino gããmemakũ ĩãrã, mũsã opari merã ĩgũsãrẽ iritamuka! Mũsãya wiirigue ejarãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãka!

¹⁴ Mũsãrẽ ñerõ irirãrẽ ĩgũsãya ããrĩburire Marĩpũre sũrẽbosaka! “ĩgũsã yure ñerõ iriri waja ĩgũsãrẽ wajamoãka!” ãrĩ sũrẽbirikõãka!

¹⁵ Gajerã usuyamakũ ĩãrã, ĩgũsã merã mũsãde usuyaka! Gajerã oremakũ ĩãrã, mũsãde ĩgũsã merã oreka!

¹⁶ Gajerã merã sũrosũ usuyari merã ããrĩrikuka! “Yũ gajerã nemorõ õãgũ ããrã”, ãrĩ gũñabirikõãka! Ubu ããrĩrã merãdere õãrõ ããrĩrikuka! “Masĩtarinugãgũ ããrã yũ”, ãrĩ gũñabirikõãka!

¹⁷ Gajerã mũsãrẽ ñerõ irikerepũrũ, ĩgũsãrẽ ñerõ iri gãmibirikõãka! Ñerĩ gapũre irirono irirã, ããrĩpererã masaka ĩũrõrẽ õãrĩ gapũre irika! ¹⁸ ããrĩpererã merã mũsã õãrõ ããrĩrikuburosũta mũsã bokatĩũrõ õãrĩrẽ irika! ¹⁹ Yaarã yũ maĩrã, gajerã mũsãrẽ ñerõ irikerepũrũ, ñerõ iri gãmibirikõãka! Mũsã basi ĩgũsãrẽ wajarãkubirikõãka! Marĩpũ gapũ mũsãrẽ ñerõ irinerãrẽ wajamoãgũkumi. ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩ Opũ ãsũ ãrĩmi: ‘Yũ gapũ, masaka ñerõ iridea waja ĩgũsãrẽ wajamoãgũ ããrã. ĩgũsãrẽ diayeta wajamoãgũrã’, ãrĩmi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ²⁰ Gaji ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Mũrẽ ĩaturigu haboamakũ ĩãgũ, baari ejoka! ĩgũ ñemesibusũmakũ ĩãgũ, iirĩri tĩãka! Mũ irasirimakũ, ĩgũ mũrẽ ñerõ irideare gũyasĩrĩgũkumi”. ²¹ Irasirirã mũsãrẽ ñerõ irinerãrẽ ñerõ iri gãmibirikõãka! Ñerĩ gapũre irirono irirã, ĩgũsãrẽ õãrõ irika! Irasiriri merã ñerĩ iririre tarinugãrãkoa.

13

¹ Marĩpũ dita i mũmũ marã oparãrẽ sóomi. ĩgũ pĩnerã ããrĩma. Irasirirã ããrĩpererã ĩgũsãrẽ õãrõ yũjuka! ² Sugũ oparãrẽ tarinugãgũno, Marĩpũ pĩnerãrẽ tarinugãgũ yãmi. Marĩpũ ĩgũsãrẽ tarinugãrãrẽ wajamoãgũkumi. ³ Oparã, õãrõ irirãrẽ gũimakũ iribema. Ñerõ irirã gapũre gũimakũ yãma. Gũimerãta ããrĩrikũdarã, õãrõ irika! Irasirimakũ, oparã mũsãrẽ: “Õãrõ yãa”, ãrĩrãkuma. ⁴ Marĩpũ ĩgũsãrẽ mũsãya ããrĩburire iritamudoregũ pĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã ñerõ irirã gũika! Oparã, ñerĩ irirãrẽ wajamoãrã, Marĩpũ dorero irirãta yãma. Marĩpũ ñerõ irirãrẽ wajamoãdoregũ oparãrẽ pĩdi ããrĩmĩ. ⁵ Irasirirã oparã marĩrẽ doremakũ, buremurĩ merã ĩgũsã dorerire õãrõ yũjũro gããmea. Wajamoãrĩ, ãrĩrã dita yũjubirikõãrõ gããmea. “Marĩpũ ĩũrõ ĩgũ gããmerĩrẽ iriduakoa”, ãrĩ gũñarĩ merã ĩgũsã dorerire õãrõ yũjũro gããmea. ⁶ Oparã ĩgũsã moãrĩrẽ õãrõ irirã, Marĩpũre moãboerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã ĩgũsã wajasearopã keoro wajarika!

7 Āārīpererā oparā dorerosūta keoro irika! Īgūsā wajaseamakū wajarika! Īgūsā gajinorē irimurā wajaseamakūde wajarika! Irasirirā musā oparārē buremuka! Īgūsārē goepeyari merā iāka!

8 Neō gajerārē wajamorīrē opabirikōāka! Īgūsārē wajamorīrē oparono irirā, maīrī gapure opaka! Sugu īgū bokajagunorē maīrī merā iritamugāno, Marīpu doreri pīdeare keoro irigu yāmi. ⁹ Āsū ārā Marīpu doreri pīdea: “Gajigu marāpo merā, nome de gajego marāpu merā ñerō iribirikōāka! Masakare wējēbéobirikōāka! Yajabirikōāka! Gajerāyamarē ārīgatori merā werebirikōāka! Gajerāyare waribejabirikōāka!” āri werea. Gaji īgū doreri pīdea āsū ārā: “Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrādere maika!” āri werea. Musā gajerārē maīrā, Marīpu doreri pīdea āārīpererire irirā yāa. ¹⁰ Gajerārē maīgūno, īgūsārē neō ñerō iribemi. Irasirigu īgūsārē maīgūno, Marīpu doreri pīdeare iripeogu yāmi.

¹¹ I āārīpererire gūñaka! Irasirirā pémasika! Kārīrā irirosū āārībirikōāka! Marī iripoegue Jesucristoya kerere buremuparorirā, umugasigue marī waaburi duyataria, ārādibu. Daporare marī masīa. Jesucristo dupaturi aariburo mérō duyāa. ¹² Irasiriro boyomurīro irirosū āārā. Irire masīrā, ñerīrē masaka naītīārōgue iririre pirirā! Ōārīrē boyorogue masaka iūrō iriri gapure irirā! Marī irasirirā, Marīpu turari merā ñerī iririre pirikōārākoa. ¹³ Irasirirā masaka umu merā deyorogue ōārīrē irirā irirosū irirā! Bosenarī āārīmakū, mejā, gainībirikōārā! Nome merā ñerō iribirikōārā! Nome de ūma merā ñerō iribirikōāburo. Gajerā merā gāme guaseobirikōārā! Gajerāyare ububirikōārā! ¹⁴ Āsū gapu āārīrikurā! Marī Opu Jesucristo iritamurī merā īgū irirosū ōārō āārīrikurā! Marī ñerī waribejarire iridwarire pirikōārā!

14

Marī Jesucristore buremurā gāme werewuabirikōārō gāamea

¹ Sugu Jesucristore buremuturabi āārīkeregū, īgū musā merā āārīduamakū, īgūrē werewuaro marīrō ñeāka! Īgūrē ñeārā, Marīpuware masībirimakū iārā, īgū merā guaseobirikōāka! ² Gajerā surāyeri Jesucristore buremurā: “Marī āārīpereri baamakū ōāgorāa”, ārīma. Gajerā gapu Jesucristore buremuturamerā: “Marī waibu dīi baarā, Marīpu dorerire tarinugābokoā”, āri gūñama. Irasirirā oteri direta baarikuma. ³ Āārīpererire baagu, oteri direta baagure irasū iābéobirikōāburo. Oteri direta baagude āārīpererire baagure: “Irasū baamakū ñegorāa”, āribirikōāburo. Marīpu āārīpereri baagudere: “Yaagu āārīmi”, āri iāsiadi āārīmī. ⁴ Marī gajigure moāboegure: “Ñerō yāa”, ārīmasībirikoa. Īgū opu dita irasū ārīmasīmi. Marī Jesucristore buremurāde irasūta āārā. Irasirirā marī gajerā Jesucristore buremurārē: “Ñerō yāa”, ārīmasībirikoa. Marīpu īgūsā Opu āārīmi. Īgū suguta īgūsārē: “Ōārō yāa, o ñerō yāa”, ārīmasīmi. Īgū turagu āārīsīā, īgūyarārē īgūrē ōārō buremuturamakū irigukumi.

⁵ Gaji werenemogura musārē. Surāyeri: “Sunata gajinarī nemorō Marīpure buremurō gāamea”, āri gūñama. Gajerā gapu: “Āārīpererinarī surosū, Marīpuya āārā”, āri gūñama. Irasirirā masakaku: “Marīpu yure āsū irimakū gāamemi”, āri gūñarō gāamea. ⁶ Sugu: “Trinano direta nerē, Marīpure buremudorea”, āri gūñagū, Marīpure buremubu irasū āri gūñami. Gajigu āārīpererire baagude Marīpure: “Yu baari, mu sīdea āārā”,

ārī, usuyari sīmi. Irasirigu ĩgũde Marĩpure buremugũta āārĩmi. Gajigu gajinorẽ baabide Marĩpure buremumi. ĩgũde Marĩpure: “Yu baari, mu sĩdea āārā”, ārī, usuyari sīmi.

⁷ Marĩ okarā, boarāde marĩ basi: “Āsũ irigura”, ārĩmasĩña máa. ⁸ Marĩ, Jesucristoyarā marĩ okarinārĩrẽ ĩgũyare irimurā āārā. Marĩ boadero puruguedere ĩgũyarā āārĩnikōārākoa. Irasirigu marĩ okamakũ, marĩ boamakũdere Cristo marĩ Opũta āārĩnikōāgukumi. ⁹ Irasũta āārā. Cristo boa, purũ masādi āārĩmĩ āārĩpererā okarā, boanerā Opũ āārĩbu.

¹⁰ Iro merẽ, ĩnasirirā musā gajerā Jesucristore buremurārẽ: “Ñerõ yáma”, ārĩ werewuuri? ĩNasirirā ĩgũsārẽ irasũ ĩábéokōārĩ? Cristo marĩ āārĩpererārẽ ĩgũ diaye nĩdoregukumi marĩ irideare werebu. Irasirirā gajerā Jesucristore buremurārẽ: “Ñerõ yáma”, ārĩ werewuabirikōārõ gāamea. ¹¹ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ:

Āsũ ārĩmi marĩ Opũ: “Yu okagu āārā. Yu werenĩrĩ diayeta āārā. Āārĩpererā yu ĩũrõ ñadukũpuri merā ejamejārākuma. Āārĩpererā yure: ‘Mu, gua Opũ õāgũ, turagu āārā’, ārĩrākuma”, ārĩ gojasũdero āārĩbũ.*

¹² Irasirirā, Marĩpu marĩ irideare sērẽñamakũ, marĩ masakaku āārĩpereri marĩ irideare wererākoa.

Neõ musā iriri merā gajerā Jesucristore buremurārẽ ñerĩ irimakũ iribirikōāka!

¹³ Irasirirā gāme werewuanemobirikōārā! Āsũ gapũ ārĩ gũñarā! “Gua iriri merā gajerā Jesucristore buremurārẽ ñerĩ irimakũ iridũabirikoa”, ārĩ gũñarā! ¹⁴ Yu, marĩ Opũ Jesucristore buremugũ, āsũ õārõ masĩa. Āārĩpereri Marĩpu baari pĩdea õāgorāa yure. Gajigu gapũ: “Yu irire baamakũ, ñegorāa”, ārĩ gũñamakũ, ĩgũrẽ diayeta ñegorāa. ¹⁵ I diayeta āārā. Gajigu Jesucristore buremugũ, ĩgũ baabirire musā baamakũ ĩāgũ: “Iri Marĩpu baadorebirideia āārā”, ārĩ gũñakeregu, musārẽ ĩākũĩ, baabokumi. Irasũ baagu: “Ñerõ iriabu”, ārĩ gũñarikũbokumi. Irasirirā, ĩgũ baabirire dupaturi baarā, ĩgũrẽ maĩrā meta yáa. Cristo ĩgũdere boabosadi āārĩmĩ. Irasirirā musā baari merā gajigu Cristore buremugũrẽ poyanorẽbirikōāka! ¹⁶ Irasirirā: “Gua āsũ iriri õāgorāa”, ārĩ gũñakerepurũ, gajerā gapũ musārẽ: “Ñerõ yáma”, ārĩ werewuamakũ pérā, dupaturi irire irinemobirikōāka! ¹⁷ Marĩpu ĩgũyarārẽ doreri: baa, irĩri meta āārā. I gapũ āārā. Diayemarẽ irinĩrĩ, ĩgũ merā siuñajārĩ opari, usuyari merā āārĩrĩ āārā. Irire Īgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merā irisũa. ¹⁸ Sugũ irasũta Cristoyare õārõ irigu Marĩpure usuyamakũ yámi. Masakade ĩgũ õārõ irimakũ ĩārā, ĩgũrẽ: “Īgũrẽ yámi”, ārĩrākuma.

¹⁹ Marĩpu merā siuñajārĩ opamurā, marĩ basi gāme iritamumurā irasiriro gāamea. Irire irirā, Jesucristore buremunemowāgānĩrākoa.

²⁰ Marĩpu Jesucristore buremurānorẽ ĩgũ merā õārõ āārĩmakũ yámi. Irasirirā, musā baari merā Marĩpũyare ĩgũsā iririre pirimakũ iribirikōāka! Diayeta āārĩpereri Marĩpu baari pĩdea õārĩ dita āārā. Gajigu ĩgũ baabirire musā baamakũ ĩāgũ: “Iri Marĩpu baadorebirideia āārā, irire baagu ñerõ iribokoa”, ārĩ gũñakeregu, musārẽ ĩākũĩ, baagu ñerõ iribokumi. Irasirirā musā irire baarā, ĩgũrẽ ñerõ irimakũ iribokoa. Musā irasiriri ñegorāa. ²¹ Gajigu Jesucristore buremugũrẽ marĩ iriri merā ĩgũrẽ ñerĩ irimakũ iribokoa, ārĩrā, āsũpero iriro gāamea. ĩgũ waibu díĩ baabirimakũ

* 14:11 Is 45.23

ĩārā, irire baabirikōārō gāāmea. Igui deko pāmudeare ĩgū ĩĩrĩbirimakū ĩārā, irire ĩĩrĩbirikōārō gāāmea. ĩgūrē Jesucristore b̄remuturabirimakū iribirikōārō gāāmea. ²² “Marĩpu ĩūrō yu iriri ōāgorāa”, āri b̄remugūno irimarē gajerā b̄remuturamerārē guaseobirikōāburo. Sugū: “Marĩpu ĩūrō ñerō iribea, waja opabea, diayeta yāa”, āri gūñagū, usuyari merā āārĩgukumĩ. ²³ Gajigū gapū: “Iri baarire baagū, waja opami. Irasirirā: “Marĩ āsū irirā, ñerō iribokoa”, āri gūñarikukeregū irire irirā, waja opāa. Āārĩpereri marĩ irasiriri, ñerĩ iriri āārā.

15

Gajerāya āārĩburidere gūñarō gāāmea, āri gojadea

¹ Marĩ Jesucristore b̄remurā, ĩgūrē b̄remuturamerārē iritamurō gāāmea. Marĩya āārĩburi direta iribirikōārō gāāmea. ² Marĩ masakaku marĩ p̄uro āārĩrāya āārĩburire gūñarō gāāmea, ĩgūsāde Jesucristore b̄remunemowāgāburo, ārĩrā. ³ Cristode ĩgūyama direta iribiridi āārĩmĩ. Marĩp̄uya gapure iridi āārĩmĩ. Irasiro ĩgūrē waadeare Marĩp̄uya werenĩrĩ gojadea p̄gue āsū āri gojasūdero āārĩbú: “M̄urē ñerō werenĩrā, yugure ārĩmeētuma”. ⁴ Āārĩpereri iripoegue Marĩp̄uya werenĩrĩ gojadea marĩrē buedoro gojasūdero āārĩbú. Irire buerā, gūñatura, ōārō yuj̄p̄ūrāk̄rāk̄oa. Irasirirā ñerō tarirā, Marĩpu iritamuburire usuyari merā yāa. ⁵ Marĩpu marĩrē gūñatura, ōārō yuj̄p̄ūrāk̄umakū irigū, Jesucristo gāāmerōsūta m̄sarē sugū p̄ūrā irirosū s̄rosū āārĩrik̄umakū iriburo. ⁶ Irasirirā m̄sā āārĩpererā suro merā Marĩp̄ure marĩ Op̄u Jesucristo P̄gure: “Ōātaria m̄”, āri, usuyari s̄rāk̄oa.

Jesucristo judío masaka āārĩmerārē tauburire gojadea

⁷ Jesucristo ĩgū marĩrē ñeāderosūta marĩde gajerārē ōārō gāme bokatĩrĩñeārō gāāmea, āārĩpererā Marĩp̄ure: “Ōātaria m̄”, ārĩburo, ārĩrā. ⁸ M̄sarē ire werea. Marĩpu gua ñek̄sāmarārē ĩgū: “Āsū irigura”, ārĩdeare diaye iridi āārĩmĩ. Irasirigū Jesucristo judío masakare iritamugū i um̄guere aaridi āārĩmĩ. ĩgū irasiriri merā ĩgū P̄gu ārĩdeare iri ĩmupeodi āārĩmĩ. ⁹ Irasū āārĩmakū, judío masaka āārĩmerā: “Marĩpu guadere bopoñagū ōātari”, ārĩdoregū, aaridi āārĩmĩ. Marĩp̄uya werenĩrĩ gojadea p̄gue gojaderosūta irasiridi āārĩmĩ. Āsū āri gojasūdero āārĩbú: Marĩp̄ure āsū ārĩmi: “Judío masaka āārĩmerā watopegue m̄urē usuyari s̄gura. ‘Turatarigū āārā’, āri bayapeogura m̄urē”, ārĩmi, āri gojasūdero āārĩbú.*

¹⁰ Gajeroguedere āsū āri gojasūdero āārĩbú:

M̄sā judío masaka āārĩmerā Marĩp̄yarā judío masaka merā usuyaka! āri gojasūdero āārĩbú.*

¹¹ Gajeroguedere āsū āri gojasūdero āārĩbú:

Āārĩpererā judío masaka āārĩmerā Marĩp̄ure: “Ōātaria m̄”, āri, usuyari s̄iburo. Āārĩperero marā masaka: “ĩgū turatarigū āārĩmĩ”, ārĩburo, āri gojasūdero āārĩbú.*

¹² Isaĩade āsū āri gojadi āārĩmĩ David pagū, Isaĩ wāĩk̄ugure gojagu:

Isaí parāmi āārīturiagu aarigukumi. Irasū aarigá, judío masaka āārīmerā Opu āārīgukumi. Īgūsā Īgūrē: “Guare taubu āārīmi”, ārī b̄remurākuma, ārī gojadi āārīmi.*

¹³ Marīpu marīrē Īgū ōārō iriburire us̄yari merā yúmakū irigu, m̄sārē Īgūrē b̄remurārē us̄yari, siuñajārī s̄nemoburo. Irasirirā m̄sā Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā nemorō us̄yari merā yúrākoa.

¹⁴ Yaará m̄sā, yu pēñamakū, Jesucristore b̄remurā, gajerā merā ōārō āārīrikua. Cristoyare ōārō masīa. Irasirirā m̄sā basi irire ōārō gāme weremasīa. ¹⁵ M̄sā irasū mas̄kerepuru, i papera pūguere güiro marīrō irire gojáa, m̄sā mas̄ideare k̄atibirikōāburo, ārīgū. Marīpu yure ōārō irigu, m̄sārē Jesucristoyare buedoregu pími. ¹⁶ Īgū yure irasū pímakū, paía Marīpure gajino s̄rō irirosūta yu judío masaka āārīmerārē Īgūrē wiaduakoa, Īgūyarā āārīburo, ārīgū. Irasirigu Īgūsārē Jesucristoya kerere buea. Yu irasū buemakū pérā, Jesúre b̄remurākuma. Īgūsā irasū b̄remumakū Īāgū, Marīpu Īgūsārē: “Ōārā āārīma”, ārī Īāgukumi. Ōāgū deyomarīgū Īgūsārē Marīpure yarā waamakū irigukumi. Irasirigu Marīpu Īgūsārē: “Yaará āārīma”, ārī ñeāgukumi.

¹⁷ Yu Jesucristore b̄remugū, Īgū iritamurī merā Marīpu yure pídeare ōārō yáa. Irasirigu yu moārī merā ōārō pēñáa. ¹⁸ Irasirigu Jesucristo yu merā iridea directa m̄sārē weregura. M̄sā judío masaka āārīmerārē Marīpure b̄remumakū gāāmesāgū, yure iritamumi. Irasirigu yu bueri merā, yu iriri merā m̄sā judío masaka āārīmerārē Marīpure b̄remumakū irimi. ¹⁹ Yu, Marīpu turari merā iri ĩmurī merā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā m̄sārē buebu. Irasū buegu, Jesucristo masakare tauri kerere Jerusalén merā buepurori, puru āārīpererogue buegorena, puru Pírico wāikuri nikūge iri kerere buetūnubū. ²⁰ Gajerā buesūña marīrōgue Jesucristoyare masīmerārē b̄ro bueduarī merā buebu. Irasū buegu, gajerā Īgūsā buedeaguere buewekapeobiribu. ²¹ Irasū buegu, Marīpure wereníri gojadea pūge gojasūderosūta iribu. Āsū ārī gojasūdero āārībū Cristore mas̄ibirinerā mas̄iburire: Īgūya kerere neō pébirinerā weresūrākuma. Īgūyare neō pébirinerā ōārō pémasīrākuma, ārī gojasūdero āārībū.*

Pablo Īgū Romague waaburire gojadea

²² Yu gaji makārī marārē buegorenasīa, wári m̄sārē Īāgū waaduakeregu, waamasībiribu dapa. ²³ Dapagueta iri makārīguere yu moārī peoa. Irasirigu iripogueta m̄sā purogue waaduānídī āārīsīa, puru weya iroque waagura, m̄sā merā āārību. ²⁴ Irasirigu Españague waagú, m̄sā puro eja, m̄sārē Īā, us̄yaya, m̄sā merā mérōgā āārī, puru m̄sā yure iritamurī merā tariagura. ²⁵ Daporare Jerusalégue waapuroribu yáa dapa. Iro marārē Jesucristore b̄remurārē iritamugū, niyeru āīabu yáa. ²⁶ Jesucristore b̄remurā Macedonia, Acaya marā Jerusalégue āārīrārē boporārē güña, niyerure neō, iriudūama Īgūsārē iritamurā. Irasirigu iroque iri niyerure Īgūsārē sigū waabu yáa. ²⁷ Judío masaka āārīmerā Macedonia, Acayague āārīrā, judío masaka Jerusalégue āārīrārē güñama Īgūsārē iritamumurā. Īgūsā irasū güñarī ōāgoráa. Judío masaka, judío masaka āārīmerā gapure Jesucristoya kerere werepurorima. Irasirirā judío masaka āārīmerā Jesucristore b̄remurā, Marīpu judío masakare:

“Sígura”, áriðeare ìgüsáde ñeãma. Irasirirã judío masaka ããrĩmerã ìgüsã opari merã judío masakare boporãrẽ iritamurõ gããmea. ²⁸ Irasirigũ Jerusalén marãrẽ iri niyerure yũ sî odoadero pũrũ, Espaãagye waagú, mũsãrẽ ìatariagura. ²⁹ Yũ mũsã pũroge waagú, Jesucristoya kerere mũsãrẽ weregũkoa. Irasirirã mũsã iri merã õãrõ yũjũpũrãkũrãkoa.

³⁰ Yaarã, mũsã marĩ Opũre Jesucristore bũremua. Õãgũ deyomarĩgũ marĩrẽ gãme maĩmakũ yãmi. Irasirigũ yũ mũsãrẽ ãsũ irimakũ gããmea. Yũre iritamurã, yaa ããrĩburire Marĩpũre sërẽbosaka, yũ moãrĩmarẽ! ³¹ Ìgũrẽ yaa ããrĩburire ãsũ sërẽbosaka! Judea nikũ marã Jesũre bũremumerã yũre ìgüsã ñerõ iridũamakũ, Marĩpũ yũre iritamuburire sërẽka! Jerusalén marãrẽ iri niyerure yũ sĩmakũ, ìgüsã irire usũyari merã õãrõ ñeãburire sërẽka! ³² Mũsã irasũ sërẽmakũ, Marĩpũ gããmemakũ, usũyari merã mũsã pũro waagũkoa. Irasirigũ mũsã merã usũya, siuñajãgũkoa. ³³ Marĩpũ marĩrẽ siuñajãrĩ merã ããrĩmakũ irigũ, mũsã ããrĩpererã merã ããrĩburo. Irasũta ããrĩburo.

16

Pablo Romague ããrĩrãrẽ õãdoreri gojadea

¹ Gũa merãmo Jesucristore bũremugõ Febe wãikũgo mũsã pũroge waabo yãmo. Igo Cencrea wãikũri makãgue Jesucristore bũremurãrẽ iritamugõ ããrĩmo. ² Mũsã Jesucristore bũremurã usũyari merã igore bokatĩrĩñeãka! Marĩrẽ Jesucristore bũremurãrẽ irasũta õãrõ bokatĩrĩñeãrõ gããmea. Igo wãrãrẽ iritamudeo ããrĩmo. Yũdere iritamimo. Irasirirã, igo gajino gããmemakũ iritamuka!

³ Aquila, ìgũ marãpo Priscilade õãburo. Jesucristoyare yũ buemakũ, ìgüsãde yũre buetamura. ⁴ Gajerã yũre wẽjẽdũamakũ, ìgüsã yũre iritamurĩ waja ìgüsãdere mérõ wẽjẽboyama. Ìgüsã yũre irasũ õãrõ iritamurĩrẽ yũ dita Marĩpũre usũyari sĩbea. Judío masaka ããrĩmerã Jesucristore bũremurã ããrĩpererã Marĩpũre usũyari sĩma. ⁵ Jesucristore bũremurã Aquilaya wiigue nerẽnarãde õãburo. Yũ maĩgũ Epenetode õãburo. Ìgũta Asiaguere Cristore bũremupũrorinũgãdi ããrĩmĩ. ⁶ Mariade õãburo. Igo mũsã merã bũro moãyupo. ⁷ Yaarã Andrónico, Juniade õãburo. Peresu yũ ããrĩmakũ, ìgüsãta yũ merã ããrĩmã. Yũ Cristore bũremuburi dupuyuro ìgüsã gapũ bũremunũgãsianerã ããrĩmã. Jesús buedoregũ pĩnerã ìgüsãrẽ: “Diayeta õãrã ããrĩma”, ãrĩ werenĩma.

⁸ Amplias yũ maĩgũ Jesũre bũremugũ õãburo. ⁹ Urbano õãburo. Ìgũde gũa merã moãmi, Jesucristoya kerere masakare buegũ. Yũ maĩgũ Estaquide õãburo. ¹⁰ Apelede õãburo. Ìgũ diayeta Jesucristore õãrõ bũremumi. Ìgũ iririkũrĩre ìãrã: “Cristore õãrõ bũremugũ ããrĩmi”, ãrĩ masĩa. Aristóbuloya wii marãde õãburo. ¹¹ Gajigũ yaagũ judío masakũ Herodiõde õãburo. Narcisoya wii marã marĩ Opũ Jesũre bũremurãde õãburo. ¹² Trifena, Trifosa õãburo. Ìgüsã nome marĩ Opũ Jesũyare moãma. Gũa maĩgõ Pérsidade õãburo. Igo de marĩ Opũ Jesucristoyare bũro moãmo. ¹³ Rufode õãburo. ããrĩpererã ìgũrẽ: “Jesucristore õãrõ bũremumi”, ãrĩ ìãma. Ìgũ pagode õãburo. Igo, yũpo irirosũta yũre õãrõ irimo. ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, gajerã Jesũre bũremurã ìgüsã merã ããrĩrãde õãburo. ¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, ìgũ pagũmode Olimpas, gajerã Jesũre bũremurã ìgüsã merã ããrĩrãde õãburo.

¹⁶ Mũsã gãme õãdorerã, õãrõ usũyari merã, bũremurĩ merã pãbũa õãdoreka! ããrĩpererã Jesucristore bũremurã mũsãrẽ õãdoreri iriuma.

17 Yaarā mūsā Jesucristore b̄remurā, surāyeri mūsā watopegue āārīrā ĩgūsā iriri merā mūsārē ñerō irimakū, mūsārē gāme dukawarimakū iriduama. Irasirirā, mūsārē Jesúyare buedeare goroweoduma. Irasirirā irasū āārīrārē wapikubirikōāka! 18 ĩgūsā, marī Op̄ Jesucristo dorerire irirā meta āārīma. Ñerīrē ĩgūsā waribejari direta irirā āārīma. ĩgūsā ōārō péma ōārī werenīrī merā pémasituramerārē ārīgatora. ĩgūsā irasū ārīgatomakū, ĩgūsārē ōārō pētuyama. Irasirirā ārīgatorimasārē wapikubirikōāka! 19 Āārīpererā masaka mūsā Jesucristoyare ōārō iririre masīsiama. Irasirigū yu mūsā merā b̄ro usuyāa. Yu mūsārē ōārī gapure masīmakū gāamekoa. Neō ñerī tamerārē gāāmesābirikoa. 20 Marīp̄ marīrē ōārō siuñajārī merā āārīmakū irigū, mērōgā p̄r̄ wātēa op̄ Satanārē béogukumi, mūsārē neō tarinugānemobirikōāburo, ārīgū. Marī Op̄ Jesucristo mūsārē ōārō iritamunikōāburo.

21 Timoteo yu merā Jesucristoya kerere weretamugorenagū mūsārē ōādoremi. Yaarā Lucio, Jasón, Sosípater mūsārē ōādorema.

22 Yu, Tercio wāikugū i pūrē Pablōre gojabosáa. ĩgū yare gojadorerire gojatúa. Irasirigū yude Jesucristore b̄remugū, mūsārē Jesucristore b̄remurārē ōādorea.

23 Yu Pablo, Gayoya wii āārā. ĩgūya wiigue Jesucristore b̄remurā nerēnama. ĩgūde mūsārē ōādoremi. Erasto, i makā marā oparārē niyeru duripíboerimasū mūsārē ōādoremi. Cuartode Jesucristore b̄remugū mūsārē ōādoremi.

24 Marī Op̄ Jesucristo mūsārē āārīpererārē ōārō iritamuburo. Irasūta iriburo.

Pablo usuyari merā gojatūnudea

25 Daporare Marīp̄re: “Ōātaria m̄”, ārī, usuyari sīrā! Marīp̄, marī Op̄ Jesucristoya kere merā marīrē ĩgūrē nemorō b̄remumakū yámi. Yu iri kerere, Marīp̄ ĩgū Cristo merā marīrē tauri kerere werea mūsārē. Neōgoraguetā Marīp̄ ĩgū masakare: “Taugara”, ārīdea āārīsiadero āārībú. Irasū āārīkerer̄, āārīpererā masaka gapū irire masībirinerā āārīmá. 26 Daporare Marīp̄yare weredupuyunerā gojadea kere merā ĩgū marīrē: “Taugara”, ārīdeare marī masīa pama. Marīp̄ āārīnīgū ĩgū dorerosūta āārīpereri buri marārē iri kerere, masaka iripoegue masībirideare masīmakū yámi. Āārīpererā masakare ĩgūrē b̄remu, ĩgū dorerire iriburo, ārīgū, irasū yámi. 27 Marīp̄ suguta āārīmi. ĩgū suguta āārīpererire masīpeogū āārīmi. Irasirirā Jesucristo iritamurī merā ĩgūrē: “Ōātaria m̄”, ārī b̄remunikōārā! Irasūta irirā!

Iropāta āārā.

Pablo

1 CORINTIOS

Pablo Corinto marãrẽ õãdoredea

¹ Y_H Pablo, Sóstenes merã m_usãrẽ õãdoredea. Marĩpu gããmederosũta Jesucristo yure ãgũyare buedoregũ beyepĩmi. Sóstenes Jesũre b_uremugũ, marĩyaguta ããrĩmi. ² Y_H ãgũ merã m_usã Corinto marãrẽ gojãa. M_usã Jesucristore b_uremurã, ãgũ merã õãrõ ããrĩsã, Marĩp_uyarã ããrã. Marĩpu m_usãrẽ, gajerã ããrĩpererogue marã marĩ Op_u Jesucristore: “Iritamuka yure!” ãrĩ sãrẽrãrẽ siudi ããrĩmi ãgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. Jesucristo ãgũsã Op_u ããrĩmi. Irasũ ããrĩmakũ, marĩdere marĩ Op_uta ããrĩmi. ³ Marĩpu ããrĩnĩgũ, marĩ Op_u Jesucristo m_usãrẽ õãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Marĩpu Jesucristo merã m_usãrẽ õãrõ iritamumi, ãrĩ gojãdea

⁴ Ũmarĩku y_H Marĩp_ure ũsuyari sĩnikõãa Jesucristo iridea merã ãgũ m_usãrẽ õãrõ iritamumakũ ããgũ. ⁵ M_usã Cristo merã õãrõ ããrĩmakũ, Marĩpu m_usãrẽ ãgũyamarẽ ããrĩpereri õãrĩrẽ sĩdi ããrĩmi. Irasirĩgũ merã ãgũyare gajerãrẽ weremakũ, irire masĩmakũ yãmi. ⁶ Marĩpu irire sigũ, y_H m_usãrẽ: “Cristo õãrõ iritamugũkumi”, ãrĩderosũta irire iridi ããrĩmi. ⁷ Irasirĩrã marĩ Op_u Jesucristo dupaturi aariburire yũrã Marĩpu sĩrĩrẽ opapeokõãa. ⁸ I ũm_u peremakũguedere ãgũ turari merã m_usãrẽ Jesucristore b_uremunĩmakũ irigũkumi. Irasirĩgũ marĩ Op_u Jesucristo dupaturi aarimakũ, marĩrẽ waja opamerã ããrĩmakũ irigũkumi. ⁹ Marĩpu, ãgũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare keoro irigũ ããrĩmi. ãgũta m_usãrẽ beyedi ããrĩmi, ãgũ magũ Jesucristo marĩ Op_u merã õãrõ ããrĩburo, ãrĩgũ.

Pablo Corinto marãrẽ Marĩp_uyarãrẽ: “Gãme dukawaribirikõãka!” ãrĩ gojãdea

¹⁰ Yaarã, y_H marĩ Op_u Jesucristo dorederosũta m_usãrẽ ãsũ ãrĩ weregũra. S_urosũ gũñarĩ merã werenĩka! M_usã werenĩrĩ merã gãme dukawaribirikõãka! Ũsuyari merã werenĩ, s_urosũ gũñarĩ merã ããrĩrikuka! ¹¹ Yaarã, Cloeya wii marã yure m_usã gãme werenĩ guaseorire werema. ¹² M_usã ãsũ ãrĩ gãme guaseoyuro: “G_ua Pabloyarã ããrã”, ãrĩ guaseoyuro. Gajerã: “Apoloyarã ããrã”, gajerã: “Pedroyarã ããrã”, gajerã: “Cristoyarã ããrã”, ãrĩ gãme guaseoyuro. ¹³ Irasũ ãrĩ gãme guaseobirikõãka! Marĩ Cristore b_uremurã ããrã. Irasirĩrã ãgũ sugũyarãta ããrã. Gãme dukawarimasĩña mãa. Y_H, m_usãya ããrĩburire curusague boabosabiribu. M_usã, y_H wãĩ merã wãĩyesũbiribu. ¹⁴ Y_H Marĩp_ure: “Õãa” ãrĩ, ũsuyari sã. Y_H m_usãrẽ deko merã wãĩyebiribu. Crispo, Gayosã direta wãĩyebu. ¹⁵ Irasirĩrã m_usã: “G_ua Pablo wãĩ merã wãĩyesũnerã ããrã”, ãrĩmasĩbea. ¹⁶ Gajerãrẽ Estãfanaya wii marãdere wãĩyebu, ãrĩ gũñabu. Gajerãgue tamerãrẽ wãĩyebu, ãrĩmasĩbirikoa. ¹⁷ Cristo yure wãĩyedoregũ pĩbirimi. ãgũ masakare tauri kere gapure weredoregũ pĩmi. Irire yure pĩgũ, masĩrĩmasã werenĩrõsũ werenĩdorebirimi. Y_H, ãgũsã irirosũ werenĩmakũ, masaka Cristo curusague boabosadeare pẽmasĩbiribokuma. Irasirĩrã ãgũ tauburire neõ masĩbiribokuma.

Cristo merã Marĩp_u turarire, ãgũ masĩrĩrẽ masĩsũa, ãrĩ gojãdea

¹⁸ Jesucristore b_uremumerã peamegue beosũmurã, ãgũ curusague boadea kerere pãrã: “Pẽmasĩmerãya bueri ããrã”, ãrĩma. Marĩ ãgũ

tausūmurā gapure i kerere pémakū, Marīpu ĩgū turari merā marīrē ĩgūrē buremumakū yámi. ¹⁹ Marīpuya werenírí gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

I ũmu marā masírīmasā ĩgūsā masírīrē ubu āārírí dujamakū irigura. Gajinorē ěmabéogu irirosū ĩgūsā pémasírīrē ěmagura, ārīdi āārímí Marīpu.✱

²⁰ Irasirirā: “Masípeokōāa”, ārírā, ubu āārírā dujama. Gajerā ĩgūsā gūñarō buerimasāde irasūta dujama. I ũmumarē ōārō werenímasírāde irasūta dujama. I ũmumarē: “Ōārō masía”, áríkerepuru, Marīpu gapu ĩgūsā masírīrē ubu āārírí dujamakū yámi. ²¹ Marīpu masígū āārísíā, i ũmu marārē ĩgūsā masírí merā ĩgūrē masímakū iribiridi āārímí. Āsū gapu ārīdi āārímí. Jesucristoya kerere buremurārē: “Taugura”, ārīdi āārímí. ĩgūrē buremumerā gapu iri kerere pérā: “Pémasímerāya bueri āārā”, ārīma.

²² Judío masaka iri kerere buremumerā: “Marīpu turari merā gajino iri ĩmumakū ĩārāgue buremurākoa”, ārīma. Judío masaka āārīmerā griego masakade i ũmuma ĩgūsā masírí directa masídumama. ²³ Gna gapu Jesucristo curusague boadiya kerere werea. Judío masaka iri kerere pérā: “Īgū guare taugu meta āārímí”, ārīma. Judío masaka āārīmerāde iri kerere pérā: “Pémasímerāya bueri āārā”, ārīma. ²⁴ Marí gapu Marīpu beyenerā āārísíā, iri kerere pérā: “Marīpu masígū, turatarigu āārísíā, Cristo iridea merā marīrē peamegue waabonerārē taugukumi”, ārī masía. Marí judío masaka, judío masaka āārīmerāde Cristore buremurā āārísíā, irire masía. ²⁵ Cristore buremumerā gapu Marīpu ĩgū masírí merā, ĩgū turari merā iririre āsū ārī gūñama: “Ubu āārírí āārā”, ārī gūñama. ĩgūsā irasū ārī gūñakerepuru, Marīpu masírí gapu masaka masírí nemorō ōārī āārītarinugārī āārā. ĩgū turari gapu, masaka turari nemorō āārā.

²⁶ Yaará, Marīpu musārē ĩgūyarā āārīdoregu siuburo dupuyuro musā āārīrikudeare gūñaka! Musā i ũmu marā masírīmasā, dorerimasā, oparā pūrā irirosū āārírā mérāgā āārīnerā āārībú. ²⁷ Marīpu, i ũmu marā masírārē guyasiūrō taridoregu, ĩgūsā pémasímerā āārīma, ārírā gapure beyedi āārímí. Irasū āārīmakū, i ũmu marā oparārē guyasiūrō taridoregu, ubu āārírā gapure beyedi āārímí. ²⁸ Ubu āārírā gapure, masaka ĩādumaña marírā gapure beyedi āārímí ĩgūyarā āārīburo, ārīgū. Oparā irirosū āārírā gapure ubu āārírā dujaburo, ārīgū, irasiridi āārímí. ²⁹ Irasirigu neō sugu masaku: “Yu gajerā nemorō masítarinugāgū āārīmakū ĩāgū, Marīpu yure beyedi āārímí”, ārīmasíbirikumí. ³⁰ Musārē Marīpu basita Jesucristo merā ōārō āārīmakū iridi āārímí. Irasirigu Marīpu Cristo merā marīrē ĩgūyare masímakū yámi. ĩgū merā marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩāmi. Irasirirā marí ĩgūyarā, peamegue waabonerā ĩgū tausūnerā āārā. ³¹ Irasiriro Marīpuya werenírí gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Neō sugu: ‘Gajerā nemorō masítarinugāgū āārā’, árībirikōāburo. Irasū ārīrōno irigu marí Opu gapure: ‘Turatarigu āārísíā, marīrē ōatariro iridi āārímí’, ārīburo”, ārī gojasūdero āārībú.

2

Cristo curusague boadea kerere gojadea

¹ Yaará, yu musā pūrogu Marīpuya kerere, masaka masíbirideare buegu ejaqu, masírīmasā diasari werenírí merā buerosū buebiribu. ² Yu musā

✱ 1:19 Is 29.14

merā āārīgú: “Jesucristoya kerere, irasū āārīmakū ĩgū curusague boadea direta buegura”, ārī gūñabu. ³ Irasirigu mūsā merā āārīgú, ubu āārīgú irirosū péñabu. “Gajipoe irigu yu iri kerere oārō buemasibiribokoa”, ārīgū, gūi naradari merā āārīkubu. ⁴ Yu mūsārē iri kerere bñremumakū gāāmegū, masīrīmasā werenīrōsū buebiribu. Irasirirā, Marīpu turari, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā yu mūsārē iri kerere buemakū pérā: “Diayeta āārā”, ārī bñremubu. ⁵ “Masaka masīrī merā ĩgūsā guare buemakū bñremua”, ārī gūñamakū gāāmebiribu. “Marīpu, ĩgū turari merā guare Jesucristoya kerere bñremumakū yámi”, ārī gūñamakū gāāmegū, irasū buebu mūsārē.

Marī Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Marīpure masīa, ārī gojadea

⁶ Gua mūsārē Jesucristore oārō bñremurī oparārē buerā, Marīpu wáro masīrī sīrī merā buea. Iri masīrī i ūmuma meta āārā. Irasū āārīmakū, i ūmū marā masakare dorerāya meta āārā. I ūmuma ĩgūsā basi masīrī pereakōārokoa. ⁷ Gua, Marīpu ĩgū masīrī merā irideare, neōgorague masaka ĩgūsā masībirideare buea. I ūmū iriburo dupuyuro, Marīpu: “Āsū irigura”, ārī gūñasiadi āārīmī. Irasirigu marīrē tauburire, marī ūmugasigue ĩgū merā āārīnīburire gūñasiadi āārīmī. ⁸ Āārīpererā i ūmū marā masakare dorerā gapu Marīpu oārō gūñadeare pémasībirinerā āārímá. Irire oārō pémasīrāno āārīrā, marī Opu Jesucristo oātarigure curusague pábiatú wējēbiribonerā āārímá. ⁹ Āsū ārī gojasūdero āārībú Marīpuya werenírī gojadea pūgue:

Marīpu ĩgūrē maīrāya āārīburire oārō āmuyusiadi āārīmī. I ĩgū oārī āmubosadea, ĩgūsā neō iābirideā, pébirideā, neō mérōgā gūñabirideā āārā, ārī gojasūdero āārībú.*

¹⁰ Marīpu ĩgū irideare, marī masībirideare Ōāgū deyomarīgū merā marīrē masīmakū yámi. Ōāgū deyomarīgū Marīpu gūñarīrē masīgū āārīpererire masīpeokōāmi.

¹¹ Gajigu masakū gūñarīrē marī neō masībea. ĩgū basi ĩgū gūñarīrē masīmi. ĩgū irirosūta Ōāgū deyomarīgū suguta Marīpu gūñarīrē masīmi.

¹² Marīrē i ūmuma direta gūñabirikōāburo, ārīgū, Marīpu marīrē Ōāgū deyomarīgūrē sīdi āārīmī ĩgū irirosū gūñaburo, ārīgū. Marīrē maīgū, Ōāgū deyomarīgū merā āārīpereri ĩgū sīdeare masīburo, ārīgū, irasiridi āārīmī.

¹³ Irasirirā gua mūsārē Marīpuyare buerā, Ōāgū deyomarīgū masīrī sīrī merā buea. Gua basi masīrī merā buebea. Irasirirā, Ōāgū deyomarīgū guare buedorerosūta ĩgūrē oparārē buea.

¹⁴ Ōāgū deyomarīgūrē opamerā, Marīpu Ōāgū deyomarīgū masīrī sīrīrē gāāmebema. Irire gāāmemerā: “Ubu āārīrī āārā”, ārīma. Ōāgū deyomarīgū iritamurī merāta marī ĩgūyare pémasīa. ĩgūrē opamerā gapu ĩgūyare neō pémasībema. ¹⁵ Marī Ōāgū deyomarīgūrē oparā, ĩgū iritamurī merā āārīpereri ñerīrē, oārīrē iā beyemasīa. Ōāgū deyomarīgūrē opamerā gapu, marī ĩgūrē oparā iririre neō iā beyemasībirikuma. ¹⁶ Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Neō sugū marī Opu gūñarīrē masīgū mámi. Neō sugūno ĩgūrē buemasībirikumi”, ārī gojasūdero āārībú. Marī gapu Ōāgū deyomarīgūrē oparā āārīsīā, marī Opu Cristo gūñarīrē masīa.

* 2:9 Is 64.4

3

Marĩpuyarã ĩgũrẽ moãboerã ããrĩma, ãrĩ gojadea

¹ Yaarã, yũ Ōãgũ deyomarĩgũ doreri irirãrẽ buerosũ musãrẽ buibiribu. I ãmũ marã Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ musã ããrĩmakũ ĩãgũ, irasiribu. Cristoyare musã buremuturabirimakũ ĩãgũ, majĩrãgãrẽ buerosũ musãrẽ buebu. ² Irasirigu, majĩrãgã baari baamasĩmerã, ãpĩku dita mirĩrã irirosũ musã ããrĩmakũ ĩãgũ, diasabiri direta musãrẽ buebu. Daporadere musã diasari buerire pémasĩbea dapa. ³ Musã, Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ gãme uburikurã, gãme ĩãduamerã, gãme dukawaridwarã yãa. Irasirirã i ãmũ marã ĩgũsã noó gããmerõ iridwarosũ yãa. ⁴ Musã: “Yũ Pabloyagũ ããrã”, gajigũ: “Yũ Apoloyagũ ããrã”, ãrĩ werenia. Irasũ ãrĩrã, i ãmũ marã masaka Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ werenia.

⁵ Gũa Apolos merã, ĩnasirirã ããrĩrĩ musã ĩãmakũ? Gũa Marĩpure moãboerã ããrã. Gũa ĩgũ iridorederosũta yãa. Irasirirã gũa Jesucristoya kerere weremakũ pérã, musã ĩgũrẽ buremunugãbu. ⁶ Yũ neõgoraguere musãrẽ buepuroribu. Irasirigu sugũ oteri yerire otegu irirosũ iribu. Irasiriadero purũ, Apolos musãrẽ buenemogũ, oterire koregũ irirosũ iridi ããrĩmĩ. Marĩpu gapũ oteri purimakũ irirosũ musãrẽ Jesúre buremunugãmakũ iridi ããrĩmĩ. ⁷ Irasirirã oteri yerire oterimasã, korerimasãde ubu ããrĩrã ããrĩma. Marĩpu gapũ iri oterire purimakũ irigu ããrĩmĩ. ĩgũ sugũta irire irimasĩmĩ. ⁸ Otepuroridi, purũ iri oteadeare koredi ĩgũsã suro merã moãboerimasã ããrĩma. Marĩpu ĩgũsã moãderopã ĩgũsãrẽ keoro wajarigukumi. ⁹ Gũa Marĩpuyarã ĩgũrẽ moãboerã ããrã. Musã gũayarã ããrĩbea. Marĩpuyarã ããrã. Irasirirã musã ĩgũya pooere otedea irirosũ ããrã.

Irasũ ããrĩmakũ, musã ĩgũ wãri wii irimãrĩri wii irirosũ ããrã. ¹⁰ Wii irimerẽgũ borari keoro nũpurorigũ irirosũ, yũ, Marĩpu iritamurõ merã musãrẽ Jesucristoyare keoro buepuroribu. Purũ gajerã musãrẽ buenemorã, iri wiire peomãrĩãrã irirosũ irirãkuma. Iri wiire odorã irirosũ musãrẽ buenemorã, gopeyari merã keoro buero gããmea.

¹¹ Marĩpu Jesucristore sugũreta pídi ããrĩmĩ masakare tauburo, ãrĩgũ. Irasirigu yũ musãrẽ buegũ, Jesucristo masakare tauri kerere buepuroribu. Neõ sugũno iri kerere gorawayumasĩbirikumi. ¹² Jesucristoyare õãrõ keoro buenemorã, oro, plata, gaji wajapari ãtãyeri merã wii irirã peomãrĩãrã irirosũ irirãkuma. Gajerã gapũ piriri yuku merã, tá merã, mijĩ pũ merã tiãmãrĩãrã irirosũ irirãkuma. ĩgũsã irirosũ gajerã musãrẽ buenemorã, ubu ããrĩrĩrẽ, mata pererĩnorẽ buerãkuma. ¹³⁻¹⁴ I ãmũ peremakũ, Jesucristo masakare ĩgũsã buedeare: “I musã buedea õãbu, i õãbiribu”, ãrĩ weregukumi. Oro, plata, wajapari ãtãyeri merã iridea gapũ peamegue soemakũ ãjãbirikoa. Yuku, tá, pũrĩ merã iridea gapũ ãjãperekõãrokoka. Irasirigu, gajĩnorẽ peamegue soegũ, ĩdiĩ ãjãrokuri, diĩ ãjãbirikuri? ãrĩ beyerosũ, Jesucristo ĩgũsã õãrõ, ñerõ buedeare beyegukumi. Óãrõ keoro buedire keoro wajarigukumi. ¹⁵ Óãrõ keoro buibiridi gapũre wajaribirikumi. Gajino ãjãrõsũ ĩgũ buedea waja, wajataboadea perekõãrokoka. ĩgũ wajatabirikeregũ, peamegue waabirikumi. Tausũgukumi. Wii ãjãmakũ duriwiriagũ irirosũ mërõgã tarigukumi.

16 ¿Musā masīberi? Ōāgū deyomarīgū marīguere āārīmi. Irasirirā Marīpuya wii irirosū āārā. 17 Īgūya wii irirosū āārīrā, Īgūyarā āārā. Irasirigu Marīpu Īgūyarārē poyanorērānorē poyanorēgukumi.

18 Musā basi péwisibirikōāka! “Yū i ūmū marā buerire masītarinugāgū āārā”, āribirikōāka! Irire masīmerā irirosū āārīka! Irasirimakū, Marīpu diayeta ōārō masirā dujamakū irīgukumi. 19 I ūmū marā Īgūsā masirī, Marīpu ĩāmakū ubu āārīrī āārā. Marīpuya werenirī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Marīpu gapū masirīmasā: ‘Āsū irirāra’, ārī gūñaderosū iriduarire iribirimakū yāmi”, ārī gojasūdero āārībū. 20 Gajeroguedere āsū ārī gojasūdero āārībū: “Marī Opū, i ūmū marā masirīmasā gūñarirē masīmi. Irire masīgū: ‘Ubu āārīrī āārā iri’, ārī ĩāmi”, ārī gojasūdero āārībū. 21 Irasirirā musārē buegure: “Gajigu nemorō ōārō buemi”, āribirikōāka! Marīpu āārīpereri musāya āārīburire sīsiadi āārīmī. 22 Irasirigu yure, Apolore, Pedrore iriumi musā ōārō āārīburire buedoregū. Irasū āārīmakū, i ūmūma, musāya āārīburire sīdi āārīmī. Dapora musā āārīburire, musā boadero pūgūgue āārīburidere sīdi āārīmī. I āārīpereri musāya āārā. 23 Irasū āārīmakū, musā Cristoyarā āārā. Cristo Marīpuyagu āārīmi. Irasirirā musā Cristo merā Marīpuyarā āārā.

4

Pablo, Jesucristo Īgūyare buedoregū pīnerā moārīrē gojadea

1 Musā guare: “Cristore moāboerimasā āārīma”, ārī gūñarō gāāmea. Guare Marīpuya kerere, masaka masībirideare buedoregū pīdi āārīmī. 2 Moārīmasā Īgūsā opū dorerire keoro irirā irirosū gūa Cristore moāboerimasādere Īgū dorerire keoro iriro gāāmea. 3 Musā yure: “Marī Opuyare ōārō buemi, o ōārō buebirimi”, ārīmakū, neō bujawerebirikoa. Gajerā masaka, yū buerire: “Keoro āārā, o keoro āārībea”, ārīmakūdere neō bujawerebirikoa. Yū baside yū buerire: “I gapure ōārō buebū, i gapure ōārō buebiribū”, ārīmasībirikoa. 4 Yū buedeare gūñagū: “Ñerō buekubū”, ārī gūñabea. Irasirigu: “Yū ñerō buedeā waja, waja opāa” ārīmasībea. Marī Opū sugata yū buerire: “Ōāgorāa, o ōābea”, ārī masīmi. 5 Irasirirā marī Opū i ūmūgue dupaturi aariburo dupuyuro gajerārē: “Īgū dorederosū keoro iribema”, ārī werewūabirikōāka! Īgū dupaturi aarīgū, āārīpererārē Īgūsā iridea gajerā masībirideare masīmakū irīgukumi. Īgūsā gūñarīgue: “Āsū iriduakoa”, ārī gūñadeadere masīmakū irīgukumi. Irasirigu Marīpu ōārō irirārē: “Ōārō iribu”, ārīgukumi. Īgūsā ōārō irideropā Īgūsārē keoro irīgukumi.

6 Yaarā, musāya āārīburire gūa Apolos merā iririkarire werebū, musāde gūa irirosūta iriburo, ārīgū. Marīpuya werenirī gojadea pūgue Īgū dorerire tarinugābirikōāburo, ārīgū, musārē irire werebū. Irasirirā musā guare ĩākūrā: “Guare buegu gapū, musārē buegu nemorō masītarinugāmi”, āribirikoa. 7 Musā gajerā nemorō masītarinugārā āārībea. Āārīpereri musā opari, Marīpu musārē sīdea dita āārā. Īgū sīdea āārīkerepuru, iro tamerārē, ¿nasirirā musā basi: “Īgūyare masīpeokoa”, ārīrī? Īgū musārē masīrīrē sībirimakū, neō masībiribokoa. Īgū musārē masīmakū iridea direta masīa.

8 Musā i gapure āsū ārī gūñadāa: “Gūa āārīpereri opāa. Marīpuyare masīpeokōā”, ārī gūñadāa. Irasirirā gūa musārē Īgūyare buenemomakū gāāmebea. Musā oparā irirosū: “Āārīpereri masītarinugārā āārā”, ārī

gũñadáa. Musã diayeta oparã irirosũ ããrĩpereri masĩtarinugãrã ããrĩmakũ õãtaribokoa. Irasirirã gua musãrẽ buerãde musã merã oparã irirosũ ããrĩbokoa. ⁹ Yũ ãsũ ãrĩ pẽñáa: “Marĩpu guare Jesucristoyare buedoregu pígu, ããrĩpererã nemorõ ubu ããrĩrã irirosũ ããrĩdoregu pídi ããrĩmĩ”, ãrĩ pẽñáa. Irasirirã gua wẽjẽbẽosũmurã irirosũ ããrã. ããrĩpererã i ãmu marã masaka, Marĩpũre wereboerã iũrõ gua ñerõ taria. ¹⁰ Jesucristoyare kerere gua buemakũ, masaka guare: “Pemasĩmerã ããrĩma”, ãrĩma. Musã gapũ musã basi: “Gua Cristoyare pẽmasĩpeorã ããrã”, ãrĩkoa. Gua, musã iãmakũta ubu ããrĩrã ããrã. Musã gapũ: “Gua oparã irirosũ ããrã”, ãrĩkoa. Masaka gua gapũre ubu iãbẽokõãma. Musã gapũre goepeyari merã iãma. ¹¹ Gua neõgoragueta ñerõ taripũrorimũrĩnerã, daporaguedere irasũta ããrĩkõãa. Uãboãa, ñemesibua, surĩ opabea. Jesucristoyare buemumerã guare buro ñerõ iribirama. Gua buegorenasĩã, wiiri opabea. ¹² Irasũ ããrĩmakũ, guaya ããrĩburire, gua baaburidere, gua basi moãpoyãa. Gajerã guare ñerõ werenĩmakũ, gua gapũ Marĩpũre ĩgũsãya ããrĩburire sẽrẽbosãa. Gajerã gua noó waarõ guare ñerõ irimakũ, ubu pẽñakõãa. ¹³ Gajerã guare ñerõ ãrĩ werewũamakũ, gua gapũ ĩgũsãrẽ ãmuduarã, ĩgũsãrẽ õãrõ merã werea. I ãmumarẽ ĩgũsã gããmebirire ĩgũsã bẽodea irirosũ guare iãma. Neõgoragueta guare doopũrorinerã, daporaguedere irasũta doonkõãma.

¹⁴ Irire gojagu, musãrẽ guyasĩrĩdoregu meta yãa. Yũ musãrẽ maĩgũ, yũ pũrãrẽ irirosũ werea. ¹⁵ Wãrã gajerã diez mil gora musãrẽ Cristoyare buebonerã ããrĩkererũ, ĩgũ masakare tauri kerere buepũroridi suguta ããrĩmi. Iri kerere musãrẽ buepũroridi yãta ããrã. Yũ iri kerere buemakũ pẽrã, musã ĩgũrẽ buemunugãbu. Irasirigu yũ musãpu irirosũ ããrã. ¹⁶ Irasirigu musãrẽ: “Yũ iririkũrire, majĩrã ĩgũsã pagure iãkũĩrõsũ iãkũĩtayaka!” ãrĩ werea.

¹⁷ Musã irire irimakũ gããmegũ, Timoteore musã pũrogue iriua. ĩgũ yũ buedi yũ magũ irirosũ, yũ maĩgũ ããrĩmi. Marĩ Opũ gããmerõsũ keoro irinĩkõãmi. Yũ Cristoyare buemugũ iririkũrire musãrẽ gũñamakũ irigũkumi musãde irasũta iriburo, ãrĩgũ. Irasirigu, ããrĩpererã Cristoyare buemurãrẽ ããrĩpererogue ããrĩrãrẽ yũ buederosũta musãrẽ buegũkumi. ¹⁸ Surãyeri musã watope ããrĩrã: “Pablo gua pũro aaribirikumi”, ãrĩ gũñaũrã. Irasirirã ĩgũsã basi: “Gua gajerã nemorõ masĩtarinugãrã ããrã”, ãrĩ, gũñanĩkõãũrã. ¹⁹ Yũ gapũ ãsũ ãrĩ gũñáa: “Marĩ Opũ gããmemakũ, mata musã pũrogue waagura”, ãrĩ gũñáa. Irogue ejaũ, masĩtarinugãrã ããrã, ãrĩ werenĩrãrẽ iãgura. Iri direta iãbirikoa. “¿Diayeta ĩgũsã marĩ Opũ turari merã ĩgũyare irirãta yãri?” ãrĩ iãgũkoa. ²⁰ Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreri ãsũ ããrã. Marĩ ĩgũyare werenĩkererã irire marĩ iribirimakũ, marĩ werenĩrã wajamãa. ĩgũ turari merã ĩgũyare irimakũ gããmemi. ²¹ ¿Ñeonorẽ gããmekuri musã? ¿Musã pũrogue musã ñerõ iriri waja musãrẽ turigu waamakũ gããmekuri, o musã õãrõ iriri waja gapũre usuyari merã musãrẽ wereru waamakũ gããmekuri?

5

Ñerõ irigure bẽoka! ãrĩ gojadea

¹ Gajerã ãsũ ãrĩ kere wereama yũre. Sugũ musã merãmu ĩgũ búamorẽta marãpokũayupũ. Irire pẽgu, pẽgũkakõãbu. Gajerã Marĩpũre masĩmerã ããrĩkererã, irasũgora ñerõ iribema. ² ĩgũ ñerĩ irigu musã merã ããrĩkererũ, musã gapũ: “Gua gajerã nemorõ õãrã ããrã”, ãrĩ gũñadáa. Irasũ gũñaũrõ

irirā, ĩgũ ñerĩ iriri gapure buru bujawereri merā gũñaka! Irasirirā, ĩgũ ñerō iririre piribirimakũ ĩārā, ĩgũrē béokōāka! Musā merā nerēdorebirikōāka! ³ Yu gapu musā purogue āārībirikeregu, yu gũñarĩ merā musā merā āārĩgũ irirosũ āārā. Irasirigu yu gũñarĩgue musārē: “ĩgũ ñerō irigure béokōārō gāamea”, ārĩ gũñasiāa. ⁴ Irasirirā musā, marĩ Opu Jesucristoyarā, ĩgũ dorero merā nerēka! Yude, yu gũñarĩ merā musā merā nerēgũ irirosũ āārĩgukoa. Marĩ Opu Jesúde ĩgũ turari merā musā merā āārĩgukumi. ⁵ Musā irasũ nerērā, ĩgũ ñerō irigure béokōāka, wātēa opu Satanās ĩgũ gāamerō ĩgũrē iriburo, ārĩrā! Irasirigu ñerō tarigu, ĩgũ ñerō iririre pirigukumi. Marĩ Opu Jesús i umugue dupaturi aarigũ, ĩgũrē taugukumi.

⁶ ĩgũ ñerō irigure béomerā: “Gua gajerā nemorō ōārā āārā”, ārĩ gũñabirikōāka! Musā ĩgũ ñerō iririre ubu ĩākōārā, āārĩpererā musāde ĩgũ ñerō iririre pērēbejarākoa. ¿Musā āsũ ārĩ wererire masĩberi? “Pārē irirā, mérōgā pā wemasārĩ poga merā trigo pogare morēkuma. Puru iri wemasāseyakōākoa”, ārĩ werea. Iri poga wemasāseyarosũta ñerĩde musāguere ōārō seyakōārokoka. ⁷ Irasirirā ĩgũ ñerĩ irigure béoka, gajerāde ñerō iriri, ārĩrā! Guayarā, judío masaka pascua bosenu irimurā pā wemasāmakũ iriri pogare béokuma. Irire béorosũta musā ñerĩ iririre béoka, ñerĩrē opamerā āārĩmurā! Pascua bosenu āārĩmakũ, judío masaka ovejare wējekuma ĩgūsā ñerĩ iridea wajare Marĩpore béodorerā. Oveja boaderosũta Cristo marĩ ñerō iridea waja boabosadi āārĩmĩ Marĩpu marĩrē: “Ñerĩ marĩrā āārĩma”, ārĩ ĩāburo, ārĩgũ. ⁸ Irasirirā marĩ ñerĩ iririkudeare pirikōārō gāamea. Ñerĩrē iriro marĩrō āārĩrō gāamea. Irigatori marĩrō, diayema ōārō werenĩri merā āārĩrō gāamea.

⁹ Yu musārē iripoegue gojadea pũgue āsũ ārĩ gojabu: “Nomerē ñerō gāmebirarikurārē wapikubirikōāka!” ārĩ gojabu. ¹⁰ Yu irasũ gojagu: “Āārĩpererā ñerō iririmasā i umugue āārĩrārē neō wapikubirikōāka!” ārĩgũ meta iribu. I umugue noó musā waaró Jesúre buremumerā āārĩma. Nomerē ñerō gāmebirarikurā, gajerāyare buru gāamerā, yajarimasā, keori weadeare buremurĩmasā wārā āārĩma. ĩgūsā āārĩpererogue āārĩmakũ, ĩgūsāno marĩrōgue waamasĩña máa. ¹¹ Āsũ gapu ārĩ gojabu: “Surāyeri musā merā āārĩrā: ‘Jesúre buremua’, ārĩkererā ñerĩ iririkumakũ ĩārā, ĩgūsārē wapikubirikōāka!” ārĩ gojabu. “Irasirirā nomerē ñerō gāmebirarikurārē, gajerāyare buru gāamerārē, keori weadeare buremurārē, gajerārē ñerō kere wererārē, mejārikurārē, yajarikurārē wapikubirikōāka! Irasiririkurāno merā neō baabirikōāka!” ārĩ gojabu. ¹²⁻¹³ Marĩpu Jesúre buremumerārē ĩgūsā ñerō iridea waja wajamoāgukumi. Irasirigu yu musārē: “Wajamoāka ĩgūsārē!” ārĩbea. Musā tamerā musā merā āārĩrārē ĩgūsā ñerō irimakũ ĩārā, ĩgūsārē wajamoāka! Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta irika! Āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ: “Sugu musā merā āārĩgũ ñerō irimakũ ĩārā, ĩgũrē béokōāka!” ārĩ gojasũdero āārĩbũ. Irasirirā musā merā āārĩgũrē ĩgũ búamorē ñerō irigure béokōāka!

6

Jesúre buremurā gāme weresārĩrē gojadea

¹ Musā basi gāme guaseorā, ¿nasirirā weresārĩrē beyerimasā Jesúre buremumerā pũroque āmudorerā waari? Jesúre buremurārē musā merāmarārē weresāduarā, gajerā Jesúre buremurārē irire āmudorerā

waaró gāamea. ² ¿Ire musā masīberi? I ūmu peremakū, marī Jesúre buremurā Marīpuyarā āārīsīā, Jesús merā i ūmu marārē dorerā āārīrākoa. Irasirirā ĩgūsārē doremurā daporaderē marī gāme guaseorire āmudoremasīa. ³ ¿Idere masīberi musā? Marī Jesús merā Marīpure wereboerā ūmugasigere āārīrārē dorerākoa. Irasirirā ĩgūsārē doremurā āārīsīā, i ūmumadere āmudoremasīa. ⁴ ¿Nasirirā i ūmumarē gāme guaseorā, Marīpuyare masīmerā purogue irire āmudorerā waari? ⁵ Musārē guyasīriburo, ārīgū, ire gojāa. ¿Musā watopeguere neō sugū masīgū, musā guaseorire āmugūno marīgorakōārī? ⁶ Musā merāmu masīgūno gapure āmudorerono irirā, gajigu Jesúre buremugūrē weresāduarā, Jesúre buremumerā purogue āmudorerā waāa.

⁷ Irasiriro, musā gāme guaseorā, musā basi āmumasīmerā, Jesúre buremumerā purogue irire āmudorerā waamakū oābea. ĩgūsārē weresārōno irirā, gajerā Jesúre buremurā musārē diaye iribirideare, musārē yajadeare irasū ĩākōamakū nemorō oāboakuyo. ⁸ Musā Jesúre buremurā āārīkererā, gajerā musāyarārē diaye irimerā, musāde ĩgūsāyare yajarā yāa.

⁹ ¿Ire musā masīberi? Ņerō iririkurā Marīpu ĩgūyarārē doreroguerē waabirikuma. Ire péwisibirikōāka! Ūma nomerē űerō gāmebirarikurā, keori weadeare buremurīmasā, gajigu marāpore ēma marāpokurā, gajego marāpu merā űerō iririkurā, ūma seyaro ĩgūsā dupuri merā űerō iririkurā, nomede ĩgūsā seyaro űerō iririkurā Marīpu puroguere neō waabirikuma. ¹⁰ Irasū āārīmakū, yajarimasā, gajerāyare burō gāāmerīmasā, mejārikurā, gajerārē űerō kere wererimasā, ārīgatori merā gajerāyare yajarimasā neō Marīpu purogue waabirikuma. ¹¹ Irīpoeguere musā surāyeri irasiririkurā āārīnerā āārībū. Irasiririkurā āārīkerepuru, Marīpu musā űerī oparire koedi āārīmī ĩgūyarā āārīmakū irigu. Irasirigu musārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩāmi. Marī Opū Jesucristo iridea merā, Ōāgū deyomarīgū musāguere āārīrī merā irasū ārī ĩāmi.

Marīya dupu merā oārō iridorea, ārī gojadea

¹² Masaka surāyeri āsū ārī werenīma: “Marī iriduare neō gāāmerō irimasīa”, ārī werenīma. Irasūta āārā, ārīrō tamerā. Yū iriduari gajerārē iritamubirimakū ĩāgū, irire iribeā. Irasirigu irire piridugū, pirikōārō gāamea. ¹³ I masaka werenīrī diayeta āārā. Āsū ārī werenīma: “Baari, marīya paruma āārīburi āārā. Marīya paru, baari baasādiru āārā”, ārī werenīma. Marīpu gapu i pe wāirē peremakū irigukumi. Irasiriro baari, marīya paru irasū āārīkōārō yāa. Āsū gapu āārā. Marīpu, marīya dupu irigu, űerīrē waribejaburi dupure iribiridi āārīmī. Marī Opū Jesucristo gāāmerī gapure iriburi dupu āārā. ĩgūta marī merā āārīgū marīya dupu Opū āārīmī irire oārō iribu. ¹⁴ Marīpu ĩgū turari merā marī Opū Jesucristo boadero puru, ĩgūya dupure masūdi āārīmī. ĩgūrē masūderosūta marī boadero puru, marīya dupudere masūgukumi.

¹⁵ ¿Ire musā masīberi? Marī Cristoyarā āārīmakū, marīya dupu, ĩgūya dupuma āārīrī irirosū āārā. Marī irasū āārīrā, nomeō ūma merā űerō iririkurimasō merā űerō irimakū oābirigorakōāa. Irasirirā irinorē neō iribirikōādorea. ¹⁶ ¿Idere musā masīberi? Marīpuya werenīrī gojadea pūge āsū ārī gojasūdero āārībū: “Ūmū, nomeō merā marāpokugū, pērā āārīkererā, Marīpu ĩāmakū su dupu irirosūta āārīrākuma”, ārī gojasūdero

ãārĩbú. Irasirigũ sugũ ñegõ merã marãpokũmakũ, ĩgũya dupũ igoya dupũ merã ãārĩrõ, su dupũ irirosũta ãārã. ¹⁷ Irasũta sugũ marĩ Opũ Jesucristore buremugũ ĩgũ merã pẽrã ãārĩkererã, su dupũ irirosũta ãārĩma. Irasirirã su gũñarĩta opama.

¹⁸ Irasirirã ãma nomerẽ gãmebirarire neõ iribirikõãka! Gaji marĩ ñerõ iririre irirã, marĩya dupũguere ñerõ iribeã. Ëma ĩgũsã marãposã nome ãārĩmerã nomerẽ gãmebirarã gapũ ĩgũsã basi ĩgũsãya dupũre ñetariro irirã yãma. Cristoya dupũguere ñerõ irirã irirosũ yãma. ¹⁹ ¿Musã ire masĩberi? Marĩpũ marĩrẽ Oãgũ deyomarĩgũrẽ sĩdi ãārĩmĩ. Irasirigũ Oãgũ deyomarĩgũ marĩguere ãārĩmakũ, marĩya dupũ ĩgũya wii irirosũ ãārã. Irasiriro marĩya dupũ marĩya dupũgora ãārĩbeã. ²⁰ Marĩpũ marĩrẽ bure maĩgũ, Jesucristore iriudi ãārĩmĩ marĩ ñerĩ iridea wajare wajaridoregũ. ĩgũyarã ãārĩburo, ãrĩgũ, irasiridi ãārĩmĩ. Irasirirã marĩ ĩgũ wajarinerã ãārĩsĩã, marĩya dupũ merã Marĩpũ gããmerõsũta iriro gããmeã gajerãde ĩgũrẽ buremuburo, ãrĩrã.

7

Mojõsiarimarẽ gojadeã

¹ Daporare musã yure sẽrẽña gojadeare yũjugũra. Marãpokũbirimakũ, marãpokũbirimakũ, õãgorãã. ² Irasũ ãārĩkererũ, ãārĩpererogũre ãma nomerẽ gãmebirari ãārã. Irasirirã ãma ĩgũsãkũ marãpokũro gããmeã, gajerã nome merã ñerõ iriri, ãrĩrã. Nomedẽ ĩgũsãkũ marãpokũro gããmeã, gajerã ãma merã ñerõ iriri, ãrĩrã. ³ Marãpokũgũ ĩgũ marãpo merã õãrõ ãārĩrikũro gããmeã. Igode marãpũ merã õãrõ ãārĩrikũro gããmeã. ⁴ Marãpokũgore igoya dupũ igoya dita ãārĩbeã. Igo marãpũ gããmerõsũta ĩgũ merã ãārĩrõ gããmeã. Igo marãpũdere ĩgũya dupũ ĩgũya dita ãārĩbeã. ĩgũ marãpo gããmerõsũta igo merã ãārĩrõ gããmeã. ⁵ Æsũ iriburo. Igo marãpũ igo merã ãārĩduamakũ yũjuburo. ĩgũde igore yũjuburo. ĩgũsã Marĩpũre sẽrẽmurã: “Irikũnarĩ marĩ iririkũrinorẽ iribirikõãrã”, ãrĩ ãmuadero pũrũ merẽ irasũ iribirikõãburo. Marĩpũre sẽrẽ odoadero pũrũ, dupaturi ĩgũsã ãārĩrikũderosũta ãārĩburo doja. ĩgũsã irasiribirimakũ, wãtĩ ĩgũsãrẽ gajerã merã ñerõ irimakũ iribokumi.

⁶ Yũ musãrẽ ire dorerigora irirosũ werenĩgũ meta yãã. Musã irasũ irimakũ õãrokõã, ãrĩgũ, irasũ ãrã. ⁷ Yũ ãsũ ãrĩ gũñãã. Ærĩpererã musã yũ irirosũta marãpo marĩrã ãārĩmakũ gããmeadikõã. Marĩpũ gapũ marĩ ãārĩpererãrẽ sũrosũ pĩbiridi ãārĩmĩ. Surãyerire marãpo marĩmurãrẽ, o marãpũ marĩmurãrẽ pĩdi ãārĩmĩ. Gajerã gapũre marãpokũmurãrẽ, o marãpokũmurãrẽ pĩdi ãārĩmĩ.

⁸ Irasirigũ musã marãpo marĩrãrẽ, marãpũ marĩrãrẽ, wapiweyarã nomerẽ ãsũ ãrã. Yũ irirosũ musã marãpokũbirimakũ, o marãpokũbirimakũ õãgorãã. ⁹ Ëma, nome merã ãārĩduarire nũgãmerãno marãpokũburo. Nomedẽ irasũta iriburo. ĩgũsã marãpokũmakũ, marãpokũmakũ õãgorãã. Irasirirã ĩgũsã nome merã, ãma merã ãārĩduari direta gũñanĩbirikuma.

¹⁰ Marãpokũrãrẽ, marãpokũrãrẽ yũ ãsũ doreã. I yũ doreri ãārĩbeã. Marĩ Opũ ire doredi ãārĩmĩ. Æsũ ãrĩ doredi ãārĩmĩ: “Nomeõ igo marãpũre beõbirikõãburo”. ¹¹ Nomeõ igo marãpũre beõgo, gajĩgũre marãpokũbirikõãrõ gããmeã. Igo marãpũ ãārĩdi merã ãmubeo, sugota ãārĩkõãrõ gããmeã. Ëmãude ĩgũ marãpore beõbirikõãrõ gããmeã. ĩgũde ĩgũ marãpo ãārĩdeo merã ãmubi, marãpo marĩgũta ãārĩkõãrõ gããmeã.

12 Gajerārē yu gũñarĩrē weregura marĩ Opũ weredoredea ããrĩbirikererũ. Āsũ ārã. Sugu Jesũre bũremugũ, Jesũre bũremubeore marãpokũadero purũ, igo ĩgũ merãta dujadũamakũ, igore bẽobirikõãrõ gããmea. 13 Nomeõde Jesũre bũremugõ Jesũre bũremubire marãpokũgo, igo merã ĩgũ dujadũamakũ, ĩgũrẽ bẽobirikõãrõ gããmea. 14 Sugu Jesũre bũremubi marãpo Jesũre bũremugõ ããrĩmakũ ĩãgũ, Marĩpu ĩgũrẽ: “Yaagu irirosũ ããrĩmi”, ãrĩ ĩãmi. Irasũta sugo Jesũre bũremubeo marãpu Jesũre bũremugũ ããrĩmakũ ĩãgũ, Marĩpu igore: “Yaago irirosũ ããrĩmo”, ãrĩ ĩãmi. ĩgũ irasũ ĩãbirimakũ, ĩgũsã pũrã Jesũre bũremumerã pũrã irirosũ ããrĩbokuma. Irasirigu ĩgũsã pũrãdere Jesũre bũremurã pũrã irirosũ ĩãmi. 15 Jesũre bũremubi gapũ ĩgũ marãpo Jesũre bũremugõrẽ bẽodũagu, bẽoburo. Irasũta Jesũre bũremubeo igo marãpu Jesũre bũremugũrẽ bẽodũago, bẽoburo. Marĩpu marĩrẽ gajerã merã gãmekẽãrõ marĩrõ usũyari merã ããrĩmakũ gããmemi. Irasirirã ĩgũsã bẽodũamakũ õãgorãa. 16 Jesũre bũremugõ, igo marãpu Jesũre bũremubire: “Yu merã ããrĩgũ, bũremugũkumi”, ãrĩmasĩña mãa. Irasũta Jesũre bũremugũ, ĩgũ marãpo Jesũre bũremubeore: “Yu merã ããrĩgõ, bũremugũkumo”, ãrĩmasĩña mãa.

17 Āsũ iriro gããmea marĩrẽ ããrĩpererã marĩ Opũ Jesucristoyarãrẽ. Marĩpu marĩrẽ Jesũre bũremunũgãdoregũ siuideapoe ĩgũ marĩrẽ: “Āsũ irika!” ãrĩ pĩderosũta iriwãgãrõ gããmea. Yu irire ããrĩperero marãrẽ Jesũre bũremurãrẽ dorea. 18 Marĩpu sugure ĩgũya dupũma gasirogãrẽ* wiirisũdire siimakũ, irasũta dujaro gããmea. Irasũta wiirisũbire siimakũ, wiirisũbita dujaro gããmea. 19 Daporare wiirisũnerã ããrĩrĩ, wiirisũbirinerã ããrĩrĩde wajamãa. Marĩpu dorerire marĩ iriri gapũ wajakũtarinũgãa. 20 Irasirirã Marĩpu marĩrẽ masakakũre siuideapoe ĩgũ marĩrẽ pĩderosũta iriwãgãrõ gããmea.

21 Marĩpu musãrẽ siuideapoe surãyeri gajerãrẽ moãboerimasã ããrĩbũ. Irasũ ããrĩkererã, musã moãboerimasã ããrĩrĩrẽ gũñarikũbirikõãka! Gajipoe musã oparã musãrẽ wiudũamakũ, wirika! 22 Marĩpu musãrẽ marĩ Opũ Jesucristore bũremudoregũ siudi ããrĩmĩ. Irasirirã surãyeri musã gajerãrẽ moãboerimasã ããrĩkererã, daporare Jesucristoyarã ĩgũ wiunerã irirosũ ããrã ĩgũyare irimurã. Musã gajerãrẽ moãboerimasã ããrĩbirikererã, daporare Jesucristore moãboerã ããrã. 23 Marĩpu marĩrẽ ĩgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ, ĩgũ magũ Jesucristo boagu dí bẽodea merã wajaridi ããrĩmĩ. Irasirirã masakare moãboerã irirosũ ããrĩbirikõãka! Masaka gããmerĩnorẽ iribirikõãka! Marĩpu gããmerĩ gapũre irika! 24 Irasirirã, Marĩpu musãrẽ Jesucristore bũremunũgãdoregũ siuideapoe musãrẽ pĩderosũta ĩgũ merã õãrõ ããrĩnikõãka!

25 Daporare musã marãpo marĩrãrẽ, marãpu marĩrãdere weredũakoa. I yu wereburi marĩ Opũ weredoredea ããrĩbea. Irasũ ããrĩbirikererũ, yu basi gũñarĩ merã musãrẽ weregura. Marĩ Opũ yure bopõnarĩ merã ĩãĩã, yure iritamumi. Irasirirã musã yu wererire: “Irimakũ õãgorãa”, ãrĩ masĩrãkoa. 26 Daporare marĩrẽ wãri ñerõ tariri ããrã. Irasirirã musã ããrĩrikũrosũta dujamakũ õãgorãa. 27 Marãpokũrã, marãpokũrã gãme bẽobirikõãka! Marãpo marĩrã, marãposã nome ãmabirikõãka! 28 Yu musãrẽ

* 7:18 Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpu Abrahãrẽ ĩgũ pũrã ãmarẽ: “Yaarã ããrĩburo”, ãrĩgũ, ĩgũsãya dupũma gasirogãrẽ wiiridoredi ããrĩmĩ. Purũ iri dorerire Moisẽre pidi ããrĩmĩ. Irasirirã judio masaka Abraham parãmerã ããrĩturiarã iri dorerire irirã, ĩgũsã pũrã ãmarẽ su mojõma pere gaji mojõ ugeru pẽrẽbejarinũrĩ waarõ merã ĩgũsã deyoadero purũ irasũ yãma.

irire werekerepuru, musā marāpokurā, Marīpu dorerire tarinugārā meta yāa. Nomeede marāpukugo, Marīpu dorerire tarinugāgō meta yāmo. Irasū āārīkerepuru, marāpokurā, marāpokurā gapu īgūsā okarinurirē poyari merā āārīrākuma. Irasirigu yu irire: “Poyari merā āārībokuma”, ārīgū: “Marāpo marīrā, marāpu marīrā āārīkōāka!” ārā musārē.

²⁹ Yaarā, yu musārē irasū ārīgū, āsū ārīduagu yāa. Marī i ūmugue āārīrikuri pereburo mérō duyāa. Irasirirā daporare marāpo marīrā Marīpuyare ōārō moārōsūta marāpokurādere ōārō moārō gāāmea. Marāpokurā nomede irasūta Marīpuyare ōārō iriro gāāmea. ³⁰ Marī orekererā, bujoweremerā irirosū āārīrō gāāmea. Usuyakererā, usuyari merā bosenu irimerā irirosū āārīrō gāāmea. Gajino wajarikererā: “I yaa āārīnikōāroka”, ārī gūñabirikōārō gāāmea. Irasirirā, marīrē Marīpuyare ōārō iriro gāāmea. ³¹ I ūmuma marī īārī perewāgārō yāa. Irasirirā i ūmumarē iriduarire buro gūñarikubirikōārō gāāmea.

³² Yu musārē gūñarikuro marīrō āārīmakū gāāmea. Marāpo marīgū, marī Opuyare ōārō gūñami. Irasirigu īgūrē usuyamakū gāāmegū, īguyare ōārō yāmi. ³³ Marāpokugū gapu īgū marāpo ōārō usuyari merā āārīmakū gāāmegū, i ūmumarē gūñami. ³⁴ Irasirigu marī Opū gāāmerirē, īgū marāpo usuyamakū gāāmerī gapudere gūñami. Nomedere irasūta āārā. Marāpu marīgō marī Opuyare ōārō gūñamo. Igo gūñarī merā Marīpuyago ōārō āārīduago, īgū gāāmerōsūta iriduoamo. Marāpukugo gapu igo marāpu ōārō usuyari merā āārīmakū gāāmegō, i ūmumarē gūñamo.

³⁵ Yu musārē ōārō waaburo, ārīgū, marī Opū gāāmerī direta keoro iridoregu ire gojāa. Musārē marāpokurire, marāpokurire kāmūtagu meta yāa.

³⁶ Sugū īgū magō búro waamakū īāgū, āsū ārībokumi: “Yu magōrē ōārō iribirikoa. Igo marāpukumakū ōābokoa”, ārībokumi. Irasū ārīgū nomesukōāburo. Irasiriri, ñerō iriri āārībea. ³⁷ Gajigu gapu: “Nomesuro gāāmekoa”, ārībiribokumi. Āsū gapu ārībokumi: “Yu magō marāpokubirikōāburo”, ārībokumi. Īgū irasū ārīmakū, igore ōārō waabokoa. Īgū irasū iriduari ōāgorabokoa. ³⁸ Magōrē marāpukudoregu, ōārō irigu yāmi. Irota marāpukudorebi gapu nemorō ōārō iritarinugāgū yāmi. Daporare marīrē wāri ñerō tariri āārā. Irasiriro marāpokubirimakū, marāpokubirimakū nemorō ōāa.

³⁹ Marīpu marīrē doreri āsū ārā. Marāpukugo igo marāpu okamakū, īgū merā āārīnikōāburo. Īgū boadero purugue, gajigu igo suyugure marāpukumasīgokumo īgū Jesúre buremugū āārīmakū. ⁴⁰ Yu gapu āsū ārī gūñāa. Igo dupaturi marāpukubeo, nemorō usuyabokumo. Yude, gajerā musārē buerimasā irirosū Ōāgū deyomarīgūrē opāa. Irasirigu irire werea musārē.

8

¿Keori weadea puro baari pídeare baamakū ōākuri? ārī gojadea

¹ Dapora musā: “¿Keori weadea puro baari pídeare baamakū ōākuri?” ārī sērēñadeare yujugura. Musā irire masīa. Īgūsā buremurī weadea neō wajamāa. Irasirirā: “Gua tamerā ōārō masīa”, ārī gūñarā, gajerārē masītarinugāduarā irirosū yāa. Gajerārē maīrā, āsū gapu iriro gāāmea. Nemorō īgūsārē Marīpuyare buremunemomakū iriro gāāmea. ² Sugu:

“Masipeokōā”, āriḡūno, ōārō masībemi. Wári duyaá ĩḡū masībiri. ³ Marīpu ĩḡūrē maĩḡū gapure masīmi. “Yaagu āārīmi, ĩḡūrē masīa”, ārīmi.

⁴ Irasirigu yu musārē keori weadea puro baari pīdea baarire weregura. Diayeta āārā. ĩḡūsā buremurī weadea neō wajamāa. Gajigu, Marīpu irirosū āārīḡū neō mámi. ĩḡū suguta āārīmi. ⁵ Gajerā masaka ĩḡūrē buremumerā wārā gajerānorē buremuma. Ūmarōgue āārīrārē, i ūmugue āārīrārē buremuma. “Marī buremurā, marī oparā āārīma”, ārī buremuma. ⁶ Marīpu suguta āārīpererire iridi āārīmi. Irasirirā marī ĩḡūyarā āārīsīā, ĩḡū dorerire irimurā āārā. Irasū āārīmakū, Jesucristo suguta marī Opu āārīmi. ĩḡū merā Marīpu āārīpererire iridi āārīmi. ĩḡū merā marīdere ĩḡūyarā āārīmakū iridi āārīmi. Irasirirā ĩḡū merā āārīnīkōārākoa.

⁷ Yu wereri diaye āārīkerepuru, surāyeri Jesúre buremurā irire masībema. Iripoegue keori weadeare buremunerā āārīsīā, daporadere iri keori weadea puro baari pīdeare baarā: “Marī buremunerā keori weadeare buremurā yāa”, ārī ḡūñadima. Irasirirā ōārō masīmerā irire baarā: “Ñerō irirā yāa”, ārī ḡūñadima. Irasū ḡūñakererā, irire baakōāma. ⁸ Marī irire baarā, Marīpu merā nemorō ōārō āārīmasībirikoa. Gajerā nemorō ōārā waabirikoa. Irire baamerāde, gajerā nemorō ñerā waabirikoa. ⁹ Irasū āārīkerepuru, ōārō pémasīka! Musā noó ḡāāmerō baarā, gajigu Jesúre buremuturabire ñerō irimakū iribirikōāka! ¹⁰ Āsū āārā. “ĩḡūsā buremurī keori weadea neō wajamāa”, ārī masīa. Irasirirā iri keori weadeare buremurīmasā baarogue baarā: “Ōābea”, ārī ḡūñabea. Jesúre buremuturabi gapu, musā irogue baamakū ĩāḡū: “Irogue baarā, Marīpure buremubema”, ārī ḡūñabokumi. Irasū ārī ḡūñakeregu, musārē ĩākūī, ĩḡūde baakōābokumi. Irasū baagu: “Ñerō irigu yāa”, ārī ḡūñabokumi. ĩḡū irasū ḡūñamakū, musā ĩḡūrē ñerō irimakū irirākoa. ¹¹ Musā ōārō masīrā irogue baarā, gajigu ōārō masībi gapure ñerō irimakū iribokoa. Cristo ĩḡūdere boabosadi āārīmi. Irasirirā musā baari merā Cristoyagure poyanorēbokoa. ¹² Irasū āārīmakū, gajigu ōārō masībire: “Irire baamakū ñegorāa”, ārī ḡūñakeregu irire baamakū irirā, Cristodere ñerō irirā yāa. ¹³ Irasirigu yu baari merā gajigu Cristoyagure ñerō irimakū iribokoa, āriḡū, iri baarire neō dupaturi baabirikoa.

9

Jesús buedoregu pidi ĩḡū wajatarimarē gojadea

¹ Jesucristo yure ĩḡūyare buedoregu pidi āārīmi. Irasirigu yude gajerā ĩḡū buedoregu pīnerā irirosūta irimasīa. Yude marī Opu Jesúre ĩādita āārā. Irasū āārīmakū, yu musārē ĩḡūya kerere buemakū pérā, ĩḡūrē buremunugābu. ² Gajerā yure: “ĩḡū Jesús buedoregu pidi meta āārīmi”, ārī werewhakerepuru, musā gapu irasū ārībea. Yu buemakū pérā, musā Jesúre buremubu. Irasirirā ĩḡūrē buremurā āārīsīā, yure: “ĩḡū Jesús buedoregu pidi āārīmi”, ārī masīa.

³ Yure werewharārē āsū ārī yuḡugura. ⁴ Yu musārē bueri waja, musā yure baari ejo, iiriri tīāmakū ñeāmasīa. ⁵ Gajerā Jesús buedoregu pīnerā, ĩḡū pagupūrā, Pedrosā buegorenarā, ĩḡūsā marāposā nomerē āiānama. ĩḡūsā irirosūta yude Jesucristore buremugōrē marāpokugū āiānabokoa. ⁶ ¿Naásū ḡūñarī musā? Gajerā Jesús buedoregu pīnerā musārē buerā, ĩḡūsā

baaburire moã watabema. ¿Nasirirã yu, Bernabé musârê buerã, gua baaburire watabema, moãduumasibirikuri? ⁷ Surara igũ baaburi waja igũ basi wajaribirikumi. Igũ surara moarĩ waja igũ oparã gapu irire wajaribosakuma. Iguidari otedi, igũ otedea dukare tea, baamasikumi. Ovejare koregude, igũsãya upikure bipi, iirimasikumi. ⁸ Yu musârê irasũ arĩgũ, masaka gũnarĩ merã werebea. Yu arĩrosũta Marĩpu doreri gojadea pũgue asũ arĩ gojasũdero aarĩbũ: ⁹ “Wekũ trigo yeri gasirire igũya guburi merã kũra koro, trigore baadũgũ baaburo. Igũya disi tũsarĩ berore tũsibirikõaka!” arĩ gojasũdero aarĩbũ. Marĩpu irire doregũ, wekũyama direta arĩgũ meta iridi aarĩmĩ. ¹⁰ Irire doregũ, gua igũya kerere buerãya aarĩburire arĩgũ iridi aarĩmĩ. Asũ aarã. Sugu oteburore amukumi. Pũgũ gajigu iro otedea dukare seakumi. Irasirirã iri otedea dukare dukawaburire gũnarã, pẽrãgueta õarõ moakuma. ¹¹ Gua musârê Marĩpũya werenirirẽ buerã, oterimasũ igũ oteri yerire otegu irirosũ iribũ. Oterimasũ igũ moarĩ waja, igũ otedea dukare seamasikumi igũya aarĩburire. Irasiriro, gua musârê bueri waja, musã guaya aarĩburire gajino guare simakũ õabokoa. ¹² Musã guare sibirikererã, gajerã buerã musârê sêremakũ, igũsã gapũre siyuro. Gua gapũ igũsã nemorõ sêremasĩa musârê bueri waja.

Gua musârê: “Sĩka!” arĩbonerã aarĩkererã, neõ irasũ arĩbea. “Igũsã Cristoya kerere pẽdũabiribokuma gua igũsârê gajinorẽ sêremakũ”, arĩ gũnabu. Irasirirã gua gãamerirẽ opabirikerepũ, musârê neõ sêrebiribũ. ¹³ Musã ire masĩa. Marĩpũya wiigũ moarĩmasã, Marĩpũre buremurã waibũ diĩ arĩ sũdeare baama igũsã iroge moarĩ waja. Iri wiima waimurãrẽ wẽjẽ soepeoro pũro moarãde irireta baama. ¹⁴ Irirosũta marĩ Opũ igũya kerere wererãya aarĩburire asũ arĩdi aarĩmĩ: “Igũsã moarĩ merã igũsã baaburire watabema baaburo”, arĩdi aarĩmĩ. ¹⁵ Irasũ aarĩkererepũ, yu gapũ musârê: “Sĩka!” neõ arĩbiribũ. Daporadere gojagu, musârê gajino sêregũ meta gojãa. Uboari merã boakeregũ, musârê buedea waja neõ wajaseabirikoa. Irasirigu wajamarirõ musârê usuyari merã buea. Yu musârê buedea waja merã neõ watabema baabirikoa.

¹⁶ Marĩpu yũre igũ masakare tauri kerere weredoregũ pídi aarĩmĩ. Irasirigu yũ iri kerere weregũ: “Gajerã nemorõ masĩtarinũgãgũ aarã”, neõ arĩ gũnabea. Iri kerere werebi, bũro bujawereri merã ñerõ taribokoa. ¹⁷ Iri kerere yũ basi yũ gũnarĩ merã buegu, watabemokoa. Marĩpu yũre doredorosũta iri kerere buegu, igũ yũre pídea gapũre irigu yãa. Igũ yũre píderosũta iriro gãamea. Gaji gapũre neõ irimasĩña mãa. ¹⁸ Irasirigu Jesucristoya kerere buegu, yũ bueri waja musârê: “Wajarika!” arĩ sêrebuno aarĩkereregũ, irire neõ sêrebiribũ. Yu irasirimakũ, yũ wajatari asũ aarã: “Jesucristo igũrẽ buremurãrẽ taugakumi”, arĩrĩ kerere wajamarirõ buegu, õarõ usuyari merã aarã. Irita aarã yũ wajatari.

¹⁹ Masakare moãboegu neõ aarĩbirikeregũ, aarĩpererãrẽ moãboegu irirosũ irigu yãa, igũsã Jesucristoya kerere pẽburo, arĩgũ. Wãrã igũrẽ buremumakũ gãamegũ, irasũ yãa. ²⁰ Irasirigu yaarã judio masaka merã aarĩgũ, igũsã õarĩ iririkurosũta yãa, igũsã Jesũre buremumakũ gãamegũ. Asũ aarã. Igũsã Moisés dorere buremuma. Yu Moisés doreri direta buremugũ aarĩbirikeregũ, igũsã merã aarĩgũ, igũsã iririkurosũta yãa, yũ buerire pẽmakũ gãamegũ. ²¹ Moisés dorere burenumerã merã aarĩgũ, igũsã õarĩ iririkurosũta yãa, igũsãde Jesũre buremumakũ gãamegũ.

Irasirikeregu, Cristore buremusiã, Marĩpu dorerire tarinugãbea. ²² Jesure buremuturamerã merã ããrĩgũ, ĩgũsã õãrĩ iririkũrosũta yãa, ĩgũsãde Jesure buremunemoburo, ãrĩgũ. “Musã nemorõ Jesure buremugũ, ĩgũyare masĩpeogu ããrã”, neõ ãrĩbea ĩgũsãrẽ. Irasirigu ããrĩpererã õãrĩ iririkũrosũta yãa: “Surãyeri yu buerire pẽrã, tausũrãkuma”, ãrĩgũ. ²³ I ããrĩpererire irasũ yãa: “Jesu cristõ ĩgũrẽ buremurãrẽ taugũkumi”, ãrĩrĩ kerere ĩgũsã õãrõ pẽburo, ãrĩgũ. ĩgũsã iri õãrĩ kerere buremumakũ ĩãgũ, yu ĩgũsã merã bure musyãa.

²⁴ Musãrẽ i keori merã ãsũ ãrĩ werea. Ũma birarimasã, ããrĩpererã ũmakererã, wajataperebirikuma. Ũmaturagu dita wajatakumi. Irasirirã, wajatadugũ bure ũmaderosũta musãde Marĩpu gããmerĩrẽ õãrõ irika, ĩgũ sĩburire wajatamurã! ²⁵ ããrĩpererã ũma biramurã ĩgũsã ũmaburi dupuyuro õãrõ ũma buekuma. ããrĩpereri ĩgũsãya dupure poyanorĩrẽ pirikõakuma. Olivo wãikũdima pũrĩ merã iridea berore wajataduarã, irasũ ũma buekuma. Pũru gajerãrẽ ĩmurã, wajatadiya dipurugue iri berore peokuma. Iri bero mata boakõãkoa. Marĩde Marĩpuyare õãrõ buero gããmea. Ñerĩrẽ pirikõã, ĩgũ gããmerĩ gapure iriro gããmea, ĩgũ sĩburire wajatamurã. ĩgũ sĩrĩ neõ boabirikoa. ²⁶ Irasirigu yu gapu, ũma birarimasũ ĩgũ noõ gããmerõ ũmagũ irirosũ iribea. Yu gããmerõ irimoãmabea. Marĩpuyare masĩsã, ĩgũ gããmerĩrẽ irigu yãa. ²⁷ Irasirigu yu iriduarire, yu uribejarire iribea. Yu iriduarire irimakũ, gajerãrẽ Marĩpuyare buedi ããrĩkerepũru, Marĩpu yure: “Õãrõ iribu”, ãrĩbiribokumi.

10

Keori weadeare buremubirikõãka! ãrĩ gojadea

¹ Yaarã, musãrẽ irire masĩmakũ gããmea. Marĩpu, gua ñekũsãmarã merã ããrĩdi ããrĩmĩ ĩgũsãrẽ Egiptogue ããrĩrãrẽ ãĩ wiugu. ĩgũ iriudea mikãyebo merã ĩgũsãrẽ dupuyudi ããrĩmĩ. ããrĩpererã ĩgũrẽ tayarã, dia wãdiya, deko diiadiya wãikũdiya dekoque, bojori maã ĩgũ iridea maague taribujanerã ããrĩmã. ² ĩgũsã Moisés merã mikãyebo doka, dia wãdiyare taribujanerã ããrĩmã. Iro taribujarã, ããrĩpererã ĩgũ merã wãdiya dekoque wãiyesũrã irirosũ waanerã ããrĩmã. Iri merã ĩgũyarã ããrĩrĩrẽ ĩmunerã ããrĩmã. ³ ĩgũsã ããrĩpererã Marĩpu sĩdea ũmugasima baarire baanerã ããrĩmã. ⁴ ããrĩpererã Marĩpu ũtãyegue deko wiridoredeare iirĩnerã ããrĩmã. Cristo iri ũtãye irirosũ ããrĩdi ããrĩmĩ. ĩgũta okari sĩdi ããrĩmĩ. Irasirigu ĩgũta ĩgũsãrẽ wapikawãgãdi ããrĩmĩ. ⁵ Marĩpu ĩgũsãrẽ õãrõ iritamukerepũru, wãrã ĩgũ dorerire tarinugãnerã ããrĩmã. ĩgũsã irasirimakũ ĩãgũ, Marĩpu ĩgũsãrẽ ĩãsuyubiridi ããrĩmĩ. Irasirigu ĩgũsãrẽ masaka marĩrõgue boamakũ iridi ããrĩmĩ ĩgũ dorerire tarinugãdea waja.

⁶ ããrĩpereri ĩgũsãrẽ waadea kere, marĩrẽ ĩgũsã iriderosũ ñerĩrẽ iribirikõãburo, ãrĩ keori pĩdea ããrã. ⁷ Irasirirã, keori weadeare surãyeri ĩgũsã buremuderosũ buremubirikõãka! Keori weadeare ĩgũsã buremudeare Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Masaka baa, iirĩ odo, bosenu irinugãnerã ããrĩmã”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ⁸ Pũru surãyeri ũma nomerẽ ñerõ iri gãmebiranerã ããrĩmã. ĩgũsã iriderosũ iribirikõãrõ gããmea marĩrẽ. ĩgũsã ñerõ iriri waja, sunurẽ veintitrẽs mil masaka boanerã ããrĩmã. ⁹ Gajipoe gajerã: “Marĩpu guare õãrõ

korebemi”, āri werewuanerā āārīmá. Īgūsā ārīderosū āribirikōārō gāāmea marīrē. Īgūsā ñerō werenírí waja Īgūsārē āña kūrī wējēnerā āārīmá. ¹⁰ Gajipoe gajerā Īgūsā Marīpu irideare ñerō āri werewuamakū, Marīpure wereboegu Īgūsārē wējēdi āārīmí. Īgūsā ārīderosū āribirikōārō gāāmea marīrē.

¹¹ Marīrē inu marārē i ūmu pereburo mérōgā duyawāgāriro yáa. Irasirigu Marīpu Īgūya werenírí gojadea pūgue gua ñekūsāmarārē Īgū wajamoādeare gojadoredi āārīmí, Īgūsā iriderosū ñerō iribirikōāburo, āriḡū. ¹² Sugu: “Yu tamerā Marīpure oārō buremusiā, ñerō iribirikoa”, āri gūñagūno, oārō pémasika, iripoegue marā iriderosū ñerīrē iriri, āriḡū! ¹³ Gajipoere marī āārīpererā sugu duyarō marīrō ñerīrē iriduarā, wātī ñerī ārīmesāsūrā, ñerō tarirā āārā. Irasū āārīkerepuu, Marīpu gapu Īgū ārīderosūta marīrē iritamunikōāmi ñerīrē tarinugāburo, āriḡū. Marī ñerīrē tarinugānemomasībirimakū Īḡū, gaji ñerīrē tau kāmutaḡukumi marīrē poyanorērī, āriḡū. Irasirigu marīrē Īgū merā gūñaturamakū irigukumi ñerīrē iribirikōāburo, āriḡū.

¹⁴ Yaarā yu maīrā, yure péka! Neō keori weadeare buremubirikōāka! ¹⁵ Musā oārō pémasiā āārīmakū, irire musārē werea. Irasirirā yu ārīrīrē: “Diayeta āārā”, āri masía. ¹⁶ Marī nerē bokatīrīrā Marīpure: “Oāa”, āri, usuyari sī odo, igui deko iiriripare iiría. Irasū iirirā: “Cristo boagu, marī ñerī irideare wajare Īgū dí béodea merā wajaribosadi āārīmí”, āri Īmua. Pārūrē marī dukawa baarā: “Cristo Īgūya dupu curusague boadea merā marīrē Īgūyarā āārīmakū iridi āārīmí”, āri Īmua. ¹⁷ Marī wārā āārīkererā, suru pārūrē dukawa baarā, āārīpererā marī Cristoyarā su duputa irirosū āārā. Irasirirā suguyarāta āārā.

¹⁸ Guayarā Israel marā Moisés dorederosūta iririre gūñaka! Marīpure buremurā, Īgūya wiigue waibure āña wējē soema. Wējē soe odo, Marīpu ĩūrō diire baama. Irasū baarā: “Marīpuyarā āārā”, āri Īmua. ¹⁹ Yu ire irasū āriḡū: “Keori weadea wajakua, irasiriro iri keori weadea puro waibu dií pídea, gaji waibu dií nemorō āārā”, āriḡū meta yáa. ²⁰ Āsū gapu āri werea. Marīpure masīmerā, keori weadea puro waibu dií pírá, Marīpure buremubema. Wātēa gapure buremurā yáma. Īgūsā irasū buremumakū, Īgūsā buremurī wiigue musā Īgūsā merā baarā: “Wātēayarā āārā”, āri Īmurā irirosū yáa. Musā irasirimakū, neō gāāmebea. ²¹ Marī Opu Jesucristoyarā āārīsīā, Īgūrē buremurā nerē bokatīrīrā, igui deko iiriripare iirí, pārūrē dukawa baāa. Gajerā Īgūsā keori weadeare buremurā iiriri, waibu dií Īgūsā baari, wātēaya āārā. Irasirirā marī Opu Jesúyare baarā, wātēayare baamasībea. Irasūta wātēayare baarā, Jesúyare baamasībea.

²² Marī Opu Īgūyarārē Īgū direta buremumakū gāāmeme. Irasirirā marī wātēārē buremurā, marī Īgūrē guamakū iribokoa. Īgū guamakū, marī Īgūrē tarinugāmasībirikoa. Marīrē wajamoāburire kāmutamasiībirikoa.

Marīpu gāāmerī direta irika! āri gojadea

²³ Masaka surāyeri āsū āri wereníma: “Marī iriduarire noó gāāmerō irimasīa”, āri wereníma. Īgūsā irire irasū ārīkerepuu, āārīpereri marī iriduarire irirā, gajerārē iritamurā meta yáa. Noó marī gāāmerō irirā, gajerārē Marīpure buremunemomakū iribiribokoa. ²⁴ Marīya āārīburi direta gūñabirikōārō gāāmea. Gajerāya āārīburiere gūñarō gāāmea.

²⁵ Irasirirā baari duarogue baarire wajarirā, noó gāāmerō wajari baaka! “¿I baari keori weadea purogue pídea āārīrī?” āri sērēñabirikōāka:

“Irire baarā, ñerō irirā yáa”, āri gūñarī, ārīrā! ²⁶ Marīpaya werenī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Āārīpereri i ūmuma, marī Opaya āārā”, āri gojasūdero āārībú. Irasirirā āārīpereri Īgū baari pídeare baamasīa.

²⁷ Jesúre bñremubi musārē baadoregū siumakū, waaduarā waaka! Baarā waarā, musārē Īgū ejorire baaka! “¿I baari, keori weadea pūroque pídea āārīrī?” āri sērēñabirikōāka: “Irire baarā, ñerō irirā yáa”, āri gūñarī, ārīrā! ²⁸ Gajigū iro āārīgū āsū ārībokumi musārē: “I baari, keori weadea pūroque pídea dii āārā”, ārībokumi. Īgū irasū ārīmakū, iri diire baabirikōāka! Īgū, musā baamakū: “Ñerīrē irirā yáma”, āri gūñabokumi. Īgū irasū āri gūñabirikōāburo, ārīrā, irire baabirikōāka! ²⁹ Yñ irire ārīgū, Īgū gūñarīrē werenīgū yáa. Musā gūñarīrē wereníbea.

Musā gapū āsū āri sērēñabokoa yure: “¿Nasirirā, gajigū diaye gūñabiri waja, gñā iriduarire gorawayubokuri? ³⁰ Gñā baarire Marīpūre: ‘Ōāa’, āri, usñyari sīmakū, gajigū gñā baarire werewñamasībemi”, ārībokoa musā yure. ³¹ Yñ gapū āsū āri werea musārē. Musā baa, iirirā, gajinorē irirāde, Marīpñ gāamerī direta irika, gajerāde Īgūrē: “Ōatarigū āārīmi”, āri bñremuburo, ārīrā! ³² Neō musā iriri merā judío masakare, judío masaka āārīmerārē, Marīpñyarādere ñerō irimakū iribirikōāka! ³³ Yñ irirosū irika! Āārīpereri yñ iriri merā masaka āārīpererārē ōārō iridūāa. Irasirigū ōārō yñ āārīburi direta gūñabea. Gajerāya āārīburi gapūre ōārō gūñāa, Īgūsāde Jesucristore bñremuburo, ārīgū. Īgūrē bñremumakū, Īgūsārē taugñkumi, peamegue waabirikōāburo, ārīgū.

11

¹ Irasirirā yñ Cristore iritayarosūta musāde yure iritayaka!

Jesúre bñremurā nerērōgue nome iririmarē gojadea

² Yaarā, yure musā gūñamakū, āārīpereri yñ buedeare keoro irimakū ĩāgū, musārē: “Ōārō yáa”, āri, usñyari merā werea. ³ Gaji musārē masīmakū gāāmea. Cristo, āārīpererā ūma dipuru āārīmi. Ūmññ, marāpore igo dipuru āārīmi. Marīpñ, Cristo dipuru āārīmi. ⁴ Musā Marīpūre bñremurā nerēmakū, sugñ Marīpūre sērēgū, Marīpñ Īgūrē weredoredeare weregñ, Īgūya dipurure bññabirikumi. Īgūya dipurure bññagñ, gñyasīūrō irigñ iribokumi. Cristore Īgū Opūre goepeyari merā bñremubiribokumi. ⁵ Nomeō gapū Marīpūre sērēgō, Marīpñ igore weredoredeare werego, igoya dipurure bññakumo. Igoya dipurure bññabeo, gñyasīūrō irigo iribokumo. Marāpūre igo dipurure goepeyari merā bñremubiribokumo. Poari pera wññabéodeo irirosū āārībokumo. ⁶ Igoya dipurure bññadñabirimakū, diayeta igoya poarire pera wññabéokōārō gāāmea. Igoya poarire pera wññabéodñabeo: “Gñyasīūgorāa”, ārīgō, igoya dipurure bññaburo. ⁷ Ūmññ gapū Marīpñ irirosū opñ āārīsīā, Īgūya dipurure bññabirikōāburo, Marīpñ yñ Opñ āārīmi, āri ĩmubu. Nomeō gapū igoya dipurure bññaburo, ūmññ yñ opñ āārīmi, āri ĩmubo. ⁸ Neōgoraguere Marīpñ ūmññrē irigñ, nomeōya gōā merā iribiridi āārīmi. Nomeō gapūre ūmññya gōā merā iridi āārīmi. ⁹ Irasirigū ūmññrē irigñ, nomeōrē iritamubure iribiridi āārīmi. Nomeō gapūre, ūmññrē iritamubore iridi āārīmi. ¹⁰ Irasirirā musā Marīpūre bñremurā nerērōguere, nome Īgūsāya dipure bññaro gāāmea. Irasū bññarā, ūmññ dorerire ōārō yññarire ĩmurākuma. Īgūsā irasiririre Marīpūre wereboerā ĩārākuma. ¹¹ Irasū āārīkerepññ,

marĩ Jesucristore b̄remurā gāme iritamua. Ūma, nome iritamurĩ marĩrō āārĩmasĩbirikuma. Nomedē ūma iritamurĩ marĩrō āārĩmasĩbirikuma.¹² Diayeta āārā. Marĩp̄u nomeōrē ūm̄uaya gōā merā iridi āārĩmĩ. Ide diayeta āārā. Ūma, nome merā deyoama. Irasirirā āārĩpererā masaka: ūma, nomede Marĩp̄u irinerā āārĩma.

¹³ I āārĩpereri diayeta āārĩmakū, ħmusā basi naásũ gũñarĩ? Musā Marĩp̄ure b̄remurā nerērōgue, nomeō igoya dipurure b̄uabeota, Marĩp̄ure sērēmakū ħōārĩ, o ōāberi? ¹⁴ Ūm̄u poañapu ūmamakū ḡuyasiūgorāa. Āārĩpererā masaka irire masĩma. ¹⁵ Nomeō poañapu ūmagō āārĩmakū: “Ōāgorāa”, ārā. Igo poañapu ūmamakū, igoya dipuru b̄uaro irirosũ āārā. ¹⁶ Ȳu werenĩrĩrē: “Irasũ āārĩbea”, ārĩ guaseod̄uagunorē āsũ ārĩ werēgura. Marĩ Jesũre b̄remurā, gajerā Marĩp̄uyarāde irire irasũ dita yāa.

Marĩ Op̄u Jesucristo boadeare gũñarā, ĩgũ nerē baadorederosũ keoro irĩbiridea

¹⁷ Dapora musārē gaji gojāa. Irire gojaḡu, ȳu musārē: “Ōārō irirā yāa”, ārĩbea. Musā nerērā, ōārō iriboanerā, ubu gap̄u poyanorēayuro. ¹⁸ Irasiriḡu āsũ ārĩ werēpurorigura musārē. Musā nerērā, gāme guaseo dukawariayuro. Gajerā yare irire weremakū pēgu: “Diayeta āārĩkoa”, ārĩ gũñāa. ¹⁹ Musā gāme dukawarirā, āsũ ārĩ gũñakoa: “Marĩrē gāme dukawariro gāāmea. Irasirirā, ħnoā gap̄u Jesucristoyarāgora āārĩrĩ? ārĩ masĩrākoa”, ārĩkoa. ²⁰ Irasirirā musā gāme dukawariri waja, musā marĩ Op̄u Jesucristo boadeare nerē gũñarā, ĩgũ buerā merā baatũnugũ dorederosũ keoro iirĩ, baabea. ²¹ Musā nerē baarā, surāyeri noó gāāmerō baapurorikōāa. Gajerā uaboama. Gajerā mejāma. ²² Musā noó gāāmerō iirĩ, baaduarā, ħnasirirā musāya wiirigue baa, iirĩberi? Musā Marĩp̄uyarā āārĩkererā, noó gāāmerō baa, iirĩrā, musā nerērĩrē wajamarĩrōsũ irirā yāa. Musā watopegue āārĩrā baari opamerārē ḡuyasiūrō tarimakū irirā yāa. Musā irasiriri kerere pēgu, ħnaásũ ārĩ werēgukuri ȳu musārē? “Ōārō irirā yāa”, ārĩbirikoa.

Marĩ Op̄u Jesucristo ĩgũ buerā merā baatũnudeare gojadea

²³⁻²⁴ Marĩ Op̄u Jesucristo yare buedeare ȳu musārē wereb̄u. Iri āsũ āārā. ĩgũrē wējēduarāguere ĩgũrē Judas ĩmuburi dupuyuroma ñamita marĩ Op̄u Jesucristo pārūrē āĩ, Marĩp̄ure: “M̄urē us̄uyari s̄ia”, ārĩ, irirure pea, ĩgũ buerārē: “I yaa dup̄u āārā”, ārĩ gueredi āārĩmĩ. “Irasirirā ȳu musā merā dapora iriaderosũ nerē, pārūrē baarik̄u, ȳu musārē boabosarire gũñaka!” ārĩdi āārĩmĩ. ²⁵ ĩgūsā baa odoadero pur̄u, pārūrē āĩderosũta iirĩripare āĩ, āsũ ārĩdi āārĩmĩ: “Ȳu musārē boabosaḡu yaa dí bēori merā Ȳup̄u musārē: ‘Ōārō irigura’, ārĩdeare iriyuwarikugukumi. Irasirirā musā nerē, iirĩripare iirĩrik̄u, ȳu dí bēobosarire gũñaka!” ārĩdi āārĩmĩ. ²⁶ ĩgũ ārĩderosũta irirā, marĩ nerērā, pārūrē baarik̄u, iirĩripare iirĩrik̄u: “Marĩ Op̄u Jesucristo marĩrē boabosadi āārĩmĩ”, ārĩ ĩmurākoa. Irire irinikōārō gāāmea. ĩgũ i ūm̄ugue dupaturi aarimakū, irire irinemobirikoa.

Marĩ Op̄u Jesucristo boadeare gũñarā, āsũ iridorea, ārĩ gojadea

²⁷ Marĩ Op̄u Jesucristo boadeare marĩ nerē gũñaripoe Marĩp̄ure b̄remurĩ marĩrō merā pārūrē baa, iirĩripare iirĩḡuno ñerō iriḡu yāmi. Jesucristo marĩrē boabosaḡu dí bēodeare ubu āārĩrĩ irirosũ gũñami.

28 Irasirirā pārūrē baa, iiriripare iiriburi dupuyuro masakakū marī irideare: “Ņerō irikubū”, arī gūñap̄ororiro gāāmea. 29 Marī Op̄u Jesucristoya dup̄u āārīrīrē pēmasīrō marīrō merā pārūrē baa, iiriripare iirimakū, Marīp̄u marīrē wajamoāgukumi. 30 Mūsā irire pēmasībirideaja waja wārā mūsā merāmarā pūrīrikarā, turamerā āārīma. Surāyeri boakōāsīama. 31 Marī baa, iiriburi dupuyuro marī irideare: “Ņerō irikubū”, arī gūñap̄ororimakū, marī Op̄u marīrē wajamoābirikumi. 32 Marī Op̄u gap̄u marīrē Īgūyarārē marī űerī iririre piriburo, ārīgū, wajamoāmi. Irasirīgū Īgūrē būremumerārē peamegue waadore, marī gap̄ure Īgūsā merā wajamoābirikumi.

33 Irasirirā yaarā, mūsā nerē baarā, suro merā baamurā gajerādere yūka! 34 Ūaboaguno Īgūya wiigue baaburo. Irasirimakū, mūsā ōārō nerē baamakū, Marīp̄u mūsārē wajamoābirikumi. Gajire mūsā p̄urogue waagū, ōārō were āmugura.

12

Ōāgū deyomarīgū Marīp̄uyare marīrē irimasīmakū iririre gojadea

1 Yaarā, Ōāgū deyomarīgū Marīp̄uyare marīrē irimasīmakū irīgū āārīmi. Ūu irire mūsārē ōārō masīmakū gāāmea. 2 Mūsā ire ōārō masīsiāa. Jesucristore būremuburi dupuyuro keori weadeare būremutāyanerā āārībū. Iri keori weadea okari opabea. Neō werenībea. 3 Irasirīgū daporare yu mūsārē ire masīmakū gāāmea. Neō sugū Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā weregu: “Jesūre űerō waanaburo”, ārīmasībirikumi. Gajigū Ōāgū deyomarīgū iritamurī marīrō merā weregu: “Jesūs marī Op̄u āārīmi”, neō ārīmasībirikumi.

4 Ōāgū deyomarīgū Marīp̄uyare marīrē irimasīmakū iriri, wāri āārā. Īgū suguta irire sīgū āārīmi. 5 Marī Op̄u Jesucristo marīrē moādoreri, wāri āārā. Īgū suguta irire moādoregu āārīmi. 6 Marīp̄uyare iriri, s̄urosū āārībea. Marīp̄u suguta marī āārīpererārē Īgūyare ōārō irimasīmakū irīgū āārīmi. 7 Marīp̄u Ōāgū deyomarīgūrē marī masakakure sīrī merā Īgū marī merā āārīrīrē Īmumi, āārīpererā Jesucristore būremurārē gāme iritamuburo, ārīgū. 8 Ōāgū deyomarīgū surāyerire ōārō masīrī merā Marīp̄uyare weremakū yāmi. Gajerādere ōārō pēmasīrī merā Īgūyare weremakū yāmi. 9 Gajerārē: “Marīp̄u iritamurī merā marī ōārō irimasīa”, arī būremumakū yāmi. Irasū āārīmakū, gajerārē Īgū turarire sīmi pūrīrikarārē tauburo, ārīgū. 10 Gajerārē Īgū turari merā iri Īmurīrē irimasīmakū yāmi. Gajerārē Marīp̄u Īgūsārē weredorerire ōārō weremasīmakū yāmi. Gajerārē: “Wātī turari merā, o Ōāgū deyomarīgū turari merā āsū yāmi Ī”, arī masīrīrē sīmi. Gajerārē gajī masā ya werenīrī merā Īgūsā dupuyurogue werenīmasībirideare werenīmasīmakū yāmi. Gajerārē, iri werenīrīrē masībirikererā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā: “Āsū ārīduaro yāa Ī”, arī masīmakū yāmi. 11 Ōāgū deyomarīgū marī masakakure gajerosūperi dita Īgū sīduarire sīmi. Īgū suguta Marīp̄uyare marī irimasīburire sīgū āārīmi.

Marī Cristoyarā āārīrā su dup̄uta irirosū āārā, arī gojadea

12 Marīya dup̄uma wāri āārā. Wāri āārīkerero, su dup̄uta āārā. Cristode irasūta āārīmi. Marī Īgūrē būremurā wārā āārīkererā, su dup̄uta irirosū āārā. 13 Murārōta marī Īgūrē būremurā āārīpererā: judío masaka, judío

masaka āārīmerā, gajerārē moāboerā, moāboemerāde wārā āārīkererā, Ōāgū deyomarīgū sugū merāta wāīyesūbu. Irasirigu marīrē su dupūta irirosū āārīmakū yāmi. Irasirirā marī āārīpererā Ōāgū deyomarīgūrē opāa.

14 Marīya dupūma āārīrī su wāita āārībea. Wāri āārīkōāa. 15 Marīya gubu werenīrī gubu āārīrō āsū ārībokoa: “Mojō āārībea. Irasiriro mūya dupūma āārībea”, ārībokoa. Marīya gubu irasū ārīkerero, marīya dupūmata āārā. 16 Marīya gāmipū werenīrī gāmipū āārīrō āsū ārībokoa: “Koyeru āārībea. Irasiriro mūya dupūma āārībea”, ārībokoa. Marīya gāmipū irasū ārīkerero, marīya dupūmata āārā. 17 Marīya dupū, koyeru dita āārīmakū, ḡnasirisīā, pébokuri marī? Marīya dupū, gāmipū dita āārīmakū, ḡnasirisīā, gajinorē wījībokuri marī? 18 Marīpū marīya dupūre irigu, āārīpereri īgū gāāmerōsūta keoro iridi āārīmī. 19 Āārīpereri marīya dupūgue āārīrīno su wāita āārīmakū, marīya dupū marībokuyo. 20 Āsū āārā. Marīya dupūgue āārīrī wāri āārīkererū, su dupūta āārā. I irirosūta marī Jesūre būremurā wārā āārīkererā, su dupūta irirosū āārā.

21 Irasiriro koyeru, mojōrē: “Mūrē gāāmebea”, ārīmasībirikoa. Dipuru, guburire: “Mūrē gāāmebea”, ārīmasībirikoa. 22 Āsū gapū āārā. Gaji marīya dupūgue āārīrī, turabiri āārīkererū, marī gapū irire būro gāāmea. 23 Gaji marīya dupūgue āārīrīrē: “Ubu āārīrī āārā”, ārī gūñāa. Irasirirā irire ōārō deyoburo, ārīrā, ōārō āmua. Gaji marī guyasīrīsārīrē surī sāña kāmūtāa masaka īābirikōāburo, ārīrā. 24 Gaji marīya dupūgue āārīrīrē ōārī deyori gapūre āmubea. Marīpū marīya dupūgue āārīrīrē āārīpererire ōārō āmudi āārīmī, su dupūta ōārō dupūkūburo, ārīgū. Irasirigu: “Ubu āārīrī āārā”, marī ārīrī gapūre ōārō gāāmemakū yāmi. Irasirirā marī neō gajigu Jesūyagure: “Ubu āārīgū āārīmī, irasirirā īgūrē gāāmebea”, ārībirikōārō gāāmea. 25 Āsūta āārīdoredi āārīmī, Marīpū marīya dupū suro merā iritamuburo, ārīgū. 26 Marīya dupūgue āārīrī su wāi űerō tarimakū, gajide āārīpereri űerō taria. Su wāirē ōārō āmumakū: “Marīya dupū āārīperero ōārō āārā”, ārī gūñāa.

27 Yū irire ārīgū, āsū ārīduagu yāa. Marī Cristore būremurā īgūya dupū irirosū āārā. Irasirirā marī masakaku īgūya dupūgue āārīrā irirosū āārā. 28 Irasirigu Marīpū marī Jesūre būremurārē gāme iritamuburire pígu, āsū pídi āārīmī. Jesucristo buedoregu pīnerārē pīpuroridi āārīmī. Pūru Marīpū gajerārē īgū weredorerosū weremurārē pídi āārīmī. Pūru gajerārē īgūyare buemurārē pídi āārīmī. Gajerārē īgū turaro merā iri īmumurārē, gajerārē pūrīrikurārē taumurārē, gajerārē masakare iritamumurārē, gajerārē dorerimasā āārīmurārē, gajerārē gaji masā ya merā īgūsā dupuyurogue neō werenīmasībirideare werenīmasīmurārē pídi āārīmī. 29 Irasirigu marī āārīpererārē sūrosū irimurārē pībiridi āārīmī. Irasirirā marī āārīpererā Jesucristo buedoregu pīnerā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpū weredorerosū wererā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpūyare buerā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpū turaro merā iri īmumurā meta āārā. 30 Marī āārīpererā pūrīrikurārē taumasīrā meta āārā. Marī āārīpererā gaji masā ya werenīrī merā werenīmasīrā meta āārā. Marī āārīpererā īgūsā werenīrīrē péadero pūru: “Āsū ārīduaro yāa”, ārī wererā meta āārā. 31 Irasirirā Ōāgū deyomarīgū Marīpūyare irimasīrī sīrīrē gāāmekā mūsā! Yū mūsārē i āārīpereri nemorō ōārīrē weregura.

13

Gāme maĩrĩmarẽ gojadea

¹ Marĩ gaji masã ya werenĩrĩrẽ werenĩmasĩkererã, Marĩpũre wereboerã ya werenĩrĩrẽ werenĩmasĩkererã, gajerãrẽ maĩbirimakũ, marĩ werenĩrĩ wajamarĩbokoa. Kõme majĩ pábiramakũ busũrosũ marĩ werenĩrĩ busukõãbokoa. ² Marĩpũ marĩrẽ weredorerosũ õãrõ weremasĩkererã, gajerãrẽ maĩbirimakũ, marĩ wereri wajamarĩbokoa. Aãrĩpererire masĩkererã, Marĩpũyare masaka dupuyurogue masĩbirideã aãrĩpererire pemasĩkererã, gajerãrẽ maĩbirimakũ, marĩ masĩrĩ wajamarĩbokoa. Marĩpũre bũremurĩ marĩrẽ ãgũ sĩrĩ merã buúrure gajerogue waadoremasĩkererã, gajerãrẽ maĩbirimakũ, marĩ bũremurĩ merã iriri wajamarĩbokoa. ³ Marĩ opari aãrĩpereri boporãrẽ sĩkererã, ãgũsãrẽ maĩbirimakũ, marĩ iriri wajamarĩbokoa. Marĩpũyare marĩ irideã waja marĩya dupũre masaka soekerepũrũ, marĩ gajerãrẽ maĩbirimakũ, Marĩpũ marĩrẽ: “Õãrõ iribũ”, ãrĩbiribokumi.

⁴ Marĩ gajerãrẽ maĩrã, mata ãgũsã merã guaña máa. ãgũsãrẽ bopoñarĩ merã õãrõ yáa. ãgũsãrẽ ãturiña máa. “ãgũsã nemorõ õãgũ ããrã”, ãrĩmasĩña máa. “ãgũsã nemorõ masĩtarinũgãgũ ããrã”, ãrĩmasĩña máa. ⁵ Marĩ gajerãrẽ maĩrã, ãgũsãrẽ bũremurĩ merã keoro werea. Marĩya aãrĩburi direta gũñabea. ãgũsãya aãrĩburidere gũñáa. ãgũsãrẽ guari merã wereña máa. ãgũsã marĩrẽ ñerõ irimakũ, yoaripoe ãgũsã merã guanĩña máa. ⁶ Gajerãrẽ maĩrã, ãgũsã ñerõ irimakũ ããrã, usuyamasĩña máa. Diayema gapũre ãgũsã irimakũ ããrã, usuyáa. ⁷ Marĩ gajerãrẽ maĩrã, ãgũsã ñerõ irimakũ ããrã, masakare neõ kere werebea. Gajerã ãgũsãrẽ werewuakerepũrũ, marĩ ãgũsãrẽ bũremurĩrẽ neõ piribirikoa. “Pũrũgue ãgũsãde õãrĩ gapũre irirãkuma”, ãrĩ gũñáa. ãgũsã iriri merã marĩ ñerõ tarikererã, ãgũsãrẽ maĩsĩã, neõ piribeã.

⁸ Marĩ gāme maĩrĩ neõ perebirikoa. Marĩpũ weredorerosũ wereri gapũ pererokoa. Gaji masã ya merã marĩ werenĩrĩde pererokoa. Marĩpũyare masĩrĩ merã õãrõ wereride, pũrũgue pererokoa. Iri irasũ waamakũ, marĩ masĩdero nemorõ aãrĩpererire masĩrãkoa. ⁹ Daporare marĩ aãrĩpereri Marĩpũyare masĩbeã. ãgũ weredorerosũta ãgũ masĩrĩ sĩrĩ merã werekererã, aãrĩpereri ãgũyare weremasĩbeã. ¹⁰ Pũrũgue Jesucristo Marĩpũyare masĩpeogũ aarimakũ, marĩ masĩbirideare masĩpeorãkoa.

¹¹ Yũ majĩgũ ããrĩgũ, majĩrã irirosũ gũñarĩ marĩrõ werenĩ, ãgũsã irirosũta iriunabũ. Yũ bũgũro waagũ, majĩrã irirosũ aãrĩdeare pirikõãbũ. ¹² Daporare Marĩpũyare marĩ õãrõ masĩbeã. Diuru bũgũru merã marĩ ãĩñamakũ õãrõ deyomarĩrõ irirosũ ããrã. Õãrõ deyobeã. Pũrũ õãrõ deyorogue Marĩpũre ããrãkoa. Daporare marĩ ãgũrẽ sĩrũgã masĩã. Pũrũ Marĩpũ marĩrẽ masĩpeorosũta marĩde masĩpeorãkoa.

¹³ Daporare urre wãĩ ããrã: Marĩpũre bũremurĩ, ãgũ marĩrẽ õãrõ irigũkumi, ãrĩ usuyari, marĩ gāme maĩrĩ ããrã. Iri urre wãĩ neõ perebirikoa. Gāme maĩrĩ gapũ gaji nemorõ õãrĩ ããrã.

14

Gaji masã ya werenĩrĩ merã marĩ werenĩmasĩbirikererã werenĩrĩmarẽ gojadea

¹ Gajerārē maīnemoka! Irasū āārīmakū, Marīpuyare Ōāgū deyomarīgū mūsārē irimasīrī sīrīrē gāāmeke! Āārīpereri Īgū irimasīrī sīrīrē gūñarā, gaji nemorō Marīpu weredorerosū weremasīrī gapure buro gāāmeke! ² Sugu gaji masā ya werenírī merā werenímasībirikeregu werenímakū, Marīpu dita Īgū werenírīrē pémi. Masaka gapu Īgū werenírīrē pébema. Ōāgū deyomarīgū turari merā Marīpuyare masīña marīdeare wereními. ³ Marīpu weredorerosū weregu gapu masakare weremi. Īgū wereri pérārē Jesucristore buremunemomakū yámi. Īgū wereri merā Īgūsārē ōārō āārīrikumakū, ōārō yujupūrākumakū yámi. ⁴ Gaji masā ya werenírī merā werenímasībirikeregu werenígū Īgū basi Jesucristore buremunemogu yámi. Marīpu weredorerosū weregu gapu gajerā Jesucristore buremurārē Īgūrē buremunemomakū irigu yámi.

⁵ Gaji masā ya werenírī merā mūsā werenímasībirideare āārīpererā mūsā werenímasīmakū gāāmea ya. Iri nemorō Marīpu weredorerosū mūsā weremakū buro gāāmea. Marīpu weredorerosū weregu gapu, gaji masā ya werenírī merā werenígū nemorō masakare iritamugū āārīmi. Irasū āārīkerepuru, gaji masā ya werenírīrē pégu: “Āsū ārīduaro yáa”, ārī weremakū ōāgoráa. Īgū irasū ārī weregu, Jesucristore buremurārē Īgūrē buremunemomakū irigu yámi. ⁶ Yaará, yu mūsā purogue waagú, gaji masā ya werenírī merā werenígū, mūsārē iritamubiribokoa. Marīpu Īgūyare yare masīmakū irideare weregu, Īgūya diayema kerere masīrī merā weregu, Īgū yare weredorerire weregu, Īgūyare mūsārē buegu, mūsārē iritamubokoa.

⁷ Keori merā mūsārē weregura. Tērēdirure keoro puribirimakū, o arpa wāikuro buaputērōde keoro buaputēbirimakū, iri wāi bayari āārīkoa, ārīmasīña máa. ⁸ Surara gāmewējērā waaburi dupuyuro sugu Īgūsā merāmu puridirure keoro puribirimakū, gajerā surara Īgūsā mojókuburire āmubirikuma. ⁹ Mūsāde irasūta āārā. Mūsā gaji masā ya werenírī merā werenímakū pérā: “Āsū ārīrā irikuma Īgūsā”, ārīmasībirikuma. Irasirirā mūsā ubugorata werenímoāmakūōārā irikoa. ¹⁰ I ūmugure wári buri marā āārīma. Īgūsā basi Īgūsā werenírīrē pémasīma. ¹¹ Yu gaji masā ya werenírī merā werenígūrē pébi: “Gajeromu āārīmi”, ārī gūñagukoa. Īgūde yu gaji masā ya werenírī merā werenímakū pébi yure: “Gajeromu āārīmi”, ārī gūñagukumi. ¹² Irasūta āārā mūsādere. Mūsā Ōāgū deyomarīgū turaro merā irimasīrī sīrīrē gāāmea. Irasirirā gajerā Jesucristore buremurārē Īgūrē buremunemomakū irimasīrīrē buro gāāmeke!

¹³ Irasirigu sugu gaji masā ya werenírī merā werenímasībirikeregu werenígūno Marīpure: “Yu werenírīrē gajerārē: ‘Āsū ārīduaro yáa’, ārī weremakū iritamuka yare!” ārī sērēburo. ¹⁴ Yu gaji masā ya werenírī merā werenímasībirikeregu werenírī merā Marīpure sērēgū, Ōāgū deyomarīgū gūñarī sīrī merā sērēa. Irasū sērēkeregu, gūñarī merā yu sērēadeare: “Āsū ārīduaro irikoa”, ārī pémasībirikoa. ¹⁵ Irasirirā āsū iriro gāāmea. Ōāgū deyomarīgū turari merā gaji masā ya werenírī merā Marīpure sērērō gāāmea. Irasū āārīmakū, pémasīrī merā marī ya werenírī merā Marīpure sērērō gāāmea. Ōāgū deyomarīgū turari merā gaji masā ya werenírī merā Marīpure bayapeoro gāāmea. Irasū āārīmakū, pémasīrī merā marī ya werenírī merā Marīpure bayapeoro gāāmea. ¹⁶ Marī Ōāgū deyomarīgū turari merā gaji masā ya werenírī merā Marīpure usuyari

sikerepuru, marī merā āārīrā pébiribokuma. Ígūsā irire pémerā: “Irasūta āārā”, āri, marī merā Marīpure usuyari sībiribokuma. ¹⁷ Marī gaji masā ya werenīrī merā Marīpure usuyari sīrī ōāgorāa. Irasū āārīkerepuru, marī merā āārīrā gapu marī werenīrīrē pébirimakū, marī ígūsārē Jesu-cristore b̄remunemomakū iribirikoa. ¹⁸ Gaji masā ya werenīrī merā werenímasībirikeregu werenīrīrē yuta musā āārīpererā nemorō werenía. Irire irisīā, Marīpure usuyari sīa. ¹⁹ Irasū āārīkeregu, Jesúre b̄remurā nerērōgue gaji masā ya werenīrī merā wári musā pébirire yu weremakū musārē ōābirikoa. Musā pémasīrīrē yu mérīgā weremakū gapu, musārē ōārokoo.

²⁰ Yaará, majīrā pémasīmerā irirosū gūñabirikōāka! Murā irirosū ōārō pémasīrī merā gūñaka! Nērō iriri gapure majīrāgā gūñamerā irirosū āārīka! ²¹ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Marī Opu āsū ārīmi: ‘Gajero marārē ígūsā ya werenīrī merā i makā marārē weredoregura. Yaare ígūsārē irasū weredorekerepuru, i makā marā yure neō b̄remubirikuma’, ārīmi marī Opu”, āri gojasūdero āārībú. ²² Irasirīgu Marīpu gajero marārē ígūsā ya werenīrī merā ígūrē b̄remurārē weredoregu, ígūsā ígūrē b̄remubirire ímumi. Ígūrē b̄remurā gapure irasiribemi. Ígūyare ígū weredorerosū wererā merā ígūsārē weremi. ²³ Irasirīrā musā Jesúre b̄remurā nerērōgue gaji masā ya werenīrī merā werenímasībirikererā werenīrīrē musā āārīpererā wereníbokoo. Musā irasū werenímakū, Marīpuyare masīmerā, gajerā Jesúre b̄remumerāde ñajājabokuma. Musā irasū werenīrīrē pérā, musārē: “Niārīmasā āārīma”, āribokuma. ²⁴ Musā āārīpererā Marīpu weredorerosū weremakū Marīpuyare masībi, Jesúre b̄remubide ñajāri pégu, ígū ñerō irideare masīgukumi. Irasirīgu ígū ñerī irideare bujaweregukumi. ²⁵ Ígū gūñarīgue ñerō: “Ñerīrē gūñayo yu”, āri pémasīgukumi. Irasirīgu ñadukupuri merā ejamejā, Marīpure: “Yu Opu āārā”, āri b̄remugukumi. Irasū āārīmakū: “Marīpu diayeta musā merā āārīmi”, āri masīgukumi.

Musā nerērā, gopeyari merā ōārō keoro irika! āri gojadea

²⁶ Yaará, musārē āsū āri werea. Musā nerēmakū, surāyeri Marīpure bayapeoma. Gajerā Marīpuyare buema. Gajerā Marīpu ígūyare ígūsārē masīmakū irideare werema. Gajerā gaji masā ya werenīrī merā werenímasībirikererā wereníma. Gajerā iri werenīrīrē: “Āsū ārīduaro yāa”, āri werema. Irasirīrā āārīpereri irire musā Jesúre b̄remurā ōārō keoro irika, musā ígūrē b̄remunemoburosūta! ²⁷ Irasirīrā gaji masā ya werenīrī merā werenímasībirikererā werenīrā, pérā, o ūrerā wereníburo. Sugu werení odoadero puru, gajigu wereníburo. Puru gajigu ígūsā werenīrīrē: “Āsū ārīduaro yāa”, āri wereburo. ²⁸ Musā nerēmakū, ígūsā werenīrīrē: “Āsū ārīduaro yāa”, āri werebu marīmakū, gaji masā ya merā wereníbirikōāburo. Ígūsā seyaro ígūsā gūñarīgue Marīpu merā wereníburo. ²⁹ Marīpu weredorerosū wererāde, pérā, o ūrerā wereburo. Irasū keoro weremakū pérā, gajerā ígūsā wererire: “Diayeta Marīpuya kereta āārā”, āriburo. ³⁰ Musā nerērōgue sugu weremakū, Marīpu gajigure irogue doagure weredoremakū, werepuroriadi gapu toeburo. ³¹ Musā irasū irirā, musā āārīpererā Marīpu weredorerosū weremasīrāko. Sugu werepuroriadi were odoadero puru, gajigu werewāgānaburo. Irasirīmakū, āārīpererā pé, ōārō yujupūrākūrākuma. ³² Marīpu weredorerosū wererā musā wereburi dupuyuro: “¿Naásū āārīmakū irire wererākuri?”

ãrĩ gũñapuroriro gããmea. ³³ Marĩ nerẽmakũ, Marĩpu marĩrẽ keoro irimakũ gããmemi. Noó gããmerõ iriro marĩrõ usuyari merã nerẽmakũ gããmemi. Aãrĩpererogue Jesúre buremurã nerẽrãrẽ irasũ dita irimakũ gããmemi.

³⁴ Jesúre buremurã nerẽmakũ, nome werenĩbirikõãburo. Nomerẽ werenĩdoreri máa. Werenĩrõnorẽ irirã, Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue dorederosũta õãrõ péro gããmea. ³⁵ Jesúre buremurã nerẽmakũ, sugo nomeõ werenĩgõ, gũyasĩũrõ iribokumo. Irasirigo igo gajino õãrõ pébiradeare masĩduago igoya wiigüe igo marãpũre sërẽñaburo.

³⁶ Ire musã masĩka! Musã Marĩpuya kerere werepurorinerã aãrĩbea. Irasũ aãrĩmakũ, musã dita ìgũyare buremurã aãrĩbea. Gajerãde ìgũrẽ buremurã aãrĩma. ³⁷ Sugu musã merãmu: “Yũ Marĩpu weredorerosũ weregũ aãrã”, ãrĩ gũñagũ, o gajigu: “Yũ Õãgũ deyomarĩgũ irimasĩrĩ sirĩrẽ opáa”, ãrĩ gũñagũ, i yũ musãrẽ gojarire: “Marĩ Opũ doreri aãrã”, ãrĩ masĩgukumi. ³⁸ Yũ gojarire: “Marĩ Opũ doreri aãrĩbea”, ãrĩmakũ, ìgũrẽ: “Marĩpũyare weregũ aãrĩbemi”, ãrĩka!

³⁹ Yaarã, Marĩpu weredorerosũ weremasĩrĩrẽ bũro gããmeaka musã! Musã merãmarãrẽ ìgũsã gaji masã ya merã werenĩmasĩbirikererã werenĩmakũ: “Werenĩmerãta!” ãrĩbirikõãka! ⁴⁰ Musã nerẽrã, noó gããmerõ iribirikõãka! Goepeyari merã aãrĩpereri musã iririre õãrõ keoro irika!

15

Cristo masãdeare gojadea

¹ Yaarã, yũ musãrẽ iripoegue weredea, Jesucristo masakare tauri kerere daporare gũñamakũ gããmea. Musã irire pérã, buremubũ. Daporadere irire buremunikõãa. ² Musã iri kerere buremusiã, peamegue waamurã meta aãrã. Iri kerere musãrẽ yũ weredeare buremurĩrẽ piribirimakũ, Marĩpu musãrẽ taugukumi. Musã iri kerere buremubirinerã, diayeta tausũbiribokoa.

³ Yũre buedeare musãrẽ weretaubũ. Iri bueri, gaji bueri nemorõ õãtaria. ãsũ aãrã. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta Cristo marĩ ñerõ iridea waja marĩrẽ boabosadi aãrĩmĩ. ⁴ Ìgũ boadero purũ, ìgũrẽ yãanerã aãrĩmã. Purũ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta urenũ waarõ merã Marĩpu ìgũrẽ masũdi aãrĩmĩ. ⁵ Ìgũrẽ masũdero purũ, Cristo Pedrore deyoayupũ. Purũ ìgũ buedoregũ pínerã, pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãrẽ deyoayupũ. ⁶ Purũ suñarõ wãrã quinientos masaka nemorõ ìgũrẽ buremurãrẽ deyoayupũ. Wãrã ìgũrẽ ìãnerã okama dapa. Gajerã boasianerã aãrĩmã. ⁷ Purũ Santiagore deyoayupũ. Iro purũ aãrĩpererã ìgũ buedoregũ pínerãrẽ deyoayupũ.

⁸ Aãrĩpererã gajerãrẽ ìgũ deyoadero purũ, yũdere deyoatũnumi pama. Majĩgũgã keoro deyoabigã deyoadi irirosũ yũ aãrĩkereru, Jesúre buremutuyãa. ⁹ Ìgũ yũre deyoaburi dupuyurogue ìgũrẽ buremurãrẽ ñerõ irigorenabũ. Irasirigu gajerã Jesús buedoregũ pínerã aãrĩpererã dokague aãrã. Masaka yũre: “Ìgũ Jesús buedoregũ pídi aãrĩmĩ”, ãrĩmakũ: “Yũ Jesús buedoregũ píbodi aãrĩbiradibu”, ãrĩ gũñãa. ¹⁰ Irasũ aãrĩkererũ, Marĩpu yũre õãrõ iritamumi. Irasirigu Jesucristo yũre ìgũyare buedoregũ pími. Marĩpu yũre ubugora õãrõ iritamugũ meta yãmi. Yũ aãrĩpererã gajerã Jesucristo buedoregũ pínerã nemorõ moãa. Yũ gũñarĩ merã irasirĩbea. Marĩpu yũre õãrõ iritamugũ, yũ merã aãrĩnikõãmi. Yũre ìgũ iritamurĩ merã õãrõ moãmakũ yãmi. ¹¹ Yũ bueri, gajerã Jesucristo buedoregũ pínerã

bueri irirosūta āārā. Gwa āārīpererā Jesucristo boa, masādea kerere buea. I kerere pērā, musā ĩgūrē buremunugābũ.

Boanerā masāburire gojadea

¹² Gwa, Cristo boa, masādeare buekerepũ, gajerā musā merā āārīrā: “Boanerā neō masābirikuma”, ārīma. ¿Nasirirā irasū ārīrī ire? ¹³ Boanerā masāburi marīmakū, Cristode masābiribodi āārīmī. ¹⁴ Cristo masābirimakū, gwa bueri neō wajamarībokoa. Musā ĩgūrē buremurīde wajamarībokoa. ¹⁵ Marīpũ boanerārē masūbi, Cristodere masūbiribodi āārīmī. ĩgū irasū iribirimakū, gwa: “Marīpũ Cristore masūdi āārīmī”, ārīrā, ārigatorā iribokuyo. ¹⁶ “Boanerā masābirikuma”, ĩgūsā ārīrī diaye āārīmakū, Cristode masābiribodi āārīmī. ¹⁷ Cristo masābirimakū, ĩgūrē musā buremurī wajamarībokoa. Irasirirā musā ñerī iridea waja, waja opakōābokoa dapa. ¹⁸ Diayeta i irasū āārīmakū, Cristore buremurā boanerā, ĩgūrē buremubirinerā peamegue waamurā irirosū āārībokuma. ¹⁹ Marī Cristore buremurā: “Marī okarinũrī dita ĩgū merā oārō āārīrākoa. Marī boadero pũ masāburire masīña máa”, ārī gūñarā, āārīpererā masaka nemorō boporā āārībokoa.

²⁰ “Cristo boadero pũ, masādi āārīmī”, ārīrī gapũ diaye āārā. Marī āārīpererā masaka boadero pũ masāburi dupuyuro masāpũroridi āārīmī. ²¹ Āsū āārā. Neōgorague āārīpũroridi Adán ñerī iripũroridea waja marī masaka āārīpererā boamurā dita āārā. Pũ Jesucristo oārīrē iripeodea waja marī boadero pũ masārākoa. ²² Marī masaka āārīpererā Adán parāmerā āārīturiarā āārīrī waja boamurā dita āārā. Cristoyarā marī āārīmakū, marī boadero pũ, Marīpũ marī āārīpererārē masūgukumi. ²³ Marīpũ marīrē keoro masūgukumi. Cristo masāsiadi āārīmī. Pũ ĩgū i ũmũgũ dupaturi aarimakū, marī ĩgūyarā āārīsīā, masārākoa. ²⁴ Irasū waamakū, i ũmũ pereakōārokoka. Irinũrē Cristo āārīpererā ñerārē: oparārē, dorerārē, turarārē béogukumi. ĩgū irasiridero pũ, ĩgū Pague ĩgū āārīpererā Opũ āārīrīrē wiagukumi. ²⁵ ĩgū wiaburi dupuyuro Marīpũ Cristore iaturirā āārīpererārē béogukumi. ĩgūsārē béoburi dupuyuro Marīpũ gāamederosūta Cristo āārīpererā Opũ āārīgukumi. ²⁶ Āārīpererā ĩgūrē iaturirārē béodero pũ, boaridere perekū irigukumi. ²⁷ Marīpũ ĩgūya werenírī gojadea pũgue ārīderosūta Cristore āārīpererārē doregũ, āārīpererire opagũ āārīmakū iridi āārīmī. Irasū ārīrō: “Marīpũ weka doregũ Cristo āārīmī”, ārīduaro meta yáa. Marīputa āārīpererire, āārīpererārē Cristo dokague pídi āārīmī. ²⁸ Marīpũ ĩgūrē irasiri ododero pũ, Cristo Marīpũ magũ ĩgū āārīpererārē doregũ, āārīpereri opagũ āārīrīrē Marīpũre wiagukumi. Irasirigũ Marīpũ āārīpereri, āārīpererā Opũ āārīgukumi.

²⁹ Gaji āārā. “Boanerā masābirikuma”, ĩgūsā ārīkerepũ, ¿nasirirā gajerā masaka boanerāya āārīburire wāiyebosayuri? ĩgūsā: “Boanerā masābirikuma”, ārīrā, ĩgūsāya āārīburire wāiyebosabiribokuma.

³⁰ Gwa: “Boanerā masārākuma”, ārī bueri waja ũmũrikũ gajerā guare ñerō iriduama. Guare ĩgūsā ñerō iriduakerepũ, boanerā masāburire masīsīā, irire buenikōāa. ³¹ Yaarā, i diayeta āārā. Marī Opũ Jesucristore musā buremumakū ĩāgũ, yũ burō usũyáa. Ide diayeta āārā. ũmũrikũ: “Masaka yũre wējekōārākuma”, ārī péñáa. ³² Yũ Jesucristoya kerere bueri waja Efesoguere makāñũ marā yéa burō guarā irirosū āārīrā, yũre ñerō irima. “Boanerā masābirikuma”, ĩgūsā ārīrī diaye āārīmakū, yũ iroque

bueri waja ñerõ taridea wajamarĩbokuyo. “Boanerã masãbirikuma”, İgüsã ãrĩrĩ diaye ããrĩmakũ, marĩde gajerã irirosũ ãsũ ãrĩ werenĩboko: “Nãka baa, iirirã! Ñamigã boakõãboko. Irasirirã marĩ boaburi dupuyuro marĩ gããmerõ irirã!” ãrĩbokoa.

³³ Gajerã ãrĩgatorire pëbirikõãka! Masaka ãsũ ãrĩ werewũakuma: “Ñerãrẽ wapikurã, mũsã õãrõ iririkurire pirikõãrãkoa”. ³⁴ Irasirirã mũsã dupuyurogue gopeyari merã keoro iriderosũta irika doja! Ñerĩrẽ irinemobirikõãka! Mũsã surãyeri Marĩpũre masĩbea. Mũsãrẽ gũyasĩrĩdoregũ irasũ ãrã.

Boanerã masãburire gojanemodea

³⁵ Gajipoe sugũ ãsũ ãrĩ sërẽñabokumi: “¿Nasiri boanerã masãrãkuri? ¿Naásũperi dupũ oparãkuri?” ãrĩbokumi. ³⁶ Irasũ sërẽñagũ pëmasĩbi ããrĩmi. Marĩ oteri yeri otedero pũrũ, iri yeri puriburi dupuyuro yeba poekague boakõãkoa. Boa, pũrũ puri wirikoa. Boabirimakũ, neõ puri wirimasĩbirikoa. ³⁷ Marĩ oterã, puridiguere ãi otebea. Dupayeri direta otea. Iri yeri trigo yeri ããrĩrõ, o gaji yeri ããrĩrõ ããrĩkoa. ³⁸ Iri yerire marĩ otedero pũrũ, Marĩpũ gapũ İgũ gããmederosũta iri yerire purĩmakũ yãmi. Irasirigũ ojodũka yerire ojodũkañũ waamakũ yãmi. Trigo yerire trigo sari waamakũ yãmi. Irasũ dita yãmi Marĩpũ. ³⁹ ããrĩpererã okari oparã sũrosũ dupũkurã ããrĩbema. Masakaya dupũ, waimũrãya dupũ irirosũ ããrĩbea. Mirãya dupũ, waaiya dupũ irirosũ ããrĩbea. ⁴⁰ Ñmarõ marãya dupũ, i ãmũ marãya dupũ irirosũ ããrĩbea. Ñmarõ marã õãrĩ dupũ opama. I ãmũ marã, ãmarõ marã irirosũ ããrĩbirikererã, İgüsãde õãrĩ dupũ opama. ⁴¹ Abe ãmũmũ kũmijũrĩ merã asimi. Ñamimũ irirosũ boyobemi. Neñukãde gajerosũperi gosema. Neñukãrẽ marĩ İãmakũ, gajerã sĩrũgã goserã deyoma. Gajerã bũro goserã deyoma.

⁴² Marĩ boanerã masãrã ãsũ ããrĩrãkoa. Marĩ boamakũ yãadero pũrũ, marĩya dupũ boarokoa. Pũrũ masãrã, gaji dupũ neõ boabiri dupũ oparãkoa. Irasirirã neõ dupaturi boabirikoa. ⁴³ Marĩya dupũre yãamakũ, boanerãya dupũ boari dupũ, turabiri dupũ daro ããrã. Marĩpũ marĩrẽ masũmakũ, marĩya dupũ õãrĩ dupũ, turari dupũ ããrĩrokoa. ⁴⁴ Marĩya dupũre yãamakũ, marĩya dupũ i ãmũma dupũ ããrã. Marĩ boanerã masãmakũ, marĩya dupũ ãmũgasima dupũ ããrĩrokoa. Irasirirã ãsũ ãrĩ masã. Daporare marĩ i ãmũma dupũre opãa. Pũrũ ãmũgasima dupũre oparãkoa.

⁴⁵ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpũ İgũ iripũroridi Adãrẽ okarire sidi ããrĩmi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Adãn pũrũmũ Jesucristo gapũ perebiri okarire sİgũ ããrĩmi. ⁴⁶ Marĩ i ãmũma dupũre opapũroria. Pũrũguere ãmũgasima dupũre oparãkoa. ⁴⁷ I ãmũgue ããrĩpũroridi Adãn, nikũ merã irisũdi ããrĩmi. İgũ pũrũmũ marĩ Opũ Jesucristo gapũ ãmũgasiguemũ ããrĩmi. ⁴⁸ Adãn nikũ merã iridea dupũ dupũkãderosũ marĩ ããrĩpererã nikũ merã iridea dupũ dupũkã. Irasũ ããrĩmakũ, ãmũgasiguemũ Jesucristoyarã ããrĩsĩã, İgũya dupũ irirosũ dupũkurãkoa. ⁴⁹ Adãn nikũ merã irisũdi ããrĩmi. Marĩ İgũ irirosũ dupũkã. Pũrũ ãmũgasiguemũ Cristo irirosũ dupũkurãkoa.

⁵⁰ Yaarã, mũsãrẽ ire werea. Marĩrẽ i ãmũma dupũ merã ãmũgasigue Marĩpũ İgũyarãrẽ dorerogue neõ waamasĩña mãa. I ãmũma boaburi dupũ merã ãmũgasigue perebiri okari ããrĩrõguere neõ waamasĩña mãa. ⁵¹⁻⁵² Masaka masĩbirideare daporare mũsãrẽ weregũra. Jesucristo i

ũmũgue dupaturi aariburi dupuyuro aãrĩpererã ĩgũyarã boabirikuma. Jesucristo aariripoe Marĩpũre wereboegũ puridiru puritũnugukumi. Irasũ puriadero pũũ, mata kãrĩ yoberã irirosũ marĩ aãrĩpererã Jesucristore bũremurã gorawayurãkoa. Marĩ boanerã gaji dupũ boabiri dupũ merã masãrãkoa. Irasirirã neõ dupaturi boabirikoã. Okarãde gaji dupũ boabiri dupũ oparãkuma. ⁵³ Marĩpũ marĩya dupũ pereburi dupũre gorawayugukumi, perebiri dupũre opaburo, ãrĩgũ. Marĩya dupũ boaburi dupũre gorawayugukumi, neõ boabiri dupũre opaburo, ãrĩgũ. ⁵⁴ Marĩya dupũ pereburi dupũ, neõ perebiri dupũre gorawayumakũ, marĩ boaburi dupũ, neõ boabiri dupũre gorawayumakũ, Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãrĩderosũta waarokoa. Āsũ ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ iri pũguere: “Marĩpũ boarire bẽokõãmi, dupaturi marĩrẽ neõ boabirikõãburo, ãrĩgũ. ⁵⁵ Marĩ boakõãrãkoa, ãrĩ gũidea pereakõãã”, ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ. ⁵⁶ Marĩ ñerõ iridea waja boamurã dita aãrã. Marĩpũ Moisére doreri pídea merã marĩ ñerõ irideare masĩa. ⁵⁷ Irasũ aãrĩkerepũũ, Marĩpũ marĩ Opũ Jesucristo iridea merã marĩrẽ peamegue waabonerãrẽ taumi. Irasirirã Marĩpũre: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, mũyari sĩa.

⁵⁸ Irasirirã, yaarã yũ maĩrã, mũsãrẽ ãsũ ãrĩ weregura. Mũsã marĩ Opũ Jesucristore bũremurĩrẽ neõ piribirikõãka! Gajerã mũsãrẽ ĩgũyare bẽodoremakũ, neõ bẽobirikõãka! Īmũriku ĩgũ moãdorerire õãrõ irinĩkõãka! Ire marĩ masĩa. ĩgũ merã marĩ õãrõ aãrĩrã ĩgũ marĩrẽ moãdorerire irimakũ, marĩ moãrĩ, ubu aãrĩrĩ neõ aãrĩbea.

16

Corinto marã gajerã Jesũre bũremurãrẽ niyeru sĩburi neeõrĩrẽ gojadea

¹ Daporare mũsãrẽ niyeru neeõ, mũsã gajerã Jesũre bũremurãrẽ sĩburire weregura. Yũ gajerã Jesũre bũremurãrẽ Galacia nikũgue aãrĩrãrẽ dorederosũta mũsãde irika! ² Semanariku siuñajãrĩnũ* aãrĩmakũ, aãrĩpererã mũsã gajerã Jesũre bũremurãrẽ sĩburi niyerure dukawa duripĩka! Mẽrõgã oparã mẽrõgã dukawa duripĩka! Waaweyaro oparã waaweyaro dukawa duripĩka! Irasirirã, yũ mũsã pũrogue ejamakũ, mũsã sĩburire opasiarãkoa. ³ Yũ mũsã pũrogue ejagũ, mũsã beyenerãrẽ Jerusalẽgue iriugũkoa. Papera pũgue ãsũ ãrĩ gojagũkoa: “Īsã aãrĩma Corinto marã beyenerã”. Irasũ ãrĩ goja odo, ĩgũsã merã iri pũrẽ, mũsã duripĩ neeõdea niyerure iriugũkoa, Jesũre bũremurã Jerusalẽgue aãrĩrãrẽ sĩdoregũ. ⁴ Mũsã yũre: “Īgũsã merã waamakũ gããmea”, ãrĩmakũ, ĩgũsã yũ merã waarãkuma.

Pablo ĩgũ Corintogue waaburire gojadea

⁵ Yũ mũsã pũrogue waagũ, Macedonia nikũgue waapũrorigũkoa. Irore tariwãgã, mũsã pũro waagũkoa. ⁶ Gajipoe irigu yoaweyaripoe mũsã merã aãrĩgũkoa, o gajipoe irigu puibũre aãrĩpeogũ, aãrĩpeokõãbokoa. Irasirirã mũsã yũ gajerogue waaburire iritamumasĩrãkoa. ⁷ Yũ mũsãrẽ ĩãrĩ dita ĩãtariadũabirikoa. Irasirigũ marĩ Opũ gããmemakũ, yoaripoe mũsã merã aãrĩgũkoa. ⁸ Pentecostés bosenu aãrĩmakũ, õõ Efesogueta taugũkoa dapa. ⁹ Õõguere wãri moãrĩ aãrã. Marĩ Opũya kerere pẽdũarã wãrã aãrĩma. Irasũ aãrĩmakũ, yũ irire weremakũ kãmutadũarãde wãrã aãrĩma.

* **16:2** Jesũre bũremurãya siuñajãrĩnũ, domingo aãrã. Domingo aãrĩmakũ, Jesũs boadigue masãdi aãrĩmĩ. Irasirirã, domingo aãrĩmakũ, ĩgũrẽ bũremurã nerẽnama.

10 Timoteo musā p̄roque ĩgū eĵamakū, ĩgūrē ōārō merā bokatīrī, ōārō us̄yari merā ñeāka! Musā irasirimakū, ĩgū musā merā bujawereri marīrō āārīgukumi. ĩgū yu irirosū marī Op̄yare moāmi. 11 Irasirirā ĩgūrē irasū ĩābēomerāta ōārō merā ĩgūrē iritamuka! Musā irasirimakū, ĩgū yu p̄roque ōārō us̄yari merā goedujarīgukumi. Gajerā Jesúre b̄remurā merā ḡua ĩgūrē yūrā yāa. Irasirirā, ĩgū ōōgue aariburire iritamuka!

12 Apolore marīyagu Jesúre b̄remugārē musārē ĩāgū waamakū buro gāāmeadibu. Irasirigu ĩgūrē gajerā Jesúre b̄remurā merā waadoreadibu. Yu waadorekerep̄ru, ĩgū daporare waad̄abemi. P̄ru ĩgūrē gajino iriri marīmakū, musā p̄roque waagukumi.

Pablo Corinto marārē ōādoretūnudea

13 Ōārō pémasīka! Jesucristore b̄remurīrē neō piribirikōāka! Gūiri marīrō ōārō gūñaturarā āārīka! Marīp̄u turari merā ōārō āārīrikuka! 14 Āārīpereri gajinorē irirā, gajerārē maīrī merā irika!

15 Yaarā, musā masīa. Acaya nikūguere Estéfanas wāikuḡuya wii marā, gajerā iro marā Jesúre b̄remup̄roriburi dupuyuro ĩgūrē b̄remup̄rorinerā āārīma. ĩgūsā, gajerā Jesúre b̄remurārē ōārō iritamuníkōāma. 16 ĩgūsā irirosū irirārē ōārō ĩgūsā dorerire irit̄yaka! Gajerā ĩgūsā merā Jesucristoyare moātaturārē musā ōārō ĩgūsā dorerire irit̄yamakū gāāmea yu. 17 Musā merāmarā Estéfanas, Fortunato, Acaico yu p̄roque eĵasīama. ĩgūsā yu merā āārīmakū, buro us̄yāa. ĩgūsā musā yure iritamuboadēare iritamuma. 18 Yure ōārō yuĵp̄rāk̄makū yāma. Musādere irasūta iriñurā. Musārē gajerā p̄roque ĩgūsā irirosū irirārē: “Ōārō irirā yāma”, ārī werero gāāmea.

19 Asia nikū marā Jesúre b̄remurā musārē ōādorema. Aquila, Priscila, gajerā Jesúre b̄remurā ĩgūsāya wiiḡue nerēnarāde musārē buro ōādorema. 20 Ōō marā Jesúre b̄remurā āārīpererā musārē ōādorema. Us̄yari merā gāme bokatīrī, ōārō merā mojō ñeānaka!

21 Yu Pablo, yu basi: “Musārē ōādorea”, ārī gojāa.

22 Marī Op̄re Jesucristore maībino wajamoāsūburo. “Gua Op̄u aarika!”

23 Marī Op̄u Jesucristo musārē ōārō iritamuburo. 24 Marī āārīpererā Jesucristoyarā āārā. Irasirigu yu musā āārīpererārē buro maīa. Āsū āārā. Irasūta āārīburo.

Iropāta āārā.

Pablo

2 CORINTIOS

Pablo Corinto marãrẽ õãdoredea

¹ Yn Pablo, marĩyagu Timoteo merã m̄sã Marĩp̄nyarã Corinto marãrẽ, irasũ ããrĩmakũ ããrĩpererã Acaya nikũgue ããrĩrãrẽ õãdoredea. Marĩp̄ny gããmederosũta Jesucristo yure ãgũyare buedoregy pĩmi. ² Marĩp̄ny ããrĩnĩgũ, marĩ Op̄ny Jesucristo m̄sãrẽ õãrõ iritamũ, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Pablo ãgũ ñerõ tarideare gojadea

³ Marĩp̄ny, marĩ Op̄ny Jesucristo Pagũ marĩrẽ bopoñarĩ merã ããmi. ãgũ sugũta marĩrẽ gũñaturamakũ irigy ããrĩmi. Irasirirã ãgũrẽ: “Õãtaria m̄”, ãrĩ, usũyari sĩrã! ⁴ Marĩ ñerõ taririky, Marĩp̄ny marĩrẽ gũñaturamakũ yãmi. Irasirirã gajerã ñerõ tarimakũ ããrã, Marĩp̄ny marĩrẽ gũñaturamakũ iriderosũ marĩde ãgũsãrẽ gũñaturamakũ irimasĩa. ⁵ Marĩde Cristoyarã ããrĩsĩã, ãgũ ñerõ tariderosũ burõ ñerõ taria. Marĩ ñerõ tariro nemorõ Marĩp̄ny Cristo merã marĩrẽ iritamugũ õãrõ gũñaturamakũ irigukumi. ⁶ Gũã Marĩp̄ny m̄sãrẽ taurire gũñaturaburo, ããrã, ñerõ taria. Gũã ñerõ tarimakũ, Marĩp̄ny gũare iritamumi gũñaturari merã tariburo, ããrĩgũ. M̄sã, gũã irirosũ ñerõ tarimakũ, Marĩp̄ny m̄sãdere iritamumasĩmi gũñaturari merã tariburo, ããrĩgũ. ⁷ Gũã ire masĩa. Gũã ñerõ tarirosũ m̄sãde gũã merã ñerõ taria. Irasũ ñerõ tarimakũ, Marĩp̄ny gũare gũñaturamakũ irirosũ m̄sãdere õãrõ gũñaturamakũ yãmi. Irasirirã m̄sã gũñaturari merã ñerõ tariburire gũã masĩa.

⁸ Gũayarã, Asia nikũgue gũare waadeare m̄sãrẽ masĩmakũ gããmea. Gũã iroguere ããrĩrã burõ ñerõ tarirã: “I ñerõ taririre neõ bokatĩũbirikoa. Boarãkoa. ⁹ Wẽjẽbéokõãrãkuma”, ãrĩ gũñadibũ. Marĩp̄ny direta gũã gũñaturaburire irasũ ñerõ taribũ. Irasirirã: “Marĩ basi neõ iritamumasĩbirikoa. Marĩp̄ny boanerãrẽ masũgũ sugũta marĩrẽ taumasĩmi”, ãrĩgũñaturabũ. ¹⁰ Gũã burõ wẽjẽduakerep̄ny, Marĩp̄ny gũare taumi. Irasirirã: “Daporadere, p̄nyguedere taugũkumi”, ãrĩ burẽmua. ¹¹ Irasirirã m̄sã gajerã merã Marĩp̄nyre gũaya ããrĩburire s̄rẽbosarosũta ãgũ gũare iritamumakũ ããrã, wãrã ãgũrẽ: “Pablosãrẽ õãrõ iritamubũ”, ãrĩ, usũyari sĩrãkuma.

Pablo ãgũ Corintogy waadũadideare gojadea

¹² Gũã irideare gũñarã, usũyari merã ããũ ãrĩ gũñãã: “Gũã i ãmũguere Marĩp̄ny ããrõ ããrĩgatori marĩrõ gopeyari merã masakare buebũ”, ãrĩgũñãã. M̄sãdere irasũta iribũ. Gũã masĩrĩ merã buebiribũ. Marĩp̄ny gũare maĩgũ ãgũ turari merã iritamumi. ¹³ Gũã m̄sãrẽ gojarã, p̄masĩma õãrõ dita gojabũ, õãrõ p̄masĩmakũ gããmerã. ¹⁴ Irasirirã gũã m̄sãrẽ gũñarã: “Gũayamarẽ ãgũsã p̄masĩturabirideare p̄nygye õãrõ p̄masĩrãkuma”, ãrĩ gũñãã. Irasirirã, marĩ Op̄ny Jesús dupaturi aarimakũ, gũã m̄sã iridea merã usũyarosũta, m̄sãde gũã iridea merã usũyarãkoa.

¹⁵⁻¹⁶ Irasũ ããrĩ gũñãgũ, Macedonia nikũgue waagũ m̄sãrẽ ããgũ waap̄nyroridũadibũ. Irasirigy m̄sãrẽ ããtariwãgã, gãme dujari, m̄sãrẽ dupaturi ããbokuyo. Pea yure m̄sã ããrĩ merã usũyamakũ iridũagy, irasiridũadibũ. M̄sã, irasirimakũ, yũ Judea nikũgue waaburire iritamubokuyo. ¹⁷ “Yn m̄sã p̄nyo waagyã”, ããrĩkeryũ, ejabirimakũ

ĩārā: “Pablo, gajerā masaka ĩgūsā gāāmerō irirosū iriañumi”, ¿ārĩ gũñarĩ? “Īgũ ārĩderosū iribirañumi”, ¿ārĩ gũñarĩ? ¹⁸ Marĩpu ĩgũ: “Āsũ irigura”, ārĩdeare yāmi. Guade: “Āsũ irirākoa”, ārĩdeare: “Iribirikoa” ārĩrā meta yāa. Irire masĩmi Marĩpu. ¹⁹ Yu, Silvano, irasũ āārĩmakũ Timoteo, Marĩpu magũ Jesucristoyare musārē werebu. Marĩpu: “Yu magũ merā āsũ irigura”, ārĩgũ, diayeta iriguno āārĩmi. “Īgũ merā āsũ irigura”, ārĩ, puru: “Iribirikoa”, ārĩgũ meta yāmi. ²⁰ Irasirigu āārĩpereri Marĩpu masakare: “Āsũ irigura”, ārĩdeare Jesucristo ĩgũ magũ merā iripeokōadi āārĩmi. Īgũ irasirimakũ ĩārā, marĩ Jesucristoyarā Marĩpũre: “Irasũta āārā, mu magũ Jesucristo merā iridea oātaria”, ārĩ, usuyari sĩa. ²¹ Guare, irasũ āārĩmakũ musādere Cristore piro marĩrō buremurā, ĩgũ merā oārō āārĩmakũ irigu, Marĩputa āārĩmi. Īgũta marĩrē beyepĩdi āārĩmi Cristoyarā āārĩdoregu. ²² Irasirigu marĩrē ĩgũyarā āārĩrĩrē masĩmakũ iridoregu, Oāgũ deyomarĩgũrē marĩ merā āārĩmakũ iridi āārĩmi. Irasirigu āārĩpereri ĩgũ marĩrē sĩburire ĩgũ merā masĩmakũ yāmi.

²³ Marĩpu yu wererire, yu gũñarĩrē masĩmi. Irasirigu yu musā pũroque Corintogũre waabirideare diayeta weregura. Musā ñerō iridea waja turidũabi, musā pũroquere waabiribu, musārē bujaweremakũ iribokoa, ārĩgũ. ²⁴ Gũa musārē buro doreri merā: “Jesucristore buremurā āsũpero gapu iriro gāamea”, ārĩrā meta āārā. Piro marĩrō musā ĩgũrē oārō buremua. Irasirirā, musārē ĩgũ merā nemorō usuyamakũ gāāmerā, oārō iritamudũaa.

2

¹ Iro dupuyuro yu musārē ĩāgũ ejagu, yu wereri merā musārē bujaweremakũ iribu. Irasirigu: “Dupaturi ĩgūsārē bujaweremakũ iribokoa’, ārĩgũ, daporare ĩgūsārē ĩāgũ waabea”, ārĩ gũñabu. ² Musārē bujaweremakũ irigu, yude bujawerebokoa. Marĩ basi gāme bujaweremakũ irirā, gāme usuyamakũ irimasĩña marĩbokoa. ³ Irasirigu irinũgue musārē su pũ gojabu yu musā pũroque waaburi dupuyuro iririre āmudoregu. Irire āmuburi dupuyuro yu musārē ĩāgũ waamakũ, yure usuyamakũ iriboanerā, yure bujaweremakũ iribokoa. Yu āsũ ārĩ gũñāa: Yu musā merā usuyamakũ, musāde yu merā usuyarākoa. Irasirigu musā merā bujaweredũabi: “Waabea dapa”, ārĩ gojabu. ⁴ Musārē irire gojagu, buro gũñarikuri merā, oārō yujupũrākuri marĩrō merā, buro oreri merā musārē gojabu. Musārē bujawereburo, ārĩgũ meta gojabu. Yu musārē buro marĩrē masĩmakũ iridũagu, gojabu.

Ñerō iridi irideare kātikal ārĩ gojadea

⁵ Sugu musāyagu ĩgũ ñerō iridea merā yure bujaweremakũ irimi. Yu direta irasũ iribirimi. Musādere āārĩpererārē bujaweremakũ iridi āārĩmi. Īgũ yure musā nemorō bujaweremakũ irikerepuru: “Īgũrē buro waja moāka!” ārĩgũ meta yāa. ⁶ Musā nerēnarōgue: “Īgũ ñerō iridea waja marĩ merā neō nerēnemobirikōāburo”, ārĩdeare irisiayuro. Irasirigu yu musārē: “Iropāta ĩgũrē waja moāka!” ārĩ gojāa. ⁷ Īgũ ñerō irideare bujawerekeregu, ĩgũrē musā waja moānemomakũ, buro bujawereri merā dujabokumi. Irasirirā ĩgũ ñerō irideare kāti, ĩgũrē iritamuka, gũñaturari merā āārĩburo, ārĩrā! ⁸ Irasirigu yu musārē: “Dupaturi ĩgũrē oārō bokatĩrĩñeāka, musā dupuyurogue maĩderosũta ĩgũrē maĩrĩrē masĩburo, ārĩrā!” ārĩ gojāa. ⁹ Iro dupuyuro musārē gojagu: “¿Diayeta yu dorerire

irirākuri?” āri masīduagu gojabu. ¹⁰ Musā ĩgū ñerō irideare kätirosūta, yude irire kätia. Yure ñerō iribirikerepuru, musārē iritamudugu: “Īgū ñerō irideare kätia. Cristo marī ñerō irideare kätigu ĩūrō, irasū yāa”, āri gojāa. ¹¹ Marī ĩgū ñerō irideare kätimakū ĩāgū, wātēa opu Satanás marirē ñerō iridoredugu marirē tarinugāmasībirikumi. ĩgū marirē ñerī irimakū gāamerirē ōārō masīa.

Pablo: “Troague āārīgū gūñarikubu”, āri gojadea

¹² Yu Troas wāikuri makāgue Jesucristoya kerere buegu ejamakū, marī Opu Jesucristo wārā iroque āārīrārē iri kerere pēduamakū iridi āārīmī. ¹³ Irasū āārīkerepuru, marīyagu Titore bokabirisīa, buro bujawere gūñarikubu. Irasirigu iro marārē: “Waagú yāa”, āri, Macedonia nikūgue ĩgūrē āmagú waabu.

Cristoyarā wātī ñerō iridorerire tarinugāmasīma, āri gojadea

¹⁴ Yu gūñarikukeregu, Marīpuru: “Mu yure ōārō iritamunīa”, āri, usuyari sīa. Marī Jesucristoyarā āārīmakū, Marīpu marirē ĩgū iritamurī merā āārīpereri wātī ñerō iridorerire tarinugāmasīmakū yāmi. Marī Jesucristoya kerere bueri merā masakare ĩgūyamarē masīmakū yāmi. Sūrōrī āārīpererogue sūrō seyaro irirosū āārīpererogue marārē masīmakū yāmi. ¹⁵ Āsū āārā. Marīpu, marī Jesucristoya kerere were, ĩgūyare iritayamakū ĩāgū, ōārī sūrōrī ĩgārē sīdea soemurī merā usuyarosū, marī merā usuyami. Sūrōrīrē ĩgū ĩūrō soenumakū sūrō seyarosū, marī noó waaró marī Jesucristoyarā āārīrīrē ĩgū taumurārē, peamegue waamurādere masīmakū yāmi. ¹⁶ Peamegue waamurā Jesucristoya kerere marī weremakū pérā, ĩgūrē gāāmebiri waja iroque wajamoāsūburire masīma. Jesucristo taumurā gapu iri kerere marī weremakū pé buremurā, Marīpu puro ĩgū merā āārīburire masīma. Marī basi iri kerere ōārō weremasībea. Marīpu iritamurī merā irire ōārō weremasīa. ¹⁷ Wārā gajerā Marīpuyare buegorenarā, niyeru direta wajatadugama. Gua gapu ĩgūsā irirosū iribea. Gua Cristore moāboerā, Marīpu iriunerā ĩgū ĩūrō ĩgū weredoredeare gopeyari merā werea.

3

Marīpu Jesucristo iridea merā: “Ōārō irigura musārē”, ārīrīrē gojadea

¹ Gua musārē irire ārīrā, dupaturi gua basi ōārō werenīrā meta yāa. Gajerā buerimasā musā puro ejaburi dupuyuro ĩgūsā buenerārē su ppera pūgue ĩgūsā buerire: “Keoro āārā”, ārīrīrē gojadoreñurā. Irasirirā musā puro ejarā, iri pūrē musārē wiañurā. Musā guare masīsīa. Irasirirā gua ĩgūsā irirosū musārē iri pūnorē iriubea. Irasū āārīmakū gajerogue buerā waamurā, musārē iri pūnorē gojabosadorebea. ² Gua iri pūnorē gāāmebea. Musā, gua Jesucristoya kerere weremakū pérā, ĩgūrē buremu, ĩgūyare irinugābu. Masaka, musā irasirimakū ĩārā, gua buerire: “Keoro āārā”, āri masīrākuma. Guade gua gūñarīgue musārē: “Diayeta Jesucristore buremu, ĩgūyare iritayarā yāma”, āri masīa. Musā irasiriri merā masaka guare: “Ōāgorama”, āri masīrākuma. Guayamarē gojadea pū merā masīrōsū irire masīrākuma. ³ Jesucristo, gua ĩgūya kerere weremakū, musārē ĩgūrē buremu, ĩgūyare iritayamakū iridi āārīmī. Irasirirā masaka musā ĩgūyare iririre ĩārā, ĩgūyarā musā āārīrīrē gojadea pū merā masīrōsū masīrākuma. Irasirirā musā Cristo gojadea pū irirosū āārā.

Irire masĩdoregũ, papera pũgue gojadi merã gojabiridi ããrĩmi. Marĩpu okanĩgũ gããmerõsũta Ôãgũ deyomarĩgũ turari merã musãya gũñarĩgue: “Ĩgũ iritamurĩ merã gua ãsũ ããrĩrikua”, ãrĩ masĩmakũ yãmi. Irasirigu, iripoegue Marĩpu Moisere ĩgũ dorerire pídeare ãtã majĩrĩgue gojaderosũ iribiridi ããrĩmĩ.

⁴ Gua Cristo iritamurĩ merã Marĩpure gũñaturasĩã, musãrẽ irire gojãa. ⁵ “Gua masĩrĩ merã i moãrĩrẽ yãa”, neõ ãrĩmasĩbea. Marĩpu iritamurĩ merãta Jesucristoya kerere werea. ⁶ Irasirigu guare iri kerere, ĩgũ masakare: “Ôãrõ irigura musãrẽ”, ãrĩrĩrẽ õãrõ buemakũ yãmi. Iri kere, iripoegue Marĩpu Moisere ĩgũ doreri pídea irirosũ ããrĩbea. Marĩpu Jesucristo iridea merã, Ôãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã marĩrẽ ĩgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iriri kere ããrã. Neõ sugũ ĩgũ dorerire iripoegu mámi. Irasirirã marĩ irire iripeobiri waja peamegue waamurã dita ããrĩbokoa. Ôãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merãta Marĩpu merã õãrõ ããrĩmasĩã.

⁷ Marĩpu Moisere ĩgũ doreri pídeare ãtã majĩrĩgue gojagu, ĩgũ ããrĩrõgue gosewasiriri waamakũ iridi ããrĩmĩ. Irasiriro Moiseya diapu Marĩpu gosewasiriri merã kũmijũdero ããrĩbũ. Iri gosewasiriri peredjikerepuru, Israel bumarã ĩgũrẽ ĩãmeétumasĩbirinerã ããrĩmã. Marĩpu buro gosewasiriri merã deyoa, Moisere iri doreri pídea ããrĩkerepuru, iri doreri, masakare ĩgũsã irire iripeomasĩbiri waja peamegue waamurã dita ããrĩmakũ iridero ããrĩbũ. ⁸ Irasirigu Marĩpu iri doreri merã iridea nemorõ, ĩgũ Ôãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã marĩrẽ ĩgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iriri õãtaria. ⁹ Marĩpu, masaka Moisere ĩgũ doreri pídeare iripeobiri waja ĩgũsãrẽ: “Wajamoãgura”, ãrĩkerepuru, õãgoradero ããrĩbũ. Iri nemorõ, Marĩpu Jesucristo iridea merã marĩrẽ: “Ôãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãrĩ, õãtaria. ¹⁰ Irasiriro Marĩpu Moisere ĩgũ doreri pídea õãrĩ ããrĩkerepuru, Jesucristoya kere gapu, iri nemorõ õãtaria. Iri kere, iri dorerire ubu ããrĩrĩ dujamakũ yãa. ¹¹ Marĩpu buro gosewasiriri merã Moisere ĩgũ dorerire pikerepuru, iri pereburi ããrĩdero ããrĩbũ. Jesucristo ĩgũ iridea merã marĩrẽ tauri kere gapu õãtaria. Neõ ubu ããrĩrĩ ããrĩbirikoa. Neõ perebirikoa.

¹² Irasirirã gua irire masĩsĩã, gũiro marĩrõ merã pẽmasĩma õãrõ musãrẽ Jesucristoya kerere werea. ¹³ Iri kere, Marĩpu Moisere ĩgũ doreri pídea perederosũ neõ perebirikoa. Irasirirã gua iri kerere wererã, Moisès iriderosũ irirã meta yãa. Moisès Marĩpu merã ããrĩdero puru, ĩgũya diapu Marĩpu gosewasiriri merã kũmijũdero ããrĩbũ. Israel bumarã iri gosewasiriri peredjarire masĩrĩ, ãrĩgũ, ĩgũya diapure surĩro gasiro merã buãadi ããrĩmĩ. ¹⁴ Moisès irasirimakũ, iri gosewasiriri peredjarire masĩbiriderosũ, Marĩpu doreri ĩgũrẽ pídeare: “Ãsũ ãrĩduaro irikoa”, ãrĩ pẽmasĩbirinerã ããrĩmã. Daporaguedere Israel bumarã irire buerã, pẽmasĩbema dapa. Cristoyarã dita irire pẽmasĩma. ¹⁵ Daporaguedere Israel bumarã Marĩpu Moisere ĩgũ doreri pídeare buekererã, pẽmasĩrĩ marĩrõ buema. ¹⁶ Sugũ masakũ marĩ Opure buremunugãmakũ, marĩ Oputa ĩgũyare pẽmasĩmakũ yãmi. ¹⁷ Marĩ Opu, Ôãgũ deyomarĩgũ merã suguta ããrĩmi. Irasirirã, Ôãgũ deyomarĩgũ marĩ merã ããrĩmakũ: “Marĩpu Moisere ĩgũ doreri pídeare marĩ tarinugãdea waja marĩrẽ wajamoãgukumi”, ãrĩ gũñabea. ¹⁸ Irasirirã marĩ Opuyarã ããrĩsĩã, marĩ Opu õãtarĩgũ ããrĩrĩrẽ masĩã. Gajerãde marĩ ĩgũyarã ããrĩrĩrẽ masĩma. Irasirigu marĩrẽ ĩgũ õãgũ ããrĩrõsũ ããrĩmakũ gããmegũ, ããrĩpereri marĩ okarinurĩrẽ

gorawayumakū yámi. Marī Opu, Ōāgū deyomarīgū merā suguta āārīmi. Īgāta marīrē irasū yámi.

4

¹ Marīpu guare bopoñarī merā Īāgū, guare Jesucristoya kerere weremurārē pidi āārīmi. Irasirirā piriro marīrō gūñaturari merā masakare iri kerere werea. ² Guyasiūrō iririre, masaka Īāberogue ñerī iririre doogorāa. Ārīgatori merā buebea. Marīpuya werenīrīrē gorawayuro marīrō buea. Marīpu ĩūrō diayema āārīrī direta pēmasīma ōārō masakare werea, āārīpererā guare: “Keoro buema”, ārīburo, ārīrā. ³ Peamegue waamurā dita Marīpu Jesucristo iridea merā masakare tauri kerere gua wererire pēmasībema. ⁴ Īgūsā Jesucristore bāremubiri waja, wāti i ūmu marā ñerā opu Īgūsārē iri ōārī kerere pēmasībirimakū yámi. Koye Īāmerā sīāgorire Īāmasīmerā irirosū āārīmakū yámi. Irasirirā Cristo ōātarigu āārīrīrē Īāmasībema. Cristo, Marīpu āārīrikurire opagu, Marīputa āārīmi. ⁵ Gua Jesucristoya kerere wererā, masaka guare ōārō gūñaburo, ārīrā meta yáa. Īgūsārē: “Jesucristo marī Opūta āārīmi. Īgūrēta bāremurō gāāmea”, ārī werea. Guayamarē wererā: “Jesús guare maīgū Īgūyare weredoredea merā gua māsārē moāboerā irirosū māsārē iritamurā yáa”, ārī werea. ⁶ Neōgoraguere āārīperero i ūmugue naītīārō āārīmakū, Marīpu: “Boyori waaburo”, ārīrī merāta boyori waamakū iridi āārīmi. Īgāta iriderosū marīya gūñarīgue boyori āārīmakū yámi. Irasirigu marīrē Īgū ōātarigu āārīrīrē masīmakū yámi. Marī Jesucristo ōātarigu āārīrīrē masīrā, Marīpu ōātarigu āārīrīdere masīa.

Jesucristore bāremurā Marīpu merā ōārō āārīma, ārī gojadea

⁷ Gua Marīpu ōātarigu āārīrīrē masīrā, diarisoro ubu āārīrī soro, ōātariri opari soro irirosū āārā. Irasirirā gajerā, gua Marīpuya kerere weremakū pérā: “Marīpu turatarigu iritamurī merāta marīrē Īgūyare werema Īgūrē bāremuburo, ārīrā”, ārī gūñarākuma. ⁸ Gua noó waaró ñerō tarikerepuru, Marīpu iritamumi, gajerā guare Īgūyare wererire pirimakū iribirikōāburo, ārīgū. Irasirirā: “¿Naásū waarokuri?” ārī gūñarikukererā: “Marīpu marīrē iritamubirikumi”, ārī gūñabea. ⁹ Gajerā guare ñerō irikerepuru, Marīpu guare koregu neō béowāgābemi. Īgūsā guare wējēduarā pámeépikerepuru, Marīpu Īgūsārē guare wējēdorebemi. ¹⁰⁻¹¹ Jesús i nikūgue āārīmakū, masaka Īgūrē wējēma. Irasirirā gua Īgūyarā āārīrī waja āārīpereri gua okarinurīrē āārīpererogue gua noó waaró guadere wējēduama. Marīpu gapu Jesúre dupaturi okamakū iridi āārīmi. Irasirigu, gua boaburi dupare opakerepuru, guare Jesús okari sīrīrē opamakū yámi gajerā irire masīburo, ārīgū. ¹² Irasirirā gua Jesúya kerere wereri waja gajerā guare wējēma goero āārīkerepuru, māsā gapu iri kerere bāremurā, Marīpu puro peregiri okari opamurā āārā.

¹³ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Yu Marīpūre bāremubu. Irasirigu Īgūyare werebu”. Guade irasūta bāremua. Irasirirā Īgūyare werea. ¹⁴ Ire masīa. Marīpu, marī Opu Jesúre boadiguere masūdi āārīmi. Īgūrē masūderosūta marī Jesúyarā āārīmakū, marīdere masūgukumi. Irasirigu marīrē Īgū purogue āimurīagukumi Īgū merā āārīdoregu. Gua irire masīsā, māsārē Īgūyare werea. ¹⁵ Irasirirā māsārē iritamuduarā māsā ōārō āārīburire i āārīpererire irirā ñerō taria. Wārā

gajerādere gua wererire pérã Marĩpu Jesús merã õãrõ iririre masĩmakũ gããmerã, irasũ yáa. Irire masĩrã, ĩgũrẽ: “Õãtaria ma”, ãrĩ, usuyari sĩrãkuma.

¹⁶ Irasirirã gua ñerõ tarikererã, piriro marĩrõ gũñaturari merã masakare ĩgũyare werea. Æmarĩku guaya dupũma turari perewãgãkerepuũ, Marĩpu guare gũñaturamakũ yámi. ¹⁷ Irasirirã gua Jesũya kerere wereri waja gua daporare ñerõ taririre, Marĩpu puũgue guare iriburire ãsũ ãrĩ gũñãa: “Marĩ ñerõ tariri, pereburi ããrã. Marĩpu puũgue nemorõ õãrĩ iriburi gapũ neõ perebirikoa. Bũro usuyari merã ĩgũ puũro ããrĩnikõãrãkoa”. ¹⁸ Daporare gua i nikũmarẽ ĩãrĩrẽ gũñarikũbea. Æmũgasima ĩãña marĩrĩrẽ, irogue Marĩpu merã ããrĩburire gũñãa. Gua daporare i nikũmarẽ ĩãrĩ, pereakõãrokoa. Æmũgasima ĩãña marĩrĩ gapũ ããrĩnikõãrokoa.

5

¹ Marĩ ire masĩa. Marĩya dupũ, marĩya wii irirosũ ããrã. Wii irirosũ marĩya dupũ boamakũ, Marĩpu gaji wii marĩrẽ sĩrõsũ gaji dupũ Æmũgasima dupũre sĩgũkumi. Iri dupũ, masaka iridea dupũ meta ããrĩrokoa. Irasiriro neõ boabiri dupũ ããrĩrokoa. ² Marĩ i nikũma dupũre oparã yũpuũrãkaturabiri, bujawereri merã ñerõ taria. Maama wii marĩ õãrõ ããrĩburi wiire bũro opadũarosũ, Æmũgasima dupũre bũro gããmea. ³ Surĩro maamañerẽ sãñadũarosũ iri dupũre gããmea. Surĩ marĩrã ããrĩdũamerã irirosũ, dupũ marĩrã ããrĩdũabea. ⁴ I nikũma dupũre oparã yũpuũrãkaturabiri, gũñarikũ, ñerõ taria. Ñerõ tarikererã, marĩya dupũ, boaburi dupũre beodũarã meta yáa. Maama dupũ, neõ boabiri dupũ gapũre bũro opadũãa. Iri dupũre oparã, Marĩpu puũro ĩgũ merã ããrĩnikõãrãkoa. ⁵ Marĩpu marĩrẽ maama dupũre opamurã ããrĩmakũ iridi ããrĩmi ĩgũ puũro õãrõ ããrĩburo, ãrĩgũ. Marĩrẽ irire masĩburo, ãrĩgũ, Õãgũ deyomarĩgũrẽ marĩ merã ããrĩdoregũ sĩdupuyudi ããrĩmi.

⁶ Irasirirã Marĩpu gũñaturanĩkõãa. Ire masĩa. Marĩ i nikũma dupũkarã, marĩ Opũ puũro ããrĩbea. ⁷ ĩgũrẽ ĩãbirikererã: “Diyeta ĩgũ ãrĩderosũta irigũkumi”, ãrĩ buremurĩrẽ neõ piribea. ⁸ Gũñaturari merã marĩya ããrĩburire ãsũ ãrĩ gũñãa: “Marĩ boarã, i nikũma dupũre beorã, marĩ Opũ puũro bũro usuyari merã ããrĩrãkoa. Irire bũro gããmea marĩ”. ⁹ Irasirirã marĩ Opũre marĩ merã usuyamakũ iridũarã, i nikũgue ããrĩrã, o ĩgũ puũro ããrĩrã, ĩgũ gããmerĩrẽ iriduãa. ¹⁰ Marĩ Cristo puũro guare waamakũ, marĩ ããrĩpererãrẽ ĩgũ diaye nĩdoregũkumi marĩ i nikũgue ããrĩrã irideare werebu. Irasirigu, marĩ õãrĩ irideare, o ñerĩ irideare keoro weregũkumi. Marĩ, ĩgũ irasiriburire masĩrã, ĩgũ gããmerĩrẽ iriduãa.

Marĩpu merã õãrõ ããrĩrĩmarẽ gojadea

¹¹ Irasirirã goepeyari merã marĩ Opũ Jesucristore buremua. Gua masakare ĩgũsã ĩgũrẽ buremumakũ gããmerã, ĩgũyare werea. Marĩpu gua iririre masĩmi. Yu, musãdere gua iririre: “Õãrõ yáma”, ãrĩ masĩmakũ gããmea. ¹² Yu musãrẽ gojagu, dupaturi guayamarẽ: “Õãgorãa”, ãrĩ gojagu meta yáa. Guare õãrõ masĩ, usuyari merã gũñaburo, ãrĩgũ, musãrẽ gojãa. Gajerã buerimasã: “Gajerã nemorõ õãrã ããrã”, ãrĩ gũñarã, masaka ĩũrõ direta õãrã irirosũ ããrĩma. ĩgũsã ããrĩrikuri gapũre pẽmasĩbema. Guare: “Keoro buebema”, ãrĩ werewũamakũ, musã ĩgũsãrẽ õãrõ yũpuũrãkoa. ¹³ Gajerã gua iririre ĩãrã: “Niãsũrã yáma”, ãrĩ ĩãkerepuũ, niãsũrã meta yáa. Marĩpu gããmerĩrẽ irirã, irasũ yáa. Pẽmasĩrĩ merã musãrẽ iritamurã

yáa. ¹⁴ Cristo suguta marĩ āārĩpererārē maĩgũ marĩ ñerĩ iridea waja marĩrē boabosadi āārĩmĩ. Irasirirā marĩ āārĩpererā ĩgũ merā boanerā irirosũ dujabũ. Gũa irire gũñarā: “Diayeta āārā”, ārĩ gũñáa. Irasirirā ĩgũyare piriro marĩrō yáa. ¹⁵ Āārĩpererā marĩ ñerĩ iridea waja marĩrē boabosadi āārĩmĩ, marĩ gāāmerō irinembirikōāburo, ārĩgũ. Marĩ ōārō āārĩburire marĩrē boabosa, masādi āārĩmĩ ĩgũ gāāmerĩrē iridoregũ. ¹⁶ Irasirirā ĩgũrē masĩsĩā, i ũmũ marā ĩgũrē masĩmerā gajerārē werewũari merā ĩārā irirosũ neō ĩābea. Iripoeguere yũ ĩgũrē: “Ubu āārĩgũ, i nikũmuta āārĩmĩ”, ārĩ ĩāunabu. Dapora gapure ĩgũrē masĩa. ¹⁷ Marĩ Cristoyarā ñajāmakũ, Marĩpũ marĩrē maama āārĩrikurire opamakũ iridi āārĩmĩ. Irasirirā marĩ ĩgũyarā āārĩburi dupuyurogue āārĩrikũunaderosũ neō āārĩbea.

¹⁸ Marĩpũ marĩrē iri āārĩpererire irasiridi āārĩmĩ. Iripoeguere marĩ, Marĩpũ merā ōārō āārĩbiriunanerā āārĩbũ. Irasirigũ Marĩpũ, Cristo boari merā marĩrē ĩgũ merā ōārō āārĩmakũ iridi āārĩmĩ. Āārĩpererā irasũ āārĩmakũ gāāmegũ, guare ĩgũya kerere weredoregũ pídi āārĩmĩ. ¹⁹ Iri kere āsũ ārā: “Marĩpũ, Cristo boari merā āārĩpererā i ũmũ marārē ĩgũ merā ōārō āārĩburire pídi āārĩmĩ. ĩgũsā ñerō iridea wajare peremakũ iridi āārĩmĩ”. Irasirigũ āārĩpererārē ĩgũ merā ōārō āārĩmakũ gāāmegũ, guare iri kerere weredoregũ pídi āārĩmĩ. ²⁰ Irasirirā Cristore wereboerā ĩgũ iriunerā āārā. Gũa ĩgũyare wererā, Marĩpũ ĩgũ basi masakare wereboderosũta gũa ĩgũsārē āsũ ārĩ werea: “Cristore wereboerā ĩgũyare wererā yáa. Irasirirā musārē: ‘Marĩpũ merā ōārō āārĩka!’ ” ārĩ werea. ²¹ Cristo neō ñerĩ iribirikerepũ, Marĩpũ, marĩ ñerĩ iridea waja marĩrē wajamoāboderosũ ĩgũrē iridi āārĩmĩ marĩrē Cristoyarā āārĩdoregũ. ĩgũ gāāmerōsũta ĩgũ irirosũ marĩrē diaye irirā āārĩdoregũ, irasiridi āārĩmĩ.

6

¹ Gũa Marĩpũyare moārā āārĩsĩā, turaro merā musārē: “Marĩpũ Cristo merā musārē ōārō iritamudeare ubu āārĩrĩrē irirosũ ĩābéobirikōāburo, ārĩrā, ĩgũyare irinĩkōāka!” ārĩ werea. ² Marĩpũ ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩdi āārĩmĩ:

Yũ musārē: “Ōārō iritamugũra”, ārĩdeare iriripoe āārĩmakũ, musā sērērĩrē pébũ. Yũ tauripoe āārĩmakũdere musārē iritamubũ, ārĩdi āārĩmĩ. ³ Irasirirā gũa wererire ōārō péka! Daporare masaka Marĩpũre: “Yũre iritamuka!” ārĩ sērērārē ĩgũ péduaripoe āārā. Daporare ĩgũrē: “Yũre tauka!” ārĩ sērērārē ĩgũ taudũaripoe āārā, ārĩ werea.

³ Gũa Marĩpũyare buerire ñerō werenĩrĩ, ārĩrā, gũa neō sugũnorē ñerō iribea, ĩgũyare piribokumi, ārĩrā. ⁴ Āārĩpereri gũa iriri merā Marĩpũre moāboerā āārĩrĩrē gajerārē masĩmakũ gāāmerā, āsũ gapũ yáa. ĩgũyare buegorenarā, ñerō taririre, gũa gāāmerĩrē opabirire, ñerō guare waarĩre ōārō merā gũñatura, bokatĩũa. ⁵ Gajipoere gajerā guare tárāma. Peresugue biadoboma. Gajipoere wārā masaka nerē, guari merā gainĩma guare wējēduarā. Gajipoere bũro poyari merā moābũ. Kārĩrō marĩrō, uaboari merā moābũ.

⁶ Gũa Marĩpũre moāboerā āārĩrĩrē masakare masĩmakũ gāāmerā, idere yáa. ĩgũsārē ĩgũyare buerā, ōārĩ direta iridũari merā, diayema āārĩrĩ masĩrĩ merā, bopoñarĩ merā, iritamudũari merā, Ōāgũ deyomarĩgũ guaguere āārĩrĩ merā, diaye maĩrĩ merā, ⁷ diayema āārĩrĩrē wereri merā,

Marĩpu turari merã buea. Sugũ masakũ ĩgũ mojókũri merã ĩgũ merã gãmekẽãduagure kãmuta tarinũgãgũ irirosũ gũa diayema iriri merã ñerĩre kãmuta tarinũgãa. ⁸ Gũa masakare buemakũ, surãyeri gũare buremurĩ merã ĩãma. Gajerã gũare buremubema. Surãyeri gũare õãrõ werenĩma. Gajerã gũare ñerõ werenĩma. Diayema ããrĩrĩre gũa werekererũ: “Ãrĩgatori merã buema”, ãrĩma. ⁹ Gajerã gũare ĩãmasikererã: “Ubu ããrĩã ããrĩma”, ãrĩsã, ĩãmasĩmerã irirosũ ĩãma. Gũa noó waaró gajerã gũare wẽjẽduakererũ, okãa dapa. Gũare burõ wajamoãkererã, wẽjẽbema. ¹⁰ Gũa bujawereri merã ããrĩkererã, usũyanĩkõãa. Boporã ããrĩkererã, gũa buerire pérãrẽ wajaparire opamakũ irirosũ yãa. Wãri i umumarẽ opabirikererã, Marĩpu merã ããrĩpereri õãrĩrẽ opãa.

¹¹ Gũayarã Corinto marã, gũa musãrẽ gojarã, gũa gũñarĩrẽ diayeta gojãa. Musãrẽ gũa burõ maĩrĩrẽ masĩmakũ gããmea. ¹² Gũa musãrẽ maĩrĩrẽ neõ piribea. Musã gapũ gũare maĩturabea. ¹³ Irasirigũ sugũ ĩgũ pũrãrẽ wererosũ, musãrẽ ãsũ ãrĩ weregũra. Yũ musãrẽ diaye maĩrõsũta yũdere maĩka!

Marĩpu okanĩgũ marĩ merã ããrĩmi, ãrĩ gojadea

¹⁴ Cristore buremumerã merã sũrosũ ããrĩbirikõãka! Sugũ õãrĩrẽ irigũ, ñerĩrẽ irigũ merã õãrõ gãmesuribemi. Boyorogue ããrĩã irirosũ Marĩpure masĩrã, naĩtĩãrõgue ããrĩã irirosũ Marĩpure masĩmerã gãme wapikũmasĩbema. ¹⁵ Cristo, wãtẽa opu merã sũrosũ gũñabemi. Cristore buremugũ, Cristore buremubi merã sũrosũ gũñarĩrẽ opabemi. ¹⁶ Marĩpure buremurĩ wii ĩgũ ããrĩrĩ wii, masaka ĩgũsã buremurĩ keori weadeare pĩburi wii ããrĩbea. Marĩ, Marĩpu okanĩgũya wii irirosũ ããrĩsã, ĩgũ direta buremua. ĩgũya wiigũ ããrĩrõsũta marĩ merã ããrĩmi. ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue irire ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmi:

Yũ ĩgũsã merã ããrĩgũ, ĩgũsã watopegue ããrĩnĩkõãgũkoa. Yũ ĩgũsã Opu ããrĩgũkoa. ĩgũsã, yaarã ããrĩrãkuma, ãrĩdi ããrĩmi.*

¹⁷ Irasirigũ marĩ Opu ãsũ ãrĩnemodi ããrĩmi:

Ñerõ iririkũrãrẽ wapikũnemobirikõãka! ĩgũsã ñerĩ iririre iribirikõãka! ĩgũsã irirosũ ñerĩ iribirimakũ, yũ musãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeã, wapikũnĩkõãgũkoa.*

¹⁸ Yũ, Musãpu ããrĩgũkoa. Musã yũ pũrã ããrĩrãkoa, ãrĩdi ããrĩmi marĩ Opu ããrĩpererã nemorõ turagũ.*

7

¹ Yaarã yũ maĩrã, musãrẽ ire werea. Marĩ, i Marĩpu ãrĩdeare pérã, ããrĩpereri ñerõ iririre, ñerĩ gũñarĩdere pirirã! Irasirirã gopepyari merã ĩgãrẽ buremu, ĩgũ gããmerĩ direta irinĩrã!

Pablo, Corinto marã gũñarĩ gorawayudeare gojadea

² Gũare maĩka! Gũa musãrẽ neõ poyanorẽbiribu. Gũa bueri merã musãrẽ ñerõ irimakũ iribiribu. Neõ sugũnorẽ musã merãmurẽ ãrĩgatori merã ĩgũyare ãĩabiribu. ³ Yũ irire irasũ ãrĩgũ: “Musã gũare ñerõ werenĩdea waja opãa”, ãrĩgũ meta yãa. Gũa musãrẽ burõ maĩrĩ merã gũñania. Yũ irire musãrẽ weresiabu. Irasirirã marĩ okarã, o boarã, surõ merãta ããrĩnĩrãkoa. ⁴ Yũ, musã õãrõ iriri kerere pẽgu: “Diayeta yãma”, ãrĩ gũñãa. Irasirigũ ñerõ tarikeregũ, gũñatura, burõ usũyãa.

⁵ Gwa Macedonia nikūgue ejarāgueta neō siuñajārī bokabiribu. Noō waarō ñerō taribū. Gajerā gwa merā gāme guaseodūama. Musārē gwa buenerārē gūñarā, buro gūñarikūbu. ⁶ Marīpu, bujawereri merā āārīrārē gūñaturamakū irigu gapu Tito gwa pūroge ejari merā guare gūñaturamakū irimi. ⁷ Īgū gwa pūroge ejari diretta usuyabiribu. Musā Īgārē gūñaturamakū irideare Īgū weremakū pérā, buro usuyabu. Musā yare ĩaduarire, musā yare werewuadeare bujawereri merā āārīrārē, musā yare gūñarikūrire guare weremi. Yu irire pégu, buro usuyanemobu.

⁸ Yu musā ñerō irideare musārē gojadupuyudea pū merā yoaweyaripoe bujaweremakū iribu. Irasirigu: “Yu gojabirimakū oāboyo”, āri gūñabu. Irasū āri gūñakeregu, daporare: “Yu irire gojamakū oāgorabu”, āri gūñāa. ⁹ Irasirigu daporare usuyagu, musā bujaweredeare usuyagu meta yāa. Yu musārē gojadea pūrē buedero paru, musā ñerō irideare gūña, Marīpu gāamerōsūta bujawereyuro. Musā gūñarīrē gorawayu, ñerō iririre piriyuro. Iri gapu yare usuyamakū yāa. Musārē bujaweremakū irikeregu, neō poyanorēbiribu. ¹⁰ Marī ñerō irideare gūñarā, Marīpu gāamerōsūta bujawere, marī gūñarīrē gorawayu, ñerī iririre pirirā, peamegue waabonerā tausūrākoa. Gajerā i ūmu marā Jesúre buremumerā gapu Īgūsā ñerō irideare bujawerekererā, Īgūsā gūñarīrē neō gorawayubema. Ñerī iririre piribema. Irasirirā peamegue waamurā āārīma. ¹¹ Musā gapu musā ñerō irideare gūñarā, Marīpu gāamerōsūta bujawereyuro. Irasirirā musā iririre gopeyari merā gūñanugāyuro. Musā ñerō irideare piririre gajerārē buro masīmakū gāameyuro. Musā ñerō irideare gūñariku, buro bujawere, gūiyuro. Irasirirā yare buro ĩadūayuro. Ñerī irigure wajamoāyuro, Īgū ñerō irideare dupaturi iribirikōāburo, ārīrā. Āārīpereri musā irasiriri merā musā daporare diaye irirā āārīrārē guare ĩmuu. ¹² Irasirigu yu musārē gojadupuyugu, ñerō iridire Īgū ñerō irididere iritamudūagu iribu. Musādere iritamubu, iri pūrē gojabu, Marīpu ĩūrō guare musā oārō gūñarīrē masīburo, ārīgū. ¹³ Irasirirā musā guare gūñaturamakū yāa.

Irasū āārīmakū musā Titore oārō bokatīrīñeārā Īgūrē usuyamakū iriyuro. Gwa irire pérā, musā merā usuyadero nemorō usuyanemobu. Musā Īgārē oārō āārīrikumakū iriyuro. ¹⁴ Tito musā puo waaburi dupuyuro yu musā merā usuyarire Īgūrē werebu. Īgū iroge ejamakū, yu ārīderosūta Īgūrē oārō iriyuro. Irasirigu yu Īgūrē weredeare guyasīrībea. Gwa musārē diayema āārīrī directa wererosūta gwa Titore musāyamarē weredeade diayeta āārībú. ¹⁵ Musā pūroge Īgū ejamakū, āārīpererā buremurī merā Īgūrē oārō bokatīrīñeāyuro. Goepeyari merā Īgū dorerire iriyuro. Musā irasirideare gūñagū, musārē maīdero nemorō maīnemomi. ¹⁶ Yu, musā oārō iririre masīsā, “Oārō yāma”, āri, buro usuyāa.

8

Gajerārē Īgūsā gāamerīrē sīburimarē gojadea

¹ Guayarā, gwa musārē ire masīmakū gāāmea. Marīpu Jesúre buremurī buri marārē Macedonia nikūgue āārīrārē oārō iritamumi. ² Īgūsā buro ñerō tarikererā, gajerārē iritamuma. Buro bopokererā, Īgūsāya niyerure maīrō marīrō, buro usuyari merā Īgūsārē sīburire neeōnama. ³ Īgūsā gāamerō āārīpereri Īgūsā sīrō bokatīūrō sīkererā, sīnemona. Yu, Īgūsā

irasirideare masĩa. Irasirigu musārē irire werea. ⁴ Marĩpuyarārē boporārē iritamuduarā, ĩgūsārē sĩduarire guare: “Āĩabosaka!” ārĩ sērēma. ⁵ Irasũ ārĩrā, gũa gũñadero nemorō òārō yáma. Niyerure ĩgūsā sĩburire neeòburi dupuyuro marĩ Opure: “Mũ gāamerĩ direta iridũakoa”, ārĩma. Pũru guare: “Marĩpũ gāameròsũta musā dorerire irirāra” ārĩma. ⁶ ĩgūsā irasirideare ĩārā, gũa Titore musā pũro Corintogue waadorebũ. Iro dupuyuro musā pũroge āārĩgũ, boporārē iritamuburire niyerure sērē, neeòngādi āārĩmĩ. Irasirirā, musā òārō irinugāderosũta irire odonũburo, ārĩrā, ĩgūrē iriua. ⁷ Musā Marĩpũyare āārĩpererire òārō yáa. ĩgūrē diayeta buremua. ĩgũya kerere ĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merā keoro buea. ĩgũ gāameròsũta gajerārē òārō iritamuduaa. Guare bũro maĩa. Irasirirā musā i āārĩpererire òārō irirosũta musā boporārē sĩburi neeòĩdere òārō irika!

⁸ Yũ irire musārē irasũ ārĩgũ, turaro merā: “ĩgūsārē niyeru sĩka!” ārĩgũ meta yáa. Macedonia marā boporārē òārō iritamudeare werea, ĩgūsā irirosũ musāde diayeta maĩrĩ merā boporārē iritamuduarire masĩduagu. ⁹ Ire musā masĩa. Marĩ Opũ Jesucristo marĩrē bũro maĩgũ, marĩrē òārō iritamudi āārĩmĩ. Āārĩpereri ãmugasiguema òārĩrē opagu āārĩkeregu, marĩya āārĩburire i nikũguere aarigũ, bopogu irirosũ aaridi āārĩmĩ, marĩrē āārĩpereri ãmugasiguema òārĩrē opaburo, ārĩgũ.

¹⁰ Irasirigu yũ musārē: “Āsũ irimakũ òāgorabokoa”, ārĩ gũñarĩrē weregura. Musā gapũ si bojori merā gaji makā marā dupuyuro boporārē niyeru sĩburire usũyari merā neeòpũrorisiabu. ¹¹ Irasirirā musā usũyari merā neeòpũroriderosũta daporare sĩyuwarikuka! Wáro oparā, wáro sĩka! MÉRŃGĀ oparā, mÉRŃGĀ sĩka! ¹² Usũyari merā musā sĩduaropā sĩmakũ, Marĩpũ musā merā usũyagukumi. Wáro opamerārē wáro sĩdorebemi.

¹³ Yũ musārē: “Boporārē iritamuka!” ārĩgũ, “ĩgūsā gapũ wáro oparā dujaburo, musā gapũ boporā dujaka!” ārĩgũ meta yáa. ¹⁴ Āārĩpererā sũrosũ āārĩrikaburo, ārĩgũ, irire irasũ ārā. Daporare musā opari merā ĩgūsārē iritamumasĩa. Pũrugue musā gāamerĩrē opabirimakũ, ĩgūsāde musārē iritamumasĩrākuma. Musā irasũ gāme sĩrā, musā gāamerĩrē opa-peokōārākoo. ¹⁵ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue marĩ gāme sĩrĩrē āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ*: “Wáro opadi gajigu nemorō opabirimi. MÉRŃGĀ opadide mÉRŃGĀ opakeregu, ĩgũ gāamerĩrē opapeokōāmi”, ārĩ gojasũdero āārĩbũ.

Tito ĩgũ merāmarā merā Corintogue waadea

¹⁶ Yũ musārē bũro iritamuduarosũta Marĩpũ Titore musārē iritamudũamakũ yámi. Irasirigu Marĩpũre usũyari sĩa. ¹⁷ Tito, gũa ĩgūrē musā pũroge waadoreburi dupuyurogueta musārē iritamugũ waadũasiadi āārĩmĩ. Irasirigu, gũa ĩgūrē waadoremakũ pégũ: “Jáũ, waagura”, ārĩ yũjũmi.

¹⁸ ĩgũ merā gajigu marĩyagure iriua. Āārĩpererogue Jesúre buremurĩ buri marā ĩgūrē: “Marĩpũ masakare Jesucristo iridea merā tauri kerere òārō buemi”, ārĩ werenĩñurā. ¹⁹ ĩgūrēta beyenerā āārĩmā, niyerure boporā pũroge gũa āĩamakũ guare wapikaburo, ārĩrā. Iri niyerure musā gajerā

* 8:15 Exodo 16.13-18: Iripoegue Israel bumarā masaka marĩrŃgue waagorenamakũ, ãmurĩkũ Marĩpũ ĩgūsārē manā wāĩkuri baari sĩdi āārĩmĩ. Irasirigu Marĩpũ dorederosũta Moĩsēs ĩgūsārē irire keoro seadoredi āārĩmĩ, ĩgūsāku ĩgūsā baaburire opaburo, ārĩgũ.

merã neeõdeare gwa boporãrê sîmakû îârã: “Marî Opu marîrê õârõ iritamugû yâmi”, ârîrâkuma. Marî îgûsârê buro iritamuduarire masîrâkuma.²⁰ Gwa iri niyeru wâro musã neeõdeare õârõ kore, boporãrê keoro sîrâkoa, gajerã gware: “Keoro iribirima”, ârî werewhabirikõâburo, ârîrã.²¹ Gwa marî Opu îurõ, masaka îurõdere diayemarê iridûãa.

²² Irasirirã Titosã merã gajigu marîyagure iriua. Gwa, îgû gajerãrê õârõ iritamumakû wâri îãbu. Irasirigu daporare musã gajerãrê iritamuduarire pêsîã, îgû dupuyuro musãrê iritamudûadero nemorõ iritamugû waadûami.²³ Masaka Titoyamarê sêrêñamakû, îgûsârê âsû ârî yujuka: “Pablo merãmu, îgû merã moãgû âârîmi musãrê iritamubu”, ârîka! Gajerã îgû merã waamurãrê sêrêñamakû, âsû ârîka: “Jesûre buremurî buri marã iriuanerã âârîma. Cristoyare iriri merã gajerãrê Cristore: ‘Õatarimi’, ârî, usuyari sîmakû yâma”, ârîka!²⁴ Irasirirã gwa Titosârê: “Corinto marã musãrê õârõ bokatîrîñeârâkuma”, ârî wererosûta õârõ bokatîrîñeãka! Musã irasiririre pérã, îgûsârê iriuanerã musã îgûsârê maîrîrê masîrâkuma.

9

Jesûre buremurãrê niyeru sîburi neeõrîrê gojadea

¹ Yu musãrê gojagu: “Îgûsã gajerã Jesûre buremurãrê niyeru sîburi neeõrîrê masîsîama. Irasirigu irire gojanemobea”, ârî gûñãa.² Yu, gajerãrê musã iritamuduarire masîsîãa. Irasirigu usuyari merã Macedonia nikû marãrê âsû ârî werebu: “Si bojorire Corinto marã Acaya nikûgue âârîrã, gajerã Jesûre buremurãrê boporãrê iritamudûasiama”, ârîbu. Irire pérã, wãrã Macedonia nikû marãde musã irirosû usuyari merã îgûsârê iritamudûama.³ Yu Macedonia nikû marãrê: “Corinto marã niyeru sîrâkuma”, ârîderosûta waamakû gããmea. Irasirigu iri niyeru musã sîduarire yu musã pûroge ejaburi dupuyuro neeõ odosiaburo, ârîgû, Titosârê iriua.⁴ Yu Macedonia nikû marã merã musã pûroge ejagu, musã sîduarire neeõ odobirimakû îãgû, guyasîrîbokoa. Yu îgûsârê: “Corinto marã boporãrê sîrâkuma”, ârîdero pûru musã sîbirimakû îãgû, guyasîrîbokoa. Musãde irasûta guyasîrîbokoa.⁵ Irasirigu: “Yu musã pûroge ejaburo dupuyuro Titosârê iriupûrorigura”, ârî gûñãa. Îgûsã iroge ejarã, musãrê iritamurâkuma musã: “Sîrâkoa”, ârîdeare iri odoburo, ârîrã. Irasirirã gwa musã pûroge ejamakû, gwa musãrê sîdorero marîrõ musã gajerãrê sîduarire buro iritamudûari merã, neeõ odosiarãkoa.

⁶ Ire gûñaka! Méri yeri otedi, mérîgã duka seagakumi. Wâri yeri otedi, wâri duka seagakumi. Iri irirosû marî boporãrê mérõgã sîmakû, Marîpu marîrê mérõgã sîgakumi. Wâro marî sîmakû, wâro sîgakumi.⁷ Irasirirã musã: “Õõpã sîgura”, ârî gûñaderosûta sîka! “Sîduabirikerepuru, yure sîdorema. Irasirigu sîgukoa”, ârî gûñarõ marîrõ sîka! Marîpu, usuyari merã sîrãrê maîmi.⁸ Âârîpereri õârîrê musãrê sîmasîmi musã gããmerîrê opa-peokõâburo, gajerãdere musã opari merã õârõ iritamunikõâburo, ârîgû.⁹ Marîpuya werenîrî gojadea pûgue irire âsû ârî gojasûdero âârîbú:

Õãgû boporãrê wâro sîmi. Îgûsârê õârõ iritamurî neõ perebirikoa.*

¹⁰ Marîpu, oterimasûrê oteri koyere îgû oteburire opamakû yâmi. Oterimasû irire otedero pûru, Marîpu îgû otedeaare dukakumakû yâmi masaka

baaburire. Irire irirosū musārē āārīpereri musā boporārē sīburire opamakū irigukumi. Irire sīdero p̄aru, musā opadero nemorō musā boporārē sīnemoburire opamakū irigukumi. ¹¹ Marīp̄u musārē āārīpereri ōārīrē opamakū irigukumi gajerārē wáro sīburo, ārigū. Irasirirā gua iri niyerure musā neeōdeare marīyarā boporārē sīmakū iārā, Marīp̄ure us̄yari sīrākuma. ¹² Musā ĩgūsārē iritamurā, ĩgūsā gāamerī direta sīrā meta yāa. Marīp̄ure: “Ōātaria, mu ĩgūsārē guare sīmakū iriri”, āri, us̄yari sīmakū yāa. ¹³ Musā ĩgūsārē iritamumakū iārā: “Corinto marā Cristoyare ōārō yāma. Guare wáro sīrā, gajerādere ōārō sīma”, ārīrākuma. Irasirirā Marīp̄ure buro us̄yari sīrākuma. ¹⁴ ĩgū musārē ōārō iritamurīrē masīrākuma. Irasirirā musārē buro maīrī merā musāya āārīburire ĩgūrē sērēbosarākuma. ¹⁵ Marīp̄u Jesucristo merā marīrē ōātariro iridi āārīmī. ĩgū irasū irideare marī werenīrī merā wereduarā, werepeomasīña maa. Irasirirā ĩgūrē: “Ōātaria mu”, āri, us̄yari sīa.

10

Pablo ĩgū Jesús buedoregū pīdi āārīrīrē gojadea

¹ Yu Pablo musārē gaji weregura. Ire weregū, Cristo turiro marīrō bopoñarī merā werederosūta musārē wereduaa. Surāyeri musā p̄uro āārīrā, yure āsū ārīñurā: “Marī merā āārīgū, turabi ubu āārīgū irirosū marīrē weremi. Gajerogue āārīgū, marīrē buro turari merā were gojami”, ārīñurā. ² Irasirigū musārē āsū āri werea. Yu musā p̄urogue ejamakū, yure turaro merā weremakū iribirikōāka! Gajerā musā watopegue āārīrā guare: “I ūmu marā irirosū ĩgūsā gāamerī direta irirā yāma”, ārīñurā. Irasū ārīrārē turaro doreri merā weregura. ³ Gua i ūmugue āārīkererā, guare iāturirārē wererā, i ūmu marā irirosū iribea. ⁴ I ūmu marā ĩgūsā turaro merā ĩgūsārē iāturirārē tarinugāmurā werema. Gua gapu Marīp̄u doreri merā ĩgūsārē werea, ĩgūyare ārigatori merā gūñarīrē: “Diaye āārībea”, āri masīburo, ārīrā. ⁵ Iri doreri merā Marīp̄uyare: “Diaye āārībea”, ārīrārē diayema āārīrīrē masīmakū irimasīa. “Masītaria”, āri gūñarārē āārīpereri ĩgūsā gajerārē Marīp̄ure masībirimakū iririre pīrimakū irimasīa. Iri doreri merā āārīpereri ĩgūsā gāamerō gūñarīrē pīrimakū irimasīa, Cristo gapure gūña, ĩgū gāamerī direta iriburo, ārīrā. ⁶ Musā: “ĩgū dorerire tarinugābirikoa”, ārīdero p̄aru, iri dorerire tarinugāgūnorē gua wajamoāmasīa.

⁷ Musā gajerārē iārā, ĩgūsā iririkuri direta iārā yāa. ĩgūsā gūñarī gapure neō iāmasībea. “Cristoyagu āārā”, ārigūno guadere: “Cristoyarā āārīma”, āri masīdorea. ⁸ Yu musārē: “Marī Op̄u guare ĩgūyare buedoregū pīmi”, āri werekeregū, irire guyasīrībea. Guare irasū buedoregū, musārē iritamudoregū pīmi. Musārē poyanorēdoregū meta pīmi. ⁹ Yu musārē gojagu, yu gojari merā gukamakū iriduagu meta yāa. ¹⁰ Surāyeri musā watopegue āārīrā āsū ārīma: “Pablo marīrē gojagu, buro turari merā doremi. Irasirikeregū, marī merā āārīgū, turabi ubu āārīgū irirosū marīrē weremi”, ārīma. ¹¹ Irire irasū ārigūnorē āsū āri weregura: “Gua gajerogue āārīrā, musārē: ‘Āsū irirāra’, āri gojaderosūta musā p̄urogue ejarā, irire irirākoa”.

¹² Surāyeri musā watopegue āārīrā ĩgūsā basi: “Marī gapu ōārō masīa, gajerā nemorō āārā”, āri gāme werenīma. Irasū āri werenīkererā,

masībema. Gwa gapu ĩgūsā irirosū gwa basi gwa iririre neō werenĩnabea. ¹³ Irasirirā gwa musārē wererā, Marĩpu gware buedoregu pıdea direta werea. Gajerārē ĩgū pıdeare irirā meta yāa. ĩgūta gware pımi musādere buedoregu. ¹⁴ Irasirirā, ĩgū gware buedoregu pıderosūta musārē Cristoya ōārĩ kerere buepurorirā ejabu. Irogue musārē buerā ejarā, ĩgū gware dorederosūta iribu. ¹⁵ ĩgū gware buedoregu pıderosūta iririre wererā, keoro werea. Gajerā iririre: “Gwa iriri āārā”, neō ārĩbea. Musārē buerā, musārē Cristore bremunemomakū gāamea. Musā bremunemomakū ĩārā, Marĩpu gware dorederosūta irirā, gajerā musā purogue āārĩrādere buerākoa Cristore bremuburo, ārĩrā. ¹⁶ Puru yoarogue marārē Marĩpu Jesucristo merā masakare tauri kerere pémerārē buerā waarākoa. Gajerā iri kerere buedroguere buerā waa: “Gwa bueri gapure pérā, Jesucristore bremunugāma”, ārĩrā meta yāa.

¹⁷ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue āsū ārĩ gojasūdero āārĩbú: “Neō sugu: ‘Gajerā nemorō masĩgū āārā’, ārĩbirikōāburo. Irasū ārĩrōno irigu marĩ Opu gapure: ‘Turatarigu āārĩsĩā, marĩrē ōātariro iridi āārĩmĩ’, ārĩburo”, ārĩ gojasūdero āārĩbú. ¹⁸ Sugu ĩgū basi: “Ōārō yāa”, ārĩ werenĩrĩ wajamáa. Marĩ Opu: “Ōārō yámĩ”, ārĩ ĩāsũgū gapu diayeta ōārō irigu āārĩmĩ.

11

Pablo ārĩgatori merā buerimasāyamarē gojadea

¹ Daporare musārē mērōgā yaamarē ārĩmoāmagū irirosū were gojagura. Yu irasū ārĩ gojarire gariborero marĩrō buemakū gāamekoa. ² Marĩpu musārē maĩrōsūta yude burō maĩa. Musā yu magō irirosū āārā. Cristo musā marāpu āārĩbu irirosū āārĩmĩ. Irasirigu, yu magō gajerā ūma merā neō ñerō iribeo sugureta marāpukumakū gāamegū irirosū, yu musārē Cristoyarā dita āārĩmakū gāamea. ³ Irasū gāamekeregu: “Evare iripoegue waaderosū ĩgūsādere waabokoa”, ārĩ gūñarikua. Wātĩ, pĩrũ irirosū deyoa, ĩgū masĩrĩ merā ārĩgatomakū pégo, Marĩpu dorerire tarinugādeo āārĩmó. ĩgū iriderosū gajerā musārē ārĩgatomakū pérā, musā gūñarĩgue Cristoya direta musā iriduarire piribokoa. ⁴ Musā āsū yāa. Gajerā musā puro ārĩgatori merā buerā ejamakū, ĩgūsā buerire ōārō pėsuyua. ĩgūsā Jesúyamarē, Ōāgū deyomarĩgū musā bokatĩrĩñeādiyamarē, Marĩpu Jesús merā masakare tauri kerere gwa musārē buedea irirosū ĩgūsā buebirikerepuru, ĩgūsā buerire pé bremua. ⁵ ĩgūsā musārē buerā: “Gwa gajerā Jesús buedoregu pınerā nemorō masĩa”, ārĩ péñakuma. Yu gapu: “Jesús yare ĩgūyare buedoregu pımi. Irasirirā yare masĩtarinugābema”, ārĩ péñāa. ⁶ Yu ōārō wererimasū irirosū weribirikeregu, Marĩpu werenĩrĩrē ōārō masĩa. Yu masĩrĩrē, āārĩpereri yu ĩgūyare iriri merā musārē masĩmakū iribu.

⁷ Yu musārē Marĩpu Jesús merā masakare tauri kerere buegu: “Niyeru sika!” neō ārĩ sērēbiribu. Ubu āārĩgū irirosū moā wajata baabu, musārē Marĩpuyare ōārō masĩburo, ārĩgū. ¿Yu irasirıdea ōāberi? ¿Naāsū gūñarĩ? ⁸ Gajerā Jesúre bremurĩ buri marā yare niyeru sĩma musārē bueburo, ārĩrā. ĩgūsā sĩrĩrē ñeābu musārē iritamubu. Irire ñeāgū, ĩgūsāya niyerure emawāgāgū irirosū péñabu. ⁹ Musā merā āārĩgū, gajino yu gāamerĩrē opapeobirikeregu, musārē niyeru neō sērēbiribu. Marĩyarā Macedonia nikū marā yu gāamerĩnorē āijama. Irasirigu musārē: “Niyeru sika!” neō ārĩ garibobiribu. Puruguedere musārē neō garibobirikoa. ¹⁰ “Cristo

weregu, diayeta weredi ããrĩmĩ”, ãrĩ masĩa. Īgũ diaye werederosũta yũde musãrẽ niyeru sërẽbirideare diayeta werea. Neõ sugũ ããrĩperero Acaya nikũgue ããrĩgũno i musãrẽ yũ sërẽbirideare wererire: “Diaye werebemi”, ãrĩmasĩbirikumi. ¹¹ Musãrẽ yũ sërẽbirideare wererire pãrã, ¿naásũ gũñarĩ musã? “Pablo guare maĩbirisĩã, irasũ ãrĩ weremi”, ¿ãrĩ gũñarĩ? ããrĩbea. Musãrẽ maĩa. Marĩpũ irire masĩmi.

¹² Irasirigu yũ musãrẽ irinugãderosũta iriwãgãnikõãgũra. “Gajerã Jesús buedoregũ pĩnerã nemorõ masĩa”, ãrĩgatorã musãrẽ bueri waja niyeru wajatadũama. Gũa gapũ Īgũsã irirosũ wajatadũabea. Irasirirã Īgũsã: “Guade Pablosã irirosũta yãa”, neõ ãrĩmasĩbema. ¹³ “Jesús buedoregũ pĩnerã ããrã”, ãrĩrã, ãrĩgatorã yãma. “Diayeta Jesús buedoregũ pĩnerã ããrĩma”, ãrĩ gũñamakũ iriduarã ããrĩsĩã, masakare ãrĩgatorã. ¹⁴ Yũ gapũ Īgũsã irasirimakũ ĩãkeregu: “¿Nasirimurã irire irasũ yãri?” ãrĩ gũñabea. Wãtẽa opu Satanãde Marĩpũre wereboegu irirosũ deyoami masaka Īgũ ãrĩgatorire: “Diayeta ããrã”, ãrĩ gũñamakũ iridũagu. ¹⁵ Irasirirã ãrĩgatori merã buerimasã wãtĩrẽ moãboerã Īgũ irirosũ yãma. Ñerã ããrĩkererã, Īgũsã irigatori merã masakare: “Marĩpũre moãboerã ããrĩma, õãrõ yãma”, ãrĩ gũñamakũ iridũama. Daporare masaka Īgũsãrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ gũñakerepũrũ, pũrũguere ããrĩpereri Īgũsã ñerõ iridea waja bũro wajamoãsũrãkuma.

Pablo, Īgũ ñerõ tarideare gojadea

¹⁶ Dupaturi musãrẽ ire were gojagũra. Neõ sugũ yũre: “Niãrĩmasũ ããrĩmĩ”, ãrĩ gũñabirikõãka! Irasũ ãrĩ gũñarã: “Niãrĩmasũ irirosũ werenĩburo”, ãrĩka! Irasirigu mërõgã yũ basi werenĩgũra. ¹⁷ Yũ irasũ werenĩgũ, niãrĩmasũ irirosũ werenĩgũ yãa. Marĩ Opu yũre: “Irire wereka!” ãrĩbirimi. ¹⁸ Wãrã masaka i mũmũma direta gũñakererã, Īgũsã iririre: “Õãrõ yãa”, ãrĩma. Yũde Īgũsã irirosũ musãrẽ yũ õãrõ iririre weregũra. ¹⁹ Musã basi: “Masĩtaria”, ãrĩkererã, niãrĩmasã irirosũ werenĩrã bueri gapũre gariborero marĩrõ pãa. ¿Nasirirã Īgũsãrẽ õãrõ pãri? ²⁰ Īgũsãrẽ moãboerãrẽ dorerosũ musãrẽ bũro dorekerepũrũ, ãrĩgatori merã musãyare ãĩakerepũrũ, musãrẽ oparã irirosũ dorerã Īgũsã gããmerĩ direta gũñakerepũrũ, musãrẽ: “Ubu ããrĩrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãbøkerepũrũ, musãrẽ gũyasĩrĩmakũ iriduarã musãya wayupãrãrĩrẽ pãkerepũrũ, ããrĩpereri Īgũsã irasiririre gariborebirikoa musã. ²¹ Musãrẽ irasirirã, ñerõ irirã yãma. Gũa gapũ Īgũsã irirosũ musãrẽ neõ irasiribiribokoa.

Yũ Īgũsã irirosũ musãrẽ ñerõ iribirikeregu, niãrĩmasũ Īgũ iririre: “Õãrõ yãa”, ãrĩ werenĩgũ irirosũ musãrẽ ãsũ ãrĩ weregũra. ²² Īgũsã: “Hebreo masaka ããrã”, ãrĩma. Yũde hebreo masakũta ããrã. “Israel bumarã ããrã”, ãrĩma. Yũde Israel bumũta ããrã. Īgũsã: “Abraham parãmerã ããrã”, ãrĩma. Yũde Abraham parãmita ããrã. ²³ Īgũsã: “Cristore moãboerã ããrã”, ãrĩma. Yũ tamerã Īgũsã nemorõ Cristore moãboegu ããrã. Īgũyare õãrõ yãa. Yũ basi niãrĩmasũ irirosũ werenĩkeregu, yũ õãrõ iririre ãsũ ãrĩ werenemogũra. Yũ Cristoyare irigu, Īgũsã nemorõ moãtarinugãbũ. Cristoya kerere wereri waja Īgũsã nemorõ peresugue biadobosũbũ. Īgũsã nemorõ tãrãsũbũ. Wãri masaka yũre wẽjẽboyama. Irasirigu mërõgã merã taribũ yũ booboderore. ²⁴ Su mojõmagora judío masaka yũre ñeãma. Īgũsã yũre ñeãrikũ, treinta y nueve gora tãrãnama. ²⁵ Ñrea gajerã yũre ñeã, yuku merã pãma. Suñarõ masaka ãtãyeri merã yũre deama. Ñrea

doóriduparu merã mirĩbu. Suñarõ mirĩgũ, sunu, su ñami taboa majĩ weka wádiyaguere bá payaníbu. ²⁶ Yu wári makãrĩguere buegorenagũ waanabu. Yu buegorenamakũ, goetaribu. Diarigue yu mirĩrĩ, yure yajari, yaa nikũ marã judio masaka, judio masaka ããrĩmerãde yure ñerõ iriduarĩ, makãrĩgue, masaka marĩrõgue yure wẽjẽduari, wádiyague mirĩboama goetaribu. “Mu merãmarã ããrã”, ãrĩgatorãde yure ñerõ irima goetarima. ²⁷ Cristoya kerere weregũ, buro moã wajata baabu. Irasũ moãgũ, ñerõ taribu. Wujã pũrĩkerepũrũ, irasũ moãníkõãbu. Gajipoere uaboabu. Nemesibubu. Gajipoere baabiritaunokõãbu. Gajipoere buro yusamakũ, gajĩ surĩ sãñanemoburi marĩbu.

²⁸ Irasũ ããrĩmakũ ãmurĩku Jesũre buremurĩ buri marãrẽ ããrĩpererogue ããrĩrãrẽ gũnarĩkuã. ²⁹ Irasirigu sugũ gũñaturabi ããrĩmakũ iãgũ, yu basi gũñaturabi irirosũ peñãa. Jesũre buremugãrẽ ñerõ irimakũ irirã merã gua, Jesũre buremugãrẽ gũyasĩrĩsãa. ³⁰ Mũsãrẽ yaamarẽ werenemogũ, yu turabi ããrĩrĩrẽ masĩburo, ãrĩgũ, yure waadeare weregũra. ³¹ Marĩ Opũ Jesús Pagũ, yu mũsãrẽ ãrĩgatori marĩrõ merã yaamarẽ wererire masĩmi. Īgũrẽta: “Turatarigu ããrã”, ãrĩ, usuyari sĩníkõãrõ gããmea. ³² Yu Damascogue ããrĩmakũ, iro marã opũ Areta wãĩkũgũ dokamu yure ñeãduadi ããrãdimi. Yure ñeãduagu, iri makã tũrogue Īgũsã ãtã majĩrĩ merã weadea sãrĩrõma disipũrorĩku surarare koredoredi ããrĩmĩ. ³³ Yu merãmarã gapũ puuĩ wári puuĩ merã iri sãrĩrõ ããrĩrĩ gobegue yure yótaudijuma. Irasirigu, Īgũsã iritamurĩ merã yure ñerõ iriduarãrẽ duriwãgãkõãbu.

12

Pablo kërõ irirosũ ĩgũ ĩãdeare gojadea

¹ Marĩ basi: “Õãrõ masĩa”, ãrĩ werenĩgorenarĩ wajamarĩkerepũrũ, marĩ Opũ Jesús kërõ irirosũ yure ĩmudeare, ĩgũ yure masĩmakũ irideare werenemogũra. ² Yu Cristore buremunũgãdero pũrũ, Marĩpũ yure ãmũgasigue ĩgũ ããrĩrõgue ãĩmurĩãmi. Irogue ãĩmurĩãdero pũrũ, catorce bojorigora taria. Yu dupũ merã, o yu yũjũpũrã merãta iroguere waagũ waakuyo, masĩbirikoa. Marĩpũ dita masĩmi. ³⁻⁴ I gapũre masĩa. Yure irogue ãĩmurĩãgu, paraĩso wãĩkũrogue ãĩmurĩãmi. Yu dupũ merã, o yu yũjũpũrã merãta yure irogue ãĩagu, ãĩagũkumi, masĩbirikoa. Marĩpũ sugũta irire masĩmi. Yu irogue ããrĩgũ, ĩgũ masaka iripoegue neõ masĩbirideare werenĩrĩrẽ pẽbu. Iri, ĩgũ neõ sugũ masakũre weredoreri meta ããrĩbũ. ⁵ Iroguere ĩgũ yure ãĩmurĩãdeare gũyasĩrĩrĩ marĩrõ mũsãrẽ weremasĩa. Yaama gapũre weregũ, gũyasĩrĩbokoa. Irasirigu yu turabi ããrĩrĩ direta werenemogũra. ⁶ Yu basi yaamarẽ weredũamakũ, yu werenĩrĩ diaye ããrĩbokoa. Niãrĩmasũ werenĩrĩ irirosũ ããrĩbiribokoa. Yaamarẽ weremasĩkeregũ, werebirikoa mũsã yure: “Gajerã nemorõ õãmi”, ãrĩ gũñabirikõãburo, ãrĩgũ. Yu iririkũrĩre ĩãdero pũrũ, yu bueri gapũre pẽdero pũrũ, mũsã yure: “Õãgorami”, ãrĩ gũñamakũ gããmea.

⁷ Marĩpũ yure ĩmudea õãtaribu. Yu irire gũñagũ: “Gajerã nemorõ masĩa”, ãrĩ gũñabokuyo. Marĩpũ gapũ irire gũñabirikõãburo, ãrĩgũ, wãtẽa opũ Satanás yaa dupũre pũrĩrikumakũ iririre kãmutabiridi ããrĩmĩ. Iri pũrĩrĩ poraru ñajãrõsũ pũrĩã. ⁸ Urea yu marĩ Opũre: “Yure i pũrĩrĩrẽ tauka!” ãrĩ sãrẽadibu. ⁹ ĩgũ gapũ yure ãsũ ãrĩmi: “Murẽ maĩsĩã, õãrõ iritamugũra. Yu murẽ iritamurĩ neõ perebirikoa. ‘Turabea’, ãrĩ gũñagũnorẽ yu turari merã õãrõ iritamua gajerã yu turarire masĩnemoburo, ãrĩgũ”, ãrĩmi.

Irasirigu yu turabi aarĩrĩrẽ usuyari merã weregukoa Cristo igũ turari merã yure õãrõ iritamunikõãburo, arĩgũ. ¹⁰ Irasirigu Cristoyagu yu aarĩrĩ waja pũrĩrĩ merã turabi aarĩsĩã, usuyari merã irire bokatiũa. Gajerã yure ñerõ werenikererũ, yu gããmerĩrẽ opabirikeregu, gajerã yure ñerõ irikererũ, yure ñerõ waakererũ, usuyari merã irire bokatiũa. Asũ aarã. Yu, turari opabirimakã, Cristo gapu yure igũ turarire opamakũ yãmi ñerõ taririre bokatiũburo, arĩgũ. Irasirigu usuyãa.

Pablo Corinto marãrẽ Jesũre buremurãrẽ igũ gãñarikurire gojadea

¹¹ Yu basi yaamarẽ werenĩgũ: “Niãrĩmasũ irirosũ werenĩgũ iribu”, arĩ gãñãa. Musã gapu yure irasirimakũ iribu. Musã yaamarẽ õãrõ werenĩmakũ, õãgorabokuyo. Musã yure õãrõ werenĩbirikererũ, “Ubu aarĩgũ aarĩmi”, arĩkererũ: “Jesũs buedoregu pĩnerã aarã”, arĩgatorã yu nemorõ aarĩbema. ¹² Yu musã puro aarĩgũ, musãrẽ burõ iritamuduarĩ merã, wãri Marĩpu turari merã iririre iri Imubũ, diayeta Jesũs buedoregu pĩdi aarĩrĩrẽ masĩburo, arĩgũ. ¹³ Gajerã Jesũre buremurĩ buri marãrẽ, musãdere sũrosũ iribu. Yaa aarĩburire musãrẽ niyeru wajaseabiribu. Musã pẽñamakũ, ¿iri musãrẽ ñegorari? Iri musãrẽ ñemakũ, musãrẽ: “Irire kãtika!” arĩ sãrẽa.

¹⁴ Pea musã pũrogu ejasiabu. Daporare dupaturi yu irogu waaburire amugũ yãa. Irogu ejagu, musãrẽ: “Niyeru yure sĩka!” arĩ sãrẽbirikoa. Musãyare gããmebea. Cristoya gapure musã iritayanemomakũ gããmea. Asũ aarã. Pagusãmarã igũsã pũrãrẽ masũrã, igũsã gããmerĩrẽ sĩma. Pũrã gapu pagusãmarãrẽ igũsã gããmerĩrẽ sĩbema. ¹⁵ Irasirigu musãrẽ yu pũrã irirosũ aarĩrãrẽ iritamugũ aarĩpereri yu oparire sĩmakũ õãrokoa. Musãya aarĩburire, aarĩpereri yu turari merã musãrẽ burõ iritamudũakoa. Musãrẽ yu burõ maikererũ: “Igũsã gapu yure sĩrũgã maĩma”, arĩ gãñãa.

¹⁶ Surãyeri musã watopegue aarĩrã, yu musãrẽ sãrẽbirideare masĩkererã, asũ arĩma: “Guare sãrẽbirikererũ, arĩgatori merã guayare aĩadi aarĩmi”, arĩma. ¹⁷ ¿Musã pũrogu yu iriunerã arĩgatori merã musãyare yure aĩiyuri? Musã masĩkoa. Neõ gajino musãyare aĩribirinerã aarĩmã. ¹⁸ Irinũgue Titore musã pũrogu waadorebu. Gajigu marĩyagure igũ merã iriubu. Tito musã merã aarĩgũ, ¿gajino musãyare arĩgatori merã aĩãrĩ? Musã masĩkoa. Neõ aĩabiridi aarĩmi. Igũ yu irirosũta musãrẽ iritamudũagu aarĩmi.

¹⁹ Gajipoe irirã, yu musãrẽ gojarire buerã: “Pablosã igũsãyamarẽ wereri merã guare: ‘Õãgorama igũsã’, arĩ gãñadorerã yãma”, arĩ gãñabokoa. Aarĩbea. Gua Cristoyarã aarã. Irasirirã Marĩpu iũrõ musãrẽ diayeta werea. Yaarã yu maĩrã, aarĩpereri gua iriri merã musãrẽ iritamudũãa Cristoyare iritayanemoburo, arĩrã. ²⁰ Yu musãrẽ gãñarikua. Gajipoe irirã, yu musã pũrogu ejamakũ, yu gããmerõsũ iribiribokoa. Irasirigu yude musã gããmerõsũ iribiribokoa. Gajipoe irirã gãme guaseorikurã, gajerãrẽ iaturirikurã, mata guarikurã, musãya aarĩburi direta gãñarikurã, gajerãrẽ ñerõ kere wererikurã, ñerõ arĩ werewaririkurã, “Gajerã nemorõ aarã”, arĩ weregorenarã, musã nerẽrõgue noõ musã gããmerõ iririkurã aarĩbokoa. Gajipoe irigu irasũ aarĩrãrẽ bokajabokoa, arĩgũ, irasũ arĩ gãñarikua. ²¹ Irasirigu yu musã pũrogu dupaturi ejamakũ, Marĩpu musã ñerõ iririkuri waja yure guyasĩũrõ tarimakũ iribokumi. Wãrã musã iro dupuyurogu gãñarĩgue ñerĩ opadeare, ãma nome merã, nome ãma merã ñerõ irideare, musã noõ gããmerõ guyasĩũrĩ ñerĩ irideare piridũaro marĩrõ iriwãgãmakũ iãgũ, burõ bujawereri merã oregũkoa.

13

Pablo: "Āsū irika!" āri ōādoretūnudea

¹ Dapora yu musā purogue waarī merā urea waarokoa. Irasirigu musārē: "Marīpuya werenīri gojadea pūgue gojaderosūta āārīpererire iriro gāāmea", āri werea. Iri pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: "Pērā, o urerā sugu űerō irideare iānerā oparāguere weresārō gāāmea", āri gojasūdero āārībú. ² Iro dupuyuro yu musā purogue āārīgú, musā āārīpererā péurogue űerō irirārē: "Wajamoāgura", āri weresiabu. Puru ejagu, musārē irireta werebu doja. Daporadere yoarogue āārīkeregū, goepeyaro merā irireta were gojāa doja. Mērōgā puru musā puro dupaturi waagú, yu werederosūta űerō irirārē diayeta wajamoāgura pama. ³ Yu irasirimakū iārā, ire masīrākoa. Yu musārē Cristo yure gūñarī sīrī merā werea. Cristo turabi āārībemi. Īgū turari merā musā watopegue űerō irirārē wajamoāgukumi, Īgūsā űerō iririre piriburo, ārīgū. ⁴ Diayeta āārā. Īgū turari opabi irirosū curusague pábiatūsū, boadi āārīmī. Irasū boakeregū, daporare Marīpu turari merā okami. Gude Īgū āārīderosūta turamerā āārā. Irasū āārīkererā, Cristoyarā āārīsā, Marīpuya turari merā okāa Īgū turari merā musārē iritamumurā.

⁵ Irasirirā musā basi: "ĪDiayeta Jesucristore piro marīrō būremurī yu?" āri gūñaka! Diayeta musā Jesucristoyarā āārīmakū, Īgū musā merā āārīmī. ⁶ Diayeta gua Jesucristoyarā, Īgū buedoregū pīnerā āārīrīrē musārē masīmakū gāāmea. ⁷ Irasirirā űerō iribirikōāburo, ārīrā, Marīpure musāya āārīburire sērēbosāa. Īgūrē sērērā, musārē guare ōārō gūñadorerā meta yāa. Musā guare ōārō gūñabirikerepuru, Marīpure musāya āārīburire sērēbosāa, Īgū iritamurī merā ōārīrē iriburo, ārīrā. ⁸ Marīpuya, diayema āārīrī āārā. Irasirirā Īgūyare keoro irimakū iārā, gua musārē: "Irire iribirikōāka!" neō ārīmasībirikoa. "Diayema direta irika!" ārīmasīa. ⁹ Irasirirā musā ōārō yujupūrākaturari merā Īgūyare keoro irimakū ōāgorāa. Gua būro turari merā musārē: "Āsū gapu irika!" ārīmasīmerā, usuyāa. Marīpure musāya āārīburire sērēbosanīkōāa, Īgūyare keoro iriwāgānemoburo, ārīrā. ¹⁰ Irasirigu musā purogue waaburi dupuyuro musārē i pūrē gojāa. Irogu ejagu, musā űerō iririre piribirimakū Īgū, marī Opu yure dorederosūta musārē būro wajamoāgura. Pirimakū Īgū, wajamoābirikoa. Marī Opu yure: "Yu dorerosūta irika!" āri pīmi. Musā Īgūrē būremunemomakū gāāmegū, irasirimi. Musārē poyanorēmakū gāāmebemi.

¹¹ Yaarā, iropāta āārā yu musārē gojari. Ōārō āārīrikuka! Yu dorerire ōārō yujupūrākari merā keoro irika! Guaseori marīrō suro merā gūña, ōārō siuñajārī merā āārīka! Irasirigu Marīpu musārē siuñajārī sīgū, musārē maīgū musā merā āārīgukumi. ¹² Musā merāmarā merā ōārō merā gāme mojō űeāka! ¹³ Āārīpererā Jesúre būremurā ōōgue āārīrā musārē ōādorema.

¹⁴ Marī Opu Jesucristo marīrē ōārō iritamugū, Marīpu marīrē maīgū, Ōāgū deyomarīgū marī merā āārīnīgū āārīpererā musā merā ōārō āārīburo.

Iropāta āārā.

Pablo

GÁLATAS

Pablo Galacia nikū marārē òãdoredea

¹⁻² Y_u Pablo, ããrĩpererã marĩyarã y_u merã ããrĩrã merã m_usãrē Galacia nikūgue ããrĩrãrē Jesúre b_uremurãrē òãdore, gojáa. Jesucristo y_ure ìg_uyare buedoreg_u beyepími. Irasū ããrĩmakū, Marĩp_u ìg_urē boadiguere masūdi y_ure pídi ããrĩmí, ìg_u mag_uyare bueburo, ãrĩg_u. Masaka y_ure beyepíbirima. ³ Marĩp_u ããrĩng_u, marĩ Op_u Jesucristo m_usãrē òãrō iritam_u, siuñajãrĩ merã ããrĩrik_umakū iriburo. ⁴ Jesucristo, Marĩp_u gããmederosūta irig_u, ìg_u basi marĩ ñerĩ iridea waja boabosadi ããrĩmí, i ùm_u marã ñerĩ irirã irirosū irinemobirikōãburo, ãrĩg_u. ⁵ Irasirirã ùm_urik_u Marĩp_ure: “Òãtaria m_u”, ãrĩ, usayari sñíkōãrã! Irasūta irirã!

Cristo sug_uta marĩrē taug_u ããrĩmi, ãrĩ gojadea

⁶ Marĩp_u m_usãrē maìg_u, Cristore b_uremunugãdoreg_u siiudi ããrĩmí m_usãrē peamegue waabonerãrē taubu. M_usã gap_u, ìg_u irasirikerep_uu, matagora ìg_u Cristo merã masakare tauri kerere b_uremuduúrã irikoa. Gaji bueri gap_ure t_uyakoa. M_usã irasiririre pég_u, b_uro pég_ukáa. ⁷ Gajerã m_usãrē, m_usã Cristoya kerere b_uremunugãdeare b_uremuduúdererã: “Gaji ããrã marĩrē tauri kere”, ãrĩgato, werema. Marĩrē gaji tauri kere máa. Cristore b_uremurĩ merãta marĩ tarimasã. ⁸ G_ua m_usãrē Marĩp_u Cristo merã marĩrē tauri kerere wereb_u. “Gaji ããrã marĩrē tauri kere”, ãrĩgato, wererãrē Marĩp_u b_uro wajamoãburo. Y_u, o Marĩp_ure wereboeg_u ùm_ugasiguem_u m_usãrē irasū ãrĩgato, weremakùdere wajamoãburo. ⁹ M_usãrē ire weresiab_u. Weredi ããrĩkereg_u, dupaturi m_usãrē werenemoduakoa doja. Sug_u, g_ua Marĩp_u Cristo merã marĩrē tauri kerere m_usãrē weredeare: “Diaye ããrĩbea, gaji ããrã marĩrē tauri kere”, ãrĩgato, weremakū, Marĩp_u ìg_urē perebiri peamegue wajamoãburo.

¹⁰ Y_u ire wereg_u, Marĩp_u gããmerōsūta buea. Masaka y_ure: “Òãrō weremi”, ãrĩdoreg_u meta buea. Irasū ãrĩdoreg_u tamerã Cristoyare iribirikobokoa. Ìg_urē moãboeg_u meta ããrĩbokoa.

Pablo: “Jesucristoya kerere weredoreg_u Marĩp_u y_ure pími”, ãrĩ werede

¹¹ Yaarã, m_usãrē ire masĩmakū gããmea. Y_u m_usãrē Marĩp_u Cristo merã marĩrē tauri kerere bueri, masaka ìg_usã basi ìg_usã gũñarĩ merã bueri meta ããrã. ¹² Iri kerere neō sug_u masak_u y_ure werebirimi. Neō sug_u masak_u y_ure irire buebirimi. Jesucristo ìg_u basi y_ure irire masĩmakū irimi.

¹³ M_usã, y_u iripoegue judío masaka ìg_usã b_uremurĩrē iririk_udeare péunakuyo. Y_u Marĩp_uyarãrē Jesúre b_uremurãrē ñerō iriduarĩ merã ìg_usãrē b_uro ìãturit_uyaunabu. Ìg_usã Jesúre b_uremurĩrē peod_uagu irasiriunabu. ¹⁴ Y_u, judío masaka ìg_usã b_uremurĩrē òãrō iririk_uunakubu. Gajerã, y_u merãmarã nemorō g_ua ñek_usãmarã iririk_uunadeare iritarinugãunakubu. ¹⁵ Y_u irasiririk_ukererep_uu, Marĩp_u, y_u deyoaburi dupuyuro y_ure beyesiadi ããrĩmí ìg_uyagu ããrĩburo, ãrĩg_u. Irasirig_u ìg_u y_ure b_uro maĩr merã ìg_u gããmerōsū iridoreg_u siiumi. ¹⁶ Ìg_u irasiriderosūta keoro ìg_u mag_urē y_ure masĩmakū irimi, judío masaka ããrĩmerãrē ìg_u mag_u merã ìg_usãrē tauri kerere weredoreg_u. I y_ure irasū waadero p_uu, gajerãrē: “¿Nasirigakuri y_u?” ãrĩ sērēñag_u waabiribu. ¹⁷ Jerusalégue

ããrĩrãrê Jesucristo yu dupuyuro ïgũyare buedoregu beyepínerãdere sêrêñagũ waabiribu. Ubu gapu Arabia nikũgue diaye waakõãbu. Pũru Damasco goedujaãbu doja.

¹⁸ Ure bojori tariadero pũru, Jerusalẽgue Pedrore ïãgũ waabu. Pe semanata ïgũ merã ããrĩbũ. ¹⁹ Irogue ããrĩgũ, gajerã Jesucristo ïgũyare buedoregu beyepínerãrê neõ ïãbiribu. Marĩ Opũ Jesucristo pagũmũ Santiago direta ïãbu. ²⁰ Marĩpu ïũrõ masãrê gojáa. Yũ gojari, ãrĩgatori meta ããrã.

²¹ Jerusalẽgue ããrĩdi Siria nikũgue, Cilicia nikũgue waabu. ²² Iripoere Judea nikũgue ããrĩã Jesucristore bũremurĩ buri marã yũre ïãmasĩbirima. ²³ Yaa kere direta pénerã ããrĩmã. ïgũsãrê yaamarê wererã ãsũ ãrĩ werenerã ããrĩmã: “Sõõ ããrĩdeapoguere marĩrê ñerõ iridũari merã bũro ïãturitũyadi, marĩ Jesucristore bũremurĩrê peoduadi daporague masakare: ‘Jesucristore bũremuka!’ ãrĩ weregorenagũ iriayupu”, ãrĩ werenerã ããrĩmã. ²⁴ Irasirirã Judea nikũgue ããrĩã Jesucristore bũremurã yũ ïgũrê bũremurĩrê pérã, Marĩpũre usũyari sĩnerã ããrĩmã.

2

Jesús buedoregu pínerã Pablõre õãrõ bokatĩrĩñãdea

¹ Catorce bojori pũru, dupaturi Jerusalẽgue Bernabé merã waabu doja. Tito wãikũgũdere ããabu. ² Marĩpu yũre irogue waadõremi. Irasirigu irogue waabu. Iroguere eja, Jesũre bũremurã oparã merã dita nerê, werenibu. Judío masaka ããrĩmerãrê Marĩpu Cristo merã marĩrê tauri kerere yũ buedeare ïgũsãrê werebu. Yũ neõgorague buenugãdeare, dapora yũ buerire: “Diaye ããrã, õãgorãã”, ãrĩ masĩburo, ãrĩgũ, irasũ ãrĩ werebu. Gajerã yũ buerire: “Wajamãã”, ãrĩrĩ, ãrĩgũ, irasũ ãrĩ werebu. ³ Titõdere, ïgũ judío masaka ããrĩbirikerepũru: “Gũã judío masaka iririkũrosũ dupũma gasirogãrê* wiiriro gããmea”, neõ ãrĩbirima. ⁴ Irire dorebirikerepũru, gajerã ubu ãrĩboerã gapu: “Moisés doredoredõsũta dupũma gasirogãrê wiiriro gããmea”, ãrĩma. ïgũsã Jesũre bũremugatorã, irigatorimasã ããrĩmã. Irasirirã, gũã judío masaka ããrĩkererã Jesũre bũremurã iririre ïãmurã gũã nerêrõgue gũã merã nerẽnama. “Gũare peamegue waabõnerãrê tausũmurã, Jesucristore bũremurõ gããmea. Moisés dõredeare iriri merã tausũbirikoa”, ãrĩmakũ ïãma. Irire ïãrã: “Moisés dõredeare irirã dita tausũrãkuma, irasirirã ïgũ dõredeare irika!” ãrĩma. Gũare irire bũremudorerã, irasũ ãrĩma. ⁵ ïgũsã guare irasũ dõrekerepũru, neõ ïgũsã dõrerire iribiribu. Gũã masãrê Jesucristore bũremurĩ merã dita tausũrãkõã, ãrĩrĩ kerere: “Diaye ããrã”, ãrĩ bũremunĩmakũ gããmea. Irasirirã ïgũsã dõrerire neõ iribiribu.

⁶ Jesũre bũremurã oparã yũre: “Ãsũ gapu wereka!” ãrĩbirima. “Judío masaka ããrĩmerãrê: ‘Gũã ñekũsãmarãrê Moisés iridõredeare iriro gããmea’, ãrĩ wereka!” ãrĩbirima. ïgũsãrê masaka bũremukerepũru, Marĩpu ããrĩpererãrê sũrosũ ïãmi. Irasirigu: “Ñisã oparã, yũ nemorõ ããrĩma”, ãrĩ gũñabiribu. “Marĩpu ïgũsãrê beyedõrosũta yũdere beyemi”, ãrĩ gũñabu. ⁷ Oparã irasũ yũre: “Ãsũ gapu wereka!” ãrĩrõno irirã, yũre ïãmasĩ, ãsũ ãrĩma: “Mũde, Marĩpu judío masaka ããrĩmerãrê Jesucristõya

* 2:3 Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpu Abrahãrê ïgũ pũrã ãmarê: “Yaarã ããrĩburo”, ãrĩgũ, ïgũsãya dupũma gasirogãrê wiiridõredi ããrĩmĩ. Pũru iri dõrerire Moisẽre pidi ããrĩmĩ. Irasirirã judío masaka Abraham parãmerã ããrĩturiarã iri dõrerire irirã, ïgũsã pũrã ãmarê su mojóma pere gaji mojó ugeru pẽrẽbejarinũrĩ waarõ merã ïgũsã deyoadero pũru irasũ yãma.

kerere weredoregu beyepídita ããrã. Marĩpu Pedrore judío masakare iri kerere weredorederosũta mũdere iri kerere weredoreñumi”, ãrĩma yũre. ⁸ Marĩpu Pedrore judío masakare Jesucristoya kerere weredoregu iriudi ããrĩmĩ. Īgũta yũdere judío masaka ããrĩmerã pũro iri kerereta weredoregu iriumi.

⁹ Jerusalẽgue Jesũre bũremurã Ƴrerã oparã: Santiago, Pedro, Juan wãĩkarã ããrĩmã. Gajerã oparã nemorõ ããrĩmã. Īgũsã yũre Marĩpu Īgũ maĩrĩ merã beyepĩdi yũ ããrĩmakũ ĩãmasĩ, yũre, Bernabẽdere õãrõ bokatĩrĩ: “Marĩ sũrosũ moãrãkoa”, ãrĩma. “Mũsã Jesucristoya kerere judío masaka ããrĩmerãrẽ wererã waaka!” ãrĩma. “Gũa gapũ judío masakare wererãkoa”, ãrĩma. ¹⁰ Gũare: “Bopoñarãrẽ iritamuka!” ãrĩrĩ direta werema. I dita ããrĩbũ: “Yũ õãrõ irigũra”, ãrĩ, bũro gũñadea.

Pablo Pedrore Antioquíaque weredeia

¹¹ Pũru gũa Antioquía wãĩkũri makãgue ããrĩripoe Pedro ejami. Īgũ iroguẽ ejadero pũru keoro iribirimakũ ĩã, Īgũguereta turaro merã werebũ. ¹² Iro dupuyuro Īgũ iroguẽ ããrĩgũ, judío masaka ããrĩmerã Jesũre bũremurã merã baa, ããrĩrikũkõãyũru. Īgũ irasiriripoe gajerã judío masaka Santiago iriunerã ejañurã. Īgũsã ejamakũ ĩã, judío masaka ããrĩmerã merã ããrãdi ããrĩduũkõãyũru: “Yũre turibokuma”, ãrĩgũ. Iroguẽ ejanerã judío masaka ããrĩmerãrẽ: “Moisẽs doredoresũta dupũma gasirogãrẽ wiĩriro gããmea”, ãrĩ weregorenarã iriñurã. Irasirigũ Pedro, Antioquía marã Īgũsãya dupũma gasirogãrẽ wiirisũbirinerã ããrĩmakũ, Īgũsã merã baa, ããrĩrikũadi duũkõãyũru. ¹³ Īgũ irasirimakũ ĩãrã, gajerã judío masaka Jesũre bũremurã, Īgũ irirosũta irigatori merã iriñurã. Judío masaka ããrĩmerã merã ããrĩrikũanerã, Īgũsã merã baanerã baanemobiriñurã. “Īgũsã merã baaduũmakũ õãbea”, ãrĩ masĩkeregu, Bernabẽde Īgũsã irirosũta iriyũru. ¹⁴ Īgũsã: “Jesucristore bũremurĩ merã dita tausũrãkoa”, ãrĩrĩ kerere masĩkererã, keoro iribirima. Irasirigũ, irire ĩã, Pedrore ããrĩpererã Jesucristore bũremurã ĩũrõgue bũro turaro merã ãsũ ãrĩ werebũ: “Mũ judío masaka ããrĩkeregu, judío masaka ããrĩmerã irirosũta Īgũsã merã baa, ããrĩkõãbũ. Mũ irasirigũ, Moisẽs marĩrẽ judío masakare iridoredoresũ iribiribũ. ¿Nasirigũ judío masaka ããrĩmerã gapũre: ‘Gũa judío masaka iririkũrire irika!’ ãrĩduari?” ãrĩbũ Īgũrẽ.

Ããrĩpererã Jesũre bũremurã tausũrãkuma, ãrĩ gojadeia

¹⁵ Gũa neõ deyoarãgueta judío masaka ããrĩsianerã ããrĩbũ. Gaji buri marã irirosũ Marĩpu Moisẽre doreri pĩdeare tarinũgãbea. ¹⁶ Irasũ ããrĩkererã, ire masĩa. Marĩpu Moisẽre Īgũ doreri pĩdeare masaka irimakũ meta Īgũsãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Masaka Jesucristore bũremumakũ, Marĩpu Īgũsãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Irasirirã gũade Jesucristore bũremunũgãbũ. Īgũrẽ bũremumakũ, Marĩpu gũadere: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Marĩpu, iri doreri pĩdeare gũa irimakũ meta gũare irasũ ãrĩ ĩãmi. Neõ sugũ masaka iri doreri pĩdeare iripeomasĩbemi. Irasirigũ Marĩpu neõ sugũre: “Yũ dorerire iripeokõãmi, irasirigũ Īgũrẽ: ‘Õãgũ ããrĩmi’, ãrĩ ĩãa”, ãrĩbirikumĩ.

¹⁷ Irasirirã: “Gũa Jesucristore bũremumakũ, Marĩpu gũare: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ĩãmi”, ãrĩrã: “Gũa judío masakade Marĩpu Moisẽre doreri pĩdeare iripeobirikoa, irasirirã gũade ñerõ yãa”, ãrĩ masĩa. ¿irire

irasū āri masīrā: “Jesucristore b̄remusīā, ñerō irikerep̄ur̄u, òāgorāa”, ārīrā yāri? Irire neō āribea. Jesucristo ḡuare ĩgūrē b̄remurārē ñerō siiu iriḡu meta āārīmi. ¹⁸ Irasiriḡu masakare āsū āri werea. “Jesucristore b̄remumakū, Marīp̄u m̄sārē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri ĩāmi” āri werea. “Marīp̄u Moisére ĩgū doreri p̄ideare m̄sā irimakū, m̄sārē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri ĩāmi”, āri ĩgū meta yāa. ĩgūsārē: “Marīp̄u Moisére doreri p̄ideare m̄sā iriri merā Marīp̄u ĩūrō waja opabirikoa”, āri ĩgū, yude waja opabokoa irire iripeobirisīā.

¹⁹ Iripoeguere: “Ȳu, Marīp̄u Moisére doreri p̄ideare iriḡu, ĩgū ĩūrō waja opabi āārīḡukoa”, āri gūñadib̄u. Irasū āri gūñakereḡu, bokatūb̄irikub̄u. Waja opaḡu, peamegue waabodi āārīb̄u. Daporare: “Iri dorerire iriri merā Marīp̄u merā òārō āārā”, neō āri gūñanemobea. “Jesucristore b̄remusīā, Marīp̄u merā òārō āārī, ĩgū gāāmerīrē yāa”, āri masīa. ²⁰ Jesucristo Marīp̄u magū yure maĩgū curusague boaḡu, ȳu ñerō iridea wajare wajaribosadi āārīmī. Ȳu ĩgūyaḡu āārīsīā, ĩgū boaderosūta yude ĩgū merā boadi irirosū waadi āārīb̄u. Suḡu boaḡu ĩgū irid̄uarire neō irinemomasibi irirosū waadi āārīb̄u. Irasiriḡu Cristore b̄remusīā, ȳu irid̄uarire piri, ĩgū turaro merā ĩgūyare iriḡu yāa. ²¹ Ȳu: “Marīp̄u Cristo merā marīrē òārō iritamudi āārīmī”, āri b̄remurīrē pirid̄uabea. Marīp̄u Moisére ĩgū doreri p̄ideare marī iriri merā waja opabirimakū, Cristo marī ñerō iridea waja boabosadea wajamarīb̄okuyo.

3

¿Moisés doredeare iriri merā, o Jesucristore b̄remurī merā Marīp̄uyarā āārīrī? āri gojadea

¹ M̄sā Galacia marā pémasīmerā irirosū irirā yāa. ¿Nasirirā āriḡatorimasā buerire p̄enugārī? ĩgūsā buerire p̄esīā, Jesucristoya diayema kerere b̄remurīrē pirirā yāa. Ḡua, m̄sā p̄urogue āārīrā, m̄sārē Jesucristo curusague boadea kerere diaye wereb̄u. Iri ḡua wererire m̄sā òārō p̄eb̄u. ² Irasiriḡu m̄sārē ire s̄erēñaduakoa. ¿M̄sā Moisés doredeare iriri merā Ōāgū deyomarīgūrē opanugārī? ĩgūrē opabirib̄u. Jesucristoya kerere p̄erā, ĩgūrē b̄remunugārā, Ōāgū deyomarīgūrē opanugāb̄u. ³ ¿Nasirirā daporare pémasīmerā irirosū irirā yāri? M̄sā Jesucristore b̄remurā Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Marīp̄u dorerire irinugāb̄u. ¿Nasirirā daporare ĩgū iritamurī marīrō m̄sā basi m̄sā turari merā iri dorerire iripeod̄uari? ⁴ ¿M̄sā Jesucristore b̄remunugārīpoe gajerā m̄sārē ñerō tarimakū irideare gūñaberi? Daporare ĩgūya kerere b̄remuduúrā: “Ubugora irire b̄remub̄u”, ¿ārī gūñarī? ⁵ Marīp̄u m̄sārē ĩgūyaḡure Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmī. Ōāgū deyomarīgū m̄sā merā āārīmakū, Marīp̄u ĩgū turari merā m̄sā watopeguere wāri iri ĩmurīrē iriḡu yāmi. M̄sā Moisés doredeare irimakū, ¿irasiriḡu yāri? Iribemi. M̄sā Jesucristoya kerere pé b̄remumakū gap̄u irasū yāmi.

⁶ Abraham Marīp̄ure b̄remumakū, Marīp̄u ĩgūrē: “Ōāgū, waja opabi āārīmi”, āri ĩādi āārīmī. ⁷ Irasirirā m̄sā ire masīka! Abraham Marīp̄ure b̄remuderosūta b̄remurāno Abraham parāmerāgora āārīma. ⁸ Marīp̄uya werenīrī gojadea p̄uge judío masaka āārīmerādere ĩgūsā Marīp̄ure b̄remumakū, Marīp̄u ĩgūsārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩāburire gojasiasūdero āārīb̄u. Marīp̄u Abrahārē irire wereḡu, āsū ārīdi āārīmī: “Ȳu, m̄u merā āārīpereri buri marārē òārō iriḡura”, ārīdi

ãārĩmĩ. ⁹ Abraham Marĩpure buremumakũ, Marĩpu ĩgũrẽ õārõ iridi ãārĩmĩ. Irasirigu daporadere ãārĩpererã ĩgũrẽ buremurãnorẽ õārõ yãmi.

¹⁰ “Moisės doredeare irimakũ, Marĩpu marĩrẽ: ‘Õãrã, waja opamerã ãārĩma’, ãrĩ ĩãgukumi”, ãrĩ gũñarãnorẽ Marĩpu wajamoãgukumi. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue irimarẽ ãsũ ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ: “Ããrĩpereri Moisės doredeare iripeomerãno wajamoãsũrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ. ¹¹ Neõ sugũ Moisės doredeare iripeomasĩgũ mãmi. Irasirigu Marĩpu neõ sugũre: “Yũ dorerire iripeokõami, irasirigu ĩgũrẽ: ‘Õãgũ ãārĩmĩ’, ãrĩ ĩãa”, ãrĩbirikumi. Irire marĩ masĩa. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ: “Marĩpu ĩgũrẽ buremurãrẽ: ‘Õãrã, waja opamerã ãārĩma’, ãrĩ ĩãmi. Irasirirã ĩgũ merã õãrõ ããrĩnikõãrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ. ¹² Moisės doreri gojadea pũgue: “Marĩpure buremugũno Marĩpu ĩũrõ waja opabi ãārĩmĩ”, neõ ãrĩ gojasũbiribu. ãsũ gapũ ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ: “Ããrĩpereri Moisės doredeare iripeogũno, Marĩpu merã õãrõ ããrĩnikõãgukumi”, ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ. Iri dorerire iripeobi gapure Marĩpu ĩgũrẽ: “Yũ ĩũrõ waja opami, yũ merã neõ õãrõ ããrĩbirikumi”, ãrĩ ĩãgukumi.

¹³ Irasirigu, marĩ ããrĩpererã Moisės doredeare iripeobirimakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Iri dorerire iripeobema”, ãrĩgã: “Waja opama”, ãrĩdi ãārĩmĩ. Irasirigu Jesucristo curusague pãbiatũsũgũ, waja opagũ irirosũ marĩrẽ wajamoãbodeare boa, wajaridi ãārĩmĩ. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ: “Sugũ yukugue siasiusũadi, Marĩpu wajamoãdoreadi ãārĩmĩ”, ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ. Jesucristo boari merã marĩ ñerõ iridea wajare taudi ãārĩmĩ. ¹⁴ ĩgũ marĩ ñerõ iridea wajare boa, wajaribosadea merã Marĩpu Abrahãrẽ: “Irasũta irigũra”, ãrĩderosũta judio masaka ããrĩmerãdere iridi ãārĩmĩ. Irasirigu ĩgũ ãrĩderosũta marĩrẽ Jesucristore buremurãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ãārĩma”, ãrĩ ĩã, Õãgũ deyomarĩgũrẽ sidi ãārĩmĩ marĩ merã ããrĩburo, ãrĩgũ.

Marĩpu: “Abraham merã ãsũ irigũra”, ãrĩdea

¹⁵ Yaarã, masaka ĩgũsã iririkũrĩre, su keori merã musãrẽ weregura. ĩgũsã: “Ãsũ irirã!” ãrĩ, oparã purõ papera ãmukuma. ĩgũsã irire ãmuadero purũ, neõ gajerã ĩgũsãrẽ: “I pũrẽ bẽokõãka! ãsũ gapũ gojaka!” ãrĩbirikuma. ¹⁶ Marĩpu Abrahãrẽ ĩgũ ãrĩdea, i irirosũta ããrã. Gajerã ĩgũ ãrĩdeare neõ bẽomasĩbema. ãsũ ãrĩ weredi ãārĩmĩ ĩgũrẽ: “Mũ parãmi ããrĩturiagu merã ããrĩpereri buri marãrẽ õãrõ irigũra”, ãrĩdi ãārĩmĩ. “Mũ parãmerã ããrĩturiarã merã õãrõ irigũra”, ãrĩbiridi ãārĩmĩ. Ubu gapũ: “Mũ parãmi ããrĩturiagu sugũ merãta irasirigũra”, ãrĩdi ãārĩmĩ. Irasũ ãrĩgũ, Jesucristore ãrĩgũ iridi ãārĩmĩ. ¹⁷ Yũ musãrẽ wereri ãsũ ãrĩduaro yãa. Marĩpu Abrahãrẽ masakare ĩgũ õãrõ iriburire weredi ãārĩmĩ. Purũ cuatrocientos treinta bojori purũ, Marĩpu ĩgũ doreri Moisere pidi ãārĩmĩ. Irire pĩgu, Abrahãrẽ: “Yũ irasirigũkoa”, ãrĩdeare peremakũ iribiridi ãārĩmĩ. ¹⁸ Marĩpu, Moisės doredeare irirã direta: “Yũ merã õãrõ ããrĩrãkuma”, ãrĩmakũ, ĩgũ Abrahãrẽ ãrĩdea wajamarĩbokuyo. Irasũ ããrĩbea. Marĩpu Abrahãrẽ maĩgũ wajamarĩrõ ĩgũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare keoro iridi ãārĩmĩ. ((“Ããrĩpererã mũ irirosũ yãre buremurãrẽ yũ merã õãrõ ããrĩmakũ irigũra”, ãrĩdi ãārĩmĩ.))

¹⁹ Iro merẽ, ¿nasirigu Marĩpu ĩgũ dorerire Moisere pĩyuri? Masaka ñerõ irirã, waja oparã ããrĩrĩrẽ ĩgũsãrẽ masĩdoregu irire pidi ãārĩmĩ. Abraham parãmi ããrĩturiagu Jesucristo aaripõegue Marĩpu masakare: “Ãsũ

irika!” āri pítūnudi āārīmí. Jesucristo aarimakū, Marīpu Abrahārē: “Mū parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē ōārō irigura”, ārīdea keoro waabu. Marīpu ĩgū dorerire ĩgūrē wereboerārē Moisére were-doređi āārīmí. Irasirigu Moisés irire pēgu, masakare wereturiadi āārīmí. ²⁰ Marīpu Abraham parāmi āārīturiagu merā masakare ōārō iriburire gajerāgue merā Abrahārē weredorebiridi āārīmí. ĩgū basita weredi āārīmí. ((Irasiriro Abrahārē ĩgū weredeā gapu, Moisére ĩgū dorerire pídea nemorō āārā.))

Pablo, Moisés doredeare weredeā

²¹ Iro merē, Marīpu Abrahārē weredeā, ĩgū dorerire Moisére pídea nemorō āārīmakū, ĩgū dorerire Moisére pídea gapu wajamarīyuri? Irasū āārībidero āārībú. Āsū gapu āārā. Masaka āārīpereri Moisés doredeare iripeori merā Marīpu merā ōārō āārīmasīmakū, Marīpu irire iripeorārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩābodi āārīmí. ²² Marīpuya werenīrī gojadea pūgue irimarē āsū āri gojasūdero āārībú: “Masaka āārīpererā űerō irirā, waja oparā āārīma”, āri gojasūdero āārībú. Irasirigu Marīpu Abrahārē: “Mū parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē ōārō irigura”, ārīderosūta irigukumi. Āārīpererā Jesucristore būremurārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩāgukumi.

²³ Marī Jesucristoya kerere pé, ĩgūrē būremuburi dupuyuro Marīpu ĩgū dorerire Moisére pídea direta masīnerā āārībú. Irasirirā marī űerō iridea waja peresugue dobosūnerā marīrē peresu iridi doreri direta masīrā irirosū āārīnerā āārībú. ²⁴ Marīpu ĩgū dorerire Moisére pídea merā marī iri dorerire iripeomerā āārīrīrē masīmakū iridi āārīmí. Puru Cristoyare masīmakū iridi āārīmí ĩgūrē būremumakū, marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩābu. ²⁵ Daporare Jesucristore būremua. Irasirirā ĩgūrē būremusīā: “Marīpu Moisére ĩgū doreri pídeare marī irimakū meta marīrē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri ĩāmi”, āri masīa.

²⁶ Irasirirā mūsā āārīpererā Jesucristore būremurī merā ĩgūyarā āārīsīā, Marīpu pūrā āārā. ²⁷ Mūsā āārīpererā deko merā wāīyesūnerā āārībú mūsā Cristoyarā āārīrīrē ĩmumurā. Irasirirā ĩgūyarā āārīsīā, ĩgū irirosū āārīrikua. ²⁸ Marī āārīpererā ĩgūyarā āārīsīā, sugūyarāta āārā. Irasirigu Marīpu judío masakare, judío masaka āārīmerādere, moāboerimasārē, moāboemerādere, ũmarē, nomedere surosūta ĩāmi. Irasiriro marīrē Jesucristoyarāē dukawari masīña máa. ²⁹ Marī Cristoyarā āārīsīā, Abraham parāmerā āārīturiarā āārā. Irasirigu Marīpu Abrahārē: “Mūrē ōārō irigura”, ārīderosūta marīdere irigukumi. Marī Cristoyarā āārīmakū, marīrē irasirigukumi.

4

¹ Mūsārē i keori merā wereduakoa. Sugu majīgū āārīpereri ĩgū pagūyare opaturīabu āārīkeregu, majīgū āārīsīā, sugu moāboegu irirosū āārīkumi. ² Gajerā ĩgūrē, ĩgūya āārībureride ĩādurīpībosakuma. Irasirigu, ĩgūsā doreri doka āārīkumi. Sunu ĩgū pagu, ĩgū boaburi dupuyuro ĩgūya āārādeare ĩgū magūrē wiaburīnarē werēpīkumi. “Inu ejamakū, āārīpereri yaa āārīdeare yu magūrē wiaka!” ārīkumi. Irasirirā irīnu ejamakū, ĩgūrē wiakuma pama. ³ Marīde Jesucristore būremuburi dupuyuro marī űekūsāmarā i ũmumarē buerire irītuyarā, majīgū ĩgū āārīderosū marī űekūsāmarā doreri doka āārīunanerā āārībú. Irasirirā gajerārē moāboerā irirosū āārīnerā

ããrĩbú. ⁴ Irasũ ããrĩkerepuru, Marĩpu gapu ìgũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeanu ejamakũ, keoro ìgũ magũrẽ i ùmũguere iriudi ããrĩmĩ. Ìgũ iriumakũ, sugo nomeõguere deyoadi ããrĩmĩ. Ìgũ judío masakũ ããrĩsĩã, Marĩpu doreri Moisére pídeare iridi ããrĩmĩ. ⁵ Marĩpu ìgũ magũrẽ, marĩ iri dorerire iripeobiri wajare boa, wajaribosadoregu iriudi ããrĩmĩ ìgũ pũrã waaburo, ãrĩgũ.

⁶ Irasirigu Marĩpu marĩrẽ: “Yu pũrã ããrĩsiana”, ãrĩgũ, ìgũ magũ Jesucristo merã Òãgũ deyomarĩgũrẽ iriudi ããrĩmĩ. Irasirirã Òãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marĩpure: “Guapu”, ãrĩ masĩa. ⁷ Marĩ, Marĩpu pũrã ããrĩsĩã, moãboerimasã irirosũ ããrĩbea pama. Irasirirã ããrĩpereri Marĩpu ìgũ magũ Cristo iridea merã marĩrẽ ìgũ pũrãrẽ sĩburire ñeãrãkoa.

Pablo Jesúre buremurãrẽ Galaciague ããrĩrãrẽ gũñarikũdea

⁸ Iripoeguere musã Marĩpure masĩbirisĩã, gajerãnorẽ buremunerã ããrĩbú. Ìgũsãrẽ buremurã, ìgũsã doreri doka ããrĩtuuyanirã irirosũ ããrĩnerã ããrĩbú. Marĩpugorare buremubirinerã ããrĩbú. ⁹ Dapora musã Marĩpure masĩa. Ìgũ musãrẽ masĩgũ ìgũrẽ masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Musã ìgũrẽ masĩsĩã, musã iripoegue ubu ããrĩrĩrẽ buremudeare buremuduúkõãnerã ããrĩbú. Irasirikererã, daporare Moisés doredeare iripeoduarã, musã ubu ããrĩrĩrẽ buremupurorideare buremurã irirosũ irirã yáa. ¿Nasirirã irire irasirirã yári? ¿Nasirirã dupaturi moãboerimasã irirosũ ããrĩduari doja? ¹⁰ Musãde, Marĩpu merã òãrõ ããrĩduarã, judío masaka bosenuĩ irinarõsũta iriadikoa. Iri bosenuĩrẽ irirã, siuñajãrĩnariku, abe deyoariku, gajinũrĩ bosenuĩrũ, bojorikũ bosenuĩrẽ irikoa. ¹¹ Musã irasirimakũ pégu: “¿Yu ìgũsãrẽ ubugora bueyuri?” ãrĩgũ, burõ musãrẽ gũñarikua.

¹² Yaarã, yu musãrẽ ãsũ irimakũ gããmea. Musã judío masaka ããrĩbirisĩã, Moisés doredeare iribirinerã ããrĩbú. Yude, judío masakũ ããrĩkeregu, musã iriderosũta iri dorerire iribe. Irasirigu dupaturi musãdere yu irirosũ irimakũ gããmea. Marĩ Jesucristore buremusĩã, Marĩpu merã òãrõ ããrĩmasĩa. Yu musãrẽ Jesucristoyare buemakũ, musã yure neõ ñerõ iribiribu. ¹³ Musã masĩa. Yu, Jesucristo masakare tauri kerere musãrẽ buepurorigu, pũrĩrikũbu. ¹⁴ Yu pũrĩrikũmakũ musãrẽ diasagorabu. Irasũ ããrĩkerepuru, musã yure ìãturi doobiribu. Ubu gapu Marĩpure wereboegure irirosũ òãrõ bokatĩrĩñeãbu. Jesucristore irirosũ yure òãrõ iribu. ¹⁵ Musã yu merã usuyari opadea, ¿naásũ waári? Ire yu masĩa. Musã irasirimasĩrã, musãya koyere yure wea sĩbokuyo yure iritamumurã. ¹⁶ Yu musãrẽ diayemarẽ werede waja daporare yure: “Guare ìaturigu irirosũ irigu yámi”, ¿ãrĩ ìãrĩ?

¹⁷ Gajerã ãrĩgatori merã buerimasã gapu musãrẽ burõ iritamuduarã irirosũ irikererã, òãrõ merã irirã meta ããrĩma. Musãrẽ gua buerire iritayarire piri, ìgũsã bueri gapure iritayadorerã yáma. ¹⁸ Gajerã musãrẽ iritamudũmakũ òãgoráa. Ìgũsã musãrẽ iritamuduarã, òãrõ gũñarĩ merã iritamuníkõãburo. Yu musã merã ããrĩmakũ direta irasiribirikõãburo. ¹⁹ Musã yu pũrã irirosũ ããrĩrãrẽ musãya ããrĩburire gũñagũ, dupaturi burõ pũrĩsũrĩ merã ñerõ tarigu irirosũ ããrã. Sugo nomeõ pũrãkuburi dupuyuro pũrĩrĩ péñarõsũ péñakoa. Musã Jesucristo irirosũ ããrĩrikũmakũgue, irasũ poyarikatũnugukoa. ²⁰ Yu musã puro musã merã burõ ããrĩduadikoa. Musãrẽ daporata turiro marĩrõ òãrõ pémasĩma òãrõ weredũadikoa. Weredũakeregu, ñeéno merã werenĩumasĩbirikoa.

Pablo, Agar, Saraya keori merã weredeã

²¹ Musã, Moisés doredeare iridũakererã, ¿nasirirã iri dorerire õãrõ pẽmasĩberi? ²² Marĩpuya werenĩrĩ gojadeã pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Abraham pẽrã ãma pũrãkudi ããrĩmĩ. Sugure ĩgũ marãpore moãboego Agar wãikũgo merã pũrãkudi ããrĩmĩ. Gajĩgure ĩgũ marãpo diaye Sara merã pũrãkudi ããrĩmĩ. Igo, moãboego meta ããrĩdeo ããrĩmõ”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ²³ Abraham marãpore moãboego magũ marĩ masaka deyoarosũta deyoadi ããrĩmĩ. Abraham marãpo magũ gapũ Marĩpu Abrahãrẽ: “Mũ marãpo sugũ majĩgũ pũrãkũgokumo”, ãrĩderosũta deyoadi ããrĩmĩ.

²⁴⁻²⁵ ĩgũsã pẽrã nomeya, pe keori irirosũ ããrã. Saraya: Abraham, Marĩpu ĩgũrẽ ãrĩdeare bũremuderõsũta Jesucristore bũremurãya keori irirosũ ããrã. Agarya: Marĩpu Sinaĩ wãikũri buũrugue Arabia nikũgue ĩgũ dorerire Moisére pĩdeare irirãya keori irirosũ ããrã. Agar, moãboego ããrĩsã, igo magũde moãboegu ããrĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã Moisés doredeare irirã igo magũ irirosũ ããrĩma. Moãboerã irirosũ iri doreri doka ããrĩma. Daporare Jerusalén marã Moisés doredeare irirã, Agar magũ irirosũ ããrĩma. Irasirirã, moãboerã irirosũ iri doreri doka ããrĩma. ²⁶ Saraya: Jerusalén ãmũgasima makã marã Jesucristore bũremurãya keori irirosũ ããrã. Sara, moãboego ããrĩbirimakũ, igo magũde, moãboegu meta ããrĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩ Jesucristore bũremurã, Sara magũ irirosũ ããrã. Moãboerã irirosũ Moisés doreri doka ããrĩrã meta ããrã. ²⁷ Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadeã pũgue ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

“Nomeõ, mũ pũrã marĩkerego, usuyaka! Sugo nomeõ, pũrãkũgo pũrĩrĩ pẽnarõsũ pẽnãbirikerego, bũro usuyaka! Mũ pũrã marĩkerepuũ, puũguere mũ parãmerã ããrĩturiarã wãrã ããrĩrãkuma. Gajego marãpũkũgo igo marãpu merã ããrĩgõ parãmerã ããrĩturiarã nemorõ wãrã ããrĩrãkuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu. ((Iri ãrĩdea ãsũ ãrĩduaro yãã. Jesucristore bũremurã Sara parãmerã ããrĩturiarã ããrĩma. ĩgũsã, Moisés doredeare irirã nemorõ wãrã ããrĩrãkuma.))*

²⁸ Irasirirã yaarã, marĩ Sara magũ Isaac irirosũ ããrã. Marĩpu pũrã Abrahãrẽ ãrĩderõsũta Sara Isaare pũrãkũdeo ããrĩmõ. Irasirigũ Marĩpu ĩgũ ãrĩderõsũta marĩrẽ Jesucristore bũremurãrẽ ĩgũ pũrã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ²⁹ Iripoeguere Agar magũ marĩ masaka deyoaderõsũta deyoadi, Sara magũ Őãgũ deyomarĩgũ turari merã deyoadore ĩãturi, ñerõ iridi ããrĩmĩ. Daporadere irasũta ããrã. Moisés doredeare irirã, marĩrẽ Jesucristore bũremurãrẽ ĩãturi, ñerõ irirã yãma. ³⁰ Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadeã pũgue Abrahãrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Moãboego magũ mũ sĩburire opabirikumi. Mũ marãpo diaye moãboego ããrĩbeo magũ gapũ mũ sĩburire opagũkumi. Irasirigũ moãboegore, igo magũ merãta bẽoka!” ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu. ³¹ Irasirirã yaarã, marĩ Jesucristore bũremurã, Sara parãmerã ããrĩturiarã ããrã. Moãboego parãmerã ããrĩturiarã meta ããrã. Sara magũ ĩgũ pagũ sĩburire opaderõsũta, marĩ Marĩpu ĩgũ pũrãrẽ sĩburire oparãkoa.

5

Pablo: “Jesucristoyare bũremurĩrẽ piribirikõãka!” ãrĩ gojadeã

¹ Jesucristo marĩrẽ Moisés doreri doka ããrĩnerãrẽ taudi ããrĩmĩ. Marĩ ñerõ irideã wajare ĩgũ boari merã wajaribosadi ããrĩmĩ, Marĩpu merã õãrõ ããrĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã mũsã Marĩpu pũrã ããrĩsã, Jesucristoyare gũñaturari merã bũremunĩkõãka! Ārĩgatori merã buerimasã mũsãrẽ

Moisés doredeare iridoremakū, Īgūsārē pébirikōāka! Iri dorere irirā, moāboerā irirosū āārīma. Irasirirā iri doreri doka neō āārīnemobirikōāka!

² Ōārō péka yure! Y_u Pablo, musārē ire weregura. “Guaya dupuma gasirogārē wiirirā, Marīpu merā ōārō āārīrākoa”, āri gūñabirikōāka! Musā irasū āri gūñamakū, musārē Jesucristo boabosadea wajamarīboyo.

³ Irasirigū goepeyari merā musārē werea doja. Marīpu merā ōārō āārīburire Īgūsāya dupuma gasirogārē wiirirānorē Moisés doredeare āārīpererire iripeoro gāāmea.

⁴ Musā: “Moisés doredeare irimakū, Marīpu guare: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri ĩāgukumi”, āri gūñarā, Jesucristore pirirā yāa. Musā irasirirā, Marīpu musārē maīgū ōārō iritamurīdere gāāmebea.

⁵ Marī: “Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Jesucristore buremumakū, Marīpu guare: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri ĩāmi”, āri masīa.

⁶ Irasiriro, marī Jesucristoyarā āārīmakū, Marīpu ĩūrō dupuma gasirogārē wiirisūnerā āārīri, wiirisūbirinerā āārīride wajamāa. Marīpu ĩūrō marī Jesucristore buremurā āārīri gapu wajakua. Īgūrē buremusīā, gajerārē maīa.

⁷ Musā Jesucristore buremunugārā, Īgūyare ōārō irituyanerā āārībū. Dapora gapure gajerā musārē Īgūya diayemarē ōārō irituyabirimakū irirā yāma.

⁸ Īgūsā musārē irasirirā Marīpu gāāmerī gapure irirā meta yāma. Marīputa musārē Jesucristore buremunugādoregu siiudi āārīmi, Jesucristoyare ōārō irituyaburo, āriḡū.

⁹ Masaka āsū āri werema: “Pārē irirā, mérōgā pā wemasārī poga merā trigo pogare morēkuma. Puru iri wemasāseyakōākoa”, āri werema. I irirosū, āriḡatori merā buerimasā buerire surāyeri irire irituyarā, purugue musā āārīpererā āriḡatori buerire irituyarākoa.

¹⁰ Y_u gūñaturari merā marī Op_u Jesucristore buremua. Musāde, y_u irirosū Īgūrē buremua. Irasirigū musāya āārīburire āsū āri gūñāa: “Īgūsā āriḡatori merā buerimasā buerire irituyarire piri, dupaturi y_u irirosū Jesucristoya diayemarē irituyarākuma doja”, āri gūñāa.

Marīpu, musārē āriḡatori merā buerā gapure wajamoāgukumi.

¹¹ Yaarā, gajerā yure āsū ārīma: “Pablo masakare: ‘Marīpu merā ōārō āārīduarā, dupuma gasirogārē wiirika!’ āri buemi”, ārīma. Y_u irire neō irasū āri buebea. Y_u irasū āri buemakū, judío masaka gajerārē irire iridorerā yure ñerō iribiribokuma.

Y_u, Jesucristo Īgū curusague boari merā masakare tauri kere gapure buea. Y_u irire bueri waja judío masaka yure ñerō tarimakū yāma.

¹² Y_u, Īgūsā āriḡatori merā buerimasā musārē dupuma gasirogārē wiiridorerārē musā puro neō āārīnemobirimakū gāāmea. Musārē irasū wiiridoreduarā, Īgūsā basi wiiri, pūrā marīrā dujaburo.

¹³ Yaarā, Marīpu musārē Moisés doreri doka āārīburo, āriḡū meta siiudi āārīmi. Irasirirā: “Guā gāāmerō ñerī waribejarire irimakū ōārōkoa”, āri gūñabirikōāka! Āsū gapu irika! Maīrī merā gāme iritamunika!

¹⁴ Musā gajerārē diaye maīrā, Moisés doredeare āārīpererire irirā yāa. Irasūta āri gojasūdero āārībū: “Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrādere maīka!” āri gojasūdero āārībū.

¹⁵ Irasirirā pémasīka! Musā gāme ĩaturiduúmerā, pūrīsūrī sītīrī werenīduúmerā, musā basi gāme dukawaripereakōārākoa.

Pablo: “Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irinika!” āri weredeā

¹⁶ Y_u musārē āsū āri werea. Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irinika! Musā irasirirā, musā gāāmerō ñerī waribejarire iribirikoa. ¹⁷ Marī ñerī

uaribejari, Ōāgū deyomarīgū gāāmerī meta āārā. Irasirirā marī ñerī uaribejarire irirā, Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irirā meta yāa. Ōāgū deyomarīgū gāāmerī gapure irirā, marī gāāmerō ñerī uaribejarire iribirikoa. ¹⁸ Marī Ōāgū deyomarīgū marīrē iridorerire irirā, Moisés doreri doka āārīrā meta āārā. “Marī Moisés doredeare irirā, Marīpɯ merā ōārō āārīrākoa”, ārī gūñabea.

¹⁹ Masaka ĩgūsā ñerī uaribejarire irimakū, marī ōārō ĩāmasīa. ĩgūsā ñerī uaribejarire irirā, āsū yāma: Ʋma, ĩgūsā marāposā nome āārīmerārē; nomede, ĩgūsā marāpusāmarā āārīmerārē ñerō gāmebiragorenama. Āārīpereri guyasiūrī, ñerō iririre yāma. Guyasiūrō marīrō ñerō iririre taubéokōāma. ²⁰ Keori weadeare bɯremuma. Yēa iririre yāma. Gajerārē ĩāturi dooma. Gāme guaseoma. Gāme ĩāturima. Gajerā merā mata gua, sītīrī wereníma. ĩgūsāya āārīburi direta gūñama. ĩgūsā gāāmerī direta iriduarā, ĩgūsāya bumarārē gāme dukawarimakū yāma. ²¹ Gajerārē gajinorē ĩgūsā opamakū, ĩāturima. Masakare wējēbéoma. Mejārikurā āārīma. Bosenūrīrē irirā, mejārā ñerīrē yāma. Irasū āārīmakū, wári gajino ñerīdere yāma. Irasirigɯ yɯ mɯsārē ārīderosūta gopeyari merā werea doja. Iri ñerīrē irinígūno, Marīpɯ ĩgūyarārē doreroguere waabirikumi.

²² Ōāgū deyomarīgū gapɯ marīrē ĩgūyare irimakū yāmi. Irasirirā ĩgū iritamurī merā masakare maīa. Ʋsɯyari opāa. Siuñajārī merā āārīrikua. Gajerā marīrē ñerō irikerepɯ, ĩgūsā merā guabea. Masakare bopoñarī merā ĩāa. ĩgūsārē ōārō gūñarī merā iritamua. Piro marīrō Marīpɯ gāāmerōsū gajerārē keoro ōārō yāa. ²³ “Gajerā nemorō āārā”, ārī péñabea. Marī ñerī uaribejarire iridɯakererā, iribeā. Ōāgū deyomarīgūyare irirā, irasūta yāa. Gajigɯ irasirirānorē: “Irire irasiribirikōāka!” neō ārībemi. ²⁴ Marī Jesucristoyarā āārīsīā, marī ñerī uaribejarire piribu. Irasirirā marī gāāmerīrē, marī ñerō iridɯarire iribeā. ²⁵ Marī, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Marīpɯ merā ōārō āārīrikua. Irasirirā Ōāgū deyomarīgū marīrē iridorerire ĩgū iritamurī merā iriníkōārō gāāmea.

²⁶ Irasirirā marī: “Gajerā nemorō āārā”, ārībirikōārā! Marī werenírī merā gajerārē gāme ĩāturimakū iribirikōārā! Gajerā ōārō āārīrikurire ĩāturibirikōāka!

6

Pablo: “Mɯsā Jesucristore bɯremurā gāme iritamuka!” ārī gojadea

¹ Yaarā, sugɯ Jesúre bɯremugū ñerīrē irimakū ĩārā, mɯsā Ōāgū deyomarīgū iridorerire irirā ĩgūrē iritamuka, ĩgū iri ñerō iririre piriburo, ārīrā! “Gua, ĩgū nemorō āārā”, ārī gūñarō marīrō ōārō merā ĩgūrē wereka! Irasū iritamurā, ōārō pémasīka, mɯsāde ĩgū irirosūta ñerīrē iriri, ārīrā! ² Mɯsā bɯjawererānorē, gūñaturamerānorē, ñerī uaribejarire tarinugāmasīmerānorē iritamuka! Mɯsā irasū iritamurā, Jesucristo dorederosūta irirākoa.

³ Sugɯ ōārīrē iribirikeregɯ: “Yɯ ōārīrē irigɯ āārā”, ārī gūñagū, ĩgū basi ārīgatogɯ yāmi. ⁴ Marī masakaku: “¿Ōārō irigɯ yári?” ārīrā, marī basi marī iririre pémasīrī merā gūñarō gāāmea. Irasiridero pɯɯ, marī iriri ōārī āārīmakū: “Gajerā nemorō āārā”, ārī gūñarō marīrō ɯsɯyari merā: “Yɯ ōārīrē yāa”, ārī masīrākoa. ⁵ Irasirirā marī masakaku, Marīpɯ ĩūrō ĩgū: “Yaare irirā, āsū irika!” ārī pídeare ōārō iriro gāāmea.

⁶ Mũsã Jesúya kerere buerimasārē iritamuka! Īgūsã mũsārē bueri waja, mũsã òãrĩ oparire Īgūsārē dukawaka, Īgūsã gããmerĩrē opaburo, ãrĩrã!

⁷ Mũsã basi ãrĩgatobirikõãka! Marĩpure goepeyari marĩrõ merã: “Yũ ñerõ irimakũ, yũre wajamoãbirikumi”, ãrĩ gũñabirikõãka! Marĩ òãrĩ oterã, purũgue òãrĩ dukare bokarosũ marĩ òãrĩ irirã, purũgue òãrĩrē bokarãkoa. Ñerĩrē irirã, purũgue ñerĩrē bokarãkoa. ⁸ Sugũ Īgũ ñerĩ ñaribejarire irinĩgũno, Īgũ ñerĩ iridea waja ñerĩrē bokagũkumi. Perebiri peamegue wajamoãsũgũkumi. Õãgũ deyomarĩgũ gããmerĩrē irigũ gapũ òãrĩrē bokagũkumi. Marĩpu puro perebiri okari opagũkumi. ⁹ Irasirirã Õãgũ deyomarĩgũ gããmerõsũ gariborero marĩrõ òãrĩrē irinĩkõãrã! Marĩpu iriduarĩnũ ejamakũ, marĩrē òãrĩ iririre pirimerãrē òãrĩrē sĩgũkumi. ¹⁰ Irasirirã noó waaró ããrĩpererã marĩ bokajarãnorē òãrĩrē irirã! Marĩyarãrē Jesucristore bũremurãrē neõ piriro marĩrõ Īgūsãrē òãrĩrē irinĩkõãrã!

Pablo weretũnudea

¹¹ Īãka! Yũ basi mũsārē ire gojadũakoa. Irasirigũ i pagari gojari merã mũsārē ãsũ ãrĩ gojagũ yãa. ¹² Īgūsã mũsārē dupũma gasirogãrē wiiridorerimasã, Īgūsãrē gajerã judío masaka òãrõ gũñamakũ gããmerã, irasũ wiiridorema. Marĩ Jesucristo Īgũ curusague boadea merã masakare tauri kerere bueri waja judío masaka marĩrē turi, ñerõ yãma. Mũsãrē dupũma gasirogãrē wiiridorerimasã gapũ gajerã Īgūsãrē turi, ñerõ irimakũ gããmemerã, mũsārē irasũ wiiridorema. ¹³ Īgūsã Īgūsãya dupũma gasirogãrē wiirisũnerã ããrĩkererã, ããrĩpereri Moisés doredeare iripeobema. Iri dorerire iripeobirikererã, gajerã judío masaka péuro: “Gũa Moisés doredeare iridoremakũ, Galacia marã, gũa iridorederosũta irima”, ãrĩduarã, mũsārē irasũ wiiridorema.

¹⁴ Yũ tamerã Īgūsã irirosũ irasũ ãrĩrĩrē gajerã péuro neõ ãrĩbirikoa. Marĩ Opũ Jesucristo Īgũ curusague boari merã marĩ ñerõ iridea wajare wajaribosadea kere direta masakare weregũkoa. Jesucristo yũre yũ ñerõ iridea wajare taudi ããrĩmakũ, i ãmũma ñerĩ ñaribejari iririre piribũ. I ãmũ marã yũre Īgūsã irirosũ ñerĩ ñaribejarire iridoremakũ, neõ iribeã. ¹⁵ Irasiriro, marĩ Jesucristoyarã ããrĩmakũ, Marĩpu ĩũrõ dupũma gasirogãrē wiirisũnerã ããrĩrĩ, wiirisũbirinerã ããrĩrĩde wajamãa. Marĩ Jesucristoyarã ñajãmakũ, Marĩpu marĩrē maama ããrĩrikarire opamakũ iridi ããrĩmĩ. Iri maama ããrĩrikarire opari dita wajakũa. ¹⁶ Marĩpu ããrĩpererãrē yũ Jesucristoyare buerire iritũyarãrē bopoñarĩ merã ĩã, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo. Marĩpu ããrĩpererãrē Īgũyarãrē irasiriburo.

¹⁷ Yũ Jesucristoyare buedea waja gajerã yũre pá, yaa dupũre kãmitũ, ñerõ tarimakũ irima. Īgūsã irasirideã merã yũ Jesucristore moãboegũ ããrĩrĩrē masĩsũa. Irasirirã dapora merã neõ sugũ yũre garibonemobirikõãburo. Yũ buerire: “Diaye ããrĩbeã”, ãrĩ, yũre ñerõ werenĩnemobirikõãburo.

¹⁸ Yaarã, marĩ Opũ Jesucristo mũsārē ããrĩpererãrē òãrõ iriburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

EFESIOS

Pablo Efeso marãrẽ õãdoredea

¹ Yu Pablo, musãrẽ õãdorea. Marĩpu gããmederosũta Jesucristo yure ãgũyare buedoregu pími. Irasirigu musãrẽ Efeso marãrẽ Marĩpuyarãrẽ Jesucristore buremurãrẽ gojáa. ² Marĩpu ããrĩngũ, marĩ Opũ Jesucristo musãrẽ õãrõ iritamũ, siuñajãrĩ merã ããrĩrikũmakũ iriburo.

Marĩpu, Cristo merã marĩrẽ õãrõ iritamumi, ãrĩ gojadea

³ Usũyari sĩrã marĩ Opũ Jesucristo Pagure! Ìgũ marĩrẽ Cristoyarãrẽ ããrĩpereri ãmũgasimarẽ, marĩya yũjupũrãrĩma õãrĩrẽ sĩdi ããrĩmĩ. ⁴ I ãmũ iriburi dupuyuro marĩrẽ Cristoyarã ããrĩmurãrẽ beyedi ããrĩmĩ ãgũ ãũrõ õãrã, waja opamerã ããrĩburo, ãrĩgũ. ⁵ Neõgoragueta ãgũ marĩrẽ maĩgũ ãgũ gããmederosũta Jesucristo iridea merã marĩrẽ: “Yu pũrã ããrĩmakũ irigũra”, ãrĩ beyepĩsiadi ããrĩmĩ. ⁶ Marĩpu marĩrẽ burõ bopoñarĩ merã ããsã, ãgũ magũ ãgũ maĩgũ merã marĩrẽ ãgũyarãrẽ õãrõ iridi ããrĩmĩ. Irasirirã ãgũrẽ usũyari sĩnĩkõãrã! ⁷ ãgũ magũ boagu, ãgũ dí beori merã marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu marĩrẽ burõ maĩgũ, marĩrẽ bopoñarĩ merã ããgũ, marĩ ñerĩ irideare kãtidi ããrĩmĩ. ⁸ Marĩrẽ irire masĩburo, ãrĩgũ, ããrĩpereri masĩrĩ, pẽmasĩrĩdere sĩdi ããrĩmĩ. ⁹ ãgũ iriburire marĩ dupuyurogue masĩbirideare marĩrẽ masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirigu marĩrẽ: “Yu gããmerõsũta usũyari merã ããsũ irigũra”, ãrĩdeare masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ¹⁰ ãgũ: “Ããsũ irigũra”, ãrĩdeare iriripoe ejamakũ, ããrĩpereri irigũkumi. Irasirigu ããrĩpererã ãmũgasi ããrĩrãrẽ, i nikũ ããrĩrãdere Cristore ãgũsã Opũ ããrĩmakũ irigũkumi.

¹¹ Iripoegueta Marĩpu guare Cristo merã õãrõ ããrĩmurãrẽ beyesiadi ããrĩmĩ ãgũ sĩgũra, ãrĩdeare opaburo, ãrĩgũ. ãgũ gããmederosũta i ããrĩperereri õãrĩ irigũra, ãrĩdeare irisiadi ããrĩmĩ. ¹² Guare Cristore buremurãrõrinerãrẽ irasiridi ããrĩmĩ. ãgũ guare wãri õãrĩrẽ irimakũ ããrã, ãgũrẽ: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usũyari sĩa. ¹³ Marĩpu, Cristo merã masakare tauri kerere musãde pẽbũ. Iri diayema kerere pẽrã, Cristore buremunũgãbũ. Irasirigu Marĩpu musãrẽ Cristo merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ãgũ iripoegue ãrĩderosũta Õãgũ deyomarĩgũrẽ musãrẽ iriudi ããrĩmĩ ãgũ merã ãgũyarã ããrĩrĩrẽ masĩdoregu. ¹⁴ Irasirigu Marĩpu marĩrẽ ãgũyarãrẽ tariwepereamakũ iridero pũrũ, ãgũ iripoegue: “Sĩgũra”, ãrĩdeare sĩgũkumi. Õãgũ deyomarĩgũ marĩ merã ããrĩgũ, Marĩpu marĩrẽ: “Sĩgũra”, ãrĩdeare marĩ opaburire masĩmakũ yãmi. Irasirirã Marĩpũre: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usũyari sĩnĩkõãrã!

Pablo Marĩpũre: “Cristore buremurãrẽ mũyare masĩburo”, ãrĩ sërẽbosarire gojadea

¹⁵ Yu musã õãrõ iririkũrere masĩa. Musã marĩ Opũ Jesũre õãrõ buremua. Musã ããrĩpererã gajerã Marĩpuyarãrẽ maĩa. ¹⁶ Irasirigu yũ musãrẽ gũñagũ, Marĩpũre: “Õãtaria ãgũsã irasũ ããrĩmakũ”, ãrĩ, ãgũrẽ musãya ããrĩburire sërẽnĩkõã. ¹⁷ Marĩpu, marĩ Opũ Jesucristo Pagũ õãtarimi. Irasirigu yũ ãgũrẽ musãya ããrĩburire ããsũ ãrĩ sërẽbosãa: “Guapũ, Õãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩa, ãgũsã mũyamarẽ pẽmasĩrĩ merã masĩnemoburo, ãrĩgũ!” ¹⁸ Marĩpu, ãgũyarã ããrĩmurãrẽ iripoegue ãrĩderosũta musãrẽ

Īgū beyepīnerārē sīgukumi. Ōātaria Īgū musārē sīburi. Irasirigu yu Marīpure: “Īgūsā gūñarīgue Īgūsārē irire ōārō pémasīmākū irika!” ārī sērēa. ¹⁹⁻²⁰ Gajidere musā ōārō pémasīburi sērēbosāa. Marīpu āārīpererā nemorō turagu āārīmi. Īgū turari merāta marī Jesucristore b̄remurārē Īgū merā ōārō āārīmakū yāmi. Īgū iri turari merāta Cristo boadiguere masū, ūmugasigue Īgū diaye gapu doamakū iridi āārīmī Īgūrē āārīpererā Opu āārīdoregu. ²¹ Īgūrē irogu doamakū irigu, āārīpererā ūmugasi, i nikūgue turarārē, dorerārē, oparārē, noó gajerārē dorerānorē doregu wekamu āārīmakū iridi āārīmī. Irasirigu Cristo āārīpererā daporā marā oparārē, p̄rūgue marā oparādere doregu āārīmi. ²² Marīpu āārīpererire, āārīpererārē Cristo doka dujamakū iridi āārīmī. Irasirigu Cristo, āārīpererā marī Īgūrē b̄remurī bumarā Opu, marī dipuru āārīmi. ²³ Marī Īgūrē b̄remurī bumarā, suguyarāta āārīsīā, Īgūya dupu irirosū āārā. Īgū āārīpererogue marī āārīpererā merā āārīnīgū marīrē āārīpereri Īgūyare opamakū yāmi.

2

Marīpu marīrē maīgū taurimarē gojadea

¹ Iripoegue Jesucristore b̄remuburo dupuyuro musā ñerō iririku, Marīpu dorerire tarinugānerā āārībú. Irasirirā, Marīpu iūrōrē boanerā irirosū Īgū merā ōārō āārībirinerā āārībú. ² Musā i ūmu marā irirosū ñerō iriunanerā āārībú. Wātēa opu dorerire iriunanerā āārībú. Īgūta i ūmu marā āārīpererā Marīpu dorerire tarinugārārē doregu āārīmī. ³ Iripoegue marī āārīpererā ñerī direta iriunanerā āārībú. Irasirirā marī noó gāāmerō iriduare, ñerī gūñarīrē iriunanerā āārībú. Irasirirā marīde Marīpure b̄uro wajamoāsūmurā āārībonerā āārībú. Gajerā peamegue wajamoāsūmurā irirosū marīde wajamoāsūmurā āārībonerā āārībú. ⁴ Marīpu gapu marīrē b̄uro maīgū, bopoñarī opatarigu āārīmi. ⁵ Marī ñerō iridea waja Īgū iūrōrē marī boanerā irirosū āārīkerepuru, marīrē Cristo merā ōārō āārīmakū iridi āārīmī. Īgū Cristore masū, dupaturi okamakū iriderosūta marīdere Īgū p̄uro perebiri okari sīdi āārīmī. Irasirigu marīrē bopoñarī merā iāsīā, taudi āārīmī.

⁶ Marīpu Jesucristo boadiguere masūdi āārīmī. Masū, ūmugasigue Īgū merā doamakū iridi āārīmī āārīpererārē doregu āārīburo, ārīgū. Īgūrē masūderosūta marīdere Cristoyarādere masū: “Ūmugasigue doarā Īgū merā dorerā āārīma”, ārī iādi āārīmī. ⁷ Īgū, Jesucristo merā marīrē wáro maīrīrē ĩmudi āārīmī. P̄rūguere āārīpererārē Īgū marīrē bopoñarīrē masīmakū gāāmegū, irasiridi āārīmī. ⁸ Marīpu marīrē bopoñagū, Cristore b̄remumakū, marīrē taudi āārīmī. Marī basi marī iridea merā neó taribirikoa. Marīpu marīrē taudea: Īgū marīrē wajamarīrō sīdea, Īgū marīrē iribosadea āārā. ⁹ Marī ōārō iririre iāgū meta taudi āārīmī marīrē. Irasirirā marī basi: “Yu ōārō iridea waja Marīpu yure taumi”, ārīmasībirikoa. ¹⁰ Marī, Marīpu irinerā āārā. Īgū marīrē Jesucristoyarā āārīdoregu, irasiridi āārīmī. Iripoegue marī ōārō iriburire gūñasiadi āārīmī. Irasirigu marīrē Jesucristoyarārē ire pīdi āārīmī ōārīrē iridoregu.

Marī, Jesucristo merā ōārō usuyari opāa, ārī gojadea

¹¹ Musā iripoegue āārīrikudeare ōārō gūñaka! Guā musārē, judío masaka āārīmerārē, musā ūmaya dupuma gasirogārē wiiribiri waja:

“Marĩpuyarā āārĩbea”, ārĩ ĩāturiunanerā āārĩbú. Gua judío masaka gapu irasũ wiirisũnerā: “Marĩpuyarā āārā”, ārĩ gũñakerepũ, iri wiiridea marĩrē ĩgũyarā waamakũ iribea. ¹² Iripoeguere Marĩpu iriudi Cristore musā buremubirinerā āārĩbú. Irasirirā musā Israel bumarā merā āārĩbirinerā āārĩbú. Marĩpu Israel bumarārē: “Īgũsārē ōārō irigũra. Īgũsā Opũ āārĩgũra. Yaarā āārĩrākuma”, ārĩ pídeare opabirinerā āārĩbú. Irasirirā musā: “Marĩpu guare taugukumi”, ārĩmasĩbirinerā āārĩbú. Marĩpu merā ōārō āārĩbirinerā āārĩbú. ¹³ Musā iripoegue Marĩpure masĩbirinerā āārĩkererā, daporare musā Jesucristore buremurā ĩgũyarāta āārā. Īgũ boari, ĩgũ dí béori merā Marĩpu musārē ĩgũrē masĩrā, ĩgũyarā waamakũ iridi āārĩmĩ. ¹⁴ Gua judío masaka, musā judío masaka āārĩmerā merā pe bumarā āārĩkerepũ, Cristo irideia merā marĩrē sugũ pũrāta āārĩmakũ iridi āārĩmĩ. Irasirigũ marĩ basi gāme ĩaturideare pirimakũ iridi āārĩmĩ. Irasirigũ Cristo marĩrē ĩgũyarārē siuñajāmakũ yāmi. ¹⁵ Cristo curusague boagu: “Marĩpu merā ōārō āārĩduarā, āārĩpereri ĩgũ Moisére doreri pídeare iripeoka!” ārĩdeare peremakũ iridi āārĩmĩ. Irasirigũ Cristo marĩrē ĩgũyarārē pe bumarā āārĩnerārē su bumarāta āārĩmakũ iridi āārĩmĩ. Iri merāta marĩrē siuñajārĩ merā ōārō āārĩmakũ iridi āārĩmĩ. ¹⁶ Īgũ curusague boari merā marĩ pe bumarā gāme ĩaturideare pirimakũ iridi āārĩmĩ. Irasirigũ marĩrē pe bumarā āārĩnerārē, Marĩpuyarā ĩgũ merā ōārō āārĩmakũ iridi āārĩmĩ.

¹⁷ Cristo, Marĩpu merā marĩ ōārō āārĩburi kerere weregu aaridi āārĩmĩ. Musārē judío masaka āārĩmerā Marĩpure masĩbirinerārē, guare judío masaka Marĩpu Moisére doreri pídea oparādere weregu aaridi āārĩmĩ, marĩ āārĩpererā Marĩpu merā siuñajārĩ bokaburo, ārĩgũ. ¹⁸ Irasirirā Cristo merā, irasũ āārĩmakũ Ōāgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merā marĩ āārĩpererā judío masaka, judío masaka āārĩmerāde Marĩpu marĩ merā āārĩmakũ ĩgũrē sērēmasĩa. ¹⁹ Irasirirā daporare musā gajero marā irirosũ āārĩbea. Musāya nikũrē āārĩmerā irirosũ āārĩbea. Musā, gua merā su makā marā irirosũ, Marĩpuyarāta āārā. Irasirirā sugũ pũrāta āārā marĩ.

²⁰ Musā, gua merā Jesucristore buremurā, Marĩpu moārĩ wii irirosũ āārā. Iripoegue Marĩpuya kerere weredupuyurimasā ĩgũyare gojapũrorinerā āārĩmā. Pũru Jesucristo buedoregu pĩnerā ĩgũyare wenererā āārĩmā. Musā, ĩgũsā gojadeare buedero pũru, ĩgũsā weredeare pédero pũru, Jesucristore buremunũgābũ. Jesucristo, Marĩpuya wiima weanũpũrorideia ũtāye irirosũ āārĩmĩ. Marĩpuyare gojapũrorinerā, Jesucristo buedoregu pĩnerā, gaji weanúdea ũtāyeri irirosũ āārĩma. ²¹ Jesucristo gajerādere ĩgũrē buremumakũ yāmi Marĩpuyarā āārĩburo, ārĩgũ. ũtāyeri merā wiire peoturiamũrĩagu keoro weanũrĩ wiire irirosũ irigũ yāmi. Irasirigũ marĩrē gajerā Marĩpuyarā merā ōārō gāmesurĩmakũ yāmi. Āārĩpererā marĩ, ĩgũsā merā Marĩpuyarā āārĩsĩā, ĩgũ āārĩrĩ wii irirosũ āārĩrākõa. ²² Irasũ āārĩmakũ musāde, gajerā Jesucristore buremurā āārĩpererā merā Marĩpuyarā āārā. Irasirirā Marĩpu moārĩ wii, ĩgũ āārĩrĩ wii irirosũ marĩ āārā. Marĩpu, Ōāgũ deyomarĩgũ merā marĩ merā āārĩmĩ.

3

Pablo judío masaka āārĩmerārē Jesucristoya kerere weredea

¹ Yũ Pablo, Jesucristoya kerere musārē judío masaka āārĩmerārē weredea waja peresugue āārā. Marĩpu, Jesucristo merā musādere ĩgũyarā

ãārīmakū yāmi. Irasirigū yū musāya ãārīburire sērēbosāa ĩgūrē. ² Musā ire masīsiāa. Marīpū musārē bopoñagū, Jesucristoya kerere buedoregū yūre pīmi musā òārō irigū. ³ Marīpū, ĩgū Cristo merā iriburire, iripoegue marā masībirideare yūre masīmakū irimi. Musārē irire mérō gojasiabū. ⁴ Yū gojadeare buerā, Marīpū, ĩgū Cristo merā iriburire yū masīdeare musāde masīrākoa. ⁵ Marīpū, ĩgū Cristo merā iriburire iripoegue marā gapūre masīmakū iribiridi ãārīmī. Dapora gua gapūre Jesucristoyare wererimasārē, ĩgūya kerere weredupuyurimasādere Òāgū deyomarīgū merā masīmakū yāmi. ⁶ Āsū ãārā Marīpū iriburi, iripoegue marā masībiridea. Gua judío masaka, musā judío masaka ãārīmerāde Marīpū masakare tauri kerere buremumakū, guare, musādere Jesucristoyarā ãārīmakū yāmi. Marīrē sugū pūrāta ãārīmakū yāmi. Irasirigū Marīpū judío masakare: “Āsū sīgura”, ārīpūrōriderosūta marīrē ãārīpererā Cristoyarārē òārīrē sīgukumi.

⁷ Marīpū Jesucristoya kerere buedoregū yūre pīdi ãārīmī. Yūre òārō iri, ĩgū turarire sīdi ãārīmī iri kerere òārō wereburo, ārīgū. ⁸ Āārīpererā gajerā Marīpūyarā yū nemorō ãārīma. Irasū ãārīkerepū, Marīpū yūre òārō iri, judío masaka ãārīmerārē Jesucristoya kerere buedoregū pīmi. Irasirigū: “Cristo òātarigū ãārīmī, ĩgū marīrē sīburi òātariri ãārā”, ārī werea ĩgūsārē. Ire neō pémasībokajaya máa marīrē. ⁹ Marīpū yūre pīgu: “Āsū taugūkoa judío masaka ãārīmerādere”, ārī gūñadupuyudeare yūre weredoremi. ĩgūta ãārīpereri i ũmamarē iridi, iripoegue marārē ĩgū judío masaka ãārīmerārē Cristo merā tauburire werebiridi ãārīmī. Daporague yūre weredoremi ãārīpererā masakare irire masīdoregū. ¹⁰ Marīpū marīrē Jesucristore buremurārē su bumarā ĩgūyarāta ãārīmakū iririre ĩārā, ũmarō marā dorerā ĩgūrē wereboerā, wātēade, ĩgū ãārīpereri masīpeogu ãārīrīrē masīrākuma. ĩgūsārē irire masīmakū gāāmemi Marīpū.

¹¹ I ũmā iriburo dupuyurogueta Marīpū ĩgū gāāmederosūta marīrē: “Yaarā ãārīmurā ãārīma”, ārīdeare marī Opū Jesucristo merā iriyuwarikūdi ãārīmī. ¹² Marī Cristore buremurā ĩgū merā òārō ãārīsīā, gūiro marīrō gūñaturari merā Marīpūre sērēmasīa. ¹³ Yū musārē Jesucristoya kerere weredeā waja peresugue poyari merā ãārā. Musā òārō ãārīburire iri kerere werebū. Irasirirā musā yū poyarire gūñarā, bujawereri merā ãārībirikōāka! Poyakeregū, Marīpū musārē òārō irideare gajerārē masīmakū yāa.

Cristo marīrē buro maīgū ãārīmi, ārī gojadea

¹⁴ Irasirigū Marīpū, marī Opū Jesucristo Pagū ãārīpereri irideare yū gūñagū, ĩgū ĩūrōrē yaa ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūrē: “Òātarīa mu”, ārī, usuyari sīa. ¹⁵ ĩgūta ãārīpererā ĩgūyarā ũmugasigū ãārīrā, i nikūgue ãārīrā Pagū ãārīmī. ¹⁶ ĩgūta turatarigū ãārīmī. Irasirigū yū musāya ãārīburire ĩgūrē sērēbosāa musāguere Òāgū deyomarīgū merā ĩgū turarire opaburo, ārīgū. ¹⁷ Musā Cristore buremumakū, ĩgū musāguere òārō ãārīnikōāburo, ārīgū, sērēa. Gaji sērēbosāa Cristo musārē buro maīrīrē masīsīā, gajerārē maīburo, ārīgū. ¹⁸ Irasirigū musārē, ãārīpererā gajerā ĩgūrē buremurādere Cristo marīrē buro maīrīrē pémasīdoregū, sērēbosāa. Cristo marīrē maīrīrē neō keomasīña máa. “Òōpā eyaro, yoaro, ũmarō, ũkūārō ãārā”, neō ārī masīña máa. ¹⁹ Cristo marīrē maīrīrē marī neō masīpeobirikerepū, yū musāya ãārīburire Marīpūre sērēbosagu: “Ire

Īgūsārē ōārō masīnemomakū irika!” āri sērēa. Irasirirā marī ire masīpeorā, Marīpuyamarē masīpeorākoa.

²⁰ Irasirirā Marīpūre: “Āsū iribosaka guare!” āri sērēmakū, marī sērērī nemorō irimasīmi. Marī basita: “Āsūpero iriburo Īgū”, āri gūñmakū, marī gūñarī nemorō irimasīmi. Īgū turagu āārīsīā, Īgū turari marīrē sīdea merā irire iribosami. ²¹ Irasirirā Jesucristoyamarē, Īgūrē buremurī bumarā marī āārīrīrē masīrā, āārīpererinārī āārīpererā Marīpūre: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīburo. Āārīpererā dapora marā, pūrugue marāde neō Īgūrē usuyari sīrīrē piribirikōāburo. Irasūta āārā.

4

Marī Cristoyarā Ōāgū deyomarīgū merā su bumarāta āārā, āri gojadea

¹ Yū marī Opūya kerere weredea waja peresugue āārīgū, turaro merā āsū werea musārē doja. Marīpū musārē siudi āārīmī Īgūyarā āārīburo, ārīgū. Irasirirā Īgū musārē: “Āsū irika, yaarā āārīsīā!” ārideare ōārō irika! ² “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñabirikōāka! Gajerārē ōārō merā irika! Guarī marīrō gajerārē bopoñarī merā iāka! Gajerā musārē garibokerepūru, Īgūsārē maīrī merā iāka! ³ Ōāgū deyomarīgū iritamurī, Īgū musārē siuñajārī pīri merā suro merā ōārō āārīrikuka! Musā irasū āārīrīrē piriro marīrō āārīnikōāka! ⁴ Marī Jesucristoyarā su bumarā āārīsīā, Īgūya dupū irirosū āārā. Ōāgū deyomarīgū suguta āārīgū, Īgū sugū masakū merā āārīrōsū marī āārīpererā merā āārīmī. Marīpū marī āārīpererārē ūmugasigū perebiri okari sību, siudi āārīmī. ⁵ Marī Opū Jesucristo marī buremugū suguta āārīmī. Marīrē deko merā wāiyeride su wāita āārā marī Īgūyarā āārīrīrē Īmuburi. ⁶ Marīpū suguta marīrē iridi āārīmī. Īgūta marī āārīpererā Opū āārīmī. Marī āārīpererā merā āārīmī. Irasirigū Īgū gāamederosūta marī āārīpererā merā āārīpererire ōārō yāmi.

⁷ Marī su bumarā āārīkerepūru, Cristo marī Īgūyarārē masakakure Marīpūyare irimasīburi dukawa pīdi āārīmī. Irasirigū Īgū dukawa pīderosūta keoro marī gāme iritamumakū yāmi. ⁸ Cristo Īgū i nikūgue aariburo dupuyuroguere āsū gojasūdero āārībū Marīpūya werenírī gojadea pūgue:

Īgūrē Īaturirārē tarinugādero pūru, ūmugasigū mūrīākōāgukumi. Irasirigū masakare i nikūgue āārīrārē ōārīrē sīgukumi, āri gojasūdero āārībū.*

⁹ Īgū ūmugasigū mūrīarire āri gojadea, āsū ārīduaro yāa. Jesucristo ūmugasigū mūrīaburi dupuyuro i nikūgue dijari, ōōgue āārīdi āārīmī. ¹⁰ Īgūta i nikūgue āārīdi, ūmugasigū Marīpū āārīrōgū mūrīākōādi āārīmī. Irasirigū āārīpererogue āārīgū, āārīpererārē doregū āārīmī. ¹¹ Irasirigū marī Īgūyarārē masakakure Marīpūyare irimasīburi pīdi āārīmī ōārō gāme iritamuburo, ārīgū. Surāyerire beyepīdi āārīmī Īgūyare buedoregū. Gajerārē Marīpū weredoredeare wererimasā āārīmurārē, Īgū masakare tauri kerere weregorenarīmasā āārīmurārē, Īgūyarārē korerimasā āārīmurārē, Īgūyarārē buerimasā āārīmurārē beyepīdi āārīmī. ¹² Irasū beyepīdi āārīmī marī Īgūyarā gāme iritamuburo, ārīgū. Irasirirā marī Īgūyarā su bumarā, Īgūya dupū irirosū ōārō turarā masārōsū Īgūrē buremuturawāgānemorākoa.

13 Irasirirā marī āārīpererā surosū Cristore b̄remurā, masā odorā irirosū āārīpereri ĩgū, Marīp̄u magū āārīrīrē nemorō oārō masīrākoa. Irasirirā marīde Cristo irirosū āārīrikurākoa. 14 Majīrāgā irirosū āārīrā meta, pēmasīrākoa. Irasirirā marīrē ārīgatomerērā buemakū pērā, diayema āārīrīrē b̄remurīrē pirimerā: “Īgūsā maama bueri, diaye āārā”, ārī b̄remubirikoa. 15 Marī gāme maīrī merā diayema āārīrīrē werero gāāmea. Irasirirā majīrāgā masā pēmasīrōsūta marīde marī Op̄u Cristo marī dipuru āārīgū merā Marīp̄uyare oārō pēmasīrākoa. 16 Marī ĩgūyarā su bumarā āārīsīā, ĩgūya dup̄u irirosū āārā. Suḡu masak̄u turaḡu masā, āārīpereri ĩgūya dup̄uma merā oārō irimasīmi. I irirosū, Cristo marī masakakure: “Āsū iriburo”, ārī dukawa pīdeare irirā, marī āārīpererā oārō gāme iritamumasīa. Irasirirā gāme maīrā, gāme iritamurā, nemorō turaro merā Cristoyare oārō iriwāgānemorākoa.

Marīp̄u Cristoyarārē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmī, ārī gojadea

17 Irasiriḡu yu marī Op̄u Cristo dorero merā m̄sārē āsū ārī werea. Marīp̄ure masīmerā gap̄u noó gāāmerō gūñamoāmakōāma. Īgūsā irirosū neō irinemobirikōāka! 18 Īgūsā Marīp̄uyare pēduabema. Irasirirā irire neō pēmasībirigorakōāma. Īgūsāya gūñarīguere b̄uro naītīārī oparā irirosū āārīma. Irasirirā Marīp̄u merā oārō āārīb̄urire ĩgū sīrīrē neō opabema. 19 Ŋerīrē irirā, neō ḡuyasīrībirigorakōāma. Āārīpereri ŋerī ŋaribejarire neō pirid̄uaro marīrō ŋerī direta iririkurā yāma. 20 Cristoya bueri gap̄u, m̄sārē ĩgūsā irirosū ŋerō iririre iridoreri máa. 21 M̄sā ĩgūya diayema buerire pērā: “Jesús diayeta āsū āārīmī, diayema āārīrīrē buemi”, ārī masakuyo. 22 Iripoegure m̄sā ŋerī ŋaribejari iririre: “Ōāgorā”, ārī gūñarā, m̄sā basita ārīgatonerā āārīb̄u. Iri ŋerīrē irirā, m̄sā basita poyanorēnerā āārīb̄u. Irasirirā m̄sā iripoegue āārīnaderosūta āārīnemobirikōāka! 23 M̄sā ŋerī direta gūñanadeare pirikōāka! Ōārī gūñarī gap̄ure gorawayuro gāāmea m̄sārē. 24 Marīp̄u ĩgū gāāmederōsūta marīrē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmī ĩgū irirosū diayema irirā, ĩgū ĩūrō oārā āārīb̄uro, ārīgū. Irasirirā, surīro boari dariñe bēo, maama surīro oārīñe gorawayu sāñarā irirosū, iripoegue ŋerī iriunadeare piri, maama iririkurire gorawayu irika!

25 Marī Cristoyarā ĩgū dup̄u irirosū āārīrā, su bumarā āārā. Irasirirā marī basi neō gāme ārīgatonemobirikōārā! Marī merāmarārē ārīgatoro marīrō diaye wererā!

26 Gajerā merā guarā, ĩgūsārē ŋerō iribirikōāka! Irin̄u merāta ĩgūsā merā guarire pirikōāka! 27 Wātī m̄sārē gajerā merā guamakū iririre kām̄utaka! 28 Yajarik̄uḡu āārīdi neō dupaturi yajabirikōāburo. Ōārī moārī gap̄ure moāburo, ĩgū moā wajatari merā gajerā boporārē iritamubu.

29 Neō ŋerō werenīrīrē werenībirikōāka! Ōārī gap̄u direta werenīka! M̄sā werenīrī merā gajerārē iritamuka! Irasirirā m̄sā oārī werenīrīrē pērā, ĩgūsāde oārō āārīrikurākuma. 30 Marī ŋerīrē irirā, ŋerō werenīrā, Ōāgū deyomarīgūrē b̄jaweremakū irirākoa. Irire iribirikōāka! Ōāgū deyomarīgū marīrē: “Marīp̄uyarā āārā”, ārī masīmakū yāmi. Irasirirā marī masīa. Marīp̄u, Jesucristo merā marīrē taurin̄u ejamakūgue oārō taugorakōāgukumī.

³¹ Irasirirā musā gajerā merā suyubirire, ĩgūsā merā guataririre, ñerō gainĩrĩ merā gāme turirire, ñerō ārĩ buridarire pirikōāka! Irasirirā āārĩpereri ñerō iririre pirika! ³² Āsū gapu irika! Bopoñarĩ merā gāme ōārō iritamuka! Marĩpu marĩrē Cristo merā marĩ ñerĩ irideare kătiderosũta musāde gajerā musārē ñerō irideare kătika!

5

Marĩpu pũrā āārĩrā āsũ āārĩrikuro gāāmea, ārĩ gojadea

¹ Musā Marĩpu pũrā, ĩgũ maĩrā āārā. Irasirirā ĩgũ irirosũ āārĩrikuro gāāmea. ² Cristo marĩrē maĩrōsũta musāde gajerārē maĩka! ĩgũ marĩrē maĩgũ ĩgũ basita ĩgũrē wějēduarāguere wiadi āārĩmĩ marĩrē boabosabu. ĩgũ boabosagu, judío masaka oveja majĩgũrē wějē, Marĩpu ĩũrōrē soepeosũdi irirosũ āārĩdi āārĩmĩ. Irasirigu ĩgũ irasiriri merā Marĩpũre usuyamakũ iridi āārĩmĩ.

³ Irasirirā Marĩpũyarā āārĩrā, musā marāposā nome āārĩmerārē, marāpusāmarā āārĩmerārē neō ñerō gāmebiragorenabirikōāka! Āārĩpereri gũyasĩũrĩ ñerō iririre neō iribirikōāka! Gajerāyare uaribejabirikōāka! Neō mērōgā ñerō iririre iribirikōāka! ⁴ Gũyasĩũrō werenĩrē werenĩbirikōāka! Pémasĩmerā irirosũ werenĩmoāmabirikōāka! Ñerĩrē ārĩ buridabirikōāka! Āsũpero gapu werenĩka! Marĩpũre: “Ōārō yāa mu guare”, ārĩ, usuyari sĩka! ⁵ Ire ōārō masĩka musā! Gajigu marāpo merā ñerō iririkurā, gajego marāpu merā ñerō iririkurā, gũyasĩũrō ñerĩrē iririkurā, Marĩpũyarā āārĩbema. Gajerāyare uaribejarikurāde Marĩpũyarā āārĩbema. ĩgūsā gajino gapũre Marĩpũre gāāmerō nemorō gāāmerā, keori weadeare buremurā irirosũ yāma. Marĩpu gapũre buremubema. Irasirirā Marĩpu ĩgũyarārē dorerogue neō waabirikuma. Irogue Cristo merā neō āārĩbirikuma. ⁶ Gajerā musārē ĩgūsā ñerō irideare: “Āsũ irimakũ ōāgorāa”, ārĩgatorire pēbirikōāka! Marĩpu, ĩgūsā irasũ ñerō iri, ĩgũ dorerire tarinugārĩ waja ĩgūsārē perebiri peamegue wajamoāgukumi. ⁷ ĩgūsā ñerĩ irirā merā neō ñerĩrē iriwekabejabirikōāka!

⁸ Marĩ Opũyarā musā āārĩburo dupuyuro ñerĩrē irirā, ĩgũrē masĩmerā naĩtĩārōgue āārĩrā irirosũ āārĩnerā āārĩbũ. Dapora gapũre ĩgũrē masĩrā ĩgũyarā āārĩsĩā, boyorogue āārĩrā irirosũ āārā. Irasirirā ĩgũ ĩũrō ōārĩrē iririkũka! ⁹ Boyorogue āārĩrāno, ōārĩrē, Marĩpu dorerire, diayemarē irirākuma. ¹⁰ Irasirirā marĩ Opũyare ōārō bueka, ĩgũrē usuyamakũ iririre irimurā! ¹¹ Ñerĩ iririkurā, naĩtĩārōgue āārĩrā irirosũ āārĩma. ĩgūsā irirosũ neō iribirikōāka! Āsũ gapu irika! ĩgūsā ñerō iririre: “Ñegorāa”, ārĩ wereka, ĩgūsārē irire masĩdorerā! Musā wererire pérā, boyorogue āārĩrā irirosũ ñerō irideare piri, ōārĩ gapũre irirā dujarākuma. ¹² Masaka ĩāberogue ĩgūsā ñerō iriboedeare marĩ werenĩmakũ gũyasĩũgorāa. ¹³ Boyorore āārĩpereri ĩāmasĩsũa. Marĩ ĩgūsā ñerō iririre: “Ñegorāa”, ārĩmakũ, ĩgūsā ñerō iririkũrere masĩrākuma. ¹⁴ Irasirirā gajerā sugũ ñerō iririkũgnorē āsũ ārĩ werema:

Mũ pēmasĩbi, kārĩgũ irirosũ āārā. Yobe, pēmasĩka! Cristo merā ōārō āārĩbi, boanerā merā āārĩgũ irirosũ āārā.

Irasirigu wāgānugā, ĩgũ merā ōārō āārĩka! Mũ irasirimakũ, Cristo mũrē boyorogue āārĩmakũ irirosũ ĩgũyare masĩmakũ irigukumi.

¹⁵ Irasirirā ōārō pēmasĩka, ōārĩrē irimurā! Marĩpũyare masĩmerā irirosũ iribirikōāka! ĩgũya gapũre ōārō masĩka! ¹⁶ Dapora marā

masaka ñerĩ iririkũma. Irasirirã musã okarinãrĩrẽ Marĩpu gããmerĩ direta irika, gajerãde ãgũyare masĩburo, ãrĩrã! ¹⁷ Pemasĩmerã irirosũ iririkũbirikõãka! Marĩpu gããmerĩrẽ õãrõ pemasĩduaka, irire irimurã! ¹⁸ Irasirirã mejãbirikõãka! Mejãrã ãgũsã basita poyanorẽma. Mejãrõnorẽ irirã, Õãgũ deyomarĩgũrẽ opatarirã ããrĩka! ¹⁹ Musã ãgũrẽ opatarirã, Marĩpuya bayari merã musã basi gãme werenĩrãkoa. Salmos gojadea pũgue bayarire, gaji marĩ Opure buremu bayaridere ãgũrẽ bayapeorãkoa. Musãya uyũpũrãrĩgue õãrõ usũyari merã bayapeorãkoa ãgũrẽ: “Õãtaria mu”, ãrĩ buremurã. ²⁰ Marĩpu ããrĩpererire marĩrẽ õãrõ yãmi. Irasirirã marĩ Opũ Jesucristoyarã ããrĩsã, ãgũ wãrĩ merã Marĩpũre: “Mu iridea õãtaria”, ãrĩnikõãka!

Su wii marã Cristoyarã ãsũ ããrĩrõ gããmea, ãrĩ gojadea

²¹ Musã ããrĩpererã Cristore gopeyari merã buremurã ããrĩsã, õãrõ gãme pé buremuka!

²² Musã marãposã nomerẽ ãsũ ãrĩ weregũra. Cristo marĩ Opure marĩ pé buremurõsũta musã marãpusãmarãrẽ õãrõ pé buremuka! ²³ Cristo marĩrẽ ãgũyarãrẽ oparosũta, marãpusãmarã musãrẽ ãgũsã marãposã nomerẽ opama. Cristo marĩrẽ ãgũrẽ buremurĩ bumarãrẽ taudi ããrĩmĩ. Irasirigu ãgũ marĩ Opũ ããrĩmi. Marĩrẽ doregũ, marĩ dipuru ããrĩmi. Marĩ, ãgũya dupũ irirosũ ããrã. ²⁴ Irasirirã marĩ Cristore buremurĩ bumarã ãgũrẽ pé buremurõsũta musã marãpukurã nome musã marãpusãmarãrẽ õãrõ pé buremuka!

²⁵ Musã marãpusãmarãdere weregũra. Cristo marĩrẽ ãgũyarãrẽ maĩgũ, marĩya ããrĩburire boabosadi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩrẽ ãgũ maĩrõsũta musãde musã marãposã nomerẽ maĩka! ²⁶ Cristo marĩrẽ boabosadi ããrĩmĩ ãgũyarã ããrĩmakũ irigu. Irasirigu, marĩ ãgũ werenĩrĩrẽ buremumakũ, deko merã gũrarire koebẽoro irirosũ marĩrẽ ñerĩ opamerã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ²⁷ ãgũ irire irasirimakũ, marĩ ãgũ ãrĩrõrẽ neõ mërõgã ñerĩ opamerã, gũrari marĩrã õãrõ deyorã irirosũ ããrĩrãkoa. ãgũyarã õãrã dita ããrĩrãkoa. Irasirigu: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩ, usũyari merã marĩrẽ opagukumi.

²⁸ Musã marãpokurã musã marãposã nomerẽ maĩrõ gããmea. Sugũ ãgũ marãpore maĩgũ, ãgũ baside maĩmi. Irasirigu Cristo marĩrẽ ãgũya dupũ irirosũ ããrĩrãrẽ maĩrĩ merã korerosũta musã marãposã nomerẽ maĩrĩ merã õãrõ koreka! ²⁹⁻³⁰ Neõ marĩya dupũre ñerõ waamakũ gããmebea. Marĩ basi marĩya dupũre korea. Marĩ Cristoyarã ããrĩrã ãgũya dupũ irirosũ ããrã. Irasirigu Cristo marĩrẽ õãrõ koremi. ³¹ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Sugũ umũu nomeõrẽ marãpokugũ, ãgũ pagusãmarãrẽ wirigukumi ãgũ marãpo merã ããrĩbu. ãgũsã pẽrã ããrĩkererã, Marĩpu ãrĩrõrẽ su dupũta ããrĩrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ³² Iri gojadeare õãrõ pemasĩduamakũ, diasagorãa marĩrẽ. Irasũ ããrĩkererũ, yũ irire: “Ãsũ ãrĩduaro yãa”, ãrĩ werea. Cristoyarã Marĩpu ãrĩrõrẽ su dupũta ããrĩma. ³³ Gaji i marẽ musãrẽ ãrĩ werenemogũra doja. Musã basi korerosũta musã marãposã nomedere maĩrĩ merã koreka! Musã nomede musã marãpusãmarãrẽ õãrõ gopeyaro merã pé buremuka!

6

¹ Musã majĩrãrẽ ãsũ weregũra. Musã marĩ Opure buremurã musã pagusãmarãrẽ õãrõ uyũka! Irasiriri, õãrĩ ããrã. ²⁻³ Iripoegue Marĩpu ãgũ pe mojõma dorerire pígu, su dorerire ãsũ ãrĩ pídi ããrĩmĩ: “Musã

pagusāmarārē ōārō buremuka!” ārī pīdi āārīmī. I dorerireta pīgu, gajidere pīdi āārīmī. “Īgūsārē irasū buremurā, i nikūguere yoarīpoe usuyari merā āārīrākoa”, ārīdi āārīmī.

⁴ Mūsā pagusāmarādere āsū ārī weregura. Mūsā pūrārē buro turiri merā Īgūsārē guamakū iribirikōāka! Āsū gapu irika! Īgūsārē marī Opuyare bueka, Īgūrē buremuburo, ārīrā! Īgūsā, Īgū dorerire iribirimakū ĩārā, Īgūsārē: “Āsū gapu irika!” ārī bueka! Irasirirā Īgūsārē ōārā masāmakū irirākoa.

⁵ Moāboerimasādere āsū ārī weregura. Mūsā i nikūgue āārīrārē mūsā oparārē ōārō yujuka! Ōārō buremurī, goepeyari merā moāboeka! Irasū moāboerā, Cristore moāboerā irirosū yāa. ⁶ Mūsā oparā ĩūrō moārōsūta, Īgūsā ĩāberoguedere moāka! Īgūsā ĩūrō direta ōārō moārā, Īgūsā mūsārē: “Ōārō moāma”, ārī gūñamakū iriduarā dita āārībokoa. Irasirirā Īgūsā ĩāberoguedere ōārō moāka! Cristore moāboerā irirosūta Marīpu gāāmerōsū ōārō merā moāka! ⁷ Mūsā masakare moāboerā āārīkererā: “Cristore moāboerā irirosū āārā”, ārī gūñaka! Irasirirā usuyari merā moāboeka mūsā oparārē! ⁸ Irire masīsīāa mūsā. Marī Opu Cristo marīrē ōārō moārākare ōārī wajatamakū irigukumi. Irasirigu moāboerimasā āārīrārē, āārīmerādere marī ōārō moāderopāta marīrē ōārī wajatamakū irigukumi.

⁹ Oparādere āsū ārī weregura. Mūsārē moāboerārē ōārō irika! Īgūsārē wajamoāduari merā dorebirikōāka! Ire ōārō pémasīka! Marī Opu Cristo ūmugasigue āārīgū, mūsā Opu āārīmi. Īgūta mūsārē moāboerā Opu āārīmi. Marī āārīpererā Īgūrē moāboerā āārā. Irasirigu oparā āārīrārē, āārīmerādere surosūta ĩāmi marī āārīpererārē.

Cristoyarā wātīrē tarinugārīmarē gojadea

¹⁰ Mūsārē āsū ārī weretūnugura. Mūsā, marī Opuyarā āārīsīā, Īgū merā ōārō āārā. Irasirirā Īgūya turari merā Īgūrē gūñaturaka! ¹¹ Wātī ārīgatori merā mūsārē ñerō iridoremakū, Marīpu iritamurī merā Īgū ñerī ārīmesārīrē kāmataka! Sugu surara kāmutari kōme surīro sāñadi irirosū āārīka! ¹² Marīrē Marīpu dorerire tarinugāmakū iriduarā, masakagora meta āārīma. Wārā ñerā: ūmarō marā, oparā, turarā, i ūmama ñerīrē iridorerā āārīma. Deyomarīrā, masakare gūñarīgue ñerō iridorerā āārīma. ¹³ Irasirirā mūsā, surara Īgūya kōme surīro sāñadero puru, Īgū merā gāmekēāduarārē kāmuta tarinugāmasīgū irirosū āārīka! Irasirirā, Marīpu iritamurī merā wātīrē kāmuta tarinugārākoa. Īgūrē tarinugārā, gūñaturarā dujarākoa.

¹⁴ Āsū irika, wātīrē tarinugāmurā! Marīpuya werenīrī diayema āārīrīrē ōārō péduripīka! Irasirirā mūsā surara Īgūya surīrore yujuwēñarīda merā ōārō yujuwēñadi irirosū āārīrākoa. Marīpu iritamurī merā diayema irika! Irasirirā mūsā surara Īgūya koretibi kāmutari kōme surīro sāñadi irirosū āārīrākoa. ¹⁵ Marīpu masakare siuñajārī sīburi kerere weregorenarā waamurā ōārō āmuyuka! Irasirirā mūsā surara sapatu sāñadero puru, Īgū waaburire ōārō āmu ododi irirosū āārīrākoa. ¹⁶ I āārīpererire iri odo, gajidere irika, wātīrē tarinugāmurā! Mūsā Cristore buremurīrē neō pībirikōāka! Irasirirā mūsā surara Īgū kāmutari kōmeti opagu, iriti merā gārūyuku peame opari yukure kāmutagu irirosū āārīrākoa. Irasirigu wātī mūsārē bokatīūbirikumi mūsā Cristore buremumakū ĩāgū. ¹⁷ “Cristo marīrē taugukumi”, ārī gūñanīkōāka! Irasirirā mūsā surara Īgūya dipurugue kōme pero peyarosū āārīrākoa. Gajidere irika! Marīpu

werenírîrê Ôãgũ deyomarîgũ m̄sârê masîrî sîrî merã wereka! Irasirirã m̄sã surara ïgũya sareri majî opagũ irosũ ããrîrãkoa. Iri merã wâtîrê tarinugârãkoa.

¹⁸ Irasirirã ãmurikũ Ôãgũ deyomarîgũ gããmerõsũta Marîp̄re sêrênîkõãka! Ôãrõ gãñaka! ïgũrê sêrêrîrê neõ piribirikõãka! ããrîpererã ïgũyarãya ããrîburidere sêrêbosanîkõãka! ¹⁹ Yũdere Marîp̄re ãsũ ãrî sêrêbosaka! “ïgũ weremakũ iritamuka, ïgũ m̄yare gũiro marîrõ õãrõ wereburo, ãrîgũ”, ãrî sêrêka! Irasirigũ Marîp̄rũ masakare Cristo merã tauburire yũ õãrõ weregũkoa ïgũsã iripoegue masîbirideare masîburo, ãrîgũ. ²⁰ Marîp̄rũ yũre iriumi Cristoya kerere weredoregũ. Yũ irire weredeã waja peresugue ããrã. Irasirirã Marîp̄re: “Iroque ããrîgũ, gũiro marîrõ m̄yare wereburo”, ãrî sêrêka!

Pablo, Efeso marãrê õãdoretũnudeã

²¹ Tîquico, marîyagũ marî maïgũ, yũ merã ããrîmi. ïgũ marî Op̄yare õãrõ iritamunîkõãmi. M̄sã p̄roque ejağũ, yũ iririre m̄sârê weregũkumi. Irasirirã m̄sã yũre: “Irasũta iriñumi”, ãrîrãkoa. ²² Irasirirã gũã ããrîrikurire m̄sârê weredorerã ïgũrê iriua. ïgũ irire weregũ, m̄sârê us̄yari merã ããrîmakũ irigũkumi.

²³ Marîp̄rũ ããrîñîgũ, marî Op̄rũ Jesucristo ããrîpererãrê m̄sârê siuñajãmakũ iriburo. M̄sârê Cristore buremurî merã õãrõ gãme maïmakũ iriburo. ²⁴ Marîp̄rũ ããrîpererã marî Op̄rũ Jesucristore maïñîrãrê õãrõ iriburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

FILIPENSES

Pablo peresugue ããrĩgũ Filipos marãrẽ õãdoredea

¹ Yũ Pablo, Timoteo merã Jesucristore moãboerã ããrã. Irasirirã ããrĩpererãrẽ musãrẽ Filipos marãrẽ Jesucristore buremurãrẽ õãdoredea. Musã oparãdere, ãgũsãrẽ iritamurãdere õãdoredea. ² Marĩpu ããrĩnĩgũ, marĩ Opu Jesucristo musãrẽ õãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Pablo Marĩpure Jesũre buremurãya ããrĩburire sãrẽbosadea

³ Yũ musãrẽ gũñarikũ, Marĩpure yũ Opure usuyari sia. ⁴ Irasũ ããrĩmakũ, yũ musãya ããrĩburire sãrẽbosarikũ, Marĩpure usuyari merã sãrẽa. ⁵ Musã neõgoragueta yũ Jesũya kerere weremakũ pé buremunugãdero purũ, yũre iritamunugãbu. Dapaguedere irasũta õãrõ iritamunĩkõãa. ⁶ Irasirigũ ire õãrõ masĩa. Marĩpu musãrẽ õãrĩrẽ iridũamakũ irinugãdi irasirigũ yãmi. Musãrẽ ãgũ irinugãderosũta Jesucristo i ãmũgue dupaturi aarimakũgue iriyuwarikũgũkumi. ⁷ Yũ musãrẽ ããrĩpererãrẽ õãrõ gũñarĩ merã gũñamakũ õãgorãa. Musãrẽ buro maĩa. Marĩpu yũre iritamurõsũ musãdere iritamumi. Irasirirã, yũ oparãrẽ Jesũs masakare tauri kerere: “Diayeta ããrã”, ãrĩ weremakũ, musã yũre iritamubu. Peresu yũ ããrĩmakũdere iritamubu. Irasirirã marĩ suro merã Marĩpu iritamurĩrẽ opãa. ⁸ Marĩpu ire masĩmi. Jesucristo musãrẽ gũña maĩrõsũ yũde musãrẽ gũña maĩa. ⁹ Marĩpure musãya ããrĩburire ãsũ ãrĩ sãrẽbosãa. “Guapu, ãgũsã mũyare õãrõ masĩrĩ merã õãrõ pẽkũĩnũpeoburo, gajerãrẽ maĩdero nemorõ maĩnemoburo”, ãrĩ sãrẽbosãa. ¹⁰ Irire irasirirã: “Marĩpu gããmerĩrẽ irirã, gajino nemorõ iririre irirã yãa”, ãrĩ, õãrĩrẽ beyemasĩrãkoa. Musã irire beyemasĩrã, Cristo i ãmũgue dupaturi aarimakũ, õãrĩrẽ irinĩnerã, waja opamerã ããrĩrãkoa. ¹¹ Jesucristo musãrẽ Marĩpu gããmerĩ direta irimakũ irigũkumi. Irasirirã õãrĩrẽ irinĩnerã ããrĩrãkoa. Gajerã ãgũrẽ: “Marĩpu õãtarigũ, turatarigũ ããrĩmi”, ãrĩ, buremumakũ irirãkoa.

Pablo ãgũ Cristoyagu ããrĩrĩrẽ gojadea

¹² Yaarã, ire musã masĩmakũ gããmea. Daporare yũ peresugue ããrĩkerepurũ, Jesucristo masakare tauri kere gapũ pẽnemosũa. ¹³ Irasirirã ããrĩpererã surara romano marã opũya wii korerã yũ Cristoyagu ããrĩrĩ waja peresugue dobobiarire masĩperekõãma. ããrĩpererã gajerãde irire masĩma. ¹⁴ Yũ peresugue ããrĩkeregũ marĩ Opu Jesũre gũñaturari merã buremumakũ ããrã, wãrã marĩyarãde gũñaturari merã ãgũrẽ buremunemoma. Irasũ buremurã, gũiro marĩrõ Marĩpũya kerere gajerãrẽ werema.

¹⁵ Surãyeri Cristoyare buerã ããrĩkererã, yũre ããturima. Masakare yũ buerire tũyabirimakũ iridũama. Gajerã gapũ õãrõ gũñarĩ merã Cristoyare buema. ¹⁶⁻¹⁷ Jesucristo masakare tauri kerere: “Diaye ããrã”, ãrĩ wereburire Marĩpu yũre pĩdeare õãrõ masĩma. Irasirirã yũre maĩrã Cristoyare buema. Gajerã gapũ yũre ããturirã, masakare ãgũsã gapure tũyamakũ gããmerã ãgũsãde Cristoyare buema. Yũ peresugue ããrĩmakũ, ãgũsã yũre bujaweremakũ iridũarã, irasũ yãma. ¹⁸ ãgũsã yũre maĩbirikerepurũ õãrokoa. Õãrõ gũñarĩ marĩrõ Cristoyare buekereregũ õãgorãa. Gajerã õãrõ gũñarĩ merã ãgũyare buemakũdere õãgorãa. ããrĩpererã ãgũsã Cristoyareta buerã yãma. Irasirigũ usuyãa. Irasũ usũyanĩkõãgũkoa.

19 Ire masía. Marĩpure yaa ããrĩburire musã sêrêbosadea merã, Jesucristo yure Ôãgũ deyomarĩgũ sĩdi iritamurĩ merã Marĩpu yure ôãrõ tarimakũ irigukumi. 20 Marĩpu iritamurĩ merã ãsũta irinikõãduãa dapa. Yu irideare gũyasĩrĩrõ marĩrõ gũñaduãa. Irasirigu doyarõ marĩrõ yu iriderosũta dapaguedere masaka Cristore: “Ôãtarigu, turatarigu ããrĩmi”, ãrĩ bũremumakũ irinikõãduãa. Boagu, o okagugora yu boari merã, o yu okari merã irasũta iridũakoa. 21 Yu okaro bokatĩũrõ Cristoyare irinikõãgũakoa dapa. Boagu, Cristo puro ãgũ merã ããrĩmakũ ôãtarirokoa. Yu okagu ããrĩderõ nemorõ ããrĩgũakoa. 22 Okagu, marĩ Opũ Cristoyamarẽ irinemo-masía. Irasirigu: “Boamakũ, o okamakũ ôãgorarokoa”, ãrĩmasĩbirikoa. 23 “Yu boadũakoa, o okadũakoa”, ãrĩ beyemakũ diasagorãa yure. Irasũ ããrĩkerepuũ, boadũakoa Cristo puro ãgũ merã ããrĩbu. Irasirigu: “Yu boamakũ ôãtarirokoa”, ãrĩ gũñãa. 24 Irasũ ããrĩkerepuũ: “Okagu gapũ musãrẽ nemorõ iritamugũakoa, irasiriro gããmea”, ãrĩ gũñãa. 25 Irire masĩgũ, musã merã yu ããrĩburidere masía. Musã merã ããrĩgũ, musãrẽ iritamugũakoa Cristoyare bũremunemoburo, ãrĩgũ. Irasirirã bũremurĩ merã nemorõ usũyarãkoa. 26 Yu, musã pũrogu musã merã dupaturi ããrĩmakũ, usũyarãkoa. Irasirirã, Jesucristo yure iritamurĩrẽ masĩrã, ãgũrẽ: “Turataria mũ”, ãrĩ, usũyari sĩrãkoa.

27 I direta irika! Cristoya bueri ãrĩrõsũta ããrĩrikũka! Gũñaturarã ããrĩka! Irasirirã gãme dukawariro marĩrõ ãgũ masakare tauri kerere suro gũñarĩ merã bueka, gajerã ãgũrẽ bũremuburo, ãrĩrã! Yu musã puro ãgũ waabirimakũ, o yu ãgũ waamakũdere musã irasirimakũ gããmea. Musã suro gũñarĩ merã ôãrõ ããrĩrikũmakũ pẽduãa. 28 Musãrẽ ãaturĩrẽ neõ gũbirikõãka! Musã gũbirimakũ ãrã, musã Marĩpuyarã ããrĩrĩrẽ masĩrãkuma. Irasirirã, Marĩpu ãgũsãrẽ peamegue beoburire, ãgũ musãrẽ tauburidere masĩrãkuma. Marĩpu masakare ãsũta irire masĩmakũ yãmi. 29 Marĩputa musãrẽ Cristore bũremudoregũ pĩdi ããrĩmi. Irasũ ããrĩmakũ: “Cristoyare musã wereri waja ñerõ tarirãkoa”, ãrĩ pĩdi ããrĩmi. 30 Irasirirã marĩ Cristoyarã ããrĩrĩ waja gajerã marĩrẽ ñerõ yãma. Musã merã yu ããrĩmakũ, yure ãgũsã ñerõ irasirimakũ ããbu. Daporadere ãgũsã yure irasiririre pẽkoa musã.

2

Cristo i ãmũgue marĩ irirosũ dupũkũgu ããrĩpererã Opũ ããrĩrĩmarẽ gojadea

1 Cristo musãrẽ ãgũyarãrẽ gũñaturamakũ yãmi. ãgũ musãrẽ maĩgũ ôãrõ yũpũrãkũri merã usũyamakũ yãmi. Ôãgũ deyomarĩgũ musã merã ããrĩmi. Marĩpu ãgũ musãrẽ maĩrĩrẽ, ãgũ musãrẽ bopoñarĩ merã ããrĩrẽ masĩmakũ yãmi. 2 Irasirirã yure usũyari opatarimakũ irika! Sũrosũ gũñarĩ merã ôãrõ ããrĩrikũka! Sũrosũ gãme maĩka! Sũrosũ ôãrõ yũpũrãkũri merã ôãrõ ããrĩka! 3 Musãyama direta gũñarikũri marĩrõ: “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarĩ marĩrõ masakare ôãrõ irika! Gajerã gapũre: “ãgũsã nemorõ ããrĩbea”, ãrĩ gũñaka! Bũremurĩ merã ãgũsãrẽ: “Gũã nemorõ ôãrã ããrĩma”, ãrĩ gũñaka! 4 Musãya ããrĩburi direta gũñabirikõãka! Gajerãya ããrĩburidere gũñaka! Gãme iritamuka!

5 Jesucristo ãgũyamarẽ gũñaderosũta musãde musãyamarẽ gũñaka! 6 ãgũ Marĩpu ããrĩrikũrĩre opakeregu, i ãmũgue aarigũ, Marĩpure: “Yu ãmũgasigue ããrĩrikũrĩre piribirikoa”, ãrĩbiridi ããrĩmi. 7 Irasirigu ãgũ Opũ

ãārĩrĩrē piri, i ùmugue aarigú marĩ irirosũ dupakugũ deyoa, moãrĩmasũ irirosũ ãārĩdi ãārĩmĩ. ⁸ Irasirigũ marĩ irirosũ dupakugũ ubu ãārĩgũ irirosũ waadi ãārĩmĩ. Īgũ Pagũ Īgũrē masakare boabosabu iriudeare masĩgũ, Īgũ Pagure yujũgũ tarinũgãbiridi ãārĩmĩ. Curusague guyasĩũrõ boakeregu, Īgũ Pagure tarinũgãbiridi ãārĩmĩ. ⁹ Īgũ irasirimakũ, Marĩpũ Īgũrē: “Ãārĩpererã Opũ ãārĩbure sóobũ, Īgũ wãĩ yũ Īgũrē sídea wãĩ, ãārĩpererã gajerã wãĩ nemorõ ãārã”, ãrĩ pídi ãārĩmĩ. ¹⁰ Irasirirã ãārĩpererã ùmugasi marã, i nikũ marã, boanerã ãārĩrõgue ãārĩrãde Jesús wãirē pérã, ñadukũpuri merã ejamejã, Īgũrē buremurãkuma. ¹¹ Īgũsã ãārĩpererã: “Jesucristo marĩ Opũ ãārĩmĩ”, ãrĩrãkuma. Irasirirã Marĩpũre buremurãkuma.

Jesucristore buremurã ĩgũyare iriro gããmea, ãrĩ gojadea

¹² Irasirirã yũ maĩrã, mũsã merã yũ ãārĩmakũ, mũsã Marĩpũ dorerire iriderosũta daporadere yũ yoarogue ãārĩmakũdere irire õãrõ irika! Marĩpũ mũsãrē peamegue waabonerãrē taudi ãārĩmĩ. Irasirirã, Īgũ tausũnerã ãārĩsĩã: “Gajerã nemorõ ãārã”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ gopepyari merã ĩgũyare irinĩkõãka! ¹³ Æsũ ãārã. Marĩpũ mũsãrē Īgũ gããmerĩrē iriduamakũ yãmi. Irasũ ãārĩmakũ, mũsãrē iritamunikõãmi, Īgũ gããmerõsũta iriburo, ãrĩgũ. Irasirirã, Īgũ: “Æsũ irika!” ãrĩderosũta irimasĩa.

¹⁴ Ærĩpererire gajerãrē guaseoro marĩrõ usũyari merã irika! ¹⁵ Mũsã Marĩpũ pũrã irasirirã, waja opamerã, ñerĩrē irimerã ãārĩrãkoa. I ùmũ marã ñerã, Marĩpũya diayemarē irimerã watopegue mũsã ãārã. Īgũsã ñerã i ùmũ marã naĩtĩãrõgue ãārĩrã irirosũ ãārĩma. Īgũsã watopegue mũsã Marĩpũyare irirã, neñukã naĩtĩãrõgue boyorosũ irirã yãa. Īgũsãrē mũsã Marĩpũyarã ãārĩrĩrē masĩmakũ yãa. ¹⁶ Irasirirã Cristore buremurã Marĩpũ merã perebiri okari opaburire Īgũsãrē wererã yãa. Yũ, mũsã irire weremakũ ĩãgũ: “Mũsãrē buegu, ubugorata buebirikuyo”, ãrĩ masĩgukoa. Cristo i ùmugue dupaturi aarĩmakũ, mũsã merã usũyagũkoa. ¹⁷ Yũ mũsãrē Cristoyare bueri waja yure Īgũsã wẽjẽdũakererũũ, usũyãa. Cristore mũsã buremuturamakũ, ĩgũyare irimakũ ĩãgũ, Marĩpũ, mũsã Īgũrē gajinorē sĩrĩ merã usũyarusũ mũsã merã usũyami. Irasirigũ yũde mũsã merã usũyãa. ¹⁸ Mũsãde yure usũyatamuka!

Pablo Timoteoyamarē, Epafroditoyamarē weredea

¹⁹ Marĩ Opũ Jesús gããmemakũ, mata Timoteore mũsã pũrogue iriugũra mũsã ãārĩrikũrere masĩbu. Mũsã õãrõ ãārĩrĩ kerere pẽgũgueta usũyagũkoa. ²⁰ Timoteo yũ irirosũta mũsã õãrõ ãārĩburire bũro gũñami. Gajigũ Īgũ irirosũ mũsã õãrõ ãārĩburire gũñagũ mámi. ²¹ Gajerã gapũ Īgũsã ãārĩburi ñerã gũñarikũma. Jesucristo gããmerĩ gapũre gũñabema. ²² Mũsã, Timoteo õãrõ irinĩrĩrē masĩa. Sugũ, pagũ merã moãgũ irirosũ ĩgũ yũ merã Jesucristoya kerere weretamuni. ²³ Irasirigũ: “Yũre waaburire õãrõ masĩadero pũũ, ĩgũrē mũsã pũrogue iriugũra”, ãrĩ gũñãa. ²⁴ Īgũrē iriduakeregu: “Marĩ Opũ Jesús yũdere iriugũkumi, irasirigũ mata mũsã pũrogue waagũkoa”, ãrĩ gũñãa.

²⁵ Idere ãrĩ gũñãa: “Epafroditodere mũsã pũrogue iriugũra”, ãrĩ gũñãa. Mũsã ĩgũrē yure iritamudorerã, yũ pũrogue iriunerã ãārĩbũ. Īgũ, yaagu yũ merã moãgũ, Marĩpũyare yũre weretamugũ ãārĩmĩ. ²⁶ Īgũ mũsãrē ãārĩpererãrē bũro ĩãdũami. Īgũ pũrĩrikũdeare mũsã masĩmakũ pẽgu: “Īgũsã yure gũña, bujawerekuma”, ãrĩ gũñarikũmi. ²⁷ Diayeta ãārã. Īgũ

buro pūrīrikumi. Mérōgā boaboyatarimi. Īgū irasū pūrīrikukerepuru, Marīpu ĩgūrē bopoña, tarimakū irimi. Yūdere: “Īgū boamakū burō bujawerebokumi”, āriġū, Marīpu bopoñarī merā ĩāmi. Irasirigu ĩgūrē tarimakū irimi. ²⁸ Irasirigu, ĩgūrē ĩā, usuya, gūñaturaburo, āriġū, musā purogue dupaturi burō iriduarī merā iriua. Musā usuyari kerere pégu, yūde usuyagukoa. ²⁹ Īgū musā puro ejamakū, ĩgūrē marī Opu Jesúyagure ōārō usuyari merā bokatīriñēaka! Gajerārē ĩgū irirosū āārīrārē buremurī merā ĩāka! ³⁰ Īgū Cristoyare iriduaru boakōādimi. Musā yure iritamu-masībirire iriduaru, irasū waami. Irasirirā ĩgūrē ōārō bokatīriñēaka!

3

Pablo: “Āsū āārīrikuka!” āri gojadea

¹ Yaarā, daporare musā marī Opuyarā āārīsīā, usuyaka! Yu iro dupuyurogue musārē gojadeare dupaturi musārē gojamakū ōāgorāa, āri gūñāa. Ire dupaturi gojanemogū, musārē iritamugū yāa. ² Ńerō irirārē pémasīka! Īgūsā ñerā keoro buemerā āārīma. Āārīpererārē ĩgūsāya dupuma gasirogārē wiiridorema. ³ Irasū wiiridorerā: “Iri merā Marīpure buremusīā, peamegue waabirikoa”, āri gūñadima. Marī gapu Ōāgū dey-omarīgū iritamurī merā diayeta Marīpure buremua. “Marī Jesucristo-yarā āārīsīā, peamegue waabirikoa”, āri usuyāa. ⁴ Irasū āārīkerepuru, yaamarē ĩgūsā irirosū āriđuaru, ĩgūsārē tarinugākōābokuyo. Gajerā āsūta āri tarinugākōāđuama. Yu gapu ĩgūsā nemorō ārīmasīa. ⁵ Āsū ārā yure. Su mojōma pere gajī mojō ureru pērēbejanurī waarō merā yu deyoadero puru, yaa dupuma gasirogārē wiirinerā āārīmā. Yu Israemu, Benjamīya bumū āārā. Yu pagusāmarāde hebreo masaka āārīnerā āārīmā. Irasirigu hebreo masakuta āārā. Moisés dorerire iripeoduaru fariseo bumū āārībū. ⁶ Iri dorerire tarinugārō marīrō iriunabu. Neō sugū yure: “Iri dorerire keoro iribemi”, ārīmasībirimi. Irasirigu Jesure buremurā gapure: “Moisés dorerire buremubema”, āri gūña, ĩgūsārē ñerō iriunabu. ⁷ Iripoegure: “Yu āārīrikurire ōāgorāa”, āri gūñaunadibu. Daporare: “Jesucristore buremusīā, āārīpereri yu iripoegue iriunadeama wajamāa”, āri gūñāa.

⁸ Jesucristore yu Opure yu masīmakū ōātaria. “Gajino āārīpereri gapu wajamāa”, āri gūñāa. Irasirigu, masaka gajino gāāmebirire béorosū iri āārīpereri yu iriunadeare béobu. Cristore ōārō masību, ĩgūyagu āārību irasiribu. ⁹ Jesucristo yu merā āārīnīmakū gāāmea. Marīpu ĩgū Moisére doreri pídeare yu iridea merā yure: “Waja opabi, ōāgū āārīmi”, āri ĩābemi. Jesucristo gapure yu buremumakū: “Waja opabi, ōāgū āārīmi”, āri ĩāmi. Marī ĩgūrē buremumakū, Marīpu marīrē waja opamerā ōārā āārīmakū yāmi. ¹⁰ Irasirigu Cristore ōārō masīđuakoa. Cristo ñerō tarikeregu, Marīpu gāāmerīrē iridi āārīmī. Irasirigu curusague boadi āārīmī. Īgū iriderosūta yūde ñerō tarikeregu, Marīpu gāāmerīrē iriduaru. Boagugue irire iriduaru. Marīpu ĩgū turari merā Cristo boadiguere masūdi āārīmī. Irasirigu iri turari merā Marīpu gāāmerīrē iriduaru. ¹¹ “Marīpu ĩgū boanerārē masūrīnu ejamakū, Cristore masūderosūta, yūdere masūgukumi”, āri gūñāa. Yure irasirīmakū burō gāāmea.

¹² I āārīpereri irasū āriġū: “Cristo irirosū Marīpu gāāmerīrē iripeosīāa”, āriġū meta yāa. Yu irasirībirikerepuru, Cristo yure ĩgūyagu āārīmakū irisiadi āārīmī. Irasirigu ĩgū irirosū āārīđuaru turaro merā ĩgūyare yāa.

¹³ Yaarā, yu musārē irasū āriġū: “Cristo irirosū āārīġū ĩgūyare iripeosīāa”,

ārīgū meta yáa. Āsū gapu ārīgū yáa. Yu iripoeque iriunadeare gūñabea. “Yu Opu, ¿naásū irimakū gāāmerī yure?” ārīgū, buro ĩgūyare irituyáa. ¹⁴ Ūma birarimasū ejapurorigu wajataduarosū ĩgūyare buro iripeoduaáa. Marĩpu ĩgū gāāmerī direta iriburo, ārīgū, yure Jesucristoyagure ũmugasigue ĩgū merā āārĩdoregu siudi āārĩmĩ. Irasirigu irire buro iriduaqu Cristoyare turaro merā yáa.

¹⁵ Āārĩpererā Cristore ōārō buremurā yu ārĩrōsūta gūñarō gāāmea. Musā yu weredeare péduabirimakū, gajerosū musā gūñamakū, Marĩpu musārē diaye gūñamakū iritamugukumi. ¹⁶ Irasirirā Cristoyare marĩ irituyaderosūta ōārō gūña, irituyarā!

¹⁷ Yaarā, musā āārĩpererā yu iririkurire ĩākũĩtuyaka! Gajerā guā irirosū irirārē ĩgūsā iriridere ĩākũĩka! ¹⁸ Yu musārē wāri gajerā ñerō iririre weresiabu. Daporadere oreri merā ĩgūsārēta werea musārē doja. ĩgūsā ñerō iriri merā: “Cristo, marĩ ñerō iridea waja curusague boabosadi āārĩmĩ”, ārĩ buerire burenumerā āārĩma. ¹⁹ ĩgūsā puruguerē peamegue waadedirirākuma. Marĩpure burenumerā ĩgūsā waribejari direta irirā yáma. Guyasĩrĩrō marĩrō: “Marĩ iriri ōārĩ āārā”, ārĩtarinugāma. I ũmuma direta gūñama. ²⁰ Marĩ gapure marĩya makā ũmugasigue āārā. Irogue merāta marĩrē taugu marĩ Opu Jesucristo dupaturi aarigukumi. Irasirirā ĩgū aariburire usuyari merā yūrā yáa. ²¹ Marĩrē ĩgū turari merā marĩya dupure ubu āārĩrĩ dupure ĩgūya dupu irirosū ōārĩ ũmugasima dupu gorawayugukumi. Iri turari merā āārĩpererārē, āārĩpererire doregukumi.

4

Marĩ Opu Jesucristo merā usuyanikōōka! ārĩ gojadea

¹ Irasirirā yaarā yu maĩrā, buro yu gūñarā, yure usuyamakū irirā, neō piriro marĩrō gūñaturari merā marĩ Opure buremunikōōka!

² Evodiare, Síntiquere ire weregura: “Musā Jesúyarā nome āārā. Irasirirā musā gāme guaseorire piri, ōārō surosū gūñarĩ merā āārĩrikuka!”

³ Yu merāmũ, mudere yu merā ōārō moāgūrē weregura: “ĩgūsā nomerē iritamuka!” Yu, Clemente merā, gajerā yu wapikurā merā Jesús masakare tauri kerere weremakū, ĩgūsā nome guare ōārō iritamuma. ĩgūsā wāĩrē, Marĩpu merā pereguri okari opamurā wāĩrē gojatũri pũgue gojatũsunerā āārĩma.

⁴ Musā marĩ Opuyarā āārĩsĩā, ĩgū merā usuyanikōōka! Dupaturi werenemogura doja. Piriro marĩrō usuyanikōōka! ⁵ Musā gajerārē bopoñarĩ merā ōārō iritamurĩrē āārĩpererā masaka ĩāmasĩburo. Marĩ Opu Jesucristo i ũmugue dupaturi aariburo mērō dũyáa.

⁶ Musārē gajerosū waarĩre bujawereri merā gūñarikubirikōōka! Āsū gapu irika! Āārĩpereri musārē waarĩre Marĩpure werepeokōōka! Musā gāāmerĩrē ĩgūrē sērēka! ĩgūrē sērērā: “Ōāa”, ārĩ, usuyari sĩka! ⁷ Musā irasirimakū, Marĩpu musārē siuñajārĩ merā āārĩrikumakū irigukumi. ĩgū irasū iriri ōataria. Marĩ irire neō pēmasĩpeobirikoā. Marĩ Jesucristoyarā āārĩmakū, Marĩpu ĩgū siuñajārĩ sĩrĩ merā marĩrē ōārō yujupũrākumakū irigukumi. Irasū āārĩmakū, marĩ gūñarĩguere ōārĩ gūñamakū irigukumi.

Ōārĩ direta gūñarō gāāmea, ārĩ gojadea

⁸ Yaarā, musārē ire weretũnugura. Āārĩpereri diayema āārĩrĩrē, Marĩpuyare gopeyari merā buremurĩrē, diayemarē iririre, ōārĩrē,

Marĩpu: “Ōãrĩ ããrã”, ãrĩ ããrĩrẽ, ãgũ ãũrõ keoro iririre, ãgũrẽ: “Mu iriri, õãtariri ããrã”, ãrĩ, usuyari sĩrĩrẽ gũñaka! I ããrĩpererire gũñaka irire irimurã!

⁹ Yu musã merã ããrĩgũ, musãrẽ yu buederosũta, yu werederosũta, yu iriderosũta irinĩkõãka! Musã irasirimakũ, Marĩpu musãrẽ siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ irigũ musã merã ããrĩgukumi.

Filipo marã Pablöre iritamudea

¹⁰ Musã yoadero purũgue dupaturi yare gũñarã, musã iritamurĩrẽ burõ usuyagũ, marĩ Opũ Jesucristore: “Ōãa”, ãrĩ, usuyari sĩa. “Musã yũre kãtiakõãbũ”, ãrĩgũ meta yãa. Musã yũre iritamudũakererũrũ, iritamumasĩña marĩbũ. ¹¹ Musãrẽ irasũ ãrĩgũ: “Gajino yũ gããmerĩrẽ opabea”, ãrĩgũ meta yãa. Yu opari merã usuyamasĩa. ¹² Gajinorẽ opabide, wãri opagũde õãrõ usuyari merã ããrĩmasĩa. Noõ waarõ õãrõ usuyari merã ããrĩmasĩa. Uboagũde, yapigũde, wãri opatarigũde, opabide usuyamasĩa. ¹³ Cristo yũre turamakũ irigũ merã ããrĩpererire yu irasũ waarĩre bokatĩũmasĩa. ¹⁴ Yu irasũ ããrĩkererũrũ, yu ñerõ tariripoe musã yũre iritamurã, õãrõ iribũ.

¹⁵ Musã Filipo marã ire masĩa. Yu Macedonia nikũ musãya nikũ ããrĩdi Jesũs masakare tauri kerere weregũ waagorenanũgãmakũ, musã dita yũre iritamubũ. Musãrẽ yu Jesũyare buemakũ, usuyari merã pẽbũ. Irasirirã yũre iritamubũ. ¹⁶ Musã, yu Tesalõnicague ããrĩmakũ, yũre iritamunabũ. Irasirirã gajino yũ gããmerĩrẽ iriunabũ. ¹⁷ Yu musãrẽ gajino sũuro dita gããmegũ meta yãa. Marĩpu ãũrõ gajerãrẽ musã iritamudea merã nemorõ ãgũya õãrĩ opanemomakũ gããmea. Musã irasũ iritamumakũ, Marĩpu musãrẽ õãrõ iritamugũkumi. ¹⁸ Musã yũre yu gããmerĩ ããrĩpereri sĩbũ. Musã Epafrodito merã yũre iriudero purũ, nemorõ yu gããmerĩ ããrĩpererire opãa. Musã yũre sĩdea, Marĩpũre sĩdea irirosũ ããrã. Musã irasiriri merã Marĩpũre õãrõ usuyamakũ yãa. ¹⁹ Marĩpu yu Opũ ããrĩpereri musã gããmerĩnorẽ musãrẽ sũgukumi. ãgũ wãri õãrĩ oparire Jesucristo merã musãrẽ sũgukumi. ãgũ musãrẽ sĩburi õãtaria. ²⁰ Uũmarĩkũ piriro marĩrõ marĩ Opũ Marĩpũre usuyari sĩnĩrã! Irasũta irirã!

Pablo õãdoretũnudea

²¹ ããrĩpererã Marĩpũyarã Jesucristore burẽmurã õãburo. Marĩyarã Jesũre burẽmurã yu merã ããrĩrã musãrẽ õãdorema. ²² ããrĩpererã õõ marã Marĩpũyarã musãrẽ õãdorema. Marĩpũyarã romano marã opũya wii ããrĩrãde burõ õãdorema.

²³ Marĩ Opũ Jesucristo musã ããrĩpererãrẽ õãrõ iritamuburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

COLOSENSES

Pablo Colosas marārē òãdoredea

¹ Yũ Pablo, marĩyagũ Timoteo merã musãrē òãdoredea. Marĩpũ gããmederosũta Jesucristo yũre ìgũyare buedoregũ pími. ² Irasirigũ musãrē Colosas marārē Marĩpũyarārē Jesúre gũñaturari merã bũremurārē gojáa. Marĩpũ aãrĩnìgũ musãrē iritamũ, siuñajãrĩ merã aãrĩrikũmakũ iriburo.

Pablo Jesúre bũremurãya aãrĩburire Marĩpure sërēbosadea

³ Marĩpure marĩ Opũ Jesucristo Pagure musãya aãrĩburire sërēbosariku usũyari sĩa. ⁴ Gũa, musã Jesucristore bũremurĩ kerere, gajerārē Marĩpũyarārē aãrĩpererārē maĩrĩ kerere pébũ. ⁵ Iripoegue musã Jesucristo masakare tauri kerere òãrõ péduripĩbũ. I diayema kerere pérã: “Marĩpũ Jesucristo merã marĩrē taugũkumi. Marĩrē taugũ, ãmũgasigũ ìgũ merã òãrõ aãrĩmakũ irigũkumi”, ãrĩ masĩbũ. Irasirirã Jesúre bũremurã, gajerārē Marĩpũyarārē maĩa. ⁶ Aãrĩpererogue Jesúya kerere weremakũ pérã, gajerãde musã iriderosũta Jesúre bũremunũgãma. Irasirirã ìgũyare irinũgãma. Musã iri kerere pépũrorirãgueta: “Marĩpũ marĩrē maĩsĩã, Jesús merã marĩrē taugũkumi”, ãrĩ masĩbũ. Irasirirã: “Iri kere diayeta aãrã”, ãrĩ masĩa. ⁷ Gũa maĩgũ Epafras musãrē iri kerere weremi. Ìgũ, gũare moãtamugũ, Cristore moãboegũ, ìgũyamarē musãrē weregũ aãrĩmĩ. Iri moãrĩrē neõ piribemi. ⁸ Ìgũta gũare musã gajerã Jesúyarārē Òãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã maĩrĩ kerere weremi.

⁹ Irasirirã Epafras musãya kerere gũare weredeanũ merãta Marĩpure musãya aãrĩburire sërēbosanerã, inũgedere ãsũ ãrĩ sërēbosanĩkõãa: “Gũapũ, ìgũsãrē Òãgũ deyomarĩgũ mũ gããmerĩrē masĩpeomakũ iriburo, mũyare pémasĩpeomakũ iriburo”, ãrĩ sërēbosãa. ¹⁰ Marĩpure musã marĩ Opũ Cristoyarã aãrĩsĩã, ìgũ gããmerõsũta òãrõ irinĩburire sërēbosãa. Ìgũ gããmerĩrē irirã, òãrĩ direta irirãkoa. Marĩpure masĩnemorãkoa. Musã irasirimakũ ìãgũ, usũyagũkumi. ¹¹ Marĩpure turatarigũre ìgũ turari merã musã òãrõ yũjupũrãkuturarã aãrĩburidere sërēbosãa. Irasirirã, ñerõ tarikererã, aãrĩpereri musãrē waaburire gũñaturari merã, usũyari merã aãrĩrikũrãkoa. ¹² Marĩpũ marĩrē ìgũyarã aãrĩmakũ iridi aãrĩmĩ. Irasirigũ ìgũyarārē: “Yũ gosewasiriri aãrĩrõgũre ãsũ sũgũra”, ãrĩdeare marĩrē opamurã aãrĩmakũ iridi aãrĩmĩ. Irasirirã, musã Marĩpure: “Mũ gũare irasiriburi, òãtaria”, ãrĩ, usũyari sĩburidere ìgũrē sërēã. ¹³ Ìgũta marĩrē naĩtĩrõgũre aãrĩrã irirosũ aãrĩnerārē taudi aãrĩmĩ, wãtĩ doresũnerã aãrĩnemobirikõãburo, ãrĩgũ. Ìgũ magũrē ìgũ maĩgũrē marĩ Opũ aãrĩburo, ãrĩgũ, irasiridi aãrĩmĩ. ¹⁴ Ìgũ magũ boari merã marĩ ñerõ iridea wajare taudi aãrĩmĩ. Irasirigũ marĩ ñerĩ irideare kãtidi aãrĩmĩ.

Cristo boagũ, marĩrē Marĩpũ merã siuñajãrĩ bokamakũ iridea

¹⁵ Marĩpure ìãña máa. Cristo ìgũ magũ, ìgũ Pagũ aãrĩrikũrere ìmudi aãrĩmĩ masakare. Ìgũ magũ aãrĩpererã dupuyuro, aãrĩpereri dupuyuro aãrĩsiadi aãrĩmĩ. Irasirigũ aãrĩpererã Marĩpũ irinerã nemorõ Opũ aãrĩmĩ. ¹⁶ Cristo merã Marĩpũ aãrĩpererã ãmũgasigũre, ãnikũgũ aãrĩrã, marĩ ìãrãrē, marĩ ìãmerãdere iridi aãrĩmĩ. Gaji marĩ ìãrĩrē, marĩ ìãbiridere iridi aãrĩmĩ. Oparãrē, dorerãrē, turarãrē, ãmũgasigũre aãrĩrãrē, ãnikũgũ

ããrĩrãdere ããrĩpererãrẽ iridi ããrĩmĩ. Irasiriro ããrĩpererã, ããrĩpereri ĩgũ iridea ããrã. Irire irigu: “Yũ magũya ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ¹⁷ Cristo ããrĩpererã, ããrĩpereri dupuyuro ããrĩsiadi ããrĩmĩ. Irasirigu ĩgũ turari merã ããrĩpererãrẽ, ããrĩpereridere i ãmũguere ĩgũ gããmerõsũta keoro ããrĩmakũ irinĩmĩ. ¹⁸ Marĩ ĩgũrẽ bũremurĩ bumarã, ĩgũyarã ããrĩsĩã, ĩgũya dupũ irirosũ ããrã. Irasirigu marĩ dipuru, marĩ Opũ ããrĩmĩ. ĩgũ boadero purũ, marĩ ããrĩpererã dupuyuro ãmũgasigue masã murĩapuroridi ããrĩmĩ ããrĩpererire, ããrĩpererãrẽ dorebu. ¹⁹ Marĩpu ĩgũ gããmederosũta ĩgũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Yũ magũ, yũ irirosũta ããrĩburo”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Irasirigu Cristo ããrĩpereri Marĩpu ããrĩrikurire opami. ²⁰ Marĩpu ããrĩpereri i ãmũmarẽ, ããrĩpererã i ãmũgue ããrĩrãdere ĩgũ merã õãrõ ããrĩmakũ gããmegũ, Cristore iriudi ããrĩmĩ. ĩgũ gããmederosũta Cristo curusague boagu dí béori merã ãmũgasi marãrẽ, i nikũ marãdere: “Yũ merã õãrõ ããrĩburo”, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ.

²¹ Iripoegue musãde ñerĩrẽ iririkusĩã, Marĩpu merã õãrõ ããrĩburi, ĩgũrẽ ĩãturi, ñerõ gũñaunanerã ããrĩbũ. ²² Musã irasũ ããrĩkerepurũ, Marĩpu, Cristo boadea merã musãrẽ ĩgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Cristo, marĩ irirosũ dupũkũgũ ñerõ tari, boadi ããrĩmĩ. Irasirigu Cristo boadea merã Marĩpu musãrẽ ĩgũ purogue ĩgũyarã õãrã, waja opamerã ããrĩburire ãmudi ããrĩmĩ. ²³ Musã piriro marĩrõ gũñaturari merã Cristore bũremumakũ, ĩgũ musãrẽ tauri kerere kãtibirimakũ, Marĩpu musãrẽ ĩgũ purogue ĩgũ merã ããrĩmakũ irigũkumi. Iri kerere musã pẽdeare ããrĩperero i ãmũ marã pẽpereakõãma. Yũ Pablode iri kerere weretamugũta ããrã.

Marĩpu Pablode Jesũre bũremurãrẽ iritamudoredea

²⁴ Cristo marĩ ĩgũyarã ããrĩburire curusague boagu, bũro ñerõ taridi ããrĩmĩ. Marĩ Cristore bũremurĩ bumarã, ĩgũyarãta ããrĩsĩã, ĩgũya dupũ irirosũ ããrã. Irasirirã ĩgũyarã ããrĩrĩ waja ñerõ taria. Marĩ ñerõ tariburo dũyãa dapa. Irasirigu yude ĩgũrẽ bũremurãrẽ iritamudũagu, ñerõ taria. Ñerõ tarikeregũ, usuyãa. Purũgue marĩ ñerõ tariri pererokoa. ²⁵ Marĩpu yũre Jesũre bũremurãrẽ iritamubure, musãya ããrĩburire ĩgũya kerere musãrẽ werepeobure pími. ²⁶ Iripoeguere wãri buri marãrẽ iri kerere masĩpeomakũ iribiriunadi ããrĩmĩ. Dapora marãrẽ ĩgũyarãrẽ irire õãrõ masĩpeomakũ yãmi. ²⁷ Irasirigu iri kerere iripoegue marã masĩbirideare musã judío masaka ããrĩmerãdere masĩmakũ gããmemi. Iri kere ãsũ ãrã: “Cristo ĩgũyarãguere ããrĩmĩ. Irasirirã ãmũgasigue ĩgũ õãtariro ããrĩrõgue ĩgũ merã ããrĩrãkuma”.

²⁸ Gũa Cristoyamarẽta werea. ããrĩpererãrẽ ĩgũyare pẽmasĩdorerã, ããrĩpereri Marĩpu guare masĩrĩ sirĩ merã buea. ĩgũ gããmerõsũta iridorerã, ĩgũ merã õãrõ ããrĩburo, ãrĩã, werea. ²⁹ Irita ããrã yũ moãrĩ. Cristo turari sĩdero bokatĩũrõ masakare ĩgũyare bue, ĩgũsãya ããrĩburire Marĩpũre sẽrẽbosãa.

2

¹ Ire musã masĩmakũ gããmea. Musãya ããrĩburire, Laodicea marãya ããrĩburire, ããrĩpererã yũre ĩãmerãya ããrĩburidere bũro gũña, Marĩpũre sẽrẽbosãa. ² ãsũ ãrĩ sẽrẽa Marĩpũre: “Gũapũ, ĩgũsãrẽ õãrõ yũjũpũrãkumakũ irika! Õãrõ gãme maĩrĩ merã ããrĩrikumakũ irika! ĩgũsãrẽ mũ magũyamarẽ õãrõ pẽmasĩmakũ irika! Mũ magũyamarẽ pẽmasĩrã, gũñaturari merã ããrĩrikũrãkuma. Iripoegue marã masĩbirideare õãrõ masĩrãkuma”, ãrĩ

sērēbosáa. ³ Cristo dita āārīpererire ōārō masīgū, ōārō pémasīgū āārīmi. Īgū dita marīrē ĭgūyamarē masīmākū irigū āārīmi. Irire masīrā, ōātariirire masīa. ⁴ Gajerā mūsārē ōārō pēsuyuri werenīrī merā ārīgatobokuma, ārīgū, irire werea. ⁵ Yu mūsā watopegue āārībirikeregu, mūsā merā āārīgū irirosū péñáa. Mūsārē buro gūñáa. Mūsā Cristore gūñaturari merā ōārō buremurīrē mūsā ōārō āārīrikurire pégu, usuyáa.

⁶ Irasirirā marī Opū Jesucristore buremurā ĭgūrē mūsā buremunugāderosūta: “Yūre iritamugukumi”, ārī buremuní, umariku ĭgū merā ōārō āārīnikōāka! ⁷ Īgūrē ōārō masīrā, ĭgūyare irirā āārīka! Gajerā mūsārē buederosūta piriro marīrō gūñaturari merā ĭgūrē buremunemoka! Umuriku Marīpūre: “Ōāa”, ārī, usuyari sīka!

Jesúre buremurā Marīpū merā ōārō āārīrmarē gojadea

⁸ Ōārō pémasīka! Masaka ĭgūsā gāāmerō buerire, ĭgūsā ārīgatorire pébirikōāka! Īgūsā iripoegue marā āārīrikudeare, ĭgūsā basi i umamarē ĭgūsā gūñarīrē buema. Gajerārē Jesucristoyare buerā meta āārīma. Īgūsā ĭgūyare pirimakū iriduarā, irasū buema. ⁹ Cristo, marī irirosū dupukugu āārīgū āārīpereri Marīpū āārīrikurire opagu āārīmi. ¹⁰ Mūsā Cristoyarā āārīmakū, Marīpū mūsārē ĭgū irirosū ōārā āārīmakū yāmi. Cristota umugasi marā, i nikū marā, deyorā, deyomarīrā āārīpererā oparā nemorō Opū āārīmi. Irasirirā ārīgatori merā buerārē pébirikōāka!

¹¹ Cristoyarā āārīsīā, dupūma gasirogārē wiirisūbirikererā, wiirinerā irirosū āārā. Masaka mūsārē irasū āārīmakū iribirima. Marīpū gapu mūsā Cristoyarā āārīmakū, mūsārē ĭgū merā taudi āārīmi, mūsā ñerī uaribejarire piriburo, ārīgū. ¹² Mūsā Cristoyarā āārīsīā, deko merā wāīyesūrā, Cristo boa, yāsūderosūta mūsāde ĭgū merā boa, yāsūnerā irirosū waabu. Boanerā ñerīrē neō irinemomasībema. Irasirirā mūsā wāīyesūrā, mūsā iripoegue ñerō iriunadeare piririre ĭmurā iribu. Mūsā irasū wāīyesūmakū, Marīpū Cristo boadiguere masūderosūta mūsādere ĭgū merā masūnerā irirosū āārīmakū iridi āārīmi. “Marīpū ĭgū turari merā Cristore masūdi āārīmi”, ārī buremunakū, mūsārē irasiridi āārīmi ōārī gapure iriburo, ārīgū. ¹³ Iripoeguere mūsā ñerō iridea waja peamegue waabonerā āārīnerā āārībú. Marīpuyarā āārībirisīā, irasū āārīnerā āārībú. Īgū dorerire opabirisīā, irire iribirinerā āārībú. Daporare pama Marīpū marīrē ĭgū merā irasū ōārō āārīnimurā āārīmakū yāmi. Cristo boadea merā irasū yāmi. Īgū boadea merāta āārīpereri marī ñerī irideare kātidi āārīmi. ¹⁴ Iripoegue Marīpū ĭgū dorerire marīrē: “Āsū irika!” ārī pídi āārīmi. Marī iri dorerire tarinugānerā āārīkerepuru, Cristo curusague boadea merā marī ñerī iridea wajare kātipeokōādi āārīmi. ¹⁵ Irasū āārīmakū, Cristo curusague boari merā wātēa oparārē, ĭgūsārē dorerā turarārē tarinugākōādi āārīmi. Irasirigu ĭgū ĭgūsārē tarinugādeare gajerārē masīmākū iridi āārīmi.

Umugasimarē, Marīpuyare irituyaka! ārī gojadea

¹⁶ Irasirirā gajerā mūsārē doreduarā: “Irire baarā, irire iirirā ñerīrē irirā yāa”, ārī werewuamakū irasū pékōāka! Bojoriku, abe deyoanariku, semanariku bosenuīrī āārīrīnarīrē ĭgūsā judío masaka irirosū mūsā iridubirimakū werewuaridere irasū pékōāka! ¹⁷ Iripoegue Marīpū marīrē ĭgū dorerire pídi āārīmi, ĭgū marīrē Cristo merā iritamuburire pémasīburo, ārīgū. Daporare Cristo iri dorerire iripoegu ejadigue āārīmi marī ñerō iridea wajare taubu. ¹⁸ Īgūsā mūsārē doreduarā: “Gajerā

nemorō āārā”, āri gūñakererā, masaka péurogue: “Gajerā nemorō āārībea”, āri weregorenama. Marīpure wereboerārē buremurā, ĩgūsārē: “Iritamuka guare!” āri sērēma. “Kērō irirosū Marīpu guare ĩmudeare ĩābu”, āri moāmarā: “Masītarinugārā āārā”, āri gūñadima. ĩgūsā basi gūñarōsū yāma. Irasirirā mūsārē: “Gua irirosū iribirimakū, diayemarē iribeā”, āri werewamakū irasū pékōāka! ¹⁹ ĩgūsā Cristore buremubema. Marī gapu ĩgārē buremurī bumarā, ĩgūyarā āārīsīā, ĩgūya dupu irirosū āārā. ĩgūta marīrē doregu, marī dipuru āārīmi. Irasirigu, Marīpu gāamerōsūta marīrē ĩgūya dupu irirosū āārīrārē gāme iritamu, ĩgūrē buremunemomakū yāmi.

²⁰ Mūsā, Cristo boaderosūta ĩgū merā boanerā irirosū waanerā āārīsīā, mūsārē doreduarā i ũmumarē ĩgūsā gūñarōsū buerire buremubirikōāka! Mūsā ñerō iririre pirikererā, Cristoya buerire buremukererā, ĩnasirirā ĩgūsā dorerire iriduarī dapa? ²¹ ĩgūsā gāamerōsū āsū āri buema: “Irinorē baabirikōāka! Irinorē ñeābirikōāka!” ārīma. ĩgūsā irire irasū ārīmakū, ĩnasirirā ĩgūsā dorerire yujuri? ²² ĩgūsā doreri: i ũmuma pereburi, masaka ĩgūsā gūñarī merā bueri āārā. Irasiriro wajamāa. ²³ ĩgūsā dorerire irirā: “Marīpuyare oārō masīrī merā ĩgūrē buremurā yāa”, āri gūñadima. ĩgūsā dupure ñerō tarimakū irirā, “Goepeyari merā Marīpure buremurā yāa”, āri gūñadima. ĩgūsā dorerire irirā, masaka péurogue: “Gajerā nemorō āārībea”, āri weregorenakererā, diayemarē irirā irirosū iriadima. ĩgūsā dorerire irikererā, ĩgūsā ñerī uaribejarire piribema. Irasiriro ĩgūsā doreri wajamāa.

3

¹ Marīpu Cristore boadiguere masūderosūta mūsādere ĩgū merā masūnerā irirosū āārīmakū iridi āārīmī oārī gapure iriburo, āri gū. Irasirirā mūsā iro dupuyuro ñerī irideare piri, ũmugasimarē Cristoyare gāameka! Irogue Cristo ĩgū Pagu diaye gapu doagu āārīpererārē doregu āārīmi. ² ũmugasimarē gūñanīka! I ũmumarē gūñanibirikōāka! ³ Mūsā Cristoyarā āārīsīā, ĩgū boaderosūta mūsāde ĩgū merā boanerā irirosū waanerā āārībū. Irasirirā boanerā ñerīrē neō irinemomasīmerā irirosū mūsā iripoegue ñerō iriunadeare piribu. Daporare Cristo merā Marīpu pūrogue masaka ĩāberogue perebiri okari opamurā āārā. ⁴ Irasirirā, Cristo marīrē okari sīgū i ũmugue dupaturi aarimakū, ũmugasigūe ĩgū gosewasiri āārīrōgue ĩgū merā waarāka.

Iro dupuyuro ñerī irideare pirika! āri gojadea

⁵ Irasirirā i ũmuma ñerī iririre pirikōāka! Neō sugu mojōsiabirikeregu, nomeō merā āārībirikōāka! Neō sugo mojōsiabirikerego, ũmūu merā āārībirikōāka! Ñerā seyaro ñerō irirā irirosū iribirikōāka! Ñerī uaribejarire iribirikōāka! Gajinorē opaduarā, buro gāamebirikōāka! Masaka Marīpure gāamerō nemorō gajino gapure gāamerā, keorī weadeare buremurā irirosū yāma. ⁶ Iri ñerīrē irirā, Marīpu dorerire tarinugārā āārīma. Irasirigu ĩgūsārē buro wajamoāgakumi. ⁷ Iripoeguere iri ñerīrē irirā irirosū mūsā āārīunanerā āārībū. ⁸ Dapora āārīpereri i ñerīrē pirika! Guarire, sītīrīrē, gajerārē ñerō gūñarīrē, gajerārē ñerō kere werenīrīrē, ñerī guyasīūrī werenīrīrē pirikōāka! ⁹ Gāme āri gatobirikōāka! Mūsā Cristoyarā āārīsīā, mūsā ĩgūyarā āārīburi dupuyurogue āārīrikuunaderosū neō āārībea. Mūsā ñerī iririkuunadeare pirinerā āārā. ¹⁰ Mūsā Cristoyarā ñajāmakū, Marīpu mūsārē maama

ãārīrikurire opamakū iridi ãārīmí. Irasirigu musārē Īgū ōāgū ãārīrōsū ãārīmakū yāmi. Musārē Īgūrē ōārō masīnemoburo, ārīgū, irasū yāmi. ¹¹ Irasirirā marī Cristoyarā ãārīrā: judío masaka, judío masaka ãārīmerāde, dupuma gasirogārē wīirisūnerā, wīirisūbirinerāde, gajī nikū marā, masīmerāde, moāboerimasā, moāboerimasā ãārīmerāde, Marīpu ĩūrōrē surosū ãārā. Cristo marī ãārīpererā Opū ãārīmí. Irasirigu ãārīpererā Īgūyarā merā ãārīmí.

¹² Irasirirā musā Marīpu beyenerā, ōārā, Īgū maīrā ãārīrā āsū ãārīrikuka! Gajerārē bopoñarī merā ĩāka! Īgūsārē ōārō usuyari merā iritamuka! “Gajerā nemorō ãārā”, ārī gūñabirikōāka! Musārē ñerō irikerepuru, irasū péñakōāka! Gūñaturaka! ¹³ Guari marīrō gajerārē bopoñarī merā ĩāka! Gajerā merā gāme turianerā, Īgūsā musārē ñerō irideare Īgūsārē kātika! Marī Opū musā ñerī irideare kātidi ãārīmí. Īgū kātiderosūta musāde musā merāmarā musārē ñerō irideare kātika! ¹⁴ I doreri nemorō musārē: “Gajerārē buro maī buremuka!” ārā. Musā irasirirā ãārīpererā gajerā merā ōārō ãārīrākoa. ¹⁵ Marīpu marīrē siuñajārī merā ãārīrikumakū yāmi. Irasirirā musā merāmarā merā ōārō ãārīka! Marī Īgūyarā su bumarāta ãārā. Marīpu marīrē irasū ãārīmurārē pídi ãārīmí. Irasirirā Īgūrē: “Ōāa”, ārī, usuyari sīnikōāka!

¹⁶ Cristoya kerere gūñaníkōāka, irire masīnemomurā! Ōārō pémasīrī merā Īgūyare gajerārē bueka! Goepeyari merā wereka, Īgūsāde Īgūyare ōārō iriburo, ārīrā! Irasirirā Salmos wāīkuri gojadea pūgue Marīpuya bayarire, gajī Īgūrē buremurī bayarire Īgūrē bayapeoka! Ōārō gūña buremurī merā bayapeoka! Irasirirā Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sīka! ¹⁷ Marī Opū Jesús usuyaburosūta ãārīpereri musā iririre, ãārīpereri musā werenírīrē ōārō yujupūrākuri merā irika! Irasirirā, Jesús iritamurī merā Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sīka!

Pablo Jesúre buremurārē: “Āsū irika!” ārī gojadea

¹⁸ Musā marāpukurā nome, Cristo marī Opūyarā nome ãārīsīā, musā marāpusāmarārē ōārō yujuka! ¹⁹ Musā marāpokurā, musā marāposā nomerē maī buremuka! Īgūsārē turibirikōāka! ²⁰ Musā Īgūsā pūrāde ãārīpereri musā pagusāmarā dorerire tarinugābirikōāka! Musā irasiri-makū, marī Opū ōārō usuyagukumi. ²¹ Musā Īgūsā pagusāmarāde musā pūrārē turi, Īgūsārē guamakū iribirikōāka, bujawererī merā yujupūrākuri, ārīrā! ²² Moāboerimasā, ãārīpereri musā oparā i ūmu marā dorerire yujuka! Īgūsā ĩūrōrē, Īgūsā ĩāberoguedere ōārō moāka! Īgūsā musārē ōārō gūñaburire Īgūsā ĩūrō direta ōārō moāmakū ōābea. Musā, marī Opūre goepeyari merā buremurā ãārīsīā, musā oparādere ōārō merā yujuka! ²³ Ĥārīpereri musā iririre, ōārō yujupūrākuri merā irika! Masakare moāboekerā, diayeta marī Opūre Cristore moāboerā ãārā. Irasirirā musā oparārē ōārō moāboeka! Irasū moāboerā, Cristore moāboerā irirosū yāa. ²⁴ Musā irasiri-makū, Cristo musārē wajarigukumi. Īgūyarārē: “Āsū sīgura”, ārīdeare musārē sīgukumi. Musā irire masīa. Musā marī Opūre Cristore moāboerā ãārā. Īgūta musā Opūgora ãārīmí. ²⁵ Marīpu ñerō irirārē Īgūsā ñerō iridea waja wajamoāgukumi. Īgūsārē ãārīpererārē surosū ĩāgū, keoro wajamoāgukumi. Neō sugū tariwewebirikumi.

4

¹ Musā oparā, musārē moāboerimasārē diayemarē irika! Īgūsārē ōārō opaka! Ire musā masīa. Musāde Opu opāa. Musā Opu ūmugasigue āārīgū Marīpu āārīmi.

² Ūmarīku ōārō gūña pēmasī, Marīpure sērēnikōāka! Īgūrē: “Ōāa”, ārī, usuyari sīka! ³ Marīpure guaya āārīburidere sērēbosaka! Gua Cristoya kerere iripoegue marā masībirideare gajerārē buedukoa. Irasirirā Marīpure gua Īgūsārē iri kerere ōārō bueburire sērēbosaka! Yu iri kerere wereri waja daporare peresugue āārā. ⁴ Irasirigu Marīpure yaa āārīburire musā sērēbosamakū gāāmea. Marīpure Īgū dorederosūta Cristoya kerere gajerārē pēmasīma ōārō yu wereburire sērēbosamakū gāāmea.

⁵ Jesúre b̄remumerārē pēmasīrī merā ōārō irika! Īgūsārē Īgūyare wereka! Īgūsā merā musā āārīrōpā Īgūsārē ōārō irika, Īgūsāde Jesúre b̄remuburo, ārīrā! ⁶ Gajerā merā weretamurā, ōārō merā weretamuka! Ōārī direta werenīka! Musā irasirirā gajerā Īgūsā Jesúyamarē musārē sērēñamakū, ōārō masīrī merā yujurākoa Īgūsārē.

Pablo ōādoretīnudea

⁷ Tíquico, marīyagu marī maīgū, Jesúre b̄remugū āārīmi. Īgū yu āārīrikurire musārē weregukumi. Marī Opuyare buegu, yu merā moāgū āārīmi. Neō iri moārīrē piribemi. ⁸ Musā p̄rogue Īgūrē iriua, gua āārīrikurire masī, musārē gūñatura, usuyamakū iriburo, ārīgū. ⁹ Onésimo merā Īgūrē iriua. Īgūde Jesúyare neō piribemi. Musāya makām̄, marīyagu marī maīgū āārīmi. Īgūsā pērā gua naásū waadeare āārīpererire wererākuma musārē.

¹⁰ Aristarco yu merām̄, yu merā peresugue āārīgū musārē ōādoremi. Marcode ōādoremi. Īgū Bernabé pagum̄ āārīmi. Musā p̄rogue Īgū ejamakū, ōārō merā Īgūrē bokatīrīñeāka, yu musārē werederosūta! ¹¹ Jesús wāīkugū, gajerā “Justo” wāīyedi musārē ōādoremi. Īgū, Marcos, Bernabé merā yure moātamurā āārīma. Īsā urerāta gajerā judío masaka Jesúre b̄remurā watopeguere yure moātamuma, masaka Marīpu Īgūyarārē doreri kerere pēburo, ārīrā. Īgūsā yure iritamurī merā gūñatura, usuyāa. ¹² Epafras musāya makāmude musārē ōādoremi. Īgū Cristoyagu Īgūrē moāboegu āārīmi. Marīpure sērēgū, turaro musāya āārīburire sērēbosanīkōāmi. Marīpure ōārō gūñaturanī, Īgū gāāmerōsū iriburo, ārīgū, irasū sērēbosami. ¹³ Īgū Marīpure musāya āārīburire turaro sērēbosamakū iāa. Laodicea marāya āārīburire, Hierápolis marāya āārīburidere turaro sērēbosami. Īgū irasirimakū iāgū, musārē irire diaye werea. ¹⁴ Duturu Lucas, marī maīgū musārē ōādoremi. Demade ōādoremi.

¹⁵ Ōāburo marīyarā Laodicea marā. Ninfa wāīkugode ōāburo. Jesúre b̄remurā igoya wiigue nerērāde ōāburo. ¹⁶ I pūrē yu gojadea pūrē musā nerērōgue bue ĩmu odo, Laodicea marādere iriuka, Īgūsāde Īgūsā nerērōgue bue ĩmuburo, ārīrā! Irasirirā Īgūsārē gaji yu gojadea pūrē ñeārā, musāde iri pūrē bue ĩmuka! ¹⁷ Āsū ārīka Arquipore: “Marī Opu Jesúyagu m̄ āārīmakū, m̄rē Īgū moārīrē pídi āārīmi. Irasirigu irire ōārō moāyuwarīkuka!” ārīka Īgūrē!

¹⁸ Yu Pablo, yaa mojō merā ire gojāa: “Musārē ōādorea”. Peresugue yu āārīrīrē gūña, Marīpure yaa āārīburire sērēbosaka! Ōārō āārīka musā! Marīpu musārē ōārō iritamuburo.

Iropãta ããrã.
Pablo

1 TESALONICENSES

Pablosã Tesalónica marãrê õãdoredea

¹ Yũ Pablo, yũ merãmarã Silvano, Timoteo merã mũsã Tesalónica marãrê Jesúre bũremurãrê õãdoredea. Mũsã Marĩpũyarã, marĩ Opũ Jesucristoyarã ããrã. Irasirigũ mũsãrê i papera pũrê gojáa. Marĩpũ ããrĩnigũ, marĩ Opũ Jesucristo mũsãrê õãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikũmakũ iriburo.

Pablo, Tesalónica marã Jesúre bũremurĩrê gojadea

² Gũa Marĩpũre mũsãya ããrĩburire sêrêbosarã, mũsã õãrõ iririre gũñãa. Irasirirã ãgũrê: “Mũ iritamurĩ merã õãrõ yãma”, ãrĩ, usũyari sĩnikõãa. ³ ãgũrê sêrêrã, ãsũ ãrĩ sêrêa: “Gũapũ, Tesalónica marã mũ magũ Jesucristore bũremusĩã, ãgũyare õãrõ irirã yãma. Mãrĩ merã gajerãrê õãrõ iritamuma. Marĩ Opũ Jesucristo dupaturi aariburire usũyari merã yúsĩã, ñerõ tarikererã gũñaturama. Irasirigũ ãgũsãrê irire iriduúbirimakũ irika!” ãrĩ sêrêa. ⁴ Gũayarã, Marĩpũ mũsãrê mãimi. ãgũta mũsãrê beyedi ããrĩmĩ, ãgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. Gũa irire masĩa. ⁵ Mũsãrê Jesús masakare tauri kerere wererã, gũa masĩrĩ merã werebiribũ. Õãgũ deyomarĩgũ turari merã gapũ mũsãrê iri kerere werebũ. Gũa mũsãrê õãrõ iritamudeare masĩsĩã, gũa iri kerere weremakũ pérã: “Diyeta ããrã”, ãrĩ masĩbũ.

⁶ Irasirirã, gũa irideare ããnerã ããrĩsĩã, gũa iriderosũ, irasũ ããrĩmakũ Jesucristo iriderosũ irirã dujabũ. Ñerõ tarikererã, Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Jesúya kerere usũyari merã pé, bũremunũgãbũ. ⁷ Mũsã irasirideare pérã, ããrĩpererã Jesúre bũremurã, Macedonia nikũ marã, õõ Acaya nikũ marã: “Marĩdere ãgũsã irirosũta ããrĩrikuro gããmea”, ãrĩma. ⁸ Mũsã merãta ããrĩpererogue marã marĩ Opũ Jesúya kerere pépereakõãñurã. Macedonia marã, Acaya marã dita iri kerere pérã meta iriñurã. ããrĩpererogue marã mũsã Marĩpũre bũremurĩrê masĩsiañurã. Irasirirã gũa ãgũsãrê irire werenemobirikoa. ⁹ ãgũsã gapũ gũa mũsã pũro ejamakũ, mũsã gũare õãrõ bokatĩrĩñeãdeare gajerãguere werema. Gaji mũsã keori weadeare bũremurĩrê pirikõã, Marĩpũ gapũre bũremu, ãgũ gããmerĩ direta irinũgãdeare werema. ãgũ diyeta Marĩpũ okanĩgũ ããrĩmĩ. ¹⁰ Mũsã, ãgũ magũ Jesús ãmũgasigue ããrĩgũ i ãmũgue dupaturi aariburire õãrõ usũyari merã yúrã iriayuro. Marĩpũ Jesúre boadiguere masũdi ããrĩmĩ. Jesũta marĩrê peamegue bũro wajamoãsũbonerãrê taugũ ããrĩmĩ.

2

Pablo Tesalónicaque ãgũ buedeare gojadea

¹ Gũayarã, mũsã ire õãrõ masĩa. Gũa mũsã pũro ããrĩrã, ubu ããrĩrĩrê irirã meta iribũ. Gũa buerire pérã, wãrã mũsã Jesúre bũremunũgãbũ. ² Gũa mũsã pũro waaburi dupuyuro Filipogue ããrĩbũ. Gũa irogue ããrĩmakũ, iro marã gũare ñerõ iri, ñerõ ãrĩ buridama. Mũsã irire masĩa. Mũsãya makã marãde gũare ñerõ iridũakerepũrũ, Marĩpũ gũare iritamumi. Irasirirã gũiro marĩrõ gũñaturari merã ãgũ masakare tauri kerere mũsãrê werebũ. ³ Gũa mũsãrê: “Iri kerere bũremuka!” ãrĩ wererã, diyema ããrĩrĩrê bũremumakũ gããmebũ. Mũsãrê ñerõ iridũarã, ãrĩgatori merã buerire bũremumakũ iridũarã meta iribũ. ⁴ Marĩpũ ãgũ gããmederosũta gũare ãgũ

masakare tauri kerere weremurārē beyepídi āārīmí. Irasirirā, masaka gua merā usuyaburo, ārīrā meta iri kerere werea. Marīpu gāāmerī gapure iriduarā, irire werea. Īgūta āārīpereri marī gūñarīrē iāmasīgū āārīmí. ⁵ Mūsā masīa. Gua mūsā puro āārīrā, mūsārē ōārō werenígatori merā gua gāāmerīrē irimakū iriduarā meta iribu. Mūsārē niyure aīduarā ārīgatori merā wererā meta iribu. Marīpude irire masīmi. ⁶ Gua Marīpuya kerere wererā, mūsā guare: “Ōārō buema”, ārīmakū iriduarā meta yāa. Gajerāde guare irasū ārīmakū neō gāāmebea. ⁷ Gua, Cristo buedoregu beyepínerā āārīsīā, mūsārē: “Guare iritamuka!” ārībonerā āārīkererā, neō irasū ārībīribu. Sugo pago igo pūrārē maīrī merā ōārō korerosūta mūsārē maīrī merā ōārō korebu. ⁸ Mūsārē buro maīsīā, Marīpuya kerere ōārō iriduari merā buebu. Āārīpereri gua irimasīrī merā mūsārē iritamubu. Mūsārē maīsīā, irasiribu. ⁹ Mūsā guayarā, gua mūsā merā āārīrā buro moādeare gūñakoa. Mūsārē Marīpuya kerere buerā: “Guare iritamuka!” ārīduabirisīā, gua baaburire wajarimurā ūmurī, űamirī moābu.

¹⁰ Gua iririkurire mūsā masīa. Marīpude masīmi. Gua, mūsā Jesúre buremurā merā āārīrā, gua mūsārē ōārō irirā, diayema iribu. Irasirirā gajerā guare: “Ŋerō yāma, waja oparā āārīma”, neō ārīmasībirima. ¹¹ Idere mūsā masīa. Sugu pagu Īgū pūrārē ōārō wereri merā Īgūsārē gūñaturamakū irirosūta gua mūsādere āārīpererārē irasiribu. ¹² Marīpu mūsārē Īgūyarārē dorerogue Īgū ōārō gosewasirogue mūsā āārīmurārē beyedi āārīmí. Irasirirā mūsārē Īgūyarārē: “Īgūyare ōārō irinīkōāka!” ārī werebu.

¹³ Gua mūsārē Marīpuya kerere weremakū pérā, mūsā: “I Marīpuya werenīrīgora āārā”, ārī buremubu. “Masakaya werenīrī meta āārā”, ārību. Gua, mūsā irasirideare gūñarā, Marīpure usuyari sīnīkōāa. Īgū mūsārē Īgūya kerere buremurārē iri merā mūsā gūñarīrē, mūsā iririre ōārī gapure gorawayumakū yāmi. ¹⁴ Guayarā, mūsā Jesucristore buremurā āārīmakū iārā, mūsāya nikū marā mūsārē űerō tarimakū iriañurā. Mūsārē waarósūta Judea nikū marādere Marīpuyarādere waaró iriayuro. Īgūsā Jesucristore buremurā āārīmakū iārā, Īgūsāya nikū marā judío masaka Īgūsārē űerō tarimakū iriañurā. Judío masaka Jesúre gāāmemerā āārīsīā, Īgūrē buremurārē űerō tarimakū iriañurā. ¹⁵ Īgūsā űekūsāmarā Marīpuya kerere weredupuyunerārē wējēderosū, marī Opu Jesúdere wējēnerā āārīmá. Guadere gua mūsāya makāgue āārīmakū, űerō iri, béowiuma. Marīpu, Īgūsā irasirideare neō gāāmebemi. Īgūsā āārīpererārē gāāmebema. ¹⁶ Judío masaka āārīmerārē peamegue waabirikōāburo, ārīrā, gua Īgūsārē Jesúyare buedumamakū, judío masaka Jesúre gāāmemerā guare kāmūtaduadima. Guare Īgūyare weredorebirima. Irasirirā Īgūsā űerō iririre nemorō irisīā, wáro waja opama. Īgūsā daporata Marīpu buro wajamoāsūmurā dujasiamā.

Pablo Tesalónica marārē Īgū dupaturi ĩāgū waaduarire gojadea

¹⁷ Guayarā, gua mūsā pūroque āārānerā wiridero puru mērōgā tarikerepuru, mūsārē gūñanīkōā, dupaturi buro iārā waaduadibu. ¹⁸ Wári gua mūsārē iārā waaduadibu. Yu Pablo wári: “Iroque waagura”, ārīnadibu. Gua waaduariku, wātī gapu gua waaduarire kāmutanami. ¹⁹⁻²⁰ Mūsāta guare usuyamakū irirā, guare mūsā ōārō iriburimarē gūñaturamakū irirā āārā. Irasirirā mūsārē iārā waaduadibu. Marī Opu Jesucristo i ūmugue dupaturi aarimakū, mūsā ōārō irideare gūñarā, gua Īgūrē: “Īgūsāta

ãārīma, guare buro usuyamakū irinerā. Gua muyare buemakū pérā, mūrē buremunugāma. Muyare òārō irituyaníkōāma”, āri wererākoa. Irasirirā mūsā merā buro usuyāa.

3

1-2 Mūsāya kerere péduarā bokatīūbirikubū. Irasirirā, Timoteore: “Īgūsārē Īgū waaka!” āri iriubū. “Gua gapu Atenague dujarākoa”, āriūbū. Timoteo marīyagu, Marīpure moāboegu, gua merā Jesucristoya kerere buegu āārīmi. “Īgū Jesúyare buemakū pérā, gūñaturari merā Īgārē buremunemorākuma”, āirā, Īgārē iriubū. ³ Mūsā Jesucristore buremurī waja gajerā mūsārē ñerō iriañurā. Irasirirā, mūsā Jesúyare neō piribirikōāburo, āirā, Timoteore mūsā pūrogu iriubū. Marī Jesúre buremurī waja gajerā marīrē ñerō irirākuma. Irire masīa mūsā. ⁴ Iro dupuyuro gua irogu mūsā merā āārīrā, irire āsū āri weresiabū: “Marī Jesúre buremurī waja ñerō tarirākoa”, āriūbū. Gua ārīderosūta gajerā marīrē ñerō irirā yāma. Mūsā irire masīsiāa. ⁵ Irasirigū, mūsārē: “Jesúre gūñaturari merā buremunikōākuri?” āri sērēña, mūsāya kerere péduagu bokatīūbirisīā, Timoteore iriubū. “Gūñaturanerārē gajipoe irigu wātī Īgūsārē Jesúya buerire buremuduúmakū irikumi, gua irire ubugora bueyo”, āri gūñarikubū. Irasirigū Timoteore mūsā pūrogu iriubū.

⁶ Daporare, Timoteo, mūsārē Īgū ejadi òōguere goejasiami. Īgū òārī mūsāyare kerekū goejami. Mūsā piriro marīrō Jesúre òārō gūñaturari merā buremurīrē, mūsā gāme maīrīrē, guare were goejami. Guare maīrī merā gūñanikōāyuro. Gua mūsārē Īduarosūta, mūsāde guare buro Īduayuro. ⁷ Irasirirā, mūsā Jesúre buremurīrē pérā, gua ñerō tarikererā, òārō yujpūrākuri merā usuyāa. ⁸ Marī Opū Jesúre mūsā buremunímakū pérā, dapagueta siuñajārī opāa. ⁹ Irasirirā mūsārē gūñarā, Marīpure buro usuyari sīa. Nasiri usuyari sībokatīūmasīña máa. ¹⁰ Ūmurī, ñamirī Marīpure: “Gua Īgūsārē Īrā waaburire āmubosaka!” āri, buro sērēa. Mūsārē Jesúya kerere wereyuwarikurā waaduakoa, Īgūrē òārō buremunoburo, āirā.

¹¹ Marīpū āārīnīgū, marī Opū Jesucristo guare iritamuburo. Guare mūsārē Īrā waaburire āmu, iriuburo. ¹² Marī Opū mūsārē nemorō gāme maīwāgānīmakū iriburo. Gua mūsārē maīrōsūta mūsāde gajerā āārīpererārē gāme maīnemomakū iriburo. ¹³ Mūsārē Īgūrē piriro marīrō òārō gūñaturari merā buremunímakū iriburo. Irasirirā, marī Opū Jesús āārīpererā Īgūyarā merā i ūmugue dupaturi aarimakū, Marīpū āārīnīgū Īūrōgue Īgū iritamurī merā ñerī marīrā, waja opamerā āārīrākoa.

4

Pablo Jesúre buremurārē: “Marīpū gāāmerī direta irika!” āri gojadea

¹ Daporare marī Opū Jesús dorerī merā mūsārē āsū āri werea: “Gua mūsārē: ‘Āsū iriro gāāmea’, āri buederosūta irika, Marīpū gāāmerī direta irimurā! Daporare mūsā Īgū gāāmerīrē irirā iriayuro. Irasirirā: ‘Irire nemorō irinemoka!’ ” āri werea. ² Gua buedeare mūsā masīa. Irire buerā, marī Opū Jesús dorerī merā mūsārē buebū.

³ Marīpū mūsārē ñerī marīrā āārīmakū gāāmeme. Irasirirā: marāpo marīrā, marāpokurā, marāpū marīrā, marāpukurā gāmebiririkōāka! ⁴ Mūsākū ñerō iri ĩmurō marīrō gopeyarī merā mūsā marāposā nomerē opaka! Gajerā mūsā irasirimakū Īrā: “Ōārō yāma”, āri

ĩārākuma. ⁵ Marĩpũre masĩmerã irirosũ, nomerẽ ñerõ iridũari merã uaribebirikõõaka! ⁶ Mũyagu marãpore gãmebirarã, igo marãpũdere ñerõ irikoa. Irinorẽ iribirikõõaka! Marĩpũ irasirirãnorẽ bũro wajamoõgukumi. Gũa mũsarẽ irire weresiabu. ⁷ Marĩpũ marĩrẽ ñerĩrẽ iriburo, ãrĩgũ meta beyepidi ããrĩmĩ. Ĩgũ gããmerĩ direta iridoregu, marĩrẽ beyepidi ããrĩmĩ. ⁸ I buerire gããmemerã, gũa direta gããmemerã meta yama. Marĩpũdere gããmebema. Marĩpũ marĩrẽ ĩgũ gããmerĩ direta iridoregu, Õãgũ deyomarĩgũrẽ iriudi ããrĩmĩ. Õãgũ deyomarĩgũ ñerĩ opabi ããrĩmĩ.

⁹ Mũsã sugũ pũrã irirosũ gãme maĩrĩ tamerãrẽ gojabea. Marĩpũ ĩgũ basi mũsarẽ gãme maĩdoresiadi ããrĩmĩ. ¹⁰ Mũsã irasũta iriayuro. Marĩpũ mũsarẽ dorederosũta ããrĩperero Macedoniague ããrĩpererã Jesũre bũremurãrẽ maĩayuro. Mũsã gãme maĩrĩ merã ããrĩkerepũru: “Nemorõ gãme maĩnemoka!” ãrĩ werea. ¹¹ Gãme ĩãturiro marĩrõ õãrõ ããrĩrikũka! Gajerãya ããrĩrĩnorẽ gũñariku, ĩgũsarẽ werewũabirikõõaka! Mũsãyama ããrĩburi gapũre gũña, õãrõ moãriku, ããrĩkõõaka! Gũa mũsã pũrogu ããrĩrã, ire mũsarẽ weresiabu. ¹² Mũsã õãrõ moãrã, gajerãrẽ baari sërẽbirikoa. Mũsã moãrĩ merã mũsã baaburire oparãkoa. Mũsã irasirimakũ ĩãrã, Jesũre bũremumerã gopepyari merã mũsarẽ ĩãrākuma.

Pablo marĩ Opũ dupaturi i ãmũgue aariburire gojadea

¹³ Gũayarã, mũsarẽ boanerã waaburire weredũakoa, irire masĩburo, ãrĩgũ. Jesũre bũremurã boarã, ĩgũ merã ããrĩnĩrã waarākuma. Mũsã irire masĩrã, mũsãyarã Jesũre bũremurã boamakũ, bũro bũjawerebirikoa. Jesũre bũremumerã gapũ, ĩgũsãyarã boamakũ, bũro bũjawererākuma. ĩgũsã irirosũ bũro bũjawerebirikoa. ¹⁴ Marĩ ire bũremua. Jesũs boadigue masãdi ããrĩmĩ. ĩgũ dupaturi i ãmũgue aarimakũ, ĩgũrẽ bũremurã boanerãrẽ Marĩpũ ĩgũrẽ masũderosũta ĩgũsarẽ masũgukumi. Masũ odo, ĩgũ ããrĩrõgue ãĩmurĩagukumi.

¹⁵ Marĩ Opũ Jesũs weredeare mũsarẽ werea. Jesũs dupaturi i ãmũgue aarimakũ, ĩgũrẽ bũremurã boanerã masã, ãĩmurĩãsũrākuma. ĩgũsã pũru, marĩ Jesũre bũremurã okarãde ãĩmurĩãsũrākoka. ¹⁶ ãsũ waarokoa. Marĩ Opũ Jesũs ĩgũ basita ãmũgasigue ããrĩdi bũro turaro werenĩrĩ merã aarigukumi. ĩgũ aarimakũ, Marĩpũre wereboerã opũde werenĩgukumi. Marĩpũyaru puridirude bũsũrokoa. Irasũ waamakũ, Jesũre bũremurã boanerã masãpũrorirākuma. ¹⁷ ĩgũsã pũru, marĩ okarãde Jesũre bũremurã, ĩgũsã merã mikãyeborigue mũrĩa, irogu Jesũre bokatĩrĩrākoka. ãmũgasigue ĩgũ merã ããrĩnĩkõãrãkoa. ¹⁸ Mũsã basi irire gãme werenĩka! Irasirirã gãme gũñaturamakũ irirãkoa.

5

¹ Irinu, iropã ããrĩmakũ, Jesũs dupaturi aarigukumi, ãrĩrĩ tamerã masĩña mãa. Irasirigu iri tamerãrẽ gojabea. ² Mũsã masĩsiãa. Sugũ yajarimasũ ñami merã gũñaña marĩrõ yajagu ejarosũ, Jesũde marĩ gũñabiriripoe ejagukumi. ³ Jesũre bũremumerã ĩgũ dupaturi aariburi dupuyurogãrẽ: “Gũa gũiro marĩrõ õãrõ ããrĩkõõa”, ãrĩ gũñarākuma. ĩgũsã irasũ gũñaripoere ĩgũsarẽ wãri ñerĩ waarokoa. Sugo nomeõ nijĩpo ããrĩgõ, majĩgũ nijĩwãgũgõ pũrĩsũrõsũ, Jesũre bũremumerã irasũta gũñaña marĩrõ bũro ñerõ tarirākuma. Neõ sugũ taribirikumi. ⁴ Masaka Jesũre bũremumerã, naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩma. Mũsã gapũ ĩgũsã

irirosū āārībea. Irasirirā Jesús dupaturi i ūmūgue aarimakū, yajari-
masūrē iāgukarā irirosū waabirikoa. ⁵ Mūsā āārīpererā Jesúyarā āārā.
Irasirirā ūmū boyorogue āārīrā iāmasīrōsū Jesús aariburire masīa. Jesúre
buremumerā gapu naitīārōgue āārīrā irirosū āārīma. Irasirirā űami merā
iāmasīberosū Jesús aariburire masībema. ⁶ Irasirirā űami merā kārīrā
irirosū āārībirikōārā marī! Jesús dupaturi aariburire gūñamerā, kārīrā
irirosū āārīma. Marī gapu īgū aariburire pémasīrī merā gūñanikōārā!
Mejārā irirosū iribirikōārā! Diayema gapure irirā! ⁷ Masaka űamirē
kārīkuma. Mejārīmasā űamirē mejākuma. ⁸ Marī Jesúyarā gapu ūmū
boyorogue āārīrā irirosū āārā. Irasirirā ōārō pémasīrī merā diayemarē
irinikōārā!

Sugu surara gāmewējērōgue waabu, īgūya koretibire kāmutagu, kōme
surīrore sāñakumi. Īgū irirosūta marīde Jesúre buremurī merā, marī gāme
maīrī merā, wātīrē īgū marīrē irire pirimakū iriduarire kāmutarā! Surara
īgūya dipurure kāmutagu, kōme perore peyakumi. Īgū irirosūta marīde,
Jesús marīrē taugu aariburire: “Diayeta aarigakumi”, ārī masīrī merā
wātīrē īgū marīrē: “Irasū waabirikoa”, ārīgatorire kāmutarā! ⁹ Marīpu
marīrē wajamoābu meta beyepidi āārīmī. Marī űerō irideya wajare marī
Opu Jesucristo merā taubu, marīrē beyepidi āārīmī. ¹⁰ Jesús īgū merā
āārīnīkōāburo, ārīgū, marīrē boabosadi āārīmī, marī űerō irideya wajare
wajarīgu. Irasirirā īgū dupaturi aarimakū, īgūrē buremurā boanerā, marī
okarāde īgū merā āārīnīkōārākoa. ¹¹ Irire gūñarā, mūsā irinīrōsū nemorō
gāme iritamu, gūñaturamakū irika! Irasirirā Jesúre buremunemorākoa.

Pablo Jesúre buremurārē weretūnudea

¹² Guayarā, mūsārē turaro merā āsū ārī wereduoakoa. Marī Opuya
kerere mūsārē wererārē goepeyari merā iāka! Marī Opu īgūsārē mūsārē
ōārō doreburo, ārīgū, beyepidi āārīmī, mūsārē ōārō āārīrikuburire, ōārō
iririkuburire buedoregu. ¹³ Īgūsā mūsārē irire buerā, marī Opuyare ōārō
irirā yāma. Īgūsā irasirimakū iārā, īgūsārē buro buremurī merā, buro
maīrī merā iāka! Gāme turiro marīrō ōārō āārīrikuka!

¹⁴ Guayarā, gaji mūsārē āsū ārī wereduoakoa doja. Moādūamerārē
moādoreka! Gūñaturamerārē gūñaturamakū irika! Jesúre
buremuturamerārē iritamuka, īgūrē buremunemoburo, ārīrā!
Āārīpererā merā guaro marīrō bopoñarī merā ōārō irika!

¹⁵ Mūsārē gajerā űerō irimakū, īgūsārē gāmibirikoaka! Ōārī gapure
mūsāyarārē, āārīpererā gajerādere ōārō irinīkōāka!

¹⁶ Mūsā Jesúyarā āārīsīā, usuyari merā āārīnīkōāka! ¹⁷ Mūsā noó waaró,
mūsā noó āārīrō, Marīpure gūña, īgūrē mūsāya āārīburire sērēnikōāka!
¹⁸ Mūsārē gajīnu űerō waamakū, ōārō waamakūdere Marīpure usuyari
sīnīkōāka! Marīpu, marī Jesucristore buremurārē irire irimakū gāāmemi.

¹⁹ Ōāgū deyomarīgū, mūsā gūñarīgue īgū weremakū, irire
kāmutabirikōāka! Īgū dorerire ōārō yujuka! ²⁰ Sugu Jesúre buremugū
Ōāgū deyomarīgū masīrī sīrī merā, Marīpu weredoredeare weremakū
pērā, irire doo buridabirikōāka! ²¹ Ubu gapu īgūsā weremakū, ōārō
pékūinū, gūñaka! “¿Diayeta wereri?” ārī masīduarā, irasirika! Ōārī bueri
āārīmakū, iri gapure irika! ²² Noó űerī āārīmakū, irire iribirikōāka!

²³ Marīpu siuñajārī merā āārīrikumakū irīgu mūsārē ōārō, űerī marīrō,
īgū gāāmerī direta iririkumakū iriburo. Mūsā űerī opabirimakū, mūsāya
gūñarīgue ōārī direta opamakū, mūsāya dupuri merā űerō iribirimakū

iriburo. Məsārē waja opamerā āārīmakū iriburo. İğū irasirimakū, marī Op_u Jesucristo dupaturi aarigú, məsārē waja opamerā āārīmakū bokajagukumi. ²⁴ Marīp_u məsārē İğūyarā āārīburo, ārīgū, beyepídi, i āārīpereri İğū məsārē: “Āsū irigura”, ārīdeare diayeta irigukumi.

Pablo õãdoretũnudea

²⁵ Guayarā, məsāde Marīp_ure guaya āārīburi sērēbosaka!

²⁶ Āārīpererā iro marā Jesúre b_uremurārē, İğū marīrē maīrōsūta maīrī merā õãdoreka!

²⁷ Marī Op_u Jesucristo doreri merā i pūrē āārīpererā İğūrē b_uremurārē siiu neeõ, bue İmuka!

²⁸ Marī Op_u Jesucristo məsārē õārõ iritamuburo.

Iropāta āārā.

Pablo

2 TESALONICENSES

Pablo Tesalónica marārē òãdoredea

¹ Yũ Pablo, yũ merāmarā Silvano, Timoteo merā mʉsā Tesalónica marārē Jesúre bʉremurārē òãdoredea. Mʉsā Marĩpʉyarā, marĩ Opʉ Jesucristoyarā āārā. Irasirigu mʉsārē i papera pūrē gojáa. ² Marĩpʉ āārínigũ, marĩ Opʉ Jesucristo mʉsārē òārō iritamu, siuñajārĩ merā āārĩrikʉmakũ iriburo.

Pablo, Jesucristo ñerō irirārē wajamoãgũ aariburire gojadea

³ Gʉayarā, mʉsā Jesucristore bʉremudero nemorō ìgūrē bʉremunemo, gāme maĩnemo iriayuro. Irasirirā gʉa mʉsārē gũñarā, diayema irirā Marĩpʉre ʉsʉyari sɪnĩkõārō gāāmea. Gʉa irasirimakũ òārōkoa. ⁴ Gʉa noó waaró, mʉsāyamarē gajerārē Marĩpʉyarārē ìgūsā nerērõgue ʉsʉyari merā werea. Mʉsā Jesúre bʉremurĩ waja masaka mʉsārē ñerō irikerepʉrʉ, neō ìgūrē bʉremuduúbea. Mʉsārē ñerō waamakũdere gũñaturakõāa. Irire ìgūsārē werea. ⁵ I merāta marĩ masía. Mʉsā Marĩpʉyarā āārĩrĩ waja gajerā mʉsārē ñerō irikerepʉrʉ, gũñaturanĩkõāa. Irasirigu Marĩpʉ diayema irigu mʉsārē: “Yaarārē dorerogue aarika! Yaarā, òārā āārā”, ārĩgukumi.

⁶ Marĩpʉ diayema irigu āārĩsĩā, mʉsārē ñerō tarimakũ irinerārē ñerō tarimakũ irigukumi. ⁷⁻⁸ Mʉsārē ñerō tarinerārē, gʉadere òārō siuñajārĩ bokamakũ irigukumi. Marĩ Opʉ Jesús aarirínũ āārĩmakũ irasirigukumi. Jesús āmʉgasigue merā aarigũ, ìgūrē wereboerā turarā merā, peame ũjārĩ pūrā watopegue dijarigukumi. ìgũya kerere péduamerārē, Marĩpʉre gāāmemerārē bʉro wajamoãgũ aarigukumi. ⁹ ìgūsā ñerō iridea waja perebiri peamegue béosũrākuma. Irasirirā, marĩ Opʉ turagu āārĩrõgue neō waabirikuma. ìgũ gosewasiririre neō ìārō marĩrõgue béodijusũrākuma. ¹⁰ ìgũ aarirínurē ìgũyarā ìgūrē bʉremurā āārĩpererā ìgūrē ìārākuma. ìgūrē ìārā: “Diayeta òātariɡu, turatarigu, āārĩpererā oparā nemorō Opʉ āārĩmi”, ārĩ, ìãguka, bʉro ʉsʉyarākuma. Mʉsāde, gʉa mʉsārē ìgũyare buedeare bʉremusĩā, ìgūsā merā ʉsʉyarākoa.

¹¹ Gʉa irire gũñarā, Marĩpʉre mʉsāya āārĩburire āsũ ārĩ sērēbosanía: “Gʉarʉ, mʉ ìgūsā yũ gāāmerĩ direta irirā āārĩburo, ārĩgũ, ìgūsārē beyepĩdi āārĩbũ. Irasirigu ìgūsārē mʉ gāāmerõsũta āārĩrikʉmakũ irika! ìgūsā āārĩpereri mʉrē bʉremurĩ merā òārō iriduarire iriyuwarikʉburo. ìgūsārē mʉ turari merā irasirimakũ irika!” ārĩ sērēbosāa. ¹² Mʉsā irire irimakũ ìārā, gajerā, marĩ Opʉ Jesúre gopeyari merā ìārākuma. ìgũ mʉsārē: “Yaarā āārĩma, òārō yáma”, ārĩ ìãgukumi. Marĩpʉ, marĩ Opʉ Jesucristo mʉsārē iritamu, bʉro maĩmakũ, irasũ waarokoa.

2

Pablo, ñegũ aariburire gojadea

¹ Gʉayarā, daporare marĩ Opʉ Jesucristo aariburire, ìgũ marĩrē neeõnú, ìgũ pʉroque āĩmurĩaburire weregʉra. ² Gajerā mʉsārē: “Marĩ Opʉ i āmʉge dupaturi aarirínũ ejasiāa”, ārĩmakũ gũñarikʉbirikõāka! Irire péwisibirikõāka! Gajerā: “Irire Òãgũ deyomarĩgũ yare irasũ ārĩ wereami”, gajerā: “Sugʉ gʉare irasũ ārĩ wereami”, gajerā: “Pablosā irasũ ārĩ gojanerā āārĩmā”, ārĩbokuma. Irire pérā, gũñarikʉbirikõāka!

³ Ārīgatosūbirikōāka! Marī Opu Jesús aariburinu dupuyuro āsū waarokoa. Wārā masaka Marīpu dorerire tarinugārākuma. Irasiriripoe sugu ñerō iri, tarinugāgūgora deyoagakumi. Īgūta perebiri peamegue béosūbu āārīgukumi. ⁴ Īgū Marīpure ĩaturigu, āārīpereri masaka Marīpuyare buremurīrē ñerō ārī werenīgukumi. Īgū direta buremumakū gāamegakumi. Irasirigu ĩgūrē buremudoregu: “Yuta āārā, umugasiguema musā Opu”, ārīgū, Marīpuya wiigue ñajāa, doanagakumi.

⁵ Yu, musā purogue āārīgū, irire musārē werebu. ¿Musā irire gūñaberi? ⁶ Musā Īgū ñegū aariburire kāmūtugare masīa. Īgū aariburire kāmutanemobirimakū aarīgukumi. ⁷⁻⁸ Īgū wāri ñerī iriburire marī masībirikerepuru, ñerī Īgū iririno āārīsīāa. Īgū aariburire kāmūtugu gajerogue āīāsūgukumi. Īgūrē āīadero puru, ñegū gapu aarīgukumi. Īgū ñerō iriri masīsūrokoa. Puru marī Opu Jesucristo dupaturi i umugue aarīgū, puriri merā, ĩgū turari merā ñegūrē wējēgukumi. Īgū gosewasiriri merā aarīgū, ĩgūrē béodediugukumi. ⁹ Ñegū aarīgū, wātēa opu Satanás iritamurī merā ejagakumi. Irasirigu wātī turari merā wāri iri ĩmugukumi. “Umugasiguema turari merā iri ĩmugū yāa”, ārīgatogukumi. ¹⁰ Wāri Īgū ñerō iriri merā perebiri peamegue waamurārē ĩgū ārīgatorire buremumakū irīgukumi. Īgūsā Marīpuya diayema āārīrīrē buremubirisīā, iri ārīgatorire buremurākuma. Irasirirā tausūbirikuma. ¹¹ Īgūsā diayema āārīrīrē buremudubiri waja, Marīpu ĩgūsārē irire masībirimakū irīgukumi, ārīgatori gapure buremuburo, ārīgū. ¹² Irasirirā āārīpererā ĩgūsā Marīpuya diayema āārīrīrē buremudubimerā āārīsīā, ñerō iririre buro iriduanemorākuma. Irasirigu Marīpu ĩgūsārē wajamoādediugukumi.

Pablo, Marīpu ĩgū beyenerārē tauburire gojadea

¹³ Guayarā, musā marī Opu Jesús maīrā, Marīpu beyenerā āārā. Irasirirā gua musārē gūñarā, Marīpure usuyari sīnkōārō gāamea. Neōgoraguetā musārē beyedi āārīmī peamegue waabonerārē taugu. Ōāgū deyomarīgū turari merā musārē ĩgūyarā āārīmakū iribu, musā diayema āārīrīrē buremuburo, ārīgū, beyedi āārīmī. Irasirirā tausūmurā āārā. ¹⁴ Marīpu ĩgū tauri kerere gua musārē buedeā merā musārē siiudi āārīmī, marī Opu Jesucristo ōārī oparire ĩgū merā opaburo, ārīgū.

¹⁵ Irasirirā piriro marīrō gūñaturaka! Gua musā purogue āārīrā buedeare, irasū āārīmakū gua musārē gojadeare gūña, irire iritayaka! ¹⁶⁻¹⁷ Marī Opu Jesucristo basita, irasū āārīmakū Marīpu āārīnīgū musārē āārīpereri musā werenīrī, musā iririkurire gūñaturari merā ōārō āārīrikumakū iriburo. Marīpu marīrē bopoñarī merā maīgū, perebiri gūñaturari opamakū irigu, ĩgū ōārī sīburire: “Oparākoa”, ārī masīmakū irigu āārīmī.

3

Pablo: “Guaya āārīburire Marīpure sērēbosaka!” ārī gojadea

¹ Guayarā, musārē āsū ārī gojatūnua. Guaya āārīburire Marīpure sērēbosaka! Musā, gua marī Opuya kerere buedeare pé buremubire. Irasirirā, wārā masaka musā iriderosūta gua buerire pé buremuburire, ĩgūsā guare ōārō bokatūrīñēāburire Marīpure sērēbosaka! ² Surāyeri masaka Jesúya kerere buremubema. Irasirirā masaka diayema irimerā ñerā

gware ñerō iribirikōāburo, ārīrā, Marīpure serebosaka! ³ Marī Opu: “Āsū irigura”, ārīderosūta musārē gūñaturamakū irigukumi. Ñegūrē, musārē Īgū ñerō iriduarire kāmūtāgukumi. ⁴ Gwa musārē iridorederosūta irirā irikoa. “Irire marī Opu iritamurī merā oārō irinikōārākuma”, ārī buremua. ⁵ Marī Opu Jesucristo, Marīpu musārē maīrīrē masīnemomakū iriburo. Īgū ñerō tarigu gūñaturaderosūta musādere gūñaturamakū iriburo.

Pablo moādoredea

⁶ Gwayarā, Jesucristo marī Opu wāi merā Īgū dorero merā musārē werea. Gajerā Jesūre buremurā moāduamerārē, gwa musārē buedeare iritayamerārē wapikūnemobirikōāka! ⁷ Musā masīa. Musādere gwa iriderosūta iriro gāāmea. Gwa musā merā āārīrā, gajino iriro marīrō āārībiribu. ⁸ Neō sugare wajamarīrō sērē, baabiribu. Musārē garibodūamerā, ūmurī, ñamirī gwa baaburire moā wajatabu. ⁹ Gwa musārē bueri waja: “Gware baari ejoka!” ārībonerā āārīkererā, neō irasū ārībiribu. Musārē: “Āsū iriro gāāmea”, ārī Īmuduarā gwa basi moā wajata baabu. ¹⁰ Gwa musā merā āārīrā, musārē āsū ārību: “Baaburi moā wajatadūabino baabirikōāburo”, ārību. ¹¹ Gajerā musā iriri kerere gware āsū ārī werema: “Surāyeri Īgūsā merā moāmerā āārīma. Moābirikererā, wāri irimoāmarī merā gajerārē garibogorenarā yāma”, ārīma. ¹² Gwa marī Opu Jesucristo wāi merā Īgū dorero merā irasirirānorē: “Irimoāmarīrē iropāta irika! Musā baaburire, musā gāāmerīnorē moā wajataka!” ārī werea.

¹³ Gwayarā, gariborero marīrō oārīrē irinikōāka! ¹⁴ Gwa dorerire i pūgue gojarire tarinūgāgūnorē Īmasī, Īgūrē gwayasūrō tariburo, ārīrā, wapikūbirikōāka! ¹⁵ Īgūrē wapikūbirikererā, musārē Īaturigure irirosū Īabirikōāka! Musā pagamūrē wererosū Īgūrē wereka, oārīrē iriburo, ārīrā!

Pablo oādoretūnudea

¹⁶ Marī Opu Īgū basi marīrē siuñajārī merā oārō āārīrikumakū irigu musārē āsū iriburo. Musā noó waaró, musārē gajerosū waamakū, siuñajārī sīnikōāburo. Musā āārīpererā merā āārīburo.

¹⁷ Yu Pablo, yu basita i oādorerire gojāa. Yu musārē gojanarōsūta gojāa. Irasirirā musā: “Īgūta gojañumi”, ārī Īmasīrākoa. ¹⁸ Marī Opu Jesucristo musā āārīpererārē oārō iritamuburo. Irasūta iriburo.

Iropāta āārā.

Pablo

1 TIMOTEO

Pablo Timoteore ðãdoredea

¹ Y_u Pablo m_urē ðãdorea. Jesucristo, Marīp_u marīrē peamegue waabonerārē taug_u dorederosūta y_ure pīdi āārīmī ĩgūyare buedoreg_u. ĩgārēta, ĩgū marīrē ðārō iriburire yūrā yāa. ² M_u diayeta y_u magū irirosū āārīgū āārā. Irasirig_u m_urē ire gojāa. Marīp_u āārīnīgū, marī Op_u Jesucristo m_urē iritamu, bopoñarī merā ĩā, siuñajarī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo ārīgatori merā buerire pēdorebiridea

³ Y_u Macedonia nikūgue waagū, m_urē Efesogue dujadoreb_u, irore surāyeri ārīgatori merā buerārē: “Iropāta bueka!” ārī weredoreg_u. ⁴ ĩgūsārē: “Iripoegue marā ĩgūsā basi ĩgūsā gūñarī merā kere wereunadeare, m_usā ñekūsāmarā iririk_uunadeare gūñanībirikōāka!” ārī wereka! Marī irire gūñanīrā, iri merā gāme guaseo, Marīp_u marīrē iridorerire iribea. “Marīp_u y_ure iritamug_ukumī”, ārī b_uremurī merāta ĩgū marīrē dorerire irimasīa.

⁵ Marīp_u marīrē: ñerīrē opamerā, ĩgū ĩūrō waja opamerā āārā, ārī gūñarā, diaye Jesucristore b_uremurā āārīmakū gāāmemi. Irasirig_u ðārīrē doremi. Marī irasū āārīrā, ĩgūrē, gajerādere ðārō maīrākoa. ⁶ Surāyeri irire tayanemobema. Irasirirā gaji ubu āārīrīrē gāme guaseoma. ⁷ Marīp_u Moisére doreri pīdeare gajerārē buerimasā āārīduakererā: “Ī āsū ārīduaro yāa”, ārī buekererā, ĩgūsā buerire pēmasībema.

⁸ Marī masīa. Marīp_u Moisére doreri pīdeare diaye buemakū ðāgorāa. Marīp_u, masakare iri dorerire tarinūgārīrē masīdoreg_u, irire pīdi āārīmī. ⁹ Iri dorerire buerā, ire masīrō gāāmea. Marīp_u iri dorerire pīg_u, diayema irirārē diayema iridoreg_u meta pīdi āārīmī. Iri dorerire irimerā gap_ure irire pīdi āārīmī, diayema gap_ure masīburo, ārīgū. Iri dorerire tarinūgārārē, ñerārē, ñerō iririk_urārē, ĩgūrē b_uremumerārē, ĩgūya buerire gāāmemerārē, ĩgūsā pagūsāmarārē wējērārē, masakare wējēbéorārē, ¹⁰ nome merā ñerō irirārē, ūma merā ñerō irirā nomerē, ūma seyaro ñerō irirārē, nome seyaro ñerō irirārē, masakare ñeā gajerāguere duarārē, ārīgatorik_urārē, ārīgatori merā: “Āsū irirākoa”, ārīdeare irimerānorē, āārīpererā ðārī buerire kām_utaduarārē iri dorerire pīdi āārīmī. ¹¹ Ī ðārī bueri, Marīp_u masakare tauri kerere wereri āārā. Marīp_u ðātarig_u y_ure i kerere masakare weredoreg_u pīdi āārīmī.

Pablo, Marīp_u ĩgūrē bopoñarī merā ĩārīrē gojadea

¹² Y_u marī Op_u Jesucristore _usuyari sīa. ĩgū y_ure: “Ī ðārō bueg_ukumī”, ārī gūñagū ĩgūyarārē iritamudoreg_u beyepīdi āārīmī. Irasirig_u ĩgū turarire y_ure sīdi āārīmī. ¹³ Īro dupuyurogue y_u Jesucristore ñerō werenī, ĩgūrē b_uremurārē ñerō iri: “Īgū ðābemi”, ārīnab_u. Y_u ĩgūrē b_uremubirisīā, y_u ñerō iririre: “Ñerō irig_u irikoa”, ārī gūñabirisīā, irasirib_u. Irasirikerep_ur_u, Marīp_u y_ure bopoñarī merā ĩāgū, beyedi āārīmī. ¹⁴ Marī Op_u y_ure b_uro maīgū ðārō irimi. ĩgū y_ure Jesucristore b_uremumakū, gajerādere maīm_umakū irimi. Marīrē Jesucristo merā ĩgūrē b_uremumakū, gajerādere maīm_umakū irimi.

¹⁵ Ī y_u wereburi diayeta āārā. Āārīpererā irire b_uremurō gāāmea. Jesucristo ñerō irirārē ĩgūsā ñerī iridea wajare taug_u, i ūm_uguere

aaridi āārīmi. Yuta āārīpererā nemorō ñerō iritarinugādi āārā. ¹⁶ Yu irasū āārīkerepuru, Marīpu yure bopoñarī merā iāmi. Irasirigu, Jesucristo yure neō perebiri bopoñarīre masīmakū irimi. Gajerārē Jesucristo buremurārē ĩgū yure bopoñarōsūta ĩgūsādere bopoñarīre masīmakū irigukumi. Puru ĩgūsārē ĩgū puro perebiri okari opamakū irigukumi. ¹⁷ Irasirirā Marīpure: “Ōatarigu, turatarigu āārā”, āri, usuyari sīnkōārā! ĩgūta marī Opu āārīnkōāgukumi. ĩgū neō boabirikumi. ĩgū suguta Marīpu āārīmi. Deyomarīgū, masītarigu āārīmi. Irasūta āārīmi.

¹⁸⁻¹⁹ Timoteo, mu yu magū irirosū āārā. Irasirigu yu mūrē: “Āsū irika!” āri werea. Iro dupuyuro Marīpu marīyarārē mu iriburire mūrē were-doredi āārīmi. Irasirigu, ĩgūsā mūrē: “Marīpuyare ĩgū turaro merā āsū irigukoa”, āri werederosūta ĩgūrē buremurīre piriro marīrō gūñaturari merā irika! “Marīpu iūrō ñerō iridea waja opabea”, āri, oārō gūñagū āārīka! Surāyeri: “Ñerīre iribirikōārō gāāmea”, āri gūñakererā, ñerō irima. Irasirirā Jesuyare buremurīre poyanorēma. ²⁰ I, Himeneorē, Alejandreore irasūta waabu. Irasirigu ĩgūsā pērārē wātēa opu Satanās ĩgū gāāmerō iriburo, ārīgū, Jesúre buremurā merā āārīnemodorebiribu. Marīpure ñerō āri werenīnemobirikōāburo, ārīgū, irasiribu.

2

Marīpure sērērā āsū iriro gāāmea, āri gojadea

¹ Musārē āsū iridorepuroria. Āārīpererāya āārīburire Marīpure sērēbosaka! ĩgūsārē oārō iritamu, bopoñarī merā iāburo, ārīrā, ĩgūsārē sērēbosaka! ĩgūrē: “Mu merā usuyāa”, ārīka! ² Oparāya āārīburire, masakare dorerā āārīpererāya āārīburidere Marīpure sērēbosaka, oārō doreburo, ārīrā! ĩgūsā oārō doremakū, gopeyari merā Marīpure buremu, ĩgū gāāmerī direta iri, oārō siuñajārī merā āārīrikurākoa. ³ Marī gajerāya āārīburire Marīpure sērēbosamakū oāgorāa. Irire marī irimakū iāgū, Marīpu marīre taugu usuyari merā marīre iāmi. ⁴ ĩgūta āārīpererā masakare perebiri peamegue waabirimakū gāāmeme. Diayema āārīrdere masīmakū gāāmeme. ⁵ ĩgū suguta Marīpu āārīmi. Jesucristo, Marīpu merā marī masakare oārō āārīmakū amubosagu suguta āārīmi. ĩgū marī irirosū dupukugu āārīmi. ⁶ ĩgū curusague boari merā āārīpererā masakare ĩgūsā ñerī iridea wajare wajaribosadi āārīmi ĩgūsārē taugu. Irasirigu Marīpu ĩgū masakare irire masīmakū iriripoe ejamakū, iri kerere wererārē weredoremi āārīpererā masīburo, ārīgū. ⁷ Jesucristo judío masaka āārīmerārē iri kerere weredoregu, ĩgūsārē ĩgūrē buremurīre, ĩgūyama diaye āārīrīre yure buedoregu pími. Irire diayeta mūrē werea. Ārīgatogu meta yāa.

⁸ Yu āārīperero marā ūmarē guaro marīrō, gāme guaseoro marīrō Marīpuyare oārō irirārē mojōrī soemu, Marīpure sērēmakū gāāmea. ⁹ Nomerē, ūma merā ñerō irirā nome sāñarōsūpero sāñabirimakū gāāmea. Oārō keoro ĩgūsārē ejari surire sāñaburo. Gajerā ĩgūsārē: “Oārō deyoma”, āri gūñamakū iriduarā, ĩgūsāya poañapure wuñapuwea nome āārīduari direta gūñarikubirikōāburo. ĩgūsāya dupuridere oro merā, perla wāikari yeri wajapari yeri merā iridea merā mamubirikōāburo. Wajapari suridere sāñabirikōāburo. ¹⁰ Masaka ĩgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri gūñaburo, ārīrā, āsū gapu iriburo. Gajerā nome: “Marīpure buremu”, ārīrā

nome irirosūta òāīrē iriburo. ¹¹ Jesúre b̄remurā nerērōgue nerērārē Marīp̄yare buerimasā bueripoere nome werenírō marīrō b̄remurī merā péburo. ¹² Musā nerērōgue nerēmakū, nome ūmarē buebirikōāburo. Īgūsārē dorebirikōāburo. Werenírō marīrō buerimasā buerire péburo. ¹³ Āsū āārā. Marīp̄ Adārē irip̄roridi āārīmí. P̄ru Evare iridi āārīmí. ¹⁴ Adán, wātī āīgatosūdi meta āārīdi āārīmí. Eva gap̄ wātī āīgatorire b̄remusīā, Marīp̄ dorerire tarinūgādeo āārīmó. ¹⁵ Irasū āārīkerer̄u, igo pūrākudea merā* Jesúre b̄remu, gajerārē maī, ñerō iribiri, diayema gap̄re irirāno tausūrākuma.

3

Jesúre b̄remurā oparāyamarē gojadea

¹ I yu wereburi diayeta āārā. Suḡu Jesúre b̄remurā opu āārīduagu, òāī moārīrē iridūagu āārīmi. ² Irasiridūaguno āsū āārīburo. Masaka: “Ñerō irigu āārīmi”, āīsūña marīgū, sugoreta marāpokūgu, pémasīrī merā iririkūgu, diayemarē irigu, masaka b̄remusūgū, Īgūya wii gāmeñajārā ejarārē òārō bokatīrīñeāgū, gajerārē òārō buegu āārīburo. ³ Neō mejābi, gāmekēāduabi, gajerā merā guaseobi, ñerō iriri merā niyeru wajatadūabi āārīburo. Irasirirono irigu: masakare bopoñarī merā iritamugū, niyerure Ɂaribejabi āārīburo. ⁴ Īgūya wii marārē òārō doremasīgū, Īgū pūrārē b̄remurī merā Īgūrē òārō yujumakū irigu āārīburo. ⁵ Īgūya wii marārē doremasībi, Marīp̄re b̄remurī bumarārē irota nemorō koremasībirikumi. ⁶ Suḡu Jesúre b̄remurā opu āārīduagu maama b̄remunūgāgū āārībirikōāburo. Maama b̄remunūgāgū gajipoe irigu Īgū: “Gajerā nemorō āārā yu”, āī gūñabokumi. Irasū āī gūñagū, wātī gūñaderosū gūñabokumi. Irasirigu Marīp̄ wātīrē wajamoāaderosū Īgūrē iribokumi. ⁷ Irasirigu Jesúre b̄remurā opu āārību Jesúre b̄remumerā: “Ōāgū āārīmi”, āīsūgū āārīburo. Īgū òārīrē iribirimakū Īārā, Īgūrē ñerō werenībokuma. Wātī Īgūrē ñerī iridorerire iribokumi.

Jesúre b̄remurā oparārē iritamurāyamarē gojadea

⁸ Jesúre b̄remurā oparārē iritamurāde masaka b̄remusūrā āārīburo. Āīgatori marīrō wererā, mejāmerā, ñerō iriri merā niyerure wajatadūamerā āārīburo. ⁹ Jesúya diayema āārīrīrē Marīp̄ marīrē Īmudeare piriro marīrō b̄remurā: “Marīp̄ Īūrō waja opabea”, āī gūñarā āārīburo. ¹⁰ Īgūsārē sóoburi dupuyuro Īgūsā āārīkurire òārō Īāburo. P̄ru Īgūsā òārō āārīkurire Īā odo: “Waja opabema”, āī, Īgūsārē sóoburo. ¹¹ Jesúre b̄remurā oparārē iritamurā nomede irasūta masaka b̄remusūrā āārīburo. Gajerārē ñerō kere āī weremerā nome, pémasīrī merā irirā nome, òārīrē irinírā nome āārīburo. ¹² Suḡu Jesúre b̄remurā oparārē iritamugū sugoreta marāpokūgu, Īgū pūrārē, gajerārē Īgūya wii marārē òārō doremasīgū āārīburo. ¹³ Jesúre b̄remurā oparārē iritamurā òārō iritamumakū Īārā, gajerā Īgūsārē: “Ōārō yāma”, āīrākuma. Irasirirā güiro marīrō gūyasīrīrī marīrō gūñaturari merā Īgūsā Jesucristore b̄remurīrē gajerārē wererākuma.

* **2:15** Génesis 3.15: Eva Marīp̄ dorerire tarinūgādero p̄ru, Marīp̄ āārīnīgū p̄rūrē āsū āārīdi āārīmí: “Igo nomeō marē Īāduabirikumo. Dapagā merā igo parāmerā āārīturiarāde mu parāmerā āārīturiarārē Īāduabirikuma. Mu, suḡu igo parāmerā āārīturiagūya gubure kūrīmakū, Īgū gap̄ muya dipurure k̄ramutūgukumi”, āārīdi āārīmí. Irasirigu Jesús, Eva pūrākūdi parāmerā āārīturiaguta, marī Īgūrē b̄remurārē taugu āārīmí.

Jesúyamarē gojadea

¹⁴⁻¹⁵ Mata yu mu purogue waaduaáa. Waadukaregu, gajipoe irigu waamasibiribokoa. Irasirigu i pu merā mure: “Maripu pūrā āsū iriburo”, āri were gojáa. Maripu pūrā Jesúre buremurī bumarā Maripu okanigayarā āārīma. Īgūsāta Marīpuya diayemarē buremurā, gajerārē irire buerā āārīma. ¹⁶ Marī: “I diayeta āārā”, āri masīa. Marīpuya diayema, marī dupuyuro masibiridea, Īgū marīrē ĩmudea oātaria. I āsū āārā:

Marīpu magū marī irirosū dupukugu deyoadi āārīmī. Oāgū deyomarīgū:
“Īgū diayema irigu āārīmī”, ārīrīrē marīrē masīmakū iridi āārīmī.

Marīpure wereboerā Īgūrē ĩānerā āārīmā. Īgūyarā Īgūya kerere āārīperero marārē werenerā āārīmā. Irasirirā i umuguerē masaka Īgūrē buremunerā āārīmā. Puru Marīpu umugasigue Īgūrē āimurīadi āārīmī.

4*Pablo Timoteore Jesúre buremudinerā Īgūrē buremuduúrāyamarē gojadea*

¹ Oāgū deyomarīgū ire pēmasīma oārō marīrē weremi. I umu pereburi dupuyuro surāyeri masaka Jesúre buremudinerā Īgūrē buremuduúrākuma. Wātēa ārīgatorire, wātēaya buerire pētuyarākuma. ² Irigatorikarā irire buemakū pérā: “Oārī bueri āārā”, āri gūñarākuma. Ārīgatori merā buekererā, Īgūsā basi: “Nerō irirā yāa”, neō āri gūñabirikuma. ³ Masakare: “Marāpokubirikōāka! I baarire baabirikōāka!” ārīma. Marīpu āārīpereri marī baaburire iridi āārīmī. Irasirirā marī Jesúre buremurā diayemarē masīrā, Īgūrē: “Oāa”, āri, usuyari sī odo, baarire baamasīa. ⁴ Āārīpereri Marīpu iridea oārī āārā. Irasirirā Īgū irideare: “Gāāmebea”, āribirikōārā! Īgūrē: “Oāa”, āri, usuyari sī odo, baaro gāāmea. ⁵ Marīpu Īgū irideare: “Oāa”, āri weresiadi āārīmī. Irasirirā marī baaburi dupuyuro Īgūrē: “Oāa”, āri, usuyari sīmakū, marī baarire oārī waamakū yāmi.

Pablo Jesúre moāboeguyamarē weredea

⁶ Mu, i yu weredeare Jesúre buremurārē buegu, Jesucristore oārō moāboegu āārīgukoa. Irasirigu Marīpuya werenīrī marī buremurīrē, Īgūyare oārī buerire mu oārō irituyarire gūñaturari merā buremunemogukoa. ⁷ Masaka i umumarē Īgūsā basi Īgūsā gūñarī merā kere wererire pēbirikōāka! Iri Marīpuya āārībea. Marīpu gāāmerī direta irituyawāgānīka! ⁸ Marī oārō moāpaumakū oāgorāa. I nemorō Marīpu gāāmerīrē oārō irimakū oātaria. Īgū gāāmerīrē iripaurā, i umuguerē marī Īgū merā oārō āārā. Puru umugasiguedere Īgū merā āārīrākoa. ⁹ Iri yu wereri diayeta āārā. Āārīpererā irire: “Diayeta āārā”, āri buremurō gāāmea. ¹⁰ Irasirirā marī gajerārē Marīpuyare buerā, ñerō tari, buro moāa. Marīpu okanīgū marīrē oārō iriburire usuyari merā yūsīā, irasū yāa. Īgū āārīpererārē taugu āārīmī. Jesúre buremurā direta taugukumi Īgū puro āārīburo, ārīgū.

¹¹ Jesúre buremurārē iri āārīpereri yu ārīrīrē iridore, bueka! ¹² Gajerā, mu maamu āārīmakū ĩārā, mūrē pēduabiribokuma. Irasirigu, Jesúre buremurārē mūrē pēburo, ārīgū, oārīrē werenīka! Oārō irinīka! Gajerārē

maika! Jesúre b̄remut̄yaníkōāka! Marīpu iūrō ñerī marīgū āārīka! M̄arē iākūiburo, ārīgū, irasirika! ¹³ Yu, m̄a p̄rogue ejaburo dupuyuro Jesúre b̄remurā nerērārē Marīp̄yare gojadea pūrē bue imuka! Īgūsārē: “Āsū āārīkuka!” ārī wereka! Marīp̄yare ōārō bueka, Īgūsā irire masīnemoburo, ārīgū! ¹⁴ Iro dupuyuro Marīpu Jesúre b̄remurā oparā m̄arārē m̄arē weredoredi āārīmí. Irasirigu, Īgūsāya mojóri merā m̄arē ñapeomakū, Īgū turarire sīdi āārīmí, Īgū weredoredosūta m̄a Īgūyare irimasīburo, ārīgū. Irasirigu, Īgū m̄arē irimasīrī sīrīrē k̄atibirikōāka!

¹⁵ Irire gūña, irinika, āārīpererā m̄a Marīp̄yare irimasīnemowāgārire iāburo, ārīgū! ¹⁶ “¿Ōārō irigu yári?” ārī gūñagū, m̄a iririkurire, gajerārē m̄a buerire gūñaka! Ōārī direta irinika! Irasirirā m̄a, m̄arē p̄enerāde tausūrākoa.

5

Pablo Timoteore: “Jesúre b̄remurārē āsū irika!” ārī gojadea

¹ M̄arārē turibirikōāka! M̄up̄re m̄a ōārō irirosūta m̄arādere ōārō b̄remurī merā wereka! M̄a pagupūrārē m̄a ōārō irirosūta maamarādere b̄remurī merā wereka! ² M̄upore m̄a ōārō irirosūta m̄arā nomedere ōārō b̄remurī merā wereka! M̄a pagupūrā nomerē m̄a ōārō irirosūta nóomedere ñerō uaribejaro marīrō ōārō b̄remurī merā wereka!

³ Wapiweyarā nome iritamusūña marīrārē iritamuka! ⁴ Wapiweyo pūrākudeo āārīmakū, parāmerākudeo āārīmakūdere Īgūsā igore iritamuburo, igo Īgūsārē masūdea waja. Irasū iritamurā, Marīpu Īgūsāyarārē iritamudorederosūta irirā yáma. Īgūsā irasiriri merā Marīp̄re usuyari merā iāmakū yáma. ⁵ Bopogo wapiweyo igoyarā marīgō: “Marīpu yure iritamugukumi”, ārī gūñamo. Irasirigo ūm̄arī, ñamirī Marīp̄re: “Iritamuka yure!” ārī s̄erēnikōāmo. ⁶ Gajego wapiweyo igo gāāmerī direta irimoāmagō, okago āārīkerego, boadeo irirosū Marīpu gāāmerīrē irimasībeo āārīmo. ⁷ Iri āārīpereri wapiweyarā nomerē iritamurīmarē yu m̄arē gojarire Jesúre b̄remurārē wereka, gajerā Īgūsārē: “Ñerō yáma, Īgūsāyarārē iritamubema”, ārī werewuabirikōāburo, ārīgū! ⁸ Sugū Īgūyarārē, Īgūya wii marādere ōārō korebi: “Jesúre b̄remubea”, ārīgū irirosū yámi. Jesúre b̄remumerā nemorō ñerō irigu āārīmí.

⁹ Wapiweyarā nomerē iritamuburi dupuyuro, papera p̄gue āsū āārīrā nomerē gojatúka! Búro, sesenta bojori nemorō opago, sugureta marāpukudeo āārīburo. ¹⁰ Masaka: “Igo ōārīrē irigo āārīmo”, ārīsūgō, igo pūrārē ōārō masūdeo, igoya wiire gāmeñajārā ejarārē ōārō bokatīrīñeāgō, moōboego irirosū Jesúre b̄remurārē iritamugō, ñerō tarirārē iritamugō, āārīpererārē bopoñarī merā iāgō, gajino ōārīrē irinīgō āārīburo.

¹¹ Wapiweyarā nome, nóomeweya nome āārīmakū, i papera p̄gue gojatubirikōāka! Īgūsā Cristoyare iriduaro nemorō ūma merā āārīduarā, dupaturi marāpukudwabokuma. ¹² Irasū Īgūsā dupaturi marāpukurā, Īgūsā: “Marāpu marīgō, Cristoya direta irigokoa”, ārīdeare iribiribokuma. Irire iribiridea waja, waja opabokuma. ¹³ Īgūsā dupaturi marāpukumerā, térīkurā, gajerāya wiirigue gāmeñajāgorenarā, gajerārē ñerī kerere werenírā, gajerārē Īgūsāyamarē s̄erēñarikurā, gajerā Īgūsārē weredebirideareta masakare weregorenarā dujabokuma. ¹⁴ Irasirigu: “Īgūsārē, gajerā wapiweyarā nome m̄arārē iritamurōsū iritamubirikōārō gāāmea”, ārī werea. Dupaturi marāpuku, pūrākuburo doja.

Īgūsāya wii marārē ōārō koreburo. Īgūsā irasirimakū, ñegū marīrē ĭaturigu masakare ĭgūsārē: “Ñerīrē irirā yāma”, āri werewuamakū iribiribokumi. ¹⁵ Surāyeri wapiweyarā nome Cristoyare pirikōā, wātēa opu Satanāya gapure irituyasiama.

¹⁶ Jesúre b̄remurā, ĭgūsāyarā wapiweyarā nome āārīmakū ĭgūsārē iritamuburo. Jesúre b̄remurī bumarāguere ĭgūsārē iritamudobirikōāburo. Irasirirā Jesúre b̄remurī bumarā gajerā wapiweyarā nome iritamuña marīrā gapure iritamumasīma.

¹⁷ Jesúre b̄remurā oparā murā ĭgūsāyarārē ōārō dorerārē gajerārē b̄remurō nemorō b̄remurō gāāmea. ĭgūsā ōārō moārī waja ōārō wajariburo. Surāyeri Marīpuyare wererā, ĭgūsāyarārē buerā āārīma. ¹⁸ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue, sugu moāgūrē marī wajariburire āsū āri gojasūdero āārībú: “Weku trigo yeri gasirire ĭgūya guburi merā kura koro, trigore baadugū baaburo. ĭgūya disi túsārī berore túsābirikōāka!” āri gojasūdero āārībú. Gajero āsū āri gojasūdero āārībú: “Moāgūrē ĭgū moārī wajare wajariro gāāmea”.

¹⁹ Sugata Jesúre b̄remurā opure: “Ñerīrē iriami”, āri werewuamakū pébirikōāka! Pērā o űrerā ĭgū irideare ĭānerā ĭgūrē werewuarire péka! ²⁰ Jesúre b̄remurā nerērōgue āārīpererā péuogwe ñerō irigure: “Irire neō irinemobirikōāka!” āri wereka, gajerā gūirā, ĭgū irirosū iribirikōāburo, ārīgū!

²¹ Yu, Marīpu ĭūrō, Jesucristo ĭūrō, irasū āārīmakū Marīpure wereboerā ĭgū beyenerā ĭūrōguedere murē āsū āri weregura. Yu murē dorerire irigu, āārīpererā Jesúre b̄remurārē b̄remurī merā surosū ĭāka! Musā surāyeri ĭgūsārē ōārō irirosū, gajerā ĭgūsā watope marādere surosū ōārō irika! ²² Gajerārē Jesúre b̄remurā oparā āārīmurārē muya mojōrī merā ñapeo, ĭgūsārē sóoburi dupuyuro ĭgūsā āārīrikurire ōārō ĭāpurorika! Ñerīrē irirārē sóogu, ĭgūsā irirosūta mude ñerō irigu āārībokoa. Āārīpereri ñerīrē iribita āārīrikuka!

²³ Mu paru pūrīrī opagu āārā. Irasirigu irire kúkugu, deko direta iirībirikōāka! Mērōgā igui deko pāmudeadere iirika!

²⁴ Mu Jesúre b̄remurā oparā āārīmurārē ĭgūsā āārīrikurire ĭāgū, ire ōārō masīka! Marīpu ñerārē wajamoāburi dupuyuro surāyeri masaka ĭgūsā ñerīrē iririre marī ĭāmasīa. Gajerā gapure ĭgūsā ñerī iririre ĭāmasībea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu āārīmakū, ĭgūsā ñerī irideare masīrākoa. ²⁵ Irasūta masaka ĭgūsā ōārī iririre ĭāmasīsūa. Gajerā ĭgūsā ōārīrē iririre daporare ĭāmasībikererā, purugue masīrākoa.

6

¹ Moārīmasā Jesúre b̄remurā ĭgūsā oparā dorerire gopeyari merā iriburo. ĭgūsā irasirimakū ĭārā, gajerā Marīpure, marī bueridere ñerō āri werenībirikuma. ² ĭgūsā oparā Jesúre b̄remurā āārīmakū: “ĭgūsā guare dorebirikōārō gāāmea”, āri gūñabirikōāburo. Irasū gūñarōno irirā ĭgūsā dorerire b̄remurī merā iriburo. “Marī oparā Jesúre b̄remurā āārīmakū, ĭgūsārē maña, irasirirā ĭgūsārē ōārō moāboerākoa”, āri gūñaburo. I yu were gojarire Jesúre b̄remurārē bueka!

Marīpure b̄remurīmarē, ōārō āārīrikurimadere gojadea

³ Masakare ārīgatori merā buerā marī Opu Jesucristoya diayema āārīrērē buedeare b̄remubema. Marīpuyare marī b̄remurīrē

gãamemerã ããrĩma. ⁴ “Gajerã nemorõ masĩa”, ãrĩ gũñakererã, diayemarẽ neõ masĩbema. Pémasĩmerã irirosũ masaka werenĩrĩrẽ gãme guaseoduarã ããrĩma. Irasirirã gajerãrẽ gãme iãturi, gãme iãduabiri, ñerõ kere gãme ãrĩ were, ñerõ gãme gũñamakũ yãma. ⁵ Diaye gũñamerãrẽ gãme guaseonimakũ yãma. Īgũsã diayema ããrĩrĩrẽ masĩmerã ããrĩmakũ, Īgũsãrẽ: “Marĩpũyare iritayarã, wãro niyerure wajatarãkoa”, ãrĩ gũñamakũ yãma. Īgũsãnorẽ wapikabirikõãka! ⁶ Marĩ, Marĩpũyare bũremurĩrẽ õãrõ iritayarã, wãri õãrĩ oparã irirosũ ããrã. I merã usũyãa. ⁷ Marĩ i ãmũguere deyoarã, neõ gajino merã deyoabiribu. Boarãde neõ gajinorẽ ãiabirikoã. ⁸ Irasirirã surĩ, baari marĩ daporã opari merãta usũyaro gããmea. ⁹ Gajerã gapũ wãri opaduasĩã, Īgũsã ñerĩ iriduarire pirimerã, pémasĩrĩ marĩrõ ñerĩrẽ ãaribejarã dujama. Irasirirã iri merã Īgũsã basita poyanorẽsĩã, peamegue béosũrãkuma. ¹⁰ Niyeru maĩrĩ, masakare ããrĩpereri ñerĩrẽ irinũgãmakũ iriri ããrã. Surãyeri niyerure bũro gããmerã, Jesũyare bũremuadideare piri, Īgũsã basita bũro bũjawereri bokama.

Pablo Timoteore: “Mũ Jesũre bũremurĩrẽ neõ piribirikõãka!” ãrĩ gojadea

¹¹ Mũ tamerã Marĩpũyagu i ããrĩpereri ñerĩrẽ ãaribejabirikõãka! Diayema irigu, Marĩpũ gããmerĩrẽ irigu, Īgũyare: “Diaye ããrã”, ãrĩ bũremugũ, gajerãrẽ maĩgũ, ñerõ tarikeregu gũñaturari merã Marĩpũyare irigu, “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ Īgũsãrẽ iritamugũ ããrĩka! ¹² Marĩpũ mũrẽ siudi ããrĩmĩ, Īgũ pũro perebiri okari opaburo, ãrĩgũ. Irasirigu Jesucristore mũ bũremurĩrẽ wãrã masaka péurogue werebu. Iri okaire opabu, ñerõ tarikeregu, Īgũrẽ bũremurĩrẽ piribirikõãka! ¹³ Yũ, Marĩpũ ããrĩpererãrẽ okari sũgũ iũrõ, Jesucristo Īgũyamarẽ Poncio Pilatore diaye weredi iũrõ ire mũrẽ iridorea. ¹⁴ Jesucristo i ãmũguere dupaturi aarimakũgedere ñerĩ marĩgũ, masaka werewũasũña marĩgũ Īgũ doredeare gorawayuro marĩrõ irinĩkõãka! ¹⁵ Marĩpũ Īgũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare iririnũ ejamakũ, Jesucristore dupaturi iriugũkumi. Īgũ suguta õãtarigu, turagu, ããrĩpererã oparã nemorõ Opũ, ããrĩpererã dorerã nemorõ Doregu ããrĩmi. ¹⁶ Īgũ suguta neõ boabi ããrĩmi. Beyerõgore neõ sugũ masakũ ejamasĩberogue ããrĩmi. Neõ sugũ masakũ Īgũrẽ iãdi, Īgũrẽ iãgũde mámi. Irasirirã neõ piriro marĩrõ ããrĩpererinũrĩ Īgũrẽ: “Turataria mũ”, ãrĩ bũremurã! Irasũta irirã!

¹⁷ I ãmũmarẽ wãri oparãrẽ ãsũ ãrĩ wereka: “ ‘Gajerã nemorõ ããrã’, neõ ãrĩ gũñabirikõãka! Mũsã opari pereakõãrokoa. Irasirirã: ‘Yũ wãri opari merã õãrõ ããrĩgũkoa’, ãrĩ gũñabirikõãka! ‘Marĩpũ yũre sĩrĩ merã õãrõ ããrĩgũkoa’, ãrĩ gũñaka!” ãrĩka Īgũsãrẽ! Marĩpũ marĩrẽ ããrĩpereri marĩ oparire sĩmi, iri merã usũyaburo, ãrĩgũ. ¹⁸ Wãri oparã õãrĩrẽ iriburo. Īgũsã wãri opari merã opamerãrẽ iritamuburo. Īgũsãrẽ iritamurã, Īgũsã oparire õãrõ merã sĩburo. ¹⁹ Īgũsã irasirirã, wãri ãmũgasimarẽ opasiarãkuma. Irogue ããrĩrĩ neõ perebirikoã. Irasirirã irogue Marĩpũ merã perebiri okari opanikõãrãkuma.

Pablo Timoteore doretũnudea

²⁰ Timoteo, Marĩpũ mũrẽ weredoregu pídeare piribirikõãka! Marĩpũre gããamemerã i ãmũma ubu ããrĩrĩ werenĩrĩrẽ, Īgũsã noó gããmerõ werenĩmoãmarĩdere pètũyabirikõãka! “Marĩ werenĩrĩ, masĩrĩmasã werenĩrĩ ããrã”, ãrĩkererã, Marĩpũyare masĩrã irirosũ werenĩrã meta yãma. ²¹ Surãyeri Īgũsã werenĩrĩrẽ pètũyarã, Marĩpũyare Īgũsã bũremuadideare pirinokõãma.

Maĩpũ mũrẽ õãrõ iritamuburo. Irasũta iriburo.
Iropãta ããrã.
Pablo

2 TIMOTEO

Pablo Timoteore òãdoredea

¹ Y_u Pablo m_urē òãdorea. Marĩp_u g_ããmederosũta Jesucristo y_ure beyepídi *ããrĩmĩ*. Marĩp_u: “Jesucristore b_uremur_ã y_u mer_ã òãr_õ *ããrĩrãkuma*”, *ãrĩdeare* y_ure masakare buedoreg_u beyepídi *ããrĩmĩ*. ² M_u diayeta y_u mag_ũ iriros_ũ *ããrĩg_ũ ããr_ã*. Irasirig_u m_urē ire goj_ãa. Marĩp_u *ããrĩnĩg_ũ*, marĩ Op_u Jesucristo m_urē iritamu, bopoñarĩ mer_ã ãã, siuñaj_{ãrĩ} mer_ã *ããrĩrikumak_ũ* iriburo.

Pablo Timoteore: “Masakare Cristoyare wereka!” ãrĩ gojadea

³ Y_u Marĩpure s_ẽr_ẽrik_u, m_urē g_ũñ_ãa. *Ɛm_urik_u, ñamirik_u ĩg_ũr_ẽ*: “*Õãã*”, *ãrĩ*, *usuyari sĩ*, m_uya *ããrĩburire s_ẽr_ẽbosanikõãã*. Y_u ñek_ũs_ãmar_ã ĩg_ũr_ẽ b_uremuderosũta: “Y_u, ĩg_ũ ĩr_õ waja opabi *ããrã*”, *ãrĩ masĩrĩ* mer_ã y_ude ĩg_ũr_ẽ b_uremua. ⁴ Y_u, m_u p_urogue *ããrãdi waamak_ũ m_u oredeare g_ũñanisĩã*, m_ur_ẽ *ĩãduakoa* doja, m_u mer_ã b_uro *usuyad_ug_u*. ⁵ M_u Jes_ũre diayeta b_uremurĩr_ẽ g_ũñ_ãa. M_u ĩg_ũr_ẽ b_uremuburi dupuyuro m_u ñek_õ Loida, m_upo Eunicede Jes_ũre b_uremup_urorima. Daporare y_u òãr_õ masĩã. ĩg_ũs_ã ĩg_ũr_ẽ b_uremurĩ oparosũta m_ude op_ãa.

⁶ Irasirig_u ire m_urē g_ũñamak_ũ irid_uãã. Iro dupuyuro yaa moj_õrĩ mer_ã m_urē y_u ñapeomak_ũ, Marĩp_u ĩg_ũ turarire m_urē sĩmi, ĩg_ũyare irimasĩburo, *ãrĩg_ũ*. Daporare ĩg_ũ m_urē iridorederosũta ĩg_ũ turari mer_ã ĩg_ũyare iriw_ãg_ãnĩka! ⁷ Marĩp_u marĩr_ẽ *Õãg_ũ deyomarĩg_ũr_ẽ sĩmi*. *Õãg_ũ deyomarĩg_ũ* marĩr_ẽ g_ũimak_ũ irig_u meta *ããrĩmĩ*. Marĩp_uyare ĩg_ũ turari mer_ã irir_ã, masakare maĩr_ã, p_ẽmasĩrĩ mer_ã irir_ã *ããrĩmak_ũ irig_u ããrĩmĩ*. ⁸ Irasirig_u marĩ Op_uyare gajer_ãr_ẽ wereg_u, g_uyasĩrĩbirikõãka! ĩg_ũyare gajer_ãr_ẽ y_u weredea waja peresugue *ããrĩmak_ũ*, y_ure g_uyasĩrĩs_ãbirikõãka! M_u Marĩp_u masakare tauri kerere wereri waja y_u iriros_ũ ñer_õ tarig_u: “*Õãrokoa*”, *ãrĩ g_ũñaka!* Marĩp_u m_urē turaro sĩr_õp_ã irasirika! ⁹ Marĩp_u marĩr_ẽ perebiri peamegue waaboner_ãr_ẽ taudi *ããrĩmĩ*. *Õãrã ĩg_ũyarã ããrĩburo, ãrĩg_ũ, marĩr_ẽ siiudi ããrĩmĩ*. “*Õãrĩr_ẽ yãma, irasirig_u ĩg_ũsãr_ẽ siubu*”, *ãrĩ g_ũñag_ũ meta siiudi ããrĩmĩ*. ĩg_ũ marĩr_ẽ Jesucristoyar_ãr_ẽ maĩg_ũ i *ũm_u iriburi dupuyuro*: “*Ĩg_ũsãr_ẽ taug_ura*”, *ãrĩ g_ũñã, marĩr_ẽ beyedi ããrĩmĩ*. ¹⁰ Irasirig_u Jesucristore marĩr_ẽ taug_ure iriug_u, ĩg_ũ marĩr_ẽ diayeta maĩrĩr_ẽ masĩmak_ũ iridi *ããrĩmĩ*. Jesucristo marĩr_ẽ ĩg_ũr_ẽ b_uremur_ãr_ẽ perebiri peamegue waamur_ã *ããrĩmak_ũ neõ iribiridi ããrĩmĩ*. ĩg_ũ marĩr_ẽ tauri kerere weredeare b_uremurĩ mer_ã marĩr_ẽ Marĩp_u p_uro ĩg_ũ mer_ã *ããrĩnĩburire masĩmak_ũ iridi ããrĩmĩ*.

¹¹ Marĩp_u y_ure iri kerere weredoreg_u beyedi *ããrĩmĩ judío* masaka *ããrĩmerãr_ẽ Jesucristoyare buedoreg_u*. ¹² Irire bueri waja y_u b_uro ñer_õ taria. Ñer_õ tarikereg_u, Jes_ũre y_u g_ũñaturari mer_ã b_uremug_ũr_ẽ masĩã. Irasirig_u peresugue *ããrĩkereg_u, g_uyasĩrĩr_õ marĩr_õ ããrĩkõãã*. Jes_ũta turag_u, y_ure ĩg_ũyare buedoreg_u pídi, y_ure òãr_õ koreg_u *ããrĩmĩ*. Irasirig_u dupaturĩ aarig_ũ, ĩg_ũ y_ure buedoredea mer_ã: “*Ãs_ũ irig_ura*”, *ãrĩdeare iriyuwarikug_ũkumi*. Irire masĩã.

¹³ Y_u m_urē diayema buedeare: “*Ãs_ũ iriro g_ããmea y_ure*”, *ãrĩ*, Jes_ũre b_uremurĩ mer_ã, gajer_ãr_ẽ maĩrĩ mer_ã irinikõãka! Marĩ Jes_ũyarã *ããrĩsĩã*,

irasirimasía. ¹⁴ Ōāgū deyomarīgū marīguere āārīgú iritamurī merā Marīpū mūrē ĩgūya kerere weredoredeare gorawayuro marīrō wereka!

¹⁵ Mū masīsíaa. Yū peresugue āārīmakū ĩārā, āārīpererā Asia nīkū marā Jesúre b̄remurā yure béowāgāperekōāma. ĩgūsā watope āārīnerāde Figelo, Hermógenesāde béowāgākōāma. ¹⁶ Onesíforo gapū irasiribirimi. Marī Opū ĩgūya wii marārē bopoñarī merā ĩāburo. Wári Onesíforo yure gūñaturamakū irimi. Yū peresugue āārīmakū ĩāgū, yure ḡyasírīsābirimi. ¹⁷ Irasirigū Romague ejagū, yure āmaníkōādi āārīmí. Yure bokagugue āmuduúmi. ¹⁸ Marī Opū dupaturi aarigú, ĩgūrē bopoñarī merā ĩāburo. Efesoguedere ĩgū marīrē iritamudeare mū òārō masīsíaa.

2

Pablo Timoteore òārō iridorerimarē gojadea

¹ Mū, Jesucristoyagū diayeta yū magū irirosū āārīgú āārā. Irasirigū Jesucristo iritamurī merā ĩgūrē gūñaturari merā b̄remuníkōāka! ² Yū wārā masaka péurogue buemakū mū pédeare Jesucristoyare gūñaturarārē bueturiaka! Irasirirā irire gajerārē keoro buemasírākuma.

³ Surara ñerō tarikeregū gūñaturakumi. ĩgū irirosū mū Jesucristoyagū gajerā ĩgūyarā merā ñerō tarikeregū gūñaturaka! ⁴ Surara ĩgū opū gāāmerōsū doreri directa irikumí. Surara āārībi moārōsū iribirikumí. Irasirigū mū ĩgū irirosū marī Opū doreri directa irika! ⁵ I irirosū ūma birarimasūde gajerā nemorō ūmakeregū, oparā dorerire keoro iribi, ĩgūsā ĩgūrē sīboadeare wajatabirikumi. Irasirigū marī Opū dorerire òārō irika, ĩgū òārī sīburire wajatabu! ⁶ Pooere òārō moāgū ĩgū moādea waja iri pooema oteri dukare opap̄rorikumí. Irasirigū ĩgū irirosū marī Opūyare òārō moāgū, gajerārē ĩgūyare bueri waja ĩgū mūrē sīrīrē opagukoa. ⁷ Yū wererire òārō gūñaka! Mū irasirimakū, marī Opū i āārīpererire masīmakū irigukumi.

⁸ Jesucristore gūñaka! ĩgū, opū David parāmi āārīturiagū āārīmi. ĩgūta boadigue masādi āārīmí marīrē peamegue waabonerārē taugū. Iri marīrē tauri kerereta yū werea. ⁹ Iri kerere wereri waja ñerō taria. Masaka yure ñerō irigū irirosū kōme dari merā sia, peresugue biadoboma. ĩgūsā yure peresu irikerep̄mū, Marīp̄uya kerere āārīpererogue p̄sūrokoa. ¹⁰ Irasirigū yū ñerō tarikeregū, gūñaturaníkōāa, Marīp̄u beyenerā ĩgū merā òārō āārīburo, ārīgū. ĩgūsāde marī irirosūta Jesucristoyarā āārīma. Irasirigū, ĩgūsāde peamegue waabirikōāburo, ārīgū, irasū yáa. ¹¹ I diayeta āārā:

Marī Jesucristore b̄remurī waja gajerā marīrē wējēmakū, āmugasigue ĩgū merā āārīníkōārākoa.

¹² Marī ñerō tarikererā gūñaturari merā marī ĩgūrē b̄remurīrē pirimerā, ĩgūyarārē dorerogue ĩgū merā dorerā āārīrākoa. Marī Jesúre masīkererā gajerārē: “ĩgūrē masībea”, ārīmakū, ĩgūde marīrē: “Musārē masībea”, ārīgukumi.

¹³ Marī, ĩgū: “Āsū irigūra”, ārīdeare b̄remubirikerep̄mū, ĩgū ārīdeare diayeta irigukumi. Āārīpereri ĩgū ārīrī, diayeta āārā. Neō ārīgatomasībirikumí.

Pablo Timoteore keoro buerimarē gojadea

¹⁴ I yu were gojarire mu bueräre güñanimakü irika! Marī Opu iūrōrē ĩgūsārē turara merā āsū āri wereka! Masaka werenirirē masā gāme guaseori wajamāa. Irire pérārē diaye güñamerā dujamakü yāa. ¹⁵ Mu gapu Marīpu iūrō ĩgūya direta buro iriduhagu āārīka! ĩgūya diayema kerere pémasīri merā gajerārē keoro bueka! ĩgū mūrē: “Ōārō yāmi”, āri iāburo, āriġū, ōārō moāgū ĩgū moādeare guyasīrīberosū āārību, irasirika! ¹⁶ Masaka i ūmuma ubu āārīri werenirirē pébirikōāka! Irire irasū werenirā nemorō ñerirē iriwāgānemorākuma. ¹⁷ ĩgūsā bueri, dupare kāmīrō boawāgārō irirosū gajerārē poyanorēa. ĩgūsā watopere Himeneo, Fileto āārīma. ¹⁸ ĩgūsā Marīpuya diayemarē buebema. “Jesūre būremurā boanerā ĩgūsā dupu merā masā, mūrīasianerā āārīmā, irasirirā i ūmu peremakü, ĩgūsā dupaturi masābirikuma”, āri buema. Irasū āārīrā, surāyeri Jesūre būremurārē ĩgūya diayema buerire būremuduúmakü yāma. ¹⁹ Marīpuya werenirī, ĩgū marīrē pídea neō gorawayubea. Wii neō boabiriburi borari merā ōārō núdea wii irirosū āārā. Neō perebirikoa. Āsū āri gojasūdero āārībú: “Marī Opu ĩgūyarārē masīmi. Āārīpererā: ‘ĩgūyarā āārā’, āārīrā ñerī iririre pirikōāburo”.

²⁰ I keori merā āsū āri weregura. Sugu wāri opaguya wiiguere wāri soropari āārīkoa. Bosenu āārīmakü oro merā irideapari, plata merā irideapari baarogue peokuma. Diiari merā irideaparire, o kooāre ubu āārīrīnūrīrē peokuma. ²¹ Marī ōārī pari irirosū āārīduarā, āārīpereri ñerirē opamerā āārīnīkōārō gāāmea. Irasirirā, marī Opuyarā ĩgū irisūnerā āārīsīā, āārīpereri ĩgū iridorerire ōārō irirā āārīrākoa.

²² Irasirīgu, maamarā ñerī ūaribejarire iribirikōāka! Diayemarē irinika! Jesūre būremunika! Masakadere maīka! Gajerā merā ōārō āārīrikuka! Irasūta āārīpererā ñerī opamerā marī Opure sērēnirā merā āārīka! ²³ Pémasīmerā ubu āārīrīrē gāme guaseorire pébirikōāka! Mu masīa. ĩgūsā irasū gāme guaseo, puru gāme turirākuma. ²⁴ Mu, marī Opure moāboegu āārā. Irasirīgu gajerā merā gāme turibirikōāka! Āsū gapu āārīka! Āārīpererā merā ōārō āārīġū, ĩgūsārē ōārō buegu, bopoñarirē opagu āārīka! ²⁵ Gajerā mu buerire gāāmebirimakü, ĩgūsārē būremurī merā ōārō wereka! Marīpu ĩgūsārē ĩgūsā ñerī iririre bujawere, ōārī gapure gorawayumakü irigukumi, āriġū, irasirika! Irasirirā diayema āārīrīrē masīnugārākuma. ²⁶ Irire masīrā, pémasīrākuma. Wātī ĩgūsārē ĩgū gāāmerirē iridorerire pirirākuma.

3

Pablo Timoteore i ūmu pereburi dupuyuro ñerō waaburire gojadea

¹ Ire masīka! I ūmu pereburi dupuyuro wāri ñerī aarirokoa. ² Masaka āsū āārīrākuma. ĩgūsāya āārīburi direta güñarā, niyerure ūaribejarā: “Gajerā nemorō āārā”, āri werenirā, gajerārē ñerō turirā, Marīpure ñerō āri werenirā, pagusāmarārē tarinugārā, gajerā ĩgūsārē sīkerepuru: “ĩgūsā guare ōārō iriabu”, neō āri, ūsuyari sīmerā, gopeyari merā Marīpuyare būremumerā āārīrākuma. ³ Gajerārē maīri merā iritanumerā, bopoñari merā iāmerā, ñerī kere wererā, ñerī ūaribejarire pirimasīmerā, gajerārē ñerō tarimakü irirā, āārīpereri ōārīrē doorā āārīrākuma. ⁴ ĩgūsā merāmarārē ĩgūsārē ñerō iriduarāguere wiarā, pémasīri marīrō ĩgūsā noō gāāmerō irirā, “Masīpeorā āārā”, āri güñarā āārīrākuma.

Marĩpure gããmerõnorẽ irirã, ĩgũsã gããmerõ uaribejarire iri, usũyarã ããrĩrãkuma. ⁵ Masaka ĩũrõ Marĩpure buremurã irirosũ irikererã: “Marĩpu gããmerĩrẽ ĩgũ turari merãta irimasĩa”, ãrĩ gũñamerã ããrĩrãkuma. “Yũ basi irire irimasĩa”, ãrĩ gũñarãkuma.

ĩgũsãnorẽ neõ wapikubirikõãka! ⁶ ĩgũsãno ãsũ yãma. Masakaya wi-irigue õãrõ werenĩgato, ñajãa, pẽmasĩmerã nomerẽ ĩgũsã ãrĩgatorire pé buremumakũ yãma. ĩgũsã nome bure ñerĩrẽ irirã nome ããrĩsĩa, ããrĩpereri ñerĩ uaribejarire iridũarã ããrĩma. ⁷ Gajino buerire buenikererã, Marĩpuya diayema gapure neõ pẽmasĩbema. ⁸ Iripoegue marã Janes, Jambres yãa ããrĩnerã Moisés weredeare péduabiriderosũ, ĩgũsã ãrĩgatori merã buerã diayemarẽ neõ péduabema. Ñerĩ direta gũñapausĩa, Jesũre buremumerã ããrĩma. ⁹ Irasũ ããrĩkererã, wãrã masakare ĩgũsã ãrĩgatori merã buerire pé buremumakũ irimasĩbirikuma. Moisére péduabirinerã Janes, Jambre waaderosũ ĩgũsãdere waarokoa. Irasirirã, ĩgũsãrẽ ãrĩgatorikurã, pẽmasĩmerã ããrĩrĩrẽ ããrĩpererã ĩãmasĩrãkuma.

Pablo Timoteore doretũnudea

¹⁰ Mũ gapũ yũ buedeare õãrõ irinĩkõãa. Yũ ããrĩrikurire, yũ: “Ãsũ irigura”, ãrĩ gũñarĩrẽ, Jesũre yũ buremurĩrẽ, masakare bopoñarĩ merã yũ iritamurĩrẽ, ĩgũsãrẽ yũ maĩrĩrẽ, ñerõ tarikeregu yũ gũñaturarire mũ masĩa. ¹¹ Jesucristoyare yũ iridea waja masaka yũre ñerõ irima. Buro ñerõ taribu. Yũ Antioquíague, Iconiogue, Listrague ããrĩmakũ, ããrĩpereri yũre waadeare, iri makãrĩ marã yũre ñerõ tarimakũ irideare mũ masĩa. Yũ ñerõ taririkũ, marĩ Opũ gapũ yũre iritamumi. ¹² I diayeta ããrã. ããrĩpererã Jesucristoyarã Marĩpu gããmerĩrẽ irinidũarãnorẽ gajerã ĩgũsãrẽ ñerõ tarimakũ irirãkuma. ¹³ Ñerã, ãrĩgatorikurã, ĩgũsã ñerõ iridero nemorõ ñerõ irinemonĩrãkuma. Gajerãrẽ ĩgũsã ãrĩgatorire pé buremumakũ irirã, ĩgũsãde gajerã ãrĩgatorire pé buremurã ããrĩma.

¹⁴ Mũ gapũ yũ mũrẽ buedeare irinĩkõãka! Mũ Marĩpuyare: “Diayeta ããrã”, ãrĩ buremudeare piriro marĩrõ buremunikõãka! Mũ masĩa mũrẽ buenerãrẽ. ¹⁵ Mũ majĩgũgueta, Marĩpuya werenĩrĩ gojadeare masĩngãyuro. Irasirigu ĩgũyare masĩgũ: “Marĩpu Jesucristore buremurãrẽ taumi, perebiri peamegue waabirikõãburo, ãrĩgũ”, ãrĩ masĩa. ¹⁶ ããrĩpereri Marĩpuya werenĩrĩ gojadea, ĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merã gojadea ããrã. Iri gojadeare buerã, diayemarẽ marĩ masĩa. Marĩ ñerõ irideare: “Ñegorabu”, ãrĩ, “Õãrĩ gapure iriro gããmea”, ãrĩ masĩa. Irasirirã iri pũgue gojadeare buerã, diayemarẽ irimasĩa. ¹⁷ Marĩpu ĩgũyarãrẽ ĩgũyare õãrõ masĩdoregu, ĩgũya werenĩrĩ gojadeare marĩrẽ pídi ããrĩmĩ, ããrĩpereri õãrĩrẽ irimasĩburo, ãrĩgũ.

4

¹ Jesucristo ããrĩpererã Opũ i ãmũguere dupaturi aarigũkumi. Irasũ aarigũ, masaka okarãrẽ, boanerãdere: “¿Niĩsã waja oparã, niĩsã gapũ waja opamerã ããrĩrĩ?” ãrĩ beyegũkumi, waja oparãrẽ wajamoãbu. Irasirigu ĩgũ ĩũrõ, Marĩpu ĩũrõdere turaro merã mũrẽ dorea. ² Marĩpuya kerere masakare ĩgũsã péduamakũ, péduabirimakũdere wereka! ĩgũsãrẽ ĩgũsã ñerĩ irideare masĩ, piridoregu, iri kerere wereka, õãrĩ gapure iriburo, ãrĩgũ! Buro bopoñarĩ merã pẽmasĩma õãrõ ĩgũsãrẽ irire bueka! ³ Pũrũguere masaka Marĩpuya õãrĩ buerire péduabirikuma. Irasirirã ĩgũsã gããmerĩrẽ irirã, ĩgũsã péduari direta buemurãrẽ wãrã ãmarãkuma.

4 Marĩpuya diayema ããrĩrĩrẽ béo, masaka ìgũsã basi ìgũsã gũñarĩ merã wererire pètuyarākuma. 5 Mũ gapũ pėmasĩrĩ merã diayemarẽ irinĩkõaka! Ñerõ tarikeregu, gũñaturaka! Õãrõ iridũari merã Jesús masakare tauri kerere bueka, peamegue waabirikõãburo, ãrĩgũ! Marĩpũ murẽ moãdoredeare õãrõ iri odonũkõãka!

6 Yũ Marĩpuyare iridea waja okanemosũbirikoa, yũ boaburo mérõ dũyáa, ãrĩ péñáa. 7 Yũ Jesucristo yũre buedoregu pídeare õãrõ bueyuwarikũbũ. Ìgũ yũre iridorerire õãrõ iri odonũbũ. Ñerõ tarikeregu, ìgũrẽ bũremurĩrẽ neõ piribiribũ. 8 Irasirigu dapora yũ diayema iridea waja marĩ Opũ yũre yũ wajatadeare sĩburire usũyari merã yúa. Ìgũta diayemarẽ irigu masakare: “¿Niĩsã waja oparã, niĩsã gapũ waja opamerã ããrĩrĩ?” ãrĩ beyerinũ ããrĩmakũ, yũ wajatadeare sīgukumi*. Yũ direta sĩbirikumi. ããrĩpererã ìgũ aariburire burõ ìãdũari merã, ìgũrẽ maĩrĩ merã yũrãrẽ irire sīgukumi.

Pablo Timoteore iridorenemodea

9 Mũ aarirõ bokatũũrõ yũre ìãgũ aarika! 10 Demas i ãmũmarẽ gããmesĩã, yũre béo, Tesalónicague waakõãmi. Crescente Galacia nikũgue, Titode Dalmaciague marĩ Opũyare buerã waama. 11 Lucas dita yũ merã ããrĩmi. Irasirigu Marcore ãma, ìgũrẽ ãrĩrika! Ìgũ yũre iritamugukumi, marĩ Opũyare õãrõ moãburo, ãrĩgũ. 12 Yũ Tíquicore Efesogue iriubũ. 13 Mũ õõgue aarigú, yũ weka sãñarĩ surĩrore, Troas wãĩkuri makã Carpoya wiĩgue yũ pídeañerẽ ãrĩrika! Yaa papera tũrũrĩrẽ ãrĩrika! Waimũrãya gasiri merã iridea tũrũrĩdere burõ gããmea. Irasirigu iridere ãrĩrika!

14 Alejandro kõme merã moãrĩmasũ yũre ñetariro irimi. Ìgũ yũre irasirideade waja marĩ Opũ ìgũrẽ wajamoãgukumi. 15 Ìgũ marĩ buerire neõ gããmebirigorami. Irasirigu ìgũrẽ pėmasĩka!

16 Oparã yũre peresugue biadoborã yũ irideare sẽrẽñapũrorimakũ, neõ sugũ yũre iritamubirimi. ããrĩpererã yũre béowãgãperekõãma. Marĩpũ ìgũsã yũre irasirideade kãtiburo. 17 Ìgũsã yũre béowãgãkererũ, marĩ Opũ yũre iritamumi. Yũre turari sĩmi, ìgũ masakare tauri kerere õãrõ wereburo, ãrĩgũ. ããrĩpererã judío masaka ããrĩmerã iri kerere pėburo, ãrĩgũ, irasirimi. Ëõkaye yũre baabéobodire tariweremakũ irirosũ ñegũ yũre wẽjẽbéobodire tariweremakũ irimi. 18 Irasũ ããrĩmakũ, ããrĩpereri ñerã yũre ñerõ iriburire yũre tariweremakũ irigukumi. Ëmũgasigue ìgũyarãrẽ dorerogue waaburo, ãrĩgũ, yũre õãrõ koregukumi. Marĩ Opũre: “Õãtarigu, turatarigu ããrã”, ãrĩ, usũyari sĩnĩkõãrã! Irasũta irirã!

Pablo õãdoretũnudea

19 Priscila, ìgo marãpũ Aquila, Onesíforoya wii marãde õãburo. 20 Erasto Corintogue dujami. Trófimo pũrĩrikũakõãmi. Irasirigu Miletogue ìgũrẽ píbũ. 21 Mũ puibũ dupuyuro aaripurumuka! Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, ããrĩpererã marĩyarã murẽ õãdorema.

22 Marĩ Opũ Jesucristo mũ merã ããrĩburo. Marĩpũ ããrĩpererãrẽ mũsãrẽ õãrõ iritamuburo. Irasũta irinĩkõãburo.

Iropãta ããrã.

* 4:8 Sugũ ãma birarimasã gajirã nemorõ õãrõ ãmagũ, olivo wãĩkadima pũrĩ merã iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore ìgũya dipurugue peokuma, gajerãrẽ ìgũ wajatadeare ìmumũrã. I irirosũ, sugũ Jesúre bũremugũ ìgũ diayema iridea waja ãmũgasigue perebiri okari wajatagukumi. Iri ãmũgasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosũ ããrã.

Pablo

TITO

Pablo Titore òãdoredea

¹ Yu Pablo, murè òãdorea. Yu Marĩpũre moãboegu ããrã. Jesucristo yure ìgũya kerere buedoregu pími. Marĩpũ beyenerãrè ìgũrè òãrò buremumakũ gããmegũ, ìgũsãrè ìgũyare òãrò irimakũ gããmegũ, yure iri-umi, ìgũya diayema kerere masĩburo, ãrĩgũ. ² Irasirirã iri kerere masĩrã, ìgũsã ùmugasigue p rebiri okari opaburire masĩma. Marĩpũ i ùmurè iriburo dupuyuro: “P rebiri okari sĩgũra”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Ìgũ ãrĩgatobi ããrĩsĩã, ìgũ ãrĩderosũta marĩrè sĩgũkumi. ³ Daporare Marĩpũ: “Ãsũ irigũra”, ìgũ ãrĩdeare iriripoe ejasiãã. Irasirigu ìgũya kerere wererãrè weredoremi marĩrè irire masĩburo, ãrĩgũ. Ìgũ marĩrè taugũ, yũdere iri kerere were-doregu pími.

⁴ Tito, yu murè gojãã. Yu Jesũyare weremakũ pégũ, mu ìgũrè buremunugãbu. Irasirigu yu magũ irirosũ ããrã. Daporare marĩ pẽrãgueta Jesũre buremurã ããrã. Marĩpũ ããrĩnĩgũ, Jesucristo marĩrè taugũ murè òãrò iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Pablo Titore Creta marãrè buedoredea

⁵ Yu murè Creta wãikuri nugũrõgue píwãgãribu, murè Jesũre buremurãrè yu iripeobirideare òãrò ãmupeokõãburo, ãrĩgũ. Irasirigu iri nugũrõma makãrĩrè waagorenagũ, iri makãrĩku yu murè dorederosũta Jesũre buremurãrè ìgũsã oparã ããrĩmurãrè sóoka! ⁶ Sugu ìgũsã opu ããrĩbure sóogu, ãsũpero ããrĩgũrè sóoka! Masaka: “Ñerò irigu ããrĩmi”, ãrĩ werewũasũña marĩgũrè, sugoreta marãpokũdire sóoka! Ìgũ pũrãde Jesũre buremurãta ããrĩburo. Masaka ìgũ pũrãrè: “Ñegorama, ìgũsã pagusãmarãrè tarinugãgorama”, ãrĩ werewũasũña marĩrã ããrĩburo. ⁷ Sugu Jesũre buremurã opu Marĩpũre moãboegu ããrĩmi. Irasirigu masaka werewũasũña marĩgũ ããrĩburo. Ìgũ gããmerĩ direta gajerãrè iridorebino, mata gajerã merã guarikubi, mejãbi, gãmekèãduabi, ñerò iriri merã niyeru wajatadũabi ããrĩburo. ⁸ Ãsũ gapũ irigu ããrĩburo. Ìgũya wiigũe gãmeñajãrã ejarãrè òãrò bokatĩrĩñeãgũ, òãrĩ gapũre gããmegũ, pémasĩrĩ merã iririkũgu, diayemarè irigu, Marĩpũyagu, noó gããmerò iridũarire iribi ããrĩburo. ⁹ Marĩpũya diayema kerere, marĩ ìgũrè buedea buremurĩrè piribi ããrĩburo. Irasirigu, ìgũde gajerã Jesũre buremurãrè òãrĩ bueri merã ìgũsãrè Marĩpũyare gũñatura, òãrò ããrĩrikumakũ irigũkumi. Irire buegu, diayema buerire werewũarãrè òãrò yujumasĩgũkumi, ìgũsãde diaye gũñanugãburo, ãrĩgũ.

¹⁰ Wãrã ããrĩma Marĩpũ dorerire tarinugãrã. Ìgũsã noó gããmerò werenĩmoãmarĩ merã masakare ìgũsã ãrĩgatorire buremumakũ yãma. Judío masaka surãyari irasũgora yãma. ¹¹ Niyeru direta wajatadũarã, ìgũsã gããmerò buemoãmakõãma. Irasirirã wiiri marãrè poyanorẽma. Irasirigu mu ìgũsãrè kãmutakõãka! “Irire iropãta buenemoka!” ãrĩka ìgũsãrè!

¹² Iripoegue sugu iro Creta nugũrõmu òãrò wererimasũ ãsũ ãrĩ wereyupu iro marãrè:

I nugũrò marã buro ãrĩgatorikuma. Makãnúu marã waimurã buro goerã irirosũ ããrĩma. Baaparã, baari direta gũñarikurã, moãduamerã, buro térĩkurã ããrĩma, ãrĩyupu.

13 Īgū irasū āriḡū, diayeta āri werenídi āārímí. Daporare Creta marā iripoegue iriderosūta yáma. Irasirigū Tito, turaro merā ĭgūsārē wereka, Marīpūya diayema buerire ōārō gūñaturari merā buremuburo, āriḡū! 14 Īgūsārē ōārō bueka, judío masaka noó gāāmerō gūñaboka, weremoāmadea kerere, Marīpūya diayema kerere gāāmemerā dorerire pénemobirikōāburo, āriḡū!

15 Marīpūyare buremurārē ōārī gūñarī oparārē, āārīpereri gajino ĭgūsārē ñerīrē gūñamakū iribirikoa. Marīpūyare buremumerā gapure ñerī gūñarī direta oparārē, āārīpereri gajino ĭgūsārē ñerīrē gūñamakū yáa. Irasirirā ñerīrē irirā: “Ñerō iriakubu yu”, neō āri bujawerebema. 16 “Marīpūre masīa gua”, ārikererā, ĭgūrē masībema. Īgūsā ñerō iriri merā ĭgūrē masībema, āri masīsūa. Gajerārē ĭāturi dooma. Marīpū dorerire tarinugāgorama. Āārīpereri ōārīrē neō irimasīmerā, ñerāgora āārīma.

2

Keoro buedorerimarē gojadea

1 Irasirigū Marīpūya diayema āārīrīrē masakare keoro bueka!

2 Āsū āri wereka, murā ūmarē: “Musā pémasīrī merā iririkurā, masaka buremusūrā, diayemarē irirā, Marīpūre gūñaturari merā buremurā, gajerārē maīrā āārīka! Musārē ñerō waamakū, gūñaturaníkōāka!” āri wereka ĭgūsārē!

3-4 Murā nomedere: “Musā Marīpūre gopeyari merā buremuka! Gajerārē ñerō āri werewuamerāta, wáro mejārīnorē iirīmerāta āārīka! Maamarā nomerē ōārīrē bueka, ĭgūsārē irire irimasīburo, ārīrā! Musā irasū buemakū péduripírā, ĭgūsā marāpusāmarārē, ĭgūsā pūrādere ōārō maīrākuma. 5 Diayemarē irirā, ōārī gūñarī oparā, ĭgūsāya wiirigue āārīrārē ōārō korerā, gajerārē iritamurā, ĭgūsā marāpusāmarārē tarinugāmerā āārīrākuma. Irasirirā ĭgūsā maamarā nome irire ōārō irimakū ĭārā, gajerā Marīpūya kerere ñerō werenímasībirikuma. ‘Iri kerere buremurā ñerō yáma’, āri masībirikuma”, āri wereka ĭgūsārē!

6 Maamarā ūmadere: “Musāde diayemarē irika!” āri wereka! 7 Mū ōārī direta irika! Mū irasirimakū ĭārā, gajerāde ōārīrē irirākuma. Masakare gopeyari merā diayema āārīrīrē keoro bueka! 8 Ōārō pémasīrī merā wereníka, gajerā murē werewuabirikōāburo, āriḡū. Mū werenīrē pérā, murē gāāmemerā: “I diaye āārībea”, āri masībirikuma. Irasirirā marīrē werewuanerā gūyasīrīrākuma. Marīrē ñerī werenírī merā werewuamasībirikuma.

9 Moāboerimasādere: “Musā oparā dorerire tarinugābirikōāka! Īgūsā doremakū, āārīpereri ĭgūsā dorerire irika! Īgūsārē musā merā usuyamakū irika! Īgūsā musārē doremakū: ‘Iribea’, āribirikōāka! 10 Īgūsā oparire neō yajabirikōāka! Īgūsā oparire musā ōārō koremakū ĭārā: ‘Ōārō yáma’, ārīrākuma. Gajerāde musā ōārō iririre ĭārā, marīrē taugu Marīpūyare buerire: ‘Ōārī āārā’, āri gūñarākuma”, āri wereka ĭgūsārē!

11 Marīpū marīrē maīḡū āārīpererā i ūmū marā ĭgūsā ñerō iridea waje tauduagu, Jesucristore iriudi āārímí. 12 Marīrē ĭḡū gāāmebirinorē, i ūmūma ñerō ūaribejarire piriburo, āriḡū, irasiridi āārímí. Marī i ūmūgue āārīrāde ōārō pémasīrī merā diayemarē irirā, Marīpū gāāmerīrē irirā āārīrō gāāmea. 13 Marī Opū turatarigū marīrē taugu Jesucristo dupaturi aariburire usuyari merā yūrā yáa. Īḡū ārīderosūta aarigukumi marīrē

ōārīrē irigu aarigú. Ire marī masīsīā, ĩgū gāāmerīrē iriro gāāmea. ¹⁴ Marī ñerō iridea wajare wajaribosabu, ĩgūrē wējērārē kāmutarō marīrō boadi āārīmí. Irasirigu āārīpereri marī ñerō iridea wajare taudi āārīmí, marīrē neō ñerīrē opabirikōāburo, ārīgū. Marīrē ĩgūyarā āārīburo, oārīrē oārō iriburo, ārīgū, irasiridi āārīmí.

¹⁵ Mū Jesúre buremurārē irire oārō bueka, oārīrē usayari merā iriburo, ārīgū! Marīpu marē irire weredoredi āārīmí. Irasirigu ĩgū dorero merā irire iridūamerārē: “Āsū irika!” ārī wereka! Neō sugū masakū, mū weremakū, marē irasū ĩābéobirikōāburo.

3

Pablo Jesúre buremurārē: “Āsū irika!” ārī gojādea

¹ Irogue marā Jesúre buremurārē āsū ārī wereka: “Musā oparārē, musārē dorerārē tarinugābirikōāka! ĩgūsā dorerire oārō péka! Oārō iririre irirā āārīka! ² Neō sugū masakure ñerō ārī werewūabirikōāka! Masaka merā gāme turimerāta, ĩgūsā merā oārō usayari merā āārīrikuka! Gajerārē maīrī merā iritamuka! Āārīpererārē buremurī merā gūña maīka!” ārī wereka ĩgūsārē!

³ Iripoegue marī Jesúre buremubirisīā, Marīpuyare pémasībiri, ĩgū dorerire tarinugā, ārīgatorire buremu, dedirinerā āārībú. Āārīpereri noó gāāmerō waribejarire, ñerī iriduarire pirimasībirinerā āārībú. Gajerārē uburikurā, ĩgūsārē ñerō irirā āārīnerā āārībú. Gajerā marīrē ĩāturi doonerā āārímá. Marī baside gāme ĩāturi doonerā āārībú. ⁴ Marī irasū āārīkerepuru, Marīpu marīrē taugu gapu ĩgū marīrē maīrīrē, ĩgū marīrē iritamuduarire marīrē masimakū iridi āārīmí. ⁵ Irasirigu marīrē taudi āārīmí. Marī oārīrē neō iribirikerepuru, marīrē buro bopoñarī merā ĩāsīā, marīrē taudi āārīmí, perebiri peamegue waabirikōāburo, ārīgū. Marī ñerī oparire koedi āārīmí, Oāgū deyomarīgū merā marīrē majrā maama deyoarā irirosū āārīburo, ārīgū. Irasirigu marīrē maama okarire sīdi āārīmí ĩgū pūrā āārīburo, ārīgū. ⁶ Oāgū deyomarīgūrē Jesucristo marī ñerō iridea wajare taugu merā marīrē iriudi āārīmí ĩgū turarire opatarikōāburo, ārīgū. ⁷ Irasirigu marīrē maīgū: “Oārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩādi āārīmí. Irasirirā gūñaturari merā: “ĩgū marīrē ĩgū pūrārē: ‘Īmugasigue perebiri okarire sīgura’, ārīdeare oparākoa”, ārī masīa.

⁸ Iri yu marē wereri, diayema kere āārā. Irasirigu Marīpūre buremurārē irire oārō gūñaturari merā bueka, piriro marīrō oārīrē irinikōāburo, ārīgū! I bueri oāgorāa. Irire péduripírānorē oārō āārīrikumakū iriri āārā. ⁹ Gajerā merā ubu āārīrīrē, gua ñekūsāmarā iriunadea kerere, Marīpu Moisére doreri pídeare: “¿Naásū ārīduaro yári?” ārī sērēñarīrē gāme guaseobirikōāka! Irire gāme guaseori ñegorāa. Masakare oārō āārīrikumakū iriri āārībea.

¹⁰ Sugū masakū Jesúre buremurī bumarārē gāme guaseo, dukawarimakū iriganorē: “Irire iribirikōāka!” ārī wereka! Mū suñarō o péa ĩgūrē wereadero puru ĩgū pébirimakū ĩāgū, Jesúre buremurā nerērōgue ĩgūsā merā āārīgūrē béowiuka! ¹¹ ĩgūsārē gāme guaseo, dukawarimakū iriri merā: “Ñegū, waja opagu āārīmí”, ārī masīsūa.

Pablo iritamudoredea

¹² Yu Artemarē o Tíquicore mū purogue iriugūkoa. Mū puro ejamakū, Nicópolis wāikuri makāgue yare bokatirīgū waapurumuka! Yu: “Irogue

puibũ tamugũkoa”, ãrĩ gũñáa. ¹³ Mũ iritamurõ bokatũũrõ Zenas masakare werenĩbosarimasũrẽ, Apolodere iritamuka! Ìgũsã gajerogue waaburi dupuyuro Ìgũsã gããmerĩrẽ sĩka, iri ããrĩpererire opaburo, ãrĩrã! ¹⁴ Mũ irasũ iritamumakũ Ìãrã, marĩyarãde õãrĩ iri, Ìgũsã basi gãme iritamurãkuma Ìgũsã gããmerĩrẽ opamurã. Irasirirã irimoãmamerãta ããrĩrãkuma.

Pablo õãdoretũnudea

¹⁵ ããrĩpererã yũ merã ããrĩrã mũrẽ õãdorema. Marĩyarã Jesũre bũremurãrẽ marĩrẽ maĩrãrẽ mũ pũro ããrĩrãrẽ õãdoreka! Marĩpũ mũsãrẽ ããrĩpererãrẽ õãrõ iritamuburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

FILEMÓN

Pablo Filemórē òãdoredea

¹ Y_u Pablo, Jesucristoya kerere weredeade waja peresugue ããrã. Marĩyag_u Timoteo merã murē òãdoreade. Filemón, m_u g_{ua} maĩg_ũ, g_{ua} merã moãg_ũ ããrã. ² Y_u gajerã Jesúre b_uremurã m_uya wiigue nerêrãrê, marĩyago Apia wãikugore, irasũ ããrĩmak_ũ Arquipodere òãdoreade. Arquipo g_{ua} merã moãmi, gajerã Jesucristoya kerere péburo, ãrĩg_ũ. ³ Marĩp_u ããrĩnĩg_ũ, marĩ Op_u Jesucristo musãrê òãrõ iritam_u, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumak_ũ iriburo.

Filemón gajerãrê maĩg_ũ Jesúre b_uremug_ũ ããrĩmi, ãrĩ gojadea

⁴⁻⁵ Y_u Marĩp_ure sêrêrik_u m_uya ããrĩburire sêrêbosáa. Marĩ Op_u Jesúre m_u maĩrĩrê, ãg_ũrê m_u b_uremurĩrê, gajerã Marĩp_uyarãrê m_u maĩrĩrê péb_u. Irasirig_u Marĩp_ure: “Óãã”, ãrĩ, us_uyari sãa. ⁶ M_u Jesúre b_uremusĩã, ãg_ũrê b_uremurĩrê gajerãrê werea, ãg_ũsãde ãg_ũrê b_uremuburo, ãrĩg_ũ. Irasirig_u y_u Marĩp_ure: “ãg_ũsãrê wereg_u, ããrĩpereri Jesucristo marĩrê òãrõ iririre masĩpeog_u waaburo”, ãrĩ sêrêa. ⁷ Yaag_u, m_u Marĩp_uyarãrê òãrõ yujup_ũrãk_umak_ũ irib_u. M_u ãg_ũsãrê maĩrĩrê pég_u, y_u m_u merã òãrõ yujup_ũrãk_u, us_uyáa.

Pablo Filemórê: “Onésimo murê moãboegure òãrõ bokatĩrĩñeãka!” ãrĩ sêrêdea

⁸ Irasirig_u y_u Jesucristo buedoreg_u pídi ããrĩsĩã, murê doremasĩkereg_u: “ãsũ iriro gããmea, irasirig_u irire irika!” ãrĩbirikoa. ⁹ Maĩrĩ merã gap_u murê sêrêd_uakoa. Y_u Pablo b_uguro ããrã. Jesucristoya kerere weredeade waja peresugue ããrã. ¹⁰ Irasirig_u Onésimõyamarê murê sêrêd_uakoa. ãg_ũ, y_u peresugue ããrĩg_ũ p_uro eja, y_u Jesúyare weremak_ũ pég_u, ãg_ũrê b_uremunugãmi. Irasirig_u y_u mag_ũ irirosũ ããrĩmi.

¹¹ Jesúre b_uremuburi dupuyuro Onésimo murê òãrõ moãboebirisĩã, béowãgãdi ããrĩmi. Dapora tamerãrê marĩ pêrãguereta iritamumi. Y_ure òãrõ iritamug_ũ yámi. Mudere òãrõ iritamug_ukumi. ¹² Irasirig_u daporare m_u p_urogue ãg_ũrê y_u b_uro maĩg_ũrê iriua. ãg_ũrê òãrõ bokatĩrĩñeãka! ¹³ Y_u Jesucristoya kerere weredeade waja peresu ããrĩripoe m_u y_ure iritamuboad-eare iritamudoreg_u, òõgue ãg_ũrê y_u merã dujamak_ũ gããmeadãa. ¹⁴ ãg_ũ, y_u merã dujamak_ũ gããmekereg_u, m_u gããmerĩ direta irid_uakoa. Irasirig_u m_u y_ure: “Jãu”, ãrĩmak_ũ tamerãrê y_u doreri meta ããrĩrokoa. M_u gããmerõsũ waarokoa. ¹⁵ “Gajipoe irig_u Onésimo murê béowãgãg_ũ yoaripoe ããrĩbu meta waakumi. Dupaturĩ m_u merã òãrõ ããrĩnĩkõãbu irasirikumi”, ãrĩ g_ũñãa. Irasirig_u ãg_ũrê y_u merã dujadorebirikoa. ¹⁶ ãg_ũ murê moãboeg_u ããrĩkereg_u, daporare Jesúre b_uremumi. M_uya wereg_u irirosũ ããrĩmi. Y_u ãg_ũrê b_uro maĩa. M_u gap_u y_u nemorõ ãg_ũrê maĩrõ gããmea. “Y_ure moãboeg_u ããrĩkereg_u, Jesúre b_uremusĩã, yaa wereg_u irirosũ ããrĩmi, irasirig_u ãg_ũrê b_uro maĩa”, ãrĩ g_ũñãrõ gããmea.

¹⁷ Irasirig_u m_u y_ure: “Y_u merã moãg_ũ ããrĩmi gajerã Jesúyare péburo, ãrĩg_ũ”, ãrĩ g_ũñãg_ũ, y_ure bokatĩrĩñeãrõsũta Onésimorê òãrõ bokatĩrĩñeãka! ¹⁸ ãg_ũ gajino m_uyare poyanorêdi, o murê wajamomak_ũ, y_ure wereka! Y_u murê wajarig_ukoa. ¹⁹ Y_u Pablo, y_u basi ire murê ãrĩ gojã: “Y_u wajarig_ura”. Irire irasũ ãrĩ gojakereg_u, murê gaji g_ũñamak_ũ irimasĩa.

Jesúyare yu mure weremakū pégu, ĩgūrē b̄remunugāb̄u. Irasirigu, yu mure weredeā waja yure wáro wajamogū irirosū āārā. ²⁰ Irasirigu mure yaagure āsū ārī sērēa: “Mu marī Op̄u Jesucristore b̄remugū āārīsīā, Onésimorē ōārō bokatĩrĩñeāka!” Marī Cristoyarā āārā. Irasirigu yure ōārō yujpūrākumakū irika!

²¹ I yu mure sērērĩrē: “Irigukumi”, ārī masīa. Irasirigu ire mure gojāa. Idere masīa. Yu sērērĩrē nemorō mu ōārō irigukoa. ²² Mure gojagu, gajidere sērēa. Yure wiuadero puru, musā p̄rogue waadukoa. Irasirigu yu irogue ejaburi dupuyuro yu kārĩburi taribure amuyuka! Marīpu musā ĩgūrē sērērĩrē: “Jáa”, ārĩmakū, musā p̄rogue waagukoa.

Pablo Filemórē gojatūnudea

²³ Epafra mure ōādoremi. ĩgū Jesucristoya kerere weredeā waja yu merā peresugue āārĩmi. ²⁴ Yu merā moārā Marcos, Aristarco, Demas, irasū āārĩmakū Lucas mure ōādorema.

²⁵ Marī Op̄u Jesucristo musārē ōārō iritamuburo. Irasūta iriburo.

Iropāta āārā.

Pablo

HEBREOS

Marĩpu ĩgũ magũ Jesucristo merã weredeamarẽ gojadea

¹ Iripoegue Marĩpu ĩgũya kerere weredupiyunerã merã marĩ ñekũsãmarãrẽ werenugãdi ããrĩmĩ. Yoaripoe wãri ĩgũ turari merã iri ĩmurĩ, ĩgũ weredoreri, kërõgue ĩmurĩ merã ĩgũsãrẽ ĩgũyare masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ² Dapagorare i ãmũ pereburi dupiyuro ĩgũ magũ Jesucristo merã marĩrẽ ĩgũyare weremi. Neõgoraguere Marĩpu ĩgũ magũ merã i ãmũrẽ iridi ããrĩmĩ, ããrĩpereri ĩgũ gããmerõsũta ããrĩburo, ãrĩgũ. Irire iriburo dupiyuro ĩgũ magũrẽ pídi ããrĩmĩ, iri ããrĩpererire opabure. ³ Jesucristo, Marĩpu gosesiririre opagu, turatarigu, õãtarigu, Marĩpu ããrĩrikurire opagu ããrĩmĩ. ĩgũ turaro doreri merã ããrĩpereri i ãmũmarẽ ããrĩnikõãmakũ yãmi. Marĩ ñerõ iridea wajare tau odo, puũ ãmũgasigwe Marĩpu turatarigu diaye gapũ eja doadi ããrĩmĩ, ããrĩpererãrẽ doregu ããrĩbu.

Marĩpu magũ, Marĩpũre wereboerã nemorõ turagu ããrĩmi, ãrĩ gojadea

⁴ Irasirigu Marĩpu magũ Jesucristo, Marĩpũre wereboerã nemorõ turagu ããrĩmĩ. Marĩpu ĩgũrẽ: “Makũ, mũ yũ magũ ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Ángeles gapũre: “Yũre wereboerã ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ⁵ ĩgũ magũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Yũ magũ ããrã mũ. Dapagã merã mũ, yũ magũ ããrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ yãa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

Neõ sugũ ĩgũrẽ wereboegũre irasũ ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ĩgũ magũyamarẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ doja:

Yũ, ĩgũ pagũ ããrã. ĩgũ, yũ magũ ããrĩmi, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

Neõ sugũ ĩgũrẽ wereboegũre irasũ ããrĩbiridi ããrĩmĩ. ⁶ ĩgũ magũrẽ sugũ ããrĩgũrẽ i ãmũgue iriugu, ãsũ gapũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Ããrĩpererã yũre wereboerã, yũ magũrẽ ejamejã, bũremuburo, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

⁷ ĩgũrẽ wereboerãyamarẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Yũre wereboerãrẽ mirũ wẽjãpu taurosũ, peame ãjũrĩ pũrã irirosũ waa-makũ yãa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

⁸ ĩgũ magũ gapũre ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Mũ ããrĩpererã Opũ ããrĩnĩgũ ããrã. Mũyarãrẽ diayeta dorea.

⁹ Diayema iririre gããmea. Ñerõ iririre dooa. Irasirimakũ ĩãgũ, yũ mũpũ mũrẽ ããrĩpererã Opũ ããrĩbure beyebũ.

Irasirigu mũrẽ ããrĩpererã mũ merãmarã nemorõ mũyari merã ããrĩmakũ iribũ, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

¹⁰ Idere ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu ĩgũ magũrẽ:

Mũ ããrĩpererã Opũ, neõgoragueta i nikũ, ãmũgasidere iribũ.

¹¹ Gajipoe i ãmũ mũ iridea pereakõãrokoa. Mũ gapũ ããrĩnikõãgũkoa. ããrĩpereri mũ iridea gapũ surĩro boarosũ, boapereakõãrokoa.

¹² Irasirigu surĩro bũgũñerẽ tũwea bẽo, gajĩñe maamañe gorawayurosũ, ããrĩpereri õãrĩ ditare gorawayugũkoa. Mũ gapũ neõ gorawayu-birikoa. Mũrãrõta ããrĩnikõãgũkoa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

¹³ Irasirigu ĩgũ magũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ doja:

* 1:5 Sal 2.7 * 1:5 2 S 7.14; 1 Cr 17.13 * 1:6 Dt 32.43 * 1:7 Sal 104.4 * 1:9 Sal 45.6-7
* 1:12 Sal 102.25-27

Yũ diaye gapũ doaka! Mũ doaripoe mũrẽ ãaturirãrẽ mũ dorerire neõ tarinũgãnemobirimakũ irigura, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

Ïgũrẽ wereboerã gapũre neõ irasũ ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ¹⁴ ããrĩpererã Marĩpũre wereboerã deyomarĩrã, Ïgũrẽ moãboerã ããrĩma. Marĩpũ Jesucristo taurãrẽ iritamudoregũ Ïgũsãrẽ iriumi.

2

Marĩpũ Ïgũ masakare tauri kerere õãrõ pẽmakũ gããmemi, ãrĩ gojadea

¹ Irasirirã Marĩpũ magũ Jesucristoya kerere marĩ pẽdeare irasũ gãñanikõãrõ gããmea, Ïgũrẽ bũremurĩrẽ piriri, ãrĩrã. ² Iripoegue Marĩpũ Ïgũrẽ wereboerãrẽ Ïgũya kerere weredoredi ããrĩmĩ. Irasirigũ: “Ñerõ irirãnorẽ, yũ dorerire tarinũgãrãrẽ wajamoãgũra”, ãrĩderosũta Ïgũsãrẽ diayeta wajamoãdi ããrĩmĩ. ³ Marĩpũ masakare tauri kere õãtaria. Marĩ gapũ irire pẽmerã, Ïgũ wajamoãrĩrẽ tausũbirikoa. Marĩ Opũ Jesucristo iri kerere werepũroridi ããrĩmĩ. Ïgũ weredeare pẽrã: “Diayeta ããrã”, ãrĩ masĩnerã ããrĩmã. Irasirirã marĩdere wereturiamã, irire masĩburo, ãrĩrã. ⁴ Marĩpũ gajĩ irinewodi ããrĩmĩ. Iri kerere wererãrẽ Ïgũ turari merã wãri iri ãmũrĩrẽ irimakũ iridi ããrĩmĩ. Irasũ ããrĩmakũ Ïgũ gããmederosũta Ïgũsãrẽ wãri Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã irimasĩrĩrẽ sĩdi ããrĩmĩ, iri kerere weremakũ pẽrã: “Diayeta ããrã”, ãrĩ masĩburo, ãrĩgã.

Jesucristo, marĩ irirosũ dupũkũgũ deyoadi ããrĩmĩ, ãrĩ gojadea

⁵ Marĩpũ Ïgũrẽ wereboerãrẽ: “I mũmũ peredero pũrũguere oparã ããrĩrãkoa mũsã”, ãrĩ, neõ pĩbiridi ããrĩmĩ. ⁶ Ïgũyare weredupiyudi ãsũ gapũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

Gũã Opũ, masaka ubu ããrĩrã ããrĩkeremakũ, ¿nasirigũ Ïgũsãrẽ gãñarĩ mũ?

Ïgũsã boamurã dita ããrĩkeremakũ, ¿nasirigũ Ïgũsãrẽ iritamurĩ mũ?

⁷⁻⁸ Yoabiripoegãta Ïgũsãrẽ mũrẽ wereboerã doka ããrĩmakũ iridi ããrĩbũ.

Irasirikeregũ, pũrũguere Ïgũsãrẽ oparã sóogũ, mũ turarire sĩbũ, Ïgũsãrẽ ããrĩpereri opaburo, ãrĩgũ, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.*

Marĩpũ masakare irasũ sĩgũ: “ããrĩpererire dorerãkuma”, ãrĩ pĩdi ããrĩmĩ. Ïgũsãrẽ irire pĩkeremakũ, ããrĩpererire dorebema dapa. ⁹ Marĩ Jesũyama gapũre: “ããrĩpererã Opũ ããrĩmĩ”, ãrĩ masĩa. Yoabiripoegãta Ïgũdere Marĩpũ Ïgũrẽ wereboerã doka pĩdi ããrĩmĩ, ããrĩpererãya ããrĩburire boabosabure. Jesũs marĩrẽ boabosamakũ, Marĩpũ Ïgũrẽ maĩgũ, õãrõ iritamudi ããrĩmĩ. Irasirigũ Ïgũ boadigue masãdero pũrũ, Marĩpũ Ïgũrẽ turarire sĩ, Opũ sóodi ããrĩmĩ, ããrĩpererã Ïgũrẽ bũremuburo, ãrĩgũ.

¹⁰ Marĩpũ Ïgũ gããmederosũta ããrĩpereri i mũmũmarẽ iridi ããrĩmĩ. ããrĩpereri Ïgũya dita ããrã. Ïgũ pũrã ããrĩpererã mũmũgasigue Ïgũ ããrĩrõgue Ïgũ merã ããrĩmakũ gããmemi. Irasirigũ Ïgũ magũ Jesũre iriudi ããrĩmĩ, marĩrẽ Ïgũ ñerõ tariri merã taubure. Ïgũrẽ iriudi ããrĩmĩ, marĩ Opũ ããrĩbure, marĩrẽ mũmũgasigue ãmũrĩabure. ¹¹ Jesũs marĩrẽ taugũ, Marĩpũyarã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩ Ïgũyarã ããrĩsĩã, sugũ pũrã irirosũ, Jesũs marĩ tĩgũ merã Marĩpũ pũrã ããrã. Irasirigũ Jesũs marĩrẽ: “Yũ pagũpũrã ããrĩma”, ãrĩgũ, neõ gũyasĩrĩbemi. ¹² Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue Jesũs Ïgũ Pagure weredeare gojasũdero ããrĩbũ. ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ Ïgũrẽ:

Mu āārīrikurire, muyamarē weregukoa yu pagupūrāguere. Īgūsā nerēnarōgue nerēmakū, Īgūsā merā: “Ōātaria mu”, āri bayapeogukoa mūrē, āri di āārīmi.*

¹³ Gaji āri di āārīmi doja:

Yude mūrē yu Opure buremunikōāgura.*

Idere āri di āārīmi doja:

Ōōta āārā Yuru pūrā Īgū yure pīnerā merā, āri di āārīmi.*

¹⁴ Marī, Marīpu pūrā, dūrukurā āārā. Irasirigu Jesude marī irirosūta dūrukugu aaridi āārīmi. Īgū curusague boari merā wātirē, boarire gūrā opure tarinugā béodi āārīmi. ¹⁵ Jesús Īgūrē irasū tarinugāgū, marī boaburire gūinikōānerārē taudi āārīmi. ¹⁶ Āsū āārā. Jesucristo Marīpure wereboerārē iritamugū meta aaridi āārīmi. Marī, Abraham parāmerā gapure Īgū Marīpure buremuderosūta buremurārē iritamugū aaridi āārīmi. ¹⁷ Irasirigu marī irirosūta dūrukugu aaridi āārīmi, Īgū boari merā marī űerī iridea wajare wajaribosabu. I merā Marīpure: “Waja opamerā āārīma”, āri ĩamakū iridi āārīmi. Paia opu mariya āārīburire Marīpure sērēbosarusū, Īgūde marīrē ōārō sērēbosami. Irasirigu marīrē bopoűarī merā ĩāgū marīrē ōārō iritamunikōāmi. ¹⁸ Wātī Īgūrē űerō iridoremakū, Jesús buro űerō tarikeregu, Īgū dorerire iribiridi āārīmi. Irasirigu wātī marīdere űerī iridoremakū ĩāgū, Jesús marīrē iritamumasīmi, űerī iribirikōāburo, āri ĩgū.

3

Jesús, Moisés nemorō āārīmi, āri gojadea

¹ Yaarā, musā Marīpu beyenerā, Īgūyarā āārā. Irasirirā Jesucristo: “Buremua mūrē”, ārīnerā āārīsīā, Īgūrē ōārō gūűanikōāka! Marīpu Īgūrē iriudi āārīmi, Īgūya kerere werebure, paia opu irirosū mariya āārīburire sērēbosabure. ² Marīpu Īgūrē beyepīdi āārīmi irire iribure. Irasirigu Moisés, Marīpu Īgūrē: “Āsū iridoreka yaarārē!” āri pīdeare ōārō iriderosūta Jesude Marīpu Īgūrē pīdea āārīpererire ōārō iridi āārīmi. ³ Irasirirā Moisére buremudero nemorō Jesús gapure buremurō gāāmea marīrē. Iri āsū āārā. Wiire: “Ōārī wii āārā”, āri ĩārō nemorō iri wiire iridi gapure: “Ōātari mi”, āri buremurō gāāmea marīrē. ⁴ Masaka gapu wiiri irirā āārīma. Marīpu gapu āārīpereri i űmumarē iridi āārīmi. ⁵ Moisés gapu Marīpuyarārē doregu, Īgūsārē ōārō iritamudi āārīmi. “Āsū irika, Marīpure buremurā!” āri weredi āārīmi, purugue marā Marīpuya kerere pémasīburo, āri ĩgū. ⁶ Cristo, Marīpu magū gapu Moisés nemorō Marīpuyarārē ōārō doregu āārīmi. Irasirirā marī Marīpuyarā, gūűaturarire piriro marīrō Īgū tauburire usuyari merā yúnirā, Īgūya wii marā āārā.

Marīpu Īgūyarārē Īgū merā ōārō siűajāmakū gāāmemi, āri gojadea

⁷ Irasirigu Ōāgū deyomarīgū ire āsū āri weredi āārīmi, Marīpuya werenīrī gojadea pūgue:

Dapagārē musā Opu musārē weremakū, péűamerā irirosū āārībrikōāka!

⁸ Ōārō péka Īgūrē! Iripoegue Israel bumarārē masaka marīrōgue āārīrārē Īgū werekeremakū, Īgū dorerire tarinugāma. “Marīrē iritamumasībrikumi”, āri rā, Īgūrē buremubirima.

⁹ Irasirigu āsū ārīmi: “Iroguere cuarenta bojorigora yu turaro merā iririre iri ĩmuadibu ĩgūsārē iritamugū. Yu irasirikeremakū: ‘Īgū marīrē iritamumasībirikumi’, ārī gūñanama yure.

¹⁰ Irasirigu ĩgūsā merā gua, āsū ārību: ‘Yaa gapure neō gūñatuyabema. Yu dorerire iridūabema’, ārību.

¹¹ Irasirigu ĩgūsā merā guagu, goepeyaro merā āsū ārī werebu: ‘Yu merā ōārō siñajārī bokabirikoa mūsā yure būremubiri waja’”, ārīmi.*

¹² Irasirirā yaarā, ōārō pémasīka! Neō sugu mūsā watopemu ñeō gūña, būremubi āārībirikōāburo. Irasū āārīgūno, Marīpu āārīnīgūrē béogu iribukumi. ¹³ Āsū gapu iriro gāāmea. Ūmūrikū mūsā basi Marīpu yare gāme werenīka, ñerīrē iriri, ārīrā! Dapagā merā Marīpu yare werenīrī gojadea pūgue dorederosūta gāme werenīka! “Ñerī gapure irirā, usuyāa gua”, ārī gūñarā, mūsā basita ārīkatorā yāa. Ñerīrē irirā, Marīpu dorerire tarinugārākoa. ¹⁴ Cristore būremunugāderosūta marī okaro bokatūrō būremunikōārā, ĩgū āārīrōgue ĩgū merā āārīrākoa.

¹⁵ Yu wererosūta Marīpu yare werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

Dapagārē Marīpu mūsārē weremakū, ĩgūrē ōārō péka! Iripoegue Israel bumarā ĩgū dorerire tarinugāderosū iribirikōāka! ārī gojasūdero āārībú.*

¹⁶ ĩgūsā Marīpu yare werenīrīrē pékererā, ĩgū dorerire tarinugānerā āārīmá. Āārīpererā Egiptogue āārīrārē Moisés āiāsūnerā āārīkererā, Marīpu dorerire tarinugānerā āārīmá. ¹⁷ ĩgūsā tarinugādea waja cuarenta bojorigora Marīpu ĩgūsā merā guadi āārīmí. Masaka marīrōgue ĩgūsārē āārīdoredi āārīmí. Irogueta boanerā āārīmá. ¹⁸ ĩgū dorerire tarinugāmakū ĩagū, goepeyaro merā ĩgūsārē āsū ārī weredi āārīmí: “Yu merā ōārō siñajārī bokabirimakū irigura”, ārīdi āārīmí. ¹⁹ Irasirirā ire masīa marī. ĩgūsā Marīpu būremubiridea waja ĩgū merā ōārō siñajārī bokabirinerā āārīmá.

4

¹ Marīpu iripoegue marārē: “Yu merā siñajārī bokarākoa”, ārī píderosūta marīdere pídi āārīmí. Irasirirā marīde goepeyaro merā Marīpu yajuro gāāmea, ĩgū merā ōārō siñajārī bokamurā. ² Marīpu masakare tauri kerere iripoegue marā péderosūta marīde pébu. ĩgūsā gapu iri kerere pékererā, būremurī merā pébirinerā āārīmá. Irasirirā irire ubogorata péunanerā āārīmá. ³ Marī gapu Marīpu būremurā ĩgū merā ōārō siñajārī bokarākoa. ĩgūrē būremumerā gapure āsū ārīdi āārīmí:

Yure būremubiri waja ĩgūsā merā guabu. Irasirigu ĩgūsārē goepeyaro merā āsū ārī werebu: “Yu merā ōārō siñajārī bokabirikuma”, ārīdi āārīmí.*

I ūmurē iri odo, siñajādi āārīmí. Irasirigu masakadere ĩgū merā siñajāburire pídi āārīmí. ⁴ Gaji āsū ārī gojasūdero āārībú, ĩgūya werenīrī gojadea pūgue:

I ūmuma āārīpererire iripeo odogu, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarinurī waaró merā ĩgū moārīrē piri, siñajādi āārīmí.*

⁵ ĩgūrē būremumerā gapure āsū ārīdi āārīmí doja ĩgūya werenīrī gojadea pūgue:

Y_u merā òārō siñajārī bokabirikuma, ārīdi āārīmí.*

⁶ Iripoegue marā, ĩgū masakare tauri kerere pépurorinerā, ĩgū dorerire tarinugādea waja ĩgū merā òārō siñajārī bokabirinerā āārīmá. Gajirā gapu ĩgūrē buremurā ĩgū merā òārō siñajārī bokarākuma. ⁷ Irasirigu Marĩpu masakare ĩgū merā siñajāburire pígu: “Dapagore yare òārō péka!” ārīdi āārīmí. Israel bumarā ĩgū dorerire tarinugādero puru, yoaripoe puru irire Davire gojadoredi āārīmí. Irasirigu musārē dupaturi irire weregura doja. Āsū ārī gojadi āārīmí David:

Dapagore Marĩpu musārē weremakū, òārō péka! ĩgūrē péduamerā irirosū āārībirikōāka! ārī gojadi āārīmí.*

⁸ Iripoegue David irire gojaburi dupiyuro Josué Israel bumarārē Marĩpu ĩgūsārē sídea níkūgue āijadi āārīmí. Iro gapure siñajārī bokabirinerā āārīmá. Irasirigu Marĩpu ĩgūyarārē gaji siñajārī síburire weredi āārīmí.

⁹ Irasirirā, Marĩpu i umurē iri odo, ĩgū siñajāderosūta marĩ ĩgūyarāde ĩgū merā òārō siñajārī bokarākoa. ¹⁰ Marĩpu merā siñajārā, marĩ gāāmerō moārīrē piri, ĩgū gāāmerĩ gapure iripurorirā, ĩgū merā òārō siñajāníkōārākoa, ĩgū i umumarē iri odo siñajāderosūta. ¹¹ Irasirirā ĩgūrē òārō buremurō gāāmea, ĩgū merā siñajārī bokamurā. Iripoegue marā ĩgūrē buremubiridea waja ĩgū merā neō siñajārī bokabirinerā āārīmá. ĩgūsā iriderosū iribirikōārō gāāmea marīrē.

¹² Marĩpuya werenírē pérā, ĩgū merā òārō āārīníkōāa. Sareri majĩ pe gapu usiri majĩ sareñajārō nemorō Marĩpuya werenírĩ marĩya yujupūrārĩgue, marĩ gūñarĩgue ñajārokoa. Irasirirā ĩgūya werenírē pérā, marĩya yujupūrārĩmarē marĩ gūñarĩdere: “I gapu òāgorāa, o i gapu ñegorāa”, ārī masīrākoa. ¹³ Marĩ masaka āārīpererā Marĩpu irinerā dita āārā. ĩgū ĩāberogue neō āārībea. Āārīpereri marĩ āārīrikarire marĩ iririkarire masĩmi. Irasirirā òārĩ gūñarĩ oparā òārō irirā, ĩgū ĩūrō marĩ irideare, marĩ gūñadeare weredoremakū, gūyasīrīrō marīrō weremasīrākoa.

Jesús paía opu nemorō āārĩmi, ārī gojadea

¹⁴ Jesús, Marĩpu magū, paía opu nemorō marĩya āārīburire Marĩpure sērēbosagu āārĩmi. ĩgū Marĩpu purogue āārĩmi. Irasirirā neō piriro marīrō ĩgūrē buremuníkōārā! ¹⁵ Jesús paía opu nemorō, marĩ turamerārē bopoñarĩ merā ĩāgū marīrē iritamugū āārĩmi. Wātĩ marīrē ñerīrē iriderosūta Jesúdere āārīpereri ñerīrē iridoredi āārīmí. Jesús gapu ñerīrē neō iribiridi āārīmí. ¹⁶ ĩgū marĩya āārīburire sērēbosagu āārĩmakū ĩārā, Marĩpure güiri marīrō marĩ sērēmasīa. ĩgū āārīrōgue ĩgū merā āārīrā irirosū sērēmasīa. ĩgū marīrē maĩgū, marīrē bopoñarĩ merā ĩāsīā, marĩ ñerō tariripoere diayeta iritamugukumi.

5

¹ Marĩ ire masīa. Sugu paía opu, masaka watope Marĩpu beyepísüdi āārĩmi. Masakaya āārīburi āārīpererire Marĩpure sērēbosagu āārĩmi. Irasirigu Marĩpure ĩgūsā síduarire síbosagu āārĩmi. “ĩgūsā ñerĩ iridea waja ĩgūsārē wajamoābirikōāka!” ārī sērēgū, Marĩpu ĩūrō waibure wējē soepeosagu āārĩmi. ² Paía opu marĩ irirosūta ĩgū turari merā ĩgū ñerĩ iriduarire tau kāmutamāsībemi. Irasirigu pémasīmerārē, ñerō irirārē bopoñarĩ merā ĩāmasĩmi. ³ Turabi āārīsīā, gajirārē iribosarosūta ĩgū basi ñerō iridea waja Marĩpu ĩūrō waibure wējē soepeomi.

* 4:5 Sal 95.11 * 4:7 Sal 95.7-8

⁴ Neõ sugũ ìgũ gããmerõ paía opu ñajãmasĩbemi. Marĩpu gapũ ìgũrẽ beyepĩmi, iripoeguemu Aarõrẽ ìgũ beyepĩderosũta. ⁵ Cristode ìgũ gããmerõ paía opu ñajãbiridi ããrĩmĩ. Marĩpu ìgũrẽ Opu pidi ããrĩmĩ. Æsũ ãrĩdi ããrĩmĩ ìgũrẽ:

Yũ magũ ããrã mũ. Dapagã merã mũ, yũ magũ ããrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ yáa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

⁶ Gajirogue ìgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ìgũ magũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: Melquisedec paí ããrĩderosũta mũ ããrĩnkõãgũkoa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

⁷ Cristo i ãmũgue ããrĩgũ, buro oreri gaguinĩrĩ merã Marĩpure ìgũ turari merã ìgũ boaburire taumasìgũrẽ sërẽdi ããrĩmĩ. Ìgũ, Marĩpu gããmerĩ ditare iridũmakũ ìãgũ, ìgũ sërẽrĩrẽ pé, ìgũrẽ gũñaturamakũ iridi ããrĩmĩ.

⁸ Cristo, Marĩpu magũ ããrĩkeregũ, buro ñerõ taridi ããrĩmĩ. Ñerõ tarikeregũ, Marĩpu dorerire tarinũgãrõ marĩrõ ìgũrẽ õãrõ yujuri merã irire iritariweredi ããrĩmĩ. ⁹ Ìgũ curusague boagu, ããrĩpereri Marĩpu ìgũrẽ iridoredeare iripeodi ããrĩmĩ. Irasirigu ããrĩpererã marĩrẽ ìgũrẽ yujurãrẽ taudi ããrĩmĩ, ìgũ puro perebiri okari opaburo, ãrĩgũ. ¹⁰ Irasirigu Marĩpu ìgũrẽ: “Melquisedec paí ããrĩderosũta mũ ããrĩnkõãgũkoa”, ãrĩ pidi ããrĩmĩ, marĩya ããrĩburire sërẽbosabure.

Jesucristore bũremurĩrẽ piriri, ãrĩrã, ìgũrẽ gũñaturankõãrõ gããmea, ãrĩ gojadea

¹¹ Cristo paía opu nemorõ ããrĩrĩrẽ wãri werenemodũadãa. Musã pẽmasĩturabirimakũ, irire weremasĩbirikoa. ¹² Musã yoaripoe Cristore bũremubũ. Irasirirã dapagoraguere gajirãrẽ Marĩpuyare buerimasã ããrĩbukoa. Musã irasũ ããrĩbonerã, dapagoraguedere neõ buerũrorirã irirosũta ããrĩkõãa. Õpĩkũ mirĩrã, baari baagamasĩmerã, majĩrãgã irirosũta ããrĩkõãa. Irasirirã gajirã buerimasã musãrẽ buerũrorideare dupaturi buero gããmea. ¹³ Õpĩkũ mirĩrã majĩrãgã irirosũ ããrĩrãno, “I ñerĩ, i gapũ õãrĩ ããrã”, ãrĩ beyemasĩbema. ¹⁴ Baari bũriri gapũ mũrã baari ããrã. Mũrã ããrĩrãno, õãrõ buenerã, õãrĩrẽ, ñerĩrẽ beyemasĩrãgue ããrĩma.

6

¹ Irasirirã mũrã pẽmasĩrã irirosũ Cristoyamarẽ õãrõ pẽmasĩrã dujarã, irire buenemorõ gããmea. Neõgorague ìgũyare buerũrorirã, marĩ ñerõ irideare bũjawere, gũñarĩ gorawayurire buebũ, Marĩpu marĩrẽ perebiri peamegue béori, ãrĩrã. Marĩ ñerõ iririkũdeare piri, Marĩpure õãrõ bũremurĩdere buebũ. ² Gajidere, deko merã, Õãgũ deyomarìgũ merã wãiyerire buebũ. Marĩ oparã ìgũsãya mojõrĩ merã marĩrẽ: “Marĩpu mũrẽ iritamuburo”, ãrĩ ñapeoridere buebũ. Boanerã masãburire, Marĩpu Cristore bũremumerãrẽ perebiri peamegue wajamoãburidere buebũ. ³ Irasirirã marĩ Cristore bũremurã ìgũyare buenemowãgãnkõãrãkoa, Marĩpu gããmemakũ ìgũ iritamurĩ merã masĩnemorã.

⁴ Æsũ ããrã. Masaka Jesucristoya kerere pẽmasĩkererã, Marĩpu ìgũyarãrẽ õãrĩ sĩburire masĩkererã, Õãgũ deyomarìgũrẽ opakereerã, ⁵ Marĩpu õãrĩ werenĩrĩrẽ pẽkererã, i ãmũ peredero purũ ìgũ turari merã iriburire masĩkererã, ⁶ iri gapũ gããmemerã, neõ dupaturi ìgũsã ñerõ irideare bũjowereri merã pirimasĩbirikuma. Neõ dupaturi ìgũsã gũñarĩrẽ õãrĩ gapũ gorawayumasĩbirikuma. Irasirirã Marĩpuyare gããmebiri waja, Marĩpu magũ Cristore bũremumerã, ìgũrẽ dupaturi curusague pábiatú wẽjẽrã

* 5:5 Sal 2.7 * 5:6 Sal 110.4

irirosū āārīrākuma. Gajirārē ĩgūrē masaka ĩūrōgue buridamakū irirākuma. ⁷ Āsū āārā. Marī, su pooema nikū irirosū āārā. Ōārī nikūrē ūmariku deko merēmakū, sibi ñājānako. Irasiro iri poe opu otedea ōārō puri dukakukoa. Irasirigu iri poe opu dukare opakumi ĩgū baaburire. Gajirā iri yebare ōārī dukakumakū ĩārā: “Marīpu ōārō dukakumakū irikumī”, ārīkuma. Irasūta yāmi Marīpu ĩgūyare pérārē. Gajirā ĩgūsā ĩgūyare ōārō irimakū ĩārā: “Marīpu ĩgūsārē ōārō iritamumi, irasirirā ōārō yāma”, ārīrākuma. ⁸ Iri poeere pora, ñerī tá dita puri dukakumakū, béokōārō gāamea. Irasūta yāmi Marīpu ĩgūyare pékererā irimerārē. Perebiri peamegue béogukumi ĩgūsārē wajamoāgū.

Jesucristore bāremurīrē piriro marīrō marī ūmugasigie waaburire yūro gāamea, ārī gojadea

⁹ Yū, Marīpu ĩgūsārē béoburire weregu, mūsārē yū maīrārē: “ĩgū béosūmurā āārā”, ārīgū meta yāa. Marīpu mūsārē Cristo merā taudi āārīmī, ĩgūyarā āārīburo, ārīgū. Irasirirā mūsā ōārī yebague otedea ōārō dukakurosūta ōārīrē yāa. Irire yū masīa. ¹⁰ Marīpu diayema irigu āārīmī. Irasirigu ĩgūyare mūsā ōārō iririre kātibirikumī. Mūsā ĩgūrē maīsīā, gajirā ĩgūyarārē iritamurīdere kātibirikumī. ¹¹ Yū, mūsā okaropa usuyari merā gajirārē iritamunimākū gāamea. Irasirirā Marīpu ĩgūyarārē: “Ōārīrē sīgura”, ārīdeare mūsā yūrire, purugue diayeta oparāko. ¹² Irasirigu mūsā Marīpuyare téri merā irituyamakū gāamebea. Gajirā Marīpu Jesucristo merā tauri kerere bāremurā ñerō tarikererā, Marīpure: “Diayeta yure iritamugukumi”, ārī bāremunikōāma. ĩgūsā irasirimākū ĩāgū, Marīpu ĩgūyarārē: “Ōārīrē sīgura”, ārīdeare ĩgūsārē sīgukumi. Irasirirā mūsāde ĩgūsārē ĩākūī, ĩgūsā irirosūta irinikōāka!

¹³⁻¹⁴ Iripoegue Marīpu Abrahārē āsū ārī pīdi āārīmī: “Diayeta mūrē ōārīrē irigura yū ārīderosūta. Mu parāmerā āārīturiarārē wārā āārīmakū irigura”, ārī pīdi āārīmī. Irasū ārī pīgu, ĩgū wāī merā wāīpeodi āārīmī. Gajigu ĩgū nemorō āārīgū neō marīmakū, ĩgū wāī merā wāīpeodi āārīmī. ¹⁵ Abraham, Marīpu ĩgūrē ārī pīdeare ōārō bāremurī merā yūdi āārīmī. Irasirigu Marīpu ĩgū ārīderosūta ĩgūrē ōārō iridi āārīmī. ¹⁶ Sugu masakū gajirā péuro: “Diayeta ārīgū yāa”, ārīgū, ĩgū nemorō āārīgūyā wāī merā wāīpeokumi. ĩgū irasū ārī wāīpeomakū pérā: “Diayeta werekumi”, ārī, ĩgū merā neō guaseomasībirikuma. ¹⁷ Irasirigu Marīpu Abrahārē: “Diayeta mūrē ōārīrē irigura”, ārī pīgu, ĩgū wāī merā wāīpeodi āārīmī. Marī ĩgū irasū wāīpeo weredeare pérā: “ĩgū ārīderosūta diayeta irigukumi”, ārī masīa. “ĩgū ārīdeare neō gorawayubirikumi”, ārī masīa. Irasirigu irire marīrē ōārō masīburo, ārīgū, Abrahārē ārī pīdeare weregu, ĩgū wāī merā wāīpeodi āārīmī. ¹⁸ Marīpu neō ārīkatobi āārīmī. Irasirigu ĩgū ārī pīdea merā, ĩgū wāīpeodea merā, ĩgū ārīdea neō gorawayubiriburire marīrē masīmakū iridi āārīmī. Marī irasirigare masīrā, marī ñerō irideare piri, ĩgū marīrē taaburire gūñaturari merā yūa. “Irasūta irigukumi”, ārī masīa. ¹⁹ Irasirigu Marīpu marīrē ĩgū ōārō iriburire yūrārē ūmugasigie ĩgū merā āārīmakū irigukumi. ĩgū turatarigu āārīsīā, irire diayeta irigukumi. Irire ōārō masīa marī.

Āsū āārā. Sugu paīa opu Marīpu āārīrī taribu poekague ñājāgū, iri taribu makāpuro kāmūtari gasiro tariñajāmi. Irasū ñājāgū, masakaya āārīburre sērēbosami Marīpure. ²⁰ Marīpu āārīrī taribugorague ñājārōsū

Jesús umugasigwe Marĩpu aarĩrõgwe ñajadi aarĩmĩ. Marĩ irogwe ñajaburi dupiyuro ñajasiadi aarĩmĩ, paia opu nemorõ Marĩpure marĩya aarĩburire serebosanikõabu. Melquisedec paĩ aarĩderosũta aarĩnikõagukumi.

7

Melquisedec paĩ aarĩderosũta Jesús aarĩmĩ, arĩ gojadea

¹ Iripoegwe Melquisedec waiukugu Salem* waiukuri makã marã opu aarĩdi aarĩmĩ. Igũ paĩ aarĩgũ, masakaya aarĩburire Marĩpure aarĩpererãre doregure serebosagu aarĩdi aarĩmĩ. Abraham gajirã oparãre wẽjẽ tarinugãgũ ejadi goedujãamakũ, Melquisedec igũre bokatĩrigũ waadi aarĩmĩ. Igũrẽ bokatĩrigũ, Marĩpure: “Γααρũ, ñĩrẽ õarõ irika!” arĩ serebosadi aarĩmĩ. ² Abraham gajirã oparãre wẽjẽ tarinugãsiã, igũsãya aarĩdeare aiadi aarĩmĩ. Irasirigu Igũ aiideare pe mojõma buri dukawa pí, subu sidi aarĩmĩ Melquisedere. “Melquisedec”, arĩrõ: “Opu diayeta irigu”, arĩduaro yãa. Igũ Salem marãre doregu aarĩdi aarĩmĩ. Igũyarãre õarõ siñajãrĩ merã aarĩmakũ iridi aarĩmĩ. Irasiriro: “Salem”, arĩrõ: “Siñajãrĩ”, arĩduaro yãa. ³ Melquisedec pagusãmarãre, Igũ ñekũsãmarãre igũsã were gojatũdea neõ mãa. Igũ deyoadeare, Igũ boadeare, igũrẽ gorawayubure were gojatũdea neõ mãa. Irasirigu Igũ, Marĩpu magũ Jesucristo paĩ aarĩnikõãgũ irirosũ aarĩdi aarĩmĩ.

⁴ Irasirirã Melquisedere gũñaka! Ubu aarĩgũ meta aarĩdi aarĩmĩ. Marĩ ñekũ Abraham marĩya bumũ aarĩpuroridi aarĩkeremakũ, Melquisedec, Abraham nemorõ aarĩdi aarĩmĩ. Irasirigu Abraham Melquisedere, gajirã oparãre wẽjẽ tarinugãsiã, igũsãya aarĩdea aiideare pe mojõma buri dukawa pí, subu sidi aarĩmĩ. ⁵ Asũ aarã. Moisés dorederosũta aarĩpererã gajirã Israel bumarã igũsãyare, Levĩ parãmerã aarĩturiarãre paia aarĩrãre keoro siãma. Abraham Levĩya bumarã ñekũ aarĩdi aarĩmĩ. Igũ aarĩpererã gajirã Israel bumarã ñekũ aarĩdi aarĩmĩ. Igũ, igũsã ñekũ aarĩdi aarĩkeremakũ, igũsã gapũ Moisés dorederosũta irirã, Levĩ parãmerã aarĩturiarã ditare siãma. ⁶ Melquisedec gapũ Levĩ parãmi aarĩturiagu aarĩbiridi aarĩmĩ. Abraham gapũ Marĩpu: “Õarõ irigura”, arĩ písũdi aarĩkeregũ, Melquisedere sidi aarĩmĩ. Irasirigu Melquisedec Abrahãre: “Marĩpu murẽ õarõ iriburo”, arĩdi aarĩmĩ. ⁷ Irasirirã marĩ ire masã. Melquisedec Abrahãre: “Marĩpu murẽ õarõ iriburo”, arĩgũ, Abraham nemorõ aarĩdi aarĩmĩ. ⁸ Gajire masã. Paia, marĩ watope aarĩrã, marĩ irirosũta masaka aarĩma. Irasirirã boamurãta aarĩma. Moisés dorederosũta irirãno, igũsãyare pe mojõma buri oparire subu siãma paiaare. Abraham Melquisedere sigũ, aarĩnigũ irirosũ aarĩgũrẽ sidi aarĩmĩ. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgwe Melquisedere: “Boakõadi aarĩmĩ”, arĩ gojadea neõ mãa. ⁹⁻¹⁰ Masaka Moisés dorederosũta irirã, igũsãyare pe mojõma buri oparire subu siãma, Levĩ parãmerã aarĩturiarãre paiaare. Iripoegwe Levĩ deyoaburi dupiyuro Melquisedec Abrahãre bokatĩrigũ waadi aarĩmĩ. Igũ bokatĩrimakũ, Abraham Igũ aiideare pe mojõma buri dukawa pí, subu sidi aarĩmĩ Melquisedere. Levĩ, Abraham parãmi aarĩdi aarĩmĩ. Igũ parãmerã aarĩturiarãde Abraham parãmerãta aarĩnerã aarĩmã. Irasirirã, Abraham Melquisedere siãde merã igũsãde igũrẽ siãnerã irirosũ aarĩnerã aarĩmã. Irasirigu Melquisedec igũsã nemorõ aarĩdi aarĩmĩ.

* 7:1 Salem waiukuri makã, Jerusal'eta aarĩyuro.

11 Marīpu Israel bumarārē ĩgū dorerire pígu, Aarón parāmerā āārīturiarā Levíya bumarārē: “Paía āārīma”, ārī pídi āārīmí. Irasirirā ĩgū dorederosūta paía waimurārē wējē soepto, Marīpure masakaya āārīburire sērēbosanerā āārīmá. ĩgūsā irasirideya gapu masakare Marīpu ĩūrō ōārā waamakū irimasībea. Irasirigu Marīpu ĩgūsārē gorawayubure Cristore iriudi āārīmí, paí āārībure, marīrē ōārā āārīmakū iribure. Cristo gapu Levíya bumu, Aarón parāmi āārīturiagu āārībemi. Melquisedec āārīderosūta paí āārīmí. 12 Irasirigu Marīpu Cristore paíare gorawayubure iriugu, ĩgū iripoegue doredeadere gorawayudi āārīmí. 13-14 Marīpu ĩgū iripoegue dorederosūta Levíya bumarā ditare paía sóounadi āārīmí. Marī Opu Jesucristo gapu Israel bumu āārīkeregu, Levíya bumu meta āārīmí. Judáya bumu āārīmí. Marīpu Moisére ĩgū dorerire pígu, neō Judáya bumarārē: “Paía āārīrākuma”, ārībiri āārīmí. Irire masīa marī.

15 Irire masīrā, idere ōārō pémasīa. Cristo, Marīpu paí sóodi, gajirā paíare gorawayugu, Melquisedec irirosū āārīgū āārīmí. 16 Marīpu iripoegue dorederosūta Levíya bumarā dita paía űajāunanerā āārīmá. Jesucristo gapu Marīpu pídi gajirā paía irirosū paí űajābiridi āārīmí. Marīpu turari merā āārīnīgū āārīsīā, paí űajādi āārīmí. 17 Marīpu ĩgū werenírī gojadea pūgue ĩgū magūrē irire āsū ārīdi āārīmí: Melquisedec paí āārīderosūta mu āārīnīkōāgukoa, ārīdi āārīmí.*

18 Marīpu Moisére doreri pípurorideya marīrē Marīpu merā ōārō āārīmakū irimasībea. Irasirigu Marīpu iri dorerire bojepīkōādi āārīmí. 19 Marīpu Moisére doreri pídea merā marī ĩgū ĩūrō ōārā neō āārīmasībea. Irasirigu Marīpu Jesucristo merā marīrē ōārā āārīmakū iriburire pídi āārīmí. Irasirirā marī Cristore bremurā, Marīpu purogue űajārā irirosū ĩgūrē diayeta sērēmasīa.

20 Marīpu Cristore paí sóogu: “Yu wāi merā murē wāipto pía”, ārīdi āārīmí. 21 Gajirā paía gapure ĩgū wāi merā wāipto píbiridi āārīmí. Cristo gapure wāipto, paí pídi āārīmí. Āsū ārī weredi āārīmí Marīpu Cristore: Yu, mu Opu āārā. Irasirigu yu wāi merā murē wāiptogu, diayeta weregara. Irasirigu neō gorawayuro marīrō murē āsū ārī werea: “Melquisedec paí āārīderosūta mu āārīnīkōāgukoa”, ārīdi āārīmí Marīpu ĩgū magūrē.*

22 Marīpu irasū ārī weregu, ĩgū Jesucristo merā marīrē ōārā āārīmakū iriburire pídi āārīmí. Iri ĩgū Moisére doreri pípurorideya nemorō, marī ōārō āārīburire pídea āārā. 23 Āārīpurorinerā paía boamakū, gajirā gorawayu űajānerā āārīmá doja. Irasirirā wārā paía űajānanerā āārīmá. 24 Jesús gapu irasū āārīnīkōāmi. Irasirirā ĩgūrē gorawayurā paía neō máma. 25 Irasirigu Marīpure marīya āārīburire sērēbosanīkōāmi. Marīpure masīrāno, Jesúre bremurā āārīma. Irasirigu āārīpererā marīrē ĩgūrē bremurārē taumasīmi, Marīpu merā ōārō āārīnīkōāburo, ārīgū.

26 Irasirigu Jesús paía opu nemorō, āārīpereri marīya āārīburire keoro iritamugū āārīmí. ĩgūrēta marī buro gāāmea. ĩgū ōātarigu, neō űerīrē iribi, űerī opabi āārīmí. Irasirigu Marīpu ĩgūrē űerā watope āārīdire āi, űmagasigue āārīpererā gajirā nemorō Opu pídi āārīmí. 27 Gajirā paía oparā irirosū āārībemi. ĩgūsā gapu űmuriku waimurārē wējē soepto sērēbosama, Marīpure masaka űerī irideya waja ĩgūsārē wajamoābirīkōāburo, ārīrā. Paíade ĩgūsā űerī irideya waja Marīpu ĩūrō ĩgūsā basi waimurārē wējē soeptopurorima. Puru gajirā űerī ĩgūsā irideya waja waimurārē wējē

soepeobosama. Ɛmariku irasirinama. Jesús gapu paia opu nemorō āārīgú, marī ñerī iridea waja waimurārē wējē soepeobiridi āārīmí. Suñarōta marī āārīpererārē boabosadi āārīmí, marī ñerī iridea wajare taugu. ²⁸ Marīpu Moisére doreri pídea merā paia oparā sóosūma. Īgūsā irasū sóosūkererā, ōārī ditare irimerā āārīma. Iri dorerire pídero puru, Marīpu Īgū magū gapure Īgū wāi merā wāipeo, paia opu nemorō sóodi āārīmí. Irasirigu Īgūrē sóogu, Īgū gāamerōsūta ōārī iripeogu āārīnimakū iridi āārīmí.

8

Jesús marīya āārīburire Marīpure sērēbosagu āārīmi, ārī gojadea

¹ Āārīpereri yu musārē wererire pérā, ire ōārō pémasika! Jesucristo paia opu nemorō āārīgú ūmugasigue Marīpu turatarigu diaye gapu doami Īgūrē marīya āārīburire sērēbosabu. ² Ɛmugasigue marī Opu iridea wii Īgūya wiigora āārā. Iri wii, masaka iridea wii meta āārā. Irasirigu Jesucristo irogue marīya āārīburire Marīpure sērēbosagu, iri wiigueta sērēbosami. ³ Marīpu i nikū marā paia oparārē sóogu, Īgū ĩūrō waimurārē wējē soepeomurārē, gajino Īgūrē sīmurārē sóomi. Irasirigu Jesucristode Īgūsā Marīpure gajino sīrā irirosū irigu, Īgū basi marīrē boabosadi āārīmí. ⁴ Jesucristo i nikūgue āārīgú, paí āārībiribukumi. Gajirā paia Moisés dorederosūta Marīpu ĩūrō Īgūrē gajinorē sīrā āārīsīama. ⁵ I nikū marā paia Marīpuya wiiguge Īgū ĩūrō moāma. Iri wii i nikūma wii āārā. Marīpuya wiigora ūmugasigue āārā. Irasiriro Marīpuya wii i nikūma wii, ūmugasima wii keori āārā. Moisés i nikūma wiire iriburo dupiyuro Marīpu āsū ārīdi āārīmí Īgūrē: “Yu murē ūtāugue ĩmuderosūta yaa wiire irigukoa. Yu dorederosūta yaa wiire keoro irika!” ārīdi āārīmí. ⁶ Jesús gapure: “Paia opu nemorō āārā mu”, ārī pídi āārīmí. Irasiriro Jesús ūmugasigue paí moārī, i nikū marā paia moārī nemorō ōārī āārā. Iripoegue Marīpu masakare: “Moisére yu doreri pídeare iripeorārē ōārō irigura”, ārī werepídi āārīmí. Puru Jesucristore iriugu: “Īgūrē buremurārē yu merā ōārā āārīmakū irigura”, ārī werepídi āārīmí. Irasiriro Īgū iripoegue werepídea nemorō ōārī āārā. Irasirigu Jesucristo Marīpu merā marī ōārō āārīburire āmubosagu āārīsīā, paia opu nemorō āārīmí.

⁷ Moisére Marīpu doreri pídea, marīrē Marīpu merā ōārō āārīmakū iribiridero āārībú. Iri doreri marīrē ōārō irimakū tamerārē Marīpu dupaturi gaji werepībiribodi āārīmí. ⁸ Īgūyarā, Israel bumarā Īgū doredeare iribiri waja Īgūsārē āsū ārīdi āārīmí Īgūya werenírī gojadea pūgue: Yu musā Opu, āsū ārā: “Ōārō péka! Musā Israel bumarārē, Judáya bumarādere puruguerē gaji maama werepīgukoa.

⁹ Iri, yu musā ñekūsāmarārē iripoegue werepídea irirosū neō āārībirikoa. Yu basi Īgūsārē Egipto nikūgue āārīrārē ōārō koreri merā wiubu. Wiu: ‘Yu dorerire irimakū, musārē ōārō irigura’, ārī werepību. Yu irasū ārīdeare Īgūsā gapu tarinugāma. Īgūsā tarinugārī waja Īgūsārē béobu, Īgūsā gāamerō iriburo, ārīgū.

¹⁰ Irasirigu puruguerē Israel bumarārē āsū ārī weregura: Yu dorerire Īgūsārē gūña pémasīmakū irigukoa. Yu dorerire Īgūsārē iridūmakū irigukoa. Irasirigu yu, Īgūsā Opu āārīgukoa. Īgūsā, yaarā yu ditare buremurā āārīrākuma.

- 11 Neõ sugu Ìgũyarārē Ìgũ merāmarārē, Ìgũ pagupūrārē: ‘Marĩ Opure masĩka musā!’ ārĩ buebirikuma. Āārĩpererā yure masĩrākuma. Majĩrā, irasũ āārĩmakũ murā yure masĩrā dita āārĩrākuma.
- 12 Irasirigu Ìgũsā ñerĩ irideare kātigukoa. Ìgũsā ñerĩ irideare neõ gũñanemobirikoa. Ìgũsārē wajamoābirikoa”, ārĩdi āārĩmĩ Marĩpu Israel bumarārē.✱
- 13 Irasũ ārĩ weregu, maama werepĩri merā iripoegue Ìgũ masakare werepĩpũrorideare peremakũ iridi āārĩmĩ. Gajino bugure bėo gorawayurosũ, maama merā Ìgũ werepĩpũrorideare gorawayudi āārĩmĩ.

9

Marĩpure buremurĩ wiimarē gojadea

¹ Iripoegue Marĩpu Moiserē Ìgũ dorerire pĩpũrorigu, masaka Ìgũrē buremuburidere pidi āārĩmĩ. Irasirigu Ìgũsārē Ìgũrē buremuburi wii i nikũma wiire iridoredi āārĩmĩ. ² Iri wii waimurā gasiri merā Ìgũsā iridea wii, pe taribu opari wii āārĩdero āārĩbũ. Ñajānugāpũroriri taribu Marĩpũya taribu wāikũdero āārĩbũ. Iri taribure sĩāgori yukũ peodi, irasũ āārĩmakũ baari peyaro āārĩdero āārĩbũ. Iri peyaro weka Marĩpu Ìũrõ pā duparu peyadero āārĩbũ. ³ Iri taribu korema taribu surĩro gasiro merā kāmũtadea taribu āārĩdero āārĩbũ. Iri taribu Marĩpu āārĩrĩ taribugora wāikũdero āārĩbũ. ⁴ Iri taribugue ñajārõ pũro sũrõrĩ soemurõ oro merā iridero āārĩdero āārĩbũ. Iri taribu poekague oro merā õmabiadea kũma, Marĩpu Ìgũ doreri gojadea ũtā majĩrĩ opari kũma āārĩdero āārĩbũ. Gaji soro oro merā iridea soro Marĩpu masakare ejodea manā wāikũri poga oparisoro, irasũ āārĩmakũ Aarõyagu tuadi ñasātuadi iri kũmague āārĩdero āārĩbũ. ⁵ Marĩpu iri kũma bureari majĩ weka pērā Ìgũrē wereboerā kēdupũrikurā keori weadea merā Ìgũ iri taribugue āārĩrĩrē Ìmudi āārĩmĩ. Ìgũsāya kēdupũri merā iri kũma bureari majĩrē sēē kāmũtadero āārĩbũ. Iri bureari majĩ, Marĩpu masakare: “Ìgũsā ñerõ iridea waja wajamoābirikoa”, ārĩdeare keori āārĩdero āārĩbũ. Dapagorare āārĩpereri iri wiimarē werenemo-masĩbirikoa.

⁶ Iri wiimarē āmu ododero pũrũ, ũmariku paĩa āārĩpũroriri taribure ñajāunanerā āārĩmā Marĩpu Ìũrõ Ìgũsā moārĩrē irirā. ⁷ Paĩa opu dita gaji taribuguerē ñajāunadi āārĩmĩ. Bojoriku iri taribuguerē suñarõta waimurā díre āĩ ñajāunadi āārĩmĩ. Dí marĩrõ neõ ñajābiridi āārĩmĩ. Ìgũ basi ñerĩ iridea waja, irasũ āārĩmakũ masaka Ìgũsā masĩña marĩrõ ñerõ iridea waja iri díre āĩ ñajādi āārĩmĩ, Marĩpure: “Wajamoābirikõāka guare! Gua ñerõ irideare kātikal!” ārĩ sērēgũ. ⁸ I āārĩpereri merā Ōgũ deyomarĩgũ marĩrē ire pēmasĩmakũ yāmi. Iri wii āārĩdeapoe masaka Marĩpure buremurā, Ìgũ āārĩrĩ taribugue ñajābirinerā āārĩmā. ⁹ I āārĩpereri Marĩpu Ìgũrē buremurĩ wiimarē pídeare marĩ buesĩā: “Dapagoraguerē marĩ Ìgũrē buremurĩ āsũ ārĩduaro yāa”, ārĩ pēmasĩa. Iro dupiyuro paĩa gajino Marĩpure sĩrĩ, waimurārē wējē soepeori, masakare: “Marĩpu Ìũrõ waja opamerā āārā gua”, neõ ārĩ masĩmakũ iribiridero āārĩbũ. ¹⁰ Āsũ āārā. Marĩpu Moiserē doreri pídea Ìgũ masakare baadoreri, iirĩdoreri, Ìgũ Ìũrõ koedoreri dita āārā. Ìgũsāya yũpũrārĩma āārĩbea. Irasiro iri doreri marĩrē õārā waamakũ iribe. Marĩpu iri dorerire masaka Ìgũsā iriburire pidi āārĩmĩ. Irire Jesucristo merā gorawayuburo dupiyuro pidi āārĩmĩ.

✱ 8:12 Jer 31.31-34

11 Cristo gapu paía opu nemorō āārīgū aarisiadi āārīmí. Irasirigu Īgū boadea merā marīrē ōārō iridi āārīmí. Marīpu ĩūrō marī ñerī iridea wajare peredoregū, Marīpu āārīrōgue ūmugasima wiigue ñajādi āārīmí. I nikūma wiire ñajābiridi āārīmí. Ūmugasima wii, i nikūma wii nemorō ōātariri wii, masaka iridea wii meta āārā. 12 Irasirigu Cristo, Marīpu āārīrōgue ūmugasima wiigue suñarōta ñajādi āārīmí. Irogue ñajāgū, paía oparā i nikūma wiigue Marīpu āārīrī taribuguere cabraya díre, wekua majīrāya díre āi ñajāderosū āi ñajābiridi āārīmí. Īgū basi marī ñerī iridea waja boagu, Īgūya dí merā Marīpu āārīrōgue ñajādi āārīmí, marīrē Marīpu merā ōārō āārīnīkōāburo, ārīgū. 13 Paía oparā cabraya, wekuaya dí merā, wekugo majīgōrē Īgūsā soedea nitī merā masakare Īgūsā ñerī iridea waja Marīpuya wiigue ñajāmasīmerārē wēāsiripeoma. Īgūsārē wēāsiripeomakū, Marīpu ĩūrō ñerīrē opamerā duja, Marīpuya wiigue dupaturi ñajāmasīma doja. 14 Paía oparā wekuaya dí merā, cabraya dí merā masakare iritamuma. Cristo gapu Īgūsā nemorō Īgūya dí merā marīrē ōārō iritamutarigū yāmi. Īgū ñerī marīgū, Ōāgū deyomarīgū āārīnīgū iritamurī merā Īgū basi Marīpure wiadi āārīmí curusague boabu. Paía waimurā Marīpure wia, Īgū ĩūrōrē soepeorosū Īgū basi irasū wiadi āārīmí. Irasirigu marīrē Marīpu merā neō ōārō āārībonerārē taudi āārīmí, Marīpu okanīgū dorerire ōārō irimasīburo, ārīgū. Irasirigu marī gūñarīgue: “Marīpu guare wajamoāgukumi gūa ñerō iridea waja”, ārī gūñarīkunemobirimakū iridi āārīmí.

15 Irasirigu Jesucristo, Marīpu Īgū beyenerārē maama werepíderosūta iridi āārīmí marīrē taubu. Marīrē taugu, Marīpuyarā Īgū merā ōārō āārīnīmakū iridi āārīmí. Irasirirā Marīpu Īgūyarārē sīburire oparākoa. Moisés doreri dita āārīmakū, marī ñerī iridea waja, waja oparā dita āārībukoa dapa. Cristo marīrē curusague boabosadi āārīmí, marī ñerī iridea waja, waja opabonerārē taubu. 16-17 Āsū āārā. Sugū masakū Īgū boaburo dupiyuro Īgūyarārē: “Yū opari mūsārē dujarokoa”, ārīkumi. Irasirigu Īgū boaburo dupiyuro sībirikumi dapa. Īgū boadero puru, Īgūyarārē: “Mūsārē dujarokoa”, ārīderosūta Īgū opadeare āikuma.

18 Irasiriro Marīpu masakare: “Āsū irigura”, ārī werepīpuroridea, waimurārē wējē, Īgūsāya dí béoro marīrō wajamarīdero āārībú. Waimurārē wējē, Īgūsāya díre béodero puru, Marīpu dorerire diayeta irinerā āārīmá. 19 Irasirigu Moisés, Marīpu Īgū doreri pídeare masakare werepeodi āārīmí. Puru cabraya díre, wekua majīrāya díre deko merā morēdi āārīmí. Morē odo, hisopo wāikudi dūpu merā oveja poarire diiri merā ñimudea merā tūrādi āārīmí. Iri dūpu merā díre yosa, Marīpu dorerire Īgū gojadea pū weka, āārīpererā masaka wekadere wēāsiripeodi āārīmí. 20 Puru Īgūsārē āsū ārīdi āārīmí: “Marīpu marīrē Īgū doreri pídea, i dí merā diaye āārīmakū masīa. I díre ĩārā, diayeta Īgū ārīderosūta Īgū marīrē iriburire masīa. Irasirigu Marīpu: ‘Yū dorerire ōārō irika!’ ārīmi”, ārīdi āārīmí Moisés. 21 Puru masakare Īgū iriderosūta Marīpure buremurī wii wiamurā gasiri merā Īgūsā iridea wiire, āārīpereri iri wiigue āārīrdere wēāsiripeodi āārīmí. 22 Āsū āārā. Īgū dorederosūta Marīpure buremurī wii marē dí merā wēāsirimakū, Marīpu irire: “Yū ĩūrō ōārī āārā”, ārī ĩādi āārīmí. Irasū wēāsiribirimakū: “Ōārī āārā”, ārī ĩābiribodi āārīmí. Irasirigu dí béoro marīrō, marī ñerī iridea wajare marīrē kātīmasībirikumi.

Jesucristo, Īgū boari merā marī ñerō iridea wajare taudi āārīmí, ārī

gojadea

²³ Irasirirā i nikūma wiire, iri wiigüe āārīrdere paía: “Marīpū iūrō ōārī āārā”, ārīrā, waimurā dí merā wēāsiripeonerā āārīmá. I nikūma wii, ūmugasima wii keori dita āārīdero āārībú. Irasiriro ūmugasima wiire, iri wiigüe āārīrdere: “Marīpū iūrō ōārī dita āārā”, ārī, waimurā dí nemorō Cristoya dí merā wēāsiripeoro gāamea. ²⁴ Irasirigū Cristo marīya āārīburire Marīpure sērēbosagu, Marīpure buremurī wii masaka iridea wiire ñajābiridi āārīmí. Iri wii, ūmugasima wii keori āārīdero āārībú. Marīpūya wiigora ūmugasigüe āārā. Irasirigū Cristo ūmugasima wiigüe ñajādi āārīmí, Marīpū iūrō marīya āārīburire sērēbosabu.

²⁵ Bojorikū sugū paía opu i nikūma wiigüe, Marīpū āārīrī taribugüe waimurā dí merā ñajānadi āārīmí. Cristo gapū marīrē boabosagu, suñarōta ūmugasima wiigüe, Marīpū āārīrōgüe ĩgūya dí merā ñajādi āārīmí. ²⁶ Paía opu dí merā ñajānaderosū irigū, i ūmū āārīnugādeapoegueta boa, masādi tamerā irasūta boa, masānikōābodi āārīmí. Suñarōta i ūmū pererinu ejaburi dupiyuro i nikūguere deyoadi āārīmí, ĩgū suñarōta boari merā marī āārīpererā ñerī iridea wajare béobu. ²⁷ Āārīpererā marīde suñarōta boarākoa. Marī boadero purū, Marīpū ĩgū iūrōrē marīrē nídoregukumi ĩgūrē buremurārē ōārō iri, ĩgūrē buremubirinerārē wajamoābu. ²⁸ Marī suñarōta boarosū, Cristode suñarōta boadi āārīmí. Irasirigū ĩgū boari merā wārā masaka ñerō iridea wajare béobosadi āārīmí. Irasiri odo, ūmugasigüe mūrīa, purū i nikūgüe dupaturi aarigukumi doja. Irasū aarigú, masaka ñerō iridea wajare béogū aarigú meta irigukumi. ĩgūrē usuyari merā yūrārē taugū aarigukumi, ūmugasigüe ĩgū merā āārīburo, ārīgū.

10

¹ Marīpū Moisére ĩgū doreri pídea, purugüe ĩgū Cristo merā masakare ōārō iriburi keori dita āārīdero āārībú. Cristo masaka ñerī iridea wajare béodi āārīmí. Marīpū Moisére doreri pídea gapū ĩgūsā ñerī iridea wajare béomakū irimasībiridero āārībú. Irasiriro iri dorederosūta paía bojorikū Marīpū iūrō waimurārē wējē soepeerire irinakeremakū, masaka ñerī iridea wajare béomakū irimasībiridero āārībú. ĩgūsārē Marīpū iūrō ōārā āārīmakū irimasībiridero āārībú. ² Iri doreri masakare ōārā āārīmakū irimasīmakū, suñarōta waimurā wējē soepeeri merāta ĩgūsā ñerī iridea wajare béosūbonerā āārīmá. “Waja opamerā āārā”, ārī gūñabonerā āārīmá. Irasirirā, Marīpū iūrō ĩgūsā waimurā wējē soepeerire pirikōābonerā āārīmá. ³ Āsū gapū āārīdero āārībú. Marīpū, bojorikū ĩgūsā waimurārē wējē soepeodea merā ĩgūsā ñerō irideare gūñamakū iridi āārīmí. ⁴ Irasirirā wekūaya dí, cabraya dí merā marī ñerī iridea wajare neō béomasībea.

⁵ Irasirigū Cristo i nikūguere aariburo dupiyuro ĩgū Pagure āsū ārīdi āārīmí:

Mū iūrō ĩgūsā waimurārē wējē soepeerire, gajino ĩgūsā mūrē sīrdere gāamebea. Irasirigū yure dupukugū deyoamakū irigūkoa, ĩgūsā ñerō iridea waja ĩgūsārē boabosadoregū.

⁶ Masaka ĩgūsā ñerō irideare kātirederā, mū iūrō ĩgūsā waimurārē wējē soepeerire, gajino ĩgūsā mūrē sīrdere usuyari merā iābea.

⁷ Irasirigu yu āsū ārību: “Mu, yu Opu āārā. Irasirigu m̄ya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta m̄ gāāmerīrē irigu waagura”, ārīdi āārīmī Cristo ĩgū Pagure.*

⁸ Irire ārīgū, ire ārīpuroridi āārīmī Marīpure: “Mu ĩūrō ĩgūsā waimurārē wējē soepeorire, gajino ĩgūsā m̄rē sīrīdere gāāmebea. ĩgūsā irasū iririre us̄yari merā ĩābea”, ārīdi āārīmī Marīpu dorederosū ĩgūsā irikeremakū.

⁹ Puru āsū ārīnemodi āārīmī: “Mu, yu Opu āārā. Irasirigu m̄ gāāmerīrē irigu waagura”, ārīdi āārīmī. Irasirigu Marīpu ĩgū masakare waimurārē wējē soepeodoredeare bēodi āārīmī. Irire bēogu: “Cristo boari merā gapu masakare ĩgūsā ñerī iridea wajare taugura”, ārī werepīdi āārīmī.

¹⁰ Jesucristo, Marīpu gāāmederosūta ĩgū basita Marīpure wiadi āārīmī, marī āārīpererārē suñarōta boabosagu. Irasirigu ĩgū boari merā Marīpu marīrē ĩgūyarā ōārā, waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī.

¹¹ Āārīpererinurī Marīpu ĩūrō judío masaka paia waimurārē wējē soepeoníkōāma. Irasirikeremakū, marī ñerī iridea wajare neō bēomakū irimasībea. ¹² Jesucristo gapu suñarōta marīrē boabosadi āārīmī, marī ñerī iridea wajare bēobu. Irire irasiri odo, ūmugasigue Marīpu diaye gapu doadi āārīmī marī Opu āārīgū. ¹³ Iroguere doagu, ĩgūrē ĩaturirārē Marīpu tarinugābosaburire yūgu yāmi. ¹⁴ ĩgūta suñarōta boari merā ĩgūyarārē ōārā, waja opamerā āārīnimakū iridi āārīmī. ¹⁵ Jesucristo irasū irideare Ōāgū deyomarīgū marīrē: “Irasūta āārā”, ārī masīmakū yāmi. Āsū ārī weredi āārīmī:

¹⁶ Musā Opu āsū ārīmi: “Puru guere yaarārē āsū ārī weregura: ‘Yu dorerire ĩgūsārē iridūamakū irigukoa. Yu dorerire gūña pēmasīmakū irigukoa’ ”.*

¹⁷ Idere ārīnemomi: “ĩgūsā ñerō irideare dupaturi neō gūñanemobirikoa”, ārīmi, ārī weredi āārīmī Ōāgū deyomarīgū.*

¹⁸ Irasirirā marī ñerī irideare Marīpu kātisūnerā āārā. Dupaturi marī ñerī iridea wajare waimurā wējē soepeorire gāāmenemobeas.

Marīpu āārīrōgue ñajārā irirosū marīya āārīburire ĩgūrē sērērō gāāmea, ārī gojadea

¹⁹ Irasirirā dapagorare marī ūmugasigue Marīpuya wiigue ĩgū āārīrī taribugorague ñajārā irirosū güiro marīrō ĩgūrē diaye sērēmasīa. Jesucristo marīrē boabosagu dí bēodea merā irasirimasīa. ²⁰ Jesucristo boaburi dupiyuro Marīpu āārīrī taribugoraguere paia opu dita iri taribu makāpuro kāmūtari gasirore tariñajādi āārīmī, masakaya āārīburire Marīpure sērēbosabu. Jesucristo gapu ĩgū boadea merā Marīpu merā marī ōārō āārīrīrē kāmūtadeare bēodi āārīmī. Irasirirā dapagorare marī Jesucristo marīrē boabosadea merā Marīpu āārīrōguere ñajārā irirosū marīya āārīburire Marīpure diaye sērēmasīa. ²¹ Jesucristo paia opu nemorō paī āārīgū Marīpu āārīrōgue marīya āārīburire sērēbosagu āārīmi. Iroguere ĩgū marīrē Marīpuyarārē ōārō doregu āārīmī. ²² Irasirirā diaye gūñarī merā, b̄remurīrē neō piriropi marīrō merā Marīpu āārīrōgue ñajārā irirosū marī ĩgūrē diaye sērērō gāāmea. Cristo ĩgū boadea merā marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī: “Ñerī iridea waja, waja oparā āārā gua”, ārī neō gūñarīkanemobirikōāburo, ārīgū. Irasirirā gurari marīrī deko merā marīya d̄pure tukoenerā irirosū Marīpu ĩūrō ōārā āārā.

23 Marĩpu marĩrē: “Taugura”, arĩderosũta irigukumi. Irasirirã marĩrē ĩgũ arĩdeare buremuriderosũta piriro marĩrõ õarõ usuyari merã buremuwãgãnikõarã! 24 Gajirã Jesũre buremurãdere gũñarã! Irasirirã gãme iritamurã! Gãme maĩrĩ merã õarõ irirã! 25 Piriro marĩrõ merã Marĩpũyare nerẽ buerã! Surãyeri marĩ merã nerẽ buemerã irirosũ iribirikõarã! Marĩ Opũ i nikũguere dupaturi aariburo mérõ dũyãa. Irasirirã irire masĩrã, gãme iritamurõ gããmea ĩgũrẽ buremunemomurã.

26 Marĩpu marĩrē Jesũya kerere: “Diayeta aãrã”, arĩ masĩmakũ iridero pũrũ, marĩ ñerĩ iridũarire piriro marĩrõ iriwãgãnikõarã, marĩ ñerõ iridea waja Jesucristo ĩgũ boadea merã marĩrē taudeare beobukoa. Irire beomakũ, dupaturi ĩgũ marĩrē boabosari neõ mãa. 27 Marĩ ĩgũ taudeare beomakũ ĩãgũ, Marĩpu aãrĩpererã ĩgũrẽ ĩaturirãrẽ bure wãjamoãgũ, marĩdere ĩgũsã merã perebiri peamegue beogukumi. Irasirirã marĩrē gajirã ĩgũyare beonerã merã ĩgũ wãjamoãburire bure gũiri merã aãrĩbukoa. 28 Iripoegue marã Moissẽs dorerire tarinũgãgũrẽ wãjamoãnerã aãrĩmã. ĩgũ ñerõ irideare pẽrã, o urerã ĩã, ĩgũrẽ weresãdero pũrũ, Marĩpu dorederosũta neõ bopoñarĩ merã ĩarõ marĩrõ ĩgũrẽ wẽjẽnerã aãrĩmã. 29 ¿Naasũ gũñarĩ musã? ĩgũrẽ wãjamoãdero nemorõ Marĩpu magũrẽ ĩaturigunorẽ bure wãjamoãgukumi. ĩgũ magũya dí beodea merã Marĩpu marĩrē: “Õarã, waja opamerã aãrĩma”, arĩ ĩãdi aãrĩmĩ. Iripoegue irire werepĩdi aãrĩmĩ. Irasirigũ Jesucristoya dí beodeare: “Wãjamãa”, arĩrãrẽ, Oãgũ deyomarĩgũrẽ Marĩpu marĩrē maĩrĩrē masĩmakũ irigure ñerõ werenĩrãrẽ bure wãjamoãgukumi. 30 Marĩ Opũ arĩdeare masĩa marĩ. ãsũ arĩdi aãrĩmĩ: “Yũ aãrã, waja oparãrẽ wãjamoãbu. ĩgũsã ñerĩ iridea waja ĩgũsarẽ wãjamoãgũra”, arĩdi aãrĩmĩ. ãsũ arĩnemodi aãrĩmĩ doja: “Yaarã iririre ĩãgũ, ĩgũsarẽ diayemarẽ irigũra”, arĩdi aãrĩmĩ. 31 Marĩpu okanĩgũ masakare wãjamoãrĩ bure goeri aãrã.

32 Musã iripoegue aãrĩdeare gũñaka! Marĩpu musãrẽ Jesucristoya kerere masĩngãmakũ iridero pũrũ, gajirã musãrẽ ñerõ tarimakũ irinerã aãrĩmã. Irasirikeremakũ, musã gapũ ĩgũrẽ buremurĩrẽ neõ piribirinerã aãrĩbũ. 33 Masaka ĩũrõ gajirã surãyeri musãrẽ ñerõ werenĩ, ñerõ iribiranerã aãrĩmã. Gajipoe musã merãmarãrẽ gajirã ñerõ iribirimakũ ĩarã, ĩgũsarẽ beobiri, musãde ĩgũsã merã ñerõ iribirasũnerã aãrĩbũ. 34 Surãyeri musã merãmarã peresugue aãrĩmakũ ĩarã, bopoñarĩ merã ĩã, ĩgũsarẽ iritamunerã aãrĩbũ. Gajirã musãyare emakeremakũ, usuyari merã: “Õãrokoa”, arĩnerã aãrĩbũ. I nikũma nemorõ õarĩ perebiriburire umagasiguere musã opaburire masĩnerã aãrĩbũ. Irasirirã musã oparire ĩgũsã emamakũ, bujawerebirinerã aãrĩbũ. 35 Irasirirã Jesucristore gũñaturanikõãka! ĩgũrẽ buremurĩrẽ neõ piribirikõãka! ĩgũrẽ buremurã, wãri õãrĩrẽ wãjatarãkoa. 36 Musãrẽ õarõ gũñaturari merã Marĩpu gãamerĩrẽ irinikõarõ gãamea. Irasirirã, ĩgũ: “Õãrĩrẽ sũgũra”, arĩdeare oparãkoa. 37 Marĩpu ãsũ arĩdi aãrĩmĩ ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue:

Mérõ dũyãa yũ iriudi i umũguere dupaturi aariburo. Yooboro marĩrõ ejagukumi.

38 ĩgũrẽ buremurãrẽ: “Õãrõ irirã, yaarã aãrĩma”, arĩ ĩãa. Yũ merã aãrĩnikõarãkuma. ĩgũrẽ buremurĩrẽ pirirã gapũre suyubirikoa, arĩdi aãrĩmĩ Marĩpu.✠

³⁹ Marĩ gapu ĩgũrẽ buremurĩrẽ pirirã irirosũ aãrĩbea. Irasirirã perebiri peamegue waamurã aãrĩbea. Marĩ Jesucristore buremua. Irasirirã ĩgũ taunerã, ĩgũ pũro waamurã aãrã.

11

Marĩpũre buremurĩmarẽ gojadea

¹ Marĩpũre buremurã: “Īgũ marĩrẽ: ‘Ōãrĩrẽ sĩgura’, ãrĩdeare diayeta sĩgukumi”, ãrĩ buremua. Irire ĩãbirikererã, ĩãrã irirosũ: “Diayeta aãrã, ĩgũ ãrĩdeare oparãkoa”, ãrĩ buremua. ² Iripoeguere marĩ ñekũsãmarã ĩgũrẽ buremumakũ, ĩgũsãrẽ: “Ōãrã aãrĩma”, ãrĩ ĩãdi aãrĩmĩ.

³ Marĩpũre buremurĩ merã: “Īgũ werenĩrĩ merã i ãmũma aãrĩpereri aãrĩmakũ iridi aãrĩmĩ. Irasirigu iro dupiyuro neõ marĩdeare i ãmũmarẽ aãrĩpereri marĩ dapagora ĩãrĩrẽ iridi aãrĩmĩ”, ãrĩ masĩa.

⁴ Iripoeguemu Abel Marĩpũre buremusĩã, ĩgũ ĩũrõ oveja majĩgũrẽ wẽjẽ soepeogu, ĩgũ tĩgũ Caĩn sĩdea nemorõ sĩdi aãrĩmĩ. Marĩpũ, Abel ĩgũrẽ buremurĩrẽ ĩãgũ, ĩgũ sĩdeare: “Ōãgorã”, ãrĩdi aãrĩmĩ. Irasirigu ĩgũrẽ: “Ōãgũ aãrĩmĩ”, ãrĩ ĩãdi aãrĩmĩ. Abel iripoegue boadi aãrĩkeremakũ, ĩgũ Marĩpũre buremurĩ merã irideare marĩde gũñãa. Irasirirã ĩgũ buremuderosũta marĩdere Marĩpũre buremurõ gããmea.

⁵ Enoc Marĩpũre buremusĩã, boabiridi aãrĩmĩ. Īgũ boabirikeremakũ, Marĩpũ ĩgũrẽ ãĩmũrĩãkõãdi aãrĩmĩ. Masaka ĩgũrẽ ãmakererã, neõ bok-abirinerã aãrĩmã. Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ: “Marĩpũ Enorẽ ãĩmũrĩaburi dupiyuro usũyari merã ĩãdi aãrĩmĩ”.

⁶ Marĩpũre marĩ burenumerã ĩgũrẽ usũyamakũ irimasĩbea. Īgũrẽ sãrẽgũno: “Diayeta ĩgũ Marĩpũgora aãrĩmĩ”, ãrĩ gũñarõ gããmea. “Marĩ ĩgũrẽ buremurĩ merã sãrẽrĩrẽ õãrõ pẽmi”, ãrĩ gũñarõ gããmea. Marĩ irire gũñamerã ĩgũrẽ sãrẽmasĩbea.

⁷ Noẽ Marĩpũre buremusĩã, Marĩpũ ĩgũrẽ: “Mu neõ ĩãbiridea merã i nikũ marãrẽ ĩgũsã yũre buremubiri waja bũro wajamoãgura”, ãrĩdeare buremudi aãrĩmĩ. Irasirigu, Marĩpũ dorederosũta wãdiru doódiru iridi aãrĩmĩ, ĩgũyarã merã dia mirĩburire taribu. Marĩpũre buremusĩã, i nikũ marãrẽ ĩgũsã ĩgũrẽ buremubirire masĩmakũ iridi aãrĩmĩ. Marĩpũ, ĩgũrẽ buremumakũ: “Ōãgũ aãrĩmĩ”, ãrĩ ĩãdi aãrĩmĩ.

⁸ Abraham Marĩpũre buremusĩã: “Gaji nikũ yũ mũrẽ sĩburi nikũgue waaka!” ãrĩmakũ pẽgu, ĩgũrẽ yũjudi aãrĩmĩ. “Irogue waagũ irikoa”, ãrĩmasĩbirikeregu, ĩgũya nikũrẽ wiriwãgãdi aãrĩmĩ. ⁹ Marĩpũ ĩgũrẽ: “Iri nikũrẽ sĩgura”, ãrĩdeare buremugũ, iri nikũgue eja, aãrĩmejãjadi aãrĩmĩ. Iro aãrĩmejãjakeregu, gaji nikũmu irirosũ surĩ gasiri merã iridea wiiri merã naaunadi aãrĩmĩ mũrãrõ aãrĩbirisĩã. Marĩpũ ĩgũ magũ Isaare, ĩgũ parãmi Jacore: “Iri nikũrẽ sĩgura mũsãdere”, ãrĩmakũ, ĩgũsãde Abraham irirosũta iri nikũgue naaunanerã aãrĩmã. ¹⁰ Abraham iri nikũrẽ naagũ, makãrĩ iribiridi aãrĩmĩ. Gaji makãgue Marĩpũ aãrĩrĩ makãgue ãmũgasigue ĩgũ waaburire yũgu iridi aãrĩmĩ. Iri makã Marĩpũ iridea makã neõ perebiri makã aãrã.

¹¹ Abraham marãpo Sara pũrã marĩdeo Marĩpũre buremusĩã, bũrogora aãrĩkerego: “Marĩpũ ãrĩderosũta yũre irigũkumi”, ãrĩ buremurĩ merã pũrãkũdeo aãrĩmõ. ¹² Irasirigu Abraham bũgurogora aãrĩkeregu, Sara merã majĩgũrẽ pũrãkũdi aãrĩmĩ. Īgũ parãmerã aãrĩturiarã wãrã aãrĩnerã

ãārímá. Neñukārē, ìmipa yerire keo bokatũũña marĩrõ irirosũ Ìgūsārē keo bokatũũmasĩña máa.

¹³ Æārĩpererã, Marĩpu Ìgūsārē: “Sĩgura”, ãrĩdeare neõ opamerãgue boanerã ãārímá. Irire opabirikererã, gũñaturari merã: “Marĩpu Ìgũ ãrĩderosũta purugue sigukumi guare”, ãrĩ, Ìgũrē buremunikõãnerã ãārímá. Irasirirã gajirãrē: “Gaji nikũ marã irirosũ i nikũgue naarã dita ããrã”, ãrĩ werenerã ãārímá. ¹⁴ Ìgūsã irirosũta irire ãrĩrãno, gaji nikũ, Ìgūsãya nikũ ããrĩburire ãmarã yãma. Irire õãrõ masĩa marĩ. ¹⁵ Marĩ ñekūsãmarã: “Gaji nikũ marã ããrã”, ãrĩrã, Ìgūsã béowãgãdea nikũrē gũñabirinerã ãārímá. Irasũ ãrĩ gũñarã, goedujãakõãbonerã ããrímá. ¹⁶ I nikũ nemorõ ãmugãsigue õãrĩ nikũ gapure: “Buro waadũakoa”, ãrĩ gũñanerã ããrímá. Irasirigũ Marĩpu Ìgūsã Ìgũrē: “Gua Opu ããrĩmi”, ãrĩmakũ pégu, gũyasĩrĩrĩ marĩrõ: “Ìgūsã Opu ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Ìgũ puro Ìgūsãya makã ããrĩburore ãmubosasiadi ããrĩmĩ.

¹⁷ Marĩpu Abrahãrē: “¿Diayeta yure buremugũ yãri?” ãrĩ gũñagũ, Ìgũrē: “Yũ ìũrõ mũ magũ Isaare wējē soepeoka!” ãrĩdi ããrĩmĩ. Abraham gapũ Marĩpure buremusiã: “Neõ yũ magũ sugũ ããrĩgũrē wējē soepeobirikoa”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ¹⁸ Iro dupiyurogue Marĩpu Ìgũrē: “Mũ magũ Isaac merã mũ parãmerã ããrĩturiarãrē opagũkoa”, ãrĩsũdi ããrĩkeregũ, Abraham Marĩpure: “Yũ magũrē neõ wējē soepeobirikoa”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ¹⁹ Abraham: “Marĩpu Ìgũ turari merã boanerãrē masũmasĩsĩã, yũ magũrē wējēkeremakũ, masũgukumi”, ãrĩ gũñadi ããrĩmĩ. Irasirigũ, Marĩpu Abrahãrē kãmutagũ: “Mũ magũrē wējēbirikõãka!” ãrĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã ire masĩa. Abraham Ìgũ magũrē boadigue masãdi irirosũ dupaturi opadi ããrĩmĩ.

²⁰ Isaac Marĩpure buremusiã, Ìgũ pũrã Jacore, Esaũre: “Purugue Marĩpu mũsãrē õãrõ irigũkumi”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

²¹ Jacob Marĩpure buremusiã, Ìgũ boaburo dupiyurogã Ìgũ tuadi merã tuawãgãñgãja, Marĩpure sêrē buremudi ããrĩmĩ. Irasirigũ Ìgũ magũ José pũrãrē: “Marĩpu mũsãrē õãrõ iritamuburo”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

²² José Marĩpure buremusiã, Ìgũ boaburo dupiyurogã Ìgũ pũrãrē ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ: “Marĩ parãmerã ããrĩturiarã Egiptogue ããrĩrã purũ wirirãkuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ. “Irore wirirã, yaa gõãrĩrē ãiaburo, Ìgūsã ejari nikũgue yãamurã”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

²³ Moisés pagusãmarã Marĩpure buremusiã, Moisés deyoadero purũ, Ìgũ õãgũ ããrĩmakũ ìãrã, urerã abegora Ìgũrē duripínerã ããrímá. Egipto marã opu: “Israel bumarã majĩrã ãmarē wējēburo”, ãrĩ doregũ ããrĩdi ããrĩmĩ. Moisés pagusãmarã gapũ: “Marĩpu marĩrē iritamugũkumi”, ãrĩ gũñarã, iri dorerire gũiri marĩrõ tarinũgãnerã ããrímá. ²⁴ Purũ Moisés Egipto marã opu magõ masũdi ããrĩkeregũ, Marĩpure buremusiã: “Igo magũ ããrĩmi”, Ìgūsã ãrĩmakũ péduabiridi ããrĩmĩ. ²⁵ Æsũ gapũ iriduadi ããrĩmĩ. Marĩpũyarã Israel bumarã merã ñerõ tariduadi ããrĩmĩ. Egipto marã merã wãri opakeregũ, Ìgūsã merã ããrĩduabiridi ããrĩmĩ. Ìgūsã ñerĩ iriri gapũ iriduabiridi ããrĩmĩ. ²⁶ Irasirigũ ñerõ tarikeregũ, Egipto marã opari nemorõ Cristo Marĩpu iriubuyarã merã ñerõ tariburire suyudi ããrĩmĩ. Purugue Marĩpu Ìgũrē õãrĩrē siburire masĩgũ, Ìgūsã merã ñerõ tariduadi ããrĩmĩ. ²⁷ Moisés Marĩpure buremusiã, Egipto marã opu Ìgũ merã guamakũ ìãgũ: “Marĩpu yure iritamugũkumi”, ãrĩ, irore ããrĩdi gũiri marĩrõ wiridi ããrĩmĩ. Irasirigũ Marĩpu deyomarĩgũrē ìãgũ irirosũ Ìgũ:

“Marĩpu iritamurĩ merã ãsũ irigura”, ãrĩrĩrẽ neõ gorawayuro marĩrõ iridi ããrĩmĩ.

²⁸ Moisés Marĩpure buremusiã, Israel bumarãrẽ Egiptogue ããrĩrãrẽ ãwiuburi dupiyuro pascua wãikuri bosenu iripuroridi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu dorederosũta Moisés Israel bumarãrẽ oveja majĩrãrẽ wẽjẽdore, ĩgũsãya dí merã makãpurorire wãkãdoredi ããrĩmĩ. Irire ĩãgũ, Marĩpure wereboegu Egipto marã masã tĩrã ãmarẽ wẽjẽgũ, Israel bumarã masã tĩrã gapure wẽjẽbiridi ããrĩmĩ. ²⁹ Israel bumarã Marĩpure buremusiã, dia wãdiya deko diadiya deko dukawanugãdea maa bojoñajãri maarẽ taribujanerã ããrĩmã. ĩgũsã irasũ taribujamakũ ĩãrã, Egipto marã gapu ĩgũsãrẽ taya taribujanerã, mirĩ boakõãnerã ããrĩmã.

³⁰ Israel bumarã Marĩpure buremusiã, Jericó tũroma sãrĩrõrẽ ãtã majĩrĩ merã iridea sãrĩrõrẽ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarinurĩ iri makãrẽ ĩgũsã gãmegorodero puru, iri sãrĩrõ meẽmejãdero ããrĩbũ. ³¹ Iro dupiyuro iri makãmo ãma merã ñerõ irideo, Rahab wãikugo Marĩpure buremusiã, Israel bumarã iri makãrẽ ĩãdurirã ejarãrẽ iritamudeo ããrĩmõ. Irasirigo iri makã marã Marĩpu dorerire tarinugãrã merã boabirideo ããrĩmõ.

³² ¿Ñeẽnorẽ werenemogukuri ya? Gajirã Marĩpure buremurã: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel irideare, irasũ ããrĩmakũ Marĩpuya kerere weredupiyunerã irideare weregu, werepeobiribukoa. ³³ ĩgũsã Marĩpure buremusiã, gaji nikũgue ããrĩrĩ makãrĩ marãrẽ gãmewẽjẽ, tarinugãnerã ããrĩmã. ĩgũsãyarã masakare diaye dorenerã ããrĩmã. Marĩpu: “Musãrẽ õãrõ iritamugũra”, ãrĩderosũta ĩgũsãrẽ õãrõ iritamudi ããrĩmĩ. Eõkayea ĩgũsãrẽ baabonerãrẽ disirire biamakũ irinerã ããrĩmã. ³⁴ Surãyeri peame burõ asirogue beosũkererã, ãjãbirinerã ããrĩmã. Gajirã, sareri majĩrĩ merã sare wẽjẽduamakũ, tarinerã ããrĩmã. Turamerã ããrĩkererã, Marĩpure buremusiã, turarã waanerã ããrĩmã. Irasirirã gaji nikũ marã ĩgũsãrẽ ĩãturirãrẽ gãmewẽjẽ tarinugãnerã ããrĩmã. ³⁵ Surãyeri nome ĩgũsãyarã boanerãgue dupaturi okamakũ ĩãnerã ããrĩmã.

Gajirã Marĩpure ĩgũsã buremurĩrẽ piridũabiri waja peresugue burõ ñerõ iribirari merã boanerã ããrĩmã. ĩgũsã purugue masã, Marĩpu merã ãmugasiague õãrõ ããrĩburire gããmesĩã, ĩgũrẽ buremurĩrẽ piridũabirinerã ããrĩmã. ³⁶ Gajirã Marĩpure buremurã, buridari merã burõ tãrãsũnerã ããrĩmã. Gajirã ĩgũsãya guburi, mojõrĩrẽ kõme dari merã sua, peresugue biadobosũnerã ããrĩmã. ³⁷ Gajirã ãtãyeri merã dea wẽjẽsũnerã ããrĩmã. Gajirã ĩgũsãya dupure wiiri merã wiritã wẽjẽsũnerã ããrĩmã. Gajirã sareri majĩrĩ merã wẽjẽsũnerã ããrĩmã. Gajirã surĩ marĩrã, oveja gasiri, cabra gasiri merã surĩkarã waagorenanerã ããrĩmã. Burõ boporo tarinerã ããrĩmã. ³⁸ I nikũgue ããrĩkererã, i nikũ marã ñerã irirosũ neõ ããrĩbirinerã ããrĩmã. Oãrã ããrĩnerã ããrĩmã. Surãyeri wiiri marĩrã, masaka marĩrõgue, ãtãyukugue waagorenanerã ããrĩmã. ãtãyukugue ããrĩrĩ guberigugue, yebague ããrĩrĩ guberiguedere kãrĩgorenanerã ããrĩmã. ³⁹ Marĩpu ĩgũrẽ buremurãrẽ ããrĩpererãrẽ: “Oãrõ yãma”, ãrĩ ĩãdi ããrĩmĩ. ĩgũrẽ õãrõ buremukererã, ĩgũ ããrĩpereri ĩgũsãrẽ: “Ãsũ irigura”, ãrĩdeare ĩgũsã boaburi dupiyuro bokabirinerã ããrĩmã dapa. ⁴⁰ Marĩpu ãsũ ãrĩ gũñasiadi ããrĩmĩ: “ĩgũsãrẽ, purugue marã yare buremurãdere suro merã ya merã õãrõ ããrĩmakũ irigura”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ĩgũ ãrĩderosũta irigukumi. Irasiriro ĩgũ

iro dupiyuro iridero nemorō, Īgū Jesucristo merā iridea Īgūsārē, marīdere ōataro āārīrokoa.

12

Jesúre ĩākũĩ gũñanídorerimarē gojadea

¹ Iripoegue marā wárā y_u werenerā Īgūsā iridea merā Īgūsā Marĩp_ure b_uremurĩrē ĩmunerā āārĩmá. Irasirirā marĩ, Īgūsā ĩānĩgāmegorosũrā irirosũ sug_u ũma birarimasũ ōārō ũmaduagu āārĩpereri nukũrĩrē pĩrosũ, ōārō iriduarā āārĩpereri ñerō iririre pĩro gāamea. Irire pĩrĩrā, Marĩp_u gāāmederosũta ōārĩ gap_ure gũñaturari merā iriwāgānĩkōārō gāamea. ² Irasirirā Jesúre ĩākũĩ gũñanĩkōārā! Īgũta marĩrē Marĩp_ure b_uremun_ugāmakũ iridi, marĩrē pĩro marĩrō Īgũrē b_uremuwāgānĩkōāmakũ irigu āārĩmi. B_uro poyari merā ñegũ irirosũ curusague boagu, g_uyasĩrĩbodi āārĩkereg_u, Īgũ p_urugue _usuyaburire masĩsĩā, g_uyasĩrĩbiridi āārĩmĩ. Masā m_uřadero p_uru, dorebu Marĩp_u diaye gap_u doadi āārĩmĩ.

³ Irasirirā Jesús waadeare gũñaka! Ñerā Īgũrē b_uro ñerō tari-makũ irinerā āārĩmá. Irasirirā m_usāde ñerō tarirā, ōārō y_uřp_urāk_u, pĩro marĩrō Īgũrē gũñaturanĩkōāka! ⁴ Ñerā ñerĩrē iridorerire m_usā tarin_ugāduamakũ ĩārā, m_usārē wējēñabema dapa. ⁵ ¿Marĩp_u m_usārē Īgũ p_urārē weredeare kātiakōārĩ? Īgũya werenĩrĩ gojadea p_ugue āsũ ārĩdi āārĩmĩ:

Y_u magũ, y_u m_u Op_u, m_urē ōārō iriburo, ārĩgũ, wajamoārĩrē p_umasĩka!

M_urē: “Ñerĩrē iropata irika!” ārĩmakũ p_ug_u, b_uřawerebirikōāka!

⁶ Āsũ āārā. Y_u maĩrārē: “Ñerĩrē irimerāta!” ārĩ, p_urĩrō páro irirosũ werea.

Y_u p_urā āārĩpererārē wajamoāa ōārō iridoreg_u, ārĩdi āārĩmĩ.*

⁷ Marĩp_u m_usārē wajamoāmakũ ĩārā, Īgũrē ōārō y_uřka! Sug_u pag_u Īgũ magũ ñerō irimakũ ĩāgũ, Īgũrē wajamoākumi. Irasũta Marĩp_u, marĩ ñerō irimakũ ĩāgũ, marĩrē Īgũ p_urārē p_urĩrō páro irirosũ weregukumi ōārō iriburo, ārĩgũ. ⁸ Marĩp_u āārĩpererā Īgũ p_urārē Īgūsā ñerō iridea waja p_urĩrō páro irirosũ weremi. Īgũ werebirimakũ, m_usā Īgũ p_urā āārĩbiribukoa. Pag_u marĩrā, ñerō irisĩā bokasũnerā irirosũ āārĩbukoa. ⁹ Marĩ majĩrā āārĩmakũ, marĩ pag_usāmarā marĩ ñerō iriri waja p_urĩrō páro irirosũ weremakũ, Īgūsārē b_uremub_u. Irasirirā marĩ pag_usāmarārē b_uremurĩ merā y_uřuro nemorō, Marĩp_u ũm_ugasigue āārĩgũrē b_uremurĩ merā ōārō y_uřuro gāamea. Īgũrē b_uremurā, Īgũ merā ōārō āārĩrākoa. ¹⁰ Marĩ ñerō irimakũ, marĩ pag_usāmarā Īgūsā gāāmerōsũ yoabiripoe wajamoāma. Marĩp_u gap_u diayema merā wajamoāmi, marĩrē Īgũ irirosũ ōārā āārĩmakũ irigu. ¹¹ Diayeta āārā. Marĩp_u marĩrē wajamoāmakũ, _usuyabea. Marĩ b_uřawerekererā, Īgũ marĩrē wajamoādero p_uru, marĩ Īgũrē ōārō y_uřurā, diayema iririre iri, Īgũ merā siñajārĩ oparākoa.

Marĩp_u werenĩrĩrē p_uduabirimakũ gogorāa marĩrē, ārĩ gojadea

¹² Irasirirā m_usā Marĩp_ure b_uremuturamerā āārĩbirikōāka! Īgũrē ōārō gũñaturanemoka! Īgũyare pĩro marĩrō ōārō irit_uyaka! ¹³ Ōārō di-ayema irika! Gajirā Marĩp_ure gũñaturamerā, m_usā irasirimakũ ĩākũĩrā, gũñaturari merā Īgũyare irit_uyarākuma.

* 12:6 Job 5.17; Pr 3.11-12

14 Āārīpererā masaka merā gāmekēārō marīrō oārō āārīrikuka! Nērō iriro marīrō āārīka! Nērī marīrā dita marī Opu Jesucristore iārākuma. 15 Ōārō pémasīka! Marīpu musārē iritamurīrē: “Gāāmebirikoa”, ārībirikōāka! Nērī tá puri masā, oārī oteri gapure poyanorērokoa. Musāde nērīrē irirā, gajirārē poyanorērākoa. Irasirirā nērīrē iribirikōāka! 16 Sugū Īgū marāpo āārībeo merā, neō sugo igo marāpu āārībi merā nērō iribirikōāburo. Marīpu yadere gāāmemerā irirosū neō āārībirikōāka! Iripoeguemu Esau Marīpu yare gāāmebiridi āārīmī. Īgū masā tīgū āārīsīā, Īgū pagū yare Īgū boadero puṛu opabu āārīkeregū, sunu buro uaboa, baari merā Īgū pagumūrē Īgū opabodeare gorawayudi āārīmī. 17 Īgū irasiridero puṛu waadeare masā musā. Esau, Īgū pagū Īgūrē: “Yū sīburi merā oārō āārīgukoa”, ārīburire péduakeremakū, Īgū pagū gapū Īgūrē: “Mu pagumūrē sīsīabu irire”, ārīdi āārīmī. Īgū irasū ārīmakū pégu, Esau buro oreri merā Īgū pagure: “Sīka yure!” ārī sērēkeregū, Īgū pagū Īgūrē sīmakū neō irimasībiriidi āārīmī.

18 Marīpu Īgū dorerire Moisére pīmakūguere marī nēkūsāmarā Israel bumarā Marīpu āārīrōgue ejanugāmakū goegoradero āārībū. Dapagorare musā gapure irasū āārībea. Marīpu Īgū dorerire Moisére pīgu, Sinaí wāikudi ūtāūgue āārīdi āārīmī. Irasiriro irogue Īgūsā ejanugāburipoe iri ūtāūguere peame buro ūjūrō, naītīārō, ūmikāyebori, mirū buro wējāpuro āārīdero āārībū. 19-20 Irogue puriduru buro busumakū pénerā āārīmā. Puṛu Marīpu Īgūsārē werenīmakū pénerā āārīmā. Marīpu goero merā āsū ārīdi āārīmī Īgūsārē: “Iri ūtāūrē napeorānorē ūtāyeri merā dea wējēka, o sareri majī merā sare wējēka!” ārīdi āārīmī. “Waimūrādere irasūta irika!” ārīdi āārīmī. Īgū irasū ārī werenīmakū pérā, gūiri merā Moisére: “Iropata guare wereburo”, ārī, buro sērēnerā āārīmā. 21 Moisés āārīpererire ūtāūguere goero āārīrīrē iāgū: “Buro gūiri merā naradagu yāa”, ārīdi āārīmī.

22 Musā gapū iripoegue marā Sinaí wāikudi ūtāūgue ejanugānerā irirosū āārībea. Ūmugasigue Marīpu āārīrōgue Sión wāikudi ūtāūgue marījarosū diaye Īgū merā werenīmasīa. Irogue Marīpu okanīgūya makā, Jerusalén wāikuri makā āārā. Iroguere Marīpure wereboerā wārāgora āārīma. 23 Īgūsā usuyari merā nerērā, Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī buremuma. Irogue Marīpu pūrāde ūmugasima gojadea pūgueta Īgūsā wāirē gojatūsūnerā nerēma. Marīpu āārīpererā iririre: “I gapū oāa, i gapū oābea”, ārī weregu āārīmī. Marīde Īgū merā oārō āārā. Irasirirā irogue marā merā nerērāsūta āārā. Marīpu Īgūsārēta nērī opamerā āārīmakū irisiadi āārīmī. 24 Marī Jesúre buremurā āārā. Iripoegue Marīpu marīrē: “Ōārō irigara”, ārī werepīdi āārīmī. Īgū irasū ārī werepīderosūta Jesús iridi āārīmī. Īgūya díre bēo boadea merā marīrē taudi āārīmī. Iripoeguemu Abel Īgūya dí bēodeare iāgū, Marīpu Īgūrē wējēdire wajamoādi āārīmī. Jesucristoya dí bēodea gapure iāgū, marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī. Irasiriro Cristo dí bēodea, Abel dí bēodea nemorō wajakua.

25 Irasirirā oārō pémasīka! Marīpu yare weregure péduamerā irirosū āārībirikōāka! Iripoegue i nikūmu Moisés Marīpu yare weremakū pérā, wārā irire péduabirinerā āārīmā. Īgūsā irire péduabiridea waja Marīpu Īgūsārē wajamoādi āārīmī. Īgūsā nemorō Cristore péduamerā gapure buro wajamoāgukumi. Cristo ūmugasiguemu Marīpu yare weregu āārīmī. 26 Iripoegue Marīpu Īgū dorerire Moisére pīgu, Īgū werenīrī merā nikū nōmemakū iridi āārīmī. Dapagorare āsū ārīmi: “Sunu i nikū nōmemakū

irigu, suñarõta gajino irinemogura. I nikũ dita ñomemakũ iribi meta ããrigukoa. Umuğasiguedere ñomemakũ irigura”, ããrimi. ²⁷ “Sunu i nikũ ñomemakũ irigu, suñarõta gajino irinemogura”, ããrigũ: “Ãããripereri yu irideare beogukoa”, ããrigũ yami. Igũyarãre doregu ãããrĩ gapure beobirikumi. Irasiriro igũ irideare beomakũ, igũyarãre doregu ãããrĩ dita dujarokoa. ²⁸ Marĩpu igũyarãre dorerogue marĩre igũ merã ãããrimakũ irigukumi. Irasirirã igũyarãre doregu ãããrĩrẽ beosũbirimakũ iãrã, Marĩpure: “Mu merã usuyãa”, ããrĩrõ gããmea. Irasirirã buremurã, goepeyaro merã igũyare irituyaro gããmea. Irasũ irirã, marĩ igũrẽ usuyamakũ irirãkoa. ²⁹ Peame ããjũrõ goerosũ Marĩpu goero wajamoãgũ ãããrimi. Irasirirã igũrẽ goepeyaro merã buremurã!

13

Marĩpu suyuri ditare iro gããmea, ããri gojadea

¹ Marĩ Jesucristore buremurã sugũ pũrã irirosũ ããrã. Irasirirã gãme maĩrĩrẽ neõ piribirikõãka! ² Musã puro ejarãre õãrõ merã musãya wiirigue ñajãridoreka! Irire kãtibirikõãka! Iripoegue gajirã irasirirã, Marĩpure wereboerãre igũsãya wiigue ñajãdorenerã ãããrimã. “Marĩpure wereboerã ãããrimã”, ãããmasĩbirinerã ãããrimã.

³ Peresugue ãããrĩrãre bopoñarĩ merã gũñaka! Igũsã merã peresugue ãããrĩã irirosũ peñaka! Gajirã ñerõ tarirãdere bopoñarĩ merã gũñaka! Igũsã merã musãde ñerõ tarirã irirosũ peñaka! Iritamuka igũsãrẽ!

⁴ ãããripererã marãpokurã, marãpokurã gãme goepeyari merã iãburo. Umu igũsã marãposã nome merã õãrõ ãããrikũburo. Nomedede igũsã marãpusãmarã merã õãrõ ãããrikũburo. Marãpu marĩrã, marãpokurãde gajirã ãma merã ñerõ irimakũ iãgũ, marãpo marĩrã, marãpokurãde gajirã nome merã ñerõ irimakũ iãgũ, Marĩpu igũsãrẽ wajamoãgukumi.

⁵ Niyerure maĩbirikõãka! Musã opari merã usuyaka! Marĩpu ãsũ ããrĩdi ãããrimĩ: “Musãrẽ neõ beobirikoa. Musã merã ãããrĩnigukoa musãrẽ iritamubu”, ããrĩdi ãããrimĩ. ⁶ Irasirirã gũñaturari merã ãsũ ããri masĩa: Marĩ Opũ yure iritamugũ ãããrimi. Neõ sugũ masakũ yure ñerõ iriduarire gũibeã, ããri masĩa.*

⁷ Musãrẽ õãrõ siu, Marĩpuya kerere werenerãre gũñaka! Igũsã okaro bokatĩũrõ õãrõ ãããrikũdeare gũñaka! Irasũ gũñarã, Jesucristore igũsã buremuderõta musãde buremuka!

⁸ Jesucristo marĩre iritamugũ, neõ gorawayubirikumi. Iripoegue, dapagoradere, puruguedere igũ ãããrĩderõta ãããrĩnĩkõãgukumi. ⁹ Gajirã gajirosũ buerire penemobirikõãka, Marĩpuya diayema buerire beori, ããrĩrã! Igũsã marĩrẽ: “Ire baaka! I gapure baabirikõãka!” ããri buemoãmakõãma. Iri buerire tuyamakũ marĩrẽ iritamubeã. Marĩpuyare marĩrẽ gũñaturamakũ iribeã. Marĩpu dita igũ marĩrẽ maĩrĩ merã marĩrẽ gũñaturamakũ yami.

¹⁰ Iripoegue Marĩpuya wiigue paĩa waimurãre wẽjẽ soepeonerã ãããrimã. Irasirikererã, iri merã masakare igũsã ñerõ iridea wajare neõ tau-masĩbirinerã ãããrimã. Jesucristo gapũ igũ boari merã marĩ ñerõ iridea wajare taudi ãããrimĩ. ¹¹ Paĩa opu waimurã wẽjẽ, Marĩpu ãããrĩ taribugoragüe igũsãya díre ããri ñajãdi ãããrimĩ. Irogue Marĩpure masaka igũsã ñerõ iridea wajare: “Beoka!” ããri sãrẽbosadi ãããrimĩ. Igũ wẽjẽnerã waimurãya

* 13:6 Sal 56.3-4, 9-11; 118.6

dupuri gapure makā turogue soebéokōādi āārīmī. ¹² Irire iriderosūta Jesúdere makā turogue wējēbéonerā āārīmá. Irasirikeremakū, ĩgūya dí béori merā marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī. ¹³ Jesús makā turogue curusague boari: “Gūyasiūgoráa”, ārīsūdero āārībú. ĩgū boamakū, masaka ĩgūrē turi, buridanerā āārīmá. ĩgūrē irasiriderosūta masaka marīdere turi, buridakeremakū, piriuro marīrō ĩgūrē tūyaro gāāmea. ¹⁴ I nikūgue marī āārīburi makā máa. Gaji makā, marī purugue āārīburi makārē ũmugasima makārē yúrā yáa. ¹⁵ Irasirirā Jesucristo iritamurī merā Marīpure buremurā, iro dupiyuro ĩgūrē gajino sūnaderosū, dapagorague ĩgūrē ũsuyari sīnikōārā! ĩgūrē: “Gua pu, ōātari gu āārā”, ārī buremurā! ¹⁶ Gajirārē ōārō irika! Mūsā oparire opamerārē guereka! Irire kātibirikōāka! Mūsā irasirirā, Marīpure sīrā irirosū irirākoa. ĩgūrē ũsuyamakū irirākoa.

¹⁷ Mūsā oparārē ōārō péka! ĩgūsā dorerire buremurī merā iritayaka! Marīpu pídi āārīmī, ĩgūsārē mūsārē ōārō koredoregu. Irasirirā mūsārē ĩgūyare ōārō buenikōāma, ĩgūrē buremurīrē piribirikōāburo, ārīrā. Purugue Marīpu ĩgūsārē: “Wereka yure! ¿Naásū bueri?” ārī sērēñamakū, ĩgūrē yujurākuma. Irire masīsā, ōārō buedūama. Irasirirā ĩgūsā buerire mūsā ōārō pémakū, ũsuyari merā moārākuma. Mūsā pébirimakū gapu bujawererākuma. Mūsā ĩgūsārē tarinugārā, ōārō āārīrikubirikoa.

¹⁸ Mūsā Marīpure sērērā, guaya āārīburi sērēbosanika! Gua ōārī ditare iriduáa. Marīpu ĩūrō: “Ōārīrē irirā, waja opamerā āārā”, ārī péñáa. ¹⁹ Yure Marīpure sērēbosarā, āsū ārī sērēka: “Mérōgā purata ĩgū gua purogue dupaturi aariburire āmuka!” ārī sērēka!

Ōādoretūnudea

²⁰ Marīpu marīrē ĩgū merā ōārō siñajārī sīgū marī Opu Jesucristo boadiguere masūdi āārīmī. Jesucristo ovejare korerimasū irirosū marīrē ōārō koregu āārīmī. Iripoegue Marīpu marīrē: “Ōārō irigura”, ārī werepídi āārīmī. ĩgū werepídeare Jesús boagu ĩgūya dí béodea merā marīrē iriyuwarikūdi āārīmī. Irire neō béobirikumi. ²¹ Irasirigu Marīpu mūsārē iritamunikōāburo. Iri iritamunírī merā āārīpereri ōārīrē, ĩgū gāāmerī ditare irimakū iriburo. ĩgū gāāmerōsūta Jesucristo merā marī āārīpererārē irasiriburo. Irasirirā Cristore: “Ōātaria ma”, ārī buremunikōārā! Irasūta irirā!

²² Yaarā, i pūgue yu mūsārē: “Āsū irika!” ārī gojarire ōārō merā péka! Yu mūsārē wárigora gojabodi āārīkeregu, mérīgā were gojabu. Irasirirā irire ōārō bueka! ²³ Idere mūsārē weregura. Marīyagu Timoteore peresugue āārādire wiuañurā. Dapagorare ĩgū aarimakū, yu ĩgū merā mūsārē ĩāgū waagura.

²⁴ Mūsā oparārē, gajirā Jesucristore buremurārē āārīpererā iro āārīrārē ōādorea gua. Gua merāmarā Italia marā mūsārē ōādorema.

²⁵ Marīpu mūsā āārīpererārē ōārō iritamuburo. Irasūta iriburo. Iropata āārā.

SANTIAGO

Santiago Marĩpuyarã ããrĩpererogue waasirinerãrẽ gojadea

¹ Yũ Santiago i pũ merã musãrẽ õãdorea. Yũ Marĩpure, irasũ ããrĩmakũ marĩ Opũ Jesucristore moãboegu ããrã. Musãrẽ Israel bumarãrẽ pe mojõma perẽ su gubu peru pẽrẽbejari buri marãrẽ ããrĩpererogue waasirinerãrẽ gojáa.

Marĩpu masĩrĩ sĩrĩmarẽ gojadea

² Yaarã, musãrẽ wãri gajirosũperi ñerĩ waamakũ, gajipoe gũñaña marĩrõ ñerõ tarirã, õãrõ usuyari merã ããrĩnkõãka! ³ Musã ire masĩa. Ñerõ tarirã: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurĩrẽ pirimerã, gũñaturari merã ãgũrẽ buremunemorãkoa. ⁴ Musãrẽ Marĩpure buremurĩrẽ neõ piriro marĩrõ gũñaturanĩkõãrõ gããmea. Gũñaturanĩrã, õãrõ pemasĩrã, Marĩpu ãgũ masĩrĩ sĩrĩrẽ oparã ããrĩrãkoa.

⁵ Musã masĩrĩrẽ opamerã, Marĩpure sërẽka! Musã sërẽmakũ pẽgu, musãrẽ sũgukumi. Neõ turiro marĩrõ merã ããrĩpererã ãgũrẽ sërẽrãrẽ wãri masĩrĩ sũgukumi. ⁶ Irasirirã irire sërẽrã: “¿Yure sũgukuri?” ãrĩ gũñamerãta buremurĩ merã sërẽka! Sugũ: “¿Yure sũgukuri, o sĩbirikuri?” ãrĩ gũñarikũgu, dia wãdiyama makũrĩ gorawayuro irirosũ ãgũ gũñarĩrẽ gorawayunakumi. ⁷ Irasirigũ: “¿Yure sũgukuri, o sĩbirikuri?” ãrĩ gũñagũ: “Marĩ Opure sërẽrĩrẽ opagũkoa”, neõ ãrĩ gũñabirikõãburo. ⁸ Sunurẽ gajirosũ, gajinurẽ gajirosũ gũñami. Irasirigũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩ gũñabirisĩã, keoro neõ irimasĩbemi.

⁹ Sugũ ubu ããrĩgũ ããrĩkeregũ, Jesũre buremusĩã, Marĩpu iũrõrẽ ubu ããrĩgũ meta ããrĩmi. ãgũyagu ããrĩmi. Irasirigũ usuyaburo. ¹⁰ Gajigũ wãri doebiri opagu, ãgũya doebiri peremakũ ããkeregũ, Jesũre buremusĩã, usuyaburo. Marĩpu iũrõrẽ ãgũya doebiri ubu ããrĩrĩ ããrã. Tá goori irirosũ pererokoa. ¹¹ Abe marĩja, bure asimakũ, tá ñãña, iri gooride ñãndijakoa. Iri goori õãrĩ ããrĩkerero, pereakõãkoa. Ãsũta waakoa doebiri opagure. ãgũ moãrĩ merãta boakumi.

Ñerõ taririre, irasũ ããrĩmakũ ñerõ iridũarire gojadea

¹² Jesũre buremugũ ñerõ tarikeregũ: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurĩrẽ piribi, usuyami. ãgũ gũñaturari merã tariwerederõ purũ, Marĩpu ãgũrẽ: “Õãrõ irimi”, ãrĩgukumi. Irasirigũ ãgũrẽ ãmugasigũ perebiri okari sũgukumi*. ããrĩpererã ãgũrẽ maĩrãrẽ: “Iri okarire sũgũra”, ãrĩdi ããrĩmi. ¹³ Sugũ ñerĩrẽ iridũagu: “Marĩpu yure ñerõ iridũamakũ yãmi”, ãrĩ gũñabirikõãburo. Marĩpu neõ ñerĩrẽ iridũabemi. Irasũ ããrĩmakũ, neõ marĩrẽ ñerõ iridũamakũ iribemi. ¹⁴ Ãsũ gapũ ããrã. Masaka ãgũsã ñerĩ ãaribejari gũñarĩrẽ piribirimakũ, iri gũñarĩ ãgũsãrẽ ñerõ iridũamakũ yãa. ¹⁵ Irasirirã ãgũsã ñerĩ ãaribejari gũñarĩrẽ pirimerã, purũ iri ñerĩ ãaribejarire irirãkuma. Iri ñerĩ iririre pirimerã, purũ perebiri peamegũ waarãkuma.

* **1:12** Sugũ ũma birarimasũ gajirã nemorõ õãrõ ũmagũ, olivo wãikũdima pũrĩ merã iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore ãgũya dipurugũ peokuma, gajirãrẽ ãgũ wajatadeare ãmurã. I irirosũ, sugũ Jesũre buremugũ ñerõ tarikeregũ: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurĩrẽ piribi, ãmugasigũ perebiri okari wajatagukumi. Iri ãmugasigũ perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosũ ããrã.

16 Yaarā yu maĩrā, diayeta gũñaka! “Marĩpu yure ñerō iridumamakū yámi”, neō ārĩ gũñabirikōāka! 17 Marĩpu umugasigüe āārĩgū marĩrē òārĩ, diayema ditare sĩmi. Īgū abe umumurē, ñamimurē, neñukādere iridi āārĩmi. Neō gorawayubemi. Irasirigu Īgū āārĩderosũta āārĩnikōāgukumi. 18 Īgū gāamederosũta Īgūya kere diayema āārĩrĩ merā marĩrē Īgūyarā āārĩmakū iridi āārĩmĩ, Īgū pũrā āārĩpuroriburo, ārĩgū.

Marĩpuya kerere pérā, Īgū dorerosũta irika! ārĩ gojadea

19 Yaarā yu maĩrā, ire masĩka! Mũsā āārĩpererārē Marĩpuya kerere òārō péro gāamea. Gajirā mũsārē weremakū pérā, òārō gũña odorāgue Īgūsārē wereka! Mata guabirikōāka! 20 Sugū noó gāamerō guagu, Marĩpu gāamerĩrē iribemi. 21 Irasirirā āārĩpereri mũsā ñerō gũñarĩrē, ñerĩ iririre pirikōāka! Marĩpuya kerere mũsā pédeare buremurĩ merā òārō irika! Īgūya kerere pémakū, Īgū turari merā mũsārē peamegue waabonerārē taugukumi.

22 Īgūya kere pédeare òārō irika! Iri kerere pékererā, irire irimerā, mũsā basi ārĩkatori merā: “Òārō yáa”, ārĩ gũñarākoa. 23 Mũsā Marĩpuya kerere pékererā, irire irimerā, sugū masakū Īgūya diapure diuru merā āiñagū irirosū āārā. 24 Īgūya diapure āiñadero puru, gajirogue waa, Īgū deyorire mata kātiakōākumi. Irasirirā, Īgū kätiderosũta Marĩpuya kerere péadero puru, mata kätikōāa. 25 Gajigu gapu Marĩpuya kere pédeare gũñarĩgū, kätibirikumi. Irasirirā, Īgū irirosū irirā, marĩ pédeare kätibirikoa. Marĩpu dorerire irinĩrākoa. Irasirigu Marĩpu marĩrē marĩ iriri merā usuyamakū irigukumi. Īgū doreri keoro āārā. Irire marĩrē pídi āārĩmĩ, iri merā Īgū gāamerĩrē irimasĩburo, ārĩgū.

26 Sugū: “Marĩpüre buremua”, ārĩ gũñakeregu, gajirārē werewuarire, Īgūsārē ñerō werenĩrĩrē piribirimakū, Īgū: “Marĩpüre buremua”, ārĩrĩ wajamáa. Īgū basita ārĩkatogu yámi. 27 Marĩ diayeta Marĩpu āārĩnĩgūrē buremurā, āsū iriro gāamea. Pagusāmarā marĩrārē, wapiweyarādere Īgūsā ñerō tarimakū ĩārā, Īgūsārē iritamurō gāamea. I umu marā ñerĩ irirā irirosū iribirikōārō gāamea.

2

Masakare surosū ĩāka! ārĩ gojadea

1 Yaarā, mũsārē Jesucristo marĩ Opu òatarigure buremurā masakare surosū ĩārō gāamea. Surāyeri masakare òārō irirā, gajirādere òārō irika! 2-3 Mũsārē i keori merā weregara. Wári doebiri opagu oro merā iridea mojōsũrĩ túsārĩ berorĩre opagu òārĩ surĩ sãñagū, mũsā Jesúre buremurā nerērōgue aarimakū ĩārā, Īgūrē òārō merā: “Òō, i òārĩ doaripērōgue doaka!” ārĩbukoa. Gajigu bopogu boaro daro surĩro sãñagū aarimakū ĩārā, Īgū gapure òārō bokatĩrĩñeābiribukoa. Gajipoe irirā Īgūrē: “Irota dujaka!” o “Òō yebague doaka!” ārĩbukoa. 4 Mũsā Īgūsārē surosū ĩāmerā, ñerō gũñarĩ merā: “Wári doebiri opagu, bopogu nemorō āārĩmĩ”, ārĩrā yáa.

5 Yaarā yu maĩrā, yure péka! Marĩpu i umugue: “Boporā āārĩma”, masaka ārĩrārē beyedi āārĩmĩ, Īgūrē wáro buremurĩ opamurārē. Īgūrē maĩrārē: “Sĩgura”, ārĩdeare Īgūyarārē dorerogue opaburo, ārĩgū, Īgūsārē beyedi āārĩmĩ. 6 Marĩpu boporārē beyekeremakū, mũsā gapu Īgūsārē buremubea. Doebiri oparā gapu mũsārē buro poyari merā moādorenama. Īgūsāta mũsārē weresārĩrē beyerimasā puruguere

weresāmurā āiwāgānama. ⁷ Mūsā: “Jesús ōāgūyarā āārīma”, ārisūrā āārā. Doebiri oparā gapu ĩgūyamarē ñerō werenírā āārīma.

⁸ Marĩpu marĩrē doregu ĩgū dorerire gojadea pūgue āsū ārĩdi āārĩmĩ: “Mu basi maĩrōsūta mu puro āārĩrādere maĩka!” Mūsā i dorerire irirā, ōārĩrē irirā yāa. ⁹ Mūsā gajirārē surosū ĩāmerā ñerō irirā yāa. Marĩpu doreri gojadea pūgue irasirirārē āsū ārĩ gojasūdero āārĩbú: “Marĩpu dorerire tarinugārā āārīma”. ¹⁰ Sugu āārĩpereri Marĩpu dorerire irikeregu, su wāĩrē tarinugāgū, ñerō iridea wajare opami. Irasirigu āārĩpereri Marĩpu dorerire tarinugāgū irirosū āārĩmi. ¹¹ Marĩpu āsū ārĩdi āārĩmĩ: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” Gajidere ārĩdi āārĩmĩ: “Masakare wējēbirikōāka!” Irasirigu sugu, gajigu marāpo merā ñerō iribirikeregu, masakare wējēgū, Marĩpu dorerire tarinugāgū āārĩmi. Ñerō iridea waja, waja opami. ¹² Marĩpu ĩgū dorerire marĩrē pídi āārĩmĩ, iri merā ĩgū gāāmerĩrē irimasĩburo, ārĩgū. ĩgū masakare ĩgūsā ñerō iridea waja, wajoāgū āārĩmi. ĩgū dorerire marĩ irideare: “Ōāgorabu”, marĩ iribiri-deare: “Ñegorabu”, ārĩ beyegukumi. Irasirirā ĩgū dorerire irika! ĩgū gāāmerōsūta werenĩka! ¹³ Marĩpu ĩgū āārĩpererā ñerārē peamegue wajoārĩnu ejamakū, masakare bopoñarĩ merā ĩāmerārē bopoñarĩ merā ĩābirikumi. Gajirārē bopoñarĩ merā ĩārā gapure bopoñarĩ merā ĩāgukumi. ĩgūsārē wajoābirikumi.

Jesúre buremurĩrē, irasū āārĩmakā ōārĩ iririre gojadea

¹⁴ Yaarā, ire péka! Sugu ōārĩrē iribi: “Jesúre buremua”, ārĩrĩ wajamāa. Irire ārĩrĩ merā dita tausūbirikumi. Peamegue waagukumi. ¹⁵ Jesúre buremugū, o Jesúre buremugō, surĩ gorawayumerā, baari mérōgā opamakū ĩārā, ĩnasirirākuri mūsā? ¹⁶ ĩgūsārē: “Ōārō waaburo mūsārē. Ōārĩ surĩ bokarĩ, baayapirā waaka!” ārĩrā, ĩgūsā gāāmerĩ gapure sibirimakū, mūsā ārĩrĩ neō wajamāa. ¹⁷ I irirosū āārā. Sugu: “Jesúre buremua”, ārĩgū, ōārĩ gapure iribirimakū, ĩgū: “Jesúre buremua”, ārĩrĩ neō wajamāa.

¹⁸ Gajĩpoe irigu yu wererire péduabi gapu yure āsū ārĩbukumi: “Sugu Jesúre buremurĩ opami. Gajigu gapu Jesúre buremubirikeregu, ōārĩrē yámi”, ārĩbukumi. ĩgū irasū ārĩmakū pégu, yu ĩgūrē āsū ārĩbukoa: “Masaka sugu ōārĩ iririre neō ĩābirikererā, ĩgūrē: ‘Jesúre buremugū āārĩmĩ’, ārĩmasĩbirikuma. Gajigu gapu ĩgū ōārĩ iriri merā gajirārē ĩgū Jesúre buremugū āārĩrĩrē masĩmakū yámi”, ārĩbukoa. ¹⁹ Mūsā: “Marĩpu suguta āārĩmĩ”, ārĩ buremua. Mūsā irasū ārĩ buremumakū ōāgorāa. Wātēa ōārĩrē neō irimerāde irire buremuma. ĩgūsā Marĩpu āārĩrikurire masĩma. Irasirirā ĩgūrē güirā, naradama. ²⁰ Mūsā pémasĩmerā āārā. Irasirigu ire mūsārē werenemogura, pémasĩdoregu. Sugu: “Jesúre buremua”, ārĩgū ōārĩ gapure iribirimakū, ĩgū: “Jesúre buremua”, ārĩrĩ neō wajamāa. Jesúre buremugū meta āārĩmĩ.

²¹ Iripoeguemu marĩ ñekū Abraham irideare güñaka! “¿Diyeta ĩgū yure buremurĩ?” ārĩgū, Marĩpu ĩgū magū Isaare ütāyeri merā iridea soepeorogue wējē soepeoredi āārĩmĩ. Irasirigu Abraham Marĩpu dorederosūta ĩgū magūrē āi wējēbu iridi āārādimi. Marĩpu ĩgū dorerire Abraham tarinugābirimakū ĩāgū, ĩgūrē: “Mu magūrē wējēbirikōāka!” ārĩdi āārĩmĩ. Irasirigu ĩgūrē: “Diyeta yure buremumi, ōāgū āārĩmĩ”, ārĩ ĩādi āārĩmĩ. ²² Irasirirā mūsā ire masĩa. Abraham Marĩpore buremusĩā, ĩgū doredeare iridi āārĩmĩ. Irasū āārĩmakū ĩgū doredeare irisĩā, Marĩpore

buremurī opatarigu dujadi āārīmī. ²³ Irasiriro Marīpuya werenīrī gojadea pūgue Abraham irideare gojaderosūta waadero āārībú. Āsū ārī gojasūdero āārībú: “Abraham Marīpure buremudi āārīmī. Īgū buremumakū ĩāgū: Marīpu ĩgūrē: ‘Ōāgū āārīmi’, ārī ĩādi āārīmi”, ārī gojasūdero āārībú. Irasū āārīmakū, Marīpu ĩgūrē: “Abraham, yu merāmu āārīmi”, ārīdi āārīmī.

²⁴ Irasirirā Abrahāyamarē gūñarā, musā ire masīa. Sugu: “Marīpure buremua”, ārīgū, ōārī gapure iribirimakū ĩāgū, Marīpu ĩgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī ĩābemi. Gajigu gapu diayeta Marīpure buremugū ōārīrē yāmi. Irasirimakū ĩāgū, Marīpu ĩgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī ĩāmi. ²⁵ Gaji iripoeguemo ūma merā ñerō irideo Rahab wāikugo irideare gūñaka! Josuē iriunerā igoya makāgue ĩādurirā ejamakū, ĩgūsārē iritamudeo āārīmó. Igoya makā marā ĩgūsārē boka wējērī, ārīgō, igoya wiigue ĩgūsārē duúdeo āārīmó. Puru ĩgūsā duri dujariri maarē ĩmudeo āārīmó. Igo Marīpuyarārē iritamurī merā Marīpure igo buremurīrē ĩmudeo āārīmó. Irasirimakū ĩāgū, Marīpu igore: “Ōāgō āārīmo”, ārī ĩādi āārīmī. ²⁶ Āsū āārā. Masaku yujupūrā marīmakū, ĩgūya dupu okabirikoa. Sugu: “Marīpure buremua”, ārīgū, ōārī gapure iribi, diayeta Marīpure buremubemi. Irasiriro ĩgū: “Marīpure buremua”, ārīrī neō wajamāa. Yujupūrā marīrī dupu, boari dupu irirosū āārā.

3

Marīya disi wiririre gojadea

¹ Yaarā, ire musā masīa. Marīpu gua ĩgūyare buerimasā buerire, gajirā moārīmasā iriri nemorō ĩā beyegukumi. ĩgūyare keoro buebirimakū ĩāgū, gajirā nemorō guare wajamoāgukumi. Irasirirā musā watopegue āārīrā mérāgā dita gajirārē buerimasā āārīburo. ² Marī āārīpererā wāri ōārō iribirire yāa. Sugu ñerī neō werenībi: ōāgū Marīpu gāāmerī ditare irigu āārīmi. Gaji ñerō iriridere neō iribemi. ĩgū ñerī werenīrī ĩgūya disi wiririre kāmutasasīgū, āārīpereri ĩgūya dupugue āārīrī merā gaji ñerō iriridere kāmutasasīmi.

³ Marī werenīrīmarē keori merā weremakū i irirosū āārā. Marī kōme berore caballuya disire túsākoa. Irasirirā i berogā merā, ĩgū wāgu waibu āārīkeremakū, tūāgāmenú, marī waaduro waamakū irikoa. ⁴ Doódirude irasūta āārā. Iriro wádiru āārīkeremakū, mirū buro wējāpukeremakū, wejatugu mérī majīgā merā dita iriru waaróre wejatukumi. ⁵ Marī werenīrī irasūta āārā. Marīya nediru médirugā āārīkeremakū, marīya disi wāri: “Masītaria”, ārī werenīrī wiria. Āsū āārā. Peame marī mérīmegā diiukeremakū, wāri makānūurē ūjūmakū irikoa. ⁶ Irasiriro marīya disi nediru merā ñerī werenīrī, i peame irirosū āārā. Marīya dupugue, marīya nediru su wāīgā āārīkeremakū, marī ñerī werenīrī marīrē āārīpereri gajirosūperi ñerīrē irimakū irikoa. Irasiriro peame gajinorē ūjūwāgā, poyanorēro irirosū, marī ñerī werenīrī, marī i ūmague okarinurīrē ōārō āārīrīrē poyanorēmakū yāa. Marī ñerī werenīrā, wātī ñerī iridorerire irirā yāa. ⁷ Masaka ĩgūsāyarā ejorārē kāmutarosū āārīpererā makānūu marā waimurārē, wūrārē, pīrūrārē, dia marārē kāmutasasīma. Neōgoraguedere ĩgūsānorē kāmutasasīanerā āārīmā. ⁸ ĩgūsārē kāmutasasīkeregu, neō sugu masaku ĩgū basi ĩgū werenīrīrē kāmutasasībemi. Irasirirā marī ñerīrē werenīdubirikererā, ñerī werenīa. Āña kūrīmakū ĩgūya nima merā masakare wējērō irirosū, marī ñerī werenīrī merā gajirārē ñetariro yāa.

⁹ Marī werenírī merā Marīpu marī Opure: “Ōātaria”, āri, usuyari sīa. Marī werenírī merāta masakare: “Ŋerō waaburo ĩgūsārē”, āri werenía. Marīpu marī masaka āārīpererārē ĩgū irirosū āārīmakū irikeremakū, marī gāme ŋerō werenía. ¹⁰ Su disita ōārī werenírī, irasū āārīmakū ŋerī werenírī wiria. Yaarā, irasiribirikōārō gāāmea. ¹¹ Deko wiriri gobere ōārī wiriro, ŋerī wiribirikoa. ¹² Yaarā, musā ire masía. Higueraġu, igui dukakubirikoa. Iguigu, higuera dukakubirikoa. Misōrī deko wiriri gobere moākuri dekode wiribirikoa. Marīde i irirosū ōārī ditare werenírō gāāmea.

Diayema masīrī āsū āārā, āri gojadea

¹³ Musā watopegue sugu ōārō masīgū āārīġūno, ōārīrē iriníkōāburo. “Gajirā nemorō masītarinugāa”, āriġi, ĩgū masīrī merā ōārīrē iriburo. Irasirimakū ĩārā, gajirā ĩġūrē: “Ōārō masīmi”, ārīrākuma. ¹⁴ Musā gajinorē oparārē buro ubu ĩāturirā, ĩgūsā nemorō āārīduarā, musāya āārīburi ditare iriduarā: “Masītarinugāa”, āri ġūñabirikōāka! Musā irasū āri ġūñarā, ārikatorikurā, diayema āārīrē keoro werenírā meta yāa. ¹⁵ Musā: “Masītarinugāa”, āri ġūñarī, Marīpu ġūñarī sīrī āārībea. I ũmu marā ġūñarī, wātīya āārā. ¹⁶ Masaka gajirārē ubu ĩāturi, ĩgūsāya āārīburi ditare iriduarā, gāme guaseonírā āārīma. Āārīpereri gajirosūperi ŋerīrē yāma. ¹⁷ Marīpu masīrī sīrī oparā ġapu ōārā āārīma. Gāme guaseodūamerā, gajirārē iritamurā, gajirā wererire būremurī merā pérā, bopoñarī merā ĩārā, ōārīrē irirā, masakare surosū ĩārā, irikatoro marīrō irinírā āārīma. ¹⁸ Gajirā merā ōārō āārīduarā, gāmekēārō marīrō ōārō siñajārī merā āārīmakū iriduarā, diayema iririre irinírā āārīma.

4

I ũmumarē gāāmerā, Marīpure gāāmebema, āri gojadea

¹ ĶNasirirā gāme guaseo, gāmekēārī musā? Āsū āārā. Musā ġūñarīġue musā ŋerīrē iriduari, ōārīrē iriduari merā gāmekēārī irirosū āārā. ² Gajinorē musā gāāmea. Irasirirā irire opabirisīā, masakare wējēa, ĩgūsāyare ēmaduarā. Gajigu gajinorē opamakū ĩārā, ĩġūrē ubu ĩāturia. Irasirirā ĩġuyare opabirisīā, gāme guaseo, gāmekēāa. Musā Marīpure sērēbirisīā, musā gāāmerīrē opabea. ³ Gajipoere gajinorē sērēkererā, ŋerō ġūñarī merā sērēa. Musā basi musā ŋerī ũaribejari ditare iriduarā sērēa. Irasirigu Marīpu musā sērērīrē sībemi. ⁴ Musā sugo nomeō marāpukugo āārīkerego gajigure gāāmegō irirosū āārā. ĶMusā ire masīberi? Sugu i ũmu marā ŋerīrē irirā irirosū iridugū, Marīpure gāāmebemi. I ũmu marā ŋerīrē irimakū ĩāgū: “ĩgūsā irirosū irigura”, āri ġūñagū, Marīpure ĩāturigu dujami.

⁵ Marīpuya werenírī gojadea pūgue irire āsū āri gojasūdero āārībú: “Marīpu Ōāgū deyomarīġūrē marīrē pídi āārīmí marī merā āārībure. Ōāgū deyomarīġū marīrē maīgū, marī ŋerīrē iridūamakū gāāmebemi”, āri gojasūdero āārībú. Iri gojadea ubu āārīrī meta āārā. Āārīrōma āārā. ⁶ Irasirigu Marīpu marī ŋerīrē irinemobirikōāburo, āriġū, marīrē bopoñarī merā ĩā, ōārō iritamumi. Irasiriro ĩġuya werenírī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “ ‘Gajirā nemorō āārā’, āri ġūñagūrē Marīpu iritamubemi. ‘Yu ubu āārīġū āārā, yure iritamuka!’ āriġū ġapure ōārō iritamumi”, āri gojasūdero āārībú. ⁷ Irasirirā Marīpu dorerire būremurī merā

irika! Wātī dorerire iribirikōōka! Mūsā Īgūrē pébirimakū ĩāgū, mūsārē piri, duriwāgākōāgukumi. ⁸ Marīpu pūrogue Īgūrē: “Yū merā āārīka!” āri ejanūgārā irirosū irika, Īgūrē masīnemoduārā! Irasirimakū ĩāgū, mūsā pūrogue ejanūgāgū irirosū irigukumi mūsārē iritamunemobu. Mūsā ñerō irirā āārā. Irasirirā ñerō iririre pirika! Mūsā Marīpūyare irirā, o i ũmu marā irirosū irirā: “Ōāgorāa”, āri gūñadāa. Ire irasū āri gūñabirikōōka! I ũmu marā irirosūta ñerīrē irimakū, ñegorāa. Marīpūya ditare irimakū, ōāa. ⁹ Mūsā ñerō iririre gūñarā, ũsuyari merā burirono irirā, bujawereri merā oreka! Mūsā ñerō iririre gūyasīrīrī merā, bujawereka! ¹⁰ Marī Opure: “Mu ĩūrōrē yū ñegū, ubu āārīgū āārā, irasirigū yure iritamuka!” āri sērēka! Mūsā irasū āri sērēmakū: “Murē iritamugura, yaagu, ōāgū āārā”, āri ĩāgukumi.

Mūsā Jesúre burumurā mūsā basi gāme werewuabirikōōka! āri gojadea

¹¹ Yaarā, mūsā Jesúre burumurā mūsā basi gāme werewuabirikōōka! Gajirārē ñerī werenirā, o ĩgūsārē werewuārā, Marīpu marīrē gāme maĩdoredeare tarinūgārā yāa. Irire tarinūgārā: “Iri doreri ōābea”, ārīrā irirosū yāa. Irasirirā Marīpu dorerire: “Ōābea”, āri werewuārā: “Yū Marīpu nemorō doremasīa”, ārīrā irirosū yāa. ¹² Marīpu suguta masakare ĩgū dorerire pídi āārīmī. ĩgū suguta ĩgūsā iririre ĩā beyemasīmi. Masakare taumasīmi, o peamegue béomasīmi. Irasirirā mūsā gapu: “Gajirā masakare werewuamasīa”, āri gūñabirikōōka!

Ñamigāgue marī iriburire masībirimarē gojadea

¹³ Dapagorare gajire weremakū, ōārō péka! Mūsā surāyeri: “Dapagā, o ñamigā gaji makāgue su bojori moā, wáro niyeru wajatarākoa”, āri werenía. Irasū āri werenirārē āsū āri weregura. ¹⁴ Mūsārē ñamigāgue waaburire neō masībea. Marī i ũmugue okari, ĩmikā boyoripogē duji, mērōgā puru perero irirosū āārā. Marī i ũmugue āārī, mērōgā puru boakōārākoa. ¹⁵ Irasirirā mūsārē āsū āri werenirō gāāmea: “Marīpu gāāmemakū, okarākoa ire, o gajire irimurā”. ¹⁶ Mūsā gapu: “Marī masīa, irasirirā marī gāāmerō āsū irirākoa”, āri werenía. Iri āārīpereri mūsā irasū āri werenirī, ñegorāa. ¹⁷ Irasirirā: “Marī āsū irirā, ōārīrē irirākoa”, āri masīkererā, irire irimerā, ñerīrē irirā yāa.

5

Wári doebiri oparārē waaburire gojadea

¹ Mūsā wári doebiri oparā yure péka! Mūsā ñerō tarirākoa. Irasirirā ire gūña, buru bujawereri merā gaguinī oreka! ² Mūsāya doebiri boakōārokoa. Mūsāya surire burua baarākuma. ³ Mūsā niyeru koeri, oro, plata merā iridea koeri mūsā duripídea gurawijiakōārokoa. Irasū waamakū, mūsā niyerure maīsīa, duripídeare masīšūrokoa. I niyeru mūsā maĩrī, peame gajinorē soebéorosū mūsārē poyanorēmakū irirokoa. Dapagorare mūsā, i ũmu pererinu ejaburo dupiyuro, wáro niyerure duripirā yāa. Irire duripiri waja buru wajamoāsūrākoa. ⁴ Mūsāya poerire moānerārē wajaribe. Irasirirā mūsārē: “Guare mūsā ārāderosūta wajarika!” āri gaguiníma. ĩgūsā irasū āri gaguinīrīrē marī Opū ĩgūrē wereboerārē doregu pémi. ⁵ Mūsā i ũmugue okarā, wári doebiri opāa. Mūsā opari merā mūsā gāāmerī ditare yāa. Mūsā irasiriri waja wajamoāsūrākoa. Wekure ĩgūsā wējēburi dupiyuro ōārō baa, díikugu irirosū

ãārã. ⁶ Músã ñerõ irimerãrê: “Ñerõ yáma”, ãrĩ, peresugue ãiwãgã: “Wějêka!” ãrã, músã ãgüsãrê iririre kãmutamasĩña marĩõ.

Jesucristo i ãmũgue dupaturi aariburire marĩrê õãrõ yúro gããmea, ãrĩ gojãdea

⁷ Irasirirã yaarã, marĩ Opũ Jesucristo i ãmũgue dupaturi aariburire gũñaturari merã õãrõ yúka! Pooe opũ ãgũ otedea ãukakũburire õãrõ yúkumi. ãgũya pooere otedero pũrũ, deko merẽburire, irasũ ããrĩmakũ ãgũ otedea puri, masãburire õãrõ yúkumi. ⁸ Músãde ãgũ irirosũta õãrõ yúka! Marĩ Opũ dupaturi aariburo mérõ ãuyáa. Irasirirã gũñaturari merã ãgũrê bũremurĩrê neõ piriro marĩõ merã ãgũ aariburire õãrõ yúnĩkõãka!

⁹ Yaarã, Marĩpũ músãrê wajamoãrĩ, ãrĩrã, gãme turibirikõãka! ãgũ ããrĩpererã ñerãrê wajamoãgũ aariburo mérõ ãuyáa. ¹⁰ Yaarã, iripoegue marãrê marĩ Opũya kerere weredupiyunerãrê gũñaka! Marĩ Opũyare werede waja gajirã ãgüsãrê ñerõ irinerã ããrĩmã. ãgũya kerere weredupiyunerã gapũ ñerõ tarikererã, ãgũyare wereduúbirinerã ããrĩmã. ãgüsãrê ñerõ irirãrê ñerõ iribirinerã ããrĩmã. Irasirirã músãde ãgüsã iriderosũta irika! ¹¹ Ñerõ tarikererã marĩ Opũre bũremurĩrê neõ piribirinerãrê gũñarã: “Marĩ Opũ õãrõ iritamunerã, usuyari bokanerã ããrĩma”, ãrĩ gũñãa. Iripoeguemu Job wãikũgu ñerõ taridea kerere músã pébu. ãgũ bũro ñerõ tarikeregu, marĩ Opũre bũremurĩrê piribiridi ããrĩmĩ. Irasirigu ãgũ ñerõ taridero pũrũ, marĩ Opũ ãgũrê maĩgũ ãgũrê bopoñarĩ merã ããsĩã, wãri õãrĩrê iridi ããrĩmĩ. Irasirirã, ãgũ marĩdere maĩrĩrê, ãgũ marĩdere bopoñarĩ merã ããrĩrê músã masĩa.

¹² Yaarã, gaji yũ wererire goepeyari merã õãrõ péka! Músã gajirãrê wererã, ãsũ ãrĩ werebirikõãka: “Ëmũgasima merã ãsũ irigura”, o “I nikũma merã ãsũ irigura”, ãrĩbirikõãka! Músã gajirãrê wererã, ãrĩkatori marĩõ su ãiyeta wereka! Gajinorê irianerã: “Iriabũ”, ãrĩka! “Ãsũ irirãra”, ãrĩrã, irika! “Ãsũ iribirikoa”, ãrĩrã, iribirikõãka! Marĩpũ wajamoãbirikõãburo, ãrĩrã, irasirika!

¹³ Músã ñerõ tarirã, Marĩpũre: “Iritamuka yũre!” ãrĩ sêrêka! Usuyari merã ããrĩrã, bayapeori merã ãgũrê: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usuyari sĩka! ¹⁴ Sugu pũrĩrikũgu, Jesúre bũremurã oparãrê siiuburo. ãgüsã ãgũrê uye merã piupeo, marĩ Opũre: “Jesús, ñi mũrê bũremugũrê tauka!” ãrĩ sêrêbosarãkuma. ¹⁵ ãgüsã marĩ Opũre bũremurĩ merã sêrêmakũ, marĩ Opũ ãgũrê taugũkumi. Irasirigu ãgũrê pũrĩrĩ marĩgũ ãujamakũ irigũkumi. Pũrĩrikũadi ñerõ iridi ããrĩmakũ, Marĩpũ ãgũ ñerõ irideare kãtigũkumi. ¹⁶ Irasirirã músã ñerõ irideare gãme weretarika! Irasũ ããrĩmakũ, Marĩpũre músãya ããrĩburire gãme sêrêbosaka! Irasirika, Marĩpũ músãrê pũrĩrĩ marĩrã ããrĩburo, ãrĩrã! Õãrĩrê iririkũgu bũro bũremurĩ merã gajirãya ããrĩburire Marĩpũre sêrêbosamakũ, Marĩpũ ãgũ sêrêrosũta irigũkumi. ¹⁷ Iripoeguemu Marĩpũya kerere weredupiyudi Elías wãikũgu marĩsũta masakũ ããrĩdi ããrĩmĩ. ãgũ ããrĩdeapoege marã ñerõ irimakũ ããgũ, Marĩpũre: “Deko merẽbirimakũ irika!” ãrĩ, bũro bũremurĩ merã sêrêdi ããrĩmĩ. Marĩpũ ãgũ sêrêrĩrê pé, ure bojori gaji bojori dekogora, ãgüsãya nikũrê deko merẽbirimakũ iridi ããrĩmĩ. ¹⁸ Pũrũ Marĩpũre: “Deko merẽmakũ irika doja!” ãrĩ sêrêdi ããrĩmĩ. ãgũ sêrêmakũ, deko merẽdero ããrĩbũ. Irasũ waamakũ, ãgüsãya nikũrê dupaturi oteri puri ãukakũdero ããrĩbũ.

¹⁹ Yaarã, sugũ m̃sã merãm̃ diayema ããrĩrĩrẽ irinemobirimakũ ããrã, dupaturi Marĩrũyare irimakũ irirã, ãgũrẽ õãrõ irirã irikoa. ²⁰ Ire masĩka! M̃sã sugũ ñerõ irigũre ãgũ ñerõ iririre pirimakũ irirã, ãgũrẽ õãrõ irirã irikoa. Marĩrũ ãgũrẽ peamegue waabodire taugũkumi. ãgũ wãri ñerĩ irideare kãtigũkumi.

1 SAN PEDRO

Pedro Jesúre b̄remurã waasirinerãrẽ gojadea

¹ Ȳ Pedro m̄sãrẽ õãdorea. Jesucristo ȳre ìgũyare buedoreḡu beyemi. Irasiriḡu m̄sãrẽ, m̄sãya nikũrẽ wiri, gajirogue Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia wãikuri nikũgue waasirinerãrẽ i pũrẽ gojáa. ² Marĩpu ããrĩnigũ dupiyurogue m̄sãrẽ: “Yaara ããrĩma”, ãrĩderosũta beyedi ããrĩmĩ. Õãgũ deyomarĩgũ merã m̄sãrẽ ìgũyarã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ, Jesucristo gããmerĩrẽ iriburo, ãrĩgũ. Jesucristo dí béori merã ñerĩrẽ koesũnerã ããrĩburo, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ. M̄sãrẽ õãrõ iritamũ, siñajãrĩ merã ããrĩdero nemorõ ããrĩrikumakũ iriburo.

Jesúre b̄remurã Marĩpu merã õãrõ ããrĩnĩburire gojadea

³ Marĩp̄re, marĩ Op̄u Jesucristo Pagure: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari s̄rã! Ìgũ marĩrẽ b̄ro bopoñasã, Jesucristore boadiguere masũrĩ merã marĩrẽ dupaturi deyoarã irirosũ ìgũ pũrã ñajãmakũ iridi ããrĩmĩ. Irasiriḡu ìgũ merã marĩ õãrõ ããrĩnĩkõãburire masĩmakũ yãmi. ⁴ Irasirirã, ìgũyarãrẽ: “Õãrĩrẽ s̄igura”, ãrĩdeare marĩ opaburire usuyari merã yũrã yãa. Ìgũ marĩrẽ s̄iburi: ìgũ ãmugasigue õãrĩ opari, neõ pereburi, boaburi meta ããrã. ⁵ Marĩpu marĩrẽ ìgũrẽ b̄remurãrẽ ìgũ turari merã koremi. Irasiriḡu, i ãmu peremakũ, ìgũ marĩrẽ peamegue waabonerãrẽ: “Taugura, yu merã ããrĩnĩkõãrãkuma”, ãrĩdeare iriyuwarikurire masĩmakũ irigũkumi.

⁶ Marĩ mérõgã i ãmugue ããrĩrõpa wãri gajirosũperi ñerõ tarikererã, ãmugasigue Marĩpu marĩrẽ s̄iburire gũñarã, b̄ro usuyari merã ããrã. ⁷ Ñerõ tarikererã, marĩ diayeta Marĩp̄re õãrõ b̄remunĩrĩ, oro nemorõ wajakua. Oro wajakukerero, pereburi ããrã. Masaka irire peamegue soekuma õãrĩ oro dita dujaburo, ãrĩrã. Irasũta marĩ ñerõ tariri merã diayeta Marĩp̄re õãrõ b̄remunĩrã dujarãkoa. Irasiriḡu, Jesucristo dupaturi aarimakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Õãrõ iribu, irasirirã yu p̄ro yu merã ããrĩnĩkõãrãkoa”, ãrĩgũkumi.

⁸⁻⁹ M̄sã Jesucristore ìgũ i ãmugue ããrĩmakũ ìãbirinerã ããrĩkererã, ìgũrẽ maĩa. Dapagoradere ìgũrẽ ìãbirikererã, gũnaturari merã ìgũrẽ b̄remua. M̄sã ìgũrẽ irasũ b̄remunĩmakũ, Marĩpu m̄sãrẽ peamegue waabonerãrẽ tarimãkũ irigũkumi. Irasirirã m̄sã Marĩpu p̄rogue waaburire gũñarã, irogue eja, usuyarosũ b̄ro usuyãa. I usuyari oparire werenĩrĩ merã weremasĩña mãa.

¹⁰ Iripoegue Marĩp̄ya kerere weredupiyunerã ìgũ m̄sãrẽ õãrõ iritamugũ tauburire werenerã ããrĩmã. Irire werekererã, p̄emasĩbirinerã ããrĩmã. Irasirirã irire masĩduarã, bue, gũñamanerã ããrĩmã. ¹¹ Õãgũ deyomarĩgũ Cristo ìgũsãrẽ iriudi iritamurĩ merã Cristo ñerõ tari, boadigue masã, ãmugasigue marĩa, puu ããrĩpererã Op̄u ããrĩburire weredupiyunerã ããrĩmã. Irasirirã: “¿Noã irasũ waagukuri, ñããsũ ããrĩmakũ irasũ waarokuri?” ãrĩ masĩduarã, irire bue, gũñamanerã ããrĩmã. ¹² Marĩpu ìgũsã masĩmakũ gããmegũ, ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “M̄sã ããrĩripoe i irasũ waabirikoa dapa. P̄ru marã gapu irire ìãrãkuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Dapagorare Marĩpu marĩrẽ tauri kerere wererã ìgũsã iripoegue weredeareta m̄sãrẽ werema. Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpu ãmugasigue merã iriudi

iritamurī merā m̄sārē irire werema. Marīp̄u Jesucristo iridea merā marīrē taurire Marīp̄ure wereboerāde buro masīd̄uama.

Marīp̄u marīrē ñerī marīrā āārīdoremi, ārī gojadea

¹³ Irasirirā m̄sā iriburire oārō p̄emasīrī merā gūñaka! Jesucristo i ūm̄ugue dupaturi aarimakā, Marīp̄u m̄sārē oārō iritamugū m̄sā peamegue waabonerārē tauburire gūñanikōāka! Irire gūñarā, buro us̄yari merā yūka! ¹⁴ Iripoegue m̄sā Marīp̄ure masīburi dupiyuro ñerō haribejarire iriunaderosūta dapagorare neō irinemobirikōāka! Majīrā ĩgūsā pagusāmarā dorerire tarinugāmerā irirosū Marīp̄u dorerire tarinugābirikōāka! ¹⁵ Marīp̄u m̄sārē ĩgūyarā āārīdoregū siudi, ñerī marīgū āārīmi. Irasirirā, ĩgū irirosū m̄sāde ñerī marīrāta oārī ditare irika! ¹⁶ Marīp̄uya werenīrī gojadea p̄ugue irasūta ārī gojasūdero āārībū. Āsū ārīdi āārīmi: “Ȳu oāgū, ñerī marīgū āārā. Irasirirā m̄sāde ñerī marīrā āārīka!” ārīdi āārīmi.

¹⁷ Marīp̄u āārīpererārē surosū ĩāgū, ĩgūsā irideare: “Iri oāb̄u, iri oābiribū”, ārī weregū āārīmi. Irasirirā ĩgārē: “Ḡuap̄u”, ārīrā, i ūm̄ugue m̄sā āārīrōpa goepeyari merā ĩgūyare irika! ¹⁸ M̄sā ñekūsamarā Marīp̄uyare iribirinerā āārīmā. M̄sā ĩgūsā iriderosū iriri wajamāa. Irasirigū Marīp̄u m̄sārē ĩgūsā iriderosū iriunanerārē taudi āārīmī ĩgūyare iriburo, ārīgū. M̄sā ire masīa. Marīp̄u marīrē taugu, marī ñerō iridea wajare wajaribosadi āārīmī. Irasū wajaribosagū, niyeru, oro merā wajaribosabiridi āārīmī. Niyeru, oro pereburi āārā. ¹⁹ Irasirigū iri wajakuro nemorō marī ñerī iridea wajare wajaribosadi āārīmī. ĩgū magū Cristo boagu dí béodea merā gapu marī ñerī iridea wajare wajaribosadi āārīmī. Oveja majīgū masaka Marīp̄ure b̄uremurā wējē soepeobu oāgū āārīderosūta Cristo oāgū ñerī marīgū āārīmi. ²⁰ Marīp̄u i ūmurē ĩgū iriburo dupiyurogueta Cristo ĩgū boagu dí béoburire masīsīadi āārīmī. Ipapoere i ūmu pereburi dupiyuro Cristore i ūm̄ugue iriudi āārīmī, ĩgūya dí béori merā m̄sārē iritamuburo, ārīgū. ²¹ Irasirirā Cristo iritamurī merā Marīp̄ure b̄uremua. Marīp̄u Cristore boadiguere masū, ūm̄ugasigue āimūrīa, āārīpererā Op̄u sóodi āārīmī. Irasirirā Marīp̄ure: “Ḡuare oārō irigū āārīmī”, ārī b̄uremu, ĩgū merā oārō āārīnīburire oārō masīa.

²² Cristoya diayema kerere pé b̄uremusīā, m̄sā ñerī iririkurire pirinerā āārībū. Dapagorare diayeta m̄sāyarārē maīmasīa. Irasirirā m̄sāya yuj̄pūrārī, āārīpereri m̄sā turari merā gāme maīka! ²³ M̄sā Marīp̄uya werenīrīrē b̄uremurā, dupaturi deyoarā irirosū waabu. Irasirirā ĩgū pūrā waabu. Marī pagusāmarā merā deyoa, p̄uru boakōārākoa. Iri irirosū āārībea Marīp̄u pūrā waamakū. ĩgūya werenīrī, perebiri werenīrī āārā. Irasirirā iri werenīrī merā ĩgū p̄uro ĩgū merā āārīnikōārākoa. ²⁴ ĩgūya werenīrī gojadea p̄ugue āsū ārī gojasūdero āārībū: Āārīpererā masaka tá irirosū āārīma. ĩgūsā oārī oparide tá goori irirosū āārā. Tá masā, boakōāa. Gooride boakōāa. Iri irirosūta marī masakade boarākoa.

²⁵ Marī Op̄u werenīrī gapu neō perebirikoa. ĩgū ārīderosūta waarokoa. Āārīpereri ĩgū: “Āsū irigura”, ārīdeare iriyuwarikugakumi, ārī gojasūdero āārībū.*

Iri oārī bueri, m̄sārē ĩgūsā werede, Jesucristo marīrē tauri kerere bueri āārā.

* 1:25 Is 40.6-8

2

¹ Irasirirā āārīpereri gajirosūperi ñerī iririre: ārīkatorire, irikatorire, gajirā gajino opamakū iaturirire, gajirārē ñerō ārī werewuarire pirika! ²⁻³ Mūsā, marī Opu mūsārē oārō iririre sīrū masīsīāa. Irasirirā neō deyoarāgā ōpīkūrē gāāmerōsū mūsāde marī Opuyare diayemarē buro gāāmeke! Iririre gāāmerā, ĩgūrē buremunemorākoa. Mūsā irasirimakū, mūsārē taugukumi.

Cristo masakare okari sīgū ūtāye irirosū āārīmi, ārī gojadea

⁴ Cristo marīrē okari sīgū suye ūtāye masaka ĩgūsā bēoadeaye irirosū āārīgū āārīmi. ĩgūsā ĩgūrē gāāmebirikeremakū, Marīpu ĩgū Pagu gapu ĩgūrē: “Ōātarigu, āārīpererā Opu āārīmi”, ārī beyedi āārīmī. Irasirirā ĩgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī buremua. ⁵ Marīde Cristo merā okari oparā ūtāyeri irirosū āārā. Marīpu, sugū ūtāyeri merā wii irigu irirosū marī merā irigu yāmi. Irasirigu marīrē ĩgūyarārē ĩgūya wiima irirosū āārīmakū yāmi. ĩgūyarā paía ĩgūrē buremurā, ĩgū dorederosūta gajino sīma. Marīrē ĩgūsā irirosū āārīmakū yāmi, Jesucristo iritamurī merā ĩgūrē usuyari siburo, ārīgū. Irasirirā ĩgūyare irirā, ĩgūrē usuyamakū irirākoa. ⁶ Marīpu ĩgūya werenīri gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmī:

Yu beyedire yaa wiima weanúp̄roridea ūtāye irirosū āārīgūrē Jerusalēgue pīgura. ĩgū, yu beyedi ōātarigu, āārīpererā Opu āārīmi. ĩgūrē buremurāno, buro usuyarākuma. “Ubugorata ĩgūrē buremukubu”, ārī gūñabirikuma, ārīdi āārīmī.*

⁷ Mūsāde ĩgūrē buremurā: “Ōātarigu āārīmi”, ārī ĩāa. ĩgūrē burenumerā gapure Marīpuya werenīri gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

Marīpu beyedi suye ūtāye wii iririmasā bēoadeaye irirosū āārīkeremakū, Marīpu gapu ĩgūrē iri wiima weanúp̄roridea ūtāye irirosū āārīmakū iridi āārīmī. Irasirigu ĩgūrē āārīpererā Opu pīdi āārīmī, ārī gojasūdero āārībú.*

⁸ Gaji Marīpuya werenīri gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

Marīpu beyedire burenumerā, iri ūtāyegue gubutuameémejānerā irirosū āārīma. Irasirirā Marīpu p̄rogue neō waabirikuma, ārī gojasūdero āārībú.*

ĩgūya kerere buremubiri waja ūtāyegue gubutuameémejānerā irirosū āārīma. Marīpu p̄rogue ejabirikuma. ĩgūsārē irasū waaburire Marīpu iripoqueta: “Irasū waarokoa”, ārīsiadi āārīmī.

Marīpuyarā āsū āārīma, ārī gojadea

⁹ Mūsā gapu Marīpu pūrā ĩgū beyenerā āārā. Marī Opuyarā paía irirosū ĩgūyare moārā, Marīpuya bumarā ĩgū ĩūrō ñerī marīrā ĩgūyarā āārā. Mūsārē naītīārō āārīrā irirosū ĩgūyare neō masībirinerārē masīdoregu siuidi āārīmī. Irasirigu mūsārē boyorogue āārīrā irirosū irire oārō masīrā āārīmakū iridi āārīmī. Mūsārē ĩgū oārō irideare gajirārē weredoregu, irasiridi āārīmī. ¹⁰ Mūsā iro dupiyurogue Marīpu pūrā āārībīribu. Dapagorare Marīpu pūrā āārā pama. Mūsā iro dupiyurogue bopoñarī merā ĩāsūña marību. Dapagorare mūsārē Marīpu bopoñarī merā ĩāmi.

Marīpuyare irirā āārīka! ārī gojadea

¹¹ Yaaraã yu maĩrã, musã i ùmurẽ naagorenarĩmasã musãya makãgue ããrĩmerã irirosũ, Marĩpu puo waamurãta ããrã. Irasingu musãrẽ ire turaro werea. Musã ñerĩ ñaribejarire iribirikõaka! Musãrẽ ñerõ irimakũ iriduarã irirosũ musã ñerĩ ñaribejari musãrẽ ñerõ irimakũ iriduarõ yãa. ¹² Marĩpũre masĩmerã watopegue ããrĩrã õãrõ irirã ããrĩka, musãrẽ werewuuri, ãrĩrã! Musã irasirimakũ musãrẽ werewuaduakererã, Marĩpu ãgũsãrẽ ãgũyare masĩmakũ iriripoe musã õãrõ iririre ããnerã ããrĩsĩã, ãgũrẽ: “Õãgũ, turagu ããrĩmi”, ãrĩ buremurãkuma.

¹³ Marĩ Opũre buremusiã, ããrĩpererã i nikũ marã oparãrẽ õãrõ merã yujuka! I nikũ marã oparã opu ããrĩgũdere yujuka! ¹⁴ ãgũ dokamarã oparãdere yujuka! ãgũsãrẽ ãgũ doreri tarinugãrãrẽ wajamoãmurãrẽ pĩdi ããrĩmi. ãgũ dorerire irirãrẽ: “Õãrõ iriabũ musã”, ãrĩdoregu pĩdi ããrĩmi. Irasirirã ãgũsãrẽ yujuka! ¹⁵ Marĩpu, musã õãrõ irimakũ gããmemi. Musã irasirimakũ ããrã, pẽmasĩmerã musãrẽ werewuaduakererã, werewuamasĩbema.

¹⁶ Musã, Marĩpu tausũnerã ããrĩsĩã, gajirãrẽ moãboerimasãgora ããrĩbea. Marĩpu tausũnerã ããrĩkererã, “Guare doreri mãa. Irasirirã guã gããmerõ ñerĩrẽ irirãkoã”, ãrĩ gũñabirikõõaka! ãsũ gapũ irika! “Marĩpũre moãboerã ããrã guã”, ãrĩ gũñaka! Irasũ ãrĩ gũñarã, ãgũ dorerire irika! ¹⁷ ããrĩpererã masakare buremurĩ merã ããka! Marĩyarãrẽ Jesũre buremurãrẽ maĩka! Marĩpũre gopeyari merã buremuka! I nikũ marã opuãdere buremurĩ merã ããka!

Cristo ñerõ tarigu ãgũ bokatĩũderosũ musãde bokatĩũka! ãrĩ gojadea

¹⁸ Moãboerimasã, õãrõ buremurĩ merã musã oparãrẽ yujuka! Musãrẽ õãrõ irirã ditare yujubirikõõaka! Musãrẽ turaro merã dorerãdere yujuka! ¹⁹ Musã ñerõ iribirikeremakũ, musã oparã musãrẽ wajamoãbukuma. Musã, Marĩpu iũrõ diayemarẽ iriduumakũ, ãgũsã wajamoãrĩrẽ bokatĩũmakũ, Marĩpu musãrẽ: “Õãrõ yãma”, ãrĩ ããgũkumi. ²⁰ Musã ñerõ iriri waja gapũ ãgũsã musãrẽ wajamoãmakũ, irire musã bokatĩũkeremakũ, Marĩpu musãrẽ: “Õãrõ yãma”, ãrĩ ããbirikumi. Musã õãrõ irikeremakũ ãgũsã musãrẽ wajamoãmakũ, musã õãrõ merã guaro marĩrõ bokatĩũmakũ, Marĩpu musãrẽ: “Õãrõ yãma”, ãrĩ ããgũkumi. ²¹ Irasiriburo, ãrĩgũ, Marĩpu musãrẽ ãgũyarã ããrĩdoregu siũdi ããrĩmi. Cristode musãya ããrĩburire ñerõ tarimi, musãde ãgũ iriderosũ irituyaburo, ãrĩgũ. ²² ãgũ neõ suñarõ ñerõ iribirimi. Gajirãrẽ ãrĩkatori merã neõ werenibirimi. ²³ Masaka ãgũrẽ turimakũ, ãgũsãrẽ neõ turi gãmibirimi. ãgũrẽ ãgũsã ñerõ irikeremakũ: “Musãrẽ ñerõ irigara”, neõ ããbirimi. ãgũ Pagũ gapũre: “Yupu diayemarẽ irigu, yare ñerõ irirãrẽ diayeta wajamoãgũkumi. ãgũgue ãmugũkumi”, ãrĩ gũñadi ããrĩmi. Irasirirã marĩdere ãgũ ãrĩderosũ ãrĩrõ gããmea. ²⁴ Cristo, marĩ irirosũ dupũkũgũ ãgũ basi marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosagu curusague boami. Marĩ okaropa ñerĩ iririre piri, Marĩpũya diayema gapũre iriburo, ãrĩgũ, boami. ãgũ marĩrẽ peamegue waabonerãrẽ taugu, buro kãmiku, buro ñerõ tarimi. ²⁵ Oveja dederinerã irirosũ musãde peamegue dederibonerã ããrĩbũ. Dapagorare Cristore buremusiã, ãgũyarã ããrã. Irasingu ovejare koregu irirosũ Cristo musãrẽ koremi. Musã õãrõ ããrĩrikuburo, ãrĩgũ, musãrẽ õãrõ koremi.

3

Mojõsmanerã ãsũ irika! ãrĩ gojadea

¹⁻² Moãboerimasãrẽ yu werederosũta musã marãposã nomerẽ weregura. Musã marãpusãmarãrẽ õãrõ merã yujuka! Ìgũsã dorerosũ irika! Surãyeri musã marãpusãmarã Marĩpuya kerere burenumerã ããrĩma. Irasirirã Ìgũyare musã Ìgũsãrẽ werebirikererã, Ìgũyare õãrõ iririkuka! Õãrĩ ditare irika! Musã marãpusãmarã musãrẽ dorerire buremurĩ merã yujuka! Musã irasirimakũ Ìãrã, Ìgũsãde Marĩpuya kerere buremubukuma. ³ Musãya dupure wãri mamarikubirikõãka! Musãya dupure gajirãrẽ Ìãsuyumakũ iribirikõãka! Musãrẽ: “Õãrõ deyoma”, ãrĩ Ìãmakũ iribirikõãka! Irasirirã musãya poãñapure wãnapuwea mamuanerã nome, oro merã iridea dari buyanerã nome, wajapari surĩ sãñanerã nome ããrĩduari ditare gũñarikubirikõãka! ⁴ Æsũ gapu ããrĩka, õãrã, õãrõ deyorã nome ããrĩduarã! Õãrĩ gũñarĩ oparã nome, gajirãrẽ turiro marĩrõ gopeyaro merã were-tamurã nome, siñajãrĩ merã ããrĩrikurã nome ããrĩka! Õãrõ ããrĩrikuri, dupure mamarĩ õãrõ deyori pereburosũ neõ perebirikoa. Musã õãrõ ããrĩrikuri, Marĩpu Ìũrõrẽ õãtariri ããrã. ⁵ Iripoeguere Marĩpuyarã nome ãsũta ããrĩunanerã ããrĩmã. Ìgũsã nome: “Marĩpu ãrĩderosũta yare õãrõ irigukumi”, ãrĩ buremurã, Ìgũsã marãpusãmarã dorerire õãrõ yujunerã ããrĩmã. ⁶ Æsũta Sara igo marãpуре Abrahãrẽ õãrõ merã yujudeo ããrĩmõ. Irasirigo Ìgũrẽ: “Yu opu”, ãrĩunadeo ããrĩmõ. Irasirirã musã õãrõ irirã, gũiro marĩrõ ããrĩrikurã, Sara ããrĩderosũ ããrĩrãkoa.

⁷ Æsũta musã marãpokurãde musã marãposã nomerẽ pemasĩrĩ merã õãrõ irika! Nome, marĩ ãma irirosũ turarã ããrĩbema. Irasirirã Ìgũsãrẽ buremurĩ merã iritamuka! Marĩpu musãrẽ bopoña, Ìgũ puro perebiri okari sĩburosũta nomedere bopoña, perebiri okari sigukumi. Irasirirã musã marãposã nomerẽ õãrõ koreka! Marĩpu musã sërẽrĩrẽ yujuburosũta Ìgũsã nomerẽ õãrõ irika!

Õãrõ Ìgũsã irikeremakũ, gajirã Ìgũsãrẽ ñerõ iririre weredea

⁸ I merã musã ããrĩpererãrẽ weretũnugura. Suro merã õãrõ ããrĩrikuka! Musã merãmarãrẽ bopoñarĩ merã Ìãka! Sugũ purã irirosũ gãme maĩrikuka! Õãrõ merã gãme iritamuka! “Gua, gajirã nemorõ ããrĩbea”, ãrĩ gũñaka! ⁹ Gajirã musãrẽ ñerõ irimakũ, Ìgũsãrẽ gãmibirikõãka! Musãrẽ Ìgũsã ñerõ ãrĩ werenĩmakũ, Ìgũsãrẽ ñerõ ãrĩ gãmibirikõãka! Æsũ gapu irika! Ìgũsãya ããrĩburire Marĩpуре sërẽbosaka! Marĩpu musãrẽ õãrõ iribu, irire irimurãrẽ pídi ããrĩmĩ. ¹⁰ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũguere ãsũta ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Musã okaropa õãrõ usuyari merã ããrĩduarã, neõ ñerõ werenĩbirikõãka!
Neõ ãrĩkatobirikõãka!

¹¹ Æãrĩpereri ñerĩ iririre pirikõãka! Õãrĩ gapure irika! Gãme Ìãturiro marĩrõ siñajãrĩ merã ããrĩrikuka! Irire burõ gããmekala

¹² Diayemarẽ irirãrẽ marĩ Opu irasũ korenĩkõãmi. Ìgũsã Ìgũrẽ sërẽrĩrẽ irasũ pénikõãmi. Ñerõ irirã gapure gããmebemi, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

¹³ Õãrĩ ditare iridũamakũ, ¿noã musãrẽ poyanorẽbukuri? ¹⁴ Diayemarẽ musã irikeremakũ, gajirã musãrẽ ñerõ irimakũ, Marĩpu gapu musãrẽ õãrõ yãmi. Irasirirã usuyãa. Musãrẽ ñerõ iridũarãrẽ gũibirikõãka! Ìgũsã

musārē iriburire gūñarikubirikōāka! ¹⁵ Āsū gapu irika! Cristore: “Gua Opu āārīmi”, āri buremuka! Musārē: “¿Nasirirā Cristore buremurī?” āri sērēñarānorē pēmasīrī merā oārō yujuka! Īgūsā musārē sērēñaburo dupiyuro Īgūsārē yujuburire oārō gūñayuka! Irasirirā Īgūsārē Cristo musārē tauburire oārō yujarākoa. ¹⁶ Turiro marīrō oārō buremurī merā Īgūsārē yujuka! Oārō irika! Irasirirā: “Marīpu iūrō waja opabea”, āri gūñarākoa. Cristore musā buremurā Īgūyare oārō irirā āārīmakū gajirā musārē: “Ñerō yāma”, āri werewuanerā Īgūsā musārē werewuadea diaye āārībirimakū iārā, gūyasīrīrākuma. ¹⁷ Marī ñerō iriri waja gajirā marīrē ñerō tarimakū iribukuma. Marīpu gāāmemakū, marī oārō iriri waja gajirā marīrē ñerō tarimakū iriri gapu oāgorāa.

¹⁸ Irasūta Cristo oāgū āārīkeregū, ñerō tarimi. Suñarōta āārīpererā ñerī iridea wajare boa, wajaribosadi āārīmi. Marī ñerā āārīmakū, marīya āārīburire ñerō tarimi, marīrē Marīpuyarā waamakū iribu. Īgū, marī irirosū dupukugu āārīsīā, Īgūya dupugora tamerā boakōāmi. Īgū boakeremakū, Īgūya yujupūrā merā okakōādi āārīmi. ¹⁹ Irasirigu Īgūya yujupūrā merā boanerā Īgūsā peresu irisūnerā āārīrōgue waa, Īgūsāya yujupūrārīrē Marīpuyare weredi āārīmi. ²⁰ Īgūsā iripoeguere Marīpu dorerire tarinugāunanerā āārīmā. Noé āārīdeapeoguere Īgū wādiru doōdirure dooripoe Marīpu Īgūrē buremumakū gāāmedi āārādimi. Irasirigu: “Gajipoe irirā yare buremubukuma”, āri, Īgūsārē yoaripoe yūdi āārādimi. Īgūsā gapu neō buremubiriunanerā āārīmā. Irasirigu Marīpu Īgūsārē wajamoādi āārīmi. Noé Īgūya wii marā merā dita: su mojōma pere gaji mojō ureru pērēbejarā dia mirīrīrē tariweredi āārīmi. ²¹ Marīpu i nikūrē miūgū Īgūsārē taudea, marīrē deko merā wāiyeri irirosū āārā. Irasiriro marī peamegue waabonerārē tauburire imua. Deko merā marīrē wāiyemakū, marīya dupure gurarire koerosū āārībea. Marī wāiyēsūrā, Marīpure: “Guaare mu iūrō ñerī marīrā āārīmakū irika!” āri sērēa. Irasirirā, Jesucristo masādea merā marī peamegue waabonerā tarimurā āārā. ²² Jesucristo masādero puru, umugasigū marīadi āārīmi. Irasirigu Marīpu diaye gapu doami Īgū merā dorebu. Īgū Marīpure wereboerā nemorō, umarō marā oparā nemorō, āārīpererā dorerā nemorō doregu āārīmi.

4

Marīpu iritamurī merā Īgūyare irimasīrākoa, āri weredeā

¹ Jesucristo, marī irirosū dupukugu ñerō tarimi. Irasirirā: “Īgū ñerō tarikeregu Marīpu gāāmerīrē iriderosū marīde ñerō tarikererā Marīpu gāāmerīrē irirākoa”, āri gūñarō gāāmea. Marīde, Īgū ñerō tariderosū ñerō tarirā, ñerō iririre pirikōāa. ² Irasū pirirā, i umu marī āārīrōpa dupaturi ñerī uribejarire iribirikoa. Marīpu gāāmerīrē irinīrākoa. ³ Iripoegue, Marīpure masīmerā ñerīrē iriduarire iriderosūta musāde ñerīrē iriunanerā āārībū. Irasirirā gūyasīrīrō marīrō ñerīrē iririkurā, ñerī uribejarire iririkurā, mejārikurā, bosenarī irirā mejā, gaguinīrikurā āārīnerā āārībū. Marīpu dorerire tarinugārā keori weadeare buremunerā āārībū. Irasirirā iropata iri ñerīrē irika! ⁴ Dapagorare irire murārōta irirā gapu musā iri ñerīrē Īgūsā merā iribirimakū iārā, iāgukakōāma. Irasirirā musārē iāturi, ñerō werenīma. ⁵ Marīpu Īgūsārē: “Musā irasū ñerī irideare werepeoka!” āriḡukumi. Īgūta okarārē, boanerādere: “Ire irimakū oāgorabu, iri gapure

irimakū ōābiribu”, āri beyebu āārīmi. ⁶ I ūmarē āārīpererā masaka boamurī dita āārīkeremakū, Marīpu ĩgūya kerere wererārē ĩgūsārē irire weredoredi āārīmī, boadero puru ĩgū irirosū ĩgū puro okaníkōāburo, ārīgū.

⁷ Āārīpereri i ūmama pereburo mērō dūyanugāwāgārisiāa. Irasirirā ōārō pēmasīrī merā diayemarē iriníkōāka! Irasirirā Marīpure buremurī merā sērērākoa. ⁸ Āārīpereri gajino iriri nemorō diayeta gāme maika! Neō gāme maīduūbirikōāka! Marī gajirārē maīrā, marīrē ĩgūsā űērō irikeremakū, mata ĩgūsā űērō iriadeare kātiakōāka. ⁹ Musā merāmarā musāya wiirigue ejamakū, ōārō usuyari merā ĩgūsārē bokatīrīñeāka! ¹⁰ Marīpu ĩgūyarākure ĩgūyare irimasīburire pīdi āārīmī. Irasirirā iri merā ōārō gāme iritamuka! Marīpu musākure musā ĩgūyare irimasīburire pīdea merā ĩgū gāāmerōsū gāme iritamurā, ōārō gāme iritamurā yāa. ¹¹ Irasirirā Marīpure wererā, ĩgū weredorederosūta wereka! Gajirārē iritamurāde ĩgū turari sīrō bokatīūrō iritamuka! Āārīpereri musā iririre Marīpure masaka usuyari sīburosū irika! Jesucristo iritamurī merā irasirika! Marīpure āārīpererinurī buremuka! Marī āārīpererā ĩgūrē: “Ōātarigu, turatarigu āārā”, āri, usuyari sīrā! Irasūta irirā!

Jesúre buremurī waja űērō taririre gojadea

¹² Yaarā yu maīrā, musā Jesúre buremurī waja űetariro tarirā, diayeta ĩgūrē buremurīrē masīsūa. Irasirirā: “¿Nasīriro yare irasū waari? Gajirosū waakoa”, āri gūkabirikōāka! ¹³ Āsū gapu irika! űērō tarirā: “Cristo űērō tariderosū guade űērō taria”, āri usuyaka! Irasirirā Cristo dupaturi i ūmugue ĩgū gosesiriri merā, ĩgū turari merā aarimakū ĩārā, buro usuyarākoa. ¹⁴ Cristoyarā musā āārīrī waja gajirā musārē űērō āri burīdamakū, musārē űērō werenīmakūdere ire masīka! Marīpureyagu Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīmī. ĩgū turatarigu musārē iritamumi. Irasirirā usuyāa. ¹⁵ Masakare wējēbéorimasā, yajarimasā, noó waaró űērō iririmasā, gajirārē ĩgūsāyamarē sērēñarikurā űērō tarirākuma. ĩgūsā irirosū iribirikōāka! Ōārī iridea waja merā gapu űērō tarimakū ōāgorāa. ¹⁶ Cristoyarā musā āārīrī waja gajirā musārē űērō tarimakū irirā yāma. ĩgūsā irasirimakū, guyasīrībirikōāka! Ubu gapu Marīpure: “Mu guare Jesucristoyarā āārīmakū iridi āārā, irasirirā murē usuyari sīa”, ārika!

¹⁷ Marīpu marīrē ĩgūyarārē marī irideare: “I gapure irimakū ōāgorabu, i gapure irimakū ōābiribu”, āri beyeripoe ejasiāa. Āārīpererārē marīrē ĩgūyarārē marī irideare irasū āri beyepurorigukumi. ĩgūyarārē irasū beyepurorigu, ¿nasirigukuri ĩgūyarā āārīmerā gapure? ĩgūya kerere gāāmebiri waja ĩgūsārē buro wajamoāgukumi. ¹⁸ Marīpureyare werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Ōārā Marīpureyare buro űērō taridero puru, Marīpu ĩgūsārē tau, ĩgū puro āiagukumi. űērā ĩgūrē gāāmemerā gapu űetariro tarirākuma. Peamegue waadederirākuma”, āri gojasūdero āārībú. ¹⁹ Irasirirā Marīpu gāāmerōsū marī űērō tarirā, ōārī iririre iriníkōārō gāāmea. Marīya āārīburire Marīpure marīrē iridire wiaro gāāmea. Āārīpereri ĩgū: “Musārē ōārō irigura”, ārideare diayeta irigukumi. Irasirirā ĩgūrē: “Mu gāāmerō yare irika!” ārīrō gāāmea.

5

Pedro, Jesúre buremurā iriburire gojadea

¹ Dapagorare musārē Jesúre buremurā oparā murārē weregura. Yude Jesúre buremurārē doregū āārā. Cristo ñerō tarimakū iābu. Īgū gosesiri merā, Īgū turari merā dupaturi i ūmugue aarimakū, yude āārīpererā Īgūrē buremurā merā iāgukoa. ² Marīpuyarā oveja irirosū āārīma. Musā Īgūyarārē dorerā ovejare korerā irirosū āārā. Irasirirā Marīpū musārē Īgū pīnerārē Īgūyarārē ōārō koreka! Marīpū gāāmerōsū ōārō yujpūrākuri merā Īgūsārē koreka! Īgūsārē korerā: “Niyerure wajatarākoa”, āri gūñabirikōāka! ³ Īgūsārē korerā, pūrīrō merā dorebirikōāka! Ōārō iririkūka! Irasirirā musā iririkurire iākūrā, Īgūsāde ōārō iririkurākuma. ⁴ Musā irasū ōārō iririkurā, Cristo marīrē āārīpererā korerā Opū dupaturi i ūmugue aarigū, musārē: “Ōārō iribu”, āriḡukumi. Irasirirā, Īgū pūro gosesirogoue Īgū ōātari sīburire* wajatarākoa. Iri neō perebirikoa.

⁵ Yū musā oparārē wererosū musā maamarādere weregura. “Murārē buremurī merā yujuka!” āri werea. Irasirirā musā Jesúre buremurā āārīpererā: “Gajirā nemorō āārā”, āri gūñarō marīrō gāme iritamuka! Marīpūya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú:

“Gajirā nemorō āārā”, āri gūñagūrē Marīpū iritamubemi. “Yū ubu āārīḡū āārā, yūre iritamuka!” āriḡū gapure ōārō iritamumi, āri gojasūdero āārībú.*

⁶ Irasirirā: “Gajirā nemorō āārā”, āri gūñabirikōāka! Marīpū turagu musārē doremakū, yujuka! Musā irasirimakū, Marīpū Īgū: “Āsū irigura”, āriīnū ejamakū, masaka iūrō musārē: “Yū maīrā, yū iritamurā āārīma”, āri ĩmugukumi. ⁷ Marīpū buro maīrī merā musārē koremi. Irasirirā āārīpereri musā gūñarikurire Īgūrē wereka! Īgū musārē iritamugukumi.

⁸ Ōārō pémasīrī merā diaye gūñaka! Wātī musārē iaturigu musārē ñerī irimakū iriduagu ēōkaye guagu waibure baaduagu āmagorenagū irirosū musārē poyanorēduagu āmagorenami. ⁹ Ire masīa. Musā ñerō tarirosūta āārīpererogue gajirā Jesúre buremurā ñerō tarirā yāma. Irasirirā ñerō tarikererā, wātīrē neō yujubirikōāka! Jesús gapure gūñaturanikōāka! Īgūrē buremurīrē neō piribirikōāka! ¹⁰ Musā i ūmugue āārīrōpa dita ñerō tarirākoa. Pūru Marīpū musārē gūñaturarā, ōārā, turarā āārīmakū irigukumi. Marīpūta neō piriro marīrō marīrē iritamunigū Jesucristore buremunugādoregu sīuudi āārīmī, marīrē Īgū merā Īgū gosesirogoue āārīnikōāburo, āriḡū. ¹¹ Irasirirā Īgūrē: “Mū turatarigu, āārīpererā Opū āārā”, āri, usuyari sīnīrā! Irasūta irirā!

Pedro ōādoretūnudea

¹² Silvano iritamurī merā i pūguere yū musārē mérīgā gojāa. Īgū, yū iāmakū, Jesúre buremurā marīyagu diayemarē irigu āārīmi. Irasirigu Īgū iritamurī merā musārē gūñatura, usuyamakū irigu, Marīpū marīrē diayeta maīḡū āārīmi, āriḡū, i pūrē musārē gojāa. Marīpū marīrē maīrīrē masīrā Īgūrē irasū buremunikōāka!

¹³ Babilonia marā Jesúre buremurā musārē ōādorema. Īgūsāde, musā irirosūta Marīpū beyenerā āārīma. Marcos yū magū irirosū āārīḡūde

* 5:4 Sugū ūma birarimasā gajirā nemorō ōārō ūmagū, olivo wāikūdima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore Īgūya dipurugue peokuma, gajirārē Īgū wajatadeare ĩmurā. I irirosū, sugū Jesúre buremurā ñerō tarikeregu: “Marīpū yūre iritamugukumi”, āri buremurīrē piribi, āmagasigue perebiri okari wajatagukumi. Iri āmagasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā. ✱ 5:5 Pr 3.34

m̄s̄r̄ē ōādo remi. ¹⁴ M̄s̄ā merāmarārē bokatūrārā, maĩrĩ merā, ōārō
 us̄yari merā mojō ñeāka!

Marĩp̄r̄ā āārĩpererā m̄s̄r̄ē Jesucristoyarārē ōārō siñajārĩ merā
 āārĩrikumak̄ū iriburo. Irasūta iriburo.

Iropata āārā.

Pedro

2 SAN PEDRO

Pedro Jesúre b̄remur̄rē gojadea

¹ Ȳ Simón Pedro, Jesucristore moãboeḡu, ĩḡu buedoreḡu pídi, m̄s̄s̄rē i p̄rē gojáa. Mar̄i Op̄u Jesucristo mar̄irē tauḡu diayemarē iriḡu āār̄im̄i. Irasiriḡu Mar̄ip̄u Jesucristo merā guare irideros̄uta m̄s̄s̄dere ĩḡurē b̄remumak̄u iridi āār̄im̄i. Mar̄i Jesucristore b̄remur̄i opamak̄u oātaria. ² M̄s̄s̄ Mar̄ip̄ure, iras̄u āār̄im̄ak̄u mar̄i Op̄u Jesúre mas̄ia. Irasiriḡu Mar̄ip̄u ĩḡu m̄s̄s̄rē oārō iritamur̄irē, ĩḡu m̄s̄s̄rē siñaj̄ar̄i s̄ir̄irē mas̄inemomak̄u iriburo.

Jesucristoyarā ās̄ũ āār̄ima, ār̄i gojadea

³ Mar̄ip̄u mar̄irē ĩḡurē mas̄im̄ak̄u iridi āār̄im̄i. Irasiriḡu ĩḡu turari merā mar̄irē āār̄ipereri oār̄irē sídi āār̄im̄i ĩḡu merā oārō āār̄i, ĩḡu ḡāamer̄irē iriburo, ār̄iḡu. ĩḡu oātariġu, āār̄ipereri oārō iriḡu mar̄irē siudi āār̄im̄i, ĩḡuyarā āār̄idoreḡu. ⁴ ĩḡu oāḡu, oārō iriḡu āār̄is̄iā, mar̄irē: “Ȳ turari merā m̄s̄s̄rē w̄ari oātariġure iriḡura”, ār̄idi āār̄im̄i. Irasiriḡu ĩḡu ār̄ideros̄uta mar̄irē ȳami, ĩḡu iriros̄u oār̄irē iriburo, ār̄iḡu. Mar̄irē i ūm̄uma ñer̄irē uaribeġare piriburo, ār̄iḡu, irasirimi. ⁵ ĩḡu mar̄irē irasirimak̄u ĩārā, m̄s̄s̄ Jesúre b̄remur̄ā āār̄ipereri m̄s̄s̄ turari merā ire irinemoka! Oār̄i irika! Oār̄i irirā, oārō pémas̄ir̄i merā irika! ⁶ Pémas̄ir̄i merā irirā, m̄s̄s̄ ñerō iriduarire iribirikōāka! Ñerō iriduarire irimerā ñerō tarikererā, Mar̄ip̄ure ḡũñaturanikōāka! Iras̄u ḡũñaturanir̄ā, Mar̄ip̄ure b̄remur̄i merā ĩḡu ḡāamer̄irē iririk̄aka! ⁷ ĩḡu ḡāamer̄irē iririk̄arā, suḡu p̄r̄ā iriros̄u m̄s̄s̄ basi ḡāme iritamuka! Ḡāme iritamur̄ā āār̄ipererā ġajir̄ādere maĩ b̄remuka!

⁸ M̄s̄s̄ irasiriw̄āḡarā, oārō irir̄ākoa. Irasirir̄ā mar̄i Op̄u Jesucristore mas̄ir̄ā, ĩḡu ḡāamer̄irē oārō irinir̄ākoa. Ubu āār̄ir̄irē iribirikoa. ⁹ Suḡu oārō iriw̄āḡabi ġap̄u koye ĩabi, o koye oārō ĩajabi ĩḡu waaburire mas̄ibi iriros̄u āār̄im̄i. Mar̄ip̄uyare mas̄ibi: “ĩḡuyare iriro ḡāamea”, ār̄i ḡũñabemi. ĩḡu ñerō iridea wajare Mar̄ip̄u koebéodeare ḡũñabemi. ¹⁰ Yaarā, ire péka! Mar̄ip̄u m̄s̄s̄rē siiu, beyedi āār̄im̄i, ĩḡuyarā āār̄iburo, ār̄iḡu. Irasirir̄ā ĩḡuyarā āār̄is̄iā, ĩḡu ḡāamer̄irē neō piriro mar̄irō merā iriduarā āār̄ika! Irasiriduarā, ĩḡuyarā āār̄imerā ñer̄irē iririk̄arā iriros̄u neō āār̄ibirikoa. ¹¹ Mar̄ip̄u ĩḡu ḡāamer̄irē mar̄i irimak̄u ĩāḡu, mar̄i Op̄u mar̄irē tauḡu Jesucristo ĩḡuyar̄rē perebiri dorerogue mar̄irē oārō bokatir̄iñeā: “Oō, ȳ merā oārō āār̄inikōāka!” ār̄i ñaj̄ādoreġukumi.

¹² M̄s̄s̄ ȳ wererire mas̄isiáa. Iras̄u āār̄im̄ak̄u, diayema āār̄ir̄irē m̄s̄s̄ pédeare piriro mar̄irō oārō ȳa. M̄s̄s̄ irire mas̄ikeremak̄u, ȳ wererire k̄atiri, ār̄iḡu, ḡũñanimak̄u iriḡura. ¹³⁻¹⁴ Mar̄i Op̄u Jesucristo ȳare: “Mérōḡā d̄uȳaa m̄u boaburo”, ār̄i weresiami. Irasiriḡu ȳ okaro eġatuario m̄s̄s̄rē: “Ās̄ũ irika!” ār̄i weredeare m̄s̄s̄rē ḡũñamak̄u iriḡura. “Irasiriro ḡāamekoa ȳare”, ār̄i ḡũñaa. ¹⁵ Irasiriḡu ȳ boadero p̄ur̄u, ȳ weredeare neō k̄atibirikōāburo, ār̄iḡu, āār̄ipereri ȳ iriduaropa merā m̄s̄s̄rē irire ġop̄iḡura.

ġua Jesucristo ĩḡu turaḡu āār̄ir̄irē ĩābu, ār̄i gojadea

¹⁶ Gwa marĩ Opu Jesucristo turarire, irasũ aãrĩmakũ ãgũ dupaturi i ãmugue aariburire musãrẽ weresiabu. Irire wererã, sugu masaku ãgũ gããmerõ gũñaboka weredeare merã iribu. Gwa basi ãgũ turagu aãrĩrĩrẽ iãbu. Irasirirã ire musãrẽ werebu. ¹⁷ Marĩpu aãrĩnĩgũ Jesucristo turatarigu, gosesirigu aãrĩrĩrẽ gware ãmumakũ iãbu. Irire ãmugũ, ãmugasigue merã ãsũ ãrĩ werenĩmi: “Ĩi yu magũ, yu maĩgũ aãrĩmi. ãgũ merã buro usuyãa”, ãrĩmi. ¹⁸ ãmugasigue merã irasũ ãrĩ werenĩrĩrẽ pãrã, ãtãũ wekague marĩ Opu Jesús merã aãrĩbũ. Irigugue aãrĩgũta ãmugasiguema gosesiriri merã ãgũ deyomakũ iãbu.

¹⁹ Gwa irire iãnerã aãrĩsĩã: “Marĩpuya kerere weredupiyunerã gojadea diayeta aãrã”, ãrĩ masĩa. Irasirirã musã ãgũsã gojadeare õãrõ pãka! ãgũsã gojadea musãrẽ sããgodiru irirosũ aãrã. Naĩtĩãrõgue sããgodiru merã marĩ waarõre sããgowãgãrã irirosũ ãgũsã gojadea merã Marĩpuyare masĩa. Irasirirã Jesucristo dupaturi aarimakũguedere irire buenĩkõãka! ãgũ neñukãmu boyodiru õãrõ boyoro irirosũ aãrĩgũ, marĩrẽ maama ãmurẽ pibu aãrĩmi. Irasirigu aarigũ, marĩrẽ Marĩpuyare masĩbirideare õãrõ masĩmakũ irigukumi. ²⁰ I gapure masĩpurorika! Marĩpuya kerere weredupiyunerã ãgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãgũyare gojarã, ãgũsã masĩrĩ merã ãgũsã basi gũñarĩ merã gojarã meta irinerã aãrĩmã. ²¹ ãgũsã Marĩpuya kerere weredupiyudea, ãgũsã gããmerõ ãgũsã gũñarĩ merã were-dea meta aãrã. I ãgũsã weredupiyudea, Marĩpu ãgũsãrẽ weredoredea aãrã. Irasirirã ãgũsã Marĩpuyarã, Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marĩpuyare were, irire gojanerã aãrĩmã.

2

Ãrĩkatori merã buerimasãyamarẽ gojadea (Jud 4-13)

¹ Iripoegue Israel bumarã surãyeri: “Marĩpuya kerere weredupiyuri-masã aãrã”, ãrĩkatonerã aãrĩmã. ãgũsã iriderosũta dapagoradere ãrĩkatori merã buerimasã musã puro aarirãkuma. Musãrẽ masĩña marĩrõ diayema aãrĩbirire buerãkuma. Marĩ Opu Jesucristore ãgũsã ñerõ iridea waja ãgũ boari merã wajaribosadire: “Gwa Opu aãrĩbemi”, ãrĩrãkuma. ãgũsã irasiriri waja gũñaña marĩrõ Marĩpu ãgũsãrẽ peamegue bẽogukumi. ² ãgũsã ãrĩkatori merã buerire pãrã, ãgũsã ñerĩ uaribejari iririre iãrã, wãrã musã watopegue aãrĩrã ãgũsãrẽ iãkũirãkuma. ãgũsãrẽ iãkũĩmakũ iãrã, gajirã musã Jesũre buremurã watopegue aãrĩmerã Jesũyamarẽ ñerõ ãrĩ werenĩrãkuma. ³ ãrĩkatori merã buerimasã niyerure buro gããmesĩã, musãrẽ ãrĩkatori bueri merã musã ãgũsãrẽ niyeru sĩmakũ irirãkuma. Iripoegue Marĩpu gapu: “ãgũsã irasiriri waja ãgũsãrẽ wajamoãgura”, ãrĩsiadi aãrĩmĩ. Irasirigu ãgũ ãrĩderosũta ãgũsãrẽ peamegue bẽogukumi.

⁴ Irasirigu yu musã masĩdeare dupaturi gũñamakũ iriduaã. Iripoegue Marĩpu ãgũrẽ wereboerã aãrãdinerã ãgũsã ñerõ irimakũ peamegue peresu iribẽodi aãrĩmĩ. Naĩtĩãrõgue kõmedari merã siadobobẽodi aãrĩmĩ. Aãrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnu ejamakũ, ãgũsã ñerõ iridea waja ãgũsãrẽ wajamoãgoragukumi. ⁵ Noẽ aãrĩdeapoegue marãrẽ ãgũsã ñerõ iridea waja ãgũsãrẽ wajamoãdi aãrĩmĩ. Irasirigu i nikũ aãrĩperero miũgũ, ãgũsãrẽ mirĩboaperemakũ iridi aãrĩmĩ. Noẽ ditare, marãpo, ãgũ pũrã ãma urerã,

Īgūsā marāposā nomerē taudi āārīmī. Noé masakare: “Diayemarē irika!” āri weregu āārīdi āārīmī.

⁶ Marīpu Sodoma, Gomorra wāikuri makārī marādere wajamoādi āārīmī. Īgūsā űetariro iriri waja Īgūsāya makārīrē peame merā soebéogu, niűi poga dita dujamakū iridi āārīmī. Puruque gajirā űērārē wajamoāburire masīburo, ārīgū irasiridi āārīmī. ⁷ Iri makārī marārē wajamoāgū, Lot diayema irigu ditare taudi āārīmī. Lot Sodomamu, gajirā Īgūya makā marā Marīpu dorerire irimerā űērī iririkumakū Īgū, buro gariboredi āārīmī. ⁸ Īgū ōāgū, Īgūsā watope āārīgū, űmuriku Īgūsā űerō iririre Īgū, Īgūsā űerō werenīrīrē pégu, Īgūya yuűupūrāgue buro bujawereri merā poyadi āārīmī. ⁹ Irasirirā, iripoegue marā waadeare marī masīsā, idere masīa. Marī Opu Īgūrē gāāmerārē űerō tarimakū taumasīmi. űērā gapure: “Wajamoāgura”, ārideare pídi āārīmī. Irasirigu āārīpererā űērārē wajamoārīnu ejamakū, Īgūsārē wajamoāgukumi.

¹⁰ Gajirā űērā nemorō űērī űaribejari iririkurārē, Īgū Opu āārīrīrē gāāmemerārē wajamoāgukumi. Īgūsā musārē ārīkatori merā buerā noó gāāmerō yāma. “Gajirā nemorō ōārō masīa”, āri gūűama. Gūiri marīrō turari oparārē űerō āri buridama. ¹¹ Marīpure wereboerā gapu ārīkatori merā buerimasā nemorō turarā āārīkererā, Marīpu Īūrō neō űerō āri buridari merā turari oparārē: “űērā āārīma”, āri weresābema.

¹² Ārīkatori merā buerimasā gapu waimurā pémasīmerā iririkarosū noó gāāmerō iriduari ditare yāma. Īgūsā pémasībirideare űerō werenīma. Masaka waimurārē űeā, wējēkuma. Ārīkatori merā buerimasā, waimurā irirosū boamurā dita āārīma. Boadero puru peamegue béosūrākuma. ¹³ Irasirirā gajirārē űerō tarimakū iriri waja, űerō tarirākuma. űmurī, masaka Īūrōgue noó gāāmerō Īgūsā űērī űaribejarire iri, űuyama. Musā merā bosebaarā, űerō guyasīūrī iririkurā āārīma.

¹⁴ Nomerē Īārā, Īgūsā merā űerō iriduama. Īgūsā merā űerō iririre neō piribema. Marīpuűare gūűaturamerārē Īgūsā irirosū űerō iriduamakū yāma. Īgūsā buro opaduarire: “Āsū irirāra opamurā”, āri gūűarā āārīma. Irasirirā Marīpu wajamoāsūmurā āārīma. ¹⁵ Diayemarē piri, iripoeguemu Balaam iriderosū űerō yāma. Balaam, Beor wāikuűu magū āārīdi āārīmī. Īgū űērī iriri merā niyerure wajataduagu āārīdi āārīmī. ¹⁶ Īgū irasiribu maague waamakū, Īgūyago burra Īgūrē turideo āārīmó. Marīpu igore masako irirosū werenīmakū iridi āārīmī. Igo werenīmakū pégu, Balaam Īgū pémasībi irirosū iriboadideare pirikōādi āārīmī.

¹⁷ Masaka deko āārīrī gobegue deko bokarākoa, āri gūűama. Ārīkatori merā buerimasā gapu deko āārīrī gobegue deko marīrō irirosū āārīma. Īmikāyebori mirū wējāpuri merā eja, otederogue deko merērō marīrō tariaro irirosū neō masakare iritamubema. Irasirigu Marīpu: “Īgūsārē āsū wajamoāgura”, ārīderosūta gajiro nemorō naűīārōgue āārīnīmakū irigukumi. ¹⁸ Ārīkatori merā buerimasā werenīrī, Īgūsā: “Masītarinugāa”, ārīrī neō wajamāa. Jesúre buremunugārārē űerō iririkurā iririre piriwāgārārē: “Marī noó gāāmerō irimakū ōāgorāa”, āri buema. Irire irasū āri buerā, Jesúre buremunugārārē űerō űaribejarire dupaturi iriduamakū yāma. ¹⁹ Īgūsārē: “Marī noó gāāmerō irimasīa”, āri buema. Irasū āārīkeremakū, Īgūsā űerō űaribejari, Īgūsārē űerō irimakū yāa. űerō iririre neō pirimasībema. Irasirirā űerō iridoregure

moãboerã, ìgũ doreri ditare irirã irirosũ ããrĩma. ²⁰ Marĩ Opũ Jesucristore marĩrẽ taugure masĩnugãrã i ãmũma ñerĩrẽ pirikõãma. Iri ñerĩrẽ piridero pũũ, dupaturi piriro marĩrõ irinemomakũ, ñegorakoa. Ìgũsã Jesucristore masĩburo dupiyuro ìgũsã ããrĩpũroridero nemorõ ñerõ dujama. ²¹ Ñerĩrẽ irasiririkurãrẽ diayeta Jesucristoyare diayema iririre masĩbirimakũ õãbukuyo. Marĩpũ doreri ìgũsãrẽ ìgũ pídeare masĩdero pũũ irire gããmemerã, ñetariro dujama. ²² Irasirirã dupaturi ñerĩrẽ piriro marĩrõ irinemorã, masaka ãrĩnarõsũ irirã yãma. ãsũ ãrĩnama: “Diayée doka, pũũ ìgũ dokadeareta baakumi doja. Irasũ ããrĩmakũ yesede guua, pũũ ñerĩ sóoberogue oyakumi doja”, ãrĩma.

3

Marĩ Opũ Jesucristo dupaturi i ãmũgue aariburire gojadea

¹ Yaarã yũ maĩrã, mũsãrẽ su pũ gojasiabũ. Yũ iri dupiyurogue gojadea pũ, irasũ ããrĩmakũ i pũ merã mũsãrẽ: “ãsũ irika!” ãrĩrĩrẽ õãrõ gũñamakũ iridũagu yãa. ² Iripoegue marã õãrã Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadeare, irasũ ããrĩmakũ marĩ Opũ marĩrẽ taugu dorerire gũñaka! Iri dorerire gua ìgũ buedoregu pĩnerã mũsãrẽ buebu.

³ Ire gũñapũrorika! I ãmũ pereburi dupiyuro masaka Marĩpũyare buridarãkuma. Ñerõ ñaribejarire iririkurãkuma. ⁴ Buridari merã: “Cristo: ‘Dupaturi aarigũra’, ìgũ ãrĩdea, ¿naásũ waari? Marĩ ñekũsãmarã boanerã ããrĩmã. Neõgorague i ãmũ ããrĩnugãdero pũũ, ããrĩpereri murãrõta ããrĩnikõãa. Irasirigu Cristo neõ aaribirikumi”, ãrĩrãkuma. ⁵ I gapure neõ gũñadũabema. Iripoeguere Marĩpũ i nikũ, ãmũgasire ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Ìgũ werenĩrĩ merã dorederosũta deko ããrĩrõgue nikũ deyoamakũ iridi ããrĩmĩ. Irasũ ããrĩmakũ deko merã i nikũ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ⁶ Pũũ deko merãta i nikũrẽ miũdi ããrĩmĩ. Irire miũgũ, i nikũma ããrĩdeare pere-makũ iridi ããrĩmĩ. ⁷ Dapagorare ìgũ werenĩrĩ merã dorerosũta ãmũgasi, i nikũ ããrĩnĩmakũ yãmi. Pũũguere ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnũ ejamakũ, i ããrĩpererire peame merã peremakũ irigakumi. Irinũ ããrĩmakũ, ñerãrẽ peamegue bêogakumi ìgũsãrẽ wajamoãgũ.

⁸ Yaarã yũ maĩrã, i gapure gũñaka! Marĩ: “Mil bojori tariri yoataria”, ãrĩ gũñãa. Marĩ Opũ gapũ gũñamakũ, mil bojori tariri, sunũ tariro irirosũ ããrã. Sunũ tariride mil bojori tariri irirosũ ããrã ìgũrẽ. ⁹ Surãyeri masaka marĩ Opũ ìgũ: “Dupaturi aarigũkoa”, ãrĩdeare gũñarã: “Yoobotarimi, aaribiribukumi”, ãrĩ gũñama. Ìgũsã irasũ gũñarĩ diaye ããrĩbea. Masakare bopoñarĩ merã ããsãã, mata aaribirikumi. Neõ sugũ masakure peamegue waamakũ gããmebemi. ããrĩpererã ìgũsã ñerõ iririre bujawere, gũñarĩrẽ gorawayumakũ gããmemi. Irasirigu aaribemi dapa.

¹⁰ Marĩ Opũ dupaturi i ãmũgue aarirĩnũ ããrĩmakũ, yajarimasã gũñãña marĩrõ yajagu aarigũ irirosũ gũñãña marĩrõ aarigũkumi. Ìgũ aarimakũ, bure busuro merã ãmũgasi pereakõãrokoa. I ãmũma ãjũpereakõãrokoa. Nikũ, irasũ ããrĩmakũ ããrĩpereri i nikũgue ããrĩrĩ ãjũpereakõãrokoa.

¹¹ Marĩpũ i ããrĩpereri peremakũ iriburire pãrã, marĩ ñerõ iririre piri, Marĩpũ gããmerĩ gapure iriro gããmea marĩrẽ. ¹² Marĩ Opũ dupaturi i ãmũgue aarirĩnũrẽ yũrãta Marĩpũ gããmerĩrẽ iriri merã ìgũ aarimakũ iriyuwarikũpurumurã! Irinũrẽ ãmũgasima ãjũpereakõãrokoa. I ãmũgue ããrĩrĩ ãjũ sebebepereakõãrokoa. ¹³ Marĩ gapũ Marĩpũ ìgũ: “Maama ãmũgasi,

maama nikūrē irigura”, ārīderosūta ĩgū iriburire yúa. ĩgū maama dita iriadero puruguerē ōārā diayema irirā dita āārīrākuma.

¹⁴ Irasirirā mūsā yu maĩrā, marĩ Opu aariburire yūrāta, buro iriduarĩ merā ōārĩ ditare irika! Irasirimakū, ĩgū aarigū, mūsārē ĩgū merā ōārō siñajārĩ oparā, Marĩpu ĩūrō ñerĩ marĩrā, waja opamerārē boka-jagukumi. ¹⁵ Mūsā ire masĩka! Marĩ Opu masakare bopoñarĩ merā ĩāgū, ĩgūsā peamegue waabirimakū gāāmegū, mata aaribirikumi. ĩgūsā ñerō iririre bujawereri merā gūña, ĩgūrē buremunugāmakū yámi. Marĩyagu Pablo marĩ maĩgū, Marĩpu masĩrĩ sĩrĩ merā āsūta mūsārē gojadi āārĩmĩ. ¹⁶ Āārĩpereri ĩgū gojadesa pūgue marĩ Opu dupaturi aariburimarē gojadi āārĩmĩ. Irire marĩ pémasĩduamakū diasagorāa marĩrē. Marĩpuyare masĩmerā, irasū āārĩmakū ĩgūyare gūñaturamerā: “Pablo gojadesa āsū ārĩduaro yáa”, ārĩ buerā, keoro buebema. Ārĩkatori merā buema. Gaji Marĩpuya werenĩrĩ gojadesa pūgue gojadesare buerāde irasūta yáma. Irasiriri waja peamegue béosūrākuma.

¹⁷ Yaarā yu maĩrā, yu mūsārē ārĩkatori merā buerimasā iririre were-siabũ. Irasirirā ñerā mūsārē ārĩkatori merā buerire pémasĩka! ĩgūsā Marĩpu dorerire irimerā irirosū āārĩbirikōāka! Irasū āārĩmakū, mūsā ĩgūyare gūñaturari merā buremurĩrē neō piribirikōāka! ¹⁸ Marĩ Opu Jesucristo marĩrē taugu gapure, irasū āārĩmakū ĩgū marĩrē maĩrĩ gapure masĩnemoka! Dapagorare, puruguedere neō piriro marĩrō marĩ ĩgūrē buremunikōārā! “Ōātaria mu”, ārĩrā ĩgūrē! Irasūta ārĩrā!

Iropata āārā.

Pedro

1 SAN JUAN

Juan Jesucristoyamarē gojāea

¹ Gwa musārē Jesucristoyamarē gojāa. Neōgoragueta i ūmu āārīburi dupiyuro āārīsiadi āārīmī. I ūmugue deyoadero p̄r̄u, ĩgūrē gwaya koye merā ĩā, ĩgū werenírīrē pébu. ĩgū āārīrīrē ĩāmasī, gwaya mojōrī merā ĩgūrē moāñabu. ĩgū marīrē Marīp̄u merā āārīnīmakū irīgū Marīp̄uya werenírīrē weregū āārīmi. ² ĩgū, Marīp̄u merā āārīnīgū, i ūmugue deyoadi āārīmī, marīrē Marīp̄u merā āārīnīmakū iribu. ĩgū deyoadero p̄r̄u, gware ĩgū Pagu merā p̄rebiri okarire sīgū āārīrīrē masīmakū irimi. Gwa ĩgūrē ĩāsīā, gwa ĩādeare musārē werea. ³ Gwa Marīp̄u merā, irasū āārīmakū ĩgū magū Jesucristo merā oārō āārā. Irasirirā gwa ĩā, pédeare musārē werea, musāde gwa irirosūta Marīp̄u merā, Jesucristo merā oārō āārī, gwa merādere oārō āārīburo, āārīrā. ⁴ Irireta gwa musārē gojāa, buro us̄yari opaburo, āārīrā.

Marīp̄u āārīrī, boyorigora āārā, ārī gojāea

⁵ Jesucristo gware ĩgūya kere buedeare musārē werea. Āsū ārīmi: “Marīp̄u āārīrī, boyorigora āārā. ĩgūguere naītīārī neō máa. Irasirigū oārī ditare opagu, ñerīrē neō opabi āārīmi”. ⁶ Ñerīrē irirā naītīārōgue āārīrā irirosū āārīma. Marī, ĩgūsā irirosū ñerīrē iririkukerērā, “Marīp̄u merā oārō āārī, oārō yāa”, āārīrā, ārīkatorā yāa. Diayemarē iribea. ⁷ Marīp̄u oārī ditare irīgū irirosū marī oārīrē iririkurā, boyorogue āārīrā irirosū āārā. Irasirirā, Marīp̄u merā oārō āārīrā, marī baside oārō āārīrā yāa. Jesucristo, Marīp̄u magū curusague boagu ĩgūya dí béodea merā marī ñerī opari āārīpererire koenīkōāmi.

⁸ Marī ñerīrē irirā: “Ñerīrē irirā meta āārā”, āārīrā, marī basita ārīkatorā yāa. Diayema āārīrīrē masībea. ⁹ Marī ñerō irideare Marīp̄ure were-taripeomakū, ĩgū ārīderosūta diayemarē irīgū āārīsīā, marī ñerō irideare kātipeokōāgukumi. Āārīpereri marī ñerī oparire koepeokōāgukumi. ¹⁰ Marīp̄u: “Āārīpererā masaka ñerīrē irirā āārīma”, ārīdi āārīmī. Irasirirā marī: “Neō ñerīrē iribea”, āārīrā: “Marīp̄u ārīkatogu āārīmī”, āārīrā irirosū āārā. ĩgū werenírīrē gāāmemerā irirosū āārā.

2

Juan: “Cristo ĩgū Pagure marīya āārīburi sērēbosami”, ārī gojāea

¹ Yaarā, musā yu pūrā irirosū āārā. Yu musārē ire gojāa, ñerīrē iribirikōāburo, ārīgū. Marī ñerō irimakū, Jesucristo diayemarē irīgū ĩgū Pagure marīya āārīburi āsū ārī sērēbosami: “ĩgūsā ñerō irideare kātika, ĩgūsārē wajamoābirikōāka!” ārīmi. ² Jesucristo ĩgū boari merā marī ñerō iridea wajare marīrē wajaribosadi āārīmī. Marī ñerō iridea waja ditare wajaribosabiridi āārīmī. Āārīpererā i ūmu marārē ĩgūsā ñerō iridea wajare wajaribosadi āārīmī.

³ Marīp̄u dorerire marī irirā: “Marīp̄ure diayeta masīa”, ārī masīa. ⁴ Sugū Marīp̄u dorerire iribi: “Yude Marīp̄ure masīa”, ārīgū, ārīkatogu yāmi. Diayema āārīrīrē masībemi. ⁵ Marīp̄u dorerire irīgū gapu Marīp̄ure buro maīmi. Irasirigū: “Yu Marīp̄u merā oārō āārā”, ārī masīmi. ⁶ Irasirirā

marĩ: “Marĩpu merã õãrõ ããrã”, ãrĩrã, Jesucristo ĩgũ iririkũderosũta iriro gããmea.

Juan, Marĩpu dorerimarẽ gojadea

⁷ Yaarã, yu musãrẽ dapagora gojari, maama doreri meta ããrã. I doreri, musã Jesũya kerere buremunugãdeapoeque pẽdeata ããrã. Irasirirã musã iri dorerire pẽsiabu. ⁸ Iri doreri: “Gãme maĩka!” ãrã. Irasiriro iri doreri, iripoeguema doreri ããrĩkerero, maama doreri irirosũ ããrã. Iri dorerire irimerã naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩma. Iro dupiyuro musã iri dorerire iribirinerã ããrĩbũ. Dapagorare Cristo irirosũ musãde irire irirã yãa. Irasirirã naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩbea. Boyorogue ããrĩnugãrã irirosũ irirã yãa.

⁹ Sugu gajigu ĩgũyagure ĩãturi dookeregu: “Marĩpu dorerire irigu ããrã”, ãrĩgũ, naĩtĩãrõgue ããrĩgũ irirosũ ããrĩmi dapa. ¹⁰ Gajirãrẽ ĩgũyarãrẽ maĩgũ gapu boyorogue ããrĩgũ irirosũ ããrĩmi. ĩgũguere neõ ñerĩ opari ĩgũrẽ ñerõ irimakũ iriri mãa. ¹¹ Gajirãrẽ ĩgũyarãrẽ ĩãturi doorikugu gapu naĩtĩãrõgue waagorenagũ irirosũ ñerĩrẽ iririkugu ããrĩmi. ĩgũ ñerĩrẽ iririkuri waja, koye ĩãbi ĩgũ waaburore masĩbi irirosũ Marĩpu dorerire neõ masĩbi ããrĩmi.

¹² Yu musãrẽ yu pũrã irirosũ ããrĩrãrẽ gojãa. Marĩpu, Jesucristo ĩgũ boari merã musã ñerõ iridea wajare wajaribosari merã musã ñerĩ irideare kãtidi ããrĩmi. Irasirigu musãrẽ gojãa. ¹³ Musã pagusãmarã, musã Cristore neõgoragueta ããrĩdire masĩa. Irasirigu musãdere gojãa. Musã maamarã, wãtĩrẽ tarinugãnerã ããrã. Irasirigu musãrẽ gojãa.

¹⁴ Musã Marĩpũre masĩa. Irasirigu musãrẽ yu pũrã irirosũ ããrĩrãrẽ gojãa. Musã pagusãmarã, musã Cristore neõgoragueta ããrĩdire masĩa. Irasirigu musãrẽ gojãa. Musã maamarã, Marĩpũre gũñaturarã ĩgũ werenĩrẽ gããmerã, wãtĩrẽ tarinugãnerã ããrã. Irasirigu musãrẽ gojãa.

¹⁵ I ãmurẽ, i ãmũma ñerĩrẽ maĩbirikõãka! Sugu i ãmũmarẽ maĩgũno, Marĩpũre maĩbemi. ¹⁶ I ãmũma ãsũ ããrã. Masaka noõ gããmerõ ñerĩ ãaribejari, gajinorẽ ĩã burõ gããmerĩ, gajirã nemorõ opari merã ãsuyari ããrã. Iri Marĩpũyama ããrĩbea. I ããrĩpereri i ãmũma dita ããrã. ¹⁷ I ãmũ pereburo yãa. ããrĩpereri masaka ĩgũsã i ãmũma ñerĩ ãaribejaride pereakõãrokoa. Marĩpũya gapu neõ perebirikoa. Irasirirã, Marĩpu gããmerĩrẽ irirã ĩgũ merã ããrĩnĩkõãrãkuma.

Juan: “Diyema ããrĩrĩ, diyema ããrĩbiri ããrã”, ãrĩ gojadea

¹⁸ Musã yu pũrã irirosũ ããrĩrã, i ãmũ pereburo meroõ duyãa. I ãmũ pereburo dupiyuro Cristore ĩãturigu aarigukumi. Musã irire pẽsiabu. Dapagoradere gajirã Cristore ĩãturirã wãrã ããrĩsiama. Irasirirã marĩ i ãmũ pereburo meroõ duyarire masĩa. ¹⁹ ĩgũsã Cristore ĩãturirã marĩ merã ããrĩnerã ããrĩkererã, marĩyarã diaye ããrĩbema. Irasirirã ããrĩpererã marĩrẽ beõ wiriama. ĩgũsã irasirimakũ ĩãrã, masĩa. ĩgũsã marĩyarã ããrĩnerã, marĩ merã dujabonerã ããrĩmã.

²⁰ Cristo musãrẽ Õãgũ deyomarĩgũrẽ sĩsiadi ããrĩmi masĩrĩ opadoregu. Irasirirã musã ããrĩpererã Õãgũ deyomarĩgũ merã Jesucristoya kere diyema ããrĩrĩrẽ masĩa. ²¹ Irasirigu yu musãrẽ gojagu: “Diyema ããrĩrĩrẽ masĩbea musã”, ãrĩ gojagu meta yãa. Musã diyema ããrĩrĩrẽ masĩsĩa: “Jesucristoya kere, diyema ããrĩrĩ, neõ ãrĩkatori kere meta ããrã”, ãrĩ masĩa. Irasirigu musãrẽ gojãa.

²² Ārīkatorikurā gapu āsū ārīma: “Jesús, Marīpu iriudi Cristo āārībemi”, ārīma. Irire irasū ārīrā Cristore iaturirā āārīma. Īgūrē Marīpu magū āārīrīrē b̄remubirisā, Īgū Pagudere b̄remubema. ²³ Noó: “Jesús, Marīpu magū āārībemi”, ārīrāno Īgū Pagu merādere oārō āārībema. “Jesús, Marīpu magū Īgū iriudi Cristo āārīmi”, ārīrā gapu Īgū Pagu merādere oārō āārīma.

²⁴ Irasirirā, Jesucristoya kerere musā b̄remunugādeapoeque pédeare oārō gūñaduripíka! Irire gūñaduripírā, Jesucristo merā, Īgū Pagu merādere neō piriro marīrō oārō āārīnikōārākoa. ²⁵ Jesucristo marīrē āsū ārī weresiami: “Yupu merā perebiri okari sigukoa musārē”, ārīmi.

²⁶ Gajirā musārē ārīkatori merā bueduma. Irasirigu musārē irire gojáa, Īgūsā ārīkatorire péri, ārīgū. ²⁷ Īgūsā musārē irasū ārīkatokeremakū, Jesucristo gapu musārē Ōāgū deyomarīgūrē sīsiadi āārīmi masīrī opadoregu. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīnīsā, neō ārīkatori marīrō āārīpereri diayema āārīrīrē musārē masīmakū yāmi. Irasirimakū iārā: “Gajirā guare diayema āārīrīrē buemakū gāamea”, ārībirikōādorea. Irasirirā, Ōāgū deyomarīgū musārē buerosūta Cristo merā oārō āārīnikōāka!

²⁸ Irasirigu yu musārē yu pūrā irirosū āārīrārē: “Cristo merā oārō āārīnikōāka!” ārī werea. Marī irasirirā, Cristo i umugue dupaturi aarimakū, neō gūiri marīrō Īgū iūrōrē guyasīrīrī marīrō gūñaturari merā Īgūrē oārō bokatīrīneārākoa. ²⁹ Jesucristo Marīpu magū diayemarē irigu āārīrīrē musā masīa. Irasirirā, āārīpererā diayemarē irirāno Marīpu pūrā āārīma. Idere musā masīa.

3

Musā Marīpu pūrā āārā, ārī gojadea

¹ Marīpu marīrē maītarimi. Irasirigu marīrē: “Yu pūrā āārīma”, ārīmi. Irasirirā Īgū pūrā āārā marī. I umu marā ñerā Marīpue masībema. Irasirirā marīdere Īgū pūrādere masībema. ² Yaará yu maīrā, yu musārē werea. Marīpu pūrā āārā marī. P̄rugue marī āārīburire marī oārō masībea dapa. Cristo dupaturi aarimakūgue diayeta irire masīrākoa. Īgū aarimakū iārā: “Āsūta āārīmi”, ārī masīrākoa. Irasirirā, Cristo aarimakūgue, marī Īgū irirosū āārīrākoa. ³ Īgū irirosū āārīburire gūñarāno: “Īgū irirosūta oārīrē iriro gāamea marīrē”, ārīrā, ñerī iririre piri, oārī gapure irirā yāma.

⁴ Āārīpererā ñerīrē irirā, Marīpu dorerire tarinugārā āārīma. Ñerō iriri, Marīpu dorerire tarinugārī āārā. ⁵ Jesucristo marī ñerō iridea wajare peremakū iribu i umugue aaridi āārīmi. Īgūrē ñerī opari neō máa. Musā irire masīa. ⁶ Irasirirā āārīpererā Īgū merā oārō āārīnīrā, ñerīrē irinīrā meta āārīma. Ñerīrē irinīrā gapu Īgūrē neō masībiri, Īgū āārīrikuridere masībema. ⁷ Yaará, yu pūrā irirosū āārīrā, oārō p̄masīka! Gajirā musārē ārīkatomakū, Īgūsārē pébirikōāka! Sugu diayemarē iriguno, Jesucristo irirosū oāgū āārīmi. ⁸ Ñerīrē irinīgū wātīyagu āārīmi. Wātī neōgoragueta ñerīrē irinugādi āārīmi. Irasirigu Marīpu magū Jesucristo wātī ñerī iririre béogu i umugue aaridi āārīmi.

⁹ Marīpu Īgū pūrārē Īgū irirosū āārīrikumakū iridi āārīmi. Irasirirā ñerīrē irinībema. Marīpu pūrā āārīsā, ñerī ditare irinīmasībema. ¹⁰ Marīpu pūrārē, wātī pūrādere āsū iāmasīa. Wātī pūrā, Marīpu pūrā irirosū

ããribema. Diayemarê irinímerã, gajirã Ìgüsāyarārê maímerã, Marĩpu pūrã ããribema.

Gãme maĩdoredea

¹¹ “Marĩrê gãme maĩrô gããmea”, ãrĩ bueri, musã Jesúya kerere buremunugãdeapoeue pédeata ããrã. ¹² Irasirirã marĩ Caín iripoeguemu iriderosũ iribirikõarã! Caín wãtiyagu ããrisiã, Ìgũ pagumare wêjêbéokõadi ããrĩmĩ. ¿Nasirigu Ìgũrê wêjêyuri? Ìgũ ñerĩrê irinĩdi ããrĩmĩ. Ìgũ pagumu gapu diayemarê irinĩdi ããrĩmĩ. Ìgũ irasũ iriri waja, Caín Ìgũrê Ìãturi doo, wêjêbéokõadi ããrĩmĩ.

¹³ Yaarã, i umu marã ñerõ iririkurã marĩ õãrĩrê iriri waja marĩrê Ìãturi doomakũ Ìãrã: “¿Nasiriro irasũ waári yure?” ãrĩ gũñabirikõãka! ¹⁴ Iripoeguere marĩ peamegue waamurã dita ããrĩnerã ããrãdibu. Dapagora gapure marĩyarārê maĩsiã: “Marĩpu marĩrê Ìgũ ããrĩrõgue waamurã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ”, ãrĩ masiã. Sugu gajigu Ìgũyagure maĩbino, peamegue waabu ããrĩmi dapa. ¹⁵ Ìgüsāyarārê Ìãturi doorãno Marĩpu Ìũrõrê masakare wêjêbéorã irirosũ ããrĩma. Masakare wêjêbéorã Marĩpu merã perebiri okari opamerã ããrĩma. Irire musã masiã. ¹⁶ Jesucristo marĩya ããriburire marĩrê boabosadeare gũñarã, Ìgũ marĩrê buro maĩrĩrê masiã. Irasirirã marĩde marĩyarārê maĩrã, Ìgüsāya ããriburire boamurã ããrĩkererã, Ìgüsārê iritamurõ gããmea. ¹⁷ Sugu wãri Ìgũ ããriburire opagu gapu Ìgũyagure bopogure Ìãkeregu, Ìgũrê bopoña sibi, Marĩpu maĩrõsũ maĩbemi. ¹⁸ Yaarã yu maĩrã: “Marĩ gajirārê maĩa”, ãrĩ werenĩrã, Ìgüsārê iritamurõ gããmea. Ìgüsārê iritamurã, marĩ Ìgüsārê diaye maĩrĩrê masĩmakũ yãa.

Marĩpu Ìũrõ güiro marĩrõ ããrĩrĩrê gojadea

¹⁹ Gajirārê maĩrã: “Marĩ diayeta Marĩpu pūrã ããrã”, ãrĩ masiã. Irasirirã, Ìgũ Ìũrõ güiro marĩrõ ããrĩmasiã. ²⁰ Marĩ basi: “Ñerõ iriakubu, irasirigu waja opakoa”, ãrĩ gũñarikukeremakũ, Marĩpu ããrĩpererire masĩgũ, marĩ nemorõ marĩ ããrĩrikurire masĩmi. Irasirigu marĩrê õãrõ ããrĩrikumakũ irimasĩmi. ²¹ Yaarã yu maĩrã: “Marĩpu Ìũrõ marĩ ñerĩ iridea wajare opabea”, ãrĩ gũñarã, Ìgũ Ìũrõ güiro marĩrõ gũñaturari merã ããrĩmasiã. ²² Irasũ ããrĩmakũ Ìgũ dorerire Ìgũ gããmerĩrê marĩ irimakũ Ìãgũ, Ìgũrê marĩ sêrêrĩrê sīgukumi. ²³ Ìgũ marĩrê doregu, ãsũ ãrĩmi: “Yu magũ Jesucristore buremuka! Irasũ ããrĩmakũ, Ìgũ musārê dorederosũta gãme maĩka!” ãrĩmi. ²⁴ Marĩ Ìgũ dorerire irirã, Ìgũ merã õãrõ ããrĩnĩkõã. Ìgũde marĩguere ããrĩnĩkõãmi. Ìgũ marĩrê Õãgũ deyomarĩgũrê sĩsiami. Irasirigu Ìgũ marĩguere ããrĩnĩrĩrê Õãgũ deyomarĩgũ merã marĩrê masĩmakũ yãmi.

4

“Marĩpu weredorederosũta wererã ããrã”, ãrĩrãyamarê masĩdorea, ãrĩ gojadea

¹ Yaarã yu maĩrã, musārê werea. Dapagorare i umurê wárã: “Marĩpu weredorederosũta wererã ããrã”, ãrĩkererã, ãrĩkatorã ããrĩma. Irasirirã, ããrĩpererã musã masĩmerã musã purogue buerã ejamakũ, mata Ìgüsã buerire buremubirikõãka! Ìgüsã buerire pérã: “¿Diayeta Marĩpu buedoreri ããrĩrĩ? ¿Õãgũ deyomarĩgũrê oparã ããrĩrĩ irasũ ãrĩ wererã?” ãrĩ gũñaka! ² Õãgũ deyomarĩgũrê oparãno, ãsũ ãrĩma: “Jesucristo marĩ irirosũ dupukugu i umuguerere aaridi ããrĩmĩ”. Musã, Ìgüsã irire

irasū ārīmakū pérā: “Ōāgū deyomarīgūrē oparā, Marīpu dorederosūta werema”, ārī masīrākoa. ³ “Jesús marī irirosū dūpukūgu i ūmūguere aaridi āārīmi”, ārīrērē būremumerā gapu Ōāgū deyomarīgūrē opabema. Cristore iāturigure doreguta īgūsādere doremi. Musā, Cristore iāturigure aariburire pésiabu. Dapagoradere īgūrē doreguta i ūmūguere āārīsiami.

⁴ Musā yu pūrā irirosū āārīrā, Marīpuyarā āārā. Ōāgū deyomarīgū musāguere āārīmi. Wātī īgūyarārē i ūmūgue āārīrārē doregu āārīmi. Ōāgū deyomarīgū gapu, wātī nemorō turagu āārīmi. Irasirirā, ārīkatori merā wererā wererire būremubiri, īgūsārē tarinūgāsiabu. ⁵ Ārīkatori merā wererā i ūmu marā āārīma. I ūmuma ditare werema. Gajirā i ūmu marā īgūsā irirosū āārīrāta īgūsā wererire péma. ⁶ Marī gapu Marīpuyarā āārā. Marīpure masīrāno, marī wererire péma. Gajirā īgūyarā āārīmerā gapu, marī wererire pēbema. Irasirirā marī āsū ārī masīa: “Marīpuyarā āārīrāno, Ōāgū deyomarīgū dorerosūta diayema āārīrērē wererārē péma. Marīpuyarā āārīmerā gapu, wātī dorerosūta ārīkatori merā wererārē péma”, ārī masīa.

Marīpu diayeta āārīpererārē maīgū āārīmi, ārī gojadea

⁷ Yaarā yu maīrā, musārē werea. Marī gāme maīmakū, Marīputa irasirimakū yāmi. Irasirirā marī gāme maīrā! Gajirārē maīrāno, Marīpu pūrā, īgūrē masīrā āārīma. ⁸ Marīpu diayeta āārīpererārē maīgū āārīmi. Irasirirā gajirārē maīmerāno īgūrē masībema. ⁹ Marīpu īgū magū sugu āārīgūrē i ūmūgue iriudi āārīmi, marīrē īgū merā perebiri okarire opaburo, ārīgū. Īgūrē iriugu, īgū marīrē maīrērē masīmakū iridi āārīmi. ¹⁰ Īgū marīrē maīrī, marī īgūrē maīrī irirosū meta āārā. Īgū gapu marīrē diayeta maīsīā, īgū magūrē iriudi āārīmi, īgū boari merā marī űerō iridea wajare wajaribosadoregu. Irasirigu iri merā marī űerō irideare kātīmi.

¹¹ Yaarā yu maīrā, musārē werea. Marīpu marīrē maīmakū iārā, marīde gāme maīrō gāamea. ¹² Neō sugu masakū Marīpure iādi māmī. Īgūrē iābirikeremakū, marī gāme maīmakū, marī merā āārīnikōāmi. Irasirigu, īgū maīrōsūta marīrē gajirārē ōārō maīmakū yāmi. ¹³ Marīpu Ōāgū deyomarīgūrē marīrē sīdi āārīmi. Irasirirā, Ōāgū deyomarīgū merā Marīpu marī merā āārīnīrērē, marīde īgū merā āārīnīrērē masīa. ¹⁴ Gūa, Marīpu magūrē iānerā āārīsīā, gajirārē: “Marīpu īgū magūrē iriudi āārīmi, i ūmu marārē īgūsā űerō iridea wajare taudoregu”, ārī werea. ¹⁵ “Jesús, Marīpu magū āārīmi”, ārīrāno, Marīpu merā āārīnīma. Īgūde īgūsā merā āārīnikōāmi.

¹⁶ Irasirirā: “Marīpu marīrē maīmi”, ārī masīa. “Īgūta marīrē maīmi”, ārī būremua. Īgū diayeta āārīpererārē maīgū āārīmi. Sugu gajirārē maīgūno, Marīpu merā āārīnīmi. Marīpude īgū merā āārīnikōāmi. ¹⁷ Irasirigu īgū marī merā āārīnīsīā, īgū maīrōsūta marīrē gajirārē ōārō maīmakū yāmi. Īgū āārīpererā űerārē peamegue wajamoārīnu ejamakū, marīrē gūiri marīrō āārīburo, ārīgū, irasū yāmi. Marī gūiri marīrō āārīrā, Jesucristo i ūmūgue āārīgū Marīpu merā ōārō āārīderosūta marīde īgū merā ōārō āārā. ¹⁸ Marīpure maīrā, īgū marīrē maīrērē masīrā, gūiri marīrō āārā. Irita marīrē neō gūibirimakū yāa. Sugu: “Marīpu yūre wajamoāgūkumi”, ārī gūīnagūno, gūimi. Īgūrē ōārō maībi, īgū Īgūrē būro maīrērē masībi āārīmi.

¹⁹ Marīpu, marī īgūrē maīburi dupiyuro marīrē maīpuroridi āārīmi. Irasirirā marīde īgūrē maīa. ²⁰ Sugu masakū gajigure īgūyagure iāturi

doogu: “Yude Marĩpure maĩa”, āriġū, ārikatogu āārĩmi. Gajigure ġū ġāġūrē maĩbi, Marĩpure ġū ġābire maĩmasĩbemi. ²¹ Jesucristo i doreri marĩrē pími: “Marĩpure maĩrā, gajirādere maĩrō gāāmea”, āriimi.

5

Marĩpu pūrā āārĩrā ñerĩ iririre piri, õārĩ gapure yáma, āri gojadea

¹ “Jesús, Marĩpu magū ġū iriudi Cristo āārĩmi”, āri bñremurāno, Marĩpu pūrā āārĩma. Marĩpure maĩrāno, ġū pūrādere maĩma. ² Marĩ, Marĩpure maĩrā, ġū dorerire irirā, ġū pūrādere maĩa. Iririre marĩ masĩa. ³ Marĩpure maĩrā, ġū dorerire irirā yáa. ġū dorerire irimakū diasābea. Nukūrĩrē ũūmarō irirosū āārĩbea. ⁴ Irasirirā āārĩpererā Marĩpu pūrā i ũmuma ñerĩ iririre piri, irire irinĩbema. Marĩ Jesucristore bñremurĩ merā i ũmuma ñerĩ iririre piri, õārĩ gapure irimasĩa. ⁵ “Jesús, Marĩpu magū āārĩmi”, āri bñremurā dĩa i ũmuma ñerĩ iririre piri, õārĩ gapure irimasĩa.

Marĩpu magūyamarē gojadea

⁶ Jesucristo i ũmugue āārĩġū, deko merā wāiyesūmi. Pñru boagu, ġūya dí béomi. Irasirirā marĩ, ġū deko merā wāiyesūdeare, ġūya dí béodeadere masĩrā: “Jesús, Marĩpu magū āārĩmi”, āri masĩa. ġū deko merā wāiyesūdea ditare masĩrĩ merā irire masĩbea. Őāġū deyomarĩġū marĩrē i Jesucristoyamarē masĩmakū yámi. ġūta marĩrē diayema āārĩrĩrē masĩmakū iriġū āārĩmi. ⁷ Őmugasiguedere: “Jesús, Marĩpu magū āārĩmi”, āri wererā, urerā āārĩma. Marĩpu, ġū magū, Őāġū deyomarĩġū āārĩma. ġūsā urerā āārĩkererā, sugta āārĩmi. ⁸ I nikūguedere Őāġū deyomarĩġū marĩrē Jesús, Marĩpu magū āārĩrĩrē masĩmakū yámi. Irasū āārĩmakū, marĩ Jesús deko merā wāiyesūdeare, ġūya dí béodeadere masĩrĩ merā: “Jesús, Marĩpu magū āārĩmi”, āri masĩa. Iri merā marĩ õārō masĩa. ⁹ Masaka marĩrē ġūsā ġādeare weremakū pérā, ġūsā wererire bñremua. Marĩpu marĩrē wereri gapure, masaka wereri nemorō bñremurō gāāmea. Irasirirā, ġū magūyamarē wererire bñremurō gāāmea. ¹⁰ Marĩpu magūrē bñremurāno, ġūyamarē wererire: “Diayeta āārā”, āri ġūñama. ġū magūyamarē wererire: “Diaye āārĩbea”, āri ġūñarā gapu: “Marĩpu ārikatogu āārĩmi”, ārĩrā irirosū āārĩma. ¹¹ Marĩpu ġū magūyamarē āsū āri weredi āārĩmi: “Yū magūrē bñremurārē yū pñro perebiri okarire opamurā āārĩmakū iribu”, ārĩdi āārĩmi. ¹² ġū magūrē bñremurĩ oparāno, ġū pñro i perebiri okarire oparākuma. ġūrē bñremurĩ opamerā gapu iri okarire opabirikuma.

Juan gojatūnudea

¹³ Yū musārē Marĩpu magūrē bñremurārē irire gojāa, Marĩpu pñro perebiri okari opaburire masĩburo, āriġū.

¹⁴ Marĩpure ġū gāāmerōsūta marĩ sērēmakū, ġū marĩrē pémi. Irasirirā irire masĩrā, ġūiro marĩrō ġūñaturari merā ġūrē sērēmasĩa. ¹⁵ Irasū sērērā, ġū marĩrē pérĩre, marĩ sērērōsūta ġū sĩburidere masĩa.

¹⁶ Musā, sugū musāyagure ñerĩ irimakū ġārā, ġūya āārĩburire Marĩpure sērēbosaka! “ġū ñerō icidea, ġūrē peamegue béomakū iriri āārĩbea”, āri masĩrā, ġūya āārĩburire sērēbosaka! Irasirirā Marĩpu ġūrē ġū pñro perebiri okari opabu āārĩmakū iriġukumi. Gaji ñerō iriri gapu, masakare peamegue béomakū iriri āārā. Sugū masakū irireta irimakū ġārā: “ġūya

ããrĩburire Marĩpũre sërëbosaro gããmea”, ãrĩbea yũ mũsãrë. ¹⁷ Æãrĩpereri ñerõ iriri, Marĩpũ dorerire tarinũgãrĩ ããrã. Irasũ ããrĩkerero, ããrĩpereri ñerĩ iriri, masakare peamegue béomakũ iribe. Marĩpũ ããrĩpereri ñerĩ iririre: “Neõ kãtibiriko”, ãrĩbemi.

¹⁸ Ire marĩ masĩa. Marĩpũ magũ marĩrë ãgũ Pagũ pũrã ããrĩrãrë õãrõ koreri merã iritamumi. Irasirirã marĩ ñerĩrë irinĩbea. Wãtĩ marĩrë ñerõ iridũakeregũ, marĩrë poyanorëmasĩbemi.

¹⁹ Marĩ, Marĩpũ pũrã ããrã. Wãtĩ ããrĩpererã i ãmũ marã ñerãrë doregũ ããrĩmi. Irire masĩa marĩ.

²⁰ Gajidere masĩa. Marĩpũ magũ marĩrë pëmasĩrĩ sĩgũ, i ãmũgue aaridi ããrĩmi: “Marĩpũ diayeta ããrĩngũ ããrĩmi”, ãrĩ masĩburo, ãrĩgũ. Jesucristo merã õãrõ ããrĩnĩsĩa, ãgũ Pagũ merãdere õãrõ ããrĩnĩkõãrã yãa. Jesucristo diayeta Marĩpũ ããrĩmi. ãgũta marĩrë ãgũ pũro perebiri okari sĩgũ ããrĩmi.

²¹ Irasirigũ mũsãrë yũ pũrã irirosũ ããrĩrãrë werea. Gajirã masaka bũremurã keori weadeare bũremubirikõãka! Marĩpũ ditare bũremuka! Irasũta iriro gããmea.

Iropata ããrã.

Juan

2 SAN JUAN

Juan gāme maĩrĩmarẽ gojadea

¹ Y_H b_Hg_Hro, m_Hrẽ Marĩp_H beyedeore m_H p_Hrãdere i p_Hrẽ goj_Háa. Y_H m_Hsãrẽ diayeta maĩa. Y_H dita m_Hsãrẽ maĩbea. Āārĩpererã m_Hsã p_Hro āārĩrã Jesúya diayema āārĩrĩrẽ masĩrã m_Hsãrẽ maĩma. ² Marĩ ĩg_Hya diayema āārĩrĩrẽ marĩya y_Hjp_Hrãrĩg_Hue masĩa. ĩg_H neõ piriro marĩrõ marĩ merã āārĩnĩsã, marĩrẽ irire masĩmak_H yámi. Irasirirã g_Hua m_Hsãrẽ maĩa. ³ Marĩp_H āārĩnĩg_H, ĩg_H mag_H Jesucristo marĩ Op_H merã m_Hsãrẽ õãrõ iritamu, bopõnarĩ merã ĩã, siñajãrĩ merã āārĩrik_Hmak_H iriburo. Irire irigu, diayema āārĩrĩ, maĩrĩ merã irasiriburo.

⁴ Surãyeri m_H p_Hrã Marĩp_H marĩrẽ dorederosũta Jesúyare irirã āārĩma, ārĩrĩ kerere pég_H, b_Hro m_Hsyab_H. ⁵ Dapagora m_Hrẽ ire gojag_Hura. Marĩ gāme maĩrõ gāamea. I y_H gojari, maama doreri āārĩbea. I doreri, marĩ Jesúre b_Hremun_Hgãdeapoe_Hue masĩdeata āārã. ⁶ Marĩ gāme maĩrã, Marĩp_H dorederosũta yáa. I doreri, m_Hsã Jesúre b_Hremun_Hgãdeapoe_Hue pédeata āārã. Āsũ ārã. Gajirãrẽ maĩnikõãka!

Wárã ārĩkatorikurã āārĩma, ārĩ gojadea

⁷ I ãm_Hguere wárã ārĩkatorikurã waagorenama. “ Jesucristo marĩ irirosũ d_Hp_Huk_Hg_H i ãm_Hguere aaridi āārĩmĩ”, ārĩrĩ, diaye āārĩbea”, ārĩma. ĩg_Hsãta ārĩkatorikurã, Cristore ĩaturirã āārĩma. ⁸ Irasirirã õãrõ p_Hemasĩka m_Hsã! ĩg_Hsã ārĩkatorire b_Hremubirikõãka! ĩg_Hsã ārĩkatorire b_Hremurã, m_Hsã Marĩp_Hyare iridea waja ĩg_H m_Hsãrẽ wajariburire dedeubukoa. ĩg_Hsã ārĩkatorire b_Hremubirimak_H, m_Hsã ĩg_Hyare iridea waja m_Hsãrẽ wajariburire sĩpeog_Hkumi.

⁹ Sug_H Cristo buedeare béo, ĩg_H gāãmerõ gajire bueg_Hno, Marĩp_H merã õãrõ āārĩbemi. Cristo buedeare b_Hremug_H ĩg_Hyare irit_Hyag_H gap_H Marĩp_H merã õãrõ āārĩmi. Irasũ āārĩmak_H, ĩg_H mag_H Cristo merã õãrõ āārĩmi. ¹⁰ Irasirirã, sug_H Cristo buedeare buebi, gaji buerire bueg_Hno m_Hsã p_Hro ejamak_H, ĩg_Hrẽ bokatĩrĩs_Hrẽ, m_Hsãya wiig_Hue ñajãdorebirikõãka! ¹¹ M_Hsã ĩg_Hrẽ bokatĩrĩrĩeãrã, ĩg_Hrẽ iritamubukoa. Irasirirã ĩg_Hrẽ iritamurã ĩg_H irirosũ ñerõ irirã āārĩbukoa.

Juan gojatĩnudea

¹² Y_H gaji wári m_Hsãrẽ wered_Hakereg_H, i p_Hguere gojabirikoa. Y_H basita m_Hsã p_Hrogue m_Hsã merã werenĩg_H waag_Hkoa. Marĩ basi weretamurã, õãrõ m_Hsyari merã āārĩrãkoa.

¹³ M_H pag_Hmo p_Hrã m_Hrẽ õãdorema. Igode Marĩp_H beyedeota āārĩmo. Iropata āārã.

Juan

3 SAN JUAN

Juan, Gayo wāikugyamare gojadea

¹ Y_u bu_gro, mure Gayore diayeta y_u maigure i pure gojaa.

² Ire gojaa mure y_u maigure. Y_u muya aariburire Maripare serbosaa. Mu Maripu merā oarō aarirōsūta aaripereri mayare oarō waaburire, puri marirō merā mu aariburire serbosaa. ³ Gajirā Jesure buremurā y_u puro ejarā, mu aaririkurire yare werema. “Jesuyare irinigū, i diayema aaririre iriwāgāgū yāmi”, āri werema. Igūsā irire weremakū pēgu, buro usuyāa. ⁴ Jesure buremurā y_u buerā Igūya diayema aaririre irinirā yāma, āri kerere pēgu, usuyataria. Y_u i kerere pēri, aaripereri gajī nemorō yare usuyamakū yāa.

⁵ Mu Jesure buremurāre oarō iritamunigū iriayuro. Gajiro marā mu iāmasīmerā aarikeremakū, Igūsāre oarō iritamugū iriayuro. ⁶ Igūsā guare, Jesure buremurā nerēnarōgue gajirāre mu mairire werema. Irasirigu, Igūsā mu pūrogu ejarāre Igūsā gajirogu oarō waaburire iritamuka! Mu Igūsāre iritamugū, oarō irigūkoa. Maripu marire irasirimakūta gāamemi. ⁷ Igūsā Jesucristoya kerere werewāgārā, Jesure burenumerāre: “Guare iritamuka!” neō āri serbema. ⁸ Irasirirā marī Jesure buremurā Igūsāre iritamurō gāamea. Igūsāre iritamurā, marī Igūsā merā moārā yāa, gajirā Jesuya diayema aaririre pēburo, ārirā.

Diótfes ñerō irideare gojadea

⁹ Y_u musāre Jesure buremurā irogu aarirāre su pū gojaba. Diótfes gapu musāre doredugū aarīsīā, guā musāre: “Āsū irika!” āri weredeare pēdubirayupu. ¹⁰ Y_u musā pūrogu waagū, Igūre musā pērogu Igū irideare: Igū guare ñerō kere arideare, Igū arikatodeare weregara. Igū i ditare iribirayupu. Jesuya kerere wererā waagorenārāre bokatirineābirayupu. Gajirā musā merāmarā Igūsāre bokatirineādamakū iāgū: “Bokatirineābirikōāka!” ārayupu. Igūsāre bokatirineārāre Jesure buremurā nerēnarōgue ñajādorebirayupu.

¹¹ Mu, y_u maigū, ñerō irirāre iākūībirikōāka! Oarō irirā gapare iākūīka! Oarire irirā Maripayarā aarīma. Nerire irirā gapu Maripare masībema.

Demetrio oarō irideare gojadea

¹² Aaripererā: “Demetrio oāgū aarīmi”, ārīma. Irasirirā masaka Igū iririre iārā: “Maripu doredosūta Jesuyare yāmi”, ārīma. Guade: “Igū oarō irigū aarīmi”, ārā. Musā masīa. Guā diayeta werea.

Juan Gayore gojatūnudea

¹³ Y_u gajī wāri mure weredukeregu, i pūguere gojabirikoa. ¹⁴ Mēroga puru mure iāgū waadukoa. Irasirigu mu pūrogu waagū, mu merā werenigūkoa.

¹⁵ Oarō siñajārī opaka! Oō marā marī merāmarā Jesure buremurā mure oādorema. Aaripererā irogu aarirā marī merāmarā oāburo.

Iropata aarā.

Juan

SAN JUDAS

Judas Jesúre bʉremurārē gojadea

¹ Yʉ Judas*, Santiago pagʉmʉ Jesucristore moãboegu musārē i pūrē gojáa. Marĩpʉ musārē maĩgũ beyedi aārĩmĩ, ĩgũyarā aārĩburo, aĩrgũ. Jesucristo musārē koremi, ĩgũrē bʉremurĩrē piribirikõáburo, aĩrgũ. ² Marĩpʉ musārē bʉro bopofña, maĩrĩ merā ĩáburo. Musārē siñajārĩ sĩburo.

Ārĩkatori merā buerimasāyamarē gojadea (2 Pe 2.1-17)

³ Marĩpʉ marĩrē peamegue waabonerārē taurire musārē, yʉ maĩrārē bʉro gojadʉadĩbʉ. Irire gojadʉakeregʉ, dapagorare gajĩ gapʉre gojaro gāamea, aĩrĩ gũñáa. Marĩpʉ aārĩpererā ĩgũyarārē Jesucristoya kerere: “Āsũ aārā, irire neõ gorawayubirikõāka!” aĩrĩ pídi aārĩmĩ. Marĩ ĩgũyarā iri kerere bʉremua. Gajĩrā ārĩkatori merā buerimasā gapʉ iri kerere gorawayudʉama. Irasirigʉ yʉ musārē: “Īgũsā ārĩkatori merā buerire pébirikõāka!” aĩrĩ gojáa. Īgũsārē: “Marĩpʉ guare pídea diayeta aārā, musā bueri gapʉ ārĩkatori merā bueri aārā”, ārĩka! ⁴ Īgũsā ñerā, masĩña marĩrõ musā pʉro ejanerā musā merā aārĩma. Īgũsā ārĩkatori merā: “Marĩpʉ marĩ ñerõ irideare kātĩmi, irasirirā noõ gāamerõ irimasĩa”, aĩrĩ buema musā, ĩgũsā ñerĩ iririkʉrĩre: “Õāa”, aĩrĩ gũñaburo, aĩrĩrā. “Jesucristo marĩrē doregʉ, marĩ Opʉ sugʉ aārĩgũ aārĩbemi”, aĩrĩ buema. Iripoegue Marĩpʉ ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ĩgũsā irirosũ ārĩkatori merā buerārē: “Wajamoãgura”, aĩrĩdi aārĩmĩ.

⁵ Irasirigʉ yʉ musā masĩdeare dupaturi gũñamakũ iridʉáa. Iripoegue Marĩpʉ gʉa ñekũsamarā Israel bumarārē Egiptogue aārĩrārē wiudi aārĩmĩ. Īgũsārē wiukeregʉ, ĩgũrē bʉremumerā gapʉre wějedi aārĩmĩ.

⁶ Marĩpʉre wereboerā aārādinerādere gũñaka! Īgũsā Marĩpʉ doreri pídeare tarinũgānerā aārĩmá. Īgũsārē ĩgũ aārĩdorederore aārĩdʉabirinerā aārĩmá. Irasirigʉ Marĩpʉ ĩgũsārē kõmedari merā naĩtĩārõgue sʉapĩkõadi aārĩmĩ. Īgũ aārĩpererā ñerārē wajamoārĩnʉ ejamakũ, ĩgũsārē bʉro wajamoãgukumi.

⁷ Iripoegue Sodoma, Gomorra wāĩkuri makārĩ marā, irasũ aārĩmakũ iri makārĩ pʉro aārĩrĩ makārĩ marāde, Marĩpʉre wereboerā aārādinerā irirosũ ñerõ irinerā aārĩmá. Ūma, nome merā ñerõ irinerā aārĩmá. Irasũ aārĩmakũ ũma seyaro ñerõ irinerā aārĩmá. Nomedede irasũta irinerā aārĩmá. Irasirigʉ, ĩgũsā ñerõ irideia waja Marĩpʉ ĩgũsārē soebéodi aārĩmĩ. Aārĩpererā ĩgũsā iriderosũ ĩgũ dorerire tarinũgārā perebiri peamegue wajamoãburire masĩburo, aĩrĩgũ, irasiridi aārĩmĩ.

⁸ Īgũsā Marĩpʉ dorerire tarinũgāderosũ, ārĩkatori merā buerimasā musā watope aārĩrā ñerõ yáma. Īgũsā kērõgue ĩārĩ merā ĩgũsā ñerõ iridʉarĩre: “Õāa”, aĩrĩ gũñama. Irasirirā ĩgũsā ñerõ iriri merā ĩgũsāya dʉpʉre poyanorēma. Marĩ Opʉ dorerire tarinũgāma. Turari oparārē ñerõ werenĩma. ⁹ Marĩpʉre wereboerā opʉ Miguel wāĩkũgʉ iriderosũ iribema. Miguel

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3: I pũ gojadi Judas Iscariote meta aārĩyupʉ. ĩgũ tĩgũ Santiago wāĩkũyupʉ. Peamasāya merā gajĩrā Santiagore “Jacobo” wāiyenerā aārĩmá.

Moiséya dɔpɔ darore ãĩaduagu, wãtĩ merã gãme guaseodi ããrĩmĩ. Irasirik-eremakũ, Miguel gapɔ neõ suñarõ ñerõ werenĩrĩ merã wãtĩrẽ: “Iropata irika! Peamegue waaka!” ãrĩ turibiridi ããrĩmĩ. Āsũ gapɔ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Yɔ Opɔ mɔrẽ: ‘Iropata irika!’ ãrĩburo”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ¹⁰ Ārĩkatori merã buerimasã mɔsã watope ããrĩrã gapɔ ĩgũsã masĩbirideare ñerõ werenĩrĩ merã werema. Waimurã pemasĩmerã iririkurosũ ĩgũsã noó gããmerõ iridɔari ditare yãma. Irasirirã peamegue beosũrãkuma.

¹¹ ĩgũsãta neõ usɔyari bokabirikuma. Cain wãikugɔ Marĩpɔyare bɔremubi, ĩgũ pagɔmɔrẽ ĩãturi, wẽjẽderosũ ñerõ yãma. Balaam wãikugɔ ĩgũ niyeru wajataburire, Marĩpɔyarãya ããrĩburi nemorõ gũñasĩã, ĩgũsãrẽ ãrĩkatori merã buederosũ ñerõ yãma. Gajigɔ Coré wãikugɔ ĩgũya bumarã oparã Marĩpɔ pĩnerãrẽ tarinugãdi ããrĩmĩ. ĩgũ tarinugãrĩ waja Marĩpɔ ĩgũrẽ wajamoãgũ, boamakũ iridi ããrĩmĩ. Ārĩkatori merã buerimasã, Coré iriderosũ ñerõ yãma. Irasirigɔ Marĩpɔ ĩgũrẽ wajamoãderosũ ĩgũsãdere wajamoãgukumi. ¹² Mɔsãrẽ ãrĩkatori merã buerimasã, mɔsã Jesũre bɔremurã nerẽ, bosebairipoe bɔremurĩ marĩrõ noó gããmerõ yãma. Mɔsã merã baa, iirĩrã, ĩgũsãyama ditare gũñama. Ñerã oveja korerimasã ovejare baari ejomerã irirosũ yãma. ĩmĩkãyebori mirũ wẽjãpuri merã otederogue deko merẽrõ marĩrõ tariaro irirosũ neõ mɔsãrẽ iritamubema. Yuku dukakaripoe bugɔ yukɔ dukamarĩ yukɔ irirosũ yãma. Masaka irigure nugũrĩgue merãta duuadero pɔrɔ ñãĩpereakõãkoa. Irigɔ irirosũ ããrĩma. Ōãrõ iririre neõ irimasĩbema. ¹³ ĩgũsã ñerõ gɔyasĩũrĩ iririkuri, sũmu gurarikurire makũrĩ pãmujũpĩdea irirosũ ããrã. Neñukã ĩgũsã keoro waanarõgue merã yuridijanerã irirosũ ããrĩrã, gajirãrẽ diaye buerire tɔyamakũ neõ iribema. Irasirigɔ Marĩpɔ: “ĩgũsãrẽ ãsũ wajamoãgura”, ãrĩderosũta gajiro nemorõ naĩtĩãrõgue ããrĩnĩmakũ irigakumi.

¹⁴ Irĩpoeugemɔ Enoc wãikugɔ Adãn parãmerã ããrĩturiagu ããrĩdi ããrĩmĩ. Adãn merã marĩ keopɔrori, Enoguere keotũnumakũ, ããrĩpererã Adãn parãmerã ããrĩturiarã su mojóma pere gajĩ mojó pere pẽrẽbejari burigora masãporewãgãnerã ããrĩmã. Marĩpɔ ãrĩkatori merã buerimasãrẽ ĩgũ wajamoãburire Enorẽ weredoredi ããrĩmĩ. Irasirigɔ Enoc ãsũ ãrĩ weredupiyudi ããrĩmĩ: “Pẽka yɔre! Marĩ Opɔ wãrã ĩgũyarã merã aarigukumi. ¹⁵ Āãrĩpererã masaka ĩgũsã irideare ĩã beyegɔ aarigukumi. Āãrĩpererã ñerãrẽ ããrĩpereri ĩgũsã ñerĩ iridea waja, irasũ ããrĩmakũ ããrĩpereri ĩgũrẽ ñerõ werenĩdea waja ĩgũsãrẽ wajamoãgũ aarigukumi”, ãrĩdi ããrĩmĩ Enoc irĩpoeugere. ¹⁶ Irasirirã ãrĩkatori merã buerimasã wajamoãsũrãkuma. Āãrĩpererãrẽ werewuarikurã, gajirã iririre: “Ōãbea”, ãrĩ gũñarã ããrĩma. ĩgũsã ñerĩ ɔarĩbejari ditare yãma. “Masĩtarinugãa”, ãrĩ weregorenama. ĩgũsãya ditare gããmesãrã, gajirãrẽ ōãrõ werenĩkatoma.

Judas Jesũre bɔremurãrẽ gojanemodea

¹⁷ Mɔsã yɔ maĩrã, marĩ Opɔ Jesucristo buedoregɔ pĩnerã mɔsãrẽ buedeare gũñaka! ¹⁸ ĩgũsã mɔsãrẽ ãsũ ãrĩnerã ããrĩmã: “I umɔ pereburi dupiyuro masaka noó gããmerõ Marĩpɔyare bũridarãkuma. Marĩpɔre gããmemerã, ñerĩ ɔarĩbejari irirãkuma”. ¹⁹ Irire irasirirã Jesũre bɔremurãrẽ gãme dukawarimakũ yãma. ĩgũsã iridɔarire irirã Ōãgũ deyomarĩgũrẽ neõ opabema.

²⁰ Mɔsã yɔ maĩrã gapɔ, õãrĩ Jesũyare bɔremurĩrẽ neõ piribirikõãka! Gũñaturanĩkõãka! Ōãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marĩpɔre sãrẽka!

21 Marĩpu masārē maĩgūrē piribirikōāka! Marĩ Opu Jesucristo marĩrē bopoñarĩ merā ĩāgū ũmugasigue perebiri okari sigukumi. Irasirirā ĩgū sĩburire: “Oparākoa”, āri gũñaturari merā yúka!

22 Gajirā Jesúyare: “¿Diyeta āārĩrĩ?” āri buremuturamerārē bopoñarĩ merā ĩāka! ĩgūsārē Jesúyare: “Diyeta āārā”, āri wereka! 23 Wii ũjūrĩ wii poekague āārĩrārē taurā irirosū ĩgūsārē iritamuka, peamegue waabonerārē waabirikōāburo, āĩrā! Gajirārē ñerō irimakū, bopoñarĩ merā ĩāka! ĩgūsā ñerĩ iriri gapure dooka, ĩgūsārē ĩākũĩrĩ, āĩrā! Surĩro gurarikurore gāāmemerā irirosū ĩgūsā ñerĩ iririre gāāmebirikōāka, irire pērēĩ, āĩrā!

Judas Marĩpure buremurĩmarē gojadea

24-25 Marĩpu sugu āārĩgú, marĩ Opu Jesucristo merā marĩ peamegue waabonerārē taugu āārĩmi. ĩgū turari merā marĩrē koremasĩmi, ñerĩrē iribirikōāburo, āĩgū. Irasū āārĩmakū ĩgū purogue merĩ ñerĩ opamerā ōārō usuyari merā āārĩmakū irimasĩmi. Irasirirā āārĩpererā ĩgūrē: “Mu ōatarigu, turatarigu, āārĩpererārē doregu, gua Opu āārā”, āĩburo. “Neōgoraguetā āārĩnkōādi āārĩmĩ. Dapagoradere āārĩnkōāmi. Puruguedere irasũta āārĩnkōāgukumi”, āĩburo. Marĩde irasũta āārĩrā!

Iropata āārā.

Judas

EL APOCALIPSIS

Jesucristo Juārē i ūmu waaburire weredeā

¹ I papera pū Marīpu ĩgū mērōgā puru iriburire Jesucristore wereri pū āārā. Jesucristoyārē irire masīdoregū ĩgūrē weredi āārīmī. Jesucristo sugū Marīpure wereboegure iriudi āārīmī yare irire weredoregū. Yū Juan, Jesucristore moāboegū āārā. ² Irasirigū i pūguere āārīpereri yū ĩādeare, yū pēdeare, Marīpuya kerere, Jesucristo yare weredeadeare gojāa.

³ I pūgue gojaderosū waaburo, mērō dūyāa. I pūrē gajirārē buerāno usuyari bokarākuma. Marīpuya kerere i pūgue gojadeare buemakū pēduripīrānode usuyari bokarākuma.

Juan su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari makārī marārē Jesucristore būremurārē gojadea

⁴ Yū, mūsā Asiague āārīrārē su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari makārī marārē Jesucristore būremurārē gojāa. Marīpu mūsārē ōārō iritamuburo. Mūsārē ĩgū siñajārī sīrīrē opaka! Marīpu neōgoragueta āārīsiadi āārīmī. Dapagoradere āārīnīkōāmi. Puruguedere irasūta āārīnīkōāgukumi. Opū doarogue doami. ĩgū diaye, Ōāgū deyomarīgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari turari* opagū āārīmī. ĩgūde mūsārē ōārō iritamuburo. ⁵ Jesucristode mūsārē ōārō iritamuburo. ĩgū Marīpuya kerere diayeta weregū āārīmī. ĩgū āārīpererā boanerā masāburi dupiyuro boadigue masāpūrōridi, neō dupaturi boabi āārīmī. Irasirigū, i ūmugue āārīrā āārīpererā masaka oparārē doregū āārīmī. Marīrē maīgū ĩgūya dí béori merā marī ñērī iridea wajare taudi āārīmī. ⁶ Irasirigū marīrē oparā āārīmakū iridi āārīmī. Irasū āārīmakū marīrē paía masakaya āārīburire Marīpure sērēbosarā āārīmakū iridi āārīmī, ĩgū Paguyare iriburo, ārīgū. Irasirirā ĩgūrē: “Ōātarigū, āārīpererā nemorō turagū āārā mu”, ārī būremurā! Irasūta āārīburo.

⁷ Mūsā ōārō pēmasika! Jesucristo ĩmīkāyeborigue dijarīgukumi. ĩgū dijarimakū, āārīpererā ĩārākuma. ĩgūrē curusague pábiatú wējēnerāde ĩārākuma. I ūmu marā āārīpereri burī marā, ĩgū aarimakū ĩārā, ĩgū ĩgūsārē wajamoāburire gūñarā, orerākuma. Irasūta waarokoa.

⁸ Marīpu marī Opū āārīpererā nemorō turagū āsū ārīmi: “Yū neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē iridi, puruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā”, ārīmi. “I ūmu āārīburo dupiyuro āārīsiabu. Dapagoradere irasūta āārīnīkōāa. Puruguedere irasūta āārīnīkōāgukoa”, ārīmi.

Juan kērō irirosū Jesucristore ĩādea

⁹ Yū Juan, mūsāyagu Jesucristore būremugū āārīsīā, mūsā irirosūta yude ñērō taria. Marīpu, marī Opū āārīmī. Marī ñērō tarimakū, Jesucristo marīrē gūñaturamakū yāmi. Yū Patmos wāikuri nuğūrōgue peresu āārībú. Marīpuya kerere Jesucristo weredeare gajirārē yū buedeā waja irogue āārībú. ¹⁰ Irīnu siñajārīnu āārīmakū, Ōāgū deyomarīgū ĩgū turaro merā kērō irirosū yare ĩmumi. Irasū waaripoe yū purupu gapu turaro werenīrī,

* 1:4 “ōāgū deyomarīgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari turari opagū āārīmī”, ārīrō: “ōāgū deyomarīgū āārīpereri turari opagū āārīmī”, ārīduaro yāa. Iri pūgue “su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari”, ārīrō: “āārīpereri”, ārīduaro yāa.

suru puriduru turaro busuro irirosū busumakū pébu. ¹¹ Turaro werenígū yure āsū ārīmi:

—Yū neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi āārā. Yuta puruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā. Dapagora āārīpereri mū iārīrē, papera pūgue gojatúka! Puru iri pūrē Asiague āārīrārē yure buremurārē iriuka! Īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari makārī marā āārīma. Efeso marā, Esmirna marā, Pérgamo marā, Tiatira marā, Sardis marā, Filadelfia marā, Laodicea marā āārīma, ārīmi.

¹² Īgū werenírī busumakū pégu, gāmenugābu Īgūrē iābu. Irasū gāmenugā iāgū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari sīāgori yukure oro merā iridea yukure iābu. ¹³ Iri yuku watopegue sugū masakare iābu. Īgū yoaro suríro Īgūya guburigue āārīdijimejārīnerē sāñami. Īgūya koretibire oro merā iridea yujwēñarīdare suatúadi āārīmí. ¹⁴ Īgūya poari oārō boreri āārībú. Īgūya koye peame ūjūrī pūrā irirosū gosesiribu. ¹⁵ Īgūya guburi bronca wāikuri kōme tīmudea irirosū gosesiribu. Īgū werenírī wári ūtādupabu irirosū busubu. ¹⁶ Īgūya mojō diayema mojō gapu su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarāgora neñukā opami. Īgūya disire sareri majī pe gapu oārō usiri majī wiribu. Īgūya diapu abe ūmumu kūmijūrōsū gosesiribu.

¹⁷ Irasirigu yū Īgūrē iāguka, kōmogū irirosū Īgūya guburi purō meémejābu. Yū meémejāmakū iāgū, Īgūya mojō diayema mojō merā yure ñapeo, āsū ārīmi:

—Gūibirikōāka! Yū neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi, puruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā. ¹⁸ Okanígū āārā. Iripoegue boabu. Dapagorare okaníkōāa. Masakare boadoregu, Īgūsārē boanerā āārīrōgue waadoregu āārā. ¹⁹ Dapagora āārīrī, purugue waaburidere mū iārīrē gojatúka! ²⁰ Yū masakare neō dupiyuro werebirideare, mū iārīrē weregura. Īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā neñukā, yaa mojō diayema mojō gapu yū oparā, yure buremurārē yaare wererā keori irirosū āārā. Iri su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari sīāgori yuku oro merā iridea yuku, yure buremurī buri marā keori irirosū āārā, ārīmi yure.

2

Jesucristo Juārē Efeso marārē gojadoredea

¹ Jesucristo irire ārī odo, āsū ārīnemomi:

—Efeso marā yure buremurārē, Īgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Yū, yaa mojō diayema mojō gapu su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā neñukārē opagu, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari sīāgori yuku watope waagorenagū āārā. ² Yū, āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā buro moārīrē, ñerō tarikererā musā yure gūñaturarire, ñerārē musā iāduabirire masīa. Gajirā Īgūsā basi: “Jesús buedoregu beyenerā āārā”, ārīkererā, keoro buebema. Musā Īgūsā iririre iārā: “Ārīkatori merā buema”, ārī masīa. ³ Yaare musā moārī waja ñerō tarikererā, yure neō piribe. Irire gariborero marīrō yāa.

⁴ Musā oārō irikeremakū, gajire musārē āsū ārī weregura. Musā yure neōgorague mañugāderosū iribe. ⁵ Irasirirā dapagorare musā ñerō waadeare gūñaka! Musā ñerī iririre bujawereka! Musā gūñarīrē

gorawayuka! Ōārī gapure irika doja, musā iripuroriderosūta! Musā ñerī iririre piribirimakū iāgū, musāyagu sīāgodire āikōāgura. ⁶ Musā yure neōgorague maīnūgāderosū iribirikererā, i ōārī gapure iribu. Nicolaita wāikuri bumarā ñerō iririre musā neō gāāmebea. Yude irire neō gāāmebea.

⁷ Musā gānipūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire ōārō péka! Āsū ārīmi Ōāgū deyomarīgū yure buremurārē: “Āārīpererā Jesure buremurīrē pirimerārē umugasigue paraíso wāikurogue Marīpuyaya pooemu dukare baadoregura”, ārīmi. Irigu perebiri okari sīdī* āārā. I āārīpererire gojaka, yaarā Efesogue āārīrārē! ārīmi yure Jesucristo.

Juan Esmirna marārē gojadea

⁸ Jesucristo irire ārī odo, āsū ārīnemomi:

—Esmirna marā yure buremurārē, īgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Yū neōgorague āārīpereri i umumarē āārīmakū iridi, purugure i āārīpererire peremakū iribu āārā. Yū boa, dupaturi masāgū āārā. ⁹ Yū, āārīpereri musā ñerō taririre, boporā āārīrārē masīpeokōāa. Irasū boporā āārīkererā, Marīpuyare masīsīā, wāri umugasima ōārīrē opāa. Gajire yū masīa. Gajirā musārē iaturirā musārē ñerī kere ārīma. Īgūsā: “Gua judío masaka āārīsīā, Marīpuyarā āārā”, ārīma. Irasū ārīkererā, īguyarā āārībema. Wātēa opu Satanārē buremurī bumarā āārīma.

¹⁰ Musā ñerō tariburire gūibirikōāka! Wātī musārē yure buremurīrē pirimakū iridugū surāyeri musārē peresugue biadobomakū irigukumi. Pe mojōma nūrīta ñerō tarirākoa. Īgūrē buremurā musārē wējēkeremakū, yure buremurīrē neō piribirikōāka! Puru yū purogue musārē yū merā perebiri okarire sīgukoa.

¹¹ Musā gānipūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire ōārō péka! Āsū ārīmi Ōāgū deyomarīgū yure buremurārē: “Āārīpererā yure buremurīrē pirimerā, perebiri peamegue neō waabirikuma”, ārīmi. Irasirigu iri āārīpererire gojaka, yaarā Esmirnague āārīrārē! ārīmi yure.

Juan Pérgamo marārē gojadea

¹² Jesucristo irire ārī odo, āsū ārīnemomi doja:

—Pérgamo marā yure buremurārē, īgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Yū sareri majī, pe gapu usiri majīrē opagu āārā. ¹³ Musā āārīrōrē masīpeokōāa. Satanás musāya makā marā opu āārīmi. Īgūsā Satanārē buremukeremakū, musā gapu yure buremua. Īgūsā musā merāmu Antipare Marīpuyaya kerere ōārō weredire wējēma. Īgūrē wējēmakū iākererā, musā yure buremurīrē neō piribeā.

¹⁴ Musā yure buremurīrē piribirikeremakū, gajino musārē āsū ārī weregura. Surāyeri musā merāmarā Balaāya buedeare irituyama. Iripoegue Balaam āsū ārīdi āārīmī, Israel bumarārē iaturirā opu

* 2:7 Sugu ūma birarimasū gajirā nemorō ūmagū, olivo wāikūdima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore īgūya dipurugue peokuma, gajirārē īgū wajatadeare imumurā. I irirosū, sugu Jesure buremugū masaka īgūrē wējēkeremakū, Jesure buremurīrē neō piribi, umugasigue perebiri okari wajatagukumi. Iri umugasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā.

Balac wāikugure: “Israel bumarārē tarinugāduagu, ĩgūsārē musā merā gāmesurimakū irika, musā irinarērē irituyaburo, ārīgū!” ārīdi āārīmī. Irasirirā Israel bumarā ĩgūsā merā gāmesurirā, keori weadea puro baari pídeare baanerā āārímá. Nerō gāmebiranerā āārímá. ¹⁵ ĩgūsā irirosūta gajirā musā merāmarā Nicolaita wāikuri bumarā buerire irituyama. Iri buerire neō piridwabema. Yū gapu irire neō gāāmebea. ¹⁶ Irasirirā musā űērī iririre bujawereka! Musā gūñarērē gorawayuka! Musā gorawayubirimakū ĩāgū, gūñaña marīrō musā pūroge waa, yaa disigue sareri majī opari majī merā musārē wajamoāgura.

¹⁷ Musā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure bñremurī buri marārē wererire ōārō péka! Āsū ārīmi Ōāgū deyomarīgū yure bñremurārē: “Nerō iridorerānorē tarinugāgūrē maná wāikuri āmugasima baarire sīgura. Ūtāye boreriyedere sīgura ĩgūrē. I ūtāye maama wāirē yū gojatúdeaye āārīrokoa. Gajirā iri wāirē neō masībirikuma. Iri ūtāyere āīgū dita masīgukumi”, ārīmi. Irasirigū iri āārīpererire gojaka, yaarā Pérgamoge āārīrārē! ārīmi yure.

Juan Tiatira marārē gojadea

¹⁸ Jesucristo irire ārī odo, āsū ārīnemomi doja:

—Tiatira marā yure bñremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Yū, Marīpu magū āārā. Yaa koye peame ājūrī pūrā irirosū gosea. Yaa guburi bronce wāikuri kōme tímudea irirosū gosea. ¹⁹ Yū āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā yure marīrī, yure bñremurī, gajirārē iritamurī, űerō tarikererā musā yure gūñaturarire masīa. Neōgoraguere musā ōārō iridero nemorō dapagorare ōārō irirā yāa.

²⁰ Musā ōārō irikeremakū, gajino musārē āsū ārī weregura. Jezabel wāikugo: “Marīpuyare werego āārā”, ārīkatogo musā watopegue āārīmo. Musārē igo űerō buemakū pékererā, igo: “Gua merā āārībirikōāka!” neō ārībea. Igo ārīkatori merā buego, yure moāboerārē űerō gāmebiramakū yāmo. Keori weadea puro baari pídeare ĩgūsārē baamakū yāmo. ²¹ Irinuge igo, igo űerō iririre bujawere, gorawayudoreadibu. Igo gapu neō gorawayudwabemo. Igo űerō gāmebirarire neō piridwabemo. ²² Irasirigū igo, igo merā űerō irinerādere pūrīrikumakū irigura. Igo merā űerō irideare ĩgūsā bujawere, piribirimakū, ĩgūsārē bñro űerō tarimakū irigukoa. ²³ Igo pūrādere wējēgura. Yū irasū irimakū ĩārā, āārīpererā yure bñremurā: “Īgū marī gūñarērē, marī naribejaridere masīpeokōāmi”, ārīrākuma. “Āārīpereri marī iririkurire ĩā, keoro irigukumi. Nerō irirārē wajamoāgukumi. Ōārō irirā gapure ōārō irigukumi”, ārī masīrākuma. ²⁴ Surāyeri musā Tiatira marā igoya buerire, wātēa opu Satanáyama yayeridere gāāmebea. Irasirigū yū musārē gajino dorenemobirikoa. ²⁵ I ditare dorea musārē. Yū buerire musā masīdeare neō mérōgā piribirikōāka! Yū musā puro aarimakūgedere ōārō irinikōāka!

²⁶ Yū musā pūroge aarīgū, ōārērē irirārē, yū dorerire irinirārē i āmu marārē dorerā āārīmakū irigura. ²⁷ Yupu yure, Opu sóoderosūta, yude musārē, oparā sóogura. Irasirirā kōmegū merā, sorori diiri merā weadea sororire pámutūrōsū i āmu marārē turaro merā dorerākoa. Irasirirā musā dorerire neō tarinugābirikuma. ²⁸ Yū gajidere āsū irigura.

Neñukãmu boyodiru òãrõ boyoro irirosũ ããrĩgũ, musãrẽ maama perebiri ùmu pũgũko. ²⁹ Musã gãmpũrĩ oparã, Òãgũ deyomarĩgũ yure bũremurĩ buri marãrẽ wererire òãrõ péka! ãrĩ gojaka, yaarã Tiatirague ããrĩrãrẽ! ãrĩmi yure.

3

Juan Sardis marãrẽ gojadea

¹ Jesucristo irire ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemomi doja:

—Sardis marã yure bũremurãrẽ, ìgũsãrẽ yaare weregũdere ãsũ ãrĩ gojaka!

Yũ, Òãgũ deyomarĩgũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari turari* opãa. Irasũ ããrĩmakũ, su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarã neñukãdere opãa. ããrĩpereri musã iririre masĩpeokõãa. Musã: “Marĩpũyare òãrõ yãma”, ãrĩsũrã ããrã. Irasũ ããrĩkererã, boanerã irirosũ, ìgũyare neõ koero iribea. ² Irasirirã òãrõ pémasĩka! Musã òãrĩ iriri duyariãrẽ piriro marĩrõ òãrõ irika! Irire iribirimakũ, musã òãrĩ iriri pereakõãrokoa. Yũ, musã iririre ìãa. Yũpũ ìũrõguere òãrõ iripeoba. ³ Yũpũyare gajirã musãrẽ buedeare gũñaka! Irireta dupaturi iritũyaka doja! Musã ñerĩ iririre pirika! Irasũ iribirimakũ, gũñaña marĩrõ yajarimasã aarirõsũ, gũñaña marĩrõ musãrẽ wajamoãgũ aarigũko.

⁴ Irasũ ããrĩkeremakũ, surãyeri musã watopere ñerõ irirãrẽ ìãkũlbema. Marĩpũyare iritũyarã ããrĩsã, ìgũsãya suri gurarítumerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã ñerõ iridea wajare opamerã, boreri suri sãñarã yũ merã waagorenarãkuma. ⁵ ããrĩpererã piriro marĩrõ Marĩpũyare irirã irasũta suri òãrõ boreri sãñarã yũ pũro ããrĩrãkuma. Yũ merã perebiri okari opamurã wãirẽ gojatũri pũgue ìgũsã wãirẽ gojatũdeare neõ koebirikoa. Koeronorẽ irigu, Yũpũ, ìgũrẽ wereboerã ìũrõguere: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩgũko. ⁶ Musã gãmpũrĩ oparã, Òãgũ deyomarĩgũ yure bũremurĩ buri marãrẽ wererire òãrõ péka! ãrĩ gojaka, yaarã Sardigue ããrĩrãrẽ! ãrĩmi yure.

Juan Filadelfia marãrẽ gojadea

⁷ Jesucristo irire ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemomi doja:

—Filadelfia marã yure bũremurãrẽ, ìgũsãrẽ yaare weregũdere ãsũ ãrĩ gojaka!

Yũ ñerĩ opabi, diayeta weregũ ããrã. Yũ, iripoeguemu opũ David dorederosũ turari merã doregũko. Iri turaro merã doreri, sawire opari irirosũ ããrã. Irasirigu, yũ tũpãmakũ neõ gajigu biamasĩberosũ, yũ iridoremakũ kãmutamasĩbemi. Yũ biamakũdere neõ gajigu tũpãmasĩberosũ, yũ iridorebirimakũ irimasĩbemi. ⁸ Yũ ããrĩpereri musã iririre masĩpeokõãa. Musã mérõgã turari opakrerã, yaa buerire òãrõ iritũyãa. Gajirã, musã yaarã ããrĩrĩ waja musãrẽ ñerõ iridũakeremakũ: “Jesũre masĩbea”, neõ ãrĩbea. Irasirigu yũ musãrẽ su makãpũro tũpãnũmakũ, neõ sugũ biamasĩberosũ, yũ musãrẽ yaamarẽ iridoremakũ, musãrẽ kãmutamasĩbemi. ⁹ Gajirã musã pũro ããrĩrã: “Gua judío masaka ããrĩsã, Marĩpũyarã ããrã”, ãrĩkererã, ìgũyarã ããrĩbema. ãrĩkatorimasã, wãtẽa opũ Satanãrẽ bũremurĩ bumarã ããrĩma. Irasirigu

* **3:1** “òãgũ deyomarĩgũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari turari opagu ããrĩmi”, ãrĩrõ: “òãgũ deyomarĩgũ ããrĩpereri turari opagu ããrĩmi”, ãrĩduaro yãa. Iri pũgue “su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari”, ãrĩrõ: “ããrĩpereri”, ãrĩduaro yãa.

Īgūsārē musāya guburi p̄uro b̄uremurī merā ejamejājamakū irigura. Yū irasirimakū ĩārā, yū musārē maĩrĩrē ĩāmasĩrākuma. ¹⁰ Yū musārē: “Neō piriro marĩrō yaare irika!” ārĩdeare ōārō irirā yāa. Irasirigū, āārĩpererā ĩ ūmugue āārĩrā iririkurire ĩābu, ĩgūsārē ñerō tarimakū irigū, musārē ōārō koregura.

¹¹ Mērō duyāa, yū ĩ ūmugue dupaturi aariburo. Irasirirā yaare musā masĩdeare neō kātibirikōōaka! Piriro marĩrō irire irinikōōaka, musā wajataburire ēmarĩ, ārĩrā! ¹² Ōārō yaare iritariwere, irire pirimerānorē Yūpū p̄rogue āārĩmakū irigura. Īgūsā ĩgūya wiima borari āārĩrōsū ĩgū p̄uro āārĩnikōārākuma. Yūpū wāĩrē ĩgūsāguere gojagukoa, ĩgūyarā āārĩrĩrē ĩmubu. ĩgūya makā wāĩdere gojagukoa. ĩgūya makā, maama makā Jerusalén wāĩkua. Iri makā ūmugasigue merā dijariri makā āārĩrokoa. Yude ĩgūsārē yū wāĩ, maama wāĩrē gojagukoa. ¹³ Musā gāmpĩrĩ oparā, Ōāgū deyomarĩgū yare b̄uremurī buri marārē wererire ōārō péka! ārĩ gojaka, yaarā Filadelfiague āārĩrārē! ārĩmi yare.

Juan Laodicea marārē gojadea

¹⁴ Jesucristo irire ārĩ odo, āsū ārĩnemomi doja:

—Laodicea marārē yare b̄uremurārē, ĩgūsārē yaare werēgudere āsū ārĩ gojaka!

Yū ārĩrōsūta irigū āārā. Irasirigū diayeta werēgū, Yūpūya kerere keoro werēgū āārā. Yūpū, yū merā āārĩpereri ĩ ūmumarē iridi āārĩmĩ. ¹⁵ Yū āārĩpereri musā iririre masĩpeokōāa. Musā yare b̄urenumerā, ōārō b̄uremurā āārĩbea. Mērōgā yare b̄uremurī opāa. Irasirigū yū musārē irasū āārĩnemobirimakū gāāmea. ¹⁶ Yū, musā mērōgā b̄uremurī oparire doogorāa. Irasirigū gajino ñerĩrē dokabéoduagu irirosū musārē béoduagu āārā. ¹⁷ Yū musārē irasū iridwakeremakū, musā gapū āsū ārĩ werenía: “Wári opāa”, ārā. “Āārĩpereri ōārō waāa, āārĩpereri gua gāamerĩrē opakōāa”, ārā. Irasū ārĩkererā, yū ĩūrō neō gajino opamerā, boporā, surĩ marĩrā, koye ĩāmerā irirosū āārā. Musā b̄uremurī opamerā āārĩrĩrē masĩbea. ¹⁸ Irasirigū musārē: “Wári oparā āārā”, ārĩ péñarārē āsū ārĩ werēgura. Oro peamegue soe āmuadea yū oparire wajarika, wári opamurā! Iri ōārĩ oro oparā irirosū āārĩrā, yare ōārō b̄uremurī oparākoa. Surĩ boreri yū oparidere wajarika, surĩ marĩrō āārĩbukoa, ārĩrā! Musā irire sāñarā irirosū āārĩrā, musā ñerĩ irideare pirirā, gūyasĩrĩrō marĩrō āārĩrākoa. Irasū āārĩmakū, koye piuri kũdere wajarika, ōārō ĩāmurā. Musā irire piuanerā irirosū āārĩrā, Marĩpūyare ōārō ĩāmasĩrākoa.

¹⁹ Musārē āārĩpererā yū maĩrārē ñerĩrē irinemobirikōōaburo, ārĩgū, p̄urĩrō páro irirosū werea. Irasirirā yaare b̄uro gāāmekā! Musā ñerĩ irideare bujawere, irire pirika! ²⁰ Ōārō péka! Yū musā merā āārĩduagu, sugū makāp̄uro ejanugā oenĩgū irirosū āārā. Sugū yare pégu, ōārō merā makāp̄uro tūpāsóogu irirosū āārĩmi. Irasirigū yū ĩgū merā ōārō usūyanikōāgukoa. ĩgūde yū merā usūyanĩgukumi. ²¹ Ōārĩrē iritari-wererānorē yū doaro t̄rogue doamakū irigura, yū merā doreburo, ārĩgū. Yū ōārĩrē iritariwere, Yūpū merā Opū doarogue doarosū, yude ōārĩrē irirārē irogue doamakū irigura. ²² Musā gāmpĩrĩ oparā, Ōāgū deyomarĩgū yare b̄uremurī buri marārē wererire ōārō péka! ārĩ gojaka, yaarā Laodiceague āārĩrārē! ārĩmi Jesucristo yare.

4

Juan ùmugasigue Marĩpũre bũremurãrẽ ããdea

¹ Pũrũ ùmugasigue ããmu, tũpãdea makãpũrore ããbũ. Puridiru turaro bũsũro irirosũ werenĩpũroridĩ dupaturi turaro werenĩrĩ bũsũrore pẽbũ. Æsũ yũre ãrĩmi:

— Õõgue mũrĩrika! Pũrũgue yũ waamakũ iriburire mũrẽ ãmũgũra. Yũ ãrĩderosũta waarokoa, ãrĩmi.

² Ìgũ irasũ ãrĩ wereadero pũrũ, mata Õãgũ deyomarĩgũ ãgũ turari merã yũre ùmugasigue ãimũrĩãmi. Irogue mũrĩjagũ, sugũ Opũ doarogue doagũre ããbũ. ³ Ìgũ, jaspe, cornalina wãikũri yeri ùtãyeri goserosũ ðãrõ gosesarĩgũ ããrĩmĩ. Õãrõ gosesarĩri bero, esmeralda wãikũriye irirosũ gosesarĩri bero dekogue doami. ⁴ Ìgũ doaro tũrore su bero veinticuatro oparã doari ããrĩrĩ berore ããbũ. Iri doariguere veinticuatro gora oparã mũrã doama. Boreri surĩ sãñama. Ìgũsã peyari beroride oro berorĩ ããrĩbũ. ⁵ Opũ doarogue merã bupu miã, bũro pámi. Iro doaro diaye su mojõma pere gajĩ mojõ peru pẽrẽbejari sãĩgori yuku ããrĩbũ. Iri yukukũta, Õãgũ deyomarĩgũ turari keori ããrĩbũ. ⁶ Gajĩ iro doaro diaye dia wãdiya diumajĩ gosesarĩrosũ ããrĩbũ. Õãrõ deko sũridiya irirosũ ããrĩbũ.

Iro doaro pũro gajirã wapikũrã okarã ããrĩmã. Ìgũsãya diapure, ãgũsãya pũrũpũrĩre wãri koye opama. ⁷ Yũ ããpũroridĩ, ðõkaye irirosũ deyogũ ããrĩmĩ. Ìgũ pũrũmũ, wekũ irirosũ deyogũ ããrĩmĩ. Ìgũ pũrũmũ, masakũ irirosũ diapukũgũ ããrĩmĩ. Ìgũsã ùrerã pũrũmũ, gapã ãgũ kẽdũpũri sẽẽgũ irirosũ deyomi. ⁸ Ìgũsã wapikũrãgueta su mojõma pere gajĩ mojõ suru pẽrẽbejari kẽdũpũri oparã ããrĩmã. Ìgũsãya kẽdũpũri pe gapũgueta wãri koye opabũ. Æmũrikũ, ñamirĩkũ bayama. Æsũ ãrĩ bayama:

“Õãgũ, ðãgũ, ðãgũ Marĩpũ ããrĩpererã nemorõ turagũ, marĩ Opũ ããrĩmi.*

Ìgũ neõgoragueta ããrĩsiadi ããrĩmĩ.

Dapagoradere irasũta ããrĩnĩkõãmi.

Pũrũguedere irasũta ããrĩnĩkõãgũkumi”, ãrĩ bayanama.

⁹ Irasũ bayarã, Marĩpũ turarire bayarã irima. Ìgũrẽ ããrĩpererĩnũrĩ ããrĩnĩgũrẽ: “Bũro ùsũyãa mũ merã”, ãrĩ bũremurã irima. ¹⁰ Ìgũsã irasũ baya bũremumakũ ããrã, veinticuatro oparã mũrã, ãgũ doarogue doagu diaye ñadũkũpuri merã ejamejã, ãgũrẽ bũremuma. Ìgũ ããrĩpererĩnũrĩ ããrĩnĩgũ ããrĩmi. Irasũ bũremurã, ãgũsã peyari berorĩre ãgũ diaye meẽpeo, ãsũ ãrĩma:

¹¹ “Mũ, gũa Opũ turatarĩgũ, ðãtarĩgũ ããrã. Gũa bũremugũ ããrĩkõãgũta yãa.

Mũrẽ irasũta bũremunĩkõãrõ gããmea. Æãrĩpererire iridĩ ããrã. Mũ gããmerõsũta i ããrĩpererire irĩbũ”, ãrĩma Marĩpũre.

5

Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ su papera tũrũrẽ kuraburi

¹ Marĩpũre Opũ doarogue doagũre ãgũya diayema mojõ gapũ papera tũrũrẽ opagũre ããbũ. Iri tũrũ, pe gapũ gojãdea tũrũ, su mojõma pere gajĩ mojõ peru pẽrẽbejarĩgora ðãrõ wĩtãbiãdea tũrũ ããrĩbũ. ² Marĩpũre wereboegũ turagũdere ããbũ. Ìgũ bũro bũsũro merã ãsũ ãrĩ sẽrẽñami:

—¿Noã ããrĩrĩ, gajirã nemorõ õãgũ i papera tũrũ wĩtãbiadeare kurabu? ãrĩmi.

³ Ɖmũgasigue, i nikũgue, i nikũ poeka boanerã ããrĩrĩguedere neõ sugũ iri tũrũrẽ kura, iri tũrũma gojadeare ããgũ mámi. ⁴ Irasirigũ iri tũrũrẽ kurabure ããgũã bokabirimakũ ããgũ, yũ bũro orebũ. ⁵ Yũ irasũ oremakũ ããgũ, sugũ, oparã mũrã watopemũ ãsũ ãrĩmi yũre:

—Iropata oreka! Iripoeguemũ opũ David parãmi ããrĩturiagu iri tũrũrẽ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarigora wĩtãbiadeare kuramasĩmi. ããgũ Judáya bumũ, ãõkaye irirosũ turatarigũ ããrĩmi. ããgũrẽ ããturirãrẽ tarinũgãdi ããrĩmi, ãrĩ weremi yũre.

⁶ ããgũ irasũ ããrĩmakũ pẽgũ, Opũ doarogue doagũ diaye Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ nĩmakũ ããbũ. ããgũ wapikũrã okarã, oparã mũrã watopegue nĩmi. Oveja majĩgũ wẽjẽsũdi dupaturi okagũ irirosũ deyogũ ããrĩmi. Su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari kũsari, irikãta koyedere opami. Iri kũsari, koye: Õãgũ deyomarĩgũ turari, ããgũ masĩpeori keori ããrã. Marĩpũ, Õãgũ deyomarĩgũrẽ ããrĩperero i nikũguere iriudi ããrĩmi. ⁷ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ, Opũ doaro pũrogue ejagũ, iro doagũre ããgũya diayema mojõ gapũ opadea tũrũrẽ ããmi. ⁸ ããgũ irire ããmakũ ããrã, wapikũrã okarã, veinticuatro oparã mũrãde ããgũ oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ diaye ããgũsãya ããdukũpuri merã ejamejã, ããgũrẽ bũremuma. ããgũsãkũ arpa wãĩkũrĩ bũapũtẽrĩrẽ, oro merã iridea paridere opama. Iri pari sũrõrĩ utũrĩrĩpari dita ããrĩbũ. Iri sũrõrĩ Marĩpũyarã ããgũrẽ sẽrẽdea ããrĩbũ. ⁹ Irasũ ããgũrẽ bũremurã, maama bayarire ãsũ ãrĩ bayapeoma:

Mũ wẽjẽsũdi ããrã. Boagũ, mũya dí béori merã masaka ããrĩ iridea wajare wajaribosabũ, ããgũsã Marĩpũyarã ããrĩburo, ããrĩgũ. ããrĩpereri buri marãrẽ, ããgũsã ya werenĩrãrẽ, ããrĩpererogue ããrĩpereri nikũ marãrẽ ããgũsã ããrõ iridea wajare wajaribosabũ. Irasirigũ iri tũrũrẽ ãã, wĩtãbiadeare kuramasĩa.

¹⁰ Marĩpũyarãrẽ: oparã, paĩa masakaya ããrĩburire ããgũrẽ sẽrẽbosarã ããrĩmakũ iribũ, ããgũ dorerire iriburo, ããrĩgũ. Irasirirã i ããmũ ããrĩpererogue ããrĩrãrẽ dorerãkuma, ããrĩma.*

¹¹ Pũrũ ããmũgasigue ããmũ, Marĩpũre wereboerã wãrã werenĩmakũ pẽbũ. Opũ doaro, irasũ ããrĩmakũ wapikũrã okarã, veinticuatro oparã mũrã tũro nĩgoroama. ããgũsãrẽ keo bokatũũña marĩbũ. ¹² Turaro merã ãsũ ãrĩ bayapeoma:

Oveja majĩgũ, ããgũsã wẽjẽdi, dupaturi okagũ, õãtarigũ ããrĩmi. Irasirirã ããgũrẽ: “ããrĩpererãrẽ doregũ, ããrĩpererire opagũ, masĩpeogũ, turatarigũ, marĩ gopeyari merã bũremugũ, gosesiriri merã deyogũ, õãtarigũ ããrĩmi”, ããrĩ, usũyari sĩburo, ããrĩma.*

¹³ Pũrũ gajirã bayapeomakũ pẽbũ. ããgũsã ããrĩpererã Marĩpũ irinerã ããrĩmã: Ɖmũgasigue ããrĩrã, i nikũgue ããrĩrã, i nikũ poeka boanerã ããrĩrĩgũ ããrĩrã, dia wãdiyague ããrĩrã ããrĩmã. ããrĩperero i ããmũguere ããrĩrã ããrĩmã. ãsũ ãrĩ bayapeoma:

Opũ doarogue doagũre: “Õãtarigũ, marĩ gopeyari merã bũremugũ, gosesiriri merã deyogũ, turatarigũ ããrĩmi”, ããrĩ bũremuburo.

Irasũ ããrĩmakũ, oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũdere irasũta piriro marĩrõ ããrĩpererĩnũrĩ bũremuburo, ããrĩma.

* 5:10 Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6 * 5:12 Jn 1.29; 1 Co 5.7

14 Īgūsā irasū ārīmakū pérā, wapikurā okarā: “Irasūta ārīburo”, ārīma. Irasirirā veinticuatro oparā mūrā ñadukupuri merā ejamejā, Īgūrē āārīnīgūrē āārīpererinurī usuyari sīma.

6

Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgú papera tūrū wītābiadeare kurawāgādea

1 Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgú papera tūrū Īgū āīdea tūrū wītābiapuroriderore kuramakū ĩābu. Īgū kuradero puru, sugu, wapikurā okarā watopemu yare: “Īāgū aarika!” ārīmakū pébu. Irasū ārīgū, bupu burō busurosū wereními.

2 Īgū irasū ārādero puru, caballu boregure ĩābu. Īgū weka peyagu sīrīturore opami. Marīpu Īgūrē opu peyari berore sīmi. Irasirigu Īgūrē ĩaturirārē gāmekēā tarinugāgū āārīsā, dupaturi gāmekēā tarinugāgū waami doja.

3 Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgú gajiro wītābiaderore kurami doja. Īgū kuradero puru, gajigu wapikurā okarā watopemu yare: “Īāgū aarika!” ārīmakū pébu. 4 Īgū irasū ārādero puru, gajigu caballu diiagu wirimi. Marīpu Īgū weka peyagure turarire sīmi. Iri turari merā i umugue āārīrārē Īgūsā basi siñajārī opanemobirimakū irimi. Wári majī sareri majīrē Īgūrē sīmi. Irasirigu Īgūsārē gāmewējēmakū irimi.

5 Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgú gajiro wītābiaderore kurami doja. Īgū kuradero puru, gajigu wapikurā okarā watopemu yare: “Īāgū aarika!” ārīmakū pébu doja. Īgū irasū ārādero puru, gajigu caballu ñīgūrē ĩābu. Īgū weka peyagu nukārī keorore opami. 6 Puru wapikurā okarā watopegue sugu āsū ārī werenímakū pébu:

—Baari pereakōārokoa. Irasirirā masaka trigo yerire su kilota, sunu moārī waja merā wajarirākuma. Sunu moārī waja merā cebada yeridere ure kilota wajarirākuma. Uye, igui deko * gapure peremakū iribirikōāburo, ārīmi.

7 Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgú gajiro wītābiaderore kurami. Īgū kuradero puru, gajigu wapikurā okarā watopemu yare: “Īāgū aarika!” ārīmakū pébu. 8 Īgū irasū ārīmakū pégu, diiaweya borewijigu caballure ĩābu. Īgū weka peyagu masakare boamakū irigu āārīsā: “Boari” wāikumi. Īgū puru gajigu “Boanerā āārīrō” wāikugu aarimí. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgú Īgūsā pērārē āārīperero i nikūguere surāyeri masakare wējēdoremi. Gāmewējērī merā, uaboari merā, pūrīrikuri merā, waimurā makānū marā guarā merā, surāyeri masakare wējēburire pími. Āārīpererā masaka wapikuri buri dukawa, keomakū, su bumarā keoropa āārīrārē wējēdoremi.

9 Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgú gajiro wītābiaderore kurami doja. Īgū kuradero puru, Marīpure sīdea soepeoro doka, Jesucristore buremurā wējēsūnerāya yujupūrārīrē ĩābu. Īgūsā Īgūya kerere werede

* 6:6 Masaka olivo wāikadima duka aceitunas wāikuri dukare bipirā, uye opakuma Īgūsā baaburire. Iguida dukare kurabipirā, igui deko opakuma Īgūsā ĩiriburire. Irasirigu sugu wapikurā okarā watopeguemu: “uye, igui deko gapure peremakū iribirikōāburo”, ārīgú: “Olivo wāikuri yuku, iguidarire poyanorēbirikōāburo”, ārī wereními.

waja, irasũ āārĩmakũ ĩgũyare piribiridea waja wějėsũnerā āārĩmá. ¹⁰ ĩgũsā turaro merā Marĩpũre āsũ ārĩma:

—Gũa Opũ, mũ ōātarĩgu, ñerĩ marĩgũ āārā. Mu: “Āsũ irĩgũra”, ārĩdeare diayeta irĩgu āārā. ¿Naásũ āārĩmakũ i mũũ marārē wajamoāgũkuri, ĩgũsā gũare wějēdea waja? ārĩma.

¹¹ Pũũ ĩgũsārē boreri surĩ, yoarire sĩmi. Āsũ ārĩmi:

—Siñajāka dapa! Gajirā mũsāyarā Jesucristore bũremurā ĩgũya kere wereri waja mũsā irirosũ wějėsũrākuma. ĩgũsārē wějēpeoburo mērō dũyāa, ārĩmi.

¹² Pũũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ āārĩgũ gajiro wĩtābiaderore kuramakũ ĩābũ doja. Ireore kuramakũ, nikũ bũro ñomebũ. Abe mũmũũ goero ñĩgũ waami. Kó surĩro ñĩrō sāñarō irirosũ deyogu waami. Abe ñamĩũ goero diagu, dí irirosũ deyogu waami. ¹³ Neñukāde mũũgasĩgue āārānerā, nikũgue yuridijakōāma. Yũkũbũ dukare mirũ bũro wějāpu bura dijurosũ yuridijama. ¹⁴ Irasĩro papera pũrē tũrābēo dedeurosũ, mũũgasi dederiakōābũ. Āārĩpereri ũtāyuku, mũgũrĩde gajirogue waabũ. ¹⁵ Irasũ waamakũ ĩārā, i mũũ marā oparā ũtāyukuma goberĩgue, ũtāyeri watopegue durirā waama. Gajirā: surara oparā, wārĩ doebiri oparā, turari merā dorerā, āārĩpererā moārĩmasā, moārĩmasā āārĩmerāde irogueta duriadima. ¹⁶ Irasũ durirā, ũtāyukure, ũtāyeridere āsũ ārĩdima:

—Gũa weka yuridijarikōāka! Kāmutaka, Opũ doarogue doagu gũare bokabirikōāburo. Kāmutaka, oveja majĩgũ irirosũ āārĩgũ gũare bũro wajamoābirikōāburo. ¹⁷ ĩgũ gũare wajamoārĩũ ejasiāa. ¿Noā bokatĩũbukuri ire? ārĩ gaguĩnĩma.

7

Israel bumarāya diapuserorire Marĩpũ wāi tuusũnerāyare weredea

¹ Pũũ wapĩkũrā Marĩpũre wereboerārē ĩābũ. Sugũ norte gapũ, gajĩgu sur gapũ, gajĩgu abe mũrĩro gapũ, gajĩgu abe ñajārō gapũ nĩma, mirũ wějāpubirimakũ irimurā. Irasĩro i nikũgue, dia wādiyaguedere neō mirũ wějāpubiribu. Neō sugũ yũkũre mirũ wějāpubiribu. ² ĩgũsā i nikũrē, dia wādiyadere poyanorēdoresũnerā āārĩmá. Pũũ gajĩgu Marĩpũre wereboegure ĩābũ doja. ĩgũ abe mũrĩro gapũ aarimĩ. Marĩpũ okanĩgũya wāi tuuyarĩnerē opami. Gajirā Marĩpũre wereboerā wapĩkũrārē turaro merā āsũ ārĩ werenĩmi:

³ —I nikũ, dia wādiya, yũkũre poyanorēbirikōāka dapa! Marĩ Opũre moāboerārē ĩgũsāya diapuserorire ĩgũ wāi tuadero pũũ, irire poyanorēka! ārĩmi.

⁴ Pũũ ĩgũ werenĩmakũ pébũ. Āsũ ārĩmi: “Ciento cuarenta y cuatro mil masaka Israel parāmerā āārĩturiari buri marā ĩgũsāya diapuserorire Marĩpũ wāi tuusũnerā āārĩmá”, ārĩmi. ⁵ ĩgũsā āārĩnerā āārĩmá:

Judāya bumarā doce mil, Rubēya bumarā doce mil, Gadya bumarā doce mil, ⁶ Aserya bumarā doce mil, Neftalĩya bumarā doce mil, Manasēya bumarā doce mil, ⁷ Simeōya bumarā doce mil, Levĩya bumarā doce mil, Isacarya bumarā doce mil, ⁸ Zabulōya bumarā doce mil, Josēya bumarā doce mil, Benjamĩya bumarā doce mil āārĩnerā āārĩmá.

Wārā suri boreri sāñarāyare weredea

⁹ Pꝛꝛꝛ wárã masakare iãbũ. Surãyeri ããrĩpereri buri marã, ãgũsã ya werenírã, ããrĩpererogue ããrĩpereri nikũ marã ããrĩmã. ãgũsã, Marĩpꝛꝛ, Opꝛꝛ doarogue doagũ diaye, Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ diaye nĩma. ãgũsãrẽ keo bokatĩũña marĩbũ. Surĩ borerire sãñama. Mujĩ pũrĩrẽ opama.

¹⁰ ãgũsã ããrĩpererã turaro merã ãsũ ãrĩ gaguinĩma:

Marĩpꝛꝛ marĩrẽ taugũ ããrĩmi. ãgũ, Opꝛꝛ doarogue doagũ ããrĩmi. Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũde marĩrẽ taugũ ããrĩmi, ãrĩma.

¹¹ ããrĩpererã Marĩpꝛꝛre wereboerã Opꝛꝛ doaro tũro, irasũ ããrĩmakũ oparã mũrã, wapikũrã okarã tũro nígoroama. Marĩpꝛꝛre irogue doagũre bũremurã, ãgũ diaye ñadũkũpuri merã ejamejã, ãgũsãya diapurire yebague moomejãma. ¹² ãsũ ãrĩma:

Marĩ Opꝛꝛre: “Õãtarigũ, gosesiriri merã deyogũ, masĩpeogũ ããrã, gũa mũ merã usũyãa”, ãrĩ, usũyari sĩrã!

“Mũ, gũa goepeyari merã bũremugũ, turatarigũ, ããrĩpererãrẽ doregu ããrã”, ãrĩrã ãgũrẽ!

ããrĩpererinũrĩ irasũ ãrĩnĩrã! Irasirirã: “Irasũta ãrĩburo”, ãrĩ bũremuma ãgũrẽ.

¹³ Pꝛꝛꝛ sugũ, oparã mũrã watopemũ yũre sãrẽñami:

—¿Ñeémarãno ããrĩrĩ ñsã surĩ boreri sãñarã? ¿Noógue aarayuri? ãrĩmi.

¹⁴ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, yũ gapũ ãgũrẽ yũjubũ:

—Yũ opꝛꝛ, mũ masĩkoa, ãrĩbũ.

Yũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, ãsũ ãrĩmi:

—I ãmũ marã bũro ñerõ tariripoere ãgũsãde ñerõ tarima. ãgũsã Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũya dí béori merã ãgũsãya surire koe, boreri surĩ waamakũ irinerã irirosũ ããrĩma. Irasũ ããrĩrã, Jesucristore ãgũsãrẽ boabosa, ãgũya dí béodire bũremusĩã, Marĩpꝛꝛ iũrõrẽ ñerĩrẽ opamerã ããrĩma. ¹⁵ Irasirirã, Marĩpꝛꝛ, Opꝛꝛ doarogue doagũ diaye nĩma, ãgũ gããmerõsũ irimurã. Æmũrikũ, ñamũrikũ ãgũya wii ãmũgasima wiigũe ãgũrẽ bũremuma. ãgũ, ãgũsã merã irasũ ããrĩnikõãmi ãgũsãrẽ koregũ. ¹⁶ Irasirirã neõ dupaturi ãboanemobirikuma. Neõ ñemesibusũnemobirikuma. Neõ abe ãmũmũ ãgũsãrẽ bũro asinemobirikumi. Gaji asiri ãgũsãrẽ neõ ñerõ tarimakũ irinemobirikoa. ¹⁷ Oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ, ãgũ doarogue doagũ diaye nígũ, ovejare korerimasũ irirosũ ãgũsãrẽ koregakumi. Perebiri okari sĩrĩ deko* wiriri gobegue ãñagũkumi. Irasirirã usũyari merã ããrĩnikõãrãkuma. Marĩpꝛꝛ ããrĩpereri ãgũsã kódeko wiririre niũgũkumi. Irasirirã neõ dupaturi bũjãwereri merã ããrĩbirikuma.

8

Papera tũrũrẽ wĩtãbiatũnudea, sũrõrĩ soemudĩru oro merã irideare were-dea

¹ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ, su mojõma pere gaji mojõ suru pãrẽbejari papera tũrũrẽ wĩtãbiadeare kura odoadero pꝛꝛꝛ, iri tũrũrẽ

* **7:17** San Juan 11.25: Jesús ãrĩmi: —Yũ boanerãrẽ masãmakũ irigũ, ãgũsãrẽ okari sigũ ããrã. Yũre bũremugũ boadigue ããrĩkeregũ, okagũkumi, ãrĩmi. San Juan 14.6: Jesús ãrĩmi doja: —Yũ dita Yũpũ pũrogue waari maa irirosũ ããrã. Yũ diayema ããrĩrĩrẽ masakare masãmakũ irigũ, ãgũsãrẽ okamakũ irigũ ããrã. Yũ merãta Yũpũ pũrogue waarãkuma, ãrĩmi. Irasirigũ Jesús deko wiriri gobema perebiri okarire sĩrĩ deko irirosũ ããrĩmi. ãgũ merã ãgũrẽ bũremurã ãgũ Pãgũ pũro i perebiri okarire opamurã ããrĩma.

wītābiatūnuderore kurami. Irore kuramakū, āārīperero ūmugasigue gajino neō busubiriakōābu. Su hora deko irasū waabu. ² Puru su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerārē ĭgū puro nīmakū ĭābu. ĭgūsākure puririduparure sīmi. ³ Puru gajigu Marīpure wereboegu sārōrī soemuduru oro merā iriduru opagu, Marīpure sīdea soepeoro purogue waa ejanugājami. ĭgū iroque nīmakū, wāro sārōrīrē sīma. Iri sārōrī, āārīpererā Marīpure ĭgūrē sērēdea merā morē soemuburi āārībū. Irasirigu, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye, oro merā iride soepeorogue irire soemumi. ⁴ Iri sārōrī, soepeoro weka poósiri peo soemumakū, Marīpu purogue ĭmīkā, ĭgūyarā ĭgūrē sērēdea merā marīākōābu. ⁵ Puru Marīpure wereboegu i soepeoroma peamerē ĭgū soemudirugue āi poósā odo, i nikūgue poómeédijukōāmi. ĭgū irasū poómeédijumakūta, bupu miā, buro pámi. Irasū āārīmakū, nikūde ñomebu.

Marīpure wereboerā puririduparure puridea

⁶ Puru su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerā ĭgūsāya puririduparure āmurā irima.

⁷ Āārīpurorigu Marīpure wereboegu ĭgūyarure purimi. ĭgū puriadero puru, deko yeri yasarī yeri peame merā, dí merā morērī yeri nikūgue yuribu. Iri yeri yurimakūta, i nikū ūjūākōābu. I nikū deko ejaburogora ūjūtūnubu. Yukude, tá yasaride iropata ūjūbu.

⁸ Puru gajigu Marīpure wereboegu ĭgūyarure purimi doja. ĭgū purimakū, wādi ūtā ūrirosū deyodi, peame merā ūjūnīdi, dia wādiyague mirūa dijabu. Irasiriro i nikū ūjūderopata wādiyama deko, dí poyakōābu. ⁹ Irasirirā āārīpererā wādiya marā ure bu dukawamakū, su bumarā boakōāma. Doóriduparu wādiyague āārīrīde, iropata ūjūbu.

¹⁰ Pērā Marīpure wereboerā ĭgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĭgūyarure purimi doja. ĭgū purimakū, wāgu neñukāmu sīāgori turu ūjūrī irirosū deyogu ūjū, matādi nikūguere dijijami. ĭgū diariguere, deko wiriri goberiguere deko ejaburogora meémejāmi. ¹¹ ĭgū: “Sūĭgū” wāĭkumi. Deko ĭgū meémejādero ejatuario sūĭrī deko waabu. Irasū waadero puru, iri dekore irirā, wārā masaka boama.

¹² Ūrerā Marīpure wereboerā ĭgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĭgūyarure purimi doja. ĭgū purimakū, abe ūmumu, ñamimude deko ejaburogora poyanorēma. Neñukāde iropata poyanorēma. Irasirigu abe, ūmarē wapikari horagora neō boyobirimi. Ñamidere wapikari horagora abe ñamimu, neñukā neō boyobirima.

¹³ Puru ūmarōgue ĭāmugū, gapāu wūwāgāgūrē ĭābu. ĭgū turaro merā āsū ārī werenīmakū pébu:

—Ayó! Ayó! Ayó! Gajirā ūrerā Marīpure wereboerā ĭgūsāya puririduparure puribema dapa. ĭgūsā irire puriadero puru, ñetariro waarokoa i nikūgue āārīrārē, ārīmi.

9

¹ Puru wapikarā Marīpure wereboerā ĭgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĭgūyarure purimi doja. ĭgū purimakū, neñukāmu irirosū deyogu ūmugasigue āārādi i nikūgue yuriadire ĭābu. Buro ūkāārī gobema sawire ĭgūrē sīma. ² ĭgū iri gobere tūpāmakū, wāri peamema ĭmīkā wiribu. Iri ĭmīkā abe ūmumarē tuúbiatobu. Irasiriro

ũmarõgue naĩtĩarõ waabu. ³ Poreroa, ñimikã watopegue ããrãnerã, i nikũgue wúdijarima. Korebaba irirosũ toarã ããrĩmã. ⁴ Marĩpu ãgũsãrẽ táre, yukure, gaji otedeare poyanorẽdorebirimi. “Ígũsãya diapuserorire yu wãĩ tuuña marĩrãno ditare ñerõ tarimakũ irirãkoa”, ãrĩmi. ⁵ Ígũsãrẽ toawẽjẽdorebirimi. Su mojõmarã abegora ãgũsãrẽ buro pũrĩmakũ iridoremi. Irasirirã korebaba toari pũrĩrõsũ ãgũsãrẽ pũrĩmakũ irima.

⁶ Ígũsãrẽ pũrĩripoere masaka buro boadũadima. Ígũsã boadũakeremakũ, boamasĩña marĩbu.

⁷ Poreroa, caballua gãmekẽãburi dupiyuro ãmu odoanerã irirosũ deyoma. Ígũsãya dipure oparã peyari berorí, oro merã iridea berorí irirosũ deyorire peyama. Ígũsãya diapuri masakaya diapu irirosũ deyobu.

⁸ Ígũsãya poari, nomeya poañapu irirosũ ããrĩbũ. Ígũsãya guika, ãõkayea guika irirosũ ããrĩbũ. ⁹ Ígũsãya koretibirire kõme merã iridea kãmutari surĩro sãñanerã irirosũ ããrĩmã. Ígũsã wũmakũ, ãgũsãya kẽdupuri buro busubu.

Wárã caballua tũrũrĩduparure Ígũsã gãmewẽjẽrõgue mumurõ merã tũãwãgãrã irirosũ busubu. ¹⁰ Korebaba irirosũ ãgũsãya pore merã toarã, masakare su mojõmarã abegora pũrĩmakũ irima. ¹¹ Poreroa opu, buro ãkũãrĩ gobe opu ããrĩmi. Ígũ Marĩpure wereboegu ããrĩdi ããrãdimi. Hebreo ya merã “Abadón” wãĩkumi. Griego ya merã “Apolión” wãĩkumi. “Apolión”, ãrĩrõ: “Ñerõ poyanorẽrĩmasũ”, ãrĩduaro yáa.

¹² Poreroa masakare ñerõ pũrĩmakũ iriadero puru, ñerõ taripuroridea perekõãbu. Iri puru, pero ñerõ tariri duyáa dapa.

¹³ Puru su mojõmarã Marĩpure wereboerã ãgũsãya puririduparu puriadero puru, gajigu Marĩpure wereboegu ãgũyarure purimi doja. Ígũ purimakũ, sugu werenĩmakũ pébu. Marĩpu ñũrõ ãgũsã ãgũrẽ sídea soepeoro, oro merã iridea soepeorogue ãgũ werenĩrĩ busubu. Iri soepeoroma wapikuri kúsari watopegue ãgũ werenĩrĩ busubu. ¹⁴ Irasũ werenígũ, puridiru puriadiere ãsũ ãrĩmi:

—Wapikurã Marĩpure wereboerã ããrãdinerãrẽ wiuka! Ígũsã dia wádiya Eufrates wãĩkũdiyague suadobosũnerã ããrĩma, ãrĩmi.

¹⁵ Irasũ ãrĩmakũ pégu, Marĩpure wereboegu Ígũsã wapikurãrẽ wiumi, wárã masakare wẽjẽmurãrẽ. Irasirigu Marĩpu ãgũsãrẽ: “I hora, inu, ñĩ abe, i bojori ããrĩmakũ, wiusũrãkuma”, ãrĩderosũta keoro waabu. Irasirirã ããrĩpererã i nikũgue masakare ure bu dukawamakũ, su bumarãrẽ wẽjẽrã waama. ¹⁶ Ígũsã merã wárã surara caballua weka peyarã ããrĩmã. “Ígũsã ããrĩpererã doscientos millones surara ããrĩma”, ãrĩrĩrẽ pébu.

¹⁷ Yu kërõsũgue caballua, ãgũsã weka peyarãdere ããbu. ãsũ deyoma: Ígũsãya koretibirire kõme merã iridea kãmutari surĩro sãñanerã ããrĩmã. Iri kãmutari surí, diari, yasari, boreri surí deyobu. Irasiriro peame ãjũrĩ, ãtãye jacinto wãĩkuriye, azufre wãĩkuri poga irirosũ deyori ããrĩbũ. Caballuaya dipu ãõkayea dipu irirosũ deyobu. Ígũsãya disirigue peame, ñimikã, azufre wãĩkuri poga ãjũrĩ ñimikãde wiribu. ¹⁸ Irasirirã caballua ãgũsãya disi wiriri: peame, ñimikã, azufre ãjũrĩ merã ããrĩpererã masakare ure bu dukawamakũ su bumarãrẽ wẽjẽma. ¹⁹ Ígũsãya disi wiriri merã, ãgũsãya pore merã wẽjẽma. Ígũsãya pore yuwari, ãña dipu irirosũ deyobu. Iri merã masakare kãmitũma.

²⁰ Gajirã masaka peame, ñimikã, azufre ãjũrĩ merã boamerã gapu irire waamakũ ããkererã, ãgũsã ñerõ iririre neõ piribirima. Wãtẽãrẽ buremurĩrẽ

neõ piribirima. Ìgūsā b̄uremurā keori weadea: oro, plata, bronze, ùtāyeri, yuku merā irideare b̄uremurīrē neõ piribirima. Iri keori weadea neõ ìābiri, neõ pēbiri, neõ naabiri āārīkeremakū, Ìgūsā irire soebuima. ²¹ Irasū āārīmakū, Ìgūsā masakare wējēdeare, Ìgūsā yēa āārīrā irideare, Ìgūsā kōābiradeare, Ìgūsā yajadeadere neõ bujawerebirima. Iri āārīpererire neõ piribirima.

10

Marīpure wereboegū papera tūrūgārē opadea

¹ P̄urū gajīgū turagū Marīpure wereboegū ūmugasigū merā ìimikāyebo dekogue dijarimakū ìābu. Ìgūya dipuru wekare buida āārībū. Ìgūya diapu abe ūmūmū irirosū gosesiribū. Ìgūya ñigārī peame irirosū gosebū. ² Ìgūya mojōgue papera pū kuradea tūrūgārē opami. Ìgūya diayema gubu merā dia wādiyague tāpimi, kúgarūma gubu merā nikūgue tāpimi. ³ Irogue nígū, turaro ēōkaye gaguinīrōsū gaguinīmi. Ìgū irasū gaguinīmakū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā bupua wereníma. ⁴ Ìgūsā wereniadero p̄urū, Ìgūsā wereniadeare gojanūgābu. Yū gojanūgāmakū, sugū ūmugasigū āārīgū yūre āsū ārī weremi:

—Bupua wereniadeare gajirārē werebirikōāka! Irire gojabirikōāka! ārīmi.

⁵ P̄urū yū wādiyague, nikūgue nímakū ìādi, Ìgūya diayema mojōrē ūmugasigū soemumi. ⁶ Irasū soemugū, Marīpu okanīgū, ūmugasi, i nikū, dia wādiya āārīpererā irogue āārīrārē iridi wāi merā wāipeo, āsū ārīmi:

—Ì ūmū pereakōāa. Iropata āārā. ⁷ Su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarā Marīpure wereboerā Ìgūsāya puririduparure purisiamā. Gajīgū Ìgūyarure purimakū, Marīpu Ìgū: “Āsū irigura”, ārīdeare, iripoegue marā masībirideare iriyuwarikūgukumi. Irasīriro iri, Ìgārē moāboerārē, Ìgūya kerere weredupiyunerārē Ìgū: “Āsū irigura”, ārīdea keoro waarokoa, ārīmi.

⁸ Ìgū irasū ārīdero p̄urū, ūmugasigū āārīgū yūre werenīdi, dupaturi āsū ārī werenīmi:

—Sī Marīpure wereboegū, wādiyague, nikūgue nígū p̄urogue waaka! Ìgūya mojōgue papera pū kuradea tūrūgārē opami. Iri pūgārē āika! ārīmi.

⁹ Ìgū irasū ārīmakū pégu, Ìgū p̄urogue waabu. Ìgārē yū papera pūgārē sērēmakū pégu, āsū ārī yujūmi yūre:

—Āi, baaka! Mū baamakū, mume irirosū ōārō misōrokoa. Mūya paru garū, p̄urū b̄uro sūīrokoa, ārīmi.

¹⁰ Ìgū irasū ārīmakū pégu, iri pūgārē Ìgārē āi, baabu. Yū baamakū, mume irirosū misōbu. Baa odoadero p̄urū, yaa paruguere sūīrō péñabu. ¹¹ P̄urū āsū ārīmi yūre:

—Dupaturi wāri buri marārē, wāri nikū marārē, Ìgūsā ya werenīrārē, Ìgūsā oparādere Marīpu Ìgūsārē: “Āsū irigura”, ārīdeare weregū waaka! ārīmi.

11

Pērā Marīpure wererimasā weredea

¹ P̄urū Marīpu yūre keodi, tuadi irirosū deyodire sīmi. Sī odo, yūre āsū ārīmi:

—Igu merā yaa wiire keogu waaka! Iri wiimarē yu iūrō ĩgūsā yure sīdea soepeorodere keoka! Iri wiiguere masakare yure buremurādere: “¿Niisākū āārīrī?” ārī keoka! ² Iri wii turoma gapure keobirikōāka! Iri gajiro marā masakare wiadea nikū āārā. ĩgūsā cuarenta y dos abegora yaa makārē* poyanorēgorenarākuma. ³ Irasirigu yaare weremurārē pērā iriugura. Yoaripoe mil doscientos sesenta nurīgora yaare wererākuma. ĩgūsā bujawereri ĩmurā, kó suri sāñanerā āārīrākuma, ārīmi.

⁴ ĩgūsā pērā Marīpuyare weremurā, pegu olivo wāikuri yuku, irasū āārīmakū pegu sīāgori yuku irirosū āārīma. Marīpu i nikū Opu iūrō nīma. ⁵ ĩgūsārē ĩaturirā ĩgūsārē ñerō iriduamakū, ĩgūsāya disigue peame ũjārī pūrā wiriri merā ĩgūsārē soe wējēpeokōārākuma. Irasirirā āārīpererā ĩgūsārē ñerō iriduarārē iri merā boamakū irirākuma. ⁶ ĩgūsā Marīpuyare wererīnurīrē deko merēdorebirimakū merēbirikoa. Irasū āārīmakū dekore dí poyadoremakū dí poyarokoa. I nikū āārīpererogue āārīrārē āārīpereri gajirosūperi ñerō taridorerākuma. ĩgūsā iriduaropa ñerō tarimakū irirākuma.

⁷ Marīpuyare were odomakū, buro ũkūārī gobegue āārīgú, ñegū gajirosū deyogu wirigakumi, ĩgūsā pērā merā gāmekēābu. ĩgūsārē gāmekēā, ĩgūsārē tarinugā, wējēkōāgukumi. ⁸ ĩgūsārē wējēadero puru, ĩgūsāya dupari dari wári makāma maague oyarokoa. Iri makā, marī Opure Jesucristore ĩgūsā curusague pábiatú wējēdea makā āārā. Iri makā marā ñerā āārīrā, Sodoma marā, Egipto marā ñerā āārīnerā irirosū āārīma. ⁹ Urenu gajinu dekogora ĩgūsāya dupari dari iri maarē oyarokoa. Āārīpereri nikū marā, āārīpereri buri marā, ĩgūsā ya werenirā ĩgūsāya dupari darire ĩārākuma. Gajirārē iri dupari darire yáadorebirikuma. ¹⁰ ĩgūsā pērā okará, i ũmu marā masakare buro ñerō tarimakū irinerā āārīma. ĩgūsā boamakū ĩārā, usuyarākuma. Bosenu iri, gajinorē gāme sīrākuma.

¹¹ ĩgūsā boadero puru, urenu gajinu deko puru, Marīpu ĩgūsārē masú, dupaturi okamakū irimi doja. ĩgūsā wāgānugāmakū ĩārā, āārīpererā buro güima. ¹² Puru sugu ũmugasigue āārīgú ĩgūsā pērārē turaro merā āsū ārī werenimakū péma:

—Ōogue murīrika musā! ārīmi.

Īgū irasū ārīmakū pērā, ĩmikāyebo merā murīākōāma. ĩgūsā murīāmakū, ĩgūsārē ĩaturirā ĩāma. ¹³ ĩgūsā murīaripoe nikū buro ñomebu. Iri makāma wiiri wári mirūadijabu. Wārā siete mil masaka boama. Gajirā dūyarā gapu buro güima. “Marīpu ũmugasigue āārīgú turatarigu āārīmi”, ārīma.

¹⁴ I āārīpereri irasū waadero puru, pero ñerō tariri waasiabu. Irasū waakeremakū, mérōgā puru masaka dupaturi ñerō tarirākuma doja.

Marīpure wereboegu puriduru puritūnudea

¹⁵ Puru su mojóma pere gajī mojó suru pērēbejarā Marīpure wereboerā ĩgūsāya puririduparure puriadero puru, gajigu ĩgūrē wereboegu ĩgyarure purimi. Īgū purimakū, ũmugasigue āārīrā turaro merā āsū ārī wereníma:

Dapagorare Marīpu, Īgū iriudi Cristo merā āārīpererā i ũmu marārē doregu ñajāmi. Īgū doreri neō perebirikoa, ārīma.✧

* 11:2 Marīpuya makā, Jerusal'eta āārā. ✧ 11:15 Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14, 27

¹⁶ Irasũ ārĩmakũ pérã, Marĩpu diaye oparã doarĩgue doarã veinticuatro oparã murã Marĩpu ìürõ ñadukupuri merã ejamejãja, ìgũsãya diapure yebague moomejã, ìgũrẽ buremu, ¹⁷ ãsũ ārĩma:

Гна Ору, ããrĩpererã nemorõ turagu ããrã. Мн merã usuyãa. I ãmũrẽ iriburo dupiyuro ããrĩsiabu. Dapagoradere ããrĩnkõõa. Pũrugedere irasũta ããrĩnkõõãgũkoa. Мн turari merã masakare dorenũgãa. Irasirirã murẽ usuyari sĩa.

¹⁸ I ãmũ marã murẽ gããmemerã, mũ merã guatarima. Мн ìgũsãrẽ wajamoãrĩnu, irasũ ããrĩmakũ boanerãdere mũ wajamoãripoe ejasiãa. ããrĩpererã mũyarã gapure õãrĩrẽ sĩgũkoa.✱

Мnya kerere weredupiyurimasãrẽ, murẽ õãrõ gopeyari merã buremurãrẽ, oparãrẽ, ubu ããrĩrãdere õãrĩrẽ sĩgũkoa. I ãmũ marãrẽ poyanorẽrã gapure béoripoe ejasiãa, ãrĩma.✱

¹⁹ ìgũsã irasũ ãrãdero pũru, Marĩpũya wii ãmũgasĩgue ããrĩrĩ wii makãpũro tũpãsubu. Iri wii poekague su kũmarẽ ìãbu. Iri kũma, Marĩpu masakare werepĩri gojadea opari kũma ããrĩbũ. Iri kũmarẽ ìãmakũta, bupu miã, bure pámi. Irasũ ããrĩmakũ, i nikũ ñomebu. Wãri deko yeri yũsari yeri nikũgue yurĩbu.

12

Nomeõya, irasũ ããrĩmakũ pĩrũ irirosũ deyogũya kerere weredeã

¹ Pũru ãmũgasĩgue gajirosũperi bure goeri deyoamakũ ìãbu. Irasũ waaripoe sugo nomeõrẽ ìãbu. Igoya surĩro abe ãmũmũ irirosũ gosesiribu. Abe ñamĩmu weka nĩmo. Ору peyari berore, pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã neñukã opari berore peyamo. ² Igo pũrãkũburo meroõgã duyabu. Irasirigo igo nijĩwãgũgõ pũrĩrõ merã gaguinĩmo. ³ Pũru gaji ãmũgasĩgue deyoamakũ ìãbu. Wãgu pĩrũ diiagu diakẽã irirosũ deyogure ìãbu. ìgũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari dipu opagu ããrĩmĩ. Dipuku, oparã peyari berorĩre peyami. Pe mojõma kũsari opagu ããrĩmĩ. ⁴ ãmũgasĩgue ããrĩrã neñukãrẽ ure bu dukawamakũ, su bumarãrẽ ìgũya pore merã wẽjãsiri meedijumi. ìgũ, nomeõ pũrãkũbo pũro nĩmi, majĩgũ deyoamakũ baabu. ⁵ Meroõgã pũru, majĩgũrẽ pũrãkũmo. Ìĩ majĩgũta ããrĩpereri nikũ marã Ору ããrĩbu ããrĩmĩ. Wãri turari merã, opu kõme merã iridea yuku opagu masakare dorebu ããrĩmĩ. Pũru Marĩpu ìgũ doaro pũroguere ìgũrẽ ãĩmurĩãmi. ⁶ Nomeõ masaka marĩrõ Marĩpu ãmuyuderogue duriwãgãkõõãmo. Iroguere igore mil doscientos sesenta nurĩgora baari sĩmi.

⁷ Pũru ãmũgasĩgue gãmewẽjẽrĩ waabu. Marĩpure wereboerã opu Miguel wãikũgu, ìgũyarã Marĩpure wereboerã, pĩrũ merã gãmekẽãma. Pĩrũ, ìgũyarã merã Miguesã merã gãmekẽãmi. ⁸ Miguesã pĩrũrẽ tarĩnũgãma. Irasirigu pĩrũ, ìgũyarã merã ãmũgasĩguere ìgũsã ããrĩrõ neõ bokanemobirimi. ⁹ Irasirigu Marĩpu pĩrũrẽ beokõõãmi. ìgũ wãgu pĩrũ, neõgoraguerere deyoadi, Satanãs wãikũgu, wãtĩ ããrĩmĩ. ìgũ ããrĩpererã i ãmũ marã masakare ãrĩkatorikũgu ããrĩmĩ. Marĩpu ìgũrẽ, ìgũyarã merã i nikũgue beodijumi.

¹⁰ Pũru sugũ ãmũgasĩgue ããrĩgũ turaro merã ãsũ ãrĩ werenĩmakũ pẽbu:

—Marĩpu marĩrẽ tauri, ìgũ turari merã marĩ Ору ããrĩrĩ, ìgũ iriudi Cristo marĩrẽ doreri ejasiãa. Irasirigu Marĩpu wãtĩrẽ ãmũgasĩgue ããrĩdire i nikũgue beodijumi. ãmurĩku, ñamirĩku wãtĩ Marĩpure, marĩyarã Jesũre

buremurārē: “Ñerō irirā āārīma”, ārī weresāgū iriadimi. ¹¹ Marīyarā wātīrē tarinugāma. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgārē, ĩgū dí béori merā ĩgūsārē taurire buremusiā, irasirima. Jesúya kerere weredea waja gajirā ĩgūsārē wējēduakeremakū, ĩgūsā okarire maĩbirima. Neō piriro marīrō ĩgūya kerere weresiā, wātīrē tarinugāma. ¹² Irasirirā musā ũmugasigie āārīrā āārīpererā ũsuyaka! Wātī nikūgue béodijusūadi āārīmi. Musā i nikū āārīrārē, dia wādiyague āārīrārē wātī dijajamakū, musārē ñetariro waanugābū. ĩgūrē wajamoāburo mérō dūyāa. Irire masīmi. Irasirigū guatarikōāmi, ārī weremi.

¹³ Irasirigū pīrū, nikūgue béodijumakū ĩāgū, majīgū pagore nurūtuyawāgāmi. ¹⁴ Marīpu gapū igore gapāu kēdupurire sīmi. Iri merā igo, pīrūrē masaka marīrōgue wú duriwāgāmo. Irogue ure bojori gaji bojori dekogora Marīpu igore baari sīmi. ¹⁵ Igo irogue āārīmakū ĩāgū, pīrū igore miūdūagu, wáro dekore dokabéomi. ¹⁶ Irasirikeremakū, i nikū gapū igore iritamubū. Pīrūya disi wiriri dekore yeteoma, uju āipeokōābū. ¹⁷ Irasū waamakū ĩāgū, pīrū igo merā guatarimi. Irasirigū igo parāmerā āārīturiarā merā gāmewējēgū waami. ĩgūsā, Marīpu dorerire irirā, Jesucristoya diayema buerire neō pirimerā āārīma. ¹⁸ Pīrū dia wādiya turo eja, irogue yúmi.

13

Pērā gajirosū deyorāyare gojadea

¹ Pūru gajirosū deyogu dia wādiyague āārādi wāgāpamakū ĩābū. ĩgū su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejari dipu, pe mojóma kúsari opagu āārīmi. ĩgūya kúsarigie oparā peyari berorīre peyami. ĩgūya dipure Marīpure ñerō doori wāi gojatúdea āārībū. ² ĩgū, yé dorogu guagu irirosū deyomi. Buguya guburi irirosū opagu āārīmi. Ēōkaye irirosū disikūgu āārīmi. Pīrū ĩgū turarire sīmi ĩgūrē. Irasū sīgū, ĩgūrē opu doarogue dobomi, ĩgū irirosūta masaka wārārē doreburo, ārīgū. ³ Gajirosū deyogu dipuru su dipuru kāmīrōkari dipurusū deyobū. Iri kāmīrō ĩgūrē wējēboyadea kāmīrō, yaridea kāmīrōgue āārībū. Irire ĩārā, i ũmū marā āārīpererā ĩāgukakōāma. Irasirirā ĩgūrē: “Turagu āārīmi”, ārī, ĩgūyare iritayama. ⁴ Pīrū ĩgū turarire gajirosū deyogure sīmakū ĩārā, masaka pīrūrē: “Ōatarigu āārīmi”, ārī buremuma. Gajirosū deyogūdere āsū ārī buremuma:

—Neō gajigū mū irirosū turagu mámi. Gajigū mūrē neō tarinugāmasībemi, ārīma.

⁵ Pīrū dorederosūta gajirosū deyogu: “Yū, gajirā nemorō āārītarinugāgū āārā”, ārī weregorenami. Marīpure ñerō ārī doogorenami. Masakare cuarenta y dos abegora doremi. Marīpu ĩgūrē: “Iropata irika!” ārīmakūgue duúmi. ⁶ Irasirigū masakare doregu, āsū irimi. Marīpure, ĩgū wāirē, ĩgū āārīrōrē, āārīpererā ĩgū puro āārīrādere ñerō ārī doomi. ⁷ Marīpuyarā merā gāmewējē, ĩgūsārē tarinugāmi. Āārīpererogue āārīpereri buri marārē, ĩgūsā ya werenīrārē, āārīpereri nikū marārē doremi. Marīpu ĩgūrē: “Iropata irika!” ārībiri dapa. Irasirigū ñerīrē irimi. ⁸ Āārīpererā i nikū marā Marīpuyarā āārīmerā gajirosū deyogure buremuma. Marīpu ĩgū i ũmūrē iriburo dupiyuro ĩgūyarā āārīmurā ĩgū merā perebiri okari opamurā wāirē su papera pūgue gojatúsiadi āārīmi. Iri pū Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū wējēsūdiya pū āārā.

⁹ Gāmipũrĩ oparā, ire péka! ¹⁰ Peresugue waaró gāāmea, ārīsũnerā iroge waarākuma. Sareri majĩ merā gajirārē wējērā, sareri majĩ merā wējēsũrākuma. Iri irasũ waaripoe Marĩpuyarā āārĩrā gũñaturari merā ĩgārē bũremurĩrē neō piribirikōārō gāāmea.

¹¹ Pũrũ gajigũ gajirosũ deyogũre ĩābũ doja. Nikũ poekague āārādi wiri marĩrĩmi. ĩgũ oveja majĩgũ irirosũ pe kũsa opagũ āārĩmĩ. Irasũ āārĩkeregũ, pĩrũ irirosũ werenĩmi. ¹² Gajirosũ deyogũ āārĩpũroriadiya turarire opami. Iri turari merā āārĩpererā i nikũ marārē gajirosũ deyogũ āārĩpũroriadiye wējēsũboyadi kāmĩrō yarisũadire bũremumakũ irimi. ¹³ Wārĩ deyoromurĩrē iri ĩmumi. Masaka ĩũrō peame ũmũgasigue āārādeare nikũgue dijarimakũ irimi. ¹⁴ ĩgũ, gajirosũ deyogũ āārĩpũroriadiya turari ĩgārē sĩrĩ merā wārĩ deyoromurĩrē iri ĩmumi. Iri merā masakare ārĩkatomi: “Ĩĩ musā bũremugũ āārĩmi”, ārĩgũ. Irasirigũ ĩgūsārē gajirosũ deyogũ āārĩpũroriadi keorire weadoremi. Gajirōsũ deyogũ āārĩpũroriadi sareri majĩ merā saresũadi āārĩkeregũ okami. ¹⁵ Gajirosũ deyogũ pũrũ aaradi, gajirosũ deyogũ āārĩpũroriadiya turari merā ĩgũ keori weadeare okamakũ irimi. Irasirigũ iri keori weadeare masakũ irirosũ werenĩmakũ, āārĩpererā irire bũremumerārē wējēmakũ irimi. ¹⁶ Āārĩpererārē ĩgūsāya diayema mojō gapũre, o ĩgūsāya diapuserorire gajino gojatũdoremi. Ubu āārĩrārē, oparārē, wārĩ doebiri oparārē, boporārē, moāboerimasārē, moāboerimasā āārĩmerārē, āārĩpererārē irasũ gojatũdoremi. ¹⁷ Gojatũsũña marĩrā neō wajarimasĩbiri, neō duamasĩbirima. Iri gojatũdea, gajirosũ deyogũ āārĩpũroriadi wāi, o ĩgũ wāi keori āārā.

¹⁸ Irire ōārō pėmasĩrō gāāmea. Pėmasĩrā, gajirosũ deyogũ wāi keorire masĩburo. ĩgũ wāi keori, masakũ wāi keori, seiscientos sesenta y seis āārā.

14

Marĩpũ taunerā ciento cuarenta y cuatro mil masaka ĩgārē bayadea

¹ Pũrũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ āārĩgārē ũtāũ Sión* wāikũdigue nĩgārē ĩābũ. ĩgũ merā ciento cuarenta y cuatro mil masaka āārĩmā. ĩgūsā, ĩgũ wāirē, ĩgũ Pagũ wāidere ĩgūsāya diapuserorire gojatũsũnerā āārĩmā. ² Pũrũ ũmũgasigue merā bũro bũsũdijaririre pėbũ. Wādibu ũtāmu irirosũ, bũro bupu páro irirosũ bũsubũ. Wārā arpa wāikũri bũapũtērō irirosũ bũsubũ. ³ ĩgūsā ciento cuarenta y cuatro mil masaka, Marĩpũ, Opũ doarogue doagũ diaye, irasũ āārĩmakũ wapikũrā okarā, oparā marā ĩũrō bayama. Maama bayarire bayama. ĩgūsā dita iri bayarire masĩma. ĩgūsā i nikũ marā watopegue āārĩrā, Marĩpũ tausũnerā āārĩmā. ⁴ Neō ĩgūsā suñarō nome merā ñerō iribirinerā, neō sugo nomeōrē marāpokũbirinerā āārĩmā. Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ āārĩgũyare iritũyama. I nikũ marā masaka watopeguere Marĩpũ tausũnerā āārĩmā. ĩgūsā Marĩpuyarā, irasũ āārĩmakũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ āārĩgũyarā āārĩpũrorirā āārĩnerā āārĩmā. ⁵ ĩgūsā watopere neō sugũ ārĩkatogu māmĩ. Marĩpũ ĩũrōrē ñerĩrē opamerā āārĩma.

Ƴrerā Marĩpũre wereboerā weredea

⁶ Pũrũ gajigũ Marĩpũre wereboegũ ũmarōgue wũgũre ĩābũ. ĩgũ āārĩpererā i nikũgue āārĩrārē Marĩpũ masakare tauri kerere wererimasũ āārĩmĩ.

* 14:1 Jerusalén, Sión wāikũdigue āārĩyuro.

Āārīpererogue āārīpereri nikū marārē, āārīpereri buri marārē, ĭgūsā ya werenírārē iri kerere weregu āārīmí. Iri kere, neō gorawayubiri, perebiri kere āārā. ⁷Turaro merā ārīmi:

—Marīpure goepeyari merā āsū ārī būremuka: “Turatarigu, ōātarigu āārīmi”, ārīka! ĭgū āārīpererā űērārē peamegue béoripoe ejasiáa. ĭgū űmugasire, i nikūrē, dia wádiyare, āārīpereri deko wiriri goberidere iridi āārīmi. Irasirirā ĭgūrē būremuka! ārīmi.

⁸ĭgū pūrūmū, gajigu Marīpure wereboegu āsū ārīmi doja:

—Wári makā Babilonia wāikuri makā pereakōābū. Iri makā marā āārīnerā āārīpereri nikū marārē űerō irimakū irima. Masaka ĭgūsārē ĭākūrā, mejārikurā igui deko pāmudeare turaro űaribejarosūta ĭgūsā űērī iriridere turaro űaribejama, ārīmi.

⁹⁻¹⁰Pērā Marīpure wereboerā irasū ārādero pūrū, gajigu Marīpure wereboegu turaro merā āsū ārīnemomi doja:

—Āārīpererā gajirosū deyogure, ĭgū keori weadeare ejamejā būremurārē ĭgūsāya diapuserorire, o ĭgūsāya mojōrīrē ĭgū wāi gojatúsūnerārē Marīpū būro wajamoāgukumi. ĭgūsā merā būro guagu, turaro wajamoānīgukumi. Azufre wāikuri poga būro asiri űjārī, peame merā űerō tarimakū irīgukumi. ĭgūrē wereboerā, Jesucristo oveja majĭgū irirosū āārīgū ĭūrō, ĭgūsārē wajamoāgukumi. ¹¹Iri peame irasū ĩmīkakuníkōārokoa. Neō yaribirikoa. ĭgūsārē irasū pūrīnīmakū irirokoa. Āārīpererā gajirosū deyogure, ĭgū keori weadeare ejamejā būremurārē, ĭgū wāi gojatúsūnerārē irasū pūrīnīrokoa. űmūrī, űamirī pūrīnīkōārokoa, ārīmi.

¹²Irasirirā mūsā Marīpuyarā, ĭgū dorerire irirā, Jesúre būremurīrē neō pirimerā āārīrā, gūñaturaka!

¹³Pūrū sugū űmugasigue āārīgū werenīmakū pébū doja. Yure āsū ārīmi:

—Ire gojaka: “Marī Opure būremurā boadero pūrūguedere űsuyari bokarākuma”, ārīmi. Ōāgū deyomarīgūde: “Irasūta āārā”, ārīmi. “ĭgūsā turaro moārīrē pirikōā, siñajārākuma. űmugasigue ĭgūsā waamakū, Marīpū ĭgūsā ōārō irideare gūñagukumi. Irasirigu ĭgūsārē ōārō irīgukumi”, ārīmi Ōāgū deyomarīgū.

I nikūma otedea dukakurimarē werede

¹⁴Pūrū ĩmīkāyebo boreri yebore ĭābū. Iri yebo weka sugū masakū doami. ĭgūya dipurugue oro merā iridea berore peyami. Duka diti āiri usiri berore opami. ¹⁵Pūrū gajigu Marīpure wereboegu Marīpuya wiigue āārādi wirijami. ĩmīkāyebo weka doagure turaro merā āsū ārī gaguinīmi:

—Mūya usiri bero merā i nikūma otedea dukare diti āīkōāka! Irire diti āirīpoe ejasiáa. Duka boresiabū, ārīmi.

¹⁶Irasū ārīmakū pégū, ĩmīkayebō weka doadi ĭgūya usiri bero merā i nikūma otedea dukare wājī āīmi.

¹⁷Pūrū gajigu Marīpure wereboegu űmugasigue āārīrī wii Marīpuya wiigue āārādi wirijami. ĭgūde duka diti āiri usiri berore opami. ¹⁸Pūrū gajigu Marīpure wereboegu Marīpure sídea soepeoro pūroque āārādi wirijami. ĭgū peame opu āārīmī. Irasū wirijagu, duka diti āiri usiri bero opagure turaro merā āsū ārīmi:

—Mūya usiri bero merā i nikūma igui tōrīrē diti āīka! Iri igui űísiabū, ārīmi.

¹⁹ Īgū irasū ārimakū pégu, Īgūya usiri bero merā i nikūma igui tōrīrē wiiritā āimi. Irire āi, igui karabipiri gobe miēgue sāmi. Iri gobegue karabipiri, Marīpu Īgūrē gāamemerārē buro wajamoārō irirosū āārā. ²⁰ Makā tarogue iri igui karabipisūbu. Igui karabipisāripoere iri gobeguere wāro dī wiribu. Iri dī merā wādiya, caballuya disire tūsāri berogue mirītuūnujābu. Trescientos kilómetros yoadiya waabu.

15

Marīpure wereboerā masakare ñerō tarimakū iritūnuburire weredea

¹ Pupu ūmugasigue gajirosūperi buro goeri deyoamakū iābu doja. Su mojóma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerārē iābu. Marīpu Īgūsārē masakare wajamoātūnudoregukumi. Irasirirā, Īgū wajamoādogu pīnerā āārimā. Iri wajamoārī merā Marīpu i ūmu marā merā guari pererokoa.

² Pupu dia wādiyare ōārō deko suridiya peame merā morēadiya irirosū āārīdiyare iābu. Iriya turo nīrārē, gajirosū deyogu dorerire iribiri, Īgū keori weadeare buremubirinerārē iābu. Īgūsā gajirosū deyoguya wāirē gojatūdorebirinerā āārimā. Irogue nīrā, arpa wāikuri buaputērīrē opama. Iri buaputērī Marīpu sīdea āārībú. ³ Īgūsā Marīpure moāboegu Moiséya bayarire, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya bayaridere bayapeoma. Āsū ārī bayama:

Gua Opu, mu āārīpererā nemorō turagu āārā. Āārīpereri mu iridea ōātaria. Irire iārā, iāgukakōāa. Mu āārīpererā i nikū marā Opu āārā. Ārīkatori marīrō, diayemarē ōārō yāa.

⁴ Āārīpererā mūrē güirākuma. Āārīpererā mūrē: “Turatarigu āārīmi”, ārīrākuma. Mu dita ñerī marīgū āārā.

Āārīpereri nikū marā mu pūrogoe eja, mu iūrō ñadukupuri merā ejamejā, mūrē buremurākuma. Mu diayema irideare iānerā āārīsīā, irire irasū irirākuma, ārī bayama.

⁵ Pupu Marīpuya wii, ūmugasigue āārīrī wii tūpāmakū iābu. Iri wii poekague Marīpu āārīrī taribu Īgū doreri gojadea majīrī ūtā majīrī āārībú.

⁶ Iri wii poekague āārānerā, su mojóma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerā wirijama. Īgūsā Marīpu wajamoādogu pīnerā āārimā. Īgūsākū masakare ñerō tarimakū iriburire opama. Īgūsā boreri, gurari marīrī suri, buro goesiriri suri sāñarā āārimā. Īgūsāya koretibirire oro merā iridea yujwēñarīdarire suatūanerā āārimā. ⁷ Īgūsā wirijamakū, wapikurā okarā merāmu Īgūsākū Marīpure wereboerārē oro merā irideaparire sīmi. Iripari Marīpu āārīnīgū buro wajamoāburi ōārō utaribu.

⁸ Īgū iriparire Īgūsārē sīmakū, Marīpuya wii poekague Īgū goesiriri merā, Īgū turari merā iimikākuseyakōābu. Irasū iimikākuseyamakū, iri wiire neō suguno ñajāmasībirimi. Marīpure wereboerā Īgū wajamoādogu pīderosūta Īgūsā masakare wajamoātūnuadero pūrogoe dupaturi iri wiire ñajāmasīrākuma doja. Īgū wajamoāburo dupiyuro ñajāmasīña maa dapa.

16

Juan Marīpu masakare wajamoāburire gojadea

¹ Puru Marĩpuya wii ãmugasigue ããrĩrĩ wiigue ããrĩgũ turaro merã werenĩmakũ pébu. Su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarã Marĩpуре wereboerãrẽ ãsũ ãrĩmi:

—Marĩpу wajamoãdoredeare irirã waaka! Irasirirã mũsãya parimareĩ nikũgue pĩsiridijurã waaka! ãrĩmi.

² Irasũ ãrĩmakũ pégu, ããrĩpурorigu Marĩpуре wereboegu ĩgũ oparipamarẽ nikũgue pĩsiridijumi. ĩgũ irasirimakũ, gajirosũ deyogu wãĩ gogatúsũnerã, ĩgũ keori weadeare buremurã ñerõ kãmikũ, burõ pũrĩsũma.

³ ĩgũ irasũ pĩsiridijuadero puru, gajigu Marĩpуре wereboegu ĩgũ oparipamarẽ dia wadiyague pĩsiridijumi. ĩgũ irasirimakũ, deko, dí poyabu. Boadiya dí irirosũ ããrĩbũ. Irasũ waamakũ, wadiyague ããrĩrã boapereakõãma.

⁴ Pẽrã pĩsiridijuadero puru, gajigu Marĩpуре wereboegu ĩgũ oparipamarẽ diarigue, deko wiriri goberigue pĩsiridijumi. ĩgũ irasirimakũ, diari, wiriri goberima deko, dí poyabu. ⁵ Puru gajigu Marĩpуре wereboegu ããrĩpererogue dekore doregu ãsũ ãrĩmakũ pébu:

—Gua Opu, mu ñerĩ marĩgũ ããrã. Dapagoradere irasũta ããrĩnĩkõãa. Iripoeguedere irasũta ããrĩnĩkõãbu. Irasirigu wajamoãgũ, diayeta irigu yãa. ⁶ Gajirosũ deyoguyarã, mũyarãrẽ, mũya kerere weredupiyunerãrẽ wẽjẽrã dí béomakũ irima. ĩgũsã dí béomakũ iridea waja, deko dí poyamakũ iribu ĩgũsãrẽ iiridoregu, ãrĩmi.

⁷ ĩgũ irasũ ãrãderõ puru, Marĩpуре sĩdea soepeoro purogue sugu werenĩmakũ pébu doja:

—Irasũta ããrã. Gua Opu, mu ããrĩpererã nemorõ turagu ããrã. ĩgũsãrẽ keoro wajamoãdoregu, diayeta irigu yãa, ãrĩmi.

⁸ Ɔrerã Marĩpуре wereboerã ĩgũsã opariparimarẽ pĩsiridijuadero puru, gajigu Marĩpуре wereboegu ĩgũ oparipamarẽ pĩsiridijumi doja. Abe ãmũmu weka pĩsiridijumi. ĩgũ irasirimakũ, abe burõ asimi. ĩgũ asiri merã masakare soemi. ⁹ ĩgũsã burõ ãjũrĩ merã wajamoãsũkererã, ĩgũsã ñerõ iririre bũjawerebirima. ĩgũsã gũñarĩrẽ neõ gorawayubirima. Irasirirã, Marĩpуре ĩgũsãrẽ wajamoãgũrẽ ñerõ doo werenĩma. “Oãgũ ããrĩmi”, neõ ãrĩ buremubirima.

¹⁰ Wapikarã Marĩpуре wereboerã ĩgũsã opariparimarẽ pĩsiridijuadero puru, gajigu Marĩpуре wereboegu ĩgũ oparipamarẽ pĩsiridijumi doja. Gajirosũ deyogu, opu doarogue pĩsiridijumi. ĩgũ irasiriadero puru, gajirosũ deyoguyarã ããrĩrõgue naĩtĩãrõ waabu. Irasirirã ĩgũyarã masaka ñerõ pũrĩmakũ, ĩgũsãya nedearẽ burõ sĩrĩtu kũrĩdiuma. ¹¹ ĩgũsãrẽ ñerõ pũrĩkeremakũ, ñerõ kãmikakererã, Marĩpуре ãmugasigue ããrĩgũrẽ ñerõ doo werenĩma. ĩgũsã ñerõ iriri gapure bũjawerebirima. Irasirirã ñerĩrẽ neõ piribirima.

¹² Su mojõmarã Marĩpуре wereboerã ĩgũsã opariparimarẽ pĩsiridijuadero puru, gajigu Marĩpуре wereboegu ĩgũ oparipamarẽ Eufrates wãikũdiya wadiyague pĩsiridijumi. ĩgũ irasirimakũ, iriya bojomejãkõãbu. Abe murĩrĩro marã oparã ĩgũsãyarã surara gãmewẽjẽrã waarã taribujaburore irasũ irimi.

¹³ Puru Ɔrerã wãtẽãrẽ tárúa irirosũ deyorãrẽ ĩãbu. Sugu tárú, pĩrũya disigue wirimi. Gajigu, gajirosũ deyoguya disigue wirimi. Gajigu: “Ɔmugasigue marã Opuyare weregu ããrã”, ãrĩkatoguya disigue wirimi.

¹⁴ ĩgũsã Ɔrerã wãtẽã, tárúa irirosũ deyorã deyorumurĩrẽ iri ĩmuma.

Irasirirã äärĩperero marã oparãrẽ neeõma, Marĩpu merã gãmewējēdorera. Īgūsã gãmewējērĩnu, Marĩpu äärĩpererã nemorõ turaguyanũ* äärĩrokoa.

¹⁵⁻¹⁶ Urerã wãtẽa äärĩperero marã oparãrẽ hebreo ya merã Armagedón wãikurogue siu neeõma. Iro dupiyuro Jesús äsũ äriidi äärĩmĩ: “Ire õãrõ pẽmasĩka musã! Yajarimasũ gãñaña marĩõ aarĩrosũ yude gãñaña marĩõ aarĩgũkoa. Sugũ yũ aariburora õãrõ yũgũno, yaare iritayagũ, Marĩpu ĩũrõ waja opabi usuyagũkumi. Õãrõ yobegũno surĩro sãñadi irirosũ äärĩgũkumi. Masaka ĩũrõ surĩro marĩgũ gũyasĩrĩgũ irirosũ äärĩbirikumi”, äriidi äärĩmĩ.

¹⁷ Su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarã Marĩpure wereboerã Īgūsã opariparimarẽ pĩsiridijuadero purũ, gajigũ Marĩpure wereboegũ ĩgũ oparipamarẽ ĩmikãyebori wekague pĩsiridijumi doja. Īgũ irasiriadero purũ, Marĩpũya wii ãmugasigue äärĩrĩ wii poekague ĩgũ Opũ doarogue doagũ turaro merã äsũ äri werenĩmi:

—Iropata äãrã. Äärĩpereri iri odosiabũ, äriimi.

¹⁸ Īgũ irasũ äriimakũ, bupu miã, burõ busuro, páro, goero nikũ ñomebũ. I nikũgue masaka ĩgūsã äärĩnũgãdero purũ, i nikũ iropa neõ ñomebiribu. ¹⁹ Irasũ ñomemakũ, wãri makã Babilonia wãikuri makãrẽ urema yeteomakõãbũ. Paga makãrĩ i nikũ äärĩrĩ makãrĩ dijakõãbũ. Marĩpu Babilonia wãikuri makã marãrẽ gãñami ĩgūsãrẽ wajamoãbu. Īgūsã ñerĩrẽ iriri waja ĩgūsã merã burõ guami. Irasirigũ ĩgūsãrẽ burõ wajamoãmi. ²⁰ Äärĩpereri nũgũrĩ, ãtãyukude dederidijakõãbũ. ²¹ Irasũ äärĩmakũ, masaka weka deko yusari yeripa dijaribu. Surãyeri deko yeri cuarenta kilo nukũrĩ yeri äärĩbũ. Īgūsã weka irasũ dujirimakũ, Marĩpu ĩgūsãrẽ burõ wajamoãmakũ ĩãrã, ĩgũrẽ ñerõ doo werenĩma masaka.

17

Uma merã kõãbirarimasõrẽ wajamoãdea

¹ Purũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari parire oparã Marĩpure wereboerã merãmũ yũ purogue eja, äsũ äriimi:

—Īgũ aarika! Paga diari weka doagore ãma merã kõãbirarikugore Marĩpu wajamoãburire mure ĩmugũkoa. ² I ãmũ marã oparã igo merã ñerõ gãmebirarikuma. Irasũ äärĩmakũ, i nikũ marã, mejãrikurã igui deko pãmudeare burõ uribejarosũta ĩgūsã igo merã ñerõ gãmebirarire burõ uribejama, äriimi.

³ Īgũ irasũ äãrãdero purũ, Õãgũ deyomarĩgũ yure kërõgue irirosũ gajinorẽ ĩamakũ irimi. Irasirigũ Marĩpure wereboegũ masaka marĩõgue yure äĩãmi. Irogue igo nomeõrẽ ĩãbũ. Igo gajirosũ deyogũ diagũ weka peyamo. Īgũya dupugue wãri wãĩ gojatúsũdero äärĩbũ. Iri wãĩ, Marĩpure doo werenĩrĩ äärĩbũ. Su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari dipukũgũ, pe mojõmagora kúsarikũgũ äärĩmĩ. ⁴ Nomeõ diãñiweyari surĩrore sãñamo. Igoya surĩro oro, wãro wajapari ãtãyeri, perla wãikuri yeri merã mamudeañe äärĩbũ. Igoya mojõgue ĩirĩripa oro merã irideapare opamo. Iripa igo ñetariro iridea utũriripa, igo ãma merã ñerõ kõãbirari oparipa äärĩbũ. ⁵ Igoya diapuserore igo wãĩ gojatúsũbũ. Marĩ iri wãirẽ õãrõ pẽmasĩbea. Äsũ äri gojatúsũbũ: “Wãri makã Babiloniamo, äärĩpererã ãma merã kõãbirarikurã, irasũ äärĩmakũ äärĩpereri ñetariro

* **16:14** “Īgūsã gãmewējērĩnu, Marĩpũyanũ”, äriĩrõ: “Marĩpu ĩgūsãrẽ tarinũgãrĩnu, äärĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnu äärĩrokoa”, äriĩduaro yãa.

iririkurā pago āārīmo”, ārī gojatūsūbu. ⁶ Puru igo mejāmakū iābu. Wārā Marīpurā Jesūya kerere wererā wējēsūnerāya dí merā irasū waamo. Mejārā usuyarusū igo iīsā wējēsūnerārē iāgō, usuyamo. Yu igore iāgū, iāgukakōābu. ⁷ Irasirigu Marīpure wereboegu yure ārīmi:

—¿Nasirigu iāgukari? Mu masībirideare murē masīmakū irigura. Igo nomeōrē, igo peyagudere weregura. Igo peyagu, gajirosū deyogu āārīmi. Su mojō pere gaji mojō peru pērēbejari dipukugu, pe mojōma kúsarikugu āārīmi. ⁸ Īgū gajirosū deyogu mu iādi, dupiyurogue āārīdi āārīmi. Dapagorare māmī. Puru burō ākūārī gobegue āārādi wiri, dupaturi deyoagukumi doja. Īgū wiriadero puru, peamegue béosūgukumi. I ūmu marā Īgū deyoamakū iāgukakōā, Īgūrē buremurākuma. I ūmu āārīburo dupiyuro Marīpu su papera pūge Īgū merā peregiri okari opamurā wāirē gojatūdi āārīmi. Īgū gojatūbirinerā gajirosū deyogure buremurā āārīma. Gajirosū deyogu dupiyurogue āārīdi, dapagorare māmī. Puru dupaturi deyoagukumi doja. Irasirirā masaka Īgū deyoamakū iārā, iāgukakōārākuma.

⁹ Dapagorare yu wererire ōārō masīdurā, ōārō pémasīrī merā gūñarō gāamea. Gajirosū deyoguya dipu, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari dipu, ūtāyuku irirosū āārā. Iri ūtāyuku weka peyamo, ūma merā kōābirarikugo. ¹⁰ Iri diputa, oparā irirosū āārā. Su mojōmarā oparā béosūsiama. Gajigu Īgūsā puru āārīgū opu āārīmi dapagorare. Īgū puru gajigu gapu opu űājāgukumi. Īgū yoaweyaripoeta opu āārīgukumi. ¹¹ Irasirigu gajirosū deyogu dupiyuro āārīdi, dapagorare marīgū, Īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā oparā puru opu āārīgukumi. Īgūsā oparā merāmu āārīmi. Puru peamegue béosūgukumi.

¹² Gajirosū deyoguya kūsari, mu iādea, pe mojōmarā oparā irirosū āārā. Īgūsā oparā űājābema dapa. Puru oparā űājārā, yoaweyaripoe oparā āārīrākuma. Irasirirā gajirosū deyogu merā dorerākuma. ¹³ Īgūsā pe mojōmarā oparā surosū gūñarā āārīrākuma. Irasirirā gajirosū deyogure: “Guare doregu āārīka!” ārī, Īgūsā opu pīrākuma. ¹⁴ Irasirirā Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū merā gāmewējērā waarākuma. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gapu Īgūsārē tarinugāgukumi. Īgū āārīpererā oparā nemorō opu, āārīpererā dorerā nemorō Doregu āārīmi. Īgūrē neō béobirinerā Marīpu siiu, beyenerā Īgū merā āārīrākuma, ārīmi Marīpure wereboegu yure.

¹⁵ Puru Marīpure wereboegu ire yure werenemomi doja:

—Igo kōābirarikugo paga diari weka doamo. Iri diari mu iādea: wāri makārī marā, wāri buri marā, Īgūsā ya werenīrā, wāri nikū marā irirosū āārā. Igo, Īgūsā wekamo, Īgūsārē dorego āārīmo. ¹⁶ Gajirosū deyogu, irasū āārīmakū pe mojōmarā oparā, ūma merā kōābirarikugore doo, igo-yare ēmapeo, surī marīgō béorākuma. Irasirirā, igoya diire baa, puru dūyarire soebéokōārākuma. ¹⁷ Puru Īgūsā pe mojōmarā oparā surosū gūñarā, gajirosū deyogure Īgūsā opu pīrākuma. Marīpu Īgū gāāmerōsūta Īgūsārē irasirimakū irigukumi. Irasirigu gajirosū deyogu Īgūsā opu āārīgukumi. Marīpu āārīpererī Īgū iripoegue ārīderosūta iriyuwarikudero puru, gajirosū deyogure béogukumi. ¹⁸ Igo, mu iādeo, wāri makā Babilonia wāikūri makā irirosū āārīmō. Iri makāta āārīpererā i ūmu marā oparārē dorerī makā āārā, ārīmi Marīpure wereboegu yure.

18

Babilonia marãrẽ wajamoãdea

¹ Paru gajigu Marĩpure wereboegure ãmugasigue merã dijirimakũ ãĩbu. Wári turari opami. Ìgũ gosesiriri ããrĩperero i nikũguere õãrõ boyoro waabu. ² Turaro merã ãsũ ãrĩ gaguinĩmi:

—Babilonia wári makã pereakõãa. Dapagorare wãtẽa iri makã darore ããrĩma. Gajirã ñerã deyomerãde, irasũ ããrĩmakũ ããrĩpererã mirã masaka doo, baaya marĩrã iri makã darore biadobosũanerã ããrĩma. ³ Iri makã pereburi dupiyuro ããrĩpereri nikũ marã, mejãrikurã igui deko pãmudeare buru haribejarosũ i makã marã merã ñerõ gãmebirarire buru haribejanerã ããrĩmã. I ãmu marã oparã, i makã marã merã ñerõ gãmebirarikerã ããrĩmã. I makã marã wári gajinorẽ wajapari wajarinerã ããrĩmã. Irasirirã i ãmu marã duarimasã Ìgũsarẽ dua, wári wajatanerã ããrĩmã, ãrĩmi.

⁴ Paru gajigu ãmugasigue ããrĩgũ ãsũ ãrĩ werenĩmakũ pẽbu:

—Yaarã, iri makã marã merã ããrĩbirikõãka! Ìgũsã ñerõ iririre ããrĩbirikõãka! Musã, Ìgũsã merã gãmesurirã, musãde Ìgũsã merã wajamoãsurãko. ⁵ Ìgũsã wári ñerõ yãma. Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũ, Ìgũsã wári ñerĩ iririre masĩmi. ⁶ Gajirãrẽ Ìgũsã ñerõ iridero nemorõ Ìgũsarẽ ñerõ iriburo. Gajirãrẽ Ìgũsã ñerõ tarimakũ iridero nemorõ Ìgũsarẽ ñerõ tarimakũ iriburo. ⁷ Ìgũsã gajino wajaparire gããmerã, wajarima. “Gajirã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñadima. Ìgũsã irasiriropa Ìgũsarẽ wári ñerõ tari, buru ñerõ waamakũ iriburo. Ìgũsã basi: “Gua i ãmu marã oparã ããrã. Boporã ããrĩbea. Irasirirã neõ ñerõ taribirikoa”, ãrĩ gũñadima. ⁸ Irasiriro sunu Ìgũsarẽ gũñaña marĩrõ wajamoãburinu ããrĩrokoa. Boari, pũrĩrikuri, kó oreri, uaboari ããrĩrokoa. Iri makã soebéosũrokoa. Marĩpu ããrĩpererã Opu iri makã marãrẽ wajamoãgũ turatarigu ããrĩmi.

⁹ Iri makã ãjũ ãmĩkakumakũ ããrã, i ãmu marã oparã buru bujawereri merã orerãkuma. Ìgũsã iri makã marã wajaparire opari merã usuya, Ìgũsã merã ñerõ gãmebirarã ããrĩnerã ããrĩmã. ¹⁰ Iri makã ãjũmakũ ããrã, buru gũiri merã yorogue ãũ nĩrã, ãsũ ãrĩrãkuma:

—Ayó, bopori makã ããrã Babilonia. Wári makã, turari makã ããrãdabu. Gũñaña marĩrõ merã iro marã wajamoãsũma, ãrĩrãkuma.

¹¹ I ãmu marã doebiri duarimasã iri makã ãjũmakũ ããrã, buru bujawereri merã orerãkuma. Iri makã peremakũ ããrã, Ìgũsãya doebirire wajarirã marĩmakũ ããrã, dũjaritua orerãkuma. ¹² Ìgũsã ãiwãgã duaduarire: orore, platare, wajapari ãtãyerire, perla wãikuri yeridere wajarirã marĩrãkuma. Gaji Ìgũsã ãiwãgã duaduarire: wãro wajapari surire, oparã sãñarĩ diãñiweyari surire, seda wãikuri dari merã suadea surire, diari suridere wajarirã marĩrãkuma. Gaji Ìgũsã ãiwãgã duaduarire: yuku sũrõrĩ yukure, marfil wãikuri merã irideare, wajapari yuku merã irideare, bronce merã irideare, hierro merã irideare, marmol merã irideare wajarirã marĩrãkuma. ¹³ Gaji Ìgũsã ãiwãgã duaduarire: canela wãikurire, gaji baari usurĩmakũ iririre, incienso, mirra wãikuri sũrõrĩrẽ, gaji sũrõrĩdere wajarirã marĩrãkuma. Gaji: igui deko pãmudeare, uyere, trigo pogare, trigo yerire, wekuare, ovejare, caballuare, Ìgũsã tũãrĩduparure, moãboerimasã opamurãrẽ wajarirã marĩrãkuma. Irasirirã doebiri duarimasã buru bujawererãkuma. ¹⁴ Irasirirã, iri makã ãjũaderõ paru, ãsũ ãrĩrãkuma:

—Ñetariro waabu ìgūsārē. Āārīpereri ìgūsā maīdea, ìgūsā òārī wajapari opadea pereakòābu. I āārīpereri dupaturi neō marīrokoa, ārīrākuma.

¹⁵ Ìgūsā iri makā marārē doebiri duarimasā wáro wajataunanerā āārīmá. Irasirirā, iri makā marā wajamoāsūmakū ìārā, buro gūiri merā yoarogue ìū nírākuma. Dujaritua ore, ¹⁶ āsū ārīrākuma:

—Ayó, ñetariro waabu i makā wári makā. Iri makā marā òārīrē opau-nadima. Nomeō òārī suríro, wajapari diiañiweyariñerē sãñadeo irirosū āārādima. Oro, wajapari útāyeri, perla wāikuri yeri mamudea surírore sãñadeo irirosū āārādima. ¹⁷ Gūñaña marīrō wári doebirikuri opadea makā pereakòābu, ārīrākuma.

Āārīpererā doóriduparu merā naarā, iri duparu oparā, ìgūsāyarā ūma, gajirā dia wádiyague moā wajatarāde iri makārē yoarogue ìū nírākuma. ¹⁸ Iri makā ūjū ñimikakumakū ìārā, āsū ārī gaguinírākuma:

—I makā irirosū āārīrī makā, neō gaji makā máa, ārīrākuma. ¹⁹ Irasū bujawererā, ìgūsāya dipu weka nikūwera mápeorākuma. Dujaritua ore, āsū ārīrākuma:

—Ayó, ñetariro waabu i makā daro. Ōārī makā āārādibu. Āārīpererā marī doóriduparu oparā dia wádiyague naarā iri makāma doebiri merā òārō wajatadibu. Gūñaña marīrō iri makā pereakòābu, ārīrākuma.

²⁰ Mūsā ūmugasigue āārīrā gapu, iri makā béosūmakū ìārā, usuyaka! Mūsā Marīpuyarā, Jesús buedoregu beyenerā, ìgūyare weredupiyunerā āārīpererā usuyaka! Iri makā marā mūsārē ñerō tarimakū irima. Ìgūsā irasiridea waja, Marīpu ìgūsārē wajamoāmi.

²¹ Puru turagu Marīpure wereboegu wáriye trigo yeri ìgūsā oeri útāyere āiwāgū, dia wádiyague meéyo, āsū ārīmi:

—I ye útāye meébiaderosūta wári makā Babilonia wāikuri makā béodijusūrokoa. Mūsā iri makārē neō dupaturi ìābirikoa. ²² Iri makā béodijusūdero puru, neō bayarire péña marīrokoa. Arpa wāikuri buapatērīrē, tērē duparure, puririduparudere neō dupaturi péña marīrokoa. Irore moānerā dupaturi neō moānemobirikuma. Trigo yeri útāyeri merā ìgūsā oedeade neō péña marīrokoa. ²³ Iri makārē neō suru sīāgodiru boyobirikoa. Mojosuarā bosenu irirā usuyari merā ìgūsā werenírīrē neō dupaturi péña marīrokoa. Iri makā marā doebiri duarimasā, gajirā i ūmu marā nemorō oparā āārīmá. Iri makā marā yéa iriri merā āārīperero marārē ìgūsā ārīkatorire buremumakū irima.

²⁴ 'Marīpuya kerere weredupiyunerārē, gajirā ìgūyarādere, irasū āārīmakū i ūmugue āārīpererā masaka wējēsūnerārē i makā marā wējēnerā āārīmá, ārīmi yure turagu Marīpure wereboegu.

19

¹ Babilonia béodijusūdero puru, ūmugasigue wārā turaro merā āsū ārī werenímakū pébu:

Aleluya, Marīpure usuyari sīrā! Ìgū marīrē taugu āārīmi. Ìgūrē buremurā! Turatarigu āārīmi.

² Masakare keoro wajamoāgū, diayeta irigu āārīmi. Iri makā Babilonia, nomeō ūma merā kòābirarikugo irirosū āārībú. Iri makā marārē ìākūirā, i ūmu marā ñerō irima.

Irasirigu Marīpu, ìgūrē moāboerārē ìgūsā wējēdea waja iri makā marārē wajamoāmi, ārīma.*

* 19:2 Dt 32.43; 2 R 9.7

³ Dupaturi āsū ārīma doja:

Aleluya, Marīp̄ure us̄yari sīrā! Iri makā neō piriro marīrō ājū
īmikākunīkōārokoa, ārīma.✠

⁴ Veinticuatro oparā m̄rā, wapik̄rā okarā merā ejamejā, ĩgūsāya
diapuserorire yebague moomejā, Marīp̄ure Op̄u doarogue doaḡure āsū
ārī b̄uremuma:

—Irasūta āārā. Aleluya, Marīp̄ure us̄yari sīrā! ārīma.

⁵ P̄ur̄u Op̄u doaro p̄uro āārīgū āsū ārīmi:

Marī Op̄ure us̄yari sīka! Āārīpererā ĩgūrē moāboerā gopeyari merā ĩgūrē
b̄uremurā: oparā, ubu āārīrā irasū irika! ārīmi.✠

Jesucristore b̄uremurā mojōs̄uari bosen̄rē us̄yārākuma, ārī weredeā

⁶ P̄ur̄u ȳ wārā masaka werenīmakū pébu. ĩgūsā wádibu ütāmu irirosū,
b̄uro bupu páro irirosū bus̄uma. Āsū ārīma:

Aleluya, Marīp̄ure us̄yari sīrā! ĩgū marī Op̄u, turatariḡu, dapagorare
āārīpererārē doreḡu ñajāsiami.✠

⁷ Us̄yārā! Ȳjup̄ūrārīḡu wārī us̄yari merā āārīrā! Marīp̄ure: “Ōātaria
m̄”, ārī, us̄yari sīrā! Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū ĩgūrē
b̄uremurā merā āārīnugārīn̄u, ĩgū mojōs̄uari bosenu ejasiāa. ĩgūrē
b̄uremurā, ĩgū merā mojōs̄uabo, iri bosen̄rē ōārō āmuyudeo irirosū
āārīma.✠

⁸ ĩgūsā ōārī surí, gurari marīrī, b̄uro gosesiriri surí Marīp̄u ĩgūsārē sīdea
sāñarā āārīma. Iri surí, Marīp̄uyarā ōārīrē iridea irirosū āārā,
ārīma.✠

⁹ P̄ur̄u Marīp̄ure wereboeḡu ȳre ārīmi:

—Ire gojaka: “Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū mojōs̄uari
bosen̄rē ĩgū siunerā us̄yārā āārīma”, ārī gojaka! ārīmi.

Ȳre ārīnemomi doja:

—Diayeta āārā ȳ wereri. I Marīp̄uya werenírī āārā, ārīmi.

¹⁰ Irasū ārīmakū pégu, ñaduk̄puri merā ejamejā, ĩgūrē b̄uremubu iri-
adibu. Ȳu ejamejāmakū ĩāgū, āsū ārīmi:

—Irire irasiribirikōāka! M̄u, m̄yārā Jesúre b̄uremurā ĩgū diaye were-
deare irit̄yārā irirosūta ȳnde Marīp̄ure moāboeḡu āārā. Irasiriḡu Marīp̄u
gap̄ure ejamejā, b̄uremuka!

Jesús diaye weredeare wereturiarā Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā
wererosūta, Marīp̄u weredoredeare wereturiarā werema.

Juan, caballu boreḡu weka peyaḡuyare weredeā

¹¹ P̄ur̄u āmugasi tūpāmakū ĩābu. Iro caballu boreḡu āārīmí. ĩgū weka
peyaḡu* āsū wāik̄umi: “ĩgū ārīrōsūta keoro iriḡu, diaye iriḡu āārīmi”.
ĩgū masakare ĩgūsā ñerō iriri waja wajamoāgū, ĩgūrē ĩaturirā merā
gāmewējēgū, diayeta yāmi. ¹² ĩgūya koye peame ājūrī pūrā irirosū goseb̄u.
ĩgūya dipurure wārī oparā peyari berorí peyami. ĩgū wāirē ĩgūrē go-
jatúsūdero āārībú. Iri wāirē ĩgū dita masīmi. ¹³ ĩgū sāñarīñe yoariñe dí merā
dibuadeañe āārībú. ĩgū āsū wāik̄umi. “Marīp̄uya werenírīrē wereḡu”
wāik̄umi. ¹⁴ ĩgūyarā surara āmugasigue marā ĩgūrē t̄uyama. Caballua
borerā weka peyama. Ōārī surí boreri, gurari marīrī suríre sāñarā

✠ 19:3 Is 34.10 ✠ 19:5 Sal 115.13 ✠ 19:6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 ✠ 19:7 Ef 5.23-32 ✠ 19:8

Ap 7.14 * 19:11 Caballu boreḡu weka peyaḡu, Jesucristota āārīmi.

ãārĩmá. ¹⁵ Īgũya disigue sareri majĩ usiri majĩ wiribu. Iri majĩ merã i nikũ marãrẽ tarinũgãgũkumi. Īgũ turari merã, kũme merã iridea yukũ merã Īgũsãrẽ doremakũ, neõ sugũ Īgũrẽ tarinũgãgũno bokatiũbirikumi. Marĩpu ããrĩpererã nemorõ turagũ i mũmũ marã ñerã merã guatarimi. Irasirigũ caballu boregũ weka peyagũ, sugũ Īgũ turari merã igui kũrabipisãrõsũ Īgũsãrẽ Īgũ turari merã wajamoãgũkumi. ¹⁶ Īgũya surĩro, Īgũya ñũgãdere i wãirẽ gojatũsũdero ããrĩbũ: “Īgũ ããrĩpererã oparã nemorõ Opũ, ããrĩpererã dorerã nemorõ Doregũ ããrĩmĩ”, ãrĩ gojatũsũdero ããrĩbũ.

¹⁷ Pũrũ Marĩpũre wereboegũ abe mũmũngue nĩgũrẽ ĩãbũ. ããrĩpererã mimua mũmarõgue wũrãrẽ turaro merã ãsũ ãrĩmi:

—Nerẽrã aarika! Marĩpu baari ãmurĩrẽ baarã aarika! ¹⁸ Wãri nikũ marã oparãya diire baarãkoa. Surara oparã, surara turarã, caballua, Īgũsã weka peyarãya diire baarãkoa. ããrĩpererãya diire: moãboerã, moãboerã ããrĩmerã, oparã, ubu ããrĩrãya diire baarã aarika! ãrĩmi.

¹⁹ Pũrũ gajirosũ deyogure, i mũmũ marã oparã Īgũsãyarã surara merã nerẽnerãrẽ ĩãbũ. Īgũsã nerẽnerã ããrĩmá, caballu boregũ weka peyagũ merã, Īgũyarã surara merã gãmewẽjẽmurã. ²⁰ Caballu boregũ weka peyagũ gapũ gajirosũ deyogure peresu irimi. Gajigũ: “Mũngasigue marã Opũyare weregũ ããrã”, ãrĩ ãrĩkatodidere peresu irimi. Īgũ ãrĩkatodi gapũ gajirosũ deyogũ ĩũrõ deyoromurĩrẽ iridi ããrĩmĩ. Īgũ deyoromurĩrẽ iridea merã gajirosũ deyogũ wãĩ gojatũsũnerãrẽ, Īgũ keori weadeare bũremurãrẽ Īgũ ãrĩkatorire pẽmakũ iridi ããrĩmĩ. “Yũ wereri mũngasigue marã Opũya ããrã”, ãrĩ ãrĩkatodi ããrĩmĩ. Caballu boregũ weka peyagũ Īgũsã pẽrãrẽ peresu iriadero pũrũ, Īgũsãrẽ okarãrẽta peamegue bẽomi. Iri peame dia wãdiya irirosũ wãri peame azufre wãĩkũri poga merã mũjãrĩme ããrĩbũ. ²¹ Pũrũ Īgũsãyarã surara dũyarãrẽ sareri majĩ Īgũya disigue wiriri majĩ merã wẽjẽmi. Irasũ Īgũ wẽjẽadero pũrũ, mimua Īgũsãya dũpũrima diire baayapitariakõama.

20

Mil bojorigora Cristo Īgũyarã merã masakare doregũkumi, ãrĩ gojadea

¹ Pũrũ gajigũ Marĩpũre wereboegũ mũngasigue merã dijarimakũ ĩãbũ. Bũro mũkũãrĩ gobema sawire, wãrida kũmedadere opami. ² Irasũ dijarigũ, pĩrũrẽ ñeãmi. Īgũ pĩrũ neõgoraguere deyoadi, Satanás wãĩkũgũ, wãtĩ ããrĩmi. Īgũrẽ ñeã, kũmeda merã sũami, mil bojorigora peresu iribu. ³ Sua odo, bũro mũkũãrĩ gobegue bẽodijumi, i mũmũ marãrẽ mil bojorigora ãrĩkatobirikõãburo, ãrĩgũ. Irasũ bẽodiju odo, iri gobema makãpũrore sawi merã bia, wĩtãbiatokõãmi. Irasirigũ mil bojori tariadero pũrũ, dupaturi Īgũrẽ mĩrĩnũrĩgãta wiugũkumi dapa.

⁴ Pũrũ oparã doarigue doarãrẽ ĩãbũ. Marĩpu Īgũsãrẽ masaka irideare: “I gapũ õãbũ, i gapũ õãbiribu”, ãrĩ weremurãrẽ pidi ããrĩmĩ. Gajirãdere ĩãbũ. Īgũsã Jesũya kerere, Marĩpũyare weredeã waja Īgũsãya dipure diti bẽosũnerã ããrĩmá. Gajirosũ deyogure, Īgũ keori weadeadere neõ bũremubirinerã ããrĩmá. Īgũsãya diapuserorire, o mojõrĩrẽ Īgũ wãirẽ gojatũdorebirinerã ããrĩmá. Irasirirã gajirã Īgũsãrẽ wẽjẽnerã ããrĩmá. Īgũsãrẽ wẽjẽdero pũrũ masã, dupaturi okarã ããrĩnerã ããrĩmá. Mil bojorigora Cristo merã dorenerã ããrĩmá. ⁵⁻⁶ Iri masãrĩ, ããrĩpũroriri masãrĩ ããrã.

Āārīpererā masāpurogorirā, Marīpuyarā buro usuyarā āārīrākuma. Neō dupaturi boabiri, perebiri peamegue waabirikuma. Marīpu, irasū āārīmakū Cristo iūrō paia āārīrākuma. Mil bojorigora Cristo merā masakare dorerā āārīrākuma. Iri mil bojori tariadero puru, gajirā boanerā masārākuma.

Wātēa opu béosūgukumi, ārī gojadea

⁷ Iri mil bojori tariadero puru, wātēa opu peresugue āārīgū wiusūgukumi. ⁸ Īgū wiriadero puru, āārīperero i ūmu marārē ārīkatogu waagukumi. “Nāka, gāmewējērā”, ārīgū, Gog wāikuro marārē, Magog wāikuro marādere ārīkatogu waagukumi. Irasirirā, Īgū ārīkatorire pērā, Īgūsāyarā surarare siuu neōrākuma gāmewējēmurā. Dia wādiyama ĩmipa yerire keo bokatūña marīrō irirosū, Īgūsāyarā surarare keo bokatūña marīrokoa. Wārāgora āārīrākuma.

⁹ Irasirirā i nikū āārīpereroguerē āārīseyanugā, Marīpuyarā āārīrī makā Īgū maīrī makārē kāmūtabianugājarākuma. Īgūsā irasū kāmūtabianugājadero puru, Marīpu Īgūsārē ūmūgasima peame merā soepeogukumi. ¹⁰ Irasū waadero puru, wātīrē Īgūsārē ārīkatodire perebiri peamegue béogukumi. Iri peame, dia wādiya irirosū āārīrī peame azufre merā ūjūrīme āārā. Irogue gajirosū deyogure, gajigu: “Ūmūgasigue marā Opuyare weregu āārā”, ārīkatodire béosiami. Irogue āārīrā, ūmurī, űnamirī neō perero marīrō buro pūrīrikurākuma.

Masakare wajamoātūnurīmarē gojadea

¹¹ Puru wāro Opu doaro borerore iābu. Iro doarogue doagūdere iābu. Īgū iūrōrē i nikū, ūmūgaside dederipereakōābu. Neō deyobiribu. ¹² Puru boanerā iro doarogue doagu iūrō nīmakū iābu. Ubu āārīrā, oparāde āārīmā. Irogue Īgūsā nīripoeta Marīpu Īgū gojadea pūrīrē tūpāmi. Iri pūrīgue masaka irideare gojatūdea āārībū. Gaji pū Īgū merā perebiri okari opamurā wāirē gojatūdea pū āārībū. Irasirigu iri pūrīgue gojatūdeare iāodo, boanerārē Īgūsā irideare keoro wajarimi. ¹³ Dia wādiyague mirīnerā, boanerā āārīrōgue āārīnerāde Īgū iūrō āārīmā. Irasirigu Marīpu, Opu doarogue doagu āārīpererārē Īgūsā irideare keoro wajarimi. ¹⁴ Puru boarire, boanerā āārīrōdere perebiri peamegue béokōāmi. Iri peame, wādiya irirosū āārīrī peame āārībū. Irasirirā irogue béosūrāno dupaturi boarā irirosū dujama. Marīpu merā neō āārībirikuma. ¹⁵ Irasirirā āārīpererā Marīpu merā perebiri okari opamurā wāirē gojatūdea pūgue gojatūsūña marīnerā perebiri peamegue béosūma.

21

Ūmūgasi, i nikūde maama dita gorawayurimarē gojadea

¹ Puru yu Juan, ūmūgasi, i nikūde maama āārīrīrē iābu. Āārīpuroridea dari ūmūgasi, i nikū dederidijapereakōābu. Dia wādiya marību pama. ² Neō űnerī marīrī makā, ūmūgasi Marīpu purogue āārīrī makā dijarimakū iābu. Iri makā, maama makā, Jerusalén wāikuri makā āārībū. Ōārō deyori makā, mojōsuabo igo marāpu suyuburo, ārīgō, surīro ōārō sāñadeo irirosū āārībū. Marīpu āsūta i makārē āmuyudi āārīmī. ³ Puru Opu doaro puru āārīgū, turaro merā āsū ārī werenīmakū pébu:

—Ōārō péka! Dapagora Marīpu masaka watope āārīmi. Īgūsā merā āārīgukumi. Īgūsā Īgūyarā āārīrākuma. Īgūta Īgūsā merā āārī, Īgūsā Opu āārīgukumi. ⁴ Āārīpereri Īgūsāya kódeko wiririre niūgukumi. Boari,

bujawereri, kó oreri, pūrīrikuride neō marīrokoa. I ūmama āārādea āārīpereri pereakōābū, ārīmi.

⁵ Pꝛꝛꝛ Marīꝛꝛ, Opꝛꝛ doarogue doagꝛꝛ āsū ārīmi:

—Āārīpererire maama dita gorawayumakū yāa, ārīmi.

Pꝛꝛꝛ āsū ārīmi doja:

—Yꝛ ārīrīrē gojaka! Yꝛ ārīrī diayeta āārā. Irasiriro yꝛ ārīrōsūta waarokoa, ārīmi.

⁶ Pꝛꝛꝛ yꝛe āsū ārīmi doja:

—Iropata āārā. Yꝛ neōgoraguere āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi, i āārīpererire peremakū iribu āārā. Yꝛe gāāmerā, űemesiburā būro iirīduarā irirosū āārīma. Irasirigꝛ ĩgūsārē perebiri okari sīrī deko*, ūmawiuroma dekore tīāgukoa. Wajamarīrō iri dekore iirīrākuma. ⁷ Āārīpererā űerō tarikererā yꝛe būremuduūmerārē āārīpereri yꝛ: “Sīgara”, ārīdeare sīgukoa. ĩgūsā Opꝛꝛ āārīgukoa. ĩgūsā, yꝛ pūrā āārīrākuma. ⁸ Gajirā gapꝛ masakare gūisā, yaare pirirā, yꝛe būremumerā, űetariro irirā, wējērīmasā, ūma, nome merā, nome ūma merā űerō kōābirarikurā, yēa āārīrā iririkurā, keori weadeare būremurā, āārīpererā ārīkatorikurā peamegue waarākuma. Iro dia wādiya irirosū āārīrī peame azufre merā ūjūrīme āārā. Irogue waarā, yꝛ merā neō āārībirikuma. Irasirirā dupaturi boarā irirosū dujarākuma, ārīmi.

Maama makā Jerusalēmarē weredeā

⁹ Pꝛꝛꝛ sugꝛ Marīꝛꝛe wereboegꝛ yꝛ ꝛꝛogꝛe ejami. ĩgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari ꝛari opanerā merāmꝛ, Marīꝛꝛ masakare wajamoādogꝛ ꝛīnerā merāmꝛ āārīmī. Āsū ārīmi yꝛe:

—Īāgū aarika! Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū mojōsuabore† ĩmugꝛkkoa mꝛrē, ārīmi. ¹⁰ Irasirigꝛ Ōāgū deyomarīgū, kērō irirosūgue yꝛe Marīꝛꝛyā makārē ĩāmakū irimi. Ūmadi ūtāū wekague yꝛe āimurīa, irogue Marīꝛꝛyā makārē Jerusalērē neō űerī marīrī makārē, Marīꝛꝛ ꝛꝛogꝛe ūmāgasigꝛe merā dijariri makārē ĩmumi. ¹¹ Marīꝛꝛ gosesiriri merā, jaspe wāikuriye, wajapariye, ōārō deko sꝛiririye irirosū deyoriye gosesirirosū gosesiribu. ¹² Iri makā tꝛo wāri sārīrō ūmarī sārīrō āārībū. Iri sārīrōrē ꝛe mojōma ꝛere su gubu ꝛere pērēbejarigora makāꝛꝛori āārībū. Iri makāꝛꝛorigꝛe Israel bumarā ꝛe mojōma ꝛere su gubu ꝛere pērēbejari buri marā wāirē gojatūsūbū. ¹³ Iri sārīrōrē abe mꝛrīro gapꝛ ūre makāꝛꝛo āārībū. Sur gapꝛ ūre makāꝛꝛo, norte gapꝛ ūre makāꝛꝛo, abe űajārō gapꝛ ūre makāꝛꝛo āārībū. ¹⁴ Iri sārīrō ꝛe mojōma ꝛere su gubu ꝛere pērēbejari paga ūtā majīrī weka ꝛeyabū. Iri ūtā majīrīkꝛ Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū buedoregꝛ beyenerā wāirē gojatūsūbū.

¹⁵ Marīꝛꝛe wereboegꝛ yꝛe weregꝛ keodi oro merā iridire opami. Iri makārē, iri makāma makāꝛꝛoridere, iri sārīrōdere keobu irimi. ¹⁶ ĩgū keodi merā iri makārē keo odomakū, dos mil doscientos kilómetros yoari

* **21:6** San Juan 11.25: Jesús ārīmi: —Yꝛ boanerārē masāmakū irigꝛ, ĩgūsārē okari sīgū āārā. Yꝛe būremugū boadīgꝛe āārīkeregꝛ, okagꝛkumi, ārīmi. San Juan 14.6: Jesús ārīmi doja: —Yꝛ dita Yꝛꝛꝛ ꝛꝛogꝛe waarī maa irirosū āārā. Yꝛ diayema āārīrīrē masakare masīmākū irigꝛ, ĩgūsārē okamakū irigꝛ āārā. Yꝛ merāta Yꝛꝛꝛ ꝛꝛogꝛe waarākuma, ārīmi. Irasirigꝛ Jesús perebiri okarire sīrī deko irirosū āārīmi. ĩgārē būremurā ĩgū Pꝛꝛꝛ ꝛꝛo i perebiri okarire opamurā āārīma. † **21:9** Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūrē būremurā maama makā Jerusalēn marā āārīmurā ĩgū mojōsuabo irirosū āārīma.

makā, iropata eyari makā, iropata ūmarōde āārībú. ¹⁷ Pw̄ru iri makāma sārīrōrē keomi. “Sesenta y cinco metros āārā”, ārīmi. Marī masaka keorošūta keomi.

¹⁸ Iri sārīrō jaspe wāikuri ūtāye merā iridea sārīrō āārībú. Iri makā oro merā iridea makā āārībú. Iri oro gajino morēña marīrī, ōārō deko sūriri irirosū deyobu. ¹⁹ Iri sārīrō doka āārīrī ūtā majīrīrē āārīpereri wajapariyeri merā mamudea āārībú. Āārīpuroriri majī jaspe wāikuriye āārībú. Iriye p̄w̄uma majī zafiro wāikuriye āārībú. Peye p̄w̄uma majī ágata wāikuriye, w̄eye p̄w̄uma majī esmeralda wāikuriye āārībú. ²⁰ Wapikuriyeri p̄w̄uma majī ónice wāikuriye āārībú. Su mojōma p̄w̄uma majī cornalina wāikuriye, su mojōma pere gajī mojō suru p̄rēbejari p̄w̄uma majī crisólito wāikuriye āārībú. Su mojōma pere gajī mojō peru p̄rēbejari p̄w̄uma majī berilo wāikuriye āārībú. Su mojōma pere gajī mojō w̄eru p̄rēbejari p̄w̄uma majī topacio wāikuriye āārībú. Su mojōma pere gajī mojō w̄erū p̄rēbejari p̄w̄uma majī crisoprasa wāikuriye āārībú. Pe mojōma p̄w̄uma majī acinto wāikuriye āārībú. Pe mojōma pere su gubu suru p̄rēbejari p̄w̄uma majī amatista wāikuriye āārībú. ²¹ Iri sārīrōrē pe mojōma pere su gubu peru p̄rēbejari makāpurori, perla merā iridea seri āārībú. Iri seriku suye perlaye merā iridea dita āārībú. Iri makā deko waarī maa, oro gajino morēña marīrī merā iridea maa, ōārō deko sūriri irirosū deyori maa āārībú.

²² Iri makārē Marīp̄w̄ya wiire iābiribu. Iri makā āārīpererogue Marīp̄w̄ turatarigu, irasū āārīmakū Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūde āārīrō āārībú. Irasiriro iri makā āārīperero Marīp̄w̄ya wii irirosū āārībú. ²³ Iri makā abe ūm̄m̄, űnamude boyoro gāāmebea. Marīp̄w̄ goesiriri merā ōārō boyoa. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūde iri makārē sīāgodiru irirosū boyomi. ²⁴ Irasirirā i ūm̄ marā Marīp̄w̄ taunerā iri makāma boyori merā āārīrākuma. I ūm̄ marā oparā iri makāgue ĩgūsā ōārī oparire sīrā āījarosū Marīp̄w̄e: “Ōātaria m̄”, ārī, ūsuyari sīrākuma. ²⁵ Ūmarē iri makāma makāpurori tūpādea āārīrokoa. Iroguere neō űami marīrokoa. ²⁶ Wāri nikū marā ĩgūsā ōārī oparire iri makāgue sīrā āījarosū Marīp̄w̄e b̄remurā ejarākuma. ²⁷ űerī āārīrī gap̄w̄e iri makāguere neō āīñajābirikuma. űerō iririkurā, ārīkatorikurāde neō iri makāguere űajābirikuma. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū merā perebiri okari opamurā ĩgūya gojadea p̄gue ĩgūsā wāi gojatūsūnerā āārīma. ĩgūsā dita iri makāguere űajārākuma.

22

¹ Pw̄ru Marīp̄w̄e wereboegu diare yure ĩmumi. Iriyama deko perebiri okari sīrī deko* āārībú. Ōārō deko sūridiya, diumajī irirosū āārībú. Marīp̄w̄, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya doaro doka wiribu. ² Iri makā dekoma maa, wāri maague ūmayobu. Iriya pe gap̄w̄ turorire perebiri okari sīrī yukū nību. Iri yukū aberikū dukakua. Su bojorire, pe mojōma pere su gubu peru p̄rēbejarigora dukakua. Iriguma pūrī i

* **22:1** San Juan 11.25: Jesús ārīmi: —Yū boanerārē masāmakū irigu, ĩgūsārē okari sīgū āārā. Yure b̄remugū boadigue āārīkeregu, okagukumi, ārīmi. San Juan 14.6: Jesús ārīmi doja: —Yū dita Yūp̄w̄ p̄rogue waarī maa irirosū āārā. Yū diayemarē masakare masāmakū irigu, ĩgūsārē okamakū irigu āārā. Yū merāta Yūp̄w̄ p̄rogue waarākuma, ārīmi. Irasirigu Jesús perebiri okarire sīrī deko, perebiri okarire sīrī yukū irirosū āārīmi. ĩgū merā ĩgārē b̄remurā ĩgū Paḡw̄ p̄ro i perebiri okarire opamurā āārīma.

ũmu marã masaka pũrĩrikũre tauri pũrĩ ããrã. ³ Irasiriro neõ pũrĩrĩ marĩrokoa. Iri makãgue Marĩpu, Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũya doaro ããrĩrokoa. Īgũyarã Īgũrẽ buremurãkuma. ⁴ Īgũya diapure ĩãrãkuma. Īgũsãya diapuserorire ĩgũ wãirẽ tuuyasũrã ããrĩrãkuma. ⁵ Iroguere ñami neõ marĩrokoa. Irasirirã iro ããrĩrã sĩãgoriduparure, abe boyoridere gããmebirikuma. Marĩpu boyori merã ããrĩrãkuma. Īgũ merã neõ piriro marĩrõ dorenĩrãkuma.

Jesucristo i ãmũgue dupaturi aariburo mérõ dũyãa, ãrĩ gojadea

⁶ Pũru Marĩpure wereboegu yure ãrĩmi:

—Yũ wereri diaye ãrĩrĩ ããrã. Irasiriro yũ ãrĩrõsũta waarokoa. Marĩpu ĩgũya kerere weredupiyurãrẽ ĩgũyare masĩmakũ irigu ããrĩmi. Īgũrẽ wereboegure iriumi ĩgũrẽ moãboerãrẽ mérõgã pũru waaburire masĩdoregu, ãrĩmi.

⁷ Irasirigu Jesús ãsũ ãrĩmi:

—Mérõgã pũru aarigũkoa. Irasirirã, Yũpũya kere i papera pũgue gojadeare iritũyarã usũyarãkuma, ãrĩmi.

⁸ Yũ Juan, i ããrĩpererire pé, ĩãbu. Irasirigu irire pé, ĩãdero pũru, yure ĩmuadi Marĩpure wereboeguya guburi pũro ñadũkupuri merã ejamejãjabu ĩgũrẽ buremubu. ⁹ Yure ĩgũ gapũ ãrĩmi:

—Irire irasiririkõãka! Mũ, mũyarã Marĩpũya kerere weredupiyurã, ããrĩpererã i papera pũma dorerire irirã irirosũta yude Marĩpure moãboegu ããrã. Irasirigu Marĩpu gapure ñadũkupuri merã ejamejã, buremuka! ãrĩmi.

¹⁰ Pũru yure ãrĩnemomi:

—I pũgue: “Ãsũ waarokoa”, ãrĩ gojadea keoro waaburo, mérõ dũyãa. Irasirigu, Marĩpũya kere i pũgue gojadeare duúrogo opabirikõãka! Yayeri ããrĩbea. ¹¹ Irasirirã ñerã i kerere pédũamerã mũrãrõta ĩgũsã gããmerõ irinikõãburo. Ñerĩrẽ iririkurãde mũrãrõta ñerĩrẽ irinikõãburo. Oãrõ irirã gapũ mũrãrõta oãrõ irinikõãburo. Marĩpu gããmerĩrẽ iririkurãde mũrãrõta irire irinikõãburo, ãrĩmi.

¹² Pũru Jesús ãsũ ãrĩmi:

—Ãsũta ããrã. Gũñaña marĩrõ aarigũra. Masakakũre yũ sĩburire opãa. Īgũsã iriderosũta ĩgũsãrẽ keoro sĩgũra. ¹³ Yũ neõgoraguere ããrĩpereri i ãmũmarẽ ããrĩmakũ iridi, i ããrĩpererire peremakũ iribu ããrã. Yũ i ãmũrẽ iriburo dupiyuro ããrĩsiabu. Iri pereadero pũru, ããrĩnĩkõãgũkoa, ãrĩmi.

¹⁴ ããrĩpererã ĩgũsã ñerĩ irideare pirirã usũyarãkuma. Surĩ koe odo, gũrari marĩrĩ sãñanerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã iri makãma makãpũrorire tariñajãrãkuma. Iri makãma yukũ perebiri okari sĩrĩ yukũ dukare baarãkuma. ¹⁵ Gajirã ñerõ iririmasã gapũ iri makãgue ñajãbirikuma. Īgũsã yéa ããrĩrã iririkurã, ãma, nome merã, nome ãma merã ñerõ kõãbirarikurã, wẽjẽrĩmasã, keori weadeare buremurã, ãrĩkatorikurã ããrĩma.

¹⁶ Yũ Jesús, yure wereboegure iriubu, mũsã yure buremurãrẽ i papera pũmarẽ werebure. Opũ David parãmi ããrĩturiagu ããrã. Neñukãmu boyodiru oãrõ boyoro irirosũ ããrĩgũ, maama perebiri ãmũrẽ pígu ããrã, ãrĩmi.

¹⁷ Oãgũ deyomarĩgũ, irasũ ããrĩmakũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũyarãde ĩgũ mojõsuabo irirosũ ããrĩrã ĩgũrẽ ãsũ ãrĩma: “Aarika!” ãrĩma. ããrĩpererã irire ãrĩmakũ pérãde: “Aarika!” ãrĩburo. Ñemesiburã

iiríduarã, p rebiri okari sîrî dekore iirírã aariburo. Wajamarîrõ iri dekore iirírãkuma.

¹⁸ Yu Juan, ããrîpererã Marîpaya kere i pûgue gojadeare pérãrẽ gopeyari merã ãsũ ãrî weregura: “I pûgue gojadeare gajî bueri merã morêsóo werenemorãrẽ Marîpaya wajamoãgukumi. I pûgue wajamoãburire gojaderosûta Îgûsãrẽ wajamoãgukumi. ¹⁹ Gajirã Marîpaya kere i pûgue gojadeare gorawayurãrẽ ãsũ irigukumi. Îgûsãrẽ p rebiri okari sîrî yukudu kare sîboadeare sîbirikumi. Irasirirã Marîpaya merã neõ ñerî marîrî makãgue ããrînikõãbirikuma. Irire i pûgue gojasûa”, ãrîmi.

²⁰ Jesús irire weregu, ãsũ ãrîmi:

—Irasûta ããrã. Mérõ duyáa yu aariburo, ãrîmi.

Irasûta waaburo. Gûa Opaya Jesús aarika!

²¹ Marî Opaya Jesús musã ããrîpererãrẽ õãrõ iritamuburo. Irasûta ããrîburo.